SŁOWNIK

POLSKICH TEOLOGÓW KATOLICKICH 1918–1981

pod redakcją Ks. Ludwika Grzebienia SJ

aj5

Akademia Teologii Katolickiej

Warszawa 1983

LEXICON THEOLOGORUM CATHOLICORUM POLONIAE

Vol.5aj

Cura et directione Ludovici Grzebień SJ editum

ACADEMIA THEOLOGIAE CATHOLICAE
Varsaviae 1983

Okładkę projektował

STANISŁAW STOSIEK

Za zgodą Kurii Metropolitalnej Warszawskiej
z dnia 11 października 1982 r., nr 7569/K/82

AKADEMIA TEOLOGII KATOLICKIEJ

01-653 Warszawa, ul. Dewajtis 3

Cieszyńska Drukarnia Wydawnicza
Cieszyn, ul. Pokoju 1

Nakład 2300 egz. Zam. nr 416-K-82 M-9
Cena t. V zł 1500,—

ZESPÓŁ AUTORÓW

Ks. Dr ROMAN ANDRZEJEWSKI, Seminarium Duchowne we Włocławku
Ks. Mgr JÓZEF ARLIK SVD, Seminarium Duchowne XX. Werbistów w Pieniężnie
Ks. PIOTR BADURA SJ, Warszawa
Ks. TADEUSZ BADURA COr., Gostyń
Ks. Doc. Dr hab. MARIAN BANASZAK, Akademia Teologii Katolickiej
Ks. Prof. Dr JOACHIM ROMAN BAR OFMConv., Akademia Teologii Katolickiej
Ks. Dr HENRYK BORCZ, Seminarium Duchowne w Przemyślu
Ks. Dr MARIAN BRUDZISZ CSSR, Seminarium Duchowne OO. Redemptorystów w Tuchowie
Ks. Mgr STANISŁAW BUDZIK, Tarnów
Ks. Dr HENRYK ĆWIEK, Seminarium Duchowne w Sandomierzu
Ks. Dr WOJCIECH ZBIGNIEW FRĄTCZAK, Seminarium Duchowne we Włocławku
Ks. Dr KAZIMIERZ GABRYEL, Pabianice
Ks. Mgr LECH GRALAK COr., Radom
Ks. Dr hab. LUDWIK GRZEBIEŃ SJ, Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy
Ks. Dr MICHAŁ GRZYBOWSKI, Seminarium Duchowne w Płocku
Ks. Dr WŁADYSŁAW GWÓŹDŹ, Sandomierz
Ks. Dr WOJCIECH HANC, Seminarium Duchowne we Włocławku
S. HENRYKA JABŁONOWSKA
Ks. Mgr MICHAŁ JAGOSZ, Kraków
Dr STANISŁAW JANACZEK, Kraków
Ks. Dr hab. WOJCIECH KANIA, Seminarium Duchowne w Tarnowie
Ks. Dr MARIAN KANIOR OSB, Biblioteka Opactwa OO. Benedyktynów w Tyńcu
Ks. Mgr BOLESŁAW KAWCZYŃSKI, Seminarium Duchowne we Włocławku
Ks. Dr ALFONS ZDZISŁAW KOMOSIŃSKI OFMCap., Kraków
Ks. Dr ADAM KOŃCZAK, Seminarium Duchowne w Sandomierzu
Ks. Dr STANISŁAW KOSIŃSKI SDB, Seminarium Duchowne XX. Salezjanów w Lądzie
Ks. Dr JAN KOWALSKI, Częstochowskie Seminarium Duchowne
Ks. Doc. Dr hab. JAN KRACIK, Papieski Wydział Teologiczny w Krakowie
Ks. Dr TADEUSZ KRAHEL, Seminarium Duchowne w Białymstoku
Ks. Dr JÓZEF KRASIŃSKI, Seminarium Duchowne w Sandomierzu
Ks. Dr EUGENIUSZ KRĘŻEL, Seminarium Duchowne w Tarnowie
Ks. Dr WITOLD KUJAWSKI, Seminarium Duchowne we Włocławku
Ks. Dr JULISŁAW ŁUKOMSKI, Seminarium Duchowne w Kielcach
Ks. Dr WŁADYSŁAW ŁYDKA, Seminarium Duchowne w Kielcach
Ks. Mgr PAWEŁ MACIAK SJ, Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy
Ks. Dr ADAM MAJCHRZYK, Seminarium Duchowne w Sandomierzu
Ks. Dr JÓZEF MANDZIUK, Pap. Wydział Teologiczny we Wrocławiu
Bp Dr hab. EDWARD MATERSKI, Sandomierz — Radom
Ks. Dr BRUNO MAZUR OP, Kraków
Ks. Dr BOLESŁAW MICEWSKI CR, Kraków
Ks. Dr HENRYK MROSS, Osielsko
Ks. Dr ADAM NOWAK, Seminarium Duchowne w Tarnowie
Ks. Dr DANIEL OLSZEWSKI, Seminarium Duchowne w Kielcach
Bp Doc. Dr hab. EDWARD OZOROWSKI, Akademia Teologii Katolickiej
Ks. Dr ANTONI PACIOREK, Seminarium Duchowne w Tarnowie
KRZYSZTOF PIĘTKA, Kraków
Ks. Mgr ANTONI PONIŃSKI, Włocławek
Ks. Dr hab. PIOTR PORĘBA, Katolicki Uniwersytet Lubelski
Ks. Mgr KAZIMIERZ RULKA, Seminarium Duchowne we Włocławku
Ks. Dr MIECZYSŁAW RUSIECKI, Kielce

Ks. Mgr FRANCISZEK SEMIK, Łask—Kolumna
Ks. Dr STEFAN SICZEK, Seminarium Duchowne w Sandomierzu
Ks. Mgr ZBIGNIEW SKROBICKI, Włocławek
Ks. Mgr ANTONI SKWARA, Seminarium Duchowne w Sandomierzu
Ks. Doc. Dr hab. FRANCISZEK STOPNIAK, Akademia Teologii Katolickiej
Ks. Dr JÓZEF SWASTEK, Wrocław
Ks. Prof. Dr hab. ADAM LUDWIK SZAFRAŃSKI, Katolicki Uniwersytet Lubelski
Ks. Doc. Dr hab. EDWARD SZTAFROWSKI, Akademia Teologii Katolickiej
Dr HALINA SZUMIŁ, Biblioteka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
Ks. Dr TADEUSZ ŚLIWA, Seminarium Duchowne w Przemyślu
Ks. Dr WIESŁAW WILK, Seminarium Duchowne w Sandomierzu
Ks. Dr MARIAN WOLNIEWICZ, Akademia Teologii Katolickiej
S. RUT WOSIEK, Zgromadzenie Franciszkanek Służebnic Krzyża
Bp Prof. Dr hab. WALENTY WÓJCIK, Sandomierz
Ks. Dr STANISŁAW WROCŁAWSKI, Sandomierz
Ks. Dr TOMASZ WRÓBEL, Kielce
Ks. Prof. Dr hab. HIERONIM EUG. WYCZAWSKI, Akademia Teologii Katolickiej
Ks. Mgr BERNARD ZAKRZEWSKI, Osielsko
Ks. Dr JANUSZ ZBUDNIEWEK ZP, Seminarium Duchowne OO. Paulinów w Krakowie
Ks. Dr MARIAN ZIMAŁEK, Seminarium Duchowne w Sandomierzu
Ks. Prof. Dr hab. ANDRZEJ ZUBERBIER, Akademia Teologii Katolickiej
Ks. Dr JAN ZWIĄZEK, Częstochowa

SKRÓTY

CZASOPISM, WYDAWNICTW CIĄGŁYCH I SERYJNYCH ORAZ CZĘŚCIEJ CYTOWANYCH OPRACOWAŃ

I	— Cyfra oznacza bibliografię podmiotową (twórczość teologów)
II	— Cyfra oznacza bibliografię przedmiotową
Acad. Eccl. Petrop.	— Academia Caesarea Romano-Catholica Ecclesiastica Petropolitana
Acta Ord. Fr. Min.	— Acta Ordinis Fratrum Minorum
Acta Univ. Wratisl.	— Acta Universitatis Wratislaviensis
AGAD	— Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
AJG	— Archiwum Jasnogórskie OO. Paulinów
Anal. Crac.	— Analecta Cracoviensia
Anal. Eccl.	— Analecta Ecclesiastica
Anal. Ord. Praed.	— Analecta Sacri Ordinis Fratrum Praedicatorum
Anal. OSBM	— Analecta Ordinis Sancti Basilii Magni
Annal. Congr. a Resurr.	— Annales Congregationis a Resurrectione D. N. Jesu Christi
Arch. Archid. Gnieźn.	— Archiwum Archidiecezji Gnieźnieńskiej
Arch. Archid. Pozn.	— Archiwum Archidiecezji Poznańskiej
Arch. Archid. Wrocł.	— Archiwum Archidiecezji Wrocławskiej
Arch. Bibl. Muz.	— Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne
Arch. Diec. Częst.	— Archiwum Diecezji Częstochowskiej
Arch. Diec. Przem.	— Archiwum Diecezji Przemyskiej
Arch. Diec. Sand.	— Archiwum Diecezji Sandomierskiej
Arch. Diec. Tarn.	— Archiwum Diecezji Tarnowskiej
Arch. Diec. Włocł.	— Archiwum Diecezji Włocławskiej
Arch. do Dziej. Liter. Ośw.	— Archiwum do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce. T. 1: 1878 — T. 9: 1937
Arch. f. Kath. KRecht	— Archiv für Katholischen Kirchenrecht
Arch. Fr. Praed.	— Archivum Fratrum Praedicatorum
Arch. Franc. Hist.	— Archivum Franciscanum Historicum
Arch. Hist. Filoz. Myśli Społ.	— Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej
Arch. Hist. S. J.	— Archivum Historicum Societatis Jesu
Arch. KUL	— Archiwum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
Arch. Ord. S. Pauli Er.	— Archivum Ordinis S. Pauli Primi Eremitae
Arch. Prow. Bern. Kr.	— Archiwum Prowincji OO. Bernardynów w Krakowie
Arch. Teol.	— Archiwum Teologiczne
Arch. Wat.	— Archiwum Watykańskie
ARSJ	— Archivum Romanum Societatis Jesu
ASk.	— Archiwum OO. Paulinów na Skałce w Krakowie
Aten. Kapł.	— Ateneum Kapłańskie
Aten. Wil.	— Ateneum Wileńskie
ATJKr.	— Archiwum Prowincji Małopolskiej Towarzystwa Jezusowego w Krakowie
Bibl. Czart.	— Biblioteka Czartoryskich w Krakowie
Bibl. Kazn.	— Biblioteka Kaznodziejska
Bibl. Ossol.	— Biblioteka im. Ossolińskich we Wrocławiu
Bibl. PAN Kr.	— Biblioteka Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Krakowie
Bibl. Rodz.	— Biblioteka Rodzinna
Bibl. Sem. Duch.	— Biblioteka Seminarium Duchownego
Bies. Liter.	— Biesiada Literacka
Biul. Hist. Szt.	— Biuletyn Historii Sztuki

BN	— Biblioteka Narodowa
Collect. Theol.	— Collectanea Theologica
Colloq. Salutis	— Colloquium Salutis. Wrocławskie Studia Teologiczne
Curr.	— Currenda
Czas. Prawn.-Hist.	— Czasopismo Prawno-Historyczne
Częst. Stud. Teol.	— Częstochowskie Studia Teologiczne
Dict. d'hist. et de géogr. eccl.	— Dictionnaire d'Histoire et de Géographie ecclésiastique
Duszp. Pol. Zagr.	— Duszpasterz Polski Zagranicą
Dwutyg. Diec. Wil.	— Dwutygodnik Diecezji Wileńskiej
Dwutyg. Katech.	— Dwutygodnik Katechetyczny
Dz. Chic.	— Dziennik Chicagoski
Dz. Kuj.	— Dziennik Kujawski
Dz. Liter.	— Dziennik Literacki
Dz. Nar.	— Dziennik Narodowy
Dz. Płoc.	— Dziennik Płocki
Dz. Pozn.	— Dziennik Poznański
Dz. Warsz.	— Dziennik Warszawski
Dz. Wil.	— Dziennik Wileński
Echa Płoc. Łomż.	— Echa Płockie i Łomżyńskie
Echo Przem.	— Echo Przemyskie
Echo Trzeciego Zakonu	— Echo Trzeciego Zakonu św. O. Franciszka
Enc. katol.	— Encyklopedia katolicka. T. 1-3. Lublin 1973-1979
Enc. kośc.	— Encyklopedia kościelna. T. 1-32. Warszawa, Włocławek 1873-1933
Filoz. w Pol. Słown.	— Filozofia w Polsce. Słownik pisarzy. Wrocław 1971
Gaz. Codz.	— Gazeta Codzienna
Gaz. Katol.	— Gazeta Katolicka
Gaz. Kiel.	— Gazeta Kielecka
Gaz. Kośc.	— Gazeta Kościelna
Gaz. Krak.	— Gazeta Krakowska
Gaz. Kuj.	— Gazeta Kujawska
Gaz. Lwow.	— Gazeta Lwowska
Gaz. Nar.	— Gazeta Narodowa (Lwów)
Głos Kapł.	— Głos Kapłański
Głos Mazow.	— Głos Mazowiecki
Gość Niedz.	— Gość Niedzielny
Gwiazdka Ciesz.	— Gwiazdka Cieszyńska
Hasło Katol.	— Hasło Katolickie
Hist. nauki pol.	— Historia nauki polskiej. T. 1-7. Pod red. B. Suchodolskiego. Wrocław 1970-1977
Kiel. Prz. Diec.	— Kielecki Przegląd Diecezjalny
Kr.	— Kraków
Kron. Diec. Kuj.-Kal.	— Kronika Diecezji Kujawsko-Kaliskiej
Kron. Diec. Przem.	— Kronika Diecezji Przemyskiej
Kron. Diec. Sand.	— Kronika Diecezji Sandomierskiej
Kron. Diec. Włocł.	— Kronika Diecezji Włocławskiej
Kron. M. Pozn.	— Kronika Miasta Poznania
Kron. Rodz.	— Kronika Rodzinna
Kur. Płoc.	— Kurier Płocki
Kur. Pol.	— Kurier Polski
Kur. Pozn.	— Kurier Poznański
Kwart. Chyr.	— Kwartalnik Chyrowski
Kwart. Filozof.	— Kwartalnik Filozoficzny
Kwart. Hist.	— Kwartalnik Historyczny
Kwart. Muzycz.	— Kwartalnik Muzyczny
Kwart. Teol.	— Kwartalnik Teologiczny
Kwart. Teol. Wil.	— Kwartalnik Teologiczny Wileński
Lubl.	— Lublin
Lw.	— Lwów
Małop. Stud. Hist.	— Małopolskie Studia Historyczne
MGG	— Die Musik in Geschichte und Gegenwart T. 1-4. Basel, Kassel 1949-1968

Mies. Herald. — Miesięcznik Heraldyczny
Mies. Katech. Wychow. — Miesięcznik Katechetyczny i Wychowawczy
Mies. Kapł. — Miesięcznik Kapłański
Mies. Kośc. (Unitas) — Miesięcznik Kościelny (Unitas)
Mies. Past. Płoc. — Miesięcznik Pasterski Płocki
Miłos. Chrześc. — Miłosierdzie Chrześcijańskie
Misje Katol. — Misje Katolickie
Muzyka Kośc. — Muzyka Kościelna
Myst. Christi — Mysterium Christi
Myśl. Rekol. — Myśl Rekolekcyjna
Nasza Przeszł. — Nasza Przeszłość
Nasze Wiad. — Nasze Wiadomości (Jezuici Kraków)
Notif. e Curia Crac. — Notificationes e Curia Metropolitana Cracoviensi
Nowa Bibl. Kazn. — Nowa Biblioteka Kaznodziejska
Odrodz. Refor. — Odrodzenie i Reformacja w Polsce
Oręd. Diec. Chełm. — Orędownik Diecezji Chełmińskiej
Orient. Christ. Per. — Orientalia Christiana Periodica
P. — Poznań
Pam. Kiel. — Pamiętnik Kielecki
Pam. Liter. — Pamiętnik Literacki
Pam. Lubel. — Pamiętnik Lubelski
Pam. Sandom. — Pamiętnik Sandomierski
Pam. Warsz. — Pamiętnik Warszawski
Podr. enc. kośc. — Podręczna encyklopedia kościelna. Red. Z. Chełmicki. T. 1-4. Warszawa 1904-1916
Podr. enc. muz. kośc. — Podręczna encyklopedia muzyki kościelnej.
Pol. Prz. Tomist. — Polski Przegląd Tomistyczny
Pol. Sacra — Polonia Sacra
Pol. słow. biogr. — Polski słownik biograficzny. T. 1-25 Kraków—Wrocław 1935-1980
Posł. Niedz. — Posłaniec Niedzielny
Pos. Serca Jez. — Posłaniec Serca Jezusowego
Powśc. i Pr. — Powściągliwość i Praca
Prz. Archeol. — Przegląd Archeologiczny
Prz. Bibl. — Przegląd Biblioteczny
Prz. Bibl.-Archeol. — Przegląd Bibliograficzno-Archeologiczny
Prz. Biblij. — Przegląd Biblijny
Prz. Chyr. — Przegląd Chyrowski
Prz. Filoz. — Przegląd Filozoficzny
Prz. Hist. — Przegląd Historyczny
Prz. Hom. — Przegląd Homiletyczny
Prz. Katech. — Przegląd Katechetyczny
Prz. Katol. — Przegląd Katolicki
Prz. Kośc. — Przegląd Kościelny
Prz. Pol. — Przegląd Polski
Prz. Powsz. — Przegląd Powszechny
Prz. Teol. — Przegląd Teologiczny
Prz. Wielkop. — Przegląd Wielkopolski
Przew. Katol. — Przewodnik Katolicki
Przew. Nauk. Liter. — Przewodnik Naukowy i Literacki
Przyj. Ludu — Przyjaciel Ludu
Refor. w Pol. — Reformacja w Polsce
Rocz. Bibl. — Roczniki Biblioteczne
Rocz. Dzieła św. Dziec. — Roczniki Dzieła św. Dziecięctwa P. J.
Rocz. Filoz. — Roczniki Filozoficzne
Rocz. Katol. — Roczniki Katolickie
Rocz. Krak. — Rocznik Krakowski
Rocz. Koleg. Pol. — Rocznik Kolegium Polskiego w Rzymie
Rocz. Obydwóch Zgrom. — Roczniki Obydwóch Zgromadzeń św. Wincentego à Paulo
Rocz. Orient. — Rocznik Orientalistyczny
Rocz. Przem. — Rocznik Przemyski
Rocz. Teol.-Kanon. — Roczniki Teologiczno-Kanoniczne

Rocz. TN Tor.	— Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu
Rocz. Tow. Przyj. Nauk Pozn.	— Rocznik Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu
Rocz. Tow. Przyj. Nauk Śl.	— Rocznik Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku
Rozpr. AU	— Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Akademii Umiejętności
Ruch Biblij.	— Ruch Biblijny i Liturgiczny
Ruch Charyt.	— Ruch Charytatywny
Ruch Chrześc.-Społ.	— Ruch Chrześcijańsko-Społeczny
Ruch Filoz.	— Ruch Filozoficzny
Ruch Katol.	— Ruch Katolicki
Ruch Teol.	— Ruch Teologiczny
Sacr. Pol. Mill.	— Sacrum Poloniae Millenium
Słow. prac. książki pol.	— Słownik pracowników książki polskiej. Warszawa-Łódź 1972
Słowo Kujaw.	— Słowo Kujawskie
Słowo Pol.	— Słowo Polskie
Słowo Pom.	— Słowo Pomorskie
Sod. Mar.	— Sodalis Marianus
Spraw. Komis. Hist. Szt. w Pol.	— Sprawozdania Komisji do Badania Historii Sztuki w Polsce
Spraw. z Czyn. Pos. PAU	— Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Polskiej Akademii Umiejętności
Spraw. z Czyn. Wyd. TN KUL	— Sprawozdania z Czynności Wydawniczej i Posiedzeń Naukowych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
Stud. Filoz.	— Studia Filozoficzne
Stud. Gnesn.	— Studia Gnesnensia
Stud. Hist.	— Studia Historyczne
Stud. Pelpl.	— Studia Pelplińskie
Stud. Philos. Christ.	— Studia Philosophiae Christianae
Stud. Płoc.	— Studia Płockie
Stud. Theol. Vars.	— Studia Theologica Varsaviensia
Stud. Warm.	— Studia Warmińskie
Szk. Chryst.	— Szkoła Chrystusowa
Śl. Stud. Hist.-Teol.	— Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne
Świt Seraf.	— Świt Seraficki
Theol.-Prakt. Qschr.	— Theologisch-Praktische Quartalschrift
Teol. Prakt.	— Teologia Praktyczna
Tyg. Katol.	— Tygodnik Katolicki
Tyg. Powsz.	— Tygodnik Powszechny
Vexil. Resur.	— Vexillum Resurrectionis
W.	— Warszawa
Wiad. Archid. Warsz.	— Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie
Wiad. Diec. Lub.	— Wiadomości Diecezji Lubelskiej
Wiad. Diec. Podl.	— Wiadomości Diecezji Podlaskiej
Wiad. Duszp.	— Wiadomości Duszpasterskie
Wiad. dla Duchow.	— Wiadomości dla Duchowieństwa
Wiad. Numizm.	— Wiadomości Numizmatyczne
Wiad. Past.	— Wiadomości Pasterskie
Wielkop. słow. biogr.	— Wielkopolski słownik biograficzny. Warszawa-Poznań 1981
Wil.	— Wilno
Wr.	— Wrocław
Współcz. Ambona	— Współczesna Ambona
Zap. TN Tor.	— Zapiski Towarzystwa Naukowego w Toruniu
Zar. Śl.	— Zaranie Śląskie
Zesz. Nauk. KUL	— Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
Zesz. Nauk. UJ	— Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
Ztschr. d. Westpr. Gesch.	— Zeitschrift der Westpreussischen Geschichte
Ztschr. f. Gesch. Schles.	— Zeitschrift für Geschichte Schlesiens
Ztschr. f. Kathol. Theol.	— Zeitschrift für Katholische Theologie
Życie Społ.-Katol.	— Życie Społeczno-Katolickie

WSTĘP

Część druga „Słownika polskich teologów katolickich" (t. 5-7) jest kontynuacją tomów poprzednich i obejmuje teologów zmarłych w l. 1918--1981. Pomija jednak 63 pisarzy zmarłych w l. 1918-1926 i uwzględnionych w części pierwszej.

Opracowanie opiera się na tych samych co poprzednio zasadach. Tomy zawierają 873 przedstawicieli różnych dyscyplin teologicznych. Obok tradycyjnych nauk uwzględniono w większym stopniu przedstawicieli nowszych dyscyplin, jak nauki społeczne, misjologia, emigracja, architektura sakralna, czy muzyka. Teologowie reprezentują główne ośrodki uniwersyteckie (Kraków, Lublin, Lwów, Warszawa, Wilno), diecezjalne (m. in. Katowice, Kraków, Lublin, Lwów, Pelplin, Płock, Przemyśl, Tarnów, Warszawa, Wrocław) i zakonne (głównie dominikanie, jezuici, misjonarze, redemptoryści, zmartwychwstańcy).

W bibliografii podmiotowej zaniechano dzielenia na pozycje teologiczne i nieteologiczne. W miarę rozwoju specjalizacji i zawężenia kręgu zainteresowań teologów nam współczesnych, taki podział nie miał bowiem większego sensu.

Opisy bibliograficzne zostały w redakcji w miarę możliwości ujednolicone, pozostawiono jednak nieznaczne odstępstwa od tej zasady.

Hasła opracowało 72 autorów z różnych środowisk uniwersyteckich, diecezjalnych i zakonnych. Od nich też w dużym stopniu zależało kwalifikowanie teologów swego środowiska do „Słownika". Chociaż w publikacji znalazło się wielu teologów nie wspomnianych nawet w monografii „Dzieje teologii katolickiej w Polsce" (Lublin 1974-1979), to jednak zestaw w „Słowniku" jest napewno ciągle jeszcze niepełny. Lata międzywojenne i powojenne sprzyjały bowiem publikacji prac i rozwojowi czasopiśmiennictwa, co w konsekwencji pomnożyło znacznie liczbę autorów rozpraw teologicznych.

Tomy uzupełniono też wykazem dodatkowych skrótów oraz alfabetycznym indeksem teologów według uczelni wyższych, diecezji, zakonów, jak i krajów dłuższego okresu pracy.

Kraków, 31 grudnia 1981 r.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

INTRODUCTION

La deuxième partie du „Słownik polskich teologów katolickich" (Dictionnaire des théologiens catholiques polonais, t. 5-7) comprend les théologiens morts de 1918-1981. On a cependant omis les 63 de 1918--1926 figurant dans les tomes précédents.

Les mêmes principes président à ces travaux. Les tomes comprennent les noms de 873 représentants de diverses matières de théologie. On a tenu compte des représentants des matières plus récentes: sciences sociales, missiologie, émigration, art sacré ou musique. Ils représentent les principales universités (Kraków, Lublin, Lwów, Warszawa, Wilno), les diocèses (Katowice, Kraków, Lublin, Lwów, Pelplin, Płock, Przemyśl, Tarnów, Warszawa, Wrocław) et les ordres religieux (dominicains, jésuites, lazaristes, rédemptoristes, résurrectionistes).

On n'a pas divisé les bibliographes en sujets théologiques et non théologiques. Une telle division nous paraissait avoir peu de sens, en effet la spécialisation se développe, tandis que le cercle des centres d'intérêts s'amenuise.

On a cherché dans la mesure du possible à décrire les bibliographies de façon harmonieuse non sans y déroger légèrement.

72 auteurs de diverses universités, diocèses et ordres religieux ont rédigé les mots. C'étaient eux qui décidaient dans une large mesure de la figuration du mot dans le Dictionnaire. La liste n'en est certes pas complète, bien qu'on y trouve un certain nombre de noms pas mentionnés même dans la monographie „Dzieje teologii katolickiej w Polsce" (Lublin 1974-1979). La liste des auteurs traitant des questions de théologie s'est encore allongée car les revues fleurissaient dans la période de l'entre-deux guerres et de l'après guerre.

On a complété les tomes par une liste supplémentaire d'abréviations, par l'index alphabétique des théologiens selon les grandes écoles, les diocèses, les ordres religieux et les pays où ils ont plus longtemps travaillé.

Abrantowicz Fabian (1884-1939), filozof, popularyzator teologii, redaktor.

Urodził się 14 IX 1884 r. w Nowogródku. Studia filozoficzno-teologiczne odbywał w Seminarium Duchownym a następnie od 1906 r. w Akademii Duchownej w Petersburgu. Doktorat z filozofii uzyskał w Lowanium. W 1916 r. został wykładowcą w Seminarium Duchownym w Petersburgu, a w r. 1918 rektorem Seminarium Duchownego w Mińsku. W r. 1926 wstąpił do zgromadzenia marianów, gdzie 3 VIII 1927 r. złożył śluby zakonne. Od r. 1928 był administratorem apostolskim obrządku wschodniego w Mandżurii z siedzibą w Harbinie. Był tam organizatorem wielu szkół średnich. Zmarł we Lwowie w październiku 1939 r.

I.

1. Newman a modernizm. Petersburg 1909 Druk. Warszawska 8° s. 29. — Toż. w *Wiadomościach Archidiecezjalnych.*

2. Kościół a nauka. Wil. 1912 Druk. W Kopeć 16° s. 32. — Toż. w *Wiadomościach Kościelnych Archidiecezji Mohylewskiej.*

3. Boh. Filozofičny narys. Wilnia 1928 Biełoruskaja Druk. im. F. Skarny 16° s. 25. Wydawnictwa „Chryścijanskiej Dumki".

4. Čeławiek. Wilnia 1929 Koštam Ajcoŭ Maryjanaŭ u Drui. Biełaruskaja Druk. im. F. Skaryny 16° s. 16.

5. Stanowisko Kościoła wobec różnorodności obrządków. *Prz. Katol.* 1930 s. 242-243.

6. Redagował: *Katoliczeskij Wiestnik* — pismo filozoficzno-apologetyczne wydawane w Harbinie.

II.

Abrantowicz Fabian. W: *Podr. enc. kośc.* Suplement s. I; ZAŁUSKI B.: Abrantowicz Fabian. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 29; MISIUREK J.: Z dziejów duszpasterstwa polonijnego w Harbinie. *Studia Polonijne.* T. 4. Lubl. 1981 s. 319-321.

Ks. Piotr J. Badura SJ

Abt Stefan, krypt.: S. A. (1898—1942), popularyzotor teologii.

Urodził się w Kiełczewie pod Kościanem 9 IX 1898 r. Pochodził z rodziny wieśniaczej. Dojeżdżał do szkół w Poznaniu, gdzie 22 V 1917 złożył maturę w sławnym katolickim Gimnazjum Marii Magdaleny. Brał udział w Powstaniu Wielkopolskim. Studia filozoficzno-teologiczne odbył w Seminarium Duchownym w Poznaniu i Gnieźnie. Święcenia kapłańskie otrzymał w r. 1923.

Pracował na wikariacie w Ostrowie Wlkp. pod kierunkiem ks. Kazimierza Rolewskiego i pisał artykuły treści religijnej. Wiosną 1924 (1 IV) wyjechał na dalsze studia do Francji. Na katolickim Uniw. w Lyonie studiował prawo, uzyskując licencjat, a następnie doktorat z teologii. Równocześnie duszpasterzował wśród Polaków w Waziers w diecezji Cambrai. W listopadzie (29 XI) 1927 r. objął stanowisko sekretarza w Kancelarii Prymasa Polski, a następnie przez trzy lata (1928-1931) uczył religii w Gimnazjum im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Równocześnie pełnił obowiązki delegata arcybiskupiego przy Poznańskim Akademickim Kole Misjologicznym oraz Związku Misyjnym Polek i redagował cenione czasopismo „Roczniki Akademickich Kół Misyjnych w Polsce", które później zmieniło nazwę na „Annales Missiologicae".

Zamieszczał tam artykuły i sprawozdania. W 1931 r. zabiegał o przydzielenie do pracy w Tow. Czytelni Ludowych, aby ożywić je duchem Akcji Katolickiej, ale pozostawał w szkolnictwie. Złożył egzamin prefektowski (29 XII 1931) i pracował w szkołach poznańskich między innymi w liceum handlowym, a następnie przeszedł na probostwo w Lechlinie (1 IX 1932) i po czterech latach w Lesznie (1 X 1936). Tu zastała go wojna i okupacja. Aresztowany 7 VIII 1941 r. i więziony w Poznaniu, uzyskał zwolnienie 13 IX 1941 r., ale po miesiącu (10 X 1941) został aresztowany ponownie i przewieziony do Dachau (30 X 1941). Zginął w tzw. transporcie inwalidów w komorach gazowych 10 VIII 1942 r.

Oprócz wspomnianych artykułów w „Rocznikach Akademickich Kół Misyjnych w Polsce" pisywał do „Miesięcznika Kościelnego Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Poznańskiej", miesięcznika „Cześć Maryi", „Miesięcznika Katechetyczno-Wychowawczego", „Przewodnika Katolickiego" itd.

I.

1. Świętego Pawła myśli i czyny misyjne. *Rocz. Zw. Akad. Kół Mis.* R. 1: 1928 s. 42-69.

2. Kierownictwo i organizacja ruchu misyjnego. *Rocz. Zw. Akad. Kół Mis.* R. 1: 1928 s. 97-107.

3. Z polskiej statystyki misyjnej. *Rocz. Zw. Akad. Kół. Mis.* R. 1: 1928 s. 118-130.

4. Uwagi o polskiej misji salezjańskiej na wschodzie Ekwadoru. *Rocz. Zw. Akad. Kół Mis.* R. 1: 1928 s. 131-137.

5. Ruch misyjny a młodzież akademicka. *Rocz. Zw. Akad. Kół Mis.* R. 1: 1928 s. 165-171.

6. Dlaczego Poznań? *Rocz. Zw. Akad. Kół Mis.* R. 1: 1928 s. 180-184.

7. Sprawozdanie z Kongresu w prasie zagranicznej. Sprawozdanie w prasie krajowej. *Rocz. Zw. Akad. Kół Mis.* R. 1: 1928 s. 208-247.

8. Kazanie na Boże Królowanie wygłoszone w katedrze poznańskiej 30 X 1927 r. *Rocz. Zw. Akad. Kój Mis.* R. 1: 1928 s. 251-254.

9. Kazanie na nabożeństwie misyjnym w 3 niedz. Adwentu, dnia 11 grudnia 1927 r. w Poznaniu. *Rocz. Zw. Akad. Kół Mis.* R. 1: 1928 s. 255-258.

10. Kazanie w Uroczystość Trójcy Świętej (3 VI 28 r.) w kościele jezuickim w Poznaniu, wygłoszone do młodzieży akademickiej. *Rocz. Zw. Akad. Kół Mis.* R. 1: 1928 s. 259-261.

11. Dzieje polityczne i literackie XIX wieku we Francji. Szkic bio-bibliograficzny. *Prz. Katol.* R. 66: 1928 s. 377-378, 393-395, 409-411, 428-429.

12. Idea misyjna w liturgii mszalnej. *Rocz. Zw. Akad. Kół Mis.* R. 2: 1929 s. 15-16. — Toż. *Myst. Christi.* R. 1: 1929/30 z. 6 s. 11-12.

13. Św. Ambroży. *Prz. Katol.* R. 67: 1929 s. 743-745. — Toż. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 5: 1929 s. 38-44.

14. Duch czasu. *Prz. Katol.* R. 67: 1929 s. 657-658.

15. Św. Pawła myśli i czyny misyjne. *Prąd.* R. 1929 t. 16 s. 67-89.

16. Święty Hieronim. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 5: 1929 s. 179-184.

17. Święty Augustyn jako pedagog. Kr. 1930 8° s. 52.

18. Wypisy do dziejów Kościoła powszechnego. T. 2. Starożytność chrześcijańska. P. 1930 Nakł. Spółki Pedagogicznej 8° s. 155.

19. Najnowszy stan misji w Europie i Azji. *Rocz. Zw. Akad. Kół Mis.* R. 3: 1930 s. 48-61.

20. Kongres misyjny w Wiedniu. *Rocz. Zw. Akad. Kół Mis.* R. 3: 1930 s. 263-273.

21. Tysiącletnia rocznica śmierci św. Augustyna. *Prz. Oświat.* R. 25: 1930 nr 7 s. 219-221.

22. Notatki statystyczne o diecezji poznańskiej. *Wiad. Diec.* R. 17: 1930 s. 225-236.

23. Lat dziewięćset upływa. *Tęcza.* R. 4: 1930 nr 44.

24. Módlmy się o szkoły na misjach. *Cześć Maryi.* R. 8: 1930 nr 2 s. 51-53.

25. Jak ustosunkować się do papieskich dzieł misyjnych. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 625-626.

26. Pięćdziesiąt lat encyklik Leonowych. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 643-646. — Toż. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 6: 1930 s. 718-725.

27. Pokój żywym i umarłym. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 657. — Toż. *Wiad. Katol.* R. 7: 1930 s. 451-453.

28. Tysiąc pięćset letnia rocznica śmierci św. Augustyna. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 86-87.

29. Kurs dokształcający dla ks. prefektów. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 487-488.

30. Młodzież ZMP a chwila obecna. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 561-562.

31. Postawa współczesnego pedagoga wobec ucznia. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 707-709. — Toż. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 19: 1930 s. 353-361. — Toż. *Wiad. Katol.* R. 7: 1930 s. 386-394.

32. Sprawa katechetyki. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 228-230.

33. Sprawa nauczania etyki. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 753.

34. Wodzów nam potrzeba! *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 209.

35. Św. Justyn, filozof i męczennik. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 6: 1930 s. 207-212.

36. Jak świadczą o Kościele dzieje cywilizacji. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 6: 1930 s. 325-337.

37. Inowrocław, perła uzdrowisk polskich. *Gaz. Kośc.* R. 37: 1930 s. 480.

38. Kurs naukowy dokształcający dla księży prefektów. *Gaz. Kośc.* R. 37: 1930 s. 390-392.

39. Przyczynki bibliograficzne kongregacji misyjnych. *Rocz. Zw. Akad. Kół Mis.* R. 4: 1931 s. 254-260.

40. Uwagi o nauczaniu etyki. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 20: 1931 s. 54-56.

41. Akcja Katolicka. *Cześć Maryi.* R. 10: 1931/32 nr 3 s. 44-45.

42. Caritas. *Cześć Maryi.* R. 10: 1931/32 nr 4 s. 65-66.

43. Troski Kościoła. *Cześć Maryi.* R. 10: 1931/32 nr 5 s. 86-87.

44. Ruszamy... *Cześć Maryi.* R. 10: 1931/32 nr 8 s. 146.

45. Jak zdobywać świat dla Chrystusa. *Cześć Maryi.* R. 10: 1931/32 nr 9 s. 164-165.

46. Ostatnia encyklika Ojca św. „Zniewoleni miłością Chrystusową". *Cześć Maryi.* R. 10: 1931/32 nr 10 s. 177.

47. Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny w Dublinie. *Cześć Maryi.* R. 10: 1931/32 nr 10 s. 186-187.

48. Albert de Mun. Początki jego pracy społeczno-apostolskiej. *Prąd.* R. 1931 t. 20 s. 305-321.

49. Lacordaire. *Prz. Katol.* R. 69: 1931 s. 516-518.

50. Montalambert. *Prz. Katol.* R. 69: 1931 s. 114-115.

51. Na tysiąc pięćsetlecie Soboru Efeskiego. *Prz. Katol.* R. 69: 1931 s. 17-18.

52. Rycerzowi Bogarodzicy. *Prz. Katol.* R. 69: 1931 s. 535-537.

53. Tragiczny konflikt Lamennaisego. *Prz. Katol.* R. 69: 1931 s. 564-566, 580-583.

54. Pięćdziesiąt lat encyklik Leonowych. *Prz. Katol.* R. 69: 1931 s. 291-293, 310-312, 328-329. — Toż. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 7: 1931 s. 455-469, 525-530.

55. Encyklika Piusa XI o małżeństwie. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 7: 1931 s. 198-203.

56. Pierwiastek religijny w dziejach Francji. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 7: 1931 s. 644-659.

57. Misje katolickie. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 7: 1931 s. 388-396.

58. Diagnoza Europy w encyklikach Leona XIII. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 7: 1931 s. 719-736; R. 8: 1932 s. 72-93.

59. Hinkmar z Reims, średniowieczny kanonista i biskup. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 7: 1931 s. 271-274.

60. Auctor laudatus. (Silvio Antoniano). *Mies. Katech. i Wychow.* R. 21: 1932 s. 369-376.

61. Wychowanie religijne na tle ruchu pedagogicznego. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 21: 1932 s. 276-289.

62. Jakie znaczenie ma dogmat Niepokalanego Poczęcia. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 50 s. 786.

63. Akcja apostolska Kościoła w V w. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 8: 1932 s. 211-213.

64. Wychowanie religijne na tle ruchu pedagogicznego. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 8: 1932 s. 260-272.

65. Dyskusja około małżeństwa. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 8: 1932 s. 588--592.

66. Czym jest Eucharystia dla człowieka? *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 8: 1932 s. 385-389.

67. O zadaniach pisarza katolickiego. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 8: 1932 s. 452-460.

68. Kulturkampf a zjazdy katolików niemieckich. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 8: 1932 s. 517-535.

69. Kobieta katolicka wobec idei misyjnej. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 8: 1932 s. 156-159.

70. Produkcja literacka katolickiej Francji w ub. roku. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 8: 1932 s. 175-179.

71. Istota Królestwa Chrystusowego. *Ruch Katol.* R. 3: 1933 s. 396-398.

72. Papież i prymas o Stow. Młodz. Polskiej. *Prz. Katol.* R. 71: 1933 s. 499-501, 517-518. — Toż. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 9: 1933 s. 519-531.

73. Dorobek moralny zjazdów katolików niemieckich w okresie kulturkampfu, 1871-1887. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 9: 1933 s. 6-22.

74. Klasyk teologii o modlitwie. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 9: 1933 s. 70-79.

75. Rozważania o Kościele Chrystusowym. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 9: 1933 s. 145-158.

76. Czterdzieści lat encyklik Leono-

wych. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 9: 1933 s. 325-337.

77. Trzechsetlecie urodzin najuczeńszego historyka. *Pro Christo. Wiara i Czyn.* R. 9: 1933 s. 396-410.

78. O wiejskich proboszczach i o ich pracy. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 575-577.

79. Apostoł świecki (Szkic pogadanki). *Ruch Katol.* R. 4: 1934 s. 70-71.

80. Rekolekcje dla początkujących. *Ruch Katol.* R. 4: 1934 s. 225-229, 384-388, 530-533.

81. O pełny obraz Chrystusa. *Ruch Katol.* R. 4: 1934 s. 420-422.

82. O medytacji liturgicznej. *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 16-19. — Toż. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 549-550.

83. Rec.: A. WRONKA: Liturgia na ambonie. Zasady i wskazówki. P. 1933. *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 22-23. — Toż. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 533.

84. Czy nowy Kulturkampf? *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 68-70.

85. Rec.: J. TUSZOWSKI: O. Marian Morawski T.J. Kr. 1932. *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 78-79.

86. Rec.: A. SZOTTOWA: Krzyż na równiku. P. 1933. *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 79.

87. Ex oriente lux? *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 94-96.

88. Czterdziestolecie orędzia papieskiego do biskupów polskich. *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 144-146.

89. Zaniedbane studium. *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 185-187.

90. Nowowyświęconym konfratrom na drogę. *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 221-223.

91. Rec.: Ruch misyjny wśród inteligencji polskiej 1932-1933. P. 1934. *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 235.

92. Refleksje jubileuszowe. *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 266-268.

93. Rec.: J. SZUKALSKI: „Katechezy" dla wyższych oddziałów szkoły powsz. Część III: O łasce. *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 280.

94. Klerykalizm czy Akcja Katolicka. *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 314-316.

95. Znaczenie św. Tomasza dla duszpasterza. Refleksje po zjeździe neotomistów. *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 342-345.

96. Rec.: BOURNE kardynał: „O wychowaniu duchownem". P. 1932 *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 360.

97. Rekolekcje jako kurs życia wewnętrznego. *Ruch Katol.* R. 5: 1935 s. 275-278.

98. Znaczenie parafii w życiu Kościoła. *Mies. Kośc.* R. 50: 1935 s. 34-36.

99. Rec.: A. KRZESIŃSKI: Kultura nowoczesna i jej tragizm. W. 1934. *Mies. Kośc.* R. 50: 1935 s. 44.

100. Katolickie Stowarzyszenie Mężów. *Mies. Kośc.* R. 50: 1935 s. 56-70.

101. Rec.: G. PAPINI: Żywy Dante. W. 1935. *Mies. Kośc.* R. 50: 1935 s. 76.

102. Nasz stosunek do mamony. *Mies. Kośc.* R. 50: 1935 s. 142-144.

103. Czy dawniej było lepiej? *Mies. Kośc.* R. 50: 1935 s. 204-206.

104. Troska o pogodną starość duchowieństwa. Głosy kapłańskie. *Mies. Kośc.* R. 50: 1935 s. 211-212.

105. Środek do ożywienia kaznodziejstwa. *Mies. Kośc.* R. 50: 1935 s. 263-266.

106. O kapłańskiej pracy dokształcającej. *Mies. Kośc.* R. 50: 1935 s. 269-271.

107. O podstawy gospodarcze pasterskiego działania. *Mies. Kośc.* R. 50: 1935 s. 315-318.

108. Papież o niedoli gospodarczej. *Ruch. Charyt.* R. 14: 1935 nr 5 s. 148-149.

109. Istota i cechy miłosierdzia. (Rozważania wprowadzające). *Ruch Charyt.* R. 14: 1935 nr 7/8 s. 194-195.

110. Ubóstwo i niebo. *Ruch. Charyt.* R. 14: 1935 nr 9 s. 253-255.

111. Czym jest papież dla jednostki i dla ogółu. *Ruch Katol.* R. 5: 1935 nr 2 s. 74-76.

112. Providentissimus Deus. *Aten. Kapł.* T. 35: 1935 s. 51-54.

113. Rekolekcje dla początkujących. *Ruch Katol.* R. 5: 1935 nr 11 s. 534-539; nr 12 s. 569-572.

114. Othlon de Saint-Emmeran. Les confessions d'un moine du XI-ème siècle. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 s. 216-244, 340--372. — Toż w osob. odb. Lw. 1935 8° s. 64.

115. Kilka myśli o wiejskich proboszczach i o ich pracy. *Głos Kapł.* R. 9: 1935 s. 114-118.

116. Możliwość ożywienia kaznodziejstwa. Wyzyskać orędzia papieskie i listy pasterskie. *Głos Kapł.* R. 9: 1935 s. 162--165.

117. Kilka myśli na tle encykliki „Quadragesimo anno". *Głos Kapł.* R. 9: 1935 s. 354-356.

118. Aktualność Skargi dla katolicyzmu w Polsce. (Na 400-lecie urodzin). *Mies. Kośc.* R. 51: 1936 s. 25-28.

119. Orientacje. *Mies. Kośc.* R. 51: 1936 s. 170-171.

120. Rec.: A. ŻYCHLIŃSKI: Wtajemniczenie w umiejętność świętych. *Mies. Kośc.* R. 51: 1936 s. 181.

121. Poniżanie duchowieństwa. *Mies. Kośc.* R. 51: 1936 s. 213-215.

122. Rec.: B. BARTMANN: Stworzenie. Bóg — Świat — Człowiek. Tłum. ks. W. ZAJĄCZKOWSKI. Kr. 1933. *Mies. Kośc.* R. 51: 1936 s. 299-300.

123. Rec.: E. KOSIBOWICZ: Państwo a

szkoła. Kr. 1932. *Mies. Kośc.* R. 51: 1936 s. 300.

124. Wiejski proboszcz. *Mies. Kośc.* R. 51: 1936 s. 332-334.

125. Rec.: F. KIEFFER: Autorytet w wychowaniu. (Zagadnienia wychowawcze t. 1). *Mies. Kośc.* R. 51: 1936 s. 343.

126. Rec.: A. MUNTHE: Księga z San Michele. W. *Mies. Kośc.* R. 51: 1936 s. 343.

127. Rec.: Z. ELTZ: Godzina anielska. Opowiadania o ulubionych Świętych. Tłum. L. SCHECHTLÓWNA. P. 1934. *Mies. Kośc.* R. 51: 1936 s. 344.

128. Rec.: Z. KOSSAK-SZCZUCKA: Pątniczym szlakiem. Wrażenia z pielgrzymki. *Mies. Kośc.* R. 51: 1936 s. 344.

129. Luźne uwagi o książkach. *Prz. Oświat.* R. 30: 1936 nr 3 s. 22-25.

130. Aktualność św. Wincentego à Paulo. *Ruch Charyt.* R. 15: 1936 nr 1 s. 43-48.

131. Do kogo należy wychowanie? *Ruch Katol.* R. 6: 1936 nr 8 s. 373-376.

132. O celu wychowania i polityce szkolnej. *Ruch Katol.* R. 6: 1936 nr 9/10 s. 509-513.

133. Ocena duszpasterskiego działania. *Duszpasterz.* R. 1: 1937 nr 2 s. 27-28.

134. Kilka refleksji na temat rekolekcji dla początkujących. *Duszp.* R. 1: 1937 nr 3 s. 64-65.

135. Młodzież pozaszkolna w organiźmie parafialnym. *Duszp.* R. 1: 1937 nr 6 s. 157--158. — Toż. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 179--180, 197-199, 211-213, 228-230, 242-245.

136. Kodeks zobowiązań. *Mies. Kośc.* R. 52: 1937 s. 57-58.

137. Z dziedziny wychowania. *Mies. Kośc.* R. 52: 1937 s. 81-84.

138. Dopędzamy prąd czasu! *Duszp.* R. 2: 1938 nr 1 s. 2-7.

139. Przymioty Akcji Katolickiej (Miłość chrześcijańska — Życzliwość — Radość — Życiowość). *Duszp.* R. 2: 1938 nr 2 s. 39-41.

140. Nowoczesny katolicyzm i nowoczesny katolik w świetle uchwał Synodu Plenarnego z 1936 roku. *Duszp.* R. 2: 1938 nr 3 s. 73-76.

141. W sprawie katechizacji. *Duszp.* R. 2: 1938 nr 5 s. 142-143.

142. Niezależność kapłańska. *Duszp.* R. 2: 1938 nr 6 s. 163-165.

143. Zmysł katolicki. *Mies. Kośc.* R. 53: 1938 s. 230-232.

144. Tempus tacendi et tempus loquendi. *Mies. Kośc.* R. 53: 1938 s. 278-280.

145. Wsłuchani w miodopłynnego nauczyciela. *Homo Dei.* R. 7: 1938 s. 7-11.

146. Sakrament ładu. *Mies. Kośc.* R. 53: 1938 s. 311-313.

147. Rec.: Ch. KELLOG: Jadwiga. Tłum. Róża POTOCKA. *Mies. Kośc.* R. 53: 1938 s. 376.

148. Kilka uwag o sztuce. *Mies. Kośc.* R. 53: 1938 s. 413-415.

149. Duszpasterz wobec ubogich parafian. *Duszp.* R. 3: 1939 nr 3 s. 67-69.

150. Pius XI-ty Papież o stowarzyszeniach młodzieży katolickiej (S.M.K.). *Mies. Katech. i Wychow.* R. 28: 1939 s. 66-75.

II.

LENORT F.: Abt Stefan. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 47, tamże literatura. — Arch. Archid. w Poznaniu: Zespół KA, sygn. 12659 (Akta personalne).

Ks. Marian Wolniewicz

Adamczyk Stanisław (1900-1971), profesor Katol. Uniw. Lubelskiego, filozof.

Urodził się 11 X 1900 r. w Łękach, parafii Szczepanów; był synem Stanisława i Magdaleny Rogóż. Szkołę podstawową ukończył w parafii rodzinnej, a Gimnazjum w Tarnowie. Studia teologiczne odbył w Seminarium Duchownym w Tarnowie i w 1923 r. przyjął święcenia kapłańskie. W l. 1923-1926 pracował jako wikariusz w Dębicy, a następnie studiował na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie (1926-1928), gdzie też uzyskał doktorat filozofii. W l. 1928-1930 był słuchaczem kursu profesorskiego na tymże uniwersytecie. W 1930 r. powrócił do diecezji i do 1935 r. był katechetą szkół średnich w Nowym Sączu. Od 1935 r. wykładał filozofię w Instytucie Teologicznym w Tarnowie. W 1939 r. habilitował się na Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. W tym też czasie został kapelanem w Domu dla Nieuleczalnie Chorych w Tarnowie. W okresie okupacji oddawał się pracy duszpasterskiej i w miarę możliwości wykładał również filozofię klerykom.

W 1946 r. objął stanowisko profesora metafizyki i teorii poznania na Wydziale Filozoficznym Katol. Uniw. Lubelskiego. W styczniu 1948 r.

został profesorem zw. W l. 1952-1956 wykładał tylko w Tarnowie, ale w 1956 r. powrócił do pracy na Katol. Uniw. Lubelskim, gdzie został kierownikiem I katedry metafizyki (teoria poznania i teodycea). Ponadto od r. 1962 przez trzy lata pełnił zastępczo funkcję kierownika katedry filozofii przyrody. W l. 1948-1952 i 1961-1964 był prodziekanem Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej. W 1967 r. przeszedł na emeryturę i zamieszkał na plebanii w Szczepanowie. Zmarł 3 I 1971 r. w szpitalu w Nowej Hucie, a pochowany został w rodzinnej parafii.

I.

1. De obiecto formali intellectus nostri secundum doctrinam S. Thomae Aquinatis. Romae 1933 8° s. XVI, 152. Analecta Gregoriana 2. — Toż. Wyd. 2 popraw. Romae 1955 8° s. 152.

2. Zupełna analogia między przedmiotem formalnym umysłu i zmysłów w nauce św. Tomasza z Akwinu. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 s. 104-113.

3. Tomistyczna teoria poznania zmysłowego. Tarnów 1938 Druk. Diec. s. XVII, 113. Tarnowskie Studia Teologiczne 1.

4. Żywot św. Stanisława Szczepanowskiego. Tarnów b. r. 8° s. 20.

5. Harmonijna zwartość systemu tomistycznego. *Collect. Theol.* R. 19: 1938 z. 1 s. 47-58. — Toż w osob. odb. Lw. 1938 s. 12.

6. Różnica między istotą i istnieniem stworzeń według nauki św. Tomasza z Akwinu. Lw. 1939 Druk. OO. Dominikanów 8° s. 59. — Toż. *Pol. Prz. Tomist.* R. 1: 1939 s. 37-53, 134-153.

7. Pius XII a Polska w czasie wojny. *Currenda.* R. 96: 1946 nr 3 s. 5-28. — Toż w osob. odb. Tarnów 1946 „Caritas" 8° s. 16, nlb. 2. — Toż. Wyd. 2 powiększ. [W. 1957] 8° s. nlb. 2, 54. Msznps powielony.

8. Przedmiot formalny w epistemologii tomistycznej. *Rocz. Filoz.* T. 1: 1948 s. 98-122.

9. Rec.: J. DEMBOWSKI: Psychologia małp. W. 1946. *Rocz. Filoz.* T. 1: 1948 s. 299-301.

10. Pierwiastki duchowe w człowieku w świetle nauki św. Tomasza z Akwinu. *Rocz. Filoz.* T. 2/3: 1949-1950 s. 60-84.

11. De valore obiecti formalis in epistemologia thomistica. *Gregorianum.* Vol. 38: 1957 s. 630-657.

12. Różnica między istotą a istnieniem substancjalnym w nauce Arystotelesa. *Rocz. Filoz.* T. 7: 1959 z. 1 s. 103-127.

13. Bóg właściwą przyczyną sprawczą istnienia substancjalnego w nauce św. Tomasza z Akwinu. *Rocz. Filoz.* T. 8: 1960 z. 1 s. 71-87.

14. Metafizyka ogólna czyli ontologia. Lubl. 1960 Tow. Nauk. KUL 8° s. 212.

15. Ontyczno-psychiczna struktura aktu poznawczego w nauce Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu. *Rocz. Filoz.* T. 8: 1960 z. 4 s. 5-39.

16. Nowoczesna a tomistyczna problematyka przyczynowości. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 8: 1961 z. 1 s. 15-16.

17. Udział stworzenia w powstawaniu naturalnym istnienia substancjalnego. [W ujęciu nauki św. Tomasza z Akwinu]. *Rocz. Filoz.* T. 9: 1961 z. 1 s. 101-117.

18. De existentia substantiali in doctrina S. Thomae Aquinatis. Romae 1962 Libreria Gregoriana 8° s. XIX, 225.

19. Krytyka ludzkiego poznania. Lubl. 1962 Tow. Nauk. KUL 8° s. 200.

20. Kosmologia. Lubl. 1963 Tow. Nauk. KUL 8° s. 231.

21. Metafizyka naturalnego powstawania rzeczy według św. Tomasza z Akwinu. *Rocz. Filoz.* T. 11: 1963 z. 3 s. 5-13.

22. Piotr Hoenen SJ (1880-1961). Wspomnienie pośmiertne. *Rocz. Filoz.* T. 11: 1963 z. 2 s. 109-112.

23. Arystotelesowsko-tomistyczna koncepcja formy substancjalnej. *Rocz. Filoz.* T. 12: 1964 z. 3 s. 5-15.

24. Struktura bytu przygodnego według Arystotelesa. [Uwagi na marginesie „Struktury bytu" A. Krąpca]. *Rocz. Filoz.* T. 12: 1964 z. 3 s. 99-103.

25. Wartość epistemologiczna pięciu dróg św. Tomasza z Akwinu. *Rocz. Filoz.* T. 13: 1965 z. 1 s. 13-19.

26. Teocentryzm tomizmu. W: *Pastori et Magistro.* Lubl. 1966 s. 339-349.

27. Zupełna zależność stworzenia od Stwórcy w nauce św. Tomasza z Akwinu. *Rocz. Filoz.* T. 14: 1966 z. 1 s. 17-31.

28. Obiektywizm ludzkiego poznania w nauce arystotelesowsko-tomaszowej. *Rocz. Filoz.* T. 15: 1967 z. 1 s. 59-72.

29. Współdziałanie Boga z czynnościami przyrody według nauki św. Tomasza z Akwinu. *Rocz. Filoz.* T. 16: 1968 z. 3 s. 15-23.

30. Arystotelesowska koncepcja ruchu. *Rocz. Filoz.* T. 17: 1969 z. 3 s. 5-25.

31. De universali concursu divino in doctrina S. Thomae Aquinatis. *Divus Thomas.* Vol. 73: 1971 nr 3 s. 273-307.

32. Arystotelesowsko-tomistyczna zasada ruchu wobec współczesnych nauk przy-

rodniczych. *Rocz. Filoz.* T. 19: 1971 z. 3 s. 5-23.
33. Prymat cnoty miłości w etyce św. Tomasza z Akwinu. W: *Tarnowskie Stud. Teol.* T. 5. Tarnów 1972 s. 29-46.
34. Logika formalna i metodyka. Msznps s. 240.
35. Psychologia metafizyczna. Msznps s. 380.
36. Teologia naturalna czyli teodycea. Msznps s. 310.
37. Etyka ogólna. Msznps s. 140.

II.

KOWALCZYK S.: Adamczyk Stanisław. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 74, tamże literatura. — Ponadto: KOWALCZYK S.: Główne nurty twórczości filozoficznej ks. Stanisława Adamczyka. W: *Tarnowskie Stud. Teol.* T. 7: 1979 s. 297-314; KAPAŁKA R.: Historia Towarzystwa św. Filomeny i Domu Księży Emerytów w Tarnowie. Tarnów 1979 s. 83-84. Msznps; NOWAK A.: Bibliografia prac drukowanych profesorów Seminarium Duchownego w Tarnowie. T. 1. Tarnów 1966 s. 8-12. Msznps.

Ks. Adam Nowak

Adamecki Jan, krypt.: Ks. J. A., Jax (1895-1972), prałat papieski, liturgista.

Pochodził z rodziny wieśniaczej. Urodził się 23 IV 1895 w Strzyżewicach, par. Parzno, pow. Piotrków Tryb. Rodzicami jego byli: Ignacy i Józefa z Kukułów. Do Gimnazjum uczęszczał w Piotrkowie Tryb. od 1906 r. W latach 1912-1917 studiował filozofię i teologię w Seminarium Duchownym we Włocławku. Święcenia kapłańskie otrzymał 28 X 1917 r. w Warszawie. W latach 1917-1922 pracował w duszpasterstwie jako wikariusz i prefekt najpierw w Piotrkowie, a potem we Włocławku. W 1922 r. wyjechał do Fryburga szwajcarskiego na dalsze studia (specjalizacja w zakresie teologii moralnej). Pracę licencjacką napisał w r. 1927 pod kierunkiem prof. A. Ramireza.

Po powrocie do kraju objął stanowisko ojca duchownego w Niższym Seminarium Duchownym we Włocławku. W r. 1928 został mianowany profesorem liturgii w Wyższym Seminarium Duchownym. Od 1932 r. kierował Biblioteką Seminaryjną im. Księży Chodyńskich. W czasie wojny został uwięziony i przebywał w różnych więzieniach oraz obozach koncentracyjnych (na końcu w Dachau). Prowadził tam wykłady w seminarium obozowym.

Po powrocie do kraju (1946 r.) podjął wykłady z liturgiki (potem także patrologii — od r. 1957) oraz reorganizował bibliotekę seminaryjną (zrzekł się kierownictwa biblioteki w 1956 r.). Poza tym przypadły mu w udziale następujące funkcje: egzaminatora prosynodalnego (od 1946), członka Diecezjalnej Komisji Artystycznej (od 1952), kuratora Archiwum Diecezjalnego (1953-1956), członka Komisji Liturgicznej Episkopatu Polski (od 1957), członka zespołu redakcyjnego „Ateneum Kapłańskiego" (1960--1972). Nie ominęły go także godności kościelne; był: kanonikiem gremialnym kapituły katedralnej (od 1946), prałatem-kustoszem bazyliki katedralnej (od 1962), prałatem domowym Ojca św. (od 1967). Zmarł 7 VI 1972 r. w Warszawie (w szpitalu) i pochowany został na cmentarzu we Włocławku.

Adamecki był wielkim miłośnikiem książek. Gromadził je z wielkim zapałem, ograniczając wydatki na inne swoje potrzeby. Przed 1939 r. miał już ok. 2000 tomów, ale utracił je w czasie wojny. W okresie powojennym znowu zgromadził wartościowy księgozbiór teologiczny (ok. 3000 t.), który przekazał w testamencie bibliotece seminaryjnej (książki są oznaczone jego ekslibrisem).

I.

1. Śp. o. Albert-Maria Weiss Z. K. *Aten. Kapł.* R. 11: 1919/25 t. 16 s. 102-104.

2. Oficjum brewiarzowe i Msza święta na uroczystość Chrystusa Króla. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 18 s. 300-305.

3. Rec.: A. GOURAUD: Un retour au noviciat. Paris 1927. *Aten Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 514-515.

4. Rec.: Ch. GRIMAUD: Aux fidèles. „Ma" Mésse. Paris 1927. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 21 s. 406.

5. Rec.: P. GUÉRANGER: Rok liturgiczny. Adwent. Sandomierz 1927. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 408-409.

6. Rec.: JAN OD KRZYŻA, św.: Dzieła... T. 1. Lw. 1927. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 21 s. 517-519.

7. Rec.: S. LOUISMET: Życie mistyczne. Lw. 1926; TENŻE: L'initiation mystique. Paris 1926. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 21 s. 192-193.

8. Rec.: M. MESCHLER: Trzy podstawy życia duchowego. Kr. 1927. *Aten Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 195.

9. Rec.: J. SCHRIJVERS: Zasady życia duchowego. Kr. 1926. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 194-195.

10. Rec.: A. TANQUEREY: Zarys teologii ascetycznej i mistycznej. Kr. 1928. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 195.

11. Rec.: COTEL O. P.: Katechizm ślubów do użytku osób poświęconych Bogu w stanie zakonnym. Kr. 1928. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23 s. 203-204.

12. Rec.: K. HOLL: Ścieżki młodości wielkich mężów. Sandomierz 1929. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23 s. 409-410.

13. Rec.: H. KRÓL: Budżet misji katolickich. Kr. 1928. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23 s. 313.

14. Rec.: M. LOYOLA: Jezus z Nazaretu. Lw. 1927. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 24 s. 534-535.

15. Rec.: K. NASKRĘCKI: Pójdź za mną. Wyd. 5. W. [1928]. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23 s. 104.

16. Rec.: J. WINKOWSKI: Przed tak wielkim Sakramentem... Zakopane 1929. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23 s. 312-313.

17. Czytanie Pasji w wypadku binacji w niedzielę Palmową. Modlitwy po Mszy św. *Aten. Kapł.* R. 16: 1936 t. 37 s. 173-175.

18. Rec.: F. GERLICH: Die Stigmatisierte Therese Neumann von Konnersreuth. München 1929. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 510-513.

19. Rec.: R. W. HYNEK: Konnersreuth à la lumière de la science medicinale et psychologique. Paris 1929. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 510-513.

20. Rec.: IGNACY LOYOLA, św: Exercitia spiritualia... Textus hispanus. Taurini 1928. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 102.

21. Rec.: M. SCHMIDT: Dusze ofiarne. Kr. 1929. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 206.

22. Rec.: F. SPIRAGO: Une stigmatisée: Thérèse Neumann. Strasbourg 1930. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 510-513.

23. Rec.: *Szkoła Chrystusowa.* Dwumiesięcznik. 1930 nr 1. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 103-104.

24. Rec.: K. BAJEROWICZ: Modlitwy przygodne dla użytku kapłanów przy nabożeństwach ludowych. P. 1929. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 517.

25. Rec.: A. HUONDER: Zu Füssen des Meistres. Bd. 4. Freiburg i. Br. 1930. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 205.

26. Rec.: Instruzione per servire la Messa privata ad uso del chierici o laici. Vaticano 1929. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 413.

27. Rec.: K. KOWALSKI: O trzech czynnikach Królestwa Bożego. Lw. 1931. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 28 s. 215.

28. Rec.: X. MARCHET: La merveilleuse vie de Bernadette. Paris 1930. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 307.

29. Rec.: M. MESCHLER: Le livre des exercises de Saint Ignace de Loyola. Paris 1930. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 28 s. 412—413.

30. Rec.: H. MOHR: Menschen und Heilige. Freiburg i. Br. 1930. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 197—198.

31. Rec.: Z. OBERTYŃSKI: Pontificale halickie, zwane pontyfikałem Boryszewskiego. Lw. 1930. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 28 s. 318.

32. Rec.: B. PRAWDOTA: O liturgii dominikańskiej. Lw. 1930. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 28 s. 533—534.

33. Rec.: W. SIERP: Ein Apostel des innern Lebens W. Eberschweider. Freiburg i. Br. 1928. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 28 s. 316—317.

34. Rec.: R. TOMANEK: Lekcje i ewangelie na każdy dzień roku kościelnego. Cieszyn 1930. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 309.

35. Rec.: A. S. KRASIŃSKI: Trzysta zdań dwuwierszowych w rzeczowym układzie. Kr. 1931. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 317—318.

36. Rec.: B. H. MERKELBACH: Summa theologiae moralis... T. 1. Parisiis 1931. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 203—205.

37. Rec.: E. ROULIN: Linges, insigues et vêtements liturgiques. Paris 1930. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 308—309.

38. Rec.: J. ŚLÓSARCZYK: August Czartoryski. W. 1931. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 105—106.

39. Rec.: T. CIBOROWSKI: Nabożeństwo pokutne na dzień św. Marka Ewangelisty, na dni krzyżowe i inne potrzeby. Łomża 1932. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 31 s. 100.

40. Rec.: P. DUCHAUSSOIS: W płomieniach Cejlonu. Krobia 1931. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 31 s. 100.

41. Rec.: M. KORDEL: Porządek służby Bożej na rok kościelny 1933—34... Kr. 1934. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 32 s. 533.

42. Rec.: C. MAŁYSIAK: Droga krzyżowa. Wyd. 2. Trzebinia 1931. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 31 s. 413.

43. Rec.: T. TÓTH: Dekalog. Kr. 1933. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 32 s. 111—112.

44. Roraty. *Kron. Diec. Włoc.* R. 27: 1933 s. 336—337.

45. Zamiar, zamierzenie. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 30—34.

46. Zbieg świąt. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 145—146.

47. Zmarłych cześć. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 257—258.

48. Żałoba. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 402—403.

49. Biblioteka Seminarium Duchownego im. Księży Chodyńskich. *Kron. Diec. Włoc.* R. 28: 1934 s. 283—284.

50. Kilka pytań i odpowiedzi z zakresu praktyki liturgicznej naszych parafii. *Kron. Diec. Włoc.* R. 28: 1934 s. 191—193.

51. Rec.: S. GARRIGUET: La Vierge Marie. Paris 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 530.

52. Rec.: B. GŁADYSZ: Hymny Brewiarza rzymskiego oraz patronału polskiego. Przekł. i objaśn... P. 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 304-305.

53. Rec.: M. GRABMANN: Geschichte der katholischen Theologie seit dem Ausgang der Väterzeit. Freiburg 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 415.

54. Rec.: P. GUÉRANGER: Rok liturgiczny. T. 5-6. Łomża 1933-1935. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 305; R. 22: 1936 t. 37 s. 311.

55. Rec.: E. HUGON: Tractatus dogmatici. I. Parisiis 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 319-320.

56. Rec.: J. JAROSZEWICZ: De dono perseverantiae finalis secundum doctrinam s. Thomae Aquinatis. Kielce 1932. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 109.

57. Rec.: H. WILLETTE: Une étoile. Paris 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 222.

58. Rec.: J. ANTONIEWICZ: Vade mecum ad infirmos. Cracoviae 1933. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 35 s. 197-198.

59. Rec.: Missel liturgique des enfants. Paris 1933. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 35 s. 198.

60. Rec.: J. RAIMOND: Soyez de Hosties. Paris 1932. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 35 s. 137.

61. Rec.: GARRIGOU-LAGRANGE R.: Trzy nawrócenia i trzy drogi. P. 1934. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 312.

62. Rec.: M. KORDEL: Mszał niedzielny i świąteczny... Kr. 1935. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 310-311.

63. Rec.: J. MARCHAND: La faillite initiale du protestantisme. Paris 1934. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 519-520.

64. Rec.: Mszał rzymski na niedziele i święta... Lw. 1935. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 413.

65. Rec.: L. SOUBIGOU: L'enseignement de saint Paul dans ses épîtres de l'année liturgique. Paris 1934. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 414.

66. Rec.: L. SOUBIGOU: Les épîtres de l'année liturgique étudiées en vue de la prédication. Paris 1934. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 414.

67. Rec.: S. TWORKOWSKI: Ciebie Boga chwalimy. W. 1934. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t .37 s. 311-312.

68. Rec.: M. SOPOĆKO: Miłosierdzie Boże. Wil. 1936; *TENŻE:* Idea miłosierdzia Bożego w liturgii. P. 1937. *Aten. Kapł.* R. 23: 1937 t. 40 s. 107-108.

69. Rec.: Panu służ! Pieśni kościelne i modlitwy... Cieszyn 1936. *Aten. Kapł.* R. 24: 1938 t. 41 s. 308.

70. Obca bibliografia filozoficzno-teologiczna od początku wojny. *Aten. Kapł.* R. 38: 1946 t. 45 s. 423-426; R. 39: 1947 t. 46 s. 98-104.

71. Ośrodek duszpasterstwa liturgicznego. *Aten. Kapł.* R. 38: 1946 t. 45 s. 187-193.

72. Rozporządzenia Kongregacji Obrzędów z lat wojny. *Aten. Kapł.* R. 38: 1946 t. 45 s. 89-92.

73. Liturgia chrzcielna a życie chrześcijańskie. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 480-485.

74. Rec.: H. ETTENSPERGER: W służbie ołtarza. Podręcznik dla ministrantów... P. 1948. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 49 s. 301-302.

75. Rec.: A. GARDEIL: Duch Święty w życiu chrześcijańskim. Kielce 1947. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 48 s. 93.

76. Rec.: P. PARSCH: Wtajemniczenie w ofiarę Mszy św. w duchu odnowienia liturgicznego. Kr. 1948. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 49 s. 301.

77. Rec.: J. WORONIECKI: Katolicka etyka wychowawcza. T. 1. Kr. 1948. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 49 s. 299-300.

78. Rec.: A. ŻYCHLIŃSKI: Teologia życia wewnętrznego. Kielce 1947. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 49 s. 300-301.

79. Modlitwa Kościoła. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 51 s. 253-256.

80. Modlitwa Kościoła. Geneza godzin kanonicznych. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 51 s. 352-355.

81. Rytuał łacińsko-francuski. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 50 s. 268-272.

82. Kier. przekł.: P. PARSCH: Rok liturgiczny. Przekł. dokonała Z. Dąbrowska pod kier... T. 1. P. 1950 Pallottinum 8° s. VII, 550. — Toż. T. 1-3. P. 1956 Pallottinum 8° s. IV, 344, nlb. 3, 452, 656. — Toż. Wyd. 2. P. 1958 Pallottinum 8° s. 379, ilustr., 512, ilustr., 672, ilustr.

83. Powojenna bibliografia maryjna. *Aten. Kapł.* R. 49: 1957 t. 54 s. 147-154.

84. Powojenna bibliografia teologiczna. Ważniejsze wydawnictwa obce. *Aten. Kapł.* R. 49: 1957 t. 54 s. 317-320; t. 55 s. 156-160, 477-480; R. 50: 1958 t. 56 s. 156-160, 475-479.

85. Rec.: P. PARSCH: Masserklärung im Geiste der liturgischen Erneuerung. Klosterneuburg b. Wien 1950. *Aten. Kapł.* R. 49: 1957 t. 55 s. 467-468.

86. Rec.: P. PARSCH: Volksliturgie. Ihr Sinn und Umfang. 2. Aufl. Kosterneuburg 1952. *Aten. Kapł.* R. 49: 1957 t. 55 s. 467.

87. Rec.: P. PARSCH: Wie halte ich Bibelstunde. Klosterneuburg 1951. *Aten. Kapł.* R. 49: 1957 t. 55 s. 468.

88. Rec.: C. SCHEDL: Unbesiegbare Sonne. Klosterneuburg 1957. *Aten. Kapł.* R. 49: 1957 t. 55 s. 472.

89. Święto Najświętszej Maryi Panny Królowej. *Aten. Kapł.* R. 49: 1957 t. 54 s. 70-73.

90. Liturgia chrzcielna a świadomość chrześcijańska. *Kron. Diec. Włoc.* R. 53: 1959 t. 42 s. 112-116.

91. Religijna książka polska w ostatnim 50-leciu (od 1909 r.). Próba bibliografii. *Aten. Kapł.* R. 51: 1959 t. 58 s. 468-480; t. 59 s. 307-315; R. 52: 1960 t. 60 s. 473-480.

92. Nowy kodeks przepisów liturgicznych. *Aten. Kapł.* R. 52: 1960 t. 61 s. 142-154.

93. Z literatury teologicznej o kapłaństwie. *Aten. Kapł.* R. 52: 1960 t. 61 s. 394-398.

94. Biblioteka Seminarium Włocławskiego. *Aten. Kapł.* R. 61: 1969 t. 72 s. 304-316.

II.

DANIELSKI W.: Adamecki Jan. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 74. — Ponadto: KORSZYŃSKI F.: Jasne promienie w Dachau. P. 1957 s. 53, 101, 103, 118, 120, 187, 242, 249, 259, 265, 280, 301, 318, 319; MAJDAŃSKI K.: Ks. Jan Adamecki (23 IV 1895—7 VII 1972). *Aten. Kapł.* R. 64: 1972 t. 79 s. 331-336; JÓŹWIAK F.: Ks. Jan Adamecki. *Kron. Diec. Włoc.* T. 56: 1973 s. 187-192; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945. Z. 4. W. 1978 s. 434; LIBROWSKI S.: Materiały do dziejów diecezji włocławskiej czasu wojny 1939-1945. Ser. 1 — ogólna. *Arch. Bibl. Muz.* T. 38: 1979 s. 257; Schem. diec. włoc. 1914-1972.

Ks. Kazimierz Rulka

Adamek Piotr (1885-1951), autor artykułów o tematyce socjologicznej i pedagogicznej.

Syn Jana i Cecylii z d. Hunder, urodził się 12 IV 1885 r. w Odolanowie, na terenie archidiecezji poznańskiej. Uczęszczał do Gimnazjum w Ostrowie Wlkp., skąd po ukończeniu niższej prymy przeniósł się do Włocławka. Jako kleryk diecezji włocławskiej studiował teologię na Uniw. w Innsbrucku i przyjął tam święcenia kapłańskie 26 VII 1910 r. Po otrzymaniu święceń przybył do rodziny w Ostrowie Wlkp. i ze względów zdrowotnych mieszkał w tamtejszej parafii jako rezydent, pomagając w duszpasterstwie. Na początku 1911 r. przeniósł się do Poznania i jako kapłan diecezji włocławskiej rezydował w parafii św. Jana Jerozolimskiego, następnie przy kościele Najświętszej Krwi Pana Jezusa, jednocześnie pełniąc funkcje kapelana szpitalnego. Pisał wtedy — częściowo anonimowo — artykuły do czasopism „Przyjaciel Młodzieży", „Robotnik", „Przewodnik Katolicki", „Dziennik Poznański" i „Gazeta Ostrowska". Przez dwa lata był współredaktorem „Robotnika" choć nie podawano tego w tytule gazety. Ukierunkowało to jego zainteresowania na sprawy społeczne i wychowawcze. Gdy w 1912 r. odbył się w Poznaniu pierwszy na ziemiach polskich kurs społeczny, zorganizowany staraniem Związku Katolickich Towarzystw Robotników Polskich od 18 lutego do

2 marca, wygłosił na nim cztery wykłady „O chrześcijańskich podstawach gospodarstwa społecznego".

W okresie pierwszej wojny światowej pełnił funkcję kapelana wojskowego na terenie Poznania, zarówno w garnizonie, jak i w szpitalach wojskowych. Po odzyskaniu niepodległości załatwił swą prawną przynależność do archidiecezji poznańskiej. Przez rok pracował na wikariacie w Buku, przeniesiony 30 III 1920 do parafii św. Wojciecha w Poznaniu. Ułatwiło mu to włączenie się w intensywną pracę społeczną, mniej jednak zajmował się pisaniem. W 1926 r. objął parafię Murowana Goślina, niedaleko Poznania, oddany odtąd prawie wyłącznie parafialnej działalności duszpasterskiej. W czasie drugiej wojny światowej udało mu się ujść przed aresztowaniem przez gestapo. Po krótkim ukrywaniu się w Poznaniu, tajnie przedostał się do archidiecezji krakowskiej i rezydował w Sieprawiu koło Myślenic, pomagając w pracy duszpasterskiej. Po wojnie pełnił obowiązki proboszcza w Murowanej Goślinie, gdzie zmarł 10 sierpnia 1951 r.

Jego artykuły obejmują w większości praktyczne zagadnienia społeczne i duszpasterskie, niektóre wszakże starają się określić teoretyczne podstawy działalności w tych dziedzinach.

I.

1. O potrzebie pracy społeczno-charytatywnej kobiet katolickich ze sfer wyższych i średnich. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 7: 1908/9 nr 22 s. 613-618.

2. Zjazd katolików niemieckich we Wrocławiu (29 sierpnia—2 września). *Unitas. Mies. Kośc.* T. 2: 1909 s. 420-430.

3. Robotnik rolny w starożytności i w średniowieczu. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1909/10 nr 3 s. 124-130; nr 5 s. 266-272.

4. Bądź samodzielnym, młodzieńcze! *Przyj. Młodz.* R. 1: 1910 nr 7 s. 51.

5. Co to jest społeczeństwo? *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 18.

6. Cztery główne podstawy gospodarstwa społecznego. *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 19.

7. Do czego jesteśmy zobowiązani? *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 20.

8. Nasze prawa według zasad chrześcijańskich *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 22.

9. Własność prywatna. *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 23.

10. O wolności w życiu społeczeństwa ludzkiego. *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 36.

11. Kościół a stan robotniczy. *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 37.

12. Czego nam potrzeba? *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 38.

13. Wyrok śmierci. *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 39.

14. Na szczycie. *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 40.

15. Najpiękniejsza róża. *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 41.

16. Spełniajmy swe obowiązki. *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 42.

17. Niewolnicy. *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 43.

18. U kresu! *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 44.

19. Ogień i woda. *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 45.

20. Na schyłku roku. *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 52.

21. „Trzy razy jedno jest — jedno". *Robotnik.* R. 8: 1912.

22. Socjalistom z Katowic w odpowiedzi. [Replika na artykuł *Gazety Robotniczej.* R. 1912 nr 140]. *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 49.

23. Zdrada. *Przyj. Młodz.* R. 3: 1912 nr 1 s. 2-4; nr 3 s. 20-22; nr 4 s. 29-30.

24. Radosny objaw. *Przyj. Młodz.* R. 3: 1912 s. 19.

25. Królowa Niebios. *Przyj. Młodz.* R. 3: 1912 nr 5 s. 33-34.

26. Najświętsze Serce Jezusowe. *Przyj. Młodz.* R. 3: 1912 nr 6 s. 41-43.

27. Winowajca. *Przyj. Młodz.* R. 3: 1912 nr 6 s. 45-46; nr 7 s. 53-64; nr 8 s. 61-63.

28. Święty Alojzy. *Przyj. Młodz.* R. 3: 1912 nr 7 s. 51.

29. Poznaj socjalizm! *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 1.

30. Kościół Katolicki a socjalizm. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 2.

31. Kształćmy swą wolę. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 3.

32. Serce jedno i dusza jedna. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 6.

33. Chrystus i Judasz. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 7.

34. Dlaczego Kościół ma tyle wrogów. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 17.

35. Kilka uwag o czytaniu książek. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 18.
36. Pod wpływem Ducha Świętego. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 19.
37. Na front! *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 20.
38. Nasz organ związkowy „Robotnik". *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 21.
39. Triumf miłości. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 22.
40. W półwiekową rocznicę. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 30.
41. Ojciec robotników. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 31.
42. Ks. kardynał Manning. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 32.
43. Pójdźmy za nim! *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 33.
44. Zagadka. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 34.
45. W setną rocznicę urodzin ks. Kolpinga. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 35.
46. Hetman polskiej pracy społecznej. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 36.
47. Mowa ojczysta. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 37.
48. Ojciec wielkopolskich robotników. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 39.
49. Po latach czterdziestu... *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 40.
50. Badania astronomiczne socjalistycznej „Oświaty". *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 41.
51. Rekolekcje robotnicze w Poznaniu. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 43.
52. Stan piąty. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 46.
53. Widmo bezrobocia. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 49.
54. Agitacja domowa. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 50.
55. Boże Narodzenie a robotnicy. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 51.
56. Obowiązkowość a młodzież. *Przyj. Młodz.* R. 4: 1913 nr 1 s. 4-5.
57. Duch koleżeństwa w naszych towarzystwach. *Przyj. Młodz.* R. 4: 1913 nr 2 s. 10-11.
58. Kształćmy swą wolę. *Przyj. Młodz.* R. 4: 1913 nr 3 s. 17-18.
59. Naprzód. *Przyj. Młodz.* R. 4: 1913 nr 3 s. 20-21.
60. Posłuszni Kościołowi. *Przyj. Młodz.* R. 4: 1913 nr 4 s. 27-28.
61. Ukochajmy mowę ojczystą. *Przyj. Młodz.* R. 4: 1913 nr 10 s. 74-76.
62. Wiara — to potęga! *Przew. Katol.* R. 19: 1913 nr 32 s. 250-251.
63. Złoty jubileusz katolickiej pracy społecznej. *Stowarzyszenie.* R. 1: 1913/14 nr 7 s. 222-231.
64. Nowe zadania w nowym roku. *Robotnnik.* R. 10: 1914 nr 3.
65. Krzyż Zbawiciela a robotnicy. *Robotnik.* R. 10: 1914 nr 13.
66. Najcenniejszy skarb. *Robotnik.* R. 10: 1914 nr 14.
67. Chrystus zmartwychwstał! *Robotnik.* R. 10: 1914 nr 15.
68. Królowa Niebios. *Robotnik.* R. 10: 1914 nr 18.
69. O święta miłości kochanej Ojczyzny! *Robotnik.* R. 10: 1914 nr 20.
70. System Taylora a robotnicy. *Robotnik.* R. 10: 1914 nr 21.
71. Któż jak Bóg! *Robotnik.* R. 10: 1914 nr 22.
72. Jak to w życiu bywa. Pogadanka o wychowaniu. *Robotnik.* R. 10: 1914. nr 24.
73. „Obieżysasy". *Robotnik.* R. 10: 1914 nr 25.
74. Cześć pieśni. *Robotnik.* R. 10: 1914 nr 26.
75. Stosunki socjalne i ich przyczyny etyczne w okresie niewolnictwa chrześcijańskiego, państwa lenniczego i kapitalizmu. *Mies. Kośc. Units.* T. 12: 1914 s. 103-112.
76. Wykłady z dziedziny pedagogii. *Stowarzyszenie.* R. 2: 1914/15 nr 3 s. 65-67.
77. Cel i zadanie wychowania. *Stowarzyszenie.* R. 2: 1914/15 nr 3 s. 81-87.
78. Prawidła rozumnego wychowania. *Stowarzyszenie.* R. 2: 1914/15 nr 4 s. 113-119.
79. Wizytacja nauki religii w szkołach powszechnych. *Wiad. dla Duchow.* R. 14: 1927 s. 174-176.

II.

Śp. ks. Adamek Piotr. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 7: 1952 s. 12-13; Akta personalne ks. Piotra Adamka, Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu, sygn. KA 16081.

Ks. Marian Banaszak

Adamski Ignacy (1877-1942), redaktor, homileta, pastoralista.

Urodzony 5 VII 1877 r. w Poznaniu, był synem mieszczanina Marcina Adamskiego i Zuzanny z Lutyńskich. Naukę pobierał w poznańskich szkołach, maturę złożył 15 III 1898 w sławnym Gimnazjum św. Marii Magdaleny. W tym samym roku wstąpił do miejscowego Seminarium Duchownego, wyświęcony na kapłana 15 XII 1901. Jako neoprezbiter został powołany 21 XII 1901 r. na wikariat w Rogoźnie, skąd w roku następnym przeniesiono go do Mosiny jako wikariusza substytuta, po krót-

kim zaś czasie na zastępstwo w Nowym Kramsku. Od 18 XII 1902 r. pracował dłuższy czas na wikariacie w Wielkich Strzelcach, a następnie mianowany 15 IV 1905 r. administratorem parafii Grabowo i Nowa Wieś w dekanacie miłosławskim. Pragnąc pracować bliżej Poznania, postarał się jeszcze w tymże 1905 r. (1 X) o komendę beneficjum parafialnego w Rogalinku. Rozwijał w tej parafii nie tylko gorliwą działalność duszpasterską, ale także literacką. Zaczął pisać artykuły i broszury teologiczne, objął też redakcję „Nowej Biblioteki Kaznodziejskiej" po ks. Kazimierzu Michalskim. Gdy ks. Michalski umarł, przeniósł się 1 X 1910 na probostwo w Łodzi k. Stęszewa i pozostał tam do końca swego życia.

Trzykrotnie odbył podróże zagraniczne w celach dewocyjnych, ale też i duszpastersko-naukowych. W 1909 i 1912 r. udał się do Rzymu, w 1929 r. był uczestnikiem I Pielgrzymki Narodowej do Ziemi św. Aktywnie włączył się w życie społeczne i narodowe. Podczas Powstania Wielkopolskiego został członkiem Powiatowej Rady Ludowej w okręgu Poznań-Zachód. Należał do Związku Kapłanów „Unitas", wygłaszał referaty na zebraniach poznańskiego oddziału, na kursie duszpasterskim dla duchowieństwa w 1927 r. i na planernym zebraniu „Unitas" w 1930 r. Jako pastoralista interesował się nauczaniem religii. Od 1929 r. pełnił obowiązki inspektora nauki religii w szkołach powszechnych powiatu poznańskiego. Mianowany 8 X 1934 r. dziekanem stęszewskim, wykonywał ten urząd także w pierwszych latach drugiej wojny światowej, gdy władze okupacyjne rozbiły strukturę Kościoła Katolickiego na terenach włączonych do Rzeszy Niemieckiej. Zmarł 6 IV 1942 r. w Łodzi k. Stęszewa.

Redagowanie „Nowej Biblioteki Kaznodziejskiej" było największym wkładem ks. Adamskiego do teologii pastoralnej. Wprawdzie po poprzednim redaktorze zachował jej czysto praktyczny profil, gdyż zagadnieniami teoretycznymi z dziedziny kaznodziejstwa zajmowała się „Homiletyka", wychodząca w niedalekim Włocławku. Jednakże wprowadził jako redaktor nowość do tego praktycznego czasopisma: większą ilość kazań odpustowych o świętych patronach kościołów.

I.

1. Religia i moralność. P. 1906 Księg. św. Wojciecha 16° s. 64, nlb. 4. — Toż. Wyd. 2. P. 1908 Księg. św. Wojciecha 16° s. 66, nlb. 2.

2. Z dziejów duszy współczesnego konwertyty. *Prz. Kośc.* T. 10: 1906 s. 198-205, 289-306, 361-368, 456-465.

3. Nowa rzecz o Windthorst'cie. *Prz. Kośc.* T. 12: 1907 s. 13-22, 128-135, 181-191.

4. Red.: *Nowa Biblioteka Kaznodziejska.* T. 6: 1909 — T. 12: 1912.

5. Krótki rzut oka na dzieje archidiecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej od r. 1793-1866. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 1: 1909 s. 38-46, 85-96, 339-353.

6. Odnowienie rodziny katolickiej w parafiach wiejskich. *Wiad. dla Duchow.* R. 13: 1926 nr 4 s. 4-7; nr 5 s. 6-12.

7. Ks. Kardynał Mercier a początki neoscholastycyzmu. *Wiad. dla Duchow.* R. 13: 1926 nr 10 s. 9-14.

8. Literatura pedagogiki twórczej dotycząca nauki religii. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 360-382.

9. Domy katolickie. W: *Organizacja parafii w Polsce.* Pamiętnik. P. 1928 s. 74-83.

10. Ruch katechetyczny od r. 1900 do doby obecnej. *Pamiętnik kursu katechetycznego.* P. 1929 s. 14-34.

11. Kilka konkretnych wskazań dla naszego ruchu religijno-pedagogicznego wysnutych z encykliki Ojca św. o wychowaniu młodzieży. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 10-19.

II.

Elenchus omnium ecclesiarum et universi cleri archidioecesis Posnaniensis pro Anno Domini 1903, 1905, 1906, 1911; BANASZAK M.: Pięćdziesiąt lat „Biblioteki Kaznodziejskiej". *Bibl. Kazn.* T. 59: 1958 s. 447-456. — Akta personalne ks. Ignacego Adamskiego. Arch. Archidiec. w Poznaniu, sygn. KA 9259.

Ks. Marian Banaszak

Adamski Józef Stanisław (1851-1926), jezuita, dogmatyk, filozof, kaznodzieja.

Urodził się 14 II 1851 r. w Starym Gołębinie w Wielkopolsce. Do zakonu jezuitów wstąpił 6 X 1866 r. Nowicjat odbył w Starej Wsi k. Brzozowa (1866-1868), tamże studiował retorykę (1868-1870), a filozofię w Śremie (1870-1872). Po wypędzeniu jezuitów z zaboru pruskiego wyjechał do Francji, gdzie nauczał j. niemieckiego w kolegiach jezuickich, a następnie rozpoczął w Laval studia teologiczne. Po powrocie do Krakowa w 1880 r. ukończył teologię i otrzymał 26 VII 1881 święcenia kapłańskie. Przejściowo pełnił funkcję profesora j. polskiego i francuskiego w Kalksburgu w Austrii (1882-1883), religii i filozofii w konwikcie tarnopolskim (1884-1885) i j. francuskiego w konwikcie chyrowskim (1893-1894). Olbrzymią większość życia poświęcił pracy kaznodziejskiej i rekolekcyjnej. Poznawszy dobrze wzory kaznodziejstwa i literatury francuskiej, korzystał z nich obficie. Wygłosił ponad 500 serii rekolekcji i pozostawił kilka tomów kazań oraz szereg książek i broszur o tematyce teologicznej, filozoficznej i ascetycznej. Dbał zawsze o jasność wykładu, poprawność języka, często uciekał się do tematów patriotycznych i tym duchem przepajał swoje prace. Najdłużej przebywał we Lwowie (1888-1893, 1895-1902, 1909-1913). Ostatnie lata życia spędził w Zakopanem (1915-1921) i Czechowicach (1921-1925). Zmarł w Krakowie 31 X 1926 r.

I.

1. Mowa o miłości ojczyzny wypowiedziana... w katedrze lwowskiej łacińskiej w czasie żałobnego nabożeństwa za duszę śp. Juliusza Słowackiego w 50-letnią rocznicę jego zgonu (29 IV 1899). *Ruch Katol.* R. 1899 nr 106-111 [9-16 maja]. — Toż w osob. odb. Lw. 1899 Druk. Z. Gollab 8° s. 26.

2. O charakterze. Lw. 1900 Druk. Ludowa, Gubrynowicz i Schmidt 8° s. VIII, 77, nlb. 3.

3. O zasłudze wiary. Studium filozoficzne. W. 1901 Księg. i Wyd. M. Szczepkowski 8° s. 83.

4. Studium o duszy ludzkiej. Lw. 1901 A. Vogel 8° s. nlb. 4, 239. Recenzję tej książki ogłosił A. Steuer w *Prz. Kośc.* R. 1903 t. 4 s. 222-225. Odpowiedź ogłosił Adamski tamże s. 317-320. Odpowiedział Steuer: Kilka uwag do Odpowiedzi na recenzję „Studium o duszy ludzkiej", tamże s. 399-400.

5. Chrystus — Bóg. W. 1902 Księg. i Wyd. M. Szczepkowskiego 8° s. nlb. 4, 97, nlb. 3.

6. Pogląd na kwestię nieśmiertelności duszy ludzkiej. *Prz. Kośc.* R. 1903 t. 4 s. 336-355, 424-440. Por. poz. 4.

7. Hołd Niepokalanej Dziewicy Bogarodzicy. W 50-letnią rocznicę ogłoszenia dogmatu Niepokalanego Poczęcia. P. 1904 Księg. św. Wojciecha 8° s. nlb. 4, 406, nlb. 2.

8. Kilka uwag o sumieniu i wykład psalmu „Miserere". W. 1904 M. Godlewski 8° s. [1-6] 7-64.

9. Punkt oparcia moralności w nowożytnym stoicyzmie. *Prz. Kośc.* R. 1904 t. 5 s. 53-67.

10. Rozwiązanie zagadnienia ubóstwa. *Prz. Kośc.* R. 1904 t. 5 s. 374-381, 432-452; t. 6 s. 23-40, 96-123, 177-195. — Toż w osob. odb. P. 1904 Księg. św. Wojciecha 8° s. 94, nlb. 2.

11. Kazania świąteczne na uroczystości Pańskie. T. 1-2. P. 1905-1906 Księg. św. Wojciecha 8° s. 474, 680.

12. Substancjalność i nieśmiertelność duszy ludzkiej w świetle rozumu. W. 1905 Wyd. i Księg. M. Szczepkowskiego, Nakł. M. Godlewskiego 8° s. 432.

13. Tajemnice w religii. *Prz. Kośc.* R. 1905 t. 7 s. 401-421.

14. Zmartwychwstanie ciała ludzkiego w świetle rozumu i wiary. *Prz. Kośc.* R. 1905 t. 7 s. 1-18, 97-115.

15. Wobec ruchu rozwodowego. Refleksje o istocie małżeństwa. *Prz. Powsz.* R. 24: 1907 t. 95 s. 149-161, 330-351; t. 96 s. 65-85. — Toż w osob. odb. Kr. 1907 8° s. 57. Broszury o chwili obecnej z. 13.

16. Kazania na uroczystości i święta Niepokalanej Dziewicy Bogarodzicy. T. 1-2. W. 1908-1909 Księg. i Wyd. M. Szczepkowskiego 8° s. nlb. 4, 392, nlb. 2, nlb. 4, 418, nlb. 8.

17. Nauka przy uroczystym przyjęciu do Dzieci Marii, wypowiedziana dnia 8 grudnia 1909. *Sod. Mar.* R. 9: 1910 s. 145-

-153. — Toż w osob. odb. Kr. 1910 Druk. Czasu.

18. Kazania na niedziele całego roku kościelnego. T. 1-4. Kr. 1910-1913 Wyd. Księży Jezuitów 8° t. 1: 1910 8° s. V, 475; t. 2: 1911 s. V, 533; t. 3: 1913 s. 343, nlb. 12; t. 4: 1913 s. 343, nlb. 12.

19. Dlaczego Chrystus ma wrogów? Lw. 1912 Tow. P. Skargi 8° s. 29. Wydawn. Tow. im. Piotra Skargi nr 13.

20. Namiętności. Kr. 1913 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 155.

21. Życie nadprzyrodzone duszy ludzkiej. *Prz. Powsz.* R. 30: 1913 t. 118 s. 410-429.

22. Czym jest Papież dla świata. *Prz. Powsz.* R. 33: 1916 t. 132 s. 1-20, 178-195. — Toż w osob. odb. Kr. 1916 8° s. 39. Broszury o chwili obecnej z. 43.

23. Religijne znamię miłości Ojczyzny. *Prz. Powsz.* R. 33: 1916 t. 130 s. 1-22, 198-208. — Toż w osob. odb. Kr. 1916 8° s. 34.

24. Opatrzność Boża a Polska w ucisku. P. 1916 Księg. św. Wojciecha 16° s. 56.

25. Patriotyzm. Nasze względem ojczyzny powinności. P. 1917 Księg. św. Wojciecha 16° s. 83.

26. „Dzień trzeci" Skargi. *Prz. Powsz.* R. 34: 1917 t. 135 s. 133-151.

27. Doktor anielski. *Prz. Powsz.* R. 34: 1917 t. 133 s. 119-130.

28. Nieśmiertelność duszy ludzkiej w świetle rozumu. P. 1917 Księg. św. Wojciecha 16° s. 55.

29. Co jest bezpośrednim życia ludzkiego celem? *Sod. Mar.* R. 16: 1917 s. 132-138, 167-173.

30. Geneza aktu wiary. Skąd płynie zasługa wiary? Niezbędne jej przymioty. *Sod. Mar.* R. 16: 1917 s. 261-270, 313-316.

31. Drogi Boże w duszach. *Sod. Mar.* R. 17: 1918 s. 8-12, 69-73, 125-127.

32. Duch pobożności. *Sod. Mar.* R. 17: 1918 s. 250-258.

33. W imię ojczyzny polskim rodzinom. P. 1918 Księg. św. Wojciecha 16° s. nlb. 4, 116, nlb. 2.

34. Kazania na uroczystości świętych i błogosławionych. T. 1-2. P. 1919-1920 Księg. św. Wojciecha 8° t. 1 s. nllb. 8, 396; t. 2 s. nlb. 4, 334, nlb. 4.

35. Duch miłości Chrystusowej. *Sod. Mar.* R. 18: 1919 s. 112-120.

36. Grzech powszedni. *Sod. Mar.* R. 18: 1919 s. 146-151, 179-186.

37. Kazania o Najśw. Sercu Jezusowym na pierwsze piątki lub niedziele miesiąca. Seria pierwsza. Włocławek 1920 Księg. Powsz. 8° s. 111. — Seria druga. Katowice 1923 Sp. Wyd. K. Miarki w Mikołowie 8° s. 153. Seria 2 obejmuje kazania w większości już wcześniej wydane, lecz znacznie przerobione i 3 kazania nowe.

38. Kilka myśli o charakterze. *Sod. Mar.* R. 20: 1921 s. 14-19.

39. Godność i posłannictwo chrześcijańskiej niewiasty. Kr. 1922 Wyd. Księży Jezuitów 16° s. 99.

40. Kazania na uroczystości świętych pańskich i przygodne. T. 1-2. Kr. 1923-1924 Wyd. Księży Jezuitów 8° s. 368, 304.

41. Łaska Boża czyli podniesienie człowieka do porządku nadprzyrodzonego. T. 1: Łaska poświęcająca czyli życie Boże w człowieku. T. 2: Łaska uczynkowa czyli działanie Boże w człowieku. Kr. 1924 Wyd. Ks. Jez. 16° t. 1 s. 357; t. 2 s. 304. — Fragm. pt. Bóg w duszy sprawiedliwego. *Prz. Powsz.* R. 35: 1918 t. 139/140 s. 456-468.

42. Ponadto kazania Adamskiego zostały opublikowane w dziełach zbiorowych: Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego. T. 1 Kr. 1898 s. 321-386; T. 2. Kr. 1898 s. 31-75, 226-266, 407-437; T. 3. Kr. 1899 s. 42-72, 244-260; T. 7. Kr. 1903 s. 33-63, 169-200; T. 8. Kr. 1904 s. 363-380, 453-475; T. 9. Kr. 1905 s. 230-347; T. 10. Kr. 1906 s. 161-175, 334-347. — Na święta Pańskie. Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego. T. 1-2. Kr. 1913. T. 1. s. 106-121, 163-195, 272-285; T. 2 s. 69-82, 174-189. — Najświętszy Sakrament. Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego. Kr. 1911 s. 1-50.

II.

MORAWSKI M.: Adamski Józef Stanisław: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 28 [brak literatury]; BRZOZOWSKI M., MAJKOWSKI J.: Adamski Józef Stanisław. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 77, tamże literatura. — Ponadto: *Nasze Wiad.* T. 1: 1904-1906 — T. 6: 1921-1923; ZAŁĘSKI S.: Jezuici w Polsce. T. 5. Kr. 1906 s. 914, 1119, 1167, 1180; JAROSZ SZ.: Śp. o. Józef Stanisław Adamski. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 382-388; P[ECHNIK] A.: Śp. ks. Stanisław Adamski T. J. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 s. 549; Śp. ks. J. S. Adamski. *Prz. Hom.* R. 5: 1927 s. 55-56; Adamski Józef Stanisław. W: *Podr. enc. kośc.* T. 43/44. Suplement 1 s. 11; [BZOWSKI T.]: Ojcowie i bracia Towarzystwa Jezusowego zmarli w polskich prowincjach od roku 1820. Kr. 1932 s. 262-263; BEDNARZ M.: Jezuici a religijność polska (1564-1964). *Nasza Przeszł.* T. 20: 1964 s. 169; Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy. Kr. 1972 s. 199; Polska myśl chrześcijańska przełomu XIX i XX wieku (Wybór źródeł). R. 4: 1974 s. 111-122. — ATJKr.: Catalogus provinciae Galicianae Soc. Jesu, 1866-1918; Catalogus provinciae Poloniae Soc. Jesu, 1918-1926.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Adamski Stanisław, krypt.: Ks. A. St., X. Dr. A. S. (1875-1967), biskup katowicki, moralista społeczny, redaktor.

Urodził się 12 IV 1875 r. w Zielonej Górze, pow. Szamotuły, jako syn Piotra i Józefy w Wasilewskich. Do Gimnazjum uczęszczał w Poznaniu i Międzyrzeczu. Studia filozoficzno-teologiczne odbył w Poznaniu i Gnieźnie, gdzie 12 XI 1899 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Pracę duszpasterską rozpoczął w parafii św. Trójcy w Gnieźnie, a następnie przy katedrze, będąc równocześnie archiwariuszem gnieźnieńskiej kapituły katedralnej. Już wtedy rozwinął szeroką działalność społeczną. W 1904 r. został kanonikiem kapituły kolegialnej św. Marii Magdaleny w Poznaniu. W latach 1904-1930 pracował w wielu stowarzyszeniach poznańskich, będąc moderatorem Sodalicji Pań, członkiem zarządu Towarzystwa Czytelni Ludowych, Pomocy Naukowej im. Karola Marcinkowskiego i Fundacji Kórnickiej. Wydawał czasopismo „Robotnik", będąc od 1904 r. sekretarzem generalnym Związku Robotników Katolickich. Dla niewiast założył Związek Kobiet Pracujących i „Gazetę dla Kobiet". Był redaktorem dwutygodnika „Ruch Chrześcijańsko-Społeczny". W Poznaniu współpracował z ks. Wawrzyniakiem. W 1911 r. został prezesem Związku Spółdzielni, wydając „Poradnik dla Spółek". W tym czasie został dyrektorem wydawnictwa Księgarni św. Wojciecha, pełniąc później funkcję prezesa Rady Nadzorczej. Był twórcą Unii Związków Spółdzielczych, kuratorem Banku Związku Spółek Zarobkowych i członkiem Komitetu Organizacyjnego Banku Polskiego i Państwowej Rady Spółdzielczej. W latach 1918-1925 był prezesem związku księży Unitas. Należał do współzałożycieli Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, otrzymując nominację na profesora honorowego wydziału ekonomiczno-prawnego. W 1919 r. został tajnym szambelanem papieskim, a w 1920 r. objął stanowisko proboszcza kapituły metropolitalnej w Poznaniu. Odbył dwie podróże do Stanów Zjednoczonych, zaznajamiając się z problemami tamtejszej Polonii. W powstaniu Wielkopolskim został naczelnikiem rządu dzielnicowego, biorąc czynny udział w tworzeniu wojska polskiego. W latach 1919-1921 był posłem, a w latach 1922-1927 senatorem. W 1925 r. podał projekt statutów Akcji Katolickiej dla całej Polski. W 1930 r. został dyrektorem Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej, której poświęcił swoje siły i zdolności organizacyjne. W międzyczasie został infułatem i prepozytem poznańskiej kapituły metropolitalnej. Dnia 30 XI 1930 r. otrzymał nominację na biskupa ordynariusza diecezji katowickiej. Po przybyciu do Katowic, powołał do życia stowarzyszenia Akcji Katolickiej i Misji Wewnętrznej oraz zorganizował Katolicką Agencję Prasową. Był przewodniczącym Komisji Szkolnej Episkopatu, a od 1945 r. przewodniczącym Komisji Duszpasterskiej. Podczas okupacji znalazł schronienie w Częstochowie, a od 1941 r. w Warszawie, gdzie rozwinął działalność społeczną. Po powrocie do diecezji śląskiej w styczniu 1945 r., prowadził z nowym zapałem pracę nad organizowaniem życia duszpastersko-katechetycznego. W latach 1952-1956 przebywał przymusowo w Lipnicy k. Szamotuł. Ostatnie lata życia spędził w domu, dotknięty paraliżem. Zmarł 12 XI 1967 r. w Katowicach i został pochowany w krypcie katedry śląskiej.

I.

1. Sposób zakładania towarzystw robotników katolickich. P. 1902.

2. Kasy oszczędności w obrębie towarzystw. P. 1904 Wyd. Księg. św. Wojciecha 16° s. 21, nlb. 3. Odczyty i broszury popularne do Towarzystw Polskich. Nr 7.

3. Nowe zadania dla naszych towarzystw dobroczynnych. P. 1904 Wyd. Księg. św. Wojciecha 16° s. 16. Odczyty i broszury popularne dla Towarzystw Polskich. Nr 11.

4. Co wiedzieć należy o zabezpieczeniu od wypadków w przemyśle. Praktyczne wiadomości dla pracowników i pracobiorców. P. 1905 Wyd. Księg. św. Wojciecha 16° s. 75, nlb. 1.

5. [Czwarty] IV Sejmik Spółdzielczy na Prusy Królewskie. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1905/6 s. 385-390.

6. Dlaczego mężatka nie powinna po ślubie żądać składek z zabezpieczenia na starość i niemoc. P. 1905 Wyd. Księg. św. Wojciecha 16° s. 14, nlb. 2. Odczyty i broszury popularne dla Towarzystw Polskich. Nr 18.

7. Kogo wybrać do Rady Nadzorczej „Rolnika". *Poradnik dla Spółek.* R. 1905 nr 3 s. 49-50.

8. Kurs społeczny we Lwowie. *Ruch. Chrześc.-Społ.* R. 1905/6 s. 409-413.

9. Lichwa ziemią i jej płodami a Sejmik Spółek zarobkowych w Pelplinie. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1905/6 s. 529-536.

10. Organizacja zawodu polskiej młodzieży kupieckiej. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1905/6 s. 5-9.

11. Przestępstwo a dobrobyt. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1905/6 s. 265-267.

12. Spółdzielcze skupianie się na polu gospodarczym. *Poradnik Spółdzielni.* R. 1905 s. 27-28.

13. Zapasy narodowościowe we „wschodnich dzielnicach". *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1905/6 s. 145-159.

14. Jak zwalczać organizacje wrogie? *Gaz. Kośc.* R. 14: 1906 s. 271-272, 280-282, 302-303, 310-312, 335-336.

15. Od czego rozpocząć? *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1906 s. 131-135.

16. Opieka nad dziećmi najbardziej zagrożonymi. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1906 s. 169-176.

17. Uzupełnienia działalności T.C.L. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1906 s. 313-321.

18. Więcej książnic dla ludu. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1906 s. 433-446.

19. Związek Katolickich Towarzystw Robotniczych w Poznańskim. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1906 s. 241-255.

20. Co wiedzieć należy o zabezpieczeniu od wypadków w leśnictwie i rolnictwie. P. 1907.

21. Katolickie sekretariaty robotnicze i biura obrony prawnej w Niemczech. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1907 s. 171-173.

22. Mowa żałobna z okazji Mszy św. za śp. J. Kusztelana. *Poradnik dla Spółek.* R. 1907 nr 1 s. 11.

23. O organizacjach niemieckich robotników katolickich. W: *Kursa społeczne odbyte w Warszawie w dniach 27-30 sierpnia 1907 r.* W. 1907 Wyd. Bibl. Dzieł Chrześc. 8° s. VI, 290, nlb. 2.

24. Stosunek prezesa do innych członków zarządu i do stowarzyszeń w ogóle. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1907 s. 199-202.

25. Stosunek rządu do Stowarzyszenia. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1907 s. 169-171.

26. Towarzystwo św. Wincentego a Paulo w W. Ks. Poznańskim. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1907 s. 101-105.

27. Czynności Zarządu i Rady Nadzorczej o czekach i dyskontowaniu weksli. *Poradnik dla Spółek.* R. 1908 nr 5 s. 34.

28. Stowarzyszenia Polskie wobec ustawy o stowarzyszeniach i zebraniach, obowiązującej od 15 maja 1908. Praktyczne wskazówki dla zarządów i przewodniczących ze szczególnym uwzględnieniem sposobu zakładania nowych stowarzyszeń. P. 1909 Wyd. Księg. św. Wojciecha 16° s. 146, nlb. 2.

29. Czy mąż może żądać od spółki informacji o depozycie żony. *Poradnik dla Spółek.* R. 1910 nr 3 s. 53.

31. Dyskontowanie pretensji handlowych. *Poradnik dla Spółek.* R. 1910 nr 2 s. 34-35.

32. Konsens osadniczy dla spółki. *Poradnik dla Spółek.* R. 1910 nr 2 s. 37.

33. Odpowiedzialność członków zarządu za wykroczenia przeciw ustawy stemplowej. *Poradnik dla Spółek.* R. 1910 nr 3 s. 59-60.

34. Podstawy zaufania dla „Rolników". *Poradnik dla Spółek.* R. 1910 nr 5 s. 87.

35. Praca kobiet w kupiectwie. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1910 s. 124-127.

36. Spółki ziemskie a książki dla handlarzy nieruchomości. *Poradnik dla Spółek.* R. 1910 nr 4 s. 69.

37. Stowarzyszenia Katolickich Towarzystw Robotników Polskich w obrębie archidiecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej. *Mies. Kośc.* R. 1910 s. 40-43.

38. Z doświadczeń ostatniego roku. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 1910 s. 309-318.

39. Zebranie reprezentantów „Rolników". *Poradnik dla Spółek.* R. 1910 nr 4 s. 63.

40. Zebranie reprezentantów Spółek ziemskich. *Poradnik dla Spółek.* R. 1910 nr 5 s. 99-100.

41. Czy potrzeba dokonywać inwentury corocznie? *Poradnik dla Spółek.* R. 1911 nr 3 s. 50.

42. Dlaczego jest uzasadniony § 10 regulaminu dla „Rolników". *Poradnik dla Spółek.* R. 1911 nr 5 s. 93-94.

43. Inserty spółki jako przyczyna oskarżenia o nierzetelnej konkurencji. *Poradnik dla Spółek.* R. 1911 nr 5 s. 90.

44. Odpowiedzialność spółki za czynność urzędnika nie należącego do Zarządu. *Poradnik dla Spółek.* R. 1911 nr 2 s. 26-27.

45. Określenie zabudowanego gruntu wobec ustawy stemplowej Rzeszy Niemieckiej. *Poradnik dla Spółek.* R. 1911 nr 3 s. 54.

46. Podważanie kredytu bankowego. *Poradnik dla Spółek.* R. 1911 nr 2 s. 49-50.

47. Porządek obrad tegorocznego Sejmiku. *Poradnik dla Spółek.* R. 1911 nr 3 s. 56-57.

48. Prawidłowy podpis firmy. *Poradnik dla Spółek.* R. 1911 nr 4 s. 79.

49. Reklama spekulacji. *Poradnik dla Spółek.* R. 1911 nr 1 s. 19-20.

50. Rewizja spółek w 1912. *Poradnik dla Spółek.* R. 1911 nr 5 s. 89-90.

51. Rezerwa nieruchomości. *Poradnik dla Spółek.* R. 1911 nr 1 s. 18.

52. Sprawozdanie „Rolników" za rok 1909/1910. *Poradnik dla Spółek.* R. 1911 nr 4 s. 66-69.

53. Zebranie prezesów i wiceprezesów Rad Nadzorczych „Rolników". *Poradnik dla Spółek.* R. 1911 nr 3 s. 45-46.

54. Z handlu sztucznymi nawozami. *Poradnik dla Spółek.* R. 1911 nr 2 s. 38.

55. Porządek obrad Sejmiku. *Poradnik dla Spółek.* R. 1912 nr 4 s. 65-67.

56. Przygotowanie do urzędowej rewizji spółek. *Poradnik dla Spółek.* R. 1912 nr 3 s. 44.

57. Historia spółek naszych. *Poradnik dla Spółek.* R. 1913 nr 2 s. 26-27.

58. Porządek obrad tegorocznego Sejmiku. *Poradnik dla Spółek.* R. 1913 nr 4 s. 65-67.

59. Praca społeczna częścią duszpasterstwa. *Stowarzyszenie.* R. 1913/1914 s. 50-55.

60. Prace Zarządu i Rady Nadzorczej przy zakończeniu roku obrachunkowego „Rolników". *Poradnik dla Spółek.* R. 1913 nr 3 s. 44-45.

61. Regulamin dla przyjmowania elewów w „Rolnikach". *Poradnik dla Spółek.* R. 1913 nr 3 s. 58.

62. Sprawność spółki. *Poradnik dla Spółek.* R. 1913 nr 2 s. 25-26.

63. W przededniu walnych zebrań. *Poradnik dla Spółek.* R. 1913 nr 1 s. 2-4.

64. W sprawie kasowania marek wekslowych. *Poradnik dla Spółek.* R. 1913 nr 1 s. 18.

65. W sprawie nowego stempla Rzeszy od dalszych udziałów. *Poradnik dla Spółek.* R. 1913 nr 5 s. 88.

66. Kaucje, kontrakty, regulaminy. *Poradnik dla Spółek.* R. 1914 nr 3 s. 49-50.

67. Nieprzewidziane rewizje w „Rolnikach". *Poradnik dla Spółek.* R. 1914 nr 2 s. 33-34.

68. Nowe obwieszczenie w sprawie płacenia długów. *Poradnik dla Spółek.* R. 1914 nr 4 s. 71.

69. Nowe przepisy prawne. *Poradnik dla Spółek.* R. 1914 nr 4 s. 77.

70. Nowy regulamin dla Zarządów „Rolników". *Poradnik dla Spółek.* R. 1914 nr 1 s. 9-10.

71. Obecne położenie spółek. *Poradnik dla Spółek.* R. 1914 nr 4 s. 76-77.

72. Polecenia Rad Nadzorczych a zarządy spółek. *Poradnik dla Spółek.* R. 1914 nr 1 s. 27.

73. Płacenie długów w czasie wojny. *Poradnik dla Spółek.* R. 1914 nr 4 s. 77.

74. Przygotowanie wojenne. *Poradnik dla Spółek.* R. 1914 nr 5 s. 85.

75. W sprawie handlu artykułami państwowymi. *Poradnik dla Spółek.* R. 1914 nr 1 s. 1-2.

76. W sprawie prawidłowych uchwał zarządów. *Poradnik dla Spółek.* R. 1914 nr 2 s. 27.

77. W sprawie stempla od deklaracji przystąpienia. *Poradnik dla Spółek.* R. 1914 nr 1 s. 17-18.

78. Dewidendy Banków Niemieckich. *Poradnik dla Spółek.* R. 1915 nr 2 s. 22.

79. Granica władzy walnego zebrania. *Poradnik dla Spółek.* R. 1915 nr 2 s. 28.

80. Jeszcze w sprawie zapewnienia weksli żołnierskich. *Poradnik dla Spółek.* R. 1915 nr 2 s. 29.

81. Podział zysków w spółkach. *Poradnik dla Spółek.* R. 1915 nr 2 s. 27-28.

82. Spółki a dobroczynność. *Poradnik dla Spółek.* R. 1915 nr 2 s. 28.

83. Sprawozdanie Związku Spółek Śląskich za r. 1914. P. 1915 Nakł. Związku Spółek Śląskich 4° s. 34, nlb. 1, tabl. 1.

84. Umowa między bankiem ludowym a „Rolnikiem". *Poradnik dla Spółek.* R. 1915 nr 3 s. 57-58.

85. Ustawy wojenne a spółki. *Poradnik dla Spółek.* R. 1915 nr 1 s. 9-10.

86. Uwagi o obecnym położeniu finansowym. *Poradnik dla Spółek.* R. 1915 nr 1 s. 1-3.

87. Walne zebranie Akcjonariuszy Banku Związku Spółek Zarobkowych. *Poradnik dla Spółek.* R. 1915 nr 2 s. 25-27.

88. W jaki sposób umieszczać zbytnie

depozyty. *Poradnik dla Spółek.* R. 1915 nr 3 s. 34.

89. Wojna a obowiązek. *Poradnik dla Spółek.* R. 1915 nr 3 s. 41-42.

90. W przededniu walnych zebrań. *Poradnik dla Spółek.* R. 1915 nr 1 s. 3-4.

91. W sprawie pobrania do wojska urzędników spółek. *Poradnik dla Spółek.* R. 1915 nr 4 s. 77-78.

92. Bank Ludowy w Toruniu. *Poradnik dla Spółek.* R. 1916 nr 2 s. 34-36.

93. Do członków Rad nadzorczych. *Poradnik dla Spółek.* R. 1916 nr 1 s. 1-2.

94. Nasze błędy. *Poradnik dla Spółek.* R. 1916 nr 2 s. 33-34.

95. Niebezpieczeństwo doby obecnej. *Poradnik dla Spółek.* R. 1916 nr 4 s. 57-58.

96. Obecna praca Rad Nadzorczych. *Poradnik dla Spółek.* R. 1916 nr 1 s. 3-19.

97. Porządek obrad sejmiku w 1916 r. *Poradnik dla Spółek.* R. 1916 nr 4 s. 66-67.

98. Przenoszenie zysku na następny rok. *Poradnik dla Spółek.* R. 1916 nr 4 s. 58-59.

99. Rozszerzanie czy ścieśnianie zakresu działalności „Rolników". *Poradnik dla Spółek.* R. 1916 nr 3 s. 50-51.

100. W sprawie podwyższenia kapitału akcyjnego Banku Związku. *Poradnik dla Spółek.* R. 1916 nr 3 s. 44-45.

101. Załatwienie Protokołu rewizyjnego przez organa spółki. *Poradnik dla Spółek.* R. 1916 nr 3 s. 41-43.

102. Łaska czy obowiązek. *Poradnik dla Spółek.* R. 1917 nr 2 s. 25.

103. Niewłaściwe wystawianie świadectw. *Poradnik dla Spółek.* R. 1917 nr 3 s. 44.

104. Osobisty stosunek Rady Nadzorczej i Zarządu. *Poradnik dla Spółek.* R. 1917 nr 1 s. 26.

105. Patriotyzm. Nasze względem Ojczyzny powinności. P. 1917 Wyd. Księg. św. Wojciecha 8° s. 83.

106. Porządek obrad sejmiku w 1917 r. *Poradnik dla Spółek.* R. 1917 nr 4 s. 76-77.

107. Udział duszpasterstwa w życiu ekonomicznym katolickich parafii. *Wiad. dla Duchow.* R. 1917 nr 4.

108. Ważny wybór. *Poradnik dla Spółek.* R. 1917 nr 1 s. 17-18.

109. Sprawozdanie Zw. Sp. Zarobk. i Gospod. na Poznańskie i Prusy Zachodnie za rok 1916. P. 1917 Nakł. Związku, Druk. Księg. św. Wojciecha 8° s. 34, 70, 72.

110. W sprawie nowych akcji Banku Związku. *Poradnik dla Spółek.* R. 1917 nr 1 s. 18-19.

111. Wybory członków zarządu. *Poradnik dla Spółek.* R. 1917 nr 3 s. 43-44.

112. Wykład na walnym zebraniu. *Poradnik dla Spółek.* R. 1917 nr 1 s. 10.

113. Zamknięcie subskrypcji na szóstą emisję akcji. *Poradnik dla Spółek.* R. 1917 nr 1 s. 9-10.

114. Z dziejów rozwoju spółkowego w naszym związku. *Poradnik dla Spółek.* R. 1917 nr 3 s. 63-64.

115. Czy mimo wojny warto zakładać spółki? *Poradnik dla Spółek.* R. 1918 nr 3 s. 49-50.

116. Kasa centralna dla spółek w Królestwie Polskim. W: *Prace pierwszej konferencji przewodników polskiej kooperacji.* Kr. 1918 s. 126-139.

117. Konferencja przewodników polskiej kooperatywy. *Poradnik dla Spółek.* R. 1918 nr 2.

118. Na walne zebrania. *Poradnik dla Spółek.* R. 1918 nr 1 s. 9-10.

119. Pokłosie sejmikowe. *Poradnik dla Spółek.* R. 1918 nr 7 s. 123.

120. Porządek obrad sejmiku w 1918 r. *Poradnik dla Spółek.* R. 1918 nr 5 s. 94-95.

121. Śp. dr Paweł Spundowski. *Poradnik dla Spółek.* R. 1918 nr 5 s. 81-85.

122. W imię ojczyzny polskim rodzinom. P. 1918 8° s. 116.

123. Wybory delegatów na Sejmik. *Poradnik dla Spółek.* R. 1918 nr 4 s. 73-74.

124. Zasady pracy spółkowej w świetle uchwał i doświadczeń Związku Spółek Zarobkowych i Gospodarczych na W. X. Poznańskie i Prusy Zachodnie. Cz. 1. Materiały. P. 1918 Wyd. Księg. św. Wojciecha 8° s. VIII, 206, nlb. 2.

125. Praca społeczna. *Przew. Społ.* R. 1919 s. 50-53.

126. Praca społeczna kapłana. *Przew. Społ.* R. 1919 s. 91-101.

127. Dlaczego duchowieństwo zajmuje się pracą społeczną. P. 1921 Wyd. Księg. św. Wojciecha 8° s. 18, nlb. 2. Biblioteka Społeczno-polityczna. Nr 11.

128. Mowa [...] wygłoszona w Sejmie 18 lutego 1921. P. 1921 Wyd. Księg. Społ. 8° s. 24.

129. Polskie stronnictwa polityczne. P. 1921.

130. Szkoła wyznaniowa czy mieszana? P. [1921] Wyd. Księg. Społ., Druk. Księg. św. Wojciecha 16° s. nlb. 4, 78, nlb. 2.

131. Zasady i dążenia Chrześcijańskiego Narodowego Stronnictwa Pracy. P. 1921 Wyd. Księg. Społ. 8° s. 46, nlb. 2. Biblioteka Społeczno-polityczna. Nr 2.

132. Na walne zgromadzenie. *Poradnik dla Spółek.* R. 1922 nr 7 s. 122-123.

133. Zadania Chrześcijańskiej Demokracji w Polsce. P. 1922 Wyd. Księg. Społ. 8° s. 43, nlb. 1. Biblioteka Społeczno-polityczna. Nr 12.

134. Zasadnicze kierunki katolickiej pracy społecznej. P. 1922 Wyd. Księg. Społ. 8° s. 24. Biblioteka Społeczno-polityczna. Nr 14.

135. Zasługi duchowieństwa polskiego wobec Polski i społeczeństwa polskiego. P.1922.

136. Z okazji Sejmika. *Poradnik dla Spółek.* R. 1922 nr 7 s. 138-140.

137. Do Spółdzielni Związkowych. *Poradnik dla Spółek.* R. 1923 nr 1 s. 1.

138. Nowela do Ustawy o Spółdzielniach w Sejmie i Senacie. *Poradnik Spółdzielni.* R. 1923 nr 15.

139. Praca społeczna częścią duszpasterstwa. *Stowarzyszenie.* R. 1923 nr 4.

140. Reforma rolna a ziemie kościelne w ustawodawstwie, sejmie i stronnictwach. *Wiad. dla Duchow.* R. 10: 1923 nr 10 s. 200-226.

141. Sprawy Kościoła katolickiego i duchowieństwa wobec rządu i władz ustawodawczych. *Wiad. dla Duchow.* R. 10: 1923 s. 113-117.

142. Konieczność koncentracji. *Poradnik Spółdzielni.* R. 1924 nr 10 s. 184-186.

143. Memoriał Unii Związków Spółdzielczych w Polsce o położeniu i potrzebach spółdzielczości, zorganizowanej w U.Z.S. P. 1924.

144. Najbliższe zadania spółdzielczości zorganizowanej w Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych. P. 1924 Nakł. Związku Spółdz. Zarob. i Gosp. 8° s. 18, nlb. 1.

145. Naprzód. *Poradnik Spółdzielni.* R. 1924 nr 6 s. 93-94.

146. Przechowywanie wkładów. *Poradnik Spółdzielni.* R. 1924 nr 10 s. 181-184.

147. Przeszłość i przyszłość „Rolników" Spółdzielni rolniczo-handlowych. P. 1924 Nakł. Związku Spółdz. Zarob. i Gosp., Druk. Księg. św. Wojciecha 8° s. 32.

148. Unia Związków Spółdzielczych w Polsce. P. 1924.

149. Z zadań bieżącej chwili. *Poradnik Spółdzielni.* R. 1924 nr 8 s. 141-143.

150. Kilka zagadnień ustawowych z dziedziny wykonania konkordatu. *Wiad. dla Duchow.* R. 12: 1925 nr 5.

151. Kto zyskał na marce polskiej? *Poradnik Spółdzielni.* R. 1925 nr 7 s. 26.

152. Spółdzielczość w Wielkopolsce i na Pomorzu. *Rolnik Spółdzielca.* R. 1925 nr 7 s. 27.

153. W sprawie polityki kredytowej w spółdzielniach. *Poradnik Spółdzielni.* R. 1925 nr 7 s. 226.

154. Wzmacniać podstawy. *Poradnik Spółdzielni.* R. 1925 nr 2 s. 26.

155. Z ideologii spółdzielczości ostatniej doby. *Poradnik Spółdzielni.* R. 1925 nr 5 s. 171-172.

156. Droga uzdrowienia gospodarczego Polski. P. 1926 Druk. Robotników Chrześcijańskich 16° s. nlb. 2, 32.

157. Mowa pogrzebowa na pogrzebie Prymasa Polski śp. Ks. Kard. Edmunda Dalbora Arcybpa Gnieźnieńskiego i Poznańskiego, wypowiedziana w Katedrze Poznańskiej dn. 17 II 1926 r. P. 1926 Wyd. Księg. św. Wojciecha 8° s. 16.

158. Pogląd na spółdzielczość polską ze szczególnym uwzględnieniem Unii Związków Spółdzielczych w Polsce. P. 1926.

159. Reorganizacja bankowości w Polsce. P. 1926 Druk. Robotników Chrześcijańskich 8° s. 31, nlb. 1.

160. Co wynika z chwili obecnej [po wypadkach majowych] dla duszpasterstwa. *Wiad. dla Duchow.* R. 14: 1927 nr 4.

161. Akcja Katolicka a duchowieństwo. Referat wypowiedziany na kongregacji ks. ks. dziekanów w Poznaniu w kwietniu 1929 r. P. 1929 Wyd. Księg. św. Wojciecha 16° s. 46, nlb. 4. Książnica Akcji Katolickiej. Nr 3.

162. Kazanie wypowiedziane na inauguracyjnym nabożeństwie Powszechnej Wystawy Krajowej. P. 1929. — Toż: *Nowa Bibl. Kazn.* T. 37: 1929 s. 233-243.

163. Unia Związków Spółdzielczych w Polsce. P. 1929 Nakł. Unii Zw. Spół. w Polsce 8° s. 43, nlb. 1.

164. Eucharystia źródłem Akcji Katolickiej. [Referat]. W: BROSS S.: Akcja Katolicka na I Krajowym kongresie Eucharystycznym w Polsce. P. [1930] Wyd. Księg. św. Wojciecha 16° s. 101, nlb. 1. Książnica Akcji Katolickiej. Nr 7.

165. List pasterski o budowaniu Kościoła Chrystusowego w duszy własnej i bliźnich z 1 XII 1930. Inc.: „Gdy w uroczystej chwili..." *Wiad. Diec.* [*Kat.*] R. 5: 1930 nr 11, — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 6: 1930 nr 50 s. 1-6. — Toż. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 50 s. 1-4.

166. Ruch spółdzielczy w Polsce oraz znaczenie i zadania Unii Związków Spółdzielczych. P. 1930 Nakł. Unii Związków Spółdzielczych w Polsce 8° s. 21, nlb. 3.

167. List pasterski na Wielki Post z 10 II 1931. Inc.: „Za dni kilka..." *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 6: 1931 nr 2. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 7: 1931 nr 8 s. 1-4.

168. Misja Wewnętrzna Diecezji Katowickiej. Katowice 1931 Nakł. Kurii Biskupiej 16° s. 21. nlb. 3. Bibl. Misji Wew. Nr 1. — Toż w j. włoskim. Roma 1931 Druk. Scuola Tipografica Pio X 8° s. 22. — Toż. *Gość Niedz.* R. 9: 1931 nr 48 s. 7; nr 49 s. 2-3; nr 50 s. 3-4.

169. Orędzie w sprawie pomocy bezrobotnym z 16 XII 1931. *Wiad. Diec.* [*Kat.*] R. 6: 1931 nr 3 s. 28-29. — Toż. *Gość Niedz.* R. 9: 1931 nr 50 s. 1-2. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 7: 1931 nr 50 s. 2-3.

170. Orędzie po uroczystościach jubileuszu enc. Leona XIII „Rerum novarum" w

Król. Hucie, Rybniku i Tarnowskich Górach z 12 VII 1931. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 6: 1931 nr 6-7. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 7: 1931 nr 32 s. 1-3.

171. Przedmowa: W: R. MÄDER: Wielka tajemnica. Katowice 1931.

172. Przedmowa: W: Z. RZEPECKA: W służbie dobra i prawdy. P. 1931.

173. Przemowa [...] na obchodach jubileuszowych encykliki „Rerum Novarum" wypowiedziana w Rybniku, Król. Hucie i Tarnowskich Górach. Katowice 1931 Wyd. Diec. Inst. Akcji Kat. 16° s. 24. — Toż. *Gwiazdka Ciesz.* R. 84: 1931 nr 57 s. 1-4. — Toż. *Gość Niedz.* R. 9: 1931 nr 30 s. 1-4; nr 31 s. 1-4.

174. Przemowa [...] wygłoszona dnia 16 maja 1931 do uczestników pielgrzymki polskiej w kościele św. Stanisława w Rzymie. *Gość Niedz.* R. 9: 1931 nr 22 s. 3-5.

175. Przemówienie [...] w czasie uroczystości poświęcenia zamku p. prezydenta w Wiśle. *Gość Niedz.* R. 9: 1931 nr 7 s. 5.

176. Przemówienie [...] w czasie uroczystości „Rerum novarum" w Cieszynie. *Gwiazdka Ciesz.* R. 84: 1931 nr 61 s. 1-2.

177. Słowo ojcowskie naszego Arcypasterza. *Dzwonek Maryi.* R. 10: 1931 nr 1 s. 9.

178. Der Christusmensch. Katowice 1932 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 8° s. 15.

179. Do pracy w imię Boże. *Głos Misji Wewnętrznej.* R. 1: 1932 nr 2 s. 33-34.

180. Ilu nas jest? *Głos Misji Wewnętrznej.* R. 1: 1932 nr 3 s. 65-67.

181. List do Związku Kapłanów „Unitas" w Poznaniu. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 nr 11 s. 338-340.

182. [List pasterski na Wielki Post z 6 II 1932]. Inc.: „Wielkie utrapienie..." *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 7: 1932 nr 3 s. 66-82. — Toż w j. niem. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 7: 1932 nr 3 s. 82-100. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 8: 1932 nr 8 s. 2-4; nr 9 s. 2-7. — Toż. *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 8 s. 1-4; nr 9 s. 1-4.

183. [List pasterski o błog. Janie Sarkandrze i błog. Melchiorze Grodzieckim z 23 VIII 1932]. Inc.: „Radosną dzielę się..." *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 7: 1932 nr 9 s. 325-331. — Toż. *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 37 s. 1-3. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 8: 1932 nr 37 s. 5-7.

184. Nasza modlitwa. *Głos Misji Wewnętrznej.* R. 1: 1932 nr 4 s. 97-98.

185. Nowa intencja. *Głos Misji Wewnętrznej.* R. 1: 1932 nr 7 s. 193-195. — Toż w j. niem. *Die Innere Mission.* R. 1: 1932 nr 7 s. 1-2.

186. Odezwa w sprawie zbierania składek na ubogich [illegible]ch. *Gość Niedz.* R. 10: 1932 [illegible]

187. Ofensywa modlitwą. *Głos Misji Wewnętrznej.* R. 1: 1932 nr 5 s. 130-131. — Toż. w j. niem. *Die Innere Mission.* R. 1: 1932 nr 5 s. 1.

188. Orędzie w sprawie Misji Wewnętrznej diecezji Katowickiej z 18 IV 1932. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 7. 1932 nr 5 s. 164-170. — Toż. *Głos Misji Wewnętrznej.* R. 1: 1932 nr 1 s. 1-7. — Toż. *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 19 s. 3-5.

189. Predigt [...] am III. Exerzitientag in Katowice. *Der Sonntagsbote.* R. 8: 1932 nr 39 s. 1-4.

190. Program katolicki. Nowy układ życia katolickiego a prasa katolicka. *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 15 s. 1-2.

191. Słowo o Misji Wewnętrznej. *Dzwonek Maryi.* R. 11: 1932 nr 7 s. 133-136.

192. W sprawie Misji Wewnętrznej. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 7: 1932 nr 7 s. 245-246.

193. Das Arbeitsprogramm der Marian. Kongregationen. *Der Sonntagsbote. R.* 9: 1933 nr 39 s. 2-3.

194. Dowolność a sprawa katolicka. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 8: 1933 nr 2 s. 53-57.

195. Ideowo organizacyjne wytyczne działalności Towarzystw Mężów Katolickich. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 27 s. 14.

196. Koronka do Ducha Św. *Głos Misji Wewnętrznej.* R. 2: 1933 nr 6 s. 161-162. — Toż w j. niem. *Die Innere Mission.* R. 2: 1933 nr 4 s. 1-2.

197. [List pasterski w sprawie Zjazdów Kongregacji Mariańskich z 15 VIII 1933]. Inc.: „Rok z górą minął...". *Głos Misji Wewnętrznej.* R. 2: 1933 nr 6 s. 257-262. — Toż. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 35 s. 377-379. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 9: 1933 nr 35 s. 1-3.

198. Na drugie dziesięciolecie [Gościa Niedzielnego]. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 37 s. 403.

199. Na Nowy Rok. *Głos Misji Wewnętrznej.* R. 2: 1933 nr 1 s. 1-2.

200. Na Nowy Rok. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 1 s. 1-2.

201. Odezwa na Zlot S.M.P. *Młodzież Katolicka.* R. 1933 nr 16.

202. Orędzie w sprawie nabożeństw w języku niemieckim. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 8: 1933 nr 5 s. 157-159. — Toż. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 20 s. 265-266.

203. Po kolędzie. *Głos Misji Wewnętrznej.* R. 2: 1933 nr 2 s. 53-55.

204. Unser Sollen. *Der Sonntagsbote.* R. 9: 1933 nr 3 s. 1-3.

205. Za naszą Gwiazdą przewodnią. *Głos Misji Wewnętrznej.* R. 2: 1933 nr 5 s. 131-134. — Toż w j. niem. *Die Innere Mission.* R. 2: 1933 nr 5 s. 1-2.

206. Żniwny czas. *Głos Misji Wewnętrznej.* R. 2: 1933 nr 4 s. 97-99. — Toż w

j. niem. *Die Innere Mission*. R. 2: 1933 nr 4 s. 1-2.

207. „Chrystusa Króla zew!" Przemówienie w Teatrze Polskim w Katowicach dn. 28 X 1934 r. *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 45 s. 621-622. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote*. R. 10: 1934 nr 45 s. 497-498.

208. Kraina Najświętszej Maryi Panny. *Dzwonek Maryi*. R. 13: 1934 nr 5 s. 66-68. — Toż w j. niem. *Marienjungen*. R. 1934 nr 7 s. 189-190.

209. [List pasterski na Wielki Post z 2 II 1934]. Inc.: „Kilka zaledwie tygodni..." *Wiad. Diec.* [*Kat.*] R. 9: 1934 nr 1 s. 29-37. — Toż. *Gaz. Kość.* R. 41: 1934 s. 131-132. [Frag.]. — Toż. *Głos Misji Wewnętrznej*. R. 3: 1934 nr 3 s. 65-67. [Frag.]. — Toż. *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 7 s. 81-83. — Toż. w j. niem. *Der Sonntagsbote*. R. 10: 1934 nr 7 s. 60-64.

210. [List pasterski o Akcji Katolickiej z 2 XII 1934]. Inc.: „Życie religijne...". *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 9: 1934 nr 12 s. 419-432. — Toż *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 49 s. 677-679; nr 50 s. 690-692. — Toż. *Gwiazdka Ciesz.* R. 87: 1934 nr 100 s. 3; nr 101 s. 2; R. 88: 1935 nry 1-5; — Toż. *Ruch Katol.* R. 5: 1935 nr 1 s. 1-4. [Frag.]. — Toż. Katowice 1934 Nakł. Kurii Diecezjalnej 8° s. 16. — Toż. w j. niem. *Der Sonntagsbote*. R. 10: 1934 nr 49 s. 543-545; nr 50 s. 557-559.

211. [List pasterski po powrocie z Ziemi św. z 4 VI 1934]. Inc.: „Wróciłem za łaską Bożą...". *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 24 s. 322-323.

212. Nasz stosunek do państwa. Przyczynki do programu katolickiego na Śląsku. [Katowice] 1934 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 8° s. 46.

213. Nasze zadania i siły. *Głos Misji Wewnętrznej*. R. 3: 1934 nr 2 s. 33-37. — Toż w j. niem. *Die Innere Mission*. R. 3: 1934 nr 5 s. 45-46.

214. Niewinni za winnych. *Głos Misji Wewnętrznej*. R. 3: 1934 nr 5 s. 131-135. — Toż w j. niem. *Die Innere Mission*. R. 3: 1934 nr 7 s. 177-178.

215. Nowa intencja Misji Wewnętrznej. *Głos Misji Wewnętrznej*. R. 3: 1934 nr 11 s. 321-323.

216. Nowe statuty Akcji Katolickiej. Przemówienie na Zjeździe delegowanych Katol. Stow. Mężów w Katowicach dn. 22 VII 1934. *Gaz. Kośc.* R. 41: 1934 s. 381-382, 407-408. — Toż. *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 31 s. 417-419.

217. Orędzie o miłosierdziu chrześcijańskim z 22 XI 1934. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 9: 1934 nr 12 s. 432-434. — Toż. *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 48 s. 661. — Toż. w j. niem. *Der Sonntagsbote*. R. 10: 1934 nr 48 s. 533.

218. Orędzie do Duchowieństwa i Wiernych w związku z budową katedry. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 9: 1934 nr 6 s. 199-203. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote*. R. 10: 1934 nr 24 s. 257-258.

219. Orędzie do Duchowieństwa i Wiernych z okazji roku jubileuszowego z 14 IV 1934. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 9: 1934 nr 4 s. 102-111. — Toż. *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 16 s. 213-215. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote*. R. 10: 1934 nr 16 s. 163-165.

220. O stosunkach między Kościołem a państwem. *Gaz. Kośc.* R. 41: 1934 s. 261-262. — Toż. *Gwiazdka Ciesz.* R. 87: 1934 nr 41 s. 1; nr 42 s. 1. — Toż. *Niedziela*. R. 9: 1934 nr 21 s. 244-245.

221. Przemówienie [...] na obradach nauczycielstwa chrześcijańskiego w Katowicach. *Gość Niedz.* R. 12: 1934 s. 267-268.

222. Resurrecturis cum Christo! *Głos Misji Wewnętrznej*. R. 3: 1934 nr 4 s. 97-99. — Toż w j. niem. *Die Innere Mission*. R. 3: 1934 nr 5 s. 45-46.

223. Witaj Królowo — Witaj Matko. *Dzwonek Maryi*. R. 13: 1934 nr 4 s. 52-53. — Toż w j. niem. *Marienjungend*. R. 1934 nr 5 s. 143-144.

224. W służbie Maryi. *Dzwonek Maryi*. R. 13: 1934 nr 6 s. 82-83. — Toż w j. niem. *Marienjungend*. R. 1934 nr 10 s. 269.

225. Duszpasterstwo szkolne. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 10: 1935 nr 12 s. 417-425; R. 11: 1936 nr 1 s. 41-51.

226. (List pasterski na Wielki Post z 1935). Inc.: „Słowa apostoła...". *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 10: 1935 nr 3 s. 81-99. — Toż. Katowice 1935 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 8° s. 19, nlb. 1. — Toż. *Gość Niedz.* R. 13: 1935 nr 11 s. 141-144; nr 12 s. 153-156.

227. Orędzie w sprawie „Tygodnika Miłosierdzia" z X 1935. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 10: 1935 nr 11 s. 373-375. — Toż. *Gość Niedz.* R. 13: 1935 nr 48 s. 659. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote*. R. 11: 1935 nr 48 s. 557-558.

228. Orędzie na 10-lecie koronacji Matki Bożej Piekarskiej. *Gość Niedz.* R. 13: 1935 nr 32 s. 433. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote*. R. 11: 1935 nr 33 s. 381.

229. Prasa w walce o odrodzenie narodu nie może stać na uboczu. [Streszczenie referatu]. *Gość Niedz.* R. 13: 1935 nr 8 s. 105-106.

230. Serdeczna prośba. *Dzwonek Maryi*. R. 14: 1935 nr 3 s. 34-35.

231. Sposoby dokształcania duchowieństwa pod względem naukowym i pastoralnym. [Referat]. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 10: 1935 nr 1 s. 33-34.

232. Akcja Katolicka Młodzieży. P. 1936 Nakł. „Ostoja" 16° s. 29, nlb. 1.

233. [List pasterski na 10-lecie diecezji katowickiej z 12 II 1936]. Inc.: „Dziesięć już lat...". *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 11: 1936

nr 2 s. 73-94. — Toż. Katowice 1936 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 8° s. 22, nlb. 2. — Toż. *Gość Niedz.* R. 14: 1936 nr 8 s. 97-100; nr 9 s. 113-116. — Toż. *Gwiazdka Ciesz.* R. 89: 1936 nry 17-24. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 12: 1936 nr 8 s. 83-86; nr 9 s. 93-96.

234. [List pasterski o miłosierdziu chrześcijańskim z 12 XI 1936]. Inc.: „Rozpoczynamy «tydzień miłosierdzia»...". *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 11: 1936 nr 11 s. 421-429. — Toż. *Gość Niedz.* R. 14: 1936 nr 48 s. 671-674. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 12: 1936 nr 48 s. 541-543.

235. Orędzie do niemieckich katolików w sprawie „Religijnego Tygodnia" z 1 III 1936. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 11: 1936 nr 3 s. 133-135. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 12: 1936 nr 11 s. 115-116.

236. Orędzie na „Święto Młodzieży" z 9 XI 1936. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 11: 1936 nr 11 s. 417-421. — Toż. *Gość Niedz.* R. 14: 1936 nr 46 s. 639-640. — Toż. *Gwiazdka Ciesz.* R. 89: 1936 nr 38 s. 2 [Frag.]

237. Orędzie w sprawie modłów za Rosję. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 11: 1936 nr 5 s. 170-172.

238. Orędzie z okazji 900-lecia urodzin św. Stanisława, biskupa krakowskiego z 1 V 1936. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 11: 1936 nr 5 s. 195-199. — Toż. *Gość Niedz.* R. 14: 1936 nr 19 s 263-264. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 12: 1936 nr 19 s. 207-208.

239. Przemówienie radiowe o obowiązku pomocy zimowej dla bezrobotnych. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 11: 1936 nr 11 s. 431-433.

240. Przemówienie [...] wygłoszone w dniu Święta Chrystusa Króla w Katowicach. *Gość Niedz.* R. 14: 1936 nr 44 s. 614.

241. „Unio Apostolica". Stowarzyszenie kapłanów świeckich. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 11: 1936 nr 4 s. 179-181.

242. Istota i ustrój Akcji Katolickiej. *Ruch Katolicki.* R. 7: 1937 nr 12 s. 533-543.

243. [List pasterski o błog. Bronisławie z 19 VIII 1937]. Inc.: „Podniesion w cudownym...". *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 12: 1937 nr 8 s. 299-307. — Toż. *Gość Niedz.* R. 15: 1937 nr 36 s. 525-527; nr 37 s. 543-544. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 13: 1937 nr 36 s. 419-421.

244. [List pasterski o czynnym udziale katolików w walce z bezbożnictwem z 17 II 1937]. Inc.: „Wstąpiliśmy w poważny okres...". *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 12: 1937 nr 2 s. 66-80. — Toż. Katowice 1937 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 8° s. 16. — Toż. *Gość Niedz.* R. 15: 1937 nr 10 s. 153 n. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 13: 1937 nr 10 s. 105-107; nr 11 s. 115-117.

245. Okólnik w sprawie akcji antyreligijnej w Niemczech. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 12: 1937 nr 6-7 s. 247-249.

246. Orędzie na „Tydzień Miłosierdzia" z 17 IX 1937. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 12: 1937 nr 9 s. 333-336. — Toż. *Gość Niedz.* R. 15: 1937 nr 4 s. 581. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 13: 1937 nr 41 s. 477-478.

247. Podstawy Akcji Katolickiej w Polsce. *Ruch Katol.* R. 7: 1937 nr 11 s. 502-507.

248. Podstawy pracy Stowarzyszeń Akcji Katolickiej. P. 1937 Nakł. Nacz. Inst. Akcji Kat. 16° s. 59, nlb. 1. Książnica Akcji Katolickiej. Nr 24.

249. Pogląd na skład osobowy duchowieństwa Diecezji Katowickiej. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 12: 1937 nr 1 s. 15-18.

250. Propaganda na rzecz „Gościa Niedzielnego". *Wiad. Diec.* [Kat.]. R. 12: 1937 nr 5 s. 195-198.

251. Do pracy apostolskiej. Przemówienie na akademii mariańskiej w Katowicach w dniu 8 grudnia 1938 r. *Gwiazdka Ciesz.* R. 91: 1938 nr 97 s. 2.

252. Kazanie przy poświęceniu zabytkowego kościółka w Chorzowie. *Gość Niedz.* R. 15: 1938 nr 43 s. 621.

253. Kazanie wygłoszone przez [...] w obecności Pana Prezydenta i Rządu Rzeczypospolitej Polski w Cieszynie dnia 11 listopada 1938 r. *Gwiazdka Ciesz.* R. 91: 1938 nr 88 s. 3.

254. [List pasterski na Wielki Post z 28 III 1938]. Inc.: „Jeszcze dźwięczy w uszach Waszych...". *Wiad. Diec.* [*Kat.*] R. 13: 1938 nr 4 s. 165-172. — Toż. *Gość Niedz.* R. 16: 1938 nr 15 s. 205-207. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 14: 1938 nr 15 s. 176-178.

255. Orędzie do kapłanów i wiernych, świeckich i zakonnych Śląska Zaolziańskiego z 10 XI 1938. *Wiad. Diec.* [*Kat.*] R. 13: 1938 nr 11 s. 414-415. — Toż. *Gość Niedz.* R. 16: 1938 nr 47 s. 673-674. — Toż. *Gwiazdka Ciesz.* R. 91: 1938 nr 89 s. 2-3. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 14: 1938 nr 47 s. 549-550.

256. Orędzie do wiernych diecezji katowickiej z 23 V 1938. *Gość Niedz.* R. 16: 1938 nr 23 s. 329-330.

257. Orędzie na „Tydzień Miłosierdzia" z 17 IX 1938. *Wiad. Diec.* [Kat.]. R. 13: 1938 nr 9 s. 316-319. — Toż. *Gość Niedz.* R. 16: 1938 nr 41 s. 581-582. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 14: 1938 nr 42 s. 491-492.

258. Orędzie w sprawie zbiórki na budowę katedry z 4 IV 1938. *Gość Niedz.* R. 16: 1938 nr 16 s. 223. — Toż. *Gwiazdka Ciesz.* R. 91: 1938 nr 31 s. 2. — Toż. w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 14: 1938 nr 16 s. 183-184.

259. Parafialna Akcja Katolicka. *Ruch Katol.* R. 8: 1938 nr 1 s. 2-20. — Toż. P.

1938 Nakł. Nacz. Inst. Akcji Kat., Druk. Księg. św. Wojciecha 8° s. 45, nlb. 1. Biblioteczka Akcji Katolickiej. Nr 82.

260. Piłat i jego następcy. *Front Katol.* R. 2: 1938 nr 2 s. 81.

261. „Płynie fala łaski Bożej przez kraj Zaolziański". Przemówienie na akademii maryjnej dn. 8 XII 1938 r. *Gość Niedz.* R. 16: 1938 nr 51 s. 737-738.

262. „Ujrzeć katedrę w pełni wykonania, to największe pragnienie ludu śląskiego". Przemówienie na poświęcenie prezbiterium Katedry Chrystusa Króla. *Gość Niedz.* R. 16: 1938 nr 25 s. 359-360.

263. Właściwości członka Akcji Katolickiej. *Ruch Katol.* R. 8: 1938 nr 2 s. 53-56.

264. W służbie wielkiej idei. W. [1938] Nakł. Kat. Tow. Wyd. „Kronika Rodzinna" 16° s. 23, nlb. 1. Biblioteczka Katolickiego Związku Mężów. 4.

265. Zadania Akcji Katolickiej Młodzieży. Poznań 1938 Nakł. „Ostoja" 8° s. 30. — Toż. *Gość Niedz.* R. 16: 1938 nr 2 s. 20; nr 3 s. 32; nr 4 s. 48; nr 5 s. 60; nr 6 s. 76; nr 7 s. 88; nr 8 s. 104. — Toż. *Gwiazdka Ciesz.* R. 91: 1938 nr 1 s. 3; nr 3 s. 3; nr 4 s. 3; nr 6 s. 3; nr 7 s. 3; nr 8 s. 3; nr 11 s. 3; nr 14 s. 3; nr 17 s. 3.

266. Z zagadnień i trudności duszpasterskich diecezji śląskiej. Katowice 1938 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 8° s. 56.

267. [List pasterski po powrocie śląskiej pielgrzymki wielkanocnej z Rzymu z 10 V 1939]. Inc.: „W trudnej i niebezpiecznej dla Polski chwili...". *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 14: 1939 nr 5 s. 155-161. — Toż. *Gość Niedz.* R. 17: 1939 nr 21 s. 405-406. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 15: 1939 nr 21 s. 237-239.

268. [List pasterski w sprawie języka liturgicznego w Kościele z 31 V 1939]. Inc.: „Polityczne warunki...". *Wiad. Diec.* [Kat.]. R. 14: 1939 nr 6-7 s. 204-210. — Toż w j. niem. *Der Sonntagsbote.* R. 15: 1939 nr 24 s. 270-272. [Frag.].

269. [List pasterski z okazji zgonu Ojca św. Piusa XI z 18 II 1939]. Inc.: „Odzywając się do Was...". *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 14: 1939 nr 3 s. 61-69. — Toż. *Gość Niedz.* R. 17: 1939 nr 10 s. 181-183. — Toż. *Gwiazdka Ciesz.* R. 92: 1939 nr 17 s. 1-2.

270. Okólnik do zarządów, oddziałów i członków Akcji Katolickiej oraz Misji Wewnętrznej diec. katowickiej i Śląska Zaolziańskiego. Katowice [1939] Nakł. Kurii Diecezjalnej 8° s. 16.

271. Orędzie o nabożeństwach dla Niemców z 21 V 1939. *Gość Niedz.* R. 17: 1939 nr 24 s. 465-466. — Toż. *Gwiazdka Ciesz.* R. 92: 1939.

272. Szkoła wedle nauki Kościoła i uchwał synodu. P. [1939] Wyd. Księg. św. Wojciecha 16° s. 32, 33-64. Biblioteka Domowa Przewodnika Katolickiego. — Toż. P. 1939 Wyd. Księg. Krakowskiej 8° s. 39, nlb. 1. — Toż. P. 1939 Wyd. Nacz. Inst. Akcji Kat. 8° s. 39, nlb. 1. — Toż. Katowice 1939 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 8° s. 39, nlb. 1. — Toż. W: *Studia katolickie.* T. 5. *Posłannictwo katolicyzmu polskiego.* P. 1939 s. 145-181.

273. Wezwanie do modlitwy o pokój i wskazania arcypasterskoreligijne na wypadek zawieruchy wojennej z 30 VIII 1939. *Gość Niedz.* R. 16: 1939 nr 39 s. 705-706.

274. Warszawa — Rzym 1939-1943. [W. 1944] Nakł. C. W. P. 8° s. 84.

275. Listy do kanonika Kramera, wikariusza generalnego diecezji wrocławskiej z 1 VI 1945; 4 VI 1945; 15 VI 1945; 19 VI 1945. W: SABISCH A.: Dokumente in den Reisen des Kattowitzer Bischofs Adamski im oberschlesien Teil des Erzbistums Breslau im Mai und Juni 1945. *Archiv f. Schles. Kirchengesch.* T. 30: 1972 s. 187-199.

276. [List pasterski po powrocie z wygnania wojennego ze Środy Popielcowej 1945] Inc.: „Po czterech latach...". *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 15: 1945 nr 1 s. 6-12. — Toż. *Gość Niedz.* R. 18: 1945 nr 3 s. 13, 15-16.

277. Orędzie wzywające do akcji chatatywnej. *Gość Niedz.* R. 18: 1945 nr 20 s. 159.

278. Orędzie z 22 II 1945. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 15: 1945 nr 1 s. 12-14. — Toż. *Gość Niedz.* R. 18: 1945 nr 4 s. 23-24.

279. Zagadnienie polskości na Śląsku w czasie okupacji niemieckiej. Katowice 1945. Szczotka drukarska. Archiwum Diecezjalne w Katowicach. Sygn. V P — 2854/45 s. 30.

280. Z niedalekiej przeszłości. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 15: 1945 nr 1 s. 29-32.

281. Jedynie nauka Chrystusa wniesie w świat zasady wolności — równości — braterstwa. *Gość Niedz.* R. 19: 1946 nr 20 s. 163-164.

282. [List pasterski na Adwent 1946 r.]. Inc.: „Od półtora roku..." *Gość Niedz.* R. 19: 1946 nr 49 s. 403; nr 51 s. 418.

283. [List pasterski o godności małżeństwa z 7 XII 1945]. Inc.: „Biskupi Polski...". *Gość Niedz.* R. 19: 1946 nr 1 s. 3-4.

284. Pogląd na rozwój sprawy narodowościowej w wojew. śląskim w czasie okupacji niemieckiej. Katowice 1946 Nakł. Księg. św. Jacka 8° s. 29, nlb. 3. — Toż. Katowice 1948 Nakł. Księg. św. Jacka 8° s. 31.

285. Brak rąk kapłańskich. *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 50 s. 377.

286. Cnota najbardziej chrześcijańska. *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 1 s. 3.

287. Katolik żywy. *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 6 s. 41-42.

288. [List pasterski w sprawie pijaństwa z 5 I 1947]. Inc.: „Posłuchajcie słów poważnych...". *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 17: 1947 nr 2 s. 54-57.

289. Niedziela ma swoje prawa. *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 2 s. 11.

290. Orędzie zapraszające niewiasty do Piekar. *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 32 s. 248.

291. Orędzie zwołujące mężów do Piekar. *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 17 s. 133.

292. List z okazji 25-lecia „Gościa Niedzielnego". *Gość Niedz.* R. 21: 1948 nr 39 s. 314.

293. Odezwa w sprawie budowy katedry. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 18: 1948 nr 3 s. 70.

294. O działalności Ligi Katolickiej w Polsce. *Gość Niedz.* R. 21: 1948 nr 43 s. 348.

295. O powołania kapłańskie i zakonne. Katowice 1948 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 16° s. 24.

296. Śląsk buduje pomnik wdzięczności. *Gość Niedz.* R. 21: 1948 nr 12 s. 71.

297. [List pasterski z okazji 50-lecia kapłaństwa]. Inc.: „Gdy obecnie zbliża się...". *Gość Niedz.* R. 22: 1949 s. 265.

298. Odezwa na Tydzień Miłosierdzia. *Gość Niedz.* R. 22: 1949 s. 233.

299. [List pasterski z okazji powrotu do diecezji z 13 XI 1956]. Inc.: „W cichym domku...". *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 24: 1956 s. 129-133. — Toż. *Gość Niedz.* R. 29: 1956 nr 42 s. 1.

300. [List pasterski na Wielki Post z 25 II 1957]. Inc.: „Na początku świętego czasu...". *Wiad. Diec.* R. 25: 1957 nr 3-4 s. 43-46. — Toż. *Gość Niedz.* R. 26: 1957 nr 14 s. 95; nr 15 s. 105.

301. Przedłużmy dni radosne. *Gość Niedz.* R. 26: 1957 nr 16 s. 107.

302. [List pasterski na Wielki Post z 11 II 1958]. Inc.: „Od blisko roku...". *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 26: 1958 nr 3 s. 37-41.

303. Módlcie się w intencji zjednoczenia wszystkich chrześcijan. *Gość Niedz.* R. 28: 1959 nr 25 s. 194.

304. Pasterz a owce. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 27: 1959 nr 11 s. 230-239.

305. Z pamiętnika [...]. *Gość Niedz.* R. 28: 1959 nr 45 s. 356-357.

306. [List pasterski o Eucharystii z 3 VIII 1965]. Inc.: „Chcielibyśmy omówić z Wami...". *Gość Niedz.* R. 34: 1965 nr 36 s. 215.

307. [List pasterski o Chrzcie św. z 21 II 1966]. Inc.: „Wielkie tłumy wiernych...". *Gość Niedz.* R. 35: 1966 nr 11 s. 65-67.

308. [List pasterski o Słowie Bożym z 28 I 1967]. Inc.: „Dwukrotnie wydawaliśmy...". *Gość Niedz.* R. 36: 1967 nr 9 s. 49-50.

309. Odezwa do chorych z 5 IX 1967. *Gość Niedz.* R. 36: 1967 nr 41 s. 241.

310. Mój testament. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 36: 1968 nr 1-2 s. 14. [Frag.].

311. Z życia i publicznej działalności [...]. Katowice 1949 4° s. 36. Maszynopis powielany.

312. Orędzie w sprawie uroczystości wielkosobotnich, z 14 III 1951. Katowice 1951 4° s. 3. Maszynopis. bibl. Sem. Duch. we Wrocławiu. Sygn. III-3730.

II.

KOBYLNICKI J., MICHALSKI B.: Adamski Stanisław bp. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 77-78, tamże literatura. — Ponadto: Z działalności Ks. Patrona Adamskiego w Ameryce. *Poradnik dla Spółek.* R. 1920 nr 6; Ks. Patron St. Adamski — 25-lecie pracy spółdzielczej. *Poradnik Spółdzielni.* R. 1921 nr 4; RZEPECCY T. i K.: Sejm i Senat Rzeczypospolitej Polskiej. P. 1923 s. 392-394; DYMEK W.: Na srebrne gody kapłańskie ks. Patrona Stanisława Adamskiego. *Przew. Katol.* R. 30: 1924 nr 45; Jak Śląsk witał swego Arcypasterza? *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 49 s. 3-6; KŁOS: Przemówienie na konsekracji ks. bpa Adamskiego. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 44 s. 4-5; Konsekracja Ks. biskupa St. Adamskiego. *Przew. Katol.* R. 36: 1930 nr 43; Konsekracja biskupa śląskiego J. E. ks. Adamskiego. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 44 s. 3-4; REDAKCJA: Ks. Infułat Adamski biskupem śląskim. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 37 s. 1-3; REDAKCJA: Milion serc wita Cię, Arcypasterzu! *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 48 s. 1-2; Bibliografia prac [ks. bpa Adamskiego]. *Rocznik Diecezji Śląskiej.* Katowice 1936 s. 74-75; Diecezja Katowicka. W: *Rocznik Diecezji Śląskiej.* Katowice 1936 s. 25-68; ŁOZA S.: Czy wiesz, kto to jest? W. 1938 s. 5; Ks. Biskup Stanisław Adamski. *Gość Niedz.* R. 18: 1945 nr 6 s. 39-41; nr 7 s. 47-48; nr 8 s. 56-57; nr 9 s. 67-68; nr 10 s. 75; nr 11 s. 83; Wśród swoich wiernych. *Gość Niedz.* R. 29: 1956 nr 47 s. 1; ADAMSKI W.: Rodzina Ks. Biskupa Jubilata. *Gość Niedz.* R. 26: 1957 nr 45 s. 355; G.: Bogate życie. *Gość Niedz.* R. 26: 1957 nr 18 s. 125; KOBYLNICKI J.: Diamentowe gody. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 27: 1959 nr 11 s. 239-243; TENŻE: Jubileusz ks. biskupa Adamskiego. *Tyg. Powsz.* R. 13: 1959 nr 50 s. 2; NIEMIEROWICZ K.: Sexagessimo Anno. *Przew. Katol.* R. 49: 1959 s. 758-759; Sprawozdanie z uroczystości diamentowego jubileuszu kapłaństwa J. E. Ks. Biskupa Adamskiego, ordynariusza katowickiego, w katedrze śl. w Katowicach, w czwartek, dnia 12 listopada 1959 roku.

Wiad. Diec. [*Kat.*]. R. 27: 1959 nr 11 s. 219-223; Ważniejsze listy pasterskie i orędzia J. E. Ks. Biskupa Katowickiego Stanisława Adamskiego. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 27: 1959 s. 243-247; KOBYLNICKI J.: Dwa jubileusze. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 28: 1960 nr 11-12 s. 244-245; SZYMICZEK F.: Stowarzyszenie akademickie polskiej młodzieży górnośląskiej we Wrocławiu 1863-1918. Wr. 1963 s. 120, 121; GAWOR J.: Śp. Ks. Biskup Stanisław Adamski. *Gość Niedz.* R. 36: 1967 nr 49 s. 289-292; Pogrzeb Biskupa. *Gość Niedz.* R. 36: 1967 nr 49 s. 292-293; X. R. W.: Umarł Biskup. *Gość Niedz.* R. 36: 1967 nr 49 s. 293; Zgon ks. biskupa Adamskiego. *Tyg. Powsz.* R. 21: 1967 nr 49 s. 5; Zgon Ks. Biskupa Stanisława Adamskiego Ordynariusza Diecezji Katowickiej. *Gość Niedz.* R. 36: 1967 nr 48 s. 285; BEDNORZ H.: Biskup Stanisław Adamski, jak go przez 30 lat widziałem. *Wiad Diec.* [*Kat.*]. R. 36: 1968.nr 1-2 s. 30-38; TENŻE: Przemówienie na zakończenie pierwszego dnia pogrzebu [ks. bpa Adamskiego]. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 36: 1968 nr 1-2 s. 23; TENŻE: Podziękowanie składane w krypcie w drugim dniu pogrzebu [ks. bpa Adamskiego]. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 36: 1968 nr 1-2 s. 29-30; BIENIEK J.: Zgon włodarza diecezji katowickiej. 1875-1967. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 36: 1968 nr 1-2 s. 8-9; GAWOR J.: Ostatnia droga wiernego sługi Boga i Kościoła. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 36: 1968 nr 1-2 s. 15-17; KOBYLNICKI J.: Biskup Stanisław Adamski. [Życiorys]. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 36: 1968 nr 1-2 s. 9-14; KOMINEK B.: Słowo żałobne na eksportacji zwłok śp. Biskupa Stanisława Adamskiego. [15 listopada 1967]. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 36: 1968 nr 1-2 s. 19-22; Ks. Biskup Stanisław Adamski. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 19: 1968 nr 2 s. 112-115; SZYMECKI S.: Kwitnąca jesień. *Gość Niedz.* R. 37: 1968 nr 3 s. 16-17; WYSZYŃSKI S.: Nad mogiłą Biskupa — męża stanu. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 36: 1968 nr 1-2 s. 24-29; WICHURA-ZAJDEL E.: Z dziejów duchowieństwa śląskiego w czasie wojny. W. 1968 s. 53-55, 57, 140, 159, 177, 178; WOSNITZA F.: Bischöfe aus dem Raum des Kattowitzer Bistums. W: *Beitrage zur schlesischen Kirchengeschichte.* Gedenkschrift für Kurt Engelbert, hrsg. von B. Stasiewski. Köln-Wien 1969 s. 219-224; SABISCH A.: Dokumente zu den Reisen des Kattowitzer Bishofs Adamski in oberschlesischen Teil de Erzbistums Breslau im Mai und Juni 1945. *Archiv f. Schles. Kirchengesch.* T. 30: 1972 s. 171 - 201; BIEŻANOWSKI A.: Katolicka działalność dobroczynna na terenie diecezji katowickiej w latach 1945-1950. *Nasza Przeszł.* T. 44: 1975 s. 230, 231, 233; GAWOR J.: Czasopisma diecezji katowickiej. *Nasza Przeszł.* T. 44: 1975 s. 145-158; MIERZWA I.: Działalność wydawnicza diecezji katowickiej w pierwszym pięćdziesięcioleciu jej istnienia. *Nasza Przeszł.* T. 44: 1975 s. 117 - 144; MOROŃ P.: Historia diecezji katowickiej. *Nasza Przeszł.* T. 44: 1975 s. 9-87; PLUTA J. 50 lat Diecezji Katowickiej. *Gość Niedz.* R. 52: 1975 nr 50 s. 405, 408; RAK R.: Dzieje Śląskiego Seminarium Duchownego. *Nasza Przeszł.* T. 44: 1975 s. 99-112. ŻEBROK F.: Biskup Stanisław Adamski. W setną rocznicę urodzin. *Gość Niedz.* R. 52: 1975 nr 15 s. 113-114; MICHALSKI B.: Działalność społeczno-polityczna ks. Stanisława Adamskiego w latach 1899-1930. *Chrześcijanin w Świecie.* R. 9: 1977 nr 59-60 s. 14-34; PLUTA J.: Biskup Stanisław Adamski. W dziesiątą rocznicę śmierci. *Gość Niedz.* R. 54: 1977 nr 46 s. 363, 369; WOŹNICA B.: Z historii diecezji katowickiej. *Chrześcijanin w Świecie.* R. 9: 1977 nr 59-60 s. 43-47; ZAMOJSKI F.: Śp. ks. bp Stanisław Adamski (1875-1967). *Słowo Powsz.* R. 30: 1977 nr 269; NITSCHE A.: Działalność parlamentarna ks. Stanisława Adamskiego w świetle przemówień sejmowych i senackich. Wr. 1975. Maszynopis. Bibl. Sem. Duch. we Wrocławiu. Sygn. A-565.

Ks. Józef Mandziuk

Adamski Walerian, pseud. X. W. A., W. A., W., A. (1885-1965), socjolog, pedagog i działacz społeczny.

Pochodził z rodziny drożnika Piotra i Józefy z Wasilewskich, urodził się 24 XI 1885 r. we wsi Zielona Góra k. Obrzycka Wlkp. Z jego licznego rodzeństwa, sławnymi społecznikami stali się bracia Stanisław bp katowicki i Jan prof. Akademii Medycznej. Do szkoły podstawowej uczęszczał w rodzinnej wiosce i w Popowie. W l. 1897-1906 był uczniem sławnego Gimnazjum św. Marii Magdaleny w Poznaniu. Po uzyskaniu matury 1 III 1906, zapisał się na Uniw. we Fryburgu Badeńskim i przez semestr letni 1906 r. studiował teologię. Na semestr zimowy 1906/7 przeniósł się na Wydział Teologiczny Uniw. Jagiellońskiego w Krakowie, a od Wielkanocy 1907 podjął studia teologiczne w Seminarium Duchow-

nym w Poznaniu. Teologię praktyczną ukończył w Seminarium Gnieźnieńskim. Święcenia kapłańskie przyjął 22 I 1911 w bazylice prymasowskiej w Gnieźnie.

Jako neoprezbiter został skierowany na wikariat w poznańskiej parafii Matki Boskiej Bolesnej na Łazarzu, co miało z pewnością wpływ na ukierunkowanie jego działalności. Zajmował się przede wszystkim duszpasterstwem młodzieży, a na Łazarzu proboszczem był Ks. K. Maliński, organizator prywatnego gimnazjum katolickiego, współpracownikiem zaś na wikariacie ks. Cz. Piotrowski, wybitny pedagog i organizator katolickiego szkolnictwa w Poznaniu. Ks. Adamski już w latach gimnazjalnych należał do Towarzystwa Tomasza Zana, a jako wikariusz łazarski przyczynił się do założenia Towarzystwa Młodzieży w sąsiedniej parafii jeżyckiej. Praca społeczna, szczególnie wśród młodzieży, odpowiadała jego osobistym zainteresowaniom. Samodzielnie pogłębiając swą wiedzę pedagogiczną i psychologiczną, rozpoczął w 1913 r. współpracę z czasopismami „Przyjaciel Młodzieży" i „Stowarzyszenie". Mianowany 28 I 1914 generalnym sekretarzem Związku Towarzystw Młodzieży w obu archidiecezjach wielkopolskich, objął wkrótce redakcję „Przyjaciela Młodzieży" i zainicjował wydawanie „Kierownika Młodzieży". W szeregu artykułów, częściowo opublikowanych anonimowo, propagował integralne wychowanie młodzieży, akcentując obok spraw duchowych i intelektualnych także rozwój fizyczny. Swą wiedzę teoretyczną i umiejętności praktyczne pogłębiał przez udział w kursach i zjazdach, m. in. był w 1917 r. na kursie duszpasterstwa młodzieży w Düsseldorfie i na zjeździe przedstawicieli diecezjalnych Związków Towarzystw Młodzieżowych w Moguncji. Abp Dalbor mianował go w tymże roku specjalnym duszpasterzem młodzieży na terenie obu archidiecezji z poleceniem pobudzania duchowieństwa do intensywniejszego i głębszego zajmowania się duszpasterstwem młodzieży oraz z nakazem urządzania kursów i wydawania regularnie wskazań i wiadomości z tej dziedziny. Łącząc sprawy duszpasterskie z narodowymi, w 1918 r. przystąpił w ramach Związku Towarzystw Młodzieży do utworzenia organizacji „Pogotowie", która odegrała pomocniczą rolę wojskową w Powstaniu Wielkopolskim. Po wypędzeniu zaborcy był sekretarzem Wydziału Szkolnictwa i Oświaty Naczelnej Rady Ludowej, nieco później jednym z założycieli Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego w Poznaniu.

W odzyskanym państwie polskim udało mu się doprowadzić do połączenia katolickich towarzystw młodzieżowych i zorganizować w Poznaniu ich centralę ogólnopolską. W 1919 r. stanął na jej czele jako dyrektor Zjednoczenia Młodzieży Polskiej. Funkcję tę pełnił aż do reorganizacji katolickich stowarzyszeń, kiedy to w 1934 r. został mianowany asystentem kościelnym Katolickiego Związku Młodzieży Żeńskiej. Uznany za wybitnego znawcę zagadnień społecznych, prowadził w l. 1924-1927 jako lektor socjologii wykłady w poznańskim Seminarium Duchownym. W tym czasie odbywał studia specjalistyczne z socjologii i etnologii na Uniw. Poznańskim. Pod kierunkiem prof. F. Znanieckiego przygotował dysertację „Zasady oddziaływania społecznego oraz wstęp do socjologii stosowanej" i na jej podstawie uzyskał 21 XII 1927 doktorat filozofii. Opublikowanie rozprawy wywołało ostrą krytykę prof. Cz. Znamierowskiego i spopularyzowało spór między obu profesorami o kryteria, sto-

sowane wobec prac doktorskich, a zarazem o dwie odmienne koncepcje badań i dydaktyki w dziedzinie socjologii. Ks. Adamski odpowiedział gwałtownie na krytykę swej rozprawy i nie zaniechał pracy nad drugim tomem „Zarysu socjologii stosowanej", której maszynopis zniszczyli Niemcy podczas okupacji.

Współtwórca Katolickiej Szkoły Społecznej w Poznaniu, był członkiem jej kuratorium i głosił w niej wykłady. Przyczynił się do rozwoju katolickich wydawnictw jako organizator Spółki Akcyjnej „Ostoja" i prezes jej Rady Nadzorczej oraz członek, a potem także prezes Rady Nadzorczej Drukarni i Księgarni św. Wojciecha, nadto członek Rady Nadzorczej spółki i fabryki miazgi drzewnej „Kostuchna". Należał do zarządu głównego Związku Kapłanów „Unitas", działał wiele dla dobra tej kapłańskiej organizacji, był przewodniczącym sekcji nauk społecznych i ekonomicznych w Związku Zakładów Teologicznych w Polsce. Za swoją działalność otrzymał 16 X 1930 godność kanonika gremialnego kolegiaty poznańskiej, władze zaś państwowe odznaczyły go w 1937 r. złotym krzyżem zasługi.

Po wybuchu drugiej wojny światowej został 7 XI 1939 aresztowany przez okupanta i wywieziony do obozu w Kazimierzu Biskupim koło Konina. Zwolniony 20 IV 1940 r. wyjechał do Warszawy, pomagał w duszpasterstwie przy kościele Zbawiciela i klasztorze sióstr niepokalanek, brał udział w konspiracyjnej działalności zarządu Księgarni i Drukarni św. Wojciecha, był kapelanem AK w Warszawie. Podczas powstania aresztowany przez Niemców, został wywieziony do obozu w Sachsenhausen, skąd 4 II 1945 przeniesiono go do obozu koncentracyjnego w Bergen-Belsen. Po wyzwoleniu przebywał w wojskowym szpitalu angielskim, a gdy wrócił do sił, objął 17 VIII fukcję kapelana polskiego wojskowego w Bomlitz koło Walsrode. Repatriowany wraz z szpitalem, wrócił do Polski w lipcu 1946 r.

Po wojnie podjął na krótko pracę w katolickich organizacjach młodzieżowych, prowadził działalność duszpasterską przy farze poznańskiej, mianowany 12 I 1947 r. prałatem kustoszem kolegiaty farnej, działał nadal w Księgarni św. Wojciecha. Zmarł 3 V 1965 r. w Poznaniu.

Koncepcja integralnego wychowania człowieka była źródłem wielu tematów w publikacjach ks. Adamskiego i ukierunkowania jego praktycznej działalności. W szczególniejszy sposób interesował się psychologią młodzieży, zasadami jej duszpasterstwa, koncepcją socjologii stosowanej. Pisał o wychowaniu państwowym, ale też o zabawach ruchowych i ćwiczeniach fizycznych.

I.

1. Śpiewniczek kieszonkowy. P. 1913 Nakł. Związku Tow. Młodz. 32° s. 235. — Toż wydane 1918 pt. Polski śpiewnik narodowy.

2. O powołaniu i wyborze zawodu. (Wykład dla rodziców). *Stowarzyszenie*. R. 1: 1913/14 nr 1 s. 25-32.

3. Rady Opiekuńcze w towarzystwach młodzieży. *Stowarzyszenie*. R. 1: 1913/14 nr 2 s. 44-47.

4. W jaki sposób złączyć towarzystwa młodzieży? *Stowarzyszenie*. R. 1: 1913/14 nr 11 s. 331-334; nr 12 s. 369-372.

5. Red.: *Przyjaciel Młodzieży*. R. 5: 1914 nr 3. — R. 10: 1919 nr 9.

6. Towarzystwo Przyjaciół Młodzieży w Poznaniu. *Stowarzyszenie*. R. 2: 1914/15 nr 1 s. 9-12.

7. Wychowanie zawodowe młodzieży. *Stowarzyszenie*. R. 2: 1914/15 nr 9 s. 225-231.

8. Więcej ducha! *Robotnik*. R. 11: 1915 nr 28.

9. Szkoła uzupełniająca w Niemczech. *Stowarzyszenie.* R. 3: 1915/16 nr 1 s. 1-11.

10. Skrzynka zapytań. *Stowarzyszenie.* R. 3: 1915/16 nr 5/6 s. 135-138.

11. Praca nad młodzieżą w czasie wojennym. *Stowarzyszenie.* R. 3: 1915/16 nr 2 s. 37-40.

12. Prawidła gier ruchowych i wskazówki ogólne. P. 1917 Księg. św. Wojciecha 16° s. 80. PGR [Polskie Gry Ruchowe] 1. — Toż. Wyd. 2. P. 1926 16° s. 71.

13. Słowniczek wyrażeń technicznych używanych przy grach ruchomych. P. 1917 Księg. św. Wojciecha 16° s. 24. PGR 2.

14. Pogoń. P. 1917 Księg. św. Wojc. 16° s. 16. PGR 3. — Toż. Wyd. 2. P. 1926 16° s. 19.

15. Palant polski. P. 1917 Księg. św. Wojc. 16° s. 23. PGR 4. — Toż. Wyd. 2. P. 1926 32° s. 45.

16. Pięstówka. P. 1917 Księg. św. Wojc. 16° s. 16. — Toż. Wyd. 2. P. 1926 16° s. 17.

17. Tamburino. P. 1917 Księg. św. Wojc. 16° s. 15, 1 nlb. — Toż. Wyd. 2. P. 1926 16° s. 18.

18. Piłka procna czyli wszata. P. 1917 Księg. św. Wojc. 16° s. PGR 7.

19. Piłka nożna. P. 1917 Księg. św. Wojc. 16° s. 32. PGR 8.

20. Red.: *Kierownik Młodzieży.* Pismo poświęcone pracy wśród młodzieży zarabiającej. P. R. 1: 1917/18 nr 1 — R. 2: 1919 nr 11/12.

21. Stowarzyszenie żywego różańca. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 1 s. 4.

22. Zebranie zarządu. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 1 s. 4-5.

23. Patronat w towarzystwach młodzieży. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 2 s. 11-12.

24. Obrazy cieniowe. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 2 s. 12-13.

25. Psychopatologiczne objawy. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 3 s. 17-18.

26. Wybory tajne. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 4 s. 29-30.

27. Gry pokojowe. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 4 s. 31.

28. Protektor i patron. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 5 s. 34-36.

29. O wychowaniu fizycznym. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 7 s. 49-50.

30. Organizacja pracy sportowej. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 8 s. 62.

31. 4 momenty pracy sportowej. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 9 s. 66-67.

32. Kółka abstynenckie. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 9 s. 69-70.

33. Jak korzystać z zebrań i urządzeń towarzystwa? *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 9 s. 71-72.

34. Zadanie ziemian wobec pracy nad młodzieżą zarobkującą. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 10 s. 73-78.

35. Konieczne prace w wrześniu. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 11 s. 81-82.

36. Egzaminy. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 11 s. 83-84.

37. Kursy sportowe w półroczu zimowym. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 12 s. 92-93.

38. Z życia młodzieży. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 12 s. 98-99.

39. Jednolitość w akcji nad młodzieżą. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 13 s. 99-101, nr 15 s. 115-116.

40. Patron czy prezes. *Kierownik Młodzieży.* R. 1: 1917/18 nr 14 s. 105-107.

41. I-IV Sprawozdanie Związku Towarzystw Młodzieży 1914-1917. P. 1918 Druk. Braci Winiewiczów 8° s. 32.

42. Duchowieństwo wobec zagadnień politycznych. P. 1918 Nakł. Zw. Kapłanów „Unitas" 8° s. 20.

43. Polski Śpiewnik Narodowy z melodiami. P. 1918 Księg. św. Wojc. 16° s. 203. — Toż. Wyd. 2. P. 1919 16° s. nlb. 2, 203, nlb. 5. — Toż. Wyd. 3. P. 1919 16° s. 203, nlb. 1. — Toż. Wyd. 4. P. 1921 Wyd. „Ostoja" 16° s. 204.

44. Laseczka, forteczka, lis. P. 1918. Księg. św. Wojc. 16° s. 30, nlb. 2.

45. Młynek, halma, wilczek. P. 1918 Księg. św. Wojc. 16° s. 30, nlb. 2.

46. Szachy. P. 1918 Księg. św. Wojc. 16° s. 55, nlb. 1.

47. Warcaby. P. 1918 Księg. św. Wojc. 16° s. 31, nlb. 1.

48. Praca latem. *Przyj. Młodz.* R. 9: 1918 nr 3 s. 21-22.

49. Lekka atletyka. *Przyj. Młodz.* R. 9: 1918 nr 6 s. 45.

50. Rewizje. *Przyj. Młodz.* R. 9: 1918 nr 8 s. 60-61.

51. Ćwiczenia fizyczne w stowarzyszeniach młodzieży. P. 1919 Księg. św. Wojc. 8° s. nlb. 2, 64. — Toż. Wyd. 2 P. 1926 Druk. „Ostoja" 12° s. 82.

52. Jak zakładać stowarzyszenia. *Przew. Społ.* R. 1: 1919/20 s. 19-27. — Toż. Jak zakładać towarzystwa młodzieży. P. 1919 Księg. św. Wojc. 8° s. 39, nlb. 1. — Toż. Wyd. 2. P. 1921 16° s. 40. Biblioteka Oświatowa 2. — Toż. Wyd. 3. P. 1924 Druk. „Ostoja" 16° s. 59. — Toż. Wyd. 4. P. 1927 Druk. „Ostoja" 16, s. 59, nlb. 2.

53. Dwa systemy. *Kierownik Młodzieży.* R. 2: 1919 nr 1 s. 2-3.

54. O jednolitą terminologię. *Kierownik Młodzieży.* R. 2: 1919 nr 1 s. 4-5.

55. Zasady organizacyjne. *Kierownik Młodzieży*. R. 2: 1919 nr 2 s. 13.

56. Wychowanie organizacyjne. *Kierownik Młodzieży*. R. 2: 1919 nr 3 s. 19-20; nr 4 s. 27-28.

57. Podział ćwiczeń fizycznych. *Kierownik Młodzieży*. R. 2: 1919 nr 5 s. 38-39.

58. Sposób nauczania ćwiczeń fizycznych. *Kierownik Młodzieży*. R. 2: 1919 nr 5 s. 33-36; nr 6 s. 41-43.

59. Sztuki teatralne. *Kierownik Młodzieży*. R. 2: 1919 nr 6 s. 45-47.

60. Zaufanie. *Kierownik Młodzieży*. R. 2: 1919 nr 7 s. 54-55.

61. Urządzajmy kursy dokształcające! *Kierownik Młodzieży*. R. 2: 1919 nr 10 s. 74-75.

62. Zbiór pantomim. P. 1919 Księg. św. Wojc. 8° z. 1 s. 15, nlb. 1, z. 2 s. 16.

63. Co robić po założeniu Stowarzyszenia. *Przew. Społ.* R. 1: 1919/20 s. 64-70.

64. Wykształcenie i wychowanie organizacyjne. *Przew. Społ.* R. 1: 1919/20 s. 108-111.

65. Współpracownicy w stowarzyszeniach. *Przew. Społ.* R. 1: 1919/20 s. 154-160.

66. Prawo polskie o zebraniach i zrzeszeniach. *Przew. Społ.* R. 1: 1919/20 s. 193-196.

67. Wykształcenie i wychowanie gospodarcze i zawodowe w Stowarzyszeniach młodzieży. *Przew. Społ.* R. 1: 1919/20 s. 426-429, 472-478.

68. Program pracy zimowej. Zjednoczenie Stow. Młodzieży Polskiej. *Przew. Społ.* R. 2: 1920/21 s. 46-48.

69. Praca oświatowa w stowarzyszeniach naszych. *Przew. Społ.* R. 2: 1920/21 s. 60-62.

70. Zjednoczenie Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej. Utrwalenie pracy. *Przew. Społ.* R. 2: 1920/21 s. 223-224.

71. Sprawozdanie ze zjazdu Zjednoczenia Stowarzyszeń Młodzieży. *Przew. Społ.* R. 2: 1920/21 s. 396-398.

72. Jak przemawiać w stowarzyszeniach młodzieży. P. 1920 Druk. św. Wojc. 8° s. 40. Biblioteka Oświatowa 1.

73. Jak przygotować młodzież do słuchania i wygłaszania wykładów. P. 1920 Druk. św. Wojc. 8° s. 40. Biblioteka Oświatowa 2.

74. Zagadnienie wyboru zawodu i pracodawcy. P. 1921 Druk. Ostoja 16° s. 32.

75. Objaśnienie książkowości zarządu. Uwagi wstępne. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 1: 1922 s. 259-263, 275-281.

76. Zasada ekonomiczności w pracy społecznej. *Przew. Społ.* R. 5: 1923/1924 s. 6-9.

77. Rada związkowa a jej stosunek do zarządu w Związkach Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej. *Przew. Społ.* R. 5: 1923/1924 s. 193-202.

78. O ludową prasę katolicką. *Przew. Społ.* R. 5: 1923/24 s. 262-267.

79. Zarys psychologii młodzieży. P. 1924 Druk. „Ostoja" 8° s. 80.

80. Sprawozdanie skarbnika za rok 1924. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 3: 1924 s. 230-232.

81. Zasady duszpasterstwa młodzieży pozaszkolnej. P. 1925 Druk. „Ostoja" 8° s. 100.

82. Wychowanie fizyczne alumnów w Seminariach duchownych. *Pamiętnik zjazdu Zw. Zakł. Teol.* T. 3: 1925 s. 102-113.

83. Przygotowanie kleryków do pracy katolicko-społecznej. *Pamiętnik Zjazdu Zw. Zakł. Teol.* T. 3: Lubl. 1925 s. 219-231.

84. Nasze ustawy. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 4: 1925 s. 46-49.

85. Historia naszych ustaw. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 4: 1925 s. 98-99.

86. Sprawa kółek stowarzyszeniowych. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 73-74.

87. Jak w S. M. P. zorganizować ruch oszczędnościowy. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 104-106.

88. Kółka stowarzyszeniowe. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 137-141.

89. Dobry zwyczaj. *Robotnik* R. 22: 1926 nr 7.

90. Zjednoczenie Młodzieży Polskiej. Kilka uwag o ustroju i działalności. P. 1926 Druk. „Ostoja" 8° s. 20.

91. Tłum. a my. *Kierow. Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 129-130.

92. Włoska „Liga katolicka". *Przew. Społ.* R. 7: 1926 s. 377-381.

93. Nasz obowiązek względem opinii publicznej. *Kierow. Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 177-179.

94. O regulamin dla sądu honorowego. *Kierow. Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 275-277.

95. W zaraniu Zjednoczenia Młodzieży Polskiej. *Przyj. Młodz.* R. 18: 1927 nr 11 s. 215-216.

96. Szkolenie rolnicze. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 6: 1927 s. 227-228.

97. Zarys socjologii stosowanej. T. 1. P. 1928 Druk. „Ostoja" 8° s. nlb. 8, 312.

98. Dlaczego zajmujemy się przysposobieniem rolniczym? *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 45-50.

99. Zagadnienie przysposobienia rolniczego młodzieży. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 71-74.

100. Ważny dział pracy duszpasterskiej [O Związku Młodzieży Polskiej]. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 148-151.

101. W walce o młodzież. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 339-341.

102. Młoda Polka a walka z alkoholizmem. *Młoda Polka.* R. 9: 1928 nr 2 s. 35-36.

103. Początki organizacji młodzieży żeń-

skiej. *Młoda Polka*. R. 9: 1928 nr 5 s. 138--140.

104. Program wykładu nauk społecznych i ekonomicznych. *Pamiętnik zjazdu Zw. Zakł. Teolog.* T. 5: Kielce 1929 s. 270--286. Toż. Odb. P. 1929.

105. Co miesiąc możesz być na ogólnopolskim zlocie! *Młoda Polka*. R. 10: 1929 nr 9 s. 203. — Toż. *Przyj. Młodz.* R. 20: 1929 nr 9.

106. Znaczenie abonamentu obowiązkowego. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 8: 1929 s. 133-135.

107. Nowoczesna socjologia i jej rola w życiu. *Tęcza*. R. 5: 1931 nr 20.

108. Wychowanie państwowe. Próba ujęcia podstaw socjologicznych. Zagadnienia. P. 1933 Druk. „Ostoja" 8° s. 75.

109. Ks. dr w. Adamski mówi o KSM. [Wywiad]. *Przyj. Młodz.* Jednodniówka. R. 1934 s. 3, 24.

110. Pogląd na grupy społeczne i ich klasyfikacje. *Prz. Socjol.* T. 2: 1934 s. 124--145. — Toż. Odb. P. 1935 Druk. Katolicka 8° s. 24.

111. Nowa książkowość. *Kierownik*. R. 14: 1935 s. 3-4.

112. Jak ułożyć sprawozdanie finansowe za r. 1934. *Kierownik*. R. 14: 1935 s. 4-8.

113. Zadania Komisji Rewizyjnej Oddziału. *Kierownik*. R. 14: 1935 s. 66-68.

114. Porządek obrad i protokół walnego zebrania. *Kierownik*. R. 15: 1936 s. 10--13.

115. Kultura i jej dziedziny. P. 1938 Druk. „Ostoja" 8° s. 83.

116. Wspomnienie. W XX-lecie Związku. Przyj. Młodz. R. 30: 1939 nr 5 s. 41-42.

II.

ŁUKASZYK R.: Adamski Walerian. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 78, tamże literatura. — Ponadto: Przechadzka po centrali. *Przyj. Młodz.* R. 18: 1927 nr 11 s. 235-236; ŻUROWSKA F.: Jubilat. *Młoda Polka*. R. 17: 1936 nr 2 s. 18; Jubileusz ks. Kanonika Adamskiego. *Młody Hufiec*. R. 10: 1936 nr 2 s. 21; Dzieje teologii katolickiej w Polsce. T. 3. cz. 2; PIETRZAK J., ŻYNDA B.: Wielkopolski słownik biograficzny s. 20-21; KWILECKI A.: 60 lat socjologii Poznańskiej. P. 1981 s. 20-21; STRZESZEWSKI Cz.: Historia katolicyzmu społecznego w Polsce. W. 1981.

Ks. Marian Banaszak

Albin Adolf (1863-1931), kanonista, pastoralista, popularyzator teologii. Urodził się w Tarnowie 19 VII 1863 r. Szkołę podstawową i średnią ukończył w Tarnowie. Tam też wstąpił do Seminarium Duchownego i w 1887 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk bpa Ignacego Łobosa. Po święceniach pełnił obowiązki wikariusza w Radłowie, a następnie przy katedrze tarnowskiej. W l. 1889-1893 uczył śpiewu w Seminarium Duchownym i religii w tarnowskich szkołach podstawowych. Do niego też należała opieka nad bractwem różańcowym i arcybractwem Najśw. Maryi Panny Nieustającej Pomocy. Następnie był proboszczem w Szczawnicy (1894-1901), Chełmie k. Bochni (1901-1926) i Tuchowie (1926-1931). Zmarł 12 X 1931 w Tuchowie. W okresie pracy duszpasterskiej oddawał się szczególnie akcji społecznej. W tym celu zakładał spółki i kasy wiejskie, pomagając w ten sposób do tworzenia własnych form życia gospodarczego i społecznego. Główną jednak jego zasługą była praca duszpastersko-literacka. Napisał wiele prac i artykułów, którymi obejmował całokształt ówczesnego życia parafialnego. Poruszał wszystkie niemal zagadnienia i trudności, na jakie natrafiali duchowni tak w miastach jak i na wsiach. Styl jego był prosty, jasny, w rozwiązywanie zagadnień wkładał wiele osobistego uczucia i tym porywał czytelnika.

I.

1. O sposobach zachowania czystości w kościołach i o rozmiarach niektórych sprzętów kościelnych z dodatkiem najważniejszych uwag o dzwonach i dzwonnicach. Bochnia 1906 Nakł. autora, druk. W. Hillenbranda 8° s. nlb. 1, 27, nlb. 2. Jest to odb. artykułów drukowanych w *Dwutyg. Katech. i Duszp.* Treść nieco zmieniona.

2. Czy duchowieństwo jest wzorem oświaty. — *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 10: 1906 s. 161-166.

3. Jakich środków należałoby użyć dla zapobieżenia szerzenia się niewiary i demoralizacji między ludem. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 10: 1906 s. 329-333.

4. O bractwach ich zadaniu i kierownictwie. Tarnów 1907 Nakł. Dwutyg. Katech. i Duszp., druk. J. Styra 8° s. nlb.

1, 37. — Odb. z *Dwutyg. Katech. i Duszp.* — Toż. Wyd. 2 Tarnów 1912 Nakł. autora, druk. Z. Jeleń 8° s. 67.

5. Duszpasterz wobec nieprzyjaciół. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 11: 1907 s. 329-332, 378-381.

6. O królikach i gołębiach. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 11: 1907 s. 151-153.

7. O procesjach i pielgrzymkach pobożnych. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 11: 1907 s. 683-691, 719-724, 755-758.

8. Pierwsza przemowa proboszcza, który świeżo przybył do parafii swojej. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 11: 1907 s. 680-683.

9. Przyczyny braku zaufania do swego duszpasterza. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 11: 1907 s. 521-527, 565-569, 615-618.

10. W sprawie rekolekcji ludowych. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 11: 1907 s. 200-201.

11. Czytanki na zmianach tajemnic różańcowych także na miesiąc maj lub październik służyć mogące. Oprac... Bochnia 1908 Nakł. autora, druk. W. Hillenbrand 8°. Ser. I s. nlb. 2, 129, nlb. 2; Ser. II. Tarnów 1912 8° s. 149.

12. Duszpasterz a nauka religii i praktyki religijne w szkołach ludowych. Zebrał... Kr. 1908 Nakł. autora, druk. „Czasu" 16° s. 82.

13. Czego brakuje w naszej pracy duszpasterskiej? *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 12: 1908 s. 95-101, 188-198.

14. Druki na wykazy do szczepienia ospy. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 12: 1908 s. 116.

15. Kazanie na 40-godzinne nabożeństwo. (W parafii rozdartej agitacjami). *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 12: 1908 s. 135-140.

16. Odezwa do nauczycielstwa polskiego. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 12: 1908 s. 41-44.

17. O pielgrzymkach pobożnych. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 12: 1908 s. 25-30, 68-74.

18. O testamentach. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 12: 1908 s. 255-260, 291-299.

19. Praktyczne uwagi z okazji nowego prawa małżeńskiego. (Uwagi o dekrecie „Ne temere"). *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 12: 1908 s. 218-224.

20. Przemowa na rozpoczęcie misji. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 12: 1908 s. 97-98.

21. Przemowa na zakończenie misji. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 12: 1908 s. 373-376.

22. Przy śmierci kapłana. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 12: 1908 s. 171-175, 286-292, 336-341.

23. Przemowa przy ślubie małżeńskim. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 12: 1908 s. 52-54.

24. Uwagi na czasie. Z okazji klęski nadmiernych opadów w czasie żniw. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 12: 1908 s. 197-198.

25. Jakich środków należałoby używać, ażeby znajomość katechizmu w sercach naszego ludu ile możności jak najwięcej rozszerzać i ugruntować. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 398-400, 410-412, 426-427.

26. Kazanie na rozpoczęcie 40-godz. nabożeństwa. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 13: 1909 t. 14 s. 408-412.

27. Nowy proboszcz na wstępie do swojej parafii. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 13: 1909 t. 15 s. 13-17, 46-50, 86-90.

28. Słówko o codziennej Komunii św. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 13: 1909 t. 15 s. 136-137, 167-169.

29. Katechizm dla nowożeńców i małżonków. Tarnów 1910 12° s. 108.

30. Niech będzie uwielbione Najśw. Serce Jezusowe. Czytanki na pierwsze piątki miesiąca. Opracował... Ser. I. Tarnów 1910 Nakł. autora, druk. Z. Jeleń 8° s. 57 nlb. 1. Ser. II, Tarnów 1911 s. 55.

31. Kazanie przed wizytacją parafialną czyli tzw. kolędą. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 14: 1910 t. 15 s. 315-321.

32. Kilka uwag o pracy społecznej. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 553-556.

33. O fundacjach mszalnych. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 334-336, 362-363, 370-371, 386-387.

34. Pierwsza przemowa proboszcza do parafian. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 610-611.

35. Praktyczne uwagi o konkurencji parafialnej. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 14: 1910 t. 16 s. 14-16, 50-52, 95-98.

36. Dobry parafianin. Regulamin praktyk religijnych i zwyczajów katolickich. Napisał... Kr. 1912 Nakł. autora, druk. „Głosu Narodu" 16° s. nlb. 2, 74, II.

37. Modlitewnik i katechizm parafialny dla użytku rodzin. Kr. 1922. Jest to prawdopodobnie wyd. 2.

38. Misje i rekolekcje ludowe. Kto i jak je ma dawać. Napisał... Kr. [1922] Nakł. autora, druk. „Czasu" 8° s. 72.

39. Spowiedź Polaka przed kapłanem obcej narodowości. [po roku 1922].

40. Kazania o Sakramencie Pokuty. Ser. I. Tarnów 1929 Nakł. Księg. Z. Jeleń, druk. Z. Jeleń pod zarz. Wł. Mroza 4° s. nlb. 6, 164; Ser. Tarnów 1930 s. 4, 179, nlb. 1.

41. Maryja wzorem i patronką rodzin chrześcijańskich. Tarnów 1930.

II.

Gaz. Kośc. R. 38: 1931 s. 548; *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 65-66; *Rocz. Katol.* R. 10: 1932 s. 380-381; BAR J., ZMARZ W.: Pol-

ska bibliografia prawa kanonicznego. T. 1/2 Lubl. 1947; SMOLEŃ W.: Ks. Adolf Albin — działalność literacka, *Currenda* [tarn.] R. 107: 1957 s. 103-104; Tenże: W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 310; KOZIOŁ L.: Wychowanie muzyczne alumnów w seminarium duchownym w Tarnowie (1821-1971). Tarnów 1973 Msznps; GAJDA P.: Albin Adolf. W: *Polscy kanoniści.* W. 1981 cz 1 s. 8-9.

Ks. Adam Nowak

Andrasz Józef (1891-1963), jezuita, liturgista, teolog życia wewnętrznego, tłumacz, krzewiciel idei Apostolstwa Modlitwy, redaktor.

Urodził się 16 X 1891 r. w Wielopolu k. Nowego Sącza. Do zakonu jezuitów wstąpił 22 IX 1906 r. w Starej Wsi k. Brzozowa. W zakonie studiował nauki humanistyczne w Starej Wsi (1908-1910) i Chyrowie (1910-1912), filozofię w Nowym Sączu i Krakowie (1912-1915) i teologię w Dziedzicach (1915-1918) oraz Starej Wsi (1918-1919), gdzie 19 III 1919 przyjął święcenia kapłańskie. Od 1920 r. pracował w Wydawnictwie Księży Jezuitów w Krakowie (1936-1937 był jego dyrektorem). W 1921 r. zainicjował wydawnictwo seryjne „Biblioteka życia wewnętrznego" (pod jego redakcją ukazało się 41 tomów). W l. 1923-1928 redagował czasopismo zakonne „Nasze Wiadomości", a w l. 1930-1940 czasopismo „Posłaniec Serca Jezusowego". Jako krajowy dyrektor Apostolstwa Modlitwy (1930-1953) zorganizował w 1938 r. w Częstochowie pierwszy zjazd tego stowarzyszenia. Zapoczątkował 7 III 1943 r. w Krakowie-Łagiewnikach nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego i był jego propagatorem. Szczególnie wiele uwagi poświęcił propagowaniu kultu Najśw. Serca Jezusowego; zwracał głównie uwagę na różne formy tego kultu, zwłaszcza na ideę poświęcenia rodzin Sercu Bożemu. Jako wytrawny teolog brał udział w przygotowaniu poprawnego wydania Biblii w przekładzie ks. J. Wujka oraz w opracowaniu wydawnictw pomocnych do bardziej świadomego i pełniejszego udziału wiernych we mszy św. Ostatnie lata życia spędził w Zakopanem (1953-1959) i Krakowie (1959-1963), gdzie zmarł 1 II 1963 r.

I.

1. Jubileuszowa monografia o Suarezie. *Prz. Powsz.* R. 34: 1917 t. 136 s. 659-673.

2. Rec.: F. LISOWSKI: Charakter sakramentalny. Lw. 1916. *Prz. Powsz.* R. 34: 1917 t. 136 s. 603-608.

3. Rec.: J. ZAHN: Einführung in die christliche Mystik. Paderborn 1918. *Prz. Powsz.* R. 37: 1920 t. 147/148 s. 256-259.

4. Tłum.: Kolumban MARMION: Chrystus życiem duszy. Tłum. z franc. oraz wstęp... Kr. 1921 Wyd. Ks. Jez. 8° s. VII, 474. Wstęp Andrasza s. V-VII. Biblioteka życia wewnętrznego t. 1. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1923 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 518. Wstęp s. 5-9.

5. Rec.: R. H. BENSON: Chrystus w życiu Kościoła. P. 1921. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 151/152 s. 267-268.

6. Tłum.: René MAUMIGNY: Modlitwa mistyczna. Tłum. z franc. oraz wstęp... Kr. 1922 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 271. Wstęp Andrasza s. 5-16. Biblioteka życia wewnętrznego t. 3.

7. Tłum.: René MAUMIGNY: Modlitwa myślna. Tłum. z franc. oraz wstęp... Kr. 1922 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 320. Biblioteka życia wewnętrznego t. 2. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1931 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 320. Wstęp Andrasza s. 5-13.

8. Pius XI Ojciec chrześcijaństwa. Kr. 1922 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 48.

9. Rec.: E. DIMMLER: Mystik. Günzburg 1919; E. Krebs: Grundfragen der kirchlichen Mystik. Freiburg 1921. *Prz. Powsz.* R. 39: 1922 t. 153/154 s. 221-223.

10. Tłum.: Kolumban MARMION: Chrystus w swoich tajemnicach. Tłum. z franc. oraz wstęp... Kr. 1923 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 599. Wstęp Andrasza s. 6-9. Biblioteka życia wewnętrznego t. 4.

11. Ze współczesnych dziwactw religijnych. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 158 s. 157-167.

12. Błog. Robert Bellarmin T. J., kardynał i arcybiskup Kapui. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 1-16, 53-75.

13. Contio habita in renovatione votorum. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 165-167.

14. Uroczysta kanonizacja Piotra Kani-

zego T. J. i ogłoszenie go Doktorem Kościoła. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 289-299.

15. Wielki dzień w kolegium krakowskim [podział prowincji polskich jezuitów]. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 417-432.

16. Rec.: R. H. BENSON: Paradoksy katolicyzmu. P. 1923. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 160 s. 71-72.

17. Przedmowa do: Maurycy MESCHLER: Dar Zielonych Świąt. Rozmyślania o Duchu Świętym. Kr. 1924 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 496. Biblioteka życia wewnętrznego t. 6. Wstęp s. 5-8.

18. Wstęp do: Tilmann PESCH: Chrześcijańska filozofia życia. T. 1. Kr. 1924 s. 5-8.

19. Rec.: O naśladowaniu Chrystusa. Przełożył z łaciny St. Fr. Michalski-Iwieński. W. 1923. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 162 s. 165-168.

20. Rec.: A. TANQUEREY: Précis de thèologie ascètique et mystique. Paris 1923. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 162 s. 79-80.

21. Rec.: P. POURRAT: La spiritualite chretienne. Le Moyen-Age. Paris 1923. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 161 s. 177.

22. Tłum.: MARIA DE LA BROISE: Najświętsza Panna. Kr. 1925. Wyd. Ks. Jez. 16° s. 308. Biblioteka życia wewnętrznego t. 11. Tłumaczenie wspólne z M. SZAFRAŃÓWNĄ. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1934. Wyd. Ks. Jez. 16° s. 302. Wydanie to zaopatrzył Andrasz swoim wstępem s. 5-6.

23. Oprac.: K. KLEMENS: O miłości ukrzyżowanego Zbawiciela. Rozmyślania o gorzkiej męce Pana Jezusa Chrystusa. T. 1-2. Kr. 1925 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 384, 418. Biblioteka życia wewnętrznego t. 9-10. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1933 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 380, 408. Wydanie to zaopatrzył Andrasz we wstęp s. 5-8.

24. Wstęp do: J. MEYNCKENS: Zarys doskonałości zakonnej. Kr. 1925 s. 5-8.

25. Rec.: K. THULLIE: Życie chrześcijanina w obrzędach Kościoła. Modlitewnik liturgiczny. W. 1925. *Prz. Powsz.* R. 42: 1925 t. 166 s. 341-343.

26. Rec.: M. A. TANQUEREY: Precis de theologie ascetique et mystique. T. 2. Paris 1924. *Prz. Powsz.* R. 42: 1925 t. 166 s. 217-218.

27. Ze wspomnień pierwszego jezuity obrządku wschodniego. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 292-305.

28. Podział prowincji polskiej na prowincję małopolską i wielkopolsko-mazowiecką. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 79-111.

29. Sodalicyjne tematy na akademiach scholastyckich. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 148-149.

30. Sprowadzenie relikwii bł. Andrzeja Boboli do Janowa. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 143-145.

31. Bł. Jakub Sales i Wilhelm Saultmouche, męczennicy T. J. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 161-162.

32. Uroczystości stanisławowskie. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 185-193.

33. Naszym teologom i filozofom ku rozważaniu. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 287-291.

34. Wstęp do: Ottokar PROHASKA: Rozmyślania o Ewangelii. T. 1. Kr. 1926 s. 5-8.

35. Rec.: A. BROU: Saint Ignace, maitre d'oraison. Paris 1925. *Prz. Powsz.* R. 43: 1926 t. 169 s. 95-96.

36. Rec.: E. SCHURE: Wielcy wtajemniczeni. W. 1923; Tenże: Od Sfinksa do Chrystusa, ewolucja boskości. W. 1926. *Prz. Powsz.* R. 43: 1926 t. 172 s. 359-361.

37. Rec.: J. WORONIECKI: Pełnia modlitwy. P. 1925. *Prz. Powsz.* R. 43; 1926 t. 172 s. 236-237.

38. Tłum.: Kolumban MARMION: Chrystus wzorem zakonnika. Kr. 1927 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 594. Biblioteka życia wewnętrznego t. 16.

39. Wstęp do: Maurycy MESCHLER: Trzy podstawy życia duchownego. Tłum. Wł. LOHN. Wyd. 2. Kr. 1927 s. 7-10.

40. Rec.: M. MESCHLER: Das Exerzitienbuch des hl. Ignatius von Loyola. Freiburg 1926. *Prz. Powsz.* R. 44: 1927 t. 174 s. 376-378.

41. Rec.: P. POURRAT: La spiritualité chretienne... De la Renaissance au Jansenisme. Paris 1925. *Prz. Powsz.* R. 44: 1927 t. 173 s. 241-243.

42. Rec.: P. GUERANGER: Rok liturgiczny. Adwent. Sandomierz 1927. *Prz. Powsz.* R. 44: 1927 t. 176 s. 358-359.

43. W zakrystii. *Wiara i Życie.* R. 8: 1928 s. 341-348.

44. O życiowe zdolności katolicyzmu polskiego. *Prz. Katol.* R. 66: 1928 s. 555-557.

45. Wszechstanowa misja w Grudziądzu. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 79-84.

46. O ducha liturgicznego. *Gaz. Kośc.* R. 35: 1928 s. 581-582, 594-596.

47. Wstęp. W: A. TANQUEREY: Zarys teologii ascetycznej i mistycznej. T. 1. Kr. 1928 s. 5-8.

48. Wstęp. W: M. HUBER: O naśladowaniu świętych. Kr. 1928 s. 6-10.

49. Wstęp. W: A. RODRYCJUSZ: O postępowaniu w doskonałości i cnotach chrześcijańskich. T. 1. Kr. 1928 s. 7-9.

50. Rec.: F. ZORELL: Psalterum ex hebraeo latinum. 1928. *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 177 s. 361-362.

51. Rec.: R. CORNELY: Introductionis in S. Scripturae libros compendium. Pa-

risiis 1927. *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 177 s. 229-230.

52. Rec.: M. GOŁĄB: Akademickie Sodalicje Mariańskie w Polsce. Rys historyczny. Lw. 1928. *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 180 s. 240-242.

53. Zamarłe prefacje. Ze starego mszału norbertańskiego. *Gaz. Kośc.* R. 35: 1928 s. 486-488.

54. Tłum.: P. BAUDOT: Kontemplacje ewangeliczne. Żywot Jezusa Chrystusa w rozmyślaniach. T. 1-2 Kr. 1929 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 478, 509. Biblioteka życia wewnętrznego t. 22-23.

55. „Kielich Pański — kielich błogosławieństwa". *Wiara i Życie.* R. 9: 1929 s. 12-16.

56. Pod znakiem Krzyża św. *Wiara i Życie.* R. 9: 1929 s. 39-43.

57. „Wnijdę do Ołtarza Pańskiego". *Wiara i Życie.* R. 9: 1929 s. 110-115.

58. „Spowiadam się Bogu Wszechmogącemu". *Wiara i Życie.* R. 9: 1929 s. 192-196.

59. Introit. *Wiara i Życie.* R. 9: 1929 s. 302-306.

60. Hymn anielski: Gloria in exelsis Deo. *Wiara i Życie.* R. 9: 1929 s. 329-332.

61. Modlitwa nad zebranem ludem, czyli kolekta. *Wiara i Życie.* R. 9: 1929 s. 361-365.

62. Recta sapere. *Myst. Christi.* R. 1: 1929/30 nr 3 s. 14-19.

63. Kolekta o Najśw. Sakramencie. *Myst. Christi.* R. 1: 1929/30 nr 4 s. 10-16.

64. Komunia w czasie mszy św. *Myst. Christi.* R. 1: 1929/30. nr 5 s. 17-20.

65. Rec.: BÖMINGHAUS: Die Aszese der Ignatianischen Exerzitien. Freiburg 1927. *Prz. Powsz.* R. 46: 1929 t. 181 s. 381-382.

66. Z myśli rekolekcyjnych. Lw. 1930 Nakł. Katol. Związku Polek we Lwowie 16° s. 16.

67. Na jakie intencje modli się Kościół? *Wiara i Życie.* R. 10: 1930 s. 21-25.

68. Czytanie Pisma św. w czasie mszy św. *Wiara i Życie.* R. 10: 1930 s. 90-93.

69. Sekwencja na Zmartwychwstanie Pańskie. *Wiara i Życie.* R. 10: 1930 s. 118-123.

70. Czytanie Ewangelii podczas ofiary św. *Wiara i Życie.* R. 10: 1930 s. 142-147.

71. Credo czyli symbol wiary. *Wiara i Życie.* R. 10: 1930 s.180-183.

72. Ofiarowanie dawniej a dziś. *Wiara i Życie.* R. 10: 1930 s. 285-290.

73. Ofiarowanie chleba. *Wiara i Życie.* R. 10: 1930 s. 347-351.

74. Ofiarujemy Tobie kielich zbawienia. *Wiara i życie.* R. 10: 1930 s. 377-381.

75. Rec.: P. POURRAT: La spiritualite chretienne. T. 4. Paris 1928. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 186 s. 229-231.

76. Rec.: O. ZIMMERMANN: Lehrbuch der Aszetik. Freiburg *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 187 s. 313-314.

77. Modlitwy po ofiarowaniu. *Wiara i Życie.* R. 11: 1931 s. 46-50.

78. Orate fratres — Módlcie się bracia! *Wiara i Życie.* R. 11: 1931 s. 83-87.

79. Prefacja i sanctus. *Wiara i Życie.* R. 11: 1931 s. 118-123.

80. Kanon mszy św. *Wiara i Życie.* R. 11: 1931 s. 331-336.

81. Memento za żywych. *Wiara i Życie.* R. 11: 1931 s. 356-360.

82. Wstęp do: Piotr CHARLES: Modlitwa na każdą godzinę. Kr. 1931 s. 9-10.

83. Wstęp do: Jan CRASSET: Chrześcijanin na samotności. Dziesięciodniowe rekolekcje. Kr. 1931 s. 9-10.

84. Wstęp do: FRANCISZEK SALEZY św.: Filotea czyli wstęp do życia pobożnego. Kr. 1931 s. 5-10.

85. W łączności z przyjaciółmi Boga. *Wiara i Życie.* R. 12: 1932 s. 17-21.

86. Ostatnie prośby przed konsekracją. *Wiara i Życie.* R. 12: 1932 s. 61-65.

87. Konsekracja chleba. *Wiara i Życie.* R. 12: 1932 s. 161-165.

88. Konsekracja kielicha. *Wiara i Życie.* R. 12: 1932 s. 243-246.

89. Baranek ofiarny na ołtarzu. *Wiara i Życie.* R. 12: 1932 s. 304-307.

90. „Jakoś przyjął ofiary Abla, Abrahama i Melchizedecha". *Wiara i Życie.* R. 12: 1932 s. 338-342.

91. Wstęp do: Maurycy MESCHLER: Żywot Pana naszego Jezusa Chrystusa w rozmyślaniach. T. 1. Kr. 1932 s. 5-6.

92. Rec.: A. ŻYCHLIŃSKI: Życie wewnętrzne. Lw. 1931. *Prz. Powsz.* R. 49: 1932 t. 193 s. 257-258.

93. Rec.: J. de GUIBERT: Documenta ecclesiastica christianae perfectionis studium spectantia. Romae 1931. *Prz. Powsz.* R. 49: 1932 t. 196 s. 368-371.

94. Wspólnie z kapłanem. Tekst mszalny do zbiorowego odmawiania. Kr. 1933 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 40. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1934 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 40. — Toż. Wyd. 5. Kr. 1936 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 40. — Toż. Wyd. 6. Kr. 1936 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 40. — Toż. Wyd. 7. Kr. [1938] Wyd. Ks. Jez. 16° s. 40. — Toż. Wyd. 8 i 9. Kr. [1946] Wyd. Apost. Modl. 16° s. 40. — Toż. Wyd. 10. Kr. 1947 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 40. — Toż. Kr. 1948 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 40. — Toż. Wyd. 12. Kr. 1950 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 40.

95. Na ołtarz niebieski. *Wiara i Życie.* R. 13: 1933 s. 22-26.

96. Memento za zmarłych. *Wiara i Życie.* R. 13: 1933 s. 85-89.

97. O cząstkę i towarzystwo ze świętymi Twoimi. *Wiara i Życie*. R. 13: 1933 s. 144-149.

98. Wstęp do: Artur VERMEERSCH: Nabożeństwo do Najświętszego Serca Jezusa w praktyce i w teorii. Kr. 1933 s. 9-10.

99. O społeczne panowanie Chrystusa. Garść myśli o „Poświęceniu-intronizacji". *Gaz. Kośc.* R. 41: 1934 s. 477-478, 493-494. — Toż. *Głos Kapł.* R. 8: 1934 s. 419-426.

100. Na święto Chrystusa Króla. *Posł. Serca Jez.* R. 62: 1934 s. 361-365.

101. Wstęp do: Atanazy BIERBAUM: Z Bogiem. Rozmyślania dla ludzi świeckich na wszystkie dni roku w duchu Akcji Katolickiej. Kr. 1934 s. 5-7.

102. Wstęp do: Hugo HURTER: Szkice rekolekcyjne dla kapłanów i świeckich. Kr. 1934 s. 9-10.

103. Serce Jezusa króluj nad rodziną polską! *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1935*. Kr. 1935 s. 31-40.

104. Jak intronizować?. *Posł. Serca Jez.* R. 63: 1935 s. 369-371.

105. Wstęp do: Fryderyk FABER: Postęp duszy czyli wzrost świętości. Kr. 1935 s. 5-8.

106. Tłum.: August SAUDREAU: Ideał duszy gorliwej. Kr. 1936 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 412. Wstęp Andrasza s. 5-6. Biblioteka życia wewnętrznego t. 41.

107. Uroczyste przyjęcie do Apostolstwa Modlitwy. Kr. [1936] Wyd. Apost. Modl. 16° s. 32.

108. Zarzuty przeciw częstej Komunii św. Kr. 1936 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 32. Głosy katolickie nr 425.

109. Boskie Serce dotrzymuje swoich obietnic. *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1936*. Kr. [1936] s. 31-40.

110. Wstęp: H. RAMIÈRE: Apostolstwo Najświętszego Serca Jezusowego. Wyd. 3. Kr. 1936 s. 5-8.

111. Przedmowa do: Ewangelie i Dzieje Apostolskie. W przekł. polskim o. Jakuba WUJKA. Kr. [1937]. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1938. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1949. — Toż. Wyd. 4. Kr. 1950.

112. Zbliża się kanonizacja... *Posł. Serca Jez.* R. 65: 1937 s. 208-213.

113. Rozbudźmy żywotność Apostolstwa Modlitwy w Polsce! *Posł. Serca Jez.* R. 65: 1937 s. 441-444.

114. Oprac.: Nowy Testament. Na podstawie przekładu o. Jakuba WUJKA. Opracowali: Walenty PROKULSKI, Marian MORAWSKI, Józef ANDRASZ, Ludwik SEMKOWSKI. Wyd. 2. Kr. [1938]. Wyd. Apost. Modl. 16° s. 758. — Toż. Wyd. 3 przejrzane i objaśnione. Oprac. Ludwik SEMKOWSKI, Marian MORAWSKI, Józef ANDRASZ. Kr. 1951 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 755, XIV. — Toż. Wyd. 4. Kr. 1955 Wyd. Apost. Modl. 16° s. XV, 759. Wydanie z 1938 r. miało swoje przedruki w Londynie i Watykanie.

115. Nowa „Raccolta". *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 498-500.

116. Zjazd księży Dyrektorów Apostolstwa Modlitwy. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 571-572.

117. Jak przeprowadzić intronizację Najśw. Serca Jezusowego? *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 674-678.

118. Praktyczne wzory intronizacji w rodzinach. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 706-710.

119. Cuda i łaski przy trumnie św. Andrzeja. *Posł. Serca Jez.* R. 66: 1938 s. 291-299.

120. Powstanie i rozwój Apostolstwa Modlitwy. W: *Apostolstwo Modlitwy w teorii i w praktyce. Pamiętnik I Zjazdu księży Dyrektorów*. Kr. [1939] s. 31-57.

121. Oprac.: Apostolstwo Modlitwy w teorii i w praktyce. Pamiętnik I Zjazdu księży Dyrektorów od 19-21 września 1938 r. Kr. [1939] Wyd. Apost. Modl. 8° s. 159.

122. Wielkie zadania przed ogniskami Apostolstwa Modlitwy. *Posł. Serca Jez.* R. 75: 1946 s. 131-134, 163-166, 195-197.

123. „Moje cierpienia i śmierć ofiaruję za Krucjatę Eucharystyczną w Polsce"... [o ks. J. Cyrku]. *Posł. Serca Jez.* R. 75: 1946 s. 107-110.

124. Jak założyć i prowadzić Apostolstwo Modlitwy. Kr. [1947] Wyd. Apost. Modl. 16° s. 72. Broszury o Apost. Modl. z. 1.

125. Tłum.: Raoul PLUS: Krótkie rozmyślania dla sióstr zakonnych. Kr [1947] Wyd. Apost. Modl. 8° s. 411, nlb. 12.

126. Miłosierdzie Boże... ufamy Tobie! Kr. [1947] Wyd. Apost. Modl. 16° s. 56. — Toż. Wyd. 2. Kr. [1948] Wyd. Apost. Modl. 16° s. 70, nlb. 2 — Toż. Eden Hill, Stockbridge, Mass. 1948 Wyd. OO. Marianów 16° s. 80. — Toż. w: *Posł. Serca Jez.* [Chicago] R. 33: 1949 s. 47-49, 91-92, 112-115, 146-148, 171-175, 202-206, 256-258, 275-277. — Toż. w tłum. ang.: Mercy of God... We Trust in Whee! Eden Hill, Stockbridge, Mass. [1948] Marian Fathers 16° s. 61. — Toż. w tłum. niem.: Gottes Barmherzigkeit wir vertrauen auf Dich! Altenstadt 1949 Caritas Verlag 16° s. 37. — Książka miała po kilka wydań w tłum. niemieckim, włoskim i hiszpańskim.

127. Tłum. i wyd.: Małgorzata Maria ALACOQUE: Pamiętnik duchowny (1647-1690). Kr. [1947] Wyd. Apost. Modl. 8° s. 171, nlb. 8.

128. Modlitwy do Komunii świętej udarowane odpustami. Kr. 1948 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 47. — Toż. Kr. 1950 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 48.

129. Poświęć się Sercu Bożemu! Kr. 1948 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 64.

130. Westchnienia i modlitwy do Eucharystycznego Serca Jezusowego udarowane odpustami. Kr. [1948] Wyd. Apost. Modl. 16° s. 16. — Toż. Kr. 1950. Wyd. Apost. Modl. 16° s. 16.

131. Osobiste poświęcenie Sercu Jezusowemu. *Homo Dei.* R. 17: 1948 s. 16-24; *Wiad. Duszp.* R. 4: 1948 s. 91-98.

132. Nabożeństwo do Miłosierdzia Bożego. *Wiad. Duszp.* R. 4: 1948 s. 134-135.

133. Odszedł niezmordowany pracownik... ks. Franciszek Kwiatkowski. *Posł. Serca Jez.* R. 78: 1949 s. 182-183.

134. Kto mi ten sen wytłumaczy? *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1949.* [Kr. 1949] s. 71-74.

135. Serce Jezusa w objawieniach św. Gertrudy Wielkiej. *Głos Karmelu.* R. 19: 1950 nr 6 s. 8-15; nr 7/8 s. 8-18.

136. Modlitwa Apostolska. *Homo Dei.* R. 26: 1957 s. 286-288.

137. Nasze apostolstwo. *Posł. Serca Jez.* Chicago. R. 51: 1967 s. 71-73.

138. Apostolstwo Modlitwy. W: *Enc. katol.* T. 1: Lubl. 1973 s. 829-830.

139. Kazania publikował w: Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego. Seria 2 tom 1. Kr. 1933 s. 267-275, 367-378; Śladami Skargi. Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego. T. 2. Kr. 1947 s. 131-137; T. 3. Kr. 1947 s. 79-85, 124-129; T. 4. Kr. 1947 s. 142-146; T. 6. Kr. 1948 s. 19-24; T. 7. Kr. 1948 s. 99-104, 197-202; T. 8. Kr. 1948 s. 59-66.

140. W latach 1930-1940 redagował *Posłaniec Serca Jezusowego* (R. 75-81) i ogłosił w nim ok. 100 artykułów w większości anonimowych. Kilkadziesiąt anonimowych artykułów ogłosił też w *Posłańcu* w l. 1946-1952.

141. Drobne recenzje i notki bibliograficzne zamieszczał w *Przeglądzie Powszechnym* w l. 1920-1939.

142. Rkps: Służebnica Boża siostra Maria Faustyna Kowalska, t. 1 s. 118, t. 2 s. 132. Maszynopis w ATJKr., sygn. 5054. — Toż. Żywot siostry Faustyny, s. 410. Rkps w ATJK., sygn. 1857.

143. Rkps: Kazania, konferencje, rekolekcje z lat 1919-1958, s. 805. Rkps w ATJK., sygn. 1856.

144. Rkps: Miłosierdzie Boże... ufamy Tobie., s. 269. Rkps w ATJKr., sygn. 1858.

145. Rkps: Św. Józef Pignatelli T. J., s. 271-327. Rkps w ATJKr., sygn. 1858.

146. Rkps: Wykłady z retoryki, 1912/1913, s. 137. Rkps w ATJKr., sygn. 1859.

II.

NATOŃSKI B.: Andrasz Józef. W: *Enc. katol.* t. 1. Lubl. 1973 kol. 526-527, tamże literatura. — Ponadto: Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy. Kr. 1972 s. 199. — ATJKr.: Catalogus provinciae Galicianae SJ [1907-1918], Catalogus provinciae Poloniae SJ [1919-1926], Catalogus provinciae Poloniae Minoris SJ [1927-1963]; akta personalne.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Andrzejewski Leon, krypt.: Ks. L. A. (1907-1965), prałat i szambelan papieski, dogmatyk, mariolog, redaktor.

Przyszedł na świat 21 I 1907 r. w Woli Nakonowskiej (pow. włocławski). Uzyskawszy maturę w Liceum im. Piusa X, wstąpił do Włocławskiego Seminarium Duchownego, gdzie w latach 1925-1930 studiował filozofię i teologię. Święcenia kapłańskie otrzymał 22 VI 1930 r. Po dwuletnim wikariacie w Opatówku został wysłany do Fryburga szwajcarskiego na studia specjalistyczne. Studia te ukończył w 1935 r. z tytułem doktora teologii, który otrzymał na podstawie pracy pt. De virtute misericordiae, napisanej pod kierunkiem prof. A. Ramireza. Po powrocie do kraju kilka tygodni pełnił obowiązki wikariusza w Kole a potem w Sieradzu. W 1938 r. wyjechał znowu na studia zagraniczne do Rzymu. W maju 1939 r. przybył na KUL i pracował nad habilitacją. Przed samym wybuchem wojny został mianowany profesorem teologii dogmatycznej w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku. W czasie wojny przebywał w więzieniach i obozach koncentracyjnych (we Włocławku, Lądzie, Szczeglinie, Sachsenhausen i Dachau). W Dachau wykładał teologię dogmatyczną w seminarium obozowym. Po uwolnieniu z obozu pracował w l. 1945-1946 jako duszpasterz we Francji na różnych polskich placówkach.

Wróciwszy 2 V 1946 r. do Włocławka, podjął obowiązki profesora

w miejscowym Seminarium Duchownym. Zaraz też został mianowany wicerektorem, a od 1 VI 1952 r. objął obowiązki rektora w tymże Seminarium. Oprócz tego był: egzaminatorem prosynodalnym z teologii dogmatycznej, promotorem sprawiedliwości w sądzie kościelnym, a w l. 1952-1961 — przewodniczącym Diecezjalnej Komisji Artystycznej. Obdarzono go następującymi godnościami: kanonią w kapitule katedralnej, szambelanią i prałaturą domową papieską. Zrezygnował z rektorstwa (przymuszony moralnie) 23 III 1965 i wyjechał z seminarium. Po kilku miesiącach zakończył życie w Częstochowie 29 VIII, a pochowany został we Włocławku.

I.

1. Rec.: E. HERBINIÈRE: Un apôtre de 15 ans. Charles-Henri de la Boullerie... Paris 1928. *Przedświt.* R. 10: 1928 z. 4 s. 76-77.

2. Wychowawcze znaczenie reguły. *Przedświt.* R. 10: 1928 z. 4 s. 29-32.

3. Obowiązki względem Kościoła i Ojca św. *Przedświt.* R. 11: 1929 s. 105-111.

4. Rec.: P. GILOTEAUX: Patriotisme et internationalisme. Paris 1928. *Przedświt.* R. 11: 1929 s. 166.

5. Rec.: *Muzyka i Śpiew.* Miesięcznik artystyczny... 1929. *Przedświt.* R. 11: 1929 s. 86-87.

6. Rec.: A. NOVELLI: Pie XI Achille Ratti. Paris [1929]. *Przedświt.* R. 11: 1929 s. 127.

7. Rec.: Ojciec św. Pius XI o misjach. Płock 1928. *Przedświt.* R. 11: 1929 s. 127.

8. Rec.: *Pod znakiem Maryi.* Miesięcznik... R. 10: 1929/1930 nr. 1-3. *Przedświt.* R. 11: 1929 s. 168.

9. Red. *Przedświt.* R. 11: 1929.

10. Własność prywatna i jej ograniczenia według św. Bazylego. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 26 s. 433-456.

11. De virtute misericordiae. Studium theologicum speculativo-practicum. Sieradz 1937. Offic. „Akcja Dobrej Książki" 8° s. 95, nlb. 2.

12. Konsekrowanie obozowego chleba. *Aten. Kapł.* R. 38: 1946 t. 45 s. 400-402.

13. Z obozowych praktyk konsekrowania jednej postaci. *Aten. Kapł.* R. 38: 1946 t. 45 s. 277-280.

14. Jeszcze o konsekracji w obozie. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 57-59.

15. Nabożeństwo do Eucharystycznego Serca Jezusa. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 47 s. 21-28.

16. Wszechpośrednictwo N.M.P. w nauce współczesnych teologów. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 131-141.

17. Rec.: C. KACZMAREK: Nadprzyrodzone życie dusz w Chrystusie i w Kościele. Kielce 1947. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 48 s. 391.

18. Rec.: F. MENNINI: Alumn na wakacjach. Gniezno [1947]; — Przewodnik dla alumnów seminariów duchownych. Kr. 1947. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 s. 292-293.

19. Z Seminarium Duchownego. *Kron. Diec. Włoc.* R. 42: 1948 s. 321-322.

20. Udział katolików świeckich we Mszy św. według encykliki „Mediator Dei". *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 50 s. 55-62.

21. Rec.: *Collectanea Theologica.* A. 21: 1949 fasc. 1. *Aten. Kapł.* R. 42: 1950 t. 52 s. 77-78.

22. Rec.: *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne.* R. 1: 1949 z. 1. *Aten. Kapł.* R. 42: 1950 t. 52 s. 78-79.

23. Pośredniczka wszystkich łask. *Ład Boży.* R. 7: 1951 nr 17 s. 7.

24. Rec.: W. PIETKUN: Maryja Matka Chrystusa. Dogmat maryjny. W. 1954. *Aten. Kapł.* R. 49: 1957 t. 54 s. 135-138.

25. Kongres mariologiczno-maryjny w Lourdes. *Aten. Kapł.* R. 51: 1959 t. 59 s. 120-126.

26. Rec.: Mariae potestas regalis in Ecclesiam. Acta Congressus Mariologici -Mariani in civitate Lourdes anno 1958 celebrati. Vol. 5. Romae [1958]. *Aten. Kapł.* R. 52: 1960 t. 60 s. 451-458.

27. Królewskość Matki Bożej. Oprac... W: *Gratia plena.* Studium teologiczne o Bogurodzicy. P. 1965 s. 381-409.

II.

KORSZYŃSKI F.: Jasne promienie w Dachau. P. 1957 s. 103, 187, 261, 265, 280, 289; SZCZEBLEWSKI S.: Ks. Leon Andrzejewski. *Kron. Diec. Włoc.* T. 48: 1965 s. 281-288; DUDEK W.: Teologicznonaukowy dorobek Włocławskiego Seminarium Duchownego. *Aten. Kapł.* R. 61: 1969 t. 72 s. 267-300; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego... Z. 4. W. 1978 s. 435-436; LIBROWSKI S.: Materiały do dziejów diecezji włocławskiej czasu wojny 1939-1945. Ser. 1 — ogólna. *Arch. Bibl. Muz.* T. 38: 1979 s. 266; Schem. diec. włoc. 1926-1965. — Arch. Diec. Włocł.: akta pers.

Ks. Kazimierz Rulka

Antoniak Józef (1859-1926), autor artykułów o muzyce kościelnej, założyciel szkoły organistowskiej.

Urodził się 5 XI 1859 r. we wsi Olszew parafii Kosów w pow. Sokołów Podlaski jako syn Piotra i Marianny z Harasimów. Po ukończeniu szkoły średniej w Siedlcach wstąpił w 1878 r. do Seminarium Duchownego w Płocku i po 5 latach otrzymał 11 VI 1883 r. święcenia kapłańskie. Pracę rozpoczął od wikariatu w parafii farnej św. Bartłomieja w Płocku (do 1888 r.), przeniesiony na podobne stanowisko do katedry. W l. 1888-1891 był ponadto profesorem śpiewu i muzyki w Seminarium Duchownym oraz dyrygentem chóru katedralnego; założył wtedy chór chłopców (schola cantorum) dla wykonywania śpiewów liturgicznych. Pełnił kolejno obowiązki proboszcza: w l. 1892-1901 w Radzyminie, 1901-1905 w Grudusku, 1905-1906 w Serocku, 1906-1911 w Słupi, 1911-1913 w Dąbrowie. 1913 r. powrócił do Płocka otrzymując nominację na profesora śpiewu w Seminarium Duchownym i dyrygenta chóru katedralnego. Od 1914 do 1923 r. był jednocześnie sekretarzem w Kurii Diecezjalnej. Choć nie miał specjalistycznego wykształcenia muzycznego, posiadając wyjątkowo subtelny słuch muzyczny, a także będąc teoretycznym i praktycznym znawcą śpiewu gregoriańskiego, gorliwie pracował wśród alumnów i chóru katedralnego. Gorliwą pracę profesora wyróżnił w 1916 r. bp. J. Nowowiejski obdarzając go godnością kanonika honorowego kolegiaty pułtuskiej. Z inicjatywy biskupa A. J. Nowowiejskiego założył 21 VIII 1917 r. w Płocku Biskupią Szkołę Organistowską, której był dyrektorem i wykładowcą do końca życia. Szkoła miała prawa państwowe, była pierwszą szkołą organistowską w Kongresówce a drugą po Salezjańskiej Szkole Organistowskiej w Przemyślu, wychowała wielu organistów, istniała do 1939 r. Zmarł 17 VI 1926 r. w Płocku, pochowany na miejscowym cmentarzu.

I.

1. Rec. T. KOWALSKI: Chorał gregoriańsko-watykański. W. 1913. *Mies. Past. Płoc.* R. 8: 1913 nr 11 s. 292.
2. Missa in anniversario electionis episcopi 12 VI 1915. Płock 1915 8° s. 3.
3. Niezbędna uczelnia. *Mazur.* R. 12: 1917 nr 35 s. 274-275.
4. Nieco o śpiewie gregoriańskim. *Mies. Past. Płoc.* R. 12: 1917 nr 2 s. 41-45.
5. W palącej sprawie organistów. *Mies. Past. Płoc.* R. 12: 1917 nr 2 s. 49-52.
6. Nasza szkoła organistowska. *Mies. Past. Płoc.* R. 12: 1917 nr 8 s. 220-221.
7. Odezwa grona organistów z pięciu dekanatów diecezji lubelskiej. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 71 s. 1. — Toż. *Mies. Past. Płoc.* R. 14: 1919 nr 3 s. 27-28.
8. Program szkoły organistowskiej. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 13 s. 3.
9. Program szkoły organistowskiej. *Mies. Past. Płoc.* R. 14: 1919 nr 1 s. 31-32.
10. Słowo informacyjne o związku organistowskim. *Mies. Past. Płoc.* R. 15: 1920 nr 5 s. 80-81.
11. List otwarty do szanownych Pań i Panów zawodowców i amatorów, artystów, solistów oraz chórzystów. *Kur. Płoc.* R. 7: 1921 nr 135 s. 3.
12. Płocka szkoła organistowska. *Dz. Płoc.* R. 2: 1923 nr 186 s. 4.
13. Dzielność naszej policji. *Dz. Płoc.* R. 3: 1924 nr 207 s. 3.

II.

JEZUSEK W.: Antoniak Józef. W: *Enc. katol.* T. 1. s. 666, tamże literatura. — Ponadto: KUCZEWSKA J.: Z dziejów ruchu muzycznego w Płocku. *Notatki Płockie.* 1956 nr 2 s. 29-30; 1957 s. 23-25.

Ks. Michał Grzybowski

Antoniewicz Józef (1880-1950), jezuita, liturgista, redaktor.

Urodził się 4 III 1880 r. w Powieńcu k. Mohylowa. Do zakonu jezuitów wstąpił 30 VIII 1895 r. W Starej Wsi k. Brzozowa odbył nowicjat (1895-1897) i studia humanistyczne (1897-1899); na wydziale zakonnym w No-

wym Sączu ukończył filozofię (1899-1902), a następnie uczył języka polskiego, łaciny, historii i geografii w gimnazjum jezuickim w Chyrowie (1902-1906). Teologię studiował w Krakowie (1906-1910) i tam 4 VII 1909 r. przyjął święcenia w Krakowie (1906-1910) i tam 4 VII 1909 r. przyjął przyjął święcenia kapłańskie. W l. 1911-1912 redagował pismo „Nasze Wiadomości"; współpracował z redakcją „Posłańca Serca Jezusowego". W czasie pierwszej wojny światowej był kapelanem w wojsku austriackim (1914-1917). Pracował następnie przy różnych kościołach jezuickich w Zakopanem, Nowym Sączu, Warszawie, Chełmie Lubelskim, Krakowie (1923-1926), Lwowie (1926-1929), Nowym Sączu, Stanisławowie (1930-1932), Staniątkach, Zakopanem, Starej Wsi (1933-1938), Krakowie, Zabełczu k. Nowego Sącza (1940-1943), Starej Wsi, Czechowicach, Wrocławiu (1946-1948) i Świętej Lipce (1948-1950). Zmarł w Warszawie 14 XII 1950 r.

I

1. Słowo wyjaśnienia o nowym wydaniu dodatków do mszałów, brewiarzy i diurnalików dla naszej prowincji. *Nasze Wiad.* T. 2: 1906-1909 s. 749-751.

2. Rec.: G. PATISS: Ansprachen in der Marianischen Kongregation der Jungfrauen. Regensburg 1907. *Gaz. Kośc.* R. 15: 1907 s. 95.

3. W l. 1910-1950 redagował: Ordo divinii officii persolvendi sacrorumque faciendorum in Provincia Galiciana Societatis Jesu [1910-1919], Ordo divinii officii... in Provincia Poloniae [1920-1926], Ordo divinii officii... in Provinciis Poloniae [1927-1937], Ordo divini officii... in Provinciis Poloniae et Viceprovincia Rumenica [1938-1937], Ordo divinii officii... in Provinciis Poloniae [1940-1950].

4. Obecna reforma brewiarza. Krótki komentarz do bulli Piusa X „Divino afflatu" z dnia 1 listopada 1911. Kr. 1912 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 60.

5. Rec.: K. J. FISCHER: Konsekracja kościoła. Starożytność i znaczenie tego obrzędu. Przemyśl 1911. *Prz. Powsz.* R. 29: 1912 t. 113 s. 452-453.

6. Schemata pro Divino Officio iuxta Psalterium Pii X et novissima S. R. C. decreta rite recitando in usum PP. Soc. Jesu Prov. Galicianae. Leopoli 1916 Sumpt. Ordinis 16° s. 23.

7. Po naszemu, czy po rzymsku? *Gaz. Kośc.* R. 24: 1917 s. 314-316.

8. O odpustach i poświęceniach misyjnych. Kr. 1918 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 44, nlb. 4.

9. Kongregacja pod wezwaniem Pana naszego Jezusa Chrystusa umierającego na krzyżu i Najświętszej Maryi Panny Jego Matki Bolesnej, czyli Bractwo Dobrej Śmierci. Kr. 1919 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 30.

10. Oprac.: Vade mecum ad infirmos. Kr. 1923 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 171. — Toż. Editio emendata altera, variis benedictionum formulis aucta. Cracoviae 1933 Sumpt. PP. Societatis Jesu 16° s. 303. — Toż. Cracoviae 1949 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 310.

11. Śp. O. Józef Gliwa T. J. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1930 s. 100-104.

12. Szczegóły śmierci śp. o. Jana Kotowicza. *Nasze Wiad.* T. 10: 1932-1935 s. 180-183.

13. Nabożeństwo jubileuszowe na czas miłościwego lata 8 IV 1934 — 28 IV 1935. Kr. 1934 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 96. 3 wydania w ciągu roku.

14. Introibo ad altare Dei. Sive praeparatio ad missam et gratiarum actio necnon aliae preces selectae ad usum sacerdotum. Kr. [1939] Wyd. Apost. Modl. 16° s. 567.

15. Rkps: Przekład Martyrologim Rzymskiego, s. 412, 88, 379. Rkps w ATJKr., sygn. 3153.

II.

Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1872-1972. Kr. 1972 s. 199. — ATJKr.: Katalogi prowincji galicyjskiej [1896-1918], polskiej [1919-1926] i wielkopolsko-mazowieckiej [1927-1950].

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Archutowski Józef (1879-1944), profesor Katol. Uniw. Lubelskiego i Uniw. Jagiellońskiego, biblista, redaktor.

Urodził się 1 XI 1879 r. w Karolinie k. Pułtuska; syn Teofila i Emilii z Karwowskich. W 1898 r. wstąpił po ukończeniu Gimnazjum w Suwałkach do Seminarium Duchownego w Warszawie, a od 1901 r. studiował w Akademii Duchownej w Petersburgu. Wyświęcony w 1904 r. pracował

jako wikariusz w Skierniewicach, Zgierzu i Łowiczu. Był profesorem Pisma św. Starego Testamentu i historii religii na Katol. Uniw. Lubelskim (1918-1920). Od 1920 wykładał Stary Testament na Uniw. Jagiellońskim, gdzie w 1923 r. został profesorem zwyczajnym i pełnił kilka razy funkcję dziekana Wydziału Teologicznego. Wraz z profesorami Uniw. Jagiellońskiego więziony w l. 1939-1940 w Sachsenhausen. Od 1943 r. był proboszczem parafii Nawiedzenia NMP w Warszawie. Zginął w czasie Powstania Warszawskiego 31 VIII 1944 r. Należał do pierwszych nowoczesnych biblistów polskich, zapoczątkował wydawanie serii „Sprawy Biblijne", prowadził dla alumnów Koło Biblistów na Uniw. Jagiellońskim, wydawał w l. 1937-1939 „Przegląd Biblijny".

I.

1. Gramatyka języka hebrajskiego. W. [1908] Druk K. Trepte 8° s. VI, 129. — Toż. W. [1925] s. nlb. 4, 163.

2. Rec.: E. DENTLER: Die Auferstehung Jesu nach den Beziehen des Neuen Testamente. Münster 1908. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 279.

3. Biblia a nauki przyrodnicze. *Prąd.* R. 1: 1909 s. 294-303.

4. Rec.: P. DHORME: Choix de textes religieux assyro-babyloniens. Paris 1907. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 277-278.

5. „Bracia" Chrystusa Pana. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. 1 s. 15-24, 117-123, 203-211.

6. Knapiński Władysław. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. 2 s. 90-92.

7. Patriarchat czy matriarchat? W. 1910 8° s. 31.

8. Komisja Biblijna i jej orzeczenia. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 389-398.

9. Komisja Biblijna o cytatach domyślnych w Piśmie św. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 6 s. 385-394.

10. O pochodzeniu człowieka. *Prąd.* R. 3: 1911 s. 106-118.

11. Religia dni naszych w myśli i czynie. *Prąd.* R. 3: 1911 s. 298-312.

12. Rec.: B. BOBROWSKA: Jak powstały religie? Kr. 1910. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 6 s. 275-278.

13. Rec.: P. DHORME: La religion assyro-babylonienne. Conferences. Paris 1910. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 190-192.

14. Rec.: Biblia tj. Księgi święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie polskim J. WUJKA. Poprawił A. SYMON. T. 1. W. 1912. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 8 s. 459-463.

15. Rec.: P. DAUSCH: Die Inspiration des Neuen Testamentes. Münster 1912. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 8 s. 376.

16. Historia religii w 1912 r. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 9 s. 257-267.

17. Porównawcza historia religii. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 9 s. 105-122.

18. Tydzień etnologii religijnej. *Mies. Kośc. (Unitas).* R. 5: 1913 t. 10 s. 321-334.

19. Historia religii w 1913 r. *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 t. 11 s. 254-264.

20. Lesêrte Henryk [nekrolog]. *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 t. 11 s. 476.

21. [Wraz z K. Tomczakiem] Wielki Tydzień, czyli nabożeństwo Wielkiego Tygodnia według najnowszych wydań mszału i brewiarza. W. 1914 16° s. 638.

22. Rec.: Nowy Testament w przekładzie WUJKA. Poprawił A. SZLAGOWSKI. W. 1913. *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 t. 11 s. 274.

23. Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa wobec krytyki współczesnej. W. 1916 Druk W. Łazarskiego 8° s. 138. Wiedza i Prawda. T. 11.

24. Królestwo Boże w nauczaniu Jezusa Chrystusa. *Aten. Kapł.* R. 8: 1917 t. 13 s. 1-32. — Toż. w osob. odb.

25. Vigouroux Fulkran [nekrolog]. *Aten. Kapł.* R. 8: 1917 t. 13 s. 187-189.

26. Vetera et nova. Odnowienie tekstu Wujkowego i nowe przekłady ksiąg świętych. *Aten. Kapł.* R. 9-10: 1917-1918 t. 14 s. 1-43.

27. Rec.: M. J. LAGRANGE: Le sens du christianisme d'apreès l'exégèse allemande. Paris 1918. *Prz. Powsz.* R. 37: 1920 t. 147-148 s. 405-408.

28. Rec.: W. SZCZEPAŃSKI: Mieszkańcy Palestyny pierwotnej. K. 1920; Tenże: Palestyna za czasów Chrystusa. Wiedeń 1920. *Prz. Powsz.* R. 37: 1920 t. 147-148 s. 408-409.

29. Encyklika w 1500 rocznicę św. Hieronima. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 149-150 s. 5—16.

30. Co to jest Pismo św.? P. 1922 8° s. 85. Sprawy biblijne. Z. 1.

31. Prace biblijne katolickie w r. 1921. *Prz. Powsz.* R. 39: 1922 t. 153-154 s. 126-133.

32. Wykopaliska w Palestynie po wojnie. *Prz. Powsz.* R. 39: 1922 t. 153-154 s. 315-317.

33. Rec.: Einführung in das Studium der katholischen Theologie. München 1921.

Prz. Powsz. R. 39: 1922 t. 155-156 s. 76.

34. Rec.: W. SZCZEPAŃSKI: Najstarsze cywilizacje Wschodu klasycznego. T. 1. Egipt. Lw. 1922. *Prz. Powsz.* R. 39: 1922 t. 153-154 s. 448-449.

35. Jezusa Chrystusa kazanie na górze. P. 1923 s. 128. Sprawy biblijne. Z. 3-4.

36. Proroctwo Izajasza o Emanuelu. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 159 s. 25-37, 136-147.

37. Przegląd piśmiennictwa teologicznego z lat 1923-1924. *Kwart. Teol. Wil.* R. 1: 1923-1924 s. 220-235.

38. Sługa Jahwy w Księdze Izajasza proroka. Kr. 1923 Druk Uniw. Jag. 8° s. nlb. 2, 227.

39. Rec.: L. DESNOYERS: Histoire du peuple hébreu. T. 1. La période des Juges. Paris 1922. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 159 s. 166-168.

40. Rec.: F. KUGLER: Von Moses bis Paulus. Forschungen zur Geschichte Israels. Münster 1922. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 159 s. 168-169.

41. Rec.: H. PÉRENNES: Les psaumes, traduits et commentés. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 159 s. 70-71.

42. Rec.: Pismo św. Starego Zakonu. Amos. Oprac. i tłum. W. Michalski. Lw. 1922. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 157 s. 276-279.

43. Rec.: W. SZCZEPAŃSKI: Palestyna po wojnie światowej. Światła i cienie. Kr. 1923. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 159 s. 71-73.

44. Grób faraona Tutenhamena. *Głos Nar.* R. 31: 1924 nr 1.

45. Monoteizm izraelski i jego geneza. Kr. 1924 Druk Uniw. Jag. s. V, 209.

46. Prorok Amos. *Kwart. Teol. Wil.* R. 1: 1923-1924 s. 199-210, 344-355.

47. Złożeczenia w psalmach. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 162 s. 210-227.

48. Rec.: M. J. LAGRANGE: Évangile selon S. Luc. Paris 1921; tenże: Évangile selon S. Matthieu. Paris 1923. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 162 s. 163-165.

49. Rec.: W. SZCZEPAŃSKI: Egea i Hatti. W. 1923. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 161 s. 258-259.

50. Napisy synajskie. *Głos Nar.* R. 32: 1925.

51. Rec.: J. KNABENBAUER: Commentarius in prophetas minores. Parisiis 1924. *Prz. Teol.* R. 6: 1925 s. 346-348.

52. Rec.: P. VULLIAND: La Kaballe juive. Histoire et doctrine. Paris 1923. *Kwart. Filoz.* T. 3: 1925 s. 377-381.

53. Pismo św. Starego Testamentu. [Rec.] *Kwart. Teol. Wil.* R. 3: 1925 s. 220-235.

54. Hellenizm a judaizm. *Głos Nar.* R. 34: 1927 listopad.

55. Księga przypowieści i mądrości egipska. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 20 s. 437-450.

56. Rewizje tekstu Wulgaty. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 113-125.

57. Wstęp szczegółowy do ksiąg świętych Starego Testamentu. Kr. 1927 Druk Głosu Nar. s. VI, 412.

58. Opracował [wraz z innymi]: Pismo św. w tłumaczeniu J. WUJKA. P. 1927.

59. Rec.: P. DHORME: Le livre de Job. Paris 1926. *Prz. Teol.* R. 8: 1927 s. 329-333.

60. Egzegeza Psalmów wraz z przekładem. Kr. 1928 [powielacz] s. 30, 9, 9.

61. Historia święta Starego Testamentu czyli dzieje Objawienia Bożego w Starym Testamencie wraz z katechizmem. W. 1928 s. IV, 146.

62. Listy z podróży do Palestyny. *Głos Nar.* R. 14: 1928.

63. Wykopaliska archeologiczne w Ur. *Życie.* R. 1929 II.

64. O natchnieniu Pisma świętego. Kr. 1930 Druk Głosu Nar. 8° s. 118, nlb. 2.

65. Szkoła biblijna w Jerozolimie (1890-1930). *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 335-350, 429-448. Toż w osob. odb.

66. Historyczność potopu. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 28 s. 14-27. Toż w osob. odb.

67. Palestyna należy do Żydów. *Nasz Prz.* R. 9: 1931 nr 169 s. 9.

68. Nad Morzem Martwym. *Głos Nar.* R. 39: 1932 nr 72-76. — Toż. w osob. odb. 8° s. 34.

69. Przedmowa. W: *Polska bibliografia biblijna od 1900-1930 r.* Zebr. przez Koło Biblistów UJ. Kr. 1932 s. 5-6.

70. Sprawy akademickie. *Głos Nar.* R. 39: 1932 nr 341-343 s. 2.

71. Rec.: Das Buch Genesis abersetzt und erklärt von P. Heinisch. Bonn 1930. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 84-87.

72. Rec.: A. FIC: Z podróży do siedmiu kościołów Azji. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 — R. 17: 1931 t. 25-27; R. 18: 1932 t. 30 s. 202-203.

73. Rec.: W. WASILKOWSKI Nauka Badaczów Pisma św. o paruzji w świetle krytyki teologicznej. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 s. 402-605. — *Aten. Kapł.* R. 1932 t. 30 s. 105.

74. Protoewangelia (Gen 3, 14-15). *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 31 s. 417-438. Toż w osob. odb.

75. W obronie wolności szkół akademickich. Głosy [J. A. i innych]. Kr. 1933 8°.

76. Rec.: Le livre de Job, trad. P. DHORME. Paris 1926; Das Buch Job, übers. N. PETERS. Münster 1928, übers. P. SZCZYGIEŁ. Bonn 1931. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 31 s. 404-409.

77. Rec. A. HERTZ: Die Kultur um den

persischen Golf und ihre Ausbreitung. Leipzig 1930. *Rocz. Orient.* T. 9: 1933 [Lw. 1934] s. 177-180.

78. Kosmogonia biblijna Rodz 1, 1-2, 4 w świetle starowschodnich opowiadań i nauki. Kr. 1934 Druk Głosu Nar. 8° s. 128, nlb. 2.

79. Przedmowa. W: LEON XIII: Encyklika Providentissimus Deus o studiach biblijnych. Kr. 1934 8° s. 55.

80. Biblistyka Starego Testamentu 1923 -1933. W: *Nasza myśl teologiczna* T. 2. Pamiętnik II Zjazdu Naukowego w Warszawie w sierpniu 1933 roku. W. 1935 s. 48-72.

81. Niewola babilońska. Kr. 1935 Druk Powściągliwość i Praca 8° s. 129, nlb 1.

82. „Nieznana Ewangelia" [odnalezienie fragmentów Ewangelii]. *Głos Nar.* R. 42: 1935 nr 352 s. 6.

83. Pedagogia Pisma św. Referat z Dni Katechetycznych w Warszawie wygłoszony 12 I 1935. *Mies. Katech. Wychow.* R. 24: 1935 s. 145-164.

84. Uwagi o nowych wydaniach Pisma św. *Głos Nar.* R. 43: 1936 nr 51-61 s. 4. Zoż w osob. odb. 8° s. 38.

85. Rec.: Księga Psalmów. Przekład z hebr. i oprac. J. KRUSZYŃSKI. Lubl. 1936. *Homo Dei.* R. 5: 1936 s. 345-346; *Prz. Biblij.* R. 1: 1937 s. 88-91.

86. Rec.: Proroctwo Jeremiasza. Lamentacja. Księga Barucha. Oprac. J. KRUSZYŃSKI. Lubl. 1935. *Homo Dei.* R. 5: 1936 s. 62; *Prz. Biblij.* R. 1: 1937 s. 85-88.

87. Nowa teoria uzupełnień w sprawie Pięcioksięgu. *Prz. Biblij.* T. 1: 1937 s. 1-16.

88. Nowa teoria w sprawie Pięcioksięgu. *Prz. Biblij.* R. 1: 1937 s. 1-16.

89. Pierwszy zjazd biblistów polskich. *Prz. Biblij.* T. 1: 1937 s. 97-108.

90. Praca naukowa ks. arcybiskupa J. Teodorowicza. *Głos Nar.* R. 44: 1937 nr 146 s. 4.

91. Stary Testament i krytycy (Uwagi o książce J. Teodorowicza Od Jahwy do Mesjasza). Kr. 1937. Odb. z *Głosu Nar.* 16° s. 51.

92. Oprac.: Cztery Ewangelie Pana naszego Jezusa Chrystusa. Mikołów 1937 16° s. 373.

93. Rec.: Das Buch der Psalmen, übers., erklärt H. HERKENNE, Bonn 1936; Księga Psalmów, przekł. i koment. J. KRUSZYŃSKI. Lubl. 1936; Les psaumes, traduction rytmée L. DESNOYERS. Paris [b. r.]; Le livre des psaumes, traduit et commenté J. CALÈS. T. 1-2. Paris 1936. *Prz. Biblij.* T. 1: 1937 s. 88-91.

94. Rec.: W. GRONKOWSKI: Współczesność Abrahama z Hammurabim w świetle danych biblijnych, filologicznych i historycznych. P. 1937. *Homo Dei.* R. 6: 1937 s. 243; *Prz. Biblij.* T. 1: 1937 s. 190-193.

95. Rec.: Księga psalmów z języka hebrajskiego na nowo przełożona i z tłumaczeniem polskim z 1632 r. porównana. Przeł. J. SZERUDA. W. 1937. *Prz. Biblij.* T. 1: 1937 s. 193-194.

96. Rec.: Pismo św. Starego Testamentu. Przekł. z hebr. i koment. J. KRUSZYŃSKI. T. 1: Pięcioksiąg Mojżeszowy. Lubl. 1937. *Homo Dei.* R. 6: 1937 s. 150-151; *Prz. Biblij.* T. 2: 1938 s. 82-85.

97. Rec.: F. ROSŁANIEC: Stary Testament a Chrystianizm. Rozprawa biblijno-teologiczna. W. 1936. *Prz. Biblij.* T. 1: 1937 s. 91.

98. Rec.: M. SIPAYŁŁÓWNA: W sprawie genezy Biblii Gdańskiej. *Reformacja w Pol.* R. 6: 1934. *Prz. Biblij.* T. 1: 1937 s. 193-194.

99. Rec.: K. SMOROŃSKI: Matka Boska w świetle Pisma św. Starego Testamentu. *Homo Dei.* R. 5: 1936 s. 177-188, 319-330, 378-389; *Prz. Biblij.* T. 1: 1937 s. 92.

100. Rec.: J. TEODOROWICZ: Herold CHRYSTUSA na tle epoki. P. 1937. *Prz. Biblij.* T. 1: 1937 s. 196-197.

101. Rec.: L. WOOLEY: Abraham. Decouverts récentes sur les origines des Hébreux. Paris 1936. *Prz. Biblij.* T. 1: 1937 s. 191-193.

102. Byczewski Paweł Wojciech. W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 159.

103. Historia i krytyka tekstu hebrajskiego Starego Testamentu. Kr. 1938 Druk Powściągliwość i Praca 8° s. VIII, 207.

104. Kamień węgielny na Syjonie (Iz 28, 16 n). *Prz. Biblij.* T. 2: 1938 s. 12-25.

105. O. Maria Józef Lagrange (8 III 1855 — 10 III 1938). *Głos Nar.* R. 45: 1938 nr 105 s. 5-6.

106. O. Maria Józef Lagrange. Życie i ogólne poglądy o Piśmie św. *Prz. Biblij.* T. 2: 1938 s. 103-144.

107. O. Maria Józef Lagrange. Życie i pisma. *Prz. Współcz.* R. 17: 1938 nr 10 s. 113-130; nr 11 s. 121-136. Toż w osob. odb. 8° s. 36.

108. Rec.: Pięcioksiąg Mojżesza. Tłum. i oprac. S. SPITZER. Kr. 1937. *Prz. Biblij.* T. 2: 1938 s. 82-85.

109. Przejrzał: Księga psalmów. Tłum. L. STAFF. W. 1938.

110. Prorok Amos. Życie i nauczanie. Kr. 1939 Druk Powściągliwość i Praca 8° s. 55; Fragment tegoż: Prorok Amos. Nauczanie proroka Amosa. *Prz. Biblij.* T. 3: 1939 s. 3-29.

111. Rec.: H. BUCKERS: Die Unsterblichkeitslehre des Weisheitsbuches. Ihr Ursprung und ihre Bedeutung. Münster 1938. *Prz. Biblij.* T. 3: 1939 s. 111-113.

112. Rec.: E. DĄBROWSKI: Ewangelie. Ich powstanie i rodzaj literacki. W. 1938. *Prz. Biblij.* T. 3: 1939 s. 119-120.

113. Rec.: Pismo św. Starego Testamentu. T. 2. Księgi Jozuego, Sędziów, Ruty, Dwie Samuela i Dwie Królewskie. Przekł. z hebr., koment. J. KRUSZYŃSKI. Lubl. 1938 *Prz. Biblij.* T. 3: 1939 s. 102-103.

114. Rec.: M. REHM: Textkritische Untersuchungen zu den Parallelstellen der Samuel-Königsbücher und Chronik. Münster 1938. *Prz. Biblij.* T. 3: 1939 s. 103-105.

115. Rec.: E. STEIN: Majmonides jako arystotelik żydowski. W. 1937. *Aten. Kapł.* R. 25: 1939 t. 43 s. 423.

116. Rec.: J. SZERUDA: Amos — prorok i proroctwo. *Rocz. Teol.* R. 3: 1938 s. 1-83. *Prz. Biblij.* T. 3: 1939 s. 105-106.

117. Drozdziewicz Jan. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 396.

118. Red. *Przegląd Biblijny.* Wyd. Wydz. Teol. Uniw. Jagiel. Seria II. Kr. 8° R. 1: 1937 — R. 3: 1939.

II.

GRYGLEWICZ F.: Archutowski Józef. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 889-890, tamże literatura. — Ponadto: ŁOZA S.: Czy wiesz kto to jest? W. 1938 s. 11; SKWARCZEWSKI L.: Działalność śp. ks. Józefa Archutowskiego. *Wiad. Archidiec.* Warsz. R. 32: 1948 s. 125-126.

Ks. Jan Kracik

Archutowski Roman (1882-1943), historyk Kościoła, biblista.

Urodził się 5 VIII 1882 r. w Warszawie, był synem Teofila i Emilii z Karwowskich. Szkołę średnią ukończył w Suwałkach. Studia teologiczne odbył w Seminarium Duchownym w Warszawie, gdzie w 1904 r. przyjął święcenia kapłańskie, oraz w Akademii Duchownej w Petersburgu, gdzie uzyskał stopień magistra teologii. Po powrocie do diecezji był prefektem Gimnazjum Realnego, a następnie dyrektorem Gimnazjum św. Stanisława Kostki w Warszawie. W 1940 r. został rektorem Seminarium Duchownego w Warszawie. Aresztowany w końcu września 1942 r. i uwięziony na Pawiaku, został wnet zwolniony i znowu w początkach listopada t. r. ponownie aresztowany i osadzony na Pawiaku, a od 17 I 1943 r. w obozie koncentracyjnym w Majdanku, gdzie zginął 18 IV 1943 r.

I.

1. Pan Jezus — Syn Człowieczy. Świadectwo Chrystusa Pana o swem Bóstwie. *Aten. Kapł.* T. 5: 1911 s. 101-121.

2. Pan Jezus — Syn Boży. Świadectwo Chrystusa Pana o swym Bóstwie wedle Synoptyków. *Aten. Kapł.* T. 5: 1911 s. 293-314.

3. Stosunek św. Pawła do Jezusa Chrystusa. *Aten. Kapł.* T. 7: 1912 s. 289-303.

4. Komisja Biblijna o opowiadaniach historycznych w Biblii. *Aten. Kapł.* T. 8: 1912 s. 13-25.

5. Artykuły w *Podr. enc. kośc.* T. 35/36: 1912 — T. 43/44: 1916. M. in. Stypendium. T. 37/38 s. 190-191; Trydencki Sobór. T. 39/40 s. 266-275.

6. Rec.: J. SZYMECZKO: Jezus Chrystus w świetle najnowszych dokumentów literackich. Kr. 1913. *Aten. Kapł.* T. 12: 1914/15 s. 205-207.

7. Arcybiskupi i biskupi warszawscy. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 8: 1918 s. 194-202.

8. Historia Kościoła katolickiego w zarysie. W. 1916. — Toż. Wyd. 4. Lw. 1921 Ossolineum 8° s. VIII, 272. — Toż. Wyd. 9. W. 1928 Książnica Atlas 8° s. VIII, 285. — Toż. Hanower 1946 Wyd. Pol. Zw. Wychodźtwa Przymusowego 8° s. 192. — Toż pt. Zarys historii Kościoła katolickiego dla wiernych. Kr. 1948 Wyd. Mariackie 8° s. 183. Ostatnie wydanie zostało uzup. przez J. RYCHLICKIEGO.

9. Krótki zarys historii Kościoła katolickiego. Podręcznik szkolny. P. 1925 Księg. św. Wojciecha 8° s. nlb. 4, 127, ilustr. 21. — Toż. P. 1927. — Toż. P. 1928. — Toż. P. 1929 Księg. św. Wojciecha 8° s. nlb. 2, 128. — Toż. P. 1930 Księg. św. Wojciecha 8° s. nlb. 2, 127. — Toż. P. 1931. — Toż. P. 1934. — Toż. P. [1935] Księg. św. Wojciecha 8° s. nlb. 3, 127. — Toż. P. 1936. — Toż. P. 1937 Księg. św. Wojciecha 8° s. nlb. 4, 126. — Toż. P. 1939 Księg. św. Wojciecha 8° s. nlb. 4, 127. — Toż. Wyd. 12. Jerozolima 1944 8° s. 237, nlb. 3. — Toż. Bari 1946 Sekcja Wyd. Deleg. PCK przy II Korpusie 8° s. 229.

10. Obecne i dawne rzymskokatolickie diecezje polskie. *Polski Przew. Katol.* R. 1: 1927 s. 59-71.

11. Historia Kościoła katolickiego. Podręcznik do nauki religii dla uczniów kl. 3 gimn. P. 1937 Księg. św. Wojciecha 8° s. 203. — Toż. P. 1938 Księg. św. Wojciecha 8° s. 203.

II.

F[AJĘCKI] A.: Archutowski Roman. W: *Podr. enc. kośc.* T. 43/44 s. VI [Supplement I]; MALEJ W.: Rektorzy Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie. *Wiad. Archid. Warsz.* R. 40: 1958 s. 441-442; Tenże: Archutowski Roman. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 890; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa Z. 2. W. 1977 s. 347.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Augustynik Grzegorz (1847-1929), prałat papieski, społecznik, popularyzator teologii.

Urodził się 25 XI 1847 r. w Zagórzu k. Dąbrowy Górniczej z rodziców Pawła i Agnieszki z d. Michalska. Szkołę elementarną ukończył w Zagórzu a Gimnazjum w Piotrkowie Trybunalskim w 1868 r. Po dwóch latach studiów medycznych na Uniw. w Warszawie wstąpił do Seminarium Duchownego w Kielcach. Tuż po święceniach został wysłany na studia specjalistyczne do Petersburskiej Akademii Duchownej. Odwołany po dwóch miesiącach, ze względu na słabe zdrowie, pracował jako wikariusz w parafii: Janina k. Buska (1874-1875), Siemonia (1875-1877); Bobrowniki (1877-1878), Grodziec (1878-1879), Czeladź (1879-1883). Następnie przez czternaście lat był proboszczem we Włoszczowej, szerząc m. in. kult Matki Bożej. Tę samą pracę podjął jako proboszcz w Dąbrowie Górniczej, gdzie pasterzował dwukrotnie przez piętnaście lat (1897-1902 i 1906-1916). W międzyczasie (1902-1906) był proboszczem w Książu Wielkim, karnie przeniesiony tam przez władze carskie. Powrócił do Dąbrowy Górniczej na usilne żądanie robotników, których serce bardzo sobie zaskarbił. W r. 1914 powierzono mu na pewien okres administrację tej części diecezji kieleckiej, która na skutek wojny została odcięta od stolicy biskupiej. Zwolniony ze stanowiska proboszcza w Dąbrowie Górniczej administrował parafię Łask (1916-1921). Życie zakończył jako oblat OO Paulinów i spowiednik w Krakowie 10 XI 1929 r. Pochowany został w Dąbrowie Górniczej, w podziemiach kaplicy Porcjunkula przy kościele Matki Bożej Anielskiej, który wybudował i sprowadził do niego figurę Matki Bożej Anielskiej. Prowadził szeroką działalność patriotyczną, zwłaszcza przez pisanie i druk książek religijnych. Założył Stowarzyszenie Robotników Chrześcijańskich. Z całym oddaniem pracował na rzecz robotników, ubogich i sierot. W dowód uznania otrzymał wiele odznaczeń kościelnych i państwowych, m. in.: honorowego komandora papieskiego orderu „Pro Ecclesia et Pontifice", prałata domowego, honorowego kanonika kolegiaty kaliskiej, order „Polonia Restituta" i „Krzyż Legionowy".

I.

1. Miesiąc Dzieciątka Jezus. Książka dla wszystkich. Częstochowa 1882.

2. Krótka historia cudownego objawienia Najświętszej Marii Panny ze św. Joachimem i Józefem w mieście Włoszczowej. Częstochowa 1884 16° s. 64. — Toż. Częstochowa 1891 16° s. 129.

3. Nabożeństwo na uproszenie zachowania od zaraźliwych chorób oraz uwagi jak się zachować podczas epidemii. W. 1892.

4. Podarek Maryi. Książka do nabożeństwa pielgrzymom zwiedzającym Jasną Górę podana. Częstochowa 1894 12° s. 570, VI.

5. Droga krzyżowa za dusze zmarłych. W. 1894 8° s. 84.

6. Żywot św. Grzegorza Cudotwórcy. W. 1895.

7. Nabożeństwo do błog. Wincentego Kadłubka. W. 1897 12° s. 248.

8. Upominek dla dzieci przystępujących do pierwszej Komunii świętej. W. 1898 16° s. 80.

9. Miesiąc październik czyli nabożeństwo do Najśw. Maryi Panny Królowej Różańca Świętego. W. 1891 16° s. 104. — Toż. W. 1899.

10. Pamiątka założenia i poświęcenia kamienia węgielnego pod nowy kościół

N. M. Panny Anielskiej de Porciuncula. W. 1899 12° s. 20.

11. Zbiórek pieśni i modlitw za dusze zmarłych i obrzędy pogrzebowe. W. 1899 16° s. 64.

12. Nabożeństwo do św. Antoniego Padewskiego. W. 1900 8° s. 144.

13. Nabożeństwo do św. Stanisława Kostki. W. 1900 12° s. 56.

14. Pielgrzymka majowa do miejsc wsławionych cudami Najśw. Marii Panny. Dąbrowa Górnicza 1900.

15. Krótka historia o cudownym obrazie Matki Boskiej Dzierżgowskiej. W. 1901.

16. Porcjunkula. Nabożeństwo do Matki Boskiej Anielskiej. W. 1903.

17. Nabożeństwo do św. Zofii, wdowy, męczenniczki, W. 1905.

18. Nabożeństwo do św. Stanisława męczennika i biskupa Krakowskiego. W. 1905.

19. Ciekawa historia co robią księża w Zagłębiu Dąbrowskim. W. 1910.

20. List otwarty do ministrów sekty mankietników. Dąbrowa Górnicza 1910.

21. Odpowiedź p. Czcicielowi na jego kłamstwa w Wiadomościach Mariawickich z okazji wizyty biskupa Łosińskiego w Dąbrowie Górniczej. Dąbrowa Górnicza 1910.

22. Prawdą a nie kłamstwem wykazanie błędów mankietników. Dąbrowa Górnicza 1910.

23. Wspomnienia pośmiertne o księżach: Dominiku Kapuścińskim, Tadeuszu Konarskim, Michale Sławecie, Edmundzie Taylorze. *Prz. Katol.* R. 1911 s. 117-121.

24. Pamiątka konsekracji kościoła Matki Boskiej Anielskiej w Dąbrowie Górniczej. Dąbrowa Górnicza 1912.

25. Pamiątka po dobrym pasterzu ks. Józefie Dotkiewiczu. W. 1914.

26. Najświętsze Serce Jezusa ratuj nas. Czytania na miesiąc czerwiec. Dąbrowa Górnicza 1915.

27. Przewodnik duchowny w życiu polskiego żołnierza. Dąbrowa Górnicza 1915.

28. Przewodnik katechizmowy dla matek i dla przyspasabiających dzieci do I Spowiedzi i Komunii świętej. Dąbrowa Górnicza 1917. — Toż. w wielu wydaniach wcześniejszych.

29. Pamiątka od Matki Boskiej łaskami słynącej w kolegiacie łaskiej. Włocławek 1919.

30. Uwielbienie Matki Boskiej Anielskiej. Częstochowa 1924.

31. Historia figury Matki Boskiej Łaskawej w Dąbrowie Górniczej. Częstochowa 1926.

32. Miłość Boga i Ojczyzny okazana w czynach czyli żywot świątobliwej Polki Wandy Malczewskiej. Częstochowa 1926.

33. Echa po śmierci świątobliwej Wandy Malczewskiej. Częstochowa 1926.

34. Wiadomość o Bractwie Matki Boskiej Anielskiej. Częstochowa 1926.

35. Historia o Matce Boskiej Wielkoksięskiej. W. b. r.

36. Historia o Matce Boskiej Piekarskiej. W. b. r.

37. Historia o Matce Boskiej Szczaworyskiej. W. b. r.

38. Nabożeństwo do Ducha Świętego. Kr. b. r.

39. Nabożeństwo do św. Idziego i historia kościoła w Zrębicach. W. b. r.

40. Nabożeństwo do św. Leokadii. W. b. r.

41. Nabożeństwo do św. Lucyny. W. b. r.

42. Pamiątka dla parafian. Książka dla każdego stanu i wieku. Częstochowa b. r.

43. Rozmyślania majowe o szkaplerzu karmelitańskim i o koronce. Piekary b. r.

44. Wianek św. Anny. Książka dla wpisanych do Bractwa św. Anny. Częstochowa b. r.

II.

LIS J.: Augustynik Grzegorz. W: *Enc. katol.* T. 1. kol. 1119, tamże literatura; JĘDRZEJEWSKI A.: Śp. Ks. Grzegorz Augustynik. *Niedziela.* R. 4: 1929 s. 562-563; WOYCICKI A.: Chrześcijański ruch robotniczy w Polsce. P. 1928; WOYCICKI A.: Dzieje robotników przemysłowych w Polsce. W. 1929; WIŚNIEWSKI J.: Diecezja Częstochowska. Majówka Opoczyńska 1936; GAJDA J.: Uroczystość 50-lecia śmierci ks. Grzegorza Augustynika. *Częst. Wiad. Diec.* R. 54: 1980 s. 142-146; GAJDA J.: Ks. Grzegorz Augustynik (1847-1929). *Częst. Wiad. Diec.* R. 54: 1980 s. 146-148; GAJDA J.: Ks. Grzegorz Augustynik jako czciciel Matki Bożej. *Częst. Wiad. Diec.* R. 54: 1980 s. 148-152. — Kronika parafii Włoszczowa za lata 1883-1897 bez sygn.; Kronika parafii Matki Boskiej Anielskiej w Dąbrowie Górniczej za lata 1897-1916 bez sygn.; Akta personalne ks. Grzegorza Augustynika. Arch. Diec. Kiel. sygn. A 6; Akta konsystorskie. Arch. Diec. Kiel. sygn. nr 496, 592, 593, 880, 886, 893; Dokumenty dotyczące życia i działalności ks. Grzegorza Augustynika. Arch. Jasnog. nr 792, 874, 875, 877, 880, 881, 1593, 1842.

Ks. Jan Kowalski

Bajerowicz Konrad Kazimierz (1877-1943), prałat papieski, misjolog, redaktor.

Urodził się 19 II 1877 r. jako syn Wacława i Wiktorii z Stajewskich. Ojciec był sekretarzem sądowym i tłumaczem, często zmieniał jako urzędnik miejsce zamieszkania, dlatego Kazimierz uczęszczał kolejno do szkół w Śremie, Łobżenicy i Pile, gdzie rozpoczął naukę w Gimnazjum. Przeniesienie ojca do Poznania umożliwiło mu kontynuację nauki w Gimnazjum św. Marii Magdaleny, lecz tylko przez jeden rok, gdyż uznany za „wrogo usposobionego" wobec Niemców otrzymał polecenie opuszczenia tej szkoły i udania się do czysto niemieckiego gimnazjum, np. w Wałczu. Jego poznański proboszcz, ks. J. Lewicki, zachęcił go do wyjazdu do Francji i załatwił mu tam przyjęcie u ks. Antoniego Lecherta, który w Sévres pod Paryżem zamierzał założyć zgromadzenie misyjne.

Do Francji wyjechał w 1894 r. i po rocznym przygotowaniu został przyjęty do Seminarium Duchownego, zwanego École des Carmes, w Paryżu i uczęszczał przez dwa lata na wykłady z filozofii i teologii w Instytucie Katolickim. Na życzenie ks. Lecherta udał się do Rzymu i słuchał wykładów w Uniw. św. Apolinarego. Nie mając żadnej szansy na otrzymanie święceń kapłańskich w rodzimej archidiecezji poznańskiej, gdyż nie posiadał matury według wymagań prawa pruskiego, prosił o ekskardynację i przyjął święcenia 13 IX 1899 w Rzymie, inkardynowany do diecezji Poggio-Mirteto. Od swego biskupa uzyskał zgodę na wyjazd do Londynu, gdzie Ks. Lechert prowadził misję polsko-litewską. Po czterech miesiącach współpracy objął kierownictwo tej misji i rozciągnął duszpasterskie działanie także na innych cudzoziemców. Trudne warunki życia i pracy przyczyniły się do wybuchu długotrwałej choroby. Na polecenie lekarza wyjechał 22 X 1901 z Anglii, leczył się we Włoszech, jednakże brak funduszów i nadzieja na dobrotliwy wpływ polskiego klimatu skłoniły go do powrotu w 1902 r.

W Poznaniu przeżył nawrót choroby, wyjechał więc do Zakopanego, potem odbywał rekonwalescencję w Więckowicach i Potulicach. Poprawa w zdrowiu ułatwiła mu przyjęcie propozycji przełożonej Sióstr Miłosierdzia w Zakładzie św. Józefa; wrócił więc do Poznania i został kapelanem sióstr oraz kapelanem Szpitala Dziecięcego p. w. św. Józefa (1904-1920). Oprócz pracy kapelańskiej zajął się szeroką działalnością w kościelnych organizacjach. Był dyrektorem Stowarzyszenia Dzieci Maryi, które skupiało w swych szeregach służbę żeńską, był moderatorem Sodalicji Kupieckiej Żeńskiej, dyrektorem Tercjarstwa św. Teresy, patronem Stwarzyszenia Młodzieży żeńskiej kupieckiej. Należąc do Związku Kapłanów „Unitas", od 1908 r. kierował biurem jego zarządu głównego i biurem porad prawnych dla kapłanów. Od 1921 r. należał do zarządu głównego tego związku, a w 1924 r. pełnił okresowo funkcję jego sekretarza generalnego. Nie mniej czynnie działał w Stowarzyszeniu św. Floriana,

zwłaszcza gdy w 1921 r. został członkiem jego zarządu głównego. W Towarzystwie Czytelni Ludowych należał do komisji oceniającej książki. W l. 1920-1923 pełnił nadto obowiązki dyrektora Kancelarii Konsystorza Arcybiskupiego, dyrektora sekretariatu misyjnego w Poznaniu i redaktora „Pobudki Misyjnej". Chętnie pisał — najczęściej anonimowo według ówczesnego zwyczaju — artykuły w tym czasopiśmie i innych.

Na własną prośbę zwolniony z pracy w Konsystorzu, objął 1 I 1924 r. prebendę Św. Ducha w Pniewach, lecz nadal pracował w Związku Kapłanów „Unitas" i Stowarzyszeniu św. Floriana, podjął zaś współpracę z pniewskim Domem Sióstr Urszulanek S. J. K. w propagowaniu Krucjaty Eucharystycznej dzieci. W tym czasie redagował „Orędowniczek Krucjaty Eucharystycznej" dla dzieci i „Roczniki Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary i Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła". W 1928 r. uzyskał nominację na narodowego prezydenta Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary w Polsce. W tym charakterze brał udział w Rzymie w zjeździe prezydentów krajowych, a na specjalnej audiencji złożył Ojcu św. księgę pamiątkową Międzynarodowego Kongresu Misyjnego w Poznaniu. Posiadał francuskie odznaczenie Médaille de Reconnaisance; w 1931 r. został obdarzony godnością papieskiego prałata domowego. Zmarł w Pniewach 28 VII 1943 r.

Znając kilka języków, był oczytany w światowej literaturze teologicznej, zwłaszcza w zakresie misjologii i pracy misyjnej. W swojej działalności piśmienniczej zajmował się głównie tą problematyką, wygłosił też szereg referatów o tematyce misyjnej.

I.

1. Rec.: C. LABEYRIE: La science de la Foi. 1903. *Prz. Kośc.* T. 5: 1904 s. 486-487.
2. Rec.: T. GAPCZYŃSKI: Cześć Maryi. P. 1906. *Prz. Kośc.* T. 10: 1906 s. 158-159.
3. Polacy w Danii. *Przew. Katol.* R. 12: 1906 nr 5 s. 38-39.
4. Rec.: PECH S. J.: Glaube, Dogmen und geschichtlichen Tatsachen. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 1: 1909 s. 120-125.
5. Czy można Mszą śpiewaną dalej odprawiać po cichu, chociaż chór nie skończył śpiewu Credo, względnie Benedictus? *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 1: 1909 s. 176.
6. Rec.: KIEFL: Die Stellung der Kirche zur Theologie von Herman Schell auf Grudn der Kirchlichen Akten und der literarischen Quellen erläutert. Paderborn 1908. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 1: 1909 s. 185-187.
7. Rec.: Śpiewniczek eucharystyczny. Wyd. 2. Kr. 1909. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 1: 1909 s. 318-319.
8. Szpital dziecięcy pod wezwaniem Świętego Józefa w Poznaniu. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 1: 1909 s. 148-155, 223-228. — Toż. W: *Książka Jubileuszowa Dziennika Poznańskiego 1859-1909.* [P. 1909] s. 196-197. — Toż. Szpital dziecięcy pod wezwaniem św. Józefa w Poznaniu. P. 1909 Księg. św. Wojciecha 8° s. 20, tabl. 6.
9. Rec.: Psallite Domino. Towarzyszenie organowe do śpiewnika kościelnego. Ułożyli i wydali X. Dr Józef SURZYŃSKI i Mieczysław SURZYŃSKI. P. 1908. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 2: 1909 s. 378-379.
10. Rec.: Predigten und Ansprachen zunächst für die Jugend gebildeter Stände von Msgr. Dr Paul Baron DE MATHIES. I. Band. Freiburg i. Br. 1909. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 2: 1909 s. 454.
11. O zakonach. *Przew. Katol.* R. 15: 1909 nr 38 s. 306-307; nr 40 s. 322-323; nr 42 s. 339-341.
12. Rec.: W. GIEBUROWSKI: „Cantica in honorem Beatae Mariae Virginis". Posnaniae. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 3: 1910 s. 314.
13. Rec.: J. STAGRACZYŃSKI: Wybór kazań niedzielnych i świątecznych. P. 1908. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 3: 1910 s. 318-319.
14. Rec.: O. MAUMUS: Moderniści. Z drugiego wydania przetłum. ks. Jan ŻUKOWSKI. W. 1910. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 5: 1911 s. 73-74.
15. Częstochowa i jej dzieje. *Kalendarz Robotniczy na rok 1911.* s. 17-18.
16. Jak możemy uczcić pamięć X. Piotra Skargi. *Przew. Katol.* R. 18: 1912 nr 40 s. 317.
17. Rec.: J. ŻUKOWSKI: Religia wobec pragnień szczęścia. Lw. 1909. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 9: 1913 s. 229-230.

18. Modlitwy przygodne do użytku kapłanów przy nabożeństwach ludowych. Zebrał... P. 1920 Księg. św. Wojc. 8° s. 58. — Toż. Wyd. 2. P. 1924 Księg. św. Wojc. 8° s. 58. — Toż. Wyd. 3 uzupełn. P. 1929 Księg. św. Wojc. 4° s. nlb. 4, 76, nlb. 4.

19. Rec.: Życie i śmierć męczeńska błog. Jana Sarkanda. Napisał Ks. Teodor Czaputa. Cieszyn 1920 s. 119. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 s. 132-133.

20. Rec.: *Le petit Journal de France.* Dwutygodnik. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 s. 134.

21. Rec.: Dla naszych tercjarzy. Katechizm trzeciego zakonu Św. O. Franciszka z Assyżu. Wydanie trzecie uzupełnione przez O. Viatora à Mojowka, Kapucyna. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 s. 168.

22. Zapiski bibliograficzne. *Wiad. dla Duchow.* R. 8: 1921 s. 180.

23. W siedemsetną rocznicę. *Przew. Katol.* R. 27: 1921 nr 10 s. 79-80.

24. Rec.: „Kolenda" na sopran lub tenor z tow. fortepianu Ch. GOUNOD. Tekst polski przełożył K. WLEKLIŃSKI. *Wiad. dla Duchow.* R. 10: 1923 nr 1 s. 24.

25. Rec.: DESGRANGES: Vingt ans de conférences contradictoires vol. I. Raison de la foi. Limoges. *Wiad. dla Duchow.* R. 10: 1923 s. 133-134.

26. Powołanie kapłańskie. *Wiad. dla Duchow.* R. 10: 1923 s. 154-155.

27. Red.: *Pobudka Misyjna.* [Dwumiesięcznik]. P. R. 1: 1925 — R. 4: 1928; *Roczniki Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary w Polsce.* R. 5: 1929 — R. 6: 1930; *Roczniki Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary i Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła.* R. 7: 1931 — 15: 1939.

28. Red.: *Orędowniczek Krucjaty Eucharystycznej dla dzieci.* Pniewy, Zakład św. Olafa. R. 1: 1925 — 6: 1930; *Orędowniczek Eucharystyczny.* Organ Apostolstwa Modlitwy dla dzieci. R. 7: 1931; *Orędowniczek Eucharystyczny.* Organ Krucjaty Eucharystycznej czyli Rycerstwa Chrystusowego. R. 8: 1932 — 15: 1939.

29. Krucjata Eucharystyczna. *Wiad. dla Duchow.* R. 12: 1925 s. 11-13.

30. Towarzystwo misyjne. *Wiad. Pasterskie.* Dodatek do *Mies. Kośc.* R. 2: 1925 nr 3.

31. Krucjata Eucharystyczna. *Wiad. Pasterskie.* Dodatek do *Mies. Kośc.* R. 2: 1925 nr 6.

32. Polskie Towarzystwo Misyjne. *Wiad. Pasterskie.* Dodatek do *Mies. Kośc.* R. 2: 1925 nr 10.

33. Budujące nawrócenie. *Wiad. dla Duchow.* R. 13: 1926 s. 25-26.

34. Rec.: Menschensorge für Gottesreich. Abt Norbert WEBER O. S. B. Freyburg w Br. s. 310. *Wiad. dla Duchow.* R. 13: 1926 nr 7/9 s. 88.

35. Zjazd misyjny w Warszawie. *Wiad. Pasterskie.* Dodatek do *Mies. Kośc.* R. 3: 1926 nr 10.

36. Rec.: Organizacja i działalność III Zakonu św. O. Franciszka. Napisał O. Czesław BOGDALSKI. Kr. *Wiad. Pasterskie.* Dodatek do *Mies. Kośc.* R. 3: 1926 nr 10.

37. Rec.: Siedemsetny jubileusz św. O. Franciszka Biedaczka z Asyżu. *Wiad. Pasterskie.* Dodatek do *Mies. Kośc.* R. 3: 1926 nr 10.

38. Papieskie Dzieło Rozkrzewienia Wiary na całym świecie. P. 1928 8° s. 26.

39. Rozważania misyjne. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 275-276.

40. Stowarzyszenia misyjne. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 333, 335.

41. Do kazań o misjach. *Prz. Hom.* R. 6: 1928 s. 123-126.

42. Kazania misyjne. *Prz. Hom.* R. 6: 1928 s. 315-316.

43. Kurs misjologiczny dla nauczycielstwa. *Przew. Katol.* R. 34: 1928 nr 50 s. 15.

44. Rec.: Kilka chwil rozmyślań nad życiem Teofila Laënneca, genialnego lekarza i wielkiego chrześcijanina. Napisał dr Jan STASIŃSKI doc. UP. P. 1927. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 319.

45. Papieskie Dzieło Rozkrzewienia Wiary. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 181-183. — Toż. *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 130-131.

45a. Pomoc misjom. *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 337-338.

46. Agencje prasowe. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 223-225.

47. Radio w Polsce na usługach Misji Katolickich. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 230-231. — Toż. *Cześć Maryi.* R. 7: 1929 nr 10 s. 261-262.

48. Rec.: Pie IX et la médecine au service des missions. Abbé Prof. Dr Ugo BERTINI. Paris. *Cześć Maryi.* R. 7: 1929 nr 10 s. 262.

49. [Adres do akademików]. *Rocz. Zw. Akad. Kół Mis. w Polsce.* R. 2: 1929 s. 8.

50. Sprawy misyjne. *Przew. Katol.* R. 35: 1929 nr 7 s. 11.

51. Stan misjologii w Polsce. *Przedświt. Kwart. Młodz. Duch.* R. 11: 1929 z. 1 s. 19-20.

52. Rec.: LECLERCQ: La vie de N. Seigneur Jésus Christ. Paris 1929. *Przedświt.* R. 11: 1929 z. 1 s. 43.

53. Rec.: D'ANGEL: St-Vincent de Paul, Mâitre d'oraison. Paris 1929. *Przedświt.* R. 11: 1929 z. 1 s. 43.

54. Z powodu dnia misyjnego. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 293-295.

55. Zasłużeni kapłani [ks. Feliks Laudo-

wicz]. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 1-4.

56. Co powinien każdy wiedzieć o misjach. *Przew. Katol.* R. 36: 1930 nr 38 s. 5.

57. Rec.: Litania loretańska w poezji. Wydał X. Dr Alfred WRÓBLEWSKI [...] Rzym 1930. *Przew. Katol.* R. 36: 1930 nr 49 s. 8.

58. Agencje prasowe. *Cześć Maryi.* R. 8: 1930 nr 1 s. 27-28.

59. Odezwa Prezydium Papieskiego Dzieła Rozkrzewienia Wiary na Polskę. *Cześć Maryi.* R. 8: 1930 nr 10 s. 244-246.

60. W niedzielę misyjną. *Tęcza.* R. 5: 1931 nr 42.

61. Orzeczenia papieskie dotyczące dzieł misyjnych. Poszczególne dzieła misyjne. Zebrał... P. 1931 Księg. św. Wojc. 8° s. nlb. 4, 208.

61a. Dzieło Rozkrzewiania Wiary. *Wiara i Życie.* R. 11: 1931 s. 206-208.

62. Kleryckie organizacje misyjne. W: *Pamiętnik zjazdu Zw. Zakł. Teol.* T. 6: 1931 s. 79-82.

63. Św. Justyn, filozof, apologeta i męczennik — Jego misjologia. *Rocz. Zw. Akad. Kół Mis. w Polsce.* R. 4: 1931 s. 9-15.

64. Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 144-146.

65. Pierwszy kongres narodowy Misyjnego Związku Duchowieństwa (U. M. C.) we Francji. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 396-400. — Toż. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 6-7, 26-27.

66. Życzenia Ks. Prałata Kazimierza Bajerowicza. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 341-342.

67. Papież na czele dzieła misyjnego. *Annales Missiol.* R. 6: 1934 s. 213-222.

68. Papieskie Kolegium w Rzymie. *Tęcza.* R. 13: 1939 nr 3 s. 33-35.

69. Przywileje udzielone kapłanom jako członkom Papieskiego Dzieła Rozkrzewienia Wiary, Papieskiego Dzieła św. Dziecięctwa Pana Jezusa, Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła oraz U. M. C. Misyjnego Związku Duchowieństwa z uwzględnieniem osobnym dekretu „Consilium suum persequens" św. Penitencjarii z dnia 20 marca 1933 roku. P. 1939 Księg. św. Wojc. 8° s. 23.

II.

LENORT F.: Bajerowicz Kazimierz. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 1265 tamże literatura; Arch. Archidiec. w Poznaniu, sygn. KA 9304: Akta personalne ks. Kazimierza Bajerowicza.

Ks. Marian Banaszak

Baksik Sylwester (1900-1964), biblista.

Pochodził z rodziny górniczej, zamieszkałej w Mikulczycach. Urodził się 29 XII 1900 r. jako syn Augustyna i Karoliny z d. Hadula. Po ukończeniu szkoły elementarnej, rozpoczął naukę w Gimnazjum w Nysie, a następnie w Seminarium Nauczycielskim w Pyskowicach, gdzie w 1922 r. uzyskał świadectwo dojrzałości. Po maturze studiował filozofię na Uniw. Wrocławskim, a następnie był nauczycielem w Szarleju. W 1925 r. kontynuował przerwane studia na Uniw. Poznańskim, uczęszczając na wykłady z zakresu matematyki i fizyki. Po przeniesieniu się do Katowic, prowadził pracownie fizyczno-chemiczne przy szkołach wydziałowych. W l. 1930-1935 odbył studia teologiczne w Śląskim Seminarium Duchownym w Krakowie, otrzymując 30 VI 1935 r. święcenia kapłańskie. Przez rok był katechetą w Katowicach, a następnie wikarym w Józefowcu oraz kapelanem drużyny harcerskiej w Wełnowcu. W czasie wojny przebywał najpierw we Lwowie, a później w obozach koncentracyjnych w Sachsenhausen, Dachau i Buchenwaldzie. W 1945 r. został katechetą w Katowicach. W 1950 r. na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego uzyskał doktorat z teologii, przedkładając pracę pt.: „Problem historyczno-geograficzny Księgi Judyty". W l. 1952-1955 wykładał wstęp i egzegezę Nowego Testamentu w Seminarium Duchownym we Wrocławiu. Po przejściu na emeryturę, pomagał w duszpasterskie i był spowiednikiem zakonnic. Zmarł 9 XII 1964 r. w Katowicach i został pochowany w Mikulczycach.

I.

1. Śp. ks. dr Paweł Szczygieł M. S. C. *Ruch Biblij.* R. 4: 1951 nr 3 s. 230-233.

2. Rec.: J. SONNEN: Die Beduinen am See Genesareth. Bonn 1952. *Ruch Biblij.* R. 7: 1954 nr 1-2 s. 57-58.

3. Rec.: M. LEWELS: Was sagt der hebräische Text? Paderborn 1953. *Ruch Biblij.* R. 8: 1955 nr 1-6 s. 376-377.

4. Geneza neohebrajskiego języka. *Ruch Biblij.* R. 9: 1956 nr 4 s. 301-302.

5. Rec.: L. HICK: Stellung des hl. Paulus zur Frau im Rahmen seiner Zeit. Köln 1957. *Ruch Biblij.* R. 11: 1958 nr 2 s. 174-175.

6. Religie na Bliskim Wschodzie w cyfrach. *Ruch Biblij.* R. 11: 1958 nr 1 s. 71.

7. Przekł.: Księga Judyty. W: *Pismo św. Starego Testamentu.* T. 6 cz. 2. P. 1963 Pallotinum 8° s. 170.

II.

Rocznik Diecezji Śląskiej. Katowice 1936-1958; SZOŁDRSKI W.: Nasze martyrologium 1939-1945. *Homo Dei.* R. 17: 1948 nr 1 s. 70; PAWLIK J.: Śp. Ks. Dr Sylwester Baksik. *Gość Niedz.* R. 34: 1965 nr 19 s. 113; nr 20 s. 118; nr 21 s. 124; PIERUSZKA F.: Pogrzeb księdza dr Sylwestra Baksika — 12 XII 1964 r. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 20: 1965 nr 2 s. 47; URBAN W.: Archidiecezja Wrocławska w latach 1945-1965. *Nasza Przeszł.* T. 22: 1965 s. 51; Współczesna biblistyka polska (1945-1970). Praca zbiorowa pod red. J. Łacha i M. Wolniewicza. W. 1972 s. 225; PLUTA J.: Wkład duchowieństwa pochodzącego ze Śląska Górnego i Cieszyńskiego w nauki teologiczne. *Śl. Stud. Hist.-Teol.* T. 8: 1975 s. 201. — Arch. Diec. Katow.: Akta personalne, sygn. PB 42.

Ks. Józef Mandziuk

Balicki Jan Wojciech (1869-1948) prałat papieski, popularyzator teologii. Urodził się 25 I 1869 r. w Staromieściu k. Rzeszowa, w rodzinie Nicetasa, strażnika kolejowego, należącego do obrządku gr.-kat. i Katarzyny z d. Seterlak. Po nauce odbytej w l. 1880-1888 w rzeszowskim Gimnazjum i złożeniu matury, wstąpił do Seminarium Duchownego obrz. łac. w Przemyślu. W trakcie studiów teologicznych przeszedł na obrządek łaciński i w dniu 20 VII 1892 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Potem, w ciągu jednego roku pracował jako wikary w parafii Polna pow. Grybów. W l. 1893-1897 studiował w Rzymie na Papieskim Uniw. Gregoriańskim, w którym w lipcu 1897 r. uzyskał doktorat teologii. Bezpośrednio po powrocie, od 1897/8 r. rozpoczął wykłady z zakresu teologii dogmatycznej w diecezjalnym Instytucie Teologicznym i z niewielkimi przerwami — 1901/2 i 1908/9 (odbył zagraniczne podróże naukowe) oraz 1914/15 (działania wojenne) — wykładał ją do 1932 r., choć od 1929 r. w ograniczonych rozmiarach. W 1898 r. objął ponadto obowiązki prefekta w Seminarium Duchownym i wykonywał je do 1900 r., a potem ponownie był prefektem w l. 1909-1927. W 1927 r. został mianowany wicerektorem Seminarium, a w roku następnym jego rektorem. Obowiązki związane z tym stanowiskiem spełniał do 1934 r. Oprócz obowiązków seminaryjnych wykonywał kilka innych funkcji przede wszystkim w konsystorzu, a potem kurii biskupiej. Był więc od 1900 r. radcą i referentem, od 1902 r. egzaminatorem synodalnym, potem prosynodalnym, cenzorem ksiąg religijnych, w ciągu kilku lat członkiem sądu biskupiego do spraw małżeńskich. Był też współorganizatorem, a od 1922 r. dyrektorem diecezjalnym Związku Misyjnego Kleru.

Biskup Józef Pelczar w początkach swych rządów (1901-1924) wyraził życzenie by B. zajął się praktyczną działalnością społeczną. Choć brakowało mu odpowiednich do tego cech usposobienia, z posłuszeństwa, zabrał się do wypełniania tego polecenia. Objął więc obowiązki prezesa w stowarzyszeniu młodzieży rzemieślniczej im. Tadeusza Kościuszki w Przemyślu, ale po roku zrezygnował z tego, a zajął się zakładaniem Towarzystwa „Przyjaźń" — organizacji o charakterze zawodowym skupiającym robotników i rzemieślników. Wkrótce jednak poprosił o zwolnienie go z obowiązków zajmowania się pracą społeczną. Niezależnie od tego, od powrotu ze studiów roztoczył opiekę nad chorymi w prze-

myskim szpitalu, gdzie przez 12 lat odprawiał mszę św. i zaopatrywał chorych. W związku z doświadczeniami zdobytymi w szpitalu, zrodziły się jego starania o roztoczenie opieki nad moralnie upadłymi kobietami. Po kilku indywidualnych sukcesach odniesionych w tym zakresie, w 1916 r. zorganizował najpierw w Przemyślu prowizoryczny, a po wojnie specjalny zakład opieki we wsi Kruhel, k. Przemyśla, mogąc pomieścić kilkanaście pensjonariuszek. Prowadzeniem go zajmowały się początkowo siostry ze zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia z Łagiewnik, a później, aż do zlikwidowania go w 1939 r. siostry ze zgromadzenia Opatrzności Bożej z Przemyśla.

Przez długi okres swego życia, zwłaszcza w czasach młodości chętnie podejmował głoszenie rekolekcji oraz kazań, i oddawał się przez całe życie spowiadaniu. Wskutek tego stał się kierownikiem duchowym księży, sióstr zakonnych i wielu osób świeckich. W 1928 r. został mianowany prałatem domowym papieża Piusa XI.

W ciągu całego życia B. odznaczał się ogromną prostotą, pokorą, gruntowną życzliwością dla ludzi, co skłaniało go do dzielenia się z nimi wszystkim, co posiadał. Nade wszystko jednak cechował go duch głębokiego skupienia, modlitwy, umartwienia, toteż wśród ludności był uważany za prawdziwie świątobliwego człowieka. Po śmierci — 15 III 1948 r. — w czasie pogrzebu okazywano mu oznaki głębokiej czci, grób zaś jego otoczono czcią podobną i w różnych potrzebach życiowych wzywano jego pośrednictwa. Z tych względów w l. 1959-1964 przeprowadzono w diecezji przemyskiej proces informacyjny, będący wstępnym krokiem do starań o beatyfikację. W 1964 r. akta tego procesu przesłano do Rzymu celem zbadania i podjęcia ostatecznych decyzji. Pisma jego zebrane w związku z tym procesem mają przeważnie charakter ascetyczny.

I.

1. Rozmyślania o męce Chrystusa Pana ułożone podług nauk ks. Waleriana Kalinki CR. Kr. 1900.

2. Kościoły filialne. *Echo Przem.* R. 19: 1914 nr 35. [Autorstwo B. b. prawdopodobne].

3. Związek Misyjny Kleru. *Kron. Diec. Przem.* R. 22: 1922 s. 45; R. 24: 1924 s. 25-27, 60-62, 94, 115, 170; R. 25: 1925 s. 35-36, 100; R. 26: 1926 s. 211-213; R. 27: 1927 s. 295-296; R. 32: 1932 s. 116, 206; R. 34: 1934 s. 206; R. 35: 1935 s. 24-25. [Powyższe zalecenia i komunikaty były ogłaszane także pod tyt.: W sprawie Związku Misyjnego Kleru. W sprawach misyjnych].

4. Czy i jaka jest różnica między kontemplacją nabytą, a wlaną. (Streszczenie referatu wygłoszonego na III posiedzeniu Towarzystwa Teologicznego w Przemyślu 20 XI 1925 r.). *Prz. Teol.* R. 7: 1926 s. 109.

5. Kazania i konferencje [10]. W: *Wybór pism ks. Jana Balickiego.* Przygotował do druku o. Joachim BAR. W. 1981 s. 15-28.

6. Obligationes alumnorum Seminarii Dioecesani Premisliensis pro tempore, quo extra saepta seminarii morantur. Premisliae 24 VI 1931. [Ulotka formatu 17,5×24,5 cm, na odwrocie: Ratio mensis].

7. Odezwa do kapłanów diecezji przemyskiej w sprawie kupna ogrodu dla seminarium. Ulotka drukowana formatu 22×27 cm b.m. i r.

8. Kazania i konferencje [10]. W: *Wybór pism ks. Jana Balickiego.* Przygotował do druku o. Joachim BAR. W. 1981 s. 15-28.

9. Studium o stanach mistycznych. W: *Wybór pism ks. Jana Balickiego...* s. 42-68.

10. Szkice codziennych rozmyślań. (Z lat 1939-1948). W: *Wybór pism ks. Jana Balickiego...* s. 69-624.

11. Listy. [15, z tego 13 do sióstr zakonnych i 2 do osób świeckich]. W: *Wybór pism ks. Jana Balickiego...* s. 29-41.

13. De statu originali protoparentum. Christum Dominum esse verum Deum et verum hominem. Fidelibus peccatoribus iure divino officium incumbere confitendi omnia et singula peccata gravia post baptismum contracta. Premisliae 1898. [Prace klauzurowe napisane w trakcie ubiegania się o katedrę teologii dogmatycznej w

Instytucie Teologicznym w Przemyślu. Tekst w jęz. łac.]. W: *Sługi Bożego ks. Jana Balickiego Pisma różne*. T. 1. Przemyśl b.r. mszps in folio s. 33-38, 39-44, 45-50. Arch. Sem. Duch. w Przemyślu i Arch. Diec. Przem.

14. Ludowe przysłowia teologiczne. W: *Pisma różne*. T. 1. Przemyśl b. r. s. 95.

15. Notatka o organizacji III zakonu karmelitańskiego. Szkice programu zebrań III zakonu karmelitańskiego z. 1. 1937-1946. W: *Pisma różne*. T. 1. Przemyśl b. r. s. 179, 180-211.

16. Notatki o charakterze ascetycznym — akty strzeliste, sentencje, zapiski duchowne z czasów rzymskich, szkice postanowień z codziennych rozmyślań z 1941 r. i czasu bliżej nieokreślonego. W: *Pisma różne*. T. 1. Przemyśl b. r. s. 100-122.

17. Ocena pracy konkursowej ks. Michała Drabika o Wniebowzięciu NMP. na podstawie Tradycji oraz uwagi B., jako cenzora ksiąg religijnych na temat dwóch książek [b. tyt.] W: *Pisma różne*. T. 1. Przemyśl b. r. s. 74-77, 96-99.

18. Rekolekcje dla zakonnic. [Dwadzieścia sześć konferencji]. Przemyśl b. r. mszps 8° s. 115, w Arch. Sem. Duch. i w Arch. Diec. — Przemyśl.

19. Streszczenie i ocena błędów modernistycznych. W: *Pisma różne*. T. 1. Przemyśl b. r. s. 57-69.

20. Szkic dysputy teologicznej o Tajemnicy Trójcy Przenajświętszej. W: *Pisma różne*. T. 1. Przemyśl b. r. s. 51-54.

21. Szkice kazań. W: *Sługi Bożego ks. Jana Balickiego pisma różne*. T. 2. Przemyśl b. r. in folio s. 7-20.

22. Szkice konferencji ascetycznych. [Sześć spośród tych szkiców wydrukowano w: *Wybór pism...*]. Notatki na temat niektórych świętych. W: *Pisma różne*. T. 2. Przemyśl b. r. s. 21-137.

23. Szkice wykładów: O zmartwychwstaniu Chrystusa. O synkretyźmie. O judaiźmie. O filozofii za czasów Chrystusa Pana. W: *Pisma różne*. T. 2. Przemyśl b. r. s. 55, 78-79, 80, 81.

24. Uwagi o modlitwie kontemplacyjnej. Uwagi o modlitwie mistycznej. W: *Pisma różne*. T. 2. Przemyśl b. r. s. 123-128.

25. Uwagi: O niewiastach u Grobu Zbawiciela. O obecności P. Jezusa w Najświętszym Sakramencie. O dogmatyzacji Wniebowzięcia Najśw. Matki Boskiej. O religii i tolerancji. W: *Pisma różne*... T. 2. Przemyśl b. r. s. 57-69, 70-72, 73, 74-77, 93-94.

26. Uwagi o wezwaniu z litanii do Najśw. Serca P. Jezusa: Cor Jesu Verbo Dei substantialiter unitum. W: *Pisma różne*... T. 2. Przemyśl b. r. s. 55.

27. Listy z lat 1909-1947 [140, z tego 15 drukowanych], a także karty pocztowe i bilety. — Do różnych księży [18] w tym jeden do bpa A. Nowaka. W: *Pisma różne*... T. 2. Przemyśl b. r. s. 138-157. — Do zakonnic [96]. W: *Pisma różne*... T. 2. s. 158-293. — Do rodziny [9]. W: *Pisma różne*... T. 2 s. 294-305. — Do osób świeckich [17]. W: *Pisma różne*... T. 2 s. 306-326.

28. Pisma [listy] o charakterze urzędowym. [10] z lat 1908-1935. W: *Pisma różne*... T. 2. Przemyśl b. r. s. 327-341.

29. W okresie zaangażowania B. w sprawach społecznych, w czasopiśmie *Echo Przem.* ukazało się kilka artykułów o tematyce społecznej podpisane kryptonimem: B. i ks. J. B. Możliwe, że pochodzą one od ks. Balickiego. Są to m. in.: 1. Z teki obserwatora. *Echo Przem.* R. 7: 1902 nr 37; R. 11: 1906 nr 59; 2. Z dziedziny społecznej. *Echo Przem.* R. 11: 1906 nr 58, 64, 68, 70, 72.

II.

Schematismus cleri... Dioec. Premisliensis pro A. D. 1898; Toż za lata 1899-1938; MOMIDŁOWSKI S.: Śp. ks. Jan Balicki 1869-1948. *Kron. Diec. Przem.* R. 41: 1948 s. 243-248; Proces beatyfikacyjny Sługi Bożego ks. Jana Wojciecha Balickiego. *Kron. Diec. Przem.* R. 45: 1959 s. 236-241; Toż. *Wrocł. Wiad. Kośc.* R. 15: 1960 s. 187-190; BARDA Fr.: Dekret w sprawie pism s. B. ks. Jana Balickiego. *Kron. Diec. Przem.* R. 47: 1961 s. 12-13; Nabożeństwa w intencji procesu beatyfikacyjnego Sł. B. ks. Jana Balickiego w Przemyślu i Wrocławiu. *Kron. Diec. Przem.* R. 48: 1962 s. 91-92; SZCZUREK T.: Setna rocznica urodzin sł. Bożego ks. J. Balickiego. *Kron. Diec. Przem.* R. 55: 1969 s. 55-56; ATAMAN J.: Balicki Jan Wojciech. W: *Hagiografia polska* T. 1. s. 93-101 [tamże bibliografia]; PADACZ W.: Sługa B. Jan Balicki — kapłan diecezji przemyskiej. W: *Z polskiej gleby*. Kr. 1972 s. 159-162; ZYGAROWICZ S.: Balicki J. W. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 1282-1283; K. T. Rektor seminarium: ks. Jan Balicki. *Przew. Katol.* 1973 nr 19; KUSTRA Al.: Il cinquantesimo del suo sacerdozio. *L'Osservatore Romano*. A. 118: 1978 nr 271; NOWAK E.: Jan Balicki, un modello di vita sacerdotale. Tamże; Splendido esempio per il clero diocesano. Uomo di preghiera. Confessore infaticabile. Tamże; Beatificationis et canonisationis servi Dei Joannis Balicki... positio super causae introductione. Roma 1980.

Ks. Tadeusz Śliwa

Banach Michał (1897-1977), wikariusz generalny w Opolu, katecheta, hagiograf.

Urodził się 29 IX 1897 r. w Kopyczyńcach na Podolu. Szkołę elementarną ukończył w miejscowości rodzinnej, a do Gimnazjum uczęszczał w Tarnopolu i we Lwowie, uzyskując w 1917 r. świadectwo dojrzałości. Studia teologiczne odbył na Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie, przyjmując 29 VI 1921 r. święcenia kapłańskie, W l. 1921-1923 był wikarym i katechetą w Baryszu, a następnie pracował we Lwowie w l. 1923-1927 jako wikary i ceremoniarz katedralny, w l. 1927-1928 był katechetą w Szkole Handlowej i wikarym w parafii św. Anny, a w l. 1929-1935 spełniał obowiązki wikarego przy kościele św. Elżbiety. Od 1927 r. był również etatowym katechetą w Gimnazjum Żeńskim im. Zofii Strzałkowskiej, a w l. 1935-1939 w VII Gimnazjum Państwowym. Równocześnie pełnił funkcje sekretarza Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Kapłanów, kierując administracją jego majątku i zarządzając „Księżówką" w Worochcie. Był moderatorem Sodalicji Mariańskiej, współorganizatorem szeregu uroczystości religijnych i kuratorem chóru św. Elżbiety we Lwowie. W okresie okupacji brał czynny udział w tajnym nauczaniu we Lwowie. W 1945 r. przybył do Opola, gdzie został katechetą gimnazjalnym, pełniąc równocześnie funkcję wizytatora nauki religii. W l. 1952-1954 był wikariuszem generalnym w Opolu. W 1957 r. przeszedł na emeryturę, pomagając nadal w pracy duszpasterskiej w parafiach opolskich. Zmarł 25 XI 1977 r. w Opolu i tam został pochowany.

I.

1. Pielgrzymka młodzieży polskiej w Rzymie. *Gaz. Kośc.* R. 34: 1927 s. 18-19, 29-31, 40-41.

2. Piękna sylwetka kościelnego. *Gaz. Kośc.* R. 35: 1928 s. 385.

3. Na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu. *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 330-331.

4. Gdy byłem klerykiem... *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 417.

5. Księżówka w Worochcie. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 240-241.

6. Sprawozdanie ze Zgromadzenia Delegatów Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Kapłanów we Lwowie. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 227-228.

7. W Worochcie i T-wie Wzajemnej Pomocy Kapłanów o. ł. we Lwowie. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 475.

8. W Worochcie na wakacjach. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 348-349.

9. O Towarzystwie Wzaj. Pomocy Kapłanów i o Worochcie. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 118-119.

10. Po wakacjach w Worochcie. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 414.

11. Rec.: J. ROGOWSKI: Jakub Strepa. Zbiór opowieści dla młodzieży. [Lw. 1937]. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 500.

12. Sprawozdanie Delegata T-wa Wzajemnej Pomocy Kapłanów obrz. łac. we Lwowie. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 559.

13. „Wróć do Worochty"! *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 217-218.

14. Księżówka w Worochcie. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 381.

15. Z Worochty. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 473-474, 587-588.

16. Kurs Katechetyczny na Górze św. Anny. *Prz. Katech.* R. 31: 1948 nr 1 s. 30-32.

17. Szli święci przez Polskę. Opole 1948 Wyd. św. Krzyża 16° s. 84, nlb. 3. — Toż. Wyd. 2. W. 1954 Pax s. 111, nlb. 1, ilustracje.

18. Świątobliwa Ofka Piastówna. *Gość Niedz.* R. 21: 1948 nr 51 s. 412.

19. Królowa Jadwiga. Jej duch i zasługi względem Polski. *Głos Karmelu.* R. 18: 1949 nr 12 s. 27-30.

20. Pierwsza chramu Hospodyni... *Gość Niedz.* R. 22: 1949 s. 161-162.

21. Rec.: F. WERFL: Pieśń o Bernardecie. *Gość Niedz.* R. 22: 1949 s. 87.

22. Królowa Jadwiga w literaturze. *Gość Niedz.* R. 23: 1950 nr 8 s. 36.

23. Błog. Salomea. *Gość Niedz.* R. 27: 1954 nr 46 s. 458.

24. Ks. Aleksander Skowroński pomnikowa postać Opolszczyzny. (W 20 rocznicę zgonu). *Słowo Powsz.* R. 8: 1954 nr 41. Dodatek *Słowo na Śląsku.*

25. Ks. Aleksander Skowroński w walce o prawa dla ojczystego języka na

Opolszczyźnie. *Słowo Powsz.* R. 8: 1954 nr 30. Dodatek *Słowo na Śląsku.*

26. Niezwykła uroczystość. *Słowo Powsz.* R. 8: 1954 nr 41. Dodatek *Słowo na Śląsku.*

27. Matka Boska Piekarska. W: *Śląski Kalendarz Katolicki.* W. 1954 s. 86-89.

28. Problemy Opolszczyzny. *Wrocł. Tyg. Kat.* R. 2: 1954 nr 13 s. 3, 12.

29. W poszukiwaniu śladów ks. Aleksandra Skowrońskiego w Ligocie. *Słowo Powsz.* R. 8: 1954 nr 34. Dodatek *Słowo na Śląsku.*

30. Błogosławiony Szymon z Lipnicy. *Gość Niedz.* R. 28: 1955 nr 28 s. 3.

31. Piękno muzyki kościelnej. *Katolik.* R. 1: 1955 nr 47 s. 5.

32. Przed sarkofagiem Jadwigi na Wawelu. W: *Śląski Kalendarz Katolicki.* W. 1955 s. 184-187.

33. Przyjdź o Duchu Święty. *Katolik.* R. 1: 1955 nr 23 s. 1.

34. Rocznica legnicka. *Katolik.* R. 1: 1955 nr 7 s. 8.

35. Rośnie chwała Świętej. *Katolik.* R. 1: 1955 nr 42 s. 3.

36. „Serce dojrzałe...". *Katolik.* R. 1: 1955 nr 42 s. 1.

37. „Szczęść Boże" w nowym roku szkolnym. *Katolik.* R. 1: 1955 nr 37 s. 1.

38. Święty Błażej. *Katolik.* R. 1: 1955 nr 6 s. 8.

39. Także i my tam jesteśmy. *Katolik.* R. 1: 1955 nr 13 s. 1.

40. U sarkofagu Jadwigi na Wawelu. *Katolik.* R. 1: 1955 nr 30 s. 5.

41. W dziesięciolecie. *Katolik.* R. 1: 1955 nr 48 s. 8.

42. Św. Jadwiga Patronka Śląska i Polski. *Kuźnica Kapłańska.* R. 4: 1956 nr 18-19 s. 18-21.

43. W Trzebnicy. *Kuźnia Kapłańska.* R. 4: 1956 nr 13-14 s. 23-26.

44. Pamięci Arcypasterza Halickiej Stolicy Józefa Bilczewskiego (1923-1973). Opole 1973. Maszynopis. Arch. Archidiec. we Wrocławiu. Sygn. 837.

45. Po 22 latach znowu we Lwowie. B. m. i r. 4° s. 32. Maszynopis. Bibl. Ossol. Sygn. 160/70.

46. Spotkania pod lwowskim niebem. B. m i r. 4° s. 40. Maszynopis. Bibl. Ossol. Sygn. 112/70.

47. Wspomnienia. B. m. i r. 4° s. 246. Maszynopis. Bibl. Ossol. Sygn. 72/60. Drugi egzemplarz. Sygn. 25/61.

II.

Rocznik diecezji opolskiej. Opole 1953-1974; URBAN W.: Duszpasterska siejba kapłanów — repatriantów na Ziemiach Odzyskanych w latach 1945-1970. Wr. 1972 s. 13; BORKOWSKA U.: Hagiografia. W: *Dzieje teologii katolickiej w Polsce.* T. 3 cz. 2. Lubl. 1977 s. 13; KUCHARZ E., BOCHENEK K.: Śp. Ks. Prałat Michał Banach. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 35: 1980 nr 1-2 s. 47-48; Wspomnienia. Maszynopis. Bibl. Ossol. Sygn. 72/60, drugi egzemplarz. Sygn. 25/61.

Ks. Józef Mandziuk

Banaś Jan (1871-1953), autor rozprawy historycznej.

Urodził się 11 V 1871 r. w Nakle, pow. Tarnowskie Góry. Studia teologiczne odbył na Wydziale Teologicznym Uniw. Wrocławskiego. Po przyjęciu święceń kapłańskich 11 VI 1898 r. we Wrocławiu, pracował jako wikary w Szczedrzyku, a od 1899 r. w Starej Wsi k. Raciborza. W 1902 r. został proboszczem w Lubecku, dekanat lubliniecki, gdzie duszpasterzował do końca swego życia. Był dekanalnym wizytatorem szkolnym i radcą duchownym. Zmarł 27 VIII 1953 r. w Lubecku.

I.

1. Historia kościoła katolickiego w Lubecku i słynącego tam łaskami obrazu Matki Boskiej. Katowice 1923 Drukarnia Katolicka 16° s. 95.

II.

Handbuch des Bistums Breslau. Breslau 1898-1925; Rocznik Diecezji Śląskiej. Katowice 1924-1955. — Arch. Diec. Katow.: Akta personalne, sygn. PB 3.

Ks. Józef Mandziuk

Bandurski Władysław (1865-1932). biskup sufragan lwowski, popularyzator teologii, publicysta.

Urodził się 25 V 1865 r. w Sokalu. Gimnazjum oraz studia uniwersyteckie uwieńczone doktoratem z filozofii i teologii ukończył we Lwowie. Święcenia kapłańskie przyjął 25 V 1887 r. Studia teologiczne kontynuował na Uniw. Gregoriańskim. W 1895 r. został sekretarzem kard. J. Pu-

zyny, a w 1903 r. kanonikiem kapituły krakowskiej oraz prałatem papieskim. W 1906 r. otrzymał sakrę biskupią obejmując stanowisko sufragana archidiecezji lwowskiej. Następnie został rektorem Seminarium Duchownego we Lwowie oraz wikariuszem generalnym arcbpa J. Bilczewskiego. Znany był jako wybitny kaznodzieja; łączył tematykę religijną z patriotyczną. Należał też do aktywnych działaczy niepodległościowych. Czynił wiele zabiegów o beatyfikację królowej Jadwigi. Głośnym echem odbiło się jego wystąpienie na obchodzie grunwaldzkim w Krakowie 15 VII 1910 r. Z chwilą wybuchu I wojny światowej w 1914 r. opuścił Lwów i przez Kraków udał się do Wiednia. Tam roztoczył opiekę nad uchodźcami i jeńcami polskimi. Wspierał materialnie Legiony Piłsudskiego i kilkakrotnie odwiedzał walczących legionistów na polu walki. W Wiedniu zrzekł się też sufraganii lwowskiej i do Lwowa więcej nie powrócił. W odrodzonej Polsce był popularny zwłaszcza w środowiskach legionowych. Nie otrzymał jednak żadnego stanowiska, nie dostał też upragnionego stanowiska biskupa polowego. W 1920 r. osiadł w Wilnie jako naczelny kapelan sił zbrojnych Litwy Środkowej, a później kapelan obożny Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny. Do końca swego życia zabiegał o beatyfikację królowej Jadwigi. Odznaczony był licznymi orderami, m.in. Virtuti Militari. Był też bardzo płodnym pisarzem i publicystą. Zmarł w Wilnie 6 III 1932 r.

I.

1. Akty różne przed Przenajśw. Sakramentem. Kr. 1898 Nakł. Autora, druk. Czasu 16° s. 14.

2. Nowy miesiąc Serca Jezusowego dla dusz wewnętrznych... Kr. 1900 Druk. W. L. Anczyca 16° s. 124. — Toż. Kr. 1904 16° s. 148.

3. A my o tem nic nie wiemy. Kr. 1902 Nakł. Autora, druk. Czasu 8° s. 16. Odb. z Czasu. — Toż. Kr. 1908 Druk. Czasu 8° s. 14.

4. Opuszczona dziatwa. Kr. 1903 Nakł. Autora, druk. Czasu 8° s. 15.

5. Przemowa w trzechsetną rocznicę urodzin o. Augustyna Kordeckiego dnia 16 listopada 1903 r. wypowiedziana w kościele OO. Paulinów na Skałce. [Kr. 1903] 8° s. 8.

6. Orłem, sokołem, ogniem i słońcem idź młodzieży w życie! Przemowa wypowiedziana... podczas uroczystości poświęcenia sztandaru szkolnego uczniów Gimnazjum św. Jacka w Krakowie 14 maja 1904 roku. Kr. 1904 Nakł. K. Wojnara, druk. Korneckiego 8° s. 14.

7. Biskup zakonnik, błogosławiony Wincenty Kadłubek. Kr. 1904 Nakł. Autora, Druk. A. Koziańskiego 8° s. 85.

8. O wielkim biskupie Wincentym Kadłubku wspomnień kilka. Krótki życiorys i nabożeństwo do tego patrona Polski. Kr. 1904 Nakł. Autora, druk. A. Koziańskiego 8° s. 34.

9. Przemowa wygłoszona w kościele Marjackim w Krakowie... w III rocznicę przysięgi Tadeusza Kościuszki. Kr. 1905 Nakł. i druk. A. Koziańskiego 8° s. 13.

10. Miejmy nadzieję! Przemowa wygłoszona 24 marca 1905 r. w kościele Marjackim w Krakowie podczas patriotycznego nabożeństwa w III rocznicę przysięgi Tadeusza Kościuszki. Kr. 1905 Druk. W. Korneckiego i K. Wojnara 16° s. 28.

11. Ratunku dla głodnych Rodaków! *Sod. Mar.* R. 4: 1905 s. 250-254. — Toż w osob. odb. Kr. 1905 Druk. W. L. Anczyca 4° s. 3, nlb. 2.

12. Zbudźmy Jadwigę! *Sod. Mar.* R. 5: 1906 s. 130-134, 167-172. — Toż w osob. odb. Kr. 1906 Druk. A. Koziańskiego 8° s. 17. — Toż. Bytom 1906 8° s. 18. — Toż. *Prz. Powsz.* R. 23: 1906 t. 89 s. 323-333.

13. Biała sukmana. Opowieść. W. 1906 Druk. P. Laskauera 8° s. 20. — Toż. Katowice 1908.

14. W walce o dusze nasze i prawa nasze. Przemowa w 76 rocznicę Powstania Listopadowego w kościele OO. Dominikanów 29 listopada 1906 r. Kr. 1906 Druk. W. Korneckiego i K. Wojnara 16° s. 20.

15. Pamięci poległych — w nauce młodzieży. Garść pieśni z 1863 roku i dwa opowiadania na tle jego. [Smutna wigilia, Alleluja w Ibianach w roku 1863]. B. m. r. s. 40.

16. Ośm błogosławieństw u stóp Przenajśw. Sakramentu. Kr. 1906 Druk. Czasu 16° s. 31.

17. Złote usta, złote serce. Obrazek sceniczny z życia ks. Piotra Skargi. Kr. 1907

Nakł. Księg. L. K. Wojnara 16° s. 38. — Toż. Brody 1912.

18. Czym Wyspiański dla Polski? Lw. 1908 Tow. Wzajem. Pomocy Liter. i Artyst. Pol. 8° s. 27.

19. Ducha nie gaście! Mowy i przemowy patriotyczne. Lw. 1909 Druk. W. L. Anczyca 8° s. 244. — Toż. Wyd. 2. Lw. 1911 Druk. W. L. Anczyca 8° s. 244.

20. O najwyższy hołd Królowej Jadwidze. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 185-186. — Toż w osob. odb. Kr. 1910 s. 30.

21. Wielki apostoł bł. Jakub Strepa arcybiskup lwowski. Lw. 1909 Księg. Chęcińskiego 16° s. 127.

22. Jadwiga święta królowa na tronie polskim. Opowieść dziejowa w 3 tomach. Kr. 1910 Druk. Katolika w Bytomiu, nakł. Prawdy s. 383.

23. Św. Jadwiga polska królowa... na scenę w 4 obrazy z Prologiem. Stanisławów 1911.

24. Opuszczone sieroty. Kr. 1911 Nakł. Głosu Narodu 16° s. 16.

25. Ciężka służba. Powiastka z czasów Żółkiewskiego. W. 1914 Druk. Prz. Katol. s. 58. — Toż. W. 1928 Nakł. Loretanek 8° s. 64.

26. Ciężka służba. [Zbiorowe wydanie opowieści]. Brody-Lw. 1914 s. 204.

27. Obrazek ze wsi. Wigilia chorego leśnego. W. 1914 Druk. Prz. Katol. s. 14.

28. Najsmutniejszy anioł. [Rodzaj powiastki]. W. 1914 Druk. Prz. Katol. s. 12.

29. Kuba z karczmy. Wigilia opuszczonych i zaniedbanych. W. 1914 Druk. Prz. Katol. s. 14.

30. W krzyżu moc i zwycięstwo. Wiedeń 1915 Druk. OO. Mechitarzystów s. 144.

31. Litania narodu polskiego. [Piotrków 1915] k. nlb. 4. Druki ulotne: Pieśni patriotyczne nr 3. — Toż. Kr. 1916 Druk. Uniw. 16° s. 5, nlb. 3.

32. Droga krzyżowa Polski. Piotrków 1916 Druk. Państw. 16° s. 77.

33. Polska a Rosja w pieśni największych wieszczów narodu. Kr. 1916 s. 47.

34. Trzeci maj. Kazanie w 125 rocznicę Konstytucji Trzeciego Maja w kościele św. Michała w Wiedniu 3 V 1916 r. W. 1916 s. 16.

35. Piastowskiego nam ludu potrzeba. [List przesłany Komitetowi urządzającemu obchód racławicki w Racławicach dn. 8 V 1916]. Racławice-Miechów 1916 Druk. Ludowa w Krakowie s. 16.

36. O Janie Kilińskim. [Piotrków 1917] Nakł. Koła Propagandy na rzecz Wojska Polskiego s. 12.

37. U trumny bohatera. [T. Kościuszko]. Trzy mowy. Kr. 1918 Druk. Narodowa s. 58.

38. Z niewoli do ziemi obiecanej. Lw. 1920 Nakł. Wyd. Krajowego 8° s. nlb. 6, 88, nlb. 3.

39. Praca i cierpienie. Lw.-W. 1921 Druk. W. L. Anczyca 8° s. nlb. 2, 238.

40. Krwi ofiarnej cześć. W: *Jednodniówka w dziesiątą rocznicę 6 p. Leg. 1915.* [28 VII 1925]. Wil. 1925.

41. Miłość wioski rodzinnej. Ideał nauczyciela ludowego. W. 1928 Nakł. SS. Loretanek 8° s. 46.

42. Krwi ofiarnej cześć. [Kazania, przemowy, odezwy, listy 1914-1918]. W. 1928 8° s. nlb. 16, 192, nlb. 4.

43. Biała sukmana. Opowieść z czasów Kościuszki. W. 1928 Nakł. SS. Loretanek 8° s. 28.

44. W walce o dusze i prawa nasze. W: *Powstanie Listopadowe, 1830-1931.* Lw. 1931 s. 62-67.

45. Budujemy Polskę. W: *Powstanie Listopadowe, 1830-1931.* Lw. 1931 s. 104-111.

46. Wstęp. W: NOWAK E.: *Rys dziejów duszpasterstwa wojskowego w Polsce, 968-1831.* W. 1932 s. IX-XII.

II.

Bandurski Władysław. W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 263-264, tamże literatura; PILCH Z.: Bandurski Władysław. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 1300, tamże literatura. — Ponadto: *Prąd.* R. 1932 t. 22 s. 234; *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 130; *Rocz. Katol.* R. 2: 1932 s. 421-429.

Krzysztof Piętka

Baraniak Antoni (1904-1977), arcybiskup, metropolita poznański, salezjanin, kanonista.

Syn Franciszka i Franciszki z Wolskich, urodził się 1 I 1904 r. w Sebastianowie, par. Mchy w archidiecezji poznańskiej. Po ukończeniu szkoły powszechnej w rodzinnej parafii, zgłosił się do Salezjańskiego Zakładu w Oświęcimiu i odbywał tam i w Krakowie naukę w szkole średniej od 1917 r., uwieńczoną egzaminem dojrzałości 30 V 1924 r. W tym okresie odbył też nowicjat i złożył pierwszą profesję zakonną 28 VII 1921 r. Po ślubach wieczystych pracował w l. 1924-1927 jako wychowawca w salezjańskich zakładach w Kleczy Dolnej, Czerwińsku i Warszawie. Wysła-

ny na studia do Rzymu, odbywał je w l. 1927-1933 na papieskim Uniw. Gregoriańskim; najpierw studia teologiczne, zakończone doktoratem w 1931; potem kanonistyczne, uwieńczone drugim doktoratem w 1933 r. z prawa kanonicznego. Dnia 3 VIII 1930 r. przyjął święcenia kapłańskie. Podczas pobytu w Rzymie pracował okresowo w Rocie Rzymskiej i Kongregacji Soboru.

Po powrocie do kraju objął 1 IX 1933 r. stanowisko sekretarza kard. A. Hlonda. Z nim też opuścił 14 IX 1939 r. Polskę, udał się do Rzymu, następnie do Lourdes, wiernie trwając przy jego boku na obczyźnie, z wyjątkiem okresu uwięzienia Prymasa przez okupacyjne władze niemieckie w Francji. Z nim powrócił 20 VII 1945 r. do Poznania, nadal zajmując stanowisko sekretarza, także po przeniesieniu się kard. Hlonda do Warszawy. Nowy prymas Stefan Wyszyński zatrzymał go na tym stanowisku, powodując w 1951 r. jego prekonizację na biskupa tytularnego teodozjopolitańskiego i pomocniczego gnieźnieńskiego. Po przyjęciu sakry biskupiej 8 VII 1951 r. bp Baraniak kontynuuje pracę w Sekretariacie Prymasa Polski, ale pełni też biskupie posługiwania w archidiecezji gnieźnieńskiej, a nawet w diecezjach warmińskiej i gorzowskiej.

W szczytowym okresie stalinizmu od grudnia 1953 do października 1956 r. cierpiał więzienie i stracił zdrowie. Uwolniony w dniach polskiego Października, wrócił do pracy w Sekretariacie Prymasa Polski. Jego wypróbowana wierność Kościołowi i Prymasowi przyczyniła się do wyniesienia go 30 V 1957 r. na arcybiskupią stolicę poznańską.

Jako arcybiskup poznański często odwiedzał parafie i odbywał kanoniczne wizytacje w archidiecezji. Okazał głębokie zrozumienie dla historycznych tradycji tego najstarszego biskupstwa na ziemiach polskich; po duszpasterskim i naukowym przygotowaniu urządził w Poznaniu uroczystości Millenium Chrztu Polski i Millenium Biskupstwa Poznańskiego. Z okazji tego drugiego Millenium odbył się w 1968 r. synod diecezjalny, pierwszy po 232 latach. Kończąc dzieło odbudowy katedry, chętnie umieszczał w niej historyczne pamiątki i pomniki. Zorganizował w 1964 r. Muzeum Archidiecezjalne jako samodzielną instytucję, zreorganizował w 1973 r. Archiwum Archidiecezjalne. U Stolicy Apostolskiej wyjednał 6 XII 1972 r. dekret potwierdzający metropolitalne prawa Poznania. Realizując przedwojenne starania kard. A. Hlonda, doprowadził do utworzenia 23 VII 1969 r. Papieskiego Wydziału Teologicznego przy Arcybiskupim Seminarium Duchownym, po próbnym okresie pięcioletnim zatwierdzonego na stałe przez Stolicę Apostolską.

Obznajomiony dobrze ze sprawami Kościoła w Polsce przez długie lata pracy w Sekretariacie Prymasa, jako arcybiskup działał w Komisji Głównej Episkopatu, był członkiem kilku innych Komisji, a po Soborze Watykańskim II przewodniczącym Komisji do spraw realizacji jego uchwał. Na Soborze zajmował się sprawami Kościołów Wschodnich jako członek Komisji Soborowej, zabierał kilka razy głos na Auli obrad także w innych sprawach. Wspólnie z o. Julianem Piskorkiem TJ opracował i na Soborze rozpowszechnił memoriał o reformie kalendarza, stawiając wniosek o podjęcie starań zastąpienia dotychczasowego kalendarza nowym uproszczonym. W l. 1969 i 1971 był członkiem delegacji Episkopatu Polski na Synodzie Biskupów.

W Poznaniu podjął starania o wyniesienie na ołtarze zmarłych w opi-

nii świętości: Edmunda Bojanowskiego, Marii Karłowskiej, Siostry Sancji (Janiny Szymkowiak), ks. Wawrzyńca Kuśniaka, ks. Aleksandra Żychlińskiego, ks. Kazimierza Rolewskiego i O. Bernarda z Wąbrzeźna. Ukonstytuował instancje do przeprowadzenia procesów informacyjnych tych Sług Bożych, czuwał nad ich pracami.

Swą wiedzę kanonistyczną wykorzystywał głównie w praktycznym działaniu. Tematem jego dysertacji doktorskiej z prawa kanonicznego były uprawnienia i obowiązki proboszcza zakonnego. Opublikował tylko jej część. Pierwsze artykuły poświęcił tematyce misyjnej, sprawom pedagogicznym i osobie św. Jana Bosko. W urzędowych enuncjacjach biskupich uwzględnił szeroką tematykę aktualnych problemów Kościoła lokalnego i powszechnego.

I.

1-451. [Bibliografia prac drukowanych arcybiskupa metropolity Antoniego Baraniaka do roku 1973. W: *W służbie Kościoła Poznańskiego*. P. 1974 s. 40-76].

[Uzupełnienie:]

452. Zasługi św. Jana Bosko dla muzyki kościelnej. *Muzyka Kośc.* R. 9: 1934 nr 7/8 s. 89-94.

453. U grobu św. Marii Goretti. *Głos. Katol.* R. 7: 1951 nr 31 s. 247, 249.

454. Święty Jan Bosko. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 4 s. 25, 27.

455. Do ministrantów parafii Jabłonna. *Mały Przew.* R. 1960 s. 29.

456. Postać Prymasa Polski kardynała Augusta Hlonda jako założyciela polskiej organizacji kościelnej na ziemiach zachodnich i jako czciciela Matki Bożej. *Wrocł. Wiad. Kośc.* R. 20: 1965 s. 295-302.

457. Statuty Archidiecezjalnego Synodu Poznańskiego odprawionego pod przewodnictwem Księdza Arcybiskupa Dra Arcybiskupa Baraniaka Metropolity Poznańskiego w dniach 4 czerwca, 12 września i 12 października Milenijnego Roku Pańskiego 1968 w Bazylice Archikatedralnej w Poznaniu. Księg. św. Wojciecha [1972] 8° s. XV, nlb. 1. 594, nlb. 1.

458. Na tematy współczesności. W: *W służbie Kościoła Poznańskiego*. P. [1974] s. 77-104.

459. Z noworocznego kazania wygłoszonego w kościele św. Anny w Poznaniu 1 I 1973 r. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 24: 1973 nr 5 s. 100-101.

460. Słowo Arcypasterskie na rozpoczęcie Tygodnia Powszechnej Modlitwy o Jedność Chrześcijan, wygłoszone w kościele OO. Dominikanów w Poznaniu — 18 I 1973 r. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 24: 1973 nr 5 s. 101-103.

461. Ze Słowa wielkanocnego Arcybiskupa Poznańskiego na 1973 r. *Mies. Kośc.* R. 24: 1973 nr 6 s. 131-133.

462. Słowo Arcypasterskie zapowiadające XXIX Tydzień Miłosierdzia. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 24: 1973 nr 6 s. 133-135. — Toż. *Przew. Katol.* R. 1973 nr 39 s. 353.

463. Słowo wprowadzające do odnowienia przyrzeczeń kapłańskich. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 24: 1973 nr 7 s. 147-149.

464. Homilia wielkoczwartkowa wygłoszona w Bazylice Archikatedralnej Poznańskiej — 19 IV 1973 r. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 24: 1973 nr 7 s. 149-151.

465. Z kazania wygłoszonego w I-sze święto Wielkanocy w Bazylice Archikatedralnej Poznańskiej — 22 IV 1973 r. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 24: 1973 nr 7 s. 151-153.

466. Słowo Arcypasterskie wygłoszone na zakończenie Dni Dominikańskich. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 24: 1973 nr 7 s. 153-154.

467. Przemówienie wygłoszone w czasie mariologicznego kursu duszpasterskiego. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 24: 1973 nr 8 s. 176-179.

468. Słowo Arcypasterskie wprowadzające do odnowienia kapłańskich przyrzeczeń wielkoczwartkowych na zakończenie „Dni kapłańskich" na Świętej Górze Gostyńskiej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 24: 1973 nr 8 s. 179-181.

469. Arcypasterskie słowo powitania skierowane na zakończenie procesji Bożego Ciała do ks. abpa Emanuela Clarizio [...] *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 24: 1973 nr 9 s. 199.

470. Słowo Arcypasterskie na zakończenie procesji Najśw. Serca Jezusa. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 24: 1973 nr 9 s. 199-201.

471. Przemówienie wygłoszone w Archiwum Archidiecezjalnym z okazji poświęcenia odnowionych pracowni. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 24: 1973 nr 9 s. 201-203.

472. Żyj w pamięci narodu i Kościoła. Zaduszne wspomnienie o Kardynale Auguście Hlondzie, wygłoszone przez Radio

Watykańskie dnia 3 XI 1969 r. *Przew. Katol.* R. 1973 nr 42 s. 377-378.

473. Wielki w życiu i śmierci [kard. A. Hlond]. *Przew. Katol.* R. 1973 nr 47 s. 434-435.

474. Kard. Hlond wielki w życiu i wielki w śmierci. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 1 s. 5-9.

475. Kardynał Hlond czcicielem i naśladowcą św. Wojciecha. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 2 s. 25-28.

476. Kardynał Hlond światłem. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 2 s. 28-32.

477. Mowa żałobna wygłoszona na pogrzebie śp. Ks. Infułata Lucjana Haendschkego, Prepozyta Kapituły Metropolitalnej Poznańskiej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 3/4 s. 51-53. — Toż: Pożegnanie arcypasterskie. Z mowy żałobnej. *Przew. Katol.* R. 1974 nr 4 s. 7.

478. Słowo Arcypasterskie do Śpiewaków Archidiecezji Poznańskiej z okazji uroczystości św. Cecylii. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25 1974 nr 3/4 s. 53-54.

479. Przemówienie wigilijne wygłoszone do Kapłanów m. Poznania. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 3/4 s. 54-56.

480. Słowo Arcypasterskie na inauguracyjnym posiedzeniu Archidiecezjalnego Komitetu Roku Świętego. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 3/4 s. 57-59.

481. Słowo Arcypasterskie na zakończenie uroczystości otwarcia Roku Świętego w Archikatedrze Poznańskiej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 5 s. 106-107.

482. Wprowadzenie pasterskie w problematykę Tygodnia Powszechnej Modlitwy o jedność chrześcijan. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 5 s. 107-109.

483. Słowo Arcypasterskie na rozpoczęcie VII Tygodnia Modlitw o trzeźwość narodu. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 5 s. 109-110.

484. List Pasterski na Wielki Post w Roku Świętym. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 6 s. 128-130.

485. Pozdrowienie liturgiczne na początku uroczystości konsekracyjnej Biskupa Nominata Mariana Przykuckiego. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 7 s. 148-149.

486. Wielkanocne pozdrowienia arcypasterskie. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 7 s. 149-151.

487. Miłosierni — miłosierdzia dostąpią. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 7 s. 151-152. — Toż. *Przew. Katol.* R. 1974 nr 9 s. 1-2.

488. Homilia arcypasterska podczas Mszy św. pielgrzymkowej byłych więźniów koncentracyjnych obozów w Bazylice Archikatedralnej Poznańskiej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 9 s. 193-194.

489. Słowo Arcypasterskie w czasie pielgrzymki jubileuszowej sióstr zakonnych do Bazyliki Archikatedralnej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 9 s. 194-195.

490. Słowo Arcypasterskie do pielgrzymów Archidiecezji Poznańskiej w Bazylice Archikatedralnej w Poznaniu. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 9 s. 196-198.

491. Homilia wygłoszona do pielgrzymów Roku Świętego w Bazylice Archikatedralnej w Poznaniu. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 9 s. 198-200.

492. Słowo Arcypasterskie do pielgrzymów w Bazylice Archikatedralnej w Zielone Święta w Roku Jubileuszowym. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 10 s. 224-227.

493. Homilia do pielgrzymów Roku Świętego w Bazylice Archikatedralnej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 10 s. 227-229.

494. Wskazania liturgiczne dotyczące dorocznej adoracji Najśw. Sakramentu. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 11 s. 250-252.

495. Słowo Arcypasterskie wygłoszone do pielgrzymów Archidiecezji Poznańskiej w Bazylice Archikatedralnej w Poznaniu. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 11 s. 254-256.

496. Słowo Arcypasterskie wygłoszone w uroczystość świętych Apostołów Piotra i Pawła do pielgrzymów miasta Poznania. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 12 s. 265-267.

497. Z przemówienia podczas nabożeństwa jubileuszowego w intencji Prymasa Polski w Kolegiacie Poznańskiej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 12 s. 267-269.

498. Matka Kościoła włącza nas w zbawcze dzieło. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 25: 1974 nr 12 s. 269-271.

499. O Roku Świętym w Polsce. *Przew. Katol.* R. 1974 nr 9 s. 1-2.

500. Wielki Post w Roku Świętym. *Przew. Katol.* R. 1974 nr 12 s. 1-2.

501. O jedności Ludu Bożego. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 1 s. 5-7.

502. Słowo Arcypasterskie do młodzieży z okazji pielgrzymki jubileuszowej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 3 s. 56-61.

503. Słowo Arcypasterskie zapowiadające VIII Tydzień Modlitw o trzeźwość Narodu. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 3 s. 61-62.

504. Z przemówienia do Moderatorów Dekanalnych Archidiecezji Poznańskiej.

Mies. Kośc. Arch. Pozn. R. 26: 1975 nr 6 s. 121-124.

505. Przemówienie podczas akademii ku czci Sł. Bożego Bernharda Lichtenberga. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 6 s. 124-126.

506. Z mowy żałobnej podczas pogrzebu śp. Ks. Infułata Józefa Janego. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 6 s. 126-127.

507. Homilia wygłoszona podczas konsekracji Olejów św. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 7 s. 145-147.

508. Słowo Pasterskie na Rezurekcji w Bazylice Archikatedralnej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 7 s. 147-149.

509. Słowo Arcypasterskie zapowiadające XXXI Tydzień Miłosierdzia. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 7 s. 149-150.

510. Wprowadzenie w liturgię święceń kapłańskich w obecności kard. Sebastiana Baggio, Prefekta Świętej Kongregacji do spraw Biskupów w Rzymie. *Mies. Kośc.* R. 26: 1975 nr 8 s. 170-171.

511. O podtrzymanie zdrowego ducha. Z przemówienia z okazji 900-lecia Diecezji Płockiej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 8 s. 171-173.

512. Wprowadzenie do uroczystości jubileuszowej z okazji 40-lecia kapłaństwa Ks. Prałata Bolesława Wyszyńskiego. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 9 s. 193-194.

513. Słowo Arcypasterskie wzywające do odnowy kultu Krzyża św. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 9 s. 194-196.

514. Przemówienia w katedrze w Faenza. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 10/11 s. 235-236.

515. Bóg obecny wśród nas. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 10/11 s. 237-238.

516. Słowo pożegnalne w czasie pogrzebu śp. Biskupa Franciszka Jedwabskiego. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 10/11 s. 238-241.

517. Kazanie wygłoszone podczas odpustu w Kotłowie. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 26: 1975 nr 12 s. 268-271.

518. Przemyślmy to w Roku Świętym: Jesteśmy braćmi. *Przew. Katol.* R. 1975 nr 1 s. 1-2.

519. Bądźcie mi świadkami. *Przew. Katol.* R. 1975 nr 7 s. 1.

520. W blasku chwały Zmartwychwstania. *Przew. Katol.* R. 1975 nr 13 s. 1.

521. Założycielowi „Przewodnika Katolickiego" w hołdzie. *Przew. Katol.* R. 1975 nr 20 s. 7.

522. Znak Zbawienia. *Przew. Katol.* R. 1975 nr 37 s. 1.

523. Przemówienie w Radiu Watykańskim. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 1 s. 4-5.

524. Homilia podczas spotkania jubileuszowego pielgrzymów polskich z wiernymi miasta Rzymu w parafii rzymskiej Dzieciątka Jezus. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 1 s. 5-6.

525. Słowo Arcypasterskie na uroczystości ku czci św. Cecylii w Bazylice Archikatedralnej Poznańskiej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 2 s. 26-28.

526. Słowo Arcypasterskie do uczestników zebrania misyjnego. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 2 s. 28-29.

527. Archiwum Archidiecezjalne na tle rozwijającego się przez wieki środowiska naukowego Poznania. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 3/4 s. 50-54.

528. W nawiązaniu do Jubileuszu Salezjańskiego. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 3/4 s. 54-56.

529. Przemówienie wigilijne do Duchowieństwa miasta Poznania. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 3/4 s. 56-58.

530. Słowo Arcypasterskie zapowiadające IX Tydzień Modlitw o trzeźwość Narodu. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 3/4 s. 58-59.

531. Z przemówienia wygłoszonego z okazji uroczystości odpustowych i wprowadzenia relikwii św. Jana Bosko w parafii na Winogradach. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 5 s. 97-99.

532. Słowo Arcypasterskie zapowiadające XXXII Tydzień Miłosierdzia. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 5 s. 99-100.

533. Homilia w czasie liturgii Mszy Krzyżma w Bazylice Archikatedralnej Poznańskiej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 6 s. 132-133.

534. Nasze dzisiejsze spotkanie ze Zmartwychwstałym Chrystusem. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 6 s. 134-136.

535. Ze Słowa Wprowadzającego na kursie duszpasterskim dla kapłanów Archidiecezji Poznańskiej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 7/8 s. 182.

536. Zaproszenie Maryi na uroczyste Nawiedzenie Archidiecezji Poznańskiej. Homilia wygłoszona na Jasnej Górze. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 9 s. 193-195.

537. List Pasterski zapowiadający Nawiedzenie Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej w Archidiecezji Poznańskiej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 27: 1976 nr 11 s. 246-248.

538. List Arcypasterza Poznańskiego do chorych w związku z Nawiedzeniem Obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej. *Mies.*

Kośc. Arch. Pozn. R. 27: 1976 nr 11 s. 248-250.

539. Trzeźwymi bądźcie. *Przew. Katol.* R. 1976 nr 10 s. 1.

540. „Matka mądra i czuwająca". *Przew. Katol.* R. 1976 nr 26 s. 3.

541. Idźcie służyć braciom swoim. *Przew. Katol.* R. 1976 nr 40 s. 1.

542. [Wędrówka Królowej]. *Przew. Katol.* R. 1976 nr 45 s. 3.

543. Komunikat dotyczący Listu Ojca Świętego na rozpoczęcie Nawiedzenia Obrazu Matki Boskiej w Archidiecezji Poznańskiej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 28: 1977 nr 1 s. 2-3.

544. Powitanie Matki Bożej przez Księdza Arcybiskupa Metropolitę, odtworzone w Ostrowie dnia 7 listopada 1976 r. z taśmy magnetofonowej. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 28: 1977 nr 1 s. 3-4.

545. Przemówienie wygłoszone do kapłanów miasta Poznania w wigilię Bożego Narodzenia 1976. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 28: 1977 nr 2 s. 31-35.

546. Mowa żałobna wygłoszona w Poznańskiej Bazylice Archikatedralnej na pogrzebie śp. Księdza Infułata Gerarda Mizgalskiego. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 28: 1977 nr 2 s. 35-36.

547. Słowo Arcypasterskie zapowiadające X Tydzień Modlitw o trzeźwość Narodu. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 28: 1977 nr 2 s. 36-37.

548. List do Moderatorów Dekanalnych zebranych na Świętej Górze w Gostyniu w dniach od 28 lutego do 1 marca 1977 roku. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 28: 1977 nr 3/4 s. 65-68. — Toż. *Przew. Katol.* R. 1977 nr 20 s. 2.

549. Słowo do Alumnów Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Poznaniu. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 28: 1977 nr 5 s. 79-81.

550. Homilia na uroczystości odpustowej Zwiastowania Najświętszej Panny Maryi w Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Poznaniu. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 28: 1977 nr 5 s. 81-85.

551. Wielkanocne życzenia. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 28: 1977 nr 6 s. 98-99.

552. Ze Słowa Arcypasterskiego do uczestników kursu duszpasterskiego. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 28: 1977 nr 6 s. 99-101.

553. Przemówienie wygłoszone z okazji poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę Domu Księży Emerytów. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 28: 1977 nr 6 s. 101-103.

554. Słowo Arcypasterskie zapowiadające XXXIII Tydzień Miłosierdzia. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 28: 1977 nr 6 s. 103-104.

555. Z modlitwy powitalnej podczas Nawiedzenia Obrazu Matki Bożej w parafii Mchy. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 28: 1977 nr 7/8 s. 127-128.

556. Słowo Arcypasterskie na Tydzień Modlitw o trzeźwość. *Przew. Katol.* R. 1977 nr 9 s. 1.

557. Testament duchowy. *Przew. Katol.* R. 1977 nr 35 s. 1.

II.

Z czynności arcypasterskich. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 8: 1957 — R. 28: 1977 nr 9; PRZYKUCKI M.: Z kalendarium życia i prac ks. arcybiskupa Antoniego Baraniaka metropolity poznańskiego. W: *W służbie Kościoła Poznańskiego*. P. 1974 s. 8-39; Śp. Arcypasterzowi w hołdzie. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 28: 1977 nr 10/11 s. 170-202; W. R.: Jego czas był czasem Kościoła. *Przew. Katol.* R. 1977 nr 42 s. 4-6; FĄKA M.: Baraniak Antoni (1904-1977), arcybiskup. W: *Polscy kanoniści* (wiek XIX i XX) cz. 1 s. 14-15.

Ks. Marian Banaszak

Baranowski Zygmunt (1884-1966), moralista, publicysta, pedagog.

Urodził się w Kłecku 2 X 1884 r. jako syn budowniczego Władysława i Wiktorii Hund. Maturę złożył 18 II 1904 r. Studia filozoficzno-teologiczne odbył w Seminarium Duchownym w Poznaniu i Gnieźnie i dnia 9 II 1908 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Na dalsze studia wyjechał do Monasteru, gdzie zdał egzamin na nauczyciela religii (1909), a następnie uzyskał doktorat z teologii na podstawie rozprawy „Luthers Lehre von der Ehe", pisanej pod kierunkiem prof. J. Mansbacha (19 XII 1922). Od 1913 r. pracował w szkolnictwie najpierw w Wągrowcu, potem w Lesznie i w Gimnazjum Marii Magdaleny i Jana Kantego w Poznaniu, udzielał się czynnie w Kole XX Prefektów Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Poznańskiej i 8 II 1921 r. został wybrany jego prezesem. Kardynał Hlond powołał go na stanowisko profesora dogmatyki i teologii fundamentalnej (13 XII 1926) w arcybiskupim Seminarium Duchownym w Poznaniu, a na-

stępnie powierzył mu wykłady z teologii pasterskiej (13 X 1927) i moralnej. Za zgodą Kurii współpracował z czasopismami „Robotnik", „Młody Hufiec" i wchodził do redakcji „Wiadomości dla Duchowieństwa" (1928). W 1933 r. został sędzią prosynodalnym (1 XII 1933) i pozostał nim aż do śmierci.

Lata okupacji spędził w Poznaniu ukrywając się przed hitlerowcami, a po wojnie podjął dawne obowiązki. Niebawem został kanonikiem gremialnym Kapituły Metropolitalnej Poznańskiej (20 IV 1946) oraz członkiem Komisji dla spraw dyscypliny w Arcybiskupim Seminarium Duchownym w Poznaniu (1961 na sześć lat) i cenzorem ksiąg treści religijnej (18 II 1963). Zmarł 17 V 1966 r. w Poznaniu. Pisał wiele i na różne tematy, zawsze prosto, jasno i przystępnie, przekazując naukę moralną szerokim rzeszom czytelników zarówno duchownych jak świeckich. Wśród książek i broszur przeważają podręczniki szkolne do nauki religii w gimnazjach i opracowania popularyzujące katolicką moralność. Talent narracyjny ujawnił się w znakomitych gawędach, których cykle pojawiały się na łamach „Przewodnika Katolickiego" pod imieniem Wuja z Baranowa, Wuja z Chwaliszewa i in.

I

1. Skąd przyszli nasi praojcowie? *Robotnik*. R. 7: 1911 nr 15.

2. Luthers Lehre von der Ehe. Münster 1913.

3. Rec.: A. KLAWEK: Noc betlejemska. Historia czy legenda. P. 1921. *Wiad. dla Duchow*. R. 9: 1922 s. 53-54.

4. Zasady życia chrześcijańskiego. Podręcznik na 4 kl. gimn. dozwolony do użytku w szkołach średnich... Wyd. 2. P. 1922. — Toż. Wyd. 3. P. 1923 16° s. nlb. 8, 177. — Toż. Wyd. 4 popr. P. 1924 Księg. św. Wojciecha 8° s. nlb. 6, 177. — Toż. Wyd. 5. P. 1924 8° s. nlb. 6, 177. — Toż. Wyd. 6. P. 1925 16° s. nlb. 6, 177. Wspólnie z S. KOWALSKIM.

5. Dzieje Starego Zakonu. Nauka o Bogu i przykazaniach Jego. Podręcznik na kl. I gimn. P. 1923 Księg. św. Wojciecha. Wspólnie z S. KOWALSKIM.

6. Zagadnienia programowe. *Mies. Katech. i Wychow*. R. 12: 1923 s. 59-63.

7. Gorączka uformowania. *Mies. Katech. i Wychow*. R. 13: 1924 s. 13-15.

8. Katolicyzm wojujący czy cierpiący. *Wiad. dla Duchow*. R. 12: 1925 s. 3-6.

9. Rec.: A. KARL: Das Wesen des Katholizismus. Augsburg 1924. *Prz. Teol*. R. 6: 1925 s. 352-353.

10. Rec.: J. WORONIECKI: Katolicka etyka wychowawcza. Cz. 1. P. 1925. *Wiad. dla Duchow*. R. 12: 1925 s. 76-77. — Toż. *Prz. Teol*. R. 8: 1927 s. 195-197.

11. Rec.: J. ARCHUTOWSKI: Gramatyka języka hebrajskiego. Wyd. 2. W. 1925. *Wiad. dla Duchow*. R. 12: 1925 nr 7-9 s. 77-78.

12. Służba Boża. Podręcznik na kl. 4 gimn. P. [1926] Księg. św. Wojciecha 16° s. nlb. 10, 174. — Toż. Wyd. 2. P. 1927 16° s. 174, nlb. 2. — Toż. P. 1928 8° s. nlb. 4, 174. — Toż. P. 1929 8° s. nlb. 8, 174. — Wyd stereotyp. P. 1934 16° s. nlb. 8, 174. — Toż. P. 1935 16° s. nlb. 4, 174. — Toż. P. 1936 16° s. 184.

13. Chrystus — Królem wszystkich warstw społecznych. *Wiad. dla Duchow*. R. 13: 1926 s. 2-9.

14. Zmartwychwstanie Pańskie. *Młoda Polka*. R. 7: 1926 nr 4 s. 50.

15. Św. Franciszek z Asyżu. (W 700-letnią rocznicę zgonu). *Przew. Społ*. R. 7: 1926 s. 343-349.

16. Św. Franciszek a młodzież. *Przew. Społ*. R. 7: 1926 s. 355-360.

17. Chrystus Król. Wykład. *Kierownik Stow. Mł*. R. 5: 1926 s. 253-255, 292-295.

18. Rec.: M. MÜLLER: Die Freundschaft des hl. Franz von Sales mit der hl. Johanna Franziska von Chantal. München 1924. *Prz. Teol*. R. 7: 1926 s. 89-90.

19. Rec.: M. SIENIATYCKI: Dogmatyka katolicka. *Wiad. dla Duchow*. R. 13: 1926 s. 89-90.

20. Rec.: J. LUBELSKI: Etyka katolicka. *Wiad. dla Duchow*. R. 13: 1926 nr 7-9 s. 90.

21. Rec.: F. SAWICKI: Die vier Lebensalter. Paderborn. *Wiad. dla Duchow*. R. 13: 1926 s. 273.

22. Reformy małżeńskie Lutra. *Prz. Teol*. R. 8: 1927 s. 315-323.

23. Proboszcz a prefekt. *Wiad. dla Duchow*. R. 14: 1927 s. 289-292, 356-358.

24. Szkoła bez religii. W: *Akcja Katolicka. Zbiór kazań*. P. 1928 s. 143 n.

25. W sprawie polowania duchownego. *Wiad. dla Duchow*. R. 15: 1928 s. 72-73.

26. Zatrute studnie. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 101-105.
27. Rachunek sumienia. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 129-132.
28. Znaczenie wychowania religijnego w SMP. *Młody Hufiec.* R. 2: 1928 nr 6 s. 133-134.
29. Walka o młodzież. *Tęcza.* R. 2: 1928 nr 46.
30. Zmartwychwstanie Pańskie. *Młoda Polka.* R. 9: 1928 nr 4 s. 99.
31. Polska królestwem Chrystusowym. *Przew. Społ.* R. 9: 1928 s. 351-354.
32. Kapłan rozsądny — wykształcony — uczony. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 205-210.
33. W sprawie śpiewu na pogrzebach. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 265.
34. Rec.: Podręcznik metodyczny do nauki historii biblijnej. Oprac. J. SZUKALSKI. T. 1. P. 1928. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 283, 345-346.
35. Rec.: F. MIREK: Elementy społeczne parafii rzym.-katolickiej. P. 1928. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 347-348; R. 16: 1929 s. 23-25.
36. Rec.: B. GŁADYSZ: Do przyszłej reformy brewiarza i mszału. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 348.
37. O pielgrzymkach i miejscach cudownych. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 62-65.
38. Nowy katechizm diecezjalny. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 196-200.
39. W spółżyciu kapłańskim. *Wiad. dla Diec.* R. 16: 1929 s. 207-212.
40. Kurs katechetyczny w Poznaniu. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 228-229.
41. Zlot Sokoli w Poznaniu. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 229-230.
42. Rec.: F. RUTKOWSKI: Ks. Wincenty Kluczyński arcybiskup mohylowski. P. 1929. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 236.
43. O lepszy podział pracy kapłańskiej. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 274—279.
44. Pokłosie podstawowe. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 309-312.
45. Rec.: J. O. CURWOOD: Powieści. P. 1929. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 321-322.
46. Czego Polska nie widziała na polu chwały Bożej. *Przew. Katol.* R. 36: 1930 nr 28 s. 6-7.
47. W pokuty czas. *Młoda Polka.* R. 11: 1930 nr 3 s. 50.
48. Płace żniwne. *Robotnik.* R. 26: 1930 nr 28.
49. Róża do kożucha czyli barok do gotyku. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 z. 1 s. 4-9, 78-81.
50. Dziwny kwiatek z pobożnej niwy. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 14-16.
51. Kwiatki duszpasterskie. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 121-122.
52. Słowa a czyny. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 360-362.
53. Rec.: FAHSEL: Gepräche mit einem gottlosen. Freiburg. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 317.
54. Rec.: FAHSEL: Ehe, Liebe und Sexualproblem. Freiburg. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 317-318.
55. Rec.: P. LIPPERT: Von Seele zu Seele. Griefe an gute Menschen. Freiburg. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 318-319.
56. Rec.: F. MUTZ: Die Verwaltung der hl. Sakramente vom pastoralen Standpunkte. Freiburg 1923. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 346-347.
57. Rec.: Ks. ROLEWSKI: Nauka katolicka o małżeństwie. P. 1930. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 370-371.
58. Rec.: S. BROSS: Myśli św. Augustyna. P. 1930. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 372-373.
59. Jak kształcić charakter? *Przew. Społ.* R. 12: 1931 s. 258-261.
60. Rozważania praktyczne nad encykliką Ojca św. Piusa XI o małżeństwie. P. 1931 Wyd. Zw. Katol. Tow. Rob. 8° s. 48.
61. Przedwiośnie. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 7 s. 118.
62. Z ust dzieci i niemowląt... *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 13 s. 238.
63. Współczesne problemy teologii moralnej. W: *Pamiętnik VI zjazdu* [Zw. Zakł. Teol.]. P. 1931 s. 228-230.
64. Spowiednik wobec kwestii onanismi coniugalis. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 19-22.
65. Publiczne zgorszenie. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 25-26.
66. Stosunki towarzyskie z gorszycielami. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 42-44.
67. W sprawie pomnika Serca Jezusowego. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 69-70.
68. Niepolityczni katolicy. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 108-111.
69. Słowo pożegnania. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 199-200.
70. Hiszpania a my. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 226-229.
71. Rec.: M. SCHMID: Dobra przełożona. Kr. 1930. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 62-63.
72. Rec.: R. PLUS: Kaznodziejstwo „realne" i „nierealne". Kr. 1930. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 94-95.
73. Rec.: H. SPALDING: Etyka w zawodzie pielęgniarki. P. 1930. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 95-96.

74. Rec.: *Roczniki Katolickie na rok 1931. Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 195-196.

75. Rec.: Nowa historia biblijna diecezjalna. P. 1930. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 146-147.

76. [Dwanaście] 12 godzin na zegarze życia. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 1 s. 2.

77. Walka ze zgorszeniem. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 26 s. 402.

78. Obrazki jugosłowiańskie. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 50 s. 791-792; nr 51 s. 807-808; nr 52 s. 826-828.

79. Kwestia finansowa w życiu Kościoła. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 69-74.

80. Ad notam. Kąkol wśród pszenicy. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 95-97.

81. Walka z bezwstydem w literaturze i obrazku. *Ruch Katol.* R. 2: 1932 s. 275-280.

82. Rec.: A. ŻYCHLIŃSKI: Życie wewnętrzne. Rozważania teologiczne. Lw. 1931. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 100.

83. Rec.: K. MAZURKIEWICZ: Kwestia seksualna w wychowaniu. P. 1931. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 100-101.

84. Rec.: H. SCHILGEN: Ty i ona. Kr. 1931. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 154-155.

85. Rec.: S. SZPOTAŃSKI: Bez ziemi i bez nieba. P. 1931. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 155.

86. Rec.: L. BARON: Jeden z bohaterów ostatniej doby Maurycy Retour. Kr. 1931. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 156.

87. Ambona wobec niemoralności czasów obecnych. W: *Współczesne problemy życia kościelnego na ambonie.* P. 1932 s. 121-129.

88. Chrystus w Kościele. *Doniesienia Archid. Inst. A. K.* R. 2: 1932 nr 6 s. 92-95.

89. „Nic nad Boga". *Kierownik Stow. Młodz.* R. 12: 1933 s. 312-314.

90. Kościół nauczycielem prawdy. *Donies. Arch. Inst. A. K.* R. 3: 1933 s. 11-14. — Toż. *Szkoła Apostołów.* R. 1933 nr 7.

91. Kościół źródłem życia. *Donies. Arch. Inst. A. K.* R. 3: 1933 nr 3 s. 44-47. — Toż. *Szkoła Apostołów.* R. 1933 nr 9.

92. Kościół wychowawcą ludzkości. *Donies. Arch. Inst. A. K.* R. 3: 1933 nr 4 s. 61-65.

93. Praktykujący katolik. *Donies. Arch. Inst. A. K.* R. 3: 1933 nr 6 s. 100-102.

94. Przejawy neopoganizmu w dzisiejszym świecie. *Ruch Katol.* R. 3: 1933 nr 9/10 s. 398-403.

95. Rec.: J. POSADZY: Droga pielgrzymów. P. 1933. *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 s. 184.

96. Rec.: T. TOTH: Dekalog. T. 1. Kr. 1933. *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 s. 239-240.

97. Rec.: B. GŁADYSZ: Dogmatyczne teksty w poetyckich utworach Seduliusza. P. 1933. *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 s. 290.

98. Rec.: T. TOTH: Dekalog. T. 2. Kr. 1933. *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 s. 291.

99. Rec.: O. PROHASZKA: Słowo Żywota. T. 1. Kr. 1932. *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 s. 291-292.

100. Rec.: F. RUSZCZYŃSKI: Lekcje przygotowawcze do pierwszej spowiedzi św. Czempiń 1933. *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 s. 293.

101. Rec.: I. SZUTOWICZ: Demonizm nad Polską i Europą. Przemyśl 1931. *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 s. 299.

102. Rec.: S. BALICKI: Dziewiąta fala. Opowieść morska. P. 1933. *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 s. 301.

103. Kościół katolicki — dziełem Bożym. *Ruch Katol.* R. 4: 1934. nr 4 s. 172-175.

104. Konstytucja Kościoła. *Ruch Katol.* R. 4: 1934 nr 5 s. 222-225.

105. Następcy Apostołów. *Ruch Katol.* R. 4: 1934 nr 6 s. 272-275.

106. Ojcze nasz, któryć jest w niebiesiech, święć się Imię Twoje! *Przew. Katol.* R. 40: 1934 s. 18, 39, 50, 83, 116, 134.

107. Opatrzność Boska a emerytura kapłańska. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 49: 1934 s. 15-16.

108. Powódź czasopism. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 49: 1934 s. 36-38, 97-100.

109. Jubileusz. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 49: 1934 s. 138-139.

110. Legion Młodych i Straż Przednia. *Mies .Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 49: 1934 s. 70-73.

111. Kapłański rachunek sumienia. (Rozważania jubileuszowe). *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 49: 1934 s. 183-185.

112. Odkupienie w świetle dogmatyki i katechizmu. (Rozważanie jubileuszowe). *Mies. Kość. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 49: 1934 s. 220-221.

113. Obowiązek misyjny. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 49: 1934 s. 313-314.

114. Rec.: J. SZUKALSKI: Katechezy dla wyższych oddziałów szkoły powszechnej. Cz. 1. P. 1934. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 49: 1934 s. 48.

115. Rec.: Jezus Eucharystyczny. Sześć kazań. Tłum. I. KMIECIK. Lw. 1934. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 49: 1934 s. 154.

116. Rec.: N. CIESZYŃSKI: Roczniki Katolickie na rok 1934. P. 1934. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 49: 1934 s. 154-155.

117. Kościół i państwo. *Ruch Katol.* R. 5: 1935 nr 4 s. 171-174.

118. Rec.: M. BUŁAWSKI: Przemowy okolicznościowe. P. 1935. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 50: 1935 s. 43.

119. Rec.: N. CIESZYŃSKI: W cieniu palm i piniorów. Potulice 1935. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 50: 1935 s. 217.

120. Rec.: J. LUBELSKI: Historia Kościoła katolickiego. Podręcznik dla szkół średnich. Tarnów. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 50: 1935 s. 217-218.

121. Rec.: J. ŁAPOT: Zbiór przykładów. T. 1: Wiara. Kielce 1935. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 50: 1935 s. 334.

122. Rec.: Księga pamiątkowa Międzynarodowego Kongresu Filozofii Tomistycznej w Poznaniu. Gniezno 1935. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 50: 1935 s. 382-383.

123. Rec.: C. LECHICKI: Przewodnik po beletrystyce. P. 1935. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 50: 1935 s. 383; *Ruch Katol.* R. 5: 1935 s. 548.

124. Rec.: S. ABT: Othlon de Saint Emmeran. Wyznania mnicha z XI w. Lw. 1935. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 50: 1935 s. 383.

125. Rec.: J. E. GEORG: Z tajników pożycia małżeńskiego i jego społecznych powikłań. P. 1935. *Mies. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 50: 1935 s. 383-384.

126. Obrzędy święte. Podręcznik do nauki religii dla uczniów 1 kl. gim. P. 1936 Księg. św. Wojciecha 8° s. 124. — Toż. P. 1937 16° s. 124. Wspólnie z J. NORYŚKIEWICZEM.

127. Życie religijne. Podręcznik dla uczniów szkoły powsz. kl. 3. P. 1936 Księg. św. Wojciecha 8° s. 118. — Toż. P. 1951 8° s. 118. Wspólnie z J. NORYŚKIEWICZEM.

128. Nierówność a sprawiedliwość społeczna. *Ruch Katol.* R. 6: 1936 s. 220-223.

129. Działalność społeczna Kościoła i państwa. *Ruch Katol.* R. 6: 1936 s. 322-325.

130. Rec.: N. CIESZYŃSKI: Roczniki Katolickie na rok 1936. P. 1936. *Mies. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 51: 1936 s. 180.

131. Rec.: S. KASZNICA: Rozważania. P. 1935. *Mies. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 51: 1936 s. 180-181.

132. Rec.: W. PADACZ: Obowiązki kapłańskie w ustawodawstwie synodalnym w Polsce Odrodzonej. W. 1934. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 51: 1936 s. 181.

133. Zagadki życia. Rozmowy etyczne. P. 1937 Księg. św. Wojciecha 16° s. nlb. 4, 314, nlb. 2.

134. Nauka wiary i obyczajów. Podręcznik do nauki religii dla kl. 2 gimn. P. 1937 Księg. św. Wojciecha 8° s. 134. — Toż. Wyd. 2. Londyn 1942 8° s. 134. — Toż. Bari 1946 8° s. 127, 10. — Toż. Badbergen 1947 s. 100. — Toż. Wyciąg... 1945 8° s. 54. Wspólnie z S. KOWALSKIM.

135. Życie religijne. Podręcznik do nauki religii dla kl. 4 szkół powsz. P. 1937 Księg. św. Wojciecha 8° s. 110. — Toż. P. 1951 8° s. 116. — Toż. P. 1953 8° s. 54. Wspólnie z J. Noryśkiewiczem.

136. O *godność kapłańską*. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 52: 1937 s. 216-218.

137. Przygotowanie do małżeństwa. (Na tle encykliki o małżeństwie). *Przew. Katol.* R. 53: 1937 nr 3 s. 44-45.

138. O ducha Chrystusowego w wychowaniu rodzinnym. W: *Wśród problemów szkoły i wychowania*. P. 1938 s. 95-101.

139. Gratia supponit naturam. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 53: 1938 s. 228-230.

140. Życie religijne. (Historia święta, cz. 1). Podręcznik dla uczniów szkoły powsz. kl. 5. P. 1938 Księg. św. Wojciecha 8° s. 134. — Toż. P. 1939 8° s. 134. Wspólnie z J. NORYŚKIEWICZEM.

141. *Procuratio abortus* jako zjawisko powojenne. *Wiad. Duszp.* R. 1: 1945 s. 7-9.

142. W obronie życia ludzkiego. *Wiad. Duszp.* R. 1: 1945 nr 2 s. 8-10.

143. Naród starców. *Wiad. Duszp.* R. 1: 1945 nr 4 s. 5-7.

144. Współdziałanie przy niedozwolonych operacjach. *Wiad. Duszp.* R. 1: 1945 nr 5 s. 18-19.

145. Małżeństwo w nowej Polsce. Uwagi praktyczne. P. 1945 Księg. św. Wojciecha 8° s. 25. — Toż. 1946 Wyd. „Kultura Katolicka" 8° s. 28.

146. Nasze Seminarium Duchowne. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 1: 1946 s. 80-81.

147. Rozgrzeszanie od cenzur. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 1: 1946 s. 149-150.

148. Parafiańszczyzna a katolicyzm. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 1: 1946 s. 201-203.

149. Seminarium Duchowne w Poznaniu. Jego zadania i dzieje. P. 1946 8° s. 14.

150. Zemsta czy kara. (Na marginesie procesu w Norymberdze). *Wiad. Duszp.* R. 2: 1946 nr 1 s. 8-10.

151. Prawo czy miłość? *Wiad. Duszp.* R. 2: 1946 nr 2 s. 8-10.

152. Współdziałanie w grzechu. Długi przedwojenne. Czy wolno handlować łupem wojennym? Wiad. Duszp. R. 2: 1946 nr 2 s. 23-25.

153. Nowe prawo małżeńskie w praktyce życiowej. *Wiad. Duszp.* R. 2: 1946 nr 3 s. 6-8.

154. Człowiek współczesny a życie kontemplacyjne. *Wiad. Duszp.* R. 2: 1946 nr 4 s. 3-5.

155. Starzy i młodzi. *Wiad. Duszp.* R. 2: 1946 nr 5 s. 10-12.

156. O prostocie religijnej. *Wiad. Duszp.* R. 2: 1946 nr 7 s. 22-24.

157. Jednostronność duszpasterska. *Wiad. Duszp.* R. 2: 1946 nr 8 s. 18-20.

158. Aktualne problemy etyczne w nauce religii. *Wiad. Duszp.* R. 2: 1946 nr 11 s. 3-4.

159. Nowy katechizm diecezjalny. Potulice 1947 Wyd. Sem. Zagr. 8° s. 93.

160. Teologia natury. P. 1947 8° s. 15.

161. Miłość w małżeństwie. Szkoła szczęśliwego współżycia małżeńskiego. P. 1947 Inst. Wyd. Kultura 8° s. 64.

162. O finansach kościelnych. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 2: 1947 s. 67-69.

163. Apologetyka poglądowa. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 2: 1947 s. 116-118.

164. O powołaniu kapłańskim. (Szkic przemówienia). *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 2: 1947 s. 167-169.

165. Mieszkanie kapłańskie. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 2: 1947 s. 339-340.

166. Rec.: Tomasz MORUS: Utopia. *Tłum. K. ABGAROWICZ. P. 1947. Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 2: 1947 s. 352.

167. Uroczysta inauguracja w Seminarium Poznańskim. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 s. 63-67.

168. Proboszcz — ogrodnik. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 s. 104-106.

169. O dostojeństwach kościelnych. *Wiad. Duszp.* R. 4: 1948 s. 108-110.

170. Odpowiedź moralisty. [Stała rubryka]. *Głos Katol.* R. 5: 1949 s. 136, 155, 177, 186, 220, 226, 236, 252, 279, 290, 300, 324, 388, 406, 420, 444, 468.

171. O święceniu dewocjonalii i nakładaniu odpustów. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 4: 1949 s. 24-25.

172. Odpowiedzialność rodziców za życie dziecka. *Głos Katol.* R. 5: 1949 nr 3 s. 17.

173. Szczęsna wina. *Głos Katol.* R. 5: 1949 nr 6 s. 41.

174. W hołdzie Najśw. Sercu Jezusowemu. Wyjątki z kazania... *Głos Katol.* R. 5: 1949 nr 28 s 261-263.

175. O samotności kapłańskiej. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 5: 1950 s. 149-152.

176. Mieszkanie kapłańskie. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 5: 1950 s. 219-221.

177. Na rozpoczęcie żniw. *Głos Katol.* R. 6: 1950 nr 17 s. 152.

178. Na zakończenie żniw. *Głos. Katol.* R. 6: 1950 nr 20 s. 184-185.

179. Czy można ślubować sobie miłość? *Głos Katol.* R. 6: 1950 nr 1 s. 4.

180. Gawęda o chrzcielnicy i konfesjonale. *Głos Katol.* R. 6: 1950 nr 5 s. 32.

181. Wiązanka. *Głos Katol.* R. 6: 1950 nr 8 s. 56.

182. Ojcostwo w Ewangelii. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 10 s. 75.

183. Cnoty zwierząt. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 33 s. 264.

184. Przygotowanie do małżeństwa. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 35 s. 283.

185. Wartość życia. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 37 s. 304.

186. Dziecko. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 38 s. 312.

187. Dzieci niepożądane. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 39 s. 320.

188. Miłość małżeńska. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 40 s. 328.

189. Pożycie małżeńskie. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 42 s. 345.

190. Rok kościelny. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 47 s. 381-382.

191. Drogi do ołtarza. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 48 s. 390.

192. Wiosna i jesień miłości małżeńskiej. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 49 s. 398.

193. Fizyczne i duchowe składniki miłości. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 50 s. 410.

194. Miłość a zmysły. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 51 s. 418.

195. Aktywność czy bierność w życiu chrześcijańskim i kapłańskim. *Wiad. Duszp.* R. 8: 1952 s. 7-10.

196. Wyjaśnienie w sprawie sportu. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 5 s. 37.

197. Asceza w pożyciu małżeńskim. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 1 s. 8.

198. Pierwiastek duchowy w miłości. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 2 s. 11.

199. Mojżesz wielki prawodawca. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 4 s. 28.

200. Piękno w miłości. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 4 s. 28.

201. Serce a żołądek. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 5 s. 40.

202. Lwie grzywy i pawie pióra. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 7 s. 51.

203. Miłość bolesna. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 7 s. 60.

204. Miłość małżeńska a dziecko. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 9 s. 68.

205. Dwie miłości. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 10 s. 76.

206. Matka pięknej miłości. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 18 s. 145-146.

207. O miłości rodzinnej. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 21 s. 174.

208. Matka w rodzinie. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 41/42 s. 291-293.

209. Życie religijne. Cz. 1. P. 1953 8°

s. 123. — Toż. P. 1954. — Toż. P. 1955. Wspólnie z J. NORYŚKIEWICZEM.

210. Życie religijne. Cz. 2. P. 1953 8° s. 119. — Toż. P. 1954, 1955, 1956, 1957.

211. Życie religijne. Cz. 3. P. 1956 8° s. 198. — Toż. P. 1959, 1960, 1962.

212. Małżeństwo. P. 1956 Albertinum 8° s. 100. Sakramenty święte. Omówienie i teksty liturgiczne nr 7.

213. Etyka sytuacyjna. *Mies. Kość. Archid. Pozn.* R. 8: 1957 s. 354-355.

214. Uroczysty ingres Arcybiskupa Poznańskiego. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 8: 1957 s. 384-388.

215. Katechizm. Podręcznik do nauki na kl. 5-7 szkoły podstawowej. P. 1958 Albertinum 8° s. 128. — Toż. Wyd. 2. P. 1958 8° s. 128. — Toż. Olsztyn 1958 Warm. Wyd. Diec. 8° s. 124.

216. Przy żłóbku w katedrze i wśród ministrantów. *Mies. Kośc.* R. 10: 1959 s. 78-80.

217. Ponadto publikował gawędy pod pseud. Józef Baran (*Przew. Katol. 1933*), Serafin z Baranowa (*Przew. Katol.* 1934), Stach z Baranowa i Druh z Baranowa (*Przew. Katol.* 1934-1935), Kuzyn z Baranowa (*Przew. Katol.* 1935-1936), Wuj z Baranowa (*Przew. Katol.* 1935-1938), Wuj z Chwaliszewa (*Głos Katol.* 1945, 1950-1952).

218. Szkice kazań. *Wiad. Duszp.* 1945-1951.

II.

NOWACKI J.: Dzieje Archidiecezji Poznańskiej. T. 2. P. 1964 s. 722; Śp. ks. kanonik Zygmunt Baranowski. *Przew. Katol.* R. 56: 1966 nr 26 s. 227; Śp. ks. Zygmunt Baranowski. *Mies. Kośc.* R. 18: 1967 s. 111-113; WALACHOWICZ T.: Byli wśród nas. P.; TEINERT Z.: Baranowski Zygmunt. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 11.

Ks. Marian Wolniewicz

Barda Franciszek (1880-1964), biskup przemyski, teolog pastoralny. Urodził się w Mszanie Dolnej pow. Limanowa w rodzinie rolnika Jakuba i Wiktorii z d. Kotarba. W l. 1892-1900 uczęszczał jako wychowanek małego seminarium duchownego do Gimnazjum im. Jana III Sobieskiego i Gimnazjum św. Anny w Krakowie. Po złożeniu egzaminu dojrzałości wstąpił do Seminarium Duchownego i rozpoczął studia teologiczne na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego. Przed ich ukończeniem został wysłany w 1903 r. celem kontynuowania studiów na Gregorianum w Rzymie. W 1904 r. otrzymał w Krakowie święcenia kapłańskie. Po uzyskaniu doktoratu z teologii z 1907 r. powrócił do Krakowa i rozpoczął długoletnią działalność nauczycielską. Najpierw był wikarym przy parafii św. Anny w Krakowie, potem w l. 1908-1918 prefektem w Gimnazjum św. Anny, a równocześnie prefektem i wicerektorem Seminarium Duchownego 1910-1914. W 1919 r. powołano go na stanowisko profesora teologii moralnej w Seminarium Duchownym w Poznaniu. Po zwolnieniu go z tego stanowiska w 1922 r., był prefektem w Państwowym Gimnazjum Żeńskim w Krakowie. W 1925 r. został rektorem Instytutu Polskiego w Rzymie. Po rezygnacji z tego stanowiska ze względów zdrowotnych i powrocie do kraju, objął ponownie obowiązki prefekta w Gimnazjum Żeńskim. W r. 1930 został mianowany rektorem Seminarium Duchownego w Krakowie. Na prośbę biskupa przemyskiego Anatola Nowaka, swego profesora w 1931 r. (10 VII) został mianowany przez papieża biskupem tytularnym Medejskim i sufraganem przemyskim. Po śmierci zaś bpa Nowaka, 25 XI 1933 został prekonizowany, jako biskup ordynariusz przemyski.

W okresie 30-letnich rządów w diecezji koncentrował się przede wszystkim na sprawach duszpasterskich. Przed wybuchem II wojny światowej dużo uwagi poświęcał rozwojowi i działalności Akcji Katolickiej, której w 1938 r. oddano do użytku duży dom. Erygował w nim także Instytut Wyższej Kultury Religijnej. W Ujeznej (diec. Przemyska) uruchomiono przy jego poparciu Katolicki Uniwersytet Ludowy. W 1936 r. zorganizował diecezjalny kongres eucharystyczny, w którym wzięło udział

ponad 100 000 wiernych. W ciągu niemal całego okresu rządów niezmordowanie wizytował diecezję docierając nieraz trzykrotnie do tych samych dekanatów. Znacznie rozszerzył sieć parafii ustanawiając około 100 nowych placówek duszpasterskich, w znacznej części w oparciu o opuszczone cerkwie grecko-katolickie. W okresie okupacji do wybuchu wojny niemiecko-radzieckiej, rezydował w Przemyślu na Zasaniu i zarządzał częścią diecezji leżącej na lewym brzegu Sanu. W 1955 r. odbył synod diecezjalny, który dokonał kodyfikacji prawa diecezjalnego. W ciągu jego duszpasterzowania z Seminarium, któremu poświęcał dużo uwagi, wyszło 696 kapłanów diecezjalnych, z tego 86 w okresie wojny. W okresie powojennym należał do Komisji Głównej Episkopatu Polski. Zmarł 13 XI 1964 i został pochowany w podziemiach katedry przemyskiej. Jego działalność pisarska w okresie biskupstwa miała wyłącznie charakter praktyczny wynikający z jego obowiązków.

I.

1. Wiedza i wiara. Zarys dziejów i zasad ich stosunku. *Mies. Kośc. Unitas.* R. 1: 1909 t. 2. — Toż. P. 1910 Księg. św. Wojciecha 16° s. 124, nlb. 1. „Głosy na czasie nr 25".

1a. Nowy kodeks o modlitwie dla uzyskania odpustu. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 s. 5-7.

1b. Suspenza górnośląska. *Gaz. Kośc.* R. 28: 1921 s. 18—17, 29—30.

1c. Z teki duszpasterza. *Gaz. Kośc.* R. 29: 1922 s. 5-6.

2. Nauka św. Grzegorza Wielkiego o duszpasterstwie. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 108-122, 222-241, 356-366; R. 15: 1929 T. 23 s. 31-44, 261-272, 250-258. — Toż. w osob. odb. Włocławek 1928 Druk. Diecezjalna 8° s. 79, nlb. 1.

3. Medytacja przeprowadzona w czasie kursu dla księży instruktorów dekanalnych w dniu 27 IX 1932. *Kron. Diec. Przem.* R. 32: 1932 s. 322-328.

4. Przemówienie na pogrzebie śp. biskupa Anatola Nowaka. *Kron. Diec. Przem.* R. 33: 1933 s. 171-174.

5. Do PT. duchowieństwa. [Zawiadomienie o rozpoczęciu wydawania tygodnika *Rola Katolicka*]. *Kron. Diec. Przem.* R. 34: 1934 s. 297.

6. Wezwanie duchowieństwa do Akcji Katolickiej. *Kron. Diec. Przem.* R. 34: 1934 s. 237-239.

7. List pasterski... na dzień intronizacji — 21 I 1934. *Kron. Diec. Przem.* R. 34: 1934 s. 1-8.

8. Przemyśl, 29 I 1935. List pasterski na zakończenie dziewiętnastowiekowego jubileuszu męki i śmierci krzyżowej P. Jezusa. *Kron. Diec. Przem.* R. 35: 1945 s. 3-13.

9. Przemyśl, 30 XI 1935. List pasterski z zapowiedzią diecezjalnego kongresu eucharystycznego. *Kron. Diec. Przem.* R. 35: 1935 s. 147-154.

10. Do wiel. duchowieństwa z okazji encykliki Ojca św. o kapłaństwie katolickim. *Kron. Diec. Przem.* R. 36: 1936 s. 44-45.

11. Przemyśl, 16 IV 1936. List pasterski z okazji zbliżającego się kongresu eucharystycznego. *Kron. Diec. Przem.* R. 36: 1936 s. 141-145.

12. Przemyśl, 15 IX 1936. [List pasterski poświęcony omówieniu odbytego kongresu eucharystycznego i obranie zasad chrześcijańskich]. *Kron. Diec. Przem.* R. 36: 1936 s. 225-232.

13. Przemyśl, 21 I 1937. List pasterski na W. Post. *Kron. Diec. Przem.* R. 37: 1937 s. 1-10.

14. Przemyśl, 20 XII 1937. Do wiel. duchowieństwa i wszystkich wiernych diecezji przemyskiej. [Z okazji wizyty w Rzymie „Ad limina"]. *Kron. Diec. Przem.* R. 37: 1937 s. 240-241.

15. Przemyśl, 12 IV 1937. Do wiel. duchowieństwa w sprawie „Wici" i pokrewnych organizacji. *Kron. Diec. Przem.* R. 37: 1937 s. 44-48.

16. [Przemówienie do uczestników kongregacji księży dziekanów w Przemyślu 23 XI 1937 r.] *Kron. Diec. Przem.* R. 37: 1937 s. 242-244.

17. Przemyśl, 6 IV 1937. Rozporządzenie o metrykach parafialnych. *Kron. Diec. Przem.* R. 37: 1937 s. 54-55.

18. Przemyśl, 10 IV 1937. Zarządzenie o radach parafialnych. *Kron. Diec. Przem.* R. 37: 1937 s. 48-50.

19. Dekret erekcyjny Instytutu Wyższej Kultury Religijnej w Przemyślu. *Kron. Diec. Przem.* R. 38: 1938 s. 260.

20. Przemyśl, 4 XII 1938. Egzamin kwalifikacyjny dla katechetów szkół powszechnych. *Kron. Diec. Przem.* R. 38: 1938 s. 308.

21. Przemyśl, 18 XI 1938. Uroczyste wystawienie Przenajświętszego Sakramentu. *Kron. Diec. Przem.* R. 38: 1938 s. 305-307.

22. Przemyśl, 10 II 1939. Do wiel. du-

chowieństwa. [Zawiadomienie o śmierci pap. Piusa XI]. *Kron. Diec. Przem.* R. 39: 1939 s. 45.

23. Przemówienie na kongregacji dziekanów odbytej 11 V 1939. [Streszczenie]. *Kron .Diec. Przem.* R. 39: 1939 s. 103-104.

24. Przemyśl, 2 II 1939. List pasterski na W. Post. *Kron. Diec. Przem.* R. 39: 1939 s. 46-56.

25. Przemyśl, 8 III 1939. List pasterski z okazji wyboru nowego papieża Piusa XII. *Kron. Diec. Przem.* R. 39: 1939 s. 70-72.

26. Przemyśl. [25 III 1939]. List pasterski do duchowieństwa: Centralny Związek Młodej Wsi „Siew" i uniwersytety ludowe. *Kron. Diec. Przem.* R. 39: 1939 s. 73-84. — Toż. *Prz. Chyr.* R. 47: 1939 s. 110-119.

27. Przemyśl, [pod koniec 1940 r.]. List pasterski. O miłosierdziu chrześcijańskim. [Tekst nieznany, wiadomość o nim w tekście odezwy z 1942 r.].

28. Przemyśl, 6 IV 1941. List pasterski. O znajomości prawd wiary. s. 10 mps.

29. Przemyśl, 30 I 1942. List pasterski na W. Post. [o cierpieniu]. s. 6 mps.

30. Przemyśl, 31 X 1942. [Odezwa do wiernych o pomoc materialną dla potrzebujących]. s. 2 mps.

31. Przemyśl, 6 I 1943. List pasterski na W. Post. [O modlitwie]. s. 5 mps.

32. Przemyśl, 16 I 1944. List pasterski. [Przykazanie miłości]. s. 8 mps.

33. Przemyśl, 30 I 1945. List pasterski. [O pokucie]. s. 5 mps.

34. Przemyśl, 12 XI 1945. [Odezwa do duchowieństwa o bolączkach życia religijno-moralnego]. s. 3 mps. [Teksty listów nr 11-17 znajdują sir w Arch. Diec. Przem. Teczka: Bp Barda b. sygn.].

35. Dekret w sprawie rad parafialnych. *Kron. Diec. Przem.* R. 40: 1947 s. 152.

36. Przemyśl, 10 IV 1947. Kronika parafii. [Zalecenie jej prowadzenia]. *Kron. Diec. Przem.* R. 40: 1947 s. 13.

37. [Przemyśl, 10 IV 1947]. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania. *Kron. Diec. Przem.* R. 40: 1947 s. 13-15.

38. Przemyśl, [14 X 1947] Święto młodzieży. *Kron. Diec. Przem.* R. 40: 1947 s. 114-115.

39. Przemyśl, [14 XI 1947]. Uroczystość św. Rodziny. Koło ministrantów. Urządzenie mieszkania dla ks. ks. wikariuszów. [Rozporządzenia]. *Kron. Diec. Przem.* R. 40: 1947 s. 166-168.

40. Przemyśl, 19 I 1948. Instrukcja o wizytacjach dziekańskich dla diecezji przemyskiej. *Kron. Diec. Przem.* R. 41: 1948 s. 12-29.

41. Przemyśl, 26 IV 1948. Kurs katechetyczny. [Rozporządzenie]. *Kron. Diec. Przem.* R. 41: 1948 s. 135-137.

43. Przemyśl, 31 VII 1948. O pomoc dla Seminarium. *Kron. Diec. Przem.* R. 41: 1948 s. 207-208.

44. Przemyśl, [7 XII 1948]. Uroczystość Najśw. Rodziny. Poświęcenia Najśw. Sercu Jezusowemu. *Kron. Diec. Przem.* R. 41: 1948 s. 264-265.

45. Przemyśl, 12 I 1948. List pasterski na W. Post. *Kron. Diec. Przem.* R. 41: 1948 s. 6-11.

46. Przemyśl, 28 XI 1949. List pasterski o roku jubileuszowym. *Kron. Diec. Przem.* R. 42: 1949 s. 113-116.

47. Przemyśl, 18 I 1950. List pasterski na W. Post. *Kron. Diec. Przem.* R. 42: 1949 s. 116-120.

48. Przemyśl, 13 I 1957. List pasterski na W. Post. *Kron. Diec. Przem.* R. 43: 1957 s. 8-14.

49. [Przemyśl, 5 II 1957]. Dyspenza postna na rok 1957. [Instrukcja]. *Kron. Diec. Przem.* R. 43: 1957 s. 45-46.

50. Przemyśl, 11 VII 1957. Do wiel. duchowieństwa naszej diecezji. [Zawiadomienie o mianowaniu biskupem ks. Stanisława Jakla]. *Kron. Diec. Przem.* R. 43: 1957 s. 200-201.

51. Przemyśl, 28 VIII 1957. Odezwa J. E. ks. biskupa ordynariusza na „Tydzień miłosierdzia". *Kron. Diec. Przem.* R. 43: 1957 s. 259-260.

52. Przemyśl [5 II 1957]. Opieka nad repatriantami. *Kron. Diec. Przem.* R. 43: 1957 s. 44.

53. Synod diecezji przemyskiej odprawiony 13 i 14 IV 1955 roku w Przemyślu... Przemyśl 1957 Wyd. Kurii Biskupiej Druk PZPT 16° s. 237.

54. Wskazania odnośnie urządzenia „Tygodnia Miłosierdzia" w dniach 6-13 X 1957 r. *Kron. Diec. Przem.* R. 43: 1957 s. 261-273.

55. Przemyśl, 1 IV 1957. Wskazania w sprawie organizowania nauki w naszej diecezji. *Kron. Diec. Przem.* R. 43: 1957 s. 93-94.

56. Przemyśl, 9 X 1958. Do wiel. duchowieństwa diecezji przemyskiej. [Rozporządzenie w sprawie nabożeństwa za zmarłego pap. Piusa XII]. *Kron. Diec. Przem.* R. 44: 1958 s. 242-243.

57. Przemyśl, 1 V 1958. Rozporządzenie w sprawie noszenia stroju duchownego przez duchownych. *Kron. Diec. Przem.* R. 44: 1958 s. 137.

58. Przemyśl, 1 V 1958. Rozporządzenie w sprawie urlopów i przebywania duchowieństwa w miejscowościach kuracyjnych i wypoczynkowych. *Kron. Diec. Przem.* R. 44: 1958 s. 141-143.

59. Przemyśl, 8 I 1958. List pasterski na W. Post. *Kron. Diec. Przem.* R. 44: 1958 s. 17-24.

60. Przemyśl, 7 I 1959. List pasterski na W. Post. O łasce uczynkowej. *Kron. Diec. Przem.* R. 45: 1959 s. 8-15.

61. Osobowość duszpasterza. *Homo Dei.* R. 27: 1959 s. 3-9.

62. Przemyśl, 23 I 1959. Wezwanie do zbierania pism w sprawie sł. Bożego ks. Bronisława Markiewicza. *Kron. Diec. Przem.* R. 45: 1959 s. 15-16.

63. Przemyśl, 20 III 1959. List pasterski na początek III roku W. Nowenny. *Kron. Diec. Przem.* R. 45: 1959 s. 61-63.

64. Wspomnienie z podróży „Ad Limina Apostolorum". *Kron. Diec. Przem.* R. 46: 1960 s. 8-11.

65. Przemyśl, 6 I 1960. List pasterski na W. Post. „O Kościele". *Kron. Diec. Przem.* R. 46: 1960 s. 3-8.

66. Przemyśl, 4 X 1960. Orędzie... na uroczystość Chrystusa Króla z okazji nadania katedrze przemyskiej godności bazyliki. *Kron. Diec. Przem.* R. 46: 1960 s. 232-233.

67. Przemyśl, 1 I 1961. List pasterski na W. Post 1961 roku. *Kron. Diec. Przem.* R. 47: 1961 s. 6-11.

68. Przemyśl 22 XII 960. Dekret w sprawie zebrania pism sługi Bożego ks. Jana Balickiego. *Kron. Diec. Przem.* R. 47: 1961 s. 12-13.

69. Odezwa w sprawie modłów w intencij Soboru. *Kron. Diec. Przem.* R. 47: 1961 s. 85-86.

70. Zawieranie małżeństw przez osoby przebywające w innych miejscowościach przez sześć miesięcy. *Kron. Diec. Przem.* R. 47: 1961 s. 176.

71. Przemyśl 1 I 1961. List pasterski na Wielki Post. *Kron. Diec. Przem.* R. 47: 1961 s. 6-11.

72. Przemyśl 25 I 1962. List pasterski ks. bpa ordynariusza na Wielki Post. *Kron. Diec. Przem.* R. 48: 1962 s. 37-41.

73. Rzym, październik 1962. List pasterski poświęcony Soborowi Watykańskiemu II. [Ulotka — tekst nieznany].

74. Zachęta do modlitwy o szczęśliwy wynik Soboru. *Kron. Diec. Przem.* R. 48: 1962 s. 75.

75. Przemyśl, 25 I 1962. List pasterski na W. Post. O religijnym wychowaniu dzieci i młodzieży. *Kron. Diec. Przem.* R. 48: 1962 s. 37-41.

76. Rzym, w czasie I sesji Soboru Watyk. II. Soborowy list pasterski, ulotka.

77. Przemyśl, 6 I 1963. List pasterski na W. Post. O powołaniach kapłańskich. *Kron. Diec. Przem.* R. 49: 1963 s. 7-10.

78. Przemyśl 6 I 1963. List pasterski na Wielki Post. *Kron. Diec. Przem.* R. 49: 1963 s. 7-10.

79. Przemyśl, 1 II 1963. Dekret. Pozwolenie na msze św. w godzinach wieczornych. *Kron. Diec. Przem.* R. 49: 1963 s. 59.

80. Przemyśl, 4 I 1963. Do wiel. duchowieństwa diecezji przemyskiej. [Wezwanie do Modlitw za zmarłego pap. Jana XXIII]. *Kron. Diec. Przem.* R. 49: 1963 s. 66-67.

81. Podziękowanie ks. biskupa za świecę otrzymaną w darze od Ojca św. *Kron. Diec. Przem.* R. 49: 1963 s. 58.

82. Przemówienie biskupa przemyskiego F. B. w radio watykańskim 28 XI 1962. *Kron. Diec. Przem.* R. 49: 1963 s. 11-13.

83. Przemyśl, 1 I 1963. Zarządzenie w sprawie pomocy duchowej II sesji Soboru Watykańskiego II. *Kron. Diec. Przem.* R. 49: 1963 s. 127-128.

84. Przemyśl, 5 I 1964. Do wiel. Duchowieństwa. [Zawiadomienie o nominacji na biskupa ks. B. Taborskiego]. *Kron. Diec. Przem.* R. 50: 1964 s. 19.

85. Przemyśl, 5 X 1964. Nauki w niedziele i święta uroczyste do wiernych. [Rozporządzenie]. *Kron. Diec. Przem.* R. 50: 1964 s. 120.

86. Przemyśl 16 I 1964. List pasterski na Wielki Post. *Kron. Diec. Przem.* R. 50: 1964 s. 15-18.

87. Przemyśl, 15 VII 1964. Oświetlenie elektryczne w kościołach. W sprawie zezwoleń na malowanie kościołów. *Kron. Diec. Przem.* R. 50: 1964 s. 92-93.

88. Przemyśl, 16 I 1964. List pasterski na W. Post. O nadziei. *Kron. Diec. Przem.* R. 57: 1964 s. 15-18.

89. Listy: Przemyśl, 4 XI 1939. Bp. F. Barda do kardynała sekretarza stanu L. Maglione. W: *Actes et documents du saint Siège relatifs à la seconde guerre mondiale.* vol. 3. Le s. Siège et la situation religieuse en Pologne et dans les Pays Baltes. 1 p. Città del Vaticano 1967 nr 39 s. 117; Przemyśl, 4 XI 1939. Bp. F. Barda do pap. Piusa XII. *Actes et documents...* vol. 3 p. 1 nr 40 s. 17-119; Przemyśl, 24 II 1941. Bp. F. Barda do pap. Piusa XII 1941. Bp. F. Barda do pap. Piusa XII. *Actes et documents...* vol. 3 p. 1 nr 254 s. 374; Premisliae 4 XI 1959. Bp. F. Barda do pap. Jana XXIII. Prośba o nadanie katedrze przemyskiej tytułu bazyliki mniejszej. *Kron. Diec. Przem.* R. 46: 1960 s. 227-228; Premisliae, 4 IV 1960. Bp. F. Barda do pap. Jana XXIII. Podziękowanie za nadanie katedrze tytułu bazyliki. *Kron. Diec. Przem.* R. 46: 1960 s. 231; Vatican, 28 XI 1939. Kardynał sekretarz stanu L. Maglione do

bpa F. Bardy. *Actes et documents...* vol. 3 p. 1 nr 55 s. 137.

90. Rkps: Egzorty. Arch. Diec. Przem., bez sygn.

91. Rkps: Kazania. T. 1-7: 1904-1963. Arch. Diec. Przem., bez sygn.

92. Rkps: Rekolekcje. Arch. Diec. Przem., bez sygn.

93. Rkps: Nauki dla Seminarium. Arch. Diec. Przem., bez sygn.

94. Rkps: Przemówienia do kapłanów. Arch. Diec. Przem, bez sygn.

95. Rkps: Teologia moralna. Arch. Diec. Przem., bez sygn.

II.

[NOWAK] Anatol bp; Brzozów, 15 VIII 1931. Wielebnemu duchowieństwu diecezji naszej. [Zawiadomienie o nominacji ks. Fr. Bardy na sufragana przemyskiego]. *Kron. Diec. Przem.* R. 31: 1931 s. 323-324; Zawiadomienie kapituły o wyborze wikariusza kapitualnego po śmierci bpa Anatola Nowaka. *Kron. Diec. Przem.* R. 33: 1933 s. 163-164; CIESZYŃSKI N.: Roczniki Katolickie na r. 1934 s. 463; Objęcie rządów diecezji przez J. E. Najprzew. ks. bpa ordynariusza *Kron. Diec. Przem.* R. 34: 1934 s. 40-44; Bulle nominacyjne ks. bpa Fr. Bardy sufragana przemyskiej diecezji. *Kron. Diec. Przem.* R. 31: 1931 s. 321-323; Ważniejsze czynności ks. bpa sufragana F. B. *Kron. Diec. Przem.* R. 31: 1931 s. 438; R. 32: 1932 s. 419-420; Bulle papieskie w sprawie nominacji ks. bpa F. B. ordynariuszem diecezji przemyskiej. *Kron. Diec. Przem.* R. 34: 1934 s. 17-21; Ważniejsze czynności ks. bpa ordynariusza. *Kron. Diec. Przem.* R. 37: 1937 s. 27, 253; R. 38: 1938 s. 299, 311-312. JAKIEL S.: Srebrny jubileusz księży biskupów. *Kron. Diec. Przem.* R. 44: 1958 s. 244-245; Akademia na uczczenie 25-lecia sprawowania rządów w diecezji przemyskiej przez ks. bpa F. Bardę... *Kron. Diec. Przem.* R. 45: 1959 s. 19-40; Jubileusz 30-lecia biskupstwa ordynariusza przemyskiego... *Kron. Diec. Przem.* R. 47: 1961 s. 142-145; Odezwa kapituły z okazji jubileuszu księży biskupów. *Kron. Diec. Przem.* R. 49: 1963 s. 126-127; Jubileusz 30-lecia mianowania ks. bpa Fr. Bardy ordynariuszem... *Kron. Diec. Przem.* R. 49: 1963 s. 140-155; Jubileusz 60-lecia kapłaństwa ks. bpa Fr. Bardy, ordynariusza przemyskiego. *Kron. Diec. Przem.* R. 50: 1964 s. 93-94; ABLEWICZ J. bp: Kazanie pogrzebowe [wygłoszone] 16 XI 1964; KOMINEK B. bp: Przemówienie na pogrzebie...; WYSZYŃSKI S.: Przemówienie prymasa Polski w dniu pogrzebu... *Kron. Diec. Przem.* R. 50: 1964 s. 122-134; Wspomnienie z ostatnich chwil życia i z uroczystości pogrzebowych... *Kron. Diec. Przem.* R. 50: 1964 s. 135-139; ATAMAN J.: Barda Franciszek. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 27-28, tamże literatura B[ONOWICZ] W.: Biskup Franciszek Barda. Kr. 1969. [Wyjątki listów pasterskich s. 52-62; Fragmenty korespondencji s. 63-153].

Ks. Tadeusz Śliwa

Baron Józef (1895-1976), misjonarz, kanonista.

Pochodził z Górnego Śląska, z parafii Susiec. Urodził się 31 I 1895 r. we wsi Rudziczka (dawniej Rudzica) jako syn Jana i Barbary z domu Ściskoł. Od 1909 r. uczył się w Małym Seminarium Księży Misjonarzy w Krakowie i tam do zgromadzenia wstąpił w r. 1913. Śluby wieczyste złożył 1 XI 1915 r. Studia z zakresu filozofii i teologii odbył w Instytucie Teologicznym Księży Misjonarzy w Krakowie na Stradomiu. Jako alumn w l. 1917-1919 pełnił służbę wojskową. Święcenia kapłańskie przyjął 27 VI 1920 r. i bezpośrednio potem skierowany został na dalsze studia do Rzymu. Ukończył je w 1923 r., uzyskując na Uniw. Gregoriańskim doktorat z prawa kanonicznego. Po powrocie do Krakowa objął wykłady z prawa kanonicznego w misjonarskim Instytucie Teologicznym i podjął pracę w Sądzie Biskupim jako obrońca węzła małżeńskiego. Równocześnie w l. 1925-1930 pełnił urząd dyrektora seminarium internum, będącego odpowiednikiem zakonnego nowicjatu. Od 1934 do 1945 r. przebywał w Warszawie, gdzie najpierw był ojcem duchownym w konwikcie teologicznym księży studentów, a następnie rektorem tego konwiktu i przełożonym misjonarskiego domu. Od r. 1934 pracował także w Sądzie Biskupim w Warszawie jako sędzia prosynodalny, a w l. 1940-1942 jako wiceoficjał. W l. 1941-1944 prowadził wykłady dla studentów teologii na

tajnym Uniw. Ziem Zachodnich w Warszawie. W r. 1945 został oficjałem Sądu Biskupiego w Sandomierzu, a niebawem — jeszcze w tym samym roku — rektorem Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie. Na urzędzie tym pozostał do 1955 r. W l. 1955-1957 był zastępcą przełożonego polskiej prowincji misjonarzy, a od 1957 do 1961 r. jej wizytatorem. Po rezygnacji z wizytatorstwa mieszkał w Krakowie i do 1972 r. wykładał prawo kanoniczne w Instytucie Teologicznym Księży Misjonarzy. Był dobrym wykładowcą i cenionym prawnikiem; odznaczał się również wrodzonymi zdolnościami muzycznymi. Zmarł po krótkiej chorobie 19 X 1976 r. w Krakowie i tam został pochowany w grobowcu misjonarskim na cmentarzu Rakowickim.

I.

1. Wpływ „Snu nocy letniej" i „Króla Lira" na „Balladynę". *Meteor.* R. 9: 1917 s. 17-17.

2. Błędy chrystologiczne i fałszywe zapatrywania na początek chrześcijaństwa. *Meteor.* R. 12: 1920 s. 24-27, 37-40.

3. Przejrzał i uzup.: F. BĄCZKOWICZ: Prawo kanoniczne. Podręcznik dla duchowieństwa. T. 2. Kr. 1924 Druk „Czasu" 8° s. XVII, 602, 4, nlb. 1. [Nie podpisany].

4. Rec.: J. KRZEMIENIECKI: Procedura administracyjna w Kodeksie Prawa Kanonicznego. Kr. 1925. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 190-191.

5. Przejrzał i uzup.: F. BĄCZKOWICZ: Prawo kanoniczne. Podręcznik dla duchowieństwa. Wyd. 2. Kr. 1932-1933. T. I. Druk. F. Zemanka w Krakowie. T. II Druk. XX Misjonarzy w Krakowie 8° s. XIII, nlb. 1, 589; XIII, nlb. 2, 728. — Toż [Wyd. 3]. T. 1-3. Opole 1957-1958. Wyd. Diec. św. Krzyża. Druk. Związkowa w Krakowie 8° s. XIV, nlb. 1, 784; IX, nlb. 2, 659; XI, nlb. 1, 758. Współautor ks. Wł. STAWINOGA.

6. Władza proboszcza w zakresie udzielania dyspens od postu. *Aten. Kapł.* T. 37: 1936 s. 292 - 298.

7. Przepisy w sprawach o nieważność małżeństwa na podstawie instrukcji wydanej przez Kongregację dla Sakramentów w dn. 15 sierpnia 1936 r. Sandomierz 1938 Diec. Zakład Graf-Druk. 8° s. 90, nlb. 1. [Praca ukazała się anonimowo].

8. Bączkowicz Franciszek CM. W: *Enc. katol.* T. 2: 1976 kol. 155.

II.

BIMA Fr.: Spis wychowanków Małego Seminarium Księży Misjonarzy w Krakowie 1878/79-1958/59. *Meteor.* R. 35: 1959 s. 146; PODLEWSKI S.: Wierni Bogu i Ojczyźnie. W. 1971 s. 282; ŻEBROK Fr.: Dzieje Śląskiego Seminarium Duchownego. *Nasza Przeszł.* T. 44: 1975 s. 114; BACIŃSKI A.: Ks. Józef Baron. *Gość Niedz.* 1977 nr 12 s. 4-5; KRZYWDA J.: Baron Józef. W: *Polscy kanoniści (wiek XIX i XX).* Cz. I. W. 1981 s. 17-18; Katalog misjonarzy prowincji polskiej 1867-1925. Arch. Wizytatora Prowincji w Krakowie.

Stanisław Janaczek

Bartynowski Stanisław Antoni Rudolf, krypt.: Ks. B. T. J., ks. S. B. (1870-1947), jezuita, apologeta.

Urodził się 17 IV 1870 r. w Krakowie. Studiował teologię i prawo kanoniczne w Innsbrucku; święcenia kapłańskie przyjął 1898 r. w Krakowie. Do zakonu jezuitów wstąpił 24 VII 1901 r. Po dwuletnim nowicjacie w Starej Wsi (1901-1903) pracował w duszpasterstwie w Nowym Sączu (1903-1905), Krakowie (1905-1907), Zakopanem (1909-1910), uczył historii i geografii w gimnazjum chyrowskim (1907-1909). W l. 1910-1918 pracował w wydawnictwie jezuickim w Krakowie i był prefektem biblioteki, nadto cenzorem ksiąg religijnych i kapelanem więziennym. Od 1918 r. był ojcem duchownym w Chyrowie, a od 1920 r. w Seminarium diec. łucko-żytomierskiej; w l. 1921-1922 wykładał apologetykę i liturgikę w Seminarium Duch. w Gnieźnie, a następnie znów był ojcem duchownym w Małym Seminarium jezuickim w Chełmie Lubelskim (1922-1923), r. był ojcem duchownym w Chyrowie, a od 1920 r. w Seminarium diec. w Janowie Podlaskim (1924-1925). W l. 1925-1928 był zastępcą superiora w Bukareszcie, a po powrocie do Polski uczył jęz. niemieckiego i geogra-

fii kleryków w Starej Wsi (1928-1931), a następnie był ojcem duchownym w Krakowie (1931-1932) i Kaliszu (od 1933). Zmarł w Warszawie 13 I 1947 r.

I.

1. Książeczka miniaturowa, czyli Krótki zbiorek najpotrzebniejszych modlitw. Ułożył ks. S. B. Kr. 1895 32° s. 123. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1903 Nakł. Księg. Katol. Miłkowskiego 32° s. 128. — Toż. w licznych wydaniach późniejszych.

2. Modlitewnik katolicki. Zebrał i ułożył ks. S. B. Kr. 1899 Nakł. Księg. Kat. Miłkowskiego 16° s. 406.

3. Apologetyka podręczna. Obrona wiary katolickiej z odpowiedziami na ważniejsze zarzuty. Kr. 1911 Wyd. Tow. Jez. 16° s. VIII, 198. Jest to tłumaczenie i uzupełnienie Apologetyki ks. I. SCHMITZA. — Toż. Wyd. 2 powiększone. Kr. 1916 Wyd. Tow. Jez. 16° s. IX, 445. — Toż. Wyd. 3 uzupełnione. Kr. 1918 Wyd. Tow. Jez. 16° s. XIV, 576. — Toż. Wyd. 4 przejrzane. Kr. 1923 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 178. — Toż. Wyd. 5-6. W. 1939 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 544 [dwa wydania w ciągu roku]. — Toż. Wyd. 7. W. 1947 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 544. — Toż. Wyd. 8. W. 1948 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 431. Kolejne wydania były coraz bardziej oryginalnym opracowaniem Bartynowskiego.

5. Rec.: J. S. PELCZAR, K. WAIS: Obrona religii katolickiej. T. 1-2. Przemyśl 1911. *Prz. Powsz.* R. 30: 1913 t. 117 s. 445-446.

6. Veni Creator! Nowenna i rozważania o Duchu Świętym. Kr. 1913 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 187. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1924 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 190.

7. Rec.: M. MESCHLER: Gesammelte kleinere Schriften. Freiburg 1916. *Prz. Powsz.* R. 33: 1916 t. 132 s. 121-123.

8. Z nowych wydawnictw [*Przegląd Diecezjalny Diecezji Kieleckiej.* Rok 1917] *Prz. Powsz.* R. 34: 1917 t. 136 s. 631-632.

9. Tłum.: G. SCHURHAMMER: Obrazki z życia św. Franciszka Ksawerego. Kr. 1922 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 55.

10. Tłum.: P. SUAU: Św. Franciszek Borgiasz, trzeci generał Towarzystwa Jezusowego. Jego życie, cnoty i chwała. Kr. 1931 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 693.

11. Módlmy się! Książka do nabożeństwa. Kr. 1932 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 540, nlb. 4. — Toż. Wyd. 4[?]. W. 1946 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 396. — Toż. Wyd. 5. W. 1947 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 416. — Toż. Wyd. 6. W. 1950 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 515.

12. Konferencja o Wszechpośrednictwie Najśw. Maryi Panny. W: *Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego.* Seria 2 t. 1. Kr. 1933 s. 417-429.

13. Rozmyślanie o celu stworzeń. *Myśl Rekol.* R. 2: 1938 s. 329-336.

14. Przygotowanie do spowiedzi i Komunii św. W. 1946 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 63. — Toż. W. 1951 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 68.

15. Kilkanaście drobnych recenzji i notatek bibliograficznych zamieścił w *Prz. Powsz.* w l. 1909-1921.

II.

MADECKI E.: Bartynowski Stanisław. W: *Enc. katol.* T. 2 s. 89. — Ponadto: Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1872-1972. Kr. 1972 s. 200; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską. Z. 5. W. 1981 s. 71. — ATJKr.: Catalogus provinciae Galicianae [1902-1918], provinciae Poloniae [1919-1926], provinciae Poloniae Maioris et Masoviae [1927-1947].

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Bastrzykowski Aleksander (1879-1958), historyk diec. sandomierskiej. Urodził się 19 VIII 1879 r. w Wąchocku. Po ukończeniu Progimnazjum w Sandomierzu w 1895 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Sandomierzu; święcenia kapłańskie przyjął w 1902 r. Pracował na wikariatach w Chlewiskach, Zwoleniu, Magnuszewie i Iłży, a następnie jako proboszcz w Rudzie Kościelnej (od 1907), Mniszewie (od 1909), Jankowicach Kościelnych (od 1919), Górach Wysokich (od 1929) i Kunowie (od 1934). Od 1958 r. mieszkał w Domu Emerytów w Sandomierzu. Zmarł 25 III 1958 r. i pochowany został w Wąchocku.

I.

1. Monografia historyczna parafii Jankowice Kościelne Sandomierskie. W. 1927 4° s. 296, ilustr. 81.

2. Zabytki kościelnego budownictwa drzewnego w diecezji sandomierskiej z 263 ilustracjami. Kr. 1930 4° s. 255.

3. Monografia historyczna parafii Góry

Wysokie Sandomierskie. Sandomierz 1936 4° s. 356, ilustr. 30.

4. Monografia historyczna Kunowa nad Kamienną i jego okolicy. Kr. 1939 k° s. 522, ilustr. 15.

5. Monografia historyczna parafii Ruda Kościelna nad Kamienną. Ostrowiec 1947 16° s. 76.

6. Kolegiata św. Marcina w Opatowie i jej kapituła. *Kron. Diec. Sand.* R. 36-40: 1947 s. 88-92, 133-141, 185-187; R. 41: 1948 s. 42-45, 75-85, 116-119, 165-171, 207-217, 250-268; R. 42: 1949 s. 44-46, 75-77, 171-182.

7. Kolegiata św. Marcina w Opatowie i jej kapituła. Cz. 2. Katalog prałatów i kanoników kolegiaty opatowskiej od 1212 roku aż do dni naszych. Ostrowiec 1948 4° s. 94.

8. Nieznani prałaci i kanonicy kolegiaty Panny Maryi w Sandomierzu od 13 do 18 wieku. Kunów 1949 4° s. 15. Współautorem Edmund MAJKOWSKI.

9. Z przeszłości kościołów w diecezji. *Kron. Diec. Sand.* R. 43: 1950 s. 34-36, 72-83, 128-134, 235-241, 310-318.

10. Dzieje Mniszewa nad dopływem Pilicy do Wisły. *Kron. Diec. Sand.* R. 45: 1952 s. 25-98, 120-128, 158-164; R. 46: 1953 s. 25-32.

11. Śp. ks. Andrzej Glibowski. *Kron. Diec. Sand.* R. 50: 1957 s. 59-62.

12. Rkps: Siedemdziesiąt lat wspomnień. Kunów 1955. Rkps w Bibl. Sem. Duch. w Sandomierzu.

13. Rkps: Katalog opatów klasztoru cystersów w Wąchocku. Maszynopis w Bibl. Klasztoru Cystersów w Wąchocku.

II.

W. WÓJCIK: Bastrzykowski Aleksander. W: *Enc. katol.* T. 2. Lubl. 1976 s. 96, tamże literatura.

Ks. bp Walenty Wójcik

Bączek Jan (1881-1942), autor rozpraw z dziedziny filozofii i teologii. Urodził się 19 I 1881 r. w Skalbmierzu k. Proszowic. Po studiach filozoficzno-teologicznych w Seminarium Duchownym w Warszawie (1897-1901), w Akademii Duchownej w Petersburgu (1901-1905) i święceniach kapłańskich (1904) był kolejno wikariuszem w Łowiczu, Tomaszowie Maz. i w Warszawie. W 1907 r. został profesorem teologii moralnej w Seminarium Duchownym w Warszawie, a w 1909 r. w Akademii w Petersburgu, gdzie w 1915 r. uzyskał doktorat. Po powrocie został w 1919 r. proboszczem w Łowiczu, a w 1921 r. inkardynowany do diec. łódzkiej został proboszczem parafii Podwyższenia Św. Krzyża w Łodzi oraz profesorem teologii moralnej i prawa kanonicznego w Seminarium Duchownym oraz wikariuszem generalnym i oficjałem sądu biskupiego. Aresztowany przez gestapo w październiku 1941 r., po krótkim pobycie w więzieniu w Konstantynowie wywieziony został do obozu koncentracyjnego w Dachau, gdzie zmarł 4 V 1942 r.

I.

1. Zarys historii filozofii. W. 1910 Gebethner i Wolff 8° s. XIV, 255.

2. Anomizm J. M. Guyau. *Aten. Kapł.* T. 8: 1912 s. 325-342, 402-412; T. 9: 1913 s. 123-132, 233-250, 314-324; T. 10: 1913 s. 42-55. — Toż w osob. odb. pt.: Anomizm czyli teoria bezprawia Jana M. Guyau wobec powszechnych i niezmiennych praw i zasad porządku moralnego. Włocławek 1914 Druk. Diec. 8° s. 191.

3. Chrześcijańska miłość i miłosierdzie w dziejach ludzkości. Odczyt... Petersburg 1913 8° s. 53.

4. Z psychologii dążeń moralnych. Petersburg 1913 Księg. Katol. 8° s. 38.

5. Indeks. W: *Podr. enc. kośc.* T. 17/18 s. 81-101.

6. Lourdes. *Prz. Katol.* R. 3 powojenny: 1924 s. 710-712, 728-730.

7. Sprawdziany religijne a sceptycyzm. *Prz. Katol.* R. 67: 1929 s. 785-786.

8. Celowość w naturze jako dowód istnienia Boga. *Prz. Katol.* R. 69: 1931 s. 371-373, 404-405, 440-441.

9. Istnienie Boga w świetle rozumu. *Prz. Katol.* R. 69: 1931 s. 177-179, 195-197, 215-216, 341-343.

10. Podstawy wiary. Cz. 1: Poznanie Pana Boga. Cz. 2: Ewangelie. W. 1934 Kronika Rodzinna 8° s. 130, 152.

11. Podstawy wiary. Cz. 3: Cuda i nauka Chrystusa. Cz. 4: Kościół katolicki. W. 1935 8° s. 265, nlb. 3.

II.

GRAD S.: Bączek Jan. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 155, tamże literatura. — Ponadto: Martyrologium polskiego duchowieństwa... pod okupacją hitlerowską. Z. 2. W. 1977 s. 212.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Bączkiewicz Kazimierz (1871-1943), kanonista.

Urodził się w Warszawie 26 II 1871 r., był synem Wojciecha i Eleonory z Piórczyńskich. Po ukończeniu I Gimnazjum w Warszawie studiował na Wydziale Prawa Uniw. Warszawskiego. Od 1896 r. pracował jako aplikant, sekretarz sądowy, a potem sędzia śledczy. W 1902 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Warszawie, skąd przeniósł się na Uniw. Gregoriański w Rzymie, gdzie w 1905 r. uzyskał doktorat z prawa kanonicznego. Wyświęcony w 1906 r. na kapłana objął wikariat w Łowiczu, a w roku następnym w parafii św. Jana w Warszawie i jednocześnie został profesorem prawa kanonicznego w Seminarium Duchownym (do 1909). W l. 1909-1918 pełnił funkcję regensa konsystorza generalnego warszawskiego, zaś w l. 1913-1919 także asesora sądu arcybiskupiego. W 1920 r. został sędzią sądu arcybiskupiego do spraw małżeńskich i w tymże roku także wiceoficjałem. Pełnił ten urząd do 1942 r.

W l. 1920-1922 brał czynny udział w pracach przygotowawczych i w samym Synodzie Archidiecezji Warszawskiej. W l. 1911-1914 redagował „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie". W 1919 r. odznaczony został kanonią warszawską, w 1927 r. został prałatem kustoszem w kapitule św. Jana; otrzymał też godność infułata. Obok różnych zajęć był także proboszczem parafii Nawiedzenia M. Bożej na Nowym Mieście w Warszawie (1919-1943). Zmarł w Warszawie 18 III 1943 r.

1.

1. Informata conscientia. W: *Podr. enc. kośc.* T. 17/18 s. 115-118.

2. Sytuacja duchowieństwa w b. Królestwie Kongresowym pod względem podatkowo-prawnym. *Prz. Katol.* R. 62: 1924 s. 49-55.

3. Red.: *Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie.* R. 1911-1914. Tamże artykuły z dziedziny prawa kanonicznego.

4. Obowiązkowe ubezpieczenie służby kościelnej na wypadek choroby. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 16: 1926 s. 108-113.

II.

WYSOCKI J.: Bączkiewicz Kazimierz. W: *Polscy kanoniści.* Cz. 1. W. 1981 s. 25-26, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Becker Edward (1867-1921?), wydawca źródeł historycznych.

Kapłan archidiecezji gnieźnieńskiej, urodził się 10 X 1867 r. w Mokronosie k. Krotoszyna jako syn nauczyciela Józefa i Filipiny z Leopoltów. Maturę uzyskał w Gimnazjum w Krotoszynie w 1888 r. i rozpoczął studia teologiczne. Ze względu na zamknięte jeszcze Seminarium Duchowne w Poznaniu z powodu Kulturkampfu został skierowany na Wydział Teologiczny w Münster, lecz już w następnym roku mógł wrócić do Poznania, gdzie kontynuował studia teologiczne, ukończone w Gnieźnie na tzw. roku praktycznym. Święcenia kapłańskie przyjął 12 III 1892 i otrzymał skierowanie na wikariat przy sukursalnym kościele św. Antoniego Padewskiego w Poznaniu z obowiązkiem uczenia religii w niemieckim Gimnazjum Fryderyka Wilhelma. W l. 1894-1896 był prebendarzem w Krotoszynie, 1896-1905 proboszczem garnizonowym kolejno w Grudziądzu, Magdeburgu i Głogowie. Po zwolnieniu z duszpasterstwa wojskowego został prepozytem w Śremie, a w 1912 r. proboszczem bydgoskim.

W Bydgoszczy zajął się oprócz duszpasterstwa zbieraniem źródeł historycznych do dziejów tamtejszych kościołów. W 1921 r. zrezygnował z bydgoskiego probostwa i prawdopodobnie wyjechał do Niemiec, gdzie zmarł.

Znana jest tylko jedna jego publikacja, która obejmuje dokumenty i wzmianki o kościołach i mieście Bydgoszczy z lat 1233-1904. Zebrał je z źródeł drukowanych, ale także z archiwów kościelnych. Był zbieraczem źródeł z zamiłowania, dlatego w ich wydaniu nie posłużył się metodą naukową. Jego publikacja posiada trwałą wartość, gdyż zachowała nauce pewną ilość dokumentów z archiwum parafialnego i z innych archiwów, które w latach ostatniej wojny zaginęły.

I.

Documenta Ecclesias civitatis Bidgostiensis concernentia. Berlin 1918 Druk. „Germania" 8° s. nlb. 2, 218, 1 mapa.

II.

Liber Baptisatorum parafii Mokronos 1867; Elenchus omnium ecclesiarum et universi cleri archidioecesis Gnesnensis pro Anno Domini 1912, 1918, 1921; Elenchus... archidioecesis Posnaniensis pro Anno Domini 1889, 1894, 1897, 1905, 1911.

Ks. Marian Banaszak

Bednarski Stanisław, krypt.: B. S. (1896-1942), jezuita, historyk Kościoła, redaktor.

Urodził się 9 IV 1896 r. w Nowym Sączu, był synem Adama i Heleny z Drószczów. Do zakonu jezuitów wstąpił 16 VII 1910 r. Nowicjat odbył w Starej Wsi k. Brzozowa (1910-1912), maturę zdał w Chyrowie w 1916 r., studia filozoficzne i teologiczne odbył w kolegiach jezuickich w Nowym Sączu, Starej Wsi i Krakowie, święcenia kapłańskie przyjął w Krakowie 22 I 1922 r. Następnie przez cztery lata studiował na Uniwersytecie Jagiellońskim historię kultury, literatury i sztuki. Po studiach prowadził poszukiwania archiwalne: w 1927 r. w Warszawie i Wilnie, w 1928 r. w Valkenburgu w Holandii, po czym pisał pracę doktorską pod kierunkiem Stanisława Kota pt. „Upadek i odrodzenie szkół jezuickich w Polsce"; doktorat uzyskał w 1932 r. W 1933 r. odbył podróż do archiwów w Valkenburgu, Paryżu i Rzymie, po czym pracował stale w Krakowie. Tu w l. 1924-1929, 1933-1934 był redaktorem „Sodalisa", z którego wyodrębnił pismo „Wiara i Życie", redaktorem pisma zakonnego „Nasze Wiadomości" (1931-1936), „Kalendarza Serca Jezusowego" (1928, 1931-1938), współpracował też z redakcją „Przeglądu Powszechnego". Na jezuickim wydziale filozoficznym w Krakowie wykładał historię sztuki chrześcijańskiej oraz metodologię pracy naukowej. Należał do wielu towarzystw naukowych i organizacji społecznych. W 1935 r. został prokuratorem Wydawnictwa Apostolstwa Modlitwy, a w 1937 jego dyrektorem.

W czasie wojny był dwukrotnie aresztowany. Najpierw 14 X 1939, ale po kilku dniach zwolniony. Po masowym aresztowaniu jezuitów krakowskich 10 XI 1939 r. pełnił obowiązki wicedyrektora kolegium przy ul. Kopernika. Ponownie aresztowano go 8 VII 1940 podczas likwidacji Wydawnictwa Apostolstwa Modlitwy. Przez miesiąc przebywał w więzieniu przy ul. Montelupich potem przewieziono go do Sachsenchausen (nr 28992), a w grudniu 1940 r. do Dachau (nr 22675). Tam zmarł z wyczerpania 15 VII 1942 r.

I.

1. „Tyś jest Opoka". *Sod. Mar.* R. 18: 1919 s. 190-193; R. 19: 1920 s. 36-42.

2. Pamiątka poświęcenia kościoła Serca Jezusowego na Wesołej w Krakowie, dokonanego dnia 29 maja 1921 roku. Kr. 1921 Druk. Prz. Powsz. 16°.

3. Kościół sumieniem świata. *Wiara i Życie.* R. 1: 1921 s. 129-145.

4. Prawo Kościoła do pełnej wolności. *Wiara i Życie.* R. 1: 1921 s. 177-189.

5. „Jam jest". *Wiara i Życie.* R. 2: 1922 s. 97-107.

6. Wracajmy do Kościoła! *Wiara i Życie.* R. 2: 1922 s. 129-146.

7. Czy naprawdę wartości twórcze? *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 157 s. 59-75.

8. Interesująca ankieta. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 159 s. 187-192.

9. Papież Pius XI a turystyka górska. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 160 s. 95-96.

10. Czy wolno nam się spodziewać nowej epoki Ducha Świętego. *Wiara i Życie.* R. 3: 1923 s. 33-53.

11. „Wielka tajemnica" — małżeństwo katolickie. *Wiara i Życie.* R. 3: 1923 s. 129-141, 174-186.

12. Nasza drukarnia krakowska i wydawnictwo. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 27-29.

13. Red.: *Kalendarz Apostolstwa Modlitwy na rok 1924.* Kr. 1923 Wyd. Ks. Jez. 4° s. 254, nlb. 2.

14. Jezuici i reformy szkolne Konarskiego i Komisji Edukacji Narodowej. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 161 s. 51-73.

15. Z cudzych szpalt. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 162 s. 185-190, 281-284; t. 163 s. 89-94, 176-183; t. 164 s. 94-96.

16. „Jam jest". *Wiara i Życie.* R. 4: 1924 s. 33-42.

17. Jako ziarno gorczyczne... *Wiara i Życie.* R. 4: 1924 s. 129-141.

18. O źródłach trwałości Kościoła. *Wiara i Życie.* R. 4: 1924 s. 161-178, 203-214.

19. Kościół zdobywa serca duchem wiary. *Wiara i Życie.* R. 4: 1924 s. 277-284.

20. Prace z dziejów szkolnictwa i wychowania w Polsce. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 162 s. 171-176.

21. Rec.: S. PIGOŃ: Głosy sprzed wieku. Szkice do dziejów procesu filareckiego. Wil. 1924. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 163 s. 73-74.

22. Rec.: Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej. Kr. 1923-1924. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 162 s. 81-82.

23. Drobiazgi wydawnicze i podręczniki szkolne (artykuł recenzyjny). *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 161 s. 266-269.

24. Rec.: S. TYNC: Nauka moralna w szkołach Komisji Edukacji Narodowej. Kr. 1922. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 161 s. 170-173

25. Kościół zdobywa serca duchem miłości. *Wiara i Życie.* R. 5: 1925 s. 33-42.

26. Przed świętą bramą. *Wiara i Życie.* R. 5: 1925 s. 97-100.

27. Serce Jezusa a Polska. *Wiara i Życie.* R. 5: 1925 s. 130-135.

28. „Musica Angelica" Angelica da Fiesole. *Wiara i Życie.* R. 5: 1925 s. 193-203.

29. Błogosławione milczenie. *Wiara i Życie.* R. 5: 1925 s. 276-281.

30. „Adoracja Baranka" obraz Van Eycków. *Wiara i Życie.* R. 5: 1925 s. 295-302.

31. Nasza ankieta. Odpowiedź redaktora. *Sod. Mar.* R. 24: 1925 s. 99-108.

32. Z filareckiego świata. *Prz. Powsz.* R. 42: 1925 t. 166 s. 331-334.

33. Rec.: Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy. Sprawozdanie z czynności za lata 1918-1924. W. 1925. *Prz. Powsz.* R. 42: 1925 t. 168 s. 234-236.

34. Rec.: E. PSICHARI: Głosy wołające na puszczy. P. 1925. *Prz. Powsz.* R. 42: 1925 t. 168 s. 107-108.

35. Chyrowska wycieczka w Wilnie. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 364-368.

36. Wystawa Krakowskiej Szkoły Przemysłu Artystycznego. *Prz. Powsz.* R. 43: 1926 t. 172 s. 247-251.

37. Drugi Zjazd Bibliofilów Polskich w Warszawie. *Prz. Powsz.* R. 43: 1926 t. 172 s. 376-381.

38. Egzegeza prof. W. Lutosławskiego. *Wiara i Życie.* R. 6: 1926 s. 38-44.

39. Miłościwe Lato u nas. *Wiara i Życie.* R. 6: 1926 s. 97-100.

40. „Depozytu strzeż"... *Wiara i Życie.* R. 6: 1926 s. 241-246.

41. Św. Stanisław Kostka. Refleksje jubileuszowe. *Wiara i Życie.* R. 6: 1926 s. 307-315.

42. W służbie Królowej. Wspomnienie o śp. ks. Henryku Haduchu T. J. *Sod. Mar.* R. 25: 1926 s. 36-43, 49-59.

43. Odnowienie miesięczne. *Sod. Mar.* R. 25: 1926 s. 65-69.

44. Sodalis a lektura. *Sod. Mar.* R. 25: 1926 s. 98-106.

45. Na królewskim dworze. Na odnowienie miesięczne. *Sod. Mar.* R. 25: 1926 s. 146-150.

46. Nasze pismo w ciągu pierwszego ćwierćwiecza swego istnienia. *Sod. Mar.* R. 25: 1926 s. 179-182.

47. Rec.: A. WAŚKOWSKI: Legenda. Kr. 1926. *Prz. Powsz.* R. 43: 1926 t. 172 s. 104-107.

48. Rec.: J. KLEINER: Studia z zakresu literatury i filozofii. W. 1925. *Prz. Powsz.* R. 43: 1926 t. 170 s. 114-116.

49. Rec.: Pan na Tulczynie. Wspomnienie o Stanisławie Szczęsnym Potockim, jego rodzinie i dworze. Wydał A. CZART-

KOWSKI. Lw. 1925. *Prz. Powsz.* R. 43: 1926 t. 169 s. 356-357.

50. Sodalicje Mariańskie w Polsce w r. 1926. *Sod. Mar.* R. 26: 1927 s. 49-53.

51. Sodalicje a Ligi Katolickie. *Sod. Mar.* R. 26: 1927 s. 97-101.

52. O pewnych wadach w sodalicyjnej pracy. *Sod. Mar.* R. 26: 1927 s. 82-87.

53. Sprężystość czy biurokracja. *Sod. Mar.* R. 26: 1927 s. 129-133.

54. Nasze pismo w roku przyszłym. *Sod. Mar.* R. 26: 1927 s. 178-182.

55. Teoria o wędrówce dusz a dogmat katolicki. *Wiara i Życie.* R. 7: 1927 s. 67-72, 109-114.

56. Kilka refleksji filozoficznych o wędrówce dusz. *Wiara i Życie.* R. 7: 1927 s. 132-138, 162-168.

57. Niezmierzoność i wszechobecność Boża. *Wiara i Życie.* R. 7: 1927 s. 193-200.

58. Jeszcze o wszechobecności Bożej. *Wiara i Życie.* R. 7: 1927 s. 361-364.

59. Corpus Catholicorum. *Prz. Powsz.* R. 44: 1927 t. 173 s. 236-238.

60. Rec.: K. KUNSTLE: Ikonographie der Heiligen. Freiburg 1926. *Prz. Powsz.* R. 44: 1927 t. 174 s. 250-251.

61. Rec.: Mikołaja Krzysztofa RADZIWIŁŁA Peregrynacja do Ziemi św. 1582-1584. Wydał J. CZUBEK. Kr. 1925. *Prz. Powsz.* R. 44: 1927 t. 174 s. 251-253.

62. Rec.: *Nauka Polska.* T. 5-6. W. 1927. *Prz. Powsz.* R. 44: 1927 t. 176 s. 97-98.

63. Biblioteka Prowincji Małopolskiej. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 75-79.

64. Stosunki kardynała R. Bellarmina z Polską i Polakami (Na podstawie korespondencji). *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 178 s. 73-96, 150-174. — Tож. w osob. odb. Kr. 1928 8° s. 54.

65. Międzynarodowa wystawa prasy w Kolonii. *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 179 s. 176-191.

66. Duszpasterstwo na uniwersytetach a Sodalicje Mariańskie. W: *Księga pamiątkowa Sodalicji Mariańskiej Akademików przy Uniwersytecie Poznańskim, 1928.* P. 1928 s. 43-47.

67. Sodalicje Mariańskie w Polsce w r. 1927. *Sod. Mar.* R. 27: 1928 s. 65-69.

68. Kilka praktycznych uwag o uświadomieniu religijnym. *Wiara i Życie.* R. 8: 1928 s. 73-77.

69. Ustanowienie sakramentów przez Chrystusa. *Wiara i Życie.* R. 8: 1928 s. 134-137.

70. Chrystus a Sakramenta. *Wiara i Życie.* R. 8: 1928 s. 164-168, 219-224, 255-261.

71. Kilka myśli o walce z tzw. pornografią i bluźnierstwem. *Wiara i Życie.* R. 8: 1928 s. 273-278, 312-320.

72. Rec.: S. MORAWSKI: W Peterburku. P. 1927. *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 177 s. 367-368.

73. Red. i wyd.: *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1928.* Kr. 1928 Wyd. Ks. Jez. 4° s. 286.

74. Biblioteka J. K. Szaniawskiego. Kr. 1929 Nakł. Biblioteki Prow. Małopolskiej 16° s. 33.

75. Kompromitująca książka. *Prz. Powsz.* R. 46: 1929 t. 181 s. 236-237.

76. Na marginesie „Złotej wolności" Z Kossak-Szczuckiej. *Prz. Powsz.* R. 46: 1929 t. 182 s. 153-165.

77. Geneza Naruszewiczowego wiersza: „Na ruinę Jezuitów". *Prz. Powsz.* R. 46: 1929 t. 183 s. 105-117.

78. Bibliotekarsko-bibliofilskie zjazdy i uroczystości w Poznaniu. *Prz. Powsz.* R. 46: 1929 t. 183 s. 202-208.

79. Geneza Akademii Wileńskiej. W: *Księga pamiątkowa ku uczczeniu CCCL rocznicy założenia i X wskrzeszenia Uniwersytetu Wileńskiego.* T. 1. Wil. 1929 s. 1-22. — Тож. w osob. odb. Wil. 1929 4° s. 22.

80. Sodalicje Mariańskie w Polsce w r. 1928. *Biuletyn Związku Sodalicyj Akademików w Polsce.* 1929 nr 6 s. 1-6. — Тож. *Sod. Mar.* R. 28: 1929 s. 41-46.

81. Spis treści 25 pierwszych roczników miesięcznika „Sodalis Marianus", 1902-1926. Kr. 1929 Nakł. Wyd. Ks. Jez. 8° s. 127.

82. Ku kanonizacji bł. Andrzeja Boboli. *Wiara i Życie.* R. 9: 1929 s. 1-7.

83. Po Pokoju Lateraneńskim. *Wiara i Życie.* R. 9: 1929 s. 97-103.

84. Pius XI. *Wiara i Życie.* R. 9: 1929 s. 170-178. — Тож. *Kalendarz Serca Jezusowego na r. 1930.* Kr. 1930 s. 47-56.

85. Rec.: E. MALISZEWSKI: Bibliografia pamiętników polskich i Polski dotyczacych. W. 1928. *Prz. Powsz.* R. 46: 1929 t. 181 s. 235-236.

86. Z życia naukowego. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 188 s. 251-256.

87. Z ruchu umysłowego. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 188 s. 378-387; 1931 t. 189 s. 121-128.

88. Powszechna Wystawa Krajowa. *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1930.* Kr. [1930] s. 181-190.

89. Wierzę w Kościół święty. *Wiara i Życie.* R. 10: 1930 s. 274-280, 304-309.

90. Wyd.: *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1931.* Kr. 1930 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 286, nlb. 2.

91. Rec.: A. BASTRZYKOWSKI: Zabytki kościelnego budownictwa drzewnego w diecezji sandomierskiej. Kr. 1930; S. BARABASZ: Sztuka na Podhalu. Cz. 3. Lw. 1930. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 186 s. 242-244.

92. Rec.: J. POPLATEK: Powstanie Seminarium Papieskiego w Wilnie. Wil. 1930; A. HOFFMANN: Antonio Possevino. Koblenz 1929. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 187 s. 309-310.

93. Wierszowany żywot św. ojca Ignacego. *Nasze Wiad.* T. 10: 1931-1934 s. 142-149.

94. Wierzę w Kościół święty. *Wiara i Życie.* R. 11: 1931 s. 1-7, 36-40.

95. Święci w Kościele. *Wiara i Życie.* R. 11: 1931 s. 99-107.

96. Nie rozgrzeszamy. *Wiara i Życie.* R. 11: 1931 s. 155-160.

97. Dlaczego płoną w Hiszpanii kościoły? *Wiara i Życie.* R. 11: 1931 s. 221-227.

98. Najdonioślejsza sprawa. *Wiara i Życie.* R. 11: 1931 s. 256-261.

99. O zdrowe podstawy wychowania. *Wiara i Życie.* R. 11: 1931 s. 294-297.

100. Pesymizm katolickiej pedagogii? *Wiara i Życie.* R. 11: 1931 s. 318-323.

101. Nowe wydania mszału rzymskiego. *Prz. Powsz.* R. 48: 1931 t. 190 s. 251-253.

102. Na przełomie. Do historii szkolnictwa jezuickiego w Polsce. *Prz. Powsz.* R. 48: 1931 t. 192 s. 30-50.

103. Niedola nauki polskiej. *Prz. Powsz.* R. 48: 1931 t. 192 s. 257-263.

104. Rec.: J. B. MALINA: Orbis Catholicus... *Prz. Powsz.* R. 48: 1931 t. 189 s. 249-251.

105. Rec. M. HORNOWSKA: Rękopisy Biblioteki Ordynacji Krasińskich W. 1930. *Prz. Powsz.* R. 48: 1931 t. 190 s. 118-119.

106. Rec.: S. MORAWSKI: Szlachta bracia, 1802-1850. P. 1931; A CZARTKOWSKI: Księżna łowicka, 1791-1831. P. 1931. *Prz. Powsz.* R. 48: 1931 s. 161-162.

107. Rec.: Pamiętnik Świętokrzyski. Rok 1930. *Prz. Powsz.* R. 48: 1931 t. 191 s. 162-163.

108. Rec.: Lexikon der Pädagogik der Gegenwart. T. 1. Münster 1930. *Prz. Powsz.* R. 48: 1931 t. 191 s. 173-174.

109. Rec.: A. BOCHNIAK: Ze studiów nad rzeźbą lwowską w epoce Rokoka. Kr. 1931. *Prz. Powsz.* R. 48: 1931 t. 192 s. 114-115.

110. Rec.: FORST DE BATTAGLIA: Der Kamf mit dem Drachen. *Prz. Powsz.* R. 1931 t. 192 s. 246-247.

111. Rec.: M. HORNOWSKA: Rękopisy Biblioteki Ordynacji Krasińskich dotyczące dziejów szkolnictwa polskiego. W. 1930; A. LEWAK: Zbiory biblioteki Raperswilskiej. W. 1929. *Prz. Bibl.* R. 5: 1931 s. 157-161.

112. Wyd.: *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1932.* Kr. 1931 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 254, nlb. 2.

113. Siła katolicyzmu w życiu... antytezą. *Wiara i Życie.* R. 12: 1932 s. 5-10.

114. Rola atmosfery w wychowaniu. *Wiara i Życie.* R. 12: 1932 s. 43-48.

115. Ideał a niedoskonałość ludzka w Kościele. *Wiara i Życie.* R. 12: 1932 s. 77-82.

116. Katolicka ofensywa. *Wiara i Życie.* R. 12: 1932 s. 101-107.

117. Ofensywa miłości. *Wiara i Życie.* R. 12: 1932 s. 238-242.

118. Rec.: K. BADECKI: Polska komedia rybałtowska. Lw. 1931 *Prz. Powsz.* R. 1932 t. 193 s. 113-114.

119. Rec.: *Archivum Historicum Societatis Jesu.* T. 1. Romae 1932. *Prz. Powsz.* R. 49: 1932 t. 193 s. 285-387.

120. Rec.: *Nauka Polska.* T. 15: W. 1932. *Prz. Powsz.* R. 49: 1932 t. 194 s. 373-374.

121. Rec.: T. MAŃKOWSKI: Lwowskie kościoły barokowe. T. 2. Lw. 1932. *Prz. Powsz.* R. 49: 1932 t. 194 s. 375-376.

122. Rec.: J. LORTZ: Kardinal Stanislaus Hosius. Braunsberg 1931. J. UMIŃski: Opinie o cnotach, świątobliwości i zasługach Stanisława Hozjusza. Lw. 1932. *Prz. Powsz.* R. 49: 1932 t. 195 s. 328-329.

123. Rec.: Rękopisy Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu. P. 1932. *Prz. Bibl.* R. 6: 1932 s. 47.

124. J. POPLATEK: Powstanie Seminarium Papieskiego w Wilnie. Wil. 1930; A. HOFFMANN: Antonio Possevinos... Koblenz 1929. *Arch. Hist. S. J.* Vol. 1: Romae 1932 s. 133-134.

125. Rec.: Księga pamiątkowa ku uczczeniu CCCL rocznicy założenia i X wskrzeszenia Uniwersytetu Wileńskiego. Wil. 1929. *Arch. Hist. S. J.* Vol. 1: Romae 1932 s. 134-135.

126. Upadek i odrodzenie szkół jezuickich w Polsce. Studium z dziejów kultury i szkolnictwa polskiego. Kr. 1933 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 537, tabl. 9.

127. Déclin et renaissance de l'enseignement des Jésuites en Pologne. *Arch. Hist. S. J.* Vol. 2: Romae 1933 s. 199-223.

128. Prasa i publicystyka katolicka w Polsce. *Wiara i Życie.* R. 13: 1933 s. 50-57.

129. Biblia a kryzys ekonomiczny. *Wiara i Życie.* R. 13: 1933 s. 129-134.

130. Dwa katolicyzmy. *Wiara i Życie.* R. 13: 1933 s. 259-266.

131. W obronie wolności szkół akademickich. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 197 s. 243-246.

132. Kryzys gospodarczy a produkcja wydawnicza w Polsce. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 198 s. 358-365.

133. VII Międzynarodowy Kongres nauk historycznych. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 200 s. 140-147.

134. List z Brukseli. U Bollandystów. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 200 s. 259-265.

135. Chiński list króla Jana III. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 200 s. 531-534.

136. Stary projekt zaprowadzenia jezuitów obrządku wschodniego. *Oriens.* R. 1: 1933 s. 41-43.

137. Wyd.: Piotr SKARGA: Żywoty świętych Starego i Nowego Zakonu na każdy dzień przez cały rok... T. 1. Kr. 1933 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 563; T. 2: Kr. 1934 8° s. 644; T. 3: Kr. 1935 8° s. 594; T. 4: Kr. 1936 8° s. 670.

138. Rec.: *Nauka Polska.* T. 16: 1934. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 197 s. 348-350.

139. Rec.: Świat i życie. Zarys encyklopedyczny współczesnej wiedzy i kultury. Lw. 1933. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 198 s. 105-107.

140. Rec.: *Kultura Pedagogiczna.* R. 1: 1933. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 198 s. 107-108.

141. Rec.: CZ. LECHICKI: Mecenat Zygmunta III i życie umysłowe na jego dworze. W. 1932. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 198 s. 243-246.

142. Rec.: *Nauka Polska.* T. 17: W. 1935. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 199 s. 314-317.

143. Rec.: K. S. ROSENBAIGER: Dzieje Kościoła OO. Franciszkanów w Krakowie w wiekach średnich. Kr. 1933. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 199 s. 331.

144. Rec.: M. GĘBAROWICZ: Katalog rękopisów Biblioteki im. G. Pawlikowskiego. Lw. 1929. *Prz. Bibl.* R. 7: 1933 s. 157-161.

145. Wyd.: *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1934.* Kr. 1934 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 190, nlb. 2.

146. Propozycje jezuitów polskich XVI w. w sprawie Ratio Studiorum w świetle materiałów archiwalnych. Les propositions des jésuites polonais du XVI-e siècle concernant la „Ratio Studiorum" à la lumière de documents tirés des archives. *Bulletin de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres.* Cracovie 1934. Séance du 29 novembre 1934. 8° s. 152-155. — Toż. *Spraw. z Czyn. Pos. PAU.* T. 39: 1934 nr 9 s. 26-27.

147. A jednak winni!... Prawda o Legionie Młodych. Kr. 1934 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 66. — Toż. *Wiara i Życie.* R. 14: 1934 s. 97-106, 139-147.

148. Kultura a Kościół. Kr. 1934 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 38. — Toż. *Wiara i Życie.* R. 14: 1934 s. 313-318, 345-350.

149. Drugi list z drogi. Moje wędrówki po Rzymie. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 201 s. 105-117.

150. Międzynarodowy Kongres Wychowania Moralnego w Krakowie. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 204 s. 130-136.

151. Kilka uwag o nieudanej książce [H. POHOSKA: Rewolucja szkolna we Francji. W. 1933]. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 201 s. 508-517.

152. P. H. Pohoskiej w odpowiedzi. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 204 s. 290-294.

153. Na marginesie nowych książek o Akcji Katolickiej. *Wiara i Życie.* R. 14: 1934 s. 118-122.

154. Do walki z bezbożnictwem. *Wiara i Życie.* R. 14: 1934 s. 193-196.

155. Dość tej maskarady. *Wiara i Życie.* R. 14: 1934 s. 260-266.

156. Rec.: J. HULEWICZ: Udział Galicji w walce o szkołę polską, 1899-1914. W. 1934. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 203 s. 300-302.

157. Rec.: A. KOSSOWSKI: Protestantyzm w Lublinie i w Lubelskim w XVI-XVII w. Lubl. 1933. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 201 s. 286-288.

158. Rec.: S. SZUMAN, J. PIETER, H. WERYŃSKI: Psychologia światopoglądu młodzieży. Cieszyn 1933. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 203 s. 307-308.

159. Wyd.: *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1935.* Kr. 1934 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 188.

160. Abramowicz Adam (1710-?). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1. s. 11.

161. Abramowicz Piotr (1619-1697). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 15-16.

162. Ageison Gorgonius. W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 30.

163. Alabiano Garcia († 1624). W: *Pol. słow biogr.* T. 1 s. 40.

164. Andreani Jan (1604-1675). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 95.

165. Arakiełowicz Grzegorz (1732-1798). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 147-148.

166. Arent Tobiasz (1646-1724). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 156.

167. Awedyk Konstanty (1708-1771). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 189-190.

168. Balsam Kasper (1715-1760). W: *Pol. słow biogr.* T. 1 s. 242-243.

169. Banfi Fabrycy (1579-1658). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 264.

170. Bartochowski Wojciech (1648-1708). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 319-320.

171. Bartold Karol (1680-1745). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 321.

172. Bartoszewicz Antoni (1726-1768). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 324.

173. Bartsch Fryderyk (1552-1609). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 329-330.

174. Barzanka Kasper († 1726). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 344-345.

175. Bembus Mateusz (1567-1654). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 419-420.

176. Bernardoni Jan Maria († 1605). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 461-462.

177. Bessat Franciszek (1734-1808). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 474.

178. Polonica w archiwach jezuickich. *Nauka Polska.* T. 20: 1935 s. 141-167.

179. Jezuici polscy wobec projektu ordynacji studiów. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 205 s. 69-84, 223-240. — Toż. w osob. odb. Kr. 1935 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 35.

180. Dwieście lat wileńskiej Akademii Jezuickiej, 1570-1773. W: *Pamiętnik VI Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Wil. 17-20 września 1935.* Lw. 1935. T. 1. Referaty s. 289-294.

181. Encyklopedia jezuicka. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 205 s. 143-148.

182. Dzieje kulturalne jezuickiego kolegium we Lwowie w XVIII w. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 207 s. 130-143. — Toż. *Pam. Liter.* R. 33: 1936 s. 1-11. — Toż. W: *Księga referatów Zjazdu Naukowego imienia Krasickiego we Lwowie w dniach 8-10 czerwca 1935 r.* Lw. 1936 t. 1 s. 1-11.

183. Rola cudów w Kościele. *Wiara i Życie.* R. 15: 1935 s. 50-54.

184. O wpływ Kościoła na wychowanie młodzieży. *Wiara i Życie.* R. 15: 1935 s. 222-229.

185. Wychowanie porządnego człowieka. *Wiara i Życie.* R. 15: 1935 s. 295-299.

186. Rec.: H. BARYCZ: Geneza i autorstwo „Equitis Poloni in Jesuitas Actio prima". Kr. 1934. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 206 s. 112-114.

187. Rec.: *Nauka Polska.* T. 19: W. 1934. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 206 s. 116-117.

188. Rec.: *Życie Sztuki.* R. 1: 1934. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 208 s. 94-95.

189. Rec.: *Nauka Polska.* T. 20: W. 1935. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 208 s. 97-98.

190. Rec.: Historia sztuki. T. 1-3. Lw. 1934-1935. *Prz. Powsz.* R. 1935 t. 208 s. 246-248.

191. Wyd.: *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1936.* Kr. 1935 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 190.

192. Biegański Ignacy (ur. 1725). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 27.

193. Bielicki Stanisław (1657-1718). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 43.

194. Bocchorn Paweł (1639-1721). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 168.

195. Bohomolec Franciszek (1720-1784). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 224-225.

196. Bohomolec Jan (1724-1795). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 225-226.

197. Boksza Paweł (1552-1627). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 245.

198. Boreyko Józef (1729-1762). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 325.

199. Bosgrave Jakub († 1623). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 374.

200. Boym Benedykt Paweł (1629-1670). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 380.

201. Briano Giacomo (1586-1649). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 435.

202. Bromirski Andrzej (ur. 1724). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 457.

203. Brown Józef (1801-1879). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 477.

204. Bielski Jan (1714-1768). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 60-61.

205. Borowski Franciszek (ur. 1712). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 345-346.

206. Kulturalne dzieje jezuickiego kolegium w Sandomierzu. W: *Pamiętnik Koła Sandomierzan.* W. 1936 s. 50-65.

207. Camera obscura „Wiadomości Literackich". *Prz. Powsz.* R. 53: 1936 t. 212 s. 118-123.

208. Rzymskie kongresy prasowe. *Prz. Powsz.* R. 53: 1936 t. 21 s. 255-260.

209. Biennale wenecka. *Prz. Powsz.* R. 53: 1936 t. 212 s. 384-389.

210. Tragizm Skargi. *Verbum* R. 1936 s. 703-724.

211. U źródeł kryzysu zaufania. *Wiara i Życie.* R. 16: 1936 s. 93-99.

212. Dwie wystawy prasowe w domu Ojca św. *Posł. Serca Jez.* R. 64: 1936 s. 456-459.

213. Rec.: J. POPLATEK: Błogosławiony Andrzej Bobola T. J. Kr. 1936. *Kwart. Hist.* R. 50: 1936 s. 772-774.

214. Rec.: M. ŁODYŃSKI: U kolebki polskiej polityki bibliotecznej. W. 1935. *Prz. Bibl.* R. 10: 1936 s. 32-34.

215. Rec.: H. HOFFMANN: Die Jesuiten in Oppeln. Breslau 1934. *Rocz. Tow. Przyj. Nauk Śl.* R. 5: 1936 s. 369-372.

216. Wyd.: *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1937.* Kr. 1936 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 188, nlb. 4.

217. Brzechwa Stanisław (1587-1649). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 34.

218. Brzozowski Rajmund (1763-1848). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 67.

219. Brzozowski Tadeusz (1749-1820). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 68.

220. Bucki Wilhelm (1585-1643). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 81.

221. Bystrzonowski Wojciech W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 176.

222. Bystrzycki Marcin (1692-1754). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 178.

223. Campani Jan Paweł (1546-1592). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 196-197.

224. Chądzyński Jan (1600-1666). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 267.

225. Chodźko Ignacy (1720-1792). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 382.

226. Dwie wystawy prasowe w Rzymie. *Prz. Powsz.* R. 54: 1937 t. 213 s. 125-136.

227. Na bezdrożach reformy szkolnictwa średniego. *Prz. Powsz.* R. 54: 1937 t. 214 s. 372-384.

228. Chyczewski Stanisław (1727-?). W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 10.

229. Cichowski Mikołaj (1598-1669). W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 29.

230. Cieciszowski Wojciech (1607-1675). W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 39-40.

231. Costinensis Marcin († 1614). W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 98.

232. Czencz Władysław (1850-1922). W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 329.

233. Czeżowski Iwo (1814-1889). W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 368.

234. Dankwart Bartłomiej (1629-1699). W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 422-423.

235. Dauksza Aleksander Władysław (1677-1747). W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 454-455.

236. Interesująca ankieta o kongresach naukowych. *Prz. Powsz.* R. 55: 1938 t. 220 s. 274-281.

237. Organisation des Congrès scientifiques. *Organon.* T. 2: 1938 s. 182-184.

238. Une enquête sur les Congrès scientifiques. *Revue Scientifique. Revue Rose Illustrée.* [Paris] A. 76: 1938 s. 552-555.

239. Patrz Kościuszka na nas z nieba! *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1938.* s. 169-176.

240. Wyd. i wstępem zaopatrzył: Piotr SKARGA: Kazania na niedziele i święta całego roku. T. 1-2 Kr. 1938 Wyd. Apost. Modl. 8° s. VII 563, 430. Wstęp s. V-VII.

241. Wstęp. W: R. GRÄf: Tak, Ojcze! Na codzień z Bogiem. Kr. 1938 s. 7-8.

242. Rec.: Dawna sztuka. R. 1. Lw. 1938. *Prz. Powsz.* R. 55: 1938 t. 217 s. 251-252.

243. Rec.: Korespondencja Hieronima Rozrażewskiego. Wyd. ks. P. CZAPLEWSKI. T. 1. Toruń 1937. *Arch. Hist. S. J.* Vol. 7: 1938 s. 304-305.

244. Rec.: Étienne Batory, roi de Pologne, prince de Transilvanie. Cracovie 1935. *Arch. Hist. S. J.* Vol. 7: 1938 s. 305-306.

245. Rec.: W. DZIĘGIEL: Utrata Księstwa Opolskiego i Raciborskiego za Ludwiki Marii 1666. *Rocz. Tow. Przyj. Nauk* Śl. R. 6: 1938 s. 425-427.

246. Delamars Adam (1664-1735). W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 56-57.

247. Dewin Jerzy (1719-1790?). W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 135.

248. Dmowski Jan Józef (1799-1879). W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 213.

249. Domaradzki Józef (1689-1757). W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 303.

250. Drews Jan (1646-1710). W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 374-375.

251. Drużbicki Kasper (1590-1662). W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 403-404.

252. Dunin Piotr Stanisław (1635-1704). W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 480.

253. Stanisław Warszewicki. Studium z dziejów Kościoła w Polsce XVI w. Kr. [1939] Wyd. Apost. Modl. 8° s. 160. Druk pracy przerwany w chwili wybuchu wojny.

254. Rzym a Wittenberga, w XVI wieku a dziś. *Prz. Powsz.* R. 56: 1939 t. 222 s. 158-172.

255. Dunin Tomasz (1687-1758). W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 3.

256. Dunin Wawrzyniec (1746-1824). W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 3-4.

257. Stanisława Warszewickiego pochodzenie, młodość, studia w Wittenberdze i Padwie. W: *Studia z dziejów kultury polskiej.* W. 1949 s. 243-255.

258. Kazania opublikowano w zbiorach: Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego. Seria 2 t. 1. Kr. 1932 s. 7-20, 101-127, 261-275; T. 2. Kr. 1934 s. 104-119; Śladami Skargi. Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego. T. 1. Kr. 1947 s. 81-90, 125-133; T. 2. Kr. 1947 s. 16-21, 62-66; T. 3. Kr. 1947 s. 29-32; T. 4. Kr. 1947 s. 39-45.

259. Rkps. Kazania pasyjne, s. 64. Rkps w ATJKr., sygn. 1147 X.

260. Rkps: Wykłady i nauki o stylach, s. 73. Rkps w ATJKr., sygn. 1147 XI.

261. Rkps: Wykłady metodologii. Rkps w ATJKr., sygn. 1147 XXI.

262. Redagował pisma: *Sodalis Marianus* R. 23: 1924 — 28: 1929; 32: 1933 — 33: 1934; *Wiara i Życie* R. 4: 1924 — 9: 1929; 13: 1933 — 14: 1934; *Nasze Wiadomości* T. 10-11: 1931-1936.

II.

GRZEBIEŃ L.: Bednarski Stanisław. W: *Enc. katol.* T. 2. Lubl. 1976 s. 173-174, tamże literatura — Ponadto: ŁOZA S.: Czy wiesz kto to jest? W. 1938 s. 33; *ARSJ:* Vol. 12: 1943 s. 228 [nekrolog]; *Memorabilia Societatis Jesu.* Vol. 8: 1948 s. 119-120 [nekrolog]; Ks. Stanisław Bednarski. W: A. KOZŁOWIECKI: Ucisk i strapienie. Kr. 1967 s. 537; PASZENDA J.: Ks. Stanisław Bednarski. W: J. POPLATEK, J. PASZENDA: Słownik jezuitów artystów. Kr. 1972 s. 5-6; Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1872-1972. Kr. 1972 s. 84-94, 200; PASZENDA J.: Ks. Stanisław Bednarski TJ jako historyk sztuki. *Biul. Hist. Szt.* R. 36: 1974 s. 400-407; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską. Z. 5. W. 1981 s. 71-72. — ATJKr.: Catalogus prov. Galicianae [1911-1918], prov. Poloniae [1919-1926], prov. Poloniae Minoris [1927-1939]; tamże akta personalne i bogate zbiory wypisów z archiwów zagranicznych i polskich.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Beisert Stefan (1879-1967), znawca prawa beneficjalnego.

Kapłan archidiecezji poznańskiej, urodzony 2 IX 1879 w Świerczynie koło Leszna Wlpk., był synem nauczyciela Józefa i Zofii z Hejnowiczów. Naukę gimnazjalną rozpoczął w Lesznie, maturę złożył w 1900 r. w Strzelcach Krajeńskich. Studia teologiczne odbył w Poznaniu i Gnieźnie. Święcenia kapłańskie przyjął 13 XII 1903 r. w Gnieźnie.

Wikariuszem w Swarzędzu był jeden rok; na wikariacie w Chludowie łączył już obowiązki wikariuszowskie z administracją małej parafii w Maniewie. Od 1 XII 1909 r. proboszcz w Uzarzewie, pozostał w tej parafii przez 58 lat, z przerwą w okresie wojennym, kiedy to został aresztowany przez gestapo w październiku 1940 r. i został osadzony przejściowo w obozie bojanowskim koło Rawicza. Dziekan kostrzyński w l. 1917-1966, był też członkiem Archidiecezjalnej Rady Administracyjnej (1946-1966). W 1955 r. został odznaczony godnością szambelana papieskiego. Zmarł 30 VII 1967 r. w Uzarzewie.

Obok pracy duszpasterskiej zajmował się działalnością oświatową w T. C. L., społeczną w kółkach rolniczych i stowarzyszeniach katolickich, a przede wszystkim w Związku Kapłanów „Unitas", dla którego prowadził dział porad prawnych. Przez 25 lat był prezesem zarządu letniska księży na Helu. Przez jedną kadencję zasiadał w sejmiku powiatowym. Prawnicza dokładność i radykalność postępowania narażały go na częste konflikty, m. in. z starostą poznańskim i patronem kościoła parafialnego. W okresie międzywojennym prowadził kilka spraw sądowych, wykorzystując swą biegłość w prawie. Dobrze znał zasady konkordatu i przepisy prawa państwowego co do materialnych obciążeń duchowieństwa. W swoich artykułach prawniczych dawał nie tylko praktyczne wskazówki postępowania, ale rozwijał też zasady prawne.

I.

1. O ważności założenia i prowadzenia kroniki parafialnej. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* R. 2: 1925 nr 2.

2. O sposobie założenia względnie prowadzenia kroniki parafialnej. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* R. 2: 1925 nr 3.

3. Podatki a Duchowieństwo w świetle Konkordatu. *Wiad. dla Duchow.* R. 12: 1925 nr 7/9 s. 28-35.

4. Ustawa o opłatach stemplowych a Urzędy Parafialne. *Wiad. dla Duchow.* R. 14: 1927 s. 114-115.

5. W sprawie zwrotu niesłusznie ściągniętego podatku komunalnego. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 341-342.

6. W sprawie płacenia przez księży podatków komunalnych. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 54-55, 142-144.

7. Podatki państwowe i komunalne a duchowieństwo na tle Konkordatu i prawodawstwa państwowego. *Biul. Zw. Kapł. „Unitas" w Poznaniu.* R. 1: 1935 nr 2 s. 7-21.

8. Podatek dochodowy od uposażeń wikariuszowskich. *Biul. Zw. Kapł. „Unitas" w Poznaniu.* R. 2: 1936 nr 1 s. 16-17.

9. W sprawie stypendiów mszalnych. *Biul. Zw. Kapł. „Unitas" w Poznaniu.* R. 2: 1936 nr 2 s. 22-29.

10. O zwrot niesłusznie zapłaconego podatku. *Biul. Zw. Kapł. „Unitas" w Poznaniu.* R. 2: 1936 nr 4 s. 63-64.

11. Jeszcze w sprawie stypendiów mszalnych. *Biul. Zw. Kapł. „Unitas" w Poznaniu.* R. 2: 1936 nr 5 s. 84-86.

12. W sprawie egzekucji na majątku beneficjata w związku z podatkiem majątkowym wzgl. gruntowym . *Biul. Zw. Kapł. „Unitas" w Poznaniu.* R. 2: 1936 nr 5 s. 86-87.

13. Łączne opodatkowanie uposażeń — tzw. podatek kumulacyjny. *Duszpasterz.* R. 1: 1937 nr 1 s. 10-11.

14. W sprawie podatku gruntowego. *Duszpasterz.* R. 1: 1937 nr 3 s. 67-69.

15. O sprawiedliwy wymiar podatku gruntowego z roli beneficjalnej. *Duszpasterz.* R. 1: 1937 nr 4 s. 106-108.

16. Podatek gruntowy z gruntów kościelnych. *Duszpasterz.* R. 1: 1937 nr 5 s. 135-138.

17. W sprawie podziału podatku gruntowego na poszczególne kościelne osoby

prawne. *Duszpasterz.* R. 1: 1937 nr 6 s. 170-171.

18. Rec.: A. RETZBACH: Synodalrichter, Das Recht der katholischen Kirche nach dem Codex Iuris Canonici. Für die Praxis bearbeitet. Freiburg im Breisgau 1935. *Duszpasterz.* R. 2: 1938 nr 1 s. 27.

19. Z teki prawniczej. *Duszpasterz.* R. 2: 1938 nr 2 s. 50-51; nr 3 s. 85; nr 4 s. 113-116; nr 5 s. 146-147; nr 6 s. 177-179; R. 3: 1939 nr 1 s. 24-26; nr 2 s. 52-54; nr 3 s. 79-82; nr 4 s. 113-116.

20. Podatek gruntowy na cele komunalne. *Wiad. Duszp.* R. 3: 1947 s. 105-106.

II.

KARŁOWSKI K.: Śp. ks. Beisert Stefan. *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 19: 1968 s. 164-166. Arch. Archid. w Poznaniu, sygn. KA 16073: Personalia ks. S. Beiserta.

Ks. Marian Banaszak

Bensch Teodor (1903-1958), biskup gorzowski, kanonista.

Urodził się 13 III 1903 r. w Buku, diec. poznańskiej. Szkołę średnią ukończył w Lesznie Wielkopolskim w 1923 r. i w tymże roku rozpoczął studia na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniw. Poznańskiego. Ukończył je w 1927 r. uzyskując dyplom magistra praw. Studiował następnie w Seminarium Duchownym w Poznaniu i 12 VI 1932 r. przyjął święcenia kapłańskie. Przejściowo pracował na stanowisku wikariusza parafii św. Mikołaja w Lesznie Wielkop., a w l. 1933-1936 studiował na Wydziale Prawa Kanonicznego Katolickiego Uniw. Lubelskiego; ukończył je doktoratem. Roczne studia specjalistyczne odbył też w Rzymie pracując kolejno w Rocie Rzymskiej i Kongregacji Soboru. Po powrocie z Rzymu w roku akad. 1937/38 objął wykłady na Wydziale Prawa Kanonicznego KUL w charakterze zastępcy profesora tekstu prawa kanonicznego. Wykłady prowadził do 1939 r. Od 1942 r. prowadził wykłady prawa kanonicznego i liturgiki w Seminarium Duchownym diec. lubelskiej oraz pełnił obowiązki obrońcy węzła małżeńskiego przy Sądzie Biskupim w Lublinie. Od 1944 r. prowadził też wykłady z prawa kanonicznego na tajnym Uniw. Ziem Zachodnich w Warszawie. Po powstaniu Warszawskim wrócił do Lublina, aby objąć wykłady na KUL, lecz już 15 VIII 1945 r. został mianowany administratorem apostolskim dla diecezji warmińskiej. Rządy diecezją warmińską sprawował w Olsztynie do 5 I 1951 r. Odtąd przez 5 lat, już jako biskup nominat dla Gorzowa, pracował w Sekretariacie Prymasa Polski w Warszawie. Sakrę biskupią otrzymał 21 IX 1954 r., a rządy w Gorzowie objął 16 XII 1956 r. Na tym stanowisku pracował do śmierci, która nastąpiła 11 I 1958 r.

I.

1. Wpływ chorób umysłowych na ważność umowy małżeńskiej w prawie kanonicznym. Lubl. 1936 TN KUL 8° s. X, 330. Wydział Prawa Kanonicznego. Rozprawy doktorskie t. 7.

2. Kształtowanie się poglądów na stosunek prawa naturalnego do pozytywnego. *Prąd.* R. 1937 t. 34 s. 170-196.

3. De partiali capacitate agendi in iure canonico et civili. W: *Księga pamiątkowa ku czci J. E. Bpa M. Fulmana.* Lubl. 1939 cz. 1 s. 76-110.

4. Stan akcji unijnej w Polsce niepodległej. (Z okazji 500-lecia Unii Florenckiej). *Ruch Katol.* R. 9: 1939 s. 374-380.

5. Dla narodu miejsce to Bóg wybrał. Kazanie... *Przew. Katol.* R. 63: 1957 nr 3 s. 32-33.

6. Instrukcja dla delegatów Sądu Duchownego. *Gorz. Wiad. Kość.* R. 1: 1957 s. 72-76.

7. Świeckie Instytutu Żeńskie. W: *Rola kobiety w Kościele.* Lubl. 1958.

8. Biuro parafialne jako środek oddziaływania duszpasterskiego. *Gorzowskie Wiad. Kośc.* R. 3: 1959 s. 535-547.

9. Kilka listów pasterskich i przemówień zamieściły *Gorzowskie Wiad. Kośc.* z 1. 1957-1958.

II.

SZORC A.: Bensch Teodor. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 275-276, tamże literatura. — Ponadto: SŁOMKOWSKI A.: Ks. biskup Teodor Bensch. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 1: 1958 nr 2 s. 156-160; *Spraw. z Czyn. Pos. TN KUL.* Nr 9: 1959 s. 124; PETRANI A.:

Pięćdziesięciolecie Wydziału Prawa Kanonicznego KUL. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 15: 1968 z. 5 s. 34-35; PAŁKA P.: Bensch Teodor. W: *Polscy kanoniści.* W. 1981 cz. 1 s. 29-31, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Bernacki Lucjan (1902-1975) biskup sufragan gnieźnieński, dogmatyk.

Syn nauczyciela Edmunda i Edmundy z Paczkowskich, urodził się dnia 10 VII 1902 r. w Gościeradzu pod Bydgoszczą. Poza okresem studiów i II wojny światowej spędził życie na Pomorzu i w Wielkopolsce. Po ukończeniu szkoły podstawowej i gimnazjum złożył maturę w Gnieźnie i wstąpił do Seminarium Duchownego w Poznaniu. Święcenia kapłańskie otrzymał 29 V 1926 r. z rąk biskupa Antoniego Laubitza sufragana gnieźnieńskiego. Do r. 1930 pracował na wikariacie w Inowrocławiu; uczył religii w Gimnazjum w Trzemesznie. Sześć następnych lat (1930-1936) spędził na studiach specjalistycznych na Uniw. w Strassburgu i 19 XI 1936 uzyskał doktorat z teologii na podstawie rozprawy „La doctrine de l'Eglise chez le cardinal Hosius". Ze studiów został wezwany do Poznania na wikariat przy katedrze. Równocześnie uczył religii w prywatnym żeńskim Seminarium Nauczycielskim im. J. Słowackiego i pracował w metropolitalnym sądzie duchownym jako notariusz. Jesienią 1938 r. otrzymał nominację na profesora nadzwyczajnego dogmatyki w Seminarium Duchownym w Poznaniu oraz prefekta. We wrześniu 1939 r. udał się stosownie do polecenia kardynała Hlonda w drogę do Łodzi, gdzie seminarium poznańskie miało kontynuować pracę na wypadek zagrożenia Poznania, ale do miejsca przeznaczenia nie dotarł. Znalazł się natomiast w Paryżu i objął placówkę duszpasterską w Montceau-Les-Mines. Po upływie pół roku udał się do Hiszpanii. Od marca 1942 r. duszpasterzował wśród Polaków w Lizbonie, a od 24 XII 1942 r. w Anglii i Szkocji. Po wojnie wrócił do kraju na katedrę dogmatyki w Seminarium Duchownym w Gnieźnie, którą objął 27 I 1946 r. Został też cenzorem ksiąg religijnych i sędzią prosynodalnym. Dnia 19 VI 1946 r. został członkiem Komisji Teologicznej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. We wrześniu 1946 r. papież Pius XII mianował go biskupem tytularnym meleńskim i sufraganem gnieźnieńskim. Sakrę przyjął 28 IX 1946 r. Zapoczątkowaną w latach przedwojennych pracę pisarską próbował kontynuować, niestety bez powodzenia. Zmarł nagle w niedzielę 28 IX 1975 r. na ulicy Rzymu, dokąd udał się z pielgrzymką z okazji Roku Świętego.

I.

1. La doctrine de l'Eglise chez le Cardinal Hosius. Paris Gabalda. P. 1936 Księg. św. Wojciecha.

2. Rec.: Z. SKOWROŃSKI: Stanisława Hozjusza nauka o usprawiedliwieniu. W. 1937. *Aten. Kapł.* T. 41: 1938 s. 507-510.

3. Apologetyka. (Na prawach manuskryptu). P. 1939 Wyższy Instytut Kultury Religijnej 8° s. 58.

4. Dlaczego jestem katolikiem? *Wiad. Duszp.* R. 2: 1946 nr 7 s. 14-19.

5. Słowo wstępne. W: *Św. Wojciech 997-1947.* Gniezno 1947 s. 5-6.

6. 950-lecie kanonizacji. *Głos Katol.* R. 5: 1949 s. 153-154.

7. Katolik a pochodzenie człowieka. Odpowiedź ks. Zbigniewowi B. Frogowi. *Tyg. Powsz.* R. 6: 1950 nr 8, s. 4-5.

8. W latach 1936-1939 współpracował z *Nową Biblioteką Kaznodziejską.*

II.

KŁONIECKI F.: Biskup Lucjan Bernacki (1902-1975). *Przew. Katol.* R. 66: 1975 nr 13 s. 6. — Arch. Archid. Gniezn.: Akta bpa L. Bernackiego. T. 1-6.

Ks. Marian Wolniewicz

Białas (Biallas) Franciszek (1878-1936) werbista, profesor Uniw. Fu Jen w Pekinie, założyciel „Monumenta Serica".

Urodził się na Śląsku Opolskim w m. Świercz 15 XI 1878 r. w rodzinie rolników Antoniego i Elżbiety z d. Tomala. Po szkole podstawowej wstąpił 28 X 1893 r. do Małego Seminarium Misyjnego Zgromadzenia Słowa Bożego (werbistów) w Św. Krzyżu w Nysie. Maturę zdobył 14 VII 1898 r. Dalsze studia i formację duchową otrzymał w Międzynarodowym Seminarium Misyjnym w St. Gabriel w Mödling k. Wiednia, gdzie też przyjął święcenia kapłańskie 24 II 1905 r. Następnie 5 lat pracował jako nauczyciel w Małym Seminarium Mis. w St. Wendel. Założyciel „Anthropos" o. Wilhelm Schmidt uprosił w bł. Arnolda Janssena o przydzielenie o. Białasa na odpowiednie studia, by potem mógł pracować w redakcji tegoż pisma. Przeznaczony na misję do Chin studiował sinologię, sanskryt i etnologię w Berlinie i Lipsku, a potem tybetologię w Paryżu. Mimo przerwy spowodowanej I wojną światową w grudniu 1918 r. zdobył doktorat za pracę o chińskim poecie K'üh Yüana. Wydał ją drukiem dopiero w 1927 r. w „Asia Major".

W lipcu 1921 r. wyjechał na stałe do Chin. Przede wszystkim zbierał materiał do pracy o Konfucjuszu (Konfucius und sein Kult), która ukazała się w 1928 r. Prócz współpracy z czasopismem „Anthropos" udzielał się także naukowo w Royal Asiatic Society, które przyjęło go w 1927 r. na swego członka. W 1933 r. werbiści przejęli w Pekinie Uniw. Fu Jen. Białas został tam jednym z pierwszych profesorów. Objął katedrę socjologii, gdzie wykładał też językoznawstwo i literaturę. Równocześnie współpracował z wydawanym na Uniw. czasopiśmie „Fu Jen Hsüch-Chih". Był też inicjatorem i założycielem czasopisma w ścisłym znaczeniu sinologicznym pt. „Monumenta Serica", z podtytułem: „Hue I Hsuch-Chih". Z dotychczasowych 32 tomów i 16 monografii o. Białas zredagował tylko pierwszy zeszyt pierwszego tomu. Zaraziwszy się tyfusem umarł 28 V 1936 r. Pochowany został na cmentarzu w Pekinie.

I.

1. Confucius en zijn vereering in Kufoe. *Katholiekie Missiën*. R. 53: 1927 s. 126-134, 154-158, 165-172, 189-192, 214-216.
2. K'ü Yüan, His Life and Poems. *Journal of the North China Branch of the Royal Asiatic Society*. Vol. 59: 1928 s. 231-253.
3. Konfucius und sein Kult. Pekin-Leipzig 1928.
4. Artykuły w: *Anthropos* [np.: Der Ursprung der koreanischen Schrift. T. 25: 1930 s. 731-736].
5. Confucius. *Xaveriana*. A. 98: 1932 s. 32.
6. Küfou und China's Culture. *Fu Jen Magazine*. R. 4: 1935 s. 4-5, 19-21, 46-47.

II.

Nasz Misjonarz. R. 12: 1936 s. 199; Nekrolog. *Nasz Misjonarz*. R. 12: 1936 s. 213; GOERTZ J.: Franz Biallas. *Zur Ewigen Heimat*. R. 4: 1936 s. 177-179; ZMARZŁY A.: Śp. ks. dr Franciszek Ksawery Białas. *Misje Katol*. R. 55: 1936 s. 319; *Collect. Theol*. R. 48: 1978 s. 167-174.

Ks. Józef Arlik SVD

Białowąs Michał (1894-1965), socjolog, katecheta.

Urodził się 27 XI 1894 r. w Obydowie k. Kamionki Strumiłowej jako syn Andrzeja i Justyny z d. Łysko. Po ukończeniu Gimnazjum we Lwowie, rozpoczął studia teologiczne na Uniw. Jana Kazimierza, przerwane przez służbę wojskową w Legionach. Święcenia kapłańskie otrzymał 29 V 1919 r. we Lwowie z rąk ks. arcybpa Józefa Bilczewskiego. Pracował jako wikary i katecheta w Żółkwi, a następnie w Trembowli. W 1926 r. na Uniw. Warszawskim zdobył doktorat, przedstawiając pracę pt.: „Kwestia robotnicza w prawodawstwie polskim 1918-25". W l. 1926-1939 pra-

cował jako katecheta w Gródku Jagiellońskim. Od 1939 r. był katechetą w VII Gimnazjum we Lwowie, a w 1943 r. objął probostwo w Kołomyi. Po przybyciu do diecezji wrocławskiej duszpasterzował najpierw w Ścinawie, a następnie w Nowej Rudzie, pełniąc równocześnie obowiązki dziekana tamtejszego dekanatu. W l. 1953-1957 był administratorem w Budzowie. W 1957 r. powrócił do Nowej Rudy, jako proboszcz i dziekan. Zmarł 24 III 1965 r. w Nowej Rudzie i został pochowany na miejscowym cmentarzu.

I.

1. Śp. Ę. Jan Włodzimirski. *Gaz. Kość.* R. 27: 1920 nr 5 s. 78-79.

2. Czas pracy w Polsce ze stanowiska prawa, ekonomii i etyki. *Prz. Powsz.* R. 43: 1926 t. 171 s. 305-331.

3. Kwestia robotnicza i dążność do jej rozwiązania z punktu widzenia etyki katolickiej. *Prz. Katol.* R. 5: 1926 s. 165-166, 215-218, 262-263.

4. W 35 rocznicę Encykliki „Rerum novarum". *Prz. Katol.* R. 5: 1926 s. 175-176.

5. Pośmiertna sylwetka zasłużonego duszpasterza. [Śp. Ks. Dr Eustachy Jełowicki]. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 26 s. 79-88.

6. Sprawa robotnicza. Miejsce Piastowe 1930 Druk. Michalineum 8° s. 64.

7. Czas pracy w Polsce ze stanowiska prawa, ekonomii i etyki. Miejsce Piastowe 1931 Druk. Michalineum 8° s. 95.

8. Śp. ks. dr Eustachy Jełowicki. (Przyjacielski nagrobek). Miejsce Piastowe 1931 Druk. Michalineum 8° s. 16.

9. Pan Jezus wśród dzieci. Książka pomocnicza do nauki religii dla uczniów III kl. szkoły powszechnej. [Współautor: J. DAJCZAK]. Lw. 1937 Nakł. K. S. Jakubowskiego 8° s. 124. — Toż. Wyd. 2. Lw. 1938 Nakł. K. S. Jakubowskiego 8° s. 124. — Toż. Wyd. 3. Nowa Ruda 1948 Druk. Państwowej Szkoły Graficznej 8° s. 118.

10. Wiara i życie katolickie. Podręcznik religii katolickiej w IV klasie szkół powszechnych. [Współautor: J. DAJCZAK]. Lw. 1937 Nakł. K. S. Jakubowskiego 8° s. 107, nlb. 1.

11. Pan Jezus wśród dziatek. Książka pomocnicza do nauki religii rzymsko-katolickiej dla uczniów II klasy szkół powszechnych. Lw. 1938 Nakł. K. S. Jakubowskiego 8° s. 120, ilustracje. — Toż. Nowa Ruda 1947 Druk. Państwowej Szkoły Graficznej 8° s. 94.

12. Pan Jezus wśród dziatek. Podręcznik do nauki religii rzymsko-katolickiej dla VI klasy szkół powszechnych trzeciego stopnia. Lw. 1939 Nakł. K. S. Jakubowskiego 8° s. 158, mapy 3.

13. Kościół i parafia rzym.-kat. w Nowej Rudzie, powiat Kłodzko na Dolnym Śląsku. Nowa Ruda 1948 Druk. Michalineum 8° s. 53, nlb. 3.

II.

BIZUŃ S.: Białowąs Michał. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 370; Schematyzm diecezji wrocławskiej. Wr. 1952-1964; DAJCZAK J.: Śp. ks. dr Michał Białowąs. *Katecheta.* R. 9: 1965 nr 6 s. 228; BIAŁOWĄS K.: Śp. Ks. Michał Białowąs. *Wrocł. Wiad. Kość.* R. 21: 1966 nr 7 s. 165-167; URBAN W.: Duszpasterski wkład księży repatriantów w Archidiecezji Wrocławskiej w latach 1945-1970. Wr. 1970 s. 52-56; SMOLEŃSKI S.: Teologia moralna w XX wieku. W: *Dzieje teologii katolickiej w Polsce.* T. 3 cz. 1. Lubl. 1976 s. 270; POREBA P.: Dzieje katechetyki W: *Dzieje teologii katolickiej w Polsce.* T. 3 cz. 2. Lubl. 1977 s. 164. — Arch. Diec. Wrocł.: Akta personalne, Sygn. BI2.

Ks. Józef Mandziuk

Bielawski Mieczysław (1879-1923), popularyzator teologii.

Kapłan archidiecezji gnieźnieńskiej, urodzony 16 XII 1879 w Koszutach k. Środy Wlkp., był synem nauczyciela Walentego i Emilii z Czerniejewskich. Uczęszczał do Gimnazjum w Krotoszynie, gdzie 22 II 1899 złożył egzamin dojrzałości z wyróżnieniem. Studia seminaryjne odbywał w l. 1899-1902 w Poznaniu i Gnieźnie. Wyświęcony 20 XII 1902 r., został powołany na mansjonariat w kolegiacie poznańskiej. W 1906 r. otrzymał parafię w Pieraniu na Kujawach, skąd przeszedł w 1916 r. do Gniezna jako proboszcz parafii św. Wawrzyńca. Powołany 20 VII 1921 r. na wykładowcę w Seminarium Duchownym, w którym alumni ostatniego roku studiowali tzw. teologię praktyczną, wykładał zagadnienia pastoralne, moralne

i prawne, był także prefektem biblioteki seminaryjnej. Dodatkowo pełnił funkcje promotora sprawiedliwości i prokuratora fiskalnego w Sądzie Duchownym. Od kard. Dalbora otrzymał godność kanonika kolegiaty św. Jerzego w Gnieźnie.

Obok pracy duszpasterskiej i profesorskiej oddawał się działalności oświatowej i społecznej. Był długoletnim członkiem Rady Głównej T.C.L., członkiem Komisji Oceniającej książki, prezesem T.C.L. na powiat gnieźnieński. W imieniu zarządu T.C.L. współdziałał w budowie i organizowaniu Uniw. Ludowego w Dajkach. Wcześniej był organizatorem czytelnictwa ludowego w powiecie inowrocławskim. W czasie Powstania Wielkopolskiego został przewodniczącym Powiatowej Rady Ludowej w Gnieźnie, działał też w organizacjach kościelno-narodowych „Dąbrówka", „Rzepicha", „Jedność", zajmował się „lecznicą dla niemowląt", organizował materialną pomoc dla sierot i wdów po poległych żołnierzach pierwszej wojny światowej.

Praca parafialna, potem profesorska, a przy tym rozwijająca się choroba, która stała się przyczyną przedwczesnej śmierci 28 III 1923 r., nie sprzyjały działalności piśmienniczej. W miarę swych możliwości współpracował z tygodnikiem „Wiadomości Parafialne Gnieźnieńskie", a przy pomocy świeckich katolików ułożył książkę do nabożeństw „Nasze modlitwy", przeznaczoną dla młodzieży szkolnej. Pisał na temat duszpasterstwa mężczyzn i problemu urządzania wesel w soboty.

1.

1. Grzegorz XVI a Polacy. *Mies. Kośc. „UNITAS"* T. 5: 1911 s. 125-130.
2. Wychowawcze cele książek. *Prz. Oświat.* R. 12: 1917 s. 2-5, 17-21.
3. Współautor: Na skrzydłach tęsknoty. *Wiad. Paraf. Gnieźn.* R. 1: 1917 nr 4.
4. Niebezpieczna droga. *Wiad. Paraf. Gnieźn.* R. 1: 1917 nr 7.
5. Do naszych małych parafian. *Wiad. Paraf. Gnieźn.* R. 1: 1917 nr 9, 10, 11, 12.
6. Różaniec modlitwą wiary. *Wiad. Paraf. Gnieźn.* R. 1: 1917 nr 21.
7. Tym, co wrócili... *Wiad. Paraf. Gnieźn.* R. 2: 1918 nr 49.
8. Nasze modlitwy. Książka do nabożeństwa dla chłopców i dziewcząt. Gniezno 1919 Druk. J. B. Langego 16°. — Toż. wyd. 2. Gniezno 1922 Druk. J. B. Langego 16°. — Wyd. nowe popr. i uzupeł. Potulice 1946 Nakł. Seminarium Zagr. 16° s. 352.
9. Różaniec. *Wiad. Paraf. Gnieźn.* R. 3: 1919 nr 40, 41.
10. Stanowisko wiary chrześcijańskiej wobec pracy. *Wiad. Paraf. Gnieźn.* R. 3: 1919 nr 42.
11. Co daje wiara chrześcijańska pracy? *Wiad. Paraf. Gnieźn.* R. 3: 1919 nr 43.
12. Tym co stracili najdroższych... *Wiad. Paraf. Gnieźn.* R. 3: 1919 nr 44, 45.
13. Apostolstwo mężczyzn. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 s. 372-376.
14. Sobotnie śluby. *Wiad. dla Duchow.* R. 9: 1922 s. 43-46.
15. Konieczności duszpasterskie doby obecnej. *Wiad. dla Duchow.* R. 10: 1923 s. 25-29.

II.

Prz. Oświat. R. 18: 1923 s. 1; *Pamiętnik zjazdu Zw. Zakł. Teol.* T. 2: 1923 s. 176-177; NOWACKI J.: Bielawski Mieczysław W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 38; BANASZAK M.: Bielawski Mieczysław. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 531-532; GLEMP J. Bielawski Mieczysław. W: *Polscy kanoniści.* Cz. 1 s. 33-34. — Liber Baptisatorum p. Koszuty 1880/1.

Ks. Marian Banaszak

Bielawski Zygmunt (1877-1939), profesor Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie, autor rozprawy z dziedziny katechetyki i pedagogiki, redaktor.

Urodził się 16 V 1877 r. w Brześciu k. Gopła. Nauki początkowe pobierał w domu rodzinnym i w szkole powszechnej w Wałdowie. W l. 1890-1894 studiował w Małym Seminarium Księży Misjonarzy w Krakowie, egzamin dojrzałości złożył w 1898 r. w Gimnazjum św. Anny w Krako-

wie. Studia teologiczne odbył w l. 1897-1901 w Seminarium Księży Misjonarzy w Krakowie, gdzie też 30 VI 1901 r. przyjął święcenia kapłańskie. Od jesieni 1901 r. był kapelanem więzienia dla kobiet im. św. Marii Magdaleny we Lwowie, a nadto katechetą szkoły ludowej i szkoły wydziałowej Kolei Państwowych (1902-1917), a następnie w Państwowym Seminarium Nauczycielskim (1917-1920). Doktorat z teologii zyskał na Uniw. Lwowskim w 1914 r. W okresie wojny światowej pracował także w dziedzinie duszpasterskiej i społecznej. W l. 1914-1916 pełnił obowiązki kapelana w Wojskowym Szpitalu Zakaźnym. W 1919 r. został powołany na kapelana ochotniczego oddziału żołnierzy polskich. W l. 1917-1919 piastował urząd dyrektora Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia archidiecezji lwowskiej. W 1919 r. habilitował się z zakresu pedagogiki i katechetyki na Wydziale Teologicznym Uniw. Lwowskiego. W 1920 r. został profesorem nadzw., a w 1922 r. profesorem zw. Uniw. Jana Kazimierza. Wskutek skrzepu w nodze wykładał bardzo nieregularnie. Ze Zgromadzenia Misji wystąpił w 1924 r. Z początkiem r. akad. 1933/34 Ministerstwo zniosło katedrę katechetyki i pedagogiki, a Bielawski przeszedł w stan spoczynku. Oprócz wykładów uniwersyteckich uczył również B. w kilku gimnazjach lwowskich. Brał udział w kursach i zjazdach katechetycznych i wychowawczych. Od 1911 r. był członkiem redakcji „Miesięcznika Katechetycznego i Wychowawczego", a w l. 1921-1926 był naczelnym redaktorem. W 1930 r. należał do komisji przygotowawczej Synodu lwowskiego i czynny brał w nim udział. Ostatnie lata życia spędził w zaciszu swojej willi we Lwowie. Zmarł 25 IV 1939 r. we Lwowie.

I.

1. O metodzie katechetycznej ks. Pichlera. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 164-165, 188-191, 217-218, 238-239. — Toż w osob. odb. Kr. 1910 8° s. 16.

2. Katechezy katolickie dla szkół ludowych. Kr. 1910. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1922 t. 1 s. VII, 240; t. 2 s. XX, 277.

3. Nauka religii na stopniu średnim i wyższym. Lw. 1910.

4. Z kursu wakacyjnego dla pedagogii zakładowej w Donauwärth. (Od 12-20 sierpnia 1910). *Mies. Katech. Wychow.* R. 1: 1911 s. 23-30, 68-78, 133-138.

5. Rachunek sumienia dla katechetów. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1: 1911 s. 36-37.

6. Odpowiedź. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1: 1911 s. 121-126 [podpisany X B].

7. Katecheta wobec VI przykazania. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1: 1911 s. 162-168, 197-209.

8. Rec.: F. ŁADOŃ: Teoretyczno-praktyczny podręcznik do nauki religii w pierwszych dwóch latach nauki w szkołach elementarnych, Chicago b. r. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1: 1911 s. 231-236.

9. VI i IX przykazanie Boskie. Grzechy przeciwne wstydliwości św. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1: 1911 s. 278-286.

10. Program 4 katechetycznego kursu monachijskiego, który się odbędzie od 27 sierpnia do 1 września 1911. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1: 1911 s. 308-314.

11. O metodzie katechetycznej. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1911 s. 23, 557.

12. Projekt planów dla nauki religii. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1911 s. 368-389.

13. Nauka religii na stopniu niższym. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1911 s. 231-235.

14. Współpraca rodziny ze szkołą. W: *Sprawozdanie roczne szkoły kolejowej.* Lw. 1911.

15. Nauka religii dopełniająca. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1912 s. 521-524, 562-572.

16. Kształcenie woli małych dzieci. W: *Sprawozdanie roczne szkoły kolejowej.* Lw. 1912.

17. Geneza i rozwój katechizmu. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1912 s. 32-38, 78-85, 135-141, 191-196, 307-316, 356-366.

18. Nauka religii w szkołach ludowych i wydziałowych. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 2: 1912 s. 32-38, 78-85, 135-141, 191-196, 307-316, 356-366; R. 3: 1913 s. 69-77.

19. Przekł. z niem.: Pan Jezus jako Nauczyciel. Katecheza X Mey'a. *Mies. Katech. Wychow.* R. 2: 1912 s. 90-95.

20. Przygotowanie do spowiedzi i Komunii świętej. Kr. 1912. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1922 s. VIII, 346.

21. Gustaw Meg i Jakub Schmitt: Przedstawiciele dwóch szkół katechetycz-

nych. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1913 s. 142-149, 185-191, 240-248.

22. Egzorta na II niedzielę Adwentu. [Dla szkół ludowych]. *Mies. Katech. Wychow.* R. 2: 1912 s. 515-518.

23. Rec.: J. SCHWAB: Ausgeführte Katechesen für den Religionsunterricht der Fortbildungschule und die Christenlehre. *Mies. Katech. Wychow.* R. 2: 1912 s. 521-525.

24. Egzorta na IV niedzielę Adwentu. [Dla szkół ludowych]. *Mies. Katech. Wychow.* R. 2: 1912 s. 555-558.

25. Katechizm diecezjalny, jego zadanie jako podręcznika. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1913 s. 1-8.

26. Egzorta na Sześćdziesiątnicę. [Dla szkół ludowych]. *Mies. Katech. Wychow.* R. 3: 1913 s. 35-39.

27. Instrukcja i plany dla nauki religii w szkołach ludowych, wydziałowych i uzupełniających. Lw. 1913 8° s. 92.

28. Karność religijna. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1913 s. 153-174.

29. Sakrament pokuty i ołtarza. Podręcznik ascetyczno-liturgiczny. Lw. 1913 16° s. 165.

30. Codzienna ogiara katechety. *Mies. Katech. Wychow.* R. 3: 1913 s. 153-160, 215-222, 280-287, 374-378.

31. Przemówienie przed I Komunią św. *Mies. Katech. Wychow.* R. 3: 1913 s. 244-247.

32. [Egzorta] na Niedzielę XXI po Świątkach. O dobroci serca. *Mies. Katech. Wychow.* R. 3: 1913 s. 402-405.

33. Konstantyn Wielki. (Katecheza historyczna dla szkół wydziałowych). Opr. wg W. Jakscha. *Mies. Katech. Wychow.* R. 3: 1913 s. 444-449.

34. O uczuciu religijnym i jego rozwoju. *Mies. Katech. Wychow.* R. 3: 1913 s. 473-480, 525-532; R. 4: 1914 s. 3-12.

35. Jak powinien wyglądać plan lekcyjny nauki religii w mej szkole. *Gaz. Kośc.* R. 22: 1914 s. 29-31. — Toż we fragmentach w *Mies. Katech. Wychow.* R. 6: 1914 s. 155-156, 199-201.

36. O metodzie nauczania religii. *Mies. Katech. Wychow.* R. 4: 1914 s. 109-117.

37. Rec.: J. BOCZAR: Katechetyka. Lw. 1914. *Mies. Katech. Wychow.* R. 4: 1914 s. 403-406.

38. Nowy katechizm dla dzieci X W. Gadowskiego. *Mies. Katech. Wychow.* R. 4: 1914 s. 459-465.

39. Rec.: J. BOCZAR: Katechetyka. Lw. 1914. *Gaz. Kośc.* R. 22: 1914 s. 408-409.

40. Uczucie religijne i jego rozwój. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1914 s. 473-496.

41. Uwagi metodyczne o nauczaniu religii. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1915 s. 109-115.

42. Jezus, Maryał Modlitwy i rady dla żołnierzy zebrał... Lw. 1915 Nakł. Akc. Tow. dla przem. litogr. 16° s. 128.

43. Egzorta na niedzielę IV po Trzech Królach. *Mies. Katech. Wychow.* R. 5: 1916 s. 35-38 [podpisany B.].

44. [Egzorta] Na niedzielę IV po Trzech Królach. *Mies. Katech. Wychow.* R. 5: 1916 s. 38-40 [podpisany B.].

45. [Egzorta] Na niedzielę V po Trzech Królach. *Mies. Katech. Wychow.* R. 5: 1916 s. 40-44 [podpisany B.].

46. Forma naprowadzająca i egzegetyczna w katechezie. W: *Księga pamiątkowa kursu katechetycznego w Krakowie, 12 do 15 listopada 1913 r.* Kr. 1916 s. 156-175.

47. Jak ożywić zajęcia religijne młodzieży. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1916 s. 105-110.

48. Zaprawianie dziatwy do pobożnego uczestnictwa we Mszy św. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1916 s. 164-180.

49. Szóste i dziewiąte przykazanie Boże. Nie cudzołóż. *Mies. Katech. Wychow.* R. 5: 1916 s. 190-193.

50. Katecheza o szóstym przykazaniu Bożym. Czystość i nieczystość. *Mies. Katech. Wychow.* R. 5: 1916 s. 237-243.

51. Rec.: W. GADOWSKI: Ilustrowany rz. kat. katechizm elementarny. Tarnów 1916. *Mies. Katech. Wychow.* R. 6: 1917 s. 48-52.

52. Szkoła Chrystusowa. Modlitewnik dla starszej dziatwy. Lw. 1916. — Toż. Lw. 1920. — Lw. 1924 Nakł. Książnicy-Atlasu 8° s. nlb. 4, 398, nlb. 2.

53. Przemówienie ks... podczas zebrania jubileuszowego d. 9 grudnia 1917 r. Jubileuszowe Sprawozdanie Towarzystwa Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo we Lwowie od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 1917 r. Lw. 1917 s. 17-27.

54. Zagadnienia z pedagogiki religijnej. Lw. 1918 8° s. 89.

55. Podstawy wychowania religijnego. Część 1. Intelektualizm i woluntaryzm w wychowaniu. Lw. 1920 8° s. 126.

56. Katecheza biblijna na stopniu niższym szkoły powszechnej. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1921 s. 203-212.

57. Podstawy psychologiczne w wychowaniu religijnym. *Mies. Katech. Wychow.* R. 10: 1921 s. 6-19, 166-178, 290-303; R. 11: 1922 s. 23-30, 119-132.

58. Rec.: W. KOSIŃSKI: Pedagogika. P.-W. b. r. *Mies. Katech. Wychow.* R. 10: 1921 s. 55 [podpisany B.].

59. [Wzmianki bibliograficzne]. *Mies. Katech. Wychow.* R. 10: 1921 s. 55-56, 56-58, 61, 151-152, 157, 158-159, 254-256 [podpisany B.],

60. Podstawy wychowania religijnego.

Część 2. Integralność w wychowaniu. Lw. 1922 8° s. 80.

61. Nowe wydawnictwo Księgarni św. Wojciecha. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1922 s. 29-33.

62. Rec.: S. MARCISZEWSKA-POSADZOWA: Pierwsze rozmówki religijne z małymi dziećmi. P. b. r. *Mies. Katech. Wychow.* R. 11: 1922 s. 211-213 [podpisany B.].

63. [Wzmianki bibliograficzne]. *Mies. Katech. Wychow.* R. 11: 1922 s. 217-219 [podpisany B.].

64. W stopięćdziesiątą rocznicę powstania Komisji Edukacji Narodowej. Refleksje na czasie. *Mies. Katech. Wychow.* R. 12: 1923 s. 10-40.

65. O Mszy świętej. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1923 s. 71-89.

66. Rec.: A. PECHNIK: Kazania i nauki. Wyd. 3. P. 1923. *Mies. Katech. Wychow.* R. 12: 1923 s. 91.

67. Rec.: M. LOYOLA: Tajemnica szczęścia. Przygotowanie do I Komunii św. B. m. r. *Mies. Katech. Wychow.* R. 12: 1923 s. 92.

68. Jak ułatwić młodzieży częstą Komunię? *Mies. Katech. Wychow.* R. 1923 s. 113-126.

69. Najwyższy urząd dla spraw katechizacji dzieci i dorosłych. *Mies. Katech. Wychow.* R. 12: 1923 s. 138-139 [podpisany B.].

70. Ofiarowanie P. Jezusa w świątyni. [Katecheza na stopień niższy]. *Mies. Katech. Wychow.* R. 12: 1923 s. 149-154.

71. [Noty bibliograficzne]. *Mies. Katech. Wychow.* R. 12: 1923 s. 162-163.

72. Pedagogika religijno-moralna. Lw. 1923. — Toż. Lw. 1934 8° s. 734.

73. Rec.: M. WĘGLEWICZ: Studia psychologiczne nad młodzieżą szkolną klas wyższych. P. b. r. *Mies. Katech. Wych.* R. 13: 1924 s. 28-29.

74. Rec.: J. REINKE: Naturwissenschaft, Weltanschau und Religion. Freiburg 1923. *Mies. Katech. Wychow.* R. 13: 1924 s. 28-29.

75. Kształcenie sumienia w wychowaniu religijnym. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1924 s. 44-51, 82-91.

76. Wychowanie eucharystyczne. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1924 s. 108-127.

77. Sakrament pokuty w wychowaniu religijnym. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1924 s. 192-207.

78. Odrębność pedagogiki jako nauki. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1924 s. 207-216.

79. Katechezy biblijne na pierwszą klasę szkoły powszechnej. Lw. 1924 8° s. XII, 240. — Toż. Wyd. 2. Lw. 1932 8° s. 322.

80. U stóp Jezusa. Modlitewnik eucharystyczny dla dziatwy. Lw. 1924 16° s. 310. — Toż. Wyd. 2. Lw. 1925 16° s. VII, 309.

81. [Noty bibliograficzne]. *Mies. Katech. Wychow.* R. 13: 1924 s. 31, 58-60, 91-93, 235-236 [podpisany B.].

82. Wychowanie religijne w atmosferze Ducha Świętego. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1925 s. 1-14.

83. Pielęgnowanie modlitwy w wychowaniu religijnym. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1925 s. 49-63, 112-122.

84. Asceza w wychowaniu młodzieży. *Mies. Katech. Wych.* R. 1925 s. 145-154, 211-219.

85. Pedagogika okresu dojrzewania. *Mies. Katech. Wychow.* R. 1925 s. 353-378.

86. Przewodnik metodyczny do Małego Katechizmu. Cz. 2. Lw. 1927 8° s. 291.

87. Katechezy na drugą i trzecią klasę szkoły powszechnej. Lw. 1928 8° s. 514.

88. Nauka religii rzymsko-katolickiej dla niższych oddziałów szkół powszechnych. Lw. 1927. — Toż. Wyd. 2. Lw. 1928 8° s. 141.

89. Rec.: MAZURKIEWICZ K.: Benedykt Herbest. Cz. 1. P. 1925. *Prz. Teol.* R. 8: 1927 s. 79-81.

90. Dzieje Starego i Nowego Testamentu dla wyższych oddziałów szkół powszechnych. Lw. 1928 8° s. 280.

91. W odpowiedzi na art. ks. Władysława Budzika: „O małym i większym katechiźmie rz. kat. archidiecezji lwowskiej". *Mies. Katech. Wychow.* R. 17: 1928 s. 83-87.

92. Mszalik dla dziatwy. Lw. 1929.

93. Zagadnienie wartości w wychowaniu religijnym. W: *Księga pamiątkowa kursu katechetycznego w Krakowie.* Kr. 1929 s. 129-143.

94. Zastosowanie w nauczaniu religijnym. W: *Księga pamiątkowa kursu katechetycznego w Krakowie.* Kr. 1929 s. 220-234.

95. Znaczenie motywu w akcie woli. W: *Księga pamiątkowa kursu katechetycznego w Krakowie.* Kr. 1929 s. 187-205.

96. Rec.: J. ROZKWITALSKI: Szkoła twórcza w nauce religii. Grudziądz 1932. *Collect. Theol.* R. 14: 1933 s. 266-267.

97. Liczne artykuły sprawozdawcze, recenzje i notatki bibliograficzne w: *Miesięcznik Katechetyczny i Wychowawczy, Gazeta Kościelna* i *Przegląd Teologiczny.*

II.

PORĘBA P.: Bielawski Zygmunt. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 532, tamże literatura. — GERSTMANN A.: Profesor i katecheta. *Mies. Katech. Wychow.* R. 28: 1939 s. 242-246, tamże bibliografia podmiotowa.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Bielenin Alfons Maria Witold (1885-1965), doc. Uniw. Jagiell., biblista. Urodził się 12 VIII 1885 r. w Brzeszczach k. Oświęcimia jako syn organisty Jana i Marii z Marończyków. Ukończył Gimnazjum św. Jacka w Krakowie (1896-1904) i Wydział Teologiczny Uniw. Jagiellońskiego. Wyświęcony w 1908 r. na kapłana został wikariuszem w Ruszczy, katechetą w Krakowie, a równocześnie w l. 1923-28 pełnił obowiązki lektora języków wschodnich na Wydziale Teologicznym UJ. Nadto jako docent wykładał tamże w l. 1928-39 archeologię biblijną. Doktoryzował się w 1915 r. u socjologa Uniw. Jagiellońskiego ks. K. Zimmermana. Habilitował się 1928 r. W l. 1939-47 był kapelanem sióstr Zmartwychwstanek w Bukowinie Tatrzańskiej i Stryszawie, a od 1947 r. kapelanem sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach, gdzie też zmarł 8 XII 1965 r.

I.

1. Rec.: J. ARCHUTOWSKI: Sługa Jahwy w Księdze Izajasza proroka. Kr. 1923. *Prz. Teol.* R. 4: 1923 s. 155-158.

2. Zakwestionowane lekcje Księgi Trenów w tekście hebrajskim w stosunku do starożytnych tłumaczeń. Kr. 1926 Druk Holzhausena w Wiedniu 8° s. 104.

3. Układ trenów w stosunku do pieśni pogrzebowych Babilończyków, Egipcjan i Arabów. *Prz. Teol.* R. 9: 1928 s. 391-411. — Toż w osob. odb. Lw. 1928 8° s. 22.

4. Przedmowa. W: A. HAMON: Żywot św. Franciszka Salezego. Kr. 1934.

5. Miłość. W. 1937 Druk P. Pyz 16° s. 19.

6. W zaświaty. W. 1937 Druk P. Pyz 16° s. 15.

7. Życie mistyczne w Pieśni nad Pieśniami. Kr. 1937 Druk Powśc. i Praca 16° s. XVIII, 184.

II.

ŁOZA S.: Czy wiesz kto to jest? W. 1938 s. 42; SZYSZKA S.: Dzieje parafii Brzeszcze (1874-1970). Kr. 1970. Maszynopis w Arch. Pap. Wydz. Teol. w Krakowie, s. 212-213.

Ks. Jan Kracik

Bielicki Józef (1868-1935), popularyzator teologii, redaktor. Urodził się 19 II 1868 r. w Słupie koło Grudziądza; rodzicami jego byli Edward, nauczyciel i Paulina Elter. Uczęszczał do Gminazjum w Brodnicy, gdzie należał do tajnej patriotycznej organizacji filomackiej. Egzamin dojrzałości złożył w 1888 r. Studiował w Seminarium Duchownym w Pelplinie i otrzymał 11 III 1894 r. święcenia kapłańskie. W duszpasterstwie jako wikariusz pracował w Tucholi, Gdańsku, Gniewie, Lidzbarku, Radowiskach; był administratorem parafii w Brodnicy (1898), Żukowie (1899-1906), następnie proboszczem w Błędowie k. Grudziądza (1906-1924), gdzie przeżył tragedię spalenia kościoła (1922). Po jego odbudowie został proboszczem w Brodnicy (1924-1935). Gorący patriota, żywo odczuwający potrzeby chwili, brał udział w polskich organizacjach społeczno-oświatowych, m. in. był działaczem TCL (bibliotekarz w Błędowie, członek komitetu 1918-19), należał do Towarzystwa Naukowego w Toruniu. Ogłosił drukiem szereg prac z dziedziny pedagogiczno-liturgicznej; wydawał gazetę parafialną „Wiadomości Kościelne" (1930). Zmarł dnia 3 XII 1935 r. w Brodnicy.

I.

1. Nauka domowa o wierze rzymsko-katolickiej. P. 1908 Nakł. autora. Druk. J. Tomaszewski 8° s. 8 nlb., 216. — Toż. Wyd. 2. uzupełnione: Nauka domowa religii katolickiej. Inowrocław 1909 Nakł. Księg. St. Knasta. Skł. Gł. S. Buszczyńskiego, Toruń 8° s. 240.

2. Pamiątka Pierwszej Komunii św. Zawiera kilka nauk dla młodzieży, objaśnienia „Godzinek" i rozmaite modlitwy. Toruń 1910 Nakł. S. Buszczyńskiego 16°. s. 160.

3. Nabożeństwo żałobne. Obrzędy kościelne, wigilie, śpiewy i modlitwy przy pogrzebie osób dorosłych oraz inne nabożeństwa, modlitwy i pieśni za dusze w czyśćcu cierpiące, zebrał... Pelplin 1910

Nakł. Wyd. „Pielgrzym" 8° s. 138, nlb. 8.

4. Tłum.: LUDWIGS Henryk Maria: Odnowienie kapłana w Chrystusie przez wzniecanie łask w święceniach otrzymanych. Przekł. z niem. za zezwoleniem autora... Mikołów-Częstochowa 1913 Nakł. K. Miarki, Sp. 8° s. 144.

5. Dekrety papieskie o Komunii codziennej i o Komunii dzieci z dodatkiem wyboru „Pobudek żalu do spowiedzi dzieci" wyjętych z dziełka ks. H. Stieglitza. Peplin 1915 Nakł. „Pielgrzyma" 8° s. 100.

6. Rok kościelny. Krótkie objaśnienie świąt kościelnych oraz obrzędów w dni świąteczne sprawowanych. Grudziądz 1920 Nakł. „Gazety Grudziądzkiej" 16° s. 62.

7. Red.: *Wiadomości Kościelne.* Tygodnik. Brodnica 4° R. 1: 1930 nr 1 [23 III] — nr 28 [ostatni 28 IX].

8. Przemówienia okolicznościowe. Napisał... [Brodnica] 1932 Nakł. autora. Druk. M. Wojciechowski Brodnica 16° s. 154.

II.

Diecezja Chełmińska. Zarys historyczno-statystyczny. Pelplin 1928 s. 120; PELPLIŃSKI F.: Sto lat Seminarium Duchownego w Pelplinie. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 4: 1948 nr 4 s. 289; BILSKI S.: Zarys historii Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego w Brodnicy 1873-1973. Brodnica 1973 s. 111, 116; WRÓBLEWSKI J.: Polskie biblioteki ludowe w zaborze pruskim i na terenie Rzeszy niemieckiej w latach 1843-1939. Olsztyn 1975 s. 308.

Ks. Henryk Mross

Biełohołowy Józef (1883-1926), kanonista.

Urodził się 23 II 1883 r. na Białorusi. Studia filozoficzno-teologiczne odbył w Seminarium Duchownym i Akademii Duchownej w Petersburgu. Święcenia kapłańskie przyjął w roku 1906. W latach 1907-1910 był prefektem szkół średnich w Smoleńsku, w 1910-1912 w Petersburgu, a w r. 1913 wykładowcą prawa kanonicznego na Akademii Duchownej. Po rozwiązaniu Akademii w 1918 r. został mianowany proboszczem i dziekanem w Mohylewie. W 1919 r. był ponadto oficjałem sądu biskupiego w Mińsku. W tym samym roku został uwięziony w Smoleńsku. Po powrocie do Mohylewa i przezwyciężeniu licznych trudności założył przytułek dla chorych i starców. Odznaczył się między innymi w krzewieniu oświaty na Białorusi. Zmarł w r. 1926.

I.

1. Akty i dokumenty otnosiaszczciesia k ustrojstwu i uprawleniju Rimsko-Katoliczeskoj Cerkwi w Rossii. Tom 1 (1762-1825). Piotrogród 1915.

II.

CZERKAWSKI J.: Biełohowy Józef. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 539-540, tamże literatura.

Ks. Piotr J. Badura SJ

Bieniek Juliusz (1895-1978), biskup sufragan katowicki, autor dwóch rozpraw historyczno-prawnych, popularyzator teologii.

Urodził się 11 IV 1895 r. w Sowczycach k. Olesna Śl. jako syn rolnika Piotra i Józefy z Małysków. Po ukończeniu miejscowej szkoły elementarnej, uczęszczał do Gimnazjum w Kluczborku, skąd wydalony za działalność samokształceniową w języku polskim, przeniósł się do Jaworza, gdzie w 1914 r. zdobył świadectwo dojrzałości. Studia teologiczne odbył na Uniw. Wrocławskim, otrzymując 16 I 1918 r. święcenia kapłańskie we Wrocławiu. Jako wikary pracował w Siemianowicach, Pstrążnej, Biskupicach, Gorczycach, Goszczu i Gorzowie Śl. Brał czynny udział w pracach plebiscytowych. W 1924 r. został notariuszem, a w 1930 r. kanclerzem Kurii Biskupiej w Katowicach. Piastował godność prepozyta kapituły katowickiej. Wyniesiony do godności biskupa tytularnego Dascylium i sufragana katowickiego, został konsekrowany 25 IV 1937 r. w Katowicach. W okresie okupacji przebywał w Krakowie. W 1945 r. wrócił do Kato-

wic, a w latach 1952-1956 musiał przebywać w Kępnie. Wróciwszy do Katowic, spełniał nadal obowiązki biskupa pomocniczego. W 1962 r. otrzymał godność asystenta tronu papieskiego. Zmarł 17 I 1978 r. w Katowicach i został pochowany na cmentarzu w Wysokiej k. Olesna Śl.

I.

1. Od 1900-1925. (Kościół w walce z wrogami). *Gość Niedz.* R. 3: 1925 nr 1 s. 15-19; nr 8 s. 2-3.

2. Szkoła katolicka na Górnym Śląsku w oświetleniu historyczno-prawnym. Katowice 1933 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 16° s. s. VII, 278.

3. Parafia t. zw. starokatolicka w Katowicach w oświetleniu historyczno-prawnym. Katowice 1934 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 8° s. 48.

4. Sprawa likwidacji bezrobocia. *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 39 s. 533-534; nr 40 s. 547-548; nr 43 s. 590-591; nr 46 s. 634-635; nr 50 s. 693-694.

5. W jaki sposób ułatwi sobie duszpasterz pracę umysłową? *Wiad. Diec. [Kat.].* R. 11: 1936 s. 224-229.

6. 180 000 różańców na front! *Głos Misji Wewnętrznej.* R. 6: 1937 nr 10 s. 290-291.

7. Dwie wielkie pomyłki ludzkości. Przemówienie na Akademii Zw. Metalowców w Chorzowie dn. 15 V 1938. *Gość Niedz.* R. 16: 1938 nr 22 s. 317-318.

8. Praca wasza żyć będzie w wychowankach waszych. Przemówienie na Zjeździe Chrześcijańskich Nauczycieli Szkół Powszechnych. *Gość Niedz.* R. 16: 1938 nr 20 s. 289-290.

9. Szkoła Boża. *Gość Niedz.* R. 16: 1938 nr 18 s. 257.

10. Wywiad w sprawie szkoły wyznaniowej na Śląsku. *Gość Niedz.* R. 16: 1938 nr 10 s. 129-131.

11. Historyczna chwila. Przemówienie na ogólnopolsko-akademiskiej pielgrzymce śląskiej do Piekar. *Gość Niedz.* R. 17: 1939 nr 28 s. 545-546.

12. Kazanie nad grobem oświęcimskich męczenników. *Gość Niedz.* R. 12: 1945 nr 27 s. 217-218.

13. Milczeli przez wieki — teraz niech przemówią. Przemówienie na ingresie administratora apostolskiego w Opolu. *Gość Niedz.* R. 18: 1945 nr 34 s. 375.

14. Droga nasza. Rozważania wielkanocne na tle Apokalipsy św. Jana. *Gość Niedz.* R. 19: 1946 nr 16 s. 125—126.

15. Ofiarność bogactwem naszym. *Gość Niedz.* R. 19: 1946 nr 40 s. 329—330.

16. Kochany „Gościu Niedzielny" Jubilacie! *Gość Niedz.* R. 21: 1948 nr 39 s. 315.

17. Działanie Ducha Św. *Gość Niedz.* R. 26: 1957 nr 23 s. 158.

18. Przemówienie [...] wygłoszone w dniu pogrzebu Papieża 13 X 1958 [Frag.]. *Gość Niedz.* R. 27: 1958 nr 43 s. 319-320.

19. Utrata i zysk. *Gość Niedz.* R. 27: 1958 nr 16 s. 110; nr 17 s. 118.

20. Odpowiedzialność za Boże życie w nas. *Gość Niedz.* R. 28: 1959 nr 28 s. 219.

21. Wyposażenie człowieka. *Gość Niedz.* R. 28: 1959 nr 27 s. 211.

22. Tydzień Miłosierdzia. *Gość Niedz.* R. 31: 1962 nr 39 s. 305.

23. Nauka o prawdziwym pokoju zawarta w encyklice Jana XXIII „Pacem in terris". *Gość Niedz.* R. 32: 1963 nr 26 s. 169-172.

24. O godności człowieka. *Gość Niedz.* R. 33: 1964 nr 51 s. 301.

25. Ks. Prof. Dr Józef Jelito. [Kazanie]. *Gość Niedz.* R. 36: 1967 nr 17 s. 101.

26. Przemówienie [...] wygłoszone podczas ingresu Ks. Biskupa Ordynariusza Herberta Bednorza. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 36: 1968 nr 3-4 s. 44-46.

27. Słowo Jubilata wypowiedziane na jubileuszu 50-lecia kapłaństwa. *Gość Niedz.* R. 37: 1968 nr 27 s. 161.

28. Zgon włodarza diecezji katowickiej 1875-1967. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 36: 1968 nr 1-2 s. 8-9.

II.

Handbuch des Bistums Breslau. Breslau 1918-1925; Rocznik diecezji śląskiej. Katowice 1936-1977; Działalność J. E. Ks. Biskuppa-Sufragana. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 12: 1937 s. 270-272, 400-401, 482-483; Fest steht des Kreuz, auch wenn die Welten wanken. Konsekrationsfeier unseres Weihbischofs Julius Bieniek. *Der Sonntagsbote.* R. 13: 1937 nr 18 s. 211; Konsekracja ks. biskupa sufragana Bieńka. *Gwiazdka Ciesz.* R. 90: 1937 nr 34 s. 2; Mamy nowego Ks. Bpa Sufragana. *Gość Niedz.* R. 15: 1937 nr 13 s. 197; nr 16 s. 242; nr 17 s. 253; nr 18 s. 270; Nominacja biskupa — sufragana katowickiego. *Gwiazdka Ciesz.* R. 90: 1937 nr 25 s. 1; Nominacja Ks. Kanclerza Juliusza Bieńka Biskupem-Sufraganem Katowickim. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 12: 1937 s. 118-119; ŁOZA S.: Czy wiesz, kto to jest? W. 1938 s. 43; J. E. Ks. Biskup Bieniek. *Gość Niedz.* R. 18: 1945 nr 9 s. 6; SZOŁDRSKI W.: Nasze martyrologium 1939-1945. *Homo Dei.* R. 17: 1948 nr 2 s. 207; GAWOR J.: Geografia Biskupia w 25 rocznicę konsekracji J. E. Ks. Biskupa Juliusza Bieńka. *Gość Niedz.* R. 31: 1962 nr 16 s. 124; Na srebrny jubileusz sakry biskupiej J. E.

Ks. biskupa-sufragana Juliusza Bieńka. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 30: 1962 s. 41; SZYMICZEK F.: Stowarzyszenia akademickie polskiej młodzieży górnośląskiej we Wrocławiu 1863-1918. Wr. 1963 s. 143-146; Jubileusz 50-lecia kapłaństwa Biskupa Juliusza Bieńka. *Gość Niedz.* R. 37: 1968 nr 27 s. 160-161; WICHURA-ZAJDEL E.: Z dziejów duchowieństwa śląskiego w czasie wojny. W. 1968 s. 53, 54, 159, 176, 179; KURPAS J.: 80-lecie urodzin Ks. Biskupa Juliusza Bieńka. *Gość Niedz.* R. 52: 1975 nr 19 s. 146; MARON F.: Historia diecezji katowickiej. *Nasza Przeszł.* T. 44: 1975 s. 35, 47, 58, 59, 63; PLUTA J.: Wkład duchowieństwa pochodzącego ze Śląska Górnego i Cieszyńskiego w nauki teologiczne. *Śl. Stud. Hist.-Teol.* T. 8: 1975 s. 217; W. R.: Czterdziestolecie biskupstwa. *Przew. Katol.* R. 66: 1976 nr 19 s. 7; BEDNORZ H.: Odezwa w związku z jubileuszem Księdza Biskupa Juliusza Bieńka. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 45: 1977 nr 67 s. 150-151; TENŻE: Jubileusz Biskupa Juliusza Bieńka. *Gość Niedz.* R. 54: 1977 nr 17 s. 129, 131; TENŻE: Życie i działalność Biskupa Juliusza Bieńka. *Śl. Stud. Hist.-Teol.* T. 10: 1977 s. 9-14; TENŻE: Słowo [...] na zakończenie Mszy św. pogrzebowej śp. ks. bpa J. Bieńka. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R 46: 1978 s. 45-46; DANCH J.: Ostatnia droga śp. Księdza Biskupa J. BIEŃKA. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 46: 1978 s. 32-33; GAWOR J.: Śp. Ks. Biskup Juliusz Bieniek. *Gość Niedz.* R. 55: 1978 nr 5 s. 1; NOSSOL A.: Kazanie w czasie pogrzebu Ks. Biskupa Sufragana Juliusza Bieńka. *Wiad. Diec.* [*Kat.*] R. 46: 1978 s. 46-47; Śp. Ks. Biskup Juliusz Bieniek. *Wiad. Diec.* [*kat.*]. R. 46: 1978 s. 27-32; Ostatnia droga Ks. Biskupa J. Bieńka. *Gość Niedz.* R. 55: 1978 nr 6 s. 3; Pisma i telegramy kondolencyjne. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 46: 1978 s. 47-54; PLUTA W.: Homilia na eksportacji zwłok śp. Biskupa Juliusza Bieńka dnia 19 I 1978 r. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 46: 1978 s. 33-40; Śp. bp Juliusz Bieniek. *Przew. Katol.* R. 68: 1978 nr 6 s. s. 7; WOJTYŁA K.: Kazanie wygłoszone w czasie pogrzebu śp. Księdza Juliusza Bieńka dnia 20 I 1978 r. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 46: 1978 s. 40-45; Życiorys. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 46: 1978 s. 27-32; KOPIEC J.: Więzy biskupa J. Bieńka z Opolszczyzną. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 35: 1980 nr 1-2 s. 33-39.

Ks. Józef Mandziuk

Biernacki Mikołaj (1879-1962), autor rozpraw i tłumaczeń.

Urodził się w Warszawie 25 X 1879 r. Seminarium Duchowne ukończył w Warszawie; święcenia kapłańskie przyjął w 1902 r. Po kilkuletnim wikariacie w Grójcu, był prefektem szkół warszawskich. Przejściowo był też profesorem Seminarium Duchownego w Łodzi. Lata 1929-1932 spędził w Rzymie. Od 1935 r. mieszkał w domu sióstr Urszulanek SJK na Powiślu. We wrześniu 1944 r. opuścił z siostrami Warszawę — przebywając początkowo w Milanówku, potem w Ożarowie i Ołtarzewie. W 1945 r. powrócił do Warszawy i zamieszkał do 1948 r. u sióstr wizytek. Ostatnie lata życia spędził znów u sióstr Urszulanek SJK na Powiślu, gdzie zmarł 10 VI 1962 r.

I.

1. Tłum.: ALFONS LIGUORI św.: Przewodnik spowiednika. W. 1905.

2. Tłum.: VIGOUROUX: Nowy Testament w świetle archeologii. W. 1908 Druk. T. Laskauera 8° s. 108, III.

3. Tłum. i oprac.: FOURAND C.: Św. Jan Ewangelista i koniec czasów apostolskich. W. 1910 Druk. Laskauera 8° s. 228.

4. Teologia pasterska. Według ostatnich decyzji kongregacji rzymskich i postanowień papieskich. P. 1911 8° s. 374.

5. Księgi Psalmów oraz Pieśni nad Pieśniami. Nowy przekład według Wulgaty i tekstu hebrajskiego. Polskie nowe wydanie z parafrazą miejsc trudniejszych w tekście i z komentarzem. Łódź 1937 Nakł. Słowa Katol. 16° s. 254, VI.

II.

JÉNKE A.: Śp. ks. dr Mikołaj Biernacki. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 42: 1962 s. 288 i okł.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Bieszk Kazimierz (1890-1946), homiletyk, liturgista, redaktor.

Urodził się 25 IX 1890 r. we Fryburgu Br.; rodzicami jego byli Ferdynand, emigrant z Pomorza, prof. prywatnego Gimnazjum Zakładów Wydawniczych „Herdera", później dyrektor Gimnazjum w Chojnicach (1920-1925), oraz Waleria Rogacka. Uczęszczał do Gimnazjum OO. Jezuitów

„Stella Matutina" w Feldkirch (Tyrol), a po egzaminie dojrzałości (1910) był alumnem Seminarium Duchownego w Pelplinie. Bp A. Rosentreter skierował go na studia uniwersyteckie do Fryburga, gdzie uzyskał doktorat z historii Kościoła (1914). Powołany w szeregi armii niemieckiej brał udział w krwawych walkach w Szampanii, Cambrai i St. Quentin. Kontynuował studia w seminarium diec. w Pelplinie i otrzymał 20 III 1920 r. święcenia kapłańskie. Bp ordynariusz powołał go na wykładowcę historii Kościoła w Seminarium Duchownym w Pelplinie (ust. 1 X 1923), którą po kilku latach przekazał ks. dr T. Glemmie, sam natomiast przejął katechetykę, pedagogikę i homiletykę; w l. 1935-39 wykładał alumnom homiletykę i liturgikę, dziedziny jemu najbliższe. Był pedagogiem z powołania, o wielkiej indywidualności a posiadając wiele uroku osobistego wywierał znaczny wpływ wychowawczy na kleryków. Osobiste jego przekonanie do ruchu liturgicznego, doskonała orientacja w literaturze, sprawiały, że stał się pionierem ruchu liturgicznego w diecezji i w Polce. Szukał ciągle nowych dróg, by współczesnego człowieka przybliżyć do prawd Ewangelii, którymi on żył. Po śmierci ks. M. Kordela przejął redakcję czasopisma liturgicznego „Mysterium Christi" (1936-39). Dał się poznać jako kaznodzieja dbający o wysoki poziom kultury żywego słowa. Wyłącznym jego dziełem jest ułożony na polecenie bpa St. W. Okoniewskiego „Katechizm religii katolickiej" (1938).

Ojciec św. Pius XI mianował go szambelanem (1930); w diecezji pełnił szereg obowiązków, m. in. był wicerektorem Seminarium (1932-37), należał do komisji egzaminacyjnej katechetów świeckich, był egzaminatorem synodalnym, censorem ksiąg, członkiem „Consilium a vigilantia". Nadto pełnił stanowisko sekretarza Wydziału Teologicznego Towarzystwa Naukowego w Toruniu (z siedzibą w Pelplinie) i jako delegat brał udział w I Zjeździe Polskiego Towarzystwa Teologicznego we Lwowie (1928).

W jesieni 1939 r., po zajęciu Pelplina przez Niemców, musiał opuścić mieszkanie. Udał się do parafii Rajkowy pod Pelplinem, gdzie pracował w duszpasterstwie. W maju 1940 r. został aresztowany pod zarzutem słuchania spowiedzi w języku polskim i był więziony przez kilka tygodni w Gdańsku. Zwolniono go z nakazem opuszczenia Pomorza. Udał się wówczas do Badenii, gdzie znalazł przytułek w domu kuracyjnym w Erlenbach koło Aachen. Po zajęciu tych terenów przez wojska alianckie pracował w duszpasterstwie polskim i zmarł jako kapelan obozu polskiego w Obersasbach (Badenia, RFN) dnia 24 I 1946 r.

I.

1. Historia. [Zbiór recenzji]. *Prz. Teol.* R. 6: 1925 s. 368-374.

2. Rec.: G. SCHURHAMMER: Der heilige Franz Xaver. Freiburg i Br. 1925. *Prz. Teol.* R. 8: 1927 s. 193-195.

3. Rec.: H. GRISAR: Martin Luthers Leben und sein Werk. Freiburg i Br. 1926 *Prz. Teol.* R. 8: 1927 s. 197-198.

4. „Radosny kaznodzieja". Metoda wyszkolenia kaznodziejskiego W. Besslera. *Prz. Hom.* R. 5: 1927 s. 253-267.

5. Rec.: Ch. GRIMAUD: Aux fideles — „Ma" Messe. Paris 1927. *Prz. Hom.* R. 5: 1927 s. 314-317.

6. Walka zakonu krzyżackiego z Polską o przynależność kościelną Archidiakonatu Pomorskiego. *Rocz. TN Tor.* R. 34: 1927 s. 1-53. — Toż w osob. odb. Toruń 1928 Druk. Buszczyński 8° s. 56.

7. Wielkiego mistrza Michała Küchenmeistera zabiegi z r. 1421 o uniezależnienie Archidiakonatu Pomorskiego od diecezji włocławskiej. *Zap. TN Tor.* T. 7: 1928 nr 10 s. 291-296; nr 11 s. 303-320.

8. Kazanie a liturgia. *Mies. Diec. Chełm.* T. 1: 1929 nr 11 s. 623-629; nr 12 s. 692-705.

9. Rec.: P. DAHMEN: Robert de Nobili S. J. Münster 1924. *Prz. Teol.* R. 9: 1928 s. 192-196.

10. Cykle roczne kazań. (Metoda O. Besslera...). *Prz. Hom.* R. 6: 1928 s. 8-13.

11. Skuteczność kazań. (Według O. Besslera...). *Przż Hom.* R. 6: 1928 s. 94-99.

12. Rec.: E. DUBOWY: Der leidende Heiland dein Führer zu wahrem Lebensglück. Freiburg i Br. 1928. *Prz. Hom.* R. 6: 1928 s. 228-230.

13. Rec. L. ACHILLE: Saint Francois d'Assise et son oeuvre. Paris 1928. *Prz. Hom.* R. 6: 1928 s. 311-314.

14. Rec.: BESSON: Le décalogue ou loi de l'Homme-Dieu. Paris 1929. *Prz. Hom.* R. 7: 1929 s. 307-308.

15. [Nauki niedzielne oparte na Ewangelii św. Łukasza]. *Krzyż.* Dodatek do *Pielgrzyma.* Pelplin. R. 1929: Pozdrawia nas Łukasz, lekarz najmilszy, nr 1 s. 1-3; Dokonanie czasów, nr 2 s. 9-11; Anioł Pański, nr 3 s. 17-19; Pieśń wdzięczności, nr 4 s. 25-27; Co też z dziecka tego będzie?, nr 5 s. 33-35; Zbawiciel, nr 6 s. 41-43; Pszenica czy plewy?, nr 7 s. 49-51; Podwójne świadectwo, nr 8 s. 57—58; U swoich — Wzgardzony Chrystus, nr 9 s. 65-67; Połów dusz — Uczeń mędrca, nr 10 s. 73-75; Lekarz grzeszników — Krzyż, nr 11 s. 81-83; Nowy płaszcz — Najdroższa rzecz — Witaj, o krzyżu, nr 12 s. 89-92; Zwycięzca — Spojrzenie ukrzyżowanego — Król z krzyża, nr 13 s. 97-100; Chrystusa... Króla mowa tronowa — Jak umierał Wielki Wódz?, nr 14 s. 105-107; Królewskie przykazanie — Ulica miłości, nr 15 s. 113-115; Pod rządami miłości — Opieka św. Józefa, nr 16 s. 121-126; Pestki wiśniowe, nr 17 s. 129-131; Jako dzieci uparte — Miesiąc Maryi — W polu bojowym, nr 18 s. 137—140; Pochwała niewiast — „O Matko Boska, bądź Matką moją", nr 19 s. 145-147; Tajemnice Boże. Kwiaty na ołtarzach Maryi, nr 20 s. 153-155; Bądź misjonarzem. Przez Maryję do Jezusa, nr 21 s. 161-163; W Tobiem, Panie, nadzieję położył... Karta z mego życia, nr 22 s. 169-171; W zdrowym ciele, zdrowy duch. Boże mój, kocham Cię, nr 23 s. 177-181; Gdybyśmy kościołów nie mieli, nr 24 s. 185-187; Ciemne chmury, nr 25 s. 193-195; Rozmyślnie i bez wzajemności, nr 26 s. 201-203; Stara panna i jej kot, nr 27 s. 209-211; Sieroty, nr 28 s. 217-219; W drodze do Jerozolimy, nr 29 s. 225-227; O radości i radosnej modlitwie — Veni Creator Spiritus, nr 30 s. 233-235; Samarytaństwo duszy, nr 31 s. 241-242; Jezus i obiad — Wyrzut sumienia, nr 32 s. 249-251; Co znaczy; Człowiek religijny?, nr 33 s. 257-259; Znaki na niebie, nr 34 s. 265-267; Miłość i pokora, nr 35 s. 273-275; Ty a drudzy — Lekarstwo przeciw obmowie, nr 36 s. 281-283; Walka bezkrwawa, nr 37 s. 289-291; Pomocnicy Opatrzności — „Rozważ to dobrze", nr 38 s. 297-301; Bo nie wiadomo kiedy... Rozpoczyna się miesiąc różańcowy — Co mówią wybitni ludzie o różańcu, nr 39 s. 305-309; Rzeczy niemodne — Matka nie opuszcza, nr 40 s. 313-316; Wielu pójdzie do nieba? Legenda. W cieniu prawdziwego Kościoła, nr 41 s. 321-324; Przykładny faryzeusz, nr 42 s. 329-332; Bóg kocha nas... grzeszników więcej niż innych, nr 43 s. 337-340; Śladem syna marnotrawnego, nr 44 s. 345-348; Złoto, nr 45 s. 353-355; Mężczyźni, nr 46 s. 361-363; Zamknięcie księgi, nr 47 s. 369-371.

16. Ambona i życie. Czy potępiony miecz ducha? *Prz. Hom.* R. 8: 1930 s. 270-280.

17. Rec.: *Prédication.* R. 28: 1928. *Prz. Hom.* R. 8: 1930 s. 66-67.

18. Rec.: F. BÖSER: Liturgische Kanzelvorträge. Freiburg 1929. *Prz. Hom.* R. 8: 1930 s. 147-149.

19. Nauka dykcji w naszych seminariach. *Prz. Hom.* R. 9: 1931 s. 185-200, 258-264.

20. O kartotekach kaznodziejskich. *Prz. Hom.* R. 9: 1931 s. 278-285.

21. Tłum.: Św. ŁUKASZ. Ewangelie. Dla ludu tłumaczył... Pelplin 1931 Druk. i Księg. 8° s. 103.

22. Rok kościelny na ambonie. *Myst. Christi.* R. 3: 1931/32 nr 6/7 s. 290-294.

23. Przewodnie dążenia organizacyjne powojennych reform szkolnych. *Mies. Diec. Chełm.* T. 4: 1932 nr 3 s. 195-207; nr 4/5 s. 288-305.

24. Rec.: Der grosse Herder. T 1-2. Freiburg 1931-1932. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 382-383.

25. Śp. ks. dr Jan Korzonkiewicz. *Myst. Christi.* R. 4: 1932/33 nr 2 s. 33.

26. Rekolekcje liturgiczne. *Myst. Christi.* R. 4: 1932/33 nr 3 s. 77-88.

27. Nauczanie religii a nowsze prądy w szkolnictwie. *Aten. Kapł.* T. 31: 1933 z. 1 s. 40-54.

28. Co sądzą świeccy o kazaniu. *Mies. Diec. Chełm.* T. 5: 1933 nr 7/8 s. 518-534.

29. Psychologia dziecka szkolnego. *Mies. Diec. Chełm.* T. 5: 1933 nr 9/10 s. 646-660.

30. Wychowanie woli i zastosowanie w lekcji. *Mies. Diec. Chełm.* T. 5: 1933 nr 11/12 s. 757-773.

31. „Chcąc świat poświęcić najmiłościwszem przybyciem swoim". *Myst. Christi.* R. 5: 1933/34 nr 2 s. 33-36.

32. Stół pański. *Myst. Christi.* R. 5: 1933/34 nr 5/6 s. 129-133.

33. Św. Franciszek na ambonie. *Mies. Diec. Chełm.* T. 6: 1934 nr 3 s. 228-246.

34. Ks. Korzonkiewicz jako homileta. W: *Ks. Jan Korzonkiewicz. Życie-działal-*

ność. Praca zbiorowa pod red. ks. M. Kordela. Kielce 1934 s. 79-96.

35. Ku nowemu życiu. *Myst. Christi.* R. 6: 1934/35 nr 4 s. 97-101.

36. Oczy wszystkich. *Myst. Christi.* R. 6: 1934/35 nr 6 s. 129-132.

37. Najlepszy katechizm. *Myst. Christi.* R. 6: 1934/35 nr 7/8 s. 167-169.

38. Źródła kaznodziejstwa — Liturgia. W: *Homiletyka duszpasterska.* Zbiorowy podręcznik nauki kaznodziejstwa dla polskiego kleru. Kielce 1935 Wyd. „Przegl. Homilet." s. 225-273. — Tożw osob. odb.: Liturgia źródłem kazań. Kielce 1935 8° s. 51. Studia homiletyczne i duszpasterskie, nr 2.

39. Rzeczy ostateczne. W: *Homiletyka duszpasterska.* Zbiorowy podręcznik... Kielce 1935 s. 364-374.

40. Kazanie o Eucharystii. *Prz. Hom.* R. 13: 1935 s. 314-317.

41. Chrystocentryczny podział katechizmu. W: *Księga pamiątkowa ku uczczeniu dziesięciolecia biskupstwa J. E. Księdza Biskupa dra Stanisława W. Okoniewskiego wydana przez profesorów Seminarium Duchownego w Pelplinie.* Pelplin 1936 s. 81-91. — Tož w osob. odb. Pelplin 1936 8° s. 13.

42. In Erwatung. *Monatsweiser.* Katowice. Jg 1936 nr 3/4 s. 62-64.

43. Zanurzeni w nowe światło Wcielonego Słowa. *Myst. Christi.* R. 8: 1936/37 nr 2 s. 33-38.

44. Od Starozapustnej do Wielkiejnocy. *Myst. Christi.* R. 8: 1936/37 nr 3 s. 65-68.

45. Zielonoświąteczne uwieńczenie nowego życia. *Myst. Christi.* R. 8: 1936/37 nr 5 s. 129-133.

46. Osobistość Chrystusa. *Myst. Christi.* R. 8: 1936/37 nr 5 s. 144-148.

47. Cześć Eucharystii w pierwszym tysiącleciu chrześcijaństwa. *Myst. Christi.* R. 8: 1936/37 nr 6 s. 161-168.

48. Naokoło wartości wychowawczych liturgii. *Myst. Christi.* R. 8: 1936/37 nr 7/8 s. 193-199.

49. Ofiara Nowego Przymierza. Pelplin 1937 Nakł. Koła Misyjnego Kleryków 4° s. 77.

50. Dzieło opata dra Ildefonasa Herwegena. *Myst. Christi.* R. 9: 1937/38 nr 7/8 s. 252-254.

51. Ojcze nasz „powołanych". *Myst. Christi.* R. 9: 1937/38 nr 4 s. 97-107.

52. Katechizm. Podręcznik nauki religii katolickiej. Ułożony z polecenia J. E. Ks. Biskupa Okoniewskiego. Pelplin 1938 Druk. i Księg. 16° s. 145 [Nie podpisany].

53. Pomosty liturgiczne pomiędzy Zachodem a Wschodem. *Mies. Diec. Chełm.* T. 10: 1938 nr 3 s. 206-215.

54. Kazanie wygłoszone podczas konsekracji kościoła św. Józefa w Tczewie. W: *Kalendarz kościelny dla parafii św. Józefa w Tczewie 1938* s. 30-32.

55. Przez Chrystusa, Pana naszego. *Myst. Christi.* R. 10: 1938/39 nr 1 s. 8-17.

56. Od dożynek do ofiary mszalnej. *Myst. Christi.* R. 10: 1938/39 nr 5 s. 233-234.

II.

CZŁAPA St.: Bieszk Kazimierz, teolog, liturgista. W: *Enc. katol.* T. 2: 1976 szp. 553; OSMÓLSKA-PISKORSKA B.: W czasach II Rzeczypospolitej 1918-1939, W: *Dzieje Towarzystwa Naukowego w Toruniu 1875-1975.* Toruń 1977 [indeks]; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945. Z. 2. W. 1977 s. 30; MROSS H.: Miesięcznik Diecezji Chełmińskiej [1929-1939]. Bibliografia zawartości. *Stud. Pelpl.* 1976 [indeks]; CZŁAPA S.: Ks. Kazimierz Bieszk jako liturgista. *Stud. Pelpl.* 1978 [druk 1981] s. 311-363.

Ks. Henryk Mross

Biłko Jan Antoni (1877-1972), redemptorysta, misjonarz, teoretyk misji parafialnych.

Pochodził z rodziny wiejskiej, ur. 23 VI 1877 r. w Lesznej Górnej na Śląsku Cieszyńskim jako syn Jana i Ewy z domu Lanz. W domu mówiono po „śląsku", chociaż nazwisko przybrało już formę „Bilko". W l. 1882-1888 uczęszczał do polskiej szkoły ludowej w Lesznej Górnej; w 1888-1890 do niemieckiej szkoły ludowej w Cieszynie; a w 1890-1898 do niemieckiego Gimnazjum w Cieszynie. Dopiero od 1894 r., pod wpływem akcji uczniowskiej, powrócił do starej formy nazwiska: „Biłko", o której wspominał mu dziadek. W tym także roku wstąpił do tajnego związku polskiego „Jedność" i otrzymał pseudonim Bohdan Zalewski. Po maturze 8 VII 1898 r. wstąpił do Seminarium Duchownego; studia odbywał na Wydziale Teologicznym w Ołomuńcu (1898-1899), a następnie (1899-1902) w nowo utwo-

rzonym Seminarium w Widnawie. Święcenia kapłańskie otrzymał 23 VII 1902 r. Później pracował krótko jako wikary w Międzyrzeczu k. Bielska; a od 20 X 1902 do 10 V 1908 we Frysztacie. Wówczas został wciągnięty w działalność społeczną. B. wziął udział w akcji propagowania encykliki „Rerum Novarum" i wraz z innymi duchownymi pisał artykuły do „Gwiazdki Cieszyńskiej" i „W obronie prawdy", czasopism, które broniły polskości i katolicyzmu. We Frysztacie uczestniczył w organizowaniu Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich, na wzór jezuickiego w Karwinie oraz „Związku Śląskich Katolików". Dnia 10 V 1908 r. objął parafię w Zebrzydowicach. Tu wyremontował kościół, rozbudował plebanię oraz kościół filialny w Marklowicach, uczestniczył w pracach „Związku Śląskich Katolików", a nawet prowadził „Spółkę Spożywczą". Pod wpływem kontaktu z redemptorystami na misjach w Ustroniu (1913), we Frysztacie i Zebrzydowicach (1914) oraz dłuższych kontaktów z. o. Wł. Szołdrskim, który po wybuchu wojny przebywał jakiś czas na plebanii w Zebrzydowicach, po uzyskaniu zgody biskupa wrocławskiego Bertrama, 6 VIII 1917 r. zrezygnował z parafii i 28 VIII 1917 r. rozpoczął w Mościskach nowicjat zakonny. Profesję złożył 28 VIII 1918 r. Po półrocznym drugim nowicjacie (będącym przygotowaniem do zawodu misjonarza), w czasie którego korzystał z wykładów o. B. Łubieńskiego z zakresu homiletyki i teorii misji parafialnych w ujęciu św. Alfonsa, rozpoczął długoletnią pracę misjonarza, przebywając po kolei w następujących domach: Tuchów (1918), Kraków (1918-1919), Mościska (1919-1922), Kraków (1922-1923), Kościan (1923-1924), Maksymówka (1924-1927), Mościska (1927), Tuchów (1927-1930), Toruń (1930-1938), Lwów (1938-1939, gdzie organizował nową placówkę), Tuchów (1939-1945), Warszawa (1945), Gliwice (1945-1951), Toruń (1951-1952), Tuchów od 1952 aż do śmierci 6 IV 1972 r. Przełożonym był krótko, tylko we Lwowie (1938-1939), Warszawie (1945) i Gliwicach (1945-1951); najczęściej pełnił funkcję ekonoma. Jako redemptorysta pracował na 239 misjach parafialnych, 102 renowacjach misji, 42 rekolekcjach zakonnych, 178 rekolekcjach i triduach parafialnych, łącznie na 561 pracach apostolskich poza klasztorem. Konferencje o. B. Łubieńskiego, materiały misyjne prowincji niemieckich i francuskich oraz doświadczenie misyjne innych nestorów misjonarzy posłużyły mu do opracowania podręcznika „Drugi nowicjat", przeznaczonego kształceniu młodych misjonarzy. Poszczególnym problemom misyjnym poświęcił szereg artykułów. Był także przez kilka lat prefektem drugiego nowicjatu. Pozostałe po nim notatki dostarczają wiele cennego materiału do historii redemptorystów w Polsce. Szczególnie cenne są jego pamiętniki.

I.

1. Spowiedź misyjna. *Homo Dei.* R. 2: 1933 s. 23-26. — Toż. *Dobryj Pastyr.* R.: 1935 s. 50-52.

2. Kilka uwag o spowiedzi generalnej. *Homo Dei.* R. 3: 1934 s. 134-137.

3. Przyczyny złych spowiedzi. *Homo Dei.* R. 4: 1935 s. 284-288.

4. Drugi nowicjat. Kr. 1936 Nakł. OO. Redemptorystów 8° s. 186.

5. Jeszcze o misjach ludowych. *Homo Dei.* R. 5: 1936 s. 115-119.

6. Kiedy była u mnie ostatnia misja? *Homo Dei.* R. 6: 1937 s. 211-214.

7. Tłum.: Z opowiadań kapelana więziennego, Životem nr 49. *Chor. Maryi.* R. 33: 1937 s. 139-144.

8. Drugi nowicjat. Część ascetyczna. Toruń 1938 Nakł. OO. Redemptorystów 8° s. 82.

9. Renowacja misji. *Homo Dei.* R. 7: 1938 s. 517-520.

10. Zbiór szkiców dla użytku Polskiej Prowincji OO. Redemptorystów. Cz. I-II. [Cz. I pod tyt.: Cytaty z Pisma św.]. Lw.

1939. Na prawach manuskryptu. Litografia J. Michalski 4° s. 236, 100.
11. Obraz MBNP w kolegiacie stanisławowskiej. *Chor. Maryi.* R. 35: 1939 s. 28-30.
12. Kazania przedmisyjne. *Współcz. Ambona* R. 1: 1946 s. 435-449. — Toż. w osob. odb. Gliwice 1946 8° s. 16.
13. Małżonkowie — rodzina. Kr. 1946 Nakł. OO. Redemptorystów 16° s. 64. — Toż. Kr. 1947 s. 84. — Toż. Wr. 1948 Nakł. OO. Redemptorystów 16° s. 96. [Wyd. anonimowo].
14. Misja a spowiednicy. *Homo Dei.* R. 7: 1948 s. 494-496.

II.

Biłko nie posiada dotąd drukowanego biogramu. Jedynie w biuletynie wewnętrznym redemptorystów polskich istnieje jego życiorys, pióra J. WOJNOWSKIEGO: Zapiski apostolskie o. Jana Biłki (1877-1972). *Służba Słowa* 1972 nr 5 s. 184-198. — Arch. Warsz. Prow. Redemptorystów: Jan Biłko: Wspomnienia. T. 1-3; Arch. Sem. i Klaszt. OO. Redemptorystów w Tuchowie: Notatki i rękopisy o. Jana Biłki.

Ks. Marian Brudzisz CSSR

Biłko Leopold, pseud.: Elka, Elbe, Leb, B. (1892-1955), pisarz społecznik, kompozytor, redaktor, popularyzator teologii.

Pochodził z Śląska Cieszyńskiego, urodził się 15 X 1892 r. w Końskiej k. Cieszyna nad Olzą jako syn wiejskiego nauczyciela. W Cieszynie ukończył 1911 r. Gimnazjum i udał się na studia teologiczne do Widnawy. Święcenia kapłańskie przyjął 26 VII 1915 r. i został wikariuszem w Dziedzicach, po dwóch latach przeniesiony na wikariat w Cieszynie. Wyróżniający się umiejętnością pracy duszpasterskiej wśród młodzieży, otrzymał 1 VIII 1919 r. nominację na sekretarza generalnego katolickich organizacji na Śląsku Cieszyńskim. Stał się współorganizatorem „Katolickiej Rodziny Sierocej" i Związku „Unitas", współpracował w redagowaniu „Gwiazdki Cieszyńskiej", publikując w niej niepodpisane artykuły. Od lat gimnazjalnych czynnie włączony w życie muzyczne, był dyrygentem gimnazjalnego chóru i orkiestry „Arion", w l. zaś 1919-1922 dyrygentem „Chóru Towarzystwa Śpiewaczego" w Cieszynie.

Jako kapłan należał początkowo do diecezji wrocławskiej, a po uregulowaniu granic Polski na południowym zachodzie — do diecezji katowickiej. Silnie zaangażował się w przygotowanie plebiscytu na Śląsku Cieszyńskim. Jego owocna praca duszpasterska i społeczna dostrzegana i ceniona przez Biskupi Wikariat Generalny w Cieszynie, była przyczyną negatywnego ustosunkowania się do prośby ks. kard. Dalbora o skierowanie ks. Biłki do Poznania. Dopiero po roku zabiegów udało się uzyskać zgodę Biskupiego Wikariatu na jego przejście do pracy w centrali Zjednoczenia Młodzieży Polskiej. Urlopowany z własnej diecezji 1 IV 1922 r., objął w Poznaniu stanowisko dyrektora ZMP. Po reorganizacji katolickich stowarzyszeń w 1934 r., został kościelnym asystentem Katolickiego Związku Młodzieży Męskiej i Żeńskiej. Na tym stanowisku pozostał do 1938 r., rozwijając w Poznaniu działalność organizacyjną i społeczną. Redagował dwa czasopisma o zasięgu ogólnopolskim, „Przyjaciela Młodzieży", najpierw jako redaktor naczelny, potem jako redaktor odpowiedzialny, oraz „Kierownika Stowarzyszeń Młodzieży". Należał do zarządu wydawniczej Spółki Akcyjnej „Ostoja" i razem z ks. W. Adamskim miał decydujący wpływ na jej profil wydawniczy. W 1938 r. objął dodatkowo funkcję prezesa „Związku Chórów Kościelnych Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Poznańskiej". Muzyką i śpiewem zajmował się przez całe życie, lecz jego działalność na tym polu wymaga szczegółowych badań, dlatego w bibliografii pomija się publikacje z tych dziedzin.

Za owocną pracę kapłańską w Poznaniu wyjednał mu kard. A. Hlond już w 1931 r. godność tajnego szambelana Piusa XI. Kilkakrotnie wzywany do swojej diecezji, opuścił Poznań w 1938 r., obejmując 1 grudnia parafię Karwina na Zaolziu. Aresztowany przez gestapo 19 IX 1939 r., przebywał w więzieniu w Strochowicach, a następnie w obozach, Buchenwald, Mauthausen i Dachau. Po uwolnieniu z obozu 24 IV 1945 r. wrócił do Karwiny i pracował w duszpasterstwie. Zmarł 17 V 1955 r. w Orłowej (Czechosłowacja).

Większą część jego kapłańskiego życia wypełniła praca organizacyjna i społeczna. Posiadał do niej wrodzone uzdolnienia i nabyte umiejętności. W 1927 r. odbył podróż do Belgii, Holandii, Francji, Szwajcarii i Niemiec, by dokładnie zapoznać się z tamtejszymi młodzieżowymi organizacjami katolickimi, z ich strukturą i metodami pracy. W swoich artykułach wykorzystał wiedzę i praktykę, by nie tylko pisać dla młodzieży, ale również o młodzieży, o zasadach i metodach pracy organizacyjnej i duszpasterskiej wśród niej.

I.

1. Nuty do Jasełek śląskich. Cieszyn 1920 Nakł. Dziedz. bł. Jana Sarkandra 8° s. 16.

2. O poprawę bytu. *Gaz. Kość.* R. 27: 1920 nr 18 s. 239.

3. Organizacja księży na Śląsku. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 6 s. 89.

4. Praca duchowieństwa na Śląsku Cieszyńskim. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 7 s. 103-104; nr 9 s. 129-130.

5. Stosunki kościelne i religijne w Czechach. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 22 s. 294 -296.

6. Red.: *Przyjaciel Młodzieży.* Pismo Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej. Poznań. R. 14: 1923 nr 1 — R. 18: 1927 nr 12.

7. Praca Stowarzyszenia w lecie. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 1: 1922 s. 161-164.

8. Korzyści ćwiczeń fizycznych. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 1: 1922 s. 182-184.

9. Stowarzyszenia a polityka. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 1: 1922 s. 209-213.

10. Dlaczego Stowarzyszenia Młodzieży są konieczne? *Kierownik Stow. Młodz.* R. 1: 1922 s. 234-238.

11. O systematyczność w pracy. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 1: 1922 s. 225-228.

12. Święto Młodzieży. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 1: 1922 s. 233-234.

13. Melodie antyfon, psalmów i pieśni pogrzebowych. Cieszyn 1923 Nakł. Dziedz. bł. Jana Sarkandra 8° s. 12.

14. Zjazd delegatów. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 2: 1923 s. 49-52.

15. Zarząd przy pracy. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 2: 1923 s. 56-59.

16. Nowe życie. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 2: 1923 s. 114-115.

17. Posiedzenie zarządu. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 2: 1923 s. 129-132.

18. Finanse Stowarzyszenia. *Kierownik Stow .Młodz.* R. 2: 1923 s. 145-148.

19. Z teki nocnego wędrowca. *Młoda Polka.* R. 3: 1923 s. 44-47.

20. Kilka uwag o przysposobieniu rezerw. *Przew. Społ.* R. 5: 1923/24 s. 134-139.

21. W karnawale. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 3: 1924 s. 17-19.

22. Przed końcem roku szkolnego. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 3: 1924 s. 78-79.

23. Nie przerywać pracy! *Kierownik Stow. Młodz.* R. 3: 1924 s. 97-99.

24. Ustawa panem. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 3: 1924 s. 104-109.

25. Sztandar. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 3: 1924 s. 114-118.

26. Nie odrazu! *Kierownik Stow. Młodz.* R. 3: 1924 s. 129-130.

27. Ułóżcie program pracy! *Kierownik Stow. Młodz.* R. 3: 1924 s. 161-162.

28. Kółka biblijne. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 3: 1924 s. 176-179.

29. Przed wyborami do zarządu. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 3: 1924 s. 235-240.

30. Sekretariat jeneralny w Związkach Młodzieży. *Przew. Społ.* R. 5: 1923/24 s. 237-242.

31. Abonament obowiązkowy w stowarzyszeniach młodzieży. *Przew. Społ.* R. 6: 1924/25 s. 160-164.

32. Legalizacja związkowych stowarzyszeń młodzieży. *Przew. Społ.* R. 6: 1924/25 s. 207-210.

33. Dwie metody, szkolna i stowarzyszeniowa. *Przew. Społ.* R. 6: 1924/25 s. 510-514.

34. Rekolekcje społeczne. *Przew. Społ.* R. 6: 1924/25 s. 578-581.

35. Czy analfabetów przyjmować do

Stowarzyszeń? *Kierownik Stow. Młodz.* R. 4: 1925 s. 3-4.

36. Nie zniechęcać się. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 4: 1925 s. 33-34.

37. Przed zlotem w Częstochowie. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 4: 1925 s. 97-98.

38. Trzy okresy. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 4: 1925 s. 129-130.

39. I dla nas jasny wzór. Po śmierci gen. Zygmunta Zielińskiego. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 4: 1925 s. 193-195.

40. Jakimi organizacjami są S. M. P.? *Kierownik* Stow. Młodz. R. 4: 1925 s. 139-141.

41. Książkowość dla zarządu Stowarzyszenia. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 4: 1925 s. 159-160.

42. Drobnostka, która nie jest drobnostką. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 33-34.

43. Odznaki organizacyjne Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 77-78. — Toż. *Młoda Polska.* R. 7: 1926 s. 63.

44. Może i nam by się przydało. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 103-104.

45. Na marginesie. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 152.

46. Życie woła. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 163-165.

47. Razem czy osobno. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 209-212.

48. Katolicka organizacja młodzieży pozaszkolnej. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 241-246.

49. Świetlane wzory. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 273-275.

50. Utwory nutowe. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 331-332.

51. O dokładne zestawienia. — Ważny obowiązek członków zarządu. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 5: 1926 s. 337-341.

52. Dla nowego zarządu. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 6: 1927 s. 1-3.

53. Obowiązkowość. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 6: 1927 s. 5-6.

54. Śpiewnik. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 6: 1927 s. 30-31.

55. W własnej sprawie. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 6: 1927 s. 33-35.

56. Zlot w Poznaniu. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 6: 1927 s. 134.

57. Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej a Przysposobienie Wojskowe. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 6: 1927 s. 134-136.

58. Na marginesie zlotu. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 6: 1927 s. 218-219.

59. Nasz stosunek do polityki. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 6: 1927 s. 353-355.

60. Rec.: J. PIWOWARCZYK: Współczesne kierunki społeczne. Kr. 1927. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 6: 1927 s. 383-384.

61. Święto Narodowe. *Przyj. Młodz.* R. 18: 1927 nr 5 s. 66.

62. Ul i obręcz. *Przyj. Młodz.* R. 18: 1927 nr 7 s. 119-120.

63. Po „Święcie Młodzieży". *Przyj. Młodz.* R. 18: 1927 nr 12 s. 266.

64. Gazety parafialne. *Wiad. dla Duchow.* R. 14: 1927 s. 156, 271.

65. Dookoła nowego Rytuału. *Wiad. dla Duchow.* R. 14: 1927 s. 261-262.

66. Przysposobienie rolnicze młodzieży. *Przew. Społ.* R. 9: 1928 s. 96-100.

67. Pogłębić pracę. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 1-3.

68. Kółka p. r. *Kierownik. Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 33-34.

69. Wystawa i zlot w roku 1929. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 37-39.

70. Program konkursów przysposobienia rolniczego. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 65-68.

71. Z ołówkiem w ręku. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 97-98.

72. Przygotujcie „Święto Młodzieży" pod hasłem — „My rycerze Chrystusowej Polski!"... *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 257.

73. Zjazd rady naczelnej. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 258-260.

74. Z bratnich organizacji zagranicą. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 271-274.

75. Z bratniej organizacji francuskiej. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 295-296.

76. Sposoby pracy w kółkach. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 327-330.

77. W obozie. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 337-338.

78. Nie ustępować. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 346-7

79. Młody obywatelu — czyń. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 347.

80. Obozy w. f. młodzieży żeńskiej. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 349.

81. Zróbcie kreskę. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 353-354.

82. Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej. *Tęcza.* R. 2: 1928 nr 46.

83. Z doświadczeń w dziedzinie pracy parafialnej. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 268-270.

84. Akcja Katolicka. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 8: 1929 s. 1-2.

85. We własnych ramach. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 8: 1929 s. 33-4.

86. Zjazd rady naczelnej. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 8: 1929 s. 201-202.

87. „Święto Młodzieży". *Kierownik Stow. Młodz.* R. 8: 1929 s. 249.

88. Zarządowcy do raportu. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 8: 1929 s. 254-255.

89. Ankieta. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 8: 1929 s. 273-274.
90. Nie wolno! *Kierownik Stow. Młodz.* R. 8: 1929 s. 277-278.
91. Coraz wyżej, więcej i lepiej! *Młoda Polka.* R. 10: 1929 nr 6 s. 122-123. — Toż. *Przyj. Młodz.* R. 20: 1929 nr 6 s. 122-123.
92. Zrzucili maskę. *Wiad. dla Duch.* R. 16: 1929 s. 175-176.
93. Wydawnictwa dszpasterskie. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 180-181.
94. Co przyślecie na P.W.K. *Przyj. Młodz.* R. 20: 1929 nr 3 s. 52-53.
95. Mickiewicz z nami! Górą kukurydza. *Przyj. Młodz.* R. 20: 1929 nr 3 s. 62. — Toż. *Młoda Polka.* R. 10: 1929 nr 3 s. s. 62.
96. Hufiec płomienny. *Przyj. Młodz.* R. 20: 1929 nr 7 s. 146.
97. Z naszego sejmu. *Przyj. Młodz.* R. 20: 1929 nr 9 s. 194.
98. Przed 17 listopada. Przygotujcie „Święto Młodzieży". *Przyj. Młodz.* R. 20: 1929 nr 10 s. 219.
99. Zaniedbana dziedzina. *Przyj. Młodz.* R. 20: 1929 nr 10 s. 226.
100. Za jego wzorem. *Przyj. Młodz.* R. 20: 1929 nr 11 s. 242-243.
101. Wśród swoich *Przyj. Młodz.* R. 20: 1929 nr 11 s. 243-244.
102. Na święto młodzieży. Przygotujcie „Mszę wspólną". *Przyj. Młodz.* R. 20: 1929 nr 11 s. 244-245.
103 Z ruchu liturgicznego. *Myst. Christi.* R. 1: 1929/30 nr 6 s. 30-32.
104. Młodzież pozaszkolna i jej organizacje w Polsce. *Przew. Społ.* R. 11: 1930 s. 24-27.
105 Katolicka organizacja młodzieży pozaszkolnej. Księga pamiątkowa Zjazdu Katolickiego w Warszawie. 28-30 VIII 1930. s. 162-168. Toż. Odb. P. 1930. — Toż. Wyd. 2. P. 1933.
106. O pracę w głąb! *Kierownik Stow. Młodz.* R. 9: 1930 s. 1-2.
107. „Msza wspólna" naszą modlitwą organizacyjną. *Kierownik Stow. Młodz.* R. R. 9: 1930 s. 52-53.
108. Pod sąd i światło. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 9: 1930 s. 2-4.
109. Jeden dla wszystkich. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 9: 1930 s. 5-6
110. Czasopisma i książki: Akcja katolicka. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 9: 1930 s. 21-23.
111. Czekamy na Ciebie! Musisz się zająć ankietą. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 9: 1930 s. 25-26.
112. Jak zakładać orkiestry. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 9: 1930 s. 53-54.
113. Nasza modlitwa organizacyjna. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 9: 1930 s. 223-224.
114. Dla naszych chórów. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 9: 1930 s. 263.
115. Stolimka. *Przyj. Młodz.* R. 21: 1930 nr 7 s. 158.
116. Liturgia na Śląsku Cieszyńskim. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 205-211. — Toż. *Muzyka Kośc.* R. 5: 1930 nr 10.
117. Literatura parafialna. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 274-276.
118. Rec.: W. JASIŃSKI: Pamiętnik Diecezjalnego Kongresu Eucharystycznego w Łodzi. Łódź 1929. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 281.
119. Rec.: T. RUDOLF: Lekcje i Ewangelie (Perykopy) na każdy dzień roku kościelnego. Cieszyn 1930. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 315-316, 340.
120. Akcja Katolicka a Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej. *Przew. Społ.* R. 12: 1931 s. 41-43.
121. Przytomność umysłu i dowcip. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 10: 1931 s. 38-39.
122. Patron a zarząd SMP. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 10: 1931 s. 65-67.
123. Czyja wina. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 10: 1931 s. 58-59.
124. Patron jawny czy ukryty. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 10: 1931 s. 103.
125. Przymioty wodza. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 10: 1931 s. 155-156.
126. Jak się przygotować. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 10: 1931 s. 156.
127. Powiększyły się nasze szeregi. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 10: 1931 s. 225-226.
128. Czyśmy gorsi. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 10: 1931 s. 354.
129. Młodzi robotnicy! *Przyj. Młodz.* R. 22: 1931 nr 5 s. 66-67.
130. Chcę pracować! *Przyj. Młodz.* R. 22: 1931 nr 5 s. 70.
131. Więcej miłości! *Przyj. Młodz.* R. 22: 1931 nr 10 s. 154. — Toż. *Młoda Polka.* R. 12: 1931 nr 10 s. 170.
132. Kochani Druhowie! *Przyj. Młodz.* R. 22: 1931 nr 12 s. 202.
133. Kochane Druhny! *Młoda Polka.* R. 12: 1931 nr 12 s. 202.
134. Na Święto Młodzieży: Zaniedbana dziedzina. *Tęcza.* R. 5: 1931 nr 46.
135. SMP — Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 44 s. 754. Jeszcze o „Rocie". *Zar. Śl.* R. 8: 1932 z. 2 s. 116-118.
136. Łączcie piękne z pożytecznym. O pomoc dla SMP kresowych. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 11: 1932 s. 193-195.
137. Nowa ustawa szkolna. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 11: 1932 s. 196-197.
138. Wspomnienie o Janie Łysku. *Zar. Śl.* R. 8: 1932 z. 3 s. 178-180. Czy to nie

strata czasu? *Kierownik Stow. Młodz.* R. 11: 1932 s. 217-218.

139. Zwyczaje organizacyjne. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 11: 1932 s. 250.

140. Dobre strony ciężkich czasów. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 11: 1932 s. 251.

141. Z gitarą i mandoliną. *Przyj. Młodz.* R. 23: 1932 nr 2 s. 18-20.

142. Zapał tworzy cuda. *Przyj. Młodz.* R. 23: 1932 nr 7 s. 98.

143. Miłość prawdziwa. (Kazanie). *Nowa Bibl. Kazn.* T. 42: 1932 s. 412-421.

144. Duch prawdy i Pocieszyciel. (Kazanie). *Nowa Bibl. Kazn.* T. 44: 1933 s. 373-376.

145. Zejść z wozu! *Młoda Polka.* R. 13: 1932 nr 7 s. 114.

146. Dla braci w rozproszeniu. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 306-310.

147. Język ludowy w liturgii. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 392-395.

148. Hasło na rok 1933/34: „Rocznica zwycięstwa wiedeńskiego jako wezwanie do walki z nowoczesnym pogaństwem". *Ruch Katol.* R. 3: 1933 s. 390-394.

149. Młody śpiew. T. 1-2. P. 1933 Wyd. Zjednoczenia Młodzieży Polskiej.

150. Święto Młodzieży. *Ruch Katol.* R. 3: 1933 s. 486-487.

151. Konkurs pieśni. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 12: 1933 s. 73.

152. Dziwak. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 12: 1933 s. 329-330.

153. Hitler. *Przyj. Młodz.* R. 24: 1933 nr 8 s. 115.

154. Patrz na koniec. *Przyj. Młodz.* R. 24: 1933 nr 10 s. 150.

155. Wierny w małem. *Przyj. Młodz.* R. 24: 1933 nr 11 s. 162-163.

156. „Orzeł" Czechosłowacki. *Przyj. Młodz.* R. 24: 1933 nr 12 s. 198-199.

157. Wprowadźmy Jezusa do rodzin! (Kazanie). *Nowa Bibl. Kazn.* T. 45: 1933 s. 475-480.

158. Język ludowy w kościele. *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 s. 127-131.

159. Red.: *Kierownik.* Pismo dla Kierownictw Oddziałów Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży. (Kontynuacja: *Kierownika Stowarzyszeń Młodzieży*). R. 13: 1934 — R. 16: 1937.

160. Kryzysu niema! *Kierownik.* R. 13: 1934 s. 33-34.

161. Nie znosić składek! *Kierownik.* R. 13: 1934 s. 37-38.

162. Po życie sięgać nowe. *Kierownik.* R. 13: 1934 s. 65.

163. Nie same tylko zdolności. *Kierownik.* R. 13: 1934 s. 97-98.

164. Nowi towarzysze pracy. *Kierownik.* R. 13: 1934 s. 161.

165. Zmiana statutu. *Kierownik.* R. 13: 1934 s. 193-194.

166. Dwa światy. *Kierownik.* R. 13: 1934 s. 345.

167. Zrobić porządek. *Kierownik.* R. 13: 1934 s. 377.

168. KSM zamiast SMP. *Przyj. Młodz.* R. 25: 1934 nr 7 s. 98. — Toż. *Młoda Polka.* R. 15: 1934 nr 7 s. 115.

169. Idź „Przyjacielu"! *Przyj. Młodz.* Jednodniówka. 1934 [bez paginacji].

170. Złota obręcz. *Jednodniówka Młodej Polki.* 1934, s. 4.

171. O program pracy. *Kierownik.* R. 14: 1935 s. 65-66.

172. Trudności. *Kierownik.* R. 14: 1935 s. 97.

173. Z podniesioną głową. *Kierownik.* R. 14: 1935 s. 161-162.

174. Co uchwalił zarząd Związku. *Kierownik.* R. 14: 1935 s. 162-163.

175. Piłsudski — Wódz. *Kierownik.* R. 14: 1935 s. 193-194.

176. Jak przeprowadzimy hasło o rodzinie? *Kierownik.* R. 14: 1935 s. 313-315.

177. Nie klub, lecz ul. *Kierownik.* R. 14: 1935 s. 345-346.

178. Aktywność. *Kierownik.* R. 14: 1935 s. 377-378.

179. Ks. Walerian Adamski. *Kierownik.* R. 15: 1936 s. 33-35.

180. Program wyszkolenia. *Kierownik.* R. 15: 1936 s. 97.

181. Wzór. (W rocznicę Skargi). *Kierownik.* R. 15: 1936 s. 153-154.

182. Jedność. *Kierownik.* R. 15: 1936 s. 209.

183. Najmilsi z umiłowanych! *Przyj. Młodz.* R. 27: 1936 nr 8 s. 2.

184. Polepszyć dusze... *Przyj. Młodz.* R. 27: 1936 nr 11 s. 1.

185. Młodzież polska na tle współczesnych prądów i ruchów społecznych. *Biuletyn Zw. Kapł. „Unitas".* R. 2: 1936 nr 6 s. 109-112.

186. Zlot w roku 1938. *Kierownik.* R. 16: 1937 s. 57.

187. W pracy związkowej. (Przemówienie ks. Dyrektora L. Biłki nad grobem śp. ks. Pankiewicza). *Kierownik.* R. 16: 1937 s. 47-48.

188. Śp. Ks. Kanonik Mateusz. *Kierownik.* R. 16: 1937 s. 76.

189. Uczyć się — ale jak? *Kierownik.* R. 16: 1937 s. 113-114.

190. Ku lepszej przyszłości. *Kierownik.* R. 16: 1937 s. 237-238.

191. Dla naszych orkiestr. *Kierownik.* R. 16: 1937 s. 266-267.

192. Totalizm Chrystusowy. *Przyj. Młodz.* R. 28: 1937 nr 8 s. 1.

193. Rozwagi! *Przyj. Młodz.* R. 28: 1937 nr 10 s. 1-2.

194. Budujemy Polskę Chrystusową.

Przyj. Młodz. R. 28: 1937 nr 12 s. 82. — Toż. *Kierownik.* R. 17: 1938 s. 1.

195. Życie nie jest takie proste... *Młoda Polka.* R. 17: 1937 nr 10 s. 144.

196. Akcja Katolicka Młodzieży i jej zadania wobec ogółu młodzieży pozaszkolnej. *Duszpasterz.* R. 1: 1937 nr 6 s. 161-162; R. 2: 1938 nr 1 s. 7-15.

197. Asystent kościelny. *Kierownik.* R. 17: 1938 s. 91-92.

198. Rec.: A. STONNE: Die religös-sittliche Führung durch den Priester. Herder 1934. *Duszpasterz.* R. 2: 1938 nr 3 s. 88-89.

199. Budujemy Polskę Chrystusową. *Przyj. Młodz.* R. 29: 1938 nr 11 s. 83.

200. Rec.: L. SÖHNER: Die Orgelbegleitung zum gregorianischen Gesang. Regensburg 1936. *Duszpasterz.* R. 3: 1939 nr 4 s. 119.

201. Rec.: K. G. FELLERER: Der gregorianische Chral im Wandel der Jahrhunderte. Regensburg 1936. *Duszpasterz.* R. 3: 1939 nr 4 s. 119.

202. Chrystus Król w Dachau. *Gość Niedz.* R. 18: 1945 nr 38 s. 308.

203. Męczeństwo księży polskich w obozach niemieckich. *Tyg. Warsz.* R. 1947 nr 29.

204. Wspomnienie o przyjacielu. *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 3. s. 12; nr 4 s. 20.

205. Prawdzie w oczy. *Homo Dei.* R. 17: 1948 nr 2 s. 247-248.

II.

Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Sygn. K A 11947; Handbuch des Bistums Breslau. Breslau 1915-1925; Rocznik Diecezji Śląskiej. Katowice 1930-1938; ŁOZA S.: Czy wiesz, kto to jest? W. 1938 s. 47; *Młoda Polka.* R. 19: 1938 s. 2; *Przyj. Młodz.* R. 30: 1939 nr 1 s. 3; POTWOROWSKI E.: Ks. prałat E. Biłko. *Kierownik.* R. 18: 1939 nr 1 s. 1-2; SZOŁDRSKI W.: Nasze martyrologium 1939-1945. *Homo Dei.* R. 17: 1948 nr 3 s. 460; J. K. [Jan KRUCINA]: Wspomnienie o pięknym człowieku. *Przew. Katol.* R. 17: 1957 s. 512; Toż. *Gość Niedz.* R. 26: 1957 nr 37 s. 271; ENGELBERT K.: Schlesische Priester im Drietten Reich. *Archiv. f. Schles. Kirchengesch.* T. 23: 1965 s. 223; GOTTSCHALK J.: Breslauer Diözesanpriester im Konzentrationslager Dachau 1940-1945. *Archiv f. Schles. Kirchengesch.* T. 25: 1967 s. 302-303; WICHURA-ZAJDEL E.: Z dziejów duchowieństwa śląskiego w czasie wojny. W. 1968 s. 99, 103, 107, 157, 177, 183, 184, 187, 189, 190; MORON F.: Szkice biograficzne o zmarłych księżach diecezji katowickiej. *Wiad. Diec.* [*Kat.*]. R. 42: 1972 s. 258-259; MIERZWA I.: Działalność wydawnicza diecezji katowickiej w pierwszym pięćdziesięcioleciu jej istnienia. *Nasza Przeszł.* T. 44: 1975 s. 142; BANASZAK M.: Biłko Leopold ks. W: *Enc. katol.* T. 2 kol 564.

Ks. Marian Banaszak
Ks. Józef Mandziuk

Binnek Brunon Roman (1913-1959), liturgista, redaktor.

Urodził się 9 X 1913 r. w Kierwałdzie k. Starogardu Gd.; rodzicami jego byli Konrad, inspektor szkolny i Joanna Czaplewska, siostra księży Czaplewskich. Po ukończeniu Gimnazjum w Świeciu n. Wisłą (1931), studiował w Seminarium Duchownym w Pelplinie. Święcenia kapłańskie otrzymał 14 III 1937 r. Był wikarym w Chełmży, następnie katechetą w szkołach podstawowych (1937-38), oraz prefektem w Państwowym Gimnazjum i Liceum Żeńskim w Grudziądzu (1938-39). W krwawej jesieni 1939 r. ukrył się, unikając aresztowania i śmierci. W okresie okupacji pracował w duszpasterstwie w Grudziądzu. Po wyzwoleniu, z powodu braku kapłanów był adm. parafii Grudziądz-Tarpno, Mokre i pełnił równocześnie obowiązki prefekta w Państwowym Gimnazjum i Liceum (1945-46). W latach 1946-1953 był prefektem szkół średnich w Toruniu: (Państwowego Liceum Pedagogicznego i Państwowego Seminarium dla Wychowawczyń Przedszkoli) oraz szkół podstawowych (1951-53). Wykładał również katechetykę w Instytucie Kultury Religijnej w Toruniu. Wygłosił 6 audycji radiowych na fali pomorskiej z cyklu „Nauczanie religii w szkole" (1947). Kontynuował w tym czasie studia na Uniw. Mikołaja Kopernika (mgr teol. uzyskał na Wydziale Teol. Uniw. Jagiellońskiego w Krakowie 1948). W 1954 r. został administratorem parafii Krąg pod Starogardem Gd. gdzie pozostał do śmierci. Od 1956 r. był referentem Kurii Biskupiej w Pelplinie, członkiem komisji egzaminacyjnej dla katechetów świeckich, wizytato-

rem nauki religii, redaktorem „Orędownika Diecezji Chełmińskiej" (1958-1959). Bp Ks. J. Kowalski mianował go radcą duchownym ad honores. Zmarł nagle 12 XI 1959 r.

I.

1. Świadectwo przynależności do królestwa Chrystusowego. *Myst. Christi.* R. 6: 1934/35 nr 4 s. 110-112.
2. Światło. *Myst. Christi.* R. 6: 1934/35 nr 5 s. 101-103.
3. Cudowna Matka Boska w Piasecznie na Pomorzu. Tczew 1935 16° s. 21.
4. Woda. *Myst. Christi.* R. 7: 1935/36 nr 5/6 s. 188-189.
6. Pismo św. w liturgii. *Myst. Christi.* R. 7: 1935/36 7/8 s. 229-232.
7. Ceremonia przyjęcia dziatwy do I Komunii św. *Myst. Christi.* R. 7: 1935/36 nr 9 s. 285-291.
8. Dom Boży. *Myst. Christi.* R. 7: 1935/36 nr 1/2 s. 54-55.
9. Pius XI o znaczeniu liturgii. *Myst. Christi.* R. 8: 1936/37 nr 1 s. 1-2.
10. Chrystus Kapłanem i Pośrednikiem. Wyjaśnienie lekcji Niedzieli Pasyjnej. *Myst. Christi.* R. 8: 1936/37 nr 3 s. 84-87.
11. Parafia. *Myst. Christi.* R. 8: 1936/37 nr 3 s. 94-95.
12. Święcone. *Myst. Christi.* R. 8: 1936/ /37 nr 4 s. 123-125.
13. O uprzystępnienie rytuału. *Myst. Christi.* R. 8: 1936/37 nr 6 s. 177-179.
14. Przygotowanie darów ofiarnych. Katecheza. *Myst. Christi.* R. 8: 1936/37 nr 7/8. s. 242-245.
15. Nowe święta. *Myst. Christi.* R. 9: 1937/38 nr 6 s. 184-185.
16. Z Bogiem. Modlitwy poranne, wieczorne i przed podróżą. Grudziądz 1938 s. 40.
17. Wigilia w rodzinie. P. 1938 Księgarnia św. Wojciecha 16° s. 22.
18. Liturgia w szkole. *Myst. Christi.* R. 10: 1938/39 nr 1 s. 29-32.
19. Przemówił dzwon. *Myst. Christi.* R. 10: 1938/39 nr 5 s. 277-279.
20. Przysłowia używane na Kociewiu. *Kociewie.* Dod. regionalny „Gońca Pomorskiego" i „Dziennika Starogardzkiego". Tczew. R. 2: 1939 nr 1 s. 3—5; nr 2 s. 13-14; nr 4 s. 31-32.
21. Pamiątka po królu Janie III Sobieskim w kościele w Piasecznie. *Kociewie.* R. 2: 1939 nr 2 s. 15.
22. Wprowadzenie dzieci w mysterium Mszy świętej w poszczególnych klasach szkoły powszechnej III stopnia według nowego programu z uwzględnieniem pomocy naukowych. *Mies. Diec. Chełm.* T. 11: 1939 nr 3 s. 147-159.
23. Trzymajmy się pionu. *Prz. Katech.* R. 29: 1946 nr 12 s. 306.
24. Cel wychowania religijnego w wieku przedszkolnym. *Caritas.* R. 4: 1948 s. 329-330.
25. Modlitwa dziecka w wieku przedszkolnym. *Caritas.* R. 4: 1948 s. 365.
26. Opowiadania religijne i etyczne w wieku przedszkolnym. *Caritas.* R. 5: 1949 s. 43-44.
27. Rozwój życia religijno-etycznego w wieku przedszkolnym. *Caritas.* R. 5: 1949 s. 83-84.
28. Wychowanie eucharystyczne w wieku przedszkolnym. *Caritas.* R. 5: 1949 s. 141-142.
29. Nauka przedślubna. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 8: 1957 nr 11/12 s. 444-452.
30. Nauczanie pieśni kościelnych w poszczególnych klasach szkoły podstawowej. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 8: 1957 nr 11/12 s. 461-466. Podp. RB.
31. Udział młodzieży szkół podstawowych we Mszy św. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 9: 1958 nr 3/4 s. 101-105.
32. Udział dzieci we Mszy św. *Katecheta.* R. 2: 1958 s. 229-235.
33. Modlitewnik-śpiewniczek dla młodzieży szkół podstawowych. *Oręd. Dies. Chełm.* T. 9: 1958 nr 7 s. 216-218.
34. Z Bogiem. Modlitewnik-śpiewniczek. Dla młodzieży diecezji chełmińskiej. [Wspólnie z ks. P. SZAROWSKIM]. W. 1958 Wyd. Sióstr Loretanek-Benedyktynek s. 326. — Toż. Wyd. 12. W. 1973 Ars Christiana, s. 325.

II.

PELPLIŃSKI F.: Sto lat Seminarium Duchownego w Pelplinie. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 4: 1948 nr 6 s. 467; P. S.: Śp. Ks. Radca mgr Brunon Roman Binnek. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 11: 1960 nr 1/2 s. 79-82; MROSS H.: Miesięcznik Diecezji Chełmińskiej (1929-1939). Bibliografia zawartości. *Stud. Pelpl.* 1976 [indeks].

Ks. Henryk Mross

Biskupski Stefan, (1895-1973) profesor Uniw. Warszawskiego, potem Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, kanonista, redaktor.

Pochodził z rodziny urzędniczej. Urodził się 1 IV 1895 r. w Koluszkach jako syn Edmunda i Stanisławy z Wiśniewskich. Wiedzę podstawową

zdobył w Koluszkach, a naukę w zakresie szkoły średniej — w Gimnazjum w Łodzi oraz we Włocławku w Gimnazjum im. Piusa X. W l. 1912-1916 odbył studia filozoficzno-teologiczne w Seminarium Duchownym we Włocławku. Jeszcze przed święceniami (otrzymał je 1 X 1917 z rąk bpa S. Zdzitowieckiego) spełniał obowiązki prefekta w Radomsku. W l. 1918-1922 studiował prawo na Wydziale Teologii Katolickiej Uniw. Warszawskiego i studia te uwieńczył tytułem doktora prawa kanonicznego na podstawie pracy pt. O nowe prawo małżeńskie w Polsce. Po studiach był prefektem: najpierw w Gimnazjum w Łasku, potem (1923-1932) w Komunalnym Seminarium Nauczycielskim we Włocławku, gdzie uczył także historii i propedeutyki. W r. 1926 podjął wykłady prawa kanonicznego w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku. Od 1932 roku rozpoczął na Uniw. Warszawskim (Wydział Teologii Katolickiej) wykłady zlecone z prawa kanonicznego. Habilitował się na tymże wydziale w 1937 r. na podstawie rozprawy pt. Obrońca węzła w kanonicznym procesie małżeńskim.

W pierwszym roku wojny (listopad 1939) został aresztowany i po przebyciu różnych więzień i obozów znalazł się ostatecznie w Dachau, gdzie doczekał wyzwolenia. Okres 1945-1946 spędził we Francji, współpracując w organizacji Polskiego Seminarium Duchownego. Po powrocie do kraju podjął na nowo wykłady w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku, dojeżdżając jednocześnie, jako zastępca profesora, z wykładami historii prawa kościelnego na Uniw. Warszawski, gdzie 15 XI 1946 został mianowany profesorem nadzw., a w kilka lat później (1 IV 1954) — profesorem zw. W latach 1954-1966 (tzn. do chwili przejścia na emeryturę) był dziekanem Wydziału Prawa Kanonicznego Akademii Teologii Katolickiej oraz kierownikiem katedry kościelnego prawa cywilnego na tymże wydziale. W okresie od 1953 do 1956 r. był wikariuszem kapitulnym diecezji warmińskiej.

Jego związki z macierzystą diecezją włocławską stopniowo się rozluźniały: w r. 1953 zrezygnował z wykładów we Włocławskim Seminarium Duchownym, a w 1965 r. zrzekł się nawet kanonii w kapitule katedralnej włocławskiej. Stale mieszkał w Warszawie i tamże zmarł 31 V 1973, ale jego ciało (zgodnie z testamentem) wróciło do Włocławka i spoczęło na miejscowym cmentarzu. W ślad za nim przywiezione zostały tu jego książki i włączone do zbiorów Biblioteki Seminaryjnej. Życie Biskupskiego wypełniła prawie w całości praca dydaktyczna i badawcza. Z badań naukowych nie zrezygnował nawet w okresie emerytury (1966-1973). Głównym przedmiotem jego zainteresowań było prawo małżeńskie.

I.

1. Jak się dziś przedstawia zagadnienie reformy prawa małżeńskiego i jakie jest wobec niego zadanie katolików? *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 205-208.

2. Rec.: Encyklopedia prawa obowiązującego w Polsce. Cz. 1-5. P. [1925] *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 18 s. 105-106.

3. Rec.: S. MANDEL: Reforma prawa małżeńskiego. Kr. 1925. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 108-109.

4. Rec.: A. PERETIATKOWICZ: Współczesna encyklopedia polityczna. Cz. 1-2. P. 1926. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 18 s. 543.

5. Rec.: S. PODOLEŃSKI: Rozwód a zdrowie narodu. Kr. 1926. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 313-315.

6. Rec.: B. WILANOWSKI: Działalność prawodawcza papieża Benedykta XV. Wil. 1925. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 18 s. 334-335.

7. Rec.: F. ZBROJA: Nauki do młodzieży szkolnej. Radom 1925. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 109-110. — Toż. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 19: 1925 s. 441-442.

8. Rec.: H. INSADOWSKI: Ustrój prawny Kościoła katolickiego. Lubl. 1926. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 293-294.

9. Rec.: M. SOPOĆKO: Rodzina w prawodawstwie na ziemiach polskich. Wil. 1926. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 20 s. 539.

10. Nieszpory w naszych kościołach parafialnych. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 21 s. 397-402.

11. O cześć św. Józefa w diecezjach polskich. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 21 s. 180-181.

12. Rec.: Małżeństwo w świetle nauki katolickiej. Lubl. 1928. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 94-95.

13. Wprowadzenie w życie uprawnień Kościoła w dziedzinie nauczania religii. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 21 s. 507-514.

14. W obronie katolickiego małżeństwa. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23 s. 63-65.

15. Konkordaty Piusa XI. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23 s. 130-138.

16. Państwo kościelne. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23 s. 477-480.

17. Umowy Laterańskie. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 24 s. 384-396.

18. Jeszcze w sprawie ślubów cywilnych dla katolików. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 470-472.

19. Katolicki obóz polski wobec reformy prawa małżeńskiego. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 227-236.

20. Rec.: M. CORONATA CONTE a: Institutiones Iuris Canonici ad usum utriusque cleri et scholarum. Vol. 1. Taurini 1928. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 411-412.

21. Rec.: M. KLEPACZ: Duchowieństwo wobec nowoczesnych prądów w szkole polskiej. Kielce 1930. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 26 s. 322-323.

22. Rec.: Ruch Pracowniczy i Socjologiczny. P. 1930. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 412-413.

23. Rec.: W. SZMYD: Praktyczny podręcznik prawa małżeńskiego. Kr. 1929. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 295-296.

24. Reforma prawa małżeńskiego w Polsce. Włocławek 1930. Księg. Powsz. i Druk. Diec. 8° s. 39, nlb. 3. Odb. poz. 18, 19, 25 i 26.

25. Reforma prawa małżeńskiego w ujęciu Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 16-23.

26. Stanowisko Kościoła względem ślubów cywilnych. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 120-136.

27. „Casti Connubi". *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 262-268.

28. Forma małżeństwa według projektu Komisji Kodyfikacyjnej Rz. P. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 28 s. 60-69.

29. Poznański zjazd Związku Zakładów Teologicznych w Polsce. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 497-499.

30. Przeszkody małżeńskie w prawie kanonicznym i projekcie Komisji Kodyfikacyjnej. Aten. Kapł. R. 17: 1931 t. 27 s. 167-175.

31. Rec.: S. ABT: Wypisy do dziejów Kościoła powszechnego. P. 1930. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 516.

32. Rec.: H. INSADOWSKI: Res sacrae w prawie rzymskim. L. 1931. t. 28 s. 302-303.

33. Rec.: Księga pamiątkowa kursu katechetycznego w Krakowie. Kr. 1929. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 411-412.

34. Red.: *Kronika Diecezji Włocławskiej.* R. 25: 1931 nr 7 — R. 0: 1936 nr 6.

35. Rec.: Pamiętnik kursu katechetycznego w Poznaniu. P. 1929. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 411-412.

36. Rozwody w projekcie prawa małżeńskiego Komisji Kodyfikacyjnej Rz. P. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 28 s. 275-282.

37. O nowe prawo małżeńskie w Polsce. Włocławek 1932 Diec. Inst. Akcji Katol. 8° s. 110, nlb. 2.

38. Odgłosy prasy o odczycie prof. K. Lutostańskiego o nowym prawie małżeńskim w Polsce. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 43-51.

39. Nabożeństwo pasyjne w Wielkim Poście na sumie czy na nieszporach? *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 272.

40. Rec.: L. DOMAŃSKI: O małżeństwie. W. 1932. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 403.

41. Rec.: S. GOŁĄB: Polskie prawo małżeńskie w kodyfikacji. W. 1932. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 415-418.

42. Rec.: K. KARŁOWSKI: Uwagi o projekcie prawa małżeńskiego Komisji Kodyfikacyjnej. P. 1932. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 415-418.

43. Rec.: Rozbiór krytyczny Projektu prawa małżeńskiego, uchwalonego przez K.K. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 403-404.

44. Konkordat Stolicy Apostolskiej z Rzeszą niemiecką. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 32 s. 299-302.

45. Najnowsze konkordaty Piusa XI. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 31 s. 273-277.

46. Rec. F. BĄCZKOWICZ: Prawo kanoniczne. Wyd. 2. T. 1-2. Kr. 1932-1933. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 32 s. 528-530.

47. Red.: Encyklopedia kościelna Nowodworskiego. T. 33. Włocławek 1933. Seminarium Duchowne 8° s. 490, nlb. 3.

48. Zamieszkanie. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 34-36.

49. Zapowiedzi przedślubne. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 86-89.

50. Zbieg przestępstw i kar. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 145.

51. Żórawski Krzysztof. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 428.

52. Problem kodyfikacji prawa małżeńskiego. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 476-479.

53. Przepisy prawne o ubiorze osób duchownych a miejscowe zwyczaje. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 73-77. — Toż w: Zagadnienia prawno-kościelne. Włocławek 1938 s. 7-12 pt. Przepisy prawne o ubiorze osób duchownych.

54. Rec.: S. CZAJKA: Przedawnienie w prawie karnym kanonicznym. Lubl. 1934. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 430.

55. Rec.: DUTILLIET-VIGOUREL: Mały katechizm liturgiczny oraz katechizm śpiewu liturgicznego. Sandomierz 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 305-306.

56. Rec.: I. GRABOWSKI: Zagadnienie małżeństwa. W. 1934; Małżeństwo a Kościół. W. 1934; Z. CHOROMAŃSKI: W obronie chrześcijańskiego małżeństwa. W. 1934. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 107-109.

57. Rec.: K. KARŁOWSKI, E. NOWICKI: Vademecum proboszcza i spowiednika, P. 1934. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 307.

58. Rec.: J. KRZEMIENIECKI: Bernardinus Gallelus de Jadra vicarius et officialis generalis Cracoviensis 1509-1517... Cracoviae 1934. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 s. 426-427.

59. Rec.: W. PADACZ: Obowiązki kapłańskie w ustawodawstwie synodalnym w Polsce odrodzonej. W. 1934. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 430-431.

60. Rozporządzenie o chowaniu zmarłych. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 408-412.

61. Rozporządzenie Rady Ministrów o stowarzyszeniach katolickich. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 288-292.

62. Zadania i prace ruchu liturgicznego w Polsce. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 468-479.

63. Egzamin przedślubny. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 36 s. 493-496. — Toż w: *Zagadnienia prawno-kościelne.* Włocławek 1938 s. 25-30.

64. Kardynał Piotr Gasparri. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 35 s. 85-90.

65. Prawne nieporozumienia w związku z nauczaniem religii w szkole. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 36 s. 381-387. — Toż w: *Zagadnienia prawno-kościelne.* Włocławek 1938 s. 64-72.

66. Rec.: E. GRZYMAŁA: Ratio sacra in matrimonio canonico et civili. Romae 1935. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 35 s. 192-193.

67. Rec.: S. ŁUKOMSKI: Konkordat... Łomża 1934. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 35 s. 191-192.

68. Rec.: F. ZBROJA: Ksiądz Romuald. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 36 s. 421-422.

69. Chowanie innowierców na cmentarzach katolickich. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 372-376. — Toż pod zm. tyt.: Grzebanie innowierców na cmentarzach katolickich. W: *Zagadnienia prawno-kościelne.* Włocławek 1938 s. 57-63.

70. Chowanie osób zmarłych w szpitalu. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 165-170.

71. Cmentarze gminne. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 497-498.

72. Jeszcze sprawa błogosławienia małżeństw przez wikariuszów. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 60-63.

73. O cześć św. Stanisława,pierwszego Patrona Polski. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 493-496.

74. Polskie ustawodawstwo diecezjalne. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 38 s. 78-85, 487-491; R. 31: 1939 t. 44 s. 55-60.

75. Rec.: H. INSADOWSKI: Rzymskie prawo małżeńskie a chrześcijaństwo. Lubl. 1935. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 305-307.

76. Rec.: P. KAŁWA: Skutki adopcji cywilnej w kościelnym prawie małżeńskim. Lubl. 1935. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 38 s. 105-106.

77. Rec.: J. KRZEMIENIECKI: Kilka dokumentów do dziejów grecko-katolickich parafii w dobrach muszyńskich biskupstwa krakowskiego. Kr. 1934. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 38 s. 106-107.

78. Rec.: J. WIŚLICKI: Kardynał Piotr Gasparri. Lubl. 1935. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 38 s. 210-211.

79. Uznanie śmierci zaginionego małżonka. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 55-60. — Toż w: *Zagadnienia prawno-kościelne.* Włocławek 1938 s. 31-38.

80. Wznawianie osądzonych spraw o nieważność małżeństwa w sądach kościelnych. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 38 s. 382-386. — Toż pod zm. tyt.: Wznawianie w procesie małżeńskim spraw osądzonych. W: *Zagadnienia prawno-kościelne.* Włocławek 1938 s. 73-80.

81. Obrońca węzła w kanonicznym procesie małżeńskim. Łódź 1937 Druk. Diec. we Włocławku 8° s. 208.

82. Primum Concilium Plenarium Polonicum, Anno Domini MDCCCCXXXVI Częstochoviae habitum. *Aten. Kapł.* R. 23: 1937 t. 40 s. 483-490.

83. Rec.: P. BOBER: Pojęcie tajnej przeszkody małżeńskiej w prawie kanonicznym. Lubl. 1935. *Aten. Kapł.* R. 23: 1937 t. 40 s. 321-322.

84. Sprawy z udziałem obrońcy węzła małżeńskiego. *Aten. Kapł.* R. 23: 1937 t.

39 s. 276-281. — Toż w: *Zagadnienia prawno-kościelne.* Włocł. 1938 s. 81-88.

85. Promotor sprawiedliwości. Nazwa i pojęcie urzędu. *Aten. Kapł.* R. 25/31: 1938 t. 42 s. 482-484.

86. Unieważnienie małżeństwa z tytułu braku formy. *Aten. Kapł.* R. 24: 1938 t. 41 s. 169-174. — Toż pod zm. tyt.: Unieważnienie małżeństwa z tytułu niezachowania formy. W: *Zagadnienia prawno-kościelne.* Włocławek 1938 s. 89-96.

87. Zagadnienia prawno-kościelne. Włocławek 1938 Druk. Diec. 8° s. 106, nlb. 1.

88. „Zgodna" separacja w prawie kościelnym. *Aten. Kapł.* R. 24: 1938 t. 41 s. 284-286. — Toż w: *Zagadnienia prawno-kościelne.* Włocławek 1938 s. 44-47.

89. Jednorazowy posiłek mięsny w dni wielkopostne. *Aten. Kapł.* R. 25/31: 1939 t. 43 s. 176-180.

90. Sprawy z udziałem promotora sprawiedliwości. *Aten. Kapł.* R. 25/31: 1939 t. 43 s. 74-78.

91. Zagadnienie obrońcy węzła małżeńskiego. Odpowiedź ks. Jerzemu Jaglarzowi. *Aten. Kapł.* R. 25/31: 1939 t. 43 s. 297-303, 402-422. — Toż w osob. odb. Włocławek 1939 Druk. Diec. 8° s. 37.

92. Danina krwi. *Aten. Kapł.* R. 38: 1946 t. 45 s. 92-94.

93. Kapitału ducha nie wolno marnować. *Kron. Diec. Włoc.* R. 40: 1946 s. 80-83.

94. Księża polscy w niemieckich obozach koncentracyjnych. Wspomnienia byłego więźnia obozów w Sachsenhausen i Dachau. London 1946 F. Mildner and Sons. 8° s. 68, nlb. 1, tabl. 7.

95. Męczeńskie biskupstwo księdza Michała Kozala. *Aten. Kapł.* R. 38: 1946 t. 45 s. 42-66. 148-168. — Toż w osob. odb. pod tyt.: Męczeńskie biskupstwo księdza Michała Kozala. Pogańskie barbarzyństwo niemieckie w walce z Kościołem katolickim w Polsce. Włocławek Wyższe Seminarium Duchowne. 16° s. 83. — Toż pod tyt.: Męczeńskie biskupstwo księdza Michała Kozala. Barbarzyństwo hitlerowskie w walce z Kościołem katolickim w Polsce. Wyd. 2. W. 1955 Druk. Akcydensowa 8° s. 49, nlb. 3. Bibl. „Kuźnicy Kapłańskiej". Nr 1.

96. Red.: *Ateneum Kapłańskie.* R. 38: 1946 t. 45 z. 1/2 — R. 42: 1950 z. 2.

97. Un évêque martyr mgr Michel Kozal. La barbarie paienne allemande dans sa lutte contre l'Église Catholique en Pologne. Trad. Paul Feraud-Humaniecka. Vanves 1946 Impr. Franciscaine Missionaire 16° s. 68.

98. Wstęp. W: CHART E.: Spis pomordowanych Polaków w obozie koncentracyjnym w Dachau. Dachau 1946 s. 5-18.

99. Z rozporządzeń Stolicy Apostolskiej. *Aten. Kapł.* R. 38: 1946 t. 45 s. 409-411.

100. Małżeństwo bez udziału księdza podczas okupacji niemieckiej. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 52-57.

101. Pamięci zmarłych. *Kron. Diec. Włoc.* R. 41: 1947 s. 103-109.

102. Polskie ustawodawstwo diecezjalne. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 486-489; t. 47 s. 441-448.

103. Spowiedź w samolocie. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 279-280.

104. Rec.: J. BAR, W. ZMARZ: Polska bibliografia prawa kanonicznego od wynalezienia druku do 1940 roku. T. 2. Lubl. 1947. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 48 s. 509-511.

105. Rec.: B. HOFFMANN: A kdo vás zabije... 4 vyd. Přerov 1946. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 48 s. 290-291.

106. Rec.: J. SAWICKI: Synody diecezji wileńskiej i ich statuty. W. 1948. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 49 s. 496-499.

107. Straty polskiej nauki teologicznej podczas wojny. Środowisko włocławskie. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 48 s. 507-509.

108. Krzysztof Żórawski, polski kanonista z XVIII stulecia. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 51 s. 224-252, 312-343, 424-470. — Toż w osob. odb. Włocławek 1950 „Ateneum Kapłańskie" 8° s. 119.

109. Rec.: J. SAWICKI: Concilia Poloniae. T. 3-4. Lubl.-W. 1948-1949. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 51 s. 167-168.

110. Pochodzenie urzędu promotora sprawiedliwości. *Aten. Kapł.* R. 42: 1950 t. 52 s. 292-300.

111. Prawo małżeńskie Kościoła rzymskokatolickiego. T. 1-2. W.-Olsztyn 1956-1960 „Pax"-Kuria Diec. Warmińska. 8° s. 472, 479. — Toż. Wyd. 2. Przygot. i uzup... ks. Marian ŻUROWSKI. Cz. 1-2. W. 1971 ATK 8° s. 311, 244. Zarys prawa kanonicznego. T. 3, z. 2 [Mała poligr.].

112. Tłum.: Kodeks prawa kanonicznego. *Prawo Kanon.* R. 1: 1958 s. 5-28; R. 2: 1959 nr 1/2 s. 33-71; nr 3/4 s. 3-41; R. 3: 1960 nr 1/2 s. 3-33; nr 3/4 s. 3-32; R. 4: 1961 s. 5-33; R. 5: 1962 nr 1/2 s. 3-40; nr 3/4 s. 3-46; R. 6: 1963 s. 3-48; R. 7: 1964 nr 1/2 s. 341-353; nr 3/4 s. 145-161; R. 8: 1965 nr 1 s. 95-108; nr 2 s. 113-138, nr 3/4 s. 225-258.

113. Małżeński proces skrócony. *Prawo Kanon.* R. 2: 1959 nr 3/4 s. 43-66.

114. Grabowski Ignacy. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 493-494.

115. Stałość na urzędzie proboszczowskim. *Homo Dei.* R. 32: 1963 s. 53-55.

116. Stanowisko proboszcza w świetle prawa kanonicznego. Płock 1966 Płockie Wyd. Diec. 8° s. 270, nlb. 1.

117. Michał Kozal — biskup męczennik (1893-1943). *Aten. Kapł.* R. 58: 1966 t. 69 s. 175-180.

118. Instytut Wyższej Kultury Religijnej przy Włocławskim Seminarium Duchownym. *Aten. Kapł.* R. 61: 1969 t. 72 s. 301-303.

II.

PETRANI A.: Biskupski Stefan. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 619-620; KORSZYŃSKI F.: Jasne promienie w Dachau. P. 1957 s. 103, 161, 190, 231, 245, 265, 280, 286, 301, 302, 303; MYRCHA M. A.: Jubileusz ks. prof. Stefana Biskupskiego. *Prawo Kanon.* R. 11: 1968 nr 3/4 s. 373-376; DUDEK W.: Teologiczno-naukowy dorobek Wrocławskiego Seminarium Duchownego. *Aten. Kapł.* R. 61: 1969 t. 72 s. 296-297; [GRAJNERT J. P.] Ks. J. P. G.: Ks. Stefan Biskupski. *Kron. Diec. Włocł.* T. 58: 1975 s. 207-208; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego... Z. 4. W. 1978 s. 438-440; LIBROWSKI S.: Materiały do dziejów diecezji włocławskiej czasu wojny 1939-1945. Ser. 1 — ogólna. *Arch. Bibl. Muz.* T. 38: 1979 s. 263; Schem. diec włocł. 1912-1972. — Arch. Diec. Włocł.: akta pers. — Arch. Diec. Warm.: akta pers. — Arch. ATK: akta pers.

Ks. Kazimierz Rulka

Bisztyga Kazimierz (1869-1938), jezuita, popularyzator teologii.

Urodził się 26 II 1869 r. w Woli Batorskiej k. Krakowa. Do zakonu jezuitów wstąpił 2 IX 1885 r. W l. 1885-1890 odbył nowicjat oraz studia humanistyczne i retoryczne w Starej Wsi k. Brzozowa, a w l. 1890-1893 studia filozoficzne w Tarnopolu. Po rocznej praktyce nauczycielskiej w konwikcie jezuickim w Chyrowie (1893-1894) studiował teologię w studium zakonnym w Krakowie 1894-1898); święcenia kapłańskie przyjął w 1897 r. Wykładał teologię porównawczą u bazylianów w Krystynopolu (1899-1900), u jezuitów w Krakowie (1902-1904, 1908-1916) oraz etykę w Nowym Sączu (1901-1902). Od 1913 r. redagował „Głosy Katolickie". W czasie I wojny światowej (1914-1915) kierował szkołą polską na Morawach; pracował tamże również jako misjonarz wędrowny wśród polskich uciekinierów wojennych. Od 1916 do 1918 r. był wicesuperiorem kolegium jezuickiego w Krakowie, w l. 1918-1921 wicerektorem Domu Rekolekcyjnego w Dziedzicach. W okresie plebiscytowym głosił misje na Górnym Śląsku, Spiszu i Orawie. Zasłynął jako misjonarz ludowy na terenie Małopolski, a po odzyskaniu niepodległości w całej Polsce, wygłaszając misje w ponad 300 parafiach. Swą wiedzę teologiczną umiał spopularyzować w licznych broszurach drukowanych głównie w „Głosach Katolickich" w bardzo wysokich nakładach. Zmarł 17 VIII 1938 r. w Starej Wsi k. Brzozowa.

I.

1. Precz z karczmą! *Posłaniec Noworoczny. Kalendarz na rok 1908* s. 163-166. — Toż w osob. odb. Kr. 1908 WAM 16° s. 17.

2. Broń swego, nie ruszaj cudzego! Kr. 1908 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 99.

3. Dziesięć „pamiętaj" dla wychodźców. Kr. 1909 16° s. 32. — Toż. Kr. 1910 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 100.

4. Precz z karczmą! Kr. 1909 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1910 16° s. 32. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1912 16° s. 32. — Toż. Wyd. 4. Kr. 1912 16° s. 32. — Toż. Wyd. 5. Kr. b. r. 16° s. 32. — Toż. Wyd. 6. Kr. 1916 16° s. 32 Głosy Katolickie nr 101.

5. Dom katolicki. Kr. 1909 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 104.

6. Mariawici. Kr. 1909 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 108.

7. Co mówią i piszą o Żydach? Kr. 1909 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1912 16° s. 32. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 110.

8. Chrystus Bóg. (Wedle świadectwa św. Ewangelii). Kr. 1910 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 111.

9. Masoni. Kr. 1910 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1910 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 112.

10. Drogi do karczmy. Kr. 1910 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1916 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 113.

11. VI. „Nie cudzołóż". Kr. 1910 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1916 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 115. — Toż. Kr. 1933 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 39.

12. Karol Lueger bohater chrześcijań-

ski. Kr. 1910 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 116.

13. Wiece katolickie. Kr. 1910 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 121.

14. Czy katolik a ewangelik to jedno? Kr. 1911 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 123.

15. Co mówią i piszą o Żydach? II. (Dusza żydowska). Kr. 1911 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 124.

16. Czy woda czy trunki? Kr. 1911 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 128.

17. Karciarstwo. Kr. 1911 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 134.

18. Jezus Chrystus i Jego posłannictwo. Kr. 1911 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 135.

19. Człowiek. Kr. 1912 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 136.

20. Rozwody. Kr. 1912 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 137.

21. „Robaczki ziemskie" a Skarga. Kr. 1912 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 141.

22. Ojczyzna a Skarga. Kr. 1912 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 142.

23. Ks. Skarga a Kościół katolicki. Kr. 1912 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 143. Poz. 21-23 wydano razem pt. Ks. Skarga miłośnik ludu, Ojczyzny i Kościoła. Kr. 1912 Druk. E. K. Koziańskich 16° s. 103. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1936 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 141.

24. Wiek Eucharystii. Kr. 1912 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 145.

25. Brońmy się! Nie dajmy się! Kr. 1912 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 146.

26. Z Bogiem idź i z Bogiem wracaj. Uwagi i przestrogi dla wychodzców w Niemczech. Kr. 1912 16° s. 32.

27. Bezczelność prusko-luterska. *Głos Narodu* 1912 nr 190.

28. Smutne refleksje w sprawie wychodźstwa. *Głos Narodu* 1912 nr 201.

29. Z pracy misyjnej wśród „Obieżysasów". *Głos Narodu* 1912 nr 170, 175, 183, 193.

30. Gdzie Piotr tam Kościół. Kr. 1913 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 150. — Toż. Kr. 1934 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 38.

31. Zamykanie szynków w niedziele i święta. Kr. 1913 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 151. — Toż. Kr. 1913 16° s. 29.

32. Wielkie święto Krzyża. Kr. 1913 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 152.

33. Mężczyzna. Kr. 1913 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1914 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 156.

34. Matka. Kr. 1913 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 157.

35. Dziewica. Kr. 1913 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 158.

36. Kongres katolicko-słowiański. *Głos Narodu* z 31 VIII 1913.

37. Po kongresie katolickim w Lublanie. (Refleksje uczestnika kongresu). *Głos Narodu* z 6 IX 1913.

38. Młodzieniec. Kr. 1913 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1914 16° s. 32. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 159.

39. Czytaj i popieraj katolickie pisma. Kr. 1914 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 160.

40. Dziecko. Kr. 1914 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 161. Poz. 33-35, 38, 40 wydano razem pt. Upominek dla rodzin. „Głosy Katolickie": Mężczyzna, Matka, Dziewica, Młodzieniec, Dziecko. Kr. 1914 Wyd. Tow. Jez., druk. E. K. Koziańskich 16° s. 168. — Toż. Wyd. 4. Kr. 1922 Wyd. Ks. Jez., druk. Przegl. Powsz. 16° s. 144. — Toż. Wyd. 5. Kr. 1926 Wyd. Ks. Jez., druk. Przegl. Powsz. 16° s. 205. — Toż. Wyd. 6. Kr. 1927 Wyd. Ks. Jez., druk. Przegl. Powsz. 16° s. 205. — Toż. Wyd. 7. Kr. 1930 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 205.

41. Papieże i ich zasługi. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 163.

42. Kapłan katolicki. (Godność kapłańska). I. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 164. — Toż. Kr. 1931 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 31. — Toż pt. Pamiątka prymicji kapłańskich. Kr. 1914 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 32.

43. Lud katolicki a kapłani II. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy katolickie nr 165.

44. Ratujmy dzieci przed plagą alkoholizmu. Kr. 1914 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 167.

45. Kto ma i jak ratować dzieci przed alkoholem. Kr. 1914 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 168.

36. Pamiątka rekolekcji dla mężczyzn. Kr. 1914 Wyd. Tow. Jez. 16° s. 36. — Toż dla młodzieży, dziewic i matek.

47. Chrystus Bóg (wedle najstarszych świadectw) II. Kr. 1915 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 174.

48. Ofiara niewinności z czasów inwazji (Karolina Kózkówna). Kr. 1916 16° s. 31. *Głosy Katolickie nr 194.*

49. [Listy do prowincjała jezuitów, 25. III 1916, 1 IV 1916]. *Nasze Wiad.* T. 5: 1916-1920 s. 64-65.

50. Szczegółowa relacja o misji w Radawcu pod Lublinem. *Nasze Wiad.* T. 5: 1916-1920 s. 65-70.

51. O misji w Kurowie. *Nasze Wiad.* T. 5: 1916-1920 s. 70-74.

52. Misja w Biechowie. *Nasze Wiad.* T. 5: 1916-1920 s. 21-28.

53. Pożegnanie dzwonów. *Nasze Wiad.* T. 5: 1916-1920 s. 47-50.

54. Misje w Królestwie Polskim. (Od września 1917 do lipca 1918 r.). *Nasze Wiad.* T. 5: 1916-1920 s. 81-85.

55. Szanujmy świątynie Boże! Kr. 1917 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 204.

56. Ku uwadze i rozwadze. Kr. 1917 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 205.

57. Z misji w Królestwie Polskim. *Kalendarz Apostolstwa Modlitwy na rok 1917* s. 129-132.

58. Polscy tułacze na Morawach. *Kalendarz Apostolstwa Modlitwy na rok 1917* s. 125-128.

59. Cześć dziewicy polskiej. *Kalendarz Apostolstwa Modlitwy na rok 1917* s. 151-160.

60. Wolna i niepodległa Polska. *Kalendarz Apotolstwa Modlitwy na rok 1917* s. 193-194.

61. Śp. Jan Maria Zatłokiewicz T. J. *Kalendarz Apostolstwa Modlitwy na rok 1917* s. 242-244.

62. Ej! te języki! Kr. 1918 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 208. — Toż. Kr. 1931 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 36.

63. Grzechy wołające o pomstę do nieba. Kr. 1918 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 210/211.

64. Serce Jezusa ucieczką naszą. Kr. 1918 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 212/213.

65. Nie marnuj życia! Kr. 1918 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 216/217. — Toż. Kr. 1931 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 35. — Toż. Kr. 1949.

66. Pokój sprawiedliwy i trwały. Kr. 1918 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 218.

67. Wielka misja w Janowcu. *Kalendarz Apostolstwa Modlitwy na rok 1918* s. 153-160.

68. W obronie ludu polskiego w Królestwie. *Kalendarz Apostolstwa Modlitwy na rok 1918* s. 159-166.

69. Sprawozdanie z misji ludowych od sierpnia 1918 do lipca 1920. *Nasze Wiad.* T. 6: 1921-1923 s. 16-24.

70. Śp. O. Jakub Szajna T. J. *Nasze Wiad.* T. 6: 1921-1923 s. 36-42.

71. Wykaz prac misyjnych od lipca 1920 do lipca 1921. *Nasze Wiad.* T. 6: 1921-1923 s. 89-91.

72. Z prac misyjnych w Białej, Grudziądzu i Gdowie. *Nasze Wiad.* T. 6: 1921-1923 s. 171-178.

73. Wykaz prac misyjnych domu dziedzickiego od lipca 1921 do lipca 1922. *Nasze Wiad.* T. 6: 1921-1923 s. 259-161.

74. Który Kościół prawdziwy? Kr. 1921 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 31. — Toż. Kr. 1928 16° s. 32. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1930 16° s. 31.

75. Misje i misjonarze. Kr. 1922 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 40. — Toż. Kr. 1949 WAM 16° s. 62.

76. Krótki opis prac misyjnych w Wudzynie, Kłecku, Dobrzechowie, Jordanowie i Jeżycach w Poznaniu. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 17-23.

77. Misje ludowe na Spiszu polskim. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 97-108.

78. Wykaz prac misyjnych domu dziedzickiego od lipca 1922 do września 1923. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 140-142.

79. Wspomnienia z misji w Archikatedrze Poznańskiej. Od 2-15 grudnia 1923. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 161-165.

80. Misja w Kartuzach na Pomorzu. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 214-218.

81. Koronacja Matki Bożej Bolesnej w Staniątkach. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 253-258.

82. Misje w Kiekrzu, Trzemesznie i Bolesławcu. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 327-333.

83. Uroczystości koronacyjne Matki Boskiej w Piekarach na Śląsku. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 369-375.

84. Śp. O. Jacek Tylka T. J. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 453-456.

85. Klerykalni i klerykalizm. Kr. 1924 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 283.

86. Jestem chrześcijaninem! Kr. 1924 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 285.

87. Kochaj Boga. Kr. 1924 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 290.

88. Kochaj Boga (II). Kr. 1925 16° s. 29. Głosy Katolickie nr 291.

89. „Kochaj bliźniego". Kr. 1925 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 296.

90. O niebie. Kr. 1925 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 300.

91. Sekty i sekciarze. Kr. 1925 16° s. 29. Głosy Katolickie nr 298. — Toż. Kr. 1934 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 31.

92. Jezus ciągle żyje! Kr. 1925 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 302.

93. Ofiara miłości górnośląskiego ludu. (Opowiadanie polskiego misjonarza). *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1925* s. 95-102.

94. Stary i nowy rok. Kr. 1925 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 303.

95. „Hodurowcy". Kr. 1926 16° s. 30. Głosy Katolickie nr 304. — Toż. Kr. 1928 16° s. 30.

96. Żydzi w nowej Polsce. Kr. 1925 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 305.

97. Rozwody. Kr. 1926 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 306.

98. Cześć Maryi w Polsce. Kr. 1926 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 307.

99. „Bóg i ojczyzna". Kr. 1926 16° s. 30. Głosy Katolickie nr 308.

100. „Gniewajcie się, a nie grzeszcie". Kr. 1926 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 309.
101. „Ojcze nasz". Kr. 1926 16° s. 29. Głosy Katolickie nr 310.
102. Św. Franciszek Seraficki (700-letni jubileusz zgonu). Kr. 1926 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 311.
103. Święto Chrystusa Króla. Kr. 1926 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 312.
104. Św. Stanisław Kostka. (W 200-letnią rocznicę kanonizacji). Kr. 1926 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 313.
105. Z wiecu katolickiego w Warszawie. (Kościół, rodzina, szkoła). Kr. 1926 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 314.
106. Prace misjonarzy dziedzickich od lipca 1924 do lipca 1925. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 47-48.
107. Misje w Wilamowicach. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 66-68.
108. Boże Narodzenie. Kr. 1927 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 315.
109. Polska musi się odrodzić! Kr. 1927 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 316.
110. Asekuracja duszy. (O Komunii św.). Kr. 1927 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 317.
111. „Uczta Pańska". Kr. 1927 16° s. 30. Głosy Katolickie nr 318.
112. Apostołowie piekła. (O zgorszeniu). Kr. 1927 16° s. 29. Głosy Katolickie nr 319.
113. „Ojcze nasz", „Święć się Imię Twoje". Kr. 1927 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 320.
114. „Ojcze nasz", „Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj". Kr. 1927 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 321.
115. „Różaniec w ręce". Kr. 1927 16° s. 29. Głosy Katolickie nr 324.
116. Wierzę w jeden, święty, katolicki, apostolski Kościół. Kr. 1927 16° s. 29. Głosy Katolickie nr 325.
117. Wykład mszy św. Kr. 1927 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 326. — Toż. Kr. 1928 16° s. 32. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1930 16° s. 32. — Toż. Wyd. 4. Kr. 1936 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 35.
118. Ej te tańce, ej te mody! Kr. 1928 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 327.
119. Chrystus Bóg — człowiek. Kr. 1928 16° s. 29. Głosy Katolickie nr 328.
120. Krzyżu święty nade wszystko! Kr. 1928 16° s. 30. Głosy Katolickie nr 329.
121. Zbrodnia nad zbrodniami. (Świętokradzka Komunia). Kr. 1928 16° s. 28, nlb. 2. Głosy Katolickie nr 330.
122. Papież, biskupi, kapłani. Kr. 1928 16° s. 30. Głosy Katolickie nr 333.
123. Droga do nieba. Kr. 1928 16° s. 30. Głosy Katolickie nr 335.
124. „Wszyscy do roboty". (Apostolstwo świeckie). Kr. 1928 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 335.
125. Chrystus Król w Najświętszym Sakramencie. Kr. 1928 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 336.
126. Ratujmy dusze czyśćcowe. Kr. 1928 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 337.
127. Szkoły świeckie. Kr. 1928 16° s. 30. Głosy Katolickie nr 338.
128. Kościół dzieło Boże. Kr. 1928 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 339.
129. Polska w cyfrach. (Z okazji 10-lecia wolnej Polski). Kr. 1928 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 340.
130. Śp. Stanisław Hankiewicz, kapłan T. J. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 31-35.
131. Misje w Skoszewach pod Łodzią. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 185-189.
132. Śp. ks. Stanisław Mieloch. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 304-307.
133. 60-letni jubileusz życia zakonnego O. Ign. Miszkiewicza. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 449-451.
134. Śp. Józef Pustkowski, kapłan T. J. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 464-466.
135. Śp. Jan Nikiel, kapłan *T. J. Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 466-468.
136. Małżeństwo. Kr. 1929 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 341. — Toż. Kr. 1929 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 32.
137. Sługa katolicka. (Ku uczczeniu św. Zyty). Kr. 1929 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 342.
138. „Zdrowaś Marjo". (Łaski pełna). Kr. 1929 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 343.
139. Najsłodsze Serce Jezusa. Kr. 1929 16° s. 30. Głosy Katolickie nr 344.
140. Złoty jubileusz Piusa XI. Kr. 1929 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 345.
141. „Krętacze" Pisma św. Kr. 1929 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 347. — Toż. Kr. 1932 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 31.
142. Święci a my. Kr. 1929 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 349.
143. Kościół to matka. Kr. 1930 16° s. 29. Głosy Katolickie nr 351.
144. Trzeźwość i wstrzemięźliwość. Kr. 1930 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 352.
145. Spowiadaj się, ale dobrze! Kr. 1930 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 353.
146. Poza Kościołem nie ma zbawienia. Kr. 1930 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 354.
147. Zdrowaś Marjo. Kr. 1930 16° s. 29. Głosy Katolickie nr 355.
148. Duch Święty. Kr. 1930 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 356.
149. Trzymaj się wiary katolickiej. Kr. 1930 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 357.
150. „Zdrowaś Marjo". (Módl się za nami grzesznymi). III. Kr 1930 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 360.
151. Czy Kościół mi nic nie daje? Kr. 1930 16° s. 30. Głosy Katolickie nr 362.
152. Z nowym rokiem. (Czuwajcie, módl-

cie się i pracujcie). Kr. 1931 16° s. 29. Głosy Katolickie nr 363.

153. Msza święta. Kr. 1931 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 364.

154. Owoce świętej i dobrej spowiedzi. Kr. 1931 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 365. — Toż. Kr. 1931 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 29. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1949 WAM 16° s. 29. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1950 WAM 16° s. 31. — Toż. Wyd. 4. Kr. 1951 WAM 16° s. 30.

155. Czemu katolicy trzymają z Rzymem? Kr. 1931 16° s. 30. Głosy Katolickie nr 366.

156. Święto Królowej Korony Polskiej. Kr. 1931 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 367.

157. Łaska Boża. Kr. 1931 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 368.

158. „Wierzę" I. (Wierzę w Boga Ojca Wszechmogącego...). Kr. 1931 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 371.

159. „Wierzę" II. (W Jezusa Chrystusa Pana naszego...). Kr. 1931 16° s. 30. Głosy Katolickie nr 372.

160. Kościół katolicki. Kr. 1931 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 133.

161. „Wierzę" III. (W Ducha św., święty Kościół powszechny, świętych obcowanie...). Kr. 1931 16° s. 30. Głosy Katolickie nr 373.

162. Niepokalana. Kr. 1931 16° s. 28. Głosy Katolickie nr 374.

163. Misje ludowe. *Prz. Hom.* R. 9: 1931 s. 118-122.

164. Śp. brat Gerard Preizner T. J. *Nasze Wiad.* T. 10: 1931-1934 s. 190-191.

165. Śp. Józef Urbanek T. J. *Nasze Wiad.* T. 10: 1931-1934 s. 274-275.

166. Śp. O. Antoni Stopa T. J. *Nasze Wiad.* T. 10: 1931-1934 s. 275-276.

167. Śp. Brat Jan Nagaj T. J. *Nasze Wiad.* T. 10: 1931-1934 s. 276.

168. „Wierzę" IV. (W grzechów odpuszczenie, ciała zmartwychwstanie, żywot wieczny). Kr. 1932 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 375.

169. Do nieba się rwij, wroga dusz bij! Kr. 1933 16° s. 30. Głosy Katolickie nr 387.

170. Św. Józef Kr. 1933 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 389.

171. Rok święty. Kr. 1933 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 392.

II.

JAROSZ S.: Bisztyga Kazimierz. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 621, tamże literatura. — Ponadto: JAROSZ S.: Sylwetka o. Kazimierza Bisztygi T. J. *Wiad. z Prow. Małop. T. J.* Nr 6 [23]: 1957 s. 196-198; Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1872-1972. Kr. 1972 s. 205.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Blericq Van Edward (1895-1946), prawnik.

Pochodził z Pomorza, urodził się 21 VII 1895 r. w Koronowie. Gimnazjum ukończył w Brodnicy w 1914 r. i został wcielony do wojska na cały okres wojny. Po powrocie wstąpił do Seminarium Duchownego w Pelplinie, lecz po roku przeniósł się do Seminarium w Poznaniu. Jako kleryk został w 1922 r. wysłany na studia prawa kanonicznego w Strassburgu, gdzie po dwóch latach zyskuje doktorat i przyjmuje święcenia kapłańskie. Przez rok odbywał praktykę w Rocie Rzymskiej i Kongregacji Soboru. W r. akad. 1925/26 pogłębiał studia z historii prawa na Uniw. Lwowskim pod kierunkiem prof. Wł. Abrahama. W l. 1926-1927 był misjonarzem w kolegiacie poznańskiej i notariuszem Kurii Arcybiskupiej. Przeniesiony w 1928 r. do Gniezna został kanclerzem Kurii, a od 1933 r. również oficjałem, mianowany jednocześnie kanonikiem Kapituły Katedralnej. Po śmierci bpa Laubitza otrzymał stanowisko Wikariusza Generalnego ad interim archidiecezji gnieźnieńskiej. Nieuznawany przez Niemców, pełnił wszakże jurysdykcję nad Polakami katolikami przez całą wojnę, najpierw z Gniezna, a po wysiedleniu z Inowrocławia. Zmarł 4 II 1946 w Gnieźnie.

Swą głęboką wiedzę kanonistyczną wykorzystywał jedynie do praktycznej działalności. Nie napisał żadnej rozprawy, poza doktorską, której tytuł nie jest znany. Opublikował tylko zbiór prawnych decyzji Stolicy Apostolskiej z l. 1917-1927.

I.

1. 1917-1927. Responsiones, resolutiones et decisiones Apostolicae Sedis illustrantes canones Codicis Iuris Canonici et decursu a promulgatione Codicis elapsi in Actis Apostolicae Sedis aliisque diariis publicatae. Ad commoditatem et usum Venerabilis nostri cleri bene nobis visum est eas quae alicuius practici pro nobis momenti sunt in unum colligere et secundum ordinem Codicis digestas edere. Dodatek do *Mies. Kośc. dla Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 1928 nr 1. P. 1928 4° s. 27. Toż. Dodatek do *Kron. Diec. Przem.* R. 1928 nr 3.

II.

Rocznik Archidiec. Gnieźn. i Pozn. na rok 1928, 1934; GLEMP J.: Blericq Van Edward. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 658-659; BAR J.: Blericq Van Edward. W: *Polscy kanoniści.* Cz. 2 s. 223.

Ks. Marian Banaszak

Błachut Augustyn Józef (1867-1927), kanonik regularny, historyk swego zakonu, publicysta.

Urodził się 21 I 1867 r. w Zakrzówku (k. Krakowa). Do zakonu kanoników regularnych lateraneńskich przy kościele Bożego Ciała w Krakowie wstąpił w 1889 r. Święcenia kapłańskie przyjął w 1894 r. W klasztorze pełnił obowiązki mistrza nowicjuszów (1896-1905, 1908-1914), przeora (1899-1902) i administratora parafii (1899-1906). W Arcybractwie Miłosierdzia pełnił od 1902 r. godność wizytatora, uczył też religii w szkołach krakowskich. Jako przeor prowadził restaurację kościoła Bożego Ciała. Przygotował obfite materiały dowodowe do beatyfikacji Stanisława Kazimierczyka. Uczestniczył w licznych kongresach maryjnych. Zmarł 21 I 1927 r. w Krakowie.

I.

1. Compendium variarum devotionum in Canonica Cracoviensi ordinis Canonicorum regularium Lateranensium ad ecclesiam SS. Corporis Christi absolvi solitarum nec non vita beati Stanislai Casimiritani, canonici regularis Lateranensis. Cracoviae 1900 Typ. Czas 8° s. 76, nlb. 4.

2. Vita beati Stanislai Casimiritani canonici regularis Lateranensis Beati nuncupati ex antiquis auctoribus et manuscriptis. Cracoviae 1900 Typ. Czas 8° s. 32.

3. Nieznany czciciel Matki Bożej, Stanisław Kazimierczyk. *Kwart. Teol.* R. 1: 1902 t. 3/4 s. 50-58. — Toż. w osob. odb. W. 1903 8° s. 9.

4. Un serviteur inconnu de Marie en Pologne au XV siècle. Blois 1902 Impr. C. Migault 8° s. 13.

5. W pięćsetną rocznicę założenia klasztoru Bożego Ciała na Kazimierzu w Krakowie (1405-1905). Szkic dziejów opactwa ks. ks. kanoników regularnych lateraneńskich. Kr. 1905. Wspólnie z M. BARTYNOWSKIM.

6. Mało znany przywilej Piusa IX dla Polski. W: *Księga Maryańska.* Lw. 1905 t. 1 s. 27-35.

7. Kanonicy Regularni Laterańscy w Polsce — czciciele Maryi. W: *Księga Pamiątkowa Maryańska.* Lw. 1905 t. 1 s. 471-498.

8. Wielebny S. Kazimierczyk kanonik regularny lateraneński. *Życie Świętych.* R. 3: 1908 s. 223-226.

9. Stanisław, błogosławiona chwała kanoników lateraneńskich na Kazimierzu. *Myśl Katol.* R. 2: 1909 s. 276, 300-301, 323, 332.

10. Odpowiedź na podstawie dekretu „Sacra Tridentina Sinodus" na wymówki od częstej i codziennej Komunii św. Przyczynek do teologii pastoralnej. *Mies. Kośc. Unitas.* R. 2: 1910 t. 4 s. 53-57.

11. Częsta Komunia sługi chrześcijańskiej. Przyczynek do teologii pasterskiej. *Mies. Kośc. Unitas.* R. 3: 1911 t. 6 s. 298-303.

12. Prorok zwycięstwa wiedeńskiego, sługa Boży O. Marek d'Aviano, zakonu OO. Kapucynów, czciciel Maryi. Trzebinia 1912 Nakł. Ks. Salwatorianów 16° s. 22. Odb. z *Posł. Salwatoriańskiego* R. 1912 nr 7.

13. Duszpasterz wobec najnowszych dekretów Stolicy Apostolskiej o częstej i codziennej Komunii św. *Mies. Kośc. Unitas.* R. 5: 1913 t. 10 s. 117-122.

14. Opieka Maryi w zwycięstwach nad Turkiem pod Chocimem i Wiedniem. Kr. 1911 Nakł. Ks. Salwatorianów w Trzebini, druk. E. K. Koziańskich 16° s. 15.

15. Nabożeństwo majowe. *Mies. Kośc. Unitas.* R. 6: 1914 t. 11 s. 304-307.

16. Artykuły w: *Podręczna encyklopedia kościelna* [od t. 13], *Wielka encyklopedia ilustrowana, Encyklopedia kościelna* [t. 33].

17. Rękopisy dotyczące Stanisława Kazimierczyka i starań o jego beatyfikację

Nasze Kresy. Dz. Wileński. Nr 186. R. 1923]. *Prz. Wileński.* R. 6: 1923 nr 15 s. 7-8.

7. Spirytyzm. *Prz. Hom.* R. 2: 1924 s. 54-65.

8. Namaszczenie w kazaniu. *Prz. Hom.* R. 2: 1924 s. 90-98.

9. Św. Bernard jako kaznodzieja. [Ze wstępu do kazań św. Bernarda o Matce Bożej, będących w druku nakładem Przeglądu Homiletycznego]. *Prz. Hom.* R. 2: 1924 s. 198-201.

10. [Tłum., wydawca, wstęp:] Kazania św. Bernarda o Najświętszej Maryi Pannie. Kielce 1924.

11. Rec.: J. BILCZEWSKI: Listy pasterskie, odezwy i kazania i mowy okolicznościowe. T. 3. Lw. 1924. *Prz. Hom.* R. 2: 1924 s. 310-311.

12. Rec.: Podręcznik adoracji Przenajśw. Sakramentu. Oprac. J. PELCZAR. Przemyśl 1923. *Prz. Hom.* R. 2: 1924 s. 314-315.

13. Rec.: A. DONDERS: Die Passion Christi und wir Menschen von heute. Freiburg 1925. *Prz. Hom.* R. 3: 1925 s. 309.

14. Rec.: A. HEILMANN: Stunden der Stille. Freiburg 1924. *Prz. Hom.* R. 3: 1925 s. 156-157.

15. Rec.: J. TONGELEN: Der Heiland am Celberg und die moderne Welt. Freiburg 1925. *Prz. Hom.* R. 3: 1925 s. 309-310.

16. Rec.: K. FEY: Fastenbetrachtungen herausgegeben von ihren Töchtern. Freiburg 1925. *Prz. Hom.* R. 3: 1925 s. 310.

17. Skarga — wzorem namaszczenia kaznodziejskiego. *Prz. Hom.* R. 3: 1925 s. 19-25.

18. Twórczość kaznodziejska o. Pawła Segnerego. *Prz. Hom.* R. 3: 1925 s. 167-174.

19. Wskazówki homiletyczne w listach św. Pawła. *Prz. Hom.* R. 3: 1925 s. 248-255.

20. Rec.: J. WEIGERT: Bauernpredigten in Entwürfen. Freiburg 1924. *Prz. Hom.* R. 3: 1925 s. 219.

21. Filozoficzne wykształcenie kaznodziei. *Prz. Hom.* R. 3: 1925 s. 187-192.

22. Rec.: A. LEINZ: Mutter! Rufe an ihre Seele. Freiburg. *Prz. Hom.* R. 3: 1925 s. 75-76.

23. Cuda Boże a zjawy spirytystyczne. *Prz. Katol.* R. 1925 s. 679-680.

24. Dobrodziej w „Chłopach" Wł. St. Reymonta. *Prz. Katol.* R. 1925 s. 744-746.

25. Homilia na uroczystość Św. Trójcy. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 29: 1925 s. 47-52.

26. Kazanie na uroczystość Bożego Ciała. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 29: 1925 s. 53-57.

27. Homilia na IV niedzielę po Zielonych Świątkach. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 29: 1925 s. 92-98.

28. Kazanie na uroczystość św. Władysława króla węgierskiego. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 29: 1925 s. 98-105.

29. Kazanie na uroczystość św. Anny. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 29: 1925 s. 135-142.

30. Kazanie na niedzielę IX po Świątkach. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 29: 1925 s. 142-148.

31. Kazanie na uroczystość Wniebowzięcia N. Maryi Panny. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 29: 1925 s. 225-230.

32. Kazanie na uroczystość św. Augustyna doktora Kościoła. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 29: 1925 s. 232-241.

33. Homilia na niedzielę XV po Świątkach. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 29: 1925 s. 252-257.

34. Kazanie na uroczystość Matki Boskiej Różańcowej. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 29: 1925 s. 329-333.

35. Przemówienie przy rozpoczęciu różańcowego miesiąca. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 29: 1925 s. 334-339.

36. Homilia na uroczystość Wszystkich Świętych. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 29: 1925 s. 409-416.

37. Kazanie na Dzień Zaduszny. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 29: 1925 s. 416-420.

38. Kazanie przygodne. O szacie godowej. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 29: 1925 s. 471-478.

39. Przyczyny samobójstwa. *Prz. Katol.* R. 1926 s. 34-37.

40. Kaznodziejstwo a lud wiejski. *Prz. Hom.* R. 4: 1926 s. 1-10.

41. Rec.: J. WEIGERT: Da Volkes Denken und Reden. Herder 1925. *Prz. Hom.* R. 4: 1926 s. 66.

42. Rec.: R. KNENDICH: Homilie na niedziele i święta całego roku. Lw. 1925. *Prz. Hom.* R. 4: 1926 s. 150-151.

43. Rec.: B. ŁACIAK: Dziesięcioro Bożego Przykazania. Kr. 1925. *Prz. Hom.* R. 4: 1926 s. 221-222.

44. B. WÖHRMÜLLER: Das königliche Gebot. Kösel i Pustet 1923. *Prz. Hom.* R. 4: 1926 s. 223-224.

45. Rec.: L. WOLPERT: Gebetsweisheit der Kirche. Freiburg 1925. *Prz. Hom.* R. 4: 1926 s. 224-225.

46. Rec.: L. WOLPERT: Die einzige Seele. Freiburg 1924. *Prz. Hom.* R. 4: 1926 s. 225.

47. Rec.: Der Geist der Ignatianischen Exerzitien. Freiburg 1925. *Prz. Hom.* R. 4: 1926 s. 234.

48. Rec.: F. STINGEDE: Aus der Predigttheorie für die Predigtpraxis. Linz 1925. *Prz. Hom.* R. 4: 1926 s. 308.

49. Kazanie na Nowy Rok. Nowy człowiek. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 30: 1926 s. 85-89.

50. Istnienie Pana Boga. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 30: 1926 s. 89-101.

51. Kazanie na uroczystość św. Trzech Króli. Wiara — gwiazdą przewodnią dla

chrześcijanina. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 30: 1926 s. 101-106.

52. Kazanie na uroczystość św. Franciszka Salezego. Istota doskonałości chrześcijańskiej. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 30: 1926 s. 136-141.

53. Kazanie na urocz. Matki Boskiej Gromnicznej. Tajemnica dnia. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 30: 1926 s. 147-153.

54. Kazanie na uroczystość św. Kazimierza królewicza. Św. Kazimierz — wzorem czystości. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 30: 1926 s. 274-279.

55. Grzech w świetle męki Zbawiciela. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 30: 1926 s. 284-289.

56. Kazanie na I niedzielę po Wielkanocy. O pokoju Chrystusowym. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 30: 1926 s. 446-451.

57. Kazanie na uroczystość św. Jerzego męczennika. O łączności naszej z Chrystusem Panem. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 30: 1926 s. 463-470.

58. Homilia na II niedzielę po Zielonych Świątkach. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 31: 1926 s. 27-34.

59. Kazanie na uroczystość Matki Boskiej Szkaplerznej. O szkaplerzu karmelitańskim. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 31: 1926 s. 90-95.

60. Homilia na niedzielę X po Zielonych Świątkach. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 31: 1926 s. 113-118.

61. Kazanie na niedzielę XIII po Świątkach. Błogosławieństwa spowiedzi św. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 31: 1926 s. 191-198.

62. Cykl kazań na czasie. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 31: 1926 s. 253-275.

63. Kazanie na I niedzielę Adwentu. Przebudzenie się ze snu duchowego. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 31: 1926 s. 396-402.

64. Praca tercjarzy w parafii. (Referat wygłoszony na konferencji dekanalnej). *Prz. Katol.* R. 6: 1927 s. 151-153.

65. Kazanie na uroczystość św. Szczepana. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 32: 1927 s. 71-74.

66. Homilia na uroczystość Trzech Króli. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 32: 1927 s. 125-131.

67. Cykl kazań wielkopostnych. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 32: 1927 s. 220-235, 301-317.

68. Kazanie na niedzielę Palmową. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 32: 1927 s. 352-356.

69. Kazanie na uroczystość Podwyższenia Krzyża. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 32: 1927 s. 203-211.

70. Przemówienie do dzieci przystępujących do I Komunii św. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 32: 1927 s. 298-300.

71. Listy pasterskie episkopatu niemieckiego na rok 1925. Tematy i myśli. *Prz. Hom.* R. 5: 1927 s. 212-223.

72. Rec.: A. WORLITSCHEK: Der Gemeinschaft gedanke in Vaterunser. Freiburg 1927. *Prz. Hom.* R. 5: 1927 s. 151-152.

73. Rec.: H. MOHR: Das Himmelreich auf Erden. Freiburg 1926. *Prz. Hom.* R. 5: 1927 s. 152.

74. W ślady Maryi. Nauki majowe o obowiązkach chrześcijańskich. Kr. 1927 8° s. 208.

75. Katolik wobec władzy świeckiej. W: *Akcja Katolicka.* Zbiór kazań wydanych z polecenia J. Em. ks. kardynała — prymasa Hlonda. P. 1928 s. 202-213.

76. Listy pasterskie episkopatu niemieckiego i austriackiego za rok 1926. Tematy i myśli. *Prz. Hom.* R. 6: 1928 s. 56-65, 136-144.

77. Homilia a kazanie. *Prz. Hom.* R. 6: 1928 s. 173-185.

78. Rec.: I. KMIECIK: Kazania wielkopostne. Lw. 1927. *Prz. Hom.* R. 6: 1928 s. 69-70.

79. Rec.: S. ŻUKOWSKI: Prostujcie drogę Pańską. Krótkie nauki niedzielne. Lw. 1928. *Prz. Hom.* R. 6: 1928 s. 148-149.

80. Rec.: J. DOROSZYŃSKI: Kazania katechizmowe o przykazaniach boskich. Lw. 1927. *Prz. Hom.* R. 6: 1928 s. 149-151.

81. Rec.: K. SMOGÓR: Kazania na 40-godzinne nabożeństwo i homilie wielkopostne. Kielce 1928. *Prz. Hom.* R. 6: 1928 s. 308-309.

82. Tydzień misyjny. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 2: 1928 s. 25-26, 39-41.

83. Przedmowa: W: AUGUSTYN ŚW.: Księga rozmów duszy z Bogiem i księga podręczna. Lw. 1928.

84. Praca misyjna wśród prawosławnych. [Referat wygłoszony na walnym zjeździe Związku Misyjnego Kleru w Wilnie]. *Prz. Katol.* R. 66: 1928 s. 570-573.

85. Kazanie na niedzielę III po Zielonych Świątkach. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 34: 1928 s. 399-404.

86. Kazanie na niedzielę X po Zielonych Świątkach. Środki przeciw pysze. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 35: 1928 s. 28-34.

87. Kazanie na Podwyższenie Krzyża [szkic]. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 35: 1928 s. 170-172.

88. Homilia na niedzielę XXII po Świątkach. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 35: 1928 s. 246-252.

89. Kazanie na niedzielę ostatnią po Świątkach. Krzyż w godzinę sądu ostatecznego. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 35: 1928 s. 333-337.

90. Homilia na niedzielę I Adwentu. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 35: 1928 s. 337-341.

91. Homilia na niedzielę II Adwentu. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 35: 1928 s. 341-346.

92. Kazanie na Boże Narodzenie. Pokój ludziom dobrej woli. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 35: 1928 s. 407-413.

93. Bibliografia homiletyczna włoska. *Prz. Hom.* R. 6: 1928 s. 318-320; R. 7: 1929 s. 79-80, 158-160, 238-240, 316-319.

94. Kazanie uroczystościowe. *Prz. Hom.* R. 7: 1929 s. 241-254.

95. W szkole Biedaczyny z Asyżu. Nauki dla tercjarzy franciszkańskich. P. 1929 8° s. nlb. 5, 366.

96. Kazanie na uroczystość św. Agnieszki. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 36: 1929 s. 35-40.

97. Kazanie na uroczystość Matki Boskiej Gromnicznej. Znaczenie gromnicy. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 36: 1929 s. 47-52.

98. O św. Sakramencie Kapłaństwa. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 36: 1929 s. 59-64.

99. Kazanie na popielec. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 36: 1929 s. 95-99.

100. Cykl kazań pasyjnych. Na tematy improperiów. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 36: 1929 s. 114-128, 187-200.

101. Kazanie na niedzielę VII po Świątkach. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 36: 1929 s. 405-412.

102. Kazanie na uroczystość św. Ap. Piotra i Pawła. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 36: 1929 s. 421-427.

103. Kazanie na niedzielę XI po Zielonych Świątkach. Mowy nieskromne. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 37: 1929 s. 23-30.

104. Kazanie na uroczystość Wniebowzięcia N. Maryi Panny. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 37: 1929 s. 108-115.

105. Kazanie na uroczystość Przemienienia Pańskiego. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 37: 1929 s. 96-102.

106. Małżeństwo katolickie. Cykl kazań. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 37: 1929 s. 171-185, 268-283, 341-349,; T. 38: 1930 s. 51-58.

107. Kazanie na uroczystość Chrystusa Króla. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 38: 1930 s. 260-267.

108. Kazanie na niedzielę III Adwentu. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 38: 1930 s. 416-421.

109. Kazanie na niedzielę IV Adwentu. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 38: 1930 s. 421-425.

110. Kazanie na niedzielę VII po Świątkach. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 39: 1930 s. 20-27.

111. Kazanie na niedzielę III Adwentu. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 39: 1930 s. 401-404.

112. Stenografia a kaznodziejstwo. *Prz. Hom.* R. 8: 1930 s. 36-43.

113. Pod znakiem Różańca św. 15 nauk dla kół Żywego Różańca. Kielce 1930 8° s. 63.

114. Rec.: R. LINHARD: Das Leben ruft. Freiburg 1929. *Prz. Hom.* R. 8: 1930 s. 154-155.

115. Tłum.: F. EHRENBORG: Ku szczytom kapłaństwa Chrystusowego. Lw. 1930.

116. Na głębiach duszy. Nauki rekolekcyjne dla nauczycielstwa szkół powszechnych. P. 1931 8° s. 61, nlb. 2.

117. Na niedziele. Rozważania niedzielne na tle perykop ewangelicznych. Kielce 1931 8° s. 120, nlb. 2.

118. Walka z sekciarstwem. Wil. 1931 16° s. 16.

119. Współczesne zadania katolickiej ambony. (Referat wygłoszony 9 listopada ub. r. na kursie duszpasterskim w Wilnie). *Prz. Hom.* R. 9: 1931 s. 23-39.

120. Opracowanie kazania. (Z referatu na kursie duszpasterskim w Wilnie 9 list. 1930 r.). *Prz. Hom.* R. 9: 1931 s. 176-184.

121. Sentymentalizm na ambonie. *Prz. Hom.* R. 9: 1931 s. 241-248.

122. Akcja Katolicka (w oświetleniu episkopatu austriackiego). *Prz. Hom.* R. 9: 1931 s. 286-292.

123. Rec.: S. BERGHOFF: Ein Gang durche Ewangelium. Freiburg 1930. *Prz. Hom.* R. 9: 1931 s. 73-74.

124. Rec.: H. HOLZAPFEL: Katolisch und Protestantisch. Freiburg 1930. *Prz. Hom.* R. 9: 1931 s. 75-76.

125. Na uroczystość św. Józefa. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 40: 1931 s. 181-188.

126. Na głębiach duszy. (Rozważania rekolekcyjne dla nauczycielstwa szkół powszechnych). *Nowa Bibl. Kazn.* T. 40: 1931 s. 131-161, 238-240, 298-318.

127. Na niedzielę V po Świątkach. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 40: 1931 s. 433-441.

128. Tłum.: J. KÖNN: Na drogach Pańskich. Lw. 1931.

129. Praca duszpasterska w dobie kryzysu. *Aten. Kapł.* T. 29: 1932 s. 150-158.

130. Na niedzielę XIII po Świątkach. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 43: 1932 s. 34-40.

131. Na uroczystość Przemienienia Pańskiego. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 43: 1932 s. 73-79.

132. Na niedzielę IV Adwentu. Proroctwa mesjańskie. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 43: 1932 s. 383-390.

133. Kazanie na uroczystość Chrystusa Króla. *Ruch Katol.* R. 2: 1932 s. 315-318.

134. Rec.: J. KŁOS: Dwie ofiary. Sześć kazań pasyjnych z dodatkiem kazania na uroczystość wielkanocną. P. 1931. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 151-152.

135. Rec.: E. PISZTAR: Chrestomathia Bernardina ex operibus S. Bernardi... Taurini 1932. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 305-306.

136. Rec.: G. TRETKOWSKI: Krótkie homilie na niedziele całego roku. Pelplin 1932. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 309-310.

137. Rec.: J. W. KRÓL: Pokój wam. Pelplin 1932. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 310.

138. Na uroczystość św. Michała Archanioła. Walczmy ze złem! *Nowa Bibl. Kazn.* T. 45: 1933 s. 196-204.

139. Na niedzielę XXV po Świątkach. Sprawiedliwość i miłosierdzie Boże. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 45: 1933 s. 331-336.

140. Na niedzielę III Adwentu. Bóg — Prawda. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 45: 1933 s. 424-429.

141. Na Nowy Rok. Z Jezusem. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 45: 1933 s. 463-469.

142. Kazanie na „Dzień prasy katolickiej". *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 7: 1933 s. 163-168.

143. Duszpasterz a stowarzyszenie żywego różańca. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 7: 1933 s. 213-218, 246-251.

144. Akcja Katolicka w walce z nowoczesnym pogaństwem. (Kazanie na wsi). *Ruch Katol.* R. 3: 1933 s. 471-474.

145. Domówienie w kazaniu. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 10-18.

146. Rec.: T. TOTH: Dekalog. T. 1. Kr. 1933. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 67-69.

147. Rec.: T. TOTH: Dekalog. T. 2. Kr. 1933. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 141-142.

148. Rec.: E. ELTER: Religia i jej nakazy. Konferencje rekolekcyjne dla inteligentnych mężczyzn. Kr. 1933. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 330.

149. Ambona w duszpasterstwie doby obecnej. Dwa referaty wygłoszone na I Kursie Duszpasterskim w Pińsku w dniu 23 VI 1934. Pińsk 1934 8° s. 52.

150. Wyszkolenie duszpasterskie alumnów w świetle potrzeb życia. W: *Pamiętnik siódmego Zjazdu w Wilnie 19 IV - 21 IV 1933.* Wil. 1934 s. 249-263.

151. Walka z pogaństwem w parafii. (Wykład na wsi). *Ruch Katol.* R. 4: 1934 s. 28-34.

152. Odkupienie — odrodzenie. *Ruch Katol.* R. 4: 1934 s. 489-492.

153. Chrystus w parafii. *Ruch Katol.* R. 4: 1934 s. 525-530.

154. Na niedzielę zapustną. Bóg — Piękno. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 46: 1934 s. 29-34.

155. Na niedzielę XIV po Świątkach. Ratujmy duszę. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 47: 1934 s. 31-36.

156. Na uroczystość św. Anny. Trzy przypowieści. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 47: 1934 s. 47-53.

157. Przemówienie przy poświęceniu dzwonów kościelnych. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 47: 1934 s. 201-205.

158. Na progu Nowego Roku. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 47: 1934 s. 436-438.

159. Rec.: T. TOTH: Wierzę w Boga. Kr. 1933. *Prz. Hom.* R. 12: 1934 s. 75-76.

160. Rec.: A. SYSKI: Krótkie nauki na niedziele i święta całego roku z dodaniem nauk przygodnych. T. 1: Nauki niedzielne. W. 1932. *Prz. Hom.* R. 12: 1934 s. 77.

161. Rec.: F. SPIRAGO: Zbiór przykładów do nauki katechizmu dla duszpasterzy i wiernych. Wyd. 2. Mikołów 1934. *Prz. Hom.* R. 12: 1934 s. 371-372.

162. Przygotowanie do pracy kaznodziejskiej. Odczyt wygłoszony w Seminarium Metropolitalnym Wileńskim dn. 21 II 1935. *Przy. Hom.* R. 13: 1935 s. 117-124, 193-203.

163. Rec.: T. TOTH: Wierzę w Jezusa Chrystusa. Kr. 1934. *Prz. Hom.* R. 13: 1935 s. 179-181.

164. Służba Boża. 15 kazań liturgicznych o nabożeństwach parafialnych ze szczególniejszym uwzględnieniem obrzędów Mszy św. Kielce 1935 16° s. 180.

165. Wykład Pisma św. w kościele. Kielce. *Prz. Diec.* R. 22: 1935 s. 176-184. — Toż.: *Prz. Hom.* R. 13: 1935 s. 273-275. — Toż. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 9: 1935 s. 57-64.

166. Źródła kaznodziejstwa. Pismo św. W: *Homiletyka duszpasterska.* Kielce 1935 s. 167-219. — Toż. w osob. odb. Pismo św. źródłem kazań. Kielce 1935 8° s. 55.

167. Parafialna Akcja Katolicka. *Ruch. Katol.* R. 5: 1935 s. 509-513.

168. Wykład codziennego pacierza i katechizmu. Kazania katechizmowe oprac. na podstawie tekstu pacierza ustalonego przez XX Biskupów polskich. Odb. z „Gazety Kościelnej". T. 1: Pacierz codzienny... Lw. 1935 8° s. nlb. 8, 382.

169. Na prymicje. Kapłan a czasy obecne. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 48: 1935 s. 471-478.

170. Na niedzielę po Bożym Narodzeniu. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 49: 1935 s. 409-413.

171. Na uroczystość Bożego Narodzenia Czy jesteśmy chrześcijanami? *Nowa Bibl. Kazn.* T. 49: 1935 s. 414-420.

172. Na uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 50: 1936 s. 263-268.

173. Na niedzielę VI po Wielkiejnocy. Przygotowanie na przyjęcie Ducha Św. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 50: 1936 s. 332-338.

174. Na uroczystość św. Filipa Nereusza. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 50: 1936 s. 348-355.

175. Na Wielki Czwartek. Wieczernik a dusza. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 50: 1936 s. 239-244.

176. Na uroczystość Trójcy Przenajświętszej. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 50: 1936 s. 365-370.

177. Przemówienie przy poświęceniu kamienia węgielnego pod szkołę powszechną. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 50: 1936 s. 472-475.

178. Wykład codziennego pacierza i katechizmu. T. 3: Główne prawdy wiary. Lw. 1936 8° s. nlb. 4, 396.

179. Na niedzielę X po Zielonych Świątkach. Modlitwa zła i dobra. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 51: 1936 s. 22-28.

180. Na niedzielę XV po Zielonych Świątkach. Groza i pociecha śmierci. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 51: 1936 s. 52-58.

181. Na uroczystość Matki Boskiej Szkaplerznej. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 51: 1936 s. 58-65.

182. Na uroczystość św. Rodziny. Rodzina chrześcijańska. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 51: 1936 s. 430-436.

183. Organizacja dzieła katechizacji w parafii. *Aten. Kapł.* T. 37: 1936 s. 480-493.

184. Kaznodzieja a słuchacz. (Referat wygłoszony w Seminarium Metropolitalnym Wileńskim dn. 20 XI 1935 r.). *Prz. Hom.* R. 14: 1936 s. 1-11.

185. Budowa kazania. (Referat wygłoszony na zebraniu Koła Homiletycznego w Seminarium Metropolitalnym Wileńskim dn. 24 II 1936 r.). *Prz. Hom.* R. 14: 1936 s. 102-114.

186. Kaznodziejski rachunek sumienia. (Kartka z ascezy kapłańskiej). *Prz. Hom.* R. 14: 1936 s. 227-234.

187. Rec.: S. SOBALKOWSKI: Głos z krzyża. Kielce 1936. *Prz. Hom.* R. 14: 1936 s. 81.

188. Wykład codziennego pacierza i katechizmu. T. 2: Przykazania Boże i kościelne. Lw. 1937 8° s. VI, 440.

189. Duszpasterz wobec innowierców. *Aten. Kapł.* T. 40: 1937 s. 490-496.

190. Katechizacja wiernych w świetle dekretu św. Kongregacji Soboru z dnia 12 stycznia 1935 roku. W: *Ambona polska wobec rocznicy Skargi (1536-1936).* Kielce 1937 s. 103-118. — Toż: *Prz. Hom.* R. 15: 1937 s. 91-106.

191. Na uroczystość Narodzenia Najśw. Maryi Panny. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 53: 1937 s. 103-109.

192. Na uroczystość Wszystkich Świętych. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 53: 1937 s. 284-290.

193. Na uroczystość Bożego Narodzenia. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 53: 1937 s. 433-439.

194. Krwawym szlakiem Chrystusa. Droga krzyżowa. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 54: 1938 s. 186-238.

195. Na niedzielę I Adwentu. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 55: 1938 s. 346-352.

196. Na Tydzień Miłosierdzia. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 55: 1938 s. 319-325.

197. Na niedzielę II Adwentu. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 55: 1938 s. 352-357.

198. Na niedzielę III Adwentu. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 55: 1938 s. 401-406.

199. Na niedzielę IV Adwentu. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 55: 1938 s. 407-413.

200. Na uroczystość św. Rodziny. Wzór gorliwości. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 55: 1938 s. 437-443.

201. Jezus Chrystus Syn Boży. Wykład Ewangelii św. Marka w 65 homiliach. Lw. 1938 8° s. IV, 312. Odb. z *Gazety Kościelnej.*

202. Pamięć na usługach kaznodziejstwa. *Prz. Hom.* R. 16: 1938 s. 1-15.

203. Dzieje Apostolskie. Cykl kazań. *Prz. Hom.* R. 16: 1938 s. 256-264, 337-350.

204. Rec.: J. TEODOROWICZ: Kuszenie Chrystusa. Wielkopostne konferencje radiowe. Kr. 1938. *Prz. Hom.* R. 16: 1938 s. 369.

205. Parafia rozsadnikiem powołań kapłańskich. (Pogadanka na Dzień kapłański). *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 12: 1938 s. 312-316.

206. Rec.: A. KRASIŃSKI: Badania nad kulturą Dalekiego Wschodu na tle podróży dookoła świata. W. 1938. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 12: 1938 s. 145.

207. Na niedzielę III po Trzech Królach. Najważniejsze przymioty spowiedzi. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 56: 1939 s. 8-15.

208. Na niedzielę IV po Trzech Królach. Burza pokus. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 56: 1939 s. 16-22.

209. Na niedzielę II postu. Szczęście chrześcijanina. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 56: 1939 s. 110-117.

210. Na niedzielę IV postu. Obowiązek wielkanocny. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 56: 1939 s. 125-131.

211. Na niedzielę VI postu. Wszystko dla Chrystusa. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 56: 1939 s. 138-144.

212. Na niedzielę I po Wielkanocy. Pokój Chrystusowy. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 56: 1939 s. 269-275.

213. Na niedzielę V po Wielkanocy. Modlitwa radością chrześcijanina. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 56: 1939 s. 349-354.

214. Niedziela papieska. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 56: 1939 s. 245-251.

215. Wrażenia z wycieczki do Łotwy. *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 41-43, 57-60.

II.

Schemat. Diec. Wileńskiej na lata 1911-1925; Schemat. Archidiec. Wileńskiej na lata 1926-1939; *Wiad. Archidiec. Wil.* z lat 1927-1939; OLSZEWICZ B.: Lista strat kultury polskiej (1 IX 1939 — 1 III 1946). W. 1947 s. 20; BRZOZOWSKI M., PILCH Z.: Bobicz Ildefons. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 689-690; BRZOZOWSKI M.: Teoria kaznodziejstwa. W: *Dzieje teologii katolickiej w Polsce.* T. 3: Wiek XIX i XX. Cz. 2. Lubl. 1977 s. 109-116; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945. T. 4. W. 1978.

Ks. Tadeusz Krahel

Bochenek Jan (1893-1976) prałat papieski, dogmatyk, teolog duchowności, popularyzator teologii.

Urodził się 4 X 1893 r. w Rzepienniku Strzyżewskim jako piąte dziecko Ludwika i Filomeny z Gomółków. Po ukończeniu miejscowej szkoły podstawowej uczęszczał do I Gimnazjum im. Kaz. Brodzińskiego w Tarnowie (1904-1912) — z tym, że od klasy V — VIII był w Małym Seminarium. Po maturze wstąpił do Seminarium Duchownego w Tarnowie, skąd po ukończonym I roku został wysłany do Rzymu na Uniw. Gregoriański na studia filozoficzne, które uwieńczył uzyskaniem doktoratu (1915 r.). Po powrocie do Tarnowa kontynuował studia teologiczne wśród trudnych warunków wojennych. Święcenia kapłańskie przyjął 29 VI 1916 r. Po święceniach został wysłany na dalsze studia do Innsbrucka („Canisianum"), które również wieńczył uzyskaniem stopnia doktora teologii 31 I 1919 r.

Po powrocie do kraju został mianowany wikariuszem w parafii Niedźwiedź koło Mszany Dolnej, gdzie pozostał przez półtora roku. Następnie był wikariuszem przy Katedrze w Tarnowie, skąd po dwóch miesiącach został przeniesiony na stanowisko prefekta studiów w Seminarium Duchownym i katechety w II Państw. Gimnazjum w Tarnowie. Równocześnie podjął funkcję stałego spowiednika w Małym Seminarium, którą pełnił aż do 1936 r. Od 1 listopada 1922 r. był ojcem duchownym kleryków w Seminarium Duchownym i na tym stanowisku pracował do 1 VIII 1932 r. Jako ojciec duchowny wykładał liturgikę. Od 1 X 1923 r. był profesorem dogmatyki szczegółowej, którą wykładał przez 50 lat. W międzyczasie został mianowany 14 X 1936 r. proboszczem parafii katedralnej i na tym stanowisku pozostał aż do śmierci, która nastąpiła 13 XII 1976 r. Równocześnie z objęciem probostwa został mianowany kanonikiem katedralnym i odznaczony szambelanią papieską. W 1937 r. uzyskał stopień docenta na Wydziale Teologicznym Uniw. Warszawskiego. Od 1944 r. aż do śmierci pełni funkcję dziekana Kapituły. W 1947 roku otrzymał godność prałata domowego, a w 1953 r. godność Protonotariusza Apostolskiego ad instar participantium. To daje mu tytuł „Infułata", który odtąd staje się jakby jego nowym imieniem. Oprócz tego od 1950 r. do 1969 r. prowadził w Seminarium Duchownym wykłady z ascetyki.

W życiu Ks. Infułata Jana Bochenka można wyróżnić trzy równoległe nurty działalności: 1) działalność naukową, którą prowadził jako długoletni profesor Seminarium Duchownego, 2) działalność wychowawczą, którą prowadził jako ojciec duchowny kleryków (przez 10 lat) i spowiednik stały w Małym Seminarium (przez 14 lat) oraz 3) działalność duszpasterską, którą prowadził przez 40 lat jako proboszcz parafii katedralnej. Jest rzeczą charakterystyczną, że w każdej z tych dziedzin ogłosił szereg publikacji, w tym 15 druków zwartych i 48 artykułów naukowo-popularnych.

Zarówno w publikacjach tych jak zwłaszcza w działalności praktycznej znalazły pełne odbicie charakterystyczne cechy jego osobowości, jakimi zawsze były: jakaś pryncypialna zasadniczość w podchodzeniu do wszystkiego oraz bezgraniczne zaangażowanie, jakby wtopienie się w realizację podjętych zadań. Te właśnie cechy jego osobowości były źródłem tego, że jako długoletni wychowawca wielu pokoleń kapłańskich przyczynił się w sposób decydujący do wytworzenia w dieceji swoistego stylu życia kapłańskiego, stylu zorientowanego totalnie na służbę Bogu i Kościołowi poprzez pracę i modlitwę.

I.

1. W sprawie używania szat poświęconych. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 532-533.
2. Łaska uświęcająca. *Głos. Kapł.* R. 6: 1932 s. 506-516.
3. Chrystus eucharystyczny centrum życia kapłańskiego. *Głos Kapł.* R. 7: 1933 s. 373-376.
4. Chrystus w parafii. Trzydzieści dwa czytania w życiu parafialnym. Cz. 1. Kr. 1933 Druk. „Powściągliwość i Praca" s. 270.
5. W sprawie materiału na bieliznę kościelną. (Casus liturgicus). *Gaz. Kość.* R. 10: 1933 s. 31.
6. Znaczenie motywu w życiu ascetycznym. *Głos. Kapł.* R. 7: 1933 s. 497-506.
7. Chrystus w parafii. Cz. 2. Kr. 1934 Druk. „Powściągliwość i Praca" s. 314.
8. Kapłańska księga. *Głos. Kapł.* R. 8: 1934 s. 17-21.
9. Nawróć się do Pana Boga twego. Kazania pasyjne. P. 1934 Druk: św. Wojciecha s. 63, nlb. 1. Odbitka z *Nowej Biblioteki Kaznodziejskiej.*
10. Cel życia ludzkiego a akcja katolicka. W: *Pamiętnik II Tygodnia Katolicko-Społecznego w Tarnowie 1935.* Tarnów 1935 s. 17-24.
11. Chrystus uświęca rodzinę. *Ruch Katol.* R. 5: 1935 s. 401-406.
12. Zalety dobrego rekolekcjonisty. *Prz. Hom.* R. 13: 1935 s. 141-158.
13. Stanisława Hozjusza nauka o Eucharystii. W. 1936 Druk. J. Domagalski 8° s. XIV, 163. Warszawskie Studia Teologiczne 13.
14. Unia Apostolska a życie kapłańskie. Tarnów 1936 Drukarnia Diecezjalna 16° s. 19.
15. Pójdź za Mną. Życie w Seminarium Duchownym. Kr. 1937 Nakł. Autora, druk. „Powściągliwość i Praca" 8° s. 233, nlb. 3.
16. W naszym biurze Caritas. Tarnów. 1946 Druk. I Tarnów 8° s. 170, nlb. 2. Z cyklu Chrystus w parafii Cz. 5.
17. W naszym domu. Tarnów 1946 Druk. I Tarnów 8° s. 172. Z cyklu Chrystus w parafii Cz. 4.
18. Na ołtarzu. Rozważania eucharystyczne. Tarnów 1947 Druk. „Veritas" 8° s. 128.
19. Na posterunku. Kartki z dziejów kościoła tarnowskiego w czasach okupacji niemieckiej. Tarnów 1947 Druk. „Veritas" 8° s. 109.
20. W cieniu Kościoła. Tarnów 1947 Druk. „Veritas" 8° s. 206. Z cyklu Chrystus w parafii Cz. 3.
21. Kardynał Hozjusz w służbie Kościoła. *Curr.* R. 91: 1947 s. 269-279.
22. Powołania kapłańskie. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 42-44.
23. Adoracja Najśw. Sakramentu. Tarnów 1948 „Veritas" 16° s. 520.
24. Caritas sacerdotalis w dobie obecnej. *Curr.* R. 97: 1948 s. 216-225.
25. Przymioty współczesnego duszpasterza. *Homo Dei.* R. 17: 1948 s. 24-32.
26. U stóp Tabernakulum. Rozważania eucharystyczne. Tarnów 1948 Druk. „Veritas" 8° s. 171.
27. Duszpasterz wobec rodziny. *Homo Dei.* R. 18: 1949 s. 576-585.
28. Mistrz ćwiczeń duchownych. *Homo Dei.* R. 18: 1949 s. 187-193.
29. Święta i nabożeństwa w diecezji. *Curr.* R. 99: 1949 s. 67-73.
30. Zadanie rekolekcji stanowych dla młodzieży męskiej. *Curr.* R. 99: 1949 s. s. 220-230.
31. Tematy kazań. *Curr. R.* 100: 1950 s. 177-186.
32. Pośrednictwo Matki Najświętszej. *Curr.* R. 101: 1951 s. 8-24.
33. Sakrament Pokuty jako czynnik duszpasterstwa parafialnego. *Homo Dei.* R. 20: 1951 s. 673-681.
34. Nauka Hozjusza o Świętych obcowaniu w świetle sporów XVI wieku. *Pol. Sacra.* R. 4: 1951 z. 1-4 s. 26-70.
35. Nabożeństwo do Matki Najśw. w życiu kapłana. *Curr.* R. 107: 1957 s. 278-286.
36. Nabożeństwo w życiu wewnętrznym. *Curr.* R. 107: 1957 s. 92-98, 159-164.
37. Niebezpieczeństwo na przełomie kultur. *Homo Dei.* R. 26: 1957 s. 16-21.
38. Stare i młode pokolenie. *Curr.* R. 107: 1957 s. 748-755.
39. Studium escetyki. *Curr.* R. 107: 1957 s. 26-34.
40. Kapłan w okresie Męki Pańskiej. *Curr.* R. 108: 1958 s. 217-220.
41. Natura a łaska. *Curr.* R. 108: 1958 s. 525-531.
42. Łaska Uświęcająca. *Curr. R.* 108: 1958 s. 519-525.
43. Śp. ks. dr Józef Lubelski. *Curr.* R. 108: 1958 s. 327-342.
44. Według jakich założeń artystycznych dokonuje się odnowienia Katedry. *Curr.* R. 108: 1958 s. 263-270.
45. Współpraca księży w wychowaniu kleryków. *Homo Dei.* R. 27: 1958 s. 581-585.
46. Wzajemny stosunek księży starszych i młodszych. *Homo Dei.* R. 27: 1958 s. 356-360.
47. Asceza kapłańska u św. Augustyna. *Homo Dei.* R. 28: 1959 s. 477-489.
48. Kierownictwo duchowe. *Curr.* R. 109: 1959 s. 75-83.
49. Wierzę w żywot wieczny. *Curr.* R. 109: 1959 s. 494-506.
50. Niepokalana. Nauki majowe o ży-

ciu wewnętrznym. W. 1960 Wyd. SS. Loretanki 16° s. 124, nlb. 2.

51. Świętych obcowanie w nauce Stanisława Hozjusza. Lubl. 1960 Tow. Nauk. KUL, druk w Tarnowie 8° s. 116, nlb. 2.

52. W rocznicę śmierci śp. ks. Biskupa Stepy. Próba ujęcia przemiany wewnętrznej. *Curr.* R. 110: 1960 s. 409-416.

53. Śp. ks. dr Michał Rec. *Curr.* R. 102: 1962 s. 44-60.

54. Komunia Duchowna. *Homo Dei.* R. 32: 1963 s. 80-81.

55. Śp. ks. Kasper Mazur. *Curr.* R. 113: 1963 s. 257-264; R. 114: 1964 s. 55-58.

56. Wyjątki z kazania. (Na pogrzebie ks. rektora Józefa Pasterskiego w Rzepieniku Biskupim). *Curr.* R. 113: 1963 s. 273-274.

57. Śp. ks. infułat Stanisław Walczyński. *Curr.* R. 115: 1965 s. 267-272.

58. Przemówienie pogrzebowe na Grabówce (na pogrzebie bpa Michała Blecharczyka). *Curr.* R. 115: 1965 s. 257-259.

59. Przemówienie... w katedrze (na pogrzebie bpa Michała Blecharczyka). *Curr.* R. 115: 1965 s. 261-263. Fragmenty.

60. Przemówienie... w Olszówce (na pogrzebie bpa M. Blecharczyka). *Curr.* R. 115: 1965 s. 263-264. Fragmenty.

61. Śp. ks. Józef Młodochowski. *Curr.* R. 119: 1969 s. 255-259.

62. Zarys ascetyki. W. 1972 Wyd. SS. Loretanki, druk. Loretańska 8° s. 560.

63. Katedra w czasie okupacji. *Curr.* R. 124: 1974 s. 129-145.

64. Poświęcenie statuy Matki Boskiej Bolesnej w bazylice katedralnej. *Curr.* R. 125: 1975 s. 64-68.

II.

ABLEWICZ J.: Kazanie... wygłoszone na uroczystości 50-ciolecia kapłaństwa księdza infułata Jana Bochenka. *Curr.* R. 117: 1967 s. 82-86; Uroczystość jubileuszowa ks. infułata Jana Bochenka. *Curr.* R. 117: 1967 s. 81-82; ABLEWICZ J.: Kazanie... z okazji jubileuszu 60-lecia kapłaństwa ks. infułata J. Bochenka. *Curr.* R. 126: 1976 s. 239-244; GAJDA P.: Sześćdziesiąt lat kapłanem i czterdzieści lat proboszczem. *Curr.* R. 126: 1976 s. 286-295; ABLEWICZ J.: Kazanie na pogrzebie śp. ks. J. Bochenka. *Curr.* R. 127: 1977 s. 18-23; GAJDA P.: Swoim życiem wypełnił jedną z pięknych kart historii tarnowskiej diecezji. *Curr.* R. 127: 1977 s. 85-94; GUCWA J.: Kazanie podczas wprowadzenia zwłok śp. ks. infułata dra Jana Bochenka... *Curr.* R. 127: s. 23-26; NOWAK A.: Bibliografia podmiotowa ks. inf. dra Jana Bochenka. *Curr.* R. 127: 1977 s. 94-96.

Ks. Eugeniusz Krężel
Ks. Adam Nowak

Bocian Josyf (1879-1926), biskup pomocniczy unickiej archid. lwowskiej, unicki pisarz kościelny.

Urodził się 10 III 1879 r. w Busku k. Lwowa w rodzinie mieszczańskiej. Studiował w unickim Seminarium Duchownym we Lwowie (od 1897), na Wydziale Teologicznym Uniw. Lwowskiego oraz na Uniw. w Innsbrucku (od 1902); święcenia kapłańskie przyjął w 1904 r. Był prefektem Seminarium Duchownego we Lwowie, współredaktorem pisma „Katołyćkyj Schid" i od 1910 r. rektorem Seminarium. W 1914 r. został potajemnie wyświęcony w Kijowie na grecko-katolickiego biskupa łuckiego. W 1915 r. został uwięziony przez władze carskie i wywieziony na Sybir. W 1917 r. powrócił do Lwowa, gdzie zorganizował Seminarium Duchowne. W 1922 r. brał udział w Welehradzkim Zjeździe Unijnym, a w 1925 r. został mianowany biskupem pomocniczym unickiej archidiecezji lwowskiej. Zmarł 21 XI 1926 r. we Lwowie.

I.

1. De modificationibus in textu slavico liturgiae sancti Joannis Chrysostomi apud Ruthenos subintroductis. Romae 1908.

2. Św. Joan Zołoustyj a naszi czasy. *Nywa.* R. 5: 1908 s. 4-7.

3. Mytropołyt Potij Apostoł uniji. *Nywa.* R. 10: 1913 s. 698-705.

4. Pered juwiłejem Sw. swiaszczenomaczenyka Josafata. *Nywa.* R. 17: 1922 s. 386-392; R. 18: 1923 s. 1-11, 121-130, 310-320, 346-354.

5. Widnajdennia i rozpiznannia moszczіw Sw. Josafata Konczewycza, 1915-1917. *Bohoslovia.* R. 1: 1923 s. 284-302.

6. Wełykyj Juwiłej. *Nywa.* R. 18: 1923 s. 285-399; R. 19: 1924 s. 2-13.

7. Otec prałat Izydor Dolnyćkyj — duchownyj otec, liturhist i pisnotworeć. *Bohoslovia.* R. 2: 1924 s. 188-195. — Toż. Lwiw 1933.

8. Pastyrski łysty mytropołyta Andreja [Szeptyckiego]. Bohoslovia. R. 4: 1926 s. 94-149.
9. Tłum. na jęz. ukraiński: TOMASZ A KEMPIS: O naśladowaniu Chrystusa.

II.

SZEGDA M.: Bocian Josyf. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 697-698, tamże literatura.

Krzysztof Piętka

Bodzianowski, Bocian, Feliks (1886-1942), społecznik, homileta.

Kapłan archidiecezji poznańskiej, urodził się 21 V 1886 r. w Zbąszyniu jako syn Franciszka, kupca i Franciszki z Bombickich. Do Gimnazjum został oddany w Poznaniu, lecz choroba zmusiła go do przerwania nauki Podjął ją w Gimnazjum w Międzyrzeczu, gdzie złożył maturę 16 III 1907 r. Teologię studiował w Seminarium Duchownym w Poznaniu i Gnieźnie, święcenia kapłańskie przyjął 21 I 1911 r.

Pracę duszpasterską rozpoczął na wikariacie w Bninie u boku ks. St. Okoniewskiego, późniejszego biskupa chełmińskiego. Wtedy już zachęcił się do pisania artykułów i kazań w „Miesięczniku Kościelnym Unitas", „Nowej Bibliotece Kaznodziejskiej", „Filarecie", „Świcie" i „Przyjacielu Trzeźwości". Część tych artykułów według ówczesnego zwyczaju nie podpisywał. W Bninie prowadził także działalność społeczno-narodową, skazany na grzywnę przez sąd pruski za wyświetlenie przeźroczy z obrazami Grottgera. Działalność piśmienniczą i społeczną kontynuował jako wikariusz archikatedralny w Poznaniu (1913-1922). W 1920 r. zapisał się na wydział ekonomiczno-społeczny Uniw. Poznańskiego i ukończył go, jednak bez stopnia akademickiego. W poznańskich latach swojego życia pracował najintensywniej na niwie społecznej, szczególnie jako generalny sekretarz i główny bibliotekarz Związku Towarzystw Przeciwalkoholowych. Systematycznie gromadził książki w prywatnej bibliotece i cieszył się później opinią proboszcza, który posiada jedną w największych książnic między klerem wielkopolskim.

Z Poznania przeszedł w 1922 r. na administratora parafii w Owińskach. W tym okresie opracował i wydał własnym kosztem kilka książek, chętnie też podróżował zagranicę, do Włoch, Francji, Szwecji i Norwegii, pielgrzymował do Ziemi św. i był uczestnikiem Kongresu Eucharystycznego w Budapeszcie. Od bpa Okoniewskiego otrzymał propozycję objęcia w Pelplinie funkcji asystenta diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej. Nie zdecydował się, choć do końca życia z pasją zajmował się zagadnieniami społecznymi i uwzględniał je w swoich publikacjach. Z Owińsk przeniósł się 1 VII 1939 na probostwo w Domachowie, gdzie został w 1941 r. aresztowany przez hitlerowców i osadzony w obozie koncentracyjnym. Zginął w Dachau 24 III 1942 r.

Bp. Okoniewski jako proboszcz bniński powiedział o nim, że rokuje piękne nadzieje jako kaznodzieja. On jednak wolał pisać kazania, choć dorze przemawiał. Szczególnie chętnie pisał nauki stanowe, które dawały mu możliwość wypowiadania się na tematy aktualnych spraw społecznych i kościelnych. Stworzył dzieła homiletyczne o pogłębionej refleksji filozoficzno-teologicznej i społecznej. Wyróżniają się, w pierwszym zakresie „Jezus Chrystus Odkupiciel", w drugim zaś „Ludzkość na bezdrożach". Według opinii ks. N. Cieszyńskiego, „...w swoich przemówieniach nie zawsze równy i niekiedy o wątpliwe opiera się źródła w zakresie wiadomości historycznych".

I.

1. Rec.: F. HETTINGER: Aus Welt und Kirche, Freiburg im Breisgau. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 8: 1912 s. 148-149.

2. Ile bierze się oracji, gdy w festum duplex minus lub maius, korzystając z indultu, odprawia się mszę św. żałobną według 4 formularza „in missis quotidianis"? Ile bierze się we mszach wotywnych, czy 3, 5, 7 czy też nie więcej nad 4? — A kiedy opuszcza się „imperata"? *Mies. Kośc.* „Unitas". T. 10: 1913 s. 300.

3. Sztuka nowoczesna. Krytyka malarstwa nowoczesnego. *Filareta*. R. 2: 1912 nr 4 s. 106-110.

4. Bądź arcydziełem nieugiętej woli. *Filareta*. R. 2: 1912 nr 9 s. 274-277; nr 10 s. 306-311.

5. Rec.: J. LONDEN, J. DEHARBES: Grössere Katechismuserklärung nebst einer Auswahl passender Beispiele. Paderborn 1913. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 10: 1913 s. 476-477.

6. Rec.: R. STREIT: Missionspredigten. Freiburg 1913; S. GĘBARSKI: Książę Józef Poniatowski. W. 1913. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 10: 1913 s. 477.

7. Rec.: MULLER: Das Neue im Brevier und in der heiligen Messe. Freiburg 1913. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 10: 1913 s. 478.

8. Rec.: A. ALBIN: Dobry Parafianin. Kr. 1912. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 19: 1913 s. 478.

9. Sprawozdanie. *Świt*. R. 10: 1913 s. 82-85.

10. Sprawozdanie z zebrania Związku Księży Abstynentów diecezji gnieźnieńsko-poznańskiej. *Świt*. R. 10: 1913 s. 154-156, 277-279.

11. Rady dotyczące budowy i urządzenia kościołów. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 11: 1914 s. 141-147.

12. Wystawa przeciwalkoholowa „Wyzwolenia" w Poznaniu. *Ruch Kulturalny*. R. 1: 1914 s. 99-101. — Toż: Wystawy przeciwalkoholowe w Poznaniu. *Świt*. R. 11: 1914 s. 28-32.

13. O pomoc dla bezbronnych braci naszych. *Przew. Katol*. R. 21: 1915 nr 4 s. 33-34.

14. Święto umarłych. *Przew. Katol*. R. 21: 1915. Dodatek: *Dom Rodzinny*, nr 22 s. 86.

15. Męczennicy Unii Świętej. *Przew. Katol*. R. 21: 1915 nr 37 s. 436-438.

16. Rec.: Na święcenia biskupie. Wydał X. Tadeusz ZAKRZEWSKI. P. 1915 s. 48. *Przew. Katol*. R. 21: 1915. Dodatek nr 37 s. 444.

17. Godność i urząd biskupa w Kościele katolickim. *Przew. Katol*. R. 21: 1915 nr 38 s. 446-447.

18. Towarzystwa nasze a walka z alkoholizmem. *Stowarzyszenie*. R. 3: 1915/16 nr 4 s. 97-100.

19. W uczelni Boskiego Mistrza. Rozważania na pierwsze cztery niedziele wielkopostne. *Przew. Katol*. R. 22: 1916 nr 11 s. 115-117.

20. Szlakiem wyzwolenia. *Przew. Katol*. R. 27: 1921 nr 43 s. 4-7.

21. Tam, gdzie zwyciężył Sobieski. (W 250-tą rocznicę odsieczy wiedeńskiej). *Tygodnik Parafialny Parafii Archikatedralnej*. P. R. 10: 1933 nr 37.

22. Jezus Chrystus. T. 1: Odkupiciel. Owińska 1934 Nakł. własnym autora 8° s. 151.

23. Zagadnienia najaktualniejsze. Przemówienia do młodzieńców i mężów. Tom 1. Owińska 1935 Nakł. własnym autora 8° s. XVI, 275.

24. Pełnia życia. Młodym Polkom i ich wychowawcom ku rozwadze. Cz. 1: Życia troski i radości. Cz. 2: Seksualne i matrymonialne zagadnienia. Cz. 3: Ku szczytom. Owińska 1934 Nakł. własnym autora 8° s. 99, 111, 97. — Toż. Wyd. 2. P. 1938.

25. Co mówi nam żłóbek betlejemski? *Przew. Katol*. R. 53: 1937 nr 52 s. 848.

26. Ludzkość na rozdrożach. P. 1938 Nakł. własnym autora 8° s. 346.

27. Problemy hierarchii i duszpasterstwa nowoczesnego na IV Studium Katolickim. *Duszpasterz*. R. 2: 1938 nr 6 s. 170-174.

28. Św. Patrycjusz wzór ciągłej modlitwy. *Mały Przew*. R. 1939 nr 12 s. 90.

II.

PILCH Z.: Bodzianowski Feliks. W: *Enc. katol*. T. 2 kol. 704. — Arch. Archid. w Poznaniu, sygn. KA 16311.

Ks. Marian Banaszak

Bogdalski Czesław Ignacy (1853-1935), bernardyn, historyk, hagiograf, redaktor.

Urodził się 1 II 1853 r. we Lwowie w rzemieślniczej rodzinie Joachima i Kunegundy Krogulskiej. Do Szkoły Elementarnej i do niższych klas Gimnazjum uczęszczał we Lwowie. Z powodu niezamożności rodziców przerywał naukę i zarobkował jako pracownik w księgarni, drukarni lub jako

nauczyciel domowy. Do zakonu bernardynów wstąpił 19 XI 1870 r. w Kalwarii Zebrzydowskiej. Po nowicjacie ukończył VIII klasę Gimnazjum św. Jacka w Krakowie. Teologię studiował we Lwowie w latach 1873/74 — 1875/76 i w Seminarium Diecezjalnym w Tarnowie w 1876/77 r. Profesję solemną złożył 2 II 1875 r., a święcenia kapłańskie przyjął 25 VII 1876 r.

Od młodych lat studiował prywatnie polską literaturę, na której wykształcił tak swój język, że wcześnie zasłynął jako dobry kaznodzieja. Z sugestii lwowskiego Komitetu Narodowego głosił kazania patriotyczne, przez co naraził się władzom austriackim i musiał Lwów opuścić. W zakonie pełnił urzędy: magistra nowicjatu (1880), gwardiana w Leżajsku (1880-1882), w Samborze (1882-1884), w Brzeżanach (1884-1885), w Dukli (1899-1903), sekretarza prowincji zakonnej (1888-1891). Po ogłoszeniu w Rosji ukazu tolerancyjnego w 1905 r. stanął na czele bernardyńskiej i reformackiej grupy misyjnej i przeprowadził misje ludowe w bardzo licznych parafiach na terenie Królestwa Polskiego i tzw. Prowincji zabranych. Misje te opisał w osobnej książce. Gdy po klasztorach wypadały jakieś nadzwyczajne uroczystości, Bogalskiemu zlecano ich organizację. W klasztorach, w których mieszkał, podnosił na wyższy poziom gminy tercjarskie, zakładał je również po licznych parafiach. Redagował także przez dłuższy czas pismo tercjarskie „Dzwonek Trzeciego Zakonu św. Franciszka". W klasztorach porządkował archiwa i kontynuował kroniki.

Osiadłszy w klasztorze krakowskim — w latach 1926-1933 na kapelanii Bernardynek — oddał się bez reszty studiom nad dziejami swego zakonu, które dorywczo uprawiał od dawna. Publikował wiele, jednakże brak metody historycznej pozbawiał jego prace wartości naukowej. Najlepiej udawały mu się prace hagiograficzne. Mimo to dla bernardyńskich studiów historycznych ma Bogdalski duże znaczenie, ponieważ obok Norberta Golichowskiego przetarł w źródłach zakonnych drogę przyszłym badaczom. Pozostawił także ogromny zbiór wypisów źródłowych (Teki Bogdalskiego — tomów 67), które do dziś obok „Katalogu Archiwum Prowincji Bernardynów" są znakomitym informatorem o materiałach zwłaszcza do biografistyki bernardynów. Zmarł Bogdalski w Krakowie 30 XI 1935 r. i pochowany został na Cmentarzu Rakowickim w zakonnym grobowcu.

I.

1. Mowa żałobna na cześć Leona księcia Sapiehy... miana we Lwowie w kościele OO. Dominikanów na dniu 25 września 1878 r. Lw. 1878 Druk. J. Chechlińskiego 16° s. 19.

2. Red.: *Dzwonek Trzeciego Zakonu św. O. Franciszka*. R. 3: 1887 nr 7 — R. 10: 1895 nr 9; R. 14: 1898 nr 12; — R. 15: 1899 nr 7; R. 31: 1917 nr 10; — R. 36: 1922 nr 6.

3. Wiadomość historyczna o cudownym obrazie Matki Bożej w Kalwarii Zebrzydowskiej. *Dzwonek III Zakonu*. R. 3: 1887 nr 8 s. 54-74.

4. Koronacja cudownego obrazu Matki Bożej w Kalwarii Zebrzydowskiej. *Dzwonek III Zakonu*. R. 3: 1887 nr 3 s. 121-142.

5. Błog. Rajmund Lullus. *Dzwonek III Zakonu*. R. 3: 1887 nr 5 s. 194-197.

6. Kalwaria Zebrzydowska. Pamiątka dla pobożnych pielgrzymów, przybywających na Kalwarię, wydana z okazji koronacji cudownego obrazu Matki Bożej. Kr. 1887 Nakł. Klasztoru Bernardynów w Kalwarii Zebrz. 8° s. 128.

7. Błogosławiony Hugolin eremita. *Dzwonek III Zakonu*. R. 3: 1887 nr 6 s. 236-240.

8. Pielgrzymka polska do Rzymu. Kr. 1888 Druk. „Czasu" 16° s. 86.

9. Błog. Anioł z Klaważu. *Dzwonek III Zakonu*. R. 4: 1888 nr 4 s. 115-120.

10. Dar tercjarzy polskich dla Ojca świętego. *Dzwonek III Zakonu*. R. 4: 1888 nr 5 s. 162-169.

11. Św. Antoni Padewski. *Dzwonek III Zakonu*. R. 4: 1888 nr 6 s. 180-190.

12. Św. Bonawentura. *Dzwonek III Zakonu*. R. 4: 1888 nr 7 s. 242-249.

13. Św. Weronika Giuliani. *Dzwonek III Zakonu.* R. 4: 1888 nr 9 s. 323-328.

14. Bł. Helena Enzelmina. *Dzwonek III Zakonu.* R. 4: 1888 nr 11 s. 386-389.

15. Wykład reguły III Zakonu Św. O. N. Franciszka. *Dzwonek III Zakonu.* R. 4: 1888 nr 11 s. 401-412; nr 12 s. 436-447; R. 5: 1889 nr 1 s. 13-19; nr 2 s. 66-70; nr 3 s. 88-93; nr 5 s. 160-164; nr 6 s. 181-188; nr 8 s. 245-251; nr 10 s. 312-316; nr 11 s. 347-352; nr 12 s. 380-386; R. 6: 1890 nr 1 s. 18-21; nr 2 s. 56-58; nr 4 s. 116-119; nr 6 s. 179-183; nr 10 s. 306-315; nr 12 s. 371-376; R. 7: 1891 nr 1 s. 23-27; nr 2 s. 56-58; nr 3 s. 82-88; nr 4 s. 117-121; nr 5 s. 148-154; nr 7 s. 194-198; nr 10 s. 315-319; nr 11 s. 342-346; R. 8: 1892 nr 1 s. 16-24; nr 2 s. 53-59; nr 3 s. 82-88; nr 4 s. 115; nr 5 s. 152-156; nr 6 s. 185-189; nr 8 s. 251-255; nr 9 s. 272-276; nr 10 s. 301-308; nr 12 s. 367-372; R. 9: 1893 nr 1 s. 24-28; nr 2 s. 57-62; nr 3 s. 82-89; nr 4 s. 106-115; nr 6 s. 171-174; nr 7 s. 205-213; nr 8 s. 233-239; nr 9 s. 279-286; nr 10 s. 313-320; nr 11 s. 341-346; R. 10: 1894 nr 1 s. 12-19; nr 2 s. 44-50; nr 3 s. 77-88; nr 4 s. 106-118; nr 5 s. 138-149; nr 6 s. 173-185; nr 7 s. 205-211; nr 8 s. 236-243; nr 9 s. 266-272; nr 10 s. 301-308; nr 11 s. 330-338; nr 12 s. 373-379; R. 11: 1895 nr 1 s. 15-21; nr 2 s. 47-53; nr 4 s. 111-120; nr 5 s. 145-148.

16. Bł. Konrad z Ofidy. *Dzwonek III Zakonu.* R. 4: 1888 nr 12 s. 418-421.

17. Święto przeniesienia Domku Loretańskiego. *Dzwonek III Zakonu.* R. 4: 1888 nr 12 s. 426-436.

18. Trzy nowenny do św. O. Franciszka Serafickiego. Kr. 1889 Druk „Czasu" 16° s. 61.

19. Bł. Andrzej z hrabiów Segni. *Dzwonek III Zakonu.* R. 5: 1889 nr 2 s. 42-45.

20. Bł. Rogery I Zak. Św. O. N. Franciszka. *Dzwonek III Zakonu.* R 5: 1889 nr 3 s. 74-76.

21. Bł. Benedykt z Filadelfii. *Dzwonek III Zakonu.* R. 5: 1889 nr 4 s. 106-109.

22. Św. Elżbieta Portugalska. *Dzwonek III Zakonu.* R. 5: 1889 nr 7 s. 202-212.

23. Grób św. Franciszka Serafickiego. *Dzwonek III Zakonu.* R. 5: 1889 nr 10 s. 316-323.

24. Św. Elżbieta Węgierska. *Dzwonek III Zakonu.* R. 5: 1889 nr 11 s. 330-335.

25. Bł. Joanna ze Signy III Zakonu. *Dzwonek III Zakonu.* R. 5: 1889 nr 12 s. 362-366.

26. O święceniu niedzieli. Mowa wypowiedziana na wiecu katolickim we Lwowie 14 maja 1889. Lw. 1890 Druk. Zygmunta Golloba 8° s. 18.

27. Bł. Ludwika Albertoni. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 1 s. 2-5.

28. Rok 1890. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 1 s. 21-28.

29. Św. Aniela Merici Dziewica III Zakonu. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 2 s. 34-41.

30. Kościół i klasztor OO. Kapucynów w Krakowie. Kr. 1890 Nakł. OO. Kapucynów w Krakowie 16° s. 7, nlb. -.

31. O. Leon Doliński, definitor, gwardian OO. Kapucynów w Krakowie. Kr. 1890 Druk. „Czasu" 16° s. 8.

32. Bł. Jan z Parmy. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 3 s. 66-69.

33. Rady O. Dyrektora. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 3 s. 76-96.

34. Św. Fidelis z Sigmaringen. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 4 s. 98-104.

35. Św. Bernardyn Seneński. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 5 s. 130-133.

36. Błog. Andrzej Hyspello. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 6 s. 162-167.

37. W dniu św. Antoniego. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 6 s. 184-188.

38. Św. Mikołaj i Tow. Gorkomscy. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 7 s. 194-200.

39. Bł. Klara z Montefalko. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 8 s. 226-230.

40. Błogosławiona Izabela. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 9 s. 258-260.

41. Św. Piotr z Alkantary. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 10 s. 290-294.

42. Św. Leonard z Portu Maurizio. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 12 s. 354-357.

43. Błog. Małgorzata Kolonna. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 12 s. 354-357.

44. Kościół i klasztor OO. Reformatów w Krakowie. *Dzwonek III Zakonu.* R. 6: 1890 nr 12 s. 366-370.

45. Błog. Mateusz z Dzirdżenti. *Dzwonek III Zakonu.* R. 7: 1891 nr 1 s. 2-5.

46. Błog. Wirydiana Dziewica III Zakonu. *Dzwonek III Zakonu.* R. 7: 1891 nr 2 s. 56-58.

47. Św. Franciszka Rzymianka. *Dzwonek III Zakonu.* R. 7: 1891 nr 3 s. 66-72.

48. Błogosławiony Bentivolius de Bonis. *Dzwonek III Zakonu.* R. 7: 1891 nr 4 s. 98-106.

49. Błogosławiony Benwenuty z Recineto. *Dzwonek II Zakonu.* R. 7: 1891 nr 5 s. 130-134.

50. Błogosławieni Stefan i Rajmund Męczennicy. *Dzwonek III Zakonu.* R. 7: 1891 nr 6 s. 162-166.

51. Św. Wawrzyniec z Brindisi. *Dzwonek III Zakonu.* R. 7: 1891 nr 7 s. 194-198.

52. Błog. Cichus z Pesaro. *Dzwonek III Zakonu.* R. 7: 1891 nr 8 s. 226-233.

53. Św. Józef z Kupertynu. *Dzwonek III Zakonu.* R. 7: 1891 nr 9 s. 258-264.

54. Św. Brygida Szwedzka. *Dzwonek III Zakonu.* R. 7: 1891 nr 10 s. 290-296.

55. Św. Dydak Wyznawca I Zakonu. *Dzwonek III Zakonu.* R. 7: 1891 nr 11 s. 322-326.

56. Błogosławiona Kinga. Jej żywot i dzieła. W sześćsetną rocznicę śmierci. Kr. 1892 Druk. Wł. L. Anczyca i Sp. 16° s. 192.

57. Błogosławiona Eustochium Dziewica III Zakonu. *Dzwonek III Zakonu.* R. 8: 1892 nr 1 s. 2-11.

58. Błog. Antoni ze Stronkonio. *Dzwonek III Zakonu.* R. 8: 1892 nr 2 s. 34-41.

59. Kościół i klasztor OO. Bernardynów w Tarnowie. *Dzwonek III Zakonu.* R. 8: 1892 nr 2 s. 45-52.

60. Błog. Mathia Nazzarei. *Dzwonek III Zakonu.* R. 8: 1892 nr 3 s. 66-72.

61. Ks. dr Florian Stablewski. *Dzwonek III Zakonu.* R. 8: 1892 nr 3 s. 77-81.

62. Bł. Karol ze Sezzi. *Dzwonek III Zakonu.* R. 8: 1892 nr 4 s. 98-106.

63. Bł. Franciszek z Fabriano. *Dzwonek III Zakonu.* R. 8: 1892 nr 5 s. 130-137.

64. Błog. Michalina z Pesaro. *Dzwonek III Zakonu.* R. 8: 1892 nr 6 s. 162-169.

65. Błog. Kinga księżna polska. *Dzwonek III Zakonu.* R. 8: 1892 nr 7 s. 194-202.

66. Błog. Sanktes z Nontefabro. *Dzwonek III Zakonu.* R. 8: 1892 nr 8 s. 226-234.

67. Błog. Serafina Sforza. *Dzwonek III Zakonu.* R. 8: 1892 nr 9 s. 258-266.

68. Św. Jan Kapistran. *Dzwonek III Zakonu.* R. 8: 1892 nr 10 s. 290-301.

69. Św. Agnieszka z Asyżu. *Dzwonek III Zakonu.* R. 8: 1892 nr 11 s. 322-328.

70. Błog. Piotr ze Sieny. *Dzwonek III Zakonu.* R. 8: 1892 nr 12 s. 354-362.

71. Leon XIII i III Zakon. *Gaz. Kośc.* R. 1: 1893 s. 25-26, 31-32.

72. O potrzebie przyspieszenia kanonizacji błogosławionych polskich. W: *Księga pamiątkowa Wiecu Katolickiego w Krakowie odbytego w dniach 4, 5 i 6 lipca 1893 r.* Kr. 1893 s. 397-415.

73. Mowa przy uroczystym przeniesieniu zwłok Teofila Lenartowicza do grobu zasłużonych na Skałce... w czasie nabożeństwa w kościele Mariackim dnia 12 czerwca 1893. Kr. 1893 Druk. Związkowa 16° s. 20.

74. Św. Berard i Tow. Męczennicy. *Dzwonek III Zakonu.* R. 9: 1893 nr 1 s. 2-10.

75. Błog. Filipina Mereri. *Dzwonek III Zakonu.* R. 9: 1893 nr 2 s. 36-45.

76. Błog. Salwator z Horty. *Dzwonek III Zakonu.* R. 9: 1893 nr 3 s. 66-77.

77. Błog. Antonia Dziewica II Zak. *Dzwonek III Zakonu.* R. 9: 1893 nr 4 s. 98-106.

78. Św. Iwo. *Dzwonek III Zakonu.* R. 9: 1893 nr 5 s. 130-140.

79. Błog. Benwenuty z Gubio. *Dzwonek III Zakonu.* R. 9: 1893 nr 6 s. 162-171.

80. Św. Franciszek Solanus. *Dzwonek III Zakonu.* R. 9: 1893 nr 7 s. 194-205.

81. Św. Ludwik Tolosański. *Dzwonek III Zakonu.* R. 9: 1893 nr 8 s. 226-232.

82. Błog. Jan i Piotr Męczennicy I Zak. *Dzwonek III Zakonu.* R. 9: 1893 nr 9 s. 258-265.

83. Trzeci Zakon w Polsce. *Dzwonek III Zakonu.* R. 9: 1893 nr 9 s. 265-279.

84. Błog. Jan z Penny. *Dzwonek III Zakonu.* R. 9: 1893 nr 10 s. 290-300.

85. Błog. Rajner z Arezzo. *Dzwonek III Zakonu.* R. 9: 1893 nr 11 s. 322-327.

86. Błog. Mikołaj Faktor. *Dzwonek III Zakonu.* R. 9: 1893 nr 12 s. 354-361.

87. Błog. Egidiusz z Laurenzany. *Dzwonek III Zakonu.* R. 10: 1894 nr 1 s. 2-6.

88. Błog. Joanna Walezja. *Dzwonek III Zakonu.* R. 10: 1894 nr 2 s. 34-43.

89. Błogosławiony Piotr z Treja. *Dzwonek III Zakonu.* R. 10: 1894 nr 3 s. 66-72.

90. Błog. Julian od św. Augustyna. *Dzwonek III Zakonu.* R. 10: 1894 nr 4 s. 98-106.

91. Św. Ferdynard król. *Dzwonek III Zakonu.* R. 10: 1894 nr 5 s. 130-138.

92. Błog. Jolenta księżna. *Dzwonek III Zakonu.* R. 10: 1894 nr 6 s. 162-173.

93. Błog. Angelina Marsciano. *Dzwonek III Zakonu.* R. 10: 1894 nr 7 s. 194-205.

94. Błog. Piotr z Mogliano. *Dzwonek III Zakonu.* R. 10: 1894 nr 8 s. 226-236.

95. Błog. Wincenty z Akwili. *Dzwonek III Zakonu.* R. 10: 1894 nr 9 s. 258-265.

96. Św. Maria Franciszka. *Dzwonek III Zakonu.* R. 10: 1894 nr 10 s. 290-300.

97. Błog. Felicja Meda. *Dzwonek III Zakonu.* R. 12: 1894 nr 11 s. 322-329.

98. Cuda łaski Bożej. *Dzwonek III Zakonu.* R. 10: 1894 nr 12 s. 338-345.

99. Błog. Berard z Korleone. *Dzwonek III Zakonu.* R. 11: 1895 nr 1 s. 2-12.

100. Błog. Odoryk Wyznawca I Zak. *Dzwonek III Zakonu.* R. 11: 1895 nr 2 s. 34-45.

101. Św. Katarzyna z Bolonii. *Dzwonek III Zakonu.* R. 11: 1895 nr 3 s. 66-79.

102. Błog. Jakub z Bitecto. *Dzwonek III Zakonu.* R. 11: 1895 nr 4 s. 98-106.

103. Św. Paschalis Baylon. *Dzwonek III Zakonu.* R. 11: 1895 nr 5 s. 130-139.

104. Błog. Gwido z Kortony. *Dzwonek III Zakonu.* R. 11: 1895 nr 6 s. 162-174.

105. Wieleb. Bernard z Kwintawalle. *Dzwonek III Zakonu.* R. 11: 1895 nr 7 s. 194-204.

106. Czcigodna Sługa Boża Anna Burghand. *Dzwonek III Zakonu.* R. 11: 1895 nr 8 s. 226-237.

107. O III Zakonie jako reformie socjalnej. Lw. 1897 Druk. Władysława Łozińskiego 8° s. 43.

108. Wielebny Bartłomiej Baro. *Dzwonek III Zakonu.* R. 13: 1897 nr 1 s. 2-10.

109. Przy Nowym Roku. *Dzwonek III Zakonu.* R. 13: 1897 nr 1 s. 10-14.

110. Zakon św. Franciszka w Ziemi Świętej. *Dzwonek III Zakonu.* R. 13: 1897 nr 1 s. 27-31; nr 2 s. 57-60; nr 3 s. 88-89; nr 4 s. 119-127; nr 5 s. 149-156.

111. Błog. Tomasz z Kory. *Dzwonek III Zakonu.* R. 13: 1897 nr 2 s. 34-44.

112. III Zakon św. Franciszka a reforma socjalna. *Gaz. Kośc.* R. 5: 1897 s. 61-62, 70-72, 82-83, 90-92, 98-101.

113. Pamiątka misji św. w kościele parafialnym św. Marcina we Lwowie przez Braci Mniejszych (Bernardynów) od 19-28 marca 1898 r. Lw. 1898 8° s. 8.

114. Św. Piotr Regalat. *Dzwonek III Zakonu.* R. 14: 1898 nr 5 s. 130-139.

115. Błog. Jakub Strzemię. *Dzwonek III Zakonu.* R. 14: 1898 nr 6 s. 162-169.

116. Wielebna Sługa Boża Maria Longa. *Dzwonek III Zakonu.* R. 14: 1898 nr 7 s. 194-203.

117. Wiel. Jan Chrzciciel Vianney. *Dzwonek III Zakonu.* R. 14: 1898 nr 8 s. 225-235.

118. Błog. Tomasz z Foligno. *Dzwonek III Zakonu.* R. 14: 1898 nr 9 s. 258-267.

119. Błog. Jan Lobrdaw. *Dzwonek III Zakonu.* R. 14: 1898 nr 10 s. 290-296.

120. Błog. Bernardyn z Fossy. *Dzwonek III Zakonu.* R. 14: 1898 nr 11 s. 322-329.

121. Nowy błogosławiony (Mikołaj Tawilej). *Dzwonek III Zakonu.* R. 14: 1898 nr 11 s. 329-338.

122. O dobrym przykładzie rodziny tercjarskiej. *Dzwonek III Zakonu.* R. 14: 1898 nr 12 s. 340-347.

123. Wielebny Bartolo. *Dzwonek III Zakonu.* R. 14: 1898 nr 12 s. 354-364.

124. Święty Antoni listonoszem. *Dzwonek III Zakonu.* R. 14: 1898 nr 12 s. 377-383.

125. Wielebna Joanna Guillena. *Dzwonek III Zakonu.* R. 15: 1899 nr 7 s. 194-202.

126. O Trzecim Zakonie św. Franciszka. Lw. 1899 8° s. 43.

127. Błogosławiony Jan z Dukli. Wspomnienie z jego życia i czci pośmiertnej. Kr. 1903 Nakł. Klasztoru OO. Bernardynów w Dukli 8° s. 80. — Toż. Kr. 1903 16° s. 48. — Toż. Krosno 1905 8° s. 41. — Toż. Krosno 1906 8° s. 41. — Toż. Miejsce Piastowe 1938 Nakład Klasztoru OO. Bernardynów w Dukli 16° s. 77.

128. Cześć pośmiertna Najśw. Marii Panny w zakonie OO. Bernardynów. W: *Księga pamiątkowa Mariańska ku czci pięćdziesięciolecia ogłoszenia dogmatu o Niepokalanym Poczęciu NMP.* T. 1. W. 1905 s. 428-470.

129. Historia ukoronowanego obrazu Najśw. P. Marii w Kalwarii Zebrzydowskiej. W: *Księga pamiątkowa Mariańska ku czci pięćdziesięciolecia ogłoszenia dogmatu o Niepokalanym Poczęciu NMP.* T. 2 cz. 2. W. 1905 s. 318-320.

130. Misje w Królestwie Polskim odprawione w r. 1906 przez ojców z zakonu Braci Mniejszych Prowincji Galicyjskiej. Kr. 1907 8° s. 101. — Toż rozszerz. i pod zm. tyt.: Wspomnienie z misji odprawionych od 1906-1908 r. w Królestwie Polskim, zabranych prowincjach i Cesarstwie Rosyjskim przez zakon Braci Mniejszych św. Franciszka Prowincji Galicyjskiej. Kr. 1908 Nakł. Zakonu Braci Mniejszych 8° s. nlb. 2, 388.

131. Błogosławiony Szymon z Lipnicy. Jego życie i cześć pośmiertna. Kr. 1909 8° s. nlb. 2, 134.

132. Szkice z dziejów humanizmu w XV stuleciu. Kr. 1909 Druk. W. L. Anczyca i Sp. 8° s. 158.

133. Wspomnienie pośmiertne o Marii z Gutowskich Skarbek-Malczewskiej III Zak. św. Franciszka. *Dzwonek III Zakonu.* R. 25: 1909 nr 10 s. 316-319.

134. Święta Kalwaria Zebrzydowska. Kr. 1910 Nakł. Klasztoru Braci Mn. w Kalwarii Zebrz. 8° s. 263.

135. Odznaka tercjarska. *Dzwonek III Zakonu.* R. 32: 1918 nr 1 s. 12-18.

136. Dlaczego tercjarze na zgromadzeniach tercjarskich bywać powinni. *Dzwonek III Zakonu.* R. 32: 1918 nr 2 s. 19-27.

137. Wspomnienie z rezurekcji r. 1907. *Dzwonek III Zakonu.* R. 32: 1918 nr 4 s. 20-27.

138. Wstępne przygotowania do 700 rocznicy założenia III Zakonu. *Dzwonek III Zakonu.* R. 33: 1919 nr 1 s. 18-24.

139. O zadaniach III Zakonu po zawarciu pokoju. *Dzwonek II Zakonu.* R. 33: 1919 nr 9 s. 18-24; nr 10 s. 7-12; nr 11 s. 20-24; nr 12 s. 14-20; R. 34: 1920 nr 11 s. 12-18; R. 35: 1921 nr 11 s. 12-18.

140. Tercjarze i pisma tercjarskie. *Dzwonek III Zakonu.* R. 34: 1920 nr 12 s. 20-25.

141. Helena z hr. Grocholskich Brzozowska siostra III Zakonu. *Dzwonek III Zakonu.* R. 36: 1922 nr 4 s. 108-113.

142. Boga wszędzie spostrzec można. *Dzwonek III Zakonu.* R. 36: 1922 nr 7 s. 198-200.

143. Zadania społeczne III Zakonu. W: *Pamiętnik ogólnopolskiego kongresu tercjarskiego, odbytego w Krakowie z okazji 700-letniego jubileuszu założenia III Zakonu św. O. Franciszka 1221-1921.* Częstochowa 1922 s. 174-187.

144. Nieco statystyki o działalności III Zakonu na ziemiach polskich i wśród emigracji amerykańskiej, tudzież program społeczny tercjarski. W: *Pamiętnik ogólno-polskiego kongresu tercjarskiego, odbytego w Krakowie z okazji 700-letniego jubileuszu założenia III Zakonu św. O. Franciszka 1221-1921.* Częstochowa 1922 s. 174-187.

145. Wpływ kultu Bogarodzicy na społeczeństwo. W: *W hołdzie Marii. Koronacja cudownego obrazu Matki Bożej Różańcowej w kościele Dominikanów krakowskich.* Kr. 1922 s. 151-170.

146. Odpust Porcjunkuli. Jego rys historyczny, rozwój... tudzież niektóre modlitwy. Kr. 1923 Nakł. Klasztoru OO. Bernardynów w Kalwarii Zebrz. 16° s. 34.

147. Brevis historia et cathalogus Ordinis FF. Minorum S. P. N. Francisci almae Provinciae Immaculatae Conceptionis B. V. Mariae in Polonia vulgo Bernardinorum. Kr. 1924 Druk. „Czasu" 8° s. 64.

148. Święta reguła tercjarska. *Świt Seraf.* R. 1: 1925 nr 3/4 s. 126-128.

149. Trzeci Zakon św. Franciszka jest obecnie na czasie. *Świt Seraf.* R. 1: 1925 nr 3/4 s. 129-135.

150. Organizacja i działalność III Zakonu św. O. Franciszka. Kr. 1926 OO. Bernardyni 8° s. 383.

151. Misje polskich OO. Bernardynów. *Misje Katol.* R. 45: 1926 s. 433-442, 485-498. — Toż w osob. odb. Kr. 1926 16° s. 32.

152. Z dziejów klasztoru w Leżajsku. Z okazji trzechsetletniej rocznicy ukończenia kościoła. *Dzwonek III Zakonu.* R. 42: 1928 nr 6 s. 351-370; nr 7 s. 409-422; nr 8 s. 471-481; nr 9 s. 536-562.

153. Pamiętnik kościoła i klasztoru OO. Bernardynów w Leżajsku. Kr. 1929 OO. Bernardyni 8° s. 191, tabl. 7.

154. Historia sióstr Bernardynek w Krakowie. W: *Nowenna do św. Józefa Oblubieńca N. P. Marii.* Kr. 1930 Nakł. SS. Bernardynek 16° s. 106-147.

155. Misje polskich OO. Bernardynów. W: *Franciszkański Kalendarz Misyjny na rok 1933.* Lw. 1933 s. 57-80.

156. Wielebny Sługa Boży O. Rafał z Proszowic. Lw. 1933 Nakł. Red. Dzwonka Trzeciego Zakonu 8° s. nlb. 4, 72.

157. Bernardyni w Polsce. Zarys dziejów na tle współczesnych wydarzeń 1453-1530. T. 1-2. Kr. 1933 Nakł. Prowincjałatu OO. Bernardynów 8° t. 1 s. XVI. 504; t. 2 s. XVIII, 608.

158. Niepokalanie Poczęta w pieśni bł. Władysława z Gielniowa. *Dzwonek III Zakonu.* R. 50: 1935 nr 12 s. 340-341.

159. Rezurekcja u OO. Bernardynów warszawskich. (Wspomnienie z r. 1907). W: *Kalendarz Dzwonka Trzeciego Zakonu na rok 1937.* Lw. 1937 s. 69-72.

160. Franciszek z Sieradza. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 77-78.

161. Liber memorabilium conventus Duklensis Fratrum Minorum 1900, s. 280. Rkps Arch. Prow. Bern. Kr., sygn. III-2.

162. Klasztor Bernardynów w Sokalu 1599-1906, s. 648. Rkps Arch. Prow. Bern. Kr., sygn. RGP-k-16.

163. Alwernia. Dzieje klasztoru Bernardynów, s. 408. Rkps Arch. Prow. Bern. Kr., sygn. RGP-k-10.

164. Kroniczka alwernijska 1616-1916, s. 432. Rkps Arch. Prow. Bern. Kr., sygn. II-4.

165. Chronica Provinciae Polonae Fratrum Minorum de Regulari Observantia ex anno 1585. Przyg. do druku i wstępem poprzedził..., s. 506. Rkps Arch. Prow. Bern. Kr., sygn. RGP-k-7.

166. Memoria Patrum ac Fratrum mortuorum Ordinis Minorum S. P. N. Francisci Maioris et Minoris Poloniae, Lithuaniae et Russiae per singulos dies mansium et per totum annum collecta per... anno 1929, s. 782. Rkps Arch. Prow. Bern. Kr., sygn. RGP-k-8.

167. Cathalogus ad fidem catholicam a variis haeresibus et schismate conversorum in sacro Zebrzydovicensis Calvariae loco. [Kopia zaginionego rkpsu o tym tytule]. Oprac. i wstępem poprzedził..., s. 174. Rkps Arch. Prow. Bern. Kr., sygn. RGP-k-11.

168. Processus contra Antonium Dusz (Duś) de Posnania 1513. Oprac. i wstępem poprzedził..., s. 182. Rkps Arch. Prow. Bern. Kr., sygn. RGP-k-14.

169. Wypadki dziejowe 1914 roku. [Pamiętnik], s. 356. Rkps Arch. Prow. Bern. Kr., sygn. RGP-k-6.

170. Bibliografia bernardyńska, s. XIV, 664, VI. Rkps Arch. Prow. Bern. Kr., b. sygn.

171. Teki. Materiały biograficzne do historii Bernardynów w Polsce. T. 1-65. Rkpsy Arch. Prow. Bern. Kr., sygn. RGP-k-18 — RGP-k-82.

172. Teki. Materiały do historii klasztorów bernardyńskich w Polsce. T. 1-2. Rkpsy Arch. Prow. Bern. Kr., sygn. RGP-k-83 — RGP-k-84.

II.

KANTAK K.: Bogdalski Czesław. W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 188; MIGDAŁ B.: Bogdalski Ignacy. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 710-711. — Ponadto: BOGDALSKI Cz.: Wspomnienia z Misji... Kr. 1908 passim; KĘDZIERSKI F.: Śp. O. Czesław Bogdalski. *Dzwonek III Zakonu.* R. 51: 1936 nr 1 s. 23-29; WYCZAWSKI H. E.: Dzieje Kalwarii

Zebrzydowskiej. Kr. 1947 s. 130, 138, 143, 162-163, 166, 186; TENŻE: Alwernia. Dzieje klasztoru OO. Bernardynów. Kr. 1957 s. 7, 9, 93, 95, 100-102, 123, 125, 127, 129. — Schemat Prow. Bernardynów na lata 1871-1936. — Arch. Prow. Bern. Kr.: Rkps IV-b-2, s. 41; Rkps I-b-9, s. 228; Rkps VI-c-2, s. 122, 227; Rkps VI-c-4, s. 39-42, Rkps XXII-b-3, s. 86, 102, 104; Rkps RGP-e-9, s. 15-200; Rkps III-1, s. 71-72; Fasc. RGP--k-5.

Ks. Hieronim Eug. Wyczawski

Bogdanowicz Adam (1898-1939?), popularyzator teologii, tłumacz, redaktor.

Urodził się 12 VII 1898 r. w Dolinianach k. Gródka Jagiellońskiego. Po ukończeniu Seminarium Duchownego obrz. orm. i Wydziału Teologicznego Uniw. we Lwowie przyjął w 1920 r. święcenia kapłańskie. Był wikariuszem we Lwowie, administratorem parafii obrz. ormiańskiego w Horodence oraz kanonikiem kapituły ormiańskiej we Lwowie. W l. 1935-1938 należał do redakcji pisma „Gregoriana". W czasie II wojny światowej został aresztowany we Lwowie i dalsze jego losy nie są znane.

I.

1. Rec.: J. ROKOSZNY: Wychowanie i nauka w polskich seminariach duchownych. Radom 1921. *Prz. Teol.* R. 3: 1922 s. 99-100.

2. Ofiara. *Prz. Teol.* R. 3: 1922 s. 103-104.

3. Rec.: D. LOUISMET: Miracle et mystique. Paris 1923. *Prz. Teol.* R. 4: 1923 s. 251-252.

4. Rec.: P. GILOTEAUX: La bienheureuse Thérése de l'Enfant Jésus. Paris 1923. *Prz. Teol.* R. 4: 1923 s. 322-323.

5. Rec.: D. LOUISMET: La contemplation chrétienne. Paris 1923. *Prz. Teol.* R. 5: 1924 s. 56-63.

6. S. Thomae Articulus I de caritate et praemotio physica. *Prz. Teol.* R. 5: 1924 s. 175-178.

7. Rec.: R. GARRIGOU-LAGRANGE: Perfection chrétienne et contemplation selon S. Thomas d'Aquin et S. Jean de la Croix. Saint Maximin 1923. *Prz. Teol.* R. 5: 1924 s. 195-197.

8. Rec.: A. VONIER: A Key of the Doctrine of the Eucharist. London 1925. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 18 s. 322-325.

9. Oprac. i wyd.: LUISMET DOM S.: Życie mistyczne. Tłum. W. Gorczyńska. Przejrzał i poprawił... Lw. 1927 [rzecz. 1926] 8° s. nlb. 10, 212, nlb. 8. Biblioteka Przekładów Veritas.

10. Istota ofiary mszy św. *Ruch Teol.* Dod. do *Prz. Teol.* R. 2: 1930 s. 1-4, 42-44.

11. Nowsze teorie o istocie ofiary we mszy św. *Myst. Christi.* R. 2: 1930/31 s. 123-131, 174-185.

12. Oprac. i wstępem poprzedził: CAMELLI J.: Od socjalizmu do kapłaństwa. Lw. 1931 8° s. VIII, 216. Biblioteka Religijna.

13. Ideologia ruchu liturgicznego. *Szkoła Chryst.* R. 2: 1931 t. 2 s. 212-214.

14. Mistyczny charakter etyki Chrystusowej. *Szkoła Chryst.* R. 2: 1931 t. 3 s. 225-228.

15. „Crux confessariorum". *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 386-388, 553-554.

16. Częstość spowiedzi wiernych gorliwych w świetle prawa kanonicznego. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 123-124.

17. Uświadomienie w wierze. *Ruch. Teol.* R. 4: 1932 s. 32-37.

18. Z kazuistyki duszpasterskiej. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 123-124.

19. Lapsus calami. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 133-134.

20. Ut veritas amplius pateat. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 37-38, 50-53.

21. Zadania rekolekcji zamkniętych wobec Akcji Katolickiej. *Ruch Katol.* R. 3: 1933 s. 203-212.

22. Muss die restrictio mentalis von der katholischen Moraltheologie unbedingt mitgeschleppt werden? *Collect. Theol.* R. 15: 1934 s. 236-244.

23. O logikę w mistyce. *Gaz. Kośc.* R. 41: 1934 s. 80-82, 132-134.

24. Red.: *Gregoriana.* T. 1: 1935 — 4: 1938.

25. Istota chrześcijaństwa a Nowy Testament. *Gregoriana.* T. 1: 1935 s. 86-101.

26. Na marginesie Zjazdu Naukowego im. Bp. Ignacego Krasickiego. *Gregoriana.* T. 1: 1935 s. 102-108.

27. Rec.: A. ROZWADOWSKI: Życie wewnętrzne według nauki i życia św. Magdaleny Zofii Barat. P. 1935. *Gregoriana.* T. 1: 1935 s. 192-195.

28. Prawo natury a prawo sumienia. [Rec.] *Gregoriana.* T. 1: 1935 s. 196-204.

29. List otwarty do mego krytyka. *Gregoriana.* T. 2: 1936 s. 59-62.

30. [List do prof. K. Jareckiego]. *Gregoriana.* T. 2: 1936 s. 146-150.

31. O nas samych. *Gregoriana.* T. 2: 1936 s. 244-247.

32. Pro domo sua. *Gregoriana*. T. 2: 1936 s. 63-64.
33. Tezy teologii pasterskiej o częstotliwości spowiedzi wiernych. *Gregoriana*. T. 2: 1936 s. 196-207.
34. Nowe książki. *Gregoriana*. T. 2: 1936 s. 134-141.
35. Rec.: T. KALKSTEIN: Życie wewnętrzne matki Celiny Borzęckiej. P. 1936. *Gregoriana*. T. 3: 1937 s. 146-148.
36. Rec.: B. ŻULIŃSKA: Jeden z nas. W. 1936. *Gregoriana*. T. 3: 1937 s. 149-151.
37. Rec.: Z. KOSSAK: Krzyżowcy. P. 1936. *Gregoriana*. T. 3: 1937 s. 151-153.
38. List do redakcji „Szkoły Chrystusowej" w sprawie Konnersreuth. Lw. 1938 Wyd. OO Dominikanów 16° s. 28.
39. Częsta Komunia św. a częstość spowiedzi wiernych w praktyce duszpasterskiej. Lw. 1938 Zakł. Nar. Ossolineum 8° s. 32. Zbiorowa odb. artykułów z: *Gregoriana*. T. 2: 1936.
40. Rec.: P. KUBICKI: Żywe słowo na ambonie i poza amboną. T. 1. Sandomierz 1937. *Gregoriana*. T. 4: 1938 s. 36-37.
41. [Rec.: zbiorowa książek o sakramentach i liturgii]. *Gregoriana*. T. 4: 1938 s. 37-39.

II.

LECHICKI Cz.: Kościół ormiański w Polsce. Lw. 1928 s. 155; SMOLEŃSKI S.: Teologia moralna w XX wieku. W: *Dzieje teologii*. T. 3 cz. 1. Lubl. 1976 s. 277; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa. Z. 3. W. 1978 s. 143.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Bojułka, Bojółka Bronisław (1895-1939), jezuita, dogmatyk.

Urodził się 2 IV 1895 r. w Komańczy (pow. Sanok). Kształcił się w gimnazjum chyrowskim (1907-1912) i 12 XI 1912 r. wstąpił do zakonu jezuitów w Starej Wsi k. Brzozowa. Po dwuletnim nowicjacie kontynuował studia gimnazjalne w Welehradzie i Chyrowie, gdzie w 1917 r. zdał maturę. Studia filozoficzne odbył w Nowym Sączu (1917-1920), a następnie uczył łaciny i greki w Chyrowie (1920-1921), a łaciny, historii i geografii w Chełmie Lubelskim (1921-1922). Teologię studiował w Lowanium (1922-1926), gdzie też 24 VIII 1925 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Po rocznym nauczaniu teologii na Bobolanum w Lublinie (1926-1927) pogłębiał studia teologiczne na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie i uzyskał tam doktorat z teologii w 1928 r. W l. 1928-1935 wykładał teologię dogmatyczną w kolegium Bobolanum w Lublinie, a następnie współpracował w Warszawie z czasopismami jezuickimi: „Przeglądem Powszechnym" i „Sodalis Marianus". W czasie wybuchu wojny znajdował się w rezydencji jezuickiej w Grudziądzu, gdzie uwięziony przez Niemców 6 X 1939 r. został wkrótce rozstrzelany.

I.

1. Rec.: W. LOHN: Chrystus nauczający. Kr. 1927. *Prz. Powsz.* R. 44: 1927 t. 174 s. 375-376.
2. Czy wszyscy śmiertelni umrą? *Prz. Powsz.* R. 48: 1931 t. 191 s. 56-68.
3. Czy Go znasz? Nauki o Bogu. Kr. 1933 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 223.
4. O sakramencie odrodzenia. Kr. 1943 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 402.
5. Wszystko na większą chwałę Boga. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 203 s. 3-15.
6. Kazanie na uroczystość prymacji kapłańskich. W: *Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego*. Seria 2 t. 2. Kr. 1934 s. 34-50.
7. Rec.: F. KONIECZNY: Modlitwa u ludów pierwotnych. Studium historyczno-religijne. Lw. 1934. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 206 s. 125-126.
8. Zgorszenie Krzyża. *Prz. Powsz.* R. 53: 1936 t. 210 s. 67-79. — Toż w osob. odb. Kr. 1936 8° s. 15.
9. Potrójne oblicze katolicyzmu. *Prz. Powsz.* R. 53: 1936 t. 212 s. 156-170.
10. O tolerancję dobra. *Wiara i Życie*. R. 16: 1936 s. 199-203.
11. Co to jest duch? *Wiara i Życie*. R. 16: 1936 s. 252-256.
12. Z tajemnic czyśca. *Wiara i Życie*. R. 16: 1936 s. 316-321.
13. Rec.: I. M. BOCHEŃSKI: De cognitione existentiae Dei per viam causalitatis relate ad fidem catholicam. P. 1936. *Prz. Powsz.* R. 53: 1936 t. 211 s. 356-357.
14. Miara człowieka. *Prz. Powsz.* R. 54: 1937 t. 213 s. 84-92.
15. Dziwy w Magławicie. *Oriens*. R. 5: 1937 s. 53-56.
16. Wierzę w żywot wieczny. *Sod. Mar* R. 36: 1937 s. 487-490.

17. Czy wyrzec się świata? *Wiara i Życie*. R. 17: 1937 s. 285-289.
18. Rec.: S. JELEŃSKI: Światła tajemnic. Rozmowy dogmatyczne. P. 1937. *Prz. Powsz.* R. 54: 1937 t. 214 s. 396-397.
19. Los ludzki i przeznaczenie. *Sod. Mar.* R. 37: 1938 s. 116-119.
20. Modlitwa i jej paradoksy. *Sod. Mar.* R. 37: 1938 s. 311-316.
21. Szczyt chwały ludzkiego rozumu. *Wiara i Życie*. R. 18: 1938 s. 71-74.
22. Czar Bożego piękna. *Wiara i Życie*. R. 18: 1938 s. 138-141.
23. Jeszcze o czarze Bożego piękna. *Wiara i Życie*. R. 18: 1938 s. 226-227.
24. Od ruchu do jego źródła. *Wiara i Życie*. R. 18: 1938 s. 261-264.
25. Bóg jest wszędzie. Kr. 1939 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 467.
26. Wszechobecny a niewidzialny. *Wiara i Życie*. R. 19: 1939 s. 78-81.
27. Jest zło — więc musi być i Bóg. *Wiara i Życie*. R. 19: 1939 s. 111-114.
28. Czemu tyle tajemnic? *Wiara i Życie*. R. 19: 1939 s. 139-144.
29. Pojęcie „świętości". *Wiara i Życie*. R. 19: 1939 s. 232-236.
30. Lecz tam inaczej... Refleksje o Najświętszej Pannie, Pośredniczce łask. *Wiara i Życie*. R. 19: 1939 s. 258-262.
31. „Sen Geroncjusza" i przebudzenie. (Na marginesie ciekawej książki). *Wiara i Życie*. R. 19: 1939 s. 312-315.
32. Mam wątpliwości w wierze! *Wiara i Życie*. R. 19: 1939 s. 368-372.
33. „I ludzie niewierzący są uczciwi"! *Wiara i Życie*. R. 19: 1939 s. 395-400.
34. Tajniki Bożej miłości. *Wiara i Życie*. R. 19: 1939 s. 430-435.
35. Liczne drobne recenzje i notki bibliograficzne zamieszczał w *Przeglądzie Powszechnym* w l. 1934-1939.
36. Rkps: Ontologia. s. 84, 204. Rkps w Bibl. Teol. Bobol. w Warszawie, sygn. R. 109.
37. Rkps: Tractatus de soterologia, Lublin 1933-1934. Rkps w Bibl. Teol. Bobol. w Warszawie, sygn. R. 207.
38. Rkps: L'autorité et l'obligation; Tractatus de revelatione. Rkps w Bibl. Teol. Bobol. w Warszawie, sygn. R. 108 stron 44, 204.
39. Rkps: Tractatus de poenitentia. Rkps w Biblioteče Teologicznej w Warszawie, sygn. R. 217.

II.

BZOWSKI T.: Ku pamięci zmarłych chyrowiaków w latach 1939-1946. Stara Wieś 1946 s. 36-37; SZOŁDRSKI W.: Martyrologium duchowieństwa polskiego pod okupacją niemiecką w latach 1939-1945. *Sacr. Pol. Mill.* T. 11: Rzym 1965 s. 55; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską. Z. 1. W. 1977 s. 237; Z. 5. W. 1981 s. 73. — ATJKr.: Catalogus prov. Galicianae [1913-1918], prov. Poloniae [1919-1926], prov. Poloniae Maioris et Masoviae [1927-1939].

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Bok Józef (1886-1952), jezuita, pedagog, redaktor.

Urodził się 25 I 1886 r. w Starej Wsi k. Brzozowa. Do zakonu jezuitów wstąpił 3 II 1901 r. w Starej Wsi. Po studiach filozoficzno-teologicznych i 3-letniej praktyce pedagogicznej w Chyrowie przyjął 21 VI 1914 r. święcenia kapłańskie. W zakonnym studium filozofii wykładał homiletykę i pedagogikę, był moderatorem wielu sodalicji mariańskich, rekolekcjonistą i działaczem młodzieżowym. Dla dzieci zorganizował Krucjatę Eucharystyczną i był jej pierwszym ogólnopolskim promotorem (1927-1939), w l. 1927-1938 redagował organ Krucjaty „Hostia" oraz seryjne wydawnictwo dla dzieci Biblioteczka Eucharystyczna. Zmarł 4 II 1952 r. w Katowicach.

I.

1. Brat Franciszek Ostrowski T. J. *Nasze Wiad.* T. 3: 1910-1912 s. 278-290. — Toż w osob. odb. Kr. 1913 8° s. 15.
2. O. Jan Woyszwiłło T. J. *Nasze Wiad.* T. 4: 1913-1915 s. 346-356.
3. Przewodnik kółek ministrantów jako sekcji Rycerstwa Jezusowego czyli Krucjaty Eucharystycznej. Kr. 1930 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 74. — Toż. Kr 1935 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 37. — Toż. Kr. 1948 WAM 16° s. 85.
4. Przewodnik Rycerstwa Jezusowego czyli Krucjaty Eucharystycznej. Kr. 1930 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 148. — Toż. Kr. 1933 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 158. — Toż pt. Przewodnik Krucjaty Eucharystycznej czyli Rycerstwa Jezusowego Kr. 1939 Kraj. Sekr. Krucj. Euch. 16° s. 170. — Toż. Kr. 1939 Kraj. Sekr. Krucj. Euchar. 16° s. 160.

5. Ustawy kółek ministrantów dla młodzieży szkolnej. Kr. 1930 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 37. — Toż. Kr. 1935 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 37. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1948 WAM 16° s. 61.

6. Ustawy Rycerstwa Jezusowego czyli Krucjaty Eucharystycznej młodzieży szkolnej. Kr. 1930 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 55. — Toż. Kr. 1931 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 55. — Toż. Kr. 1934 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 57. — Toż. Kr. 1936 WAM 16° s. 50.

7. Sodalicja a eucharystyczne wychowanie młodzieży. *Sod. Mar.* R. 29: 1930.

8. O różnych systemach rekolekcyjnych. Odczyt... *Nasze Wiad.* T. 11: 1935-1938 s. 34-43.

9. Kazania. W: *Śladami Skargi. Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego.* T. 4-6. Kr. 1947-1948.

10. Liczne drobne art. w pismach: *Hostia*, 1927-1938; *Posł. Serca Jez.*, 1946-1951.

II.

BARGIEŁ F.: Bok Józef. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 743-744, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Bolek Franciszek (1886-1958), historyk polskiej emigracji.

Urodził się w Załężu (k. Jasła) 11 IX 1886 r. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1910 r. Do roku 1914 pracował w duszpasterstwie parafialnym diecezji przemyskiej. W czasie pierwszej wojny światowej służył w wojsku jako kapelan. W r. 1924 wyjechał do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. W Alliance College, Cambrige Springs, Pa. (1927-1931), w St. Francis High School, Athol Springs, N. Y. (1941-1945) i Canisius College, Buffalo, N. Y. (1944-1945) uczył religii i języka polskiego. W latach 1931-1941 był proboszczem w Sharon, Pa. W Stanach Zjednoczonych zorganizował wiele polskich szkół. Zasłużył się też jako działacz polonijny. Zmarł 7 VII 1958 r. w Buffalo, N. Y.

I.

1. Pan Chciwski czyli Skąpy zawsze dwa razy traci. Komedia w czterech aktach. P. 1911 Księgarnia św. Wojciecha 16° s. 59. Teatr Ludowy nr 11. Wyd. anonimowe. — Toż wyd. 2 P. [1921] Księgarnia św. Wojciecha 16° s. 61.

2. Wesele wiejskie. Sztuka ludowa na tle piosenek ludowych w czterech obrazach z muzyką i śpiewami. P. [1912] Księgarnia św. Wojciecha 16° s. 62 nlb. 15. Teatr Ludowy nr 20. — Toż wyd. 2. P. [1922] Księgarnia św. Wojciecha 16° s. 72.

3. Naród i lud w dziełach St. Wyspiańskiego. Gorlice 1912 16° s. 35.

4. Arcybiksup Cieplak i nasza młodzież. Detroit 1926 s. 30.

5. Osiedla założone przez Polaków w Stanach Zjednoczonych. The Towns and Villages settled by Poles in the United States. Lw. (1930) Książnica-Atlas 8° s. 12. Toż w Prz. Kartograficzny. 1930 nr 32.

6. Red.: Materiały Statystyczne. Sharon, Pa. Od roku 1932. Redaktor nacz.

7. Metody pasterskie katolickiej hierarchi kościelnej w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Sharon., Pa. 1934 8° s. 16.

8. Nowe księgi pielgrzymstwa polskiego albo rozważanie dla kleru polskiego w Ameryce. Milwaukee [?] s. 47. Druk. Kuriera Polskiego. Wydano pod pseud.: Prawdomówny.

9. Who's Who in Polish America. Sharon Herald 1939 8° s. 31. — Toż wyd. 2. Greenville, Pa. The Beaver Printing Co. [1940] 8° s. 161 nlb. 14. — Toż wyd. 3. New York 1943 s. 579 nlb. 2. Harbinger house. 8° — Toż wyd. 4. Arno Publishers 1970.

10. Ruch umysłowy wśród Polonii Amerykańskiej. Buffalo, N. Y. 1943 Druk. Dziennika dla Wszystkich. 8° s. 15.

11. Julian Tuwim, poeta żydowski, piszący po polsku, rozprawia o „głupocie polskiej". Odpowiedź na paszkwil poety umieszczony w komunistycznej gazecie „Robotnik Polski" w New York dnia 13 grudnia 1942 r. [Buffalo 1943] 4° s. nlb. 3.

12. The life of Father Skarga. Buffalo N. Y. [1943] The Riverside Press of Buffalo 8° s. 67.

13. The Intellectual Movement among Polish Americans. Buffalo N. Y. 1944 8° s. 19.

14. A Project for a „Polish-American Encyclopedia". A. Summary. *Polish-American Studies.* Vol. 1: 1944 s. 32-33.

15. Peter Skarga, S. J. In the Light of Current Research. Buffalo, N.Y. 1945 8° s. 7.

16. Polish in Thirty-two Institutions of Higher Learning in the United States. Buffalo, N. Y. 1945 s. 4.

17. Polish in Seventy-six Secondary Schools in the United States. Buffalo, N. Y. 1946 s. 4.

18. Tentative Plan for the Polish — American Encyclopedia. Buffalo, N. Y. 1947 s. 12.

19. The Polish American School System. New York 1948 Columbia Press Corporation 8° s. 108.
20. Three Main Principles of Life Americans of Polish Descent in the Unitet States of America. Buffalo, N. Y. 1949 s. 4.
21. Integration of the Polish American Group. Buffalo, N. Y. 1948 s. 8.
22. Red.: The Polish American Encyclopedia. T. 1: A-B. Buffalo 1954 8° s. XXIII, 562, ilustr. Praca zbiorowa. Red. naczelny.
23. Praca polskich zakonów żeńskich w Ameryce. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 7: 1956 z. 1 s. 35-52.
24. Catholic Priest of Polish Descent in the U. S. to 1957: A tentative List. *Sacr. Pol. Mill.* T. 6: 1959 s. 151-253. Współpraca z J. Swastkiem.

II.

TARAS P.: Bolek Franciszek. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 745, tamże literatura. — Ponadto: ŁOZA S.: Czy wiesz kto to jest? W. 1938 s. 59; Śp. Ks. Profesor F. Bolek. *Duszp. Polski Zagr.* R. 10: 1959 s. 81-82; KIETLICZ-WOJNACKI W: Polskie osiągnięcia naukowe na obczyźnie. Od średniowiecza do II wojny światowej. Lubl. 1980 s. 251.

Ks. Piotr J. Badura SJ

Borcz Kazimierz (1913-1973), pastoralista.

Urodził się 19 XI 1913 r. w Łańcucie, gdzie też uczęszczał do szkoły elementarnej i gimnazjum. W l. 1933-1938 odbył studia filozoficzno-teologiczne na Uniw. Lwowskim, wieńcząc je stopniem magistra teologii. Po otrzymaniu święceń kapłańskich 26 VI 1938 r. we Lwowie, pracował jako katecheta i wikary w Sokolnikach, a w l. 1943-1944 w Brodach. W 1944 r. zamieszkał w Łańcucie, we wrześniu 1945 r. przybył do Opola, gdzie rozpoczął pracę w charakterze wikarego przy kościele św. Piotra i Pawła, a następnie w parafii NMP. W l. 1951-1971 był proboszczem parafii NMP w Opolu. Pełnił też funkcję sędziego prosynodalnego i diecezjalnego duszpasterza mężczyzn. Ponadto był referentem duszpasterstwa służby zdrowia członkiem komisji do spraw miłosierdzia, sztuki sakralnej, liturgii, spraw katechetycznych oraz duszpasterstwa ogólnego. W 1967 r. został dziekanem opolskim i konsultorem diecezjalnym, a w 1971 r. rektorem Seminarium Duchownego w Nysie. Wykładał teologię pastoralną ogólną, medycynę pastoralną i pedagogikę. Otrzymał godność szambelana papieskiego. Zmarł 17 VII 1973 r. w Opolu i został pochowany w Łańcucie.

I.

1. Refleksje po „Zaduszkach". *Tyg. Powsz.* R. 4: 1948 nr 46 s. 10.
2. Czy „Bóg tak chciał..." *Katolik.* R. 1: 1955 nr 32 s. 5.
3. Maryi i nasza droga do nieba. *Katolik.* R. 1: 1955 nr 34 s. 1.
4. „To czyń, a będziesz żył". *Katolik.* R. 1: 1955 nr 7 s. 1.
5. W pocie czoła. *Katolik.* R. 1: 1955 nr 4 s. 1, 5.
6. „Zawitaj Pani świata...". *Katolik.* R. 1: 1955 nr 23 s. 4.
7. Dyskutować czy słuchać? *Katolik.* R. 2: 1956 nr 23 s. 5.
8. Emmaus... po co? *Katolik.* R. 2: 1956 nr 7 s. 6.
9. Jak wygląda Bóg? *Katolik.* R. 2: 1956 nr 12 s. 5.
10. Największe przykazanie. *Katolik.* R. 2: 1956 nr 8 s. 4; nr 9 s. 4, 5; nr 10 s. 1.
11. Od „słowa" — do ślubu. *Katolik.* R. 2: 1956 nr 3 s. 1, 2.
12. „Oto Serce, które tak bardzo umiłowało ludzi". *Katolik.* R. 2: 1956 nr 24 s. 1.
13. Owocny trud poznawania. *Katolik.* R. 2: 1956 nr 16 s. 8.
14. Wierzę, aby zrozumieć czy — rozumiem, aby wierzyć. *Katolik.* R. 2: 1956 nr 18 s. 4.
15. Zwycięstwo myśli Chrystusowej. *Katolik.* R. 2: 1956 nr 14/15 s. 6.
16. Śp. ks. Emil Kobierzycki. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 18: 1963 nr 3 s. 91-93.
17. Synod biskupa Marcina Gerstmanna (1574-1585). *Rocz. Teol. Śl. Opol.* T. 1: 1968 s. 293-313.

II.

URBAN W.: Duszpasterska siejba kapłanów — repatriantów na Ziemiach Odzyskanych w latach 1945-1970. Wr. 1972 s. 18-19; K. J.: Ks. Rektor Kazimierz Borcz. *Gość Niedz.* R. 50: 1973 nr 39 s. 311; ADAMIUK K.: Śp. ks. rektor Kazimierz Borcz. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 29: 1974 nr 2 s. 60-62. — Arch. Kurii Biskupiej w Opolu; Rocz. Diec. Opol. 1953-1968.

Ks. Józef Mandziuk

Borkowski Ludwik, w zakonie Aureliusz, (1887-1970), franciszkanin, kanonista, autor prac o Ziemi św.

Urodził się 25 VIII 1887 r. w **Sochocinie** k. Płońska w rodzinie rolniczej Walentego i Józefy Sadowskiej. W 1902 r. udał się do Palestyny, gdzie wstąpił do zakonu braci mniejszych (franciszkanów) w Kustodii Ziemi Świętej. Po ukończeniu nowicjatu w Nazarecie oraz studiów filozoficznych i teologicznych przyjął 21 XII 1912 r. święcenia kapłańskie. W grudniu 1913 r. rozpoczął pracę w Komisariacie Ziemi Świętej w Waszyngtonie, gdzie prowadził sprawy polskie tej instytucji. W l. 1915-1918 studiował prawo kanoniczne na Uniw. Katolickim w Waszyngtonie ukończone stopniem doktora. W 1921 r. powrócił do Palestyny. Uczył prawa kanonicznego w Seminarium Kustodii Ziemi św. w Jerozolimie (1921-1922), a następnie pracował jako prosekretarz w sekretariacie Kustodii (1929-1957), poświęcając wolny czas na oprowadzanie pielgrzmów, głównie polskich, jak i opracowaniu przewodników oraz artykułów na temat Ziemi św. Ostatnie lata życia spędził w infirmerii klasztoru Najświętszego Zbawiciela w Jerozolimie, gdzie też zmarł 16 VII 1970 r.

I.

1. De confraternitatibus ecclesiasticis. Washington DC 1918 [egz. w Bibl. KUL, sygn. III C 27800].

2. Ziemia, gdzie Chrystus żył, cierpiał i umarł. W: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1934*. Częstochowa 1933 s. 187-198. — Toż. *Kur. Liter-Nauk*. R. 24: 1933 nr 109 s. V.

3. Przewodnik po Ziemi świętej. Jerozolima 1934 Kustodia Ziemi świętej 16° s. VIII, 355. — Toż. Jerozolima [1942] OO. Franciszkanie 16° s. 214. — Rozdział: Grób Chrystusa Pana i Kalwaria wyd. w osob. odb. Jerozolima 1942 16° s. 24.

4. Oprac. i wyd.: C. ANGELINI: Żywot Pana Jezusa, dla dziatwy i młodzieży. Jerozolima 1937 Nakł. Kustodii Ziemi św. 8° s. 241.

5. O. Maksymilian Maria Kolbe, franciszkanin, fundator Milicji Niepokalanej. Jerozolima 1944 Druk. OO. Franciszkanów 16° s. 6.

6. Oprac.: Nowy Testament. Cztery Ewangelie w jednej. Wyd. 2. Jerozolima [1945] Wyd. Biskupa Polowego 16° s. 416.

7. Ewangelia podstawą reguły franciszkańskiej. *Pochod. Seraf.* R. 16: 1948 s. 149-151.

8. O grobie Bożym (1149-1949). *Ruch Biblij.* R. 2: 1949 s. 165-168.

9. Nawiedzenie Najśw. Maryi Panny. *Sod. Mar.* [Londyn]. R. 7: 1953 nr 7/8 s. 2-3.

10. Oryginalny pomnik ku czci Bogarodzicy na miejscu Jej nawiedzenia w Ziemi świętej. *Sod. Mar.* R. 8: 1954 nr 3 s. 9-10.

11. Polskie pamiątki w Betlejem. *Gość Niedz.* R. 34: 1964 s. 308.

12. Red.: *Kalendarz Krzyżowca*. Washington DC, 1915-1919.

II.

SZTEINKE A. J.: Borkowski Ludwik. W: *Polscy kanoniści*. W. 1981 cz. 1 s. 47, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Borniński Piotr, kryp. Ks. P. B., r., P. Bor. (1862-1936), prałat kapituły płockiej, dogmatyk, popularyzator teologii, redaktor.

Urodził się 29 IV 1862 r. we wsi Draganie pod Płockiem jako syn Andrzeja i Marcjanny z Kajkowskich. Nauki początkowe i Gimnazjum ukończył w Płocku. Tu także wstąpił do Seminarium Duchownego w 1880 r. Po ukończeniu studiów teologicznych wysłany został w 1885 r. na studia do Akademii Duchownej w Petersburgu, którą ukończył w 1889 r. ze stopniem magistra teologii. W tym też roku 16 III otrzymał święcenia kapłańskie. Po powrocie do Płocka otrzymał nominację na profesora Seminarium Duchownego. Obowiązki te spełniał prawie przez 38 lat wykładając teologię dogmatyczną i historię Kościoła. Oprócz tego był promotorem sprawiedliwości w sądzie biskupim, a od 1904-1906 r. surogatem w konsysto-

rzu płockim. W 1901 r. został odznaczony godnością kanonika katedralnego, a w 1908 r. prałata archidiakona tejże kapituły. Od 1906-1910 r. był redaktorem „Miesięcznika Pasterskiego Płockiego" — organu duchowieństwa diecezji płockiej. Pełnił funkcję wizytatora klasztorów i zgromadzeń zakonnych. W 1918 r. powołany został na stanowisko rektora Seminarium Duchownego, funkcję tę spełniał do 1927 r. W tymże roku przeszedł ks. Borniński na stanowisko oficjała Sądu Biskupiego obdarzony jednocześnie godnością protonotariusza apostolskiego. Przez długie lata był prokuratorem kapituły, a w 1929 r. został jej prepozytem. Był współpracownikiem „Encyklopedii kościelnej" opracowując hasła głównie z dziedziny dogmatyki katolickiej. Zmarł 29 IV 1936 r. w Płocku, pochowany na miejscowym cmentarzu.

I.

1. Kościół katolicki w stosunku do kultury i cywilizacji. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 nr 21 s. 324-326; nr 22 s. 341-344; nr 24 s. 374-376; nr 26 s. 405-409.

2. Mowa żałobna przy zwłokach śp. biskupa Michała Nowodworskiego pasterza płockiego wypowiedziane przez... w dniu 16 VI 1896 r. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 nr 27 s. 417-422. — Toż w osob. odb. W. 1896 Druk. F. Czerwińskiego 16° s. 22.

3. Nabożeństwo codzienne do Pana Jezusa. W. 1896. Druk. S. Niemiry 8° k. 2.

4. Spod Płocka. *Echa Płoc. Łomż.* R. 9: 1900 nr 28 s. 4.

5. Na schyłku wieku. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 nr 48 s. 760-762; nr 49 s. 775-776; nr 50 s. 793-794.

6. Rec.: A. SZLAGOWSKI: Konferencje wypowiedziane na rekolekcjach dla mężczyzn. W. 1900. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 nr 12 s. 191-192; nr 15 s. 238-239; nr 16 s. 254-255.

7. Błędy fałszywej nauki głoszonej przez kapłanów zowiących się Mariawitami. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 nr 8 s. 101-102. — Toż w osob. odb. Płock 1906 Druk. K. Miecznikowskiego 8° s. 19.

8. Jak się mamy zachować w sprawach politycznych według nauki Stolicy Apostolskiej. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 nr 9 s. 233-236.

9. Święty Augustyn i studia kapłańskie. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 nr 9 s. 236-243.

10. Śp. ks. Florian Oksza Stablewski arcybiskup gnieźnieński i poznański. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 nr 10 s. 278-280.

11. Kilka słów o sztuce kościelnej. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 nr 10 s. 280-282.

12. Legalizacja sekty mariawitów. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 nr 9 s. 244-246.

13. Sprawozdanie z konferencji księży dziekanów i wicedziekanów. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 nr 10 s. 249-254.

14. Baczność! *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 nr 10 s. 269-272.

15. Kościół i feminizm. *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 nr 1 s. 7-9.

16. Kurs socjologii w seminariach. *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 nr 7 s. 190-191.

17. O katechizacji osób dorosłych. *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 nr 11 s. 286-289; nr 12 s. 306-307.

18. Śp. ks. Aleksander Zaremba. *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 nr 3 s. 55.

19. Aleksander Zaremba profesor Seminarium Płockiego (1855-1907). Płock 1907 Druk. K. Miecznikowskiego 16° s. 26.

20. Nowiny. *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 nr 12 s. 321-323.

21. List ks. arcybiskupa Teodorowicza. *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 nr 12 s. 319-320.

22. Okólnik Stolicy Apostolskiej. *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 nr 2 s. 40-43.

23. Rec.: D. STASZEWSKI: Mława — opis historyczny. W. 1907. *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 nr 6 s. 162.

24. Polska Macierz Małorolnych. *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 nr 6 s. 161.

25. O obowiązku katolickim. *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 nr 6 s. 150-153.

26. Dzień 29 kwietnia 1907 roku. *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 nr 5 s. 128-135.

27. Nowicjuszki w klasztorze Fenicjanek w Przasnyszu. *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 nr 4 s. 115.

28. Śp. ks. Mieczysław Pallulon biskup żmudzki. *Mies. Past. Płoc.* R. 3: 1908 nr 6 s. 174-178.

29. Wynagrodzenie kapłanów za posługi religijne przez parafian. *Mies. Past. Płoc.* R. 3: 1908 nr 1 s. 24-25.

30. Związek katolicki. *Mies. Past. Płoc.* R. 3: 1908 nr 1 s. 21-22; nr 2 s. 98-101.

31. 50-lecie kapłaństwa Piusa X (1858-1908). *Mies. Past. Płoc.* R. 3: 1908 nr 10 s. 251-254.

32. Kongres Eucharystyczny w Londynie. *Mies. Past. Płoc.* R. 3: 1908 nr 10 s. 254-257.

33. Jubileusz J. E. ks. arcybiskupa Popiela. *Mies. Past. Płoc.* R. 3: 1908 nr 10 s. 266-267.

34. Kongres w Welehradzie i zjazd w Troicko-Sergiejewskiej Ławrze i w Wilnie. *Mies. Past. Płoc.* R. 4: 1909 nr 9 s. 233-235.
35. Śp. ksiądz prałat Antoni Szaniawski. *Mies. Past. Płoc.* R. 4: 1909 nr 12 s. 351.
36. Czy dozwolony jest lock aut? *Mies. Past. Płoc.* R. 4: 1909 nr 8 s. 206-207.
37. Stosunek ascezy do zajęć kapłańskich i nauk teologicznych. *Mies. Past. Płoc.* R. 5: 1910 nr 4 s. 77-79; nr 5 s. 97-99.
38. Moje pragnienia. W: *Wiązanka literacka ziemi płockiej.* s. 76-77.
39. Dziwne a podstępne uproszczenia. *Mazur.* R. 8: 1913 nr 25 s. 385-386.
40. Sprawozdanie naocznego uczestnika z Kongresu Eucharystycznego międzynarodowego 24 odbytego na wyspie Malcie od 22-27 kwietnia r. b. *Mazur.* R. 8: 1913 nr 20 s. 311-313; nr 21 s. 328-331; nr 22 s. 346-348; nr 23 s. 360-362; nr 24 s. 378-380.
41. Rec.: P. DMOCHOWSKI: Ambona i jej zadania w naszych czasach. Płock 1913. *Mies. Past. Płoc.* R. 9: 1914 nr 2 s. 76-77.
42. Ks. biskup Jaczewski. *Mies. Past. Płoc.* R. 9: 1914 nr 8 s. 253-258.
43. Nabożeństwo żałobne. *Kur. Płoc.* R. 2: 1916 nr 265 s. 4.
44. Straty materialne i krzywdy moralne wyrządzone przez najazd bolszewików w Seminarium Duchownym w Płocku. *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 207 s. 2-3.
45. Mowa na powitanie J. E. Augusta Hlonda arcybiskupa gnieźnieńsko-poznańskiego, Prymasa Polski. *Dz. Płoc.* R. 5: 1926 nr 275 s. 2.
46. Kwesta w kościołach na Seminarium Duchowne. *Kur. Płoc.* R. 7: 1921 nr 212 s. 1.

II.

Ks. Infułat Piotr Borniński nowy prepozyt kapituły płockiej. *Mazowsze Płoc. i Kujawy.* R. 2: 1927 nr 12 s. 116-117; Śp. ks. Piotr Borniński. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 19 s. 224; Wyprowadzenie zwłok śp. ks. Bornińskiego do bazyliki katedralnej. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 103 s. 1; Śp. ks. infułat Piotr Borniński. *Mies. Past. Płoc.* R. 31: 1936 nr 5 s. 238-240; DMOCHOWSKI P.: Wspomnienia z życia i działalności śp. ks. Piotra Bornińskiego, infułata. *Mies. Past. Płoc.* R. 31: 1936 nr 7 s. 332-336.

Ks. Michał Grzybowski

Borowski Antoni (1884-1968), Wikariusz Generalny Diecezji Włocławskiej, prałat papieski, profesor Uniw. Warszawskiego, a potem Katolickiego Uniw. Lubelskiego, moralista.

Urodził się w Pabianicach k. Łodzi w rodzinie mieszczańskiej. Do Gimnazjum uczęszczał w Radomsku i Łodzi. Początkowo zamierzał studiować nauki techniczne w Petersburgu. We wrześniu 1903 r. wstąpił do Włocławskiego Seminarium Duchownego. Dnia 30 IX 1906 r. w Dobrzecu k. Kalisza otrzymał święcenia kapłańskie. Został następnie skierowany na wikariat do parafii Goszczanów k. Turku. Początkowo miał zamiar udać się na studia do Insbrucku ale pod wpływem rady ówczesnego rektora Seminarium włocławskiego ks. I. Radziszewskiego podjął decyzję studiowania w Lowanium. Studia na Wydziale Teologicznym tzw. theologia maior zaczął w październiku 1908 r. W czasie studiów uczęszczał na seminarium historyczne prowadzone przez specjalistę od zagadnień metodologii historii, prof. Cauchi. W 1908 r. uzyskał licencjat z teologii moralnej. Do kraju wrócił w czerwcu 1911 r. z prawdopodobnie rozpoczętą rozprawą doktorską, podejmując wykłady z teologii moralnej we włocławskim Seminarium Duchownym. W swoim życiorysie ksiądz Borowski napisał, że doktorat uzyskał w latach 1911-1918 w Lowanium (spis wykładowców Uniw. Warszawskiego podaje tylko rok uzyskania doktoratu — 1922). W 1918 r. ks. Borowski został mianowany regensem Seminarium włocławskiego, obejmując jednocześnie wykłady z homiletyki i prawa kościelnego. W 1919 r. wystąpił z inicjatywą utworzenia związku skupiającego wychowawców i profesorów zakładów kształcących kandydatów do kapłaństwa. W 1921 r. został prezesem tegoż związku. W l. 1925-1927 po zrzeczeniu się funkcji rektora, pozbawiony wszelkich ofic̨jów kościelnych, przebywał w klasztorze sióstr dominikanek pod Czę-

stochową. Od stycznia 1927 r. zaczął wykłady na Wydziale Teologii Katolickiej Uniw. Warszawskiego, pozostając pracownikiem naukowym tej uczelni, aż do przejścia na emeryturę w dniu 31 VIII 1949 r. Na Uniw. Warszawskim brał udział w pracach Komisji Teologów i Kanonistów, wyłonionej przez Episkopat Polski dla opracowania statutów Synodu Plenarnego. Równocześnie został mianowany przez Ministerstwo Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. zastępcą przewodniczącego Komisji Odwoławczej dla słuchaczy Uniw. Warszawskiego. W l. 1938-1939 prowadził wykłady z teologii moralnej w Warszawskim Instytucie Wyższej Kultury Religijnej. W czasie wojny aresztowany razem z grupą profesorów i alumnów włocławskich został wywieziony do tymczasowego więzienia w Lądzie k. Słupcy. Zwolniony stamtąd 26 VI 1940 r. resztę okupacji spędził w Sulejowie. Stamtąd dojeżdżał do Warszawy z wykładami prowadzonymi w ramach tajnego uniwersytetu. W okresie powojennym przez jakiś czas pełnił funkcję Administratora Apostolskiego Diecezji Włocławskiej. Jednocześnie prowadził wykłady z teologii moralnej i pastoralnej w Seminarium włocławskim. Od 1945 r. przez ponad piętnaście lat był również proboszczem parafii św. Jana Chrzciciela we Włocławku. W l. 1957-1962 prowadził wykłady z teologii moralnej szczegółowej na KUL. Ostatnie lata swego życia spędził we Włocławku. Zmarł 8 IX 1968 r. Zgodnie ze swym życzeniem został pochowany w miejscowości Gidle k. Częstochowy.

I.

1. Jubileusz Uniwersytetu w Lowanium. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 458-461.
2. Rec.: A. S. COZZI: Disputationes theologiae moralis methodo positivo-scholastico-casuistico confectae... Taurini 1911. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 6 s. 283-284.
3. Rec.: Revue des Sciences Philosophiques et Théologiques. A. 5: 1911 n. 2. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 6 s. 474.
4. Rec.: E. VACANDARD: Études de critique et d'histoire religieuse. Paris 1910. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 88-92.
5. Rec.: S. ŻUKOWSKI: Komunia dzieci w świetle dekretu „Quam singulari". Lw. 1911. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 6 s. 461-462.
6. Teologia Focjusza. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 6 s. 318-335, 411-430.
7. Praktyka Komunii św. w pierwszych dwu wiekach Kościoła. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 8 s. 128-138, 222-231.
8. Przegląd teologii moralnej. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 8 s. 447-445; R. 5: 1913 t. 9 s. 362-373; R. 6: 1914 t. 11 s. 354-366.
9. Rec.: CREUSEN S. J.: Tabulae fontium traditionis christianae. Friburgii Br. 1911. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 8 s. 189-190.
10. Rec.: W. KOCHAŃSKI: O pięciu warunkach dobrej spowiedzi. Wil. 1912. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 8 s. 191-192.
11. Rec.: C. C. LANZI: Promptuarium theologiae moralis universae. Taurini 1912. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 8 s. 278.
12. Rec.: B. ŁUBIEŃSKI: Życie św. Alfonsa Liguorego. Kr. 1911. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 8 s. 88-90.
13. Rec.: Moralprobleme. Freiburg Br. 1911. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 7 s. 85-88.
14. Rec.: Revue de Sciences Philosophiques et Théologiques. A. 5: 1911 n. 3-4. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 8 s. 95-96.
15. Rec.: J. RUINAUT: Le schisme de Photius. Paris 1910. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 7 s. 95.
16. Rec.: J. VAUGHAN: Precz z celibatem! W. 1911. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 7 s. 188.
17. Rec.: J. ŻUKOWSKI: Maria tarczą wiary, czyli stanowisko Bogarodzicy w apologii chrystianizmu. Wyd. 2. Lw. 1912. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 8 s. 90.
18. Rec.: A. COZZI: Disputationes theologiae moralis methodo positivo-scholastico confectae. Taurini 1912. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 10 s. 87-89, 475.
19. Rec.: A. KOPYCIŃSKI: Wierzę w święty Kościół powszechny. Tarnów 1912. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 9 s. 476.
20. Rec.: N. SEBASTIANI: Summarium theologiae moralis. Taurini 1913. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 10 s. 474-475.
21. Rec.: A. SZYMAŃSKI: Uświadomienie katolickie. W. 1913. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 9 s. 184-185.
22. Rec.: A. VRESTAL: Katolická Mravouka. Praga 1912. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 10 s. 87-89.

23. Rec.: Wskazówki jak urządzać biblioteki. Kr. 1913. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 10 s. 187-188.

24. Wspomnienie o ks. K. Przeździeckim. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 7: 1913 s. 81-83.

25. Jak się winien zachować spowiednik wobec onanizmu małżeńskiego? *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 t. 11 s. 170-179.

26. Mowa na pogrzebie ks. Moczyńskiego. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 8: 1914 s. 316-319.

27. Mowa w katedrze włocławskiej na nabożeństwie żałobnym za duszę ś.p. Piusa X. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 8: 1914 s. 306-311.

28. Mowa z okazji wyboru Benedykta XV. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 8: 1914 s. 316-319.

29. Rec.: Krótkie nauki i homilie. P. 1914. *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 t. 11 s. 476-477.

30. Rec.: A. LISIECKI: Konstantyn Wielki. P. 1913. *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 t. 11 s. 85-87.

31. Rec.: A. PĘSKI: Kazania pasyjne. Płock 1914. *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 t. 11 s. 281.

32. Pius X, papież. *Aten. Kapł.* R. 6/7: 1914/15 t. 12 s. 10-18.

33. Pontyfikat Piusa X a sakramenty święte. *Aten. Kapł.* R. 6/7: 1914/15 t. 12 s. 34-70. — Toż w osob. odb. Włocławek 1916 Druk. Diec. 8° s. 49.

34. Rec.: I. CHARSZEWSKI: Dialogi filozoficzno-religijne. Wil. 1913. *Aten. Kapł.* R. 6/7: 1914/15 t. 12 s. 95-96.

35. Rec.: W. CHOTKOWSKI: Kazanie w dzień sekundycji kapłańskich Piusa P. P. X. P. 1914. *Aten. Kapł.* R. 6/7: 1914/15 t. 12 s. 234.

36. Rec.: Moralne podstawy życia narodowego. W. 1914. *Aten. Kapł.* R. 6/7: 1914/15 t. 12 s. 213-214.

37. Kazanie na nabożeństwie pokutnym o uproszenie pokoju. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 9: 1915 s. 48-51.

38. Kazanie wygłoszone w katedrze włocławskiej... na nabożeństwie w dzień Ojca św. Benedykta XV. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 10: 1916 s. 185-190.

39. Sprawozdanie z prac nad przygotowaniem „Ordinatio Seminarii Vladislaviensi". *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 10: 1916 s. 260-262.

40. Przegląd rozporządzeń Stolicy Apostolskiej z 1914-1916 r. *Aten. Kapł.* R. 8: 1917 t. 13 s. 118-151.

41. Nowa karność w sprawie wstrzemięźliwości i postu. *Aten. Kapł.* R. 9. 9/10: 1917/18 t. 14 s. 109-116.

42. Sakramentologia w świetle nowego prawa kościelnego. *Aten. Kapł.* R. 9/10: 1917/18 t. 14 s. 72-108; R. 10: 1918 t. 15 s. 1-74: — Toż w osob. odb. Włocławek 1918 Druk. Diec. 8° s. 136. — Toż. Wyd. 2 uzup. Włocławek 1920 Druk. Diec. 8° s. 144.

43. Jak należy pojmować zasadę: „In necessitate omnia bona sunt communia". *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 12: 1918 s. 351-352.

44. Mowa wygłoszona z powodu przybycia do Włocławka wizytatora apostolskiego ks. A. Ratti. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 12: 1918 s. 270-274.

45. Nekrolog Augustyna Lehmkuhla, TJ [1834-1918]. *Aten. Kapł.* R. 10: 1918 t. 15 s. 188-189.

46. 46. Rec.: F. KLIMKE: Hasła etyczno-religijne monizmu. Kr. 1914. *Aten. Kapł.* R. 10: 1918 t. 15 s. 220-221.

47. Rec.: E. MATZEL: Benedykt XV wobec wojny światowej. Kr. 1916. *Aten. Kapł.* R. 10: 1918 t. 15 s. 220.

48. Rec.: O światopogląd. W. 1917. *Aten. Kapł.* R. 10: 1918 t. 15 s. 222.

49. Zjazd rektorów seminariów duchownych w Przemyślu. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 13: 1919 s. 292-294.

50. Odezwa w sprawie jubileuszu 350-lecia Włocławskiego Seminarium Duchownego. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 14: 1920 s. 82.

51. Notatka o ofiarności dla Seminarium Duchownego. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 15: 1921 s. 31.

52. Zjazd przedstawicieli seminariów duchownych we Włocławku. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 15: 1921 s. 316-317.

53. Budzenie i ochrona powołań kapłańskich. W: *Pamiętnik I zjazdu [Związku Zakładów Teologicznych w Polsce].* Włocławek 1922 s. 57-71.

54. Mowa na nabożeństwie dziękczynnym po wyborze Ojca św. Piusa XI. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 16: 1922 s. 114-118.

55. Mowa na nabożeństwie żałobnym za spokój duszy papieża ś.p. Benedykta XV. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 16: 1922 s. 38-45.

56. Sprawa Związku Zakładów Teologicznych w Polsce. W: *Pamiętnik I zjazdu [Związku Zakładów Teologicznych w Polsce].* Włocławek 1922 s. 17-25.

57. Na budowę gmachu dla Liceum przy Seminarium Duchownym we Włocławku. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 17: 1923 s. 487.

58. Uwagi o podręczniku ks. J. Mausbacha pt. „Katholische Moraltheologie". W: *Pamiętnik II zjazdu [Związku Zakładów Teologicznych w Polsce].* Włocławek 1924 s. 147-161.

59. Rec.: J. WORONIECKI: Katolicka etyka wychowawcza. Cz. 1. Analityczna. P. 1925. *Aten. Kapł.* R. 11: 1919/25 t. 16 s. 114-118.

60. Niższe seminarium a ochrona powołania duchownego. W: *Pamiętnik III zjazdu*

[Związku Zakładów Teologicznych w Polsce]. Lubl. 1925 s. 54-76.

61. Post w świetle nauki św. Bazylego. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 132-151.

62. Przegląd rozporządzeń Stolicy Apostolskiej z 1917-1925 r. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 s. 395-402, 497-505; R. 13: 1927 t. 19 s. 57-62, 163-170, 370-380, 482-491; t. 20 s. 46-55, 160-169, 273-281, 383-391, 481-488.

63. Rec.: P. DURIEUX: L'Eucharistie. Paris 1925. GERBER J.: La sainte Eucharistie. Paris 1925. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 218-219.

64. Rec.: THOMAS A VILLANOVA A ZEIL: Tractatus de satisfactione sacramentali. Oeniponte 1926. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 18 s. 220.

65. Rec.: P. JANET: Zarys etyki w rozwoju historycznym. P. 1926. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 417-418.

66. Rec.: J. LUBELSKI: Etyka katolicka. Tarnów 1926. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 86-88.

67. O sumieniu. [Studium teologiczno-moralne]. Część ogólna. Włocławek 1928 Druk. Diec. 4° s. VII, 151.

68. Państwo bez Boga. W: *Akcja Katolicka.* Zbiór kazań P. 1928 s. 189-201.

69. Przegląd rozporządzeń Stolicy Apostolskiej z 1927 r. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 21 s. 264-272.

70. Rozgrzeszenie w trybunale pokuty pod warunkiem „si es dispositus". *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 271-284.

71. Charakter jako synteza wychowania chrześcijańskiego. *Prz. Katol.* R. 67: 1929 s. 401-402.

72. Męstwo i jego rola w wyrobieniu charakteru. *Prz. Katol.* R. 67: 1929 s. 177-178, 194-195. — Toż w: *Problemy religijno-moralne.* W. 1929 s. 107-119.

73. Idea Boga — pierwowzorem życia moralnego. W: *Idea Boga.* W. 1930 s. 119-132.

74. Przegląd rozporządzeń Stolicy Apostolskiej z 1928-1929 r. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 26 s. 369-385, 394-399, 484-499.

75. Rec.: J. LUBELSKI: Etyka katolicka. Wyd. 2. Tarnów 1926. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 184-186.

76. Rola duszpasterza w większym mieście. W: *Duszpasterstwo miejskie.* W. 1930 s. 33-45. — Toż. *Kron. Diec. Włocł.* R. 24. 1930 s. 17-26.

77. Warunkowe szafarstwo sakramentalne. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 26 s. 23-36, 243-267, 338-351, 457-467. — Toż w osob. odb. Włocławek 1936 Druk. Diec. 8° s. 102. — Toż. Z przedm. Loe R. Smith. Londyn 1962 „Veritas" 8° s. 103.

78. Warunkowe szafarstwo chrztu św. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 128-149.

79. Własność prywatna według św. Augustyna. W: *Studia Augustiańskie.* W. 1931 s. 93-113.

80. U źródła poglądów liberalnych na małżeństwo. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 390-392, 406-408, 422-425. — Toż. w osob. odb. W. 1932 s. 16. Bibl. Akcji Katol. Nr 10. — Toż. *Pro Christo.* R. 8: 1932 s. 7-14, 65-72. — Toż w: *Małżeństwo a Kościół.* W. 1934 s. 10-27.

81. Etyka św. Bazylego o własności prywatnej. Żółkiew 1933 s. 40.

82. Przegląd rozporządzeń Stolicy Apostolskiej z 1930-1932 r. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 31 s. 463-480; t. 32 s. 53-58, 277-291, 393-404.

83. Zagadnienie miłości ojczyzny czy sprawiedliwości społeczno-państwowej w drugim kazaniu sejmowym ks. Piotra Skargi. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 32 s. 225-244. — Toż w osob. odb. W. 1933 s. 22.

84. Zmysłowość. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 280-289.

85. Dwa poglądy na własność prywatną starochrześcijański i współczesny mu pogański. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 369-379.

86. Sprawiedliwość społeczna. *Głos. Kapł.* R. 8: 1934 s. 289-298.

87. Rec.: M. MEULEMEESTER DE: Bibliographie generale des écrivains Redemptoristes. P. 1. Louvain 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 106-107.

88. Charakter irracjonalny wątpliwości w wierze. W: *Chrystianizm wobec niewiary i ateizmu.* W. 1935 s. 23-42.

89. Arcypasterz warszawski i jego działalność pasterska. [W 50 rocznicę święceń kapłańskich kard. A. Kakowskiego]. *Głos Kapł.* R. 10: 1936 s. 219-247.

90. Przegląd rozporządzeń Stolicy Apostolskiej z 1933-1935 r. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 281-291, 360-371; t. 38 s. 167-178, 291-296.

91. Sprawozdanie z działalności Wydziału Teologii Katolickiej Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie za rok akademicki 1934/35. W. 1936 s. 24.

92. Sprawiedliwość społeczna w świetle encykliki „Quadragesimo anno". *Aten. Kapł.* R. 23: 1937 t. 39 s. 417-431.

93. Śp. ks. Karol Makowski. W: *Pamiętnik VIII zjazdu* [Związku Zakładów Teologicznych w Polsce]. Kr. 1937 s. 343-349.

94. Kazanie podczas mszy św. żałobnej za duszę ś.p. Piusa XI. *Kron. Diec. Włocł.* R. 39: 1937 s. 85-89.

95. Prymat prawa Bożego. *Aten. Kapł.* R. 25/31: 1939 t. 43 s. 9-21.

96. Rec.: P. LUMBRERAS: De iustitia. Romae 1938. *Pol. Prz. Tomist.* R. 1: 1939 s. 90-91.

97. Teologia moralna. Cz. 1 t. 1. W.

Archidiec. Inst. Akcji Katolickiej 8° s. VI, 364. Wyd. Inst. Wyższej Kultury Religijnej. Nr 4. — Toż. Cz. 1 t. 1-2. Włocławek 1945 Druk. Diec. 8° s. 344, 375. — Toż. Wyd. 2 Lubl. 1960 Tow. Naukowe KUL 4° s. nlb. 4, 411.

98. Do wielebnego duchowieństwa diecezji włocławskiej. *Kron. Diec. Włocł.* R. 39: 1945 s. 5-8.

99. Do wiernych Kościoła rzymsko-katolickiego diecezji włocławskiej. *Kron. Diec. Włocł.* R. 39: 1945 s. 8-10.

100. Przemówienie okolicznościowe z racji otwarcia bazyliki katedralnej we Włocławku. *Kron. Diec. Włocł.* R. 39: 1945 s. 15-18.

101. Wznowienie „Kroniki Diecezji Włocławskiej". *Kron. Diec. Włocł.* R. 39: 1945 s. 1-2.

102. Wznowienie wydania tygodnika „Ład Boży". *Kron. Diec. Włocł.* R. 39: 1945 s. 11-12.

103. Złote gody kapłańskie J. E. ks. biskupa Wł. Jasińskiego. *Kron. Diec. Włocł.* R. 39: 1945 s. 88-90.

104. Polska bibliografia teologiczno-moralna. *Aten. Kapł.* R. 38: 1946 t. 45 s. 101-108, 207-212, 308-316; R. 39: 1947 t. 46 s. 201-208, 305-312, 409-416, 518-525. — Toż w osob. odb. Włocławek 1947 Druk. Diec. 8° s. 54.

105. Św. Alfons Liguori, teolog — moralista. *Aten. Kapł.* R. 38: 1946 t. 45 s. 320-332.

106. Opieka nad chorymi. W: *Nauka pasterzowania.* T. 2. Kielce 1947 s. 244-259.

107. Rec.: J. FIUTA: Istota męstwa chrześcijańskiego według nauki św. Tomasza z Akwinu. Lubl. 1946. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 196-197.

108. Rec.: Nauka pasterzowania. Kielce 1947. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 47 s. 475-476.

109. Terminologia teologiczno-moralna (łacińsko-polska), *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 47 s. 88-92, 207-214, 317-320, 457-463; R. 40: 1948 t. 48 s. 94-98, 195-200, 299-304, 395-404, 516-518; t. 49 s. 82-89, 191-200, 303-308, 399-408, 509-516; R. 41: 1949 t. 50 s. 89-96, 195-200, 297-304, 399-408, 499-506; t. 51 s. 105-108, 192-200, 292-299, 385-389, 497-498; R. 42: 1950 t. 52 s. 314-315. — Toż w osob. odb. Włocławek 1947-1949 s. 167.

110. Crux confessariorum. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 49 s. 459-468; R. 41: 1949 t. 50 s. 43-54.

111. Odpowiedź. [Na artykuł S. Sobalkowskiego: Jeszcze „crux confessariorum"]. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 50 s. 471-473.

112. Rec.: J. KELLER: Czyn jako wyraz postawy moralnej Augusta Cieszkowskiego. Lubl. 1948. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 51 s. 171-176.

113. Zagadnienie chrztu dzieci. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 50 s. 235-250.

114. Warunkowe szafarstwo sakramentu pokuty. *Sprawozd.* TN KUL. T. 11: 1961 s. 12-21.

115. Cnoty boskie. S. 82. [Skrypt powiel.] — Bibl. Sem. Włocł.

116. Istnienie - sakramentu pokuty w starożytności chrześcijańskiej. [Włocławek ok. 1967] 4° s. 416. Mszps — Bibl. Sem. Włocł.

117. O sakramencie pokuty. 4° s. 28, 69. [Skrypt powiel.] — Bibl. Sem. Włocł.

II.

ROSIK S.: Borowski Antoni. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 823-824, tamże literatura. — GRAJNERT J. P.: Śp. ks. Antoni Borowski. *Kron. Diec. Włocł.* T. 51: 1969 s. 282-284. — Arch. Diec. Włocł.: akta pers.; Arch. KUL, akta pers. (nr 607).

Ks. Antoni Poniński

Brasse Aleksy (1901-1956), prawnik, kanonista.

Kapłan archidiecezji gnieźnieńskiej, urodzony 1 VII 1901 w Siedlcu k. Wolsztyna, był synem tamtejszego kierownika szkoły. W Berlinie uczęszczał do szkół, egzamin zdał w 1920 r. w Gimnazjum Realnym w Stelitz i zapisał się na wydział prawny i ekonomiczny. Po roku studiów wstąpił do Seminarium Duchownego w Poznaniu; święcenia kapłańskie przyjął 18 X 1925 r. Na prośbę biskupa łódzkiego przeszedł z wikariatu w Inowrocławiu na stanowisko prefekta szkół niemieckich w Łodzi (1927-1928), potem został skierowany do Rzymu na studia specjalistyczne z prawa kanonicznego, które ukończył ze stopniem doktora. Od 1930 r. był wikariuszem archikatedralnym w Gnieźnie i notariuszem tamtejszej Kurii i Trybunału Metropolitalnego, później objął jeszcze obowiązki obrońcy węzła małżeńskiego i penitencjarza w katedrze, w 1937 r. otrzymał godność kanonika gremialnego Kapituły Prymasowskiej.

W 1939 r. usunięty z Gniezna przez władze okupacyjne, udał się do Generalnej Gubernii. Gdy powrócił po wyzwoleniu Gniezna, podjął swe dawne obowiązki, w 1946 r. został mianowany dziekanem Kapituły; kierował odbudową katedry i w 1950 r. został proboszczem parafii archikatedralnej. Przez krótki okres, w 1954 r., wykładał prawo kanoniczne w Seminarium Duchownym i pełnił urząd oficjała sądu kościelnego w Gnieźnie. Zmarł w szpitalu w Poznaniu 18 V 1956 r.

Swoją wiedzę prawniczą wykorzystywał w pracy administracyjnej i sądowniczej, a także w licznie głoszonych referatach. Natomiast pisał nie wiele, uwzględniając w artykułach przede wszystkim tematykę prawa małżeńskiego.

I

1. Rec.: *Apollinaris*. Czasopismo prawnicze, wydane przez profesorów Uniwersytetu Apollinaris w Rzymie. *Aten. Kapł.* T. 23: 1929 s. 206-207.
2. Prawna natura Konkordatu. *Aten. Kapł.* T. 25: 1930 s. 50-53.
3. Normae ad art. 22 Concordati Polonici. Decretum pro applicatione art. 22 Concordati Polonici. *Apollinaris*. R. 3: 1930 s. 392-3.
4. Nie chcemy takiego prawa małżeńskiego. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 46 s. 770.
5. Precz z rozwodami! *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 49 s. 818.
6. Prawdziwa droga. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 50 s. 835.
7. Postępowanie karne w kodeksie prawa kanonicznego i nowym KPK. *Czasopismo Adwokatów Polskich*. R. 1931 nr 10.
8. Postępowanie karne w kodeksie prawa kanonicznego a nowym KPK. *Czasopismo Adwokatów Polskich*. R. 1932 nr 3.
9. Edicta polonica. Novus Codex procedurae civilis. *Apollinaris*. R. 5: 1933 s. 35-37.
10. Edicta polonica. Lex de tributis pro Ecclesia solvendis. *Apollinaris*. T. 6: 1933 s. 26-27.
11. Spojrzyj w duszę. Krótkie kazania na okres Zielonych Świąt. Gniezno 1935 Druk. J. B. Lange 8° s. 78.
12. Błogosławienie małżeństw przez wikariuszów. *Aten. Kapł.* T. 36: 1935 s. 496-498.
13. Ogniska dla bezrobotnej młodzieży. *Mies. Kośc. dla Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 50: 1935 s. 140-142.
14. Sposób postępowania w kościelnych procesach małżeńskich. Gniezno 1936 Druk. J. B. Lange 8° s. 39.
15. Przewodnik po katedrze gnieźnieńskiej. P. 1956 Druk. św. Wojciecha 16° s. 65, nlb. 3.

II.

GLEMP J.: Brasse Aleksy. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 1044; BAR J. R.; Brasse Aleksy. W: *Polscy kanoniści*. Cz. 1 s. 47-48.

Ks. Marian Banaszak

Bromboszcz Teofil Aleksander, krypt.: T.B. (1886-1937), buskup sufragan katowicki, biblista, redaktor.

Pochodził z wielodzietnej rodziny chłopskiej. Urodził się 25 IV 1886 r. w Katowicach-Ligocie jako syn Michała i Franciszki z d. Zdziarek. Szkołę Elementarną ukończył w Ligocie, do Gimnazjum uczęszczał w Pszczynie, a następnie w Gliwicach, gdzie uzyskał świadectwo dojrzałości. Studia teologiczne odbył na Uniwersytecie Wrocławskim. Po otrzymaniu święceń kapłańskich 26 VI 1912 r., rozpoczął pracę jako wikary w Szczecinie. W okresie I wojny światowej był kapelanem wojskowym, pełniąc przez pewien czas funkcje proboszcza garnizonu w twierdzy toruńskiej. W 1918 r. na Uniwersytecie Wrocławskim uzyskał doktorat z teologii, przedstawiając pracę pt.: „Die Einheit des Johannes-Evangeliums". W 1919 r. został wikarym przy katedrze we Wrocławiu i redaktorem „Posłańca Niedzielnego". W tym czasie był również duszpasterzem Polaków i brał udział w akcji plebiscytowej na Śląsku. w l. 1920-1923 był proboszczem w Ormontowicach. Odrzucił propozycję objęcia profesury Nowego Testamentu na Uniwersytecie Wileńskim. Po utworzeniu administracji

apostolskiej w Katowicach, został egzaminatorem prosynodalnym, cenzorem ksiąg religijnych, członkiem komisji do czystości wiary oraz wikariuszem generalnym. Otrzymał godność kanonika gremialnego kapituły katedralnej i prałata domowego. W latach 1927-1934 był proboszczem w Mysłowicach. Dnia 24 III 1934 r. został mianowany biskupem tytularnym Kandeby i pierwszym sufraganem katowickim. Sakrę biskupią otrzymał 3 VI 1934 r. w Mysłowicach. Zmarł 12 I 1937 r. i pochowany został w podziemiach katedry katowickiej.

I

1. Der Einzug Jezu in Jerusalem bei Mondschein. Ein Beitrag zur Chronologie der Leidensgeschichte. *Biblische Zeitschrift*. R. 9: 1911 s. 164-170.
2. Biada dziewczynom. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 33 s. 203.
3. Branie udziału w wyborach jest obowiązkiem. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 42 s. 262.
4. Był Chrystus socjalistą? *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 47 s. 290.
5. Chleb w kamień obrucony. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 12 s. 76-77.
6. Chrystus naszym lekarzem. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 36 s. 217-218.
7. Czym jest socjalizm? *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 18 s.110-112.
8. Droga Krzyżowa. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 14 s. 85-86.
9. Katechizm podstawą wychowania. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 35 s. 213-214.
10. Kinematografy. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 36 s. 223.
11. Łaski Ducha Św. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 23-24 s. 141-142.
12. Miłosierdzie Boskie. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 51 s. 314.
13. Nabożeństwo w niedzielę palmową na polu bitwy. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 15 s. 95-96.
14. Nadzieja narodów. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 49 s. 301-302.
15. „Niech będzie pochwalony..." *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 41 s. 249-250.
16. Niewolnik a syn. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 52 s. 521-522.
17. Pan Jezus niesprawiedliwie sądzony. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 12 s. 73-74.
18. Pan Jezus przed Piłatem i Herodem. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 13 s. 81-83.
19. Przyczyny rozstroju społecznego. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 16 s. 98-99.
20. Pycha przed upadkiem. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 33 s. 201-202.
21. Światło prawdziwe. *Głosy znad Odry*. R. 2: 1919 nr 2 s. 61-64.
22. Ukrzyżowanie Chrystusa Pana. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 15 s. 93-94.
23. Wesele w Panu. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 50 s. 305-306.
24. Wiersz: Na Wniebowzięcie. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 33 s. 201. — Toż. R. 42: 1936 s. 391.
25. Wilki w owczej skórze. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 30 s. 181-182.
26. Zachowanie się socjalistów na Górnym Śląsku. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 42 s. 262-263.
27. Zmartwychwstanie. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 16 s. 97-98.
28. Zmartwychwstanie a Komunia św. *Posł. Niedz.* R. 25: 1919 nr 17 s. 105-106.
29. Cóż jest ponad ciebie, o piękna miłości? *Posł. Niedz.* R. 26: 1920 nr 7 s. 49-50.
30. Czeski szowinizm religijny. *Posł. Niedz.* R. 26: 1920 nr 6 s. 42-43.
31. Dary łaski Bożej. *Posł. Niedz.* R. 26: 1920 nr 3 s. 17-18.
32. Jesteśmy dziećmi wolności. *Posł. Niedz.* R. 26: 1920 nr 11 s. 81-82.
33. Nasze wybawienie. *Posł. Niedz.* R. 26: 1920 nr 12-13 s. 88-90.
34. Nieczystość i łakomstwo. *Posł. Niedz.* R. 26: 1920 nr 10 s. 73-74.
35. Ofiara apostolstwa św. Pawła. *Posł. Niedz.* R. 26: 1920 nr 6 s. 41-42.
36. Oto teraz czas zbawienia. *Posł. Niedz.* R. 26: 1920 nr 8 s. 57-58.
37. Rozważanie na uroczystość Trzech Króli. *Posł. Niedz.* R. 26: 1920 nr 1 s. 1-2.
38. Szczyt miłości bliźniego. *Posł. Niedz.* R. 26: 1920 nr 4 s. 25-26.
39. Walka o zbawienie duszy. *Posł. Niedz.* R. 26: 1920 nr 5 s. 33-34.
40. Wola Boża: poświęcenie wasze. *Posł. Niedz.* R. 26: 1920 nr 9 s. 65-66.
41. Życie według woli Boskiej. *Posł. Niedz.* R. 26: 1920 nr 2 s. 9-10.
42. Dante. *Głosy znad Odry*. R. 4: 1921 nr 2 s. 73-76.
43. Wyd. i opr.: Konstanty DAMROTH: Dzieje biblijne Starego i Nowego Testamentu. Mikołów 1923 8° s. 265.
44. Budowa katedry. *Gość Niedz.* R. 2: 1924 nr 51 s. 6-7.
45. Wyd.: Katechizm katolicki dla wiernych i szkół. Katowice 1924 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 16° s. 143. — Toż. Wyd. 2. Katowice 1929 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 16° s. 143. — Toż. Wyd. w j. niemieckim. Katowice 1929 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 16° s. 139. — Toż. Wyd. 3. Katowice 1931 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 16° s. 143, ilu-

stracje. — Toż. Wyd. 4. Katowice 1934 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 16° s. 143.

46. Eine brennende Pflicht. *Der Sonntagsbote*. R. 1: 1925 nr 3 s. 3-4.

47. Kinematografy. *Gość Niedz.* R. 3: 1925 nr 35 s. 4-5.

48. Śląskie Seminarium Duchowne. *Gość Niedz.* R. 3: 1925 nr 49 s. 2-3.

49. Z drogi do Ameryki. *Gość Niedz.* R. 3: 1925 nry 25, 28, 29, 32, 36.

50. Die Wahrheit über das Martyrium der deutschen Katholiken in Polen. [Współautor: J. GAWLINA]. Katowice [1926] 8° s. 39.

51. Nasza katedra. *Gość Niedz.* R. 4: 1926 nr 1 s. 34.

52. Die Einheit des Johannes-Evangeliums. Katowice 1927 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 8° s. 248. [Desertacja doktorska].

53. Wyd.: Mały Katechizm Katolicki dla średnich klas szkół powszechnych. Katowice 1931 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 16° s. 76.

54. Duchowieństwo diecezjalne a propaganda budowy katedry. *Wiad. Diec. [Kat.]* R. 8: 1933 nr 2 s. 57-62.

55. U kolebki „Gościa Niedzielnego". *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 37 s. 404.

56. Die seelsorggliche Betreuung der deutschen Katholiken in der Diözese Katowice. Katowice 1934 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 8° s. 36.

57. Redakcja: *Posłaniec Niedzielny dla Archidiecezji Wrocławskiej*. R. 25: 1919 — R. 26: 1920; *Głosy znad Odry*. R. 6: 1923 — R. 7: 1924.

II.

Handbuch des Bistums Breslau. Breslau 1912-1925; Rocznik Diecezji Śląskiej. Katowice 1924-1936; J. E. Biskup Sufragan Ks. dr Teofil Bromboszcz. *Wiad. Diec. [Kat.]* R. 9: 1934 s. 85-87; Konsekracja Ks. Bpa Sufragana Dra Bromboszcza w Mysłowicach. *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 22 s. 307-308; KUDERA J.: Historia parafii mysłowickiej. Mysłowice 1934 s. 132-135, 180, 260; Nominacja Bpa Sufragana diec. katowickiej. *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 15 s. 205; Pierwszy Biskup Sufragan diecezji katowickiej. *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 16 s. 215; Unser neue Weihbischof. *Der Sonntagsbote*. R. 10: 1934 nr 15 s. 149; GAWLINA J.: Mowa żałobna, wygłoszona na pogrzebie śp. Ks. Biskupa-Sufragana Bromboszcza. *Wiad. Diec. [Kat.]*. R. 12: 1937 s. 2-10; J. E. Ks. Biskup Sufragan Dr Teofil Bromboszcz. *Gość Niedz.* R. 15: 1937 nr 3 s. 37; JOSIŃSKI R.: Śp. ks. biskup-sufragan dr Teofil Bromboszcz wychowawca młodzieży. *Mies. Katech. Wychow.* R. 26: 1937 z. 4 s. 189-192; KOMINEK B.: Oremus... Pierwszy asystent kościelny Akcji Katolickiej na Śląsku J. E. Ksiądz Biskup Dr Teofil Bromboszcz. *Akcja Katolicka na Śląsku*. R. 1: 1937 nr 1-2 s. 3; Pogrzeb śp. Ks. Biskupa Bromboszcza. *Gwiazdka Ciesz.* R. 90: 1937 nr 6 s. 3; Weihbischof Dr Bromboszcz. *Der Sonntagsbote*. R. 13: 1937 nr 3 s. 21-22; Zgon śp. ks. Biskupa Teofila Bromboszcza. *Gwiazdka Ciesz.* R. 90: 1937 nr 5 s. 1; ŁOZA S.: Czy wiesz, kto to jest? W. 1938 s. 73; BANKA J.: 25 rocznica śmierci ks. bpa Bromboszcza. *Nasza Przeszł.* T. 15: 1962 s. 304; Tenże: Biskup Teofil Bromboszcz (1886-1937). *Nasza Przeszł.* T. 23: 1966 s. 179-311; ZATORSKI A.: Ks. biskup Teofil Bromboszcz. *Wrocł. Tyg. Kat. Katolik.* R. 13: 1969 nr 45 s. 2; WOSNITZA F.: Bischöfe aus dem Raum des Kattowitzer Bistums. W: Beiträge zur schlesischen Kirchengeschichte. Gedenkschrift für Kurt Engelbert, hrsg. von B. Stasiewski. Köln-Wien 1969 s. 227; MARON F.: Historia diecezji katowickiej. *Nasza Przeszł.* T. 44: 1975 s. 9-87; MIERZWA L.: Działalność wydawnicza diecezji katowickiej w pierwszym pięćdziesięcioleciu jej istnienia. *Nasza Przeszł.* T. 44: 1975 s. 122-124, 128; PLUTA J.: Wkład duchowieństwa pochodzącego ze Śląska Górnego i Cieszyńskiego w nauki teologiczne. *Śl. Stud. Hist.-Teol.* T. 8: 1975 s. 201; ŻEBROK F.: Dzieje Śląskiego Seminarium Duchownego. *Nasza Przeszł.* T. 44: 1975 s. 91, 94, 95; GRYGLEWICZ F.: Bromboszcz Teofil bp. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 1088.

Ks. Józef Mandziuk

Bromski Józef (1872-1937), profesor Uniw. Warszawskiego, orientalista. Pochodził z zamożnej rodziny mieszczańskiej. Urodził się 1 III 1972 r. w Wieruszowie (pow. wieluński) jako syn Teodora i Anieli z Świeściakowskich. Podstawy do dalszej nauki dało mu Gimnazjum filologiczne w Kaliszu. W 1890 r. wstąpił do Seminarium Duchownego we Włocławku i po pięciu latach studiów filozoficzno-teologicznych otrzymał święcenia kapłańskie w roku 1895. Jako młody kapłan zajmował stanowisko wikariusza w Warcie (1895-1897), w Lutomiersku (1897-1898), w Kłobucku (1898), w Raciążku (1898-1899). W roku 1899 przeniósł się do Piotrkowa

Trybunalskiego, aby już na dłuższy czas tu zamieszkać i związać się silnie z miasteczkiem, pełniąc tu w latach 1899-1914 funkcję rektora kościoła pobernardyńskiego. Prowadził wytężoną pracę duszpasterską, a resztę czasu poświęcał pracy umysłowej. Po opanowaniu trzech języków nowożytnych: niemieckiego, francuskiego i angielskiego przystąpił do nauki hebrajskiego i arabskiego, a następnie asyryjsko-babilońskiego i sumeryjskiego. Jednocześnie odbywał podróże naukowe po Europie. W 1912 r. wyjechał do Jerozolimy i blisko dwa lata studiował w Kolegium św. Szczepana, nie robiąc jednak stopnia naukowego. Odbywał podróże naukowe po Palestynie, Syrii i Egipcie. Studia kontynuował w Instytucie Biblijnym w Rzymie, znów bez stopnia naukowego. W roku 1914 powrócił do kraju, aby dalej pełnić funkcję rektora kościoła i prefekta Gimnazjum w Piotrkowie. Jednak wkrótce został z tych funkcji zwolniony, ponieważ przez związek ze Stronnictwem Narodowym, a po wybuchu I wojny światowej z legionistami — naraził się władzom diecezjalnym. Wynajął więc prywatne mieszkanie w Piotrkowie i utrzymywał się z lekcji na pensjach i w szkole handlowej.

W roku 1921 został powołany na Uniw. Warszawski, w celu objęcia lektoratu języka asyryjskiego, lecz brak stopnia naukowego uniemożliwiał dalszą karierę naukową. Udał się więc do Lwowa i tak otrzymał doktorat z teologii. (Ułatwiły to świadectwa odbytych dotychczas studiów). W r. 1926 habilitował się i w 1930 r. został profesorem języków semickich Uniw. Warszawskiego. W roku akademickim 1932/33 był dziekanem Wydziału Teologicznego Uniw. Warszawskiego. Odznaczony był godnością kanonika honorowego kapituły sandomierskiej, którą nadał mu bp W. Jasiński, oraz „Krzyżem Niepodległości". Zmarł 1 II 1937 r. w Warszawie.

I

1. Tłum.: FOUARD C. H.: Początki Kościoła. Św. Piotr i pierwsze lata chrześcijaństwa... Piotrków 1908 J. Zradziński 8° s. nlb. 4, XIV, nlb. 1, 16-415.

2. Tłum.: FOUARD C. H.: Początki Kościoła. Święty Paweł... T. 1-2. W. 1911-1912 Bibl. Dzieł Chrześcijańskich 8° s. nlb. 4, 362, V, VIII, 288, mapa 1.

3. Inscription votive du roi Sulgi. [Współautor.:] M. SCHORR. *Rocz. Orient*, R. 2: 1919/24 s. 188-189.

4. Rec.: W. SZCZEPAŃSKI: Najstarsze cywilizacje wschodu klasycznego. Babilon. W. 1923. *Prz. Teol.* R. 4: 1923 s. 316-320.

5. Chaldea i ślady wpływów jej kultury u sąsiednich ludów. *Prz. Katol.* R. 3: 1924 s. 152-154, 167-169, 185-187, 218-219, 232-233, 250-252, 262-264, 298-300, 328-332. — Toż w osob. odb. pod zmien. tyt.: Kultura Chaldei i ślady jej wpływów w sąsiednich krajach. Cz. 1. Okres kamienia. W. 1924 [Druk.:] „Polak-Katolik" 8° s. 88.

6. Tłum.: Enuma eliš, czyli opowieść babilońska o powstaniu świata. W. 1925 Druk. Rolnicza 8° s. nlb. 4, 141, nlb. 3.

7. Le nouveau monument d'Add-Nirâri I. [Współaut.:] M. SCHORR. *Rocz. Orient.* R. 4: 1926 s. 190-195.

8. Les tablettes cunéiformes de la collection du Musée National à Varsovie. [Współaut.:] M. SCHORR. *Rocz. Orient.* R. 5: 1927 s. 1-20. — Toż w osob. odb. Lw. 1927 Druk. Uniw. Pozn. 8° s 20..

9. Piśmiennictwo w Šumero-Akkadzie, Babilonii i Asyrii. Napisał... W: *Wielka literatura powszechna.* T. 1. W. 1930 s. 227-270.

10. Piśmiennictwo w Šumero-Akkadzie, Babilonii i Asyrii. Wybór tekstów i przekł. W: *Wielka literatura powszechna.* T. 5. W. 1932 s. 123-125.

11. Historia Azji Przedniej. W: *Wielka historia powszechna.* T. 1. W. 1935 s. 489-629.

12. Tłum.: Gilgameš. Poemat asyryjski. Transkrypcja i tłum. z asyryjskiego opatrzone objaśnieniami. (Streszczenie). W. 1936 [Druk.:] J. Cotta 8° s. 8, tabl. 12.

13. Gramatyka asyro-babilońska. [Złożona do druku w PAU, ale nie ukazała się. Prawdopodobnie zaginęła].

14. Historia Sumerii i Akkadii. [Złożona do druku w PAU, ale nie ukazała się. Prawdopodobnie zaginęła].

II.

LIBROWSKI S.: Bromski Józef. W: *Enc. katol.* T. 2. Lubl. 1976 kol. 1088-1089, tamże literatura. — Inform. Bibl. Uniw. w Warszawie.

Ks. Kazimierz Rulka

Brukwicki Piotr, krypt.: X. P. B. (1876-1965), misjonarz, historyk Kościoła.

Urodził się 20 II 1876 r. w Wysokiej koło Piły jako syn Leonarda i Elżbiety Bednarskiej. Szkołę średnią ukończył w Krakowie w Małym Seminarium Księży Misjonarzy, do którego zapisał się w 1889 r. W cztery lata później wstąpił do zgromadzenia misjonarzy, a 1 XI 1895 złożył śluby wieczyste. Po ukończeniu studium filozoficzno-teologicznego przyjął 1 VII 1900 r. święcenia kapłańskie. Przez kilka następnych lat pracował głównie jako kapelan zakładu dla starców im. Helclów w Krakowie i w krakowskim szpitalu św. Łazarza. W l. 1909-1912 oraz 1913-1914 był wikariuszem w parafii Milatyn Nowy w archidiecezji lwowskiej. W tym czasie towarzyszył także biskupowi Władysławowi Bandurskiemu w wizytacjach pasterskich, a w czasie I wojny światowej przebywał z nim w Wiedniu. Od r. 1920 pracował przy misjonarskim kościele w Wilnie. W r. 1922 opuścił jednak zgromadzenie, otrzymując w rok później formalne zwolnienie ze ślubów misjonarskich. Jako kapłan diecezjalny pracował potem i rozwijał ożywioną działalność społeczną na terenie powiatu brasławskiego. Jednym z dzieł Brukwickiego jest zbudowany przez niego kościół w Dryświatach. W 1945 r. wrócił do archidiecezji gnieźnieńskiej, w której pozostał do końca życia. Interesował się historią Kościoła, zwłaszcza jego dziejami lokalnymi. Wprawdzie nie drukował wiele, ale to, co po nim pozostało posiada trwałą wartość. Pod koniec życia, mieszkając w Łobżenicy koło Wyżyska, opracował kroniki kilku sąsiednich parafii i spisał wspomnienia z okresu pobytu u misjonarzy. Zmarł 1 XII 1965 r. i pochowany został na miejscowym cmentarzu.

I

1. Wyd.: Manualik Dzieci Maryi. Wyd. 6. Kr. 1910 Nakł. XX Misjonarzy, Druk. Związkowa 16° s. XIV, 453. [Nie podpisany].

2. Milatyn Nowy. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 16: 1910 s. 100-109.

3. Cudowny obraz Pana Jezusa Ukrzyżowanego w kościele Księży Misjonarzy w Milatynie Nowym. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 16: 1910 s. 289-298; R. 17: 1911 s. 45-52, 189-197; R. 18: 1912 s. 65-73, 241-246; R. 19: 1913 s. 116-127.

4. Z Milatyna Nowego. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 17: 1911 s. 89-103.

5. Cudowny obraz Pana Jezusa w Milatynie Nowym. Historia obrazu, łaski i cuda z dodatkiem modlitw i pieśni. Brody [1911] Nakł. XX Misjonarzy w Milatynie Nowym, Druk. F. Westa w Brodach 16° s. 132.

6. Niemczyzna w Galicji. *Gaz. Kośc.* R. 20: 1912 s. 118-119.

7. Kilka uwag w obronie galicyjskich obieżyświatów. *Gaz. Kośc.* R. 20: 1912 s. 387-389.

8. Wielbmy Pana. Zbiór najpiękniejszych modlitw i nabożeństw. (Dla panien). Zebrał i ułożył... Kr. 1914 Nakł. XX Misjonarzy, Druk. Związkowa 16° s. XVI, 443. — Toż. [Wyd. 2]. Kr. 1921 Nakł. XX Misjonarzy, Druk. „Powściągliwość i Praca" w Miejscu Piastowym 16° s. XVI, 429.

9. Śp. ksiądz Franciszek Ksawery Wrodarczyk. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 23: 1921 s. 175-204. — Toż w osob. odb. Kr. 1921 Druk. Związkowa 8° s. 32. — Toż fragm. pt.: X. Franciszek Ksawery Wrodarczyk. *Rocz. Mariański.* R. 5: 1929 s. 135-139, 164-168.

II.

BRUKWICKI P.: Wspomnienia. Rkps w Arch. Misjonarzy w Krakowie w Stradomiu; JANACZEK S.: Krakowska Prowincja Księży Misjonarzy (1865-1914). Lubl. 1979 s. 137. Mps w Arch. Misjonarzy w Krakowie na Stradomiu; BIMA Fr.: Spis wychowanków Małego Seminarium Księży Misjonarzy w Krakowie 1878/79-1958/59. *Meteor.* R. 35: 1959 s. 148; GŁADYSZEWSKI

L.: Brukwicki Piotr W: *Enc. katol.* T. 2: 1976 kol. 1102-1103. — Arch. Wizytatora Prowincji w Krakowie: Katalog misjonarzy 1867-1925.

Stanisław Janaczek

Brząkalski Józef (1863-1926), jezuita, historyk Kościoła, redaktor. Urodził się w Gusinie w Królestwie Polskim 16 II 1863 r. Do zakonu wstąpił 29 VIII 1882 r. Nowicjat i studia humanistyczne odbył w Starej Wsi k. Brzozowa (1882-1887), filozofię studiował w Tarnopolu (1887-1889), a teologię w Krakowie (1890-1893), gdzie 25 VI 1893 r. przyjął święcenia kapłańskie. Pracował jako zawiadowca gospodarczy Wydawnictwa Księży Jezuitów w Krakowie (1893-1896, 1914-1918), kaznodzieja i spowiednik w wielu domach jezuickich w Galicji, najdłużej w Staniątkach (1903-1908, 1918-1921) oraz archiwariusz prowincji w Krakowie (1912-1914). Redagował pismo zakonne „Nasze Wiadomości" (1913-1915, 1918). Zmarł w Nowym Sączu 23 VI 1926 r.

I

1. O. Antoni Reichenberg T. J. Kr. 1904 Druk. A. Koziańskiego 16° s. 245. — Toż. Kr. 1922 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 222.
2. O. Franciszek Ksawery Morgenbesser. *Nasze Wiad.* T. 1: 1904-1906 s. 204-216.
3. O. Maciej Szaflarski. *Nasze Wiad.* T. 1: 1904-1906 s. 650-664.
4. O. Walerian Mrowiński Towarzystwa Jezusowego. Kr. 1906 Nakł. Przyjaciół Zmarłego, Druk. Czasu 16° s. 182.
5. O. Franciszek Ksawery Stuer. *Nasze Wiad.* T. 2: 1906-1909 s. 108-119.
6. Ze Staniątek. *Nasze Wiad.* T. 2: 1906-1909 s. 275-281.
7. Dom rekolekcyjny we Lwowie. *Nasze Wiad.* T. 2: 1906-1909 s. 380-492.
8. Tłum. i wyd.: Reguła św. O. Benedykta, patriarchy wielu zakonów pod tąż regułą żyjących... z łacińskiego na język polski przełożona i dla klasztoru PP. Benedyktynek w Staniątkach zastosowana... Kr. 1909. Nakł. Benedyktynek 8° s. 252, III.
9. Brat Józef Jankiewicz. *Nasze Wiad.* T. 3: 1910-1912 s. 92-96.
10. Żywot wielebnej matki Teresy Rondeau, założycielki zgromadzenia sióstr Matki Bożej Miłosierdzia... Kr. 1911 Nakł. MM. Miłosierdzia, Druk. A. Koziańskiego 8° s. 410, IV.
11. Bajki rozsiewane o św. Janie Franciszku Regisie i o św. Alojzym Gonzadze. *Nasze Wiad.* T. 4: 1913-1915 s. 166-175.
12. W setną rocznicę wskrzeszenia zakonu Towarzystwa Jezusowego. *Nasze Wiad.* T. 4: 1913-1915 s. 321-324.
13. Dokumenty i źródła do historii cudownego obrazu Matki Boskiej Loretańskiej w kościele św. Barbary w Krakowie. *Nasze Wiad.* T. 4: 1913-1915 s. 357-363.
14. Wyd.: Consuetudines communes provinciae Lithuanae Soc. Jesu quibus accedunt consuetudines particulares domus professae Varsaviensis... Dodatek archiwalny do Naszych Wiad. [t. 4 nr 18]. Cracoviae [1913] 8° s. 63. Wydane na podstawie rękopisu z ATJKr.
15. Wieża kościoła św. Barbary w Krakowie. *Nasze Wiad.* T. 4: 1913-1915 s. 10-24.
16. O. Julian Święcicki. *Nasze Wiad.* T. 4: 1913-1915 s. 101-103.
17. Dom misyjny w Żywcu (1731-1773). *Nasze Wiad.* T. 5: 1916-1920 s. 57-71.
18. Dwusetna rocznica katalogu jezuitów polskich. *Nasze Wiad.* T. 5: 1916-1920 s. 118-120.
19. O. Jan Sygański. *Nasze Wiad.* T. 5: 1916-1920 s. 109-111.

II.

ZAŁĘSKI S.: Jezuici w Polsce. T. 5. Kr. 1906 s. 935, 995, 1171; J. A[NDRASZ]: Do nekrologu śp. O. J. Brząkalskiego T. J. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 329-330; WOJTOŃ W.: Śp. O. Brząkalski. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 29-31; [BZOWSKI T.]: Ojcowie i bracia Towarzystwa Jezusowego zmarli w polskich prowincjach od r. 1820. Kr. 1932 s. 167-168; ŚWIĄTEK F.: Z dziejów polskiego żywotopisarstwa świętych. Lubl. 1937 s. 152. — ATJKr.: Catalogus provinciae Galicianae SJ in annum 1883 [...in annum 1918]; Catalogus provinciae Poloniae SJ in annum 1919 [...in annum 1926].

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Brzuski Henryk, krypt.: Ks. H. B. (1896-1942), historyk sztuki kościelnej.

Urodził się jako najstarszy syn Józefa i Izabeli z Kruszewskich 14 I

1896 w Przytoce, pow. ciechanowskiego. Po zdobyciu podstawowych wiadomości szkolnych, w 1906 r. rozpoczął naukę w Gimnazjum w Płocku. W l. 1913-1919 studiował w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku. Oprócz filozofii i teologii pociągała go także sztuka, której tajniki zgłębiał przy pomocy podręczników francuskich i niemieckich. Święcenia kapłańskie otrzymał 22 VI 1919 r. i przez krótki czas pełnił obowiązki wikariusza w Rakowie, bowiem już w r. 1920 został skierowany na Uniw. Jagielloński, gdzie studiował historię sztuki. Studia ukończył w 1924 r. z tytułem doktora filozofii, otrzymanym na podstawie pracy „O witrażach Kościoła Mariackiego" napisanej pod kierunkiem prof. J. Pagaczewskiego.

Po powrocie ze studiów został mianowany profesorem sztuki chrześcijańskiej w Seminarium Włocławskim a potem także kustoszem Muzeum Diecezjalnego. W 1925 r. przybyła mu funkcja radcy kurialnego dla spraw budowlanych w diecezji a następnie — członka komisji państwowo-kościelnej ochrony zabytków kultury i sztuki na diecezję włocławską. Od 1932 r. był wicerektorem Seminarium Duchownego we Włocławku, a od 1938 poza tym — egzaminatorem prosynodalnym. W l. 1924-1932 uczył jako prefekt w Gimnazjum żeńskim J. Steinbokówny we Włocławku. Sporadycznie pełnił jeszcze inne funkcje duszpasterskie.

W 1939 r. został aresztowany i, po przebyciu różnych więzień i obozów, osadzony w obozie koncentracyjnym w Dachau, skąd 12 X 1942 został wywieziony na zagazowanie.

B. był znawcą historii sztuki, budownictwa kościelnego i muzealnictwa. Dobra znajomość przedmiotu pozwalała mu, mimo słabej wymowy, prowadzić interesujące wykłady z historii sztuki kościelnej.

I

1. Prawo a wolność. *Przedświt.* R. 1: 1918/19 z. 2 s. 2-5.

2. Do wzmianki ks. Wojciecha Orzecha, o recenzji ks. H. Brzuskiego, dotyczącej śpiewnika ks. dra G. Szmyda. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 318-322.

3. Rec.: F. KOPERA: Dzieje malarstwa w Polsce. Cz. 1. Kr. 1925. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 18 s. 215-217.

4. Rec.: M. SOBESKI: Malarstwo doby ostatniej. Ekspresjonizm i kubizm. P. 1925. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 220-221.

5. Rec.: G. SZMYD: Śpiewnik kościelny z nutami i modlitewnik do użytku młodzieży szkolnej. Lw. 1926. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 101-102.

6. Witraże średniowieczne w kościele N. P. Maryi w Krakowie. Kr. 1926 Wyd. Zw. Kół Hist. Sztuki Studentów Rzeczyposp. Pol. 4° s. 36, tabl. 5, plansza 1. Bibl. Hist. Sztuki. Nr 1. — [Streszcz. w:] *Spraw. z Czyn. Pos. PAU* 1924 nr 6 s. 7-13.

7. Dzieje budownictwa kościelnego. Włocławek 1927. [Skrypt dla alumnów Seminarium Włocławskiego].

8. Rec.: J. KüHNEL: Von der „Enkelin Gottes". Freiburg i. Br. 1926. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 95-96.

9. Rec.: K. KUNSTLER: Ikonographie der Heiligen. Freiburg i. Br. 1926. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 89-92.

10. Rec.: J. SAS ZUBRZYCKI: Wzory kowalstwa polskiego. Lw. 1925; TENŻE: Sklepienia polskie z doby średniowiecza i odrodzenia. Lw. 1926; TENŻE: Arcydzieła Wita Stwosza. Lw. 1924. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 20 s. 537-538.

11. Poświęcenie Biblioteki Seminaryjskiej i Archiwum Diecezjalnego w Płocku. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 107-108.

12. Rec.: Dziewiąte sprawozdanie Wydziału Wykonawczego Związku Sodalicji Mariańskich uczniów szkół średnich w Polsce za rok szkolny 1927/8. Zakopane 1928. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23 s. 307-308.

13. Rec.: Księga pamiątkowa Sodalicji Mariańskiej Akademików w Poznaniu. P. 1928. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23 s. 308.

14. Sprawozdanie ze Zjazdu Księży Prefektów diecezji włocławskiej. *Kron. Diec. Włoc.* R. 24: 1930 s. 50-58.

15. Rec.: *Ochrona Zabytków Sztuki.* Czasopismo poświęcone opiece nad zazytkami... W. 1930/31. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 107-109.

16. Średniowieczny tryptyk do kościołka seminaryjskiego we Włocławku. *Kron. Diec. Włoc.* R. 26: 1932 s. 98.

17. W sprawie nowoczesnej sztuki kościelnej. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 31 s. 372-375.

18. Zampieri Domenico. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 63-64.

19. Zeitblom Bartłomiej. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 160-161.

20. Zofii św. kościół w Konstantynopolu. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 290-291.

21. Żarnowiecki Longin. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 404.

22. Rec.: J. LONDZIN: Kościoły drewniane na Śląsku Cieszyńskim. Cieszyn 1932. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 99-100.

23. Rec.: L. ŁOMIŃSKI: Matka Boża w katakumbach. Łódź 1931. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 100.

24. Restauracja kościołka św. Witalisa we Włocławku. *Kron. Diec. Włocł.* R. 28: 1934 s. 282-283.

25. Wystawa „Polskiej Sztuki Gotyckiej" w Warszawie. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 36 s. 306-307.

26. Rec.: S. WASYLEWSKI: Na Śląsku Opolskim. Katowice 1937. *Aten. Kapł.* R. 24: 1938 t. 41 s. 513-514.

II.

BISKUPSKI S.: Księża polscy w niemieckich obozach koncentracyjnych. London 1946 s. 56; LIBROWSKI S.: Ofiary zbrodni niemieckiej spośród duchowieństwa diecezji włocławskiej 1939-1945. Włocławek 1947 s. 12-14; BISKUPSKI S.: Straty polskiej nauki teologicznej podczas wojny. Środowisko włocławskie. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 48 s. 508-509; KORSZYŃSKI F.: Jasne promienie w Dachau. P. 1957 s. 16, 17, 52, 117, 190; DUDEK W.: Teologiczno-naukowy dorobek Włocławskiego Seminarium Duchownego. *Aten. Kapł.* R. 61: 1969 t. 72 s. 280-281; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945. Z. 4. W. 1978 s. 442; LIBROWSKI S.: Materiały do dziejów diecezji włocławskiej czasu wojny 1939-1945. Ser. 1 — ogólna. *Archiw. Bibl. Muz.* T. 38: 1979 s. 260-161; Schem. diec. włoc. 1913-1939.

Ks. Kazimierz Rulka

Budaszewski Stanisław (1880-1935), pastoralista.

Kapłan archidiecezji poznańskiej, urodził się 14 XI 1880 r. w Poznaniu, syn Józefa, rzemieślnika, i Józefy z Wittigów. Uczęszczał do Gimnazjum św. Marii Magdaleny i złożył 13 II 1902 egzamin dojrzałości, po czym odbył studia teologiczne w Seminarium Duchownym w Poznaniu i Gnieźnie. Wyświęcony 11 II 1906 był kolejno wikariuszem w Bninie i Kościanie. Proboszcz w Rusku 1913-1920, we Lwówku 1920-1927 i w Poznaniu przy kościele św. Floriana na Jeżycach 1927-1935, zasłynął nowoczesnymi metodami duszpasterstwa. W 1930 r. wyjechał za granicę, by zapoznać się z sposobami prowadzenia misji parafialnych. W następnym roku zorganizował je w Poznaniu, jednocześnie we wszystkich parafiach, z udziałem księży spowiedników z całej archidiecezji. Jako proboszcz w Rusku wyjeżdżał do Niemiec głosić nauki rekolekcyjne polskim robotnikom sezonowym. W swojej archidiecezji należał do bractwa księży misjonarzy „Dobrego Pasterza". Bezinteresownie prowadził rekolekcje i misje w ubogich parafiach. Bogatymi doświadczeniami duszpasterskimi dzielił się z konfratami na zebraniach Związku Kapłanów „Unitas"; m. in. na kursie duszpasterskim w 1927 r. wygłosił referat „Jak zorganizować główne praktyki religijne w parafii". Opublikował wiele kazań w „Nowej Bibliotece Kaznodziejskiej". Propagował cześć Najśw. Sakramentu i częstą Komunię św. Z kilku jego drobnych publikacji, najznaczniejszą jest broszura o duszpasterskich i ascetycznych aspektach Komunii św. Zmarł 24 VIII 1935 r. w Poznaniu.

I

1. Objaśnienia dekretu „de quotidiana Eucharistiae sumptione". P. 1919 Druk. św. Wojciecha 8° s. 67.

2. Dzieci a Przenajśw. Sakrament. *Wiad. dla Duchow.* R. 8: 1921 s. 33-39.

3. W młodzieży przyszłość nasza, przyszłość narodu i Kościoła. Pamiętnik Sto-

warzyszenia Młodzieży Katolickiej p. w. św. Kazimierza, Poznań-Jeżyce. P. 1928 s. 21.

4. Organizacja głównych praktyk religijnych w parafii. W: *Organizacja parafii w Polsce*. Pamiętnik... P. 1928 s. 52-59.

5. Wrażenia z audycji radiowej pasterki poznańskiej. *Muzyka Kośc.* R. 3: 1928 nr 1 s. 19-20.

II.

BANASZAK M.: Budaszewski Stanisław. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 1154-1155.

Ks. Marian Banaszak

Budkiewicz Konstanty Romuald (1867-1923), tłumacz.

Urodził się 19 VI 1867 r. w Zubrach w guberni witebskiej w rodzinie szlacheckiej. Studia teologiczne odbywał najpierw w mohylewskim Seminarium Duchownym (1886-1890), potem na Akademii Duchownej w Petersburgu (1890-1893). Święcenia kapłańskie przyjął w 1893 r. W pierwszych latach kapłaństwa pracował jako wikary i kapelan szkół średnich. W 1905 r. został mianowany proboszczem parafii św. Katarzyny w Petersburgu, a w 1908 r. dziekanem. Prowadził działalność charytatywną i oświatową. Zasłużył w rozwoju szkolnictwa parafialnego, umożliwiając naukę równocześnie najuboższym. W czasie pierwszej wojny światowej był prezesem Polskiego Towarzystwa Pomocy Ofiarom Wojny. Szczególną opieką otaczał zawsze Polaków przebywających w Rosji. Zmarł 31 III 1923 r.

I

1. Tłum.: WEDEWER H.: Zarys apologetyki. W. 1907 Druk. J. Nowicki 8° s. 155.

2. Wizyta kanoniczna parafii diecezji mińskiej odbyta przez J. E. Arc. Mohyl. W. Kluczyńskiego w r. 1912. *Wiadomości Kościelne* [Petersburg] R. 1912-1914.

II.

FALKOWSKI Cz.: Budkiewicz Konstanty Romuald. W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 91-93; tamże literatura; PETRANI A.: Budkiewicz Konstanty Romuald. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 1172, tamże literatura.

Ks. Piotr J. Badura SJ

Budzik Władysław (1890-1949), pisarz i działacz kościelny, katecheta, tłumacz.

Urodził się 13 XI 1890 w Piotrkowicach k. Tarnowa, był synem Józefa i Bronisławy, rodziny rolniczej. Szkołę podstawową ukończył w miejscu rodzinnym, Gimnazjum w Tarnowie, gdzie uzyskał maturę w 1911 r. Następnie wstąpił do Seminarium Duchownego w Tarnowie; święcenia kapłańskie przyjął 25 IV 1915 r.

Pracował jako wikariusz w Pilźnie (1915-1917), Uściu Solnym (1917-III 1918), Dębnie (III 1918-V 1918), Porąbce Uszewskiej (1 V 1918-VIII 1919), Zasowie (1919-1 XII 1919) i Jadownikach Podg. (1 XII 1919-1 IX 1922).

Ponieważ odznaczał się szczególnym charyzmatem katechetycznym, dlatego poświęcił się głównie dzieciom i 1 IX 1922 r. objął katecheturę w Borzęcinie, gdzie pracował do 1 IX 1938 r. Od tego dnia pracował znów jako katecheta w Radłowie. Był bardzo pracowity, uczynny zwłaszcza w słuchaniu spowiedzi i serdeczny w stosunku do kapłanów. Niestety — był słabego zdrowia, dlatego w młodym wieku, bo już 1 IX 1942 przeszedł na emeryturę. Jako emeryt zamieszkał w Łazach, par. Borzęcin, gdzie zmarł 14 IV 1949 r. Pochowany na cmentarzu w Borzęcinie.

Ks. Wł. Budzik niósł ludowi oświatę i kulturę tak w kierunku duchowym jak i materialnym... Największymi wynikami może się zmarły poszczycić w dziedzinie literacko-naukowej. Z Tarnowskiego Gimnazjum i Seminarium Duchownego wyniósł solidne podstawy do tego rodzaju

pracy; był zwłaszcza dobrym filologiem. Nieprzeciętną wartość mają wszystkie jego katechizmy, zwłaszcza zaś ostatni jeszcze w rękopisie, jako owoc wieloletnich studiów i doświadczeń prowadzonych z godnym podziwu uporem mimo uśmiechów i potrząsania głową różnych w tradycję zapatrzonych kleryków. Nader pożyteczny jest Wybór z Pisma św. i winien się znaleźć w każdym domu w Polsce, by się wierni zapoznali w takich właśnie skrótach ze skarbami ksiąg świętych. I na niwie Ojców Kościoła był ks. Władysław czynny. W X tomie POK ukazało się tłumaczenie jego pióra katechetycznych pism św. Augustyna. W rękopisie został potężny tom przetłumaczonych z greckiego i objaśnionych katechez Cyryla Jerozolimskiego.

I.

1. Spełnione sny. Przedstawienie w trzech częściach na tle zamierzchłych czasów patriarchów i faraonów. Tarnów 1924 Nakł. i druk L. Styrna 8° s. 40.

2. Nauka religii katolickiej. Na I, II i III klasę szkół powszechnych. Lw. 1925 Książka-Atlas 8° s. VII, nlb. 1, 119, ilustr.

3. Nauka religii katolickiej. Dla III i IV klasy szkół powszechnych. Lw. 1927 Książnica-Atlas 8° s. VII, nlb. 1, 222, ilustr.

4. O małym i większych katechiźmie rzymsko-katolickim archidiecezji lwowskiej. *Mies. Katech. Wychow.* R. 16: 1927 s. 351-358.

5. Tłum.: AUGUSTYN św.: Pisma katechetyczne. Z łac. przetł., wstępami i komentarzem zaopatrzył ks. Wł. BUDZIK. P. 1929 Nakł. i druk. J. Kawalera w Szamotułach 8° s. nlb. 7, XVIII, 332, nlb. 1. Pisma Ojców Kościoła. T. X.

6. Historia święta Nowego Testamentu. Przejrzał i uzupełnił ks. J. CZUJ. Kr. 1931 „Oświata" 8° s. 234, ilustr., mapa.

7. Przykazania i błogosławieństwa. *Mies. Katech. Wychow.* R. 21: 1932 s. 160-167.

8. Wybór z Pisma św. T. 1. Stare Przymierze. Wg tłum. ks. J. WUJKA. Dla życia religijnego przystosował... Miejsce Piastowe 1932 Nakł. Autora, druk. Tow. św. Michała Archan. 8° s. 158, ilustr. 72. — T. 2. Nowe Przymierze. Wg tłum. ks. J. Wujka. Dla życia relig. przystosował... Miejsce Piastowe 1933 Nakł. Autora, druk. Tow. św. Michała Archan. 8° s. 254, ilustr., mapa 1.

9. Próba oryginalnego ujęcia katechizmu. Przez... Wyciąg. Przyg. do druku po śmierci autora ks. J. CZUJ. *Curr.* R. 100: 1950 s. 132-136.

10. Pieśń katechizmowa. Przygot. do druku po śmierci autora ks. J. CZUJ. *Curr.* R. 100: 1950 s. 136, 137.

II.

CZUJ J.: Śp. ks. Władysław Budzik. *Curr.* R. 100: 1950 s. 130-132.

Ks. Adam Nowak

Bukowski Alojzy (1873-1941), jezuita, profesor Uniw. Warszawskiego, dogmatyk.

Urodził się 29 VIII 1873 r. w Okolu (pow. Starogard). Studiował w Seminarium Duchownym w Pelplinie, a następnie na uniwersytecie w Münster. Święcenia kapłańskie przyjął 25 III 1897 r. Do zakonu jezuitów wstąpił 29 IV 1899 r. Po odbyciu nowicjatu w Starej Wsi k. Brzozowa (1899-1900) uzupełniał studia filozoficzne w Nowym Sączu (1900-1902) i teologiczne w Krakowie (1903-1905) oraz przygotowywał rozprawy doktorskie; doktorat z filozofii uzyskał w 1902 r. w Münster, a z teologii w 1905 na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie. Obok własnych studiów wykładał w tym czasie etykę w Nowym Sączu (1902-1903) oraz teologię w Krakowie (1903-1905). W l. 1905-1919 był profesorem dogmatyki i apologetyki w Widnawie na Śląsku Opawskim (oprócz roku szk. 1911/1912, kiedy przebywał w Canterbury w Anglii na tzw. trzeciej probacji). W 1919 r. został powołany na katedrę dogmatyki pozytywnej na Wydziale Teologii Katolickiej Uniw. Warszawskiego. Na Wydziale pełnił też urząd dziekana w l. 1924-1925, 1928-1929. Brał czynny udział w zjazdach naukowych, należał też

do kolegium redagującego we Lwowie „Collectanea Theologica". Zmarł 7 VII 1941 w Czersku k. Warszawy.

I.

1. Die Bedeutung der altchristlichen Arkandisziplin. W: *Weidenauer Studien.* Bd. 1. Weidenau 1906 s. 109-132.

2. Ein Unionskongress. *Freidens Blätter.* Paderborn 1907 z. 12 s. 89-92.

3. Die Genugtuungsidee in der russisch-orthodoxe Lehre von der sekundären Genugtuung des Sünders. W: *Weidenauer Studien.* Bd 2: 1908 s. 83-132, Bd 3: 1909 s. 181-252.

4. Quis Russi orthodoxi doceant de poena temporali pro peccatis remissis ac de fine epitimiarum sacramentalium? W: *Acta II Conventus Velehradensis.* 1910 s. 95-114.

5. Die Genugtuung für die Sünde nach der Auffassung der russischen Orthodoxie. Ein Beitrag zur Würdigung der Lehrunterschiede zwischen der morgenländisch-orthodoxen und der römisch-katholischen Kirche. Paderborn 1911 8° s. VIII, 212. Stanowi cały zeszyt pierwszy tomu 11 pisma: Forschungen zur christlichen Literatur- und Dogmengeschichte.

6. Die Mitdeutungen und Entstellungen der römisch-katholischen Glaubenslehre in den russisch-orthodoxen Handbüchern der Theologie. *Ztschr. Kath. Theol.* J. 35: 1911 s. 482-513. — Toż w osob. odb. 8° s. 34.

7. Katolicka nauka wiary w przedstawieniu rosyjskich prawosławnych podręczników teologii. *Mies. Kośc.* R. 3: 1911 t. 6 s. 33-35, 169-185. — Toż w osob. odb. P. 1911 8° s. 34.

8. Zur Frage der Abhängigkeit der russisch-orthodoxen Theologie vom Protestantismus. *Ztschr. Kathol. Theol.* 37: 1913 s. 675-681.

9. Nauka prawosławna o grzechu pierworodnym. *Mies. Kośc.* R. 6: 1914 t. 11 s. 22-30, 132-140.

10. Die russische orthodoxe Lehre von der Erbsünde. Ein Beitrag zur Würdigung der Lehrunterschiede zwischen der morgenländisch-orthodoxen und der römisch-katholischen Kirche. *Ztschr.* R. 40: 1916 s. 67-102, 258-295, 405-440. Toż w osob. odb. Innsbruck 1916 Rauch 8° s. IV, 108.

11. Metoda nauczania dogmatyki w seminariach duchownych. W: *Pamiętnik pierwszego zjazdu Związku Zakładów Teologicznych w Polsce odbytego we Włocławku 30/X — 1/XI 1921.* Włocławek [1922] s. 72-82.

12. Nadprzyrodzony charakter Biblii. *Prz. Powsz.* R. 39: 1922 t. 153-154 s. 401-419. — Toż w: *Biblia i teologia.* P. 1925 s. 1-20. — Toż osobno: P. 1924 Księg. Św. Wojciecha 8° s. 24. Sprawy biblijne nr. 7.

13. Z teologii spekulatywnej i mistyki św. Tomasza z Akwinu. *Prz. Powsz.* R. 42: 1925 t. 166 s. 247-267.

14. Reinkarnacja dusz ludzkich według starożytnych pisarzy chrześcijańskich. *Prz. Powsz.* R. 43: 1926 t. 171 s. 209-234. — Toż w jęz. franc.: La réincarnation selon les Pères de l'Eglise.

15. Religijno-moralny rozwój człowieka. *Prz. Powsz.* R. 46: 1929 t. 182 s. 3-20.

16. Wolna wola i uzdolnienie moralne człowieka w świetle objawienia. *Prz. Katol.* R. 67: 1929 s. 49-50, 65-68.

17. Naturalne uzdolnienie człowieka do poznania Boga w świetle objawienia. W: *Idea Boga. Cykl odczytów...* W. 1930 s. 45-68.

18. Zwycięstwo Niepokalanie Poczętej. *Wiara i Życie.* R. 10: 1930 s. 40-42.

19. Święty Augustyn o reinkarnacji dusz według teorii platońskiej. *Prz. Powsz.* R. 48: 1931 t. 190 s. 3-19. — Toż w: *Studia Augustiańskie.* W. 1931 s. 43-70. Warszawskie Studia Teologiczne nr 3. — Toż w jęz. franc.: L'opinion de Saint Augustin sur la reincarnation des âmes. *Gregorianum.* Roma. Vol. 12: 1931 s. 57-85.

20. Św. Augustyn jako wzór chrześcijańskiego polemisty. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 28 s. 1-13.

21. Najbardziej aktualny dogmat eschatologiczny. Śmierć kresem pielgrzymstwa człowieka. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 17-30, 123-134. — Toż w osob. odb. Włocławek 1932 8° s. 29.

22. Wyniesienie małżeństwa do godności sakramentu. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 581-582, 602-603, 617-619, 628-629, 681-682. — Toż w: *Małżeństwo a Kościół.* W. 1934 s. 75-101. — Toż w osob. odb. pt. Sakramentalny charakter małżeństwa. W. 1934 8° s. 31.

23. Jak dokonało się odkupienie ludzkości. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 202 s. 173-190. — Toż pt. Śmierć Chrystusa odkupieniem ludzkości. W: *Christos-Soter.* W. 1934 s. 97-117. Warszawskie Studia Teologiczne t. 8.

24. Ostatnie dziesięciolecie (1923-1933) badań teologicznej myśli dyssydenckiego Wschodu. Referat na II zjeździe Polskiego Towarzystwa Teologicznego. *Nasza Myśl Teol.* R. 2: 1935 s. 73-91.

25. Analiza i etyczno-religijna ocena wiary. W: *Chrystianizm wobec niewiary i ateizmu.* W. 1935 s. 3-32. Warszawskie Studia Teologiczne. T. 10.

26. Dogmatyczne podstawy chrześcijańskiej solidarności. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 s. 567-584.

27. Śmiertelność i nieśmiertelność ciała ludzkiego. *Prz. Katol.* R. 72: 1934 s. 675-677, 692-694, 707-709, 723-724, 740-742. — Tož w: *Wiara w nieśmiertelność.* W. 1936 s. 104-128.

28. De opere redemptionis quid doceant theologi Russi. *Collect. Theol.* R. 18: 1937 s. 101-132.

29. Przemówienie ks. dr. Alojzego Bukowskiego T. J. [Idea misyjna w dziejach Kościoła]. *Annal. Missiol.-Rocz. Misjol.* R. 10: 1938 s. 30-33.

30. De recentissima controversia soteriologica inter theologos metropolitas russos habita. *Collect. Theol.* R. 19: 1938 s. 134-139.

II.

ŁOZA S.: Czy wiesz kto to jest? W. 1938 s. 85; JAKUBIEC Cz.: Ks. Alojzy Bukowski [nekrolog]. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 48 s. 288; PAWŁOWSKI A.: Śp. ks. dr Alojzy Bukowski T. J. *Collect. Theol.* R. 21: 1949 s. III-X; BOBER A.: Studia i teksty patrystyczne. Kr. 1967 s. 188; Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1872-1972. Kr. 1972 s. 202. — ATJKr.: Catalogus provinciae Galicianae SJ [1900-1918], provinciae Poloniae SJ [1919-1926], provinciae Poloniae Maioris et Masoviae SJ [1927-1939].

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Buławski Mieczysław (1885-1949), moralista.

Kapłan archidiecezji gnieźnieńskiej, urodzony 19 IX 1885 r. w Gnieźnie, uczęszczał do Gimnazjum w Wągrowcu i tam złożył maturę. Studia seminaryjne odbywał w l. 1906-1909 w Poznaniu i Gnieźnie, święcenia kapłańskie przyjął 14 II 1909 r. w bazylice gnieźnieńskiej. Na pierwszym i jedynym wikariacie był w Łabiszynie (1909-1912), gdzie pracował u boku ks. prob. Teofila Kłosa, autora i społecznika. W 1912 r. został administratorem parafii w Jaksicach, skąd przeszedł w 1914 r. na probostwo w Rymarzewie. Znalazł się w miasteczku bardzo zniemczonym, w którym Polaków spotykały szykany za posługiwanie się językiem ojczystym. Czynnie włączył się w Powstanie Wielkopolskie, dokonał wyboru Rady Ludowej, zorganizował walkę z Grenzschutzem, a po wyzwoleniu — polską administrację i szkolnictwo. W 1920 r. działał w akcji plebiscytowej na Śląsku, odznaczony za działalność narodową i społeczną Medalem Niepodległości.

W 1930 r. objął parafię w Kosztowie, gdzie został w listopadzie 1939 r. aresztowany przez hitlerowców i osadzony jako zakładnik z innymi kapłanami w Górce Klasztornej pod Łobżenicą. Uniknął wówczas masakry, która spotkała wszystkich innych kapłanów zakładników. Po wojnie nadal pracował w Kosztowie, gdzie zmarł 18 I 1949 r.

Jako wikariusz rozpoczął pisać kazania do „Nowej Biblioteki Kaznodziejskiej", opublikował zbiór przemówień i kazań niedzielnych. Szczególną wartość mają jego dwie pozycje, jedna zawierająca wspomnienia z Rynarzewa w okresie walk o polskość tego miasteczka, druga przeznaczona dla spowiedników, w której obszernie omawia z punktu widzenia zasad i praktyki zagadnienia moralne, występujące w konfesjonale.

I.

1. Miasteczko nad frontem. P. 1929 Druk. S. A. Ostoja 8° s. 149.

2. Przemowy okolicznościowe. P. 1935 Druk. S. A. Ostoja 8° s. 167.

3. Spowiednik poucza. P. 1936. Druk. S. A. Ostoja 8° s. 233. Druk. jako manuskrypt.

4. Kazania niedzielne. P. 1947 Nakł. Instytutu Wyd. „Kultura" 8° s. 302. — Tož. Wyd. 2. P. 1948.

5. Na uroczystość Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny. *Głos Katol.* R. 5: 1949 nr 32 s. 304-305.

6. Boże Narodzenie. *Głos Katol.* R. 5: 1949 nr 51 s. 482-483.

7. Trzy świece. Na uroczystość M. B. Gromnicznej. *Głos Katol.* R. 6: 1950 nr 5 s. 31.

8. Na uroczystość Zesłania Ducha św. *Głos Katol.* R. 6: 1950 nr 10 s. 74-75.

II.

KĄCKI Fr.: Udział duchowieństwa katolickiego w Powstaniu Wielkopolskim. *Novum.* R. 1971 nr 12; HANELT T.: *Enc. katol.* T. 2 kol. 1203.

Ks. Marian Banaszak

Buryan (Burjan, Burian) Józef (1883-1950), popularyzator teologii.

Urodził się 9 XI 1883 r. w Jaworzu. Święcenia kapłańskie otrzymał 23 VII 1907 r. we Wrocławiu. W latach 1907-1914 pracował jako wikary na Śląsku Cieszyńskim. W 1914 r. został proboszczem w Lesznej Górnej, a w 1922 r. objął parafię Goleszów, w której duszpasterzował do końca życia. W 1930 r. był wizytatorem szkół podstawowych, a od 1934 r. pełnił funkcję dziekana cieszyńskiego. Zmarł 25 XII 1950 r. w Cieszynie i został pochowany w Goleszowie.

I.

1. O pochodzeniu i powstawaniu nazw miejscowości w języku polskim. *Zar. Śl.* R. 4: 1912 s. 49-56.
2. Rec.: ABDUL BAHA ABBAS: Ewangelia Pokoju i Miłości dla czasów naszych. Łąki 1915. *Prz. Powsz.* R. 34: 1917 t. 135 s. 245-248.
3. Najstarsze metryki goleszowskie. *Gwiazdka Ciesz.* R. 85: 1932 nr 31 s. 1-2.
4. Skąd pochodzi twoje imię i nazwisko i nazwa miejscowości rodzinnej? (Zwięzły zarys imiennictwa polskiego). W. 1933 Druk. Współczesna 8° s. 43, nlb. 2.
5. Przyczynek do etymologii nazwiska „Kuczera". *Zar. Śl.* R. 13: 1937 z. 4 s. 282.
6. Ciekawa notatka dotycząca przemarszu wojsk polskich przez Księstwo Cieszyńskie w 1683 r. *Zar. Śl.* R. 14: 1938 z. 4 s. 257.
7. Deska dokumentem. *Zar. Śl.* R. 14: 1938 z. 2 s. 71-74.
8. Przyczynek do „potrzeby Wiedeńskiej". *Gość Niedz.* R. 16: 1938 nr 37 s. 535-536.

II.

Handbuch des Bistums Breslau. Breslau 1908-1925; Rocznik diecezji Śląskiej. Katowice 1930-1955; SZOŁDRSKI W.: Nasze martyrologium 1939-1945. *Homo Dei.* R. 17: 1948 nr 4 s. 574. Arch. Diec. Katow.: Akta personalne, sygn. PB 30.

Ks. Józef Mandziuk

Bystrzonowski Antoni (1870-1958), profesor Uniw. Jagiellońskiego, pastoralista.

Urodził się 3 II 1870 r. w Sierczy k. Wieliczki; był synem Feliksa i Kazimiery z Kosińskich. Ukończył gimnazjum im. Bartłomieja Nowodworskiego w Krakowie. Od 1888 r. studiował w Seminarium Duchownym w Krakowie, a następnie na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego; święcenia kapłańskie przyjął w 1893 r. Studia specjalistyczne odbył na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie i uzyskał tam w 1897 doktorat filozofii, a w 1900 r. doktorat teologii. Po powrocie do Krakowa był katechetą w Gimnazjum Nowodworskiego i rektorem Małego Seminarium. W 1909 r. na życzenie kard. Puzyny objął wykłady teologii pastoralnej na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego, najpierw jako profesor nadzw., a od 1917 r. jako profesor zw. Dziekanem Wydziału Teologicznego był w l. 1917-1920, 1929-1930, 1933-1935. W 1936 r. został kanonikiem kapituły krakowskiej był też prałatem papieskim. Przeżył wraz z innymi profesorami Uniw. Jagiellońskiego aresztowanie i pobyt w obozie w Sachsenhausen (1939-1940). W 1948 r. przeszedł w stan spoczynku. Zmarł 30 I 1958 r.

I.

1. Egzorta na Środę Popielcową. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 7: 1903 s. 106-111.
2. O znaczeniu Biblii. Wykład instrukcyjny wygłoszony na wiecu katechetów we Lwowie. *Gaz. Kośc.* R. 15: 1907 s. 287-289, 299-300, 308-310, 318-319. — Toż w: *Pamiętnik I kursu katechetycznego we Lwowie.* Wyd. A. Pachucki [Pechnik?]. Lw. 1907 s. 105-126.
3. Rzym wobec największych naszych

nieszczęść narodowych 1767-1863. Materiał do pogadanek. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 16: 1908 s. 345-351, 377-384.

4. Egzorty świętalne zastosowane do potrzeb uczniów wyższych klas szkół średnich. Kr. 1909 Druk. Czasu s. VI, 319.

5. Rec.: W. CHOTKOWSKI: Kazanie w dzień sekundycji kapłańskich Piusa X. P. 1914. *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 t. 12 s. 234.

6. Słowo wstępne. W: *Kazania o prasie katolickiej.* Kr. 1915.

7. Wojna nauczycielem ludzi. W: *Wojna obecna w świetle religii.* Kazania wygłoszone w kościele akademickim św. Anny w Krakowie (30 IV - 4 VI 1915) przez profesorów UJ. Kr. 1915 s. 23-40.

8. Kazanie na uroczystość Bożego Narodzenia. O trzech stopniach, po których ku nam zstąpił Syn Boży. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 579-582, 591-594.

9. Stanowisko homiletyki względem świeckiej retoryki oraz wzajemny stosunek przyrodzonego i nadprzyrodzonego czynnika w kazaniu. *Gaz. Kośc.* R. 24: 1917 s. 325-328, 339-341, 351-353.

10. Konkursy teologiczne. *Gaz. Kośc.* R. 25: 1918 s. 104.

11. Bp J. S. Pelczar. Wspomnienie pośmiertne. *Głos. Nar.* 1924.

12. Śp. ks. Józef Caputa. *Głos. Nar.* R. 33: 1926 nr 272-273 s. 3.

13. Mowa do dawnych uczniów w 20 matury. Kr. 1926.

14. Niektóre szczegóły o Miłościwych Latach w Polsce i o tematach kazań jubileuszowych. Kr. 1926.

15. Znaczenie Ligi Katolickiej, zakres działania i tereny pracy. [Referat]. Kr. 1927.

16. Rec.: W. WICHER: Ks. Szymon Stanisław Makowski, teolog-moralista polski z XVIII w. Kielce 1926. *Nova Pol. Sacra.* T. 1: 1928 s. 377-383.

17. Młodzież akademicka a misje. *Prz. Hom.* R. 7: 1929 s. 285-298. Toż w osob. odb.

18. Nowoczesne metody pasterzowania. W: *Pamiętnik kursu duszpasterskiego* (5-9 XI 1928). Kr. 1929.

19. Osobistość katechety. W: *Księga pamiątkowa kursu katechetycznego w Krakowie od 9-12 IV 1929.* Kr. 1929 s. 33-47.

20. Przemówienie na rozpoczęcie tygodnia misyjnego [25 XI 1928]. *Prz. Hom.* R. 7: 1929 s. 285-298.

21. Przemówienie wstępne. W: *Pamiętnik kursu duszpasterskiego. Kraków (5-9 XI 1928).* Kr. 1929 s. 1-14.

22. Bp dr Arkadiusz Lisiecki. *Rocz. Tow. Przyj. Nauk. Śl.* 1930.

23. Najświętszy Sakrament Ołtarza a życie chrześcijańskie. Kr. 1933.

24. Źródła i charakter wymowy ks. Piotra Skargi. Referat wygłoszony na III krajowym kursie homiletycznym dla uczczenia 400-nej rocznicy urodzin ks. Piotra Skargi. *Prz. Hom.* R. 15: 1937 s. 7-34. — Toż w: *Ambona polska wobec rocznicy Skargi.* Kielce 1937 s. 7-34.

25. Bystrzonowski Antoni Onufry. W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 173-174.

26. O duchowieństwie w szczególności. Referat wygłoszony na I plenarnym posiedzeniu Synodu Archidiecezji Krakowskiej. W: *Synod Archidiecezjalny Krakowski 1938.* Kr. 1939 s. 25-26.

27. Przemówienie ks. prałata dra Antoniego Bystrzonowskiego w imieniu duchowieństwa archidiecezji krakowskiej. W: *Synod Archidiecezjalny Krakowski 1938.* Kr. 1939 s. 36-39.

28. Kazanie [o królowej Jadwidze w 550 rocznicę śmierci]. *Pol. Sacra.* R. 2: 1949 s. 209-222.

II.

GROBLICKI J.: Śp. ks. prałat Antoni Bystrzonowski. *Notif. e Curia Crac.* R. 1958 s. 175-181; BARTEL W.: Wydział Teol. UJ na przełomie dwóch wieków od II poł. XIX wieku do końca I wojny światowej. *Anal. Crac.* R. 1: 1969 s. 409, 419; 424; KOŁODZIEJCZYK M.: Profesorowie i wykładowcy Częstochowskiego Seminarium Duchownego w Krakowie. Część. *Stud. Teol.* R. 2: 1974 s. 173-180. — Archiwum Kapituły Metropolitalnej w Krakowie. Teki ks. A. Bystrzonowskiego: TB 5, 6, 10, 12, 13, 14 — rkpsy kilku artykułów, recenzji, referatów.

Ks. Jan Kracik

Bzowski Teofil (1873-1959), jezuita, biograf zakonu, publicysta, redaktor.

Urodził się 16 XI 1873 r. w Jeżowie. Do zakonu jezuitów wstąpił 12 V 1893 r. W Starej Wsi k. Brzozowa odbył nowicjat (1893-1895) i studia retoryczne (1895-1896), a na wydziale zakonnym w Nowym Sączu filozoficzne (1896-1897). W 1897 r. rozpoczął pracę w Zakładzie Naukowo-Wychowawczym w Chyrowie, gdzie nauczał języka rosyjskiego, religii; był też przez wiele lat wychowawcą młodzieży i moderatorem Sodalicji Mariańskiej. Studia teologiczne ukończył prywatnie i 10 IV 1899 r. przyjął

święcenia kapłańskie. W 1902 r. objął redakcję pisma „Z Chyrowa", które przekształcił w latach następnych na „Kwartalnik Chyrowski", a w końcu na „Przegląd Chyrowski". W 1911 r. powołał do życia Związek byłych Chyrowiaków i kierował nim do końca życia. W l. 1921-1923 redagował również pismo zakonne „Nasze Wiadomości". W czasie II wojny światowej przeniósł się do Starej Wsi, gdzie zmarł 4 I 1959 r.

I.

1. Ruch piśmiennictwa religijnego w Królestwie Polskim. *Prz. Powsz.* R. 18: 1901 t. 72 s. 142-146.

2. Synod diecezjalny w Przemyślu. *Prz. Powsz.* R. 19: 1902 t. 76 s. 143-148.

3. Przegląd pięciu roczników „Dwutygodnika Katechetyczno-Duszpasterskiego". *Prz. Powsz.* R. 19: 1902 t. 74 s. 110-114.

4. Bł. Jędrzej Bobola, męcz. T. J. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 8: 1903 s. 433-438.

5. Wyd.: Pamiętnik Chyrowski. Bąkowice pod Chyrowem 1903. Druk. Czasu 8° s. XIX, 310.

6. Czym jest Kongregacja Mariańska? *Z Chyrowa.* R. 14: 1906 s. 13-20, 62-67, 133-138.

7. Sodalis obywatel. Śp. Józef Iżycki. *Z Chyrowa.* R. 15: 1907 s. 75-84.

8. W 250-letnią rocznicę śmierci męczeńskiej bł. Jędrzeja Boboli. *Gaz. Kośc.* R. 15: 1907 s. 267-268. — Toż. *Wiara.* R. 1907 nr 24.

9. Katalog biblioteki religijno-apologetycznej i filozoficzno-społecznej. Przemyśl 1908 Druk. J. Styfiego 8° s. 18.

10. Listy do przyjaciół o życiu młodzieży szczególnie akademickiej. Brody 1908 Nakł. F. Westa 8° s. 182.

11. Kilka myśli o lekturze. *Z Chyrowa.* R. 17: 1909 s. 28-32.

12. Katolik uczynkiem i prawdą. *Sod. Mar.* R. 9: 1910 s. 29-33.

13. Śp. O. Kazimierz Nowak T. J. *Z Chyrowa.* R. 18: 1910 s. 162-167.

14. Wyd.: Złote ziarna z pism X. Skargi. Brody 1910.

15. Rec.: K. ROJAN: Sam. Powieść dla dorastającej młodzieży. Lw. 1908. *Prz. Powsz.* R. 27: 1910 t. 105 s. 106-107.

16. Jak biedzie zaradzić? Kr. 1911 16° s. 31. Głosy Katolickie nr 133.

17. Konwikt Chyrowski i Chyrowiacy. *Z Chyrowa.* R. 19: 1911 s. 124-135.

18. Od Połocka do Chyrowa. *Z Chyrowa.* R. 19: 1911 s. 75-100.

19. Pamiątka dwudziestopięciolecia Chyrowskiego Konwiktu, 1886-1911. Chyrów 1911 Nakł. Konwiktu 8° s. nlb. 4, 48. Tyt. okł.: Wychowawczo-naukowy Zakład św. Józefa w Chyrowie.

20. Ważniejsze daty z życia X. J. Morelowskiego. *Z Chyrowa.* R. 19: 1911 s. 28-30.

21. Wzgląd ludzki. Kr. 1911 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 132.

22. Wyd.: Jednodniówka Skargowska. Brody 1912 4°.

23. Na drogę życia. Chyrów 1912 Nakł. Tow. im. Piotra Skargi 16° s. 62. Wydawnictwa Chyrowskiego Koła Towarzystwa im. Piotra Skargi nr 4.

24. Opis jubileuszu Konwiktu Chyrowskiego. W: *Pamiętnik jubileuszowy Konwiktu Chyrowskiego, 1886-1912.* Przemyśl 1912 s. 145-223.

25. Śp. O. Jan Beyzym T. J. *Kwart. Chyr.* R. 20: 1912 s. 192-196.

26. Wiara w cnotę. *Kwart. Chyr.* R. 20: 1912 s. 70-74.

27. X. Grzegorz Piramowicz. *Kwart. Chyr.* R. 21: 1913 s. 191-205.

28. Ustawy Sodalicji Mariańskich. Chyrów 1913 Druk. Westa w Brodach 16° s. 38.

29. Rec.: Z. SKARZYŃSKI: Żywoty świętych polskich. W. 1913. *Prz. Powsz.* R. 30: 1913 t. 120 s. 115-116.

30. Korespondencja przyjacielska. *Kwart. Chyr.* R. 22: 1914 s. 4-6, 74-79, 128-132.

31. Śp. O. Aleksander Gromadzki T. J. *Kwart. Chyr.* R. 22: 1914 s. 28-36.

32. Z dziejów kolegium chyrowskiego. *Kwart. Chyr.* R. 23: 1915 s. 28-56.

33. Jasnogórski obraz. Z okazji dwusetnej rocznicy jego koronacji. *Kwart. Chyr.* R. 25: 1917 s. 16-27.

34. Przy końcu 25 roku wydawnictwa. *Kwart. Chyr.* R. 25: 1917 s. 225-228.

35. Szkolna Sodalicja Mariańska. Lw. 1918 Zw. Sod. Mar. 16° s. 19.

36. Rec.: Sprawa. Tygodnik. *Prz. Powsz.* R. 36: 1919 t. 143/144 s. 262-263.

37. Wyd.: Noworocznik Chyrowski. Chyrów 1920 8° s. 64.

38. Żołnierz obywatel. *Kwart. Chyr.* R. 28: 1920 s. 88-99.

39. Czasopisma kościelno-religijne. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 151/152 s. 191-197.

40. Wyd.: Kalendarzyk dla uczącej się młodzieży na rok 1921/2. Chyrów [1921] Wyd. Chyr. Koła Tow. im. P. Skargi 16° s. 95. Podobne kalendarze wydawał do 1927 r.

41. Legenda. *Kwart. Chyr.* R. 29: 1921 s. 63-65.

42. Modlitwa i książka — świątynia i drukarnia. *Kwart. Chyr.* R. 29: 1921 s. 99-101.

43. Red.: Pamiątka pięćdziesięciolecia Mariańskiej Sodalicji Tarnopolsko-Chyrowskiej, 1871-1921. Chyrów 1921 8° s. 43.

44. Nasi uczniowie Sodalisi. W: *Pamiątka pięćdziesięciolecia Mariańskiej Sodalicji Tarnopolsko-Chyrowskiej.* Chyrów 1921 s. 34-40.

45. Nasze nowe domy. *Nasze Wiad.* T. 6: 1921-1923 s. 134-139.

46. O. Jan Nuckowski T. J. *Kwart. Chyr.* R. 29: 1921 s. 11-15.

47. Śp. Br. Józef Białobrzeski T. J. *Nasze Wiad.* T. 6: 1921-1923 s. 229-232.

48. Wielki wychowawca młodzieży śp. O. Jan Galicz T. J. *Nasze Wiad.* T. 6: 1921-1923 s. 11-16.

49. Jednego potrzeba. *Kwart. Chyr.* R. 30: 1922 s. 60-67.

50. Władysław Rylski. *Kwart. Chyr.* R. 30: 1922 s. 204-209.

51. Gniazdo rodzinne. Kr. 1925 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 53.

52. Młodzi. Kr. 1925 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 44.

53. Po różnych drogach. Chyrów 1925 Druk. Styfiego w Przemyślu 16° s. 41. Wyd. Chyr. Koła Tow. im. P. Skargi nr 14.

54. Red.: Jedniodniówka z okazji dwusetnej rocznicy kanonizacji św. Stanisława Kostki, 1726-1926. Przemyśl 1926 8° s. 56.

55. Dla nieba. W: *Na pamiątkę 200-nej rocznicy kanonizacji św. Stanisława Kostki.* W. 1926 s. 42-43.

56. Silva rerum. W: *Jedniodniówka z okazji dwusetnej rocznicy kanonizacji św. Stanisława Kostki, 1726-1926.* Chyrów 1926 s. 43-52. — Toż. *Prz. Chyr.* R. 34: 1926 s. 91-100.

57. Na 25-lecie „Sodalisa". *Sod. Mar.* R. 25: 1926 s. 177-180.

58. Bł. Andrzej Bobola. Kr. 1927 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 115. — Toż. Chyrów 1927 Chyr. Koło Tow. im. P. Skargi 16° s. 100.

59. Polska teraźniejsza i dawna. Chyrów 1927 16° s. 79.

60. Po różnych drogach. Kr. 1927 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 103.

61. Stulecie majowego nabożeństwa w Polsce (1827-1927). *Sod. Mar.* R. 26: 1927 s. 69-73. — Toż. *Gaz. Kośc.* R. 34: 1927 s. 182-183, 194-195.

62. Dobrzy ludzie. Chyrów 1928 Wyd. Sod. Mar. Konw. Chyr. 8° s. 96.

63. Zmartwychwstała. Chyrów 1928 16° s. 48.

64. Na gwiazdkę. Chyrów 1929 Chyr. Koło Tow. im. P. Skargi 16° s. 84.

65. Na święto młodzieży. *Prz. Chyr.* R. 37: 1929 s. 181-185.

66. Śp. ks. Eustachy Jełowicki. *Prz. Chyr.* R. 38: 1930 s. 118-122.

67. Odwiedzajmy grób ks. Piotra Skargi. *Wiara i Życie.* R. 11: 1931 s. 377-378.

68. Przyjaciele. Chyrów 1931 Chyr. Koło Tow. im. P. Skargi 16° s. 87.

69. Ojcowie i bracia Towarzystwa Jezusowego zmarli w polskich prowincjach od r. 1820. Kr. 1932 Nakł. zakonu Towarzystwa Jezusowego 8° s. 338. Część 2 w maszynopisie w ATJKr.

70. Śp. inż. Adam Ebenberger. *Prz. Chyr.* R. 40: 1932 s. 85-91.

71. Krzyż święty. *Prz. Chyr.* R. 41: 1933 s. 62-66.

72. Głupie lata Tadzia. *Prz. Chyr.* R. 42: 1934 s. 12-14.

73. Posiew dobrej prasy. Chyrów 1934 16° s. 60.

74. Przy wigilijnym stole. *Prz. Chyr.* R. 42: 1934 s. 3-5.

75. Konwikt chyrowski. Chyrów 1935 Chyr. Koło Tow. im. P. Skargi 16° s. 97.

76. Serdeczne życzenia. *Prz. Chyr.* R. 43: 1935 s. 3-6.

77. Red.: Skargowskie pokłosie. Na 400-letnią rocznicę urodzin ks. Piotra Skargi Towarzystwa Jezusowego. Chyrów 1936 Chyr. Koło Tow. P. Skargi 8° s. 110.

78. Sztandar konwiktowy. W: *Księga pamiątkowa pięćdziesięciolecia Konwiktu i Gimnazjum OO. Jezuitów w Chyrowie,* 1886-1936. Kr. 1936 s. 43-47. Całość księgi redagował Bzowski.

79. Jan Jeleński, 1845-1909. *Prz. Chyr.* R. 45: 1937 s. 222-225.

80. Kilka myśli o książce. *Prz. Chyr.* R. 45: 1937 s. 120-122.

81. Janusz Bednarski. *Prz. Chyr.* R. 46: 1938 s. 12-18.

82. Karol Hubert Rostworowski. *Prz. Chyr.* R. 46: 1938 s. 68-69.

83. Wyd.: G. PIRAMOWICZ: Nauka obyczajowa. Chyrów 1938 16° s. 86.

84. Jezuici we współczesnej Polsce. *Prz. Chyr.* R. 47: 1939 s. 57-66.

85. Nasze hasło. *Prz. Chyr.* R. 47: 1939 s. 153-157.

86. Profesor Stanisław Kasznica autor „Rozważań" i „Myślą, sercem i wolą". *Prz. Chyr.* R. 47: 1939 s. 169-170.

87. Ks. Włodzimierz Ledóchowski generał Towarzystwa Jezusowego, 1866-1942. Stara Wieś 1949 2° s. 40. Maszynopis powielany.

88. Ku pamięci zmarłych i poległych Chyrowiaków w latach 1939-1946. Stara Wieś 1946 Druk. Michalineum 8° s. 57.

89. Drobne artykuły i recenzje publikował w *Dwutyg. Katech. i Wychow., Prz. Powsz., Prz. Chyr., Gaz. Kośc., Kron. Rodz.*

90. Redaktor: *Z Chyrowa* [1902-1911], *Kwartalnik Chyrowski* [1912-1922], *Przegląd Chyrowski* [1923-1939], *Nasze Wiadomości* [1921-1923].

91. Rkpsy w ATJKr.: Materiały do bibliografii jezuitów polskich, 1855-1940, k. 227, sygn. 1081; Ks. Grzegorz Piramowicz, sygn. 1344 s. 182-192; Zapiski duchowne, 1894-1953, sygn. 1358; Spis uczniów Konwiktu Chyrowskiego z lat 1911-1939; sygn. 1358 II; Skarbiec narodowy, sygn. 1788 s. 1-116.

II.

HIRSZEL I.: Ks. Teofil Bzowski. *Za i Przeciw*. R. 1959 nr 4 [z 25 I]; Zgon ks. Teofila Bzowskiego T. J. *Tyg. Powsz.* R. 1959 nr 5 [z 1 II]; KIRCHMAYER J.: Pamiętniki. W. 1962 s. 75, 76, 88; WŁODARCZYK T.: Szkoły prowadzone przez zakony męskie w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem szkoły chyrowskiej [1918-1939]. *Studia z dziejów Kościoła Katolickiego*. R. 5: 1967 nr 8 s. 184. — ATJKr.: Katalogi prowincji galicyjskiej [1893-1918], polskiej [1919-1926], małopolskiej [1927-1959]; dokumenty osobiste, sygn. 2838; karta personalna, sygn. 3154 s. 23.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Caputa Józef (1865-1926), autor rozprawy z dziejów kaznodziejstwa. Urodził się 31 I 1865 r. w Lipowej k. Żywca. Po studiach teologicznych odbytych w Krakowie, przyjął w 1889 r. święcenia kapłańskie. Pracował przy kościele św. Anny w Krakowie jako prefekt gimnazjalny, a od 1908 r. jako prepozyt. Doktoryzował się w tym czasie na Uniw. Jagiellońskim. Był również radnym miasta i członkiem wielu towarzystw. Odrodzenie Polski widział w moralnym wychowaniu młodzieży oraz w odpowiedzialności inteligencji za utrzymanie wiary i wierności narodowi. Zmarł 19 XI 1926 r. w Krakowie.

I.

1. Kazanie na dzień jubileuszu biskupiego Leona PP. XIII wypowiedziane w kościele archiprezbiterialnym N. Maryi Panny w Krakowie dn. 19 lutego 1893. Kr. 1893 Nakł. Autora, druk. Czasu 8° s. 21.
2. Mowa na CIII rocznicę Konstytucji 3 Maja wypowiedziana w kościele XX Pijarów... Kr. 1894 Nakł. Autora, druk. Czasu 8° s. 15.
3. Mowa żałobna w czasie nabożeństwa za duszę śp. ks. Albina kardynała Dunajewskiego... wypowiedziana w kościele N. M. P. w Krakowie dn. 25 czerwca 1894 r. Kr. 1894 Druk. Czasu 8° s. 16.
4. Egzorta przy rozpoczęciu roku szkolnego. *Dwutyg. Katech.* R. 2: 1898 s. 211-213.
5. W sprawie reformy kaznodziejstwa. *Gaz. Kośc.* R. 6: 1898 s. 293-294, 305-306.
6. Wychowanie młodzieży i potrzeba internatów. Kr. 1898 Nakł. i druk. A. Koziańskiego 8° s. 23.
7. W sprawie antykwarni. *Czas.* R. 51: 1898 nr 142 s. 2.
8. Mowa wypowiedziana na nabożeństwie w 200 rocznicę urodzin Stanisława Konarskiego w kościele XX Pijarów w Krakowie... Lw. 1900 Druk. Katolicka J. Chęcińskiego 8° s. 12.
9. Park miasta Krakowa a Towarzystwo Strzeleckie. *Czas.* R. 53: 1900 nr 90 s. 2.
10. Chryzostom Gołębiowski. Nadworny kaznodzieja króla Jana III. Studium historycznoliterackie. Kr. 1901.
11. Mowa żałobna na cześć śp. Leona XIII wypowiedziana w kościele parafialnym w Wadowicach. Kr. 1903 Nakł. Autora, druk. W. L. Anczyca 8° s. 17.
12. Egzorta. Czym jest nauka i co nam przynosi? *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 8: 1904 s. 42-44.
13. Jubileuszowa wystawa zabytków sztuki kościelnej. *Gaz. Kośc.* R. 12: 1904 s. 33-34.
14. Konferencje wygłoszone do panów i młodzieży akademickiej... w kościele akademickim św. Anny w Krakowie. Kr. 1907 Druk. W. L. Anczyca 8° s. 66.
15. Odbudowa zniszczonych majątków kościelnych. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 469-470.
16. Praca a przyszłość narodu. Polakom ku rozwadze. Kr. 1923 Nakł. Autora 8° s. 53, nlb. 3.

II.

KIEŁCZEWSKI R.: Caputa Józef. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 1323-1324, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Charszewski Ignacy Lojola Paulin, krypt.: X. Ch., Ks. Ch., Ks. I. Ch., Ks. Ż., Ż. D. I., pseud.: Bolko, Cholewitta, Charix, Don Inigo, Dziecioł prowincjonalny, Gimmel, Ignotus, Ksiądz D. I., Ks. Kolski, Lipnowianka, Lojola, Nietoten, Paulin z Noli Czermińskiej, Philanthropos, Stary Gawędziarz, Ten sam, Trzepowiak, Tryglodyta, Zegota, Zurominiak, (1869-1940), popularyzator teologii, krytyk literacki, polemista, literat.

Urodził się 22 VI 1869 r. we wsi Lenie koło Dobrzynia nad Wisłą w rodzinie ziemiańskiej. Wychowywał się i kształcił prywatnie w mająt-

ku Kiełtyki pod Bodzanowem, do którego przenieśli się jego rodzice. Po ukończeniu Gimnazjum w Płocku wstąpił w 1887 r. do miejscowego Seminarium Duchownego i ukończył je w 1893 r. Przez rok przebywał w Akademii Duchownej w Petersburgu, z której sam zrezygnował. Święcenia kapłańskie przyjął 8 IV 1894 r. Jako wikariusz pracował w Wyszogrodzie 1894-1895, w Pułtusku 1895-1896, ponownie w Wyszogrodzie 1896-1898, w katedrze płockiej 1898-1900. W latach 1900-1901 przebywał w Warszawie pracując przy kościele N. M. Panny na Starym Mieście oraz próbując swoich sił pisarskich. Po powrocie do diecezji w latach 1902-1905 był rektorem kościoła w Żurominie, w latach 1905-1912 proboszczem w Trzepowie koło Płocka a od 1912-1932 w Szpetalu pod Włocławkiem. Od 1925 r. na skutek rozgraniczeń terytorialnych pozostał w diecezji włocławskiej. Na własną prośbę powrócił do diecezji płockiej w 1932 r. otrzymując probostwo w Dobrzyniu nad Drwęcą, gdzie pracował do końca życia. Od młodych lat z zapałem oddawał się pracy pisarskiej. Jest autorem kilku książek oraz wielu artykułów, które zamieszczał w różnych czasopismach religijnych i świeckich. Zakres zainteresowań miał dosyć bogaty. Dotyczył on filozofii, teologii, socjologii, literatury oraz bieżących wydarzeń. W publikacjach swoich prezentował nie tylko swoje poglądy ale wskazywał czytelnikom jak mają żyć i jaki powinni wyznawać światopogląd.

Jako polemista miał niejednokrotnie utarczki ze swoimi czytelnikami. Tematyka, która niemal obsesyjnie powracała w wielu jego artykułach to przesadny antysemityzm. Zasługą jego jest przyswojenie polskiemu czytelnikowi arcydzieł literatury rosyjskiej, jak „Bajek" Kryłowa umiejętnie przełożonych na język polski. Sam także pisał wiersze. Opracował wiele haseł do encyklopedii kościelnej. Pozostawił prawie 40 grubych zeszytów liczących po kilkaset stron zapisanych swoimi spostrzeżeniami i przeżyciami a także przyozdobionymi zdjęciami, wycinkami z gazet itd. Za gorliwą pracę odznaczony był kanonią honorową kolegiaty pułtuskiej. Aresztowany 5 XI 1939 r. w Dobrzyniu, więziony był w Chełmie, Stutthofie i Sachsenhausen, gdzie przebywał od 10 IV 1940. Zmarł 14 IV 1940 r. w obozie na skutek ciężkiego pobicia.

I.

1. Śp. ks. Wincenty Gajewski. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 106-108.

2. Rec.: A. BRYKCZYŃSKI: Miesiąc maj św. Franciszka Salezego to jest żywot N. M. Panny. Wyd. 2 W. 1895. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 271-272.

3. Magni passus extra viam. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 326-327.

4. Rec.: Kazania wielkopostne opracowane na temat pieśni kościelnych. W. 1896. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 787.

5. Pierwsza i ostatnia myśl filozofii. *Niwa.* R. 25: 1896 s. 104-105, 119-120, 136-137, 153-155, 168-169, 182-183, 199, 215-216, 229-230, 247-248, 263-264, 278-279, 293.

6. Z najnowszej filozofii polskiej. *Niwa.* R. 25: 1896 s. 446-447, 464, 495-496, 528-529.

7. O rzetelną prawdę i prawdziwą słuszność. *Niwa.* R. 25: 1896 s. 737-738.

8. W sprawie handlu świętościami. *Rola.* R. 14: 1896 s. 355-356.

9. Sklepy chrześcijańskie. *Rola.* R. 14: 1896 s. 520-521.

10. Odrodzenie. W. 1897 Druk. „Wieku" 8° s. 224.

11. Kronika literacka. *Niwa.* R. 25: 1897 s. 433.

12. Czy to nie sprzeczność? *Niwa.* R. 25: 1897 s. 890.

13. Ruch wydawniczy. *Niwa.* R. 25: 1897 s. 971.

14. Odrodzenie religijne w nauce, literaturze i w życiu. *Niwa Polska.* R. 25: 1897 s. 11, 31, 51, 71, 91, 111, 131, 151, 171, 191, 211, 231, 252-253.

15. Coś się psuje w państwie duńskim. *Niwa Polska.* R. 25: 1897 s. 153.

16. Quod sursum est, deorsum faciunt. *Prz. Katol.* R. 35: 1897 s. 72-73.

17. Jeszcze jeden obraz św. Wilgefortis. *Prz. Katol.* R. 35: 1897 s. 73.

18. Śp. ks. Bolesław Turczynowicz. *Prz. Katol.* R. 35: 1897 s. 75.

19. Rec.: A. MARGOŃSKI: Uwielbienie Zbawiciela w Przenajświętszym Sakramencie. W. 1896 *Prz. Katol.* R. 35: 1897 s. 112.

20. Odpowiedź na recenzję „Odrodzenia". *Prz. Katol.* R. 35: 1897 s. 240, 254-255.

21. Causam ne damnes partes nisi audiveris ambas. *Prz. Katol.* R. 35: 1897 s. 310-312.

22. Rec.: M. GODLEWSKI: Dobry katolik między protestantami. W. 1897 *Prz. Katol.* R. 35: 1897 s. 352.

23. Narratis quod nec ad coelum nec ad terram pertinet. *Prz. Katol.* R. 35: 1897 s. 407-408.

24. Parę słów odpowiedzi na odpowiedź p. pastora Angersteina. *Prz. Katol.* R. 35: 1897 s. 634-635.

25. Rec.: H. GRUBER: Życie i doktryna Augusta Comte'a. W. 1897. *Prz. Katol.* R. 35: 1897 s. 655-656.

26. Homo sum, nihil a me alienum esse puto. *Prz. Katol.* R. 35: 1897 s. 677-681.

27. Rec.: Amorem tui. W. 1897. *Prz. Katol.* R. 35: 1897 s. 704.

28. „Suum cuique pulchrum, te tua, me delectant mea". *Prz. Katol.* R. 35: 1897 s. 727-730.

29. Faceat de Achille qui non est Homerus. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 105-107.

30. Odpowiedź na „Rzym" Zoli. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 207-208.

31. Rec.: A. PLYSZCZYŃSKI: Ideał kapłana. W. 1898. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 223-224.

32. Rec.: A. BRYKCZYŃSKI: Maj goworowski. W. 1898. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 287-288.

33. Sic itur ad astra! *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 361-362, 379-381.

34. Droższe przyprawy aniżeli potrawy. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 488-489.

35. Jubileusz księdza prałata Bonawentury Grabowskiego. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 520-522, 539-540.

36. Odgrzewanie starych błędów. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 566-568, 582-584.

37. Szarganie wielkich słów. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 632.

38. Płock. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 633-634.

39. Miraże przyszłości. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 648-650.

40. Rec.: B. MARIAŃSKI: Kazania o wychowaniu dzieci. Płock. 1898. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 688.

41. Rec.: F. EGER: Elżbieta Seton. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 719-720.

42. Zaprosiny kramarza. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 750-760.

43. Mazowieck w marcu. *Echa Płoc. Łomż* R. 1: 1898 nr 3 s. 17.

44. Wyszogród. *Echa Płoc. Łomż.* R. 1: 1898 nr 12 s. 3-4.

45. Wyszogród 17 lipca. *Echa Płoc. Łomż.* R. 1: 1898 nr 34 s. 3.

46. Jubileusz ks. prałata Bonawentury Grabowskiego. *Echa Płoc. Łomż.* R. 1: 1898 nr 41 s. 3.

47. Z wyszogrodzkiego. *Echa Płoc. Łomż.* R. 1: 1898 nr 50 s. 3.

48. Rec.: B. MARIAŃSKI: Kazania o wychowaniu dzieci. Płock 1898. *Echa Płoc. Łomż.* R. 1: 1898 nr 56 s. 3-4.

49. Jeszcze słówko o prowincjonalnej inteligencji. *Echa Płoc. Łomż.* R. 1: 1898 nr 64 s. 1-2; nr 65 s. 1-2.

50. Czy pastor ewangelicki jest księdzem? *Niwa Polska.* R. 26: 1898 s. 527.

51. Panowie pastorzy chcą być koniecznie księżami. *Niwa Polska.* R. 26: 1898 s. 708-709.

52. Religijność naszej młodzieży. *Niwa Polska.* R. 26: 1898 s. 847.

53. Wznowienie „Kroniki rodzinnej". *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 38-39.

54. Nad przepaścią zwątpienia, czy nad głębiami bytu? *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 104-106, 121-122.

55. Facta loguntur. *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 152-153, 168-170.

56. Gorliwości sporo, nauki za mało. *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 264-265.

57. Rec.: A. MARGOŃSKI: Maryjo! bądź uwielbiana w świętym miesiącu maju! *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 287-288.

58. Rec.: Z. B.: Miesiąc maj, czci Matki Boskiej poświęcony, matkom chrześcijańskim, do czytania dzieciom od 8-12 lat ofiarowany. *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 303-304.

59. Prof. Henryk Struve o ks. Fr. Krupińskim jako filozofie. *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 298-300, 313-316.

60. Rec.: W. ZAUSKI: Błogosławiony Nunzio Sulprizio. Płock 1899. *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 368.

61. Rec.: W. ZAUSKI: Błogosławiona Jolenta albo Helena księżna i patronka Wielkopolski. W. 1899. *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 480.

62. Płock. *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 477-478.

63. Rec.: F. KRUPIŃSKI: Kazania czyli nauki do uczniów głoszone w kościele św. Aleksandra w Warszawie. W. 1899. *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 495-496.

64. Rec.: BOGUSŁAW: Droga odrodzenia na duchu czyli trzydniowe rekolekcje. W. 1897. *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 512.

65. Geniusz, talent i świętość. *Prz. Ka-*

tol. R. 37: 1899 s. 566-567, 582-584, 602-604, 614-615, 630-632, 648-649, 678-679, 708-710, 728-729, 742-743, 754-756, 772-774, 789-791, 805-807.

66. Rec.: A. BRYKCZYŃSKI: Różaniec święty. W. 1899. *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 640.

67. Rec.: J. LASOCKI: Słówko o uregulowaniu stosunku ziemian do swej służby. Płock 1899. *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 656.

68. Odsłonięcie obrazu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w kościele katedralnym. *Prz. Katol.* R. 37: 1899 s. 488-489.

69. Rec.: *Kronika Rodzinna.* Czasopismo dla rodzin katolickich. *Echa Płoc. Łomż.* R. 2: 1899 nr 6 s. 4.

70. Kronika kościelna. *Echa Płoc. Łomż.* R. 2: 1899 nr 13 s. 1-2; nr 24 s. 1-2; nr 25 s. 1-2, nr 26 s. 1; nr 34 s. 1; nr 37 s. 1-2; nr 40 s. 2; nr 43 s. 1-2; nr 46 s. 1-2; nr 50 s. 2; nr 51 s. 2-3; nr 62 s. 1-2; nr 71 s. 1-2; nr 78 s. 1-2; nr 87 s. 1-2.

71. Gorzelnie. *Echa Płoc. Łomż.* R. 2: 1899 nr 51 s. 3-4.

72. Rec.: A. PĘSKI: Nowenna do św. Stanisława Kostki. Płock 1899. *Echa Płoc. Łomż.* R. 2: 1899 nr 86 s. 4.

73. Rec.: Kalendarz rzymsko-katolickiego Towarzystwa Dobroczynności w Petersburgu na rok 1900. *Echa Płoc. Łomż.* R. 2: 1899 nr 101 s. 4.

74. Salve! *Niwa Polska.* R. 27: 1899 s. 25.

75. Słówko w sprawie „słów". *Niwa Polska.* R. 27: 1899 s. 92-93.

76. Epilog sprawy. *Niwa Polska.* R. 27: 1899 s. 243.

77. Niedźwiedzie przysługi. *Niwa Polska.* R. 27: 1899 s. 282-283.

78. Co głowa to rozum. *Niwa Polska.* R. 27: 1899 s. 330.

79. Pobożność w duchu Chrystusowym. *Niwa Polska.* R. 27: 1899 s. 377-378.

80. Jedna z wielu ciekawych rzeczy. *Niwa Polska.* R. 27: 1899 s. 467.

81. Kawalerska szarża. *Niwa Polska.* R. 27: 1899 s. 482-483.

82. Pan Jeleński przemówił. *Niwa Polska.* R. 27: 1899 s. 538.

83. Bez komentarzy! *Niwa Polska.* R. 27: 1899 s. 578-588; nr 34 s. 555-557.

84. Album katolickich uroczystości. Płock 1899 Druk. K. Miecznikowskiego 8° s. 111.

85. Zardzewiałe nożyczki. *Niwa Polska.* R. 27: 1899 s. 852-853.

86. Jeszcze światełko na „Rolę". *Niwa Polska.* R. 27: 1899 s. 772-773.

87. Dzika katolickość. *Niwa Polska.* R. 27: 1899 s. 819-820.

88. Święto Zwiastowania. N. M. P. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 58-59.

89. Powrotna fala. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 74-77; nr 6 s. 84-90.

90. Czy katolik jest chrześcijaninem? *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 218-219.

91. Wspomnienie pośmiertne o Wiktorze Gruberskim. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 303.

92. Rec.: J. D. Ze skarbnicy wiedzy teologicznej. W. 1899. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 335-336, 351-352.

93. Rec.: L. M.: Pokarm czy trucizna? Płock 1900. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 416.

94. Rec.: I. LASOCKI: Pięć konferencji. Płock 1900. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 431-432.

95. Płock. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 509.

96. Rec.: H. CHR.: Uczty eucharystycznej oczekiwanie. 1899. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 527-528.

97. Pożar na Jasnej Górze. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 540-541.

98. Signum temporis. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 538-540, 554-555.

99. Rec.: I. LASOCKI: Mała pamiątka dla ludzi. W. 1900. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 559-560, 576.

100. „Łaźnia" wedle pewnego dziennika więcej warta, aniżeli zbawienie wieczne. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 633-634.

101. Rec.: A. BRYKCZYŃSKI: Rok chrześcijański przez myśli i zdania z listów Franciszka Salezego wyjęte, uświętobliwiony. W. 1900. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 720.

102. Sprawy religijne i kościelne w „Encyklopedii Powszechnej" — S. Orgelbranda. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 726-728.

103. Święty Stanisław Kostka (1550-1568) Rostkowo — Rzym. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 739-741.

104. Rec.: S. B.: Złota pamiątka chrześcijańska na ostatni dzień wieku XIX i pierwszy XX. W. 1900. *Prz. Katol.* R. 38: 1900 s. 800.

105. Z Płocka. *Niwa Polska.* R. 28: 1900 s. 180-181.

106. Organizacja miłosierdzia. *Niwa Polska.* R. 28: 1900 s. 659-660.

107. Prawda i czyn. *Niwa Polska.* R. 28: 1900 s. 769-770, 787-789, 803-804.

108. Czas już budować. *Echa Płoc. Łomż.* R. 3: 1900 nr 13 s. 1.

109. Wielkie miasto a prowincja. *Echa Płoc. Łomż.* R. 3: 1900 nr 89 s. 2-3; nr 90 s. 1-2; nr 91 s. 1-2.

110. Rec.: B. MARIAŃSKI: Kazania przygodne. Płock 1900. *Homiletyka.* R. 3: 1900 T. 5 s. 630-632.

111. Przemowa na uroczystości ślubnej wygłoszona w d. 20 X w kościele farnym w Płocku. *Homiletyka.* R. 3: 1900 T. 5 s. 827-830.

112. Rec.: Z. GLOGER: Rok polski w ży-

ciu, tradycji i pieśni. W. 1900 *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 15-16.

113. Bąki reporterskie. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 42.

114. Na etapie. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 74-76, 90-91.

115. Młodzieńcza zarozumiałość. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 268.

116. Rec.: F. BORNIK: W drogę do Skępego. Płock 1901. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 320.

117. Rec.: K. SIEDLECKI: Życie eucharystyczne N. Marii Matki Boskiej. Kr. 1900. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 335-336.

118. Święty Paweł — apologetą bezwyznaniowości! *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 376-377.

119. Panowie „postępowcy" zaczynają Pismem św. wojować! *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 423-424.

120. Rekolekcje kapłańskie. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 462-463.

121. Bankructwo rozumu. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 486-488.

122. Rec.: T. KOWALEWSKI: Katechizm rzymsko-katolicki większy. Płock 1900. *Prz. Katol.* R. 39 1901 s. 575-576; nr 37 s. 591-592.

123. Poeta — publicystą, czyli armata na Parnasie. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 603-606.

124. Rec.: K. SHELDON: W jego ślady. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 359-362.

125. „Katolicyzm i kultura nowoczesna". *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 633-635.

126. Rec.: M. WEISS: Kościół parafialny św. Trójcy w Kobyłce pod Warszawą. W. 1901. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 656.

127. Rec.: J. KUCHARZEWSKI. Początki prawa małżeńskiego. W. 1901. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 703-704.

128. Poczciwy diabeł. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 727-729.

129. Rec.: S. ADAMSKI: O zasłudze wiary. W. 1901. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 767-768.

130. Festina lente. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 810-811.

131. Rec.: „Świt" kalendarz na 1902 r. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 832.

132. Bluźnierca czy katolik. *Prz. Katol.* R. 39: 1901 s. 826-829.

133. Rec.: Z. GLOGIER: Rok polski w życiu, tradycji i pieśni. W. 1900. *Niwa Polska.* R. 29: 1901 s. 26.

134. Blaga wydawnicza. *Niwa Polska.* R. 29: 1901 s. 68.

135. Rec.: S. GALL: O miłości Boga i bliźniego. W. 1901. *Niwa Polska.* R. 29: 1901 s. 186-187.

136. Echa prowincji. *Niwa Polska.* R. 29: 1901 s. 297.

137. Dedykacja kościoła św. Floriana na Pradze. *Niwa Polska.* R. 29: 1901 s. 627.

138. Ślepi wodzowie. W. 1901 8° s. 80.

139. „Czemu dziś w poezji nie mamy słowików". *Niwa Polska.* R. 29: 1901 s. 601, 617-618, 633, 649-650, 665, 668.

140. Karygodne lekceważenie, czy nieuctwo? *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 8-9.

141. Pozytywizm i katolicyzm wobec modernizmu. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 25-27.

142. Rec.: P. BURAWSKI: O początku świata, jego końcu i o sądzie ostatecznym. Płock 1902. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 63-64.

143. Rec.: Encyklopedia kościelna. T. 25. W. 1902. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 282-284.

144. List do Redakcji. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 301-302.

145. Zachowawczość i postęp. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 347-349, 361-364.

146. Pszenica i kąkol. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 504-505.

147. Rec.: K. SIEDLECKI: Przewodnik do miejsc świętych. Częstochowa 1902. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 511-512.

148. Et haec facienda, et illa omittenda. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 520-521.

149. Rec.: J. ROKOSZNY: Święte pamiątki Sandomierza. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 527.

150. „Głos" nawrócony czyli: groch z kapustą. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 552-554.

151. Rec.: Dar Boży czyli nauka chrześcijańska, do zrozumienia wszystkim podana. W. 1902. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 559-560.

152. „Liga szczerości". *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 586-588.

153. Katedra w Płocku. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 620-622.

154. „Głos" odwrócony, czyli kapusta z grochem. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 650-651.

155. Usypiacze. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 634-636, 647-648.

156. Ostatnie słowa Siemiradzkiego. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 648.

157. Rec.: T. MŁODZIANOWSKI: Cztery kazania adwentowe o grzechu. Płock. 1902. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 704.

158. Asymilacja i syjonizm. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 667-668, 681-682.

159. Błogosławieństwo ojca św. Leona XIII dla Deotymy. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 714-715.

160. Pegaz na usługach nauki. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 716-717.

161. Rec.: Księgi przykładów. Roczniki mesjańskie, czyli 188 cudownych zdarzeń, zdziałane za przyczyną N. Marii Panny

zwłaszczcza w ostatnich czasach. W. 1902. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 735-736.

162. Logika „wolnomyślna" w sprawie prześladowań Kościoła we Francji. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 777-778.

163. Rec.: M. RUTKOWSKI: Nauka o wytrwaniu w dobrem aż do końca. Włocławek 1902. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 800.

164. Rec.: S. FIGIELSKI. Kto cię stworzył. Na co cię Pan Bóg stworzył? Jak żyć aby się zbawić? Płock 1902. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 s. 815-816.

165. Kubek zimnej wody. *Niwa Polska.* R. 30: 1902 s. 168.

166. Na dwóch stołkach. *Niwa Polska.* R. 30: 1902 s. 184, 202.

167. Stanowisko bez stanowiska. *Niwa Polska.* R. 30: 1902 s. 280.

168. O pracę prowincjonalną. *Niwa Polska.* R. 30: 1902 s. 323.

169. Płock. *Niwa Polska.* R. 30: 1902 s. 329-330, 618.

170. List otwarty do redakcji „Głosu". *Niwa Polska.* R. 30: 1902 s. 371-372.

171. Rec.: F. STAROWIEJSKI: Wieczory nad Adriatykiem. Kr. 1901. *Kwart. Teol.* R. 1: 1902 z. 1. s. 9-11.

172. Rec.: HONORAT: O czci wynagradzającej. W. 1902; Miesiąc Najświętszego Oblicza Pańskiego. W. 1900; Jan VIER: Życie Leona Dupont. W. 1902. *Kwart. Teol.* R. 1: 1902 z. 3-4 s. 4-7.

173. Rec.: S. ADAMSKI: Chrystus — Bóg: W. 1902. *Kwart. Teol.* R. 1: 1902 z. 3-4 s. 7-8.

174. Rec.: M. STRASZEWSKI: Adolf Harnack o istocie chrześcijaństwa. *Kwart. Teol.* R. 1: 1902 z. 3-4 s. 9-10.

175. Religia i sztuka. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 s. 43-44.

176. Rec.: Kalendarz rzymsko-katolickiego Towarzystwa Dobroczynności w Petersburgu na rok 1903. Petersburg 1903. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 s. 80.

177. Rec.: Rocznik dla organistów na rok 1903. Płock 1903. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 s. 128.

178. Nasza dobroczynność. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 s. 141-142.

179. „Za twoje myto, kijem cię obito". *Prz. Katol.* R. 41: 1903 s. 236.

180. Bóg, Chrystus, a cierpienie. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 s. 345-347.

181. Ostrożnie korzystać z informacji encyklopedycznych. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 s. 347.

182. Audiatur et altera pars. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 s. 381-382.

183. Bezwyznaniowość budująca. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 s. 426-428.

184. List do redakcji. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 s. 445.

185. Rec.: Książeczka dla dzieci przygotowujących się do pierwszej Komunii. W. 1879. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 s. 543-544.

186. Rec.: A. BORKOWSKI: Bez krzyżyków i bemoli. W. 1902. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 s. 696-698.

187. W błędnym kole. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 s. 663-665.

188. Rec.: Encyklopedia kościelna. T. 26. W. 1903. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 s. 680-681.

189. Rec.: S. TRZECIAK: Obraz rozkładu w protestantyźmie, wykazany na podstawie tłumaczenia Pisma św. o Zmartwychwstaniu Chrystusa. W. 1903. *Kwart. Teol.* R. 2: 1903 z. 1/2 s. 23-25.

190. Rec.: J. MILTON: Raj utracony. W. 1902. *Kwart. Teol.* R. 2: 1903 z. 1/2 s. 25-27.

191. Rec.: WERTENBERG: Obrona metafizyki. Kr. 1902. *Kwart. Teol.* R. 2: 1903 z. 3 s. 10-13.

192. Rec.: K. GREFKOWICZ: Katechizm rzymsko-katolicki. Płock 1899. *Kwart. Teol.* R. 2: 1903 z. 3 s. 13-16.

193. Rec.: T. PESCH: Weź i czytaj! W. 1903. *Kwart. Teol.* R. 2: 1903 z. 4 s. 5.

194. Rec.: F. JARMIŃSKI: Kazania przygodne. Płock 1903. *Kwart. Teol.* R. 2: 1903 z. 4 s. 7-8.

195. Rec.: J. GAJKOWSKI. List świętego Hieronima do Eustochium o zachowaniu dziewictwa. W. 1903. *Kwart. Teol.* R. 2: 1903 z. 4 s. 8-9.

196. Rec.: A. KWIECIŃSKI: Podręcznik do Historii Kościoła. W. 1903. *Kwart. Teol.* R. 2: 1903 z. 4 s. 9-10.

197. Bat, czy różdżka pokoju. *Echa Płoc. Łomż.* R. 6: 1903 nr 5 s. 1; nr 6 s. 1-2.

198. Z ŻUROMINA. *Echa Płoc. Łomż.* R. 6: 1903 nr 44 s. 3; nr 46 s. 3; nr 48 s. 3; nr 49 s. 2-3; nr 92 s. 3; nr 93 s. 3.

199. O rozumnej gorliwości kapłańskiej. W. 1903 Druk. P. Laskauera 8° s. 78.

200. Rozum i wiara. *Niwa Polska.* R. 31: 1903 s. 391-392.

201. Ks. Gnatowski o tzw. „całunie" turyńskim. *Niwa Polska.* R. 31: 1903 s. 426.

202. List ks. Charszewskiego. *Niwa Polska.* R. 31: 1903 s. 473.

203. Jałmużna ślepa, czy rozumna? *Niwa Polska.* R. 31: 1903 s. 519-520.

204. Na co rozum zda się? *Niwa Polska.* R. 31: 1903 s. 565-566.

205. Zza kulis prasy. *Niwa Polska.* R. 31: 1903 s. 630-631.

206. Niezależny polsko-narodowy kościół w Ameryce. *Niwa Polska.* R. 31: 1903 s. 629-630, 645-646, 660-661, 675-676, 691-692.

207. Matka Boska Żuromińska. *Mariawita.* R. 1: 1903 nr 1 s. 38-39; R. 2: 1904 nr 4 s. 155-157; nr 5 s. 185-186; nr 7 s. 251-252.

208. Organista starego autoramentu. *Rocznik dla Organistów*. Płock 1903. R. 11: 1903 s. 86-92.

209. Ks. Antoni Baranowski biskup diecezji sejneńskiej. *Rocznik dla Organistów na rok 1903*. R. 11: 1903 s. 54-56.

210. Parę sprostowań. *Prz. Katol.* R. 42: 1904 s. 43.

211. Rec.: Czytania katolickie. *Prz. Katol.* R. 42: 1904 s. 112.

212. Erudycja teologiczna pań z „Głosu". *Prz. Katol.* R. 42: 1904 s. 154-156, 186-187, 203-204.

213. Rec.: A. KASJANOWICZ: Podróż lądem i morzem do Jerozolimy i innych miejsc świętych Palestyny. W. 1904. *Prz. Katol.* R. 42: 1904 s. 352.

214. Chybiony efekt. *Prz. Katol.* R. 42: 1904 s. 410.

215. Bóg w świątyni, a w przyrodzie. *Prz. Katol.* R. 42: 1904 s. 519-522.

216. Rec.: Encyklopedia kościelna. T. 27. W. 1904 *Prz. Katol.* R. 42: 1904 s. 680-684.

217. Rec.: F. KULIGOWSKI: Nowenna do św. Stanisława Kostki. Płock 1904. *Prz. Katol.* R. 42: 1904 s. 783-784, 815-816.

218. Pocztówki wigilijne. *Prz. Katol.* R. 42: 1904 s. 824.

219. Jeszcze w obronie „Ech Płockich i Łomżyńskich". *Niwa Polska*. R. 32: 1904. s. 8-9.

220. Uczestnictwo czynne w prasie obcego obozu. *Niwa Polska*. R. 32: 1904 s. 71-72, 89-90.

221. Doniosłe wyjaśnienie biblijne. *Niwa Polska* R. 32: 1904 s. 216.

222. Jeszcze w sprawie ks. Bolcewicza. *Niwa Polska*. R. 32: 1904 s. 221-222, 233-236.

223. Osobliwy obrońca Kościoła. *Niwa Polska*. R. 32: 1904 s. 347-349, 354-356.

224. Rec.: M. MORAWSKI: Świętych obcowanie. Kr. 1903. *Kwart. Teol.* R. 3: 1904 z. 1/2 s. 3-7.

225. Rec.: B. MARECHAUX: Świat duchów. Aniołowie i szatani. W. 1903. *Kwart. Teol.* R. 3: 1904 z. 1/2 s. 7-8.

226. Asceza czy nauka? *Kwart. Teol.* R. 3: 1904 z. 1/2 s. 115-129.

227. Nowy pogląd na geniusz w świetle rozumu i wiary. *Kwart. Teol.* R. 3: 1904 z. 3/4 s. 214-228.

228. Poza Kościołem nie ma zbawienia. *Mariawita*. R. 2: 1904 s. 490-493, 522-525. — Toż w osob. odb. Kielce 1904 Druk. „Mariawity" 8° s. 15.

229. Kościół i obraz cudowny Matki Boskiej w Żurominie. Kielce 1904 Druk. „Mariawity" 16° s. 36.

230. Śp. papież Leon XIII. *Rocznik dla Organistów na rok 1904*. Płock 1904 s. 31-48.

231. Rec.: J. ŁADA: Sweet Boy. Lw. 1904. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 15-16.

232. Idea postu w świetle wypadków spółczesnych. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 146-147.

233. Cywilizatorowie bez wiary. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 165-166.

234. Śp. ks. Antoni Borkowski. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 371-374, 388-390.

235. Czy istnieje Kościół chrześcijański? *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 449-452.

236. Rec.: K. HOFMANN: Bogu i bliźniemu. W. 1904. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 487-488.

237. Nabożeństwo żałobne za spokój duszy śp. ks. Arcybiskupa Szembeka. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 567-568.

238. Rec.: A. MACIEJOWSKI: Źródło żywota. Kielce 1905. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 583-584.

239. Rozmyślania Jasnogórskie. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 593-595.

240. Rec.: W. KOKOWSKI: Pamiątka dla moich parafian. Wieluń 1905. *Prz. Katol.* 43: 1905 s. 599-600, 615-616.

241. Z wycieczki na Jasną Górę. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 610-612.

242. Słówko w sprawie zasady i prawa krytyki. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 625-626.

243. „Objawienie" więzienne. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 642-644, 658-659.

244. Rec.: J. GAJKOWSKI: Listy św. Hieronima do Heliodora i Nepocyana. W. 1904. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 663-664.

245. Z Grodna. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 692.

246. Rec.: A. SYSKI: Pustelnia św. Salomei. Kielce 1905. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 695-696.

247. Rec.: Encyklopedia kościelna. T. 28. W. 1905. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 s. 725-728, 742-744.

248. Rec.: PRAWDZIC.: Wady kaznodziejstwa społecznego. W. 1905. *Kwart. Teol.* R. 4: 1905 z. 3/4 s. 1-6.

249. Rec.: PRAWDZIC: Lud a duchowieństwo. W. 1905. *Kwart. Teol.* R. 4: 1905 z. 3/4 s. 7-19.

250. Słówko z powodu postu. *Echa Płoc. Łomż.* R. 8: 1905 nr 19 s. 1-2.

251. O drogach naszych słów kilkoro ze stanowiska moralności. *Echa Płoc. Łomż.* R. 8: 1905 nr 91 s. 1-2; nr 92 s. 2-3.

252. Z Żuromina. *Echa Płoc. Łomż.* R. 8: 1905 nr 3 s. 3; nr 23 s. 3; nr 38 s. 2-3; nr 39 s. 3; nr 40 s. 3; nr 43 s. 2-3; nr 57 s. 3; nr 58 s. 3; nr 59 s. 3; nr 80 s. 3; nr 82 s. 2-3.

253. Ks. Antoni Borkowski (1848-1905). *Śpiew Kość.* R. 10: 1905 nr 12 s. 141-144.

254. Powitanie J. E. biskupa płockiego ks. Apolinarego Wnukowskiego. *Homiletyka*. R. 8: 1905 t. 15 s. 84-87.

255. Rec.: S. GRUCHALSKI: „Pan mój i Bóg mój". Włocławek 1904. *Wiad. Past.* R. 1: 1905 s. 352-354.

256. Rec.: S. KUCZYŃSKI: Najświętsza Panna z Lourdes. W. 1905. *Wiad. Past.* R. 1: 1905 s. 414.

257. Krzyże przydrożne. *Wiad. Past.* R. 1: 1905 s. 773-775.

258. Mowa żałobna nad zwłokami śp. Teofila Czermińskiego wypowiedziana na cmentarzu w Płocku przez... W. 1905. Druk. P. Laskauera 16° s. 14.

259. Księża a laicy wobec wyborów. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 152-153.

260. Legenda o bezinteresowności „Mariawitów". *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 153-154.

261. Dialektyka adwokacka w „Gazecie Polskiej". *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 186-187.

262. Powstanie „Mazura". *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 187-188.

263. „Za" i „Przeciw" wybieraniu księży do Dumy. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 217.

264. Bałamuctwo o „Bałamuctwach". *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 217-218.

265. Nierozstropna walka z „nieroztropną" agitacją przedwyborczą. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 251-252.

266. Rec.: PRAWDZIC: Lud a duchowieństwo. W. 1906. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 255-256.

267. Rec.: K. ANTONIEWICZ: Kazania o Matce Boskiej oraz nauki majowe. W. 1905. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 303-304.

268. Utopijne projekty. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 312-313.

269. Pseudomariawityzm w szponach mocy ciemnych. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 315-328.

270. W sprawie elementarza w stosunku do mankietnictwa. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 330-331.

271. Rec.: F. SZNARBACHOWSKI: Nieco o kapłaństwie. W. 1906. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 400, 415-416.

272. Tajność czy jawność? *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 473-475.

273. Jeżewo. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 555-556.

274. Rec.: BARMACIN: Kacerska sekta mankietników, jej początek i odstępstwo od Kościoła. W. 1906. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 559-560.

275. Rec.: Miesięcznik Pasterski Płocki. Płock 1906. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 576.

276. Objawienie prawa miłości bliźniego przez naukę. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 609-612.

277. W sprawie ustalenia nomenklatury nowej sekty religijnej polskiej. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 636-637.

278. Dialog polemiczny o tolerancji religijnej. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 628-631, 678-680, 696-698, 709-711, 741-742, 774-775, 808-809.

279. Chłopski ruch radykalny. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 652-653, 669-670, 681-682.

280. Odpowiedź na „kilka pytań" ks. Józefa Dawnego. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 s. 777-779, 811-813.

281. Rec.: A. SYSKI: Kazania pasyjne o męce Pańskiej. W. 1906. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 s. 34.

282. Rec.: P. JABŁOŃSKI: Kazania pasyjne. W. 1906. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 s. 34-35.

283. Rec.: P. BORNIŃSKI: Błędy fałszywej nauki. Płock 1906. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 s. 35.

284. Jak się zachować wobec dokonanego już faktu propagandy obrazu Matki Boskiej Nieustającej pomocy? *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 s. 36.

285. Rec.: PRAWDZIC: Lud a duchowieństwo. W. 1906. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 s. 106-107.

286. Rec.: A. MACIEJOWSKI: Dwa przemówienia dla ludu o miłości Ojczyzny. Płock 1906. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 s. 107.

287. Słówko o solidarności w duchowieństwie parafialnym w następstwie przenosin kapłana na miejsce drugiego. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 s. 107-108.

288. Czy lud nasz posiada rzeczywiście wiarę głęboką i żywą? *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 s. 149-150.

289. „Kościelnictwo" i społecznictwo. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 s. 150-152.

290. Opis parafii Trzepowo. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 s. 164-170.

291. Demokracja odpustów. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 s. 172-173.

292. Placówka polemiczna. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 s. 174-176.

293. Rec.: BARMACIN: Kacerska sekta mankietników, jej początek i odstępstwo od Kościoła. W. 1906. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 s. 177.

294. Duchowieństwo w obliczu socjalizmu. *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 s. 196-199, 218-222.

295. Co to jest bezrobocie i co o niem prawy chrześcijanin sądzić powinien. *Mazur.* R. 1: 1906 s. 22-24, 34-36, 46-47. — Toż w osob. odb. Płock 1906 Przedruk z Mazura 8° s. 19.

296. Z Trzepowa. *Mazur.* R. 1: 1906 s. 53-54, 258-259, 265.

297. Z Lublina. *Mazur.* R. 1: 1906 s. 65-66, 351.

298. Nie czytajcie złych książek i gazet! *Mazur.* R. 1: 1906 s. 71-72, 83-84.

299. Odpowiedź na protest 52-ch. *Mazur.* R. 1: 1906 s. 213-215.

300. Do braci robotników rolnych odez-

wa przeciw strajkom. *Mazur.* R. 1: 1906 s. 238-239.

301. Analfabetyzm a Macierz Szkolna. *Mazur.* R. 1: 1906 s. 237-238, 250-252, 261-263, 270-271, 282-283, 294-295, 307-309, 317-318.

302. Bezrobocie rolne w oświetleniu najświeższych doświadczeń. *Mazur.* R. 1: 1906 s. 153-154, 166-167, 178-179, 191-192, 201-202, 226-227, 240-241, 252-253. — Toż w osob. odb. Płock 1906 Druk. K. Miecznikowskiego 16° s. 38.

303. Stowarzyszenie Sokołów Królestwa Polskiego. *Mazur.* R. 1: 1906 s. 269-270.

304. Gromadą przeciw gwałtownikom! *Mazur.* R. 1: 1906 s. 271-272.

305. Parę uwag o pogromach złodziejów. *Mazur.* R. 1: 1906 s. 406-407.

306. Nie śmiej się dziadku... *Mazur.* R. 1: 1906 s. 471-472.

307. Rec.: F. MŁOT: Worek Judaszów. Kr. 1906. *Kwart. Teol.* R. 5: 1906 z. 3/4 s. 1-11.

308. Rec.: T. JESKE — CHOIŃSKI: Psychologia Rewolucji Francuskiej. W. 1906. *Kwart. Teol.* R. 5: 1906 z. 3/4 s. 11-16.

309. Łzy krokodylowe. *Kwart. Teol.* R. 5: 1906 z. 3/4 s. 103-145.

310. Dialog polemiczny o tolerancji religijnej. W. 1906 Druk. F. Czerwińskiego 16° s. 55.

311. Na tle spółczesnych ruchów rewolucyjnych dwa kazania polityczne. W. 1906 Druk. P. Laskauera 8° s. 82.

312. Gorliwość a gorliwość. *Prz. Katol.* R. 45: 1907 s. 232-234.

313. W sprawie programu przyszłego zjazdu pisarzy katolickich w Warszawie. *Prz. Katol.* R. 45: 1907 s. 261-264, 297-299, 315-317, 326-328.

314. Rec.: B. MARIAŃSKI: Bractwo Różańcowe. Płock 1907. *Prz. Katol.* R. 45: 1907 s. 304.

315. Kościół a polska Macierz Szkolna. *Prz. Katol.* R. 45: 1907 s. 317-318, 328-330.

316. Inkwizycja postępowo bezwyznaniowa. *Prz. Katol.* R. 45: 1907 s. 330-331.

317. Rec.: K. GRĄDZKI: Uroczystość Bożego Ciała. W. 1907. *Prz. Katol.* R. 45: 1907 s. 336.

318. Bigos hultajski. *Prz. Katol.* R. 45: 1907 s. 347-349.

319. W odpowiedzi na „List otwarty" ks. K. Majewskiego. *Prz. Katol.* R. 45: 1907 s. 25-27.

320. „Gazeta polska" w samotrzasku. *Prz. Katol.* R. 45: 1907 s. 408-409.

321. W sprawie o „potwarz" w druku. *Prz. Katol.* R. 45: 1907 s. 409-411.

322. O niektórych wadach, brakach i niedomaganiach w naszej działalności apologetycznej. *Prz. Katol.* R. 45: 1907 s. 449-452, 470-473.

323. Rec.: K. SZCZEKLIK: Etyka katolicka. Kr. 1907. *Prz. Katol.* R. 45: 1907 s. 800.

324. Rec.: A. BROFFERIO: Czy będziemy żyli po śmierci? Kr. 1907. *Kwart. Teol.* R. 6: 1907 z. 1/4 s. 1-5.

325. Rec.: W. KOSIAKIEWICZ: Z powrotem. Pamiętnik współczesnego człowieka. W. 1907. *Kwart. Teol.* R. 6: 1907 z. 1/4 s. 5-18.

326. Rec.: L. ANDREJEW: Judasz Iskariota i inni. W. 1907, *Kwart. Teol.* R. 6: 1907 z. 1/4 s. 18-29.

327. Rec.: J. URBAN: De iis quae teologi catholici praestare possint ac debeant erga eeclesiam Russicam. Pragae 1907; J. URBAN. „Aby wszyscy byli jedno". Kr. 1907. *Kwart. Teol.* R. 1907 s. 29-34.

328. Rec.: K. KOWALSKI: Homilie i kazania na wszystkie niedziele i święta całego roku. Płock 1907. *Kwart. Teol.* R. 6: 1907 z. 1/4 s. 34-44. — Toż. *Mies. Past. Płoc.* R. 3: 1908 s. 243-244.

329. Ksiądz Stanisław Staszic „Ojciec Narodu Polskiego". *Mazur.* R. 2: 1907 s. 7-8, 14-15, 21-23, 25-26, 37-39, 44-45, 50-51.

330. Rażący błąd w pieśni. *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 s. 43-44. — Toż. *Śpiew Kośc.* R. 12: 1907 nr 5/6 s. 49-50.

331. Towarzystwo oszczędności i pomocy dla duchowieństwa. *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 s. 9-14.

332. W palącej sprawie młodzieży szkolnej w Królestwie. Płock 1907 Druk. K. Miecznikowskiego 8° s. 140.

333. Tolerancja religijna w świetle rozumu. W. 1907 Druk. P. Ambroziewicza 8° s. 8.

334. Przyczynek do dziejów psychopatii pseudo-mariawickiej. *Mies. Past. Płoc.* R. 3: 1908 s. 183-185.

335. Cudowne uzdrowienie na Jasnej Górze. *Mies. Past. Płoc.* R. 3: 1908 s. 215.

336. Nowa komedia mankietnictwa. *Mies. Past. Płoc.* R. 3: 1908 s. 216.

337. Kapłan wobec pracy społecznej. *Mies. Past. Płoc.* R. 3: 1908 s. 200-204, 226-231.

338. Rec.: J. URBAN: „Aby wszyscy byli jedno". Kr. 1907 *Mies. Past. Płoc.* R. 3: 1908 s. 239-241.

339. Rec.: A. FRIDRICH: Historie cudownych obrazów Najświętszej Marii Panny w Polsce. T. 3. Kr. 1908. *Mies. Past. Płoc.* R. 3: 1908 s. 241-243. — Toż. *Prz. Katol.* R. 47: 1909 s. 287-288, 303-304.

340. Pod znakiem agenta policyjnego. *Prz. Katol.* R. 46: 1908 s. 5-8.

341. Przemówienie przy poświęceniu figury przydrożnej. *Prz. Katol.* R. 46: 1908 s. 277-279.

342. Przemówienie żałobne nad zwłokami śp. Romany z S[umińskich] Z[aborowskiej] w Płocku. *Prz. Katol.* R. 46: 1908 s. 292-295.

343. Rec.: J. MIODUSZEWSKI: Praktyczne objaśnienie zasad wiary i obowiązków moralnych. W. 1907. *Prz. Katol.* R. 46: 1908 s. 670-672, 702-704, 750-752.

344. Przemówienie wypowiedziane podczas nabożeństwa na intencję gazety „Dzień", W wigilię wyjścia pierwszego numeru tj. 30 XI r. z. w kościele Świętego Krzyża w Warszawie. *Prz. Katol.* R. 47: 1909 s. 203-206.

345. Mały katechizm Kościoła rzymsko-katolickiego, opracowany w/g katechizmu, zalecanego przez ojca Św. Piusa X. *Prz. Katol.* R. 47: 1909 s. 561-563, 577-580, 595-597, 612-613, 630-632.

346. W obronie pałek i piątek. *Prz. Katol.* R. 47: 1909 s. 609-611.

347. Rec.: F. KULIGOWSKI: Przewodnik polskiej młodzieży. W. 1908. *Prz. Katol.* R. 47: 1909 s. 623-624, 631-644.

348. Przegląd dziejów diecezji płockiej. *Mazur.* R. 4: 1909 s. 7-10.

349. Z Trzepowa. *Mazur.* R. 4: 1909 s. 331-332.

350. Z parafii trzepowskiej. *Mazur.* R. 4: 1909 s. 523-524.

351. Dziesięciny dawniej a dziś. *Mies. Past. Płoc.* R. 4: 1909 s. 199-201.

352. Pod adresem wydawcy „Małego katechizmu". *Mies. Past. Płoc.* R. 4: 1909 s. 319-322.

353. Słowacki wobec Polski katolickiej. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 176-177.

354. Chrystus a publicystyka. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 175-176.

355. Kremacjonizm w świetle nauki i wiary. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 2 s. 193-211.

356. Nieśmiertelna ignorancja. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 371.

357. Palić czy grzebać. Włocławek 1909 Druk. Diecezjalna 8° s. 19.

358. Rec.: M. NASSALSKI: Wspomnienie duchowne w rozważaniu prawd wiary świętej, ku czci Matki Bożej. Włocławek 1903. *Kwart. Teol.* R. 2: 1909 z. 4 s. 6-7.

359. Wtóra podróż do Ciemnogrodu z powodu zamachu na katechizm. W. 1909 Druk. P. Laskauera 8° s. 316.

360. Pedagogika a logika. Przyczynki do dyskusji nad reformą katechizmu elementarnego. *Mies. Past. Płoc.* R. 5: 1910 s. 113-119.

361. Za prawdę — w ogień! *Mies. Past. Płoc.* R. 5: 1910 s. 302-305.

362. Kongres międzynarodowy Mariański w Zalcburgu. *Mies. Past. Płoc.* R. 5: 1910 s. 324-332, 353-366.

363. Uroczystości poświęcenia kamienia węgielnego w Baranowie. *Mazur.* R. 5: 1910 s. 388.

364. Co to jest bazylika? *Mazur.* R. 5: 1910 s. 567-568.

365. Rec.: B. MARIAŃSKI: Geniusz miłości. Płock 1909. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. 4 s. 95-96.

367. Most polski. Płock 1910 Druk. K. Miecznikowskiego 8° s. 20.

368. Moderniści, modernizanci, antymoderniści nasi i obcy. 1910. B. m. 8° s. 127.

369. Z parafii trzepowskiej. *Mazur.* R. 5: 1910 s. 340-342, 358-359, 375-376, 389-390.

370. Z Trzepowa. *Mazur.* R. 6: 1911 s. 52-54, 68-70.

371. O potrzebie i pożytkach znajomości dziejów. *Mazur.* R. 6: 1911 s. 73-74, 89-90, 105, 121, 138-139.

372. Statki parowe. *Mazur.* R. 6: 1911 s. 236-237.

373. Jak Mateusz Kusy wyzyskał pogłoskę o budowie kolei? *Mazur.* R. 6: 1911 s. 266-267.

374. Dziesięcioro przykazań katolickich. *Mazur.* R. 6: 1911 s. 769-770.

375. Dziesięcioro przykazań polskich. *Mazur* R. 6: 1911 s. 810.

376. Jeszcze raz: „uczynkowy", czy „osobisty". *Mies. Past. Płoc.* R. 6: 1911 s. 25-26.

377. Rec.: A. KIECIŃSKI: Katechizm rzymsko-katolicki dla dzieci od lat siedmiu. W. 1910. *Mies. Past. Płoc.* R. 6: 1911 s. 68-70.

378. Kwiatogłówki łopianu. *Mies. Past. Płoc.* R. 6: 1911 s. 294-298.

379. Z powodu złotych godów zjednoczonej Italii 1861-1911. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 z. 3 s. 197-204.

380. Niezależny pies. *Mazur.* R. 7: 1912 s. 298-299.

381. Pasterz, owca i świnie. *Mazur.* R. 7: 1912 s. 668-669.

382. „W chwili ciężkiej i trudnej". W. 1912.

383. Rec.: W. BANDURSKI: Jadwiga, święta królowa na polskim tronie. Włocławek 1912. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 z. 9 s. 373-374.

384. Próba popularyzacji nowej „religii" wiedzy. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 z. 413-433.

385. W sprawie naszego duchowieństwa *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 150 s. 1.

386. Katolicyzm, socjalizm, liberalizm. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 151 s. 2.

387. Błędny pogląd. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 151 s. 12.

388. Żydzi a my. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 157 s. 1; nr 158 s. 1; nr 159 s. 1.

389. Święci Piotr i Paweł. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 161 s. 1.

390. My chcemy Boga w handlu, w sklepie. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 166 s. 1.

391. Biskupi, Opinia i „Zaranie". *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 180 s. 1-2.

392. Mierz siły na zamiary. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 183 s. 1.

393. Śp. ksiądz Bronisław Mariański. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 186 s. 1.

394. Szachrajstwa asymilacyjne. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 189 s. 1.

395. Pasterz, owce i świnie. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 234 s. 2.

396. Niepowołany rozjemca. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 249. s. 1; 251 s. 1-2.

397. Uroczystość Wszystkich Świętych i Zaduszki. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 273 s. 1.

398. Żydopolacy. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 275 s. 1.

399. Leki katolickie na wady polskie. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 301 s. 1.

400. Smutna książka. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 304 s. 1.

401. Błazeńskie bluźnierstwa. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 324 s. 1.

402. „Podejrzana bezstronność". *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 325 s. 3-4.

403. Złota młodzież. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 327 s. 1.

404. Smutna młodzież. *Polak-Katolik.* R. 7: 1912 nr 328 s. 1.

405. Przez narodową — liberalna lunetę. *Myśl Katol.* R. 6: 1913 s. 49-51, 57-58, 65-66, 73, 81-82.

406. Wyprawa do Kannossy. *Myśl Katol.* R. 6: 1913 s. 129-130, 136-138, 145-146, 153-154, 161-162, 169-170, 177-178, 184-185, 193-194.

407. „Prawda chłopska". *Myśl Katol.* R. 6: 1913 s. 233-234, 241-242, 249-250.

408. Śmierć Kanta. *Myśl Katol.* R. 6: 1913 s. 330-331.

409. Narodowa Demokracja wobec Kościoła. *Myśl Katol.* R. 6: 1913 s. 401-403, 410-411.

410. Vanae praesumptionis. Duplika na replikę konfratra. *Mies. Past. Płoc.* R. 8: 1913 s. 195-200.

411. Teologia romantyczna. *Mies. Past. Płoc.* R. 8: 1913 s. 211-217.

412. Rec.: A. MACIEJOWSKI: Tam sięgaj, gdzie wzrok nie sięgał Płock 1912. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 z. 1 s. 85-86.

413. Rec.: A. SKI: „Wszelka moralność jest moralna". W. 1912. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 z. 2 s. 186-187.

414. Rec.: A. MACIEJOWSKI: Królestwo Boże w was jest. Płock 1913. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 z. 5 s. 469-471.

415. Rec.: W. JASIŃSKI: Zmacniajcie się w Panu. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 z. 6 s. 81-82.

416. Rec.: Encyklopedia kościelna. T. 32. Płock 1913. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 z. 8 s. 277-279.

417. Rec.: W. KOSIAKIEWICZ: Idea konserwatywna. W. 1913. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 z. 10 s. 465-468.

418. Rec.: W. KOSIAKIEWICZ: Co demokracja dała Polsce? W. 1913 *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 z. 10 s. 468-470.

419. Dziwna wieś. *Mazur.* R. 8: 1913 s. 721.

420. „Błogosławieni miłosierni". W: *Wiązanka literacka ziemi płockiej.* Płock 1913 s. 9-10.

421. Dialogi filozoficzno-religijne. Wil. 1913. Druk. J. Zawadzkiego 8° s. 307.

422. Bałamuctwa na tle bojkotu żydów. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 44 s. 1; nr 46 s. 1-2; nr 47 s. 1-2; nr 61 s. 1-2.

423. „Anglicy" *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 49 s. 2.

424. Co nam zwiastuje „Zwiastun Ewangeliczny". *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 53 s. 1.

425. Z pod sztandaru gwiaździstego. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 68 s. 1; nr 69 s. 1.

426. Katolicyzm szklany. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 72 s. 1; nr 75 s. 1; nr 76 s. 1; nr 77 s. 1-2.

427. Odpowiedź. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 75 s. 2.

428. Rec.: A. MACIEJOWSKI: Królestwo Boże w was jest. Płock 1913. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 88 s. 2.

429. Opłotkami czy polem odkrytem? *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 98 s. 1-2.

430. Hejże na żyda! Hajże i na księdza! *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 101 s. 1; nr 108 s. 1-2; nr 109 s. 1-2; nr 112 s. 1-2; nr 113 s. 1-2; nr 114 s. 1-2.

431. List otwarty. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 117 s. 1-2.

432. Na katolików antyklerykalnych. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 126 s. 1.

433. Ucinki na sprzedawczyków. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 126 s. 2.

434. Cudowne ocalenie kapłana. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 127 s. 1.

435. Ucinki na antysemityzm. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 127 s. 2; nr 133 s. 2.

436. Harden — Marden. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 130 s. 1.

437. Szpadel i świder wiertniczy. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 145 s. 1.

438. Nieuk i myśliciel. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 147 s. 2.

439. Na stulecie dziecka. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 198 s. 2.

440. „Wiązanka literacka Ziemi Płockiej" *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 202 s. 1.

441. „Supplet Ecclesia". *Mies. Past.*

Płoc. R. 8: 1913 s. 79-82; R. 29: 1935 s. 393-396.

442. Gorący głos w palącej sprawie. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 224 s. 1-2.

443. „Taki prąd". *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 233 s. 1.

444. Z „martwego miasta". *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 269 s. 1; nr 270 s. 1-2.

445. Witajcie. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 275 s. 2.

446. Martwa katolickość. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 276 s. 2.

447. Postępowa matka. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 277 s. 2.

448. Pragnienie kazania. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 278 s. 2.

449. O mord rytualny. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 279 s. 1; nr 281 s. 1.

450. Nasi znani. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 280 s. 2.

451. Antyklerykał. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 281 s. 2.

452. Robak wolnej myśli. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 283 s. 2.

453. Listy do Redakcji. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 286 s. 2.

454. Niewyzyskany argument. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 287 s. 1-2; nr 288 s. 1-2.

455. W sprawie nazwisk na szyldach. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 288 s. 1-2.

456. Mimowolna racja. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 291 s. 2.

457. Zapomniał wół... *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 294 s. 2.

458. Tryumf postu. *Polak-Katolik* R. 8: 1913 nr 297 s. 2.

459. O cześć wam, panowie. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 301 s. 2.

460. Rozmowa na weselu. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 302 s. 2.

461. Uświadomiona Zosia. *Polak-Katolik* R. 8: 1913 nr 304 s. 2.

462. Kalecy. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 306 s. 2.

463. Spętani pętacze. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 307 s. 2.

464. Nie gorszcie się. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 311 s. 2.

465. Tyrańska wolność. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 312 s. 2.

466. Polscy faryzeusze. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 314 s. 2.

467. Polscy Herodjanie. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 315 s. 2.

468. Na rocznicę pseudoreformacji. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 316 s. 2.

469. Spółczesne pogaństwo w języku. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 319 s. 1-2.

470. Wolna miłość. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 319 s. 2.

471. Dwa bale. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 321 s. 1.

472. Ucinki i satyry klerykalne. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 321. s. 2.

473. Szlacheckie odpusty. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 321 s. 2.

474. Dyplomatyka i łowy. *Myśl Katol.* R. 7: 1914 s. 77-79, 84-86.

475. Maleńki ateista. *Myśl Katol.* R. 7: 1914 s. 193-194, 201-202, 209-210, 217-218.

476. Rec.: F. KULIGOWSKI: Przemówienia pogrzebowe, ślubne i w innych okolicznościach wypowiedziane. W. 1913. *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 z. 2 s. 186-187.

477. W sprawie „Dwóch Bali". *Polak-Katolik.* R. 9: 1914 nr 21 s. 1; nr 23 s. 1; nr 24 s. 1; nr 25 s. 1; nr 26 s. 1-2.

478. Rec.: J. BULL: Wyznania nawróconego doktora medycyny. Włocławek 1914. *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 z. 4 s. 381-382.

479. Polityka słabości. *Polak-Katolik.* R. 9: 1914 nr 61 s. 1-2.

480. Dwie mary. *Polak-Katolik.* R. 9: 1914 nr 61 s. 1-2.

481. Dixit laicus clero... *Polak-Katolik.* R. 9: 1914 nr 63 s. 1-2.

482. Optyka i tango. *Polak-Katolik.* R. 9: 1914 nr 63 s. 1-2.

483. Dwie mądre nauczki wolnomyślne. *Polak-Katolik.* R. 9: 1914 nr 76 s. 1.

484. Dziwna wieś. *Polak-Katolik.* R. 9: 1914 nr 79 s. 1.

485. Zło i sprzeciw. *Polak-Katolik.* R. 9: 1914 nr 82 s. 1.

486. Czy są w Polsce wolnomyśliciele? *Polak-Katolik.* R. 9: 1914 nr 100 s. 1-2.

487. Drzewo śmierci. *Polak-Katolik.* R. 9: 1914 nr 100 s. 1.

488. List do redakcji. *Polak-Katolik.* R. 9: 1914 nr 100 s. 2.

489. Katolicyzm i patriotyzm. *Polak-Katolik.* R. 9: 1914 nr 117 s. 1.

490. Złowieszczy znak. *Polak-Katolik.* R. 9: 1914 nr 122 s. 1-2.

491. Modlitwa ojca św. o pokój. *Kur. Płoc.* R. 1: 1915 nr 20 s. 2.

492. Barbarus hic ego sum. *Dz. Powsz.* R. 2: 1915 nr 227 s. 2.

493. Otucha. *Kur. Płoc.* R. 1: 1915 nr 43 s. 2.

494. Chłodne uwagi w palącej kwestii rozgraniczenia parafii. *Mies. Past. Płoc.* R. 11: 1916 s. 77-80.

495. Wilkolisy i rogacizna. *Kur. Płoc.* R. 3: 1917 nr 151 s. 2.

496. Kruk i słowik. *Kur. Płoc.* R. 3: 1917 nr 187 s. 3.

497. Duch Salomona. *Kur. Płoc.* R. 3: 1917 nr 224 s. 3.

498. Dzieje starego wilka w siedmiu bajkach. *Kur. Płoc.* R. 3: 1917 nr 249 s. 3.
499. Dąb. Bajka Lessinga. *Kur. Płoc.* R. 3: 1917 nr 250 s. 3.
500. Gest Racławicki. *Kur. Płoc.* R. 3: 1917 nr 255 s. 1-2.
501. Credo jaśnie pana. *Kur. Płoc.* R. 3: 1917 nr 273 s. 3.
502. Lis, wilk i sarna. *Kur. Płoc.* R. 3: 1917 nr 274 s. 3.
503. Ze Szpetala Górnego. *Kur. Płoc.* R. 4: 1918 nr 120 s. 3.
504. Z Osieka Bogu'ckiego. *Kur. Płoc.* R. 4: 1918 nr 143 s. 3.
505. Kruk i lis. *Kur. Płoc.* R. 4: 1918 nr 171 s. 3.
506. Chłopiec i żmija. *Kur. Płoc.* R. 4: 1918 nr 178 s. 3.
507. „Niech mu ziemia będzie lekka". *Kur. Płoc.* R. 4: 1918 nr 187 s. 3.
508. Nadludzkie wojny. *Kur. Płoc.* R. 4: 1918 nr 188 s. 4.
509. Koń Jowisz. *Kur. Płoc.* R. 4: 1918 nr 200 s. 3.
510. Wilk demokrata. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 70 s. 2.
511. O nowe „Boże, coś polskę". *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 118 s. 1-2; nr 119 s. 1-2.
512. Modlitwa starca. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 158 s. 3.
513. Kwartet. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 159 s. 3.
514. List do Redakcji. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 159 s. 3.
515. Kot i kucharz. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 204 s. 3.
516. Modlitwa bolszewicka. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 82 s. 2.
517. Bezbożnicy. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 222 s. 3.
518. Pisarz i zabójca. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 225 s. 3.
519. Pokrzywa pruska. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 241 s. 3.
520. Słońce. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 245 s. 3.
521. Jeleń i lis. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 249 s.3.
522. Wróbel i mysz polna. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 261 s. 3.
623. Żółwie i strusie. *Kur. Pol.* R. 5: 1919 nr 289 s. 3.
524. W sprawie Roty dla kół młodzieży katolickiej. *Mies. Past. Płoc.* R. 14: 1919 s. 10-12.
525. Mowa żałobna nad grobem śp. ks. Antoniego Klimaszewskiego d. 13 listopada w Chełmicy. *Mies. Past. Płoc.* R. 14: 1919 s. 48-51.
526. Antyklerykalizm ludowy. *Mies. Past. Płoc.* R. 14: 1919 s. 97-104.
527. Niebezpieczeństwo amerykańskie. *Mies. Past. Płoc.* R. 14: 1919 s. 161-166.
528. Rec.: J. BLOIS: Nabożeństwo Trzech Zdrowaś Maria. Kr. 1917. *Mies. Past. Płoc.* R. 14: 1919 s. 181-182.
529. Wilk w opałach. *Słowo Kujaw.* R. 2: 1919 nr 1 s. 2.
530. Wiec zwierząt. *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 12 s. 3.
531. Baczność! Wilki idą. *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 47 s. 1.
532. Lis i winogrona. *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 57 s. 3.
533. Żółw i szakale. *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 58 s. 3.
534. Nowa Myszeida. *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 60 s. 3.
535. Klątwa. *Kur. Płoc.* R 6.: 1920 nr 143 s. 3.
536. Pieśń ku czci św. Zygmunta, króla męczennika, patrona bazyliki katedralnej płockiej i miasta Płocka. *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 106 s. 2.
537. O pomnik dziękczynienia w Płocku. *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 224 s. 1.
538. Jeszcze o pomnik dziękczynny w Płocku. *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 236 s. 2-3.
539. Czemu? *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 s. 2-3.
540. Kartka z dziejów najazdu bolszewickiego. Szpetel Górny i okolice. *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 252 s. 3-4; nr 258 s. 3-4; nr 259 s. 3-4; nr 260 s. 3; nr 263 s. 4; nr 265 s. 4; nr 266 s. 4; nr 270 s. 4; nr 271 s. 4.
541. Do „Kartki z dziejów najazdu bolszewickiego" dopełnienie i sprostowania. *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 285 s. 3; nr 286 s. 2; nr 289 s. 3.
542. Precz ze „Szmuglem"! *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 303 s. 3.
543. W sprawie puścizny rękopiśmiennej po nieodżałowanym śp. księdzu Adamie Maciejowskim. *Mies. Past. Płoc.* R. 15: 1920 nr 6 s. 95-97.
544. Śmierć „uciekinierom". *Kur. Płoc.* R. 7: 1921 nr 11 s. 1.
545. U stóp krzyża wolności. *Kur. Płoc.* R. 7: 1921 nr 78 s. 2.
546. Karkołomne sztuczki wybrańca ludu. *Kur. Płoc.* R. 7: 1921 nr 81 s. 4.
547. Publicyści a duchowieństwo. *Kur. Płoc.* R. 7: 1921 nr 92 s. 1.
548. Lud a duchowieństwo. *Kur. Płoc.* R. 7: 1921 nr 93 s. 1.
549. Skromna, lecz niezwykła uroczystość wiejska. *Kur. Płoc.* R. 7: 1921 nr 150 s. 1.
550. „Czego to się nie robi z nienawiści do ludu". *Kur. Płoc.* R. 7: 1921 nr 176 s. 2.
551. Krosta. *Kur. Płoc.* R. 7: 1921 nr 177 s 2.
552. Jak przemyciłem św. Stanisława

Kostkę przez cenzurę moskiewską. *Kur. Płoc.* R. 7: 1921 nr 283 s. 4.

553. Obskuranci. *Kur. Płoc.* R. 8: 1922 nr 172 s. 2.

554. Jak proboszcz, z pomocą Niemców, przed Niemcami uratował dzwony. *Kur. Płoc.* R. 8: 1922 nr 229 s. 2.

555. Jeszcze o „Wiec Ch-je-ny w Koziebrodach. *Kur. Płoc.* R. 8: 1922 nr 264 s. 1.

556. Policja na usługach ludowców. *Kur. Płoc.* R. 8: 1922 nr 278 s. 1.

557. Najazd sekciarstwa na Polskę. Włocławek 1923 Druk. Diecezjalna 16° s. 91.

558. Rec.: I. LASOCKI: Snopek pokłosia. Płock 1923. *Mies. Past. Płoc.* R. 18: 1923 s. 215-216.

559. Sienkiewicz na Jasnej Górze. *Dz. Płoc.* R. 3: 1924 nr 236 s. 1.

560. Szaleńcy honoru. *Polak-Katolik.* R. 16: 1924 nr 4 s. 1.

561. Nieznanemu księdzu. *Polak-Katolik.* R. 16: 1924 nr 85 s. 1.

562. Ze strajku rolnego w lipnowskiem. *Polak-Katolik.* R. 16: 1924 nr 88 s. 1; nr 95 s. 1-2.

563. Szukaj księdza. *Polak-Katolik.* R. 16: 1924 nr 103 s. 2.

564. Z lipnowskiego. *Polak-Katolik.* R. 16: 1924 nr 104 s. 1.

565. Dwie cerkwie. *Polak-Katolik.* R. 18: 1924 nr 108 s. 1-2.

566. Groza grozy przyzywa. *Polak-Katolik.* R. 16: 1924 nr 124 s. 1-2; nr 125 s. 1-2.

567. Święto Chrystusa Króla. *Polak-Katolik.* R. 16: 1924 nr 137 s. 2.

568. O politykę na ambonie. *Mies. Past. Płoc.* R. 20: 1925 s. 56-60, 106-110.

569. Saltomortale PSL „Wyzwolenie". *Mies. Past. Płoc.* R. 20: 1925 s. 299-303.

570. De quodam actu hominis aliquot verba humana. *Mies. Past. Płoc.* R. 20: 1925 s. 471-472.

571. Jak powstała Rota młodzieży katolickiej polskiej. W: *Odradzająca się Młoda Polska (1919-1924).* Płock 1925 s. 38-39.

572. Przyczynek do czci św. Stanisława Kostki. Rostkowo-Wiedeń-Rzym. W: *Odradzająca się Młoda Polska (1919-1924).* Płock 1925 s. 50-53

573. Wzięcie Bastylii. *Polak-Katolik.* R. 16: 1925 nr 155 s. 2.

574. Z lipnowskiego. *Polak-Katolik.* R. 16: 1925 nr 156 s. 2; nr 188 s. 2; nr 210 s. 2; nr 223 s. 2.

575. Na Siewną w Skępem. *Polak-Katolik.* R. 16: 1925 nr 216 s. 2.

576. Rec.: W. CZECZOT: Diecezja Mińska i jej pasterz biskup Zygmunt Łoziński. Wil. 1925. *Polak-Katolik.* R. 16: 1925 nr 223 s. 3.

577. Onegdaj i dziś. *Pro Patria.* R. 2: 1925 nr 33 s. 3-4.

578. Próbka ośmieszenia monarchizmu. *Pro Patria.* R. 2: 1925 nr 53 s. 3.

579. Skandaliczne zrównanie. *Pro Patria.* R. 2: 1925 nr 56 s. 3-4.

580. Głos promonarchiczny. *Pro Patria.* R. 2: 1925 nr 60 s. 3.

581. Talmud lub Ewangelia. *Pro Patria.* R. 2: 1925 nr 63 s. 4.

582. Osobliwi „księża". *Mies. Past. Płoc.* R. 21: 1926 s. 17-20.

583. Mój — twój — swój. *Mies. Past. Płoc.* R. 21: 1926 s. 252-254.

584. O nowe „Boże, coś Polskę". *Mies. Past. Płoc.* R. 21: 1926 s. 306-311.

585. Z bojów o Żeromskiego. Włocławek 1926 Druk. Diecezjalna 8° s. 31.

586. Z bojów o Żeromskiego. II. Goliat w kapeluszu. Włocławek 1926 Druk. Diecezjalna 8° s. 48.

587. Wiec na wsi w sprawie żydowskiej. *Polak-Katolik.* R. 17: 1926 nr 26 s. 2.

588. Moralność liberalna. *Pro Patria.* R. 3: 1926 nr 89 s. 5.

589. Cywilizacja cywilna. *Pro Patria.* R. 3: 1926 nr 91 s. 7.

590. Antysemityzm ultra. *Pro Patria.* R. 3: 1926 nr 92 s. 5.

591. Słóweczko o prawdzisku chłopskiem. *Pro Patria.* R. 3: 1926 nr 93 s. 5.

592. Bóg czy Bożek? *Pro Patria.* R. 3: 1926 nr 94 s. 5.

593. Szał przeciwmonarchistyczny w sutannie. *Pro Patria.* R. 3: 1926 nr 96 s. 6.

594. Wilczyca amerykańska i wilczek polski, jej wychowanek. Włocławek [1927] Druk. Diecezjalna 8° s. 8.

595. Z bojów o Żeromskiego IV. Na forum sądowem. Włocławek 1927 Druk. Diecezjalna 8° s. 32.

596. Płaczą spirze na zgon ks. biskupa Zdzitowieckiego. Włocławek 1927 Druk. Diecezjalna 8° s. 3 nlb.

597. Kartka z ostatnich dziejów Kościoła w Rosji w pryzmacie przeżyć wybitnego kapłana. *Mies. Past. Płoc.* R. 22: 1927 s. 17-19, 57-60.

598. O hymn narodowy. *Pro Patria.* R. 4: 1927 nr 102 s. 5.

599. Białe orły. *Pro Patria.* R. 4: 1927 nr 107 s. 3.

600. Katolickie rozgrzeszenie Żeromskiego. *Pro Patria.* R. 4: 1927 nr 118 s. 4-5.

601. Ideja Opatrzności w dziejach. *Pro Patria.* R. 4: 1927 nr 119 s. 4-5; nr 120 s. 4-5; nr 121 s. 4-5; nr 122 s. 4-5; nr 123 s. 4-5; nr 124 s. 4-5; nr 125 s. 4-5; nr 126 s. 4-5; nr 127 s. 4; nr 128 s. 4-5; nr 129 s. 4-5; nr 130 s. 4-5.

602. Pachciarstwo literackie. *Pro Patria.* R. 4: 1927 nr 130 s. 6-7.

603. Kręciek demokratyczny. *Pro Patria.* R. 4: 1927 nr 131 s. 4.

604. Złoty środek liberalizmu. *Pro Patria*. R. 4: 1927 nr 132 s. 5-6.

605. „Ale w Grenadzie zaraza"! *Pro Patria*. R. 4: 1927 nr 133 s. 4-5.

606. „Tyś powiedział". *Mies. Past. Płoc.* R. 23: 1928 s. 11-12.

607. Jak się lud zaopatruje na krematoria? *Mies. Past. Płoc.* R. 23: 1928 s. 59-60.

608. Czas końca świata wobec pedagogii. *Mies. Past. Płoc.* R. 23: 1928 s. 180-182.

609. Czerwona ochronka. Włocławek 1928 Druk. Diecezjalna 8° s. 22.

609a. Sport a religia. W: *Księga pamiątkowa Sodalicji Mariańskiej Akademików przy Uniw. Poznańskim*. P. 1928 s. 40-42.

610. O absolutyzm idei Opatrzności w dziejach. W. 1928. Druk. „Reduty" 8° s. 62.

611. Do autorki „Madonny Nędzarzy". *Pro Christo*. R. 4: 1928 s. 227.

612. O poprawność Gorzkich Żalów. *Mies. Past. Płoc.* R. 24: 1929 s. 78-80, 109-111.

613. Rec.: A. SYSKI: Błogosławiona Jmelda. Włocławek 1928. *Mies. Past. Płoc.* R. 24: 1929 s. 125.

614. Niebezpieczeństwo żydowskie w niebezpieczeństwie kobiecym. W. 1929 Druk „Społeczna" 16° s. 70.

615. Nad grobem śp. ks. prałata Adama Pęskiego. *Mazowsze Płockie i Kujawy*. R. 5: 1930 nr 1/2 s. 8-9.

616. Godzinki i różaniec poprawione. *Mies. Past. Płoc.* R. 25: 1930 s. 286-289, 323-326.

617. Rec.: A. SYSKI: Krótki katechizm dla dzieci do pierwszej Komunii św. Wyd. 2. New Jork 1930. *Mies. Past. Płoc.* R. 26: 1931 s. 140.

618. W sprawie poprawionych Godzinek, Różańca i Gorzkich Żali. Duplika. *Mies. Past. Płoc.* R. 26: 1931 s. 130-134, 167-171, 210-213.

619. Śp. ks. Bolesław Kocięcki w dwóch mowach żałobnych. Włocławek 1931 Druk. Diecezjalna 8° s. 22.

620. Palec Boży. Katowice 1932 Druk. Katolicka 16° s. 117.

621. Pod okupacją szatańską. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 2 s. 2.

622. Wyobraźnia sanacyjna. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 5 s. 4.

623. Piętnaście godzin z Włocławka do Płocka koleją żelazną. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 5 s. 5.

624. Podróż ze Szpetala Górnego do Włocławka. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 9 s. 5.

625. Podział jednej wsi między dwie parafie i żydowska za to wdzięczność. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 10 s. 5.

626. Ksiądz czarodziej. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 11 s. 5.

627. Autorytet. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 21 s. 5.

628. Któż, jak nie ksiądz? *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 25 s. 5.

629. W kalejdoskopie kolendowym. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 34 s. 5.

630. Wyzwoliciele szatana. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 39 s. 5.

631. Mój wywiad z przeciwnikiem „Słońca Szatana". *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 47 s. 5. — Toż. *ABC*. R. 7: 1932 nr 67 s. 4.

632. Szajka złodziejska w Szpetalu Górnym. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 50 s. 5.

633. Biedne głodne kosze. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 56 s. 5.

634. Czy, słyszysz chłopie? *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 57 s. 5.

635. Nadchodzi 1900-lecie odkupienia świata. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 58 s. 1.

636. Okropne błędy w najlepszej wierze. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 59 s. 6.

637. Czarny pochód. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 64 s. 5.

638. Znakomita głowa polska w Paryżu. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 64 s. 5.

639. Olbrzymie stada byków jeżdżą kolejami polskimi. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 68 s. 5.

640. Żerowanie na zbrodni. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 71 s. 5.

641. Na Alleluja biją dzwony. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 72 s. 1.

642. Świnie epikurejskie. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 73 s. 5.

643. Ulotki komunistyczne na wsi w noc Zmartwychwstania. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 74 s. 5.

644. Gdyby... *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 81 s. 5. — Toż. *ABC* nr 102 s. 6.

645. Ogłośmy Królowę Jadwigę — Wielką. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 84 s. 4.

646. „Tonący Izrael". *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 85 s. 5.

647. O słowotwórstwo i archaizmy. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 86 s. 5.

648. Wielki patryjota polski w ciele Francuza. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 91 s. 5.

649. Ostatni śpiew. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 94 s. 5.

650. Rozbita droga bita. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 97 s. 5.

651. Szczęśliwe miasto. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 98 s. 5.

652. Ty znasz kraj. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 112 s. 5.

653. Szkodliwa książka. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 113 s. 5; nr 114 s. 5.

654. Prorocy złotego wieku. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 124 s. 5.

655. Misja od Redemptorystów. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 133 s. 5.

656. Król i błazen. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 135 s. 5.

657. Cofankowy postęp. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 136 s. 5.

658. Nauczka rosyjska dla ZNP. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 142 s. 5.

659. Generał Puszkin i ciura Jan Sobieski. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 144 s. 4.

660. Doskonała myśl. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 146 s. 5.

661. W sprawie 1900-lecia. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 108 s. 2; nr 109 s. 2.

662. Synowie Czarta. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 152-215; nr 217 s. 2.

663. Synowie Szatana. Płock [1933] Druk. Braci Detrychów 8° s. 127.

664. Przemówienie na uroczystość poświęcenia przedszkola Zw. Pr. Kob. Ob. *Mies. Past. Płoc.* R. 28: 1933 s. 429-431. — Toż. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 606-607.

665. Z rozmówek kolendowych. *Mies. Past. Płoc.* R. 28: 1933 s. 483-485, 524-526.

666. Czy grzech kupować u Żydów? *Mies. Past. Płoc.* R. 28: 1934 s. 132-135.

667. Wśród zwalisk Koloseum. *Pro Christo.* R. 10: 1934 s. 330.

668. Miłość i nienawiść. *Pro Christo.* R. 10: 1934 s. 331-360.

669. Moralna licytacja Boga. *Pro Christo.* R. 10: 1934 s. 360-362.

670. Za mało nienawiści. *Pro Christo.* R. 10: 1934 s. 431.

671. „Pragnę". *Pro Christo.* R. 10: 1934 s. 506.

672. Diabeł apologetą. *Pro Christo.* R. 10: 1934 s. 506-507.

673. Dobroć bez dogmatu. *Pro Christo.* R. 10: 1934 s. 569-585; nr 9 s. 654-667.

674. Perły. *Pro Christo.* R. 10: 1934 s. 585.

675. Nie rzucaj nadziei! *Pro Christo.* R. 10: 1934 s. 667.

676. Mason gorszy od Tatara. *Pro Christo.* R. 10: 1934 s. 748.

677. Konieczność rozumu w wierze. *Pro Christo.* R. 10: 1934 s. 806-809.

678. „Żydowski wujek" ze Lwowa broni Talmudu. *Pro Christo.* R. 10: 1934 s. 884-893.

679. Na święto Królowej Korony Polskiej. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 101 s. 1.

680. Koncert chórów kościelnych. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 103 s. 11.

681. Zbuntowane kobiety. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 108 s. 7.

682. Mimowolna apologia. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 117 s. 6.

683. Marks i Leon XIII w Dobrzyniu. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 118 s. 6.

684. Liberalizm w łonie żydostwa. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 135 s. 3.

685. Orzeł polski nad morzami. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 146 s. 1.

686. Ewangeliczny romantyzm w polityce. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 153 s. 1; nr 155 s. 1; nr 157 s. 3.

687. Masoneria w przeciwendeckich oczach. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 163 s. 3.

688. Mason gorszy od Tatara. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 167 s. 3.

689. Regulacja rzeki Ruźca. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 171 s. 12.

690. W 20-lecie tragedii Kalisza. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 188 s. 5.

691. Z kraju koguta. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 202 s. 4; nr 203 s. 4; nr 204 s. 5.

692. Nowy burmistrz. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 227 s. 6.

693. Potworna zbrodnia żyda. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 232 s. 6.

694. Dziecko najadło się trującego ziela. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 235 s. 7.

695. Potwory bezbożnictwa. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 253 s. 3.

696. Wujek żydowski z cycełe. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 268 s. 3; nr 269 s. 3.

697. Zarzut mordu rytualnego jest zbrodnią. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 271 s. 3.

698. Chrystus zapowiedział mord rytualny a odpowiada on antychrystycznej duszy żydowskiej. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 273 s. 3.

699. Ofiarami mordów rytualnych są przeważnie chłopcy chrześcijańscy. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 274 s. 3.

700. Wujek Cycełesowicz w aureoli... katolickiej. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 276 s. 3.

701. Stulti propter... Judaeos. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 277 s. 4.

702. O katolicyzm katolicki. *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 291 s. 3; nr 293 s. 3.

703. „Do swoich przepadł, a swoi go nie przyjęli". *Słowo Pom.* R. 14: 1934 nr 295 s. 9.

704. Monografia Żuromina. *Mies. Past. Płoc.* R. 30: 1935 s. 32-35, 76-79, 123-127.

705. Jeszcze o nowe „Boże coś Polskę". *Mies. Past. Płoc.* R. 30: 1935 s. 303-305.

706. Nieco z gramatyki polskiej. *Mies. Past. Płoc.* R. 30: 1935 s. 366-367.

707. Krwawa legenda chrześcijańska czy krwawy zabobon żydowski? *Pro Christo.* R. 11: 1935 s. 38-48.

708. Czemu „swoi Go nie przyjęli". *Pro Christo.* R. 11: 1935 nr 7/8 s. 24-31.

709. Królestwo szatana. P. 1935 Druk. Centralna 8° s. 31.

710. O katolicyzm katolicki. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 3 s. 3; nr 4 s. 3.
711. Czy żyd, czy żyd? *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 38 s. 5.
712. Pasożyty i żydopasy. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 42 s. 9.
713. Terribilita. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 43 s. 5.
714. „Estetka". *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 52 s. 7.
715. Geszefciarski kolportaż. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 60 s. 9.
716. Rycerze Lucyfera. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 62 s. 3.
717. Wspominki karnawałowe. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 63 s. 8.
718. Koledzy! *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 67 s. 3.
719. Studnia pożeracza dzieci. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 79 s. 3.
720. Filozofia nowej konstytucji. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 86 s. 3.
721. Żydzi przy „pracy dla Polski". *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 93 s. 8.
722. Triumf i klęska. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 94 s. 1.
723. Widowisko pasyjne. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 95 s. 7.
724. Palec Boży w katastrofalnej burzy piaskowej. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 101 s. 3.
725. Kupować u żydów — grzech! *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 102 s. 5.
726. Na marginesie Finsteina „Mein Weltbild! *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 101 s. 5.
727. Bł. Biurokracy Udręczalski dostaje po nosie. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 108 s. 5.
728. O częstej spowiedzi kapłańskiej. *Mies. Past. Płoc.* R. 29: 1935 s. 160-165, 261-264, 202-203.
729. O obowiązku restytucji z powodu zaniedbania brewiarza. *Mies. Past. Płoc.* R. 29: 1935 s. 348-351.
730. Walka o rząd dusz z masonerią na tle uroczystości trzeciomajowej. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 109 s. 9.
731. Bezczelny plakat. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 114 s. 7.
732. Wykapany Jud — „Qs" całuje Chrystusa. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 129 s. 4.
733. Do krzywego człowieka. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 129 s. 4.
734. Nauka żydowska o mordzie rytualnym. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 133 s. 5.
735. W mieście i domku Orzeszkowej przed laty. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 133 s. 17.
736. Osobliwy biskup, lecz jeszcze osobliwsi „katolicy". *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 148 s. 7.
737. Istotny stosunek Orzeszkowej do żydów. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 154 s. 5.
738. Żydzi nie są... żydami?! *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 162 s. 4.
739. Zamaskowany bolszewizm w aureoli religijnej. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 163 s. 5.
740. B B boi się... wygranej. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 169 s. 4.
741. Spełniony ślub pielgrzymki, ślubowanej czasu wielkiej wojny. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 170 s. 8.
742. Niebezpieczeństwo demokratyczne w kanonizacji. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 175 s. 5.
743. Sensacja apologetyczna. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 189 s. 5.
744. Z dwóch stolic górnośląskich. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 191 s. 8; nr 192 s. 8; nr 193 s. 8.
745. Czy uczyć się żargonu? *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 200 s. 3.
746. Wybory bezodpustowe. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 206 s. 3.
747. Plon, zbieramy plon. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 213 s. 10.
748. Niech żyje Łódź! *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 216 s. 3.
749. Sanacka elita. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 273 s. 1-2.
750. Polak to katolik. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 237 s. 1-2.
751. Święto Chrystusa Króla. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 249 s. 1-2.
752. „Żandarmi Pana Boga" oraz żandarmi pana diabła. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 266 s. 4.
753. Kij w mrowisku łatwowiernych wieszczów. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 275 s. 4.
754. Ucinki na czasie. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 286 s. 5.
755. P. J. Wielopolskiej w odpowiedzi. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 287 s. 4.
756. Lux in tenebris. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 298 s. 1.
757. Poezja Bożego Narodzenia. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 298 s. 4.
758. Cmentarz psów w Paryżu. *Słowo Pom.* R. 15: 1935 nr 298 s. 17.
759. Zwycięstwo mazowiecko-kujawskie „Maryi" nad „Marją" *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 183 s. 4.
760. Ty chuliganie! odpowiada toruński żyd na pytanie: „Czy jesteś chrześcijaninem" *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 34 s. 6.
761. Dwa wielkie zebrania w Lubawie i N. Mieście. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 50 s. 9.
762. Co to jest żyd? *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 53 s. 3.
763. Rewelacyjny szpargał. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 63 s. 3.

764. Płomyk z piekła. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 66 s. 6.

765. Człowiek, zwierzęta i ubój rytualny. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 72 s. 6.

766. Bolszewizująca obrona bolszewicującego Płomyka. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 80 s. 3.

767. Historia o perypetiach wniosku p. Prystorowej. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 81 s. 19.

768. Resurexit, sicut dixit. Nie przemogę. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 87 s. 1.

769. Panteon francuski w Paryżu. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 207 s. 5; nr 213 s. 5; nr 225 s. 17; nr 237 s. 4; nr 285 s. 17; nr 219 s. 17.

770. „Roczniki katolickie" ks. Cieszyńskiego. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 210 s. 5.

771. Czerwony kułak żąda miłości. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 228 s. 3.

772. Sędziowie i winowajcy. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 230 s. 3.

773. Chrystus Król w Polsce. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 249 s. 1-2.

774. Kłamcy. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 259 s. 3.

775. Duch czasu w kropelkach drobnych wydarzeń. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 190 s. 1; nr 191 s. 1; nr 200 s. 3.

776. Jak doszło do wypadku z Ryfką Arche w Dobrzyniu nad Drwęcą. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 220 s. 4.

777. Rozboje i czary „Taras Bulby" w Płocku. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 281 s. 4; nr 282 s. 4.

778. Zapędy liberalne w organie K S M. *Mies. Past. Płoc.* R. 31: 1936 s. 32-35.

779. Dwa cmentarze ofiar terroru w Paryżu. *Mies. Past. Płoc.* R. 31: 1936 s. 161-165.

780. Willa zakładników. Cmentarz ofiar Komuny. *Mies. Past. Płoc.* R. 31: 1936 s. 516-519.

781. Z liberalizmem pod rękę. *Mies. Past. Płoc.* R. 31: 1936 s. 555-559.

782. Dobrzyń nad Drwęcą jego dzieje i stan obecny z uwzględnieniem sąsiedzkiego Golubia. *Życie Mazowsza.* R. 2: 1936 s. 40-43, 60-63, 114-117, 135-139, 156-160, 181-184, 203-206; R. 3: 1937 s. 9-11, 33-36, 53-56, 127-133. — Toż. Płock [1938] Druk. Braci Detrychów 8° s. 53.

783. Fatalne niekonsekwencje. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 12 s. 6.

784. Wierny syn Kościoła broni bluźnierstwa wiernej córy Kościoła. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 28 s. 3.

785. Barankowy frazes „Tygrysa". *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 33 s. 3.

786. Satanos redivivus. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 269 s. 3.

787. Ku Polsce dobrej nowiny. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 300 s. 1.

788. Lis i rybki. *Słowo Pom.* R. 16: 1936 nr 300 s. 18.

789. Wielka ofensywa w Dobrzyniu nad Drwęcą. *Głos Mazow.* R. 5: 1937 nr 258 s. 4.

790. Przykre odkrycie na gruncie A. K. i „bezczelne" z nich wnioski. *Mies. Past. Płoc.* R. 32: 1937 s. 175-177.

791. Amerykański Pater Spirytualis rodem z Seminarium Płockiego. *Mies. Past. Płoc.* R. 32: 1937 s. 535-538.

792. Panteon francuski w Paryżu. *Słowo Pomor.* R. 17: 1937 nr 101 s. 17; nr 119 s. 3.

793. Spełnienie ślubów z czasów wojny światowej. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 109 s. 9.

794. Wiktor Hugo obrażony i odmarmurzony. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 111 s. 20.

795. „Dzień dobroci dla żydów". *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 138 s. 3.

796. „Hipernaród". *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 143 s. 3.

797. Dwa antysemityzmy. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 152 s. 3; nr 153 s. 3; nr 154 s. 3.

798. Panteon — Wawel — Babel. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 159 s. 4.

799. Panteon w Paryżu. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 165 s. 4.

800. Jrredenta żydowska. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 170 s. 3; nr 172 s. 3; nr 174 s. 3; nr 176 s. 3.

801. Imberie pana Imbera. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 175 s. 4.

802. O Kryłowie po polsku. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 180 s. 4.

803. Wóz miał zastąpić parasol, a stał się przyczyną śmierci. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 181 s. 6.

804. Zbójectwo pod czerwoną szmatą. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 195 s. 2.

805. Przykre odkrycia na gruncie A. K. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 17 s. 3.

806. Bezbożnicy i przeciwbezbożnicy. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 21 s. 3.

807. Jełopia. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 23 s. 3.

808. Po Wielkim Piątku, Wielka Niedziela. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 72 s. 1.

809. Wesz i świnia. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 95 s. 3.

810. Dziś Panteon, jutro św. Genowefa. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 201 s. 3.

811. Nie do Palestyny, tylko na Madagaskar. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 212 s. 3.

812. Dobrzyń był terenem mordu rytualnego. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 224 s. 9.

813. „Turki" przepędziły Żydów z boiska. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 227 s. 7.

814. Cukrzyca narodowa. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 233 s. 3.

815. Zdrowa choroba. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 242 s. 3; nr 243 s. 3; nr 244 s. 3.

816. Wielkie dni Dobrzynia. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 257 s. 9.

817. Przeholowane diabelstwo. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 265 s. 3.

818. Ghetto ławkowe i Chrystus. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 267 s. 3; nr 268 s. 1; nr 270 s. 3; nr 271 s. 3.

819. Ale w kulturze zaraza! *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 291 s. 1-2; nr 293 s. 3; nr 294 s. 3; nr 295 s. 1-2; nr 297 s. 3; nr 298 s. 3.

820. Dał im moc. *Słowo Pom.* R. 17: 1937 nr 296 s. 2.

821. Ustanowienie Przenajświętszego Sakramentu. *Mies. Past. Płoc.* R. 33: 1938 s. 586-588.

822. Dobrzyń nad Drwęcą. *Głos Mazow.* R. 6: 1938 nr 199 s. 4.

823. Rec.: Cz. LISSOWSKI: Powstanie styczniowe w Ziemi Dobrzyńskiej w 75-tą rocznicę. Płock 1938. *Głos Mazow.* R. 6: 1938 nr 201 s. 3.

824. Delaruizm. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 3 s. 3.

825. W gorączce rasistowskiej. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 8 s. 3; nr 9 s. 3.

826. Ciekawy przyczynek historiograficzny. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 9 s. 4.

827. Triumf przez nieporozumienie w kwestii: Chrystus i rasizm. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 14 s. 3.

828. W gorączce rasistowskiej. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 22 s. 4.

829. Osobliwa teologia. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 31 s. 5.

830. Szambelan de la Ru. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 38 s. 5.

831. Fałszowanie antysemityzmu. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 41 s. 3.

832. Po ślubie, z kościoła do żyda. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 48 s. 8.

833. Dramatyzacja po żydowsku. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 67 s. 8.

834. E pur si... non muore! *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 68 s. 3; nr 69 s. 3; nr 70 s. 3.

835. Stronnictwo Pracy na usługach żydo-komuny. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 77 s. 10.

836. Czują, że się zbłaźnili. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 81 s. 9.

837. Oskarżam kulturę. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 85 s. 3; nr 86 s. 3.

838. W tym znaku zwyciężysz! *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 89 s. 1.

839. Panowie „księża" ramię w ramię z wolksfrontem. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 90 s. 8.

840. Jeszcze o metrykę Chrystusa. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 98 s. 3.

841. Czerwone święto w Dobrzyniu. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 103 s. 10.

842. Ks. Justyn Pranajtis, bohater i ofiara walki z Talmudem. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 152 s. 4.

843. Kuropadkinada w „Kulturze". *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 159 s. 3; nr 160 s. 3.

844. Dobrzyń nad Drwęcą jego dzieje i stan obecny. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 170 s. 4.

845. Próbka obrony żydów pod pozorem obrony robotników. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 177 s. 6.

846. Radosne chwile Dobrzynia. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 179 s. 11.

847. Rozbrojone wilki. *Słowo Pom.* R. 1938 nr 187 s. 3.

848. Wyzwolić Cud nad Wisłą z cudzysłowów! *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 189 s. 3.

849. Powstanie styczniowe w Ziemi Dobrzyńskiej w 75-tą rocznicę. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 193 s. 4.

850. Niebywała skarga Żydów. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 194 s. 7.

851. Kieliszki. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 194 s. 3.

852. Nigdy Gołąb; zawsze Gołąb! *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 199 s. 4.

853. Żydów na kazalnice! *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 235 s. 2; nr 236 s. 2.

854. Narodził się Jezus Chrystus, bądźmy weseli! *Słowo Pom.* R. 18: 1939 nr 295 s. 2.

855. Stabat Mater Gaudiosa. *Słowo Pom.* R. 18: 1938 nr 295 s. 2.

856. Kościół wobec form rządu. *Mies. Past. Płoc.* R. 34: 1939 s. 94-96.

857. Rec.: W. POTEMPA: Więcej psychologii w duszpasterstwie. Włocławek 1938. *Mies. Past. Płoc.* R. 34: 1939 s. 219-220.

258. Dzieje ślubu wielkowojennego w Dobrzyniu n. Drwęcą. *Mies. Past. Płoc.* R. 34: 1939 nr 6 s. 300-301.

859. Tragiczna niewiasta mężna. Ze wspomnień o śp. Ludwice Dąbskiej. Płock 1939 Druk. Braci Detrychów 16° s. 11.

860. Żydolubki duchowe. *Słowo Pom.* R. 19: 1939 nr 26 s. 3; nr 27 s. 3.

861. Młotkiem brukarskim w obronie żydostwa. *Słowo Pom.* R. 19: 1939 nr 29 s. 10.

862. Słomiany ogień bojkotowy. *Słowo Pom.* R. 19: 1939 nr 31 s. 11.

863. Plama bolszewicka na „Światłach tajemnic". *Słowo Pom.* R. 1939 nr 32 s. 4.

864. Problem nawracania Żydów. *Słowo Pom.* R. 19: 1939 nr 37 s. 6.

865. List z Dobrzynia o bojkocie i pikietach. *Słowo Pom.* R. 19: 1939 nr 39 s. 9.

866. Wyjaśnienie. *Słowo Pom.* R. 19: 1939 nr 40 s. 3.

867. Księża i Parnas. *Gaz. Kość.* R. 46: 1939 s. 443-446.

868. Kilkadziesiąt haseł w *Encyklopedii kościelnej.*

869. Około 500 artykułów w: *Słowo Kujawskie.* R. 2: 1919 — R. 7: 1924.

II.

LIBROWSKI S.: Charszewski Ignacy. W. *Enc. katol.* T. 3 kol. 85, tamże literatura. — Ponadto: MAJEWSKI K.: List otwarty do ks. I. Charszewskiego. *Prz. Katol.* R. 41: 1906 nr 41 s. 632-633; nr 44 s. 682-684; DUSSEL P.: List dziękczynny do księdza Ignacego Charszewskiego. *Polak-Katolik.* R. 8: 1913 nr 67 s. 2; FOPP T.: W sprawie nowego hymnu narodowego. *Słowo Polskie.* R. 2: 1916 nr 76 s. 2; GAWORSKI E.: Jeszcze w sprawie cerkwi. *Słowo Kujaw.* R. 2: 1919 nr 210 s. 2; CIESZKOWSKI I.: Odpowiedź p. X. Ch. *Gaz. Kujawska.* R. 1: 1919 nr 46 s. 2; Szpetal Górny — Protest. *Słowo Polskie.* R. 2: 1919 nr 116 s. 3; FAUSTYN: List otwarty do autora nowego „Boże coś Polskę". *Słowo Polskie.* R. 2: 1919 nr 108 s. 2; Aktualna broszura. *Słowo Kujaw.* R. 4: 1921 nr 218 s. 3; Wyjątkowe dzieło literackie „Słońce Szatana" ks. Charszewskiego. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 9 s. 5; Sherlock Holmes. Wywiad z autorem „Słońcem szatana". *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 14 s. 5; nr 15 s. 5; W siedzibie znakomitego pisarza katolickiego. Wywiad z ks. kan. Charszewskim. *Dz. Kujaw.* R. 40: 1932 nr 147 s. 5; ŻYCHOWSKI J.: Szermierz królewskich praw Chrystusa. *Pro Christo.* R. 10: 1934 nr 6 s. 431-436; Ks. kanonik Ignacy Charszewski przed sądem. *Słowo Pomorskie.* R. 15: 1935 nr 48 s. 9; JEZUSEK W.: Ks. kan. Ignacy Charszewski proboszcz parafii Dobrzyń nad Drwęcą. *Mies. Past. Płoc.* R. 40: 1951 nr 9-12 s. 143-150; GRZYBOWSKI M.: Ks. Charszewski Ignacy (1869-1940), kanonik Kolegiaty pułtuskiej, proboszcz w Dobrzyniu nad Drwęcą, zamordowany w Sachsenhausen. W: *Martyrologium duchowieństwa diecezji płockiej w latach II wojny światowej 1939-1945,* tamże bibliografia.

Ks. Michał Grzybowski

Chechelski Józef (1900-1967), jezuita, filozof.

Urodził się 29 XII 1900 r. w Siedlcu (k. Krakowa). Do zakonu jezuitów wstąpił 13 XI 1917 r. Nowicjat (1917-1919) i studia humanistyczne (1919-1923) odbył w Starej Wsi k. Brzozowa, filozofię studiował w Nowym Sączu (1923-1926), a teologię na wydziale Bobolanum w Lublinie (1926-1930); święcenia kapłańskie przyjął w Lublinie w 1929 r. W l. 1930-1939 wykładał ontologię i historię filozofii na wydziale filozoficznym jezuitów w Krakowie oraz współpracował z redakcją „Przeglądu Powszechnego". Po wybuchu wojny udał się do Francji i pracował wśród Polaków w Tuluzie (1942-1946), Paryżu, studiując jednocześnie na Uniwersytecie Paryskim (1947-1949) oraz w Montceau Les Mines (1950-1957). Należał do czynnych organizatorów życia religijnego i kulturalnego wśród Polaków. Od 1957 do 1961 r. kierował polską sekcją Radia Watykańskiego wygłaszając prelekcje i sprawozdania z życia Kościoła. Zmarł w Rzymie 27 VI 1967 r.

I.

1. Noetyka św. Tomasza wobec zasadniczego problemu „Krytyki czystego rozumu". *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 179 s. 252-267; t. 180 s. 31-45.

2. Odpowiedź na uwagi ks. Augustyna Jakubisiaka w sprawie recenzji o „Essai sur les limites de l'espace et du temps". *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 180 s. 107-111.

3. Rec.: A. Jakubisiak: Essai sur les limites de l'Espace et du Temps. Paris 1927. *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 178 s. 360-363.

3a. Tłum.: Łaski otrzymane za wstawiennictwem błog. Męczenników Kanadyjskich T. J. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1930 s. 129-130.

4. Rec.: M. RYMARKIEWICZÓWNA: Pojęcie Boga w filozofii Libelta. P. 1928. *Prz. Powsz.* R. 46: 1929 t. 181 s. 231-232.

5. Rec.: H. ROMANOWSKI: Nowa filozofia. Lubl. 1930. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 187 s. 304-305.

6. Wpływ scholastyki na Andrzeja Frycza Modrzewskiego. *Refor. w Pol.* R. 6: 1934 s. 64-77.

7. Rec.: S. ADAMCZYK: De obiecto formali intellectus nostri secundum doctrinam S. Thomae Aquinatis. Romae 1933. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 201 s. 294-296.

8. Rec.: M. RYMARKIEWICZÓWNA: Filozofia Libelta. II. Epistemologia — Filozo-

fia przyrody. P. 1933. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 201 s. 298-299.

9. Rec.: J. IWANICKI: Leibnitz et les démonstrations mathématiques de l'existence de Dieu. Strasbourg 1933. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 202 s. 441-443.

10. Rec.: K. FISCHER: Schopenhauers Leben, Werke und Lehre. Heidelberg 1934. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 202 s. 452-453.

11. Rec.: W. J. OSTROWSKI: Wyobraźnia ejdetyczna Stanisława Wyspiańskiego. P. 1934. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 203 s. 317-318.

12. Biblioteczka filozoficzna. Artykuł recenzyjny. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 204 s. 106-107.

13. Rec.: P. TIBERGHIEN: La science mène-t-elle à Dieu? Paris 1933. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 203 s. 311-314.

14. Rec.: J. SOUILHÉ: La Philosophie chretienne dès Descartes à nos jours. T. 1-2. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 206 s. 400-401.

15. Rec.: Handbuch der Philosophie. T. 1-4. München 1934. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 207 s. 221-225.

16. Mały zbiorek modlitw. Bukareszt 1939 Nakł. Nuncjatury 16° s. 127. Współautorem Stanisław SKUDRZYK.

II.

SIKORSKI J.: Chechelski Józef. W: *Enc. katol.* T. 3: Lubl. 1979 s. 108, tamże literatura. — ATJKr.: Catalogus prov. Poloniae SJ [1919-1926], prov. Poloniae Minoris SJ [1927-1967]; tamże akta personalne.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Chmielecki Kazimierz (1880-1929), archeolog regionalny na Pomorzu. Urodził się 8 II 1880 r. w Brzuscach k. Starogardu Gd., jako syn Jakuba, rolnika i Joanny Pohlmann. Nauki gimnazjalne odbywał w Kościerzynie i Chojnicach, gdzie w latach 1897-1900 należał do tajnej, patriotycznej organizacji filomackiej. Po egzaminie dojrzałości studiował w Seminarium Diecezjalnym w Pelplinie (1900-1904). Należał do „kółka historycznego", które dało mu zachętę do pracy naukowej. Nawiązał bliższe kontakty z ks. St. Kujotem, historykiem Pomorza, prezesem Towarzystwa Naukowego w Toruniu. Prowadził badania archeologiczne i odkrył szereg grobów skrzynkowych na terenie pow. kartuskiego, których zawartość przekazał do Muzeum Towarzystwa Naukowego; zajął się również uporządkowaniem jego działu archeologicznego. Po święceniach kapłańskich, które otrzymał 13 II 1904 r. był wikarym w Chełmnie, Grzybnie i Brodnicy. Z tego okresu datuje się jego ścisła współpraca z Towarzystwem Naukowym w Toruniu; wszedł bowiem do zarządu Towarzystwa i pełnił obowiązki kasjera (1909-1911). Szczegółowe sprawozdania publikowane przez niego w Zapiskach TN Tor. przyczyniły się znacznie do rozbudzenia zainteresowania Towarzystwem. Zbadał w tym czasie około 25 stanowisk przedhistorycznych, z których wydobył bogaty materiał muzealny chroniąc go przed zagładą. Wyniki swych badań publikował, ogłaszając również kilka recenzji w Zapiskach TN Tor. W dowód uznania Polska Akademia Umiejętności mianowała go członkiem Komisji Antropologicznej (1910).

W latach 1910-1927 był proboszczem w Wabczu k. Chełmna, gdzie był członkiem komitetu TCL (1911). Po krótkim zatrudnieniu w Kurii Biskupiej w Pelplinie przeniósł się do Zakładu dla Księży Emerytów w Zamartem koło Chojnic. Zmarł 18 V 1929 r.

I.

1. Wycieczka do grobowisk przedhistorycznych w powiecie kartuskim. *Rocz. TN Tor.* R. 11: 1904 s. 162-176.

2. Przyczynki do archeologii Prus Zachodnich. *Rocz. TN Tor.* R. 12: 1905 s. 372-384, tabl. 1.

3. Stare bronzy w zbiorach Towarzystwa Naukowego w Toruniu, z 2 tablicami. Opisał... *Rocz. TN Tor.* R. 13: 1906 s. 65-80.

4. Wykopaliska monet i srebra Maszenice, Nieciszewo i Poczałkowo w świetle najnowszych badań. Opisał... *Rocz. TN Tor.* R. 14: 1907 s. 3-44.

5. Cmentarz żarowy z epoki bronzu w

Czemlewie. Badał i opisał. *Rocz. TN Tor.* R. 14: 1907 s. 197-203.

6. Drei unbekante Münzfunde aus der Hacksilberzeit. *Berliner Münzblätter.* Neue Folge, Bd 29: 1908 nr 81 s. 133-139.

7. Przyczynki do chronologii grobów przedhistorycznych w Trzebczu [Prusy Zachodnie]. *Rocz. TN Tor.* R. 15: 1908 s. 169-179.

8. Trzy cmentarze grobów skrzynkowych w Żelewie (powiat wejherowski). Badał i opisał... *Rocz. TN Tor.* R. 16: 1909 s. 184-192.

9. Człowiek przedhistoryczny w Prusiech Zachodnich oraz przewodnik po zbiorach Towarzystwa Naukowego w Toruniu. *Zap. TN Tor.* T. 1: 1909 nr 7/8 s. 135-190. — Toż w osob. odb. s. 53, nlb. 3.

10. W obronie siekierek brązowych. *Zap. TN Tor.* T. 2: 1912 nr 5 s. 65-87.

11. Grób skrzynkowy w Łyńcu. *Zap. TN Tor.* T. 2: 1912 nr 7 s. 127-130.

II.

ŁĘGA W.: Chmielecki Kazimierz. W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 317-318; DĄBROWSKI K.: Chmielecki Kazimierz. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 195, tamże literatura. — Ponadto: LIEDTKE A.: Tradycje naukowe Pelplina. *Stud. Pelpl.* 1969 s. 26; WRÓBLEWSKI P.: Polskie biblioteki ludowe w zaborze pruskim i na terenie Rzeszy niemieckiej w latach 1843-1939. Olsztyn 1975 s. 309; JASIŃSKI K.: Stanisław Kujot 1945-1914. W: *Działacze Towarzystwa Naukowego w Toruniu 1875-1975.* W. 1975 s. 133.

Ks. Henryk Mross

Chodzidło Teofil (1909-1979), werbista, prof. KUL, etnolog.

Urodził się 30 IX 1909 r. w Studziance, był Synem Stanisława i Zofii z d. Kojzar. Idąc w ślady starszego brata Jana wstąpił 9 IX 1924 r. do Małego Seminarium Werbistów w Rybniku, potem poszedł do Górnej Grupy k. Grudziądza; maturę złożył w 1932 r. w Rybniku. We wrześniu t. r. był już w nowicjacie w St. Gabriel w Mödling k. Wiednia. Tam w l. 1933-1938 odbył studia filozoficzno-teologiczne. Śluby wieczyste złożył 27 III 1938 r., a święcenia kapłańskie otrzymał 24 VIII t. r. Ostatni rok teologii ukończył licencjatem na Gregorianum w r. 1939. Dalsze studia w l. 1939-1942 odbywał na Wydziale Filozoficznym Uniw. we Fryburgu Szwajcarskim. Studiował etnologię i religioznawstwo u ks. prof. Wilhelma Schmidta, a lingwistykę u prof. Edwarda Grosa. Doktorat uzyskał na podstawie pracy: „Die Familie bei den Jakuten". U ks. Schmidta pełnił od 1942 do 1948 r. funkcję asystenta. W 1942 r. został przyjęty na członka Międzynarodowego Instytutu Anthropos oraz został współpracownikiem redakcji czasopisma „Anthropos" i „Revue Internationale d'Ethnologie et le Linguistique". Przydzielono mu dział etnologiczny obejmujący Europę Wschodnią i Azję Centralną. W czasach pierwszej wojny światowej udzielał się jako duszpasterz Polaków w obozach jenieckich w Szwajcarii, a po zakończeniu wojny w internatach dla polskich dzieci wywiezionych z Warszawy.

W 1948 r. powrócił do Polski i odtąd był stale wykładowcą. W Seminarium Misyjnym w Pieniężnie wykładał w l. 1948-1972 teologię fundamentalną, religioznawstwo, etnologię, lingwistykę i misjologię. W Olsztynie w Hosianum wykładał od 1949 do 1958 r. teologię fundamentalną i misjologię. Dodatkowo w l. 1954-1957 pełnił funkcję wychowawcy — prefekta kleryków w Pieniężnie. W r. 1957 został zatrudniony w Lublinie na KULu początkowo jako zastępca profesora, a od 1961 r. jako kierownik katedry historii religii i etnologii. W 1958 r. przeniósł się do nowopowstałego Domu Słowa Bożego w Lublinie, którego został rektorem, a z wykładami dla kleryków w Pieniężnie dojeżdżał systematycznie. W 1961 r. odbyła się na KULu jego habilitacja (25 VI) na podstawie pracy p.t. „Karagasi — Tofałary. Monografia etnograficzna ze szczególnym uwzględnieniem religii". Profesorem nadzwyczajnym został w 1973 r.

Na skutek pogarszającego się zdrowia 1 VII 1976 odszedł na emeryturę i przeniósł się do Pieniężna. Tutaj umarł 6 II 1979 r. i został pochowany na cmentarzu klasztornym w Pieniężnie.

I.

1. Mieszkanie u Jakutów. *Anthropos.* Vol. 35/36 1940-41 s. 841-862.
2. Garncarstwo u Jakutów. *Anthropos.* Vol. 41/44: 1946-49 s. 299-313.
3. Etnografia i etnologia w Szwajcarii w latach 1939-1947. *Lud.* R. 38: 1947 s. 464-470.
4. Wychowanie chłopców w prakulturach. *Kalendarz Słowa Bożego* 1949 s. 86-88.
5. 85-lecie ks. Wilhelma Schmidta SVD. *Ruch Biblij.* R. 6: 1953 s. 198-200.
6. Religie ludów pierwotnych. *Znak.* R. 10: 1958 z. 50-51 s. 939-954.
7. Ofiara u najstarszych ludów. *Collect. Theol.* 30: 1959 nr 1-4 s. 138-170.
8. Powszechność zjawiska religijnego. *Aten. Kapł.* T. 60: 1960 z. 306 s. 19-30.
9. Karagasi-Tofałary. *Lud.* R. 46: 1960 s. 9-134, 681-684.
10. Sekretariat dla niechrześcijan. *Aten. Kapł.* T. 72: 1969 s. 131-139.
11. 37 haseł w *Encyklopedii katol.* T. 1-3. Lubl. 1973-1979.
12. 6 haseł w: *Schweizer Lexikon* 1947-1948. Zürich.

II.

ArSVD Pieniężno, ArSVD St Gabriel, Austria, ArSVD Generalat, w Rzymie. — ŁUKASZYK R.: Pięćdziesięciolecie teologii fundamentalnej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim 1918-1968. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 1968 s. 20-22; ZIMOŃ H.: Działalność naukowo-dydaktyczna katedry historii i etnografii religii KUL. W: *Działalność Instytutu Anthropos w dziedzinie lingwistyki, etnologiii i religioznawstwa.* Materiały i Studia Księży Werbistów. Pieniężno 1980 s. 231-245. [Tu pełna bibliografia prac].

Ks. Józef Arlik SVD

Chojnacki Piotr (1897-1969), profesor filozofii na Uniw. Warszawskim i Akademii Teologii Katolickiej, filozof.

Urodził się 31 I 1897 r. w Będzinie (dawne woj. kieleckie). Gimnazjum ukończył w 1913 r. w Kielcach. W l. 1913-1917 odbył studia filozoficzno-teologiczne w Seminarium Duchownym w Kielcach. Święcenia kapłańskie przyjął w 1918 r. Następnie odbył studia specjalistyczne z filozofii we Fryburgu Szwajc., uwieńczone w 1921 r. doktoratem na podstawie rozprawy „Die Ethik Kants und die Ethik des Sozialismus"; potem studiował w Ecole Supérieure de Sciences Politiques et Sociales w Lowanium, a w l. 1923-1925 w Institut Supérieur de Psychologie oraz w Collège de France. W 1927 r. na podstawie rozprawy „Pojęcia i wyobrażenia w świecie psychologii i epistemologii" habilitował się i rozpoczął wykłady z filozofii chrześcijańskiej na Uniw. Warszawskim. Do r. 1947 pracował na Wydziale Teologicznym Uniw. Warszawskiego w charakterze docenta, a następnie profesora nadzwyczajnego. W 1947 r. został profesorem zwyczajnym. W l. 1939-1945 był współorganizatorem i profesorem tajnego Uniw. Warszawskiego. Pracę dydaktyczną kontynuował w l. 1954-1967 na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Akademii Teologii Katolickiej. Od 1946 r. był członkiem Warszawskiego Towarzystwa Naukowego, od 1947 r. prezesem Ogólnopolskiego Towarzystwa Teologicznego, od 1948 r. był członkiem współpracownikiem Komisji Historii Filozofii PAU, a od 1952 r. członkiem Towarzystwa Naukowego KUL. Zmarł 30 III 1969 r. w Warszawie.

I.

1. Pojęcia i wyobrażenia w świetle psychologii i epistemologii. Kielce 1927.
2. Rec.: O. HABERT: Le primat de l'intelligence dans l'histoire de la pensée. Paris 1926. *Aten. Kapł.* T. 19: 1927 s. 210-220.
3. Rec.: P. TOCHOWICZ: Joannis Duns Scott de doctrina cognitionis. Freiburg 1926. *Aten. Kapł.* T. 19: 1927 s. 410-411.

4. Nauka psychologii w Seminarium Duchownym. W: *Pamiętnik czwartego zjazdu* [Zw. Zakł. Teol.] *w Kielcach.* Kielce 1927 s. 209-218.

5. Dążenie do reformy salarjatu i udział robotników w kierownictwie przedsiębiorstwami. *Prz. Katol.* R. 6 powojenny: 1927 s. 483-486.

6. Najnowsze kierunki psychologiczne i ich wpływ na filozofię. Kielce 1928.

7. Wolność woli człowieka w świetle psychologii i filozofii. *Prz. Katol.* R. 66: 1928 s. 778-780, 794-796.

8. Die Ethik Kants und die Ethik des Sozialismus. Freiburg 1928.

9. Pojęcie duszy w świetle psychologii empirycznej. W. 1929.

10. Idea Boga w świetle psychologii empirycznej. W: *Idea Boga.* W. 1930 s. 33-44.

11. Wolność woli na tle badań empirycznych. W. 1930.

12. Postulaty i logika budowy i nadbudowy filozofii tomistycznej. W. 1931.

13. Sympatia i sugestia jako czynniki psychiczne życia społecznego. *Aten. Kapł.* T. 28: 1931 s. 321-327.

14. Współczesne kierunki psychologii i ich wpływ na filozofię. W: *Pamiętnik szóstego zjazdu* [Zw. Zakł. Teol.] *w Poznaniu.* Kielce 1931 s. 123-135.

15. L'expansion de l'aristotelisme et l'idée directrice de la réforme thomiste de philosophie chrétienne au XIII siècle. *Collect. Theol.* R. 12: 1931 s. 281-297. — Toż. Lw. 1933.

16. Empirio-psychiczne podstawy pojęcia duszy ludzkiej. *Prz. Powsz.* R. 49: 1932 t. 193 s. 155-167.

17. U podstaw krytycyzmu filozofii św. Tomasza z Akwinu. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 279-281, 293-294, 314-315, 325-326, 344-345, 358-361. — Toż w osob. odb. W. 1932.

18. Człowiek jako całość materialno-duchowa. *Prz. Katol.* R. 17: 1933 s. 792-796.

19. Tresura, nawyki i charakter. W. 1933.

20. Z psychologii światopoglądu chrześcijańskiego. W. 1933.

21. Okresy i kierunki filozofii neoscholastycznej. *Aten. Kapł.* T. 34: 1934 s. 350-368.

22. Słów kilka w odpowiedzi. *Aten. Kapł.* T. 34: 1934 s. 520-522.

23. Filozofia neoscholastyczna warunkiem zdrowej kultury. *Prz. Katol.* R. 72: 1934 s. 51-52.

24. Materializm — światopoglądem zniechęcenia. *Prz. Katol.* R. 72: 1934 s. 303-304.

25. Życie religijne w Anglii. *Prz. Katol.* R. 72: 1934 s. 719.

26. Struktura psychiczna sądu i jego współczynniki uczuciowe. W. 1934.

27. Zadania logiki współczesnej i filozofii pod względem struktury naukowej. W: *Pamiętnik siódmego zjazdu* [Zw. Zakł. Teol.] *w Wilnie.* Wil. 1934 s. 147-171. — Toż w osob. odb. Wil. 1934.

28. Behawiorystyka, nauczanie i wychowanie. *Kultura i Wychowanie.* R. 3: 1935-1936 s. 190-205.

29. Pospolity rozsądek, nauki i filozofia. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 s. 637-662.

30. Rozwój czy zniekształcenie filozofii tomistycznej. *Aten. Kapł.* T. 35: 1935 s. 209-216.

31. Arystotelizm i przewodnia idea filozoficznej reformy tomistycznej w XIII wieku. *Prz. Katol.* R. 73: 1935 s. 414-415, 429-431, 446-447, 461-463.

32. Psychologia niewiary i nawrócenia. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 205 s. 161-177. — — Tpż w osob. odb. W. 1935.

33. Jak prowadzić studia filozoficzne w sposób programowo i faktycznie neoscholastyczny. *Aten. Kapł.* T. 38: 1936 s. 510-514.

34. La pensée comme l'activité motrice et intentionelle. Paris 1937.

35. Rola logistyki w uściśleniu filozofii chrześcijańskiej. Kr. 1937.

36. II Międzynarodowy Kongres Tomistyczny w Rzymie dn. 23-28 listopada 1936 r. *Aten. Kapł.* T. 39: 1937 s. 287-289.

37. Neotyczna i biologiczna koncepcja świadomości. Kr. 1938.

38. Filozofia przyrody i psychologia. W. 1939.

39. Elementy filozofii chrześcijańskiej. W. 1939.

40. Filozofia i jej stosunek do innych nauk i do teologii. P. 1947 8° s. 15.

41. Filozofia tomistyczna i neotomistyczna. P. 1947 Inst. Wyd. „Kultura" 8° s. 177.

42. Poradnictwo psychologiczne na usługach duszpasterstwa. P. 1947 Nakł. Komitetu Ofiarowania Archidiec. Poznańskiej Matce Najśw. 8° s. 14.

43. Społeczeństwo a osobowość jednostek. *Aten. Kapł.* T. 45: 1947 s. 266-272.

44. Zadania filozofii wobec teologii i kultury ogólnonaukowej. Włocławek 1947.

45. Nauka wyidealizowana i nauka faktyczna w epistemologii Arystotelesa. W. 1948.

46. Filozofia egzystencjalna a rzeczywistość surowa i humanistyczna. *Pol. Sacra.* T. 1: 1948 s. 242-267.

47. Wstęp do filozofii i zarys ontologii. Opole 1949 Wyd. św. Krzyża 8° s. 75. — Toż. Wyd. 2 przejrz. i uzup. W. 1963 Akad. Teol. Katol. 8° s. 119.

48. Les suppositions nominalistiques dans la gnoséologie de l'empirisme logi-

stique. *Collect. Theol.* R. 21: 1949 s. 193-198.

49. Ewolucjonistyczne i relatywistyczne poglądy u podstaw współczesnej umysłowości. *Aten. Kapł.* T. 52: 1949 s. 137-145.

50. Cielesne podobieństwa i psychiczne różnice między człekokształtnymi a człowiekiem. *Rocz. Filoz. KUL.* T. 2: 1949 s. 25-46.

51. Rec.: W. TATARKIEWICZ: Historia filozofii. T. 2. W. 1947. *Aten. Kapł.* T. 50: 1959 s. 83-84.

52. Rec.: J. IWANICKI: Dedukcja naturalna i logistyczna. W. 1949. *Collect. Theol.* R. 21: 1949 s. 572-577.

53. Rozwój i postęp światopoglądu chrześcijańskiego. *Tyg. Powsz.* R. 6: 1950 nr 15-16 s. 4-5.

54. Intelektualizm Tomasza z Akwinu i kultura religijna. *Aten. Kapł.* T. 52: 1950 s. 245-255.

55. Stawanie się, ruch i czas w główniejszych teoriach przyczynowych. *Spraw. PAU.* T. 52: 1951 nr 3. — Toż w osob. odb. Kr. 1951.

56. Trois conceptions de la science. *Collect. Theol.* R. 23: 1952 s. 1-18.

57. O wychowaniu i charakterze. *Znak.* R. 1952 nr 32 s. 97-116.

58. Aksjomatyzacja i formalizowanie dedukcji i zastosowanie do ontologii. *Collect. Theol.* R. 24: 1953 s. 5-30.

59. Marzenie, myślenie, inteligencja. *Collect. Theol.* R. 25: 1954 s. 248-267.

60. Zagadnienie prawa własności w filozofii społecznej św. Tomasza z Akwinu. *Collect. Theol.* R. 26: 1955 s. 537-567.

61. Podstawy filozofii chrześcijańskiej. W. 1955 Pax 8° s. 200. Warszawskie studia teologiczne t. 27.

62. Filozofia nauki przyrodniczej w okresie Odrodzenia. *Collect. Theol.* R. 28: 1957 s. 561-573.

63. Praktyka filozoficzna przedaugustyńska i kształtowanie się filozofii chrześcijańskiej. *Collect. Theol.* R. 28: 1957 s. 428-443.

64. Krajowa narada psychologów w dniach 9-10 II 1957. *Collect. Theol.* R. 28: 1957 s. 228-232.

65. Z prac katedry psychologii teoretycznej i eksperymentalnej na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK. *Collect. Theol.* R. 28: 1957 s. 486-493.

66. Les facteurs et les limites de la connaissance humain d'après la critique d'Occam et de Nicolas d'Autrecourt. *Collect. Theol.* R. 29: 1958 s. 98-105.

67. Rec.: G. VERBEKE, THEMISTIUS: Commentaire sur le Traité de l'âme d'Aristote. Louvain 1957. *Collect. Theol.* R. 29: 1958 s. 270.

68. Sprawozdanie z Międzynarodowego Kongresu Filozofii Średniow. w Louvain w dniach 28 VIII do 4 IX 1958. *Collect. Theol.* R. 29: 1958 s. 288-292.

69. L'application du langage formalisée à la philosophie. *Collect. Theol.* R. 31: 1960 s. 5-14.

70. Rec.: O. JOHNSON: Rightness and Goodness. Hague 1959. *Collect. Theol.* R. 32: 1961 s. 207-209.

71. Sprawozdanie z Międzynarodowego Kongresu do Badań Filoz. Średn. w Kolonii w dniu 21 IX 1961. *Collect. Theol.* R. 33: 1962 s. 224-227.

72. Posiedzenie naukowe Wydz. Filoz. Chrześc. ATK dnia 21 IX 1961 r. *Collect. Theol.* R. 33: 1962 s. 232-235.

73. Rec.: R. MCINERNY: The logic of Analogy. Hague 1961. *Collect. Theol.* R. 33: 1962 s. 211-214.

74. Dwie koncepcje epistemologiczne metafizyki u św. Tomasza z Akwinu i ich źródła. *Collect. Theol.* R. 24: 1963 s. 5-28.

75. Sprawozdanie z posiedzeń naukowych Wydz. Filoz. Chrześc. ATK. *Collect. Theol.* R. 34: 1963 s. 220-229.

76. O stylu św. Tomasza z Akwinu. *Stud. Theol. Vars.* R. 1: 1964 s. 521-533.

77. Metoda dialektyczna Arystotelesa jako droga do zasadniczych przesłanek filozofii i nauki. *Stud. Philos. Christ.* R. 1: 1965 s. 33-52.

78. Geneza i uprawomocnienie pojęć właściwych filozofii według Husserla i według Arystotelizmu. *Stud. Philos. Christ.* R. 3: 1967 z. 1 s.

79. Skrypt z metodologii nauk humanistycznych. W. 1967.

80. Skrypt z ogólnej metodologii nauk i teorii poznania. W.

II.

MORAWIEC E.: Chojnacki Piotr. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 212, tamże literatura. — Ponadto: ŁOZA S.: Czy wiesz kto to jest? W. 1938 s. 102; XX lat Akademii Teologii Katolickiej. W. 1976 s. 302-309.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Chomrański Eugeniusz Władysław (1886-1958), jezuita, etyk, kanonista.

Syn Szymona Eugeniusza i Ewy Stelmach urodził się 12 IX 1886 r. w Jaśle. Do Gimnazjum uczęszczał w Tarnopolu (1897-1899), a następnie we Lwowie (1899-1904). W l. 1904-1908 studiował prawo na Uniwersytecie

we Lwowie otrzymując w roku 1910 stopień doktora „in universo iure". Na tym samym Uniwersytecie studiował także filozofię (1908-1910). Dnia 22 I 1912 wstąpił do zakonu jezuitów. Po odbyciu dwuletniego nowicjatu w Starej Wsi (1912-1914) przez trzy semestry kontynuował studia filozoficzne na zakonnym Wydziale w Krakowie (1914-1915), a następnie na zakonnym Wydziale Teologicznym studiował teologię (1915-1919). Święcenia kapłańskie otrzymał 5 V 1918 r. w Krakowie. W l. 1921-1922 studiował również prawo kanoniczne na Papieskim Uniw. Gregoriańskim. Jako profesor związany był przede wszystkim z zakonnym Wydziałem Filozoficznym, na którym był wykładowcą etyki (1926-1958). W l. 1922-1926 oraz 1948-1952 na zakonnym Wydziale Teologicznym wykładał prawo kanoniczne. Zmarł 15 XII 1958 r. w Krakowie.

I.

1. Rec.: I. GRABOWSKI: Prawne środki w procesie kanonicznym. Lw. 1913. *Prz. Powsz.* T. 31: 1914 t. 122 s. 271-276.

2. Rec.: Institutiones iuris ecclesiastici, quas in usum scholarum scripsit Josephus Laurentius S. J. Friburgi Br. B. 1914. *Prz. Powsz.* R. 31: 1914 t. 122 s. 446.

3. Rec.: E. GRABOWSKI: Ubezpieczenia społeczne w państwach współczesnych. Wyd. 22 przerob. i uzup. W. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 157 s. 286-287.

4. Rec.: J. DANYSZ: Geneza energii psychicznej. Zarys filozofii biologicznej. Lw.-W. 1923. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 162 s. 259-263.

5. Rec.: E. KREBS: Die Kirche und das neue Europa. Sechs Vorträge für gläubige und suchende Menschen. Freiburg im Breisgau 1924. *Prz. Powsz.* R. 42: 1925 t. 167 s. 148-149.

6. Rec.: P. GANTKOWSKI: Medycyna pastoralna. P. 1927. *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 177 s. 105-107.

7. Rec.: K. FRENKEL: O pojęciu moralności. Kr. 1927. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 188 s. 110-111.

8. Rec.: S. NARAJEWSKI: Odczyty z zakresu etyki ogólnej. Lw. 1929. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 188 s. 111.

9. Rec.: J. LUBELSKI: Etyka katolicka. Podręcznik dla szkół średnich. Tarnów 1930. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 188 s. 111-112.

10. Rec.: J. SZYMECZKO: Etyka katolicka. Kr. 1930. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 188 s. 112-113.

11. Rec.: A. STÖCKL i J. WEINGÄRTNER: Historia filozofii w zarysie. Kr. 1930. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 188 s. 359-360.

12. Rec.: J. CIEMNIEWSKI: Etyka katolicka. Podręcznik dla szkół średnich. Lw. 1930. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 188 s. 360-361.

13. Rec.: W. SZMYD: Odpusty. Kr. 1930. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 188 s. 366.

14. Rec.: H. SPALDING: Etyka w zawodzie pielęgniarki. P. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 190 s. 238-239.

15. Rec.: B. H. MERKELBACH: Summa theologiae moralis. Paris. *Prz. Powsz.* R. 49: 1932 t. 196 s. 367-368.

16. Rec.: J. LUBELSKI: Dogmatyka katolicka. Podręcznik szkolny. Kr. 1932. *Prz. Powsz.* R. 49: 1932 t. 196 s. 371-372.

17. Rec.: Cz. LECHNICKI: W walce z demoralizacją. Miejsce Piastowe 1932 — 1933. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 199 s. 318-320.

18. Rec.: J. SOBOLEW: Karanie wychowawcze jako oddziaływanie na duszę w okresie chłopięcym. Wil. 1933. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 200 s. 562-565.

19. Rec.: B. H. MERKELBACH: Summa theologiae moralis. Paris 1933. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 202 s. 120.

20. Zagadnienia koedukacji. *Wiara i Życie.* R. 14: 1934 s. 321-326.

21. Jeszcze o koedukacji. *Wiara i Życie.* R. 14: 1934 s. 351-357.

22. Powrót do podstawowych idei etyki tomistycznej ratunkiem we współczesnym kryzysie życia społecznego. Referat wygłoszony na Międzynarodowym Kongresie Filozofii Tomistycznej w Poznaniu w 1934 r. Księga Pamiątkowa. Gniezno 1935 s. 1-20.

23. Rec.: P. GASPARI: Katechizm katolicki. P. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 207 s. 193-197.

24. Rec.: S. ŁUKOMSKI: Konkordat zawarty pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczypospolitą Polską. Łomża 1934. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 207 s. 202-203.

25. Czy Kościół święci broń?. *Wiara i Życie.* R. 18: 1938 s. 108-113.

26. Przeszkody do małżeństwa wynikające z powinowactwa. *Sod. Mar.* R. 37: 1938 s. 255-256.

27. Czy Rzym unieważnia małżeństwa? *Wiara i Życie.* R. 18: 1938 s. 176-177.

28. Etyka. Podręcznik religii rzymsko-katolickiej dla II klasy liceum ogólno-

kształcącego i dla liceów zawodowych. Lw. 1939 [nakład prawdopodobnie zniszczony z powodu wojny]. Współpraca z Wł. WICHREM.

29. „Sakrament to wielki...". *Tyg. Powsz.* R. 1: 1945 nr 5 s. 4.

30. Małżeństwo cywilne. *Tyg. Powsz.* R. 1: 1945 nr 6 s. 4.

31. Co Bóg złączył... *Tyg. Powsz.* R. 1: 1945 nr 8 s. 4.

32. Cele małżeństwa. *Tyg. Powsz.* R. 1: 1945 nr 13 s. 4.

33. Lekarstwo czy trucizna: *Tyg. Powsz.* R. 1: 1945 nr 16 s. 6.

34. Małżeństwo wobec państwa. (Episkopat polski w sprawie reformy prawa małżeńskiego). *Tyg. Powsz.* R. 1: 1945 nr 19 s. 4.

35. Nowe prawo małżeńskie. *Tyg. Powsz.* R. 1: 1945 nr 41 s. 2.

36. Jedynie prawdziwa koncepcja życia społecznego. *Caritas.* R. 2: 1946 nr 4 s. 3-8.

37. O miłosierdzie dla nienarodzonych jeszcze raz. *Caritas.* R. 2: 1946 nr 8 s. 8-13.

38. Brat Albert — ojciec bezdomnych. *Caritas.* R. 2: 1946 nr 9 s. 18-22.

39. W obronie dziecka nienarodzonego. *Caritas.* R. 2: 1946 nr 12-13.

40. Siostra Nimfa Suchońska — młoda bohaterka miłości bliźniego. *Caritas.* R. 3: 1947 s. 266-270.

41. Droga na ołtarze. *Posł. Serca Jez.* R. 76: 1947 s. 32-34, 60-65.

42. Skąd mamy relikwie Krzyża św.?. *Posł. Serca Jez.* R. 76: 1947 s. 99-102.

43. Dlaczego tyle ceremonii...? *Posł. Serca Jez.* R. 76: 1947 s. 128-131.

44. Ojciec św. wzywa do częstej Komunii św. *Posł. Serca Jez.* R. 76: 1947 s. 133-134.

45. Kobieta współczesna. *Posł. Serca Jez.* R. 76: 1947 s. 194-197.

46. Nadmiar czy brak księży w Polsce. *Posł. Serca Jez.* R. 76: 1947 s. 218-220.

47. Lekarz — apostoł. *Posł. Serca Jez.* R. 76: 1947 s. 256-260.

48. Zadania katolików w dobie obecnej. *Posł. Serca Jez.* R. 76: 1947 s. 293-295.

49. Sakrament nie zabija. *Posł. Serca Jez.* R. 76: 1947 s. 325-327.

50. Małżeństwo — rzecz święta. *Posł. Serca Jez.* R. 76: 1947 s. 354-356.

51. Apostoł Cyganów. *Posł. Serca Jez.* R. 76: 1947 s. 358-359.

52. Kazania. W: *Śladami Skargi.* Kazania i szkice Księży Towarzystwa Jezusowego. T. 5 — okres zimowy. Kr. 1948 s. 138-149, 176-178.

53. Jak uzdrowić polską rodzinę? *Posł. Serca Jez.* R. 77: 1948 s. 10-12.

54. W obronie rodziny. *Posł. Serca Jez.* R. 77: 1948 s. 50-52.

55. Czy sprawiedliwie i nie za surowo? *Posł. Serca Jez.* R. 77: 1948 s. 80-83.

56. Na front do walki z pijaństwem. *Posł. Serca Jez.* R. 77: 1948 s. 105-109.

57. „Pamiętaj abyś dzień święty święcił". *Posł. Serca Jez.* R. 77: 1948 s. 140-143.

58. Msza św. duszą niedzieli chrześcijańskiej, bez Mszy św. nie ma niedzieli. *Posłż Serca Jez.* R. 77: 1948 s. 179-182.

59. Coś o bogactwie i dzieciach. *Posł. Serca Jez.* R. 77: 1948 s. 179-182.

60. W kancelarii parafialnej. *Posł. Serca Jez.* R. 77: 1948 s. 244-247.

61. Godność matki chrześcijańskiej. *Posł. Serca Jez.* R. 77: 1948 s. 276-282.

62. Uszanowanie dla ojca. *Posł. Serca Jez.* R. 77: 1948 s. 306-309.

63. Wołanie spoza świata o miłosierdzie. *Posł. Serca Jez.* R. 77: 1948 s. 321-323.

64. Ciężar czy skarb? *Posł. Serca Jez.* R. 77: 1948 s. 333-336.

65. O szczęście w małżeństwie. *Posł. Serca Jez.* R. 78: 1949 s. 19-22.

66. Tajemnica szczęścia w małżeństwie. *Posł. Serca Jez.* R. 78: 1949 s. 48-51.

67. Najgroźniejszy wróg szczęścia małżeńskiego. *Posł. Serca Jez.* R. 78: 1949 s. 83-86.

68. Bezcenna relikwia Męki Pańskiej. *Posł. Serca Jez.* R. 78: 1949 s. 106-109.

69. Panna nowoczesna. *Posł. Serca Jez.* R. 78: 1949 s. 145-149.

70. Serce Jezusa ideał i wzór serca męskiego. *Posł. Serca Jez.* R. 78: 1949 s. 174-176.

71. Cześć Przenajdroższej Krwi Chrystusowej. *Posł. Serca Jez.* R. 78: 1949 s. 208-211.

72. Dostojeństwo pracy. *Posł. Serca Jez.* R. 78: 1949 s. 271-275.

73. Czy naprawdę pokrzywdzona? *Posł. Serca Jez.* R. 78: 1949 s. 305-309.

74. Czy wolno wywoływać „duchy"? *Posł. Serca Jez.* R. 78: 1949 s. 343-346.

75. Czy gwiazdy rządzą losami człowieka? *Posł. Serca Jez.* R. 78: 1949 s. 374-378.

76. Na drodze do zguby. *Kal. Serca Jez.* na r. 1949 s. 65-70.

77. Ilu świętych kanonizował Kościół w ostatnich 25 latach? *Kal. Serca Jez. na r. 1949* s. 75-76.

78. O wróżeniu z rąk (chiromancja). *Posł. Serca Jez.* R. 79: 1950 s. 25-27.

79. Wierzyć w sny czy nie wierzyć? *Posł. Serca Jez.* R. 79: 1950 s. 52-55.

80. W kręgu zabobonów. *Posł. Serca Jez.* R. 79: 1950 s. 90-93.

81. Jeszcze o przesądach. *Posł. Serca Jez.* R. 79: 1950 s. 122-125.
82. Największy skarb w Kościele. *Posł. Serca Jez.* R. 79: 1950 s. 152-156.
83. Przed największą z tajemnic. *Posł. Serca Jez.* R. 79: 1950 s. 183-186.
84. O pobożności wewnętrznej i zewnętrznej. *Posł. Serca Jez.* R. 79: 1950 s. 213-216.
85. „Nie będziesz brał imienia Pana Boga nadaremno". *Posł. Serca Jez.* R. 79: 1950 s. 249-252.
86. Śluby — ich istota i warunki. *Posł. Serca Jez.* R. 79: 1950 s. 276-279.
87. O liturgii. *Posł. Serca Jez.* R. 79: 1950 s. 307-310.
88. Czy to tylko drobiazg?. *Posł. Serca Jez.* R. 79: 1950 s. 344-347.
89. Post przed Komunią św. *Posł. Serca Jez.* R. 79: 1950 s. 370-374.
90. Pokuty, Pokuty, Pokuty. *Posł. Serca Jez.* R. 80: 1951 s. 22-26.
91. Skuteczne lekarstwo na grzechy. *Posł. Serca Jez.* R. 80: 1951 s. 52-57.
92. O skrusze niedoskonałej i doskonałej. *Posł. Serca Jez.* R. 80: 1951 s. 88-93.
93. Mocne postanowienie poprawy. *Posł. Serca Jez.* R. 80: 1951 s. 117-123.
94. Wielki sakrament przebaczenia. *Posł. Serca Jez.* R. 80: 1951 s. 152-157.
95. Łaska oraz obowiązek spowiedzi. *Posł. Serca Jez.* R. 80: 1951 s. 185-189.
96. Jak się spowiadać? *Posł. Serca Jez.* R. 80: 1951 s. 220-226.
97. O szczerości na spowiedzi. *Posł. Serca Jez.* R. 80: 1951 s. 279-283.
98. Piąty warunek spowiedzi św. *Posł. Serca. Jez.* R. 80: 1951 s. 310-315.
99. Niebezpieczna choroba duszy. *Posł. Serca Jez.* R. 80: 1951 s. 370-375.
100. O spowiedzi generalnej. *Posł. Serca Jez.* R. 81: 1952 s. 26-30.
101. Uczucia i namiętności. *Posł. Serca Jez.* R. 81: 1952 s. 52-57.
102. Chrześcijańskie pojęcie cnoty. *Posł. Serca Jez.* R. 81: 1952 s. 91-95.
103. Cnota wiary. *Posł. Serca Jez.* R. 81: 1952 s. 122-126.
104. Przedmiot wiary. *Posł. Serca Jez.* R. 81: 1952 s. 153-157.
105. O przymiotach wiary prawdziwej. *Posł. Serca Jez.* R. 81: 1952 s. 185-188.
106. O nadziei chrześcijańskiej. *Posł. Serca Jez.* R. 81: 1952 s. 218-222.
107. Co to są dobre uczynki? *Posł. Serca Jez.* R. 81: 1952 s. 244-248.
108. Najpiękniejsza i największa cnota. *Posł. Serca Jez.* R. 81: 1952 s. 275-281.
109. O największej cnocie. *Posł. Serca Jez.* R. 81: 1952 s. 312-318.
110. Czy miłość samego siebie jest cnotą? *Posł. Serca Jez.* R. 81: 1952 s. 346-375.
111. O miłości bliźniego. *Posł. Serca Jez. R.* 81: 1952 s. 374-375.
112. Nowy dekret o poście eucharystycznym. *Wiadomości z Prowincji Małopolskiej Towarzystwa Jezusowego* 1957 nr 2 s. 64-66 [maszynopis powielany].
113. Lipiec miesiącem poświęconym Krwi Przenajświętszej. *Sod. Mar.* [Londyn] 1957 nr 7/8 s. 8-11.
114. Objawienia Matki Boskiej w Gietrzwałdzie. *Sod. Mar.* [Londyn] 1957 nr 12 s. 21-25.
115. Sprawa jakich wiele. *Sod. Mar.* [Londyn] 1958 nr 1 s. 23-25.
116. Wykłady etyki dla uczennic Uniwersyteckiej Szkoły Pielęgniarek i Higienistek w Krakowie. Kr. 1934, tom 1 s. 111, tom 2 s. 113 [maszynopis].

II.

MACIAK P.: Ks. Eugeniusz Władysław Chomrański (1886-1958). *Prawo Kanon.* R. 21: 1978 nr 3-4 s. 237-245; TENŻE: Chomrański Eugeniusz. W: *Polscy kanoniści.* W. 1981 cz. 1 s. 70-73.

Ks. Paweł Maciak SJ

Choromański Zygmunt (1892-1968), biskup, kanonista, redaktor.

Urodził się 14 IV 1892 r. w Warszawie, był synem Edwarda i Teresy z d. Burago. Ukończył średnią szkołę techniczną i w 1909 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Warszawie. W r. 1913, jako subdiakon, podjął studia na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie. Ukończył je w 1916 r. ze stopniem doktora prawa kanonicznego. Święcenia kapłańskie przyjął w Warszawie 30 XI 1916 r. W konsystorzu warszawskim był od r. 1917 registratorem, od 1922 do 1926 notariuszem, zaś w l. 1926-1943 pełnił funkcje kanclerza. Ponadto w l. 1922-1926 redagował „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie", w l. 1918-1935 wykładał w Seminarium Duchownym prawo kościelne, a w l. 1939-1944 teologię pasterską. Jako proboszcz parafii św. Aleksandra (1939-1968) odbudował kościół zniszczony podczas II wojny światowej. Dnia 7 V 1946 r. został biskupem sufraganem warszawskim, a po śmierci kard. Hlonda został wybrany wikariu-

szem kapitulnym. Od 1 VII 1946 r. jako sekretarz Konferencji Episkopatu Polski zorganizował sekretariat i jego agendy. Był jednym ze współtwórców Porozumienia Episkopatu Polski z Rządem PRL (1950, 1956). Zmarł 26 XII 1968 r. w Warszawie.

I.

1. O cenzurach wogóle, o ekskomunikach i o rezerwatach. *Wiad. Archidiec.* R. 8: 1918 s. 367-373.

2. O stypendiach mszalnych. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 8: 1918 s. 430-437.

3. W sprawie postu. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 10: 1920 s. 208.

4. Dosyć bierności. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 10: 1920 s. 256-258.

5. Artykuł 94. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 12: 1922 s. 17-18.

6. „Synodus Archidiaecesana Varsaviensis". *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 12: 1922 s .219-220.

7. W obronie dusz dzieci ludu naszego. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 13: 1923 s. 92-93.

8. W interesie najświętszej sprawy. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 13: 1923 s. 116-119.

9. II zjazd Związku Zakładów Teologicznych w Polsce. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 13: 1923 s. 122-125.

10. Przed zbliżającym się postem. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 14: 1924 s. 33-35.

11. Wzór kapłana naszych czasów. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 14: 1924 s. 88-90.

12. Dlaczego? *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 14: 1924 s. 95-96.

13. Kąkol sekciarstwa. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 14: 1924 s. 189-192, 242-246.

14. Nowa aprobata. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 14: 1924 s. 230-234, 273-280.

15. Święta zniesiona. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 15: 1925 s. 23-25.

16. Do Rzymu... *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 15: 1925 s. 164-166, 197-203, 290-294.

17. Nowy biskup sufragan warszawski. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 15: 1925 s. 196-197.

18. Po konkordacie... *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 15: 1925 s. 231-233, 319-322.

19. Sekciarstwo w Polsce. *Pol. Przew. Katol.* R. 1: 1927 s. 203-211.

20. Teatr i kina dzisiejsze stały się zgorszeniem. W: *Akcja Katolicka.* Zbiór kazań. P. 1928 s. 52-65.

21. W otwarte kârty! *Kur. Warsz.* R. 1929 nr 70 [12 III].

22. Znowu rozwody. *Kur. Warsz.* R. 1929 nr 10 [10 I].

23. Właściwe oblicze propagandy rozwodowej. *Kur. Warsz.* R. 1929 nr 33 [2 II].

24. „Płynie jad anarchii"... *Kur. Warsz.* R. 1929 nr 126 [9 V].

25. Nowe prawo małżeńskie. *Kur. Warsz.* R. 1929 nr 156 [9 VI].

26. Polska o odnowienie w Eucharystii. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 20: 1930 s. 288-296.

26a. Przeciwdziałanie zepsuciu w parafiach miejskich. W: *Duszpasterstwo miejskie.* W. 1930 s. 141-157.

27. Rozwody, nowy projekt a przyszłe wybory. *Kur. Warsz.* R. 1930 nr 288 [20 X].

28. Konkordat a rozwody. *Kur. Warsz.* R. 1931 nr 306 [8 XI].

29. Przeciw dechrystianizacji małżeństwa. *Kur. Warsz.* R. 1931 nr 317 [19 XI].

30. O trwałość małżeństwa. *Kur. Warsz.* R. 1931 nr 336 [8 XII].

31. Kto dąży do zatargu? *Kur. Warsz.* R. 1932 nr 23 [23 I].

32. Jeszcze o zatargu. *Kur. Warsz.* R. 1932 nr 33 [2 II].

33. Harce na prawie kanonicznym. *Kur. Warsz.* R. 1932 nr 138 [20 V].

34. Niedopuszczalne praktyki rozwodowe. *Kur. Warsz.* R. 1933 nr 57 [26 II].

35. Mowa żałobna (nad trumną o. Bernarda Łubieńskiego). *Głos. Kapł.* R. 7: 1933 s. 429-434.

36. Religia a konstytucja. *Kur. Warsz.* R. 1934 nr 31 [31 I].

37. W obronie chrześcijańskiego małżeństwa. W. 1934 Druk. Archidiec. 8° s. 160.

38. Reformacja małżeństwa. *Kur. Warsz.* R. 1934 nr 317 [17 XI].

39. Uzgadnianie prawa małżeńskiego. *Kur. Warsz.* R. 1935 nr 61 [3 III].

40. W obliczu jasnego stanowiska. *Kur. Warsz.* R. 1935 nr 89 [31 III].

41. „Duch rzymski". [Kard. A. Kakowski]. *Głos Kapł.* R. 10: 1936 s. 248-257.

42. Eminencja w swojej kurii. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 26: 1936 s. 269-274.

43. Potęga wychowawcza spowiedzi. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 28: 1939 s. 98-103.

44. Śmierć Prymasa [A. Hlonda]. *Homo Dei.* R. 17: 1948 s. 657-663.

45. Z dziejów i prac Konferencji Episkopatu Polski. *Aten. Kapł.* R. 69: 1966 s. 162-163.

II.

WYSOCKI J.: Choromański Zygmunt. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 236-237, tamże literatura; TENŻE: Choromański Zygmunt. W: *Polscy kanoniści.* Cz. 1. W. 1981 s. 73-75, tamże literatura. — Ponadto: ŁOZA S.: Czy wiesz kto to jest? W. 1938 s. 103; Jego Ekscelencja ksiądz dr Zygmunt Choromański. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 30: 1946 s. 39-41; MIZIOŁEK W.: Kapłańska sylwetka ks. biskupa Zygmunta Choromańskiego. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 41: 1959 s. 564-574; *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 41: 1959 nr 10 [poświęcony Choromańskiemu]; UGNIEWSKI S.: Ks. bp Zygmunt Choromański jako członek i dziekan kapituły metropolitalnej. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 48: 1966 s. 248-252; ŻOCHOWSKI H.: Ks. biskup Zygmunt Choromański jako profesor Seminarium Duchownego. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 48: 1966 s. 252-254; OSTROWSKI L.: Ks. biskup Zygmunt Choromański jako proboszcz parafii św. Aleksandra. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 48: 1966 s. 254-259; Biskup Choromański. Z przemówienia ks. prymasa S. Wyszyńskiego. *Przew. Katol.* R. 59: 1969 s. 34-35; DĄBROWSKI B.: Śp. ks. bp Zygmunt Choromański. *Gość Niedz.* R. 1969 s. 52.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Chotkowski Władysław Longin, pseud.: Drogomir Zan. (1843-1926), profesor Uniw. Jagiellońskiego, historyk Kościoła.

Urodził się 15 III 1843 r. w Mielżynie w Księstwie Poznańskim. Studia gimnazjalne odbywał w Trzemesznie, potem w Poznaniu, filozoficzne i teologiczne w Poznaniu i Gnieźnie. Po otrzymaniu święceń kapłańskich w 1866 r. studiował w Monasterze westfalskim i w Rzymie. Po studiach pełnił funkcję wikariusza i katechety szkoły realnej w Bydgoszczy, a od 1872 r. w Szkole Realnej Bergera w Poznaniu. Był również w tymże mieście dyrektorem konwiktu fundacji bpa Szołdrskiego. Dwukrotnie tj. w 1873 oraz 1879 r. padł ofiarą „kulturkampfu". W Monasterze oprócz licencjatu w 1869 r., uzyskał również w 1882 r. doktorat. W tym samym roku został profesorem zwyczajnym na katedrze historii Wydziału Teologii Uniw. Jagiellońskiego. Założył seminarium historii kościelnej zatwierdzone przez ministerstwo w 1888 r. W latach 1885-1897 był posłem do Rady Państwa w okręgu Kraków-Chrzanów-Wieliczka oraz radcą miejskim krakowskim (1886-1898). W 1891/2 r. pełnił funkcję rektora Uniw. Jagiell. Zorganizował pierwszy kurs socjalny w Krakowie w 1893 r. W 1900 r. instalowano go na kanonię akademicką. Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Poznaniu i Towarzystwo Naukowe w Toruniu (1902) mianowały go członkiem honorowym. Od 1908 r. był członkiem Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, która jego dwutomowe dzieło: „Historia polityczna Kościoła w Galicji za rządów Marji Teresy" (Kr. 1909) uwieńczyła nagrodą Barczewskiego. W 1910 r. przeszedł w stan spoczynku mianowany hon. profesorem Uniw. Jagiell. Z okazji 60-tej rocznicy powstania styczniowego, w którym brał udział, otrzymał Krzyż Walecznych, Krzyż Komandorski orderu Polonia Restituta oraz hon. doktorat Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. W zakresie historii Kościoła wyspecjalizował się w trzech dziedzinach: w dziejach reformacji, zakonów oraz w dziejach zniesienia unii. Zmarł 13 VIII 1926 r.

1.

1. Autorowi broszury [Ks. Feliński C. R.] pt.: „Z powodu allokucji Piusa IX mianej na tajnym Konsystorzu 29 X 1866 r." kilka uwag. Napisał Drogomir Zan. P. 1867 Druk. L. Merzbacha 8° s. 49.

2. Drzewo Wisielca. Powieść dla ludu. Napisał Drogomir Zan. P. 1868 Nakł. L. Merzbacha 8° s. 170. — Toż. Wyd. 2. P. 1883 Nakł. L. Merzbacha 8° s. 165.

3. Kronika Soborowa. Dodatek do *Tygodnika Katolickiego* 1869-1870 nr 1-30 s. 222.

4. Ks. Karola Mikoszewskiego reforma Kościoła jako źródła powszechnego pokoju. [Na kongresie pokojowym w Lozan-

nie]. *Tyg. Katol.* T. 10: 1869 s. 678-679.

5. O 21 kanonach metropolity Jana podanych przez Herbersteina. Studium z dziejów Kościoła na Rusi. *Tyg. Katol.* T. 10: 1869 nr 13 s. 193-197.

6. Theses quas auspiciis... ad licentiatus in S. Theologia gradum rite obtinendum in aula academica die 11 decembris hora 10 publice defendet. Monasterii 1869 Ex officina academica Aschendorffiana s. 2.

7. Ołga Księżna Ruska. *Tyg. Wielkopolski.* R. 1: 1871 nr 9 s. 109-110; nr 10 s. 121-122; nr 11 s. 123-124; nr 12 s. 146-147; nr 13 s. 157-158; nr 14 s. 169-170; nr 15 s. 181-183.

8. Rec.: J. SZPADERSKI: O zasadach wymowy kaznodziejskiej. Kr. 1870. *Tyg. Katol. T.* 12: 1871 s. 212-214.

9. Mowa żałobna na pogrzebie śp. Stanisława Zakrzewskiego b. kapitana wojsk polskich z czasów Napoleona I powiedziana w kościele w Żabnie 13 VI 1873 r. P. 1873 Druk. T. H. Daszkiewicza 8° s. 16.

10. Rusin, Moskal i Polak czyli Kościół unicki a schizma. P. 1873 Nakł. Ks. F. Buczyńskiego s. 72.

11. Mowa powiedziana na nabożeństwie żałobnem za duszę śp. Andrzeja hr. Zamoyskiego 7 XII 1874 w kolegiacie św. Marii Magdaleny w Poznaniu. P. 1874 Nakł. aut. Druk. J. Leitgebra 8° s. 32.

12. Mowa powiedziana na nabożeństwie żałobnem za duszę śp. Seweryna i Franciszki z Wilrzyckich hr. Mielżyńskich urządzona przez Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk w kolegiacie św. Marii Magdaleny 5 III 1874 r. P. 1874 s. 37.

13. Mowa żałobna na pogrzebie śp. Stanisława Augusta Fischbacha na cmentarzu farnym w Poznaniu 26 sierpnia 1874 r. P. 1874 s. 8.

14. Mowa żałobna powiedziana na pogrzebie śp. Antoniny z Zakrzewiczów Ziętkiewicz na cmentarzu św. Małgorzaty 20 marca 1874 w Poznaniu. P. 1874.

15. Mowa żałobna powiedziana na pogrzebie śp. Heleny z hr. Kwileckich Turno w kościele parafialnym w Objezierzu 12 maja 1874 r. P. 1874 Nakł. J. K. Żupańskiego, Druk. T. H. Daszkiewicza 8° s. 23.

16. O Myszeidzie Ignacego Krasickiego. Odczyt w Towarzystwie Przemysłowym Poznańskim 26 stycznia 1874 r. P. 1874 Nakł. J. K. Żupańskiego, Druk. M. Marxa 8° s. 35.

17. O Welaminie Rutskim. Rzecz czytana na posiedzeniu Wydziału Historycznego Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk 16 maja 1874 r. *Warta.* R. 1: 1874 nr 1-2 s. 7-9; nr 7 s. 58-60; nr 8 s. 65-67; nr 9 s. 73-75.

18. Dzieci nędzy. Obrazek z życia Poznańskiego. Powieść. P. 1875 Nakł. Przyjaciela Ludu J. F. Tomaszewskiego 8° s. 174. — Toż. Wyd. 2. P. 1881 Nakł. Przyjaciela Ludu, J. F. Tomaszewskiego 8° s. 130. — Toż. Wyd. 3. P. 1912 Druk. i nakł. B. Milskiego 8° s. 140.

19. Mowa żałobna powiedziana na pogrzebie śp. Antoniego Kaczorowskiego w kościele parafialnym w Słuchowie 28 czerwca 1875 r. Nakł. Rodziny. Druk. J. Leitgebra 8° s. 15.

20. Dowcipne lekarstwo. Powieść z życia ludu miejskiego. Chełmno 1876 r. Przedruk z *Przyjaciela Ludu.* — Toż. Wyd. 2. Chicago Illinois 1891 Nakł. i druk. W. Dyniewicza s. 31.

21. Grabczyna. Obrazek z dziejów rzezi galicyjskiej. Chełmno 1876 Nakł. J. F. Tomaszewskiego 8° s. 100.

22. Kaplica królewska w Krakowie. *Gwiazda.* R. 1876 nr 5 s. 72-73.

23. Kobiece rządy. Powieść. *Gwiazda.* R. 1876 nr 1 s. 11-13; nr 2 s. 26-27; nr 3 s. 41-45; nr 4 s. 57-59; nr 5 s. 75-77; nr 6 s. 87-90; nr 7 s. 106-108.

24. Kościół Najświętszej Panny Marii w Krakowie. *Gwiazda.* R. 1876 nr 4 s. 55-57.

25. Ks. Aleksy Prusinowski. *Gwiazda.* R. 1876 nr 7 s. 102-104.

26. Mowa żałobna powiedziana na pogrzebie śp. Księdza radcy Franciszka Bażyńskiego proboszcza przy kościele św. Wojciecha w Poznaniu 16 marca 1876 r. P. 1876 Druk. J. Leitgebra 4° s. 16.

27. O czasach przedchrześcijańskich. *Gwiazda.* R. 1876 nr 24 s. 372-374.

28. O najstarszych zabytkach słowiańskiej literatury. *Gwiazda.* R. 1876 nr 35 s. 548-550; nr 36 s. 564-566; nr 39 s. 615-619.

29. Pogadanki o polskiej literaturze. *Gwiazda.* R. 1876 nr 19 s. 292-293; nr 20 s. 308-309.

30. Sieroty. P. 1876 Nakł. J. Leitgebra 8° s. 256 — Toż. Wyd. 2. P. 1891 Nakł. T. Daszkiewicza. — Toż. Wyd. 4. P. 1903 Nakł. i Druk. J. Leitgebra 8° s. 205.

31. Wacław z Potoka Potocki i jego pisma. Szkic literacki czytany na posiedzeniach Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu 15 października i 20 grudnia 1875 r. P. 1876. Nakł. i Druk. T. Daszkiewicza 8° s. 51.

32. Mowa powiedziana nad grobem śp. Ks. Franciszka Sobeckiego 3 września 1877 r. na cmentarzu św. Marii Magdaleny w Poznaniu. P. 1877 Druk. J. Leitgebra 8° s. 19.

33. Mowa powiedziana na pogrzebie dra Juliusza Gerpe w kościele parafialnym w Łabiszynie 28 grudnia 1876. P.

1877. Nakł. autora. Druk. J. Leigebra 8° s. 24.

34. Mowa żałobna przy sprowadzeniu zwłok śp. ks. Jana Koźmiana lic. obojga praw. prałata J. Świątobliwości protonotariusza apostolskiego i kanonika metropolitalnego do archikatedry poznańskiej 28 września 1877 r. P. 1877 Druk. J. Leitgebra 8° s. 32.

35. Mowa żałobna na pogrzebie śp. Alfreda Zawiszy Czarnego. b. oficera wojsk polskich i belgijskich, dziedzica dóbr Warszewice powiedziana w kościele parafialnym w Chełmży na ziemi Chełmińskiej 18 maja 1878 r. P. 1878 Druk. J. Leitgebra 8° s. 31.

36. Mowa żałobna powiedziana na pogrzebie śp. Natolina Junoszy Sulerzyckiego w kościele parafialnym w Pluskowęsach na ziemi Michałowskiej 3 września 1878 r. P. 1878 Druk. J. Leitgebra 8° s. 24.

37. Mowa żałobna powiedziana na pogrzebie śp. Zygmunta Działowskiego posła na sejm Rzeszy Niemieckiej dziedzica dóbr Mgowa w kościele parafialnym w Wielkołące 24 lutego 1878 r. P. 1878 Druk. J. Leigebra 8° s. 32.

38. Mowa żałobna powiedziana na pogrzebie śp. Józefa Stablewskiego w kościele parafialnym w Michorzewie 28 sierpnia 1879 r. P. 1879 s. 24.

39. Święty Bernard i jego wpływ na dzieje XII stulecia. *Prz. Katol.* 1879 nr 13 s. 205-209; nr 14 s. 222-224; nr 15 s. 238-242; nr 16 s. 258-259; nr 17 s. 276-280; nr 20 s. 327-330.

40. Sześć kazań socjalnych z uwzględnieniem encykliki Ojca św. Leona XIII. Nauki miane na pasjach Wielkiego Postu w katedrze poznańskiej. P. 1880 Nakł. i druk. J. Leitgebra 8° s. XVI, 138.

41. O ideale politycznym Zygmunta Krasińskiego. Lw. 1881 Nakł. Red. Przeglądu Lwowskiego. Druk. Ludowa 8° s. nlb 2, 55, nlb 1. — Toż z osob. k. tyt.: Dwa ideały polityczne Zygmunta Krasińskiego.

42. Mowa żałobna powiedziana na pogrzebie śp. Amalii z hr. Grudzińskich Szołdrskiej w kościele parafialnym w Gołembinie 1 lutego 1881 r. P. 1881 Druk. J. Leitgebra s. 22.

43. Mowa żałobna powiedziana na pogrzebie śp. Władysława hr. Kwileckiego w kościele parafialnym w Kwilczu 9 grudnia 1880 r. P. 1881 Druk. J. Leitgebra 8° s. 24.

44. O wychowaniu dzieci sześć nauk powiedzianych na pasjach Wielkiego Postu w katedrze poznańskiej 1880 r. P. 1881 Nakł. i Druk J. Leitgebra 8° s. 219. — Toż. Wyd. 2. P. 1887 Druk. J. Leitgebra 8° s. 284. — Toż. Nauki pasyjne o chrześcijańskim wychowaniu dzieci. *Homiletyka.* R. 2: 1899 t. 3 s. 638-652; t. 4 s. 61-80, 155-170, 251-266, 633-641; R. 3: 1900 t. 5 s. 17-24, 364-372, 465-478, 582-590, 815-827; R. 4: 1901 t. 6 s. 101-120, 258-272.

45. Rozszerzenie protestantyzmu w ziemiach polskich pod rządem pruskim w XVII i XVIII w. P. 1881 Nakł. Kuryera Poznańskiego. Druk. J. Leitgebra 8° s. 179.

46. Apelacja Patriarchy Flawiana do papieża Leona Wielkiego ze zboru zbojeckiego 449 r. *Wiad. Katol.* R. 1: 1883 nr 9.

47. Marcin Luter w 400-letnią rocznicę urodzin. Kr. 1883 Nakł. Przeglądu Polskiego. Druk. Czasu F. Kluczyckiego i sp. 8° s. 29.

48. Mowa powiedziana na pogrzebie śp. hr Arsena Szreniawa z Kwilcza Kwileckiego w kościele parafialnym w Kwilczu 30 sierpnia 1883 r. Kr. 1883 Druk. Czasu F. Kluczyckiego i Sp. 8° s. 24.

49. Przyczyny i początki Reformacji w Polsce z powodu Dziejów Reformacji ks. dra Bukowskiego. P. 1883 Nakł. Kuriera Poznańskiego Druk. J. Leitgebra 8° s. 63.

50. Patrologia czyli Historia Literatury Chrześcijańskiej według wykładów ks. dra Władysława Chotkowskiego. Wyd. ks. Jan Fijałek. Kr. 1884 s. 165.

51. Przeł. i objaśnił: Nowo znaleziona „Nauka Dwunastu Apostołów". *Prz. Powsz.* R. 2: 1885 t. 5 s. 232-249, 371-384. — Toż. w osob. odb. Kr. 1885 Druk. W. L. Anczyca 8° s. 33, nlb 1.

52. Mowa na pogrzebie śp. Ks. Zygmunta Goliana św. Teologii Doktora, prałata domowego J. Św. Papieża Lenoa XIII, radcy Kurii Biskupiej, misjonarza apostolskiego, kanonika hon. płockiego, proboszcza, obywatela hon. i radcy miasta Wieliczki powiedziana w kościele parafialnym w Wieliczce 24 lutego 1885 r. Kr. 1885 Druk. Czasu F. Kluczyckiego i Sp. 8° s. 30.

53. Wydał: Pamiętniki Józefa Siemaszki. Odb. z *Przeglądu Polskiego.* Kr. 1885 Druk. Czasu F. Kluczyckiego i Sp. 8° s. 157.

54. Pamiątka jubileuszu św. Cyryla i Metodego Apostołów Słowian napisany w tysiącletnią rocznicę chwalebnej śmierci. Kr. 1885. Nakł. Krakowskiego Komitetu Pielgrzymki, Druk. W. L. Anczyca i Sp. 8° s. 80, drzeworyt 1. — Toż. Kr. 1885. Nakł. Misji Katol. Druk. Czasu F. Kluczyckiego i Sp. 16°.

55. Mowa... posła do Rady Państwa podczas rozprawy ogólnej nad ustawą przeciw socjalistom 7 czerwca 1886 r. na 77 posiedzeniu Rady Państwa. Tarnów

1886 Nakł. aut., Druk. J. Pisza 16° s. 16. — Toż w j. niemieckim: Wien. 1886 s. 5.

56. Mowa żałobna powiedziana na pogrzebie śp. Melanii ze Skórzewskich hr Skórzewskiej w kościele parafialnym w Łabisznie 21 grudnia 1885 r. P. 1886. Druk. Kuriera Poznańskiego 8° s. 32.

57. W sprawie katechetów przy szkołach ludowych. *Prz. Powsz.* R. 3: 1886 t. 11 s. 325-339.

58. Wyd.: J. WIELEWICKI: Dziennik spraw domu zakonnego OO. Jezuitów u św. Barbary w Krakowie. T. 2: (1600-1608); T. 3: (1609-1619); T. 4: (1620-1629). Scriptores Rerum Polonicarum. T. 10: 1886 s. VIII, 285; T. 14: 1889 s. XV, 366; T. 17: 1899 s. XIII, 371.

59. Mowa powiedziana na nabożeństwie żałobnym za duszę śp. Władysława Bentkowskiego 15 października 1887 r. w kościele OO. Reformatów w Krakowie. Kr. 1887 Nakł. Przeglądu Polskiego. Druk. Czasu F. Kluczyckiego 8° s. 16.

60. Mowa powiedziana przy zwłokach śp. Józefa Kraszewskiego w Krakowie w kościele archiprezbiteralnym N. P. Marii 18 kwietnia 1887 r. Kr. 1887 Druk. Czasu F. Kluczyckiego i Sp. 8° s. 30 tabl. 3.

61. Mowa żałobna powiedziana na pogrzebie śp. Mikołaja Zyblikiewicza doktora praw, b. marszałka krajowego, b. prezydenta m. Krakowa w kościele archiprezbiteralnym N. Marii Panny 23 maja 1887 r. Kr. 1887 Druk. Czasu 8° s. 30.

62. Aus und über Polen in Erwiederung suf die Skizzen aus Russisch-Polen. *Historisch-Politische Blätter für d. Katholische Deutschland.* München 1888 t. 102 z. 1 s. 23-37.

63. Mowa posła... powiedziana w Radzie Państwa przy debacie jeneralnej nad ustawą o remuneracji katechetów w szkołach ludowych i wydziałowych 15 marca 1888 r. Kr. 1888 Nakł. aut., Druk. Czasu 8° s. 22.

64. Mowa żałobna na pogrzebie śp. Napoleona Mańkowskiego hrabi i patrycjusza rzymskiego dziedzica Rudek i Winnogóry w kościele parafialnym w Winogórze 17 września 1888 r. Kr. 1888 Druk. J. Leitgebra 8° s. 36.

65. Sprawozdanie poselskie... posła do Rady Państwa z okręgu wyborczego mniejszych własności: Kraków, Chrzanów, Wieliczka miane na zebraniu w Wieliczce 23 grudnia 1886 r. Gródek 1888 Nakł. Wydawnictwa Pism Ludowych „Wieniec i Pszczółka". Druk. J. Czaińskiego 8° s. 21.

66. Ueber die russische Jubiläumsfeier zu Kiew. *Historisch-Politische Blätter.* R. 1888 t. 102 z. 6 s. 444-470.

67. Wyd.: Niedrukowany dotąd Pamiętnik księdza Grzegorza Micewicza. P. 1888 Nakł. i druk. Kuriera Poznańskiego 8° s. 90.

68. Mowa na II wiecu jeneralnym katolickim w Wiedniu w sekcji pracy katolickiej o stosunkach kościelnych w zaborze rosyjskim. W: *Katholikentages Verhandlungen des II Allgem. Öster.* Wien 1889 t. 2 s. 306-312.

69. Ueber die russische Jubiläumsfier der Vernichtung der griechisch-unirten Kirche in Lithauen und Weissruthenien. *Historisch-Politische Blätter.* R. 1889 t. 104 z. 7 s. 530-554; z. 8 s. 569-592.

70. Rec.: F. A. SYMON: De catholica Facultate theologica in universitate litterarum olim Vilnensi. Petropoli 1888-1889. *Prz. Powsz.* R. 6: 1899 t. 24 s. 100-113.

71. Die katholischen Glaubenszeugen in der Verbannung am Kralgebirge. *Historisch-Politische Blätter.* R. 1890 t. 106 z. 9 s. 641-658; z. 10 s. 730-745; z. 11 s. 801-815; z. 12 s. 889-902.

72. Kazanie o najwyższym celu nauk i szkodach, jakie wyrządza nauka bezbożna, powiedziana w Kętach d. 22 październiernika 1890 r., z powodu pielgrzymki z Krakowa w 500 rocznicę ur. św. Jana Kantego. Kr. 1890 G. Gebethner i Sp. 8° s. 29. Tyt. z okł. Pamiątka pielgrzymki krakowskiej do Kęt.

73. Listy Unitów wygnanych do Orenburskiej Gubernii. Cz. 1. P. 1890 Druk. Kuriera Poznańskiego 4° s. 76. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1893 Druk. Czasu 8° s. 107. — Toż. Cz. 2. Kr. 1891 Druk. Czasu 8° s. 121. — Toż. Cz. 3 Kr. 1892 Druk. Czasu 8° s. 148.

74. Dla miłego grosza. W: *Dwie komedyjki dla panienek.* P. 1891 Nakł. i druk. J. Leitgebra s. 29-55.

75. Mowa deputowanego... wypowiedziana w Izbie poselskiej Rady Państwa 9 lipca 1891 r. podczas rozpraw nad etatem ministerstwa handlu przy tytule: „Poczty i telegrafy" w Krakowie. Kr. 1891 Druk. Czasu F. Kluczyckiego i Sp. pod zarz. J. Łakocińskiego 16° s. 23.

76. Rzemiosła i cechy krakowskie w XV w. Kr. 1891 Nakł. autora. Druk. Czasu F. Kluczyckiego i S-ki 8° s. 83 nlb. 1.

77. Mały rozdział z wielkiego dzieła kwestii socjalnej. *Tyg. Katol.* 1892.

78. Mowa rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego przy imatrykulacji nowych uczniów 5 grudnia 1891 r. Kr. 1892 Druk. Czasu 16° s. 15.

79. Pogadanki pedagogiczne. O ile szkoła może a dom powinien wpływać na kształcenie charakteru młodzieży. *Czas.* R. 44, 1892 nr 287.

80. Ueber die Sonntagsruhe und Sonntagsheiligung. Festrede gehalten auf dem VII General Versammlung der Katholiken

Oesterreichs in Linz am 10 August 1892. W: *Bericht über dem III Allgem. Österr. Katholikentag in Linz.* 1892 s. 136-145.

81. Wyd.: Księga pamiątkowa wiecu katolickiego w Krakowie odbytego w dniach 4-6 lipca 1893 r. Kr. 1893 Druk. Czasu 8° s. VII, 754.

82. Mowa powiedziana nad trumną śp. ks. Faustyna Hannytkiewicza kapłana jubilata unickiego b. proboszcza i dziekana w Międzyrzeczu na Podlasiu w kościele OO. Karmelitów na Piasku 21 kwietnia 1893 r. Kr. 1893 Druk. Czasu F. Kluczyckiego i S-ki 8° s. 18.

83. Mowa powiedziana na uroczystym zebraniu w dzień biskupiego jubileuszu Ojca św. Leona XIII w sali Sokoła w Krakowie 19 lutego 1893 r. Kr. 1893 Druk. Czasu 8° s. 30, fot. 1.

84. Mowa żałobna wypowiedziana na nabożeństwie żałobnym w czasie pogrzebu śp. Jana Matejki w kościele N. Marii P. w Krakowie 7 listopada 1893 r. Kr. 1893 Druk. Czasu 8° s. 18.

85. Szkoły jezuickie w Poznaniu 1573-1653 wedle Dyaryusza Kolegium Poznańskiego. *Prz. Powsz.* R. 10: 1893 t. 38 s. 153-172, 329-357. — Toż. w osob. odb. Kr. 1893 Nakł. autora, Druk. W. L. Anczyca 8° s. 50.

86. Śp. ks. dr Antoni Kantecki. *Gaz. Kośc.* R. 1: 1893 nr 43 s. 381-382.

87. Korespondencja z Rzymu. *Gaz. Kośc.* R. 2: 1894 nr 13 s. 126-127; nr 14 s. 134-136.

88. Mowa żałobna powiedziana na nabożeństwie za duszę śp. kardynała Dunajewskiego księcia biskupa krakowskiego urządzona przez Arcybractwo Miłosierdzia i Banku Pobożnego w kościele św. Barbary w Krakowie 23 czerwca 1894 r. Kr. 1894 Druk. Czasu 8° s. 23, fot. 1. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1894 Druk. Czasu 8° s. 23, fot. 1.

89. Rec.: P. SABATIER: Vie de S. Fracois d'Assise. Paris 1894. *Prz. Powsz.* R. 11: 1894 t. 43 nr 127 s. 105-116. — Toż. *Gaz. Kośc.* R. 2: 1894 nr 12 s. 114-115.

90. Abyśmy byli jedno. *Przew. Katol.* R. 1: 1895 nr 1.

91. Opowiadanie unitki Heleny Filipczuk. P. 1895 Druk. Kuriera Pozn. 8° s. 32.

92. Ueber die Katholische Einheit. Rede in der Generalversammlung der Katholischen Volks. Vereins von Ober — Oesterreich im grossen Saale der St Florian Stiftes am 19 V 1895 r. *Linzer Volksblatt* 1895 nr 118 z. 22. V. — Toż. w j. polskim: *Czas* R. 47: 1895 (23 V.).

93. Rec.: E. A. SYMON: De ecclesiis, collegiata, seminario clericorum scholisque academicis quondam Olycensibus. Petropoli 1890-1893. *Prz. Powsz.* R. 12: 1895 t. 46 s. 425-439; t. 47 s. 92-109.

94. Rec.: J. BADURA: Dzieje Kościoła Chrześcijańskiego. Pierwsze wieki dawne i średnie. Cieszyn 1894. *Prz. Powsz.* R. 12: 1895 t. 48 s. 103-123.

95. Cerkiew schizmatycka we Lwowie. *Gaz. Kośc.* R. 4: 1896 nr 45 s. 401-403; nr 46 s. 410-412.

96. O potrzebie religijnego wychowania dzieci w naszych szkołach. Mowa wypowiedziana w dniu 2 marca 1896 r. w Izbie Poselskiej podczas rozpraw nad budżetem Ministerstwa Oświaty. Kr. 1896 Druk. Czasu 8° s. 24.

97. O rodzinie chrześcijańskiej. Mowa powiedziana na II Wiecu Katolickim we Lwowie 9 lipca 1896 r. P. 1896 Druk. Kuriera Poznańskiego 8° s. 24.

98. Ueber die Charakterbildung der chrislichen Kinder. Rede gehalten in der Festversammlung des Katholischen Schulvereins Wien am 12 April 1896. *Vaterland.* 1896 nr 103.

99. Wodzowie armii katolickiej. *Gaz. Kośc.* R. 14: 1896 nr 40 s. 361-362.

100. Rec.: L. PASTOR: Geschichte der Päpste. Band III von der Wahl Innocenz VIII bis zum Tode Julius II. Freiburg im B. 1895. *Prz. Powsz.* R. 13: 1896 t. 49 s. 290-296.

101. Rec.: A. KANTECKI: Przyczynek do dziejów Wielkiego Księstwa Poznańskiego. P. 1896. *Gaz. Kośc.* R. 4: 1896 nr 47 s. 419-421.

102. Anachronizm w Irydionie Zygmunta Krasińskiego. *Gaz. Kośc.* R. 5: 1897 nr 13 s. 109-112.

103. Fürstbisthum Krakau. W: *Die katholische Kirche unserer Zeit und ihre Diener im Wort und Bild.* Berlin 1898-1899 t. 2 z. 23-24 s. 527-533.

104. Gospodarstwo społeczno-polityczne polskie i traktaty handlowe Rzeczypospolitej z mocarstwami rozbiorowymi 1775 r. wedle tajnych relacji dyplomatycznych austriackich. *Rocz. TN. Tor.* R. 4: 1897 s. 28-83.

105. Nowa ustawa kongrualna. *Gaz. Kośc.* R. 5: 1897 nr 5 s. 38-40.

106. Pierwsze Te Deum w katedrze lwowskiej na zakończenie starego roku 1773. *Gaz. Kośc.* R. 5: 1897 nr 50 s. 421-423; nr 51 s. 430-432; nr 52 s. 437-438.

107. Ruch katolicki na polu społecznym w Krakowie. *Gaz. Kośc.* R. 5: 1897 nr 19 s. 160-161.

108. Z dziedziny bajek o papieżach. Niewola awinionska i skarb Jana XXII. *Gaz. Kośc.* R. 5: 1897 nr 20 s. 169-171.

109. Z powodu dziewięciowiekowej rocznicy męczeństwa św. Wojciecha. Aforyzmy historyczno-polityczne. *Gaz. Kośc.* R. 5: 1897 nr 15 s. 125-126; nr 16 s. 133-134; nr 17 s. 141-142.

110. Rec.: Vox clamantis:... U stóp naj-

jaśniejszego Cesarza Wszech Rosji najpokorniejsze prośby katolików obrzędu greckiego i łacińskiego o pozostawienie ich przy wierze rzymsko-katolickiej. Kr. 1897. *Gaz. Kośc.* R. 5: 1897 nr 5 s. 37-38.

111. Mowa powiedziana na pogrzebie śp. Joanny z hr Ponińskich Niemojewskiej w kościele parafialnym w Skalmierzycach 12 sierpnia 1898 r. P. 1898 Nakł. aut. Druk. św. Wojciecha 8° s. 22.

112. Dzieje zniweczenia świętej Unii na Białorusi i Litwie w świetle „Pamiętników Siemaszki". Kr. 1898 Sp-ka Wydawnicza Polska, Druk. Czasu F. Kluczyckiego i Sp. 8° s. 205.

113. Wykład Modlitwy Pańskiej. Kazanie powiedziane na zakończenie oktawy św. Jana Kantego 31 października 1897 r. *Homiletyka.* R. 1: 1898 t. 1. s. 17-29, 113-127.

114. Fałszowanie historii przez duchowieństwo w Polsce. *Kur. Poz.* R. 28: 1899 nr 59 i 60. — Toż. w j. niem. *Vaterland.* 1899 nr 67.

115. Kazanie o wpływie miłosierdzia chrześcijańskiego na społeczeństwo ludzkie powiedziane na konkluzję oktawy św. Jana Kantego 30 października 1898 r. *Homiletyka.* R. 2: 1899 t. 4 s. 373-383, 469-482.

116. O Najśw. Sakramencie i nieomylności papieża. Kazanie na zakończenie czterdziestogodzinnego nabożeństwa w kościele archiprezbiteralnym N. Marii P. w Krakowie 14 lutego 1899 r. *Homiletyka.* R. 2: 1899 t. 3 s. 150-158, R. 10: 1907 t. 18 s. 382-389, 475-485.

117. Ze studiów w Archiwum Ministerstwa Wyznań i Oświaty w Wiedniu do historii klasztorów w Galicji. *Spraw. z Czyn. Pos. AU w Krakowie.* T. 4: 1899 nr 9 s. 6-9.

118. Mowa powiedziana na ślubie w kolegiacie św. Marii Magdaleny w Poznaniu 9 kwietnia 1899 r. *Homiletyka.* R. 3: 1900 t. 5 s. 931-938. — Toż. w osob. odb. Włocławek 1900 8° s. 8.

119. O darowanie uraz. Kazanie powiedziane na zakończenie oktawy św. Jana Kantego 29 X 1899 r. *Homiletyka.* R. 3: 1900 t. 5 s. 131-145, 249-256.

120. Ostatnie lata Benedyktynów w Tyńcu. Przyczynek do dziejów Wszechnicy Jagiellońskiej. *Prz. Powsz.* R. 17: 1900 t. 66 s. 369-389, t. 67 s. 18-41, 331-358, t. 68 s. 188-209. — Toż. w osob. odb. Kr. 1900 Nakł. autora, Druk. W. L. Anczyca 8° s. 103.

121. O znaczeniu pracy i głównym celu przemysłu. Mowa przy poświęceniu chorągwi zjednoczonych cechów brązowników, kotlarzy i mosiężników w kościele Mariackim w Krakowie 27 maja 1900 r. *Homiletyka.* R. 3: 1900 t. 5 s. 939-946.

122. Testamentum Domini Nostri Jesu Christi. *Prz. Powsz.* R. 17: 1900 t. 65 s. 157-183. — Toż. w osob. odb. Kr. 1900 Nakł. aut. Druk. W. L. Anczyca i Sp. 8° s. 31.

123. Zatarg Jezuitów z Akademią Krakowską, jego główny sprawca i skutki dla Akademii Jezuickiej w Poznaniu. *Kur. Pozn.* R. 29: 1900 nr 203 i 204.

124. Królewiecka tragedia. *Rocz. Tow. Nauk. Tor.* R. 8: 1901 s. 105-165.

125. O siedmiu darach Ducha Świętego. Kazanie powiedziane w Zielone Świątki w katedrze na Wawelu 26 maja 1901 r. *Homiletyka.* R. 4: 1901 t. 7 s. 3-16, 231-241.

126. Osiem błogosławieństw. Kazanie powiedziane na zakończenie oktawy św. Jana Kantego 28 października 1900 r. *Homiletyka.* R. 4: 1901 t. 6 s. 1-12, 145-256.

127. Cnoty kardynalne. Kazanie na konkluzji oktawy św. Jana Kantego w kolegiacie św. Anny w Krakowie. *Homiletyka.* R. 5: 1902 t. 8 s. 241-260.

128. Ks. dr Franciszek Kraus profesor we Fryburgu im B. *Gaz. Kośc.* R. 10: 1902 s. 58.

129. Nowe wydawnictwa i ruch naukowy w dziedzinie historii kościelnej. *Prz. Powsz.* R. 19: 1902 t. 73 s. 462-476.

130. Asemityzm w Jarosławiu przed studwudziestu laty 1782-1787. *Gaz. Kośc.* R. 11: 1903 nr 7 s. 58-60.

131. Kazanie na uroczystość Trzech Króli. Wiara, ofiarność i roztropność Trzech Mędrców. *Homiletyka.* R. 6: 1903 t. 11 s. 577-595.

132. Mowa w pięćdziesięcioletnią rocznicę śmierci śp. ks. Karola Antoniewicza TJ powiedziana w kościele św. Barbary w Krakowie 14 XI 1902 r. Lw. 1903 Druk. J. Chęcińskiego 8° s. 21.

133. Historia i wykład Pozdrowienia Anielskiego. Kazanie powiedziane na zakończenie oktawy św. Jana Kantego 26 X 1902 r. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 12 s. 18-38.

134. Walka szatana z Najświętszą Panną Marią w dziejach Kościoła. W: *Pamiątka pięćdziesięcioletniego jubileuszu Niepokalanego Poczęcia.* Kr. 1904 Nakł. aut., Druk. W. Korneckiego 8° s. 31.

135. Powrót i powtórne zniesienie Jezuitów w Galicji 1820-1848 na podstawie archiwaliów rządowych. W. 1904 Nakł. Kwartalnika Teol., Druk. F. Czerwińskiego 8° s. 129. — Toż w streszcz.: *Spraw. z Czyn. Pos. AU w Krakowie.* T. 7: 1902 nr 5 s. 9-10. — Toż w streszczeniu *Kwart. Teol.* R. 2: 1903 z. 3 s. 32-77. — Toż: Rückkehr und Aufhebung des Jesuiten — Ordens in Galizien. *Bul. Int.* R. 1902 s. 96.

136. Historya polityczna dawnych klasztorów panieńskich w Galicji 1773-1848 na podstawie akt Cesarskiej Kancelarii Nadwornej. Kr. 1905 Gebethner i Sp. 8° s.

XV, 431 — Toż w streszcz. *Spraw. z Czyn. Pos. AU w Krakowie.* T. 10: 1905 nr 2 s. 12-17. — Toż w j. niem. *Bul. Int.* R. 1905 s. 25-29.

137. Florian Oksza Stablewski arcybiskup gnieźnieński i poznański. Wspomnienie pośmiertne. Kr. 1906 Druk. Czasu 8° s. 37.

138. Kazania eucharystyczne o Najśw. Sercu Pana Jezusa. Lw. 1906 Nakł. Red. Adoracji 8° s. 194. — Toż. Wyd. 2. P. 1922 Nakł. i druk. św. Wojciecha 8° s. 186.

139. Stanowisko Marii Teresy wobec Stolicy Świętej po rozbiorze Polski. *Prz. Pol.* R. 44: 1909 s. 213-242.

140. Historia polityczna Kościoła w Galicji za rządów Marii Teresy 1772-1780. Kr. 1909 Druk. UJ 8° t. 1 s. XXIII 444; t. 2 s. XI, 532. — Toż w streszcz.: *Spraw. z Czyn. Pos. AU w Krakowie.* T. 14: 1909 nr 1 s. 8-13. — Toż w j. niem.: *Bul. Int.* 1909 s. 25-33.

141. Maria Theresias Korrespondenz mit Klemens XIV und Pius VI. *Historisch-Politische Blätter für das Katholische Deutschland.* R. 1910 t. 145 z. 1 s. 31-48; z. 2 s. 81-99.

142. Odpowiedź ruskiemu czasopismu Nywa. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 nr 3 s. 32-33.

143. W obronie naszej przeszłości. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 nr 44 s. 542-544; nr 45 s. 556-557; nr 46 s. 570-572.

144. Wpływ Żydów na dzieje Kościoła w XIV wieku. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 nr 6 s. 67-68.

145. Das Judentum und die Finanzwirtschaft in XIV Jahrhundert. *Reichspost Morgenblatt* 13 IV 1910 nr 101.

146. Rec.: Pf. NIEBOROWSKI: Die Katholische Kirche und Tannenberg zum 500 Jahrestag des 15 Juli 1410. *Allgem. Runschau Wochenschrift für Politik und Kultur.* München 1910 nr 27. — Toż. Wyd. Grunwaldzkie. *Czas.* R. 62: 1910 nr 315 s. 4.

147. Rec.: M. LORET: Kościół Katolicki a Katarzanya II 1772-1784. Kr. 1910. *Kwart. Hist.* R. 25: 1911 z. 3-4 s. 517-529.

148. Katolicyzm Skargi a katolicyzm Polski dzisiejszej. Mowa powiedziana na wiecu Skargowskim w krużgankach klasztoru OO. Dominikanów w Krakowie. W: *Pamiętnik Zjazdu Skargowskiego (25-26 IX).* Kr. 1912 Druk. E. i K. Koziańskich s. 80-113. — Toż. *Prz. Powsz.* R. 29: 1912 t. 116 s. 80-113. — Toż w osob. odb. Kr. 1912 8° s. 36.

149. Józefińskie separacje diecezji w Galicji. *Gaz. Kośc.* R. 21: 1913 nr 12 s. 133-135, nr 13 s. 146-148.

150. „Polskie Pogotowie Wojenne". *Dz. Pozn.* R. 55: 1913 nr 246 s. 1; nr 247 s. 1.

151. W półwiekową rocznicę. Mowa na nabożeństwie żałobnym za duszę śp. Juliusza hr Tarnowskiego poległego pod Komorowem 20 VI 1863 powiedziana w kościele OO. Dominikanów w Dzikowie 20 VI 1913. Kr. 1913 Druk. Czasu 8° s. 38.

152. W sprawie szkolnictwa wielkopolskiego. *Dz. Pozn.* R. 55: 1913 nr 241 s. 1.

153. Wyprawa Trzemeszeńska r. 1863. P. 1913 Druk. Dziennika Poznańskiego 8° s. 45.

154. Kazanie w dzień sekundacji kapłańskich Piusa P. P. X... Wolność papieża jest rękojmią wolności, równości i braterstwa ludów. P. 1914 Nakł. i druk. św. Wojciecha 8° s. 28.

155. O naszym kaznodziejstwie. Z półwiekowego doświadczenia i spostrzeżeń. *Gaz. Kośc.* R. 22: 1914 nr 44 s. 522-524; nr 45 s. 535-536; nr 46 s. 547-548; nr 47 s. 559-561; nr 48 s. 571-573; nr 49 s. 584-586.

156. Dzieje Klasztorów i monasterów galicyjskich w czasach rozbiorowych. Cz. 1: Zakony doszczętnie zniesione. *Spraw. z Czyn. Pos. AU Wydz. Hist.-Filoz. w Krakowie.* T. 21: 1916 nr 6 s. 26-40. — Toż. Odb. Kr. 1916 8° s. 15.

157. Rozwój i ustalenie modlitwy Zdrowaś Maria. *Gaz. Kośc.* R. 24: 1916 nr 18 s. 208-210.

158. Rec.: MARCIN KROMER: Rozmowy dworzanina z mnichem 1551-1554. Wydał J. Łoś. Kr. 1915. *Prz. Powsz.* R. 33: 1916 t. 130 s. 92-102.

159. Akademia trzemeszeńska. Przyczynek do dziejów oświaty w Polsce. *Dz. Pozn.* R. 59: 1917 [od 25 II — 5 III].

160. Bursy tucholska i chełmińska w Krakowie. Kolonia Krakowska w Tucholi. *Zap. TN Tor.* T. 4: 1917 nr 4 s. 78-106; nr 5 s. 110-123; nr 6 s. 132-145. — Toż. Odb. *Spraw. z Czyn. Pos. AU w Krakowie.* Kr. T. 22: 1917 nr 9 s. 6.

161. Pierwsi Rusini i cerkiew w Krakowie. *Gaz. Kośc.* R. 25: 1917 nr 6 s. 61-63; nr 7 s. 75-76; nr 8 s. 86-88.

162. Katedra historii kościelnej w Seminarium Duchownym w Poznaniu. Przyczynek do tegoż dziejów 1580-1873. *Wiad. dla Duchow.* R. 5: 1918 nr 6-8 s. 85-86.

163. Księcia Prymasa Poniatowskiego spustoszenie kościelne w Krakowie. Przyczynek do dziejów Uniwersytetu. Rozprawy historyczno-filozoficzne Akademii Umiejętności w Krakowie. T. 61: 1918 8° s. 147. — Toż w streszcz. Odb. z *Spraw. z Czyn. Pos. AU w Krakowie* 1917 s. 9.

164. Sylwetki historyczne z dziejów cerkwi: Z badań i doświadczeń. O dziele Ks. Likowskiego. *Gaz. Kośc.* R. 26: 1918 nr 21 s. 242-243; Ze wspomnień o ks. Kalince. *Gaz. Kośc.* R. 26: 1918 nr 22 s. 253-255; Zamiary Ks. Metropolity Sylwestra Sembratowicza. *Gaz. Kośc.* R. 26: 1918 nr 23 s.

266-268; Rusini w Uniwersytecie Jagiellońskim. *Gaz. Kośc.* R. 26: 1918 nr 26 s. 302-304; Krytoszanin O. Joan Borsuk w Krakowie. 1884-1909. *Gaz. Kośc.* R. 26: 1918 nr 27 s. 314-317; Ruska Klerogamia. *Gaz. Kośc.* R. 26: 1918 nr 28 s. 327-329; Ruski Kalendarz. *Gaz. Kośc.* R. 26: 1918 nr 29 s. 338-340; Bizantyńskie tradycje. *Gaz. Kośc.* R. 26: 1918 nr 43 s. 493-494; nr 44 s. 506-507; Ruskie denuncjacje do Wiednia. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1919 nr 2 s. 14-17.

165. Unia Brzeska w Chełmszczyźnie i na Podlasiu. Wykład na uroczystym zebraniu Uniwersytetu 17 lutego 1918 r. *Gaz. Kośc.* R. 26: 1918 nr 10 s. 109-111; nr 11 s. 123-125; nr 12 s. 134-135.

166. Galicyjski fundusz religijny. Przyczyny niedoboru. *Głos Narodu* R. 27: 1919 nr 108 i 110.

167. Grabieże kościelne w Galicji. Kr. 1919 Druk. Głosu Narodu. 8° s. 101.

168. Nietykalność majątków kościelnych. *Głos Narodu.* R. 27: 1919 nr 131.

169. Skonfiskowane majątki duchowne w Galicji. *Głos Narodu.* R. 27: 1919 nr 40 s. 2, 4.

170. Rec.: S. OKONIEWSKI: Kto jest Prymasem Polski. P. 1919. *Wiad. dla Duchow.* R. 6: 1919 nr 10 s. 152-153.

171. Grosz jako stypendium mszalne w XVI wieku. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 a. 35-38.

172. W obronie arcybiskupa Przyłuskiego. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 nr 4 s. 114-117; nr 5 s. 152-154; nr 6 s. 179-181; nr 7 s. 212-215; nr 8 s. 242-245.

173. W sprawie św. Stanisława jako Patrona Polski. *Głos Narodu.* R. 28: 1920 nr 111 s. 2.

174. Rec.: A. MAŃKOWSKI: Anastazy Sedlag biskup chełmiński. Zap. TN Tor. T. 5: 1920 nr 314. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 nr 12 s. 381-384.

175. Drzwi gnieźnieńskie. *Wiad. dla Duchow.* R. 8: 1921 s. 95-97.

176. Ks. dr Józef Cybichowski sufragan gnieźnieński i regens seminarium. Kartka z dziejów archidiecezji. *Wiad. dla Duchow.* R. 8: 1921 s. 111-115.

177. Misje jezuickie i bractwa trzeźwości w byłym zaborze pruskim. (1848-1872). *Wiad. dla Duchow.* R. 8: 1921 s. 14-18, 43-46.

178. Redukcje Monasterów Bazyliańskich w Galicji. *Rozprawy PAU Wydz. Hist.-Filoz.* Seria 2 t. 38 [63] 1922 8° s. 79 nlb. 1. — Toż w streszcz.: *Spraw. z Czyn. Pos. AU Wydz. Hist.-Filoz.* Kr. 1920 t. 25 nr 3 s. 9-15.

179. Wspomnienia z Soboru Watykańskiego. *Wiad. dla Duchow.* R. 9: 1922 s. 1-7, 38-43, 60-62, 105-111, 138-143, 166-177.

180. Rec.: P. CZAPLEWSKI: Senatorowie świeccy, Podskarbiowce i Starostowie Prus Królewskich 1454-1772. *Rocz. TN Tor.* Toruń 1921 s. XXI, 232. *Wiad. dla Duchow.* R. 9: 1922 nr 4 s. 68-71.

181. Przemówienie na uroczystym zakończeniu Synodu Diecezjalnego w Katedrze na Wawelu 27 IX 1923 r. W: *Synodus Dioecesana Cracoviensis Anno 1923 celebrata.* Kr. 1923 s. 45-49.

182. Trzy dary królowej Bony. *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 nr 20 s. 199-201.

183. Półwiekowy jubileusz Towarzystwa Naukowego w Toruniu. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 45 s. 533-536.

184. Z doli i niedoli kleru niższego w XVI wieku. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 3 s. 26-28; nr 4 s. 39-40; nr 5 s. 53-54.

185. Rec.: EUZEBIUSZ Z CEZAREI: Historia Kościelna o męczennikach palestyńskich: Z greckiego tłumaczył, opatrzył wstępem i objaśnieniami, skorowidzami ks. Arkadiusz Lisiecki. P. 1925. *Aten. Kapł.* R. 11: 1925 t. 16 s. 112-114.

186. Szkic działalności Kościoła. Podręcznik na oddział VII szkół powszechnych wedle programu Ministerstwa W. R. i O. P. zatwierdzonego przez Zjazd Biskupów Polskich 1919. Wyd. Ks. M. Kądzioła. Kr. 1925 Druk. Kat. S-ki Wyd. „Prawda" 8° s. 95.

187. Dzieje klasztorów i monasterów galicyjskich (1780-1848). *Spraw. z Czyn. Pos. AU.* T. 31: 1926 nr 8 s. 9. — Toż w j. franc. *Bul. Int.* 1926 s. 20.

188. Moje wspomnienia z Kulturkampfu (1872-1882). *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 18 z. 1-3 s. 24-35, 166-179, 282-293.

189. Piwo, piwiarnie, pijaństwo w XVI wieku. Studium społeczno-obyczajowe. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 nr 12 s. 137-140; nr 13 s. 149-152; nr 14 s. 161-164; nr 15 s. 173-176.

190. Rec.: M. PĘCKOWSKI: Józef Olechowski archidiakon i sufragan krakowski. Kr. 1926. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 s. 293-296, 305-308.

191. Historia Kościoła Katolickiego. Podręcznik dla szkół średnich. Uzupełnił ks. dr J. Jałowy. Miejsce Piastowe 1931 Nakł. i Druk. Tow. Św. Michała Archanioła 8° s. 315, nlb. 1.

II.

GLEMMA T.: Chotkowski Władysław Longin. W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 430-432; tamże literatura. — Nadto: GRZEŚKOWIAK J., LUTYŃSKI K.: Chotkowski Władysław. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 262-263, tamże literatura; Statuta Capituli Cathedralis Cracoviensis a. D. 1924 condita. *Notificationes* 1958 nr 2-3 s. 97-111; LEWICKI K.: Wykaz promowanych na Wydziale Teologicznym UJ w latach 1796-1939. *Nasza Przeszł.* T. 7: 1958 s. 310-318;

ESTREICHER K.: Bibliografia Polska XIX stulecia. Wyd. 2. t. 3. lit. C. Kr. 1962 s. 178-183; BARTEL W.: Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego na przełomie dwóch wieków (od 2 poł. XIX wieku do końca I wojny światowej). *Anal. Crac.* R. 1: 1969 s. 409-413, 420; VETULANI A.: Ks. Jan Fijałek historyk Kościoła polskiego. *Anal. Crac.* R. 2: 1970 s. 428-432; DOBRZANOWSKI S.: Wydz. Teol. Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1849-1890. *Studia Teol. Vars.* R. 10: 1972 nr 2 s. 94, 99, 101; DOBRZANOWSKI S.: Restauracja diecezji krakowskiej w latach osiemdziesiątych XIX wieku. W: *Studia z historii Kościoła w Polsce.* T. 3 W. 1977 s. 145, 150; KSIĄŻEK S.: Chotkowski Władysław. W: *Polscy kanoniści.* W. 1981 cz. 1 s. 75-78.

Ks. Michał Jagosz

Chrostowski Marcin Bronisław (1904-1974), dominikanin, kapelan wojskowy.

Urodził się 3 I 1904 r. w Warszawie, z rodziców: Bronisława i Marii z domu Pawińska. Na chrzcie otrzymał imię Bronisław. Szkołę podstawową ukończył w kompletach prywatnych w domu. Po uzyskaniu świadectwa dojrzałości w Gimnazjum Ziemi Mazowieckiej w Warszawie, zapisał się do Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, którą ukończył w 1926 r. ze stopniem inżyniera rolnika. Studia ten kontynuował na Wydziale Rolnym Uniw. Jagiellońskiego w Krakowie, gdzie się doktoryzował. W granicach dat 19 VIII-17 X 1920 ochotniczo służył w pułku ułanów, a w l. 1926-1927 odbywał służbę wojskową jako słuchacz Szkoły Podchorążych Rezerwy Piechoty w Ostrowiu Mazowieckim.

W 1933 r. w Krakowie przyjął habit dominikański i otrzymał imię zakonne Marcin. Po rocznym nowicjacie złożył tamże 5 X 1934 r. śluby zakonne. Studia filozoficzno-teologiczne odbywał w Kolegium swego zakonu we Lwowie. W 1936 r. został wysłany dla ich kontynuowania do Międzynarodowego Kolegium „Angelicum" w Rzymie. Tam też 10 VII 1938 r. otrzymał święcenia kapłańskie.

W lipcu 1939 r. wyjechał z Rzymu do Saint-Maximin we Francji i tam zastała go wojna. Powołany przez władze polskie na kapelana wojska polskiego, do czerwca 1940 r. przebywał w Marsylii. Po upadku Francji wraz z wojskiem przedostał się do Anglii, gdzie pracował najpierw w obozach polskich w Szkocji, a od maja 1941 r. w Kurii Polowej, jako kapelan ks. bpa Józefa Gawliny. W l. 1942-1944 towarzyszył on ks. biskupowi Gawlinie w wizytacji polskich obozów wojskowych i cywilnych w ZSRR, Persji, Iraku i w Palestynie. W Jerozolimie przez swą dobroć i życzliwość ludziom, naraził się polskim władzom wojskowym, został zatrzymany i wyrokiem sądu skazany na pół roku więzienia. Dzięki interwencji ks. biskupa Gawliny został zwolniony z więzienia i w kwietniu 1944 r. odesłany do Anglii. W kilka tygodni później był już czynnym kapelanem w I Dywizji Pancernej gen. Maczka, z którą przeszedł cały jej szlak bojowy. Po wojnie ponownie wrócił do pracy w Kurii biskupa polowego J. Gawliny w Londynie. Za wykazaną w czasie kampanii wojennej odwagę i poświęcenie został odznaczony orderem „Virtuti Militari" V klasy oraz dwukrotnie otrzymał „Krzyż Walecznych". Pod koniec 1946 r., na polecenie władz zakonnych wrócił do kraju. Tutaj przez niemal piętnaście lat pracował na różnych placówkach, wszędzie z wielkim poświęceniem. Szczególnie bliskie mu były środowiska młodzieżowe. W 1961 r. został wysłany do pracy wśród Polonii australijskiej. Miejscem jego stałego pobytu był klasztor dominikanów w Melbourne. Skąd obsługiwał

wiele polskich środowisk. Pracował tam niezwykle ofiarnie przez trzynaście lat. W czerwcu 1974 r. wrócił do kraju, ale już ciężko chory na raka. Zmarł w Warszawie 31 VII 1974 r.

I.

1. Wpływ odczynu gleby na działanie azotniaku. *Rocz. Nauk Rolnych i Leśn.* T. 15: 1926 s. 481-493.

2. Dwuwęglan amonu jako nawóz azotowy. *Rocz. Nauk Rolnych i Leśn.* T. 24: 1930 s. 79-89.

3. Badania nad stratami azotu z odchodów zwierzęcych i obornika. *Rocz. Nauk Rolnych i Leśn.* T. 30: 1933 s. 233-272.

4. Żołnierz polski w Ziemi Świętej. *Wiadomości. Biul. Pol. Misji Kat. w Londynie.* R. 6: 1944 nr 10-11 s. 9-11.

5. Żołnierz polski w Belgii i Holandii. *Wiadomości. Biul. Pol. Misji Kat. w Londynie.* R. 7: 1945 nr 7-9 s. 8-9.

6. Ks. biskup Gawlina wśród wojska polskiego w Rosji. Notatki z podróży [1946?] Nakładem Collegium Marianum 8° s. 15, nlb. 1. Wstęp ks. bpa J. GAWLINY: Moja wizytacja Polaków w Rosji.

7. Zakony chorych. *Przew. Katol.* R. 64: 1958 nr 29 s. 400-401.

8. Żyć mimo wszystko. *Przew. Katol.* 1963 nr 16 s. 208.

9. The Church in Poland. *Holy Name.* T. 35: 1967 nr 11 s. 4-5.

10. List z Melbourne. Przed Światowym Kongresem Eucharystycznym. *Przew. Katol.* 1972 nr 27 s. 252.

11. Pamiętnik z lat 1961-1974. Cz. 1 s. 444. Cz. 2 s. 322. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, rkp. bez sygn.

II.

KOPERSKI R.: O. Marcin Chrostowski nie żyje. *Prz. Katol.* 1974 nr 10 s. 6-8; PODLEWSKI St.: Odszedł Kapelan WP i duszpasterz polonijny. *Hejnał Mar.* R. 19: 1974 nr 12 s. 8; GALLUS H.: Kapłan naszych czasów. *Myśl Społ.* 1975 nr 11 s. 5-7; TAŻ: Nasza pamięć o Nim. *Wspólnota.* Biul. Pol. Parafii 1977 nr 1 s. 9; JANUS J.: O. Marcin Bronisław Chrostowski OP (w rocznicę śmierci). *Prz. Katol.* 1975 nr 8 s. 5-6; Kapelani Koła. W: *25-lecie Stowarzyszenia Polskich Kombatantów Koła Nr 3 w Melbourne.* Jednodniówka wydana przez zarząd Koła S.P.K. Nr 3. Melbourne [po 1978] s. 57-58. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów: Wspomnienia o O. Marcinie Chrostowskim, rkp. bez sygn.; Dokumenty osobiste O. Marcina Chrostowskiego (1904-1974), bez sygn.

O. Zygmunt Mazur OP

Chróściechowski Julian (1912-1976), marianin, filozof, publicysta.

Urodził się 21 VIII 1912 r. w Warszawie. Do Gimnazjum uczęszczał w Kępnie (woj. poznańskie). Po uzyskaniu stopnia magistra praw w Uniwersytecie Warszawskim odbył roczną służbę wojskową. W roku 1938 otrzymał tytuł doktora praw i zdał egzamin sędziowski. Przez rok studiował też prawo w Paryżu. W czasie okupacji walczył w ruchu podziemnym używając pseudonimu „Załęski". Po upadku Powstania Warszawskiego, w którym brał czynny udział, dostał się do niewoli i przebywał w obozach jenieckich w Niemczech. Po wyzwoleniu wstąpił do wojska polskiego we Francji. W roku 1946 wyjechał do Wielkiej Brytanii i tam studiował filozofię. Studia te przerwał i 20 VII 1949 r. wstąpił do Zgromadzenia Księży Marianów. Nowicjat i studia teologiczne ukończył w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Święcenia kapłańskie przyjął 6 VI 1953 r. W zgromadzeniu pełnił szereg odpowiedzialnych funkcji. W Anglii stworzył prowincję marianów i został jej pierwszym przełożonym. Umarł 16 VII 1976 r. na białaczkę w Fawley Court.

I.

1. Poglądy filozoficzno-prawne Łukasza Górnickiego. W. 1938 Druk. Narodowa L. Milarskiego. 8° s. VIII, 165. Prace Seminarium Filozofii Prawa Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie Nr 7.

2. Małżeństwo — dziecko — szczęście. W. 1943.

3. O prawo małżeńskie przyszłej Polski. W. 1943.

4. Małżeństwo. Londyn 1949 16° s. 8. Przedruk z „Wiadomości Polskiej Misji Katolickiej na Anglię i Walię".

5. Rodzina. Londyn [1949] Instytut Polski Akcji Katolickiej.

6. Dzieci. [B. m.] 1950 Instytut Polski Akcji Katolickiej. — Wydano anonimowo.

7. God's Infinite Mercy. Stockbridge, Mass. 1960 The Marian Fathers. 16° s. 140. — Toż. Stockbridge, Mass. 1960 The Marian Fathers 16° s. 90. — Toż. Stockbridge, Mass. 1963.

8. Divine Mercy in the Doctrine and Prayers of the Church. Stockbridge, Mass. 1960 The Marian Fathers s. 92.

9. Nowenna i inne modlitwy do Miłosierdzia Bożego. Stockbridge, Mass. 1961 Księża Marianie s. 32. — Toż w jęz. ang.: Divine Mercy Devotions and Prayers. Stockbridge, Mass. 1961 The Marian Fathers s. 32. — Toż. Wyd. 2. 1962 s. 38.

10. Domine, miserere nobis! Fawley Court 1967 Veritas Foudation Press, London 8° s. 86. — Współpraca z M. Sopoćko. — Toż w jęz. ang.: Lord, Have Mercy on Us. Bullingham, Hereford 1969 Congregation of the Marian Fathers 8° s. 77, nlb. 3, bibliogr. — Toż w jęz. polskim: W miłosierdziu Bożym nadzieja ludzkości. Lower Bullingham, Hereford 1971 8° s. 80. — Toż w jęz. ang.: Divine Mercy, the One Hope of Mankind. B. m. 1973 s. 90.

11. Sprawa „Imprimatur" w pewnej recenzji. *Homo Dei.* R. 38: 1969 s. 295.

12. Człowiek współczesny wobec Miłosierdzia Bożego. Refleksje i wnioski na dzień dzisiejszy. Lower Bullingham, Hereford [1970] Zgromadzenie Księży Marianów 16° s. 14.

13. Wezwania i przestrogi Matki Bożej. Współczesne objawienia N.M.P. Lower Bullingham, Hereford [1970] Zgromadzenie Księży Marianów 16° s. 103. — Współpraca z J. PREDKO.

14. Brak Roztropności Największą groźbą dla nabożeństw do Miłosierdzia Bożego. *Sodalis Polonia.* R. 51: 1971 nr 6 s. 162-164.

15. 300-lecie zgromadzenia marianów. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 24: 1973 s. 254-257.

16. Historia nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego w naszych czasach. Rzym 1973 Druk. Pontificia Univ. Gregoriana 8° s. 30. — Toż wyd. 2. Fawley Court 1974. — Toż wyd. 3 powiększone. Lower Bullingham, Hereford [1977] Zgromadzenie Marianów 16° s. 151. Toż: *Duszp. Pol. Zagr.* R. 24: 1973 s. 492-509, 624-633.

II.

GÓRSKI T.: Chróściechowski, Chruściechowski, Julian Tadeusz. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 291-292, tamże literatura. — Ponadto: PISIAK Cz.: Śp. ks. Julian Chróściechowski, MIC *Duszp. Pol. Zagr.* R. 28: 1977 s. 106-108.

Ks. Pior J. Badura SJ

Chruścik Władysław (1890-1952) autor pracy z biblistyki.

Urodził się 29 V we wsi Turowola parafii Puchaczów w woj. lubelskim, syn Franciszka i Józefy z Wróblów. W l. 1898-1902 ukończył szkołę elementarną w Puchaczowie. W l. 1902-1908 przebywał w Lublinie i uczył się u korepetytorów. W r. 1908 zdał egzamin z 4 klas gimnazjalnych, uzyskał świadectwo szkoły państwowej i wstąpił do Seminarium Duchownego w Lublinie. 13 VII 1913 r. przyjął święcenia kapłańskie. W l. 1913-1917 studiował w Akademii Duchownej w Petersburgu na wydziale dogmatyczno-biblijnym. Z racji wojny bp. Cieplak w 1915 r. skierował go do duszpasterstwa w Finlandii. Wakacje 1916 r. spędził w polskich ośrodkach w Moskwie, Kałudze i Saratowie. Po otrzymaniu tytułu magistra teologii udał się w r. 1917 do Żytomierza, gdzie bp. I. Dubowski mianował go wikariuszem i prefektem polskiego Gimnazjum im. T. Czackiego w Berdyczowie; uczył religii i łaciny. W 1918 r. wrócił do Lublina, gdzie został mianowany prefektem w szkołach średnich W. Arciszowej i A. Radzikowskiej, a w 1920 r. prefektem Gimnazjum im. S. Czarnieckiego w Chełmie. W 1936 r. wrócił do Lublina jako prefekt żeńskiego Seminarium Nauczycielskiego; uczył także w Pedagogium. Od 1938 r. wykładał pedagogikę i dydaktykę w Seminarium Duchownym lubelskim. Aresztowany przez Niemców 9 XI 1939 r. był więziony do 19 III 1940 r. na Zamku lubelskim. W l. 1940-1941 był wikariuszem parafii św. Pawła w Lublinie, w l. 1941-1942 prefektem szkoły handlowej i chemicznej; uczył też w szkołach podstawowych. W 1942 r. został proboszczem w Kraśniku i dziekanem kraśnickim. 17 XI 1942 r. bp M. L. Fulman mianował go kanonikiem honorowym kapituły katedralnej lubelskiej. Z Kraśnika dojeżdżał do Krężnicy

i uczył pedagogiki we wznowionym Seminarium Duchownym. W Kraśniku uczył też w miejscowym gimnazjum, w szkole kupieckiej i szkołach podstawowych. W 1948 r. przeszedł w stan spoczynku. W sierpniu 1950 r. złożył rezygnację z probostwa w Kraśniku, a 21 VIII 1950 r. bp P. Kałwa mianował go proboszczem parafii Wojciechów. Pisał mało. Zmarł 14 X 1952 r. na zawał serca w szpitalu Jana Bożego w Lublinie, pochowany 18 X 1952 r. na cmentarzu parafialnym w Wojciechowie.

I.

1. Idea Odkupienia i Odkupiciela w Nowym Testamencie a religie starożytne. Lubl. 1939 s. 97. — Toż. *Aten. Kapł.* T. 43: 1939 s. 333-353.

2. Referat o prowadzeniu księgowości w dekanacie. *Wiad. Diec. Lub.* R. 36: 1963 nr 1-6 s. 134.

3. Drogi do uświęcenia. (Referaty na konferencjach dekanatu bełżyckiego). *Wiad. Diec. Lub.* R. 36: 1963 nr 1-6 s. 134.

4. Kazania. *Wiad. Diec. Lub.* R. 36: 1963 nr 1-6 s. 135.

II.

Budowa Seminarium Duchownego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 11: 1919 nr 3 s. 74-76; PAWELEC W.: Śp. ks. Władysław Chruścik kanonik honorowy kapituły katedralnej lubelskiej, proboszcz parafii Wojciechów (1892-1952). *Wiad. Diec. Lub.* R. 36: 1963 nr 1-6 s. 131-135; GOLIŃSKI Z.: Biskupi i kapłani Lubelszczyzny w szponach gestapo 1939-1945. Lubl. 1946 s. 7; SZOŁDRSKI W. Martyrologium duchowieństwa polskiego... Rzym 1965 s. 66; JACEWICZ W.; WOŚ J.: Martyrologium duchowieństwa polskiego. Z. 3 W. 1978 s. 253; DEPCZYŃSKI W.: Martyrologium duchownych diec. lubelskiej... Lubl. 1979 s. 46-47. Maszynopis.

Ks. Franciszek Stopniak

Chrząszcz Jan, krypt.: Ch., Chrz., Dr Ch. (1857-1928), historyk Kościoła, redaktor.

Pochodził z rodziny chłopskiej osiadłej w ziemi prudnickiej. Urodził się 27 IV 1857 r. w Milonowie. Do szkoły Elementarnej uczęszczał w Wierzchu, a do Gimnazjum w Głubczycach i we Wrocławiu u św. Macieja oraz w Opolu, gdzie w 1877 r. złożył egzamin dojrzałości. Studia teologiczne odbył we Wrocławiu i w Pradze. Po otrzymaniu święceń kapłańskich 15 VII 1881 r. w Pradze, przez rok sprawował funkcje kapelana u hr. Strachwitza w Chrościnie. W latach 1882-1883 duszpasterzował w Rudzie, a w 1883 r. został katechetą gimnazjalnym w Gliwicach. W 1888 r. zdobył doktorat z teologii na Uniw. Wrocławskim, przedkładając pracę pt.: „De Evangelio sec. Hebraeos". W 1890 r. został proboszczem w Pyskowicach, gdzie założył Katolicki Związek Mężów i Robotników, Konferencję św. Wincentego à Paulo i Parafialną Kasę Pożyczkową. Przez pewien czas pełnił obowiązki dziekana. W Gliwicach był jednym z fundatorów konwiktu dla katolickiej młodzieży gimnazjalnej. W l. 1913-1927 był prezesem Górnośląskiego Towarzystwa Historycznego, które powstało z jego inicjatywy. W 1905 r. zorganizował Muzeum Górnośląskie w Gliwicach, dla którego opracował statut. Był też stałym współpracownikiem , a od 1913 r. redaktorem „Oberschlesische Heimat". Opublikował monografie kilku miast górnośląskich, napisanych w języku niemieckim. W l. 1891-1893 wydawał w Mikołowie „Misjonarza Katolickiego". Zmarł 26 II 1928 r. w Pyskowicach i tam został pochowany.

I.

1. De evangelio secundum Hebraeos dissertatio quam reverendissimi theologorum catholicorum ordinis consensu et auctoritate ad gradum doctoris Ss. Theologiae rite capessendum. Gliviciis 1888 Theodorus Zalewski 8° s. 49.

2. Die apokryphen Evangelien, insbesondere das Evangelium Hebraeos. Gleiwitz 1888 8° s. 27.

3. Maria von Lourdes. Geschichte des Gnadenortes Lourdes. Gross-Strehlitz 1890 Wilpert s. nlb. 2, 133, ilustracje.

4. Das Taufbuch. *Schlesisches Pastoral-*

blatt. R. 16: 1895 nr 19 s. 149-150; nr 20 s. 157-158.

5. Ueber Fundationen. *Schlesisches Pastoralblatt.* R. 16: 1895 nr 7 s. 51-53.

6. Das Leben des hl. Hyacinth, des Landesheiligen von Schlesien. *Schlesisches Pastoralblatt.* R. 17: 1896 nr 1 s. 6-9: nr 2 s. 15-17: nr 3 s. 27-29: nr 4 s. 39-41: nr 5 s. 53-55.

7. Die Marienfigur des heil. Hyacinth. *Schlesisches Pastoralblatt.* R. 17: 1896 nr 7 s. 75-76.

8. Die Töpferinnung in der Stadt Peiskretscham OS. *Ztschr. f. Gesch. Schles.* T. 30: 1896 s. 225-237.

9. Berichtg. zu Regestum Wyasdense des Lib. fund. ep. Wratislaviensis pg. 96. Nr 83. *Ztschr. f. Gesch. Schles.* T. 31: 1897 s. 345.

10. Der hl. Adalbert, Bischof und Martyrer. *Schlesisches Pastoralblatt.* R. 18: 1897 nr 5 s. 45-47; nr 6 s. 55-58; nr 7 s. 63-69; nr 8 s. 74-79; nr 9 s. 85-88. — Toż. Breslau 1897 G. P. Aderholz 16° s. 47.

11. Der Lumpensammler in Oberschlesien. *Ztschr. f. Gesch. Schles.* T. 31: 1897 s. 339-345.

12. Drei Schlesische Landesheilige. Breslau 1897 G. P. Aderholz 16° s. nlb. 4, 96, tabl. 1.

13. Koppinitz und Kamienietz in Oberschlesien. Eine historisch-pastorelle Studie. *Schlesisches Pastoralblatt.* R. 18: 1897 nr 21 s. 195-198; nr 23 s. 214-216; nr 24 s. 225-229.

14. Urkundliches über Peiskretscham aus dem XIII. Jahrhundert. *Ztschr. f. Gesch. Schles.* T. 31: 1897 s. 328-330.

15. Bulgarisches. *Schlesisches Pastoralblatt.* R. 19: 1899 nr 1 s. 5.

16. Der Patronatsstreit in Peiskretscham 1576. *Schlesisches Pastoralblatt.* R. 20: 1899 s. 25-27.

17. Deutsche Missionäre unter den Slaven. Zum 900 jährigen Jubiläum des Breslauer Bistums. *Schlesisches Pastoralblatt.* R. 20: 1899 nr 17 s. 149-151; nr 18 s. 159-161; nr 19 s. 169-170; nr 20 s. 179-181; nr 21 s. 191-192; R. 21: 1900 nr 1 s. 3-5; nr 2 s. 13-15; nr 3 s. 22-24; nr 4 s. 32-34; nr 5 s. 42-43; nr 6 s. 52-54; nr 7 s. 62-63.

18. Eine Dastellung des Todes. *Schlesisches Pastoralblatt.* R. 21: 1900 s. 122-124.

19. Geschichte der Städte Peiskretscham und Tost. Peiskretscham 1900 Pallas-Druckerei und Verlagsanstalt 16° s. 299. — Toż. Wyd. 2 powiększone. Peiskretscham 1927 Pallas-Druckerei und Verlagsanstalt 8° s. 400, 24, tabl. 7.

20. Geschichte der Toster Burg und der Herrschaft Tost-Peiskretscham in Oberschlesien bis zum Anfange des XVI. Jahrhunderts. *Ztschr. f. Gesch. Schles.* T. 34: 1900 s. 181-196; T. 36: 1901 s. 218-240.

21. Der Clerus und das Studium. *Schlesisches Pastoralblatt.* R. 22: 1901 nr 16 s. 148-149.

22. Der Prediger Jan Franconius in Peiskretscham. *Ztschr. f. Gesch. Schles.* T. 36: 1901 s. 451-454.

23. Die Verehrung des hl. Antonius von Padua mit besonderer Rücksicht au Schlesien und das Antoniusbrot. *Schlesisches Pastoralblatt.* R. 22: 1901 nr 7 s. 63-65; nr 8 s. 70-73; nr 9 s. 79-80; nr 10 s. 89-90; nr 11 s. 97-100; nr 12 s. 110-111; nr 13 s. 119-121; nr 14 s. 129-130; nr 17 s. 155.

24. Opr.: Mała legenda. Żywoty świętych dla młodzieży i ludu katolickiego. Według niemieckiego dziełka wydanego przez O. Wilperta opracował [...]. Wielkie Strzelce 1901 Nakł. A. Wilperta 16° s. 38; nlb. 2.

25. Pustelnik na Górze św. Anny. Góra św. Anny 1901 Nakł. Karola Boehma Następcy 16° s. 92.

26. Beitrage zur Geschichte der Pfarreien im Archipresbyterat Gleiwitz. *Oberschlesien.* R. 1: 1902/03 s. 22-37; R. 2: 1903/04 s. 517-540, 674-695, 744-769.

27. Die Tuchmacher in Peiskretscham. *Oberschlesien.* R. 1: 1902/03 s. 383-401.

28. Drei bisher unerklärte Pfarrorte im Archipresbyterat Gleiwitz. *Ztschr. f. Gesch. Schles.* T. 36: 1902 s. 415-417.

29. Festschrift zur 50-jährigen Jubel — Feier der katholischen St. Barbara — Pfarrgemeinde im Königshütte O. S. Königshütte 1902 Hyacinth-Druckerei 8° s. 80. — Toż. w j. polskim pt.: Historia parafii św. Barbary w Królewskiej Hucie na Górnym Śląsku. Królewska Huta 1902 Wyd. Księg. św Jacka 8° s. 68.

30. Geschichte des Dorfes Wilkau, Kr. *Neustadt in OS Oberschlesien.* R. 1: 1902/ /03 s. 526-542.

31. Bergbau und Eisengewinnung un der Toster Herrschaft während des 16. Jahrhunderts. *Ztschr. f. Gesch. Schles.* T. 37: 1903 s. 331-334. Toż. *Ausschau von Burg Tost.* R. 3: 1928 nr 5 s. 1-2.

32. Geschichte der Parochie Gross-Rudno. *Oberschlesien.* R. 2: 1903/04 s. 153-177.

33. Herzog Bolesław von Tost, Nachmals Erzbischof von Gran († 1329). *Ztschr. f. Gesch. Schles.* T. 37: 1903 s. 334-335. — Toż. *Ausschau von Burg Tost.* R. 3: 1928 nr 2 s. 3.

34. Przewodnik tercjarski dla członków III-go Zakonu Ś. Ojca Seraf. Franciszka. Góra św. Anny 1903 Nakł. Karola Böhma następcy 8° s. XXIV, 840, 60.

35. Einige Reiseblider aus Oberschlesien, Mähren und Böhmen, mit besonderer

Bezichung auf die kirchlichen Verhältnisse. *Schlesisches Pastoralblatt.* R. 25: 1904 nr 3 s. 23-26; nr 4 s. 34-35; nr 5 s. 44-46; nr 6 s. 54-55; nr 7 s. 65-66; nr 8 s. 74-76; nr 9 s. 85-87; nr 10 s. 94-97 nr 11 s. 105-106; nr 12 s. 114-116; nr 13 s. 125-127; nr 14 s. 134-137.

36. Geschichte der unter Rachowitz verenigten Pfarreien von Rachowitz, Schierokowitz, Boitschow und Latscha. Gleiwitz 1904 Feldhuss 8° s. 33.

37. Pfarrbibliotheken. *Schlesisches Pastoralblatt.* R. 25: 1904 nr 22 s. 211-213; nr 23 s. 221-222.

38. Aus der Festschrift zum Jubiläum der Corpus Christi-Kirche in Krakau. *Oberschesische Heimat.* T. 1: 1905 s. 158-159.

39. Die Kriegsjahre 1805-1813 nach der Auszeichnung des Pfarres Valentin Hoscheck. *Oberschlesische Heimat.* T. 1: 1905 s. 149-154; T. 2: 1906 s. 40-50, 94-96.

40. Schwierigkeiten der Rachowitzer und Kieserstädtler Seelsorge in der friederizianischen Zeit. *Oberschlesische Heimat.* T. 1: 1905 s. 144-148.

41. Zur älteren Geschichte der Stadt Kieserstädtel. *Oberschlesische Heimat.* T. 1: 1905 s. 66-71, 141-143.

42. Zur Geschichte von Boitschow im Kreise Tost-Gleiwitz. *Oberschlesische Heimat.* T. 1: 1905 s. 1-15.

43. Zur oberschlesischen Schulgeschichte in Friederizianischer Zeit. *Ztschr. f. Gesch. Schles.* T. 39: 1905 s. 300-304.

44. Eine reguläre Pfarrbesetzung in friederizianischer Zeit (1775). *Ztschr. f. Gesch. Schles.* T. 40: 1906 s. 279-283.

45. Ein Geburstchein aus d. J. 1769. *Oberschlesische Heimat.* T. 2: 1906 s. 181-182.

46. Gesellentaufe Przemianek. *Oberschlesien.* R. 5: 1906/07 s. 443-446.

47. Uber die Ziele des oberschlesischen Museums-Vereins. *Oberschlesien.* R. 5: 1906/07 s. 487-494. — Toż w osob. odb. Peiskretscham 1906 Palla 4° s. 2.

48. Ein Ausflug in die Beskiden. *Oberschlesische Heimat.* T. 3: 1907 s. 54-63.

49. Geschichte der Pfarrei Wischnitz bis zum Jahre 1678. *Oberschlesische Heimat.* T. 3: 1907 s. 181-193.

50. Gleiwitz vor 100 Jahren. Vortag, nebst Jahresber. d. „Oberschles. Museums-Vereins". Gleiwitz [1907 Oberschles. Volksstime] 8° s. 24.

51. Ein Ausflug nach Olmütz. *Oberschlesische Heimat.* T. 4: 1908 s. 71-75, 93-100, 174-182.

52. Kirchengeschichte Schlesiens für Schule und Haus. Breslau 1908 Verlag von P. Aderholz Buchhandlung 8° s. VIII, 287, nlb. 1, ryc. 7.

53. Rec.: P. BIEBOROWSKI: Schwarzes Gold. Trier 1908. *Oberschlesische Heimat.* T. 4: 1908 s. 262.

54. Vikarienstiftung in Oberglogau vom Jahre 1629. *Oberschlesische Heimat.* T. 4: 1908 s. 31-36, 142.

55. Zur Geschichte der Dörfer Polnisch-un. Deutsch-Müllmen, Kr. Neustadt OS. *Oberschlesien.* R. 7: 1908/09 s. 71-77, 230-244, 323-337.

56. Das Freiding in der Herrschaft Móschen. *Ztschr. f. Gesch. Schles.* T. 43: 1909 s. 274-290.

57. Die Einäscherung von Neustadt durch die Österreicher am 28. Februar 1779. *Oberschlesien.* R. 9: 1910/11 s. 290-299.

58. Uber die Sammeltätigkeit für das Oberschlesische Museum in Gleiwitz. *Oberschlesien.* R. 9: 1910/11 s. 40-44.

59. Das Stadtbuch der Stadt Neustadt OS. *Oberschlesien.* R. 10: 1911/12 s. 581-588; R. 12: 1912/13 s. 401-410, 525-529.

60. Das Urteil eines Zeitgenossen über die Säkularisation von 10. Okt. 1810. *Schlesische Geschichtsblätter.* R. 1911 nr 2 s. 30-32.

61. Geschichte der Stad Krappitz in ältester und älterer Zeit. *Oberschlesien.* R. 10: 1911/12 s. 51-59, 114-121.

62. Geschichte von Zülz. *Oberschlesische Heimat.* T. 7: 1911 s. 20-31, 153-155; T. 9: 1913 s. 68-73; 1917 s. 49-79, 145-162; T. 14: 1918 s. 1-12; T. 16: 1920 s. 4-14, 17-19. — Toż. Zülz 1926 Verl. d. Magistrat in Zülz 8° s. nlb. 6, 98.

63. Książka o św. Antonim. Góra św. Anny 1911 M. Rogier 16° s. 192.

64. Aufzeichnungen eines katholischen Geistlichen über die Not-und Kriegsjahre 1805-1813. *Schlesische Geschichtsblätter.* R. 1912 nr 2 s. 28-32.

65. Das Pacifikale von Peiskretscham. *Oberschlesien.* R. 11: 1912/13 s. 221-222.

66. Der Porziunkula — Ablass. Sankt Annaberg 1912 K. Böhm s. 64, ilustracje.

67. Ein Fundationsverzeichnis des Neisser Jesuitenseminars der hl. Anna aus dem Jahre 1716. *Ztschr. f. Gesch. Schles.* T. 46: 1912 s. 172-185.

68. Geschichte der Stadt Neustadt in Oberschlesien. Neustadt 1912 Druc. der Neustädt Zeitung 8° s. nlb. 8, 516, ilustracje.

69. Johann Scintilla. Stadtrichter von Olmütz. *Oberschlesische Heimat.* T. 8: 1912 s. 102-104.

70. Sittliche und religiöse Zustände der Slaven nach Thitmar († 1018). *Oberschlesien.* R. 11: 1912/13 s. 397-410. — Toż w osob. odb. Kattowitz 1912 Gebr. Böhm 8° s. 14.

71. Aus dem Leben des verstorbenen

Professors Dr. Oskar Wilpert. *Oberschlesische Heimat.* T. 9: 1913 s. 130-132.

72. Das Stadtbuch der Stadt Neustadt. *Oberschlesien.* R. 12: 1913/14 s. 401-410, 524-529.

73. Errichtung und Schicksale Slavisch-deutscher Bistümer zwischen Elbe und Weichsel. *Schlesisches Pastoralblatt.* R. 34: 1913 nr 3 s. 38-41; nr 4 s. 58-60; nr 5 s. 74-76; nr 6 s. 89-91; nr 7 s. 104-107; nr 11 s. 166-170; nr 12 s. 186-191.

74. Hinrichtung durch Vierteilung *Oberschlesische Heimat.* T. 9: 1913 s. 177-178.

75. Konstantinisches Jubiläum. Sankt Annaberg 1913 Carl Böhms s. 48.

76. Nagelschmied — Kolonien Zedlitz und Chorinskowitz. *Oberschlesische Heimat.* T. 9: 1913 s. 179.

77. Speicher in Oberschlesien. *Oberschlesische Heimat.* T. 9: 1913 s. 176-177.

78. Zwei alte Kämmereirechnungen der Stadt Zülz. *Oberschlesien.* R. 12: 1913/14 s. 16-25. — Toż w osob. odb. Kattowitz 1913 Gebr. Böhm 8° s. 10.

79. Die Einführung des Christentums in Schlesien und die Gründung des Bistums Breslau. *Oberschlesien.* R. 13: 1914/15 s. 223-230, 300-306. — Toż w osob. odb. Kattowitz 1914 Gebr. Böhm 8° s. 14.

80. Die gelehrten Studien und das 50 jährige Jubiläum des Gymnasiums in Neustadt OS. *Oberschlesische Heimat.* T. 10: 1914 s. 1-10.

81. Die Holzkirchen in Oberschlesien, insoesondere die Holzkirche in Pniow. *Oberschlesische Heimat.* T. 10: 1914 s. 55-60.

82. Festschrift zum hundertjährigen Jubiläum des Klosters der Barmherzigen Brüder zu Pilchowitz. Breslau 1914 Druck. und Verlag Schlesische Volkszeitung 8° s. 52.

83. Hundertjähriges Jubiläum des Klosters der Barmherzigen Brüder in Pilchowitz. *Oberschlesische Heimat.* T. 10: 1914 s. 161-173.

84. Strafen durch Stäupen. *Oberschlesische Heimat.* T. 10: 1914 s. 190-191.

85. Verwaltungsbericht über die Stadt Oberglogau im Jahre 1832. *Oberschlesische Heimat.* T. 10: 1914 s. 185-188.

86. Der Abbruch der Oderbrücke bei Krappitz im Jahre 1741. *Oberschlesien.* R. 14: 1915/16 s. 198-204. — Toż w osob. odb. Kattowitz 1915 Gebr Böhm 8° s. 7.

87. Die Landbücher von Oppeln-Ratibor. *Oberschlesische Heimat.* T. 11: 1915 s. 76-84; T. 12: 1916 s. 97-102; T. 13: 1917 s. 24-36, 123-132, 174-182.

88. Trauerfeier für den auf dem Schlachtfelde gefallenen Bürgermeister Neugebauer in Kattowitz. *Oberschlesische Heimat.* T. 11: 1915 s. 135-136.

89. Umschau in Oberschlesien, Sitten und Gebräuche, Literatur. *Oberschlesische Heimat.* T. 11: 1915 s. 34-40, 85-96, 135-144, 172-192.

90. Über den Aberglauben mit besonderer Beziehung auf Oberschlesien. *Oberschlesische Heimat.* T. 11: 1915 s. 90-93.

91. Das hundertjährige Jubiläum des Gymnasiums in Gleiwitz, insbesondere die Jubelfeier am 29. April 1916. *Oberschlesische Heimat.* T. 12: 1916 s. 103-118.

92. Ein Jahrhundert Geschichte des königliches katholischen Gymnasiums in Gleiwitz 1816-1916. *Schlesische Pastoralblatt.* R. 37: 1916 nr s. 73-75; nr 6 s. 88-91; nr 7 s. 106-108; nr 8 s. 120-121. — Toż. *Oberschlesien.* R. 15: 1816/17 s. 1-15.

93. Hundertjähriges Jubiläum der Oppelner Königlichen Regierung, 7. Mai 1916. *Oberschlesische Heimat.* T. 12: 1916 s. 125-133.

94. Kubst. (Gemälde vom Judenfriedhof in Zülz von Rasel im OS. Museum). *Oberschlesische Heimat.* T. 12: 1916 s. 143-144.

95. Rec.: A. NOWACK: Geschichte des Klosters der Barmherzigen Brüder in Neustadt OS. Neustadt 1916. *Oberschlesische Heimat.* T. 12: 1916 s. 190.

96. Zugleich Festschrift des Oberschles. Museums zu Gleiwitz. *Oberschlesien.* R. 15: 1916 s. 1-15.

97. Hans Hellmann, der erste für die Marine Deutsch-lands am 17 Juni 1900 gefallene Offizier und der Hellmann-Stein an der Viktoriasstrasse in Neisse. *Oberschlesische Heimat.* T. 13: 1917 s. 163-174.

98. Die ältesten Taufeientragungen im dem Taufbuch von Ziemientzitz. Kr. Gleiwitz, 1651-1659. *Oberschlesien.* R. 17: 1918/19 s. 9-14.

99. Die landwirtschaftliche Akademie in Proskau. *Oberschlesische Heimat.* T. 14: 1918 s. 59-71.

100. Die oberschlesischen Glocken und ihren Einziehung im dem Weltkrieg 1917. *Oberschlesische Heimat.* T. 14: 1918 s. 72-79.

101. Ein Jahrhundert Geschichte des königlischen katholischen Gymnasium in Gleiwitz, 1816-1916. *Oberschlesien.* R. 17: 1918/19 s. 1-15.

102. Ein littisches Lied. *Oberschlesische Heimat.* T. 14: 1918 s. 116.

103. Erlaubnis zur Auswanderung nach Polen 1830. *Oberschlesien.* R. 17: 1918/19 s. 122-123.

104. Joseph Jungnitz, gest. am 21 Januar 1918. *Oberschlesische Heimat.* T. 14: 1918 s. 32.

105. Książeczka o św. Antonim z Padwy. Góra św. Anny 1918 16° s. 88.

106. Zum 50 jährigen Jubiläum des Po-

mologischen Instituts in Proskau 1868-1918. *Oberschlesische Heimat.* T. 14: 1918 s. 143-144.

107. Das Inventarium des Kretschams in Klein-Patschin bei Peiskretscham 1805. *Oberschlesien.* R. 18: 1919/20 s. 83-87. — Toż w osobnej odbitce. Kattowitz 1919 Gebr. Böhm 8° s. 5.

108. Der Kretscham in Klein-Patschin bei Peiskretscham. *Schlesische Geschichtsblätter.* R. 1919 nr 1 s. 19-23.

109. Die Holzkirche in Pniow, Kreis Gleiwitz. *Der Oberschlesier.* R. 1: 1919 nr 2. — Toż. *Heimatkalendar für den Kreis Gleiwitz.* 1926 s. 142-144.

110. Einfluss der vom hl. Bonifatius gestifteten und neugeordneten Bistümer auf den slavischen Osten. *Oberschlesische Heimat.* T. 15: 1919 s. 65-73.

111. Ein Streit wegen Schlachtgerechtigkeit des Kretschams Klein-Patschin 1798. *Oberschlesische Heimat.* T. 15: 1919 s. 60-62.

112. Der Oberschlesische Geschichtsverein. *Oberschlesische Heimat.* T. 16: 1920 s. 4-7.

113. Eine Peiskretschamer Hypothek vom Jahre 1797. *Oberschlesische Heimat.* T. 16: 1920 s. 94-95. — Toż. *Ausschau von Burg Tost.* R. 4: 1929 nr 7-8 s. 5.

114. Kasimir, Herzog von Kosel-Beuthen, huldigt als erster slavischer Fürst dem König von Böhmen, am 10. Januar 1289. *Der Oberschlesier.* R. 2: 1920 nr 2 s. 6-7.

115. Urbarium des Dorfes Schönwald bei Gleiwitz. 1534. *Oberschlesische Heimat.* T. 16: 1920 s. 19-24.

116. Zunftstatuten der Schmiede-, Schloser, Böttcher- und Stellmacherinnung in Ujest i. J. 1626. *Oberschlesische Heimat.*

117. Ablass und Kirmes in Oberschlesien. *Aus Oberschlesiens Vorgangenteit.* 1921 s. 87-93.

118. Drei Wallfahrtsorte. *Oberschlesien, e. Land dt. Kultur.* 1921 s. 150-152.

119. Erziehung auf Tausch. *Der Oberschlesier.* R. 3: 1921 s. 580-582.

120. Gemeinschaftliche Heiligfümer. *Oberschlesische Heimat.* T. 17: 1921 s. 30-32.

121. Sagen über nächtliche Versammlung vom Toten, wurderbares Licht und Messe lesender [l] toten Prister. *Der Oberschlesier.* R. 3: 1921 s. 643-644.

122. Der Oberschlesische Geschichtsverein. Wissenschafliche Aufgaben in Oberschelsien. *Der Oberschlesier.* R. 4: 1922 s. 4-7.

123. Kulturgeschichtliche Bilder aus Oberschlesien. *Der Oberschlesier.* R. 4: 1922 s. 176-177, 197-198.

124. Wyd.: Wissenschaftliche Augaben in Oberschlesien. Eine Sammlung von Aufsaetzen. Gleiwitz 1922 8° s. nlb. 2, 70.

125. Die Geschichte der Stadt Neustadt OS. *Ostdeutsches Familienblatt.* Beuthen. R. 1: 1924 s. 221-226.

126. Einige Notizen über Dobrau in Oberschlesien. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 1: 1924 s. 69-72.

127. Körnitz im Kreise Neustadt. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 1: 1924 s. 27-34.

128. Rec.: Aus Oberschlesiens Vergangenheit. Gleiwitz 1921. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 1: 1924 s. 110.

129. Rec.: KAISIG: Die polnische politische Propaganda in Oberschlesien und die deuts Abwehr. Gleiwitz 1924. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 1: 1924 s. 112.

130. Rec.: J. MONTE-KURPIUM: Was muss jedermann über Oberschlesien wissen? 1924. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 1: 1924 s. 111.

131. Rec.: Oppelns Werdegang. Ein kurzer Abriss der Stadtgeschichte, auf Grund archivalischer Quellen und einschlägiger Literatur. Oppeln 1924. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 1: 1924 s. 108.

132. Rec.: A. TUPFER: Die wirtschaftlichen Aussichten Oberschlesiens im polnischen Staatsverband. *Oberschlesischer Jahrbuch.* T. 1: 1924 s. 111.

133. Rec.: J. WESTPHAL: Wohin muss Oberschlesien politisch gehören, wenn seine industrielle Produktivität am grössten werden soll?. Gleiwitz 1921. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 1: 1924 s. 111.

134. Rec.: Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 1: 1924 s. 108.

135. Über die Entwicklung der kirchenpolitischen Zugehörigkeit Oberschlesiens. Ostdl. Monatsh., Sonderh. *Oberschlesien.* R. 5: 1924 s. 691-698.

136. Einige Erinnerungen an Oberglogau aus der Zeit um 1870. *Aus dem Oberglogauer Lande.* R. 1: 1925 s. 17-19, 21-23, 25-27; R. 3: 1927 s. 17-19.

137. Einige Gerichtssprüche aus dem Gleiwitzer alten Schoffenbuche. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 2: 1925 s. 185-189.

138. Rec.: Bilder aus der orts- und Heimatgeschichte Hindenburg OS. Breslau 1825. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 2: 1925 s. 211.

139. Rec.: GERMANICUS: Die Polnische Bewegung in Oberschlesien. Berlin 1925. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 2: 1925 s. 221-222.

140. Rec.: K. GESINDE: Schönwald, Beiträge zur Volkskunde und Geschichte eines deutschen Dorfes im polnischen

Oberschlesien. Breslau 1912. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 2: 1925 s. 215-216.

141. Rec. A. NOWACK: Geschichte der Pfarrei Gross-Strehlitz in Oberschlesien. Gross-Strehlitz 1924. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 2: 1925 s. 209-210.

142. Rec.: E. TALAR: Die Pfarrer der ehemaligen Kollegiatkirche zum heiligen Kreuz in Oppeln seit Aufhebung des Kollegiatstifts im Jahre 1810. Oppeln 1925. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 2: 1925 s. 211-212.

143. Rec.: K. VIETH: Hindenburg O. S. und Umgegend. Breslau 1925. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 2: 1925 s. 211.

144. Die Quellen der oberschlesischen Geschichte. *Der Oberschlesier.* R. 8: 1926 s. 703-713.

145. Gerichtssprüche aus dem Gleiwitzer allen Schöffenbuche. *Ausschau von Burg Tost.* R. 1: 1926 nr 10.

146. Ober-Glogau im Jahre 1680. *Aus dem Oberglogauer Lande.* R. 2: 1926 s. 23-24, 26-28, 30-31.

147. Rec.: K. KARKOWSKA: Die Allerheiligenkirche von Gleiwitz. Gleiwitz 1926. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 3: 1926 s. 163-164.

148. Rec.: E. MICHAEL: Die schlesische Kirche und ihr Patronat im Mittelalter unter polnischem Recht. Görlitz 1926. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 3: 1926 s. 161-162.

149. Rec.: E. MISSALEK: Geschichte Polens. Breslau-Oppeln 1926. *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 3: 1926 s. 165.

150. Siebenhundert — Jahrfeier der Stadt Zülz. *Der Oberschlesier.* R. 8: 1926 s. 419-431.

151. Das scharze Buch von Gleiwitz. *Gleiwitzer Jahrbuch.* 1927 s. 7-42. — Toż. Gleiwitz 1927 Oberschles. Volksstimme 8° s. 46.

152. Alter Aberglaube in Oberschlesien. *Schaffen und Schauen.* R. 4: 1927/28 nr 10 s. 11-12.

153. Der Kreis Tost-Gleiwitz. W: CHRZĄSZCZ J.: Geschichte der Städte Peiskretscham und Tost. Peiskretscham 1927 Pallas-Druckarei und Verlagsanstalt 8° s. 369-400.

154. Einige Erinnerungen. *Gleiwitzer Jahrbuch.* 1927 s. 203-217.

155. Geschichte der Stadt Tost. W: CHRZĄSZCZ J.: Geschichte der Städte Peiskretscham und Tost. Peiskretscham 1927 Pallas-Druckerei und Verlagsanstalt 8° s. 249-363. [Współautor: R. J. KOSUBEK].

156. Gründung von Peiskretscham. *Ausschau von Burg Tost.* R. 2: 1927 nr 12.

157. Sanct Ignatius — Büchlein. Sanct-Annaberg 1927 Kath. Bücher-Verl. s. 48.

158. Peiskretscham während des 30 jährigen Krieges. *Ausschau von Burg Tost.* R. 3: 1928 nr 7-9.

159. Zum siebzigsten Geburstag Einige Erinnerungen. *Heimat-Kalender für den Kreis Tost-Gleiwitz.* R. 1: 1928 s. 106-115.

160. Einziehung der Peiskretschamer Glocken in Weltkrieg. *Ausschau von Burg Tost.* R. 4: 1929 nr 3.

161. Geschichte der Stadt Krappitz in Oberschlesien. Breslau 1932 Druck von R. Nischkowski 4° s. VIII. 148, tabl.

162. Redakcja: *Misjonarz Katolicki.* R. 1: 1891 — R. 3: 1893; *Oberschlesische Heimat.* T. 9: 1913 — T. 17: 1921; *Oberschlesisches Jahrbuch.* T. 1: 1924 — T. 3: 1926.

II.

OGRODZIŃSKI W.: Chrząszcz Jan ks. W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 476; DOLA K.: Chrząszcz Jan ks.: W. *Enc. katol.* T. 3 kol. 346, tamże literatura. — Ponadto: Akta personalne. Archiwum Archidiecezjalne we we Wrocławiu. Sygn. APD 249-256; Handbuch des Bistums Breslau. Breslau 1884-1929; Selberjubelfeier des Pfarres Dr Johannes Chrząszcz in Peiskretscham. *Oberschlesien.* R. 14: 1915/16 s. 393; Przegląd Adm. Apost. Śląska Polskiego na rok 1924. Katowice 1924 s. 43; Männer der Heimat. *Ausscham von Burg Tost.* R. 2: 1927 nr 4; Dr Johannes Chrząszcz. *Oberschlesien.* R. 5: 1928 s. 6; Unsere Toten. *Volk und Heimat.* R. 5: 1928 s. 34; NOWACK A.: Dem Andeken an Dr Johannes Chrząszcz. *Der Oberschlesier.* R. 13: 1931 s. 281-288; SZYMICZEK F.: Stowarzyszenie akademickie polskiej młodzieży górnośląskiej we Wrocławiu 1863-1918. Wr. 1963 s. 35, 38; PLUTA J.: Wkład duchowieństwa pochodzącego ze Śląska Górnego i Cieszyńskiego w nauki teologiczne. *Śl. Stud. Hist-Teol.* T. 8: 1975 s. 217-218.

Ks. Józef Mandziuk

Ciążyński Stanisław, pseud.: Paweł Żegota, krypt. St. C. (1889-1942), redaktor, pastoralista.

Kapłan archidiecezji poznańskiej, urodzony 6 IV 1889 w Poznaniu, był synem Franciszka, kolejarza i Łucji z Danelskich. Uczęszczał do Gimnazjum św. Marii Magdaleny, maturę złożył 12 II 1908 r. i odbył studia seminaryjne 1908-1912 w Poznaniu i Gnieźnie. Święcenia kapłańskie przyjął 11 II 1912, był wikariuszem w Krobii (1912), wikariuszem i mansjonarzem

w Czarnkowie (1912-1915), wikariuszem w parafii Bożego Ciała w Poznaniu (1915-1918). W tych latach zajmował się oprócz pracy duszpasterskiej i społecznej także pisaniem kazań do „Nowej Biblioteki Kaznodziejskiej" i drobnych artykułów (nie podpisanych) do „Tygodnika Kościelnego Parafii Bożego Ciała".

W 1918 r. otrzymał funkcję penitencjarza przy katedrze poznańskiej, której administrator ks. Karol Radoński, redaktor „Przewodnika Katolickiego" wciągnął go współpracy w redakcji. Od 1 X 1918 r. został redaktorem tego pisma i położył wielkie zasługi w utrzymaniu go w okresie powojennym, kiedy wzrastająca inflacja spowodowała zamknięcie niejednego czasopisma. Wiele artykułów, nie tylko redakcyjnych, wyszło spod jego piór, ale ich nie podpisywał. Według oceny ks. Kłosa, pod żadną redakcją artykuły redakcyjne nie wykazywały tak wielkiej głębi i dojrzałości jak za czasów ks. Ciążyńskiego. Pisał on cyklicznie artykuły o aktualnych sprawach społecznych jako „Gawędę Maćka Kropiciela", „Ciernie i kwiaty", „Odprawę przyjacielską" (pod pseudonimem Rafała Żegoty).

Gdy w 1924 r. mógł ks. J. Kłos powrócić do stolika redakcyjnego, on objął 1 stycznia parafię w Wonieściu, w dekanacie kościańskim. Nie zaniedbał pracy społecznej i pisarskiej. Nadal pisał kazania do „Nowej Biblioteki Kaznodziejskiej" i artykuły, lecz tylko kilka z nich podpisał kryptonimem ks. St. C. W czasie drugiej wojny światowej podzielił los wielu kapłanów polskich, aresztowany 15 II 1940, wywieziony do obozu przejściowego w Lubiniu, dostał się przez Fort VII w Poznaniu do obozu koncentracyjnego w Dachau. Przez dwa tygodnie przechodził gehennę niewolniczej pracy w kamieniołomach obozu w Gusen, pobity, powrócił w transporcie chorych do Dachau. Życie zakończył w komorze gazowej tego obozu, prawdopodobnie 12 X 1942 r.

W swoich artykułach w „Przewodniku Katolickim" występował przede wszystkim jako moralista. Jako proboszcz w Wonieściu zajmował się głównie tematyką pastoralną.

I.

1. Red.: *Przewodnik Katolicki.* R. 24: 1918 nr 41 — R. 29: 1923 nr 52.
2. Jak chętna do pracy młodzież oddziałuje na starszych i zyskuje współpracę. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 4: 1925 s. 99-100, 132-134, 168-171, 263-265, 293-296, 25-327, 338-339.
3. Dlaczego „Bóg i Ojczyzna". *Kierownik Stow. Młodz.* R. 4: 1925 s. 171-176.
4. Polska przedmurzem chrześcijaństwa. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 4: 1925 s. 204-208.
5. Czy miłość Ojczyzny jest czymś religijnym? *Kierownik Stow. Młodz.* R. 4: 1925 s. 304-307.
6. Przed dwudziestupięciu laty... *Przew. Katol.* R. 43: 1937 nr 6 s. 94-95.

II.

RUMIŃSKI St.: Ciążyński Stanisław. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 457-458.

Ks. Marian Banaszak

Cichoń Ludwik (1863-1941), jezuita, dogmatyk, popularyzator teol.

Urodził się 7 I 1863 r. Do zakonu jezuitów wstąpił 10 IX 1880 r. W Starej Wsi k. Brzozowa odbył nowicjat (1880-1882) i studia humanistyczne (1882-1885), a w Chyrowie i Tarnopolu studia filozoficzne (1885-1888). W l. 1888-192 uczył w Seminarium Duchownym w Jassach języków łacińskiego, greckiego, niemieckiego i geografii. Teologię studiował w Krakowie (1892-1896); święcenia kapłańskie przyjął w 1895 r. W l. 1896-1898, 1899-1900 wykładał metafizykę na wydziale zakonnym w Nowym Sączu.

Następnie był w Starej Wsi magistrem nowicjatu (1900-1910) i rektorem kolegium (1905-1908). Później wykładał teologię dogmatyczną na wydziale zakonnym w Dziedzicach i Starej Wsi (1915-1919). Był magistrem nowicjatu w Kaliszu (1923-1933) i instruktorem tzw. trzeciej probacji kolejno w Starej Wsi (1909-1912), Tarnopolu (1912-1913), Dziedzicach (1922-1923) i Lwowie (1933-1935). Zmarł w Wilnie 8 III 1941 r.

I.

1. Rec.: C. PESCH: Compendium theologie dogmaticae. Friburgi 1914. *Prz. Powsz.* R. 34: 1917 t. 136 s. 744-746.
2. Rec.: B. BERAZA: Cursus theologicus Oniensis. Bilbao. *Prz. Powsz.* R. 35: 1918 t. 139/140 s. 504-507.
3. Rec.: L. WRZOŁ: O Opatrzności Boskiej. Dla wierzącego ludu. Cieszyn 1918. *Prz. Powsz.* R. 35: 1918 t. 139/140 s. 627-628.
4. Do nieba. *Sod. Mar.* R. 17: 1918 s. 119-124.
5. Czy się oko Opatrzności Bożej nie przymknęło? *Sod. Mar.* R. 18: 1919 s. 56-60.
6. Rec.: J. KŁOS: „Magnificat". Nauki o Matce Boskiej na miesiąc maj. P. 1918. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 149/150 s. 63-64.
7. Eucharystia. Dogmatyczno-popularne studium o Najśw. Sakramencie. Kr. 1921 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 258.
8. Rec.: V. WASS: Repetitorium Theologiae Fundamentalis. Innsbruck 1921. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 151/152 s. 426-427.
9. Rec.: N. GIHR: Gedanken über katholisches Gebetsleben. Freiburg 1921. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 151/152 s. 430-341.
10. Rec.: G. DIESSEL: Die betrachtende Ordensfrau. Freiburg 1921. *Prz. Powsz.* R. 39: 1922 t. 153/154 s. 224-225.
11. Rec.: K. MARMION: Chrystus życiem duszy. Kr. 1921. *Prz. Powsz.* R. 39: 1922 t. 153-154 s. 141-142.

II.

ATJKr.: Catalogus Provinciae SJ, 1881-1918, Catalogus Provinciae Poloniae SJ, 1919-1926, Catalogus Provinciae Poloniae Minoris SJ, 1927-1939; akta personalne.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Cichowski Henryk Andrzej (1892-1936), reformat, profesor teologii wschodniej na Katol. Uniw. Lubelskim, historyk teologii, autor prac o teologii wschodniej.

Urodził się 21 VII 1892 w majątku Skórnice, ziemi kieleckiej, był synem Henryka i Teresy z Łubieńskich. Uczęszczał do Gimnazjum w Petersburgu i Warszawie, gdzie w 1911 r. ukończył klasę VIII. Przejściowo studiował prawo w Dorpacie, rolnictwo we Wrocławiu, i filozofię w Innsbrucku. W 1914 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Warszawie, a po przyjęciu w 1917 r. święceń kapłańskich był wikariuszem w Szymanowie i studiował teologię na Uniw. Warszawskim. W jesieni 1918 opuścił archidiecezję warszawską i wstąpił do zakonu jezuitów, w którym odbył nowicjat w Starej Wsi k. Brzozowa (1918-1919), uzupełniał studia filozoficzne w Nowym Sączu (1919-1920) i teologiczne w Krakowie (1920-1921) a następnie pracował w duszpasterstwie przy kościele św. Barbary w Krakowie. Dnia 24 VII 1922 został inkardynowany do diecezji mohylewskiej. Studiował w Papieskim Instytucie Orientalnym w Rzymie (1923-1925), gdzie uzyskał doktorat z zakresu teologii wschodniej. Po powrocie do kraju studiował w roku akad. 1925/26 historię Kościoła na Uniw. Jagiellońskim. W 1926 r. został wykładowcą teologii wschodniej w Instytucie Misyjnym w Lublinie oraz na KUL. a w 1928 r. w Uniw. Lwowskim. W l. 1930-1931 wykładał historię Kościoła, patrologię i historię sztuk w Seminarium Duchownym w Pelplinie, w 1932 został wikariuszem w katedrze św. Jana w Lublinie, a w 1934 wstąpił do zakonu reformatów w Wieliczce, gdzie wykładał w seminarium zakonnym. Zmarł 4 V 1936 r. w Krakowie na skrzep w nodze.

I.

1. Pamiątka jubileuszu 50-lecia kapłaństwa przew. O. Bernarda Łubieńskiego, redemptorysty. Kr. 191 Nakł. rodziny 16° s. 16.

2. Zasady i rozumienie jedności kościelnej. *Wiara i Życie.* R. 1: 1921 s. 108-114.

3. Św. Jan Regis Tow. Jez. Patron misjonarzy ludowych. Kr. 1921 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 85, nlb. 3.

4. Obowiązki nasze względem misji. *Jutrzenka.* R. 1: 1923 z. 1 s. 4-6.

5. Obowiązki względem misji. *Jutrzenka.* R. 1: 1923 z. 2 s. 1-3.

6. O duszę ludu. *Prz. Katol.* R. 61: 1923 s. 104-105.

7. Jubileusz pierwszego soboru powszechnego (325-1925). *Prz. Powsz.* R. 42: 1925 t. 167 s. 46-62.

8. Początki odszczepieństwa wschodniego. *Prz. Powsz.* R. 44: 1927 t. 174 s. 303-313.

9. Östliche und Westliche Religiosität. Anlässlich der Auseinendersetzung der Breslauer Katholischen Akademikertagung über die Unionsfrage. *Schönere Zukunft.* Wien. R. 3: 1927/28 s. 77-80.

10. O polemice kardynała Hozjusza z reformatorem Janem Łaskim. *Prz. Teol.* R. 9: 1928 s. 97-111, 253-268.

11. Nieznane dzieło polemiczne jezuickie z XVII wieku. *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 179 s. 313-320.

12. Ks. Stanisław Sokołowski a Kościół Wschodni. Studium z dziejów teologii w Polsce w w. XVI. Lw. 1929 Nakł. autora 8° s. 176.

13. Uwzględnienie filozofii religijnej wschodu oraz teologii prawosławia w wykładzie apologetyki i dogmatyki. W: *Związek Zakładów Teologicznych w Polsce. Pamiętnik V Zjazdu w Łodzi 1929 r.* Kielce 1929 s. 166-171.

14. Stan orientalistyki Chrześcijańskiej w Kościele Katolickim. *Ruch Teol.* R. 1: 1929 nr 2 s. 19-22.

15. Tysiącletni jubileusz św. Wacława (929-1929). *Ruch Słowiański.* R. 1-2: 1928/ /29 s. 306-316.

16. Teolog moskiewski XVI w., Maksym Grek w walce z katolicyzmem. W: *Nasza myśl teologiczna.* T. 1. Lw. 1930 s. 181-182. Streszczenie referatu.

17. De fundamento philosophico theologiae Orientalium separatorum. W: *Acta Conventus Pragensis pro Studiis Orientalibus anno 1929 celebrato.* Olomucii 1930 s. 85-95.

18. Filozoficzne podstawy teologii wschodniej. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 185 s. 206-218.

19. Święty Augustyn jako teoretyk aseczy zakonnej. *Prz. Teol.* R. 11: 1930 s. 500-523.

20. Rec.: CZ. LECHICKI: Kościół Ormiański w Polsce. Zarys historyczny. Lw. 1928. *Prz. Teol.* R. 11: 1930 s. 335-338.

21. Przyczyny niepowodzeń pracy unijnej w wiekach XIII, XIV i XV (Unia lugduńska i florencka). W: *Pamiętnik I konferencji kapłańskiej w sprawie unii kościelnej w Pińsku* (23-24 IV 1930). Pińsk 1931 s. 73-84.

22. Prymat na Soborze Efeskim. W: *Pamiętnik II konferencji w Pińsku* (1-3 IX 1931). Pińsk 1931 s. 138-147.

23. Nestorianizm i Sobór Efeski. (W 1500-lecie Soboru, 431-1931). *Prz. Powsz.* R. 48: 1931 t. 190 s. 155-172.

24. O pracę naukową księży. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 s. 110-111, 123-124.

25. Rec.: W: ZAJIKYN: Uczastie swietskago elementa w cerkownom uprawlenii wybornae naczało i „sobornost" w kiewskoj mitropolii w XVI i XVII ww. W. 1930. *Zapyski Czyna św. Wasylija W.* R. 4: 1931 s. 378-385. — Toż. *Przewodnik Historyczno-Prawny.* R. 2: 1931 s. 205-214.

26. Rec.: G. UTH: Szkic historyczno-biograficzny zakonu augustiańskiego w Polsce. Kr. 1930. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 74: 1931 s. 169-172.

27. Rec.: ŚW. AUGUSTYN: Państwo Boże. T. 1. P. 1930. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 74: 1931 s. 212-214.

28. Rec.: ŚW. JAN OD KRZYŻA: Dzieła. T. 2. Nowe ciemności i pieśń duchowa. Lw. 1931. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 74: 1931 s. 431-433.

29. Rec.: K. WILK: Św. Antoni z Padwy. Jego życie, twórczość i chwała pośmiertna. Lw. 1931. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 74: 1931 s. 627-629.

30. Rec.: K. HARTLEB: Działalność kulturalna biskupa-dyplomaty Erazma Ciołka. Lw. 1929. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 74: 1931 s. 787-790.

31. Orzechowski Stanislas (1515-1567). W: *Dict. de Théol. Cath.* T. 11: 1932 szp. 1624-1627.

32. Rec.: Ks. HAMON: Żywot św. Franciszka Salezego. Tłum. z franc. Kr. 1934. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 522-524.

33. Les sciences sacrées en Pologne. W: *Dict. de Théol. Cath.* T. 12: 1935 szp. 2470-2515.

34. Ruch liturgiczny [z powodu książki: Sentire cum Ecclesia]. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 26-27, 51-54.

35. Rys dziejów Zakonu Serafickiego w Polsce. *Posł. św. Antoniego z Padwy.* R. 23: 1935 s. 276-279, 359-360; R. 24: 1936 s. 24-25, 52-53.

36. Rec.: J. UMIŃSKI: Historia Kościo-

ła. T. 1-2. Lw. 1933-1934. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 35 s. 404-413.

37. Rec.: S. MARIA RENATA od Chrystusa: Sentire cum Ecclesia. Szkice liturgiczne. P. 1934. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 205 s. 120-121.

38. O historii nauk teologicznych w Polsce. *Collect. Theol.* R. 17: 1936 s. 393-405.

39. Bolesłavius Klemens († 1689), reformat. W: *Pol. słow. biogr.* T. 2: 1936 s. 248.

40. Borkowska z Chomentowskich Aleksandra (1828-1898). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2: 1936 s. 328.

41. Brykner Daniel (1633-1706), reformat. W: *Pol. słow. biogr.* T. 3: 1937 s. 29-30.

42. Bułakowski Benedykt (1585-1649), reformat. W: *Pol. słow. biogr.* T. 3: 1937 s. 126-127.

43. Głos w dyskusji nad referatem ks. Sz. Szydelskiego. W: *Związek Zakładów Teologicznych w Polsce. Pamiętnik ósmego Zjazdu w Częstochowie* (15-17 IV 1936). Kr. 1937 s. 27.

44. Maszynopis: De Stanislai Socolovii theologi cracoviensis s. XVI-i relationibus cum Oriente Christiano... Dissertatio... pro optinenda laurea in scientiis orientalibus ecclesiasticis in Pontificio Instituto Orientali in Urbe... anno 1925 presentata, s. 72. Maszynopis w Arch. Franc. Reformatów w Krakowie.

45. Maszynopis: Księdza Stanisława Sokołowskiego, teologa króla Stefana Batorego dzieło o znamionach Kościoła. Studium z dziejów literatury teologicznej w Polsce w. XVI-go, Kraków 1927 s. 102. Maszynopis w Arch. Prow. Franc. Reformatów w Krakowie.

46. Maszynopis: Historia teologii w Polsce. Wieliczka 1935. Tłumaczenie poz. 33. Maszynopis w Arch. Prow. Franc. Reformatów w Krakowie.

II.

BRZUSZEK B.: O. Andrzej Henryk Cichowski OFM. *Nasza Przeszł.* T. 36: 1971 s. 307-329, tamże pełna bibliografia podmiotowa; BRZUSZEK B.: Cichowski Henryk. W: *Enc. katol.* T. 3: 1979 s. 459-460, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Ciemniewski Jan (1866-1947), pedagog, popularyzator teologii, publicysta.

Urodził się 26 VI 1866 r. w Gołotczyźnie (k. Ciechanowa). Studiował w Rzymie, gdzie uzyskał doktorat z filozofii na Uniw. Gregoriańskim (1892) i z teologii na Uniw. Sapienza (1893); święcenia kapłańskie przyjął w 1893 r. Był wykładowcą filozofii w Polskim Seminarium Duchownym w Detroit, a po powrocie do Polski pracował od 1896 r. jako katecheta w Stanisławowie i Tarnopolu, a od 1902 we Lwowie, gdzie organizował bezprocentowe kasy pożyczkowe dla ludu, był współzałożycielem i wiceprezesem Związku Księży Abstynentów w Małopolsce (1907) i jego prezesem (1913-1922), współautorem statutu Polskiego Związku Księży Abstynentów (1922), prezesem Koła Księży Abstynentów Archidiecezji Lwowskiej (1922-1939). W 1927 r. założył Lwowskie Koło Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej, którego był prezesem i w całym kraju wygłaszał referaty o szkodliwości alkoholu. W l. 1914-1939 należał do ruchu odrodzeniowego Eleusis i od 1933 r. wydawał „Okólnik Filarecki". Od 1939 r. pracował w duszpasterstwie parafialnym we Lwowie, a od 1945 r. był kapelanem karmelitanek bosych w Krakowie. Zmarł w Krakowie 5 VIII 1947 r.

I.

1. Położenie i potrzeby Kościoła katolickiego w Stanach Zjednoczonych Północnej Ameryki, a w szczególności zamieszkałych tam Polaków. Kr. 1896 Gebethner 8° s. 208.

2. My a Żydzi. Przyczynek do kwestii żydowskiej. Lw. 1898 Druk. Dziennika Polskiego 8° s. 192.

3. Poznanie i kształcenie charakteru. T. 1. Lw. 1903 Druk. Wł. Łozińskiego 8° s. 243; T. 2. P. 1907 Księg. św. Wojciecha 8° s. 260. — Toż. Wyd. 2. P. 1926-1927 Księg. św. Wojciecha 8° s 243, nlb. 7, 316.

4. O akcie wiary ze stanowiska nowożytnej psychologii. P. 1907 Księg. św. Wojciecha 8° s. 63.

5. U źródeł modernizmu. Studium filozoficzno-teologiczne. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 193-208; t. 2 s. 9-22, 121-135, 333-348. — Toż w osob. odb. Włocławek 1910 8° s. 100.

6. Juliusz Słowacki w świetle swoich pism religijnych. Referat wygłoszony na zjeździe historyczno-literackim we Lwowie 1909 r. Lw. 1910 Druk. Polonia 16° s. 96.

7. Religia a potrzeby nowożytne. *Prąd.* R. 5: 1913 s. 185-194.

8. O duszę polską. *Prąd.* R. 5: 1913 s. 309-315.

9. Uświadomienie ekonomiczne. *Kwart. Chyr.* R. 21: 1913 s. 77-80.

10. Autorytet a wolność osobista. *Prąd.* R. 6: 1914 s. 41-46, 88-93.

11. Zwalczanie alkoholizmu wśród młodzieży szkolnej. W: *Księga pamiątkowa kursu katechetycznego w Krakowie od 12 do 15 listopada 1913 r.* Kr. 1916 s. 139-150.

12. Budujmy Polskę wewnątrz. Lw. 1918 Nakł. Autora, Druk. Udziałowa 8° s. 86.

13. Rec.: J. SZMIGIELSKI: Wiara i moralność. W. 1917. *Muzeum.* R. 33: 1918 s. 492-494.

14. Nauka szkolna w zastosowaniu do psychiki i kultury polskiej. Kr. 1919.

15. O nowożytną metodę nauczania religii. P. 1920 Księg. św. Wojciecha 8° s. nlb. 4, 308.

16. Odrodzenie pracy katolickiej. *Prąd.* R. 9: 1921 s. 7-13.

17. Na marginesie nowej książki teologicznej. [M. SIENIATYCKI: Problem istnienia Boga. P. 1923]. *Kwart. Teol. Wil.* R. 1: 1923 s. 248-257.

18. Stanowisko Komisji Edukacji Narodowej w kwestii religijnego wychowania młodzieży. Lw. 1923.

19. Rec.: Z. CIEPLUCHA: Wykłady dla młodzieży. P. 1922. *Muzeum.* R. 38: 1923 s. 157-158.

20. Rec.: M. SIENIATYCKI: Problem istnienia Boga. P. 1923. *Muzeum.* R. 38: 1923 s. 297-299.

21. Katolicyzm a nasze odrodzenie narodowe. Szkic historyczno-moralny. P. 1925 [1924] Księg. św. Wojciecha 8° s. 56. Głosy na czasie nr 54.

22. Pokłosie kongresu przeciwalkoholowego. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 434-435.

23. Jak zakładać i prowadzić koła abstynenckie młodzieży. Kr. 1927 Nakł. Centr. Kół Abstyn., Druk. Anczyca 8° s. 26.

24. O broń w walce z alkoholizmem. *Mies. Katech. Wychow.* R. 18: 1929 s. 199-202.

25. Nauki przyrodnicze a religia. *Mies. Katech. Wychow.* R. 18: 1929 s. 281-289.

26. Brońmy ojczyzny. Studium społeczne. P. 1930 Zw. Nauczycieli Abstynentów 8° s. 23. Wydawnictwa Związku Nauczycieli Abstynentów nr 5.

27. Etyka katolicka. Podręcznik do szkół średnich. Lw. 1930 Książnica Atlas 8° s. nlb. 4, 142.

28. Dowody istnienia Boga. Materiał do wykładów. *Ruch. Katol.* R. 4: 1934 s. 343-350.

29. Odrodzenie świata w Chrystusie. Wykład. *Ruch Katol.* R. 4: 1934 s. 481-486.

30. Kultura a demokratyzm. *Kultura i Wychowanie.* R. 2: 1934/1935 s. 53-58.

31. Nasz dług do spłacenia. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 459-461.

32. Chleb dla wszystkich, ale przede wszystkim dla swoich. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 474-476.

33. Potrzeba nam heroizmu na codzień. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 517-520.

34. Psychoanaliza na usługach religii i wychowania. *Mies. Katech. Wychow.* R. 24: 1935 s. 123-136.

35. Moralność a cywilizacja. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 10-11.

36. Skąd grozi nam największe niebezpieczeństwo? *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 19-20.

37. Kościół a cywilizacja. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 33-36.

38. Uwagi na czasie. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 59.

39. Działalność Lwowskiej Ligi Przeciwalkoholowej. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 215.

40. Pokłosie sejmiku przeciwalkoholowego w Poznaniu. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 356-358.

41. Sprawozdanie z walnego zebrania księży abstynentów. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 450-452.

42. O nowym człowieku. *Ruch Katol.* R. 6: 1936 s. 61-66.

43. Harmonia wewnętrzna cechą nowego człowieka. *Ruch Katol.* R. 6: 1936 s. 326-329.

44. Wstęp. W: *Jednodniówka Koła Abstynentów Studentów Teologii Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie.* Lw. 1937.

45. Rola Ducha św. w odrodzeniu świata. W: *Międzynarodowy Kongres Chrystusa Króla.* P. 1937 s. 268-283. — Toż w osob. odb. P. 1937 8° s. 20. Biblioteczka Akcji Katolickiej nr 51.

46. Kierunki organizacyjne oraz ideały wychowawcze we współczesnym szkolnictwie polskim. *Muzeum.* R. 52: 1937 s. 190-196.

47. Pierwsze trzydziestolecie [Księży Abstynentów]. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 56-57.

48. Pierwszy międzynarodowy Katolicki Kongres Przeciwalkoholowy. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 447-448, 462-463.

49. Refleksje po Kongresie. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 471-472.

50. Abstynencja jako czynnik kształce-

nia woli i charakteru. *Mies. Katech. Wychow.* R. 27: 1938 s. 22-27.

51. W kleszczach żydowskiego kapitalizmu. *Ruch Katol.* R. 8: 1938 s. 21-24.

52. Rec.: H. OSTROWSKA-SZYMAŃSKA: Z dziejów obyczaju w Polsce. W. 1937. *Muzeum.* R. 53: 1938 s. 41-45.

53. Rec.: F. HOVRE, P. TOCHOWICZ: Podstawy współczesnej pedagogiki. Włocławek 1938. *Muzeum.* R. 53: 1938 s. 160-163.

54. Przeżycie Chrztu świętego. *Myst. Christi.* R. 10: 1938/39 s. 145-157.

55. Rec.: F. W. FOERSTER: Światła wiekuiste a ziemskie ciemności. Katowice 1938. *Muzeum.* R. 54: 1939 s. 59-61.

56. Rec.: F. W. FOERSTER: Stare i nowe wychowanie. Katowice 1938. *Muzeum.* R. 54: 1939 s. 61-64.

57. Rec.: F. KONIECZNY: Rozwój moralności. Lubl. 1938. *Muzeum.* R. 54: 1939 s. 120-123.

58. Odrodzenie z Ducha św. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 47 s. 49-60. — Toż w osob. odb. Włocławek 1947 8° s. 20.

59. Liczne artykuły w: *Dziennik Polski, Świt, Zet, Okólnik Filarecki, Trzeźwość.*

II.

PAWLINA S.: Ciemniewski Jan. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 469-470, tamże literatura. — Ponadto: ŻULIŃSKA B.: Śp. ks. Jan Ciemniewski. *Głos Karmelu.* R. 16: 1947 nr 12 s. 30-32.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Cieplak Jan (1857-1926), arcybiskup wileński, autor rozprawy z teologii dogmatycznej i pism pomniejszych.

Urodził się 17 VIII 1857 r. w Dąbrowie Górniczej. Uczył się w Gimnazjum (1869-1873) i Seminarium Duchownym w Kielcach (1873-1878) a następnie w Akademii Duchownej w Petersburgu, którą ukończył w 1882 r. ze stopniem magistra teologii. Święcenia kapłańskie przyjął w 1881 r. Po studiach prowadził wykłady w Akademii Duchownej z archeologii biblijnej, liturgiki, teologii moralnej, śpiewu, a później teologii dogmatycznej. Był też czasowo ojcem duchownym i bibliotekarzem. W 1901 r. uzyskał doktorat na podstawie rozprawy o Najświętszym Sakramencie. Uczył też religii w szkołach petersburskich. W 1908 r. został biskupem sufraganem mohylewskim, a w roku następnym prezesem Kolegium Duchownego. Jako biskup wizytował parafie na Syberii, w Rosji środkowej oraz diecezję mińską. W l. 1914-1917 był administratorem archidiecezji mohylewskiej. Rozwijał ożywioną działalność duszpasterską, charytatywną i patriotyczną. W 1919 r. został arcybiskupem tytularnym, znowu objął rządy archidiecezją mohylewską jako wikariusz generalny ordynariusza. W 1924 r. Cieplak przybył wówczas do Polski. Stąd udał się do Rzymu, a w 1925 r. do Stanów Zjednoczonych, gdzie wizytował polskie parafie. 14 XII został mianowany pierwszym arcybiskupem metropolitą wileńskim, lecz przed powrotem do Polski zmarł w Passaic w USA 17 II 1926 r. Pochowany został w katedrze wileńskiej. W 1952 r. rozpoczął się jego proces beatyfikacyjny.

I.

1. Ks. Michał Bobrowski, profesor Uniwersytetu Wileńskiego. W: *„Caritas". Księga zbiorowa na rzecz Towarzystwa Dobroczynności przy kościele św. Katarzyny w Petersburgu.* Petersburg 1894 s. 329-346.

2. Dwie wizyty pasterskie. W: *„Caritas".* Petersburg 1894 s. 513-567. [Wspólnie z Łosińskim A.].

3. Red.: Kalendarz rzymsko-katolicki na 1900 r. Petersburg 1900.

4. De momento, quo transsubstantiatio in Augustissimo Missae Sacrificio peragatur. Petersburg 1901.

5. Okólnik... do duchowieństwa parafialnego archidiecezji. *Życie Kośc.* R. 1: 1914 nr 1 s. 7-8.

6. Okólnik... do duchowieństwa archi-

diecezji mohylowskiej i diecezji mińskiej. *Życie Kośc.* R. 1: 1914 s. 30-31.

7. List okólny... w sprawie wychodźców. *Życie Kośc.* R. 2: 1915 s. 233-237.

8. Odezwy J. E. Ks. Biskupa Administratora do duchowieństwa i wiernych. *Życie Kośc.* R. 2: 1915 s. 244-247.

9. Okólnik do księży archidiecezji mohylowskiej i diecezji mińskiej. *Życie Kośc.* R. 8: 1916 s. 146-147.

10. Okólnik... do księży delegowanych do obsługi religijnej wygnańców-katolików. *Życie Kośc.* R. 8: 1916 s. 147.

11. Memoriał... w sprawie wykładu religii. *Życie Kośc.* R. 8: 1916 s. 150-153, 161-164, 177-180.

12. Odezwa do duchowieństwa archidiecezji mohylowskiej i diecezji mińskiej. *Życie Kośc.* R. 9: 1917 nr 3-6 s. 1-2.

13. List do prezesa Izby Państwowej. *Życie Kośc.* R. 9: 1917 nr 3-6 s. 2.

14. Memorandum złożone przez J. E. Bpa Cieplaka Rządowi Tymczasowemu... *Życie Kośc.* R. 9: 1917 nr 3-6 s. 3-5; nr 7-8 s. 2-3.

15. Odezwa. *Życie Kośc.* R. 9: 1917 nr 7-8 s. 1-2.

16. Do szanownego duchowieństwa i wiernych archidiecezji. *Prz. Katol.* R. 1: 1922 s. 398-399.

17. Podziękowanie. *Prz. Katol.* R. 3: 1924 s. 270-271.

II.

FALKOWSKI Cz.: Cieplak Jan. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 55-57, tamże literatura; BENDER R.: Cieplak Jan. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 471, tamże literatura. Ponadto: ŻYSKAR J.: Wizytacja kanoniczna parafii Grosswerderskiej gub. Czernihowskiej przez J. E. ks. biskupa Cieplaka odbyta w dniach 10, 11 i 12 października z. r. *Wiad. Kośc.* R. 2: 1912 s. 43-47; W obronie arcybiskupa Cieplaka i męczonych kapłanów. *Prz. Katol.* R. 2: 1923 s. 172; Bonus Pastor. *Prz. Katol.* R. 3: 1924 s. 241-242; Ks. arcybiskup Cieplak w Rzymie. *Prz. Katol.* R. 3: 1924 s. 316-317; ŻONGOŁOWICZ B.: Arcybiskup Jan Cieplak. *Kwart. Teol. Wil.* R. 3: 1925 s. VII-XII; Śp. ks. Jan Feliks Cieplak arcybiskup wileński. *Aten. Kapł.* T. 17: 1926 s. 225-230; KRYSIAK P.: Ze wspomnień o śp. arcybiskupie Cieplaku. *Życie i Praca.* R. 3: 1926 nr 26 s. 4-5; ARCHUTOWSKI R.: Śp. ks. arcybiskup Jan Cieplak. *Wiad. Archid. Warsz.* R. 16: 1926 s. 105-108; NOWOWIEJSKI bp.: Mowa żałobna wygłoszona w Wilnie dn. 16 b.m. przy zwłokach śp. arcybiskupa Cieplaka. *Prz. Katol.* R. 5: 1926 s. 177-181; Pogrzeb śp. ks. arcybiskupa Cieplaka w Wilnie. *Prz. Katol.* R. 5: 1926 s. 189-190; WASILEWSKI J.: Arcybiskupi i administratorowie archidiecezji mohylowskiej. Pińsk 1930 s. 167-177; Jednodniówka z okazji manifestacji żałobnych w szóstą rocznicę zgonu śp. arcyb. Jana Cieplaka. Chicago 1932; JACHIMOWSKI T.: Arcybiskup Cieplak a wojsko (Kartki z osobistych wspomnień). *Kwart. Poświęcony Sprawom Kat. Duszp. Wojsk. w Polsce.* R. 1933 nr 1 s. 26-32; KWIATKOWSKI R.: Rys do sylwety śp. księdza arcybiskupa Jana Cieplaka (Ze wspomnień osobistych). *Kwart. Pośw. Sprawom Kat. Duszp. Wojsk. w Polsce.* R. 1934 nr 1 s. 13-20; BRZEZIŃSKI S.: Pierwszy biskup wojska polskiego w Rosji (Ze wspomnień osobistych o śp. arcybiskupie Janie Cieplaku). *Kwart. Pośw. Sprawom Kat. Duszp. Wojsk. w Polsce.* R. 1934 nr 4 s. 24-30; Trzej męczennicy nasi. *Pro Christo.* R. 1938 s. 143-152; JOUNG C. M.: The Moscow Trial of Archbishop Cieplak. Chicago 1957; Romana seu Vilnensis beatificationis et canonisationis servi Dei Joannis Baptistae Cieplak. Roma 1961.

Ks. Tadeusz Krahel

Cieplucha Zygmunt (1882-1950), popularyzator teologii.

Był synem rolnika Melchiora i Antoniny primo voto Nowaczyk, a z domu Wawrzyniak. Urodził się w Krajkowie parafii Żabno 25 XI 1882 r. W dwadzieścia lat później zdał maturę w Śremie (20 II 1902) i wstąpił do Seminarium Duchownego w Poznaniu. Po trzech latach przeszedł na rok praktyczny w Gnieźnie i ukończywszy go otrzymał święcenia kapłańskie z rąk biskupa Andrzejewicza dnia 11 II 1906 r. Całe życie kapłańskie pracował w duszpasterstwie parafialnym na wsi: rok w Komornikach (1906-1907) i dziewięć lat w Brodnicy (1907-1916). Tu pracując zdał egzamin proboszczowski (23 XI 1910). Po 40-dniowym administrowaniu parafią Mórkowo objął 1 V 1916 r. parafię Oborzyska i otrzymał instytucję kanoniczną (28 II 1919). Na tej parafii pozostał także w czasie okupacji jako jedyny kapłan na cały dekanat. Słabego zdrowia (cierpiał na żołądek), pracował ponad siły. Wolne od duszpasterstwa chwile po-

święcał pracy pisarskiej. Tłumaczył z niemieckiego popularne broszury religijne i przerabiał je na użytek krajowy. Badał dzieje lokalne, pisywał też kazania do „Nowej Biblioteki Kaznodziejskiej". Umarł 2 I 1950 r. w Oborzyskach i został pochowany na tamtejszym cmentarzu.

I.

1. Tłum.: DENNERT E.: „Niech się stanie". Obraz stworzenia. P. 1907 Księg. św. Wojciecha 16° s. 63, nlb. 1.
2. Tłum.: EHRHARD A.: Katolicyzm a kultura nowoczesna. P. 1909.
3. Tłum.: MAUSBACH J.: U źródeł bytu — cel ludzkości. P. 1909 Księg. św. Wojciecha 16° s. 84. Głosy na czasie 20. Wyd. 2. P. 1919.
4. Własność prywatna. P. 1910 Księg. św. Wojciecha 16° s. 84. Głosy na czasie 22.
5. Wykłady dla towarzystw młodzieży. Oprac. na podstawie dzieła „Die Jugend". P. 1911 Księg. św. Wojciecha 8° s. 80. — Toż. Wyd. 2. P. 1921 8° s. 206.
6. Budda i Chrystus. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 6: 1911 s. 258-266, 337-348.
7. Rec.: ZEGARLIŃSKI: Zagadnienia społeczno-moralne. Część I. Prawo własności. Kr. 1911. *Mies. Kośc. Unitas.* R. 6: 1911 s. 476-477.
8. Rec.: W. M. GIELECKI: Pomysły filozoficzne w hymnach Rig-Vedy. Kr. 1911. *Mies. Kośc. Unitas.* R. 7: 1912 s. 311.
9. Z walki o historyczne podstawy chrześcijaństwa. *Mies. Kośc. Unitas.* R. 8: 1912 s. 108-116.
10. O istocie religii. P. 1916 Księg. św. Wojciecha 16° s. 78, nlb. 2. Głosy na czasie 38.
11. Z przeszłości ziemi kościańskiej. Kościan 1930 Nakł. Autora 8° s. 301.

II.

RUMIŃSKI S.: Cieplucha Zygmunt. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 472, tamże literatura. — Arch. Archid. Pozn.: Zespół KA, sygn. 16451.

Ks. Marian Wolniewicz

Ciesielski Augustyn, imię chrzestne Jan, (1909-1968), cysters, historyk zakonu.

Urodził się 24 X 1909 r. w Pleszowie k. Krakowa. Do zakonu cystersów wstąpił w 1926 r. Studia filozoficzno-teologiczne ukończył na Uniw. w Lublanie, gdzie w 1933 r. przyjął święcenia kapłańskie. Po powrocie do Polski pełnił obowiązki mistrza nowicjatu w klasztorze w Mogile. W 1951 r. uzyskał na Uniw. Jagiellońskim doktorat teologii ze specjalizacją z historii. W Mogile założył studium zakonne filozoficzno-teologiczne, którego był rektorem i wykładowcą (1951-1960). Za jego staraniem rewindykowano dla cystersów w 1951 r. klasztor w Wąchocku. W l. 1953-1968 był opatem w Mogile i do 1966 r. opatem prezesem polskiej prowincji cystersów. Zabiegał o wierne przestrzeganie reguły zakonnej i włączył cystersów do pracy duszpasterskiej, zwłaszcza w Nowej Hucie. Brał udział w obradach II Soboru Watykańskiego. Zebrał liczne materiały do dziejów cystersów w Polsce. Zmarł w Krakowie 12 X 1968 r.

I.

1. Opactwo Mogilskie. Mogiła 1948 8° s. nlb. 2, 44. Przewodnik opracowany razem ze Stanisławem Kazimierczykiem.
2. Elertowski Andrzej († 1772). W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 226-227.
3. Hirszberg Piotr († 1475). W: *Pol. słow. biogr.* T. 9 s. 530-531.
4. Hoffman Jan Augustyn († 1683). W: *Pol. słow. biogr.* T. 9 s. 569-570.
5. Nadzwyczajny szafarz sakramentu bierzmowania i konsekracji kościoła w Archidiecezji gnieźnieńskiej i warszawskiej. *Prawo Kanon.* R. 5: 1962 nr 3/4 s. 285-294.
6. Kult Matki Boskiej w Ludźmierzu i jej łaskami słynące statuy z XV wieku. *Nasza Przeszł.* T. 17: 1963 s. 87-102.
7. Franciszek Edmund Rzezawski — opat koprzywnicki. *Spraw. z Czyn. Wyd. TN KUL* nr 14: 1963/64 s. 199-200.
8. Tabulatura muzyczna klasztoru cystersów w Oliwie z pierwszej połowy XVII wieku. *Spraw. z Czyn. Wyd. TN KUL* nr 14: 1963/64 s. 200-201.
9. Materiały archiwalne do dziejów bibliotek w Wielkopolsce. [Biblioteki klasztorne cystersów]. *Rocz. Bibliot.* R. 8: 1964 s. 457-462.
10. Adam Trebnic archidiakon pomor-

ski, opat oliwski (1616-1630). Szkic biograficzny. *Nasza Przeszł* T. 27: 19672s. 135-161.
11. Rys historyczny kultu bł. Benigny. *Collect. Theol.* R. 38: 1968 s. 177-180.
12. Wyrzeczenie. *Przew. Katol.* R. 59: 1969 s. 87-88.
13. Cystersi w diecezji sandomierskiej. *Kron. Diec. Sand.* R. 62: 1969 s. 199-214.
14. Krzesimowski Andrzej Antoni (ok. 1650-1703). W: *Pol. słow. biogr.* T. 15 s. 529-530.
15. Adler Filip. W: *Enc. katol.* T. 1 s. 88-89.
16. Alberyk z Citeaux. W: *Enc. katol.* T. 1 s. 309.
17. Alcántara. W: *Enc. katol.* T. 1 s. 316-317.
18. Alcobaca. W: *Enc. katol.* T. 1 s. 320.
19. Altenberg. W: *Enc. katol.* T. 1 s. 389.
20. Amelungsborn. W: *Enc. katol.* T. 1 s. 418.
21. Anna, księżna opawska. W: *Enc. katol.* T. 1 s. 627.
22. Arnaldus Amalrici. W: *Enc. katol.* T. 1 s. 938.
23. Aviz. W: *Enc. katol.* T. 1 s. 1177.
24. Bledzew. W: *Enc. katol.* T. 2 s. 658.
25. Bogdanowicz Bernard. W: *Enc. katol.* T. 2 s. 711-712.
26. Borzewski Mateusz. W: *Enc. katol.* T. 2 s. 831.
27. Boszkowski Jan Stanisław. W: *Enc. katol.* T. 2 s. 842.
28. Bourian Wacław. W: *Enc. katol.* T. 2 s. 853.
29. Byszewo. W: *Enc. katol.* T. 2 s. 1249-1250. Współautorstwo z J. Duchniewskim.
30. Jędrzejów na tle cystersów w Polsce. Kr. 1951. Maszynopis w Bibliotece Jagielońskiej.

II.

LESZCZYŃSKI Z.: Ciesielski Augustyn. W: *Enc. katol.* T. 3 s. 482, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Cieszyński Nikodem Ludomir (1886-1942) publicysta, homileta, pisarz historyczny, redaktor.

Urodzony 4 IX 1886 w Koźminie Wlkp., syn Dionizego, rolnika z zawodu, i Teodozji z Jachlińskich, pochodził z rodziny, która kultywowała pisanie kronik i wspomnień. Uczęszczał do Gimnazjum w Krotoszynie, i już wówczas pisał wierszyki i komedyjki dla uczniowskiego teatru. Maturę złożył w 1906 r. i podjął w Poznaniu studia seminaryjne, podczas których dodatkowo oddawał się nauce języków, działalności abstynenckiej i pracy literackiej. Święcenia kapłańskie przyjął 31 I 1910 i został wikariuszem przy kościele M. B. Bolesnej w Poznaniu, następnie przy kościele Bożego Ciała (1911-1914) i krótko przy katedrze poznańskiej. Obdarzony 1 I 1915 prebendą przy kościele podominikańskim, przeszedł w 1922 r. na rektorat kościoła Pana Jezusa i pełnił ten urząd do aresztowania w 1941 r.

Od pierwszych dni kapłaństwa publikował szereg podpisanych artykułów i wydawał broszury, szczególnie o tematyce abstynenckiej. W Poznaniu zorganizował „Towarzystwo Wstrzemięźliwości", którego został prezesem. Słynny jako kaznodzieja, nie ograniczał się do głoszenia kazań, ale publikował je w czasopismach homiletycznych, był też współredaktorem „Przeglądu Homiletycznego". Odpowiadała mu praca redaktorska, którą zaczął od współredagowania miesięcznika dla młodzieży akademickiej „Filareta" (1910-1913) i „Słowa Bożego" (1916-1924), dodatku do „Przewodnika Katolickiego". Zainteresowany pracą naukową, należał do Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i od 1919 r. był sekretarzem jego wydziału historyczno-literackiego. Swą wiedzę starał się pogłębić przez studia uniwersyteckie. Zapisał się na wydział filozoficzny nowo powstałego Uniw. Poznańskiego i pod kierunkiem prof. Grabowskiego zabrał się do przygotowania rozprawy doktorskiej z historii polskiego kaznodziejstwa. Choć wkrótce zrezygnował z starań o stopień naukowy, prowadził krytyczne badania i opublikował kilka rozpraw z przeszłości kaznodziejstwa. Zamiłowanie do dziejów ojczystych w ni-

czym nie pomniejszało jego pasji współczesnością. Z tej pasji powstał szereg artykułów publicystycznych i jego współpraca z „Głosem Narodu", „Wielkopolaninem Ilustrowanym" i „Dziennikiem Poznańskim", w którym prowadził dział religijny. Przede wszystkim jednak powstało największe jego dzieło „Roczniki Katolickie", wydawane od 1923 r. W 15 tomach zamknął bogatą treść ówczesnego życia Kościoła Powszechnego, szczególnie wszakże Kościoła w Polsce. Z czasem zdobył kilku współpracowników, lecz przygotowywali oni małe działy. Zdecydowaną większość prac redaktorskich i wydawniczych prowadził sam, nie ograniczając się do podawania wiadomości z życia Kościoła, lecz w formie dodatków wprowadzając osobne rozprawy, szeroko też uwzględniając recenzje książek. „Roczniki" ks. Cieszyńskiego stanowią dzisiaj bogate źródło do dziejów Kościoła w okresie międzywojennym, szczególnie misji katolickch i polskiego wychodźstwa. Obdarzony talentem literackim, oczytany w polskiej i zagranicznej literaturze, należał do Związku Zawodowego Literatów Polskich i brał udział w „czwartkach literackich" w pałacu Działyńskich w Poznaniu. Urzeczony był staropolskimi tekstami, pragnął wydać takie teksty kaznodziejskie, dlatego zaproponował i opracował zasady wydawania szeroko zakrojonej kolekcji „Biblioteka kaznodziejów polskich". Swoje wyjazdy za granicę, łączył najczęściej z udziałem w Kongresach Eucharystycznych, w Lourdes (1914), Kartaginie (1930), Dublinie (1932), Buneos Aires (1934) i Budapeszcie (1938). Podczas podróży nie tylko zbierał materiały do swoich „Roczników", ale przeżyte wrażenia opisywał w osobnych książkach.

Zaledwie narodził się faszyzm, ks. Cieszyński już w 1923 r. wskazywał na jego niebezpieczeństwo. Sam padł ofiarą hitlerowskiego faszyzmu. Aresztowany 18 IV 1941 r., poddany brutalnym przesłuchaniom, został przez sąd specjalny skazany na 5 lat ciężkiego więzienia w Rawiczu. Szykanowany tam nadal, poniewierany i bity, zmarł w więzieniu 23 IX 1942 r.

I.

1. Duchowieństwo a walka z alkoholizmem. Z niem. przełożył... P. 1910 Druk. „Pracy i Spółki" 16° s. 43.

2. Lokale bezalkoholowe i „Wyzwolenie". *Mies. dla Popierania Trzeźwości.* R. 7: 1910 s. 157-159.

3. Lekarze wobec sprawy alkoholowej. *Mies. dla Popier. Trzeźwości.* R. 7: 1910 s. 129-131.

4. Pochód nowej potęgi. *Świt.* R. 8: 1911 s. 3-4.

5. Duchowieństwo angielskie a ruch przeciwalkoholowy, Mathew i Manning. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 6: 1911 s. 18-22, 154-168.

6. Wiec Królowej Korony Polskiej. *Przew. Katol.* R. 17: 1911 nr 37 s. 287.

7. Dążenia przeciwalkoholowe w dramacie. *Świt.* R. 8: 1911 s. 13-15.

8. Czym Skarga być winien dla nas? P. 1912 Druk. św. Wojciecha 16° s. 36. — Toż [fragment]: Skarga, wieszcz i prorok narodowy. *Filareta.* R. 2: 1912 nr 9 s. 257-263.

9. Rec.: K. WOJCIECHOWSKI: Piotr Skarga. Lw. 1912. *Filareta.* R. 2: 1912 nr 9 s. 282-283.

10. Rec.: Cz. ŁUKASZEWICZ: Piotr Skarga. Oberhausen 1912. *Filareta.* R. 2: 1912 nr 9 s. 283.

11. Rec.: K. KANTAK: Dzieje Kościoła polskiego. T. 1. Gdańsk. P. 1912. *Filareta.* R. 2: 1912 nr 6 s. 185-188.

12. Rec.: K. KANTAK: Kościół i państwo. P. 1911. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 7: 1912 s. 393-394.

13. Rec.: *Pamiętnik Literacki.* R. IX z. 1-4. Lw. 1910. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 7: 1912 s 65-68.

14. Orator fit. *Filareta.* R. 3: 1913 nr 3 s. 85-88, 103-106, 132-134.

15. Rec.: Z. WASILEWSKI: Myśl przebudowy. Rozmowy z młodym przyjacielem. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 9: 1913 s. 302-303.

16. Kościół a nowoczesny ruch przeciwalkoholowy. Szkice historyczno-społeczne z przedm. ks. Kazimierza Niesiołow-

skiego. P. 1914 Druk. św. Wojc. 8° s. 121, nlb. 3.

17. Ecce homo! Siedem kazań pasyjnych wygłoszonych w Jagiellońskim kościele Bożego Ciała w Poznaniu. P. 1914 Druk. św. Wojc. 16° s. nlb. 4, 67, nlb. 1.

18. Triumf wzniosłej idei we „wielkiej wojnie 1914 r.". *Robotnik.* R. 10: 1914 nr 47.

19. Rec.: *Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego.* 1911. T. XXXVII. P. 1912. *Ruch Kultur.* R. 1: 1914 s. 45-46.

20. Rec.: M. MAETERLINCK: Marie Madeleine, pièce en 3 actes. 1913 r. *Ruch Kultur.* R. 1: 1914 s. 46-47.

21. Dodatek bibliograficzny. *Ruch Kultur.* R. 1: 1914 s. 48-50.

22. Przegląd piśmiennictwa. *Ruch Kultur.* R. 1: 1914 s. 89-94, 141-143, 186-190, 235-239, 287-290, 384-388.

23. Rec.: R. BENSON: The Dam of All. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 12: 1914 s. 62-64.

24. Rec.: Bp BANDURSKI: Ciężka służba. Zbiorowe wydanie opowieści. Lw. 1914. *Mies. Kośc. „Unitas".* T. 11: 1914 s. 226-227.

25. Teologia Lucyana Rydla. *Ruch Kultur.* R. 1: 1914 s. 164-168.

26. Rec.: S. ŁUKOMSKI: Koźmin Wielki i Nowy. Monografia historyczna. P. 1914. *Ruch Kultur.* R. 1: 1914 s. 334-337.

27. Współautor: Powstanie naród przeciw narodowi. Zbiór kazań o wojnie. P. 1915 Druk. Św. Wojciecha 8° s. VIII, 120.

28. I krwawo płonie śnieg... *Przew. Katol.* R. 21: 1915 nr 10 s. 110.

29. Dzieje Kościoła w XIX wieku. *Przew. Katol.* R. 21: 1915 nr 28 s. 333-338; nr 30 s. 355-357; nr 32 s. 382-383; nr 33 s. 390-391; nr 39 s. 458-459; nr 40 s. 470-471; nr 48 s. 566-569; nr 49 s. 574; nr 50 s. 585-586; nr 51 s. 596-597.

30. Z naszej podróży do Lourdes. P. 1916 Druk. Katolicka B. Winiewicz 16° s. 118, nlb. 3, tabl. k. 10.

31. Polska przedmurzem chrześcijaństwa. P. 1916 Druk. B. Winiewicz 16° s. 21.

32. Najstarsze kazania polskie. Kazania świętokrzyskie. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 20: 1916 s. 147-152, 216-220.

33. Papież uczony i społecznik. *Przew. Katol.* R. 22: 1916 nr 3 s. 22-23; nr 5 s. 50-51; nr 6 s. 62-64; nr 7 s. 70-71.

34. Obrazki z misji katolickich. W „złotych" Indiach. *Przew. Katol.* R. 22: 1916 nr 9 s. 91-93; nr 11 s. 117-118; nr 12 s. 129-130.

35. Z poselstwem papieskim przez Indie. *Przew. Katol.* R. 22: 1916 nr 23 s. 232-233.

36. Za Gangesem. W Birmanii. *Przew. Katol.* R. 22: 1916 nr 33 s. 323-324; nr 34 s. 332-333.

37. Red.: *Słowo Boże.* Dodatek tygodniowy do *Przewodnika Katolickiego.* R. 19: 1916 — R. 27: 1924.

38. „Słowo Boże". *Przew. Katol.* R. 22: 1916 Dodatek I nr 5.

39. Czytajcie „Słowo Boże". *Przew. Katol.* R. 22: 1916 nr 38 s. 368.

40. Czytajcie „Słowo Boże". *Przew. Katol.* R. 22: 1916 nr 52 s. 484.

41. Wojna o Państwo Kościelne w roku 1860. Udział Polaków z uwzględnieniem niedrukowanych pamiętników I. Jezierskiego. Szkic historyczny z 4 ilustr. P. 1917 Druk. św. Wojciecha 8° s. nlb. 6, 50, nlb. 2.

42. Mowa ku czci Tadeusza Kościuszki wygłoszona w setną rocznicę jego zgonu w Bydgoszczy dnia 15 października 1917 r. Przez... P. 1917 Druk. B. Winiewicz 8° s. 15.

43. Procesja Bożego Ciała wśród Wielkiej Wojny. Kazanie. P. 1917 Druk. B. Winiewicz 16° s. 18.

44. Mowa wygłoszona na nabożeństwie żałobnym za śp. Henryka Sienkiewicza w Poznaniu w kościele M. B. Bolesnej na Łazarzu dnia 21-go stycznia 1917 r. P. 1917 K. Maliński 4° s. 23, ilustr.

45. Mowa żałobna przy zwłokach Franciszki z Bombickich Bocianowej. P. 1917 Druk. B. Winiewicz 16° s. 12.

46. Polskie kazania w XV w. i Paterek z Szamotuł, kaznodzieja maryjny. P. 1917 Druk. B. Winiewicz 8° s. 32.

47. Rec.: Opowieści Chrystusowe przez Marię CZESKĄ. P. 1917. *Prz. Powsz.* T. 136: 1917 s. 478-484.

48. Rec.: Al. BRÜCKNER: Walka o język. Lw. 1917. *Prz. Powsz.* T. 137/138: 1917 s. 105-111.

49. Rec.: J. S. PELCZAR: Zarys dziejów kaznodziejstwa w Polsce. Kr. 1917. *Prz. Powsz.* T. 137/138: 1917 s. 225-228.

50. Mowy ku czci Kościuszki przed stu laty wygłoszone. *Prz. Powsz.* T. 139/140: 1918 s. 469-479, 611-624.

51. Historyczna trylogia Reymonta. *Prz. Powsz.* T. 139/140: 1918 s. 753-765.

52. Z ruchu naukowego w Poznaniu. *Aten. Kapł.* T. 15: 1918 s. 184-187.

53. Dominikanin Paweł Sarbin, inkwizytor i kaznodzieja poznański. Obrazek historyczny z czasów reformacji. *Aten. Kapł.* T. 15: 1918 s. 81-101. Odb. Włocławek 1918 s. 20.

54. Mowa poświęcona pamięci Dąbrowskiego w setną rocznicę jego zgonu. P. 1918 Druk. Winiewicza 8° s. 18.

55. A oni poszli za Nim. Osoby z dziejów Męki Pańskiej. 6 kazań pasyjnych wygłoszonych w katedrze poznańskiej 1917 r. P. 1918 Druk. św. Wojciecha 8° s. nlb. 4, 97, nlb. 3. — Toż. Wyd. 2. P. 1919 Druk.

św. Wojciecha 8° s. IX, nlb. 1, 94, nlb. 2.

56. Wawelskie panegiryki ku czci bł. Wincentego à Paulo z roku 1730. *Gaz. Kośc.* R. 25: 1918 nr 1-2.

57. Orator fit. Słów kilka o wymowie P. 1919 Druk. Winiewicza 8° s. 27.

58. Z najnowszej homiletyki biblijnej. P. 1919 Druk. B. Winiewicza 8° s. 16.

59. Rec.: A. DONDERS: P. Bonawentura O. Pr., ein Lebensbild. Freiburg im Br. 1918. *Prz. Powsz.* T. 143/144: 1919 s. 60-63.

60. Rec.: J. TUWIM: Czychanie na Boga. W. 1918. *Prz. Powsz.* T. 143/144: 1919 s. 177-181.

61. Szarzyńskiego Struś — Sienkiewicza Podbipięta. *Prz. Powsz.* T. 143/144: 1919 s. 246-249.

62. Alkoholizm w zwierciadle naszego piśmiennictwa. *Świt.* R. 16: 1919 s. 28-30, 43-44, 56-59.

63. W rocznicę Konstytucji Trzeciego Maja. Mowa. P. 1919 Druk. Winiewicza 8° s. 22.

64. Z najnowszej powieści polskiej. *Prz. Powsz.* T. 141/142: 1919 s. 48-59.

65. Św. Augustyn na tle kazań świeżo odkrytych. *Prz. Powsz.* T. 141/142: 1919 s. 432-444.

66. Powstanie i znaczenie Konstytucji 3 Maja. *Przew. Społ.* R. 1: 1919/20 s. 303-310.

67. Przekujcie pługi wasze na miecze. Mowa wygłoszona 22 8 1920 r. na nabożeństwie wojennym u Dominikanów w Poznaniu. P. 1921 Księg. św. Wojciecha 8° s. 15.

68. Z dziejów kaznodziejstwa w Polsce. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 s. 65-89. — Toż. Odb. Lw. 1920 8° s. 24.

69. Cząstka postylli XVI w. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 s. 242-262.

70. Kazania o Konstytucji 3 Maja przed 128 laty. *Prz. Powsz.* T. 145/146: 1920 s. 282-296.

71. Rec.: J. S. ADAMSKI: Kazania na uroczystości polskich świętych i błogosławionych. P. 1920. T. 1-2. *Prz. Powsz.* T. 147/148: 1920 s. 336-339.

72. O kołach homiletycznych. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 s. 40-41, 71.

73. Akademia ku czci ks. kard. Prymasa. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 s. 128-129.

74. Św. Józef, potężny opiekun uciśnionych i pracujących. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 s. 41-43.

75. Włoski konwertyta. *Gaz. Kośc.* R. 28: 1921 s. 262-263.

76. Katolickie prądy we Francji. *Gaz. Kośc.* R. 28: 1921 s. 269-270.

77. Religijna tęsknota duszy nowoczesnej a chrześcijaństwo. Kazanie. *Gaz. Kośc.* T. 28: 1921 s. 110-113, 122-125.

78. Czy Poznańskie jeszcze „Beocją"? *Gaz. Kośc.* R. 28: 1921 s. 150.

79. Lud jak lew się podniesie. Zbiór kazań i mów kościelnonarodowych. P. 1921 nakł. Tow. Akc. 8° s. 154.

80. Z najnowszych czasopism teologicznych i półteologicznych. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 8: 1921 s. 365-372.

81. O pismach homiletycznych. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 8: 1921 s. 654-672.

82. Z działalności i życia duchowieństwa wielkopolskiego. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 8: 1921 s. 754-756.

83. Abstynencja przymusowa czy dobrowolna? Uwagi ks. Cieszyńskiego. *Prz. Powsz.* T. 149/150: 1921 s. 150-151.

84. Rec.: W. KRYNICKI: Wymowa święta, podręcznik do teorii kaznodziejstwa. Wyd. 2. P. 1921. *Prz. Powsz.* T. 149/150: 1921 s. 210-213.

85. Rec.: Wydawnictwa „Zdroju". *Prz. Powsz.* T. 149/150: 1921 s. 294-297.

86. Rec.: P. Bonawentura KROTZ: Das ewige Licht. Predigten und Reden, hrsg. v. Dr Adolf Donders. Freiburg im Br. 1920. *Prz. Powsz.* T. 151/152: 1921 s. 77-79.

87. Rec.: T. RITTNER: Duch w mieście. W. 1921; TENŻE: Między nocą a brzaskiem. W. 1921. *Prz. Powsz.* T. 151/152: 1921 s. 350-353.

88. Rec.: P. DIELS: Die altpolnischen Predidten aus Heiligenkreuz. Berlin 1921. *Prz. Powsz.* T. 151/152: 1921 s. 427-429.

89. Badania nad reformacją polską, ich potrzeba i zadania. *Dz. Pozn.* R. 1921 nr 92.

90. Rec.: S. ŻUKOWSKI: Pismo św. w kazaniu, zarys metody. Lw. 1921. *Prz. Teol.* R. 2: 1921 s. 80-83.

91. „Pszczółka" czy „pająk". *Wiad. dla Duchow.* R. 8: 1921 s. 117-119.

92. Miecz ducha. Zbiór kazań kwadransowych na niedziele całego roku. P. 1922 Druk. Dziennika Poznańskiego 8° s. nlb. 2, 292, nlb. 2.

93. Cerkiew w Caracie i Sowdepii. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 9: 1922 s. 61-64.

94. Wujek a początki baroku w kaznodziejstwie. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 9: 1922 s. 108-118.

95. Z działalności duchowieństwa polskiego w Ameryce. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 9: 1922 s. 163-165, 180-190.

96. Z literatury francuskiej. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 9: 1922 s. 265-270.

97. Z niedoli i doli katolików w Niemczech. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 9: 1922 s. 291-295.

98. Poesis sacra. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 9: 1922 s. 326-330.

99. O stosunkach religijnych na Litwie. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 9: 1922 s. 346-351.

100. Z najnowszych wydawnictw po-

znańskich. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 9: 1922 s. 416-421.

101. Królestwo sowieckiego antychrysta. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 9: 1922 s. 463-471.

102. Z najnowszych wydawnictw „Św. Wojciecha". *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 9: 1922 s. 477-483.

103. Polska pieśń żołnierska. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 9: 1922 s. 517-525, 570-583.

104. Bibliografia. Z krainy piękna. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 9: 1922 s. 535-543.

105. Katolicka Belgia i jej prymas. *Gaz. Kośc.* R. 29: 1922 s. 40-41.

106. Z działalności duchowieństwa polskiego w Ameryce. *Gaz. Kośc.* R. 29: 1922 s. 102-103.

107. Pius XI jako uczony. *Gaz. Kośc.* R. 29: 1922 s. 389-390.

108. O krytycyzm w sprawach liberalizmu polskiego. *Gaz. Kośc.* R. 29: 1922 s. 15.

109. Listy z Czechosłowacji. *Gaz. Kośc.* R. 29: 1922 s. 444-445.

110. Rec.: I. MATUSZEWSKI: Studia o Żeromskim i Wyspiańskim. W. *Prz. Powsz.* T. 153/154: 1922 s. 60-62.

111. Rec.: T. GRABOWSKI: Literatura luterska w Polsce wieku XVI (1530-1630). P. 1920. *Prz. Powsz.* T. 153/154: 1922 s. 135-139.

112. Rec.: J. LEBRETON: La Resurection de la Pologne. Paris 1920; A. BAUDRILLART: Une campagne française. Paris 1918; R. PINON: L'Europe nouvelle et le catholicisme. Paris 1921. *Prz. Powsz.* T. 153/154: 1922 s. 292-295.

113. Rec.: S. PAPÉE: Henryk Sienkiewicz jako humorysta. P. 1922. *Prz. Powsz.* T. 153/154: s. 385-387.

114. Rec.: K. KOLBUSZEWSKI: Postyllografia XVI i XVII w. Kr. 1921. *Prz. Powsz.* T. 155/156: 1922 s. 260-264.

115. Rec.: F. BŁOTNICKI: Kwiaty przydrożne. Poezje. Lw. 1922. *Wiad. dla Duchow.* R. 9: 1922 s. 151.

116. Z najnowszych prądów w Kościele czeskim. *Wiad. dla Duchow.* R. 9: 1922 s. 223-227.

117. *Roczniki Katolickie.* Rok 1922. Skreślił... P. 1923 Druk. św. Wojciecha. 16° s. XIV, nlb. 2, 444. — Toż. Rok II za rok 1923. Spisał... P. 1924 Druk. Diec. w Łomży 16° s. XXIII, nlb. 1, 640. — Toż. Rok III za rok 1924. P. 1925 Druk. Diec. w Łomży 16° s. XXIII, nlb,. 1, 544. — Toż. Rok IV. [Z ilustracjami] Na Rok Pański 1926 spisał... P. 1926 Druk. Diec. w Łomży 16° s. XXIX, 528. — Toż. Rok V. na Rok Pański 1927 spisał... P. 1927 Druk. Salezjańskie Zakł. Graf. w Warszawie 16° s XLV, 611, nlb. 13. — Toż. Rok VI. na rok Pański 1928. Współpracowali XX: dr Jan Korzonkiewicz, dr Zygmunt Pilch i Ign. Posadzy. P. 1928 Druk. Diec. w Łomży 16° s. XXXV, nlb. 1, 699, nlb. 9. — Toż. Na Rok Pański 1929. Rok VII. P. 1929 Druk. Diec. w Łomży 16° s. XXIII, nlb. 1, 564. — Toż. Na Rok Pański 1930. Rok VIII. Współpracowali: XX. dr Wacław Kosiński, dr Michał Kordel, Hugon Król. P. 1930 Druk. Diec. w Łomży 16° s. XX, nlb. 2, 538, nlb. 6. — Toż. Na Rok Pański 1931. Tom IX. Współpracowali: XX. Stefan Grelewski, Michał Kordel, dr Wacław Kosiński. P. 1931 Druk. Diec. w Łomży 16° s. XVI, 544, nlb. 8. — Toż. Na Rok Pański 1932. Tom X. P. 1932 Druk. Diec. w Łomży 16° s. XVI, 470, nlb. 10. — Toż. Na Rok Pański 1933. Tom XI. Współpracowali: Siostra Rudnicka, XX. J. Łuczak, Wł. Karasiewicz, Zawidzki i St. Misiaszek. P. 1933 Druk. Diec. w Łomży 16° s. XIV, nlb. 2, 532, nlb. 4. — Toż. Na Rok Pański 1934. Tom XII. Współpracowali: XX. Kamil J. Kantak, dr Józef Łuczak, St. Misiaszek, Tadeusz Rzewuski i prof. St. Torosiewicz. P. 1934 Druk. Diec w Łomży 16° s. XII, 508, nlb. 4. — Toż. Na Rok Pański 1936 (za lata 1934 i 1935). Tom XIII. P. 1936 Druk. Diec. w Łomży 16° s. XII, 448, nlb. 2. — Toż. Na Rok Pański 1937. Tom XIV. P. 1937 Druk. Diec. W Łomży 16° s. XI, nlb. 1, 388, nlb. 4. — Toż. Na Rok Pański 1938. Tom XV. P. 1938 Druk. Diec. w Łomży 16° s. XI, nlb. 1, 382, nlb. 4. — Toż. Na Rok Pański 1939. Tom XVI. P. 1939 Druk. Diec. w Łomża 16° s. XI, nlb. 1, 384, nlb. 4.

118. Współred.: *Przegląd Homiletyczny.* Kielce. R. 1: 1923 z. 1 — R. 17: 1939 z. 2.

119. Pisma homiletyczne. *Prz. Hom.* R. 1: 1923 s. 3-18.

120. W rocznicę Konstytucji Trzeciego Maja (Szkic). *Prz. Hom.* R. 1: 1923 s. 140-143.

121. Rec.: J. TEODOROWICZ: Na przełomie. Przemówienia i kazania narodowe. P. 1923. *Prz. Hom.* R. 1: 1923 s. 303-306.

122. Rec.: J. S. ADAMSKI: Kazania o Najśw. Sercu Jezusowym. Mikołów 1923. *Prz. Hom.* R. 1: 1923 s. 312-313.

123. Z prerii beletrystyki. *Prz. Kość.* [Chicago]. R. 10: 1923 s. 84-95.

124. Lithuania Catholica. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 10: 1923 s. 149-161.

125. Odrodzenie katolicyzmu w Anglii. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 10: 1923 s. 205-210.

126. W rocznicę Konstytucji 3 Maja. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 10: 1923 s. 291-302.

127. Pamiętniki z krainy czerwonej grozy. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 10: 1923 s. 606-611, 667-674.

128. Listy z katolickiej Holandii. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 10: 1923 s. 648-659.

129. Z doli i niedoli katolików w Ameryce. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 65-66, 80, 89.

130. Uniwersytet Lubelski, jego powstanie i rozwój. P. 1924 Druk. św. Wojciecha 16° s. 20.

131. Konferencje św. Wincentego à Paulo. Łomża 1924 Druk. Diec. 8° s. 15.

132. U świaszczenników na Wołyniu. *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 139-141, 154-155.

133. Rozwój katolicyzmu w Stanach Zjednoczonych. *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 201-202, 210-212.

134. Odrodzenie katolickie w republikach polsko-amerykańskich. *Prz. Katol.* R. 3 powojenny: 1924 s. 212-214.

135. „Reunion" w Anglii. *Prz. Katol.* R. 3 powojenny: 1924 s. 296-297.

136. O kolędach polskich. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 11: 1924 s. 32-43, 97-107.

137. Jakie widoki ma apostolstwo Kościoła w kraju antychrysta? *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 11: 1924 s. 340-349, 409-418, 467-474.

138. Kongres Eucharystyczny w Amsterdami. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 11: 1924 R. 11: 1924 s. 553-562.

139. Błękitno-żółta cerkiew na Ukrainie. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 11: 1924 s. 585-590.

140. Szkice z Holandii. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 11: 1924 s. 630-634, 695-700.

141. Rec.: L. NIEDBAŁ: Z łowisk wielkopolskich. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 11: 1924 s. 427-429.

142. Rec.: Z. KOSSAK-SZCZUSKA: Beatus Scelus. Kr. 1924. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 11: 1924 s. 362-364.

143. Co pisze ameryk:ańska prasa o zaborze dóbr kościelnychw Polsce? *Wiad. Past.* Dodatek do *Mies. Kośc. Archid. Gniezn. i Pozn.* R. 1: 1924 nr 1/2.

144. Z ruchu katolickiego w Jugosławii. *Wiad. dla Duchow.* R. 11: 1924 s. 15-19.

145. Rec.: T. HAŁUSZCZYNSKYJ: Zaczynja sw. Pyśma w propwiednyctwi, homiletyczno-biblijna studia. Lwiw 1923. *Prz. Hom.* R. 2: 1924 s. 148-150.

146. Po tem poznają wszyscy... *Przew. Katol.* R. 31: 1925. Dodat. do nr 1 s. 9-10.

147. Posłannictwo Kościoła. *Przew. Katol.* R. 31: 1925 nr 10 s. 125-126.

148. Prawo rozwoju. *Przew. Katol,* R. 31: 1925 nr 13 s. 164-165.

149. Obrzędy Wielkiego Tygodnia. *Przew. Katol.* R. 31: 1925 nr 14 s. 177-178.

150. Rozwój Kościoła w pierwszych wiekach. *Przew. Katol.* R. 31: 1925 nr 35 s. 443.

151. Człowiek czynu [św. Paweł]. *Przew. Katol.* R. 31: 1925 nr 26 s. 326.

152. Świadectwo Krwi. *Przew. Katol.* R. 31: 1925 nr 32 s. 456-457.

153. Rec.: Z. PILCH: Odrzucenie Mesjasza jako następstwo grzechów narodu żydowskiego. Cykl kazań pasyjnych. Kielce 1925. *Wiad. dla Duchow.* R. 12: 1925 nr 1 s. 29.

154. Z katolickiego ruchu misyjnego. *Wiad. dla Duchow.* R. 12: 1925 nr 2 s. 13-18.

155. Zmierzch „wschodniego papiestwa". *Wiad. dla Duchow.* R. 12: 1925 nr 7/9 s. 55-57.

156. Wśród wulkanów środkowo-amerykańskich. *Wiad. dla Duchow.* R. 12: 1925 nr 7/9 s. 64-68.

157. Duch Husa redivivus. *Wiad. dla Duchow.* R. 12: 1925 nr 10/12 s. 62-71.

158. Wystawa misyjna w Rzymie. Etnologia na wystawie misyjnej. *Aten. Kapł.* T. 16: 1919/1925 s. 94-98.

159. Z międzymorza dalekiego i wysp antylskich. *Prz. Katol.* R. 4 powojenny: 1925 s. 442-444.

160. Zabiegi około „zjednoczenia". *Prz. Katol. R.* 4 powojenny: 1925 s. 629-631, 694-695.

161. Jak poseł Czapiński „umiejętnie" cytuje. *Prz. Katol.* R. 4 powojenny: 1925 s. 633-634.

162. Pohańbienie Fanaru. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 243-244.

163. Z chaosu unickiego w Polsce. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 377-380, 389-392.

164. Walka kulturalna w Meksyku. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 388-390. — Toż. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 12: 1925 s. 555-558.

165. Z powrotem. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 437-440, 449-452.

166. Czy Francja jeszcze katolicką? *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 509-512, 521-525.

167. Z naszej pielgrzymki do Wiecznego Miasta. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 12: 1925 s. 425-432.

168. Wśród pól i prerii misyjnych w Watykanie. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 12: 1925 s. 490-494.

169. Z rozgwaru prac i walk argentyńskich. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 12: 1925 s. 612-617.

170. Bilans Katolicki za Rok Pański 1925. *Aten. Kapł.* T. 17: 1926 s. 292-297.

171. Życie religijne Polaków w Brazylii. P. 1926 Druk. Diec. w Łomży 16° s. 76.

172. Wszystkim dla wszystkich stałem się. Zbiór kazań przygodnych. P. 1926 Druk. Diec. w Łomży 16° s. 162.

173. Encyklika o Patronie Akcji Katolickiej. *Przew. Społ.* R. 7: 1926 s. 297-301.

174. Polacy pod zielono-żółtą banderą. *Wiad. dla Duchow.* R. 13: 1926 nr 6 s. 9-17.

175. Encyklika papieska o misjach.

Wiad. dla Duchow. R. 13: 1926 nr 7/9 s. 30-34.

176. Wielki kardynał belgijski. *Prz. Katol.* R. 5 powojenny: 1926 s. 487-489, 501-503.

177. Rewolucyjny sfinks. *Prąd.* R. 1926 s. 145-152.

178. Czyżby już rekatolizacja Niemiec? *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 s. 87-88, 99-101.

179. Pierwszy prymas Polski odrodzonej. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 s. 219-222.

180. Diecezja nad Narwią i jej pierwszy biskup. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 s. 415-417.

181. Z Kongresu eucharystycznego w Chicago. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 s. 533-536.

182. Rec.: K. MAZURKIEWICZ: Benedykt Herbest, pedagog organizator szkoły polskiej XVI wieku. P. 1925. *Prz. Hom.* R. 4: 1926 s. 147-148.

183. Potężny rozwój katolicyzmu w Brazylii. *Aten. Kapł.* T. 18: 1926 s. 189-196.

184. Życie religijne Polaków w Brazylii. *Aten. Kapł.* T. 18: 1926 s. 196-203.

185. Wszystkim dla wszystkich stałem się. Zbiór kazań przygodnych. P. 1927 Druk. Salezj. Zakł. Graf. 8° s. IX, 162.

186. Sprawa „teologa-poety'" Józefa Wittiga i jego dzieł. *Aten. Kapł.* T. 19: 1927 s. 170-178.

187. Z prześladowań religijnych w Meksyku. *Aten. Kapł.* T. 19: 1927 s. 170-178; T. 20: 1927 s. 284-293.

188. Rec.: St. DURZYŃSKI: Światło! Zbawienie? P. 1927. *Prz. Hom.* R. 5: 1927 s. 230.

189. Z życia religijnego Jankesów. *Gaz. Kośc.* R. 34: 1927 s. 49-51.

190. O nowy styl kaznodziejski. *Gaz. Kośc.* R. 34: 1927 s. 324-326.

191. W ślad za arcybiskupem poprzez Grodzieńszczyznę. *Gaz. Kośc.* R. 34: 1927 s. 338-339, 352-353, 361-362, 375-376, 386-387.

192. Pożyteczne wydawnictwo. *Wiad. dla Duchow.* R. 14: 1927 s. 15-16.

193. W słońcu i mroku. *Wiad. dla Duchow.* R. 14: 1927 s. 45-51.

194. Poeta miłościwej zadumy (Emil Zegadłowicz). *Wiad. dla Duchow.* R. 14: 1927 s. 228-236.

195. W Częstochowie rumuńskiej na odpuście. *Wiad. dla Duchow.* R. 14: 1927 s. 363-366.

196. Roczniki Katolickie. 1928 t. VI. [Zapowiedź]. *Wiad. dla Duchow.* R. 14: 1927 s. 382.

197. Z życia religijnego Jankesów. *Gaz. Kośc.* R. 34: 1927 s. 49-51.

198. Odrodzenie katolickie w Portugalii. *Gaz. Kośc.* R. 34: 1927 s. 183-185.

199. Kościół a esperanto. Wielkie Hajduki 1928 Pol. Kat. Unia Esp. 16° s. 10.

200. Wśród pieśni i kadzideł. Garść impresji religijnych. P. 1928 Druk. Diec. w Łomży 16° s. 79.

201. Na szlaku nowoczesnej poezji. (Przyczynek do syntezy najnowszych prądów). *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 78-81, 112-115.

202. We władztwie pastorału płockiego. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 238-245.

203. O faryzejskim kwasie masonerii. W: *Akcja Katolicka.* Zbiór kazań. P. 1928 s. 170-185.

204. Polacy w znaku Południowego Krzyża. *Rodzina Polska.* R. 2: 1928 s. 266-268.

205. W szponach krwawego tyrana. *Rodzina Polska.* R. 2: 1928 s. 350-360.

206. Wśród przodowników białej rasy. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 297-301; R. 16: 1929 s. 15-19.

207. Z życia anglikanizmu. *Aten. Kapł.* T. 23: 1929 s. 57-63.

208. Radosny przełom w Meksyku. *Aten. Kapł.* R. 24: 1929 s. 496-503.

209. Maurassizm, jego ideologia i rozwój. *Spraw. PTPN.* R. 3: 1929 nr 3 s. 58-59.

210. O nowy język kaznodziejski. *Prz. Hom.* R. 7: 1929 s. 113-120.

211. Masoneria i rotaryzm. *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 25-27. 40-41.

212. Akcja Katolicka w Hiszpanii. *Prz. Katol.* R. 67: 1929 s. 344.

213. Z życia katolików i Polaków w Ameryce. *Prz. Katol.* R. 67: 1929 s. 690-693.

214. Maurrasizm, jego ideologia i taktyka. *Prz. Katol.* R. 67: 1929 s. 417-418, 433-435.

215. Czeski poeta — mistyk. *Prz. Katol.* R. 67: 1929 s. 757-759.

216. Izrael współczesny a katolicyzm. *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 137-138, 148-149, 158-160.

217. Uznanie dla uczonego wielkopolskiego. (Prof. Bolesław Erzepki). *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 184-186.

218. W cieniu świątyń wileńskich. *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 507-508, 517-518, 541-542, 554-555.

219. Z życia katolickiego w Kanadzie. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 343-345; R. 19: 1930 s. 11-14.

220. Rec.: J. KORZENIOWSKI: Majster i czeladnik. Wyd. W. Zukerkandla. *Świt.* R. 26: 1929 s. 35.

221. Z krainy św. Wacława. *Aten. Kapł.* T. 25: 1930 s. 53-64.

222. O odnowę języka kaznodziejskiego. *Prz. Hom.* R. 8: 1930 s. 118-123.

223. Rec.: Kazania pasyjne. X. dr Kazimierz KOWALSKI. P. 1930 *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 122-123.

224. Rec.: A. BASTRZYKOWSKI: Zabytki kościelnego budownictwa drzewnego w diecezji sandomierskiej. Kr. 1930. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 259.

225. W znaku Południowego Krzyża. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 263-270, 298, 303, 325-329.

226. Rec.: H. PINARD DE LA BOULLAYE: Jésus et l'Histoire. Paris 1929. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 153.

227. Rec.: E. KREBS: Um die Erde. Paderborn 1929. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 288.

228. Rec.: Wilhelm VON KEPPLER: Im Morgenland, Reisebilder. Freiburg im Breisgau 1930. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 288-289.

229. Kartagina wczorajsza i dzisiejsza. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 273-275.

230. Katolicy w Stanach Zjednoczonych. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 581-583.

231. Ku odrodzeniu Austrii. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 673-675.

232. Odrodzeniu Hiszpanii. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 4-6, 20-21.

233. Stosunek nuncjusza Pacellego do Niemiec. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 194-195.

234. Kanada, kraj przyszłości dla katolików i Polaków. *Gaz. Kośc.* R. 37: 1930 s. 67-68.

235. Nowy Atlas hierarchiczny. [C. STREIT: Atlas Hierarchicus. Paderbonae 1929]. *Gaz. Kośc.* R. 37: 1930 s. 327-328.

236. Przełom w życiu Polaków amerykańskich. *Gaz. Kośc.* R. 37: 1930 s. 461-462, 479.

237. Organizacja dobroczynności we Francji i w Polsce. *Gaz. Kośc.* R. 1930 s. 488-489.

238. Z religijnych poglądów Masaryka. *Gaz. Kośc.* R. 37: 1930 s. 537-538, 550-551.

239. Pogląd na sekciarstwo polskie, jego rozwój i znamiona. W: *Pamiętnik kursu duszpasterskiego w sprawie sekciarstwa i innowierstwa.* P. 1931 s. 1-10.

240. Z walki i prac katolików niemieckich. *Aten. Kapł.* T. 27: 1931 s. 464-470.

241. Rec.: Annuaire Pontifical Catholique. Paris 1931. *Aten. Kapł.* T. 28: 1931 s. 306-308.

242. Z krainy długich zim i złotej pszenicy. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 52-59.

243. Rec.: P. SIWEK: W pogoni za nieskończonością. Kr. 1930. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 257-258.

244. Składajmy hołd Królowej naszej! *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 18 s. 322.

245. Dzieje Kościoła polskiego. *Prz. Katol.* R. 69: 1931 s. 132-134.

246. Z prac i walk katolików w Belgii. *Prz. Katol.* R. 69: 1931 s. 6-9.

247. Przełom w Japonii. *Prz. Katol.* R. 69: 1931 s. 70-73.

248. Katolicyzm francuski się broni. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 s. 25-26, 38-40.

249. Hodurowcy prą naprzód. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 s. 115-116, 124-125.

250. W obronie „Roczników Katolickich. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 s. 220-222.

251. Najnowsza Historia Kościoła. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 s. 260, 272-273.

252. Nowożytne dzieje Kościoła. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 s. 291-292.

253. Zatarg włosko-watykański. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 s. 419-420, 436-438.

254. Z życia katolików w Stanach Zjednoczonych. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 s. 530-532, 546-547, 554-555, 580-581.

255. Zadania kaznodziei wobec sekciarstwa. W: *Współczesne problemy życia kościelnego na ambonie.* Zbiór referatów... P. 1932 s. 190-200.

256. Rec.: J. A. KRYŁOW: Bajki. Z rosyjskiego tłumaczył Charix. Kalisz. *Aten. Kapł.* T. 29: 1932 s. 309-310.

257. Piśmiennictwo katolickie w zwierciadle dzisiejszej doby. *Ruch Katol.* R. 2: 1932 s. 297-305.

258. Przełom w życiu Polaków za Oceanem. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 53-57, 92-95, 140-145.

259. Rec.: I. CZECHOWSKI: Krótkie kazania na niedziele i święta całego roku. P. 1930. *Rocz. Katolickie* na R. P. 1932. T. 10 s. 456.

260. Pokłosie z kongresu eucharystycznego. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 486-487.

261. Przed Kongresem Eucharystycznym w Irlandii. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 387-388.

262. Wśród uroczystości kongresowych. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 437-438.

263. Nacjonalizm litewski w walce z Kościołem. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 74-76, 86-88.

264. O poziom naszej krytyki literackiej. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 164-165.

265. Monumentum aere perennius. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 290-291, 303.

266. Czy likwidacja religii w Rosji? *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 518-519.

267. Z powrotem. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 565, 577-579.

268. Współauor: Nauczajcie wszystkie narody. Zbiór nauk o misjach. P. 1933.

269. Z życia Cerkwi unickiej w Polsce. *Aten. Kapł.* T. 32: 1933 s. 411-422.

270. Masoneria, wolnomyślicielstwo, bezbożnictwo. *Ruch Katol.* R. 3: 1933 s. 413-419.

271. Dionizjusz czy Pseudoareopagita. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 88-89, 100-101.

272. Jeszcze w sprawie „Areopagików".

(W odpowiedzi ks. prof. Szydelskiemu). *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 205-206.

273. W murach „Seminarium Zagranicznego". *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 292-293.

274. Prawosławie na Łemkowszczyźnie. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 409-410, 423-425.

275. Rozbudzenie się Japonii. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 495-496.

276. Kościół współczesny w Południowej Ameryce. *Prz. Katol.* R. 71: 1933 s. 472-473, 488-491.

277. Ne sutor ultra crepidam! *Prz. Katol.* R. 71: 1933 s. 565-566.

278. Wielki pisarz i wielki chrześcijanin. (René Bazin 1853-1932). *Prz. Katol.* R. 71: 1933 s. 183-186.

279. Hymny kościelne. Opr. ks. T. KARYŁOWSKI. W nowym przekładzie. Kr. 1932. *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 s. 66-68.

280. Odpowiedź na „List otwarty" prof. Henryka Ułaszyna. *Rocz. Katol.* na R. P. 1934. T. 12 s. 475-479.

281. Verba movent — exempla trahunt. (W sprawie Kół homiletycznych). *Prz. Hom.* R. 12: 1934 s. 232-235.

282. Rec.: A. LIGUDA: Audi Filia. Nowoczesne egzorty dla dziewcząt. *Prz. Hom.* R. 12: 1934 s. 375-376.

283. Praca duszpasterska w Ameryce Łacińskiej. *Aten. Kapł.* T. 33: 1934 s. 177-188.

284. Rec.: M. KĘPIŃSKI: Świadome macierzyństwo. P. 1934. *Aten. Kapł.* R. 34: 1934 s. 217-218.

285. Z naukowej działalności śp. ks. dr Władysława Hozakowskiego. *Aten. Kapł.* T. 34: s. 309-313.

286. Walka o młodzież i szkołę we Francji. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 23: 1934 s. 160-168.

287. Rec.: J. UMIŃSKI: Historia Kościoła. Podręcznik dla szkół akademickich. T. 1-2. Lw. 1933/34. *Prz. Katol.* R. 72: 1934 s. 36-37.

288. Rec.: K. KANTAK: Bernardyni polscy. T. 1-2. Lw. 1933. *Nowa Książka.* R. 1: 1934 s. 64.

289. Walka kulturalna w Hiszpanii. *Nasza Przyszł.* Dod. do *Przew. Katol.* R. 9: 1934 s. 34-49. — Toż. Odb. P. 1934 8° s. 34-49.

290. Przed Międzynarodowym Kongresem Eucharystycznym. *Prz. Katol.* R. 72: 1934 8° s. 34-49.

290. Przed Międzynarodowym Kongresem Eucharystycznym. *Prz. Katol.* R. 72: 1934 s. 610-611.

291. W blasku monstrancji kongresowej. *Prz. Katol.* R. 72: 1934 s. 752-753, 769-772.

292. Czy pierwszy systematyczny podręcznik historii Kościoła? *Prz. Katol.* R. 72: 1934 s. 36-37.

293. W cieniu palm i piniorów. Z podróży do Włoch i Południowej Ameryki. Potulice 1935 Nakł. Seminarium Zagr. 8° s. 338.

294. Intelektualizm i „emocjonalizm" w kaznodziejstwie. *Prz. Hom.* R. 13: 1935 s. 235-239.

295. Alkohol a dziecko. *Świt.* R. 32: 1935 s. 46-52.

296. Rec.: P. KUBICKI: Bojownicy — kapłani za sprawę Kościoła, i Ojczyzny, 1861-1915. Sandomierz 1935/1937. *Nowa Książka.* R. 2: 1935 s. 129-130; R. 4: 1937 s. 23-24.

297. Germański neopoganizm. *Prz. Katol.* R. 73: 1935 s. 378-380.

298. W obozie katolików niemieckich. *Prz. Katol.* R. 73: 1935 s. 425-426, 443-445.

299. Czy Sowiety na nowych drogach? *Prz. Katol.* R. 73: 1935 s. 539-541, 557-559.

300. W obronie „Przewodnika po beletrystyce". *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 486-487.

301. Na przełęczy. Zbiór króciutkich kazań i rozważań na tle ewangelii niedzielnych całego roku. P. 1936 Druk. Diec. w Łomży 8° s. IX, 219, nlb. 1.

302. Odrodzenie w Hiszpanii. *Prz. Katol.* R. 74: 1936 s. 117-118, 131.

303. Rygoryzm czy laksyzm. (O integralizm katolicki w krytyce). *Prz. Katol.* R. 74: 1936 s. 482-483.

304. Nowy okres prześladowania w Meksyku. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 45-46, 57-59.

305. Skarga, bojownik przeciwalkoholowy. *Świt.* R. 33: 1936 s. 164-170.

306. Rec.: Odkrycie dr Ogina. Wyd. nowe, rozsz. P. 1936. *Świt.* R. 33: 1936 s. 144.

307. Co mówią nasi zasłużeni. *Świt.* R. 33: 1936 s. 176-178.

308. Czy ustało prześladowanie w Rosji? *Mies. Kośc. dla Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 52: 1937 s. 438-441.

309. Rec.: A. JOUGAN: Kazania i przemówienia okolicznościowe. Miejsce Piastowe 1936. *Prz. Hom.* R. 15: 1937 s. 435-436.

310. Rec.: M. RODE: Kazania społeczne. P. 1937. *Rocz. Katol.* na R. P. 1937 t. 14 s. 377-378.

311. Czy w przede dniu rewolucji? *Prz. Katol.* R. 75: 1937 s. 816-818.

312. W walce o nowy światopogląd w USA. *Prz. Katol.* R. 75: 1937 s. 135-137.

313. Jak komunizuje się naród francuski? *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 6-8, 19.

314. Odrodzenie chrześcijańskie w Portugalii. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 164-165, 178-179.

315. Przewlekłość prześladowań w Me-

ksyku. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 481-482, 496-497.

316. Głos krytyczny w sprawie przekładów. *Prz. Hom.* R. 16: 1938 s. 30-35.

317. Kampania oszczerstw przeciw białej Hiszpanii. *Mies. Kośc. dla Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 53: 1938 s. 180-187.

318. Wielki Apostoł abstynencji (O. T. Mathew). *Świt.* R. 35: 1938 s. 123-130.

319. „Gens lucifuga". (O katolicyzmie angielskim). *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 11-13, 25-27.

320. Antychrześcijański rasizm. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 146-148, 164-168.

321. Czy okres prześladowań w Meksyku? *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 745-748, 761-763.

322. Menadry „walki kulturnej" w Niemczech. *Ruch Katol.* R. 9: 1939 s. 188-195.

323. Krzyż w walce z młotem i kielnią w Ameryce. *Ruch Katol.* R. 9: 1939 s. 26-33.

324. Czechy pod obuchem tragicznego ciosu. *Ruch Katol.* R. 9: 1939 s. 88-92.

325. Kulturkampf w Austrii. *Teol. Prakt.* R. 1: 1939 s. 61-71.

II.

LENORT F.: Cieszyński Nikodem. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 488-489, tamże literatura. — Ponadto: Z okazji 25-lecia działalności abstynenckiej. *Świt.* R. 29: 1932 s. 220; SZCZEBRZYC Br.: W 25-lecie twórczości literackiej. Ks. Nikodem Cieszyński. *Wici.* R. 1933 s. 68-70.

Ks. Marian Banaszak

Cieśliński Karol, krypt.: Ks. K. C. i pseud.: Nadgoplanin, Nadgoplański, Ks. Nadgoplański, Dr Nadgoplański, Karol Araszewski, (1890-1941), biblista.

Urodził się 31 XII 1890 r. w Skulsku, k. Konina jako syn Stanisława i Marianny z Araszewskich. Studia filozoficzno-teologiczne odbył w Seminarium Duchownym we Włocławku, gdzie też 14 VI 1914 przyjął święcenia kapłańskie. W latach 1914-1919 pracował jako wikariusz i katecheta w Tuliszkowie, Tuszynie, Słupcy i w par. Zygmunta w Częstochowie. W l. 1919-1923 studiował biblistykę na Uniw. Warszawskim i uzyskał stopień doktora na podstawie rozprawy, „Eschatologia psalmów w zastosowaniu do jednostek", napisanej pod kierunkiem ks. W. Szczepańskiego. Po powrocie ze studiów wykładał Pismo św. w Seminarium Duchownym Włocławskim (1923-1935). W 1925 r. nawiązał współpracę z „Ateneum Kapłańskim", a od r. 1927 był jego wydawcą (do 1935 r.). Od 1928 r. był nadto egzaminatorem prosynodalnym, a w r. 1933 doszła mu jeszcze funkcja cenzora ksiąg o treści religijnej.

W 1935 r. został zwolniony ze stanowiska profesora, a mianowany proboszczem oraz dziekanem w Tuliszkowie. Po trzech latach (1938) przeniesiono go do Jeziorska, gdzie zmarł w 1941 r.

I.

1. Eschatologia Starego Zakonu w zarysie. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 18: 1924 s. 496-504, 573-580.

2. Nierozerwalność małżeństwa w świetle Pisma świętego. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 344-363, 433-451; t. 18 s. 36-47, 113-128, 377-394, 467-486. Toż w osob. odb. Włocławek 1928 [!] Druk. Diec. 8° s. nlb. 4, 120, nlb. 1.

3. Rec.: L. F. ROSŁANIEC: Święty Tomasz z Akwinu jako egzegeta na tle swej epoki. W. 1925. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 212-214.

4. Rec.: K. SMOROŃSKI: „Et Spiritus Dei ferebatur super aquas". Inquisitio historico-exegetica in interpretationem textus Gen. 1, 2c. Romae 1925. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 18 s. 332-333.

5. Rec.: J. ARCHUTOWSKI: Wstęp szczegółowy do ksiąg św. Starego Testamentu. Kr. 1927. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 503-505.

6. Rec.: A. AUBRY: L'Étude de l'Ecriture Sainte dans le grainds seminaires. Paris 1925. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 20 s. 209.

7. Rec.: S. DUTKIEWICZ: Popularny wykład perykop ewangelicznych na niedziele i święta roku kościelnego wraz z naukami. Z. 1. Tarnów 1926. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 202-203.

8. Rec.: P. W. KEPPLER: Predigt und Heilige Schrift. Freiburg i. Br. 1926. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 418.

9. Rec.: R. LINHARDT: Brennender Dornbusch. Bd. 1-2. Freiburg i.Br. 1926-1927. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 299; R. 14: 1928 t. 21 s. 308.

10. Rec.: S. MINTZ: Higiena biblijna. Wyd. 2. W. 1926. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 20 s. 208-209.

11. Rec.: J. MURY: Jésus-Christ est vraiment Dieu d'après les Evangiles. Paris 1925. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 20 s. 101.

12. Rec.: Pismo święte w tłum. ks. Jakuba WUJKA. T. 1-2. P. 1926-1927. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 20 s. 310-312.

13. Rec.: A. PISZOWA: Kult zmarłych u różnych narodów. Tarnów 1926. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 20 s. 427-429.

14. Rec.: F. ASZKENAZY: Chwała Boża (Psałterz Dawidowy). Lw. 1927. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 21 s. 194-195.

15. Rec.: L. DEYVIEUX: Szczęście według Ewangelii. Kr. 1927; F. Lavallée: Béatitudes. Lyon 1927. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 21 s. 411-412.

16. Rec.: M. FAULHABER: Pismo święte na kazalnicy z przydaniem kazania o rodowodzie Jezusa Chrystusa. Kr. 1928. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 306-308.

17. Rec.: M. GUMOWSKI: Przełom religijny w Rzymie w czasie drugiej wojny punickiej. P. [1928]. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 101-102.

18. Rec.: P. W. KEPPLER: Wasser aus dem dem Felsen. Bd. 1. Freiburg i. Br. 1927. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 21 s. 100.

19. Rec.: F. X. KORTLEITNER: De Judeorum in Elephantina-Syene colonia eiusque rationibus cum Vetere Tstamento intercedentibus. Oeniponte 1927. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 407-408.

20. Rec.: F. KORTLEITNER: De religione populari Israelitarum. Oeniponte 1927. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 406-407.

21. Rec.: R. LILIENTALOWA: Dziecko żydowskie. Kr. [1928]. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 207-210.

22. Rec.: L. PIOTROWICZ: Upadek Asyrii w świetle nowo-odkrytej kroniki babilońskiej. Kr. 1928. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 404-406.

23. Rec.: L. WASILKOWSKI: Sakrament kapłaństwa w świetle tradycji starochrześcijańskiej do r. 258 po Chr. Włocławek 1927. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 21 s. 292-294.

24. Rec.: ALFONS MARIA LIGUORI, św.: Myśli pobożne. Włocławek 1927; TENŻE: Rozmyślania na każdą porę roku. Włocławek 1927; TENŻE: Przewodnik życia chrześcijańskiego. Włocławek [1927]; TENŻE: Strzały ogniste o miłości Bożej i środkach jej pozyskania. Włocławek 1928. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 24 s. 111-112.

25. Rec.: T. BROMBOSZCZ: Die Einheit des Johannes Evangeliums. Katowice 1927. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23 s. 399-402.

26. Rec.: R. CORNELY, A. MERK: Introductiones in S. Scripturae Libros Compendium. Ed. 9. Paris 1927. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23 s. 195-199.

27. Rec.: F. GOETEL: Egipt. Lw. [1927]. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 24 s. 223.

28. Rec.: Listy św. Pawła Apostoła. Przeł. F. A. SYMON. Kr. 1928. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 24 s. 416-417.

29. Rec.: AUGUSTYN, św.: Pisma katechetyczne. P. 1930. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 26 s. 220-221.

30. Rec.: S. BROSS: Myśli św. Augustyna. P. 1930. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 26 s. 220.

31. Rec.: A. GREIFF: Das älteste Pascharituale der Kirche. Frauenburg 1929. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 408-411.

32. Rec.: G. MORIN: Ideał monastyczny a życie pierwszych chrześcijan. Kr. 1929. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 517.

33. Rec.: E. STEIN: Judaizm a hellenizm. Kr. 1929. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 300.

34. Rec.: S. SZYDELSKI: Idea odrodzenia w mysteriach hellenistycznych u św. Pawła. P. 1930. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 26 s. 323-324.

35. Rec.: J. TEODOROWICZ: Święty Paweł, apostoł narodów. Lubl. 1930. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 26 s. 534-535.

36. Prowadzenie seminarium naukowego z Pisma św. W: *Pamiętnik szóstego zjazdu* [Związku Zakładów Teologicznych w Polsce] *w Poznaniu*. Kielce 1931 s. 155-173, dysk. s. 182-183.

37. Rec.: Z. AMEISONOWA: Biblia hebrajska XIV wieku w Krakowie i jej dekoracja malarska. Kr. 1929. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 408-409.

38. Rec.: J. ARCHUTOWSKI: O natchnieniu Pisma św. Kr. 1930. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 193-195.

39. Rec.: F. FINN: Przygody Urwisza. Kr. 1929. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 203.

40. Rec.: Horae diurnae Breviarii romani. Taurini 1930. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 308.

41. Rec.: W. KOESTER: Die Idee der Kirche beim Apostel Paulus in ihrem Grundlinien dargestellt. Münster i.W. 1928. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 302.

42. Rec.: H. LECLERQ: La vie de Notre Segneur Jesus Christ. Paris [1930]. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 99.

43. Rec.: B. SCHLAGER: Żydowskie prawo małżeńskie. Kr. 1930. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 28 s. 195-202.

44. Rec.: K. ADAM: Istota katolicyzmu.

P. 1931. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 429-430.

45. Rec.: B. ALBERS: Duch św. Benedykta. W. 1931. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 107.

46. Rec.: F. ASZKENAZY: Chwała Boża (Psałterz Dawidowy). Ks. 2 Lw. 1930. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 310.

47. Rec.: S. BISKUPSKI: O nowe prawo małżeńskie w Polsce. Włocławek 1932. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 507-508.

48. Rec.: J. CZUJ: Z podróży na Wschód. Kr. 1931. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 217-218.

49. Rec.: J. K. GEOMETRA: Hymni in SS. Deiparam. Posnaniae 1931. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 506-507.

50. Rec.: H. KAZIMIEROWICZ: Rodzina pierwotna w świetle etnologii i etnopsychologii. W. 1930. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 206-207.

51. Rec.: F. PISTOL: Misja nawrócenia Żydów. Wil. 1932. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 414.

52. Rec.: Polska bibliografia biblijna od 1900-1930 r. Kr. 1932. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 429.

53. Rec.: J. RYBIŃSKI: Der Mal'akh Jahwe. Paderborn 1930. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 88-89.

54. Rec.: J. TEODOROWICZ: Od Betleem do Nazaretu. P. 1932. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 312-314.

55. Rec.: VILLANOVA GOERSTER A ZEIL Th.: Familia Veteris Testamenti. Taurini 1931. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 405.

56. Rec.: A. ŻYCHLIŃSKI: Moje nawrócenie. Lw. 1931. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 199-200.

57. Rec.: E. DĄBROWSKI: Na szlakach działalności Chrystusa w Palestynie. W. 1932. *Aten. Kapł.* R.19: 1933 t. 32 s. 526-527.

58. Rec.: Idea Boga. Cykl odczytów wygłoszonych w Warszawie... W. 1930. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 31 s. 200.

59. Rec.: J. KACZMARCZYK: Męka Jezusa Chrystusa podług czterech Ewangelii. Kr. 1932. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 32 s. 109.

60. Rec.: *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1933.* Kr. [1932]. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 31 s. 206-207.

61. Rec.: J. KŁOS: Wyprawa na Bożą rolę. T. 1. P. 1932. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 32 s. 101.

62. Rec.: F. PISTOL: Brak ciągłości w tradycji Talmudu. Kr. 1931. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 31 s. 102.

63. Rec.: P. STACH: Najdawniejsza reforma wyższych studiów kościelnych. Lw. 1931. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 32 s. 534.

64. Rec.: E. STEIN: Filon z Aleksandrii. W. 1931. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 31 s. 192-195.

65. E. STEIN: Świat zwierzęcy w Biblii i Talmudzie. W. 1932. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 31 s. 195-196.

66. Rec.: S. TRZECIAK: Żyd jako obrońca ślubów cywilnych i rozwodów dla katolików. W. 1932. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 31 s. 518.

67. Rec.: C. H. VOSEN, F. PH. KAULEN: Kürze Anleitung zum erlernen der hebräische Sprache... Freiburg i.Br. 1933. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 32 s. 537.

68. Ś.p. Ks. Kazimierz Mrozowski. *Kron. Diec. Włoc.* R. 27: 1933 s. 91-92.

69. Zambri. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 29-30.

70. Zara. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 90.

71. Zeloci. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 162-164.

72. Zorell Franciszek. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 293-294.

73. Zschokke Herman. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 303.

74. Zuzanna. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 323.

75. Rec.: J. ARCHUTOWSKI: Kosmogonia biblijna w świetle starowschodnich opowiadań i nauki. Kr. 1934. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 525-526.

76. Rec.: W. BUDZIK: Wybór z Pisma św. Miejsce Piastowe 1934. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 524-525.

77. Rec.: W. BUDZIK: Wybór z Pisma świętego. Miejsce Piastowe 1934. *Kron. Diec. Włoc.* R. 28: 1934 s. 291-292.

78. Rec.: E. DĄBROWSKI: Historyczność zapowiedzi prymatu Piotra w świetle tradycji i filologii. P. 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 320.

79. Rec.: U. A. FIC: Syjon, miasto Dawidowe w świetle tekstów i wykopalisk. Lw. 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 302-304.

80. Rec.: W. KNEBLEWSKI: U źródeł świętej rzeki. W. 1934. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 527-528.

81. Rec.: Z. KOSSAK-SZCZUCKA: Pątniczym szlakiem. P. 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 327-328.

82. Rec.: K. PRUSZYŃSKI: Palestyna po raz trzeci. Wil. 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 528.

83. Rec.: Przewodnik po Ziemi Świętej. Jerozolima 1934. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 327.

84. Rec.: P. STACH: Znaczenie o. Foncka dla nowoczesnego ruchu biblijnego. Lw. 1932. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 527.

85. Rec.: F. M. WILLAM: Das Leben Jesu im Lande und Volke Israel. 2. Aufl.

Freiburg i.Br. 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 525.

86. Rec.: E. DĄBROWSKI: Proces Chrystusa. W. 1934. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 36 s. 105-106.

87. Rec.: S. HELSZTYŃSKI: Kohelet. P. 1934. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 35 s. 190-191.

88. Rec.: JEHUDAH IBN ESRA G. (G. de Monstein Henner): Ziemia Obiecana. Kr. 1934. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 36 s. 428-429.

89. Rec.: M. J. JELEŃSKA: Szatan zwyciężony. P. 1934. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 36 s. 323.

90. Rec.: Ks. Jan Korzonkiewicz. Życie i działalność. Kr. 1934. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 35 s. 310-311.

91. Rec.: Z. KRASNOWSKI: Światowa polityka żydowska. W. 1934. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 35 s. 203.

92. Rec.: LUSSEAU-COLOMB: Manuel biblique. T. 2. Paris 1934. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 36 s. 104-105.

93. Rec.: F. P[istol]: Żydostwo i chrześcijaństwo czyli słowa prawdy do braci w Izraelu. Wil. 1933. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 35 s. 524.

94. Rec.: M. SKRUDLIK: Masoneria w Polsce. Katowice 1935. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 36 s. 324.

95. Res.: S. TRZECIAK: Mesjanizm a kwestia żydowska. W. 1934. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 35 s. 202.

96. Rec.: J. PRADO: Vetus Testamentum. Lib. 1. Taurini 1934. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 90-91.

97. Rec.: TONNA-BARTHET: Les Evangiles commentes d'après les éxègetes anciennes et modernes. G. 2. Paris 1934. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 92.

II.

LIBROWSKI S.: Cieśliński Karol. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 489; DUDEK W.: Teologiczno-naukowy dorobek Włocławskiego Seminarium Duchownego. *Aten. Kapł.* R. 61: 1969 t. 72 s. 286; KONIECZNY S.: Ks. Karol Cieśliński, profesor Pisma św. we Włocławskim Seminarium Duchownym 1923-1935. Włocławek 1975 s. II, 43 (maszynopis, Bibl. Sem. Włoc.); Schem. diec. włoc. 1910-1939.

Ks. Kazimierz Rulka

Ciszak Bolesław (1892-1942), redaktor.

Urodzony 14 II 1892 w Siedmiorogowie k. Borku Wlkp., pochodził z rodziny nauczycielskiej, był synem Edwarda Ciszaka i Anny z d. Sentek. W Gimnazjum wrocławskim zyskał maturę i odbył w l. 1913-1917 studia seminaryjne w Poznaniu i Gnieźnie. Wyświęcony 1 IV 1917, był wikariuszem w Łęgowie-Tarnowie i dodatkowo uczył łaciny w Gimnazjum wągrowieckim. W l. 1919-1929 prefekt Gimnazjum krotoszyńskiego, udzielał się ofiarnie w miejscowym okręgu Związku Kapłanów „Unitas", powołano go więc 1929 r. do Poznania na generalnego sekretarza tego związku. Objął także redakcję organu związkowego „Wiadomości dla Duchowieństwa". Czasopismu dał nową artystyczną szatę graficzną, ukierunkował je na zagadnienia aktualne z teologii pastoralnej, moralnej, ascetycznej, a także z homiletyki, liturgiki, historii Kościoła i Akcji Katolickiej. Wprowadził do niego trzy nowe działy: sztukę kościelną, problemy wychodźstwa i zagadnienia prawne. Przez dział sztuki kościelnej stało się to czasopismo jedynym w Polsce, które systematycznie zajmowało się zagadnieniami architektury, rzeźbiarstwa i malarstwa kościelnego, w szczególności zaś ich stroną praktyczną.

Jako sekretarz generalny Związku Kapłanów „Unitas" głosił referaty na zebraniach w jego okręgach, przyczyniając się do ich reorganizacji i ożywienia działalności. Organizował kursy ogólnopolskie i diecezjalne dla duchowieństwa, a materiały z nich wydawał w osobnych publikacjach. Propagował wśród kapłanów kasy wzajemnej pomocy na wypadek śmierci, należał do zarządu Letniska dla Księży „Hel" i przez pewien czas był jego dyrektorem. Z racji pełnionej funkcji wchodził w skład kuratorium Katolickiej Szkoły Społecznej w Poznaniu. Uczestniczył w międzynarodowych kongresach związków kapłańskich, 1929 w Pradze, 1930

w Monachium. W 1931 r. wyjechał do Szwajcarii, by nawiązać duszpasterską łączność z tamtejszymi środowiskami polonijnymi. Reorganizacja Związku Kapłanów „Unitas" skłoniła go do rezygnacji z funkcji generalnego sekretarza, 1 VII 1934 objął administrację parafii w Łaszczynie. Konflikt z jej patronem sprawił, że w 1937 r. przeniósł się do Bukownicy. Aresztowany 6 X 1940, krótko przebywał w więzieniu ostrzeszowskim, a osadzony w obozie koncentracyjnym w Dachau, zginął tam 10 VIII 1942 r.

I.

1. Red.: *Wiadomości dla Duchowieństwa.* Organ Związku Kapłanów „Unitas". R. 16: 1929 nr 10 — R. 20: 1933 nr 12.

2. Wiadomości z naszych okręgów. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 146-147.

3. Z życia organizacyjnego. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 231.

4. X. Zjazd Katolicki w Poznaniu. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 285-288.

5. Komunikat Zarządu Głównego. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 301.

6. Komunikat. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 1, s. 61, s. 125-126.

7. Od administracji Związku. *Cześć Marji.* R. 8: 1930 nr 8/9 s. 211-213.

8. Red.: Pamiętnik kursu luszpàsterskiego w sprawie sekciarstwa i innowierstwa, urządzonego w Poznaniu w dniach od 10 do 13 lutego 1931 r. Z dodatkiem referatów wygłoszonych na zebraniu Sekcji kapłańskiej I Krajowego Kongresu Eucharystycznego w Poznaniu dnia 28 czerwca 1930 r. Zebrał... P. 1931 Nakł. Związku Kapłanów „Unitas", Druk. św. Wojciecha 8° s. VIII, 256, nlb. 1.

9. Rec.: Der grosse Herder. Nachschlagewerk für Wissen und Leben. Wyd. IV na nowo opracowanej encyklopedii Herdera. T. I: A — Battenberg. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 s. 403-404.

10. Wyd.: Współczesne problemy życia kościelnego na ambonie. Zbiór referatów wygłoszonych na kursie homiletycznym w Poznaniu w dniach od 4 do 6 listopada 1931 r. Wyd. ... P. 1932 Nakł. Związku Kapłanów „Unitas", Druk. św. Wojciecha 8° s. nlb. 3, 208.

11. Do P.T. Członków Związku Kapłanów i Prenumeratorów „Wiadomości dla Duchowieństwa". *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 3-4.

12. Rec.: J. KŁOS: Kazania pasyjne. P. 1932. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 29.

13. Rec.: W służbie dobra i prawdy. Z przedmową J. E. Ks. Biskupa śląskiego Stanisława Adamskiego. Zofia Rzepecka. P. 1931. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 30.

14. Nasi jubilaci. Z życia Związku Kapłanów „Unitas". *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 s. 33-34.

15. Rec.: Der grosse Herder. Wyd. 4. Tom 1-6. Fryburg. *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 s. 300.

II.

BANASZAK M.: Ciszak Bolesław. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 497; NOWICKI St.: Dzieje i zawartość czasopisma „Wiadomości dla Duchowieństwa" 1920-1933, P. 1978 [maszynopis].

Ks. Marian Banaszak

Cozel, Zosel Feliks (1847-1928), jezuita, popularyzator teologii, redaktor.

Urodził się 17 XI 1847 r. w Dunajowie k. Brzeżan. Do zakonu jezuitów wstąpił 15 X 1862 r. Nowicjat odbył w Starej Wsi k. Brzozowa (1862-1864), gdzie też przeszedł kurs retoryki (1865-1866); studia filozoficzne odbył w Starej Wsi (1866-1867), Krakowie (1867-1868) i Śremie (1868-1869), a teologiczne w Krakowie (1874-1879). Święcenia kapłańskie przyjął 31 VII 1878 r. W l. 1869-1874 był profesorem w konwikcie jezuickim w Tarnopolu. Pracował jako profesor teologii moralnej w klasztorach bazyliańskich w Dobromilu (1885-1886), Ławrocie (1887-1888) i Krystynopolu (1888-1890) oraz w kolegium jezuickim w Krakowie (1895-1897); wykładał też etykę na Wydziale Filozoficznym jezuitów w Krakowie (1884-1885) i Tarnopolu (1892-1893). W międzyczasie pełnił w różnych kościołach jezuickich obowiązki duszpasterskie. Od 1901 r. pracował w Wydawnictwie Apostolstwa Modlitwy i redagował „Głosy Katolickie" (1905-

-1908). W czasie I wojny światowej opiekował się chorymi w szpitalu zakaźnym w Stebniku. Zmarł 18 I 1928 r. w Starej Wsi.

I.

1. Red.: *Najświętsza Rodzina.* Kalendarz dla rodzin chrześcijańskich na rok 1897.

2. Red.: *Najświętsza Rodzina.* Kalendarz dla rodzin chrześcijańskich na rok 1898.

3. [Kazanie nad grobem śp. Heleny Hubaczkównej wypowiedziana 16 XII 1884]. W: *Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego.* T. 2. Kr. 1898 s. 316-320.

4. Red.: *Najświętsza Rodzina.* Kalendarz dla rodzin chrześcijańskich na rok 1899. Wintenberga [1899] Nakł. J. Steinbrenera 8° s. 10, 96, XVI. — Toż w mniejszym formacie. Tamże 8° s. 8, 72, XVI.

5. Red.: *Najświętsza Rodzina.* Kalendarz dla rodzin chrześcijańskich na rok 1900. Wintenberg 1900.

6. Red.: *Najświętsza Rodzina.* Kalendarz dla rodzin chrześcijańskich na rok 1901. Wintenberg [1901] Druk. i nakł. Steinbrenera 4° s. 88, VIII.

7. Rodzina chrześcijańska. Kr. 1901 16° s. 48. — Toż. Wyd. 2 pt.: Rodzina chrześcijańska. Dla nowożeńców: przed ślubem — po ślubie. Kr. 1908 16° s. 48. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1910 16° s. 48. — Toż. Wyd. 4. Kr. 1913 16° s. 40. Głosy Katolickie nr 9.

8. Chrześcijańska rodzina II. Mąż — ojciec rodziny. Kr. 1901 16° s. 48. — Toż. Wyd. 2. 1907 16° s. 49-96. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1911 16° s. 49-96. — Toż. Wyd. 4. Kr. 1913 16° s. 58. Głosy Katolickie nr 12.

9. Red.: *Najświętsza Rodzina.* Kalendarz dla rodzin chrześcijańskich na rok 1902. Wintenberg [1902].

10. Chrześcijańska rodzina III. Niewiasta chrześcijańska I. O przymiotach i obowiązkach dobrej żony. Kr. 1902 16° s. 48. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1902 16° s. 48. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1908 16° s. 48. — Toż. Wyd. 4. Kr. 1913 16° s. 49.

11. Czytaj i rozważaj! czyli wybór najważniejszych zdań z św. Ewangelii i z Listów Apostolskich na każdy dzień roku z krótkim zastosowaniem. Kr. 1902 Druk. A. Koziańskiego 16° s. 127. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1907 Druk. A. Koziańskiego 16° s. 127.

12. Jest Bóg. Kr. 1902 16° s. 128. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1922 16° s. 70. Głosy Katolickie nr 13-15. — Toż. Wyd. 3 pt.: Jest Bóg! Rozumowe dowody na istnienie Pana Boga. Kr. 1929 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 72. — Toż. Wyd. 4 Kr. [1936] WAM 16° s. 79.

13. Krótka historia i znaczenie objawienia się Najśw. Marii Panny Niepokalanie Poczętej i Jej cudów w Lourdes z 5 obrazkami. Kr. 1902 16° s. 48. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1908 16° s. 48. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1909 16° s. 48. — Toż. Wyd. 4 pt.: Matka Boska z Lourdes. Kr. 1911 16° s. 47. Głosy Katolickie nr 19.

14. O czyśćcu i duszach czyśćcowych. Kr. 1902 16° s. 47. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1902 16° s. 47. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1913 16° s. 48. Głosy Katolickie nr 25.

15. O prawdziwej religii I. Kr. 1902 16° s. 48. Głosy Katolickie nr 21.

16. O prawdziwej religii II. Kr. 1902 16° s. 48. Głosy Katolickie nr 22.

17. O prawdziwej religii III. Co znaczy być prawdziwym katolikiem? Kr. 1902 16° s. 48. Głosy Katolickie nr 23.

18. O różańcu. Kr. 1902 16° s. 48. — 8oż. Wyd. 2. Kr. 1913 16° s. 48. Głosy Katolickie nr 24.

19. Spowiedź jaką być powinna i jak się do niej gotować? Kr. 1902 16° s. 144, nlb. 2. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1902 16° s. 144. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1902 16° s. 156. — Toż. Wyd. 4. Kr. 1902 16° s. 156, nlb. 4. Głosy Katolickie nr 16-18. — Toż. Wyd. 6 powiększone. Kr. 1905 Wyd. Tow. Jez. 16° s. 158. — Toż. Wyd. 7. Kr. 1909 WAM 16° s. 160. — Toż. Wyd. 11. Kr. 1916 16° s. 160. — Toż. Wyd. 12. Kr. 1921 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 157. — Toż. Wyd. 13. Kr 1923 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 191. — Toż. Wyd. 14. Kr. 1928 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 191. — Toż. Wyd. 16. Kr. 1932 Wyd. Ks. Jez. 16° s 189. — Toż. Wyd. 17. Kr. 1949 WAM 16° s. 191.

20. Jezus Chrystus I. Kr. 1902 16° s. 48. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1903 16° s. 48. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1912 16° s. 48. Głosy Katolickie nr 20.

21. Jezus Chrystus II. O Najświętszym Sakramencie I. Co to jest Najśw. Sakrament? Kr. 1903 16° s. 64. Głosy Katolickie nr 28.

22. Jezus Chrystus III. O Najświętszym Sakramencie II. O Komunii świętej. Kr. 1903 16° s. 144. Głosy Katolickie nr 29-30.

23. Jezus Chrystus IV. O Najświętszym Sakramencie III. O Komunii św. II (c. d.). O Komunii świętokradzkiej. Kr. 1903 16° s. 145-192. Głosy Katolickie nr 31.

24. Jezus Chrystus V. O najświętszym Sakramencie i Komunii św. (c. d.). O częstym przystępowaniu do Komunii św. Kr. 1903 16° s. 193-240. Głosy Katolickie nr 34.

25. Red.: *Najświętsza Rodzina.* Kalendarz dla rodzin chrześcijańskich na rok 1903. Wintenberg [1903].

26. Leon XIII. Jego życie i działalność. Kr. 1903 16° s. 43. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1908 16° s. 48. Głosy Katolickie nr 36.

27. O Najśw. Sakramencie i Komunii św. Wyd. 2. Kr. 1903 WAM 16° s. 240,

nlb. 2. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1916 Wyd. Tow. Jez. 16° s. 251, nlb. 4. Jest to zbiorowe wydanie Głosów Katol. nr 20, 28, 29-30, 31, 34.

28. O przekleństwie. Kr. 1903 16° s. 48. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1903 16° s. 48. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1908 16° s. 48. — Toż. Wyd. 4. Kr. 1911 16° s. 48. — Toż. Wyd. 5. Kr. 1913 16° s. 48. — Toż. Wyd. 6. Kr. 1921 16° s. 52.

29. O mszy św. Część I. Kr. 1903 16° s. 48. Głosy Katolickie nr 35.

30. O mszy św. II (c. d.). O pożytkach Mszy św. i jak Mszy św. słuchać? Kr. 1903 16° s. 49-96. Głosy Katolickie nr 37.

31. O Mszy św. III (c. d.). Wykład Mszy św. Kr. 1903 16° s. 97-144. Głosy Katolickie nr 38.

32. O Mszy św. IV. Wykład Mszy św. (c. d.). Prefacja, Kanon. Kr. 1904 16° s. 145-188. Głosy Katolickie nr 39.

33. O mszy św. V (c. d.). Konsekracja i Przemienienie. Kr. 1904 16° s. 193-240. Głosy Katolickie nr 42.

34. O Mszy św. VI (dokończenie). Komunia św. Zakończenie Mszy św. Kr. 1904 16° s. 241-288.

35. O Mszy św. VII (c. d.). O obowiązku słuchania Mszy św. Sposoby słuchania. Kr. 1904 16° s. 289-336. Głosy Katolickie nr 49. — Poz. 29-35 wychodziły razem: Kr. 1908 WAM 16° s. 336. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1917 16° s. 373. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1929 Wyd. Jez. 16° s. 400.

36. O Niepokalanym Poczęciu Najśw. Marii Panny. Bulla śp. papieża Piusa IX i list okólny papieża Piusa X. Kr. 1904 16° s. 48. Głosy Katolickie nr 50.

37. Objawienie się i cuda w Lurd III Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej. Kr. 1904 Nakł. Autora 8° s. XVI, 324.

38. O przesądach i zabobonach. Kr. 1904 16° s. 45, nlb. 3. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1908 16° s. XXX. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1911 16° s. 44. — Toż. Kr. 1924 16° s. 47. Głosy Katolickie nr 47. Autorstwo niepewne.

39. Red.: *Najświętsza Rodzina.* Kalendarz dla rodzin chrześcijańskich na rok rok 1904. Wintenberg [1904].

40. Rodzina chrześcijańska IV. O potrzebie i obowiązku dobrego wychowania dzieci. Kr. 1904 16° s. 47. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1908 16° s. XXX. Głosy Katolickie nr 46.

41. Wymówki grzechów. Kr. 1904 16° s. 48. — Toż. Kr. 1913 16° s. 48. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1921 16° s. 52. Głosy Katolickie nr 41.

42. Red.: *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1904.* — Toż na rok 1905.

43. Red. *Głosy Katolickie,* 1905-1906, 1907-1908.

44. Dokąd idziesz?... Kr. 1905 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 51.

45. Dokąd idziesz?...Jest piekło!!! Kr. 1905 16° s. 33-64. Głosy Katolickie nr 52.

46. O modlitwie. Kr. 1905 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1908 16° s. 32. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1916 16° s. 32.

47. O największym nieszczęściu człowieka. Kr. 1905 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 53.

48. O poście. Kr. 1905 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1910 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 54.

49. O największym skarbie człowieka. Kr. 1906 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 75.

50. O największym skarbie człowieka II. Kr. 1906 16° s. 33-64. Głosy Katolickie nr 76.

51. O największym skarbie człowieka III. Kr. 1907 16° s. 65-96. Kłosy Katolickie nr 77.

52. O pracy. Kr. 1906 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1908 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 66.

53. O prawdziwości religii katolickiej. Kr. 1906 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 140. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1908 WAM 16° s. 140. — Toż. Wyd. 3. Ks. 1930 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 154.

54. O wierze. Co znaczy wierzyć; wiara nie jst przeciwną rozumowi i rzeczą nierozumną. Kr. 1906 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 74. — Toż pt.: Wierzyć czy nie wierzyć? Kr. 1924 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 200.

55. Pogadanka o socjalizmie I. Kr. 1906 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1908 16° s. 32.

56. Pogadanki o socjalizmie II i III. Kr. 1906 16° s. 33-96. Głosy Katolickie nr 70-71.

57. Wyd.: Encyklika „Rerum novarum" czyli list ojca św. Leona XIII o położeniu robotników. Opracował... Kr. 1906 16° s. 63. Głosy Katolickie nr 72-73.

58. Rodzina chrześcijańska V. Opieka nad chorymi. Kr. 1906 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1908 16° s. 32. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1911 16° s. 32.

59. Dokąd idziesz i dokąd zajdziesz? Kr. 1907 Dyr. Apost. Modl. 16° s. 137, nlb. 6. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1908 Dyr. Apost. Modl. 16° s. 136, nlb. 5. — Toż pt.: Dokąd idziesz, dokąd zajdziesz? czyli wieczne niebo i wieczne piekło! Wyd. 3. Kr. 1921 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 144. — Toż. Wyd. 4. Kr. 1923 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 158. — Toż. Wyd. 5. Kr. 1930 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 158. — Toż. Wyd. 6. Kr. 1937 WAM 16° s. 160. — Toż. Wyd. 7. Kr. 1948 WAM 8° s. 119.

60. Rodzina chrześcijańska. Wyd. 2 poprawione. Kr. 1908 Apost. Modl. 16° s. 288. —

Toż. Wyd. 3. Kr. 1911 Wyd. Tow. Jez. 16° s. 144. — Toż. Wyd. 4. Kr. 1913 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 339. — Toż. Wyd. 5. Kr. 1919 Wyd. Tow. Jez. 16° s. XII, 339. — Toż. Wyd. 6. Kr. 1922 Wyd. Ks. Jez. 16° s. s. 335. — Toż. Wyd. 7. Kr. 1927 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 338. Jest to wspólne wydanie poz. 7, 8, 10, 40.

61. Pius X a dzieci. Kr. 1911 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 126.

62. O ochędóstwie w domach Bożych. *Mies. Kośc.* R. 4: 1912 t. 8 s. 34-51, 180-188, 264-275.

63. Rodzina chrześcijańska wobec śmierci. Kr. 1913 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 149.

II.

GRZEBIEŃ L.: Cozel Feliks. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 615, tamże, literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Csesznak, Czesnak, Karol (1882-1944), pionier ruchu liturgicznego w Polsce, wykładowca na Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie.

Urodził się 5 IX 1882 r. we Lwowie. Studiował na Uniw. we Lwowie, a następnie w Innsbrucku, gdzie w 1905 r. przyjął święcenia kapłańskie; następnie został wikariuszem w Jagielnicy, a 1907 r. we Lwowie. Był katechetą w szkole podstawowej, a potem prefektem w Gimnazjum we Lwowie. Od 1909 r. pracował w akademickim duszpasterstwie, a w 1913 r. założył Sodalicję Mariańską dla studentek. W l. 1925-1939 wykładał również katechetykę i pedagogikę na Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. W l. 1926-1939 był też redaktorem serii Biblioteka Przekładów „Veritas". Zmarł 5 V 1944 r. we Lwowie.

I.

1. Nauka religii w szkołach średnich. Projekt nowego programu. Lw. 1917.

2. Rec.: J. CIEMNIEWSKI: O nowożytną metodę nauczania religii. P. 1920. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 s. 297-308.

3. Rec.: J. WORONIECKI: Królewskie kapłaństwo. P. 1920. *Prz. Teol.* R. 2: 1921 s. 322-324.

4. Św. Benedykt z Nursji. *Ruch Teol.* R. 1: 1929 nr 1 s. 1-7.

5. Wyzyskanie liturgii dla celów duszpasterstwa. W: *Sprawy duszpasterskie. Wykłady z kursu duszpasterskiego.* Lw. Lw. 1929 s. 180-193. — Toż przedruk.: *Ruch Biblij.* R. 1: 1948 s. 217-229.

6. Kilka anonimowych artykułów w *Mies. Katech. Wychow.* (1917-1925) oraz *Głos Euchar.* (1918-1925).

II.

PAWLINA S.: Csesznak Karol. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 641-642, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Cyrek Józef (1904-1940), jezuita, hagiograf, kerygmatyk, redaktor.

Urodził się 13 IX 1904 r. w Bysinie k. Myślenic. Do zakonu jezuitów wstąpił 6 XII 1924 r. Po dwuletnim nowicjacie w Starej Wsi k. Brzozowa (1924-1926), kończył klasy gimnazjalne w Pińsku (1927-1928), studiował filozofię na wydziale zakonnym w Krakowie (1928-1931) i teologię w Lowanium (1931-1935), gdzie w 1934 r. przyjął święcenia kapłańskie. Przydzielony do Wydawnictwa Apostolstwa Modlitwy w Krakowie, opracował żywoty jezuitów, katechizm (będący podstawą poszukiwań dla współczesnych autorów), a w 1938 r. przejął redakcję czasopisma „Hostia" i kierownictwo Sekretariatu Krucjaty Eucharystycznej. Uwięziony przez gestapo w kolegium krakowskim 10 XI 1939 r. przebywał w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie, następnie w więzieniu w Wiśniczu, a od 20 VI 1940 r. w obozie w Oświęcimiu, gdzie zmarł 2 IX 1940 r.

I.

1. Patron Ojców. *Wiara i Życie.* R. 14: 1934 s. 65-68.

2. O życie duchowe w rodzinie. *Wiara i Życie.* R. 15: 1935 s. 324-329.

3. Wielki sługa Boży ks. Piotr Skarga Towarzystwa Jezusowego. Kr. [1936] Wyd. Apost. Modl. 16° s. 129.

4. Kraj, w którym Boga nie chcą. Kr. 1936 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 428.

5. Ślubowania Jasnogórskie. Kr. 1936

Wyd. Apost. Modl. 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 429.

6. Chrześcijańska młodzież robotnicza w Belgii. *Prz. Powsz.* R. 53: 1936 t. 209 s. 139-148.

7. Kościół a podstawowe dążenia eugeniki. *Wiara i Życie.* R. 16: 1936 s. 46-52.

8. Chrystus Akcji Katolickiej. *Wiara i Życie.* R. 16: 1936 s. 72-77.

9. Piotr Skarga. *Misje Katol.* R. 55: 1936 s. 179-184.

10. Ks. Piotr Skarga apostołem miłosierdzia. Ruch miłosierdzia. *Ruch Charytat.* R. 19: 1936 s. 199-204.

11. Twój wzór św. Stanisław Kostka. Dla młodzieży polskiej. Kr. [1937] Wyd. Apost. Modl. 8° s. 151. — Toż. Wyd. 2. Kr. [1938] Wyd. Apost. Modl. 8° s. 151. — Toż. Wyd. 3. Kr. [1946] Wyd. Apost. Modl. 8° s. 151.

12. Katechizm dla polskich dzieci. Kr. [1938] Wyd. Apost. Modl. 8° s. 127. — Toż. Kr. 1947 Wyd. Apost. Modl. 8° s. 127. — Toż. Kr. [1948] Wyd. Apost. Modl. 8° s. 126, nlb. 1. Dwa wydania w ciągu roku. — Toż. Kr. 1950 Wyd. Apost. Modl. 8° s. 126. — Toż. Kr. 1957 Wyd. Apost. Modl. 8° s. 143, nlb. 1.

13. Tajemnice różańca świętego dla dzieci. Kr. [1938] Wyd. Apost. Modl. 16° s. 34. — Toż. Kr. [1949] Kyd. Apost. Modl. 16° s. 34.

14. Z czego Heniek nie zdawał sobie sprawy? *Młody Las.* R. 1: 1938 s. 20-21.

15. Adoracje dla Krucjaty Eucharystycznej. Kr. [1939] Kraj. Sekr. Krucj. Euch. 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Kr. [1947] Kraj. Sekr. Krucj. Euchar. 16° s. 32. — Toż. Wyd. 3. Kr. [1948] Kraj. Sekr. Krucj. Euchar. 16° s. 32.

16. Jak najczęściej. *Posł. Serca Jez.* R. 67: 1939 s. 372-374.

17. O tych co odeszli... *Posł. Serca Jez.* R. 67: 1939 s. 385-388.

18. Pogadanka dla ministrantów. Heniek ma wątpliwość. *Hostia.* R. 15: 1939 s. 33-37.

19. Jak Władek ministrant pracuje nad sobą. *Hostia.* R. 15: 1939 s. 72-76.

20. Oprac.: Józef BOK: Przewodnik Krucjaty Eucharystycznej. Uzupełnił i dostosował do Statutu Krucjaty Eucharystycznej przyjętego przez Episkopat Polski ks. Józef CYREK. Wyd. 3. Kr. [1939] Kraj. Sekr. Krucj. Euchar. 16° s. 160. — Toż. Wyd. 4. Kr. [1939?] Kraj. Sekr. Krucj. Euchar. 16° s. 170.

II.

ŻAK A.: Cyrek Józef. W: *Enc. katol.* T. 3. Lublin 1979 s. 696, tamże literatura. Ponadto: JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską. Z. 1. W. 1977 s. 237; T. 5. W. 1981 s. 73. — ATJKr.: Akta personalne.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Czajka Stanisław (1897-1965), biskup pomocniczy, kanonista.

Urodził się 13 XI 1897 r. we wsi Kamienna k. Włocławka jako syn Andrzeja i Marianny z d. Gapińska. Do gimnazjum uczęszczał w Piotrkowie Trybunalskim, ale pierwsza wojna światowa przerwała mu naukę. Egzamin dojrzałości złożył w Seminarium Duchownym we Włocławku i tam też odbył studia teologiczne. Święcenia kapłańskie otrzymał 13 V 1920 r. Jako wikariusz i katecheta pracował w parafii Konopiska, Pajęczno i św. Barbary w Częstochowie. Tu zastał go nowy podział administracji kościelnej i stąd znalazł się w nowoerygowanej diecezji częstochowskiej. Studia specjalistyczne z zakresu prawa kanonicznego rozpoczął na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego w Krakowie, a kontynuował je na Wydziale Prawa Kanonicznego Katol. Uniw. Lubelskiego, gdzie w r. 1930 doktoryzował się na podstawie rozprawy „Przedawnienie w prawie karnym kanonicznym". W międzyczasie odbył dwie podróże naukowe (między rokiem 1928-1930) do Innsbrucka i Louvain. Po dwuletniej pracy w diecezji (1930-1932) na stanowisku sekretarza generalnego katolickich stowarzyszeń młodzieżowych Wydział Prawa KUL zwierzył mu wykłady z prawa kościelnego wschodniego. Równocześnie był duszpasterzem młodzieży akademickiej. W l. 1936-1944 piastował stanowisko rektora Częstochowskiego Seminarium Duchownego w Krakowie. W r. 1944 papież Pius XII mianował go biskupem tytularnym Centurii Numidyjskiej i pomocniczym diecezji częstochowskiej.

Od 23 XII 1948 r. pełnił także obowiązki proboszcza parafii św. Zygmunta w Częstochowie. Był wikariuszem generalnym i dwukrotnie wikariuszem kapitulnym (po śmierci bpa T. Kubiny i bpa Z. Golińskiego), pierwszym kanonikiem-prepozytem kapituły katedralnej częstochowskiej. Ze względów politycznych nie mógł uczestniczyć w Soborze Watykańskim II. Zmarł 4 VII 1965 r. Pochowany w krypcie grobowej biskupów częstochowskich w bazylice katedralnej w Częstochowie.

I.

1. Przedawnienie w prawie karnym kanonicznym. Lubl. 1934 8° s. 194, nlb 5.

2. Powołanie kapłańskie i obowiązki kapłańskie w świetle uchwał I Synodu Plenarnego na Jasnej Górze 1936 r. Kr. 1939 s. 124. [Maszynopis Arch. Diec. Częst.].

II.

ZWIĄZEK J.: Czajka Stanisław. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 749-750, tamże literatura. — Ponadto: KOWALSKI J.: Dzieje Częstochowskiego Seminarium Duchownego w Krakowie. *Częst. Stud. Teol.* R. 2: 1974 s. 155-172.

Ks. Jan Kowalski

Czapla Antoni (1918-1971), misjonarz, edytor Roty Rzymskiej, kanonista.

Urodził się 31 III 1918 r. w Kurozwękach w diecezji sandomierskiej. Był synem Kacpra i Antoniny z Bednarskich, a młodszym bratem Wacława, misjonarza pracującego w Chinach, Stanach Zjednoczonych A. P. i Francji. Po ukończeniu miejscowej szkoły podstawowej uczył się od 1933 r. w Małym Seminarium misjonarzy w Krakowie, a następnie w Wilnie. Do zgromadzenia misjonarzy wstąpił w 1937 r.; śluby złożył 8 XII 1937 r. Studia filozoficzno-teologiczne ukończył w Krakowie i tam przyjął święcenia kapłańskie 18 VII 1943 r. Do końca 1946 r. pracował jako wikariusz przy kościele św. Krzyża w Warszawie i pełnił obowiązki ekonoma domu. W styczniu 1947 r. wyjechał do Stanów Zjednoczonych A. P., a stamtąd do Chin, w których pracował do końca tegoż roku. Od 1948 r. przebywał w Rzymie. Tam studiował na Angelicum prawo kanoniczne, uzyskując w 1951 r. doktorat. W rok później został adwokatem Roty Rzymskiej, notariuszem i obrońcą węzła małżeńskiego. W 1967 r. natomiast mianowany został audytorem Roty Rzymskiej. Od 1968 r. prowadził wykłady na Studium Rotalnym. Zginął wraz z bratem Wacławem w wypadku samochodowym 29 VIII 1971 r. koło Oviedo w Hiszpanii. Został pochowany na cmentarzu parafialnym w Kurozwękach.

I.

1. De dubii baptismi in impedimentum disparitatis cultus VI in iure novo (Ca. 1070 § 2). Pars dissertationis ad laurem in Facultate Iuris Canonici apud Pontificium Institutum „Angelicum" de Urbe. Romae 1951 Instituto Grafico Tiberin 8° s. 63, nlb. 1.

II.

MROWIEC K.: In memoriam consodalium A. et W. Czapla. *Vincentiana* [Roma]. A. 15: 1971 f. 6 s. 205-207; TENŻE: Kr. Antoni Czapla [wspomnienie pośmiertne]. *Meteor.* R. 44: 1972 nr 2 s. 14-16; SEGUNDO R.: Wypadek i śmierć księży Czaplów. *Nasza Przeszł.* T. 37: 1972 s. 283-285; KRZYWDA J.: Czapla Antoni. W: *Polscy kanoniści* (wiek XIX i XX). Cz. 1. 1981 s. 88. — Arch. Wizytatora Prowincji w Krakowie: Katalog misjonarzy.

Stanisław Janaczek

Czapla Brunon (1872-1926), historyk Kościoła.

Urodził się 6 X 1872 r. w Chełmnie. Rodzicami jego byli Franciszek oraz Pelagia Rzepnikowska. Brunon był uczniem miejscowego Gimnazjum. Należał do tajnej patriotycznej organizacji filomackiej (1889-1892) i pełnił w niej funkcję przewodniczącego koła. Po egzaminie dojrzałości wstą-

pił do Seminarium diecezjalnego w Pelplinie (1893) i po roku jako stypendysta TPN kontynuował studia na Uniwersytecie we Fryburgu, później w Monachium i Monasterze. Po napisaniu pracy doktorskiej (1898) wrócił do Pelplina na kurs praktyczny. Zachęcony przez ks. St. Kujota, historyka Pomorza, dokonywał wypisów z archiwum pelpińskiego, z zamiarem publikacji źródeł dotyczących przeszłości Pomorza. Po otrzymaniu święceń kapłańskich (1 IV 1899) krótki czas był wikarym w parafii NMP w Toruniu, skąd powołany został do Pelplina na wykładowcę historii Kościoła (1900-1913) w Seminarium Duchownym, gdzie prowadził również wykłady z prawa kościelnego (1903-1913). Uczył również kleryków języka polskiego i pełnił obowiązki dyrektora biblioteki seminaryjnej.

W 1913 r. przeszedł do pracy duszpasterskiej, obejmując parafię Subkowy pod Tczewem. Z zamiłowaniem oddawał się pracy edytorskiej i do historiografii Pomorza wszedł jako wydawca źródeł kościelnych do dziejów ziemi pomorskiej i diecezji chełmińskiej. Ks. B. Czapla od czasu studiów w seminarium pelplińskim był związany z Towarzystwem Naukowym w Toruniu. Po śmierci Ks. St. Kujota został wybrany na prezesa Towarzystwa (1915-1918), którym kierował w trudnym okresie wojennym, zapewniwszy sobie współpracę ks. P. Czaplewskiego. Zyskał też wówczas spory zastęp nowych członków spośród dawniejszych swych wychowanków. Dzięki jego staraniom publikacje Towarzystwa wychodziły bez przerwy w czasie I wojny światowej jako jedyne na ziemiach polskich („Roczniki", „Zapiski", „Fontes"). Ze względu na liczne zajęcia w parafii oraz zły stan zdrowia ustąpił ze stanowiska prezesa.

W Subkowicach brał żywy udział w działalności organizacji społecznych, kulturalnych i politycznych. M. in. był prezesem komitetu TCL na pow. tczewski, delegatem Rady Ludowej do sejmu dzielnicowego w Poznaniu (1918), który domagał się niepodległości wszystkich ziem zaboru pruskiego i przyłączenie ich do Polski; był członkiem rady nadzorczej wydawnictwa „Piergrzym" w Pelplinie, pełnił obowiązki prezesa Związku Kapłanów Diecezji Chełmińskiej „Unitas" od jego założenia (1919), był dziekanem tczewskim (1922-26), egzaminatorem prosynodalnym. Jako delegat diecezji chełmińskiej brał udział w pierwszym w odrodzonej Polsce zjeździe przedstawicieli diec. organizacji kapłańskich w Kielcach (1924) i wybrany został przez zebranych na przewodniczącego Zjazdu. Zmarł w szpitalu w Tczewie 10 XI 1926 r.

I.

1. Gennadius als Literarchistoriker. Münster 1898.

2. Visitationes episcopatus Culmensis Andrea Olszowski episcopo A. 1667-72 factae. Curavit Bruno Czapla. Societas Literaria Torunensis. *Fontes* 6-10: 1902-1906 8° s. XXIV, 1036.

3. Geschichte der Diözese Culm. Pelplin [1903, Seminarium Duchowne] 4° s. 150, rękopis hektograficzny.

4. Ad historiam ecclesiasticam Pomeraniae Apparatus pauper subsidia literaria poscens a viris bonis et doctis collectus ad interium a Georgio Schwengel Cartusiae Priore 1749. Curavit Bruno Czapla. *Fontes* 16-19: 1912-1915 8° s. XXXVIII, 644.

5. Załuski Andrzej Chryzostom. W: *Enc. katol.* T. 33 s. 12-14.

II.

CZAPLEWSKI P.: Czapla Brunon. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 165, tamże liter. — Ponadto: ORACKI T.: Czapla Brunon. W: *Słow. prac. książki pol.* W. 1972 s. 138; DĄBROWSKI K.: Czapla Brunon. W: *Enc. katol.* T. 3: 1979 szp. 753 [błędnie podane miejsce śmierci B. Cz.]; MROSS H.: Bru-

non Czapla, historyk, prezes Towarzystwa Naukowego w Toruniu, W: *Zasłużeni ludzie Pomorza Nadwiślańskiego z okresu zaboru pruskiego*. Szkice biograficzne. Gdańsk 1979 s. 21-24, fot.

Ks. Henryk Mross

Czapla Piotr, krypt.: P.C. (1868-1928), moralista, autor prac z ascetyki i mistyki.

Urodził się 17 V 1868 r. (schematyzmy od r. 1919 podają datę ur. 7 V) w Sielcach k. Jędrzejowa. Od 1882 r. uczęszczał do Gimnazjum w Częstochowie. W r. 1888 wstąpił do Seminarium Duchownego we Włocławku, gdzie przez 5 lat odbywał studia filozoficzno-teologiczne, po czym w 1893 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Następnie przez kilka lat pracował w duszpasterstwie: najpierw był w zastępstwie ks. M. Nassalskiego administratorem par. Lubień, a potem — samodzielnym proboszczem w par. Błenna. W 1900 r. wyjechał na studia specjalistyczne do Innsbrucka. Przez 4 lata pogłębiał swoje wiadomości, a owocem tych pracowitych studiów był doktorat z teologii.

W 1904 r. został powołany na stanowisko ojca duchownego we włocławskim Seminarium Duchownym. Jednocześnie był profesorem i uczył teologii moralnej fundamentalnej, teologii pasterskiej, ascetycznej i mistycznej, od r. 1921 także rubrum (liturgiki) oraz układał rubrycelę na każdy rok. W 1907 r. był nadto kierownikiem literackim Kroniki Diecezjalnej Kujawsko-Kaliskiej. W roku 1918 wszedł w skład kapituły katedralnej i spełniał (do 1924 r.) funkcję kustosza katedry oraz związany z tym obowiązek opieki nad archiwum kapitulnym przy katedrze. Bp Zdzitowiecki wyjednał dla niego (w 1922) godność prałata domowego. Ukoronowaniem jego pracowitego życia był trzyletni rektorat (1925--1928) w Seminarium Duchownym we Włocławku. Nie rozwinął na tym stanowisku większej działalności, był bowiem już chory i osłabiony. Za jego jednak rektoratu Seminarium uzyskało jednak prawa wyższego zakładu naukowego i wznowiono wydawanie „Ateneum Kapłańskiego". Zmarł po długotrwałej chorobie 6 V 1928 r. we Włocławku.

Czapla najlepiej czuł się na stanowisku duszpasterza i ojca duchownego. Wiedzę teologiczną wykorzystywał głównie do głoszenia płomiennych konferencji. Chwytając zaś za pióro, poruszał z reguły problemy pastoralne.

I.

1. Diabeł. W: *Podr. enc. kośc.* T. 9/10 s. 213-215.

2. Dynamizm. W: *Podr. enc. kośc.* T. 9/ /10 s. 221-223.

3. Bezrobocie wobec etyki. *Wiad. Past.* T. 3: 1907 s. 1-12, 65-78.

4. Hypnoza wobec etyki. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 1: 1907 s. 216-222, 247-254, 277-282, 313-318, 344-354; R. 2: 1908 s. 21-24.

5. Kardynał Manning a podstawy życia społecznego. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 1: 1907 s. 153-162, 181-189.

6. W jakich wypadkach chorzy mogą komunikować nie na czczo. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 1: 1907 s. 210-216.

7. [Spowiedź w czasie mszy św. a drugie przykazanie kościelne]. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 179.

8. Rec.: A. LEPITRE: Św. Antoni Padewski. W. 1908. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 2 s. 80-82.

9. Rec.: C. ARVISENET: Memoriale vitae sacerdotis. Taurini 1909. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. [4] s. 382-383.

10. Rec.: Kwiatki św. Franciszka z Asyżu w przekł. L. Staffa. Lw. 1910. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. [4] s. 466-473.

11. Czy można uzyskać odpust zupełny za odmówienie modlitwy „En ego, o bone Iesu"... jeśli się jednak krzyża nie widzi... *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 96-97.

11a. Rec.: A. MARTIN: Comment il faut prier. Paris 1910. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 193.

12. Rec.: Martyrologium romanum. Taurini 1910. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 288.

13. Rec.: F. OSUNA de: Elementarz ży-

cia duchownego. T. 1-4, W. 1909-1910. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 187.

14. Rec.: F. COZEL: O ochędóstwie w domach Bożych. P. 1912. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 9 s. 188.

15. Rec.: D. J. MERCIER: Ćwiczenia duchowne dla kapłanów. W. 1913. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 10 s. 82-86.

16. Rec.: J. S. ŻAK: Życie katolickie w pouczających przykładach. T. 1. Włocławek 1913. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 9 s. 476-477.

17. Z teologii pasterskiej. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 10 s. 164-175.

18. Rec.: J. BARBERIS: Żywot św. Franciszka Salezego w czterech księgach dla młodzieży. Oświęcim 1913. *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 t. 11 s. 281-282.

19. Rec.: M. J. CRISTINI: Podręcznik medytacyjny, czyli rozmyślania wyjęte z dzieł św. Alfonsa Marii Liguorego. T. 1-3. Wil. 1907. *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 t. 11 s. 282.

20. Rec.: J. K. K.: Na 160 wiekową rocznicę swobody chrześcijaństwa. W. 1913. *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 t. 11 s. 284.

21. Rec.: B. VALUY: Cnoty zakonne, czyli treściwy rozbiór ślubów zakonnych i miłości braterskiej. Kr. 1913. *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 t. 11 s. 282.

22. Pius X a duchowieństwo. *Aten. Kapł.* R. 6/7: 1914/15 t. 12 s. 19*-33*.

23. Rec.: H. BOLO: Przewodnik Krucjaty Eucharystycznej. Wyd. 2. P. 1914. *Aten. Kapł.* R. 6/7: 1914/15 t. 12 s. 38.

24. Rec.: K. DĘBIŃSKI: Dozory kościelne rzymsko-katolickie w Królestwie Polskim. Wyd. 2. W. 1913. *Aten. Kapł.* R. 6/7: 1914/15 t. 12 s. 218-219.

25. Rec.: K. KĘBIŃSKI: Podręcznik praktyczny teologii pasterskiej. T. 1-2. W. 1914. *Aten. Kapł.* R. 6/7: 1914/15 t. 12 s. 214-218.

26. Rec.: F. DWORNICKI: Nowy katechizm II zakonu. Włocławek 1914. *Aten. Kapł.* R. 6/7: 1914/15 t. 12 s. 233.

27. Rec.: J. S. PELCZAR: Pasterz według Serca Jezusowego. Lw. 1913. *Aten. Kapł.* R. 6/7: 1914/15 t. 12 s. 198-199.

28. Pasterzowanie a zrzeszenia religijne. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 10: 1916 s. 283-288, 348-351.

29. Na drogach współczesnej duszy: Jan Joergensen. [Rozbiór dzieł i życie Joergensena]. *Aten. Kapł.* R. 8: 1917 t. 13 s. 173-181.

30. Nie rozstajmy się z rozmyślaniem. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 11: 1917 s. 54-58.

31. Rec.: A. J. NOWOWIEJSKI: Ceremoniał parafialny. T. 2. Płock 1916. *Aten. Kapł.* R. 8: 1917 t. 13 s. 208-209.

32. Rec.: A. J. NOWOWIEJSKI: Ceremoniał parafialny. T. 1-2. Płock 1916. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 11: 1917 s. 120-122.

33. Z psychiki naszego ludu. *Aten. Kapł.* R. 8: 1917 t. 13 s. 101-117.

34. Rec.: A. BOROWSKI: Sakramentologia w świetle naszego prawa kościelnego. Włocławek 1918. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 12: 1918 s. 327-328.

35. W świetle nowego kodeksu prawa kanonicznego [obowiązki kapłana]. *Aten. Kapł.* R. 9/10: 1917/18 t. 15 s. 192-199.

36. Ogólne zasady duszpasterstwa. Włocławek 1919 Druk. Diec. 8° s. 250. Bibl. „Ateneum Kapłańskie" Nr 18.

37. Rec.: M. GETTERER: *Annus liturgicus cum introductione in disciplinam liturgicam.* Ed. 4. Oeniponte 1925. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 106.

38. Rec.: J. KORZONKIEWICZ: Święcenia kapłańskie. Kr. 1926. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 528-529.

39. Rec.: J. MEYNCKENS: Zarys doskonałości zakonnej. Wyd. 2. Kr. 1925. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s: 528.

40. Rec.: M. GETTERER: Zwierciadło liturgiczne. W. 1927. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 512.

41. Rec.: A. HOPPE: Chrystus życiem moim. W. [1926]. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 20 s. 527-528.

42. Rec.: M. MESCHLER: Das Exerzitienbuch des hl. Ignatius von Loyola. Bd. 2 Freiburg i.Br. 1926. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 415-416.

II.

LIBROWSKI S.: Czapla Piotr. W: *Enc. katol.* T. 3 kol 753, tamże literatura. — Ponadto: Czapla Piotr. W: *Podr. enc. kośc.* T. 43/44. Suplement 1 s. XXX; KUNKA B.: Śp. X. Piotr Czapla. *Prz. Teol.* R. 9: 1928 s. 325-326. DUDEK W.: Teologiczno-naukowy dorobek Włocławskiego Seminarium Duchownego. *Aten. Kapł.* R. 61: 1969 t. 72 s. 291-292; Schem. diec. włoc. 1889-1928.

Ks. Kazimierz Rulka

Czaplewski Jan (1875-1940), pedagog, autor artykułów teologicznych. Urodził się 21 X 1875 r. w Zblewie k. Starogardu Gd. Rodzicami jego byli Jan, organista i Augustyna Błędowska. Był uczniem Collegium Marianum w Pelplinie i Gimnazjum w Chojnicach, gdzie złożył egzamin dojrzałości (1895). Po studiach teologicznych w Seminarium Duchownym w Pelplinie otrzymał 1 IV 1899 r. święcenia kapłańskie. W duszpaster-

stwie pracował na terenie diecezji chełmińskiej w Grabowie, Grzybnie, Chełmży, Rumianie, Wielu, Skórczu i Pieniążkowie. Od 1906 r. był „sine munere" i prawdopodobnie studiował na Uniw. Jagiellońskim w Krakowie. Przez pewien czas przebywał w Zakładzie dla Księży Emerytów w Zamartem k. Chojnic (1911-12), następnie jako emeryt mieszkał w Mogile pod Krakowem (1916-23) i w klasztorze OO. Karmelitów w Krakowie (1924-26). W latach 1927-28 był profesorem języka greckiego i hebrajskiego w Seminarium Duchownym w Pińsku, skąd wrócił do diecezji aby zostać nauczycielem języka polskiego w Collegium Marianum w Pelplinie (1928-30). Był dobrym kaznodzieją i chętnie słuchanym rekolekcjonistą. Brał udział w posiedzeniach Wydziału Teologicznego Towarzystwa Naukowego w Toruniu (z siedzibą w Pelplinie) wygłaszając na nich referaty. W latach 1931-1939 jako emeryt mieszkał w Gołuszycach, Grudziądzu i Więcborku; w jesieni 1939 r. został aresztowany przez hitlerowców i osadzony w obozie koncentracyjnym w Stutthofie, gdzie zmarł 16 IV 1940 r.

I.

1. Katechumenat a sakrament chrztu w pierwszych wiekach Kościoła. *Mies. Kość. Unitas.* R. 5: 1911 s. 169-178, 254-274, 430-446.

2. Sacramentum salis w obrzędzie kościelnym. *Mies. Diec. Chełm.* T. 1: 1929 nr 9 s. 521-535.

3. Ks. Dr Romuald Frydrychowicz Prof. Jubilat Collegium Marianum. *Od Naszego Morza.* Grudziądz. R. 4: 1932 nr 12 s. 409-412. Podp.: ks. J. Cz.

4. Biskup Marwicz. Wdzięczne wspomnienie na 50 rocznicę śmierci. *Pielgrzym.* Pelplin. R. 1936 nr 38-39, 41-42, 44, 46-48.

II.

Diecezja Chełmińska. Zarys historyczno-statystyczny. Pelplin 1928 s. 768; *Zap. TN Tor.* T. 9: 1932 nr 1/ s. 38-39; BUKOWSKI A.: Straty kultury polskiej na Pomorzu. *Jantar.* Organ Instytutu Bałtyckiego. R. 4: 1946 z. 3 s. 42; OLSZEWICZ S.: Lista strat kultury polskiej. W. 1947 s. 42; SZOŁDRSKI W.: Martyrologium duchowieństwa polskiego pod okupacją niemiecką w latach 1939-1945. *Sacr. Pol. Mill.* T. 11: 1965 s. 70; DUNIN-WĄSOWICZ K.: Obóz koncentracyjny Stutthof. Gdynia 1966 s. 241; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945. Z. 2. W. 1977 s. 37.

Ks. Henryk Mross

Czaplewski Paweł Antoni (1877-1963), historyk Pomorza, redaktor, prezes Towarzystwa Naukowego w Toruniu.

Urodził się 15 I 1877 r. w Zblewie; był jednym z dziesięciorga dzieci Jana, organisty, i Augusty Błędowskiej. Nauki gimnazjalne odbywał w Collegium Marianum w Pelplinie oraz w Chojnicach, gdzie w latach 1893-1896 należał do tajnej patriotycznej organizacji filomackiej i pełnił obowiązki przewodniczącego koła. Po egzaminie dojrzałości studiował w Seminarium Duchownym w Pelplinie (1896-1900). Po święceniach kapłańskich, które przyjął 1 IV 1900 r., zamierzał kontynuować studia na Uniwersytecie, lecz nie otrzymał zezwolenia. Pracował więc w duszpasterstwie na terenie diecezji chełmińskiej i krzewił ducha polskiego działając w organizacjach społeczno-kulturalnych (m. in. w TCL). Był wikarym w Pręgowie, Chmielnie, Luzinie, Bzowie, Mroczy, Czarnowie i Unisławiu, a jako proboszcz pracował w Szynychu k. Chełmna (1910-1921), w Byszewie k. Bydgoszczy (1921-1931), w Miłobądzu k. Tczewa (1931-1951). Pełnił obowiązki egzaminatora prosynodalnego, dziekana tczewskiego (1938-39, 1945-51), wykładał historię Kościoła w Seminarium Duchownym w Pelplinie (1945-46); wszedł w skład kapituły katedralnej

chełmińskiej jako kanonik honorowy (inst. 1951). Nie przyjął proponowanej mu katedry historii Kościoła w Polsce na Uniwersytecie we Lwowie (1930), złożył również mandat poselski do Sejmu RP na polecenie biskupa (1930). Zawieruchy wojenne nie ominęły jego plebanii, gdyż w czasie I wojny światowej przebywał pół roku w więzieniu w Berlinie (1915) „za obrazę militaryzmu pruskiego", a w czasie II wojny światowej odbywał kaźń w obozie koncentracyjnym w Stutthofie (1940), skąd zbiegiem okoliczności został zwolniony.

Przebywając z dala od bibliotek zorganizował sobie własną pracownię naukową i był posiadaczem znacznego księgozbioru. Pasja badawcza pochłaniała całkowicie jego wolny czas od zajęć duszpasterskich. Brał ponadto aktywny udział w działalności Towarzystwa Naukowego w Toruniu, zasilając jego wydawnictwa cennymi rozprawami. Na łamach czasopisma „Zapiski TN Tor." (którego był w latach 1916-1919 redaktorem) ogłaszał wartościowe przyczynki do dziejów Pomorza. W latach przełomowych 1918-1920 i 1945-1948 pełnił obowiązki prezesa Towarzystwa (został dożywotnim prezesem honorowym). Należał do szeregu Towarzystw naukowych i był współpracownikiem Komisji Historycznej PAU (1939).

Prowadził równocześnie szerokie badania archiwalne (m. in. w Gdańsku, Królewcu, Berlinie, Krakowie, Wiedniu, Rzymie, Paryżu, Londynie, Sztokholmie). Stał się jednym z najlepszych znawców źródeł archiwalnych polskich za granicą, dlatego Rząd polski mianował go delegatem do podziału gdańskich zasobów archiwalnych pomiędzy Polską a W. M. Gdańskiem (1923).

Z bogatej problematyki jego dociekliwych badań interesowała go szczególnie postać wybitnego bpa Hieronima Rozrażewskiego, któremu poświęcił kilka artykułów, oraz wydał po wieloletnich poszukiwaniach jego listy. Interesowały go również dzieje klasztoru w Kartuzach, któremu poświęcił obszerne studium. Ogłosił około 30 rec. głównie w Zap. TN Tor i Mies. Diec. Chełm. We wszystkich pracach „dążył zawsze do ustalenia prawdy historycznej, nawet wtedy, gdy była bolesna". Zdobył sobie znaczny autorytet naukowy wchodząc na trwałe do historiografii polskiej. Zmarł 12 I 1963 r. w Turzy k. Tczewa.

I.

1. Kasztelania starogardzka czyli zaborska. Studium historyczno-geograficzne. *Rocz.* TN Tor. R. 9: 1902 s. 166-171.

2. Wykaz ważniejszych materiałów źródłowych do historii Prus Królewskich zawartych w bibliotekach warszawskich. *Rocz.* TN Tor. R. 13: 1906 s. 48-64.

3. Przeszkody w założeniu szkoły katolickiej w Gdańsku poreformacyjnym. *Rocz. TN Tor.* R. 16: 1909 s. 176-184.

4. RESOŁKIEWICZ Stanisław: Curriculum vitae księdza... Podał do druku ks. Paweł Czaplewski. *Zap. TN Tor.* T. 1: 1909 nr 5 s. 111-113.

5. Dwa zaginione rękopisy do historii diecezji włocławskiej. *Zap. TN Tor.* T. 1: 1909 nr 6 s. 126-127.

6. Visitationes moderni decanatus Gorznensis nec non ecclesiae parochialis in Białuty. Curavit... *Fontes TN Tor.* 11/15: 1907/1911 s. 633-768.

7. O rękopisach o. Jerzego Schwengla w Britisch Museum w Londynie. *Zap. TN Tor.* T. 1: 1910 nr 12 s. 255-266.

8. Jak przyjmowali gdańszczanie kupców wrocławskich? *Zap. TN Tor.* T. 2: 1911 nr 2 s. 21-32.

9. Wykaz oficjałów gdańskich i pomorskich od 1467-1824 r. *Rocz. TN Tor.* R. 19: 1912 s. 3-128.

10. Pokłosie uchańscianów gdańskich. Zebrał i opracował... *Rocz. Tow. Przyj. Nauk Pozn.* R. 39: 1912 [druk.:] 1913 s. 301-359. — Odb.: P. 1914 s. 47.

11. Rezck w przywileju Sambora I dla Oliwy z r. 1178. *Zap. TN Tor.* T. 2: 1913 nr 9 s. 176-180.

12. Summaryusz zebrany z regestów percepty i wydatków na reperacyą kościoła farskiego radzyńskiego od roku 1679

do roku 1683 czynionych przez x. proboszcza radzyńskiego wypisanych roku 1687 die 15 martii. Podał do druku... *Zap. TN Tor.* T. 2: 1913 nr 10 s. 193-200.

13. Tytularny episkopat w Polsce średniowiecznej. *Rocz. Tow. Przyj. Nauk. Pozn.* R. 40: 1913 s. 91-162; R. 43: 1916 s. 67-164.

14. Polacy na studiach w Ingolsztacie. Z rękopisów uniwersytetu monachijskiego wydał... P. 1914 Księg. św. Wojciecha 8° s. 112.

15. Śp. ks. Stanisław Kujot. *Zap. TN Tor.* T. 3: 1915 nr 4/5 s. 49-72 [bibliogr. s. 67-72].

16. Biskupa Rozrażewskiego itineraria czyli rozkład podróży wizytacyjnych po Pomorzu. Zebrał... *Zap. TN Tor.* T. 3: 1915 nr 7/8 s. 106-122; nr 9 s. 144-162.

17. Rusocin czy Różęcin? *Zap. TN Tor.* T. 3: 1915 nr 7/8 s. 122-126.

18. W sprawie sprzedaży pomorskich majątków biskupich 1564 r. *Zap. TN Tor.* T. 3: 1916 nr 11 s. 190-201.

19. W sprawie kongregacji dekanalnych. *Zap. TN Tor.* T. 3: 1916 nr 12 s. 224-226.

20. Profesor Dr Paweł Simson [nekrolog]. *Zap. TN Tor.* T. 4: 1917 nr 1 s. 30-32.

21. Ważniejsze rękopisy podklasztornej biblioteki w Świeciu. *Zap. TN Tor.* T. 4: 1917 nr 2 s. 55-56.

22. Ostatnie walki o dziesięciny biskupie na Pomorzu. *Zap. TN Tor.* T. 4: 1917 nr 3 s. 58-69.

23. Dokument wieży chełmżyńskiej. Wydał... *Zap. TN Tor.* T. 4: 1917 nr 3 s. 74-76.

24. Krokowo i Będargowo w darowiźnie dla kartuzjanów z r. 1417. *Zap. TN Tor.* T. 4: 1918 nr 8 s. 185-187.

25. Annales monasterii Olivensis ord. Cist. aetate posteriores. Curavit... *Fontes TN Tor.* 20: 1916/1919 s. VII, 672.

26. Zarys historii narodowości polskiej w Prusach Królewskich i Książęcych. *Zap. TN Tor.* T. 4: 1919 nr 9 s. 193-214.

27. O historycznym stosunku świętych polskich do Prus Królewskich. *Zap. TN Tor.* T. 4: 1919 nr 10 s. 238-242.

28. O herbie Prus Królewskich. *Zap. TN Tor.* T. 4: 1919 nr 10 s. 254-256.

29. Skąd pochodzi nazwa Gdańsk? *Zap. TN Tor.* T. 4: 1919 nr 11 s. 272-274.

30. Granice Prus Królewskich według warunków pokojowych Koalicji. *Zap. TN Tor.* T. 4: 1919 nr 11 s. 274-278.

31. Herb Prus Królewskich na bramach gdańskich. *Zap. TN Tor.* T. 4: 1919 nr 12 s. 291-292.

32. Kurt Schottmüller [nekrolog]. *Zap. TN Tor.* T. 4: 1919 nr 12 s. 292-293.

33. Z dawnych stosunków polsko-gdańskich. W: *Z końcem niewoli.* Jednodniówka. Wyd. przez Pomorskie Koło Panien. Czysty dochód na cele plebiscytowe i dla żołnierzy pomorskich. Bydgoszcz 1920 8° s. 63-67.

34. Biskupa Rozrażewskiego reforma wiejskich klasztorów pomorskich w XVI wieku. *Straż nad Wisłą.* Toruń. R. 1: 1920 nr 2 s. 9-12.

35. Stosunek Gdańska do Polski. *Straż nad Wisłą.* R. 1: 1920 nr 3 s. 3-7; nr 4 s. 3-5.

36. Senatorowie świeccy, podskarbiowie i starostowie Prus Królewskich 1454-1772. *Rocz. TN Tor.* 26/28: 1919/1921 s. XXIV, 232.

37. Hipoteza pochodzenia drobnej szlachty pomorskiej. *Straż nad Wisłą.* R. 2: 1921 nr 2/3 s. 8-10; nr 4/5 s. 15-18.

38. Proces toruński. Referat wygłoszony na zjeździe Filaretów w Chełmnie 14 września 1921. *Pomorze.* Dod. literacki *Dziennika Gdańskiego.* R. 1: 1921 nr 4 s. 25-26; nr 5 s. 36-37; nr 6 s. 41-43.

39. Przyszłe officium proprium diecezji gdańskiej. *Pomorze.* R. 2: 1922 nr 4.

40. Drogi studentów pomorskich w wiekach średnich. *Rocz. Korporacji Studentów Uniwersytetu Poznańskiego „Pomerania".* R. 1: 1926 s. 4-8.

41. Śp. ks. Brunon Czapla [nekrolog]. *Zap. TN Tor.* T. 7: 1927 nr 5 s. 156-158.

42. Rec.: F. LORENTZ: Die Bevölkerung der Kaschubei zur Ordenzeit. 1926. *Kwart. Hist.* R. 41: 1927 s. 331-337.

43. Diecezja Chełmińska. Zarys historyczno-statystyczny. [Praca zbiorowa: CZAPLEWSKI P., FRYDRYCHOWICZ R., GLEMMA T., MAŃKOWSKI A., PANSKE P.]. Pelplin 1928 Nakł. Kurii Biskupiej 8° s. 851, tabl., mapa diec.

44. Rec.: G. LÜHR: Die Matrikel des päpstlichen Seminars zu Braunsberg, 1578-1798. Braunsberg 1925-1926. *Kwart. Hist.* R. 43: 1929 t. 1 s. 545-547.

45. Muzyka i śpiew kościelny w diecezji chełmińskiej. *Muzyka Kośc.* R. 8: 1933 s. 61-66.

46. Majątki duchowne sekularyzowane po r. 1772 w obrębie województwa pomorskiego i W. M. Gdańska. *Rocz. Gdań.* T. 7/8: 1933/1934 s. 385-415.

47. Adler Filip (cysters). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 29.

48. Albierz (bp włocławski). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 46.

49. Allen Łukasz. W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 78.

50. Bajer Andrzej Ignacy. W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 218.

51. Bażyński (Baisen) Jan młodszy. W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 377.

52. Bażyński (Baisen) Jerzy. W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 377.

53. Collegium Marianum 1836-1936. Na setną rocznicę napisał... Pelplin 1936 8° s. 48, tabl. 49.

54. Belczyc (Bilschitz) Piotr. W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 40.

55. Borowski Marcin Kazimierz. W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 350.

56. Erekcja kościoła parafialnego w Topolnie z r. 1588. *Mies. Diec. Chełm.* T. 8: 1936 nr 5 s. 353-357.

57. Rewindykacja fary i klasztoru w Nowem z r. 1581. *Zap. TN Tor.* T. 10: 1936 nr 7 s. 253-257.

58. Co posiadali Krzyżacy na Pomorzu przed jego zajęciem w roku 1308/9? *Zap. TN Tor.* T. 10: 1936 nr 8 s. 273-287, mapa.

59. Pomorski dokument osadczy z roku 1325. *Zap. TN Tor.* T. 10: 1937 nr 9/10 s. 344-348.

60. Korespondencja Hieronima Rozrażewskiego. Wydał... T. 1: 1567- 2 VII 1582. *Fontes TN Tor.* 30: 1937 s. XXXIX, 1 nlb., 515, 1nlb., tabl. 1; T. 2: 2 VII 1582-1600. *Fontes TN Tor.* 31: 1939 s. LXII, 635.

61. Hieronima Rozrażewskiego młodsze lata w świetle jego korespondencji. *Mies. Diec. Chełm.* T. 9: 1937 nr 7 s. 594-604.

62. Ciecholewski Jerzy Michał. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 34.

63. Czapla Brunon. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 165.

64. Czema (Zehmen) Achacy. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 327.

65. Czema (Zehmen) Fabian. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 327-328.

66. Czema (Zehmen) Fabian. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 328.

67. Czema (Zehmen) Fabian. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4. s. 328-329.

68. Czy Fabian Czema był uczniem krakowskim? *Zap. TN Tor.* T. 11: 1938 nr 1 s. 5-6.

69. Hieronim Rozrażewski a książka. *Silva Rerum.* T. 8/9: 1938/1939 z. 1/2 s. 9-15.

70. Dąbrowski Jerzy. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 10.

71. Dąbrowski Mikołaj. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 20.

72. Dembowski Jan. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 89.

73. Demut Ludwik Wawrzyniec. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 108.

74. Domaniewski Stanisław. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 297-298.

75. Doręgowski Jan. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 328.

76. Dorota z Mątew (1347-1394). W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 342-343.

77. Echo sepulchralis duchowieństwa dekanatu tczewskiego. *Mies. Diec. Chełm.* T. 11: 1939 nr 8/9 s. 659-666.

78. Rec.: G. DIERFELD: Die Verwaltungsgrenzen Pomerellens zur Ordenszeit. 1933; E. BAHR: Die Velwaltungsgebiete Königlich-Preussens, 1454-1772. 1938. *Kwart. Hist.* R. 53: 193911945 s. 317-319.

79. Granica zachodnia Pomorza pod koniec X wieku. Instytut Bałtycki. Toruń. Komunikat działu informacji naukowej. R. 1945 nr 8 s. 1-4.

80. Granice diecezji chełmińskiej i jej dekanatów. Instytut Bałtycki. Komunikat działu informacji naukowej. R. 1945 nr 13 s. 1-5.

81. Śp. ks. Alfons Mańkowski. *Zap. TN Tor.* T. 11: 1945 nr 5/12 s. 108-118 [bibliogr. s. 112-118].

82. Ks. senator Feliks Bolt. *Wiad. Duszp.* R. 2: 1946 nr 1 s. 26.

83. Działyński Kasper. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 87-88.

84. Śp. Stainsław Wojciech Okoniewski, biskup chełmiński. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 2: 1946 nr 4 s. 133-137.

85. Studia nad regestem Dagome iudex. *Zap. TN Tor.* T. 12: 1946 nr 1/4 s. 6-45.

86. Gdzie leżał Czanterz? *Zap. TN Tor.* T. 12: 1946 nr 1/4 s. 86-90.

87. Elżanowski Łukasz. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 240.

88. Elżanowski Tomasz. *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 241.

89. Ewertowski Jan. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 324-325.

90. Fankidejski Jakub. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 368.

91. Feldstedt Reinhold. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 405.

92. Ferber Jan. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 417.

93. Ferber Konstanty. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 418.

94. Ferber Konstanty. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 418-419.

95. Frenzel Antoni. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 131-132.

96. Frydrychowicz Romuald. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 174.

97. Hipoteza o pochodzeniu szlachty kaszubskiej. *Zap. TN Tor. T. 14: 1948 z. 1/4* s. 35-43.

98. Tytulatura książąt pomorskich do początku XIV wieku. *Zap. TN Tor.* T. 15: 1949 z. 1/2 s. 9-61.

99. Stosunki narodowościowe w Kartuzji Pomorskiej. W: *Księga pamiątkowa 75-lecia Towarzystwa Naukowego w Toruniu.* Toruń 1952 s. 15-34.

100. Święty Wojciech i książe pomorski wraz z żoną w legendzie „Tempore illo". *Nasza Przeszł.* T. 6: 1957 s. 301-309, Summ. s. 309.

101. Gieze Tiedemen (sekretarz królewski, 1543-1582). W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 456-457.

102. Historyczny Gdańsk z końca X wieku. *Rocz. Gdań.* R. 15/16: 1956/1957 [druk.:] 1958 s. 5-52, Summ. s. 51-52.

103. Goedtke Izaak Gottfried. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 199.

104. Wspomnienie z wędrówki po Kaszubach w 1895 r. *Kaszëbë.* Gdańsk. R. 3: 1959 nr 18 s. 3.

105. Gotfryd (opat cystersów w Pelplinie). W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 385.

106. Górski Ludwik Stanisław. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 447-448.

107. Grewe Grzegorz. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 576-577.

108. Grochowski Maksymiliań. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 596.

109. Diecezja Chełmińska. *Przew. Katol.* R. 1960 nr 51/52 s. 905-809, ilustr. [współpr. DUBOWSKI A.].

110. Kartuzja kaszubska. Gdańsk 1966 Gdańskie Towarzystwo Naukowe 8° s. 266, nlb. 4, tabl. 14, ilustr., mapa.

II.

PISZCZ E.: Czaplewski Paweł Antoni. W: *Enc. katol.* T. 3: 1979 szp. 753-754, tamże literatura. — Ponadto: WAJDA K.: W dobie zaboru pruskiego 1875-1918. W: *Dzieje Towarzystwa Naukowego w Toruniu 1875-1975.* T. 1. Pod red. Mariana Biskupa. Toruń 1977 [indeks]; OSMÓLSKA-PISKORSKA B.: W czasach II Rzeczypospolitej 1918-1939. W: *Dzieje Towarzystwa Naukowego w Toruniu 1875-1975.* T. 1. Toruń 1977 [indeks].

Ks. Henryk Mross

Czaputa Teodor (1884-1945), tłumacz, popularyzator teologii.

Urodził się w 1884 r. w Skoczowie. W 1903 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Krakowie i po jego ukończeniu przyjął w 1907 r. święcenia kapłańskie. Był wieloletnim katechetą szkół średnich w Białej (do 1916), Wieliczce i Krakowie, gdzie równocześnie został sędzią prosynodalnym i rektorem małego seminarium. W 1935 r. jako emerytowany katecheta został kapelanem sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Łagiewnikach, gdzie zmarł 2 III 1945 r.

I.

1. Tłum.: SCHILGEN H.: Na usługach Stwórcy. Wiązanka myśli dla katolickich nowożeńców i małżonków. Tłum. z niem. Kr. 1924 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 139. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1927 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 134. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1930 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 133. — Toż. Wyd. 4. Kr. 1935 Wyd. Ks, Jez. 16° s. 133. — Toż. Wyd. 5. Kr. 1947 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 133.

2. Tłum.: SCHILGEN H.: Ty i ona. Młodemu ku rozwadze. Tłum. z niem. Kr. 1928 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 206. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1929 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 206. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1936 WAM 16° s. 204. — Toż. Wyd. 4. W. 1947 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 169.

3. Wielki tydzień w kościele. Kr. 1929 Księg. Krakowska 16° s. 172.

4. Zagadnienie moralności płciowej w życiu dzieci i młodzieży. (Uświadomienie i spowiedź). W: *Pamiętnik kursu duszpasterskiego urządzonego w Krakowie w dniach od 5 do 9 listopada 1928 r.* Kr. 1929 s. 214-234.

5. Skarby liturgii mszalnej. Kr. 1930 16° s. 18.

6. Tłum.: RUDLOFF L.: Mała dogmatyka dla świeckich. Tłum. z niem. W. 1937 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 277. — Toż. Wyd. 2. W. 1947 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 208.

II.

Elenchus venerabilis cleri archid. Cracoviensis (z lat 1904-1945).

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Czaykowski (Czajkowski) Konstanty (1859-1930), jezuita, popularyzator teologii.

Urodził się 7 VIII 1859 w Niemirowie na Podolu. Do zakonu jezuitów wstąpił 30 VII 1876 r. Po nowicjacie odbytym w Starej Wsi (1876-1878) studiował tamże retorykę (1878-1881) i filozofię (1881-1884), teologię zaś w Krakowie (1885-1889), gdzie 15 VII 1886 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1892 r. należał do redakcji „Przeglądu Powszechnego", publikując liczne artykuły, recenzje i rubrykę: Sprawy Kościoła. Działalność publicystyczną zakończył w 1917 r. Później był kapelanem więziennym w Krakowie, a od 1928 r. przebywał w Starej Wsi, gdzie zmarł 2 I 1930 r.

I.

1. Rec.: V. CATHREIN: Moralphilosophie. T. 1-2. Freiburg 1891. *Prz. Powsz.* R. 8: 1891 t. 31 s. 262-269.

2. Rec.: B. DUHR: Pombal. Sein Charakter und seine Politik. Freiburg im. Br. 1891. *Prz. Powsz.* R. 9: 1892 t. 36 s. 283-285.

3. Rec.: A. KOPYCIŃSKI: O stosunku kapitału do pracy. Zapatrywania stronnictwa liberalnego, socjalistycznego i katolickiego na kwestię socjalną. Tarnów 1891. *Prz. Powsz.* R. 9: 1982 t. 36 s. 410-412.

4. Rec.: H. JOLY: Le socialisme chrétien. Paris 1892. *Prz. Powsz.* R. 9: 1892 t. 36 s. 418-423.

5. Rec.: M. MASSONIUS: Ueber Kants Transcendentale Aestetik. Leipzig 1891. *Prz. Powsz.* R. 9: 1892 t. 34 s. 101-105.

6. Związek ludowy przeciw socjalizmowi w Niemczech. *Prz. Powsz.* R. 10: 1893 t. 39 s. 46-62.

7. Zasługa Kopernika w filozofii. *Prz. Powsz.* R. 10: 1893 t. 40 s. 221-240, 373-393.

8. Rec.: L. DĘBICKI: Z teki dziennikarskiej. Pogadanki literackie. Kr. 1893. *Prz. Powsz.* R. 10: 1893 t. 40 s. 110-112.

9. Walka szkoły państwowej z wyznaniową w Ameryce. *Prz. Powsz.* R. 10: 1893 t. 39 s. 352-367.

10. Rec.: A. M. WEISS: Apologie des Christenthums, Freiburg im Br. 1892. *Prz. Powsz.* R. 10: 1893 t. 39 s. 441-420.

11. Indukcja u Arystotelesa i Perypatetyków. *Prz. Powsz.* R. 11: 1894 t. 44 s. 161-182, 337-359; R. 12: 1895 t. 45 s. 72-93.

12. Przed wiecem antymasońskim. *Prz. Powsz.* R. 13: 1896 t. 51 s. 451-454.

13. Rec.: G. LECHALAS: Etude sur l'espace et le temps. Paris 1896. *Prz. Powsz.* R. 13: 1896 t. 51 s. 422-424.

14. Rec.: Ks. BOJARSKI: Historia Focjusza. Lw. 1895. *Prz. Powsz.* R. 13: 1896 t. 51 s. 276-278.

15. Ruch słońca w Przestworzu. *Prz. Powsz.* R. 14: 1897 t. 53 s. 469-472.

16. Z odkryć w dziedzinie egzegezy. *Prz. Powsz.* R. 14: 1897 t. 53 s. 460-463.

17. Z ruchu o szkołę wyznaniową. *Prz. Powsz.* R. 14: 1897 t. 54 s. 52-72.

18. Czy niedziela, czy szabas? *Prz. Powsz.* R. 14: 1897 t. 54 s. 468-472.

19. Elektro-dynamiczny system świata. *Prz. Powsz.* R. 14: 1897 t. 54 s. 157-159.

20. Teozofowie w Berlinie. *Prz. Powsz.* R. 14: 1897 t. 54 s. 317-324.

21. Rec.: J. DAHLMANN: Nirwana. Berlin 1896. *Prz. Powsz.* R. 14: 1897 t. 54 s. 124-132.

22. Socjaliści na własnym gospodarstwie. *Prz. Powsz.* R. 14: 1897 t. 55 s. 53-74.

23. Obyczaj na wsi rumuńskiej. *Prz. Powsz.* R. 15: 1898 t. 58 s. 379-405.

24. Symptomy zwrotu ku jedności na Wschodzie. *Prz. Powsz.* R. 15: 1898 t. 57 s. 325-344.

25. Etyka Sołowiewa. *Prz. Powsz.* R. 16: 1899 t. 61 s. 362-377.

26. Reforma Kalendarza Juliańskiego zmiany we wschodnich księgach liturgicznych. *Czas* 1899 nr 17 [z 28 IV]. — Toż w osob. odb. Kr. 1899 Fr. Kluczycki 16° s. 8.

27. Astronomiczne określenia dnia Wielkanocy u Ojców Kościoła. *Prz. Powsz.* R. 16: 1899 t. 63 s. 223-249, 388-412; R. 17: 1900 t. 65 s. 33-62. — Fragm. w osob. odb. pt. Jak można bez epakt obliczyć Wielkanoc? Kr. [1900] Druk. W. L. Anczyca 8° s. 8.

28. Rec.: M. ERNST: O końcu świata i kometach. Lw. 1899. *Prz. Powsz.* R. 16: 1899 t. 61 s. 439-441.

30. Rec.: M. WARTENBERG: Kants Theorie der Kausalität. Leipzig 1899. *Prz. Powsz.* R. 17: 1900 t. 68 s. 115-121.

31. Rec.: M. WARTENBERG: Das Problem des Wirkens und die monistische Weltanschauung. Leipzig 1900; M. WARTENBERG: Sigwarts Theorie der Kausalität im Verhaltnis zur Kantischen. Berlin 1900. *Prz. Powsz.* R. 17: 1900 t. 68 s. 434-439.

32. Wskazówki chronologiczne do ery Chrystusowej. *Prz. Powsz.* R. 18: 1901 t. 69 s. 1-21.

33. Rok narodzenia Chrystusa Pana. *Prz. Powsz.* R. 18: 1901 t. 70 s. 200-223. — Toż. *Prz. Katol* R. 39: 1901 s. 566-568, 581-583, 601-603, 617-620.

34. Dzień śmierci Chrystusowej. *Prz. Powsz.* R. 18: 1901 t. 71 s. 46-66.

35. Rok śmierci Chrystusowej. *Prz. Powsz.* R. 18: 1901 t. 71 s. 335-357. — Poz. 16-19 wyszły również w osob. odb. Kr. 1901 Druk. W. L. Anczyca 8° s. 166.

36. Od Rogera do Harnacka. *Prz. Powsz.* R. 18: 1901 t. 72 s. 370-389.

37. Stanowisko Dyonizego względem ery starochrześcijańskiej. *Prz. Powsz.* R. 18: 1901 t. 72 s. 1-24.

38. Nowe pomysły unii anglikanizmu z patriarchatem ekumenicznym. *Prz. Powsz.* R. 18: 1901 t. 72 s. 137-142.

39. Różnica między Dyonizym a starochrześcijańską erą. *Prz. Powsz.* R. 18: 1901 t. 72 s. 216-232.

40. Rec.: S. NARAJEWSKI: Moralność chrześcijańska a etyka najnowsza. Lw. 1901 *Prz. Powsz.* R. 18: 1901 t. 72 s. 407-410.

41. Czego papież oczekuje po demokrakratach? Kr. 1901 -6° s. 40. — Toż. Kr. 1908 16° s. 36. Głosy Katolickie nr 11.

42. Łaciński stronnik teologii greckiej. *Prz. Powsz.* R. 19: 1902 t. 74 s. 366-380.

43. Antydogmatyczny system Renouviera. *Prz. Powsz.* R. 19: 1902 t. 75 s. 12-25, 173-186, 357-374.

44. Historyczne zaćmienie w świetle ery biblijnej. *Prz. Powsz.* R. 19: 1902 t. 76 s. 38-58.

45. O erach świata, sprostowanie głównej sprzeczności w chronologii starożytnej. *Kwart. Teol.* R. 1: 1902 z. 3/4 s. CXVI-CXXVII; R. 2: 1903 z. 1/2 s. 27-44; z. 3 s. 147-162. — Toż w streszczeniu. *Sprawozd. PAU.* T. 7 nr 7: 1902 s. 18-20.

46. Ze Słowaczyzny. *Prz. Powsz.* R. 19: 1902 t. 73 s. 149-154.

47. Po strajku żniwiarzy. *Prz. Powsz.* R. 19: 1902 t. 76 s. 157-182.

48. Czasopisma polskich socjalistów w roku ostatnim. *Prz. Powsz.* R. 19: 1902 t. 76 s. 301-313; R. 20: 1903 t. 77 s. 85-100.

49. Rec.: K. S. ZALESKA: Z wygnania. Kr. 1901; K. S. ZALESKA: Spotkanym w drodze wrażeniom i ludziom. Kr. 1901; K. S. ZALESKA: Pejzaże. Kr. 1901. *Prz. Powsz.* R. 19: 1902 t. 76 s. 397-400.

50. Głos polskiego biskupa o socjaliźmie. *Prz. Powsz.* R. 20: 1903 t. 77 s. 1*-16* [po s. 312].

51. Najnowsze stanowisko socjalistów względem Kościoła. *Prz. Powsz.* R. 20: 1903 t. 78 s. 356-371; t. 79 s. 153-168, 387-403.

52. Z powodu pewnego poglądu na apostołów słowiańskich. *Prz. Powsz.* R. 20: 1903 t. 80 s. 182-206, 388-412; R. 21: 1904 t. 83 s. 213-237, 395-422.

53. Vastocznyj kalendar w soglastji z astronomjej. Żolkov 1903 8° s. 18.

54. Socjalistyczny zjazd w Przemyślu. *Prz. Powsz.* R. 20: 1903 t. 77 s. 175-191.

55. Pożegnalny występ Herberta Spencera. *Prz. Powsz.* R. 20: 1903 t. 78 s. 1-15, 241-254.

56. W Pilźnie i w świecie słowiańskim. *Prz. Powsz.* R. 20: 1903 t. 79 s. 1-18.

57. Rec.: G. GIETMANN: Poetik und Mimik. Freiburg im Br. 1902. *Prz. Powsz.* R. 20: 1903 t. 77 s. 120-123.

58. Rec.: JOHANNIS WYCLIF: Miscellanea Philosophica. London 1902. *Prz. Powsz.* R. 20: 1903 t. 77 s. 425-427.

59. Papiestwo jako wszechwładza państwowa. *Prz. Powsz.* R. 21: 1904 t. 84 s. 1-19, 234-251; R. 22: 1905 t. 85 s. 82-100.

60. Z katolickiego ruchu społecznego. *Prz. Powsz.* R. 22: 1905 t. 85 s. 454-456.

61. Arcybiskup między młodzieżą. *Prz. Powsz.* R. 22: 1905 t. 86 s. 121-126.

62. Głos Cerkwii Ruskiej o plutokratycznym liberaliźmie. *Prz. Powsz.* R. 22: 1905 t. 86 s. 156-167, 369-380.

63. Z ruchu kobiecego. *Prz. Powsz.* R. 22: 1905 t. 83 s. 308-312.

64. Ankieta Charriauta. *Prz. Powsz.* R. 22: 1905 t. 87 s. 16-39.

65. Nowy komentarz do charakterystyki Hołowińskiego. *Prz. Powsz.* R. 22: 1905 t. 87 s. 234-247, 412-424; t. 88 s. 84-98, 203-217.

66. Staropolskie kazania augustiańskie. *Prz. Powsz.* R. 24: 1907 t. 93 s. 200-211.

67. „Nowa Reforma", papież i droga rozsądku. *Prz. Powsz.* R. 24: 1907 t. 93 s. 355-368.

68. Z codziennej prasy. *Prz. Powsz.* R. 24: 1907 t. 94 s. 117-119.

69. Zwycięski rząd francuski. *Prz. Powsz.* R. 24: 1907 t. 94 s. 137-157.

70. Zabytki augustiańskie. Materiały i prace Komisji Językowej Akademii Umiejętności w Krakowie. T. 2: Kr. 1907 s. 311-327. Współautorstwo z J. ŁOSIEM.

71. Rec.: J. KACHNIK: Dejiny filosofie. Praha 1904. *Prz. Powsz.* R. 24: 1907 t. 93 s. 233-235.

72. Rec.: L. DĘBICKI: Portrety i sylwetki. T. 1-2: 1905-1906. *Prz. Powsz.* R. 24: 1907 t. 94 s. 238-241.

73. Prośba o nieruchomą Wielkanoc. *Prz. Powsz.* R. 25: 1908 t. 99 s. 306-319; t. 100 s. 58-75, 208-222.

74. Bogarodzica Dziewica i Jej najnowsi przeciwnicy. *Prz. Powsz.* R. 26: 1909 t. 101 s. 49-65, 202-217.

75. Ostatni zjazd polskiej partii socjalistycznej. *Prz. Powsz.* R. 26: 1909 t. 104 s. 177-193.

76. Z powodu dzieła ks. Chotkowskiego. *Prz. Powsz.* R. 27: 1910 t. 106 s. 9-25.

77. Trzechsetny jubileusz Bonifratrów w Krakowie. *Prz. Powsz.* R. 27: 1910 t. 106 s. 144-158.

78. Odżydzenie postępu. *Prz. Powsz.* R. 27: 1910 t. 108 s. 157-170.

79. Kopernik w świetle nowych szczegółów. *Prz. Powsz.* R. 28: 1911 t. 110 s. 46-59.

80. Rec.: P. F. KRYPIAKIEWICZ: De hymni Acathisti auctore. *Prz. Powsz.* R. 28: 1911 t. 109 s. 122-123.

81. Duchowieństwo a praca społeczna w metropolii warszawskiej. *Prz. Powsz.* R. 30: 1913 t. 118 s. 469-472.

82. Biblia a nieomylność Sykstusa V w świetle źródeł najnowszych. *Prz. Powsz.* R. 30: 1913 t. 119 s. 199-212; t. 120 s. 47-61.

83. Przełk.: A. RODRICJUSZ: O postępowaniu w doskonałości i cnotach chrześcijańskich. Cz. 1. Kr. 1914 Wyd. Tow. Jez. 8° s. 268.

84. Koniec wojny, koniec świata i złote czasy proroków. *Prz. Powsz.* R. 33: 1916 t. 131 s. 194-220; t. 132 s. 212-225, 346-362.

85. W latach 1893-1913 redagował w *Przegl. Powsz.* stałą rubrykę: Sprawy Koś-

cioła. Wykaz w: W. HORODYŃSKI: Bibliografia zawartości *Przeglądu Powszechnego*, t. 1-200. Kr. 1939 s. 18.

86. Wiele pomniejszych recenzji zamieszczonych w *Prz. Powsz.* wylicza W. HORODYŃSKI: Bibliografia zawartości *Przeglądu Powszechnego*, t. 1-200. Kr. 1939 s. 18.

II.

Nasze Wiad. T. 1-3 1904-1906 — 1910-1912; ZAŁĘSKI S.: Jezuici. T. 5 s. 1196; [BZOWSKI T.]: Ojcowie i bracia Towarzystwa Jezusowego zmarli w polskich prowincjach od roku 1820. Kr. 1932 s. 8; HORODYŃSKI W.: Bibliografia zawartości Przeglądu Powszechnego, t. 1-200. Kr. 1939. [Egzemplarz korektorski zdeponowany w Bibl. Jagiell.]; Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1872-1972. Kr. 1972 s. 203. — ATJKr.: Catalogus provinciae Galicianae, 1877 [-1918]; Catalogus provinciae Poloniae, 1918 [-1926]; Dokumentacja osobista.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Czechowski Ignacy (1877-1941) pastoralista, redaktor.

Urodził się 4 VI 1877 w Inowrocławiu. Studia seminaryjne odbył w l. 1898-1901 w Poznaniu i Gnieźnie, święcenia kapłańskie przyjął 19 III 1901 r. Na pierwszy wikariat został powołany do Krostkowa. Przeniesiony 1 I 1905 na wikariat przy katedrze w Poznaniu, był następnie w niej penitencjarzem, a w l. 1907-1911 administratorem parafii archikatedralnej. W tym czasie wykładał okresowo język polski w Seminarium Duchownym i udzielał się w głoszeniu misji jako archidiecezjalny misjonarz w biednych parafiach. Działał także w ówczesnych stowarzyszeniach katolickich, szczególnie w związku kobiet pracujących, dla którego redagował czasopismo „Pracownica" i „Gazeta dla Kobiet". Od 1 I 1912 objął parafię w Chodzieży, gdzie kontynuował działalność społecznonarodową. W okresie Powstania Wielkopolskiego doznał szykan ze strony Niemców za to, że na zebraniu Powiatowej Rady Ludowej żądał usunięcia urzędników niemieckich i spolszczenia wszystkich szkół. Aresztowano go i grożono rozstrzelaniem. Od 1 VII 1924 r. do końca swojego życia był proboszczem w Strzelnie. Zainteresowany dziejami tamtejszych zabytkowych kościołów, napisał broszurę o nich, zamierzając opracować szczegółową ich historię, lecz nie zrealizował tego zamierzenia. Podczas II wojny światowej aresztowany 26 VIII 1940, został uwięziony w Szczeglinie, lecz wkrótce zwolniony, nadal przebywał w Strzelnie, gdzie zmarł 26 II 1941 r.

I.

1. Red.: *Pracownica*. Pismo Stowarzyszenia Katolickich Robotnic w Poznaniu pod ogólną opieką Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Miesięcznik. R. 1: 1906.

2. Red.: *Pracownica*. Organ Związku Towarzystw Kobiet Pracujących w Poznaniu. Półmiesięcznik. R. 1: 1907.

3. Red.: *Gazeta dla Kobiet*. Dwutygodnik poświęcony sprawom kobiet pracujących. R. 1: 1909 — R. 3: 1911.

4. Związek kobiet pracujących w W. X. Poznańskiem. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 7: 1908/1909 nr 14 s. 385-389.

5. O celach i zadaniach Sodalicji Mariańskich. W: *Sprawozdanie Sodalicji Dzieci Marji w Poznaniu za rok 1910* s. 10-22.

6. Jak się powinien rozsądny katolik zapatrywać na zbrodnię w Częstochowie. *Przew. Katol.* R. 16: 1910 nr 44 s. 346-347.

7. Z doświadczeń misjonarza. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 s. 15-19.

8. Historia kościołów strzelińskich. Strzelno 1929 Nakł. autora 16° s. nlb. 8, 104.

9. Krótkie kazania na niedziele i święta całego roku. P. 1930 Nakł. autora 8° s. nlb. 4, 604.

10. Duszpasterz w parafialnej Akcji Katolickiej. W: *Wśród problemów szkoły i wychowania*. P. 1938 s. 18-32.

II.

Elenchus omnium ecclesiarum et universi cleri archidioecesis Gnesnensis pro A. D. 1901; Tamże 1925; Elenchus... archidioecesis Posnaniensis pro A. D. 1907; Tamże 1913; Wielkopolski Czyn Powstańczy. *Novum*. R. 1971 nr 12.

Ks. Marian Banaszak

Czeczott, Danilewicz-Czeczott, Witold (1846-1929), popularyzator teologii, publicysta.

Urodził się 20 XII 1846 w Boracinie k. Nowogródka, był synem Konstantego i Antoniny z Windorffów. Studia prawnicze ukończył w 1869 r. w Petersburgu; doktorat z filozofii oraz magisterium nauk wyzwolonych uzyskał w 1871 r. w Heidelbergu, a magisterium z prawa międzynarodowego w 1873 r. w Petersburgu. Studiował też muzykologię w Wiedniu i Brukseli, po czym wstąpił w 1878 r. do Seminarium Duchownego w Warszawie. Święcenia kapłańskie przyjął w 1881 r. i był wikariuszem w Radzyminie, a następnie w katedrze warszawskiej. W 1883 r. przeniósł się do archidiec. mohylewskiej i był profesorem oraz ojcem duchownym w Seminarium Duchownym w Petersburgu, a od 1897 r. proboszczem parafii św. Stanisława. W 1910 r. został proboszczem w Mińsku. Pozbawiony przez rząd stanowisk kościelnych na Litwie i Białorusi, przybył w 1912 r. do Warszawy, a następnie w 1918 r. powrócił do Mińska, skąd 1920 r. przeniósł się do Warszawy. Od 1922 r. przebywał w Nowogródku, a od 1925 r. w Pińsku. Zmarł 24 I 1929 r. w Pińsku.

I.

1. Rec.: A. BREZA: Literatura polska. W. 1891. *Prz. Powsz.* R. 8: 1891 t. 32 s. 247-260.

2. Tłum.: GAUME J. J.: Zasady i całość wiary katolickiej. T. 1-8. Petersburg 1903-1908.

3. Wiara. Konferencje apologetyczne, wygłoszone w Petersburgu w kościele św. Katarzyny podczas Wielkiego Postu 1906 r. W. 1906 Nakł. M. Szczepkowskiego 8° s. 103.

4. Nasi księża. Ich wychowanie i stosunek do społeczeństwa. W. [1909] Druk. Synów S. Niemiry 8° s. 40.

5. Mowa żałobna wypowiedziana dnia 20 maja 1910 roku w kościele św. Katarzyny w Petersburgu na nabożeństwie za duszę śp. Elizy Orzeszkowej. Wil. 1910 Druk. J. Zawadzkiego 8° s. 11.

6. Z okazji ostatniego utworu Deotymy. *Prz. Powsz.* R. 28: 1911 t. 112 s. 1-19.

7. Nowy kryzys w Irlandii. *Prz. Katol.* R. 50: 1912 s. 712-713.

8. Z piśmienińctwa katolickiego. *Prz. Katol.* R. 50: 1912 s. 738-740.

9. W sprawie stylu w architekturze kościelnej. *Prz. Katol.* R. 50: 1912 s. 770-774.

10. Rozkład protestantyzmu. *Prz. Katol.* R. 51: 1913 s. 53-54.

11. Kult Bismarcka. *Prz. Katol.* R. 51: 1913 s. 72.

12. Z piśmiennictwa kościelnego. *Prz. Katol.* R. 51: 1913 s. 82-86, 322-328, 354-358, 562-566.

13. Ze spraw masońskich. *Prz. Katol.* R. 51: 1913 s. 150-151.

14. Równouprawnienie Żydów. *Prz. Katol.* R. 51: 1913 s. 166-168.

15. Na obcych niwach. *Prz. Katol.* R. 51: 1913 s. 229-232.

16. Na własnym zagonie. *Prz. Katol.* R. 51: 1913 s. 434-439.

17. Potęga prasy. *Prz. Katol.* R. 51: 1913 s. 481-484, 502-504, 521-522.

18. Szkoła ludowa i wolność nauczania. *Prz. Katol.* R. 51: 1913 s. 564-567, 581-584, 603-604.

19. Kajsiewicz. *Prz. Katol.* R. 51: 1913 s. 680-682.

20. Kongres antyalkoholiczny. *Prz. Katol.* R. 51: 1913 s. 772.

21. Z życia i prasy. *Prz. Katol.* R. 51: 1913 s. 715-716.

22. Bankructwo „Postępu". *Prz. Katol.* R. 51: 1913 s. 807.

23. Tłum.: Lassèrre H.: Matka Boska z Lourdes. Petersburg 1914.

24. Nowe wydawnictwo „Nasze kościoły", wyd. ks. J. ŻYSKAR. *Prz. Powsz.* R. 31: 1914 t. 122 s. 463-464.

25. Co sądzić o spirytyzmie? W. 1917.

26. Katolicyzm a Polska. W. 1917.

27. O wpływie kobiety na moralność w literaturze i społeczeństwie. W. 1917.

28. Kapłan wobec polityki. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 7: 1917 s. 316-320, 394-399.

29. Nasi księża, ich wychowanie i stosunek do społeczeństwa. W. 1922.

30. Parę uwag o kazaniach patriotycznych. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 50-51.

31. Jawność sądu wobec społeczeństwa. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 125.

32. Pro domo nostra. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 369-370.

33. Wyjaśnienie do artykułu „U świaszczenników na Wołyniu . Gaz. Kośc. R. 31: 1924 s. 178-179, 190-191, 214-215.

34. Kapłani żołnierze. *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 21-22, 26-27.
35. Choroba i antydotum. *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 149-150.
36. Słówko o litaniach. *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 251.
37. Hakatyzm dziennikarski. *Prz. Katol.* R. 3 powojenny: 1924 s. 245-247, 261-262.
38. Dyrektywa kapłańskiego sumienia. *Prz. Katol.* R. 3 powojenny: 1924 s. 291-293.
39. Prawda dziejowa wobec legendy. *Prz. Katol.* R. 3 powojenny: 1924 s. 289-390.
40. W sprawie dziennika katolickiego. *Prz. Katol.* R. 3 powojenny: 1924 s. 555.
41. Ignoti nulla cupido. *Prz. Katol.* R. 3 powojenny: 1924 s. 726—728.
42. Klasycyzm w szkole. *Prz. Katol.* R. 3 powojenny: 1924 s. 794—797.
43. Diecezja mińska i jej pasterz biskup Zygmunt Łoziński. Wil. 1925 Druk. J. Zawadzki 8° s. 54, nlb. 2.
44. Cuda przed trybunałem nauki. Odezwa do lekarzy Polaków. Wil. 1925 8° s. 12. Odb. z: *Polak Katolik.*
45. W kwestii pielgrzymki jubileuszowej do Rzymu. *Prz. Katol.* R. 4 powojenny: 1925 s. 90-91.
46. Jak bronią się katolicy w Ameryce. *Prz. Katol.* R. 4 powojenny: 1925 s. 119.
47. Czy dusze po śmierci ukazywać się mogą? *Prz. Katol.* R. 4 powojenny: 1925 s. 612-613.
48. Deotyma. *Prz. Katol.* R. 4 powojenny: 1925 s. 663-665.
49. Czy Chrystus Pan dozwala rozwodu w razie niewierności małżeńskiej? *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 447—449.
50. Rec.: M. J. WIELOPOLSKA: Kontryfałowe lichtarze u św. Agnieszki. Nowelle 1922. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 32-33.
51. Metafizyczne bałamuctwa uczonego profesora. *Prz. Katol.* R. 5 powojenny: 1926 s. 149-151.
52. Z powodu akademii na cześć Stefana Żeromskiego. *Prz. Katol.* R. 5 powojenny: 1926 s. 201-202.
53. Klasycyzm w szkole. *Prz. Katol.* R. 5 powojenny: 1926 s. 264.
54. „Odia sunt restringenda". *Prz. Katol.* R. 5: powojenny: 1926 s. 407-408.
55. Nawrócenie schizmatyckiego Wschodu. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 s. 193-195.
56. Na uroczystość Wniebowzięcia NMP. *Nowa Bibl. Kazn.* T. 31: 1926 z. 3-4.
57. Śluby cywilne. W. 1926 Wyd. Polak-Katolik 8° s. 15.
58. Benedyktyni belgijscy o unii. *Prz. Katol.* R. 6 powojenny: 1927 s. 594-596, 611-614.
59. Eliza Orzeszkowa. Ze wspomnień osobistych. *Prz. Powsz.* R. 34: 1927 t. 176 s. 225—231.
60. Kapłan na kazalnicy. *Prz. Hom.* R. 5: 1927 s. 32-35, 101-108.
61. Technika słów i technika głosu. *Gaz. Kośc.* R. 34: 1927 s. 598 R. 35: 1928 s. 3—4, 15—17.
62. Czego brak naszej literaturze religijnej. *Prz. Katol.* R. 66: 1928 s. 182-183.
63. Odwrotna strona medalu. *Gaz. Kośc.* R. 35: 1928 s. 396-397.
64. Artykuły w *Tygodniku Ilustrowanym, Wieku, Polaku-Katoliku.*

II.

WASILEWSKI J.: Czeczott Witold Tadeusz. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 320, tamże literatura; ŻEBROWSKI T.: Czeczott Witold. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 380, tamże literatura. — Ponadto: P[ECHNIK] A.: Śp. ks. Witold Czeczott. *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 79.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Czekaj Jan, krypt.: X. J. C. C. R., X. J. Cz. C. R., X. J. C. Z. Z., X. J. C. (1872-1939), zmartwychwstaniec, pedagog misyjny, autor prac historycznych.

Urodził się 9 IX 1872 r. w Igołomi koło Krakowa. Uczył się na miejscu i w Kielcach, gdzie też rozpoczął studia teologiczne w Seminarium Duchownym. Prześladowany przez władze carskie za szerzenie zakazanego kultu Najświętszego Serca Jezusowego, schronił się w Galicji. W 1893 r. wstąpił do Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. Formację zakonną otrzymał w nowicjacie krakowskim i złożył śluby 1 V 1894 r. Studia teologiczne kontynuował w Wyższym Seminarium Duchownym Zmartwychwstańców we Lwowie, a ukończył w Rzymie, gdzie 28 IX 1897 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Pracował głównie jako pedagog w zakładach wychowawczych zgromadzenia: był socjuszem w nowicjacie krakowskim (1897/9), wykładowcą w Wyższym Seminarium Duchownym

Zmartwychwstańców w Rzymie (1899-1902) i w Adrianopolu (1902-1920), gdzie uczył również w Katolicko-Bułgarskim Gimnazjum misyjnym zgromadzenia. Lata 1922-1923 spędził znów w kraju, gdzie był rektorem kościoła św. Edwarda w Trąbkach koło Garwolina; lata 1920-1922 we Lwowie, 1924-1931 w Rzymie, a 1923/4 i 1931/2 na misji unijnej w Starej Zagorze. Ostatni okres życia (1932-1939) spędził w klasztorze Mentorella, gdzie był rektorem kościoła. Zmarł nagle w Rzymie 31 III 1939 r.

I.

1. Z Misji Ojców Zmartwychwstańców w Adrianopolu. *Dz. Chic.* R. 23: 1912 nr 289 s. 6.

2. Z kwatery Bułgarów. Król Ferdynand w Starej Zagorze. Ferdynand a Polacy. Misja katolicka [zmartwychwstańców] w Bułgarii. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 69 s. 5.

3. List z Bałkanu. Królowa bułgarska w Starej Zagorze. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 133 [dod.] s. 5; nr 139 s. 4.

4. Spór między Bułgarią a Serbią. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 145 [dod.] s. 8.

5. Rozpaczliwe położenie Ormian. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 151 [dod.] s. 5.

6. List z Bałkanu. Stara Zagora, 20 czerwca 1913. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 168 [dod.] s. 5; Dawno nie pisałem... Tamże. Nr 251 [dod.] s. 5; Najazd Turków. Obawy i popłoch w Starej Zagorze. Tamże. Nr 257 [dod.] s. 5.

7. List z Bułgarii. Praca w Bułgarii nad unią kościelną. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 292 s. 7.

8. Katolicyzm w Bułgarii. I. Katolicyzm łacińskiego obrządku. *Gaz. Kośc.* R. 28: 1921 nr 7 s. 80.

9. Wieści z Rzymu. *Dz. Chic.* R. 39: 1928 nr 87 s. 5-6.

10. Ingres J. Eks. księcia metropolity krakowskiego Sapiehy do kościoła polskiego św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Rzymie. *Dz. Chic.* R. 39: 1928 nr 91 s. 2, 5.

11. Szanujmy swoje zdrowie. *Vexil. Resur.* R. 1: 1927/8 nr 3 s. 9-10.

12. Nasza misja w Adrianopolu. *Vexil. Resur.* R. 2: 1928/9 nr 1 s. 17-18.

13. Mowa Ojca św. Piusa XI o załatwieniu kwestii rzymskiej. *Dz. Chic.* R. 40: 1929 nr 56 s. 12.

14. Znaczenie „Vexillum [Resurrectionis]" dla Zgromadzenia i wiadomości z Misji Bułgarskiej. *Vexil. Resur.* R. 4: 1930/1 nr 4 s. 8-9.

15. Kronika. Złoty jubileusz kapłaństwa ojca Józefa Schweitzera... Kolegium Polskie — Uniwersytet Gregoriański — Willa Kolegium Polskiego. *Vexil. Resur.* R. 4: 1930/1 nr 4 s. 21-24.

16. Nasza Mentorella. *Vexil. Resur.* R. 5: 1932 nr 3 s. 11-17. — Toż pod zm. tyt. Mentorella — cudami słynące sanctuarium w Górach Sabińskich. *Dz. Chic.* R. 52 [bis]: 1942 nr 80 cz. 4 s. 42. — Toż. *Dz. Chic.* R. 67: 1957 nr 100 s. 14.

17. Kronika z Rzymu. *Vexil. Resur.* R. 7: 1934 nr 2 s. 28-34.

18. Misja Księży Zmartwychwstańców. *Oriens.* R. 3: 1935 s. 108-112. — Toż. *Vexil. Resur.* R. 9: 1936 nr 2 s. 6-14.

19. Unia w Bułgarii. *Vexil. Resur.* R. 9: 1936 nr 2 s. 5. — Toż pod zm. tyt. Unia — Kościół unicki w Bułgarii. *Dz. Chic.* R. 52 [bis]: 1942 nr 80 cz. 4 s. 37.

20. Zmartwychwstanie u Ojców Kościoła. *Vexil. Resur.* R. 10: 1937 nr 2 s. 14-17; nr 3 s. 10-13; nr 4 s. 24-27. — Toż. *Dz. Chic.* R. 52 [bis]: 1942 nr 80 cz. 4 s. 37.

21. Opracował z przypisami: ORPISZEWSKI W.: Nowa karta do dziejów Mentorelli. *Vexil. Resur.* R. 7: 1934 nr 1 s. 4-10.

22. Przełożył z bułgarskiego i ogłosił. DRAGOV Ch. I.: Z pobytu o. Generała [Ks. Michała Jagłowicza C.R.] w Bułgarii. *Vexil. Resur.* R. 11: 1938 nr 2 s. 41-46.

23. Pamiętniki. T. 1-7 in 8° [z lat 1897, 1902, 1904, 1908-1910, 1912-1914, 1919-1920, 1925-1928]. Rkps Arch. Dom. Zmart. w Krakowie s. nlb. 192, 101, 229, 227, 270, 163, 290.

24. Ponjatie za katolicizma i za uniaza. Rkps Arch. Dom. Zmart. w Krakowie 8° s. 56.

25. Memoriał o powstaniu, organizacji, zakresie działania i położeniu materialnym Misji Polskiej Księży Zmartwychwstańców w Starej Zagorze do Wysokiego Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie z 7 IV 1919 r. Rkps Arch. Dom. Zmart. w Krakowie 8° s. 10.

26. Šljachetetvozo na Polša i borbata iz bolševizma 3 VIII 1920 r. Rkps Arch. Dom. Zmart. w Krakowie 8° s. 10.

27. Do Cirkovnija Bułgarski Soboru... 3 II 1921. Rkps Arch. Dom. Zmart. w Krakowie 8° s. 6.

28. Notatki o M. B. Mentorelskiej. Rkps Arch. Congreg. a Resur. Romae, sygn. 11344.

29. Listy: 149 listów do zmartwychwstańców z lat 1898-1938. Rkps Arch. Congreg. a Resur. Romae, sygn. 11204-11343. — List do węgierskiego konsula z 1916 r. Rkps Arch. Dom. Zmart. w Krakowie, bru-

lion przy Pamiętniku z 1915 r. s. 4. — List do bułgarskiego konsula z 23 X [1916?]. Rkps tamże s. 2.

II.

MAJCHRZAK B.: Kilka wspomnień z życia śp. ks. Jana Czekaja C. R. *Vexil. Resur.* R. 12: 1939 nr 2 s. 23-25; Śp. o. Jan Czekaj C. R. Tamże s. 41-42; KWIATKOWSKI W.: Historia Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. Albano 1942 s. 358, 382, 404, 408. — Ponadto źródła: Schem. Diec. Krak. na r. 1894 s. 312; Schem. Archid. Lwow. na r. 1895 s. 181; Lo studio Domestico. *Annali dei Risurrezionisti.* R. 1: 1900 nr 1 s. 13-14; nr 2 s. 55-57; Schem. Diec. Podl. na rok 1922 s. 23, 57; Cronaca. *Ann. dei Risur.* R. 1: 1900 nr 3 s. 73, 74; nr 4 s. 123; nr 7 s. 213; nr 9 s. 282, 285-288; R. 2: 1901 nr 2 s. 67. Kronika. *Vexil. Resur.* R. 4: 1930/1 nr 1 s. 31, 32; nr 2 s. 18; nr 3 s. 22; R. 5: 1932 nr 4 s. 16, 23; R. 6: 1933 nr 4 s. 35; R. 7: 1934 nr 4 s. 36; R. 8: 1935 nr 2 s. 26; nr 3 s. 29; R. 10: 1937 nr 3 s. 22, 25; R. 11: 1938 nr 4 s. 36-37; R. 12: 1939 nr 2 s. 29.

Ks. Bolesław Micewski CR

Czermiński Marcin (1860-1931), jezuita, misjolog, historyk, hagiograf, redaktor, wydawca.

Urodził się 7 I 1860 r. w Glińsku k. Żółkwi jako syn Juliusza i Zofii z Jędrzejowiczów. Po ukończeniu gimnazjum św. Jacka w Krakowie, odbył studia teologiczne na Gregorianum w Rzymie, gdzie uzyskał doktorat z filozofii, a po przyjęciu 24 III 1883 r. święceń kapłańskich także licencjat z teologii. Po powrocie do Polski wstąpił 7 VIII 1885 r. do nowicjatu jezuitów w Starej Wsi. Po ukończeniu nowicjatu w 1886 r. przygotował się do egzaminu z całości teologii, następnie od 1887 r. był kaznodzieją przy kościele św. Barbary w Krakowie, a w roku następnym (1888-1889) wykładał w seminarium zakonnym jezuitów historię kościoła.

W 1889 r. objął redakcję „Misji Katolickich" i prowadził ją do listopada 1919 r. Do pracy tej podchodził z poświęceniem i zapałem, znając zaś kilka języków europejskich, nawiązywał kontakty z wieloma misjonarzami przebywającymi w różnych częściach świata. Pracę redakcyjną łączył z duszpasterstwem, zwłaszcza na emigracji. Nagromadzone podczas takich wyjazdów materiały, przeżycia i spostrzeżenia, pogłębione lekturą i badaniami archiwalnymi, znalazły swe odbicie w artykułach zamieszczanych w „Misjach", w „Przeglądzie Powszechnym", „Czasie" i innych czasopismach. Niektóre serie artykułów, często przerobione, były wydawane w wysokich nakładach jako odrębne książki. Po odejściu z redakcji „Misji Katol." pracował nadal na polu misyjnym i rekolekcyjnym, zarówno w Krakowie (do 1921), jak i w Poznaniu (1923) i Lwowie, gdzie życie zakończył 7 I 1931 r.

Bogate materiały archiwalne, głównie korespondencję z misjonarzami, uporządkował i oprawił w czasie swego pobytu jako kapelan szpitala zakaźnego w Łagiewnikach pod Krakowem (1914-1915). Stanowią one bogatą dokumentację do ruchu misyjnego w Polsce na przełomie XIX i XX wieku. Umieszczone w grupie I jego bibliografii prace tylko pozornie wyglądają na nienaukowe, faktycznie mają znaczenie dla poznania dziejów Kościoła i misji w różnych krajach.

I.

1. Rec.: SCHANZ P.: Apologie des Christenthums. Freiburg im Br. 1887-1888. *Prz. Powsz.* R. 6: 1889 t. 21 s. 109-113.

2. Rec.: SCHEGG P.: Biblische Archäologie. Freiburg 1888 *Prz. Powsz.* R. 6: 1889 t. 21 s. 437-445.

3. Rec.: Acta sanctorum Novembris. Parisiis 1887. *Prz. Powsz.* R. 6: 1889 t. 22 s. 262-275.

4. O kulcie św. Józefa. *Prz. Powsz.* R. 6: 1889 t. 23 s. 581-582.

5. Szkice cywilizacji Afryki Południowej. Kr. 1890 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 8° s. VIII, 208. W skład książki weszły następujące artykuły drukowane

w *Misjach Katol.*: Misje Towarzystwa Jezusowego w Południowej Afryce w ciągu 1888 r. R. 8: 1889 s. 114-122, 139-144, 184-188, 219-222; OO. Trapiści w Natalu. R. 8: 1889 s. 235-245, 282-287, 308-314, 343-348; Adumasi w Gabonie. R. 8: 1889 s. 321-329, 353-357.

6. Sprawa wódczana ze strony życiowej. *Prz. Powsz.* R. 6: 1889 t. 22 s. 195-206. — Toż w osob. odb. Kr. 1889 Druk. W. L. Anczyca 8° s. 12.

7. Szkice z Indyj. Kr. 1891 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 4° s. VII, 192. W skład książki weszły następujące artykuły: Syam. Apostołowie i jego męczennicy. *Misje Katol.* R. 8: 1889 s. 129-139, 161-168, 193-198; Podróż misjonarska po wybrzeżach rybackich w Indiach. R. 8: 1889 s. 225-235, 271-282, 296-304, 329-338, 362-376; Królestwo Nepalu wśród gór himalajskich. R. 9: 1890 s. 16-23, 29-36; Birma. Królestwo Indyjskie. R. 9: 1890 s. 70-76, 87-95, 116-127, 146-155, 203-210; Zakłady misyjne w Mangalorze w Indiach Przedgangesowych. R. 9: 1890 s. 240-247, 253-258, 281-287.

8. Kongres katolicki w Liège w kwestii socjalnej. *Prz. Powsz.* R. 7: 1890 t. 28 s. 238-247.

9. Dwaj nowi męczennicy bł. Jan Gabryiel Perboyre, Piotr Maria Alojzy Chanel. *Misje Katol.* R. 9: 1890 s. 36-39, 57-61.

10. Archidiecezja Bombaju. *Misje Katol.* R. 9: 1890 s. 68-70.

11. Misja w Kuldży. *Misje Katol.* R. 9: 1890 s. 127-132.

12. Jubileusz „Przeglądu Polskiego". *Prz. Powsz.* R. 8: 1891 t. 31 s. 310-312.

13. Wyd.: Pamiętnik niewolnika afrykańskiego X. Daniela Sorur Pharim De. *Misje Katol.* R. 10: 1891 s. 3-10, 42-49, 57-60, 89-95. — Toż w osob. odb. Kr. 1891 Druk. Czasu 8° s. 75.

14. Nowy prefekt Propagandy [M. Ledóchowski]. *Misje Katol.* R. 11: 1892 s. 80-82.

15. X. Michał Twardowski Tow. Jez. Misjonarz w Indiach Wschodnich. Kr. 1892 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 8° s. 19. Artykuł na temat ten umieścił też w *Misjach Katol.* R. 11: 1892 s. 57-61.

16. Ustawy i przywileje Stowarzyszenia Rozkrzewienia Wiary. Kr. 1892 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 16° s. 32.

17. Siostry Nazaretanki w Ameryce. *Misje Katol.* R. 11: 1892 s. 327-331.

18. Krzysztof Kolumb wobec odkrycia Ameryki. *Misje Katol.* R. 12: 1893 s. 3-8, 31-38.

19. Albania. Zarysy etnograficzne, kulturalne i religijne. Kr. 1893 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 8° s. 327, ilustr. Przedruk różnych artykułów z *Misji Katol.* R. 11: 1892 — 12: 1893.

20. O potrzebach duchowych wychodźców polskich, rozrzuconych w różnych częściach świata. W: *Księga pamiątkowa Wiecu Katolickiego w Krakowie, odbytego w dniach 4, 5, 6 lipca 1893.* Wyd. X. W. Chotkowski. Kr. 1893 s. 375-384.

21. Życiorys bł. Rudolfa Akwawiwy i towarzyszy męczenników TJ. Kr. 1893 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 16° s. 63.

22. Misjonarz Kampanii Rzymskiej bł. Antoni Baldinucci TJ. Kr. 1894 Nakł. Misji Katol., Czasu 16° s. 110.

23. Męczennicy chińscy z zakonu kaznodziejskiego zaliczeni w poczet błogosławionych r. 1893. *Misje Katol.* R. 13: 1894 s. 134-138, 163-166, 173-176.

24. Życie X. Wojciecha Męcińskiego TJ umęczonego za wiarę w Japonii. Kr. 1895 Nakł. Misji Katol. Druk. Czasu 16° s. XX, 273. Rozdział z tej książki ukazał się w *Prz. Powsz.* R. 11: 1894 t. 41 s. 161-169 pt. Wyrok banicyjny na ks. Wojciecha Męcińskiego. — Toż w tłum. francuskim: Vie du père Albert Menciński SJ mis à mort au Japon en haine de la foi. Troyes 1900 8° s. XIX, 158.

25. Działalność niewiast w misjach zagranicznych. *Misje Katol.* R. 14: 1895 s. 29-31.

26. Bł. Rudolf Akwawina na dworze Akbara W. *Misje Katol.* R. 14: 1895 s. 11-16, 32-36, 59-65.

27. Odezwa do katolików w sprawie założenia generalnego seminarium w Indiach Wschodnich. Kr. 1895 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 4° s. 30. — Toż w jęz. niem.: Aufruf an alle Katholiken betreffend die Gründung eines General-Seminare in Ost-Indien. Krakau 1896 Czas 4° s. 27. Obejmuje wstęp M. Czermińskiego i listy biskupów.

28. Zatarg o Madagaskar. *Misje Katol.* R. 14: 1895 s. 281-286, 324-330.

29. Formoza. *Misje Katol.* R. 15: 1896 s. 18-23, 50-54, 74-79.

30. Rzeź w Armenii. *Misje Katol.* R. 15: 1896 s. 122-126.

31. Tłum. i wyd.: LEON XIII: Breve beatyfikacyjne bł. Bernardyna Realino Tow. Jez. Kr. 1896 16° s. 16.

32. Wyd.: M. ZALESKI: Apostoł Cejlonu, O. Józef Vaz, 1687-1711. Kr. 1896 Druk. Czasu 8° s. 92.

33. W Dalmacji i Czarnogórze. Kr. 1896 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 8° s. VI, 325, ilustr. Przedruk artykułów z *Misji Katol.* R. 13: 1894 — 15: 1896. Wyjątek pt. Cudowne uzdrowienie za przyczyną bł. Andrzeja Boboli ukazało się również w *Naszych Wiad.* T. 1: 1904-1906 s. 324-326.

34. Der apostolische Delegat in Ost In-

dien Wł. Mich. Zaleski. *Alte und Neue Welt*. R. 1897 s. 420-422.

35. Wyd.: ZALESKI W. M.: Podróż po Indiach w r. 1896. Kr. 1897 Druk. Czasu 8° s. 147, nlb. 6.

36. Stan obecny na Madagaskarze. *Misje Katol.* R. 16: 1897 s. 326-329.

37. W sprawie armeńskiej. *Misje Katol.* R. 16: 1897 s. 274-277.

38. W Norwegii i Laponii. Kr. 1897 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 8° s. 236, ilustr. Przedruk artykułów z *Misji Katol.* R. 15: 1896.

39. Życie bł. Bernardyna Realino wyznawcy Towarzystwa Jezusowego. Kr. 1897 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 16° s. 142, nlb. 2.

40. Wyd.: Wł. M. ZALESKI: Męczennicy w Indiach. Kr. 1898 Druk. Czasu 8° s. 122.

41. Mowa żałobna wypowiedziana na pogrzebie śp. Lucyny z Górskich Kazimierzowej Wiktorowej w kościele parafialnym w Zarszynie w dzień 26 listopada 1898. Kr. 1898 Druk. Czasu 8° s. 8.

42. Odwiedziny Polaków w Bośni. *Prz. Powsz.* R. 15: 1898 t. 59 s. 76-94. — Toż. *Prz. Lwow.* R. 1898 nr 161-163, 165, 167. — Toż. *Kron. Rodz.* R. 1899 s. 145-147, 192-194. Toż. pt. Wycieczka misyjna do Polaków w Bośni. *Misje Katol.* R. 17: 1898 s. 319-330.

43. Ostra Brama w Wilnie i na Cejlonie. *Wiek Młody*. [Lwów]. R. 1898 s. 36-37.

44. Wyd.: ZALESKI W. M.: Podróż po Indo-Chinach r. 1897 i 1898. Kr. 1898 Druk. Czasu 8° s. 112.

45. Z podróży po Bośni i Hercegowinie. Kr. 1899 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 8° s. VII, 352. Przedruk niektórych artykułów z *Misji Katol.* R. 17: 1898 s. 10-18, 36-44, 67-75, 85-93, 115-126, 133-158, 176-183, 211-216, 231-238, 261-271, 288-296, 319-330.

46. W sprawie beatyfikacji X. Wojciecha Męcińskiego TJ. *Misje Katol.* R. 18: 1899 s. 309.

47. Na Krecie. *Prz. Powsz.* R. 16: 1899 t. 64 s. 59-76.

48. Rzut oka na prace misyjne. *Misje Katol.* R. 18: 1899 s. 1-6.

49. Wyd.: O. Jan Beyzym TJ i trędowaci na Madagaskarze. Kr. 1900 Druk. Czasu 8° s. 100. Przedruk listów J. Beyzyma ukazujących się w Misjach Katol. R. 18: — 19: 1900. — Toż powiększone o następne listy. Kr. 1901 Druk. Czasu 8° s. 192. — Toż ponownie powiększone. Kr. 1902 Druk. Czasu 8° s. 288. — Toż znowu powiększone. Kr. [1904] Druk. Czasu 8° s. 384. — Toż uzupełnione listami dotąd niewydanymi. Kr. 1927 Wydawn. Księży Jezuitów, Druk. Prz. Powsz. 16° s. 543.

50. Wyd.: ZALESKI W. M.: Dwa urywki z niedokończonej powieści. Pacholę. Henryk Monte. Królowa Jadwiga. Król Mendog. Gruenwalden-Tannenberg. Wieczór nad jeziorem Como. Drukowano jako rękopis. Kr. 1900 Druk. Czasu 2° s. 215.

51. Wiek XIX ze stanowiska misji katolickich. *Misje Katol.* R. 19: 1900 s. 1-6.

52. Historia obrazu Matki Boskiej Jurowickiej znajdującego się obecnie w kościele św. Barbary w Krakowie. Kr. 1901 Druk. Czasu 16° s. 47. — Toż. Kr. 1910 Druk. Czasu 16° s. 61.

53. Wspomnienie z misji między Polakami nad Bosforem, w Bośni i na Krecie. Kr. 1901 Red. Misji Katol., Druk. Czasu 8° s. VI, 322, ilustr. Przedruk artykułów z *Misji Katol.* R. 18: 1899 — 19: 1900.

54. Życiorys ks. Władysława Michała Zaleskiego, arcybiskupa Tebańskiego. Drukowano jako rękopis dla Złotej Księgi Szlachty Polskiej w Poznaniu. [Kr. 1901] 8° s. 15.

55. Na wyspie Patmos. *Prz. Powsz.* R. 18: 1901 t. 72 s. 323-337.

56. Wyd.: WAROL A.: Pamiętnik polskiego misjonarza w Ameryce. Kr. 1901 Druk. Czasu 8° s. 130. Przedruk listów z *Misji Katol.* R. 19: 1900 — 20: 1901.

57. Nowy prefekt Propagandy, J. Em. kardynał Hieronim Maria Gotti. *Misje Katol.* R. 21: 1902 s. 244-246.

58. Z Grecji i Krety. Kr. 1902. Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 8° s. VII, 349, ilustr. Przedruk artykułów z *Misji Katol.* R. 21: 1902.

59. Ks. kardynał Ledóchowski, prefekt Św. Kongregacji dla Rozkrzewiania Wiary. *Misje Katol.* R. 21: 1902 s. 225-231, 253-259, 298-303, 317-323; R. 22: 1903 s. 21-25, 36-43, 57-62, 107-109, 116-124, 150-166, 187-193, 240-243, 271-276, 294-296.

60. Wśród ruin Efezu. *Prz. Powsz.* R. 20: 1903 t. 80 s. 356-372.

61. Kolonie polskie w Bośni. Wspomnienia z misji w roku 1902. Kr. 1903 Druk. Czasu 8° s. 82, ilustr. Przedruk artykułów z *Misji Katol.* R. 21: 1902 — 22: 1903.

62. Najnowsze wykopaliska na Krecie. *Prz. Powsz.* R. 20: 1903 t. 80 s. 1-17, 221-234. — Toż w osob. odb. Kr. 1903 Druk. W. L. Anczyca 8° s. 31.

63. „Dom Najświętszej" w okolicy Efezu. *Prz. Powsz.* R. 21: 1904 t. 81 s. 240-254.

64. Wyprawa na Patmos, Efez i Kretę w R. 1899 i 1903. Kr. 1904 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 8° s. VIII, 247, ilustr. Przedruk artykułów z *Misji Katol.* R. 22: 1903 — 23: 1904.

65. Tłum.: SIRČ M.: Tersat, chorwackie Loreto. *Misje Katol.* R. 23: 1904 s. 178-182, 203-207. — Toż w osob. odb. Kr. 1904 Druk. Czasu 8° s. 24.

66. Kapelania w Truskawcu w zakładzie kąpielowym. *Nasze Wiad.* T. 1: 1904-1906 s. 320-322.

67. Misje w Lipsku i Stojanowie. *Nasze Wiad.* T. 1: 1904-1906 s. 494-499.

68. Schronisko dla trędowatych na Madagaskarze... założone przez O. Jana Beyzyma TJ. *Nasze Wiad.* T. 1: 1904-1906 s. 591-599.

69. Album kościoła OO. Jezuitów we Lwowie, wydany z okazji koronacji obrazu Matki Boskiej Pocieszenia. [Kr.] 1905 Druk. Czasu 16° s. 44, ilustr.

70. Błogosławieni męczennicy koszyccy... Umęczeni za wiarę św. w r. 1619, zaliczeni w poczet błogosławionych d. 15 stycznia 1905 r. Kr. 1905 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 16° s. 128, ilustr. Przedruk artykułów z *Misji Katol.* R. 24: 1905. — Toż. Kr. 1932 Wyd. Księży Jezuitów, Druk. Przegl. Powsz. 16° s. 127, ilustr. — Toż w streszczeniu niemieckim: Der selige Märtyrer Melchior Grodziecki SJ und seine zwei Genosse. Nach dem polnischen Werke über die drei Märtyrer. Kr. 1932 Wyd. Księży Jez. 16° s. 37.

71. Wilhelmina Balko z Zaleszczyk i inne misjonarki i misjonarze wymordowani przez pogan dnia 13 sierpnia 1904 r. w Nowym Pomorzu. Kr. 1905 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 8° s. 16. Toż w *Misjach Katol.* R. 23: 1904 s. 326-331. — Toż pt. Czciciele Najsł. Serca Pana Jezusa męczennicy za wiarę pomordowani... *Kalendarz Posłańca Serca Jez. na r. 1907.* Kr. [1906] Druk. Czasu s. 71-76.

72. Pamiątka beatyfikacji bł. Melchiora Grodzieckiego TJ i towarzyszy męczenników obchodzonej w Cieszynie od 12 do 15 października 1905 r. Kr. 1906 Nakł. OO. Jezuitów Cieszyn, Druk. Czasu 16° s. 63, ilustr.

73. Przeniesienie relikwii bł. Melchiora Grodzieckiego z Tyrnawy do Cieszyna w dn. 13 i 14 paźdz. 1906. *Nasze Wiad.* T. 2: 1906-1909 s. 145-153.

74. Misja O. Czermińskiego dla polskich robotników w Szwecji 1907 r. *Nasze Wiad.* T. 2: 1906-1909 s. 335-338.

75. Na górze Athos. *Prz. Powsz.* R. 24: 1907 t. 95 s. 162-177.

76. Na lewatyńskich i szwedzkich wybrzeżach. Kr. 1907 Nakł. Misji Katol. Druk. Czasu 16° s. 287, ilustr. Przedruk artykułów z *Misji Katol.* R. 26: 1907 s. 89-97, 127-135, 156-166, 186-196, 211-215, 240-244.

77. Misje Polaków nad Bosforem w czerwcu 1906 r. *Misje Katol.* R. 26: 1907 s. 14-18, 33-40, 61-63.

78. W dwudziestopięcioletnią rocznicę założenia Misji Katolickich, 1882-1907. *Misje Katol.* R. 26: 1907 s. 5-7.

79. Wyd.: MARIA STANISŁAWA OD JEZUSA, dominikanka: Listy Polki z wyspy św. Trójcy. Kr. 1908 Druk. Czasu 16° s. 224. Przedruk listów z *Misji Katol.* R. 26: 1907 — 27: 1908. — Toż. Kr. 1909 Druk. Czasu 16° s. 333. — Toż. Kr. 1913 Druk. Czasu 8° s. 333 — Toż. Kr. 1927 Wyd. Księży Jez., Druk. Prz. Powsz. 8° s. 335, ilustr.

80. Mowa żałobna miana w kościele OO. Karmelitów Bosych w Czernej d. 20 listopada 1907 r. przed złożeniem do grobu zwłok śp. O. Rafała Kalinowskiego. Kr. 1908 8° s. 15. — Toż w: *Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego.* T. 10. Kr. 1906 s. 217-227.

81. Na górze Athos wśród mniszej republiki. Kr. 1908 Nakł. Misji Katol. Druk. Czasu 16° s. 278, ilustr. Przedruk artykułów z *Misji Katol.* R. 26: 1907 — 27: 1908.

82. Z ruchu emigracyjnego. Szwedzi wobec polskich robotników. *Prz. Powsz.* R. 25: 1908 t. 99 s. 425-427.

83. Śp. X. Stanisław Załęski. *Misje Katol.* R. 27: 1908 s. 279-282. — Toż. *Czas.* R. 1908 nr 194, 195. — Toż w osob. odb. Kr. 1908 Druk. Czasu 8° s. 11.

84. Śp. X. Józef Markiewicz T. J. *Gaz. Kośc.* R. 16: 1908 s. 604-605.

85. X. Józef Markiewicz TJ misjonarz w Afryce. Wspomnienia pośmiertne. *Misje Katol.* R. 28: 1909 s. 22-27, 50-58, 84-85. — Toż. *Nasze Wiad.* T. 2: 1906-1909 s. 568-592. — Toż. w osob. odb. Kr. 1909 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 8° s. 17.

86. Misja w Konstantynopolu i okolicy w czerwcu 1908 r. *Misje Katol.* R. 28: 1909 s. 9-12, 43-46.

87. Śp. O. Jan Burgiel. *Czas.* R. 1909 nr 30 [z 8 II].

88. Wadstena. *Prz. Powsz.* R. 26: 1909 t. 101 s. 66-76.

89. Pierwsza wizytacja biskupia w Syberii. *Misje Katol.* R. 29: 1910 s. 26-28.

90. Wielka misjonarka polska Jadwiga. *Misje Katol.* R. 29: 1910 s. 9-10.

91. Propaganda czyli Św. Kongregacja dla Rozkrzewiania Wiary. *Misje Katol.* R. 29: 1910 s. 10-18, 39-46.

92. O. Maksymilian Ryłło Towarzystwa Jezusowego misjonarz apostolski. T. 1. Kr. 1911 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 16° s. 344; T. 2. Kr. 1912 s. 350. Wychodziło także odcinkami w *Misjach Katol.* R. 28: 1909 — 31: 1912.

93. Nowy biskup na Krecie i wspomnienia o Polakach. *Misje Katol.* R. 30: 1911 s. 62-64.

94. Z opowiadań X. Władysława Ostrowskiego, proboszcza w Charbinie w północnej Mandżurii. *Misje Katol.* R. 31: 1912 s. 285-287.

95. Żywy pomnik X. Piotra Skargi. *Misje Katol.* R. 31: 1912 s. 334-336.

96. Wspomnienie pośmiertne o śp. X. Janie Beyzymie TJ. *Rocz. Rozkrz. Wiary.* R. 30: 1912 s. 453-454.

97. Kochawina w przeszłości i dobie obecnej. Z okazji koronacji obrazu Matki Boskiej w r. 1912. Kr. 1912 Nakł. ks. J. Trzopińskiego, Druk. Czasu 8° s. 96, ilustr.

98. XXIII-ci Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny w Wiedniu wobec rozkrzewiania wiary. *Rocz. Rozkrz. Wiary.* R. 30: 1912 s. 393-408.

99. Założenie samodzielnej misji polskiej między poganami w Afryce. *Misje Katol.* R. 31: 1912 s. 173-174.

100. Zatarg patryarchalny Ormian katolickich z rządem tureckim. *Misje Katol.* R. 31: 1912 s. 145-148.

101. X. Jan Beyzym TJ. Ofiara miłości. Kr. 1913 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 16° s. 239, ilustr. Ukazywało się także odcinkami w *Misjach Katol.* R. 31: 1912 — 32: 1913. — Toż. Kr. 1922 Wyd. Księży Jez., Druk. Prz. Powsz. 16° s. 270.

102. Śp. X. Aleksander Mohl TJ. Wspomnienie pośmiertne. *Czas.* R. 1913 nr 2 [2 I].

103. Confessio ad asum militum. Kr. 1914 8° k. nlb. 2. Wydane dla użytku spowiedników i penitentów w 10 językach. — Kr. 1916 Druk. Czasu 8° k. nlb. 2.

104. Pierwsze misje Towarzystwa Jezusowego w XIX wieku, 1814-1914. *Misje Katol.* R. 33: 1914 s. 201-212.

105. Śp. Matka Róża Antonina Kłobukowska ze Zgromadzenia Zak. Matki Bożej Miłosierdzia, 1837-1915. Kr. [1915] Nakł. Autora, Druk. Czasu 8° s. 11.

106. Misje Katolickie wobec wojny światowej. *Misje Katol.* R. 33/34: 1914-1915 s. 257-258.

107. Przeszłość J. Ś. papieża Benedykta XV. *Misje Katol.* R. 33/34: 1914-1915 s. 259-263.

108. Misje katolickie w czasie wojny światowej, 1914-1915. *Misje Katol.* R. 35: 1916 s. 5-10.

109. Śp. Maria Magdalena Borowska, przełożona generalna SS. Felicjanek, 1832-1915. *Misje Katol.* R. 35: 1916 s. 66-72. — Toż. w osob. odb. Kr. 1916 Nakł. SS. Felicjanek 8° s 19.

110. O polskiej misjonarce w Chinach siostrze miłosierdzia Paulinie Moniak. *Misje Katol.* R. 36: 1917 s. 55-62, 75-82. — Toż w osob. odb. Kr. 1917 Nakł. Misji Katol., Druk. Czasu 8° s. 38.

111. Misjonarz jubilat P. O. Mikołaj Sosnowski — Kiefer zak. br. mn. w Konstantynopolu. *Misje Katol.* R. 36: 1917 s. 159-163. — Toż w osob. odb. Kr. 1917 Druk. W. L. Anczyca 8° s. 16.

112. Misja dla Włochów, jeńców wojennych, w obozie pod Regulicami, w październiku r. 1917. *Nasze Wiad.* T. 5: 1916-1920 s. 72-75.

113. Stowarzyszenie Rozkrzewiania Wiary. *Sod. Mar.* R. 16: 1917 s. 276-280. — Toż. *Kalendarz Apostolstwa Modlitwy na rok 1918.* Kr. 1917 s. 113-124.

114. Sprawozdania z prac. *Nasze Wiad.* T. 5: 1916-1920 nr 22 s. 1-9, nr 23 s. 10-20.

115. O wydawnictwie Misji Katoliskich. *Nasze Wiad.* T. 6: 1921-1923 s. 58-62.

116. Bł. Andrzej Bobola, jego życie, męczeństwo i kult. Kr. 1922 Wyd. Ks. Jez., Druk. Prz. Powsz. 16° s. 266.

117. Śp. ks. Józef Gliwa T. J. *Gaz. Kośc.* R. 35: 1928 s. 338.

118. Redagował czasopisma: *Misje Katolickie* R. 8: 1889 — 38: 1919 i *Roczniki Rozkrzewienia Wiary* oraz rubrykę „Sprawy Kościoła" w *Przeglądzie Powszechnym* R. 7: 1890 t. 28 R. 8: 1891 t. 31 oraz R. 34: 1917 t. 133.

119. Rkpsy przechowuje ATJKr., sygn. 1185 II (Dziennik); sygn. 1302 I-IV (materiały do pracy o O. M. Rylle); sygn. 1671 (wykaz odprawianych intencji); sygn. 854 (diariusz, 1885-1919); sygn. 1079 (materiały do żywotu A. Boboli); sygn. 1185 I (nauki dla matek chrześcijańskich we Lwowie, 1924-1929); sygn. 73-73 (dzienniczek z pracy duszpasterskiej w Szwecji); sygn. 106 (notatki rekolekcyjne).

120. Listy: Bogaty zbiór listów (oryginały i kopie), zarówno Czermińskiego, jak i skierowanych do niego, przechowuje ATJKr., m. in. sygn. 269 I-III (Listy z O. J. Beyzymem), 270 (Listy S. Janiny Chrząszczewskiej), 271, 272 I-VI (Listy dygnitarzy kościelnych do Czermińskiego), 1314 I-II, 1185.

II.

KRZYSZKOWSKI J.: Czerminski Marcin. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 338-339, brak literatury; Czerminski Marcin. W: *Podr. enc. kośc.* T. 7/8 s. 284-285; ZAŁĘSKI S.: Jezuici. T. 5 s. 829, 834, 835, 990, 1006, 1175, 1189, 1210, 1211; *Nasze Wiad.* T. 1: 1904-1906 i następne; CZERMIŃSKI M.: O wydawnictwie „Misji Katolickich". *Nasze Wiad.* T. 6: 1921-1923 s. 58-62; [BZOWSKI T.]: Ojcowie i bracia Towarzystwa Jezusowego zmarli w polskich prowincjach od roku 1820. Kr. 1932 s. 18-19; *Roczn. Katol.* na r. 1932. T. 10. P. 1932 s. 383-385; Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1872-1972. Kr. 1972 s. 203; DOBROWOLSKI R.: Elementy obrazu Afryki w „Misjach Katolickich". *Prz. Socjol.* R. 27: 1975 s. 188-201, — ATJKr. Catalogus provinciae Galicianae in annum 1886 [... in annum 1932]; rkps 1177 [dokumenty osobistej.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Czernik Henryk (1886-1933), dogmatyk, redaktor.

Urodził się 2 stycznia 1886 r. w Zawichoście z Józefa i Marii z Krawczyńskich. Szkołę średnią i Seminarium Duchowne (1902-1907) ukończył w Sandomierzu, po czym jako zdolny alumn został posłany na dalsze studia zagraniczne. Dwa lata studiował w Innsbrucku, następnie w uniwersytecie we Fryburgu szwajcarskim, gdzie ukończył fakultet filozoficzny i teologiczny oraz uzyskał dyplom doktora teologii (1914). W międzyczasie przyjął święcenia kapłańskie w lipcu 1908 r. w Warszawie z rąk arcybiskupa Ruszkiewicza. Po powrocie z zagranicy był ponad rok wikariuszem w Łoniewie, a w r. 1915 został powołany na stanowisko profesora teologii dogmatycznej i filozofii w Semniarium Duchownym w Sandomierzu. Był obok tego cenzorem książek religijnych, egzaminatorem synodalnym, adwokatem do spraw biednych przy sądzie biskupim, od maja 1932 r. wicerektorem Wyższego Seminarium Duchownego. Od 1930 r. do końca życia redagował „Kronikę Diecezji Sandomierskiej". Pracował niezmordowanie także jako duszpasterz będąc przez szereg lat prefektem szkoły zawodowej żeńskiej, rektorem kościoła św. Józefa (1916-1932), gorliwym i cenionym spowiednikiem. W uznaniu zasług bp M. Ryx mianował go w 1919 r. kanonikiem honorowym, a bp W. Jasiński w 1932 r. kanonikiem gremialnym Kapituły Katedralnej Sandomierskiej. Zmarł niespodziewanie 22 lipca 1933 r. w Sandomierzu, pochowany w grobie rodzinnym w Zawichoście.

I.

1. Mowa wypowiedziana w Zawichoście dnia 6 grudnia 1916 r. podczas żałobnego nabożeństwa za duszę śp. Henryka Sienkiewicza. *Kron. Diec. Sand.* R. 10: 1917 s. 71-73. — Toż w: *Mowy żałobne wygłoszone w różnych kościołach przez kapłanów diecezji Sandomierskiej ku uczczeniu śp. Henryka Sienkiewicza.* Sandomierz 1917 s. 25-29.

2. Z okazji powrotu OO. Benedyktynów na św. Krzyż. *Kron. Diec. Sand.* R. 13: 1920 s. 77-82.

3. Rec.: Nawrócenie Marii Alfonsa Ratysbona. Przeł. z franc. i wyd. I. WRÓBLEWSKI. Sandomierz 1922. *Kron. Diec. Sand.* R. 15: 1922 s. 213-214.

4. Św. Tomasz jako teolog. *Kron. Diec. Sand.* R. 17: 1924 s. 95-106.

5. Rec.: Józef Seb. PELCZAR: Religia katolicka, jej podstawy, jej źródła i jej prawdy wiary. Rozprawy dogmatyczne dla ludzi wykształconych. Przemyśl 1923. *Kron.* Diec. Sand. R. 17: 1924 s. 29.

6. Rec.: J. S. ADAMSKI: Łaska Boża. T. 1-2. Kr. 1924. *Kron. Diec. Sand.* R. 18: 1925 s. 158-159.

7. Prawo własności według świętego Tomasza. *Kron. Diec. Sand.* R. 19: 1926 s. 299-307, 336-342.

8. Parę myśli w hołdzie Ojcu św. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 56-60.

9. Bluźnierstwo w świetle moralności chrześcijańskiej i prawa. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 158-162.

10. W hołdzie śp. ukochanemu Pasterzowi. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 199-203.

11. Dni żałoby w Sandomierzu. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 207-214.

12. [Noty recenzyjne]. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 330.

13. Konsekracja J. E. Ks. Biskupa Włodzimierza Jasińskiego, Pasterza Diecezji Sandomierskiej. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 351-353.

14. Rec.: J. PASTUSZKA: Nieśmiertelność duszy ludzkiej u św. Augustyna. (Studium filozoficzne). Lubl. 1930. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 70-71.

15. Rec.: S. ADAMSKI: Akcja Katolicka a Duchowieństwo. P. 1929. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 72.

16. Rec.: F. GRIVEC: ŚŚ. Cyryl i Metody. Przekł. ks. J. Korzonkiewicz. Kr. 1930 *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 *s. 126.*

17. Rec.: GUERRY: Kodeks Akcji Katolickiej. P. 1929. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 126-127.

18. Rec.: E. GÓRSKI: Księga Psalmów. Wyd. 2. Sandomierz 1930. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 419.

19. Rec.: L. KLEMENTOWSKI: Bóg jest miłością. Lw. 1930. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 420.

20. Rec.: M. KLEPACZ: Duchowieństwo wobec nowoczesnych prądów w szkole polskiej. Kielce 1930. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 420.

21. Rec.: MARSOT: Katechizm ślubów i stanu zakonnego. Przekł. z franc. W. 1930. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 420.
22. Rec.: M. H. SZPYRKÓWNA: Cuda w Lourdes. Lw. 1930. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 421.
23. Rec.: A. COJAZZI: Piotr Jerzy Frassati. Przekł. z włoskiego. Kr. 1930. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 421.
24. Śp. Ksiądz Biskup Marian Ryx. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 26 s. 185-189.
25. Sprawozdanie z konferencji dekanalnych. *Kron. Diec. Sand.* R. 24: 1931 s. 24-29.
26. Rola nawyknień w życiu moralnem według nauki św. Tomasza. *Kron. Diec.* R. 24: 1931 s. 248-255.
27. Dostojni Goście w Sandomierzu. *Kron. Diec. Sand.* R. 24: 1931 s. 319-321.
28. Rec.: S. GRELEWSKI: Kościół Narodowy w Polsce jego zasady, organizacja i rozwój. P. 1931. *Kron. Diec. Sand.* R. 24: 1931 s. 390-391.
29. W hołdzie Niepokalanej Dziewicy. *Siewca Prawdy.* R. 1: 1931 nr 2 s. 3.
30. Suche dni. *Siewca Prawdy.* R. 1: 1931 nr 3 s. 3.
31. Bóg się rodzi... *Siewca Prawdy* R. 1: 1931 nr 5 s. 2.
32. Rec.: J. PASTUSZKA: Współczesne kierunki w filozofii religii. W. 1932. *Kron. Diec. Sand.* R. 25: 1932 s. 127.
33. Rec.: A. ROSZKOWSKI: Katolicyzm społeczny. P. 1932. *Kron. Diec. Sand.* R. 25: 1932 s. 128.
34. Rec.: B. BARTMANN: Nauka o czyścu Kr. 1932. *Kron. Diec. Sand.* R. 25: 1932 s. 259-260.
35. Ze smutku do radości. *Siewca Prawdy.* R. 2: 1932 nr 13 s. 3-4.
36. [Trzeci] 3 Maj. *Siewca Prawdy.* R. 2: 1932 nr 18 s. 3-4.
37. W przeddzień Kongresu. *Siewca Prawdy.* R. 2: 1932 nr 26 s. 3.
38. Boski Przyjaciel. *Siewca Prawdy.* R. 2: 1932 nr 27 s. 3; nr 28 s. 3.
39. Na dzień 15 sierpnia. *Siewca Prawdy.* R. 2: 1932 nr 33 s. 3.
40. Popielec. *Siewca Prawdy.* R. 3: 1933 nr 9 s. 3-4.

II.

Nowi dostojnicy kapitulni. Ks. dr Henryk Czernik. *Siewca Prawdy.* R. 2: 1932 nr 21 s. 6; nr 22 s. 6-7; [Komunikat o śmierci i pogrzebie]. *Siewca Prawdy.* R. 3: 1933 nr 31 s. 6; JOP F. Śp. Ksiądz kanonik Henryk Czernik. *Siewca Prawdy.* R. 3: 1933 nr 32 s. 5-6; JOP F.: Henryk Czernik. *Kron. Diec. Sand.* R. 26: 1933 s. 214-220; M. N.: Śp. Ks. Dr. Henryk Czernik. Wspomnienie pośmiertne. *Prawda Katolicka.* R. 4: 1933 nr 7 s. 16; WIŚNIEWSKI J.: Uzupełnienie do katalogu prałatów i kanoników Sandomierskich. Sandomierz 1938 s. 6-7 — Arch. Kurii Diec. w Sandomierzu: Teczka personalna ks. H. Czernika.

Ks. Józef Krasiński

Czerwiński Teodor Feliks, pseud. J z K. K. (1841-1932), popularyzator teologii.

Urodził się 8 XI 1841 r. w Ćmielowie, z Tomasza i Anny ze Skalskich. Ojciec jego pracował w miejscowej fabryce fajansów, ale posiadał także swój dom z polami i łąkami. Nauki odbywał w szkole ćmielowskiej; w l. 1853-1856 w szkole powiatowej w Sandomierzu. Po wczesnej stracie rodziców podjął się pracy korepetytorskiej w domu państwa Czaplickich w Skrzypaczowicach w 1858, nie przestając się uczyć prywatnie u profesora Królikowskiego. Po roku wstąpił na próbę do filipinów w Studziannie. W 1860 r. przeniósł się do Seminarium Duchownego w Kielcach, skąd po trzech latach został wysłany na dalsze studia do Akademii Duchownej w Warszawie, którą ukończył w 1867 r. ze stopniem kandydata teologii. Święcenia kapłańskie otrzymał w okresie studiów 21 XII 1864 r. w Kielcach. Bezpośrednio po studiach 18 VII 1867 r. został skierowany na wikariat do Miechowa, skąd już 19 XII 1867 r. wezwany na stanowisko nauczyciela religii w państwowym Gimnazjum męskim w Kielcach. Uczył także w l. 1870-1880 w państwowym Gimnazjum Żeńskim, a także w szkołach średnich prywatnych: na pensji Rzuchowskiej i w zakładzie Hillera. Kuratorium Okręgu Naukowego w Warszawie doceniało jego wartości pedagogiczne i trzykrotnie go odznaczało. Zatargi powstały już 1874 r. na tle utrudnień stosowanych przez władze szkolne w przy-

stępowaniu młodzieży do Sakramentów św. Kuratorium w porozumieniu w bpem Tomaszem Kulińskim usiłowało go utrzymać na stanowisku nauczyciela. Sprawa oparła się o Ministerstwo Oświaty, które go zwolniło 25 X 1889 r. z obowiązków nauczania religii w Kielcach, ale równocześnie zaproponowało mu identyczne stanowisko w Progimnazjum w Pinczowie, a bp oferował mu tamże probostwo. Jednak ks. Czerwiński odrzucił propozycję i poprosił ordynariusza o wakujące probostwo w Skalbmierzu. Objął je w styczniu 1890 r., oddając się z zamiłowaniem pracy duszpasterskiej, nie zrywając z pracą naukową, którą uprawiał w Kielcach. W Skalbmierzu obudził zamarłą pamięć o Stanisławie Skalbmierczyku, pisząc o nim rozprawę na 500-lecie Akademii Krakowskiej. W kościele kolegiackim wystawił mu pomnik. W 1903 r. został mianowany proboszczem i dziekanem w Będziniu, w 1905 r. przeniesiony na własną prośbę na probostwo do Sławkowa, w 1908 r. promowany na proboszcza największej parafii w Sosnowcu, wreszcie na swoje życzenie otrzymał parafię w Chęcinach (19 XI 1910 r.). Po dwudziestu latach pasterzowania zrzekł się probostwa 23 VI 1930 r.i przeniósł się do Domu Księży Emerytów w Kielcach, gdzie zakończył życie 1 V 1932 r.

Ks. Czerwiński to ciekawa i barwna postać nauczyciela i wychowawcy, proboszcza i naukowca zarazem, niezmiernie pracowitego i czynnego. Dwukrotnie sprawował obowiązki delegata diecezji kieleckiej w Katolickim Kolegium Duchownym w Petersburgu w latach 1883-1886 i 1895-1898. Stolica Apostolska obdarzyła go w 1914 r. tytułem protonotariusza ad instar.

I.

1. Obchód jubileuszu 50-ciu lat kapłaństwa ks. Nestora Bierońskiego 15 sierpnia 1889 r. *Prz. Katol.* R. 1889 s. 571-573.

2. Nowy kościół św. Wojciecha w Kielcach. *Prz. Katol.* R. 1889 s. 728-731.

3. Korespondencja ze Skalbmierza. *Prz. Katol.* R. 1900 s. 205-206.

4. Ks. Stanisław Skalbmierczyk pierwszy rektor wznowionej Wszechnicy Jagiellońskiej. *Prz. Katol.* R. 1900 s. 456-459, 471-474, 489-492, 504-506, 517-520. — Toż pt: Ks. Stanisław Szkalbmierczyk pierwszy rektor wznowionej Wszechnicy Jagiellońskiej (1400-1900). W. 1902 Druk. Prz. Katol. 4° s. 77.

5. I na Łysej Górze niegdyś uczono. *Prz. Katol.* R. 1900 s. 677-679.

6. Rec.: S. ZYCHOWICZ: Nauki pasyjne... *Prz. Katol.* R. 1900 s. 688.

7. Korespondencja z Gatczyna. *Prz. Katol.* R. 1901 s. 187-190, 221-223.

8. Pomnik Stanisława Skalbmierczyka. *Prz. Katol.* R. 1901 s. 482-483.

9. Korespondencja ze Mstyczowa. *Prz. Katol.* R. 1902 s. 492-494.

10. Recenzja „Homiletyki" o binacji. *Prz. Katol.* R. 1903 s. 416.

11. Przemówienie na pogrzebie ks. Leopolda Dobrzańskiego *Prz. Katol.* R. 1903 s. 651-654. — Toż pt. Mowa na pogrzebie śp. ks. Proboszcza będzińskiego, prałata kolegiaty kieleckiej, Leopolda Dobrzańskiego. W. 1903 Druk. Fr. Czerwińskiego 8° s. 16.

12. Z Będzina o ks. Ludwiku Sataleckim. *Prz. Katol.* R. 1904 s. 301-302.

13. Caveant consules. *Prz. Katol.* R. 1906 s. 59-62.

14. Na XVI wiekową rocznicę swobody chrześcijaństwa. W. 1913 Druk. „Polak-Katolik" 8° s. 112.

15. Wspomnienie o śp. ks. Janie Wojdzie. Kielce 1913 Druk. „Gazety Kieleckiej" i „Gazety Kościelnej" 8° s. 13.

16. Mowa na pogrzebie śp. Rozalii z Tchórzewskich Stanisławskiej w 1875 r. Kielce 1914 Druk. „Gazety Kieleckiej" 8° s. 10.

17. Żywot Pana Jezusa... Kielce 1915, Druk. St. Święcki 8° s. 109. — Toż. Wyd. 2. Kielce 1917. — Toż. Wyd. 3. Kielce 1918 Druk. „Jedność" 8° s. 123.

18. Skład Apostolski dla rodzin. Kielce 1916 Druk. „Gazety Kieleckiej" 8° s. 230. — Toż. Wyd. 2. Kielce 1926 Druk św. Józefa 8° s. 244.

19. Wspomnienie po śp. Łukaszu Jedlińskim, lekarzu w Kielcach. Kielce [1923] Druk. St. Święcki 8° s. 7.

20. Wspomnienie o śp. M. Rowińskim — pedagogu. Kielce 1926 Druk św. Józefa 8° s. 16.

21. Dookoła Stefana Żeromskiego. Kielce 1926 Druk. św. Józefa 8° s. 15.
22. Odręczne notatki i refleksje uzupełniające historyczną pracę ks. Józefa Zdanowskiego z 1827 r. o „Seminarium Kieleckim". Kielce 1928 Druk „Jedność" 8° s. 27.
23. Dookoła moich dawnych przyjaciół. Kielce 1931 Druk. św. Józefa 8° s. 16.
24. Pamiętnik. T. 1-2. Kielce 1931 Druk. św. Józefa 8° s. 49, 100.
25. Drzewo Krzyża Zbawiciela rodzaju ludzkiego. Kielce 1932 Druk. św. Józefa 8° s. 78.

II.

ADAMCZYK J.: Korespondencja z Będzina. Życiorys ks. T. Czerwińskiego. *Dzwonek Częst.* R. 4: 1904 t. 3 s. 105-108. — Arch. Diec. Kiel.: AK-XC-18, AK-OP-802, AK-OW-878 i 878ª, AK-PC-3/3, AK--PS-7/3, AK-PS-12/2. — Elenchus cleri dioecesani... an. 1868-1932.

Ks. Tomasz Wróbel

Czuj Jan (1886-1957), profesor Katolickiego Uniw. Lubelskiego, Uniw. Warszawskiego i Akademii Teologii Katolickiej, patrolog, homileta, publicysta.

Urodził się 20 V 1886 r. w Borzęcinie k. Brzeska. Gimnazjum w Tarnowie ukończył w 1908 r. Studia teologiczne odbył w Seminarium Duchownym w Tarnowie (1908-1912); święcenia kapłańskie przyjął 29 V 1912 r. Doktorat z teologii uzyskał w 1916 r. na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego. Pracował jako wikariusz w Ciężkowicach (1912-1914) i w Tarnowie przy katedrze (1914-1917), następnie jako katecheta Gimnazjum w Brzesku. W l. 1920-1922 specjalizował się na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie, gdzie uzyskał tytuł „magister aggregatus". Po powrocie do kraju wykładał patrologię i homiletykę na Katolickim Uniw. Lubelskim (1923-1929), a następnie na Uniw. Warszawskim, gdzie w 1938 r. został profesorem. W okresie międzywojennym był trzykrotnie posłem na sejm (1925-1935) z ramienia Stronnictwa Katolicko-Ludowego. Podczas II wojny światowej prowadził tajne nauczanie. W l. 1948-1954 był dziekanem Wydziału Teologicznego Uniw. Warszawskiego, a następnie organizatorem i rektorem Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie (1954-1956). Był w tym czasie aktywnym działaczem ruchu społecznego. Zmarł 2 VIII 1957 w Warszawie.

I.

1. Etyka buddystów. *Mies. Kośc. Unitas.* R. 4: 1912 t. 8 s. 424-431.
2. Z dogmatyki buddyzmu. *Mies. Kośc.* R. 4: 1912 t. 8 s. 248-263.
3. Wpływ buddyzmu na kulturę. *Mies. Kośc.* R. 5: 1913 t. 9 s. 359-368.
4. Przyczyny ruchu buddystycznego w czasach najnowszych. *Mies. Kośc.* R. 6: 1914 t. 11 s. 267-275.
5. Życiorys Buddy. *Mies. Kośc.* R. 6: 1914 t. 11 s. 209-214.
6. Buddyzm. P. 1917 Księg. św. Wojciecha 16° s. 101. Głosy na czasie nr 41.
7. Katolicyzm a tolerancja. *Prz. Powsz.* R. 34: 1917 t. 136 s. 676-682.
8. Kazanie wygłoszone w 126 rocznicę Konstytucji 3 Maja. Tarnów 1917 8° s. 9.
9. Kościół a państwo u św. Augustyna. Lw. 1918 s. 62.
10. W 1500-letnią rocznicę śmierci św. Hieronima. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 s. 305-306.
11. Idea biskupstwa u św. Augustyna. *Prz. Teol.* R. 2: 1921 s. 237-245.
12. Św. Pacjan z Barcelony. Studium patrystyczne. Tarnów 1922 8° s. 86. — Toż. *Prz. Kośc.* [Milwaukee]. R. 8: 1921 — 9: 1922.
13. „Extra Ecclesiam salus non est" w świetle nauki św. Augustyna. *Prz. Teol.* R. 3: 1922 s. 205-215.
14. Pielgrzymka polska u Ojca św. *Gaz. Kośc.* R. 29: 1922 s. 133-134.
15. Pomnik Benedykta XV w Konstantynopolu. *Prz. Kośc.* [Milwaukee]. R. 9: 1922 s. 90-91.
16. Uniwersytet katolicki we Włoszech. *Prz. Kośc.* R. 9: 1922 s. 91-93.
17. Kościół katolicki u św. Augustyna. *Prz. Teol.* R. 4: 1923 s. 209-227, 281-298.
18. Dwie reguły św. Augustyna dla młodzieży. *Prz. Kośc.* [Milwaukee]. R. 10: 1923 s. 38-41.
19. Monoteizm u Rzymian w oświetleniu św. Augustyna. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 114, 138-139.

20. Trochę taktu i delikatności. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 105-106.

21. Znaczenie św. Augustyna w dziejach Kościoła. *Prz. Kośc.* [Milwaukee]. R. 10: 1923 s. 600-605.

22. Dwaj wrogowie Kościoła katolickiego. *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 124-125.

23. Pisma Ojców Kościoła. [Art. recenzyjny]. *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 30.

24. Powszechność Kościoła w świetle nauki św. Augustyna. *Mies. Katech. Wychow.* R. 10: 1924 s. 18-26.

25. Hierarchia kościelna u św. Augustystyna. Lubl. 1925.

26. Jak się dokonało nawrócenie św. Augustyna. *Mies. Katech. Wychow.* R. 11: 1925 s. 333-339.

27. Św. Cyprian, biskup-męczennik. Kr. 1927 8° s. 35.

28. Św. Augustyn o Żydach. Kr. 1928 s. 60.

29. Żywot św. Augustyna. Kr. 1928 8° s. 330. — Toż. Wyd. 2. W. 1952 Wyd. Loretanek 8° s. 227.

30. Chrystusowi bohaterzy. Kr. 1929 s. 86.

31. Tłum. i wyd.: AUGUSTYN św.: Wyznania. P. 1929 Księg. Akad. 8° s. XXIX, 420. POK 9. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1949 Księg. Krak. 8° s. 428. — Toż. Wyd. 3. W. 1954 PAX 8° s. XXIII, 379. — Toż. Wyd. 4. W. 1955 Pax 8° s. XXIII, 378.

32. Monumentalne Wydawnictwo. Na marginesie wyd. Ojców Kościoła w jęz. polskim. *Prąd.* R. 16: 1929 t. 16 s. 188-190.

33. Śp. Piotr Batiffol. *Prąd.* R. 16: 1929 t. 16 s. 253-254.

34. Rec.: B. GŁADYSZ: X. Maciej Kazimierz Sarbiewski a reforma hymnów brewiarzowych za czasów papieża Urbana VIII. P. 1927. *Prz. Teol.* R. 10: 1929 s. 479-480.

35. Św. Augustyn, jego młodość, nawrócenie i udoskonalenie. Kr. 1930 s. 81.

36. Tłum.: WIKTOR Z WITY: Dzieje prześladowania Kościoła w Afryce przez Wandalów. P. 1930 Księg. Akad. 8° s. 129. POK 14.

37. Św. Augustyn w walce o swą duszę. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 113-114, 134-135.

38. Kościół jako Królestwo Boże u św. Augustyna. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 450-452, 498-500, 514-518, 548-550, 564-566.

39. Spór naukowy między św. Augustynem a św. Hieronimem. *Aten. Kapł.* T. 26: 1930 s. 352-368, 469-483. — Toż w osob. odb. P. 1934 8° s. 34.

40. Św. Augustyn w aureoli świętości. *Aten. Kapł.* T. 26: 1930 s. 116-131.

41. Z podróży na Wschód. Kr. 1931 8° s. 117. — Toż. *Lud Katol.* R. 19: 1931.

42. Tłum.: LAKTANCJUSZ: Pisma wybrane. P. 1933 Księg. Akad. 8° s. 216.

43. Idea państwowa u św. Augustyna. *Droga.* R. 12: 1933 s. 248-259.

44. Św. Augustyn jako mówca. *Prz. Katol.* R. 72: 1934 s. 450-451, 466-467, 485-486.

45. Rec.: Wybór z Pisma św. T. 1-2. Oprac. W. BUDZIK. Miejsce Piastowe 1934. *Prz. Katol.* R. 72: 1934 s. 408.

46. Tłum.: Apologeci greccy II wieku. P. 1935 Księg. Akad. 8° s. 152. POK 18.

47. Chrześcijańska walka według św. Augustyna. *Prz. Katol.* R. 73: 1935 s. 491-493.

48. Tłum.: LEON WIELKI św.: Kazania wybrane. P. 1936 Księg. Akad. 8° s. 183. POK 17.

49. Poglądy św. Augustyna na wymowę kościelną. *Prz. Katol.* R. 74: 1936 s. 359-361, 385-387, 406-408, 424-425, 438-440, 454-456, 471-473, 486-489. — Toż w osob. odb. W. 1936 8°s. 55.

50. Św. Cyprian na tle epoki. Kr. 1937 8° s. 137.

51. Tłum.: CYPRIAN św.: Pima. T. 1. Traktaty. P. 1937 Księg. Akad. 8° s. 402, nlb. 14. POK 19.

52. Kapłan winien unikać plebejskiej drogi. *Homo Dei.* R. 7: 1938 s. 325-327.

53. Kapłaństwo laików według św. Augustyna. *Prz. Katol.* R. 76: 1938 s. 372-374.

54. Praktyczne uwagi św. Ambrożego dla kaznodziei. *Prz. Katol.* R. 76: 1938 s. 6-8, 23-25.

55. Św. Ambroży w świetle swoich listów. W. 1939 8° s. 103.

56. Nieśmiertelna książka. W. 1939 8° s. 22.

57. Tłum.: AMBROŻY św.: Mowy. P. 1939 Księg. Akad. 8° s. 333. POK 21.

58. W górę serca! Kazanie wygłoszone na nabożeństwie akademickim w Warszawie 3 maja 1939. *Prz. Katol.* R. 77: 1939 s. 306-307.

59. Nauki rekolekcyjne. W. 1947 Wyd. Loretanek 8° s. 223. — Toż. Wyd. 2. W. 1949 8° s. 223.

60. Tak się módlcie. W. 1947 Wyd. Loretanek 8° s. 164.

61. Triduum rekolekcyjne. W. 1947 Wyd. Loretanek 8° s. 47.

62. Prolegomena patrologiczne. W. 1947 Nakł. Akad. Spółdz. Wyd. 8° s. 51.

63. Wymowa kościelna w epoce patrystycznej. Wstęp — czasy apostolskie. *Wiad. Duszp.* R. 3: 1947 s. 401-405.

64. Św. Bazyli Wielki, twórca zakładów dobroczynnych. *Caritas.* R. 3: 1947 nr 16 s. 5-9.

65. Caritas u papieża Grzegorza Wielkiego. *Caritas.* R. 3: 1947 nr 21 s. 150-154.

66. Poglądy katechetyczne św. Augustyna. *Prz. Katech.* R. 30: 1947 s. 10-18.

67. Poglądy pedagogiczne św. Hieronima. *Prz. Katech.* R. 30: 1947 s. 211-221.

68. Stosunek św. Hieronima do mądrości filozofii i literatury pogańskiej. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 377-384.
69. Zasady moralno-wychowawcze Marcina z Brakary. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 65-73.
70. Rec.: Quintus Septimius Floren TERTULLIANUS: Apologetyk. Tłum. J. Sajdak. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 47 s. 301-302.
71. Papież Grzegorz Wielki. W. 1948 Wyd. Loretanek 8° s. 284.
72. Siedem słów Pana Jezusa na krzyżu. (Nauki i rozważania wielkopostne). W. 1948 Wyd. Loretanek 8° s. 67.
73. Tłum.: GRZEGORZ WIELKI św.: Księga reguły pasterskiej. P. 1948 Księg. Akad. 8° s. XVIII, 259. POK 22.
74. Caritas u św. Augustyna. *Caritas.* R. 4: 1948 nr 1 s. 2-6.
75. Caritas u św. Ambrożego. *Caritas.* R. 4: 1948 nr 5 s. 151-156.
76. Caritas u św. Hieronima. *Caritas.* R. 4: 1948 nr 8-9 s. 250-254.
77. Kaznodziejstwo okresu złotego Ojców Kościoła. *Wiad. Duszp.* R. 4: 1948 s. 182-184, 235-238, 317-324.
78. Wymowa kościelna w epoce patrystycznej. *Wiad. Duszp.* R. 4: 1948 s. 1-6, 50-56.
79. Poglądy wychowawcze u św. Jana Chryzostoma. *Prz. Katech.* R. 31: 1948 s. 7-11.
80. Rec.: BAZYLI Wielki św.: Wybór homilii i kazań. Tłum. T. Sinko. Kr. 1947. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 48 s. 187-189.
81. Św. Hieronim a papież Damazy. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 50 s. 372-378.
82. Rec.: J. SAJDAK: Tertulian. P. 1949. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 51 s. 168-170.
83. Jan Kasjan w Polsce. *Collect. Theol.* R. 21: 1949 z. 2-3 s. 142-148.
84. Rec.: E. FLORKOWSKI: Soteriologia Pelagiusza. Studium historyczno-dogmatyczne. Kr. 1949. *Collect. Theol.* R. 21: 1949 z. 2-3 s. 365-368.
85. Szkoła Orygenesa. *Aten. Kapł.* R. 42: 1950 t. 53 s. 114-129.
86. Św. Hieronim o studiowaniu Pisma św. *Aten. Kapł.* R. 42: 1950 t. 52 s. 284-291.
87. Kazania pasyjne. *Wiad. Duszp.* R. 7: 1951 s. 27-48, 65-89.
88. Słowo do młodych homiletów. *Wiad. Duszp.* R. 7: 1951 s. 513-519.
89. Tłum.: HIERONIM św.: Listy. T. 1-3. W. 1952-1954 PAX 8° s. XXI, 429, 457, 486.
90. Św. Hieronim a Pismo św. *Słowo Powsz.* R. 6: 1952 nr 82 s. 2.
91. Patrologia. P. 1953 Pallotinum 8° s. 218. — Toż. Wyd. 2. P. 1954.
92. Katechizm nauki katolickiej. Wyd. 2. W. 1953 Wyd. Loretanek 8° s. 156. — Toż. Wyd. 3. W. 1954 8° s. 143. — Toż. Wyd. 4. W. 1954 8° s. 155. — Toż. Wyd. 4. W. 1955 8° s. 155. — Toż. Wyd. 5. W. 1956 8° s. 155. Wspólnie z W. CHROBAKIEM.
93. Kazania świąteczne i przygodne. P. 1953 Pallatinum 8° s. 311.
94. Tłum.: KLEMENS ALEKSANDRYJSKI: Czy człowiek bogaty może być zbawiony? W. 1953 PAX 8° s. XIV, 56.
95. Św. Hieronim. Życie, dzieła, charakterystyka. W. 1954 PAX 8° s. 206.
96. Tłum.: GRZEGORZ WIELKI św.: Listy. T. 1-4. W. 1954-1955 PAX 8° s. XVII, 255, 311, 292, 305.
97. Pokój ludziom dobrej woli. *Słowo Powsz.* R. 8: 1954 nr 304 s. 1.
98. Apologety Tertuliana dowód z przedawnienia przeciw heretykom. *Collect. Theol.* R. 25: 1954 z. 1-2 s. 194-247.
99. Kazania. W. 1955 PAX 8° s. 215.
100. Wymowa kościelna. W. 1955 PAX 8° s. 49.
101. Kazania na niedziele całego roku. P. 1956 Pallotinum 8° s. 312.

II.

KANIA W.: Czuj Jan. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 926-927, tamże literatura. — Ponadto: Miscellanea patristica in memoriam Joannis Czuj. Studia antiquitatis christianae. T. 2. W. 1980; Wojdecki W.: Wkład ks. Jana Czuja w teorię i praktykę głoszenia Słowa Bożego w Polsce. W: *Studia z historii kaznodziejstwa i homiletyki.* T. 3. W. 1982 s. 7-15.

Ks. Wojciech Kania

Czyrnek Bertrand Jan (1899-1977), dominikanin, popularyzator teologii.

Urodził się 25 III 1899 r. w Jasnej koło Tymbarka. Do gimnazjum uczęszczał najpierw w Krakowie, a następnie w Jarosławiu. Do dominikanów wstąpił w Krakowie w 1916 r., otrzymując imię zakonne Bertrand i 19 VII następnego roku złożył czasowe śluby zakonne. Studia teologiczne odbywał w latach 1917-1923 w Krakowie i Lwowie, w Instytucie Teologicznym własnego zakonu. Profesję wieczystą złożył 8 XII 1921 r. Święcenia kapłańskie przyjął we Lwowie 29 VI 1923 r. W jesieni tego samego roku został wysłany na studia komplementarne do Międzynarodowego Kole-

gium św. Tomasza „Angelicum" w Rzymie, gdzie w 1926 r. złożył najpierw egzamin lektorski, a następnie obronił tezę doktorską. Po powrocie do kraju wykładał filozofię w Studium zakonnym we Lwowie w latach 1926-1927 i 1930-1936. Był również profesorem filozofii w Seminarium Duchownym w Poznaniu w latach 1927-1928 i w Seminarium Duchownym w Gnieźnie w latach 1928-1930.

W 1933 r. O. Czyrnek został powołany na dyrektora Wydawnictwa OO. Dominikanów we Lwowie i funkcję tę pełnił do 1937 r. W latach 1937-1941, 1941-1943, 1945-1950 pełnił urząd przeora konwentu w Warszawie-Służewie. W 1950 r. Kapituła Prowincjalna obrała go prowincjałem i na tym stanowisku pozostawał do 1958 r. Po prowincjalacie kolejno był przełożonym w Tarnobrzegu 1959, Krakowie 1959-1962, Gidlach 1962-1964. W 1965 r. ponownie wrócił do Krakowa i tu zmarł 24 IV 1977 r.

I.

1. Z bibliografii tomistycznej. *Prz. Teol.* R. 9: 1928 nr 1 s. 81-87.

2. Wpływ duszy na ciało według św. Tomasza a prawo zachowania energii w świecie. *Aten. Kapł.* T. 26: 1930 z. 1 s. 37-47. Osob. odb. Włocławek 1930 Druk. Diec. 8° s. 13.

3. Rec.: A. BERTRAM: Charismen priesterlicher Gesinnung und Arbeit. Skizzen und Winke für Tage der Recollectio. Freiburg 1931. *Szk. Chryst.* T. 3: 1931 nr 9 s. 124-126.

4. Rec.: M. BARRADO: Introduccion a la Psicologia experimental. Madrid 1928. *Prz. Teol.* R. 12: 1931 s. 274-275.

5. Rec.: J. LETOURNEAU: Przewodnik kapłana podczas jego rekolekcji rocznych. W. 1930. *Szk. Chryst.* T. 3: 1931 nr 9 s. 126-127.

6. Wpływ duszy na ciało w psychologii św. Tomasza z Akwinu a zasady nowoczesnego spirytyzmu. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 348-365.

7. Z tomistyki. [Przegląd nowszej literatury]. *Ruch. Teol.* R. 4: 1932 z. 1-2 s. 8-19. Osob. odb. Lw.1932 Drukarnia Tow. „Bibljoteka Religijna" 8° s. 14.

8. Rec.: S. JELEŃSKI: Hallelu Jah. (Opowieść ewangeliczna). P. b. r. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 4 s. 212.

9. Intronizacja Serca Pana Jezusa. *Szk. Chryst.* T. 6: 1933 nr 6 s. 243-248.

10. Rec.: B. BOJUŁKA: Czy Go znasz? Nauki o Bogu. Kr. 1933. *Szk. Chryst.* T. 7: 1933 nr 10 s. 176-177.

11. Rec.: F. DIEKAMP: Theologiae Dogmaticae. Quod secundum principia S. Thomae Aquinatis exaravit... Juxta editionem sextam versionem latinam curavit A. Hoffman O. P. Vol. 1: Introductio in Theologiam Dogmaticam. De Deo Uno et Trino. Romae 1933. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 nr 46 s. 543.

12. Życie wewnętrzne III Zakonu św. Dominika. *Szk. Chryst.* T. 9: 1934 nr 1-2 s. 122-131.

13. Optima regiminis forma iuxta S. Thomam Aquinatem. W: *Magister Thomas Doctor Communis. Księga pamiątkowa Międzynarodowego Kongresu Filozofii Tomistycznej w Poznaniu (28-30 sierpnia 1934).* Zebrał i przedmową poprzedził Ks. Dr. Kazimierz Kowalski. Gniezno 1935 s. 471-479. Studia Gnesnensia XII. — Osob. odb. Gniezno 1935 2° s. IX.

14. Rec.: P. SIWEK: Reinkarnacja i jej znaczenie w świetle filozofii. *Szk. Chryst.* T. 10: 1935 nr 1 s. 47-48.

15. Bóg się rodzi. *Szk. Chryst.* T. 13: 1936 nr 305-313.

16. Duch umartwienia a doskonałość chrześcijańska. *Szk. Chryst.* T. 14: 1937 nr 3 s. 129-139.

17. Najświętsza Maria Panna Wspomożycielka dusz czyśćcowych. *Róża Duch.* R. 51: 1949 nr 11 s. 314-315.

II.

Nowy Prowincjał Zakonu Dominikańskiego w Polsce dr fil. O. Bertrand Czyrnek. *Róża Duch.* R. 52: 1950 nr 8 s. 209. — Kraków Arch. Prow. Dominikanów: Działa E. OP: Księga zmarłych, s. 25; ŚWIĘTOCHOWSKI R.: Materiały do słownika biograficznego dominikanów polskich; Dokumenty osobiste O. Bertranda Czyrnka (1899-1977), sygn. Ao 108.

O. Zygmunt Mazur OP

Dajczak Józef (1894-1966), docent Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, pedagog, katechetyk, redaktor.

Urodził się 24 V 1894 r. w Trościańcu Wielkim k. Tarnopola. Studia teologiczne odbył na Uniw. Lwowskim; święcenia kapłańskie przyjął w 1919 r. Był wikariuszem w Gołogórach i Kołomyi, a w l. 1924-1939 katechetą i prefektem szkół lwowskich, w 1931 r. uzyskał doktorat teologii. Jednocześnie pełnił funkcje archidiec. moderatora sodalicji mariańskich (1931-1939), sekretarza koła Katechetów (1931-1935), redaktora „Gazety Kościelnej" (1935-1937) oraz kapelana chorągwi harcerskiej (1935-1939). W l. 1944-1945 wykładał katechetykę w seminarium lwowskim, a następnie w opolskim. W 1951 r. objął wykłady na Wydziale Teologicznym Uniw. Warszawskiego, a potem Akademii Teologii Katolickiej oraz w Seminarium Duchownym w Warszawie. W 1954 r. habilitował się na podstawie pracy „Osobowość biologiczno-psychologiczna nauczyciela-katechety". W 1958 r. został docentem, a w 1961 r. kierownikiem katedry katechetyki w ATK. Był członkiem korespondentem międzynarodowego „Lumen Vitae" w Brukseli. Jako profesor i publicysta przybliżył dorobek katechetyki krajów Europy Zachodniej i przeszczepił do polskiej katechezy, kładąc podwaliny pod jej odnowę. Zmarł w Warszawie 23 II 1966 r.

I.

1. Sekty chiliastyczno-judaistyczne w Polsce. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 s. 612-614; R. 39: 1932 s. 14-16, 38-39, 50-51, 65-66. — Toż w osob. odb. Lw. 1932 Nakł. Tow. Biblioteka Religijna 8° s. 27.

2. Antynomiści i libertyni w sekciarstwie chrześcijańskim. Lw. 1932 8° s. 40.

3. Duszpasterz katolicki wobec sekcierstwa w swej parafii. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 471-473, 482-483, 495-497.

4. Fragmenty Ewangelii według św. Mateusza w świetle Talmudu. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 292-294, 303-306, 316-318, 339-340, 398-401, 410-413, 422-424, 434-437.

5. Najazd Hodurowców na archidiecezję lwowską. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 458-461. — Toż w osob. odb. Lw. 1932 8° s. 29.

6. Jezus Chrystus a sakrament małżeństwa. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 2-5.

7. Talmud jako komentarz do Pisma św. Nowego Zakonu. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 256-257, 266-268.

8. Zwyczaje weselne w Palestynie za czasów Chrystusa Pana. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 508-510, 530-531, 543-544, 560-561.

9. Śp. ks. jubilat Sylwester Januszkiewicz. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 211-212.

10. Autorytet w wychowaniu. *Gaz. Kośc.* R. 41: 1934 s. 193-194.

11. Akcja Katolicka a przyszłość Europy. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 433-435.

12. Autorytet duszpasterza. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 541-543.

13. Dni katechetyczne. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 37-38, 54-56.

14. Kobieta w Akcji Katolickiej. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 409-410.

15. Księża — harcerze na zlocie w Stockholmie. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 353-354.

16. U źródeł pogaństwa niemieckiego. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 385-386.

17. Duszpasterz a prasa katolicka. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 3-4.

18. Uroczystości Sodalicji Mariańskich uczniów szkół średnich we Lwowie. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1936 s. 561.

19. Wrażenia z wycieczki do Biskupina. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 321-324.

20. Z obozu księży kapelanów harcerskich nad jeziorem żarnowieckim na Pomorzu. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 347-348.

21. O piękny styl życia. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 79-81, 87-90, 102-108. — Toż w osob. odb. Lw. 1937.

22. Prasa a współczesny typ duszpasterza. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 3-5.

23. Sprawozdanie z działalności Sodalicji Mariańskich szkół średnich Archidiecezji Lwowskiej w roku szk. 1936/37. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 314-315.

24. Śp. ks. Jakub Hieronim Kozaczewski. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 203-204.

25. Właściwe oblicze „Rotary-Klubu". *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 51-52.

26. Wiara i życie katolickie. Podręcznik religii katolickiej w IV klasie szkół powszechnych. Lw. 1937 Nakł. K. S. Jakubowskiego 8° s. 107, nlb. 2. Współautor M. BIAŁOWĄS. — Toż. Lw. 1938.

27. Pan Jezus wśród dziatek. Książka pomocnicza do nauki religii dla uczniów II klasy szkół powszechnych. Lw. 1938 Nakł. K. S. Jakubowskiego 8° s. 120. Współautor M. BIAŁOWĄS. — Toż. Nowa Ruda 1947 Druk. Państw. Szkoły Graficznej. 8° s. 94.

28. O kursach przeszkolenia dla sodalisów. *Moderator.* R. 10: 1938 t. 5 s. 235-245.

29. Pan Jezus wśród dziatek. Podręcznik do nauki religii dla VI klasy szkół powszechnych trzeciego stopnia. Lw. 1939 Nakł. K. S. Jakubowskiego 8° s. 158. Współautor M. BIAŁOWĄS..

30. Chrystus Król i jego królestwo. Lw. 1939.

31. Referat katechetyczny. *Wiad. Kośc.* R. 2: 1947 nr 1-4 s. 30-81.

32. Typy psychofizyczne i talent katechetyczny. *Prz. Katech.* R. 30: 1947 nr 11 s. 289-296; nr 12 s. 334-342.

33. O idealny podręcznik katechetyki. *Homo Dei.* R. 17: 1948 nr 2 s. 193-201.

34. Wychowanie katolickie i nauczanie religii w duchu encykliki Piusa XI „Divini illius Magistri" *Prz. Katech.* R. 31: 1948 nr 3 s. 65-80; nr 4 s. 115-125.

35. Osobowość biologiczno-psychologiczna katechety. *Pol. Sacra.* R. 1: 1948 s. 349-354.

36. Religijność w świetle genetyki psychologicznych badań testowych. *Homo Dei.* R. 18: 1949 nr 2 s. 215-219.

37. Ujednolicenie współczesnego katechizmu. *Aten. Kapł.* R. 39: 1949 nr 4 s. 327-342.

38. Wychowanie osobowości wg św. Tomasza z Akwinu i współczesnej pedagogiki. *Prz. Powsz.* R. 67: 1950 t. 229 s. 118-130.

39. Osobowość pedagogiczna Chrystusa. *Ruch Biblij.* R. 3: 1950 nr 3 s. 173-182.

40. U podstaw wolności woli. *Homo Dei.* R. 19: 1950 nr 1 s. 87-91.

41. Takt w wychowaniu. *Homo Dei.* R. 19: 1950 nr 3 s. 429-432.

42. Humor w wychowaniu. *Homo Dei.* R. 19: 1950 nr 4 s. 558-561.

43. Arcybiskup Bilczewski jako pedagog. *Homo Dei.* R. 20: 1951 nr 2-3 s. 267-276.

44. Ks. Walenty Gadowski jako pedagog. *Homo Dei.* R. 20: 1951 nr 5-6 s. 617-620.

45. Intuicja i obserwacja w wychowaniu. *Prz. Powsz.* R. 69: 1952 t. 234 s. 212-230.

46. Ks. M. Węglewicz jako pedagog. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 36: 1952 z. 6-9 s. 167-169.

47. Osobowość biologiczno-psychologiczna nauczyciela katechety. *Collect. Theol.* R. 23: 1952 z. 1-2 s. 173-233.

48. Nowa gałąź wiedzy pedagogicznej tzw. meso-pedagogia. *Collect. Theol.* R. 24: 1953 z. 1-4 s. 241-263.

49. Rec.: J. A. JUNGMANN: Čathèchèse. *Katechetik.* R. 1953. *Collect. Theol.* R. 26: 1955 s. 381-404.

50. Katechetyka. Metody, przedmiot, dzieje katechezy i osobowość katechety. W. 1956 s. 412.

51. Redagogika historyczna epoki średniowiecznej. Wykłady akademickie. W. 1955.

52. Pedagogika historyczna epoki starożytnej. W. 1955 8° s. 158. Skrypt powielany.

53. Rec.: S. CHARMOT: La pedagogie des Jésuites. Paris 1931. *Collect. Theol.* R. 27: 1956 s. 131-152.

54. Le Mouvent catechistique au XX-siècle en Pologne. *Lumen Vitae.* R. 12: 1957 nr 3 s. 563-568.

55. Rec.: M. MAYER: Geschichte der abendländischen Erziehung und Bildung, ein Grundriss. Freiburg i. Br. 1955. *Collect. Theol.* R. 28: 1957 s. 706-708.

56. Pedagogika chrześcijańska. Wstęp do pedagogiki i współczesne oblicze psychologii rozwojowej. W. 1958 8° s. 190. Skryp powielany.

57. Wychowanie religijne dziewcząt we współczesnej zachodnio-europejskiej literaturze katechetycznej. *Aten. Kapł.* R. 57: 1958 nr 3 s. 450-468.

58. Refleksje recenzyjne na temat katechizmów i podręczników do nauki religii wydanych w ostatnich latach w Polsce. *Katecheta.* R. 2: 1958 s. 203-217.

59. Manuels de la formation religieuse en Pologne. *Lumen Vitae.* R. 13: 1958 nr 3 s. 601-605.

60. Ruch katechetyczny w Polsce w bie-

żącym stuleciu. *Katecheta*. R. 2: 1958 s. 17-35.

61. Pedagogika specjalna powołań do stanu i zawodu. *Homo Dei*. R. 28: 1959 nr 2 s. 270-277.

62. Pedagogika „Nowego wychowania". *Katecheta*. R. 3: 1959 s. 379-380.

63. Socjologia wychowania i środki wychowawcze. Wykłady akademickie. W. 1959 8° s. 263. Skrypt powielany.

64. Pedagogika mesologiczna w służbie współczesnej katechezy. *Katecheta*. R. 4: 1960 s. 325-327.

65. Rozwój pedagogiki naukowej na Zachodzie za okres lat 1945-1960. *Collect. Theol*. R. 30: 1960 z. 1-4 s. 171-233.

66. Katecheza rodzinna. *Katecheta*. R. 5: 1961 s. 268-273.

67. Współczesne kaznodziejstwo Zachodu pod obstrzałem krytyki katolików świeckich. *Homo Dei*. R. 30: 1961 s. 258-261.

68. Czy stoimy u progu nowej homiletyki na Zachodzie? *Stud. Theol. Vars*. R. 1: 1963 nr 2 s. 39-81.

69. Rec.: A. GÜNTHER: Die Predikt. Freiburg 1963. *Stud. Theol. Vars*. R. 1: 1963 nr 2 s. 314-316.

70. Komentowanie Pisma św. Starego Testamentu w świetle encykliki „Divino afflante Spiritu". *Katecheta*. R. 9: 1965 s. 3-9.

71. Typologia katechetów a talent katechetyczny. P. 1966 8° s. 100.

II.

PAWLINA S.: Dajczak Józef. W.: *Enc. katol*. T. 3 kol. 973-974, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Dalbor Edmund (1869-1926), arcybiskup gnieźnieński i poznański, prymas Polski, kardynał, kanonista.

Urodził się 30 X 1869 r. w Ostrowie Wlkp. Jako alumn Seminarium Duchownego w Poznaniu studiował teologię w Münster, a w l. 1892-1894 prawo kanoniczne na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie, gdzie też w 1893 r. przyjął święcenia kapłańskie i uzyskał doktorat. Sprawował liczne funkcje duszpasterskie i kurialne w Poznaniu (1894-1899) i Gnieźnie oraz pracował w organizacjach społecznych. W 1909 r. został oficjałem i wikariuszem generalnym, w 1915 r. następcą arcybiskupa E. Likowskiego, a w 1919 r. kardynałem. Podczas I wojny światowej organizował opiekę charytatywną i duszpasterską dla jeńców wojennych i ludności polskiej w innych dzielnicach kraju. Zezwolił duchowieństwu na udział w akcji plebiscytowej na Śląsku i Warmii; zabiegał o swobody religijne i narodowe dla katolików w Gdańsku; popierał udział księży w powstaniu wielkopolskim. W Polsce niepodległej przyczynił się znacznie do podniesienia kultury, oświaty i gospodarki Wielkopolski. Zmarł w Poznaniu 13 II 1926 r.

I.

1. Czy kapłan udzielający choremu po Komunii św. sakramentu ostatniego namaszczenia oraz odpustu zupełnego na godzinę śmierci, zobowiązany jest przy każdej z tych czynności powtórzyć spowiedz powszechną czyli Confiteor? *Prz. Kośc*. R. 1: 1902 t. 1 s. 134-135.

2. Czy istnieją u nas zaręczyny w rozumieniu prawa kanonicznego? *Prz. Kośc*. R. 1: 1902 t. 1 s. 463-465.

3. Causae dispensationum matrimonialium. *Prz. Kośc*. R. 1: 1902 t. 1 s. 465-469.

4. Wnioski o dyspensę od przeszkód małżeńskich. *Prz. Kośc*. R. 1: 1902 t. 2 s. 134-139, 220-224.

5. W jaki sposób chrzcić starsze dzieci? *Prz. Kośc*. R. 1: 1902 t. 2 s. 56-59.

6. Jak ma postąpić dozór kościelny w razie, gdy patron nie chce się przykładać swą częścią do opłacenia kosztów zabezpieczenia budynków kościelnych od ognia? *Prz. Kośc*. R. 1: 1902 t. 2 s. 59-60.

7. Jak zapowiadać kandydatów do stanu duchownego? *Prz. Kośc*. R. 1: 1902 t. 2 s. 140-141.

8. O obowiązkach beneficjata utrzymania w dobrym stanie płotów i ogrodzeń. *Prz. Kośc*. R. 1: 1902 t. 2 s. 141-144.

9. Przed nadejściem dyspensy nie wolno zapowiadać. *Prz. Kośc*. R. 1: 1902 t. 2 s. 225-226.

10. Onanismus. *Prz. Kośc*. R. 1: 1902 t. 2 s. 226-229.

11. Dom dla XX. emerytów w Obrze a vita communis. *Prz. Kośc*. R. 1: 1902 t. 2 s. 457-461.

12. Kiedy wolno kapłanowi zatrzymać część ofiary na mszę św. złożonej. *Prz. Kośc*. R. 2: 1903 t. 3 s. 68-70.

13. Ze statystyki małżeństw mieszanycn w obwodacn rejencyjnycn Poznańskim i Bydgoskim. *Prz. Kośc.* R. 2: 1903 t. 3 s. 223-226.

14. Rec.: M. LEITNER: Lenrbucn des katholischen Eherechts. Paderborn. 1902. *Prz. Kośc.* R. 2: 1903 t. 3 s. 77-80.

15. W które dni wolno odprawić praesente cadavere cichą mszę św. żałobną? *Prz. Kośc.* R. 2: 1903 t. 4 s. 465-469.

16. Vos estis sal terrae. *Prz. Kośc.* R. 3: 1904 t. 5 s. 27-38.

17. Wikariusz żegna się z parafianami. *Prz. Kośc.* R. 3: 1904 t. 5 s. 68-69.

18. Mowa żałobna na pogrzebie śp. abpa Floriana Stablewskiego. P. 1906 8° s. 16.

19. Mowa żałobna na pogrzebie śp. ks. oficjała Juliana Echausta wygł. w katedrze poznańskiej dn. 31 VII 1909 r. P. 1909 8° s. 14.

20. Przepisy kościelne obowiązujące tych co zamierzają wstąpić w związek małżeński. P. 1919 Księg. św. Wojciecha 8° s. 11. — Toż w jęz. niem.: Kirchliche Vorschriften welche von denjenigen die in den hl. Ehestand zu treten beabsichtigen sorgfältig zu beobachten sind. P. 1919 Księg. św. Wojciecha 8° s. 11.

21. List pasterski. P. [1920] 4° s. 9.

22. Przedmowa w: Pismo św. Wypisy. P. 1925 s. I-XI.

23. Przedmowa. W: Pismo święte. Podręcznik szkolny. Wyd. ks. S. Okoniewski. P. 1932 s. I-IX.

II.

ZAKRZEWSKI T.: Dalbor Edmund. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 391-392, tamże literatura; BANASZAK M.: Dalbor Edmund. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 976-977, tamże literatura; BAR J. R.: Dalbor Edmund. W: *Polscy kanoniści.* W. 1981 cz. 1 s. 94, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Danek Wincenty (1870-?), autor katechizmu dla konwertytów.

Urodził się w 1870 r. Święcenia kapłańskie przyjął w 1902 r. Był kapelanem Polonii węgierskiej w Budapeszcie. Zaginął w czasie II wojny światowej.

I.

1. Organizacje katolickie na Węgrzech. W. 1920 Druk. Polaka-Katolika 8° s. 40.

2. Katechizm dla konwertytów. Według dziełka ks. E. Huszara. Kr. 1928 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 126. — Toż. Wyd. znacznie powiększ. Kr [1939] WAM 16° s. 110.

3. Z niedoli obecnej ku źródłom szczęścia. Mikołów Śl. 1938 Wyd. i druk. Salvator 16° s. 112.

II.

Schem. Archidiec. Leop. 1902-1938; Spis duchowieństwa i parafii Archidiec. w Lubaczowie. Lubaczów 1969. Maszynopis.

Krzysztof Piętka

Danilewicz Jan (1895-1965), popularyzator teologii.

Urodził się 30 VII 1895 r. w Antokolu w. Wiłkomierza. Teologię studiował od 1915 r. w Seminarium Duchownym w Wilnie, następnie w Petersburgu, Żytomierzu i Kielcach, gdzie w 1920 r. przyjął święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Gnojnie i Wolbromiu, od 1924 r. proboszczem w Dłużcu, Smardzewicach i Sułoszowie, gdzie wybudował kościół, a od 1938 r. współpracownikiem biskupa kieleckiego. W l. 1951-1956 przebywał w Warszawie, a później ponownie pracował w kurii biskupiej w Kielcach. Zmarł w Kielcach 20 I 1965 r.

I.

1. Kilka słów o spowiedzi wielkanocnej. *Prz. Diec.* [Kielce]. R. 11: 1924 s. 53-55.

2. Uzdrowienie naszych stowarzyszeń młodzieży. *Prz. Diec.* [Kielce]. R. 11: 1924 s. 103-105.

3. Pesymizm na ambonie. *Prz. Hom.* R. 6: 1928 s. 126-129.

4. Kaznodzieje z „cywilną odwagą". *Prz. Hom.* R. 7: 1929 s. 272-275.

5. Rekolekcje wielkopostne na usługach Katolickiej Akcji. *Prz. Hom.* R. 9: 1931 s. 43-49.

6. Parafialne rekolekcje wielkopostne. (Próba rozwiązania trudności). *Prz. Hom.* R. 9: 1931 s. 269-277.

7. Kościół i jego wnętrze w świetle przepisów prawno-liturgicznych. Kielce 1948 Diec. Fundusz Wydawniczy 8° s. 171.

8. W służbie Pana. Wyd. 1. Kielce 1949

Księg. Jedność 8° s. 19. — Toż. Kielce 1949 8° s. 39.

9. Kazania. *Nowa Bibl. Kazn.* 1928-1934.

10. Społeczne działanie łaski. Maszynopis.

II.

WRÓBEL T.: Danilewicz Jan. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 1014, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

David Pierre (1882-1955), historyk Kościoła, liturgista.

Urodził się 21 XI 1882 r. w Serre-Nerpol (dep. Isere), był synem Piotra Józefa i Eufanii de la Combe. Studia wyższe ukończył w Grenoble (1901), Paryżu (1905) i Rzymie (1907). Święcenia kapłańskie przyjął w Rzymie w 1908 r. W l. 1914-1922 wykładał historię Kościoła w Seminarium Duchownym w Grenoble, w l. 1917-1918 był kapelanem wojskowym. W 1922 r. został wydelegowany przez Francuskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych do dyspozycji Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. W Krakowie założył z J. Moreau-Reibel ośrodek francusko-polski studiów historycznych. Na Wydziale Teol. Uniwersytetu Jagiellońskiego wykładał liturgikę, język koptyjski i język francuski. Do Francji powrócił w 1939 r. i tu został kierownikiem cenzury prasy zagranicznej przy rządzie w Vichy. Jako uczestnik ruchu oporu w okolicach Grenoble przedostał się do Portugalii. Od 1941 r. był profesorem Uniwersytetu w Coimbrze. Zmarł 17 IX 1955 r. w Vinay (dep. Isère). Był członkiem wielu towarzystw naukowych, m. in. Polskiej Akad. Umiejętności (od 1934). David publikował od 1911 r. wiele książek i artykułów. W niniejszym zestawie uwzględniamy tylko te prace, które dotyczyły Polski, lub też powstały w okresie pobytu w Krakowie w l. 1922-1939.

1. Wycieczka z ks. Breuil w czasy przedhistoryczne. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 158 s. 277-282.

2. Les monastères de la province Viennoise du VIe au VIIIe siècle. Grenoble 1924.

3. Les routes de l'art roman. Notes sur la sculpture chrétienne au XIIe siècle dans la Vallée du Rhône. Grenoble 1924.

4. Essai sur les légendes épiques de Pologne. Grenoble 1926 J. L. Aubert 8° s. 86.

5. La Pologne et l'evangélisation de la Pomeranie aux XIe et XIIe siècles. Paris 1928 Gebethner et Wolff 8° s. 66. Études historiques et littéraires sur la Pologne médiévale 1.

6. L'épitaphe de Boleslas Chrobry. Paris 1928 Gebethner et Wolff 8° s. 27. Études historiques... 2.

7. La date et l'auteur de la Chronique de Grande Pologne. Paris 1929 Gebethner et Wolff 8° s. 43. Études historiques... 3.

8. Étudiants Polonais dans les Universités Françaises du Moyen-Age (XIII-XV). Grenoble 1929 8° s. 14.

9. Dame Riche de Pologne impératrice de Provence et de Toulouse. Grenoble 1929 J. Aubert 8° s. 14.

10. Arsène (saint) évêque de Twer (Russie). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* Vol. 4: 1930 s. 758.

11. La prétendue chronique hungaro-polonaise. Paris 1931 Gebethner et Wolff 8° s. 87. Études historiques... 4.

12. Biblioteka wikariuszów w katedrze krakowskiej. *Prz. Bibl.* R. 5: 1931 z. 2/4 s. 137-148. — Toż w osob. odb. Kr. 1932 8° s. 16.

13. Casimir le Moine et Boleslas le Pénitent. Paris 1932 Gebethner et Wolff 8° s. 38. Études historiques... 5.

14. Boleslas de Preux dans les légendes épiques, polonaises et scandinaves. Paris 1932 Gebethner et Wolff 8° s. 64. Études historiques... 6.

15. Histoire poétique de Boleslas Bouchetorse. Paris 1932 Gebethner et Wolff 8° s. 43. Études historiques... 7.

16. Le roman de Gautier de Tyniec. Paris 1932 Gebethner et Wolff 8° s. 33. Études historiques... 8.

17. Recherches sur l'annalistique polonaise du XIe au XVIe siècle. Bordeaux 1932 8° s. 58.

18. Recherches sur l'histoire de la Poméranie Polonaise. Bordeaux 1932 8° s. 62.

19. Przepisy archidiakona krakowskiego Bartłomieja Gądkowskiego (1546-1548). *Collect. Theol.* R. 14: 1933 s. 254-259.

20. Richilde de Pologne en Espagne, en Provence et en Languedoc, 1152-1176. Paris 1933 Gebethner et Wolff 8° s. IX, 56. Études historiques... 9. Odpowiedź na re-

cenzję tej pracy ogłosił David w *Kwart. Hist.* R. 48: 1934 t. 1 s. 219-221.

21. Un disciple d'Yves de Chartres en Pologne-Galon de Paris et le droit canonique. W: *La Pologne au 7e Congres International des sciences historiques.* Vol. 1. Varsovie 1933 s. 99-113. — Toż w osob. odb. Varsovie 1933 s. 15.

22. Les sources de l'histoire de Pologne à l'époque des Piasts 963-1386. Paris 1934 Les Belles Lettres 8° s. XXVI, 301.

23. Rec.: K. LEWICKI: Książe Konstanty Ostrogski a Unia Brzeska 1596 r. Lw. 1933. *Revue d'Hist. Eccles.* T. 30: 1934 s. 787-788.

24. Rec.: A. VETULANI: Początki oficjalatu biskupiego w Polsce. Kr. 1933. Revue d'Hist. Eccles. T. 30: 1934 s. 937.

25. Benoit, Jean, Isaac, Matthieu et Christian. W: *Dict. d'hist. et de géogr. ecclés.* T. 8: 1935 s. 3-5.

26. Bernard, archevêque latin de Halicz (1384-1391). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 8: 1935 s. 669-670.

27. Oprac. i wyd.: JOHANNIS DE ŁUKÓW, archidiaconi Gnesnensis monita ad parochos (1488). Kr. 1936 Druk. Związkowa 8° s. 18.

28. Un Légendier Romain du temps d'Innocent IV et d'Urban IV. Paris 1936 8° s. 25. — Fragment w *Collect. Theol.* R. 17: 1936 s. 165-178.

29. Bodzanta, évêque de Cracovie (1348-1366). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 345-346.

30. Bodzanta, archevêque de Gniezno (XI s.). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 346.

31. Bodzanta, archevêque de Gniezno (1382-1388). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 346-347.

32. Bogufal, évêque de Poznań (?-1146). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 414.

33. Bogufal II, évêque de Poznań (1240-1253). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 414-415.

34. Bogufał III, évêque de Poznań (1254-1263). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 415.

35. Bogumil (XII s.). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 415-417.

36. Bogumil, archevêque de Gniezno (XI s.). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 417-418.

37. Bohême. W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 418-479.

38. Boleslas I Chrobry (992-1052). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 604-607.

39. Boleslas II Smialy (1058-1079). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 607-608.

40. Boleslas III Krzywousty (1102-1138). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 608-610.

41. Boleslas IV Kendzierzawy (1138-1173). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 610.

42. Boleslas Wysoki (1163-1201). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 610-611.

43. Boleslas Lysy (1241-1278). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 611.

44. Boleslas Pobożny (1242-1278). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9:1937 s. 611-612.

45. Boleslas Wstydliwy (1228-1279). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 612.

46. Borisław, archevêque de Gniezno (1314-1317). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 9: 1937 s. 1254-1255.

47. Le monachisme bénédictin et l'ordre de Cluny dans la Pologne médiévale. *Revue Mabillon.* R. 27: 1937 s. 43-54, 125-138, 157-187; R. 28: 1938 s. 10-14, 70-83.

48. Un recueil de conférences monastiques irlandaises du VIIIe s. Notes sur le ms. 43 de la bibliothèque du chapitre de Cracovie. *Revue Bénédictine.* R. 49: 1937 s. 62-89.

49. Gilon de Toucy, cardinal évêque de Tusculum et sa légation en Pologne. W: *Studia historyczne ku czci Stanisława Kutrzeby.* T. 2. Kr. 1938 s. 117-138. — Toż w osob. odb. Kr. 1938 8° s. 22

50. Bronisława (XIII s.). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 10: 1938 s. 841.

51. Brzesko. W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 10: 1938 s. 1001-1002.

52. Busk. W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 10: 1938 s. 1420-1421.

53. Byszewo. W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 10: 1938 s. 1460.

54. L'église et la collégiale de saint-Andre de Grenoble. Notes d'histoire et d'archéologie. Grenoble 1938 8° s. 48.

55. Les bénédictins et l'ordre de Cluny dans la Pologne médiévale. Paris 1939 Les Belles Lettres 8° s. XXV, 113, tabl. 2.

56. La cathédrale de Grenoble du IXe au XVIe siècle. Paris 1939 A. Picard 8° s. 121, tabl. 12.

57. Calixtins ou utraquistes. W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 11: 1949 s. 401-406.

58. Casimir (saint). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 11: 1949 s. 1283-1284.

59. Casimir, duc d'Oppeln. W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 11: 1949 s. 1284-1285.

60. Casimir, duc de Cuyavie. W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 11: 1949 s. 1284.

61. Casimir le Renovateur. W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 11: 1949 s. 1285-1287.
62. Casimir II le Juste. W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 11: 1949 s. 1287-1289.
63. Casimir le Grand. W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 11: 1949 s. 1289-1294.
64. Casimir IV Jagellon. W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 11: 1949 s. 1294-1298.
65. Casimir duc de Stettin. W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 11: 1949 s. 1298.
66. Caslas, évêque de Cracovie (1101-1103). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 11: 1949 s. 1300.
67. The Church in Poland from Its Origin to 1250. W: *The Cambridge History of Poland.* Cambridge 1950 s. 60-84.
68. Ceslas († 1242). W: *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 12: 1953 s. 252-253.

II.

DOBROWOLSKA G.: David Pierre. W: *Enc. katol.* T. 3 s. 1047, tamże literatura. — Ponadto: ŁOZA S.: Czy wiesz kto to jest? W. 1938 s. 132.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Dąbrowski Antoni (1896-1956?), jezuita, rektor Papieskiego Seminarium Wschodniego w Dubnie, teolog unijny.

Urodził się 8 V 1896 r. w Kowaliszkach, diec. kowieńskiej. Do zakonu jezuitów wstąpił 24 V 1918 r. Nowicjat odbył w Starej Wsi k. Brzozowa (1918-1919), filozofię studiował na wydziale zakonnym w Nowym Sączu (1919-1921), a teologię w Krakowie (1921-1923), gdzie 24 VI 1923 r. przyjął święcenia kapłańskie. Studia specjalistyczne z teologii moralnej odbył w Rzymie w l. 1923-1925. Od 1925 r. był administratorem parafii obrz. wschodniego w Albertynie i Synkowiczach oraz uczył w nowicjacie obrz. wschodniego w Albertynie języka łacińskiego i słowiańskiego; w l. 1928-1931 był magistrem tegoż nowicjatu. Dnia 14 X 1931 r. został rektorem Papieskiego Seminarium Wschodniego w Dubnie na Wołyniu i urząd ten pełnił do 25 X 1938 r. Równocześnie wykładał w Seminarium kolejno: filozofię, liturgikę wschodnią, teologię pastoralną, prawo kanoniczne i historię Kościoła. W październiku 1938 r. został rektorem kolegium i magistrem nowicjatu wschodniego w Albertynie. Po II wojnie światowej pracował w Kownie, gdzie przez kilka lat wykładał w Seminarium teologię i filozofię. Zmarł najprawdopodobniej w 1956 r.

I.

1. De missione orientali Societatis Jesu ritus graeco-slavici. W: *Acta V Conventus Velehradensis anno 1927.* Olomucii 1927 s. 196-202.
2. Pius I a ruch misyjny. Kr. 1930 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 31. — Toż w jęz. ros. Pij XI i uniatskoe dviženie. Vil. 1930 16° s. 31.
3. Albertinskaja obitel Otcov Jezuitov vostočnago, greko-slavjanskago obrjada. W: *Acta Conventus Pragensis pro studiis orientalibus, anno 1929 celebrati.* Olomucii 1930 s. 207-214. — Toż w osob. odb. Varšava 1930 8° s. 16.
4. Co przemawia dzisiaj za przyjęciem rosyjskiej (synodalnej) formy obrządku dla nawracających się prawosławnych. W: *Pamiętnik I konferencji kapłańskiej w sprawie Unii Kościelnej w Pińsku* (23-24 IV 1930 r.). Pińsk [1931] s. 85-100.
5. [Przemówienie o sposobach i środkach ożywienia kultu Najświętszego Sakramentu w obrządku wschodnim]. W: *Pamiętnik II konferencji kapłańskiej w sprawie Unii Kościelnej w Pińsku* (1-3 IX 1931 r.). Pińsk [1932] s. 112-114.
6. Wschodni czy łaciński obrządek? W: *Pamiętnik IV pińskiej konferencji kapłańskiej w sprawie Unii Kościelnej* [1933]. Pińsk 1934 s. 89-107.

II.

ATJKr.: Katalogi prowincji polskiej [1919-1926] i wielkopolsko-mazowieckiej [1927-1956].

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Dąbrowski Bolesław (1901-1939), prałat papieski, kanonista.

Urodził się 26 VI 1901 r. w Toruniu; rodzicami jego byli Franciszek i Łucja Trianowska. Egzamin dojrzałości złożył w Toruniu (1920). W latach 1920-1924 był alumnem w Seminarium Duchownym w Pelplinie,

gdzie otrzymał 14 VI 1924 r. święcenia kapłańskie. Studia kontynuował w Rzymie. Doktorat z prawa kanonicznego uzyskał na Angelicum po napisaniu dysertacji „De forma et clausulis rescriptorum Sedis Apostolicae" (1926). Po powrocie do diecezji był wikarym w Grudziądzu, następnie przez kilka miesięcy pogłębiał wiedzę na Katol. Uniw. w Lublinie i we Fryburgu. Był profesorem prawa kanonicznego w Seminarium Duchownym w Pelplinie (od 6 I 1928). Wykłady jego prowadzone pięknym językiem literackim, odznaczały się syntetycznym i całościowym ujęciem zagadnień prawniczych. Pełnił też obowiązki prokuratora Seminarium i Biskupiego Gimnazjum (Collegium Marianum) 1933-1939. Jako kierownik Diecezjalnego Wydz. Budowlanego postawił salę gimnastyczną przy Collegium Marianum (1934); odrestaurował stary zamek pokrzyżacki w Bierzgłowie (1936), przeznaczony na dom rekolekcyjny i dom wakacyjny dla kleryków. Rozpoczął budowę Diecezjalnego Domu Społecznego (1938), gdzie miała się mieścić centrala Akcji Katolickiej na diec. chełmińską.

Pełnił ponadto obowiązki notariusza Synodu Diecezjalnego Chełmińskiego (1928), sędziego synodalnego, egzaminatora synodalnego (1936-39), zasiadał w zarządzie Sodalitas Ignatiana kapłanów diec. chełmińskiej; był wicerektorem Seminarium (1937-39). W dowód uznania Ojciec św. Pius XI mianował go prałatem domowym.

Po wkroczeniu Niemców do Polski opuścił Pelplin i dnia 15 IX 1939 r. objął w administrację parafię św. Mateusza w Starogardzie Gd. W nocy z 13/14 października został aresztowany i uwięziony. Zginął śmiercią męczeńską 16 X 1939 r. w lesie szpęgawskim w pobliżu Starogardu Gd.

I.

1. Konieczność pracy misyjnej kapłana w dobie obecnej ze względów religijnych. *Mies. Diec. Chełm.* T. 1: 1929 nr 1 s. 35-45.

2. Czy wolno umieszczać w kościele tablice pamiątkowe osób zmarłych. *Mies. Diec. Chełm.* T. 1: 1929 nr 3 s. 171-173. Podp. BD.

3. Ustanowienie wikariusza audito parocho. *Mies. Diec. Chełm.* T. 1: 1929 nr 4 s. 231-235.

4. Na marginesie ostatnich decyzji komisji Papieskiej do autentycznego tłumaczenia kanonów kodeksu. *Mies. Diec. Chełm.* T. 1: 1929 nr 7 s. 418-421.

5. Odpust jubileuszowy bieżącego roku. *Mies. Diec. Chełm.* T. 1: 1929 nr 11 s. 647-653.

6. Seminarium duchowne a jurysdykcja proboszczowska. *Aten. Kapł.* T. 23: 1929 s. 45-50.

7. Uwagi o kanonicznem rozwiązaniu małżeństwa. *Mies. Diec. Chełm.* T. 3: 1931 nr 10 s. 770-783.

8. Sakrament małżeństwa a śluby cywilne. (Szkic przemówienia). *Mies. Diec. Chełm.* T. 3: 1931 nr 12 s. 873-885.

9. Jak uzasadnia prof. Lutostański swój projekt małżeński. *Mies. Diec. Chełm.* T. 4: 1932 nr 2 s. 134-136. — Toż. *Aten. Kapł.* T. 29: 1932 s. 256-266.

10. Jeszcze w sprawie Projektu Prawa małżeńskiego. *Aten. Kapł.* T. 30: 1932 s. 385-391.

11. Czy wikariuszowi po zniesieniu udziału w akcydensach należy się opłata gdy bierze udział w pogrzebie jako drugi, trzeci itp. ksiądz? *Mies. Diec. Chełm.* T. 4: 1932 nr 10 s. 653-656.

12. Władza proboszcza dyspensowania od przeszkód małżeńskich. *Mies. Diec. Chełm.* T. 5: 1933 nr 1 s. 58-71.

13. Nowe przepisy pogrzebowe. *Mies. Diec. Chełm.* T. 6: 1934 nr 4 s. 352-366.

14. Zasługi Ojca św. Piusa XI około przypomnienia i umocnienia prawa przyrodzonego. *Mies. Diec. Chełm.* T. 8: 1936 nr 3 s. 216-228.

15. Suspensa ex informata conscientia. W: *Księga pamiątkowa ku uczczeniu dziesięciolecia biskupstwa J. E. Księdza dra Stanisława W. Okoniewskiego wydana przez profesorów Seminarium Duchownego w Pelplinie.* Pelplin 1936 s. 92-105. — Odb. s. 16.

16. Absolucja księdza, który zawarł ślub cywilny. *Mies. Diec. Chełm.* T. 9: 1937 nr 8 s. 663-665.

17. Aplikacja Mszy św. binowanej.

Mies. Diec. Chełm. T. 10: 1938 nr 10 s. 742-744.

II.

Diecezja Chełmińska. Zarys historyczno-statystyczny. Pelplin 1928 s. 196; Męczeństwo duchowieństwa pomorskiego 1939-1945. Straty wojenne diecezji chełmińskiej. Pelplin 1947 s. 10; OLSZEWICZ B.: Lista strat kultury polskiej (1 IX 1939 — 1 III 1946). W. 1947 s. 47; LIEDTKE A.: Straty teologicznej nauki polskiej podczas wojny. Środowisko pelplińskie. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 47 s. 214-215; [MANTHEY F.]: „Qui nos praecesserunt cum signo fidei". Rzecz o profesorach Seminarium Duchownego w Pelplinie pomordowanych, poległych i zmarłych w związku z wojną 1939-1945. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 3: 1947 nr 2 s. 156-159; PELPLIŃSKI F.: Sto lat Seminarium Duchownego w Pelplinie. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 5: 1949 nr 3 s. 222-223; SZOŁDRSKI W.: Martyrologium duchowieństwa polskiego pod okupacją niemiecką w latach 1939-1945. *Sacr. Pol. Mill.* T. 11: 1965 s. 74; BOJARSKA B.: Eksterminacja inteligencji polskiej na Pomorzu Gdańskim [wrzesień-grudzień 1939]. P. 1972 s. 97; JACEWICZ W., WOŚ J., Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945. Z. 2. W. 1977 s. 39; MROSS H.: Miesięcznik Diecezji Chełmińskiej (1929-1939). Bibliografia zawartości. *Stud. Pelp.* 176 [indeks].

Ks. Henryk Mross

Dąbrowski Eugeniusz (1901-1970), profesor KUL, biblista.

Urodził się 16 V 1901 w Warszawie, gdzie ukończył Gimnazjum oraz Seminarium Duchowne i Wydział Teologiczny Uniw. Warszawskiego; święcenia kapłańskie przyjął w 1923 r. W 1925 r. studiował język angielski w Oksfordzie i Cambridge. Dnia 28 XI 1926 r. otrzymał doktorat na Wydziale Teologicznym Uniw. Warszawskiego. W l. 1926-1929 odbył studia specjalistyczne w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, a następnie odbył półroczną ekspedycję naukową do Ziemi Świętej. W 1929 r. został profesorem egzegezy Nowego Testamentu w Seminarium Duchownym w Warszawie. Habilitował się w 1932 r. na Uniw. Warszawskim na podstawie rozprawy „Przemienienie Chrystusa według Ewangelii synoptycznych". Doktorat biblijny, jako pierwszy Polak, uzyskał 14 IV 1939 r. w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie. W celach naukowych wyjeżdżał często za granicę, m. in. w 1934 r. korzystał z Funduszu Kultury Narodowej na wyjazd do Francji.

W l. 1939-1945 działał w tajnym nauczaniu i był dwukrotnie więziony na Pawiaku. W1944 r. został proboszczem parafii Bożego Ciała w Warszawie (w czasie wycofywania się okupanta uratował przed zniszczeniem kościół na Kamionku), przy której stworzył ośrodek apostolatu biblijnego, obejmujący całą Polskę, organizował też wystawy biblijne. Po okupacji włączył się w nurt pracy społecznej i działał w ruchu obrońców pokoju, broniąc w kraju i zagranicą praw Polski do Ziem Zachodnich i Północnych, a w 1951-1953 był wiceprzewodniczącym Komisji Inteligencji Katolickiej przy Polskim Komitecie Obrońców Pokoju. Jako profesor egzegezy Nowego Testamentu na Katol. Uniw. Lubelskim (1954-1958) był inicjatorem komentarzy do Nowego Testamentu, patronował w 1956 wykładom dla duchowieństwa o roli Pisma świętego w duszpasterstwie i rozpoczął prace redakcyjne nad „Podręczną encyklopedią biblijną" (P. 1960-1961) oraz prace przygotowawcze do wydania „Encyklopedii katolickiej". Po odejściu z Katolickiego Uniw. Lubelskiego poświęcił się wyłącznie pracy pisarskiej i duszpasterskiej na Kamionku. Zmarł w Warszawie 8 IV 1970 r.

I.

1. „Credo" Boskiej Komedii. *Prąd.* R. 9: 1921 s. 146-152.

2. Ze studiów nad konwertytami. Istota i stan zagadnienia. *Prąd.* R. 10: 1922 s. 231-239.

3. Pojęcie Trójcy Św. u Augustyna Cieszkowskiego. *Prz. Teol.* R. 8: 1927 s. 113-141, 288-306. — Toż w osob. odb. Lw. 1927 Biblioteka Religijna 8° s. 47.

4. Przemienienie Chrystusa według Ewangelii synoptycznych. W. 1931 Polskie Tow. Teol. 8° s. XIV, 139. Warszawskie Studia Teologiczne t. 4.

5. Na szlakach działalności Chrystusa w Palestynie. W. 1932 8° s. 198, nlb. 3.

6. Misje i islamizm w Syrii i w Palestynie. *Głos Kapł.* R. 6: 1932 s. 236-240.

7. Boże Narodzenie. *Niwa.* R. 1: 1932 s. 263.

8. Nazaret. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 51-52, 68-70.

9. Betleem. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 117-118, 134-135.

10. Topografia działalności św. Jana Chrzciciela. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 167-168, 201-202.

11. Sychar i studia Jakuba. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 228-230, 247-248.

12. Nad Jeziorem Genezaret. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 281-282, 294-296, 312-314.

13. Kafarnaum i Betsaida. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 340-341, 356-358, 372-373.

14. Połów ryb na Jeziorze Genezaret. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 420-422.

15. W Cezarei Filipowej. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 456-458.

16. Bazeta i Siloe. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 535-538.

17. Historyczność zapowiedzi prymatu Piotra w świetle krytyki i filologii. Wstęp W. Michalski. P. 1933 Księg. Św. Wojciecha 8° s. nlb. 3, 30, nlb. 2.

18. Przed zjazdem teologów polskich w Warszawie. *Prz. Katol.* R. 71: 1933 s. 503-504.

19. Chrystus w literaturze żydowskiej. *Prz. Katol.* R. 71: 1933 s. 711-713.

20. Boże Narodzenie. Przegląd historyczno-liturgiczny. *Wiad. Diec. Łódź.* R. 13: 1933 s. 26-28.

21. Proces Chrystusa. W: *Christos Soter.* W. 1934 s. 47-93. — Toż w osob. odb. W. 1934 8° s. 57. — Toż. Wyd. 2 poprawione i uzupełnione. W. 1935 Wyd. XX Pallotynów 8° s. 70. — Toż pt.: *Proces Chrystusa w świetle historyczno-krytycznym.* Wyd. 3 zmienione i powiększone. P. 1965 Księg. Św. Wojciecha 8° s. 323.

22. Księgi Pisma świętego dawniej a dziś. *Głos Kapł.* R. 8: 1934 s. 21-28.

23. Ze świeżo odkrytych papirusów manichejskich. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 201 s. 408-429.

24. Geneza tytułu Chrystusa: ho hios tou anthrópou. W: *Nasza Myśl Teologiczna.* T. 2. W. 1935 s. 16.

25. Chrystianizm a Judaizm. W.: *Chrystus wobec niewiary i ateizmu.* W. 1935 s. 93-118. — Toż w osob. odb. W. 1935 8° s. 32.

26. Rodzaj literacki Ewangelii synoptycznych. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 s. 531-566. — Toż w osob. odb. Lw. 1935 8° s. 38.

27. Katolicyzm w Italii współczesnej. *Głos. Kapł.* R. 9: 1935 s. 420-425.

28. Jeszcze jedno odkrycie papirusów biblijnych. *Kur. Warsz.* R. 115: 1935 nr 59 s. 4-5.

29. Duchowieństwo a nauka. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 25: 1935 s. 384-388. — Toż w osob. odb. W. 1935 8° s. 8.

30 Jubileuszowy dar. *Prz. Katol.* R. 73: 1935 s. 745.

31. Rec.: J. BOBICZ: Pismo święte źródłem kazań. Kielce 1935. *Głos Kapł.* R. 9: 1935 s. 508-510.

32. Królestwo Boże a Kościół według nauki Chrystusa. W. 1936 8° s. 26. Apologetyczne Seminarium nr 4.

33. Święty Paweł w Atenach (Dz. Ap. 17, 16-34). W: *Miscellanea Theologica.* W. 1936 s. 239-285. — Toż w osob. odb. W. 1936 Wyd. XX Pallotynów 8° s. 56.

34. Nowy Testament. *Collect. Theol.* R. 17: 1936 s. 530-550. — Toż w osob. odb. Lw. 1936 8° s. 21.

35. Cztery głośne dzieła o Chrystusie Panu. *Głos Kapł.* R. 10: 1936 s. 5-13; *Prz. Katol.* R. 74: 1936 s. 56-57, 67-68.

36. Ostatnie wyniki badań na biblijnym wschodzie. *Głos Kapł.* R. 10: 1936 s. 103-110.

37. W trosce o naukę teologiczną. *Głos Kapł.* R. 10: 1936 s. 296-274.

38. Jeszcze o stosunku judaizmu do chrześcijaństwa. *Głos Kapł.* R. 10: 1936 s. 473-477.

39. Rec.: K. SMOROŃSKI: Matka Boska w świetle Pisma świętego Starego Testamentu. Tuchów 1936. *Głos Kapł.* R. 10: 1936 s. 581-582.

40. Komunizm a historyczne podstawy chrześcijaństwa. Jezus Chrystus. Ewangelie i geneza chrześcijańskiej religii. *Głos Kapł.* R. 11: 1937 s. 15-21, 106-115; *Ruch Katol.* R. 7: 1937 s. 489-502.

41. Książka pana Couchoud. *Kur. Warsz.* R. 117: 1937 nr 12 s. 2-3.

42. Dwie książki o Chrystusie. *Kur. Warsz.* R. 117: 1937 nr 41 s. 3-5.

43. Rec.: J. M. VOSTE: De Passione et morte Jesu Christi. Romae 1937. *Prz. Bibl.* T. 1: 1937 s. 197-201.

44. Ewangelie. Ich powstanie i rodzaj literacki. W. 1938 8° s. VI, 157. — Toż. Wyd. 2 poprawione i uzupełnione. Niepokalanów 1949 8° s. 168.

45. Historia religii. Zagadnienia wybrane. Dla prywatnego użytku słuchaczy Instytutu Wyższej Kultury Religijnej w Warszawie. W. 1938 8° s. 244, nlb.3.

46. W kwestii przypowieści Chrystusa Pana o kąkolu. *Głos Kapł.* R. 12: 1938 s. 424-427.

47. M. J. Lagrange jako badacz Nowego Testamentu. *Prz. Biblij.* T. 2: 1938 s. 174-197.

48. La Transfiguration de Jesus. Roma 1939 8° s. XV, 191. Scripta Pontifici Instituti Biblici t. 85.

49. Chrystus. W. 1939 16° s. VIII, 299. Wydawnictwa Instytutu Wyższej Kultury Religijnej w Warszawie nr 11.

50. Ojca św. PIUSA XII Encyklika o właściwym rozwoju studiów biblijnych (De sacrorum bibliorum studiis opportune provehendis). Tłumaczył i komentarzem opatrzył... W. 1946 8° s. 48.

51. Portugalskie Lourdes. Madonna di Fatima — fakty i interpretacje. W: *Kalendarz Warszawski na rok 1946.* W.-Kr. 1946 s. 202-205. — Toż w osob. odb. Potulice 1946 16° s. 11.

52. Wokół nowego przekładu Psałterza. *Prz. Katech.* R. 29: 1946 nr 1 s. 5-14.

53. Na błędnym szlaku. *Meander.* R. 1: 1946 s 325-331.

54. Przebyta droga. *Dziś i Jutro.* 1946 nr 46 s. 1.

55. Pismo święte Nowego Testamentu. Wstęp, nowy przekład z Wulgaty, komentarz... Wydanie podręczne. P. 1947 Księg. Św. Wojciecha 16° s. X, 799, nlb. 3. — Toż. Frankfurt n/Menem 1948 Inspektorat Nauki Religii TPP 16° s. XVI, 799. — Toż. Wyd. 2 poprawione i uzupełnione. W. 1949 Pax 16° s. XIX, 1032. — Toż. Wyd. 3. W. 1951 Pax 16° s. XXI, 1146, nlb. 64. — Toż. Wyd. 4. W. 1952 Pax 16° s. XXI, 1146, nlb. 64. — Toż. Wyd. 5. W. 1053 Pax 16° s. 876. — Toż. Wyd. 6. W. 1954 Pax 16° s. 884. — Toż. Wyd. 7. P. 1958 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XXXI, 1032. — Toż. Wyd. 8. P. 1959 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XXXI, 1032. — Toż. Wyd. 9. P. 1963 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XLIII, 1032. — Toż. Wyd. 10. P. 1963 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XLIII,1032. — Toż. Wydanie Tysiąclecia. Paris 1964 Societe d'Editions Internationales 16° s. 889. — Toż. Paris 1964 Societe d'Editions Internationales 16° s. XLIIII, 1032. — Toż. Wyd. 2. P. 1965 Ksiąg. Św. Wojciecha 16° s. XLIII, 1032. — Toż. Wyd. 13. P. 1966 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XLIII. 1032. — Toż. Wyd. 14. P. 1967 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XLIII, 1032. — Toż. Wyd. 15. P. 1969 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XLIII, 1032. Toż. Wyd. 15. P. 1969. — Toż. Wyd., 16. P. 1970 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XLIII, 1032.

Ewangelie i Dzieje Apostolskie. Wstęp, nowy przekład z Wulgaty, komentarz... Wydanie podręczne. P. 1948 Księg. Św. Wojciecha 16° s. 419. — Toż. Wyd. 2. P. 1949 Księg. Św. Wojciecha 16° s. 419. — Toż. Wyd. 3. P. 1951 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XI, 480. — Toż. P. 1952 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XI, 480. — Toż. Wyd. 5. P. 1953 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XI, 480. — Toż. Wyd. 6. P. 1954 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XII, 480. — Toż. Wyd. 7. P. 1955 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XII, 480. — Toż. Wyd. 8. P. 1956 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XII, 480. — Toż. Wyd. 9. P. 1957 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XII, 480. — Toż. Wyd. 10. P. 1958 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XII, 480. — Toż. Wyd. 11. P. 1958 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XII, 480. — Toż. Wyd. 12. P. 1959 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XII, 480. — Toż. Wyd. 13. P. 1960 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XII, 480. — Toż. Wyd. 14. P. 1961 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XV, 480. — Toż. Wyd. 15. P. 1962 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XV, 480. — Toż. Wyd. 16. P. 1963 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XV, 480. — Toż. Wyd. 17. P. 1964 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XV, 480. — Toż. Wyd. 18. P. 1965 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XV, 480. — Toż. Wyd. 19. P. 1966 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XV, 480. — Toż. Wyd. 20. P. 1967 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XV, 480. — Toż. Wyd. 21. P. 1968 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XV, 480.

Ewangelia według św. Łukasza. Wstęp, nowy przekład z Wulgaty, komentarz... P. 1957 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XIX, 219. — Toż. Wyd. 2. P. 1959 Księg. Św. Wojciecha 16° s. 219. — Toż. Wyd. 3. P. 1963 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XIX, 219. — Toż. Wyd. 4. P. 1966 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XIX, 219. — Toż. Wyd. 5. P. 1968 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XIX, 219.

Ewangelia według św. Mateusza. Wstęp, nowy przekład z Wulgaty, opracowanie... P. 1961 Księg. Św. Wojciecha 16° k. nlb. 112.

Listy św. Pawła Apostoła. Wstęp, nowy przekład z Wulgaty, komentarz... W. 1952 Pax 16° s. XXX, 385, nlb. 3.

56. Początki chrześcijaństwa. T. 2. Dzieje Pawła z Tarsu. W. 1947 Oficyna Księgarska 8° s. 651. — Toż pt. Dzieje Pawła z Tarsu. Wyd. 2. poprawione i uzupełnione. W. 1953 Pax 8° s. 685.

57. La frontiera fra Polonia e Germania. Roma 1947 De Carlo Editore 8° s. 32.

58. Nowy przekład Pisma świętego. *Aten Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 59-65.

59. Nowy Psałterz w ogniu dyskusji. *Aten Kapł.* R. 39: 1947 t. 47 s. 194-201, 305-312.

60. Wniebowzięcie Matki Bożej w świetle Pisma św. *Aten Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 417-426.

61. Znaczenie encykliki Piusa XII o stu-

diach biblijnych. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 430-435; R. 40: 1948 t. 47 s. 70-72, 178-181.

62. Biblia i archeologia. Doniosłe odkrycia na Wschodzie. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 47 s. 66-74.

63. Kulisy pewnej przedmowy. *Dziś i Jutro.* 1947 nr 13 s. 4-5.

64. Dwie książki Daniela Ropsa. *Dziś i Jutro.* 1947 nr 16 s. 3; nr 17 s. 4-5.

65. Książki, ludzie, zdarzenia. *Homo Dei.* R. 16: 1947 s. 266-275.

66. Przegląd religijno-kulturalny. *Homo Dei.* R. 16: 1947 s. 497-505.

67. Mój przekład Nowego Testamentu. Odpowiedź recenzentom. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 49 s. 287-298.

68. Prolegomena do dziejów Chrystusa. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 49 s. 375-383. — Toż w streszczeniu. *Pol. Sacra.* T. 1: 1948 s. 329-330.

69. Drogi i bezdroża współczesnej biblistyki Nowego Testamentu (1939-1947). *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 48 s. 273-276, 368-374, 494-500; t. 49 s. 64-66, 176-181.

70. Święty Paweł Apostoł a hellenizm. *Znak.* R. 3: 1948 s. 361-364.

71. Rec.: J. DOBRACZYŃSKI: Wybrańcy gwiazd. W. 1948. *Tyg. Powsz.* 1948 nr 23 s. 9.

72. Prolegomena do Nowego Testamentu. Opole 1949 Wyd. Św. Krzyża 8° s. VI, 282, nlb. 6. Podręczna biblioteka naukowa nr 5.

73. Przedmowa. W: MARSHALL B.: Chwała córy królewskiej. W. 1949 Pax. — Toż. Wyd. 2. W. 1951. — Toż. Wyd. 3. W. 1953. — Toż. Wyd. 4. W. 1955.

74. Doniosłe odkrycie manuskryptów hebrajskich. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 50 s. 163-166.

75. Język pierwotny Listu do Hebrajczyków. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 51 s. 34-44.

76. Pochodzenie człowieka a Pismo święte. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 51 s. 113-136.

77. Papini i Ricciotti. Na marginesie dwu głośnych dzieł o Chrystusie. *Tyg. Powsz.* 1949 nr 37 s. 1-2.

78. Problemat Chrystusa we współczesnej literaturze francuskiej. *Tyg. Powsz.* 1949 nr 45 s. 3-4.

79. Znaczenie Biblii Wujka. Przemówienie... *Tyg. Powsz.* 1949 nr 48 s. 4-5.

80. Anno Santo. *Znak.* R. 4: 1949 s. 584-588.

81. Rec.: E. RUFFINI: La teoria della evoluzione secondo la scienza e la fede. Roma 1948. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 50 s. 485-486.

82. Wywiad... przepr. J. Nowak-Dłużewski. *Słowo Powsz.* 1949 nr 1.

83. Święty Paweł. Życie i pisma. P. 1950 Pallotinum 8° s. 328. — Toż. Wyd. 2. P. 1952 Pallotinum 8° s. 221.

84. Problemat Chrystusa we współczesnej literaturze katolickiej. P. 1950 Pallotinum 8° s. 80.

85. Słowo wstępne. W: ROPS H.: Dzieje Chrystusa. T. 1. W. 1950. — Toż. Wyd. 2. W. 1951.

86. Sprawa Całunu Turyńskiego. *Znak.* R. 5: 1950 s. 309-321.

87. Orygenes w świetle nowych badań. *Życie i Myśl.* R. 1: 1950 s. 591-606.

88. Lekcje i Ewangelie na wszystkie niedziele i święta całego roku. W przekładzie... P. 1951 Pallotinum 8° s. 340.

89. Życie Jezusa Chrystusa w opisie Ewangelistów. Przekład i komentarz... P. 1951 Pallotinum 8° s. 327. — Toż. Wyd. 2. P. 1952 Pallotinum 8° s. 409. — Toż. Wyd. 3. P. 1954 Pallotinum 8° s. 359. — Toż. Wyd. 4 poszerzone. P. 1957 Pallotinum 8° s. 521.

90. Studia biblijne. W. 1951 Pax 8° s. 240.

91. W trzy lata po odkryciu manuskryptów hebrajskich. *Życie i Myśl.* R. 2: 1951 s. 48-68.

92. Rec.: D. ROPS: Dzieje Chrystusa. W. 1951. *Znak.* R. 6: 1951 s. 266-275.

93. Podnieście z nami swój głos protestu. Przemówienie... *Dziś i Jutro.* 1951 nr 21 s. 1. — Toż w: *Zjazd Lubelski.* W. 1951 s. 78-81. — Toż. *Słowo Powsz.* 1951 nr 136 s. 1, 4.

94. Przemówienie. [Na uroczystości wręczenia nagrody im. Wł. Pietrzaka]. *Dziś i Jutro.* 1951 nr 26 s. 6.

95. W stosunku do Ziem Zachodnich jest tylko jedna polityka — polska! Przemówienie... na Konferencji Intelektualistów i Działaczy Katolickich. *Słowo Powsz.* 1951 nr 31 s. 1. — Toż w: *Za pokojem — jedność narodu.* W. 1951 s. 39-42.

96. Intelektualiści katoliccy we Froncie Narodowym. Przemówienie... *Słowo Powsz.* 1951 nr 89 s. 1. — Toż w: *Za pokojem — jedność narodu.* W. 1951 s. 51-52.

97. Przemówienie... *Słowo Powsz.* 1951 nr 100 s. 3.

98. Stanowisko katolików polskich wobec rewizjonizmu i remilitaryzacji Niemiec zachodnich. Referat. *Słowo Powsz.* 1951 nr 324 s. 1, 7. — Toż w: *Ogólnokrajowa manifestacja duchowieństwa i działaczy katolickich we Wrocławiu 12 grudnia 1951.* W. 1951 s. 18-31.

99. Wywiad z... Laureatem Nagrody Naukowej im. Wł. Pietrzaka. *Słowo Powsz.* 1951 nr 173 s. 3.

100. Nowego Testamentu wydanie III. Wywiad. *Słowo Powsz.* 1951 nr 330 s. 3.

101. Słowo wstępne. W: ROPS D.: Od

Abrahama do Chrystusa. W. 1952. — Toż. Wyd. 2. W. 1952. — Toż. Wyd. 3. W. 1955.

102. Podstawy, zadania i metody ruchu biblijnego w Polsce. Memoriał złożony członkom Episkopatu Polskiego... Maszynopis powielany s. 12.

103. Listy św. Pawła jako problem literacki. *Tyg. Powsz.* 1952 nr 50 s. 3-4.

104. Polen und Deutschland. *Neue Zeit* 15 XI 1954.

105. W obronie granic zachodnich. *Słowo Powsz.* 1952 nr 18 s. 1.

106. „Blaski i cienie katolicyzmu polskiego z ostatniego 5-lecia przeglądają się w tym piśmie niby w zwierciadle". Przemówienie... *Słowo Powsz.* 1952 nr 77 s. 2.

107. Katolicy a Front Narodowy. Przemówienie... *Słowo Powsz.* 1952 nr 208 s. 1, 2. — Toż w: *Głos katolików w sprawie wyborów.* W. 1952 s. 32-36. — Toż w: *Ogólnopolska Konferencja Frontu Narodowego 30 VIII 1952.* W. 1952 s. 43-47.

108. Międzynarodowa Konferencja w Berlinie. Wywiad... *Dziś i Jutro.* 1952 nr 47 s. 2.

109. Pismo święte w katolicyzmie współczesnym. Rozmowę przeprowadził Z. Laskowski. *Słowo Powsz.* 1952 nr 83 s. 1, 6.

110. Duszpasterstwo a kultura religijna. Wywiad... *Słowo Powsz.* 1952 nr 219 s. 1.

111. Słowo wstępne. W: DEMAN T.: Chrystus Pan i Sokrates. W. 1953.

112. Słowo wstępne. W: LAGERKVIST P.: Barabasz. W. 1953. — Toż. Wyd. 2. W. 1956.

113. Katolicyzm polski i sprawa niemiecka. Przemówienie... *Słowo Powsz.* 1953 nr 102 s. 2.

114. Katolicyzm polski a sprawa Ziem Zachodnich. *Słowo Powsz.* 1953 nr 245 s. 1-2.

115. Jednoznacznie i bez niedomówień. Wywiad... *Słowo Powsz.* 1953 nr 222 s. 1.

116. Głosy i odkrycia biblijne. W. 1954 Pax 8° s. 264.

117. Życie Maryi Matki Bożej. W. 1954 Pax 8° s. 292. — Toż. Wyd. 2. W. 1955 Pax 8° s. 310. — Toż. Wyd. 3 poprawione i uzupełnione. P. 1964 Księg. Św. Wojciecha 8° s. 328. Współautorem jest J. A. NICOLAS.

118. Słowo wstępne. W: RICCIOTTI G.: Życie Jezusa Chrystusa. W. 1954. — Toż. W. 1955.

119. Słowo wstępne. W: MIŃKOWSKI B. M.: Zarys dziejów parafii na Kamionku w Warszawie. Monografia historyczna. W. 1954. Maszynopis.

120. Ruch biblijny w Polsce. Rozmowa... *Caritas.* 1954 nr 6 s. 21-24.

121. Wywiad... *Dziś i Jutro.* 1954 nr 20 s. 5.

122. Konkordancja podręczna Pisma świętego Nowego Testamentu. Opracował... P. 1955 Księg. Św. Wojciecha 16° s. 431.

123. Synopsa łacińsko-polska czterech Ewangelii. Opracował... P. 1955 Pallotinum 4° s. 332.

124. Przy warsztacie Encyklopedii katolickiej. Wywiad. *Tyg. Powsz.* 1955 nr 47 s. 3-5.

125. Słowo wstępne. W: GUITTON J.: Maryja. W. 1956.

126. Religie świata. Praca zbiorowa pod redakcją... W. 1957 Pax 8° s. 627. Praca zawiera m. in. następujące prace Dąbrowskiego: Porównawcza historia religii, jej rozwój i znaczenie s. 19-28; Religia ludów pierwotnych a geneza religii s. 29-43; Religie Indii s. 53-94; Religie Babilonii i Asyrii s. 121-132; Religia Egiptu s. 133-150. Religia Iranu s. 151-166; Manicheizm s. 167-176; Religia Kananejczyków i Fenicjan s. 191-206; Islam s. 207-223; Religie Izraela s. 413-533; Świat starożytny na progu chrześcijaństwa s. 535-566.

127. Czwarta Ewangelia w nowym świetle. (Odkrycie papirusu Bodmer II). *Homo Dei.* R. 26: 1957 s. 354-359.

128. Perspektywa polskiego ruchu biblijnego. Rozmowa... *Homo Dei.* R. 26: 1957 s. 663-670.

129. Problem życia Maryi w biblistyce współczesnej. *Homo Dei.* R. 26: 1957 s. 837-846.

130. Odkrycia nad Morzem Martwym po dziesięciu latach (1947-1957). *Ruch Biblij.* R. 10: 1957 s. 359-381.

131. Światowy ruch biblijny. *Znak.* R. 9: 1957 s. 84-91.

132. Nowy Testament na tle epoki. Geografia. Historia. P. 1958 Pallotinum 8° s. 386. Pismo święte Nowego Testamentu w 12 tomach. Pod red. E. DĄBROWSKIEGO. T. 1.

133. Nowy Testament na tle epoki. Kultura. P. 1958 Pollotinum 8° s. 436. Pismo święte Nowego Testamentu w 12 tomach. Pod red. E. DĄBROWSKIEGO. T. 2. — Poz. 132 i 133 wydane razem pt.: Nowy Testament na tle epoki. Geografia. Historia. Kultura. Wyd. 2 poprawione i uzupełnione. P. 1965 Księg. Św. Wojciecha 8° s. 596.

134. Pismo święte w duszpasterstwie współczesnym. (Wykłady dla duchowieństwa w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim 21-23 VIII 1956). Pod red. E. DĄBROWSKIEGO. Lubl. 1958 Tow. Nauk. KUL. 8° s. 304. Wykłady i przemówienia t. 39. W pracy artykuły Dąbrowskiego: Światowy ruch biblijny s. 27-44; Biblistyka katolicka wobec odkryć nad Morzem Martwym s. 175-191.

135. „Komentarz Tysiąclecia" do ksiąg Nowego Testamentu. *Homo Dei.* R. 27: 1958 s. 659-668.

136. Włączając się w szeroki nurt ruchu biblijnego. *Przew. Katol.* R. 48: 1958 s. 542.

137. Rozmowa... *Tyg. Powsz.* R. 12: 1958 nr 10 s. 4-5.

138. Red.: Listy do Hebrajczyków. Oprac. S. ŁACH. P. 1959 8° s. 432. Pismo święte Nowego Testamentu w 12 tomach. T. 10.

139. Red.: Listy katolickie. Oprac. F. GRYGLEWICZ. P. 1959 8° s. 522. Pismo święte Nowego Testamentu w 12 tomach. T. 11.

140. Red.: Apokalipsa św. Jana. Oprac. O. A. JANKOWSKI. P. 1959 8° s. 375. Pismo święte Nowego Testamentu w 12 tomach. T. 12.

141. Słowo wstępne. W: ROPS D.: Co to jest Pismo święte? P. 1959.

142. Ewangelia na nowych drogach. *Tyg. Powsz.* 1959 nr 10 s. 5, 7.

143. Rozmowa... na tematy biblijne. *Tyg. Powsz.* 1959 nr 50 s. 5, 7.

144. Odkrycia w Qumran nad Morzem Martwym a Nowy Testament. P. 1960 Księg. Św. Wojciecha 16° s. 172, nlb. 3.

145. Papieski Instytut Biblijny w Rzymie. *Tyg. Powsz.* 1960 nr 16 s. 10.

146. 50 kilometrów od Warszawy. *Tyg. Powsz.* 1960 nr 36 s. 3.

147. Nowy Testament w świetle współczesnych odkryć biblijnych. *Znak.* R. 12: 1960 s. 155-179. — Toż w osob. odb. Kr. 1960 8° s. 27.

148. Pismo święte Nowego Testamentu. Wstęp, nowy przekład z języka greckiego, komentarz E. DĄBROWSKIEGO. P. 1961 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XX, 858. — Toż. Wyd. 2. P. 1965 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XX, 858. — Toż. Wyd. 3. P. 1966 Księg. Św. Wojciecha 16° s. XX, 858.

149. Dzieje Apostolskie. Oprac. E. DĄBROWSKI. P. 1961 Pallotinum 8° s. 615. Pismo święte Nowego Testamentu w 12 tomach. T. 5.

150. Podręczna encyklopedia biblijna. Dzieło zbiorowe pod red. E. DĄBROWSKIEGO. T. 1-2. P. 1960-1961 Księg. Św. Wojciecha 8° s. XLIV, 764, nlb. 4, 848. W dziele wiele haseł opracowanych przez Dąbrowskiego.

151. Ruch biblijny we współczesnym Kościele. *Katecheta.* R. 4: 1961 s. 4-8.

152. Paweł z Tarsu. 1900-lecie przybycia Apostoła do Wiecznego Miasta. *Tyg. Powsz.* 1961 nr 27 s. 3.

153. Nowy Testament dzisiaj. (Międzynarodowy Kongres Biblijny w Oxfordzie). *Tyg. Powsz.* 1961 nr 49 s. 3.

154. Red.: Listy więzienne św. Pawła do Filipian. Do Kolosan. Do Filemona. Do Efezjan. Oprac. A. JANKOWSKI. P. 1962.

155. Religie Wschodu. P. 1962 Księg. Św. Wojciecha 8° s. 358. Rozprawa wstępna: Pojęcie religii, jej geneza i rozwój — są autorstwa E. BULANDY.

156. Red.: FLAWIUSZ J.: Dawne dzieje Izraela. „Antiquitates Judaicae". Pierwszy przekład z języka greckiego Z. KUBIAKA, J. RADOŻYCKIEGO. P. 1962 Księg. Św. Wojciecha 8° s. 1060. — Dzieło zawiera obok Przedmowy następujące prace Dąbrowskiego: Józef Flawiusz — życie i dzieła s. 9-52; Kodeksy wydania i przekłady „Antiquitates Judaicae" s. 53-68; Testimonium Flavianum (antiq. 18.3,3) s. 873-890; Działalność Jana Chrzciciela (Antiq. 18.5,2) s. 891-898; Śmierć Jakuba Apostoła w opisie Józefa Flawiusza (Antiq. 20.9,1) s. 963-968; Bibliografia (dot. Józefa Flawiusza) s. 991-1001.

157. Fragmenty z przemówienia... wygłoszonego przez Radio Watykańskie w dniu 11 grudnia 1961 r. o Polskiej Encyklopedii Biblijnej, *Katecheta.* R. 5: 1962 nr 1. — Toż. *Przew. Katol.* R. 52: 1962 s. 95.

158. Palestyna po raz drugi. *Tyg. Powsz.* 1962 nr 1 s. 1-2.

159. Kongres Pawłowy w Rzymie. *Tyg. Powsz.* 1962 nr 5 s. 3.

160. Na tropach Piłata. *Tyg. Powsz.* 1962 nr 13 s. 1.

161. Dwie tendencje w biblistyce. *Tyg. Powsz.* 1962 nr 36 s. 1, 4.

162. Rozmowa o Soborze. *Tyg. Powsz.* 1962 nr 23 s. 1-2.

163. Le prétendu procés romain de S. Paul d'apres les recherches recentes. W: *Studiorum Paulinorum Congressus Internationalis Catholicus 1961.* Romae 1963 T. 2 s. 197-205. — Toż w osob. odb. Romae 1963 8° s. 10.

164. Ewangelia II Soboru Watykańskiego. *Tyg. Powsz.* 1963 nr 9 s. 1-2.

165. Pismo święte w ogniu soborowej dyskusji. (Na marginesie schematu „O źródłach objawienia"). *Tyg. Powsz.* 1963 nr 13 s. 3-4.

166. Kościół a Ewangelia. *Tyg. Powsz.* 1963 nr 35 s. 3.

167. Odnowa biblijna. *Tyg. Powsz.* 1963 nr 36 s. 2.

168. Chrystus teologii a Jezus historii. W: ZALESKI W.: Zagadnienia biblijne. Jezus Chrystus. P. 1964 s. IX-XXI.

169. Katolicy a Pismo święte. W: *Spotkania z Chrystusem.* P. 1964 s. 3-32.

170. Ruch biblijny. *Przew. Katol.* R. 54: 1964 s. 118-119.

171. Wokół „Procesu Chrystusa". Badania współczesne i ich wyniki. *Znak.* R. 16: 1964 s. 1299-1308.

172. Ziemia Święta — dziś. *Tyg. Powsz.* 1964 nr 2 s. 1, 5.

173. Co nowego w biblistyce? Rozmowa... *Tyg. Powsz.* 1964 nr 33 s. 3.

174. Listy do Koryntian. Oprac. E. DĄBROWSKI. P. 1965 Pallotinum 8° s. 543. Pismo święte Nowego Testamentu w 12 tomach. Pod red. E. DĄBROWSKIEGO. T. 7.

175. „Życie codzienne w Palestynie w oczach Chrystusa" a komentarz do Nowego Testamentu. W: ROPS D.: Życie codzienne w Palestynie za czasów Chrystusa. P. 1965 s. V-XXXI.

176. Daniel Rops — pisarz i jego dzieło. *Tyg. Powsz.* 1965 nr 35 s. 1-2.

177. Kongres biblijny w Oxfordzie. *Tyg. Powsz.* 1965 nr 45 s. 3-4.

178. Paryskie echa Soboru. *Tyg. Powsz.* 1966 nr 13 s. 1, 5.

179. Wokół Konstytucji o Objawieniu. *Tyg. Powsz.* 1966 nr 38 s. 2-3.

180. Ruch biblijny na nowym etapie. *Tyg. Powsz.* 1966 nr 47 s. 2.

181. Sobór Watykański II a biblistyka katolicka. P. 1967 Księg. Św. Wojciecha 8° s. 457.

182. Nowy polski przekład Pisma świętego z języków oryginalnych. Krytyczna ocena tzw. „Biblii Tysiąclecia". Londyn 1967 8° s. 58.

183. Biblistyka polska w okresie posoborowym. *Tyg. Powsz.* 1967 nr 6 s. 1-2.

184. Dzieje jednego przekładu. *Tyg. Powsz.* 1967 nr 13 s. 3-4.

185. 1900-lecie śmierci Piotra i Pawła. *Tyg. Powsz.* 1967 nr 26 s. 1-2.

186. Dawna i nowa teologia. *Tyg. Powsz.* 1967 nr 38 s. 2-3.

187. Hellenizm Pawła z Tarsu a Listy do Koryntian. *Znak.* R. 19: 1967 s. 211-225.

188. Nieoczekiwany spór. Polemika wokół odkryć w Qumran. *Znak.* R. 19: 1967 s. 835-845.

189. The Trial of Christ in Recent Research. W: *Studia Evangelica IV.* Ed. F. L. Cross.

190. Stałość wiary i odwaga poszukiwań. *Tyg. Powsz.* 1968 nr 10 s. 2-3.

191. R. Bultmann i jego krytyka Nowego Testamentu. *Znak.* R. 20: 1968 s. 606-644.

192. Kontestacja w Kościele. Wokół wywiadu ks. kard. L. J. Suenensa. Londyn 1969 Veritas 8° s. 32. — Toż. *Homo Dei.* R. 38: 1969 s. 251-260.

193. Konfrontacje. Drogi rozwoju współczesnej biblistyki Nowego Testamentu P. 1970 Księg. Św. Wojciecha 8° s. 500.

194. Pismo święte a chrześcijaństwo współczesne. Rozmowa... w Radio Watykańskim. *Ruch Biblij.* R. 23: 1970 s. 128-133.

195. W ciągu 75-letniej działalności. *Przew. Katol.* R. 60: 1970 s. 160.

II.

KUDASIEWICZ J.: Dąbrowski Eugeniusz. W: *Enc. katol.* T. 3 s. 1063-1064, tamże literatura. — Ponadto: STĘPIEŃ J.: Polska uroczystość w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie. *Prz. Katol.* R. 75: 1937 s. 803; Z Papieskiego Instytutu Biblijnego. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 27: 1937 s. 559-560; ŁOZA S.: Czy wiesz kto to jest? W. 1938 s. 134; Cykl wykładów o Chrystusie. *Młodz. Katol.* R. 8: 1939 s. 27; Z pobytu znakomitego biblisty w Częstochowie. *Niedziela.* R. 18: 1948 s. 165; Z. K.: Ks. prof. dr Eugeniusz Dąbrowski. *Dziś i Jutro.* 1951 nr 23 s. 2; KOSSOWSKA M.: Osiągnięcia ks. prof. E. Dąbrowskiego jako tłumacza Nowego Testamentu. W: *Podręczna encyklopedia biblijna.* P. 1960 t. 2 s. 815-821; Proces Chrystusa w nowym oświetleniu. *Tyg. Powsz.* 1963 nr 17 s. 3; Ks. prof. Eugeniusz Dąbrowski — czterdzieści lat pracy naukowej. *Przew. Katol.* R. 54: 1964 s. 118; Zgon śp. ks. prof. Eugeniusza Dąbrowskiego. *Słowo Powsz.* R. 24: 1970 nr 84 s. 1; M. R.: Zmarł ks. prof. Eugeniusz Dąbrowski. *Kierunki.* 1970 nr 16 s. 2; DOBRACZYŃSKI J.: O śp. ks. Eugeniuszu Dąbrowskim. *Słowo Powsz.* 1970 nr 87 s. 3; Ostatnia droga śp. prof. E. Dąbrowskiego. *Słowo Powsz.* 1970 nr 88 s. 1, 6; ŻYCHIEWICZ T.: Ksiądz Eugeniusz Dąbrowski. *Tyg. Powsz.* 1970 nr 16 s. 3; A. P.: Odszedł sługa objawionego słowa. *Za i Przeciw.* 1970 nr 19 s. 7; NITECKI P.: Apostoł Pisma świętego. *Przew. Katol.* R. 62: 1972 s. 132-133; Ku czci wybitnego biblisty ks. prof. E. Dąbrowskiego. *Słowo Powsz.* 1974 nr 12 s. 7; Ks. Eugeniusz Dąbrowski. Naukowiec i duszpasterz. *Materiały Problemowe ChSS.* 1976 nr 5 s. 111-116; H. J. K.: Ks. Eugeniusz Dąbrowski. Sługa Słowa Bożego. *Hejnał Mariacki.* 1976 nr 6 s. 15; Odkrywanie Biblii. *Kierunki.* 1977 nr 18 s. 1, 4; NITECKI P.: Dwa miliony egzemplarzy Nowego Testamentu. *Tyg. Powsz.* 1977 nr 19 s. 3; DOBRACZYŃSKI J.: Przekłady Nowego Testamentu w Polsce. *Słowo Powsz.* 1977 nr 114 s. 7; KURZYNA M.: Proboszcz z Kamionka. Wspomnienie o ks. prof. Eugeniuszu Dąbrowskim. *Życie i Myśl.* R. 27: 1977 nr 10 s. 57-62; NITECKI P.: Bibliografia prac ks. prof. Eugeniusza Dąbrowskiego. *Życie i Myśl.* R. 27: 1977 nr 10 s. 63-80. Podane są również recenzje prac E. Dąbrowskiego; KOSSOWSKA M.: Ks. Eugeniusz Dąbrowski, tłumacz Nowego Testamentu. *Więź.* R. 24: 1981 z. 7/8 s. 139-151.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Dąbrowski Jan (1892-1937) autor prac z misjologii.

Urodził się 21 stycznia w Myślenicach. Początkowo uczył się w szkole niemieckiej w morawskiej Ostrawie. W l. 1903-1911 ukończył szkołę powszechną w Krakowie i 3 klasy gimnazjum. Na utrzymanie zarabiał korepetycjami. W l. 1911-1915 ukończył Seminarium Duchowne w Krakowie; święcenia kapłańskie przyjął 29 V 1915 r. Następnie był kolejno wikariuszem w Niegowici, Kalwarii Zebrzydowskiej i katechetą w Krakowie. Obecny na zjeździe szkolnym w 1919 r. w Krakowie ks. K. Gostyński, dyrektor Gimnazjum im. Hetmana Jana Zamojskiego w Lublinie skłonił Dąbrowskiego do objęcia w sierpniu 1919 r. funkcji prefekta we wspomnianym gimnazjum lubelskim. 12 VI 1920 r. został inkardynowany do diecezji lubelskiej.

W 1922 r. zapisał się na Wydział Humanistyczny Uniw. Lubelskiego. W 1923 r. zwolniony z funkcji prefekta udał się na studia teologiczne do Lille we Francji, potem na Uniw. rzymski Angelicum, gdzie uzyskał doktorat z notą „magna cum laude". W 1926 r. wrócił do Lublina i uzyskał nominację na profesora teologii moralnej w Seminarium Duchownym, oraz został ojcem duchownym tegoż zakładu. Przez kilka lat wykładał również etykę. 1 III 1937 r. został mianowany kanonikiem kapituły katedralnej w Lublinie.

Pełnił też funkcję Sekretarza Dzieł Misyjnych i cenzora ksiąg treści religijnej. Należał do najznakomitszych kaznodziei diecezji lubelskiej i prowadził liczne rekolekcje. Pisał okazjonalne prace związane z teologią misyjną. Zmarł 23 VII 1937 r. na udar serca w czasie schodzenia ze Świnicy w Tatrach. Pochowany został na cmentarzu lubelskim przy ul. Lipowej.

I.

1. [Kazanie wygłoszone 13 XI 1926 r.]. Echa uroczystości św. Stanisława Kostki w parafii św. Pawła w Lublinie. *Wiad. Diec. Lub.* R. 8: 1926 nr 10 s. 306.

2. Niektóre współczesne zagadnienia moralne. (3 wykłady). Diecezjalny kurs teologiczny 23-26 VIII 1927. *Wiad. Diec. Lub.* R. 9: 1927 nr 6 s. 133-134.

3. Przemówienie. (Streszczenie przemówienia na synodzie diecezjalnym). Synod diecezjalny. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 8 s. 242-243.

4. Przemówienie [synodalne]. Synod diecezjalny. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 8 s. 247-248 [streszczenie].

5. Przemówienie [synodalne]. Synod diecezjalny. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 8 s. 255.

6. Dyskusja w sprawie „koła ministrantów". *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 1 s. 21-22.

7. „Prawo Boże podstawą obowiązków". (Referat na Zjeździe Sodalicji Mariańskich w Lublinie 6-8 VII 1928). *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 7 s. 224-225.

8. Sprawy misyjne. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 9 s. 277-280.

9. Temat kaznodziejski na święto 3-ch Króli w sprawie szerzenia misji. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 10 s. 304-308.

10. „Misja w świecie". [Streszcz. referatu]. *Rocz. Związku Akad. Kół Misyjnych w Polsce.* R. 1: 1928 s. 189-190.

11. „O ożywieniu praktyk religijnych w parafii". Kurs duszpastersko-społeczny w Lublinie. (27-29 VIII 1929). *Wiad. Diec. Lub.* R. 11: 1929 nr 7 s. 221-222.

12. Na dzień Trzech Króli. *Wiad. Diec. Lub.* R. 11: 1929 nr 10 s. 302-304.

13. Sprawy misyjne. *Wiad. Diec. Lub.* R. 11: 1929 nr 5 s. 138-139; nr 7 s. 202-204; nr 10 s. 300-302.

14. „Życie i obowiązek rodziny chrześcijańskiej". (Katolicki Związek Polek). Odczyty dla inteligencji we wtorki. *Wiad. Diec. Lub.* R. 12: 1930 nr 10 s. 335-336.

15. Sprawy misyjne. *Wiad. Diec. Lub.* R. 12: 1930 nr 3 s. 63-64; nr 4 s. 131 [statystyka zbiórek na misje]; nr 5 s. 168-170; nr 6 s. 200-201 [statystyka]; nr 9 s. 290-292.

16. Sprawy misyjne. *Wiad. Diec. Lub.* R. 13: 1931 nr 1 s. 11-13; nr 3 s. 85-88 [statystyki wpłat na misje]; nr 9 s. 309-310.

17. „Postać Ojca św. Leona XIII". Wykład na Chrześcijańskim Uniwersytecie Robotniczym. *Wiad. Diec. Lub.* R. 13: 1931 nr 3 s. 102-104.

18. „Śluby cywilne". (Wykład 19 I 1929 r. na Chrześcijańskim Uniwersytecie Robotniczym). *Wiad. Diec. Lub.* R. 13: 1931 nr 3 s. 102-104.

19. Sprawy misyjne. *Wiad. Diec. Lub.* R. 14: 1932 nr 1 s. 22-24; nr 8 s. 266-268.

20. Uwagi o stanach mistycznych. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 75-78; 87-89, 101-102, 184-186, 209-210, 219-221.

21. O jałmużnę dla biednych. *Wiad. Diec. Lub.* R. 14: 1932 nr 6 s. 187-190.

22. 22 października — niedziela misyjna. *Wiad. Diec. Lub.* R. 15: 1933 nr 8 s. 282-286.

23. Smutki i radości misjonarza. *Wiad. Diec. Lub.* R. 15: 1933 nr 10 s. 343-346.

24. Sprawy misyjne. *Wiad. Diec. Lub.* R. 15: 1933 nr 1 s. 22-25; nr 3 s. 94-96.

25. Na dzień misyjny 21 października. *Wiad. Diec. Lub.* R. 16: 1934 nr 10 s. 340-342.

26. Sprawy misyjne. *Wiad. Diec. Lub.* R. 16: 1934 nr 2 s. 49-52; nr 12 s. 412-415.

27. Sprawy misyjne. *Wiad. Diec. Lub.* R. 17: 1935 nr 8-9 s. 262-263; nr 12 s. 372-375.

28. Sprawy misyjne. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 4 s. 121-124 [dane statystyczne]; nr 8 s. 260-262.

29. „Quadragesimo anno". Referat [streszczenie] 17 maja 1936. Uczczenie encyklik społecznych. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 5 s. 193-194.

30. Sprawy misyjne. *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 1 s. 24-27; nr 4 s. 122-125 [dane statystyczne].

II.

Zmiany w składzie duchowieństwa diecezji lubelskiej. [Nominacja na profesora]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 8: 1926 nr 9 s. 280-281; Sekretarz — Dzieł Misyjnych. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 9 s. 277-280; Nominacja na mówcę Synodu Lubelskiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 7 s. 202-203; Inauguracja roku akademickiego na KUL — mianowany profesorem teologii moralnej na KUL. *Wiad. Diec. Lub.* R. 11: 1929 nr 8 s. 258-259; Do Wielebnych Księży Diecezji Lubelskiej w sprawie uczczenia pamięci śp. ks. Jana Dąbrowskiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 11 s. 352-353; GORAL W.: Ks. Jan Dąbrowski ojciec duchowny Seminarium Duchownego, profesor Seminarium i Uniwersytetu, sekretarz Dzieł Misyjnych, kanonik Kapituły Lubelskiej 1892-1937. *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 10 s. 294-296; BREWIŃSKI S.: Pamięci Ojca Duchownego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 10 s. 296-299; GRENIUK F.: Dzieje sekcji teologiczno-moralnej. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 15: 1968 z. 3 s. 17.

Ks. Franciszek Stopniak

Dąbrowski Stanisław, w zakonie Klemens (1875-1953), benedyktyn, liturgista, homileta.

Syn Tadeusza i Marii z Rostworowskich, urodził się 30 III 1875 r. w Krasnymstawie. Do szkoły średniej uczęszczał w Chyrowie i Kaliszu. Po ukończeniu Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku przyjął 29 VI 1903 r. święcenia kapłańskie. Po krótkiej pracy duszpasterskiej wstąpił do zakonu paulinów, lecz wkrótce za zgodą władz kościelnych przeszedł do benedyktynów opactwa Emaus w Pradze, gdzie złożył profesję zakonną 19 III 1911 r. W zgromadzeniu przez długi czas pełnił obowiązek intencjonariusza. Po wybuchu I wojny światowej władze kościelne i państwowe powierzyły mu opiekę nad ludnością polską w Pradze. Wielki patriota, oddał się bez reszty pracy w wielu ośrodkach polskich w Pradze, gdzie służył zarówno pomocą moralną (regularne nabożeństwa, udzielanie sakramentów św.) jak i materialną (interwencje w urzędach, zdobywanie środków materialnych). Głównie jego staraniem powstał w Pradze w 1916 r. Komitet Uchodźców Polskich (sekcje: zapomogowa, szkolna, oświatowa, mieszkaniowa, żywnościowa), którego był przewodniczącym i główną sprężyną do końca wojny. W l. 1917-1918 był delegatem w Pradze Krakowskiego Biskupiego Komitetu pomocy ofiarom wojny. Ożywiony ideą odrodzenia zakonu benedyktyńskiego w Polsce, za zezwoleniem władz zakonnych, przybył w maju 1919 r. do kraju. Krótko pracował w duszpasterstwie w Borownie k. Częstochowy, po czym 2 III 1920 r. objął obowiązki rektora kościoła św. Krzyża na Łysej Górze i kapelana więzienia, znajdującego się w budynkach byłego

opactwa benedyktynów. Obok prac duszpasterskich prowadził prace remontowe miejscowego kościoła. W kwietniu 1921 r. powołał do życia Komitet Odbudowy Kościoła na św. Krzyżu, którego był sekretarzem. Nie szczędził także czasu i sił, aby gromadzić księgozbiór dla przyszłej fundacji benedyktyńskiej. Po negatywnej decyzji władz państwowych odnośnie zwrotu zabudowań zakonowi benedyktyńskiemu zrezygnował w listopadzie 1922 r. z obowiązków kapelana więziennego na Św. Krzyżu i przeniósł się do Tomaszowa Mazowieckiego, gdzie rodzina Ostrowskich ofiarowała posesję pod fundację klasztoru benedyktyńskiego.

Dzięki wytrwałym staraniom D. i drugiego benedyktyna o. Józefa Ostrowskiego, prymas Dalbor zezwolił na utworzenie w Lubiniu k. Kościana przeoratu podległego opactwu Emaus w Pradze i 1 I 1924 r. przekazano benedyktynom tamtejszy kościół, parafię i budynki byłego opactwa benedyktyńskiego. W przejętej parafii D. pełnił obowiązki proboszcza. Do pomocy przybyło kilku benedyktynów z Emaus i innych opactw z przeorem Linusem Prohaską. Obok pracy duszpasterskiej D. bardzo interesował się przeszłością Lubinia, gromadził znalezione przedmioty i wykopaliska, robił wyciągi z kronik szkolnych, notował dawne zwyczaje i opowiadania, spisywał prowincjonalizmy i nazwy topograficzne, zbierał informacje o poległych, kopiował napisy na przydrożnych figurach i krzyżach. Wyniki tych badań zamieszczał w swojej kronice, a częściowo opublikował w artykule „Z okolicy Lubinia Kościańskiego" (1931). Na życzenie arcybiskupa lwowskiego B. Twardowskiego objął w 1929 r. obowiązki kapelana benedyktynek we Lwowie, gdzie zastała go II wojna światowa. Do Lubinia powrócił dopiero w 1945 r. Tu też zmarł 10 III 1953 r. i został pochowany na miejscowym cmentarzu.

I.

1. Tłum.: Reguła św. Ojca Benedykta. Lw. 1914 Druk. Józefa Chęcińskiego s. 107. — Toż. Wyd. 2 poprawione. P. 1928 Druk. Rolnicza s. 128.

2. Świętokradztwo w kościele Św. Krzyża na Łysej Górze. *Ojczyzna*. [Kielce]. Nr z 3 IX 1922.

3. Św. Krzyż we wrześniu. *Głos Narodu*. Nr z 13 IX 1922.

4. Z okolicy Lubinia Kościańskiego. *Gaz. Pol.* [Kościan]. R. 1931 nr 15 [20 I].

5. Antyfona „O". *Myst. Christi*. R. 3: 1931/1932 s. 1-8.

6. Nauka na zakończenie oktawy Najświętszego Serca Jezusa u SS. Felicjanek we Lwowie. *Gaz. Kośc*. R. 39: 1932 s. 385-386.

7. Kazanie o misjach [na czwartą niedzielę października]. *Gaz. Kośc*. R. 39: 1932 s. 497-499.

8. Kazanie na uroczystość Chrystusa Króla. *Gaz. Kośc*. R. 39: 1932 s. 507-508.

9. Kazanie na Wszystkich Świętych. *Gaz. Kośc*. R. 39: 1932 s. 519-522.

10. Święty Benedykt i jego dzieło w najogólniejszym zarysie. Kr. 1932 Nakł. OO. Benedyktynów, druk. Polska s. 173.

11. Kalwaria Zebrzydowska. Rys historyczny i garść wrażeń z pielgrzymki jubileuszowej na Kalwarię. Kalisz 1933 s. 45.

12. Z parafialnej praktyki. *Gaz. Kośc*. R. 41: 1934 s. 563-564.

13. Co może dziś proboszcz uczynić? Na podstawie różnych źródeł napisał... Lw. 1935 s. 35.

14. Wspólnymi siłami. *Gaz. Kośc*. R. 42: 1935 s. 13-14.

15. Walka o mszaliki. *Gaz. Kośc*. R. 42: 1935 s. 162-164, 172-173.

16. Kazanie na Wielkanoc. *Gaz. Kośc*. R. 46: 1939 s. 229-233.

17. Kazanie na święto Królowej Korony Polskiej. *Gaz. Kośc*. R. 46: 1939 s. 279-282.

18. Kazanie na niedzielę V po Wielkiej Nocy. *Gaz. Kośc*. R. 46: 1939 s. 296-300.

19. Kazanie na dzień Wniebowstąpienia. *Gaz. Kośc*. R. 46: 1939 s. 312-314.

20. Kazanie na Zielone Świątki. *Gaz. Kośc*. R. 46: 1939 s. 326-328.

21. Kazanie na niedzielę V po Zielonych Świątkach. O miłości bliźniego. *Gaz. Kośc*. R. 46: 1939 s. 404-409.

22. Przewodnik Klasztoru Benedyktynów pod wezwaniem Narodzenia Matki Bożej w Lubiniu pod Kościanem, s. 26.

Maszynopis w Arch. Benedyktynów w Lubiniu.

23. Kronika, wspomnienia, pamiętnik. Cz. 1: 1914-1919. Rkps w Arch. Benedyktynów w Lubiniu.

24. Wspomnienia o polskich uchodźcach w Pradze Czeskiej i indziej, 1919-1923, s. 218. Rkps w Arch. Benedyktynów w Lubiniu.

25. Pierwsze lata benedyktynów w odrodzonej Polsce, s. 220. Rkps w Arch. Benedyktynów w Lubiniu.

II.

SS Patriarchae Benedicti Familae Confoederatae AD MCMXXV. Romae 1926 s. 363; BROEKAERT J. D.: Bibliographie de la Regle de Saint Benoit. Editions latins et traductions imprimées. T. 2: 1751-1929. Roma 1980 s. 824, 882, 913. — Arch. Benedyktynów w Lubiniu: Kroniki i wspomnienia.

O. Marian Kanior OSB

Depczyński Wincenty (1905-1979) historyk Kościoła.

Urodził się w Krasnymstawie 20 III, syn Michała i Zofii z Banaszkiewiczów. Po ukończeniu szkoły podstawowej, w r. 1917 zaczął naukę w Gimnazjum im. Wł. Jagiełły w Krasnymstawie. W 1923 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Lublinie. Jako kleryk 25 V 1925 r. uzyskał maturę, Seminarium Duchowne ukończył w r. 1929. Był wikariuszem w Janowie Lubelskim (1929-1932) i w Bełżycach (1932-1935). 1 XI 1935 r. zapisał się na Wydział Prawa Kanonicznego Katol. Uniw. Lubelskiego. Studia ukończył w 1938 r. i wówczas został prefektem Gimnazjum Towarzystwa Szkoły Średniej w Lublinie (dawne Kunickiego). W 1939 r. uczył też religii w Gimnazjum im. H. Czarnieckiej w Lublinie. W 1940 r. zastępował proboszcza parafii Krasienin. Od września t. r. do 20 II 1941 pełnił obowiązki duszpasterskie w Orłowie Murowanym. W r. 1941 został ponownie prefektem w szkole podstawowej na Dziesiątej w Lublinie. W 1942 r. zarządzał jako administrator parafią Wielącza. W l. 1942-1944 był wikariuszem administratorem parafii św. Mikołaja w Lublinie, w l. 1941-1944 obrońcą węzła małżeńskiego w sądzie biskupim. Po wojnie w l. 1944-1946 był proboszczem w Sernikach, a w l. 1946-1951 w Chłaniowie. W 1950 r. doktoryzował się z prawa na Wydziale Prawa Kanonicznego KUL. W l. 1951-1957 był proboszczem w Tarnogrodzie. W 1963 uzyskał godność szambelana papieskiego. Ostatnie lata 1977-1979 jako emeryt spędził na plebanii parafii św. Michała w Lublinie. Depczyński zbierał materiały do historii abstynencji. Pozostało po nim ok. 1000 streszczeń przeczytanych książek. Napisał 2 prace związane z historią Tarnogrodu, pozostały też prace w rękopisie. Zmarł w Lublinie 30 I 1979 r.

I.

1. Z okazji Tygodnia Propagandy Trzeźwości. *Wiad. Diec. Lub.* R. 17: 1935 nr 1 s. 14-16.

2. Alkoholizm a chwila obecna. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 12 s. 454-458.

3. Misje w dekanacie Turobińskim. *Wiad. Diec. Lub.* R. 24: 1947 nr 8-9 s. 339-340.

4. Czy w Polsce istnieje ruch liturgiczny. *Wiad. Diec. Lub.* R. 26: 1949 nr 3 s. 135-139.

5. Śp. ks. kanonik Andrzej Suchara proboszcz w Lipsku (1901-1962). *Wiad. Diec. Lub.* R. 36: 1962 nr 7-9 s. 255-256.

6. Śp. ks. Mgr Marian Peryt (1907-1966) proboszcz parafii Rozesłania Apostołów, Dziekan dekanatu chełmskiego wschodniego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 42: 1968 nr 1-6 s. 135-136.

7. Tarnogród 1567-1967. Monografia historyczno-gospodarcza. Tarnogród 1970 s. 146, nlb. 2.

8. Śp. ks. kanonik Michał Jabłoński (1896-1969). *Wiad. Diec. Lub.* R. 45: 1971 nr 1 s. 23-25.

9. Parafia Tarnogród. *Nasza Przeszł.* T. 30: 1972 s. 125-207.

10. Rkps: Kronika parafii rzymsko-katolickiej pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego w Tarnogrodzie rozpoczęta w 1965 r. (do 6 II 1979), s. 323 in folio.

11. Maszynopis: Martyrologium duchownych diecezji lubelskiej, zakonników oraz duchownych poza-diecezjalnych, nękanych w miejscach kaźni na terenie Lu-

belszczyzny w latach 1939-1945. Lubl. 1979 s. VII, 63, 35, VI-XIV.

12. Rkps: Historia osady Krzeszów nad Sanem.

13. Rkps: Historia parafii Krzeszów.

14. Rkps: Katalog kapłanów diecezjalnych i niediecezjalnych zmarłych w latach 1918-1978, którzy pracowali w diecezji lubelskiej.

II.

Mianowania i przemieszczenia wśród duchowieństwa. *Wiad. Diec. Lub.* R. 28: 1951 nr 7-12 s. 66; JAKÓBCZYK F.: Śp. ks. Wincenty Depczyński (1905-1979). *Wiad. Diec. Lub.* R. 53: 1979 nr 1-3 s. 55-56.

Ks. Franciszek Stopniak

Depowski Józef (1879-?), historyk sztuki sakralnej.

Urodził się w Ropczycach 29 XI 1879 r. Święcenia kapłańskie przyjął w 1913 r. W okresie międzywojennym był proboszczem parafii obrz. ormiańskiego w Tyśmienicy k. Stanisławowa.

I.

1. Die Sigismundus Kapelle. (Jagellonische Kapelle in Krakau). Freiburg 1918 8° s. 127.

2. Katedra na Wawelu w świetle historii i pierwsze ślady renesansu w Krakowie. Kr. 1934 8° s. 20.

3. Malowidła eucharystyczne na pomnikach rzymskich pierwszych trzech wieków. Kr. 1934 8° s. 39.

4. Pieśń Bogarodzica. Święta narodowe w wolnej zjednoczonej i niepodległej Polsce. Kr. 1934 s. 52.

5. Pierwiastek religijny w literaturze polskiej. Przemówienie na uroczystym poranku religijnym w sali Sokoła w Rohatynie dn. 18 XI 1934. Rohatyn 1934 Nakł. Autora 16° s. 19.

6. Polskie hymny narodowe. Teksty, geneza, ideologia. Gawędy świetlicowe. Rohatyn 1934 Nakł. Autora 16° s. 109.

7. Kaplica Zygmuntowska (Jagiellońska) i ołtarz srebrny w katedrze na Wawelu. Kr. 1937 Druk. Powściągliwość i Praca 16° s. 173, tabl. 15.

8. Żywe słowo. Przemówienie okolicznościowe. [Rohatyn] 1937 16° s. 83.

9. Na mównicy. Rohatyn 1939 8° s. 132.

II.

Schem. archidiec. Leop. ritus armeno-catholici pro anno 1939. Leopoli 1938 s. 28.

Krzysztof Piętka

Dettloff Feliks (Szczęsny) Maksymilian (1878-1961) prof. Uniw. Adama Mickiewicza w Poznaniu, historyk sztuki, redaktor.

Kapłan archidiecezji poznańskiej, urodzony 5 X 1878 w Nakle n. Notecią, pochodził z rodziny rzemieślniczej, był synem Wiktora i Honoraty z Drabińskich. Gimnazjum w Nakle ukończył maturą w 1898 r., studia seminaryjne odbył w Poznaniu i Gnieźnie; święcenia kapłańskie przyjął 15 XII 1901 r. Był krótko wikariuszem w parafii Bożego Ciała w Poznaniu, przeniesiony 1 IV 1902 na wikariat archikatedralny i powołany do pełnienia funkcji kapelana bpa E. Likowskiego. Jako kapłan zajmował się czynnie sprawami miejskiej opieki społecznej, udzielał się w kościelnych stowarzyszeniach, opracował zasady działania zarządów katolickich towarzystw robotniczych, redagował „Straż św. Józefa", organ stowarzyszenia, założonego przez abpa F. Stablewskiego do „czynnego wspierania Kościoła pod względem moralnym i materialnym w spełnianiu jego zadania w czasach obecnych", był współredaktorem „Robotnika". W obu czasopismach publikował artykuły bezimiennie, natomiast podpisywał niektóre artykuły ogłaszane w „Ruchu Chrześcijańsko-Społecznym". Będąc od 24 IX 1906 prokuratorem Seminarium Duchownego i Arcybiskupiego Konwiktu w Poznaniu, zajmował się w swych publikacjach także tematami ekonomicznymi.

Rozwinięty zmysł praktyczny i zamiłowanie do pracy społecznej nie nastawiły go entuzjastycznie do propozycji podjęcia studiów specjalistycznych w dziedzinie historii sztuki sakralnej; ostatecznie jednak wy-

raził zgodę i wyjechał do Monachium, gdzie w l. 1910-1914 słuchał wykładów i zdobył doktorat za rozprawę „Der Entwurf vom 1488 zum Sebaldusgrab".

Po powrocie do kraju otrzymał 1 IV 1914 prebendę przy kościele podominikańskim w Poznaniu, mianowany w następnym roku profesorem nadzwyczajnym sztuki sakralnej w Arcybiskupim Seminarium Duchownym. Jako członek Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk zajmował się galerią Mielżyńskich i zorganizował w ramach tego Towarzystwa Komisję Historii Sztuki, pełniąc przez wiele lat funkcję jej przewodniczącego. Po otwarciu Uniw. Poznańskiego zaraz objął w nim katedrę historii sztuki, mianowany w 1924 r. profesorem zwyczajnym. Duże zasługi dla polskiej sztuki położył w 1918 r., gdy przejmował z rąk Niemców i zabezpieczył zbiory Muzeum Wielkopolskiego, a później, gdy zainicjował utworzenie w Poznaniu Szkoły Zdobniczej i Konserwatorium Muzycznego. Polska Akademia Umiejętności w Krakowie powołała go na swego członka.

Aresztowany przez Niemców 8 X 1939, był zakładnikiem do 4 grudnia. Gdy wydalono go do Generalnej Gubernii, zarabiał na życie w Nowym Targu pracą biurową, a w 1944 r. włączył się w działalność Tajnego Uniwersytetu Ziem Zachodnich w Częstochowie. Po powrocie do Poznania w 1945 r. objął powtórnie katedrę historii sztuki i pełnił jej kierownictwo do 1960 r., z przerwą w l. 1953-1956. Polska Akademia Nauk powołała go w 1953 r. na członka tytularnego, a w 1957 r. na członka rzeczywistego. Nadano mu honorowe obywatelstwo miasta Poznania oraz tytuł honorowego członka Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

W jego wszechstronnej działalności dydaktyczno-naukowej należy uznać za szczególne osiągnięcia wyszkolenie wielu badaczy sztuki, stworzenie w Poznaniu bazy naukowej dla historii sztuki przez zorganizowanie i rozwój biblioteki Seminarium Historii Sztuki na Uniwersytecie, zapoczątkowanie wydawnictw „Prace Komisji Historii Sztuk PTPN" i „Biblioteka Zabytków Wielkopolski" oraz wielką ilość jego własnych publikacji. Jako pierwszy z polskich uczonych przedstawił syntetyczny obraz dziejów rzeźby w Polsce. Jego pomnikowym dziełem stała się monografia „Wit Stwosz". Umiejętnie łączył w swoich badaniach metodę analizy formalnej dzieł sztuki ze studium źródeł pisanych.

I.

1. Co mówi statystyka o zepsuciu młodzieży? *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 2: 1903/1904 nr 9 s. 238-239.

2. Znaczenie ekonomiczne wypłaty. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 3: 1904/1905 nr 3 s. 55-57.

3. Składy dające towary na spłatę. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 3: 1904/1905 nr 6 s. 127-131.

4. Państwo nowoczesnych reform socjalnych. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 3: 1904/1905 nr 8 s. 180-183; nr 9 s. 202-205; nr 10 s. 233-237.

5. Red.: *Straż św. Józefa.* Wychodzi co miesiąc. R. 6: 1905 nr 1 — R. 11: 1910 nr 3.

6. Składy dające towar na spłatę. P. 1905 Druk. św. Wojciecha 16° s. 11, nlb. 1. Odczyty i broszury popularne dla Towarzystw Polskich XII.

7. Jak się obchodzić z książkami? *Czytelnia Ludowa.* R. 1: 1906 z. 1 s. 30-33.

8. Drugi niemiecki kongres robotniczy. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 6: 1907/1908 nr 3 s. 68-71.

9. Organizacja i zadania zarządów naszych katolickich Towarzystw Robotniczych. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 6: 1907/1908 nr 5 s. 137-143; nr 7 s. 192-196; nr 9 s. 251-254; nr 11 s. 312-317; nr 13 s. 370-373; nr 14 s. 425-430. — Toż. P. 1908 Druk. św. Wojciecha 8° s. 48. — Toż. P. 1909 Druk. św. Wojciecha 8° s. 48. — Toż. Wyd. 2. P. 1911 Druk. św. Wojciecha 16° s. 71, nlb. 1.

10. Rec.: A. JASKULSKI: Materiały do odczytów w towarzystwach robotników. Z papierów pośmiertnych zebrał i wydał X. Stanisław Okoniewski. P. 1909. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 7: 1908/1909 nr 4 s. 110-111.

11. Rec.: Posadowsky als Socialpolitiker — ein Beitrag zur Geschichte der Socialpolitik des deutschen Reiches von Prof. Dr. v. Wiese. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 7: 1908/1909 nr 12 s. 355-356.

12. Ważny wyrok w sprawie zatrzymania wypłaty renty inwalidzkiej. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 7: 1908/1909 nr 18 s. 524-525.

13. Rec.: E. B.: Dobra służąca. Poradnik dla służących. P. 1909. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 7: 1908/1909 nr 19 s. 555-556.

14. Urządzenia dobroczynne miasta Poznania. *Ruch Chrześc-Społ.* R. 8: 1909/1910 nr 4 s. 187-194.

15. Rzut oka na podstawy i sposoby komunalnej opieki nad ubogimi. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 8: 1909/1910 nr 11 s. 610-615.

16. Antykwariat dzieł sztuki przy księgarni św. Wojciecha. *Kur. Pozn.* R. 10: 1915 nr 271 s. 5-6.

17. Der Entwurf von 1488 zum Sebaldusgrab. Ein Beitrag zur Geschichte der gotischen Kleinarchitektur und Plastik insbesondere auch zur Vischer-Frage. 82 Abbildungen auf 48 Tafeln. P. 1915 Druk. św. Wojciecha 8° s. nlb. 8, 98, nlb. 2, tabl.

18. Galeria obrazów Muzeum im. Mielżyńskich. *Kur. Pozn.* R. 10: 1915 nr 281 s. 1-2; nr 283 s. 5; nr 285 s. 5; nr 287 s. 5; nr 289 s. 5-6; nr 290 s. 5-6. — Toż. P. 1916 Druk. Katolicka 16° s. 32.

19. Z Salonu Przyjaciół Sztuk Pięknych. *Kur. Pozn.* R. 10: 1915 nr 262 s. 5; nr 264 s. 5.

20. Architektura na wystawie Przyjaciół Sztuk Pięknych. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 12 s. 5; nr 14 s. 5; nr 15 s. 5; nr 16 s. 5-6.

21. Augustynowicz w naszych Salonach Sztuki. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 47 s. 5; nr 48 s. 5.

22. Jan Dutkiewicz, zapomniany malarz wielkopolski. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 249 s. 5.

23. Jan van Goyen w Galerii Muzeum im. Mielżyńskich. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 82 s. 5; nr 83 s. 5.

24. Madonna di S. Sisto. *Jednodniówka Towarzystwa Ziemianek.* P. 1916 s. 73-76.

25. Nagrobek Andrzeja z Bnina w katedrze poznańskiej. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 224 s. 5; nr 225 s. 5.

26. O popularyzację sztuki i jej dziejów. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 41 s. 5-6; nr 42 s. 5-6; nr 43 s. 5; nr 44 s. 5-6.

27. Przed rozpoczęciem sezonu. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 201 s. 5-6.

28. Przyczynek do dziejów wpływu rytownictwa na malarstwo średniowieczne. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 94 s. 5-6; nr 95 s. 5.

29. Sprostowanie. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 63 s. 5-7; nr 64 s. 6-7.

30. Wnuk Jana Sobieskiego i znaczenie jego dla sztuki zachodnio-niemieckiej. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 294 s. 11.

31. Z antykwariatu dzieł sztuki przy księgarni św. Wojciecha. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 70 s. 7.

32. Z galerii Muzeum im. Mielżyńskich. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 154 s. 2; nr 156 s. 5; nr 157 s. 5.

33. Z Salonu Przyjaciół Sztuk Pięknych. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 3 s. 5-6; nr 4 s. 5-6; nr 53 s. 6-7; nr 54 s. 5-6; nr 105 s. 5; nr 106 s. 5; nr 133 s. 10-11; nr 135 s. 5-6; nr 137 s. 5-6; R. 12: 1917 nr 66 s. 5-6; R. 13: 1918 nr 20 s. 5; nr 21 s. 5; nr 22 s. 5; nr 47 s. 5; nr 48 s. 5; nr 280 s. 2.

34. Z Salonu Przyjaciół Sztuk Pięknych. Architektura. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 109 s. 5; nr 110 s. 5.

35. Z Salonu Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych. *Kur. Pozn.* R. 11: 1916 nr 232 s. 5; nr 233 s. 5; R. 12: 1917 nr 157 s. 5.

36. Z działu polskiego galerii Muzeum im. Mielżyńskich w Poznaniu. *Zapiski Muzealne.* Z. 1: 1916 s. 13-21.

37. Bałamuctwa. *Kur. Pozn.* R. 12: 1917 nr 28 s. 5-6; nr 29 s. 5; nr 31 s. 5-6; nr 32 s. 5-6.

38. Czy Wit Stwosz był w Siedmiogrodzie? *Kur. Pozn.* R. 12: 1917 nr 52 s. 5; nr 53 s. 5; nr 54 s. 5.

39. Wiek złoty malarstwa weneckiego. (Z wykładu w Tow. Muzealnym). *Kur. Pozn.* R. 12: 1917 nr 77 s. 5-6; nr 79 s. 5-6; nr 81 s. 6; nr 82 s. 5.

40. Franciszek Zygart. (Z powodu ostatniej wystawy obrazów). *Kur. Pozn.* R. 12: 1917 nr 172 s. 5.

41. Niemiec o katedrze gnieźnieńskiej. *Kur. Pozn.* R. 12: 1917 nr 208 s. 5-6.

42. Przyczynek do dziejów „Wesela landshuckiego". *Kur. Pozn.* R. 12: 1917 nr 22 s. 5.

43. Nagrobek Zbigniewa Oleśnickiego w katedrze gnieźnieńskiej. *Kur. Pozn.* R. 12: 1917 nr 243 s. 5.

44. Wystawa doborowych dzieł malarstwa polskiego w Muzeum im. Mielżyńskich. *Kur. Pozn.* R. 12: 1917 nr 258 s. 5.

45. Stosunki artystyczne biskupa poznańskiego Uriela z Górki z Norymbergą. *Kur. Pozn.* R. 12: 1917 nr 289 s. 5. — Toż. Przyczynek do dziejów średniowiecznej

sztuki Wielkopolskiej. P. 1919 Druk. św. Wojciecha 8° s. nlb. 8, 41, nlb. 1.

46. Stanisław Czajkowski u obcych. *Kur. Pozn.* R. 13: 1918 nr 8 s. 5-6.

47. Rec.: Zabytki Wielkopolskie. *Kur. Pozn.* R. 13: 1918 nr 171 s. 5-6.

48. „Cracovia artificum". *Kur. Pozn.* R. 13: 1918 nr 180 s. 5.

49. O sztukę wileńską. *Kur. Pozn.* R. 13: 1918 nr 198 s. 5.

50. Z wystawy obrazów starych mistrzów w Poznaniu. *Kur. Pozn.* R. 13: 1918 nr 218 s. 5; nr 219 s. 5.

51. O pomniku gnieźnieńskim Zbigniewa Oleśnickiego. *Kwart. Hist.* R. 32: 1918 s. 125-126.

52. Co zawiera dziś poznańskie Muzeum Krajowe? *Kur. Pozn.* R. 14: 1919 nr 131 s. 2.

53. Nasze Muzeum Krajowe i nowe jego zadania. *Kur. Pozn.* R. 14: 1919 nr 122 s. 1, nr 123 s. 2.

54. Galeria hr. Atanasego Raczyńskiego w Muzeum Krajowym. *Kur. Pozn.* R. 14: 1919 nr 142 s. 2, nr 143 s. 2.

55. Pod adresem Związku Prawników Polaków. *Kur. Pozn.* R. 14: 1919 nr 160 s. 3.

56. Z Muzeum Krajowego. *Dz. Pozn.* R. 61: 1919 nr 174.

57. W sprawie Muzeum Krajowego. *Dz. Pozn.* R. 61: 1919 nr 180.

58. Nagrobek Zbigniewa Oleśnickiego w katedrze gnieźnieńskiej. *Rocz. Tow. Przyj. Nauk Pozn.* R. 45: 1919 s. 362.

59. Zur Zeitfolge der krakauer Marmorwerke des Veit Stoss. *Monatshefte für Kunstwissenschaft.* R. 12: 1919 z. 4 s. 95-100.

60. Rec.: M. SKRUDLIK: Życie i dzieła malarza bernardyńskiego O. Franciszka Lekszyckiego. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 s. 224-225.

61. Śmierć M. Boskiej w galerii Tow. Przyj. Nauk [w Poznaniu]. *Zapiski Muzealne.* Z. 4/5: 1920 s. 22-30.

62. Rec.: T. SZYDŁOWSKI: O Wita Stwosza ołtarzu mariackim i jego pierwotnym wyglądzie. Kr. 1920. *Kwart. Hist.* R. 35: 1921 s. 120-125.

63. Rzeźba gnieźnieńska Wita Stwosza. Z badań nad twórczością krakowską mistrza. P. 1922 Druk. Katolicka 8° s. 52, z 7 ryc. na 5 tabl. Pozn. Tow. Przyj. Nauk. Prace Komisji Historii Sztuki. T. 1 z. 1.

64. Muzea. Galerie poznańskie: Muzeum im. Mielżyńskich i Muzeum Wielkopolskie. *Prz. Warsz.* R. 2: 1922 t. 4 s. 136-147.

65. O „Skałkę" poznańską. *Kur. Pozn.* R. 17: 1922 nr 90 s. 2.

66. Państwowa Rada Muzealna. *Kur. Pozn.* R. 17: 1922 nr 173 s. 2-3.

67. Historia Sztuki. Posnaniana. *Prz. Warsz.* R. 3: 1923 t. 4 s. 134-140.

68. Trzy najstarsze bronzy nagrobne w katedrze poznańskiej. *Ziemia.* R. 1924 z. 4/6 s. 92-97.

69. Ćwierć wieku historii sztuki w Polsce. *Kur. Pozn.* R. 20: 1925 nr 341 s. 10.

70. Benedykt Ried. *Kur. Pozn.* R. 21: 1926 nr 382 s. 2-3.

71. Sztuka polska i zachód. (Z powodu wystawy wrocławskiej). *Kur. Pozn.* R. 21: 1926 nr 434 s. 8.

72. Gotyk w Austrii. (Z powodu wystawy wiedeńskiej). *Kur. Pozn.* R. 21: 1926 nr 524 s. 8.

73. O inwentaryzację naszych zabytków i pamiątek zagranicą. *Kur. Pozn.* R. 21: 1926 nr 554 s. 8.

74. O własność Tow. Przyjaciół Nauk. *Kur. Pozn.* R. 22: 1927 nr 30 s. 8.

75. Humanizm a przedświt sztuki renesansowej w Polsce. W: *Księga pamiątkowa ku czci St. Dobrzyckiego.* P. 1928 s. 46-50.

76. Zbiory artystyczne Tow. Przyjciół Nauk. *Rocz. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* R. 50: 1928 s. 469-479. — Toż. Odb. P. 1928 Druk. Uniwersytecka 8° s. 11, tabl. 2.

77. Wit Stwosz czy Hans Brandt? *Prz. Hist. Sztuki.* R. 1: 1929 s. 3-13.

78. Rec.: W. PODLACHA: Miniatury modlitewnika króla Władysława. *Prz. Hist. Sztuki.* R. 1: 1929 s. 100-102.

79. Rec.: J. MYCIELSKI: Jan Polak malarz polski w Bawarii (1475-1519), oraz utwory jego młodości w Krakowie (1465-1475) Kr. 1927. *Rocz. Krak.* R. 22: 1929 s. 145-154. — Toż. Odb.: Jan Polak. Na marginesie pracy Jerzego Mycielskiego p.t.: Jan Polak, malarz polski w Bawarii, oraz utwory jego młodości w Krakowie. Kr. 1929 Druk. W. L. Anczyca 8° s. 35, nlb. 1.

80. Rec.: T. SZYDŁOWSKI: Pomniki architektury epoki piastowskiej we województwie krakowskiem i kieleckiem. Kr. 1928. Mittelalterliche Baukunde in Polen. Bemerkungen zu T. Szydłowskis letzter Arbeit. *Slavische Rundschau.* R. 1: 1929 nr 7 s. 558-561.

81. Lirnik mazowiecki rzeźbiarzem we Florencji. *Kur. Pozn.* R. 24: 1929 nr 109 s. 8.

82. Die Quellen der Kunst des Veit Stoss. Actes du XII-e congrès international d'histoire de l'art sous le haut patronage de S. M. le Roi des Belges. Bruxelles 20-29 sept. 1930. Bruxelles [1930] t. 1 s. 158.

83. Dzieła sztuki światowej w prywatnych zbiorach polskich. *Tęcza.* R. 4: 1930 nr 29, 39; R. 5: 1931 nr 2, 8.

84. Lyońskie muzeum tkanin. *Tęcza.* R. 4: 1930 nr 33.

85. Malowany życiorys św. Augustyna. *Tęcza.* R. 4: 1930 nr 35.

86. U grobu św. Augustyna. *Tęcza*. R. 4: 1930 nr 38.

87. Z dorobku naszej ikonografii. *Tęcza*. R. 5: 1931 nr 1.

88. Stare obrazy na stallach w kościele Bożego Ciała. *Kur. Pozn.* R. 26: 1931 nr 219 s. 8.

89. Współautor: Wiedza o Polsce. T. 2: Historia rzeźby w Polsce. W. 1932 4° s. 491-683. — Toż. Odb.: Sztuka Polska. Historia architektury, rzeźby i malarstwa od czasów najdawniejszych, aż do chwili obecnej w oprac. Dettloffa Szczęsnego [i in.]. W. 1932 Wiedza o Polsce 4° s. nlb. 1, 193, tabl. XL, nlb. 1.

90. Depopulatio artis ecclesiasticae. *Wiad. dla Duchow*. R. 19: 1932 s. 310-316, 352-360.

91. Jak ożywić sztukę kościelną? *Wiad. dla Duchow*. R. 19: 1932 s. 396-403.

92. Leon Wyczółkowski w sztuce polskiej. W: *Leon Wyczółkowski*. Księga pamiątkowa wydana w 80 rocznicę urodzin. P. 1932 s. 1-7.

93. Puryfikatorzy czyli ołtarz z Zieleńca. *Kur. Pozn.* R. 27: 1932 nr 26 s. 8.

94. Wielkie odkrycia w niedużej książeczce. (Niezwykły przewodnik po Wielkopolsce). *Kur. Pozn.* R. 27: 1932 nr 362 s. 8.

95. Dawny malarz u nas zapomniany. (Kersting Georg Friedrich). *Kur. Pozn.* R. 27: 1932 nr 414 s. 8.

96. Wprowadzające w błąd napisy. *Kur. Pozn.* R. 27: 1932 nr 462 s. 8.

87. Zimmermann, herbu Korab. (I to Gdańskowi dziś przypomnieć warto). *Kur. Pozn.* R. 27: 1932 nr 480 s. 8.

98. Epitafium Anny Firnesius w Toruniu. *Biul. Hist. Sztuki*. R. 2: 1933 s. 59-62.

99. O szatę godową naszych świątyń. *Wiad. dla Duchow*. R. 20: 1933 s. 13-19, 44-54.

100. W sprawie pomnika Chrystusa-Króla. *Wiad. dla Duchow*. R. 20: 1933 s. 19-22.

101. Dlaczego giną zabytki kościelne? *Wiad. dla Duchow*. R. 20: 1933 s. 79-85.

102. Czego nie ma w urzędowych inwentarzach zabytków kościelnych. *Wiad. dla Duchow*. R. 20: 1933 s. 149-153.

103. Nasze zabytki kościelne. Kościół w Kotlinie. *Wiad. dla Duchow*. R. 20: 1933 s. 205-213.

104. O polskiej sztuce religijnej. *Wiad. dla Duchow*. R. 20: 1933 s. 236-237.

105. Nasze zabytki kościelne. Kościół w Magnuszewicach. *Wiad. dla Duchow*. R. 20: 1933 s. 279-285.

106. Odżył nareszcie wielki nasz malarz. (Rzecz o Piotrze Michałowskim). *Kur. Pozn.* R. 28: 1933 nr 61 s. 8.

107. Co dalej zrobić dla Michałowskiego? *Kur. Pozn.* R. 28: 1933 nr 125 s. 8.

108. „Pomorski Kraków" składa nam upominek. *Kur. Pozn.* R. 28: 1933 nr 467 s. 8.

109. Stwosz, Stosz czy Stoss? *Kur. Pozn.* R. 28: 1933 nr 173 s. 8.

110. Wyjaśnienie. *Kur. Pozn.* R. 28: 1933 nr 305 s. 8.

111. Wit Stosz uczczony przez Norymbergę. *Kur. Pozn.* R. 28: 1933 nr 399 s. 8.

112. G. B. Tiepolo a późny barok rzymski. *Biul. Hist. Szt.* R. 2: 1934 nr 4 s. 279-287. — Toż. Odb. B. m. 1934 8° s. nlb. 9, tabl. 2.

113. Na marginesie wystawy dzieł W. Stosza w Norymberdze 1933. *Biul. Hist. Szt.* R. 3: 1934 nr 1 s. 25-42. — Toż. Odb. B. m. 1934 8° k. nlb. 9.

114. Gotyckie stalle katedry gnieźnieńskiej a Bartłomiej z Sącza. *Biul. Hist. Szt.* R. 3: 1934 nr 2 s. 118-123.

115. Maciej Barski, zapomniany lekarz polski XVI wieku. *Arch. Hist. i Filoz. Medycyny*. R. 14: 1934 s. 54-56. — Toż. Odb. P. 1934 8° s. 3, tabl. 1.

116. Rec.: M. WALICKI: Stilstufen der gotischen Tafelmalerei in Polen im XV Jh. W. 1933. *Biul. Hist. Szt.* R. 3: 1935 nr 3 s. 264-269.

117. Madonna z Buku. *Biul. Hist. Szt.* R. 3: 1935 nr 3 s. 264-269.

118. O „Porwaniu Prozerpiny z przed ratusza poznańskiego. *Kur. Pozn.* R. 29: 1934 nr 203 s. 3.

119. Wit Stosz — Węgrem?! *Kur. Pozn.* R. 29: 1934 nr 212 s. 11.

120. „Vit Stoss-Stwosz Čechoslovakem?". *Kur. Pozn.* R. 29: 1934 nr 309 s. 8.

121. Przyczynki do genealogii rodziny Wita Stwosza. Krakowski projekt na ołtarz bamberski Wita Stwosza. *Rocz. Krak.* T. 26: 1935 s. 89-107. — Toż. Odb. Kr. 1935 Druk. W. L. Anczyca 4° s. 89-107, nlb. 1.

122. Trochę gotyckiej rzeźby wielkopolskiej. *Biul. Hist. Szt.* R. 3: 1935 nr 3 s. 218-237.

123. Wystawa Polskiej Sztuki Gotyckiej w Warszawie. (Pokłosie). *Biul. Hist. Szt.* R. 3: 1935 nr 4 s. 385-388.

124. Przyczynki do genealogii rodziny Wita Stwosza. W: *Studia Stwoszowskie*. Red. J. MUCZKOWSKI i A. BOCHNAK. Kr. 1935 s. 73-87.

125. U źródeł sztuki Wita Stosza. W. 1935 Druk. W. L. Anczyca w Krakowie 8° s. nlb. 2, 97, nlb. 2, tabl. 38. Bibl. Zakładu Architektury Polskiej i Historii Sztuki Politechniki Warszawskiej. T. 4.

126. Monografia grodu Kopernika. *Dz. Pozn.* R. 77: 1935 nr 95 s. 6-7.

127. Ołtarz św. Apolonii w Głuchowie. *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk*. R. 10: 1936 s. 126-127.

128. Ołtarz św. Jana Chrzciciela z Cieszyna. *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* R. 10: 1936 s. 127-129.

129. Madonna z Kępy. *Arkady.* R. 3: 1937 nr 8 s. 400-409.

130. Wielkopolskie brąży Vischerowskie. *Arkady.* R. 3: 1937 nr 1 s. 5-11.

131. Muzeum Archidiecezjalne i Wystawa Wielkopolskiej Plastyki Gotyckiej w Poznaniu. *Biul. Hist. Szt.* R. 5: 1937 s. 96-98.

132. Rec.: Cracovia Artificum 1501-1505. Zebrał Jan PTAŚNIK, do druku przygotował Marian FRIEDBERG. *Dawna Sztuka.* R. 1: 1938 s. 353-354.

133. Zur Jorg Huber-Frage. *Dawna Sztuka.* R. 1: 1938 s. 293-304, ilustr. — Toż. Odb. Lw. 1938 Druk. Ossolińskich 4° s. 14.

134. O dwóch krakowskich nagrobkach brązowych. *Arkady.* R. 4: 1938 nr 3 s. 113-122.

135. Ein vergessenes Prachtstück spätgotischer Plastik aus Schlesien. *Zeitschrift des Deut. Vereins für Kunstwissenschaft.* Jg. 5: 1938 s. 16-24.

136. Der Grabstein des Kardinals Alexander von Masovien in der Wiener Stephanskirche. *Dawna Sztuka.* R. 2: 1939 s. 23-40. — Toż. Odb. W. 1939 4° s. 20.

137. Kamienny krucyfiks Wita Stwosza w krakowskim Kościele Mariackim. *Dawna Sztuka.* R. 2: 1939 s. 59-63, ilustr.

138. Kościół w Dobrzycy. Przyczynek dokumentarny do dziejów polskiego budownictwa drewnianego. *Biul. Hist. Szt.* R. 7: 1939 nr 1 s. 1-18. — Toż. Odb. W. 1939, 4° s. 18, ilustr.

139. Rec.: F. JAŚKOWIAK: Zabytki poznańskie po pożodze. P. 1945. *Kron. m. Poznania.* R. 19: 1945 nr 2 s. 38-42.

140. Jak i czym zamierzał okupant „zdobić" Poznań? *Kron. m. Poznania.* R. 19: 1946 nr 1 s. 50-57.

141. Relikwiarz gnieźnieński z 1388 r. *Prz. Zach.* R. 2: 1946 nr 1 s. 76-78.

142. Historycy sztuki i kultury w Jeleniej Górze. *Prz. Zach.* R. 2: 1946 nr 6 s. 567-569.

143. Dookoła zamku poznańskiego. *Prz. Zach.* R. 2: 1946 nr 7/8 s. 681-686.

144. Kościół św. Doroty we Wrocławiu. *Prz. Zach.* R. 2: 1946 nr 9 s. 768-772.

145. Przyczynek do biografii Stanisława Stosza. *Biul. Hist. Szt.* R. 8: 1946 nr 3/4 s. 198-201.

146. Dwie konfesje św. Wojciecha w katedrze gnieźnieńskiej. W: *Księga pamiątkowa św. Wojciecha 997-1947.* Gniezno 1947 s. 255-292, 342-363.

147. Kartki z dziejów Muzeum Wielkopolskiego podczas okupacji. *Kron. m. Poznania.* R. 20: 1947 nr 1 s. 69-81.

148. Gotyckie stalle w dawnej kolegiacie św. Marii Magdaleny w Poznaniu. *Kron. m. Poznania.* R. 20: 1947 nr 2/3 s. 166-170.

149. Wiadomość o jednym z najstarszych zegarów wieżowych w Polsce. *Kron. m. Poznania.* R. 20: 1947 nr 2/3 s. 170-171.

150. Poznański malarz Adam Swach. *Kron. m. Poznania.* R. 20: 1947 nr 4 s. 237-261.

151. Z wrocławskich poloników architektonicznych. [Kościół św. Wojciecha ze swymi kaplicami]. *Prz. Zach.* R. 3: 1947 nr 1 s. 52-60.

152. Kościół i kolegium pojezuickie w Kłodzku. *Prz. Zach.* R. 4: 1948 nr 1 s. 36-43.

153. Ze studiów nad sztuką Wita Stwosza. Późnogotyckie krucyfiksy krakowskie. *Biul. Hist. Szt.* R. 11: 1949 nr 1/2 s. 1-42.

154. Czy Wit Stosz wykonał ołtarz dla Schwazu? *Biul. Hist. Szt.* R. 11: 1949 nr 3/4 s. 179-187.

155. Ołtarz św. Jana Chrzciciela w Cieszynie wielkopolskim. *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* R. 16: 1949 s. 92-93.

156. Trzy późnogotyckie krucyfiksy krakowskie. *Spraw. Pozn. Przyj. Nauk.* R. 16: 1949 s. 93-94.

157. Czy ołtarz bodzentyński jest istotnie dziełem Marcina Czarnego? *Biul. Hist. Szt.* R. 13: 1951 nr 2/3 s. 166-173. — Toż. Odb. W. 1952 Druk. Narodowa 4° s. 166-173.

158. Współred.: Wit Stworz, Ołtarz Krakowski. Komitet red.: Szczęsny Dettloff [i in.]. W. 1951 Państw. Instytut Wydawn. 4° s. 28, nlb. 2, tabl. k. 91, nlb. 1. — Toż. Wyd. 2. W. 1964 Auriga 4° s. 30, nlb. 6, tabl. k. 93, s. nlb. 1.

159. Rzeźba, okres Stworza i postwoszowski. W: *Sztuka polska czasów nowożytnych.* Cz. 1, lata 1450-1650. W. 1952 s. 47-59. [Wyd. powielaczowe].

160. Współred.: Der Krakauer Altar. W. 1953 Państw. Instytut Wydawn. 4° s. 31, nlb. 5, tabl. k. 91, nlb. 1. — Toż w jęz. franc.: Le Rétable de Cracovie. W. 1953 Państw. Instytut Wydawn. 4° s. 32, nlb. 4, tabl. k. 91, s. nlb. 1. — Toż w jęz. ang.: The Cracow Altar. W. 1966 Auriga. 4° s. 21, nlb. 3, tabl. k. 93, s. nlb. 1.

161. Catena w poznańskim Muzeum Narodowym. *Studia Muzealne.* T. 1: 1953 s. 50-73, ilustr. — Toż Odb. P. 1954 4° s. 26, nlb. 1, ilustr.

162. Wit Stosz, jego życie i twórczość. *Kuźn. Kapł.* R. 2: 1954 nr 17 s. 23-28; nr 18 s. 25-31.

163. Do kogo należy Wit Stosz? *Kuźn. Kapł.* R. 3: 1955 nr 1 s. 22-28.

164. Red. *Rocznik Historii Sztuki.* Wr. R. 1: 1956.

165. Zagadnienia twórcze krakowskiego

Ołtarza Mariackiego Wita Stosza. *Rocz. Hist. Szt.* R. 1: 1956 s. 99-236.

166. Rzecz o monumentalnych dwóch rzeźbach wrocławskich sprzed połowy XV wieku. *Biul. Hist. Szt.* R. 18: 1956 nr 2 s. 197-223.

167. Pożyteczna praca o krakowskich dziełach nagrobnych Wita Stosza. (Ocena książki Piotra Skubiszewskiego pt. Rzeźba nagrobna Wita Stwosza. W. 1957). *Biul. Hist. Szt.* R. 21: 1959 nr 1 s. 107-110.

168. Rozważania na temat nagrobka biskupa Piotra z Bnina we Włocławku. *Sprawozd. z Prac Nauk. Wydz. Społ. PAN.* R. 2: 1959 z. 5 s. 18-20.

169. Zawiła i dziwna praca o Wicie Stoszu. Na marginesie książki A. Jaegera pt. Veit Stoss und sein Geschlecht z uzupełnieniami O. Puchnera. Neustadt/ /Aisch 1958. *Biul. Hist. Szt.* R. 22: 1960 nr 1 s. 95-99.

170. List do Redakcji. *Biul. Hist. Szt.* R. 22: 1960 nr 4 s. 424.

171. Bolońska płyta ekspiacyjna związana z Jarosławem Skotnickim. *Biul. Hist. Szt.* R. 23: 1961 nr 2 s. 132-135.

172. Wit Stosz. T. 1-2. Wr. 1961 Zakł. Narod. im. Ossolińskich 4°. T. 1 s. 323, ilustr., portr.; T. 2 s. 21, tabl. 241, ilustr. 120 w tekście.

173. Das Grabmal des Bischofs Peter von Bnin in Włocławek. Erwägungen über ein aufschlussreiches Werk vom Ende der Krakauer Schaffenzeit des Veit Stoss. W: *Aspekte zur Kunstgeschichte von Mittelalter und Neuzeit.* Weimar 1971 s. 31-53.

II.

Przew. Katol. R. 1961 nr 48 s. 766; SIKORSKI B.: Śp. ks. Szczęsny Dettloff. *Mies. Kośc.* [Poznań]. R. 13: 1962 s. 177-180; WALICKI M.: *Biul. Hist. Sztuki.* R. 25: 1963 nr 4 s. 304-305; ŚWIECHOWSKI Z. Tamże s. 305-306; SKUBISZEWSKI P. Tamże [Życiorys i bibliografia prac] s. 306-311; KARŁOWSKA-KAMZOWA A.: Dettloff Feliks. W: *Wielkop. słow. biogr.* s. 146-147.

Ks. Marian Banaszak

Dębiński Karol (1858-1943), wykładowca teologii pastoralnej w Akademii Duchownej w Petersburgu, historyk Kościoła, pastoralista.

Urodził się 3 XI 1858 r. w Mysłowie (k. Łukowa). Studia filozoficzno-teologiczne odbył w latach 1876-1881 w Seminarium Duchownym w Lublinie, a w 1881-1885 na Akademii Duchownej w Petersburgu. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1884 r. W latach 1886/7, 1888/9 i 1889/90 był wykładowcą Pisma świętego w lubelskim Seminarium Duchownym, a w roku akademickim 1909/10 wykładał na Akademii Duchownej w Petersburgu teologię pastoralną. W lutym 1911 r. wycofał się z pracy dydaktyczno-naukowej w Akademii Duchownej. W latach 1895-1918 był proboszczem w Puławach. W r. 1906 został sędzią prosynodalnym. Od r. 1918 pracował w Siedlcach, gdzie pełnił obowiązki oficjała, wikariusza generalnego i profesora Seminarium Duchownego. Założył tam muzeum i Gimnazjum biskupie. Za twórczość pisarską Akademia Duchowna w Petersburgu nadała mu tytuł doktora honoris causa. Zmarł w Siedlcach 9 V 1943 roku.

I.

1. Cudowny Krzyż Trybunalski w katedrze lubelskiej według współczesnego rękopisu. Kr. 1894 [Druk.] Wł. Anczyc 8° s. 14. Wydano pod pseud.: Rawicz. — Toż. Lubl. 1912 [Druk.] M. Kossakowa 8° s. 10.

2. Dozory Kościelne rzymsko-katolickie w Królestwie Polskim. W. 1901 [Druk.] E. Skowroński 16° s. 80, nlb. 2. — Toż. Wyd. 2 popr. i uzup. W. [1913] Bibl. Dzieł Chrześc. 8° s. VIII, 107.

3. Vade mecum ad infirmos. W. 1903 Kronika Rodzinna 16° s. 119. Toż. Wil. 1905 16° s. nlb. 4, 160. — Toż. Varsaviae 1909 s. 95. — Toż. Cracoviae 1923 Tipis periodici Przegląd Powszechny 16° s. 303. Wyd. z 1923 i następne oprac. J. ANTONIEWICZ.

4. Kościół we Włostowicach i kaplica w Nowo-Aleksandryi. W. 1904 Druk. Gazety Rolniczej 8° s. 32. Odb. *Kroniki Rodzinnej.*

5. Na pamiątkę 50-letniego jubileuszu kapłaństwa J. E. Ks. Biskupa Franciszka Jaczewskiego. [Lubl. 1905] 8° s. 24.

6. Podróż pasterska J. E. Fr. Jaczewskiego biskupa lubelskiego... Lubl. 1906 8° s. 103. Odb. z *Kalendarza* wydanego przez J. Kłodowskiego w Lublinie 1906 r.

7. Wileńskie Towarzystwo Dobroczynności w 100-letnią rocznicę założenia. W. 1907 Druk. Laskauer 4° s. 63. Wydano pod pseud. Rawicz.

8. Raskoł i sekty prawosławnej cerkwi rosyjskiej. [Szkic historyczny]. W. 1910 Bibl. Dzieł Chrześc. 8° s. 167, nlb. 4, BDCh. T. 112.

9. Przewodnik dla zwiedzających Kościół katedralny lubelski. Lubl. [1912] Druk. M. Kossakowska 8° s. 20.

10. Podręcznik praktyczny teologii pasterskiej. W. 1914 Gebethner i Wolff „Drukarnia Polska" 8°. T. 1 s. 246, IX; T. 2 s .387, XV. Biblioteka Dzieł Chrześcijańskich. T. 1-2. — Toż. 1914 Księgarnia św. Wojciecha 8° T. 1 s. 246, IX; T. 2 s. 387.

11. Chełmińska rzymsko-katolicka diecezja obrządku łacińskiego. Lubl. [1914] 8° s. 10.

12. Wojenni jeńcy austriaccy w Lublinie w 1914 roku. *Prz. Powsz.* R. 34: 1917 t. 134 s. 586-594.

13. Ukaz tolerancyjny z dnia 30 kwietnia 1905 r. w diecezji lubelskiej. Wolność unitom porzucenia prawosławia. W. 1918 Druk. Społ. Stowarz. Robotników Chrześcijańskich 8° s. 18. — Odb. z *Wiadomości Archidiecezjalnych Warszawskich.*

14. Śp. Ksiądz Jan Kurczenko. W: *Pamiętnik III zjazdu* [Związku Zakładów Teologicznych] *odbytego w Łomży.* Lubl. [1925] s. 284-6.

15. Posłuchanie u Ojca św. Leona XIII przed 32-ma laty. *Wiad. Katol.* R. 3: 1926 t. 2 s. 49-52.

16. Koronka do Trójcy Przenajświętszej. [Lubl. 1929] Bractwo Św. Trójcy 16° s. 34.

17. Parafialna księga stanu dusz. *Wiad. Diec. Podl.* R. 18: 1936 s. 303-306.

18. Ponadto artykuły w *Encyklopedii kościelnej* redagowanej przez biskupa Nowodworskiego oraz w *Podręcznej encyklopedii kościelnej.*

II.

KAMIŃSKI R.: Dębiński Karol. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 1232-1233, tamże literatura.

Ks. Piotr J. Badura SJ

Dihm Jan, krypt.: X. J. D. (1868-1948), misjonarz, biograf, redaktor, wydawca.

Urodził się w Wadowicach 10 XI 1868 r. jako syn Ludwika. Nauki początkowe pobierał w rodzinnym mieście, a od 1880 r. uczył się misjonarskim Małym Seminarium w Krakowie. W 1886 r. wstąpił do misjonarzy i po odbyciu seminarium internum 31 VIII 1888 r. złożył śluby wieczyste. Święcenia kapłańskie natomiast przyjął 22 XI 1891 r. Przez szereg lat pracował jako kapelan Zakładu im. Helclów w Krakowie, prowadził rekolekcje zamknięte i pełnił posługi duszpasterskie u sióstr miłosierdzia. W latach 1900/1901 i w r. 1905 zastępował ojca duchownego w Arcybiskupim Seminarium Duchownym o. ł. we Lwowie. W międzyczasie zajmował się misjonarskimi wydawnictwami w Krakowie na Kleparzu; redagował „Roczniki Obydwóch Zgromadzeń św. Wincentego a Paulo" (1899-1902), „Roczniki Dzieła św. Dziecięctwa P. Jezusa" (1901-1902), pełnił obowiązki dyrektora tegoż stowarzyszenia i był sekretarzem generała zgromadzenia w Paryżu (1902-1904). W l. 1905-1907 Dihm sprawował urząd superiora, a zarazem administratora parafii w Sarnkach Dolnych w archidiecezji lwowskiej. Stamtąd przeniesiony został do Krakowa na Stradom, gdzie wykładał w seminarium swego zgromadzenia rubryki i liturgię. Od 1912 do 1921 r. był superiorem na Nowej Wsi w Krakowie i radcą prowincjalnym. Jako przełożony tej placówki podniósł poziom nauczania w istniejącym przy niej małym seminarium, a ponadto przeprowadził kapitalny remont tamtejszego kościoła. Z Nowej Wsi Dihm przeniesiony został do Lwowa na rektora Małego Seminarium Arcybiskupiego i superiora tamtejszego domu misjonarzy. Na stanowiskach tych pracował do 1927 r. Następnie był wikariuszem w parafii św. Rodziny w Tarnowie, a od 1932 r. w parafii św. Krzyża w Warszawie. Podczas II wojny światowej przeniósł się do Radomia na kapelana sióstr miłosierdzia, a w 1946 r. na równorzędne stanowisko do Chełma nad Wisłą. Tam też zmarł 20 IX 1948 r. i pochowany został na miejscowym cmentarzu.

I.

1. Oprac. i wyd.: Nabożeństwo kościelne na wszystkie uroczystości, niedziele i dni całego roku. Kr. 1893 16° s. XII, 984.

2. Wyd.: Maksymy i przestrogi duchowne św. Wincentego à Paulo założyciela Zgromadzenia XX Misjonarzy i Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia. Kr. 1895 Nakł. XX Misjonarzy, Druk. W. L. Anczyca i Spółki 16° s. 170.

3. Red.: *Roczniki Obydwóch Zgromadzeń św. Wincentego à Paulo* (1899-1902).

4. Red.: *Roczniki Dzieła św. Dziecięctwa P. Jezusa* (1901-1902).

5. List z 4 III 1903 r. do wizytatora J. Kiedrowskiego. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 9: 1905 s. 94-98.

6. List z 5 VI 1903 r. do wizytatora J. Kiedrowskiego. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 9: 1903 s. 157-169.

7. Vingt-cinquième aniversaire de L'École Apostolique de Cracovie: Kleparz. Renseignements généraux sur la Province. *Annales de la Congrégation de la Mission.* T. 59: 1904 s. 170-177.

8. Tłum. na j. franc.: JANCZAK Ł.: Siostry Miłosierdzia w dawnej Polsce [*Enc. kośc.* T. 25] i wyd. pt.: Soeurs de la Charité. *Annales de la Congrégation de la Mission.* T. 59: 1904 s. 486-501.

9. Prześladowanie religijne we Francji. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 10: 1904 s. 65-82; R. 11: 1905 s. 5-19.

10. Śp. X. Franciszek Wamiński. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 10: 1904 s. 246-257.

11. Śp. X. Franciszek Grzegdala. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 10: 1904 s. 258-261.

12. Listy św. Wincentego pisane do Polski. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 11: 1905 s. 1-4.

13. Śp. X. [Kazimierz] Siemaszko. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 11: 1905 s. 20-25.

14. Siostra Karolina Juhel wizytatorka sióstr miłosierdzia prowincji polskiej (1878-1905). *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 11: 1905 s. 65-73.

15. Orance jest miastem w Galicji hiszpańskiej. [Komentarz do listu ks. R. Beade]. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 11: 1905 s. 75-76.

16. Śp. brat Jan Klecza. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 14: 1908 s. 139-141.

17. Wyd.: Manualik „Dzieci Maryi" czyli zbiór przepisów, rad i modlitw tegoż Stowarzyszenia z dodatkiem przepisów i modlitw Stowarzyszenia Aniołów Stróżów. Wyd. 5. Kr. 1908 Nakł. XX Misjonarzy, Druk. Związkowa 16° s. 206, nlb. 2.

18. Przerobił z francuskiego: J. VIELLET: Jakim powinno być miłosierdzie? *Miłos. Chrześc.* R. 6: 1910 s. 147-153.

19. Odezwa. *Meteor.* R. 2: 1910 s. 189.

20. Msze święte gregoriańskie. Kr. 1910 [Drukarnia Związkowa] 16° s. 18. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1911 Nakł. XX Misjonarzy 16° s. 16.

21. Kraków, Nowa Wieś (wiadomości kronikarskie). *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 22: 1920 s. 184-187.

22. Msze święte gregoriańskie. *Kalendarz Cudownego Medalika* 1932 s. 104-107. — Toż. 1935 s. 61-63. — Toż. 1937 s. 72-75.

23. Msza święta. *Kalendarz Cudownego Medalika* 1938 s. 40-41.

24. Msze św. gregoriańskie za dusze zmarłych. *Kalendarz Cudownego Medalika* 1939 s. 26-27.

II.

JANACZEK S.: Krakowska Prowincja Księży Misjonarzy (1865-1914). Lubl. 1979 s. 54, 99, 100, 115. Maszynopis. Arch. Misjonarzy w Krakowie na Stradomiu; Kronika. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 8: 1902 s. 57, 82; R. 9: 1903 s. 41, 42; R. 10: 1904 s. 265; R. 11: 1905 s. 118; R. 13: 1907 s. 250; R. 19: 1913 s. 162; SOKOŁOWICZ J.: Dom św. Wincentego w Krakowie na Kleparzu. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 23: 1921 s. 28; *Rocznik parafii św. Krzyża.* R. 4: 1939 s. 10; BIMA Fr.: Spis wychowanków Małego Seminarium Księży Misjonarzy w Krakowie 1878/79-1958/59. *Meteor.* R. 35: 1958 s. 149.

Stanisław Janaczek

Długosz Teofil, pseud. Jan Obożny, Jan Radlica, (1887-1971), prałat papieski, docent Uniw. Lwowskiego, zastępca profesora Uniw. Jagiellońskiego, profesor nadzw. Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, historyk Kościoła.

Urodził się 2 XII 1887 r. w Świdówce w parafii Niegowić k. Bochni w małorolnej rodzinie chłopskiej jako syn Jana i Agnieszki Szostak. Po ukończeniu 4 klas Szkoły Powszechnej w Niegowici i w Bochni, począł uczęszczać w 1900 r. do Gimnazjum w Bochni, skąd po 2 latach przeniósł się do Gimnazjum im. Nowodworskiego w Krakowie, uzyskując miejsce w krakowskim Małym Seminarium Duchownym. Złożywszy w 1908 r. egzamin dojrzałości, zaraz wstąpił do Seminarium Duchownego we Lwo-

wie i w latach 1908/9-1911/12 ukończył studia na Wydziale Teologicznym miejscowego Uniwersytetu. Wyświęcony na kapłana w 1912 r. pełnił funkcje wikariusza w parafii Złoczów do 1915 r. Żywiąc specjalne zamiłowanie do historii Kościoła, udał się w 1915 r. na dalsze studia na Uniwersytet we Wiedniu jako stypendysta konwiktu Frintaneum. Do 1918 r. napisał pracę doktorską i złożył 2 rygoroza. Trzecie rygorozum zdał na Wydziale Teologicznym w Krakowie i 17 VI 1919 r. został promowany na doktora teologii przez znakomitego profesora historii kościelnej ks. Jana Fijałka.

W latach 1919-1930 pełnił Długosz obowiązki katechety w prywatnej Szkole Powszechnej benedyktynek we Lwowie, a od 1927 r. ponadto w prywatnym Gimnazjum urszulanek. Równocześnie jął się pracy pisarskiej i redakcyjnej. W latach 1920-1926 redagował „Przegląd Teologiczny", 1925-1926 „Miesięcznik Katechetyczny i Wychowawczy" (jako zastępca redaktora), 1925-1936 był stałym współpracownikiem „Gazety Kościelnej", 1926-1927 redagował tygodnik „Ojczyzna", 1928-1930 tygodnik „Lwowskie Wiadomości Parafialne". Trzeba dodać, że Długosz był założycielem „Przeglądu Teologicznego" i „Lwowskich Wiadomości Parafialnych". Pracował też społecznie jako członek zarządu Stowarzyszenia Księży Katechetów, Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Kapłanów i Towarzystwa Szkoły Ludowej. Założył wydawnictwo „Biblioteka Religijna".

W 1930 r. na wniosek Rady Wydziału Teologicznego Uniw. Lwowskiego uzyskał stypendium naukowe Ministerstwa WR i OP i udał się do Rzymu, gdzie w okresie od 14 XI 1930 — 15 VII 1931 r. przeprowadzał badania w Archiwum Watykańskim. Na zebranych tam materiałach źródłowych oparł później większość swych prac naukowych. W latach 1931-1939 był zastępcą profesora przy katedrze historii Kościoła Powszechnego na lwowskim Wydziale, na którym też habilitował się w zakresie tego przedmiotu w 1937 r. Od wybuchu II wojny światowej wykładał historię Kościoła w Seminarium Duchownym we Lwowie, a po repatriacji w Kalwarii Zebrzydowskiej do końca istnienia tego zakładu (1950).

W 1949 r. powołano Długosza na zastępcę profesora historii Kościoła Powszechnego na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego. Równocześnie wykładał historię Kościoła w zakładzie teologicznym karmelitów trzewiczkowych. Wraz z przeniesieniem profesorów Wydziału krakowskiego do Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie w 1954 r. wykładał w niej do 1958 r., mianowany 19 XI 1954 r. profesorem nadzw. W latach 1954-1968 r. wykładał ponadto historię Kościoła w krakowskim Seminarium Duchownym.

Ks. Teofil Długosz był dobrym dydaktykiem, a w swych pracach publikowanych odznaczał się gruntownością i talentem tworzenia syntez. W uznaniu zasług został odznaczony godnością prałata papieskiego. Zmarł w Krakowie 22 VII 1971 r., pochowany na cmentarzu parafialnym w Niegowici.

I.

1. Z powodu rozmaitych żądań pod adresem duchowieństwa polskiego. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 nr 17 s. 194-196.

2. Ważne zagadnienia duszpasterskie doby obecnej. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 nr 26 s. 301-302; nr 27 s. 313-314.

3. Frintaneum-Augustineum 1816-1916. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 nr 48 s. 571-572.

4. Z powodu narzekań na „Frintaneum". *Gaz. Kośc.* R. 24: 1917 nr 3 s. 27-28.

5. Korespondencja z Wiednia. *Gaz. Kośc.* R. 24: 1917 nr 3 s. 28-29.

6. Z artykułów i kazań wojennych. *Gaz. Kośc.* R. 24: 1917 nr 5 s. 57.

7. Złote pokłosie. *Gaz. Kośc.* R. 24: 1917 nr 9 s. 100-101.

8. Ostatni głos o. Lehmkuhla o abstynencji. *Gaz. Kośc.* R. 25: 1918 nr 21 s. 246-248.

9. Zjazd Związku Księży Abstynentów. *Gaz. Kośc.* R. 25: 1918 nr 43 s. 502.

10. Gdzie ewangelia? *Gaz. Kośc.* R. 26: 1919 nr 16 s. 213-214.

11. O przyszłość religijną Słowian. *Gaz. Kośc.* R. 26: 1919 nr 12 s. 142-143.

12. O cześć kapłańską. *Gaz. Kośc.* R. 26: 1919 nr 14 s. 174-175.

13. Po Walnym Zgromadzeniu Związku Katechetów w Galicji. *Gaz. Kośc.* R. 26: 1919 nr 14 s. 182.

14. Nasza sprawa z „katolicyzmem niemieckim". *Gaz. Kośc.* R. 26: 1919 nr 15 s. 201.

15. Śp. Gerard Kowalski O. Cist. *Gaz. Kośc.* R. 26: 1919 nr 15 s. 203.

16. Protokół z Walnego Zgromadzenia Związku Katechetów b. Galicji, odbytego 1 X 1919 we Lwowie. *Mies. Katech. i Wych.* R. 8: 1919 z. 8 s. 250-253.

17. Towarzystwo im. Papieża Benedykta XV. *Mies. Katech. i Wych.* R. 8: 1919 z. 8 s. 253-255.

18. Rec.: Polonia Sacra (z. 1-3). *Mies. Katech. i Wych.* R. 8: 1919 z. 8 s. 255-258.

19. Odpowiedź Przew. Ks. Prof. Józefowi Kruszyńskiemu. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 2 s. 27.

20. Nowi kardynałowie. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 3 s. 44-45.

21. Jubileusze parafialne. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 4 s. 62-63.

22. Zorganizowanie duchowieństwa. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 7 s. 99-100.

23. Chwila obecna. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 8 s. 113-114.

24. W sprawie art. Chwila obecna. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 10 s. 144.

25. Rec.: Sz. DETTLOF: Stosunki artystyczne biskupa poznańskiego Uriela z Górki z Norymbergą. P. 1919. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 10 s. 147.

26. Zjazd delegatów Związku Księży Prefektów. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 11 s. 157.

27. Braki duchowieństwa. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 12 s. 162-163.

28. Fratres sobrii estote et vigilate. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 17 s. 224-225.

29. Rec.: A. KNOEPFLER: Lehrbuch der Kirchengeschichte. Freiburg i. Br. 1920. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 22 s. 288.

30. Rec.: W. VERKADE: Die Unruhe zu Gott. Erinnerungen eines Maler-Moenches. Freiburg i. Br. 1920. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 22 s. 288-289.

31. Kalendarz polski na rok 1921. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 nr 23 s. 303.

32. Rec.: J. PORAY: Kilka uwag w sprawie Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Warszawskim. W. 1915; A. KLAWEK: Nasze fakultety teologiczne. Dz. Pozn. nr 235 i 236; R. KONECKI: Znaczenie i potrzeby patrologii u nas. Włocławek 1919. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 z. 1 s. 6-11.

33. Kościół w Polsce. Stan obecny w świetle cyfr. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 z. 1 s. 39-51. — Toż w osob. odb. Lw. 1920 8° s. 15.

34. Rec.: J. WRZOŁ: Die Echtheit des zweiten Thessalonicherbriefes untersucht von... Freiburg i. Br. 1916. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 z. 1 s. 61-62.

35 Rec.: J. FIJAŁEK: Uchrześcijanienie Litwy przez Polskę i zachowanie w niej języka ludu. Kr. 1914. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 z. 2 s. 145-146.

36. Rec.: St. M.: Cerkiew unicka we Wschodniej Małopolsce w czasie inwazji rosyjskiej (1914-1917). Fakty i refleksje. Lw. 1920. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 z. 3/4 s. 308-310.

37. Rec.: Z. ŁOZIŃSKI: Chrześcijańska miłość Ojczyzny i praca narodowa. Gniezno 1919. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 z. 3/4 s. 310-311.

38. Rec.: A. PROCHASKA: Czyszki koło Lwowa. W pięćsetną rocznicę utworzenia parafii rzymsko-katolickiej. Lw. 1920. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 z. 3/4 s. 314-315.

39. Rec.: L. PETRZYK: Kościół św. Krzyża w Warszawie. W. 1920. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 z. 3/4 s. 315-316.

40. W sprawie naszych egzort. *Mies. Katech. i Wych.* R. 9: 1920 z. 1/2 s. 41-45.

41. Red.: Przegląd Teologiczny. R. 1: 1920 — R. 4: 1923. Razem z ks. A. Klawkiem R. 5: 1924 — R. 7: 1926.

42. Zjazd księży dziekanów i delegatów Kół „Pracy" diecezji kieleckiej. *Gaz. Kośc.* R. 28: 1921 nr 15 s. 179.

43. Z powodu agitacji sekciarskiej wśród naszego ludu. *Gaz. Kośc.* R. 28: 1921 nr 14 s. 157-158.

44. Zadania Kół Księży Prefektów. *Mies. Katech. i Wych.* R. 10: 1921 z. 4 s. 162-165.

45. Rec.: A. SOBCZYŃSKI: Liber de statu animarum. *Bibl. Paster.* Nr 1. *Prz. Teol. R.* 2: 1921 z. 1 s. 91-92.

46. Rec.: A. KLAWEK: Princeps exegetarum. Ku czci św. Hieronima (420-1920). P.-W. 1921. *Prz. Teol.* R. 2: 1921 z. 1 s. 92.

47. Po wyborach. *Gaz. Kośc.* R. 29: 1922 nr 23 s. 450-451.

48. Rec.: N. CIESZYŃSKI: Lud jako lew

się podniesie. Zbiór kazań i mów kościelno-narodowych. P. 1921. *Prz. Teol.* R. 3: 1922 z. 1 s. 97-99.

49. Zjazd delegatów „Stow. Księży Prefektów", odbyty 1 listopada w Warszawie. *Mies. Katech. i Wych.* R. 11: 1922 z. 1/3 s. 92-96.

50. Nasze wytyczne. *Mies. Katech. i Wych.* R. 11: 1922 z. 4/6 s. 97-102.

51. Rec.: I. GAJEWSKA: Kierdej. P.-W. 1922. *Mies. Katech. i Wych.* R. 11: 1922 z. 4/6 s. 156-158.

52. Zebranie konstytutywne Koła [XX. Katechetów]. *Mies. Katech. i Wych.* R. 11: 1922 z. 4/6 s. 168-169.

53. Rec.: MARRYAT: Wśród koralowych raf. P.-W. 1921. *Mies. Katech. i Wych.* R. 11: 1922 z. 4/6 s. 158.

54. Nauczanie historii kościelnej w V i VI kl. gimnazjalnej. *Mies. Katech. i Wych.* R. 11: 1922 z. 7/9 s. 200-204.

55. Rec.: BARKLAY: Głos z oddali. P.-W. 1921. *Mies. Katech. i Wych.* R. 11: 1922 z. 7/9 s. 219.

56. Rec.: Perły. Zbiór nowel szwedzkich. P.-W. 1921. *Mies. Katech. i Wych.* R. 11: 1922 z. 7/9 s. 219.

57. Przed walnym zebraniem [Stow. XX. Katechetów]. *Mies. Katech. i Wych.* R. 11: 1922 z. 11/12 s. 226-230.

58. Rec.: Czasopisma diecezjalne. *Prz. Teol.* R. 4: 1923 z. 2 s. 170-171.

59. Historia Kościoła Katolickiego. Cz. 1: Starożytność i średniowiecze. Lw. 1923 Druk. K. S. Jakubowskiego 8° s. IV, 155; Cz. 2: Czasy nowożytne. Lw. 1925 Druk. K. S. Jakubowskiego 8° s. IV, 172.

60. Rec.: Przegląd Homiletyczny. *Prz. Teol.* R. 4: 1923 z. 2 s. 171.

61. Rec.: Kwartalnik Teologiczny Wileński. *Prz. Teol.* R. 4: 1923 z. 2 s. 171-172.

62. W sprawie podręczników szkolnych. *Mies. Katech. i Wych.* R. 12: 1923 z. 7/10 s. 126-129.

63. Rec.: J. TEODOROWICZ: Okruchy ewangeliczne. Lw. 1923. *Mies. Katech. i Wych.* R. 12: 1923 z. 7/10 s. 133-134.

64. Rec.: Literatura tomistyczna w ostatnich 15 latach (1910-1924); Wydawnictwa jubileuszowe. *Prz. Teol.* R. 5: 1924 z. 2/3 s. 197-209.

65. Organa prasowe polskiego duchowieństwa. W: Pierwszy zjazd przedstawicieli diecezjalnych organizacji kapłańskich Rzeczypospolitej Polskiej w 1924 r. Pamiętnik Zjazdu. Kielce 1924 s. 25-29.

66. Sprawozdanie kół księży prefektów za rok 1923. *Mies. Katech. i Wych.* R. 13: 1924 z. 11/12 s. 231-234.

67. Warunki rozwoju nauk teologicznych w Polsce. W: Pamiętnik Trzeciego Zjazdu odbytego w Łomży 15 IV-17 IV 1925 roku. Łomża 1925 s. 147-153. — Toż w skróceniu. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 13 s. 149-151; nr 14 s. 161-163.

68. Rec.: P. SCHOENING: Unsere Maedchenerziehung. Donauwoerth 1925. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 14: 1925 z. 1 s. 45-46.

69. Rec.: S. ŻEROMSKI: Przedwiośnie. W. 1925. *Mies. Katech. i Wych.* R. 14: 1925 z. 2 s. 93-94.

70. Rec.: J. WINKOWSKI: Egzorty dla uczniów szkół średnich. T. 3. Kr. 1925. *Mies. Katech. i Wych.* R. 14: 1925 z. 3 s. 139.

71. Rec.: W. BERKAN: Życiorys własny. P. 1924. *Mies. Katech. i Wych.* R. 14: 1925 z. 3 s. 139-140.

72. Ks. arcybiskup Wilczewski wobec rzeczywistości szkolnej. *Mies. Katech. i Wych.* R. 14: 1925 z. 10 s. 458-464.

73. Przegląd czasopism. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 7 s. 81-82; nr 8 s. 94; nr 9 s. 104-105; nr 10 s. 117-119; nr 11 s. 129; nr 12 s. 142-143; nr 13 s. 153-154; nr 14 s. 164-165; nr 15 s. 176-177; nr 16 s. 189-190; nr 17 s. 199-201; nr 18 s. 213-214; nr 19 s. 224-225; nr 20 s. 236-237; nr 21 s. 248-249; nr 25 s. 298-299; nr 26 s. 308-309; nr 27 s. 320-321; nr 28 s. 334-335; nr 29 s. 342-344; nr 32 s. 380-381; nr 33 s. 392-394; nr 34 s. 406-407; nr 35 s. 416-417; nr 37 s. s. 441-442; nr 39 s. 461-463; nr 40 s. 475-476; nr 41 s. 488-489; nr 42 s. 501; nr 43 s. 510-512; nr 44 s. 526-527; nr 45 s. 534-536; nr 46 s. 548-549; nr 49 s. 559-560. R. 33: 1926 nr 1 s. 8-9; nr 2 s. 19-21; nr 3 s. 32-33; nr 4 s. 44-45; nr 5 s. 56; nr 6 s. 67-69; nr 7 s. 82-83.

74. Religijna przyszłość Rosji. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 8 s. 89-91.

75. W sprawie pracy duchowieństwa. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 11 s. 125.

76. Rec.: T. PORTYCH: Statystyka duszpasterska Kalinowy z pięciolecia (1919-1924). Kalisz 1924. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 14 s. 166.

77. Po zjeździe księży prefektów. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 15 s. 172-173.

78. Duch świata. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 16 s. 185-187.

79. Nie z przeciwnikami, lecz z przeciwnościami. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 18 s. 209-210.

80. Nowa wartość. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 24 s. 280-281.

81. Rec.: J. JAŁOWY: Dzieje parafii przeczyckiej. Cz. 1. Rzeszów 1925. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 26 s. 309.

82. Rec.: G. LEDOS: Św. Piotr Klawer. Kr. 1925. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 39 s. 464.

83. Rec.: A. REGNIER: Św. Marcin. Kr. 1925. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 39 s. 464.

84. Rec.: W. CZECZOT: Diecezja miń-

ska i jej pasterz biskup Zygmunt Łoziński. Wil. 1925. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 39 s. 465.

85. Rec.: Sprawozdanie z Bursy Grunwaldzkiej T. S. L., założonej i utrzymywanej przez Towarzystwo Szkoły Ludowej za rok szkolny 1924/25. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 39 s. 465-466.

86. Śp. ks. Michał Witka. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 nr 45 s. 538.

87. Rec.: L. MARGOŃSKI: Około proboszcza. P. 1925; Z. WYROBEK: As i Murcio. P. 1926; J. PIASECKA: Koledzy Romcia. P. 1926; J. COOPER FENIMORE: Zwierzobójca czyli pierwsza ścieżka wojenna. P. 1926. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 nr 3 s. 34.

88. Rec.: J. WORONIECKI: Pełnia modlitwy. P. 1926. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 nr 14 s. 165-166.

89. Rec.: Wykłady powszechne Uniwersytetu Poznańskiego, nr 10, 11, 14, 15, 16. P. 1926. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 nr 15 s. 117.

90. Rec.: K. TYMIENIECKI: Cechy moralne narodu jako wynik historii. Wykłady powsz. Uniw. Pozn. nr 9. P. 1926. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 nr 15 s. 178.

91. Red.: Ojczyzna. R. 1926-1927.

92. Rec.: A. O'RAHILLY: Ukryty bohater. Kr. 1926. *Gaz. Kośc.* R. 34: 1927 nr 9 s. 107.

93. Pamiątka jubileuszu 500-letniego Obrazu Matki Boskiej w Nawarii. Lw. 1928 Nakł. ks. G. Trzebickiego 16° s. 128.

94. Rec.: Mapa Kościoła Rzymsko-Katolickiego w Polsce ... Lw.-W. 1926. *Prz. Teol.* R. 9: 1928 z. 3 s. 306-309

95 Monografia parafii. Wskazówki metodyczne. *Prz. Teol.* R. 9: 1928 z. 4 s. 380-390. — Toż. w osob. odb. Lw. 1928 8° s. 11, nlb. 1.

96. Rekolekcje w ocenie młodzieży. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 17: 1928 z. 6 s. 287-292; Z. 7 s. 329-334; Z. 9 s. 432-435; R. 18: 1929 z. 1/2 s. 21-33.

97. Duchowne szkoły średnie ogólnokształcące w ocenie Min. Oświaty. *Gaz. Kośc.* R. 35: 1928 nr 42 s. 475-477.

98. Red.: Lwowskie Wiadomości Parafialne. R. 1: 1928 — R. 4: 1931.

99. Sprawy duszpasterskie. Wykłady z kursu duszpasterskiego. Lwów 24-26 IX 1929, s. 77.

100. Kochajmy mądrze przeszłość Lwowa. *Lwow. Wiad. Paraf.* R. 2: 1929 nr 49 s. 1-2.

101. Red.: Stryjskie Wiadomości Parafialne. R. 1: 1930 nr 1-38.

102. Projekt utworzenia w Polsce nowych biskupstw przed 1631 r. *Collect. Theol.* R. 12: 1931 z. 1 s. 99-109, mapa 1.

104. Rękopis statutów synodalnych włocławskich z 1612 roku. *Collect. Theol.* R. 12: 1931 z. 2/3 s. 254-255.

105. Papieski Instytut Polski w Rzymie. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 nr 7 s. 76-77.

106. O wydawnictwie ku czci Ojca św. z okazji jubileuszu. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 nr 8 s. 86-88.

107. Z życia duchowieństwa polskiego w Rzymie. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 nr 11 s. 122-123.

108. „Catechismus catholicus" kard. Piotra Gasparri'ego. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 nr 30 s. 350-352.

109. Polska „Famiglia Pontificia". *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 nr 31 s. 367-368.

110. Z dziejów biskupstwa kijowskiego. *Collect. Theol.* R. 13: 1931 z. 1/2 s. 70-89. — Toż w osob. odb. Lw. 1932 8° s. 22, nlb. 2.

111. Biskupia visitatio liminum. *Collect. Theol.* R. 14: 1933 z. 1/2 s. 173-249; z. 3/4 s. 273-388, tabl. 5. — Toż w sob. odb. Lw. 1933 8° s. 206.

112. Rzut oka na dzieje lwowskiego Wydziału Teologicznego. W: Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie 1918-1933. Lw. 1933 s. 5-36.

113. Po 19 wiekach kapłaństwa. *Gaz. Kośc.* R. 41: 1934 nr 11 s. 119-120.

114. Wielkoczwartkowa msza Ojca św. *Gaz. Kośc.* R. 41: 1934 nr s. 124.

115. Seminaria duchowne we wschodniej Polsce do 1800 roku. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 nr 1 s. 23-37.

116. Części składowe archidiecezji lwowskiej obrządku łacińskiego. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 nr 1 s. 113-115.

117. Baraniecki Łukasz. W: Pol. słow. biograf. T. 1 s. 271-272.

118. Śp. ks. infułat Wincenty Czajkowski. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 nr 31/32 s. 339-340.

119. Polityka personalna polskich królów obieralnych w stosunku do episkopatu. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 38 s. 464-468.

120. Rec.: M. PIROŻYŃSKI: Statystyka Kościoła w Polsce. Lubl. 1935. Gaz. Kośc. R. 33: 1936 nr 38 s. 402.

121. Rec.: Z. OBERTYŃSKI: Studia historico-ecclesiastica. W. 1936. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1936 nr 40 s. 434.

122. Dzieje diecezji smoleńskiej. Lw. 1937 Druk. Urzędnicza 8° s. 91.

123. Wyd.: Relacje arcybiskupów lwowskich 1595-1794. Lw. 1937 Nakł. Kurii Metrol. ob. łac. 8° s. XI, 208, nlb. 1, tabl. 11.

124. Gimnazjum I w Krakowie 1906-1908. W: Pół wieku wspomnień uczniów Gimnazjum im. B. Nowodworskiego (św. Anny) w Krakowie. Kr. 1938 Druk. L. Anczyca i Sp. 8° s. 113-128. — Toż w osob. odb. Kr. 1938 8° s. 16.

125. Rec.: J. ATAMAN: W. H. Sierakowski i jego rządy w diecezji przemyskiej. W. 1936. *Kwart. Hist.* R. 52: 1938 s. 90-93.

126. Niedoszły synod unicko-prawosławny we Lwowie 1629 r. *Collect. Theol.* R. 19: 1938 z. 4 s. 479-506.

127. Triumf szarego pracownika. Św. Andrzej Bobola. Lw. 1939 Bibl. Religij. 8° s. 29, nlb. 3.

128. Umarł Papież, co miłował Polskę. *Ziemia i Naród.* R. 1: 1939 nr 4 s. 1-2.

129. Korektury rzymskie w potrydenckich synodach prowincjalnych. *Pol. Sacra.* R. 1: 1948 z. 3/4 s. 361-362.

130. Po zjeździe teologicznym 1948. *Homo Dei.* R. 17: 1948 nr 4 s. 452-455.

131. Ks. arcybiskup Józef Bilczewski (w 25-lecie zgonu). *Homo Dei.* R. 17: 1948 nr 13 s. 276-282. — Toż. *Tyg. Powsz.* R. 4: 1948 nr 16 s. 3, 4.

132. Korektury rzymskie w polskich synodach prowincjalnych z r. 1607, 1608 i 1634. *Spraw. TN KUL* Nr 2: 1947/48 [druk] 1949 s. 13-14.

133. Rec.: M. PIROŻYŃSKI: O. Bernard Łubieński (1846-1933). Wr. 1947. *Pol. Sacra.* R. 2: 1949 z. 4 s. 350-352.

134. „Postylla mniejsza" Jakuba Wujka. *Pol. Sacra.* R. 3: 1950 z. 1/2 s. 189-198.

135. Gloria maryjne. *Ruch Biblij.* R. 4: 1951 nr 1/2 s. 127-128.

136. Sprawy liturgiczne w XVI w. w diecezji krakowskiej. *Ruch Biblij.* R. 4: 1951 nr 1/2 s 297-318.

137. Korektury rzymskie w statutach synodów prowincjalnych gnieźnieńskich z r. 1607, 1608 i 1634. *Pol. Sacra.* R. 4: 1951 z. 4 s. 224-234. Zob. poz. 132.

138. Obraz Matki Boskiej Łaskawej w katedrze lwowskiej. *Ruch Biblij.* R. 9: 1956 nr 1/2 s. 203-205.

139. Królowa Jadwiga. *Sacr. Pol. Mill.* R. 4: 1957 s. 69-116. — Toż w osob. odb. Rzym 1957 2° s. 48. — Toż w: *Stud. Theol. Vars.* R. 3: 1965 z. 1 s. 181-306; z. 2 s. 503-571. — Toż w osob. odb. W. 1966 8° s. 195.

140. Ze statystyki kościelnej. *Tyg. Powsz.* R. 11: 1957 nr 39 s. 11.

141. Spowiedź turmatim w diecezji krakowskiej w roku 1596. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 4: 1957 [druk] 1959 z. 1 s. 87-89.

142. Confiteor. *Rocz. Teol.-Kanon.* T. 4: 1957 [druk] 1959 z. 1 s. 91-94.

143. Święta odbchodzone w archidiecezji gnieźnieńskiej w XIV w. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 4: 1957 [druk] 1959 z. 1 s. 95-97.

144. Biskupi polscy XVII i XVIII w. Obsada, dyspensy, taksy. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 5: 1958 [druk] 1959 z. 2 s. 73-98.

145. W 500-lecie urodzin św. Kazimierza. *Ruch Biblij.* R. 12: 1959 nr 2 s. 175-183.

146. Życie liturgiczne w Krakowie za czasów królowej Jadwigi. *Ruch Biblij.* R. 13: 1960 nr 5 s. 461-474.

147. Schematyzmy diecezjalne jako źródło historyczne. *Spraw. TN Kul.* Nr 12: 1961 [druk] 1962 s. 86-89.

148. Wartość relacji rzymskich biskupów polskich jako źródła historycznego. *Spraw. TN KUL* Nr 12: 1961 [druk] 1962 s. 89-92.

149. Św. Pius X. *Prawo Kanon.* R. 5: 1962 nr 1/2 s. 197-209.

150. Sieć parafialna diec. Łuckiej w 1726 r. *Stud. Theol. Vars.* R. 1: 1963 z. 1 s. 173-213.

151. Nieznane statuty synodu diecezji włocławskiej z 1612 roku. Na podstawie materiałów zebranych przez... przygotował do druku i wydał Jakub Sawicki. *Prawo Kano.* R. 15: 1972 nr 3/4 s. 195-213.

II.

KRACIK J.: Długosz Teofil. W: Enc. katol. T. 3 kol. 1357, tamże literatura. — Ponadto: WOJCIECHOWSKI T.: Jubileusz 50-lecia pracy naukowej ks. prof. dr Teofila Długosza. *Anal. Crac.* T. 1: 1969 s. 459-461; WOJTYSKA H. D.: Teofil Długosz (1887-1971). *Spraw.* TN KUL Nr 20: 1973 s. 253-255; LESZCZYŃSKI M.: Bibliografia opublikowanych prac ks. prof. dra Teofila Długosza za lata 1916-1971. Arch. Bibl. Muz. t. 43: 1981 s. 247-259. — Schemat. Archidiec. Lwowskiej ob. łac. na lata 1909-1938. — Teczka akt personalnych w Rektoracie Akad. Teol. Katol. w Warszawie.

Ks. Hieronim Eug. Wyczawski

Dmochowski Aleksander, krypt.: Ks. A. D. (1879-1938), kustosz Muzeum Diecezjalnego, historyk sztuki.

Urodził się 1 III 1879 r. we wsi Miodusy — Perki w pow. Wysokie Mazowieckie jako syn Bartłomieja i Katarzyny z Dołęgowskich. Początkowe wykształcenie zdobył w domu, zaś średnie w Łomży. W 1898 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Płocku, które ukończył otrzymując 1 XI 1903 r. święcenia kapłańskie. Niezatwierdzony przez zaborcze władze rosyjskie na placówkę duszpasterską do czerwca 1905 r. pełnił obowiązki kapelana bpa A. Wnukowskiego i pracował w konsystorzu płoc-

kim. W l. 1905-1908 był prefektem w Gimnazjum żeńskim, od 1908-1912 w Gimnazjum męskim Macierzy Szkolnej w Płocku, a od 1912-1914 r. kapelanem i prefektem Gimnazjum w Starej Wsi pod Warszawą. W 1914 r. odbył podróż do Włoch. Po powrocie przebywał w Małopolsce, a od 1916 do 1922 r. w Krakowie jako student Akademii Sztuk Pięknych. W 1922 r. powrócił do Płocka obejmując stanowisko wikariusza w katedrze i prefekta szkół powszechnych do 1925 r. Jednocześnie od 1923 r. pracował w Kurii prowadząc referat sztuki kościelnej, a od 1924 r. był profesorem sztuki w Seminarium Duchownym. W 1925 r. objął stanowisko kustosza Muzeum Diecezjalnego po ustąpieniu ks. T. Kowalewskiego. Przebudował i urządził odpowiednio Muzeum i wzbogacił je nowymi zbiorami. Prowadził inwentaryzację zabytków na terenie całej diecezji płockiej objeżdżając z ks. W. Turowskim wszystkie parafie i kościoły. W ten sposób powstały teki i albumy poprzez które Muzeum zdobyło wiele okazów dużej wartości zwłaszcza w dziełach rzeźby, szat, tkanin, naczyń i obrazów. Był wybitnym znawcą historii i zasad sztuki, szczególnie kościelnej, ceniony jako wybitny wykładowca. Pozostawił w maszynopisie „Historię architektury", która miała być podręcznikiem dla Seminarium. W 1927 r. otrzymał kanonię kolegiaty pułtuskiej, a w 1930 r. kanonię katedralną płocką. Zmarł 31 XII 1938 r. w Płocku i tam został pochowany.

I.

1. Święty Stanisław Kostka. *Rocz. dla Organistów*. R. 11: 1903 s. 93-98.

2. Kilka praktycznych uwag o organach. *Wiad. Past.* R. 1: 1905 nr 5 s. 344-348.

3. Wrażenia z wizytacji biskupiej w diecezji płockiej. *Śpiew Kośc.* R. 12: 1907 nr 1/2 s. 12-13.

4. Matejko i jego „Kazanie Skargi". W: *Wiązanka literacka ziemi płockiej*. Płock 1913 s. 91-93.

5. Domy katolickie. *Mies. Past. Płoc.* R. 24: 1929 nr 3 s. 83-85; nr 5 s. 145-147.

6. Śp. Zygmunt Rakowski dr filozofii, konserwator zabytków kultury i sztuki województwa warszawskiego i białostockiego. *Dz. Płoc.* R. 10: 1931 nr 273 s. 2-3.

7. Stan Muzeum Diecezjalnego w Płocku oraz postęp inwentaryzacji zabytków. *Mies. Past. Płoc.* R. 29: 1934 nr 1 s. 43-44.

8. Diecezjalny dom katolicki w Płocku. *Życie Mazowsza*. R. 1: 1935 nr 7 s. 189-191.

9. Z teki inwentaryzacyjnej Mazowsza Płockiego. *Życie Mazowsza*. R. 1: 1935 nr 1 s. 20-24; nr 2 s. 57-58; nr 3 s. 84-86; nr 4 s. 122-124; nr 6 s. 178-181; nr 7 s. 201-203, nr 8 s. 226-227; nr 9/10 s. 263-264; nr 11 s. 283-284; nr 12 s. 309-311; R. 2: 1936 nr 1 s. 19-20; nr 2 s. 33-34; nr 3 s. 52-53; nr 4/5 s. 108; nr 6 s. 113; nr 7 s. 140-141; nr 8/9 s. 165-167; nr 10/11 s. 191-193; nr 12 s. 201-202; R. 3: 1937 nr 1 s. 17-18; nr 2 s. 38-39; nr 3 s. 58-59; nr 4/6 s. 69-70; nr 7/8 s. 107; nr 9/10 s. 127; nr 11 s. 148; R. 4: 1938 nr 1 s. 7-9; nr 3 s. 47-49; nr 7 s. 110-111; nr 8 s. 126-127; nr 11 s. 176-177; nr 12 s. 196-197.

II.

CHODAKOW H.: Dmochowski Aleksander. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 203; GRABOWSKI L.: Dmochowski Aleksander. W: *Enc. katol.* T. 3 s. 1359-1360, tamże literatura. — Ponadto: „Sztuka antyczna Rzymu". Odczyt... *Głos Mazow.* R. 2: 1934 nr 250 s. 3; MAYZNER K.: Gotyk we Francji. Z odczytu ks. kan. Al. Dmochowskiego w Klubie Artystycznym. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 13 s. 3; MĄKOWSKI W.: Śp. ks. kan. Aleksander Dmochowski, dyrektor Muzeum Diecezjalnego w Płocku. *Głos Mazow.* R. 7: 1939 nr 5 s. 3-4; Śp. ks. kan. Aleksander Dmochowski. *Głos Mazow.* R. 7: 1939 nr 1 s. 1; ZIÓŁKOWSKI W.: Wspomnienie niedzielnych nauk śp. kan. A. Dmochowskiego. *Głos Mazow.* R. 7: 1939 nr 13 s. 3; TENŻE: Ostatni dzień śp. ks. kan. Aleksandra Dmochowskiego. *Głos Mazow.* R. 7: 1939 nr 7 s. 3; MAYZNER K.: Wspomnienie o śp. ks. Al. Dmochowskim. *Głos Mazow.* R. 7: 1939 nr 5 s. 4; TENŻE: Ksiądz — artysta. Wspomnienie o ks. kan. Aleksandrze Dmochowskim. *Życie Mazowsza*. R. 4: 1938 nr 12 s. 200-203; Eksportacja zwłok śp. ks. kan. Al. Dmochowskiego. *Głos Mazowiecki*. R. 7: 1939 nr 2 s. 3; Pogrzeb śp. ks. kan. Aleksandra Dmochowskiego. *Głos Mazow.* R. 7: 1939 nr 3 s. 3.

Ks. Michał Grzybowski

Dmochowski Piotr, krypt: P. D., Ks. P. D., X. P. Dmoch., (1865-1941), filozof, biograf.

Urodził się 22 II 1865 r. we wsi Rosochate Kościelne w średnio zamożnej rodzinie szlacheckiej. Po ukończeniu szkoły powszechnej i Gimnazjum w Łomży wstąpił do Seminarium Duchownego w Płocku. Ze względu na swoje zdolności jako kleryk został wysłany do Akademii Duchownej w Petersburgu i zdobył tam tytuł kandydata teologii. Święcenia kapłańskie otrzymał 1 V 1889 r. i został profesorem filozofii w Seminarium Duchownym. Po 10 latach pracy profesorskiej przeszedł do pracy wśród kleryków jako ojciec duchowny. W 1903 r. odznaczony był kanonią katedralną płocką. Od 1904 r. pełnił funkcje proboszcza kolejno w Szreńsku 1904-1905, Broku 1905-1911, w Nasielsku 1911-1920, Porębie 1920-1926. W 1926 r. powrócił do Płocka otrzymując w 1927 r. godność prałata archidiakona w kapitule katedralnej, był także kustoszem archiwum w Kurii Diecezjalnej. Aresztowany 17 II 1941 r. w Płocku został przewieziony do Działdowa. Zmarł 18 II 1941 r. na skutek śmiertelnego zastrzyku w obozie działdowskim.

I.

1. Rec.: Z. GONZALES: Histoire de la Philosophie. *Prz. Katol.* R. 31: 1893 nr 28 s. 447-448.
2. Powrót na łono kościoła. W: *Enc. kośc.* T. 20 s. 553-558.
3. Prawowierność. W: *Enc. kośc.* T. 21 s. 265-268.
4. Presbiterjum. W: *Enc. kośc.* T. 21 s. 281-285.
5. Przeniesienie. W: *Enc. kośc.* T. 22 s. 185-186.
6. Przylądek Dobrej Nadziei. W: *Enc. kośc.* T. 22 s. 281-292.
7. Pseudoizydor. W: *Enc. kośc.* T. 22 s. 432-449.
8. Promulgacja. W: *Enc. kośc.* T. 22 s. 456-460.
9. Protonotariusze apostolscy. W: *Enc. kośc.* T. 22 s. 527-529.
10. Rec.: A. CHMIELOWSKI: Krótki rys historii kościelnej dla szkół. W. 1903. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 nr 28 s. 447-448.
11. Sokołowski Stanisław. W: *Enc. kośc.* T. 26 s. 134-143.
12. Rec.: A. DĄBROWSKI: Opłakane skutki z czytania złych pism. Płock 1906. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 nr 13 s. 207-208.
13. Z powiatu ostrowskiego. Z Długosiadła. *Prz. Katol.* R. 46: 1908 nr 43 s. 687-688.
14. Idea reformy na łonie Kościoła. *Mies. Past. Płoc.* R. 8: 1913 nr 7 s. 192-194.
15. Ambona i jej zadania w naszych czasach. tłum. z niemieckiego P. Keppler. Płock 1914 Druk. K. Miecznikowskiego 16° s. 132.
16. Śp. ks. Adam Koszutowski. *Mies. Past. Płoc.* R. 20: 1925 nr 2 s. 75-77
17. O rocznych rekolekcjach. *Mies. Past. Płoc.* R. 22: 1927 nr 7 s. 241-244.
18. Żeńskie Stowarzyszenie Młodzieży. *Dz. Płocki.* R. 7: 1928 nr 268 s. 2.
19. Stowarzyszenie Polskiej Młodzieży a opieka społeczna. *Dz. Płocki.* R. 7: 1928 nr 256 s. 2; nr 257 s. 2.
20. Śp. ks prałat Tomasz Kowalewski. *Mies. Past. Płoc.* R. 23: 1928 nr 1 s. 38-40
21. Śp. ks. Jan Gęsty, proboszcz i dziekan pułtuski, prałat miejscowej kolegiaty. *Mies. Past. Płoc.* R. 23: 1928 nr 7 s. 220-221.
22. Śp. ks. kanonik Jan Fabijanowicz. *Mies. Past. Płoc.* R. 25: 1930 nr 8 s. 275-276.
23. Śp. ks. Kajetan Smiechowski. *Mies. Past. Płoc.* R. 25: 1930 nr 4 s. 131-132.
24. Śp. ks. prałat Zygmunt Fijałkowski. *Mies Past. Płoc.* R. 28: 1933 nr 5 s. 230-232.
25. Zwyczaje i tradycje ludowe w okresie świąt Bożego Narodzenia. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 299 s. 5-6.
26. Wspomnienia z życia i działalności śp. ks. Piotra Bornińskiego, infułata. *Mies. Past. Płoc.* R. 31: 1936 nr 7 s. 332-336.

II.

MĄKOWSKI W.: Na złote gody kapłańskie ks. prałata Piotra Dmochowskiego. *Głos Mazowiecki.* R. 7: 1939 nr 100 s. 1; Rec.: P. BORNIŃSKI: Ambona i jej zadanie w naszych czasach. *Mies. Past. Płoc.* R. 9: 1914 nr 2 s. 76-77; JEZUSEK W.: Ks. Piotr Dmochowski prałat archidiakon kapituły katedralnej płockiej. *Mies. Past. Płoc.* R. 43: 1949 nr 5/6 s. 207-210; JACEWICZ W.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską 1939-1945. W. 1977

z. 2 s. 288; SZOŁDRSKI W.: Martyrologium duchowieństwa polskiego pod okupacją niemiecką w latach 1935-1945. W: *Sacr. Pol. Mill.* T. 11 s. 77; GRZYBOWSKI M.: Dmochowski Piotr. W: *Martyrologium duchowieństwa diecezji płockiej w latach II wojny światowej 1939-1945.* Tamże bibliografia [maszynopis w druku].

Ks. Michał Grzybowski

Dobrowolski Franciszek, pseud. i krypt.: Ks. Franciszek Żorski. F. Ecc., F. D., Ks. F. D. (1899-1964), popularyzator teologii, redaktor.

Urodził się 3 XII r. w Żeganiu jako syn Antoniego i Cecylii ze Scheitzów. Nauki gimnazjalne pobierał w Gimnazjum św. Macieja we Wrocławiu, gdzie w 1918 r. uzyskał świadectwo maturalne. Studia teologiczne odbył na Uniw. Wrocławskim, przyjmując 17 III 1923 r. święcenia kapłańskie. Przez kilka miesięcy był wikarym w Pawłowicach, następnie w Żorach. W 1925 r. został sekretarzem biskupim i notariuszem kurialnym w Katowicach. W 1927 r. wyjechał do Paryża, aby studiować języki wschodnie. Po roku wrócił do Żor. W 1934 r. został proboszczem w Wisle Wielkiej, a w latach 1948-1964 duszpasterzował w Łące. Od 1958 r. pełnił funkcje dziekana pszczyńskiego. Był również egzaminatorem prosynodalnym i członkiem Komisji Dyscyplinarnej Seminarium Duchownego. Zmarł 18 II 1964 r. we Wrocławiu i został pochowany w Łące.

I.

1. Jean Plessis de Grenédau. *Gość Niedz.* R. 3: 1925 nr 24 s. 7-8; nr 26 s. 7.
2. Z historii Warszowic. *Gośc Niedz.* R. 4: 1926 nr 22 s. 3-4.
3. Die Frühkommunion der Kinder. *Der Sonntagsbote.* R. 3: 1927 nr 48 s. 6.
4. Morzem z Francji do Polski. *Młodzież Katol.* R. 2: 1927 nr 15.
5. Apostołka górników. *Gośc Niedz.* R. 6: 1928 nr 49 s. 3-4.
6. Historia jednego artykułu. *Gość Niedz.* R. 6: 1928 nr 37 s. 12-13.
7. Nowa era misji katolickich. *Gość Niedz.* R. 6: 1928 nr 43 s. 3-4.
8. Odrodzenie katolickie w Paryżu. *Gość Niedz.* R. 6: 1928 nr 45 s. 3-4.
9. Błogosławiony Jan Bosko. Czciciel Najśw. Serca Jezusowego. *Gość Niedz.* R. 7: 1929 nr 23 s. 3-4.
10. Co dzieci wiedzieć muszą, aby przyjąć Komunię św. *Gość Niedz.* R. 7: 1929 nr 47 s. 5-6.
11. Co przeciwstawić? *Gość Niedz.* R. 7: 1929 nr 40 s. 4-5; nr 41 s. 3-4.
12. Gdzie posłowie. *Gość Niedz.* R. 7: 1929 nr 9 s. 6.
13. Rorate coeli desuper. *Gość Niedz.* R. 7: 1929 nr 48 s. 3-4.
14. Rychła Komunia. *Gość Niedz.* R. 7: 1929 nr 45 s. 5-6.
15. Rychła Komunia św. w praktyce. *Gość Niedz.* R. 7: 1929 nr 52 s. 7-8.
16. Zmieniona sytuacja [w Londynie]. *Gośc. Niedz.* R. 7: 1929 nr 37 s. 6-7.
17. Baczność. Wybory katolicy! *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 40 s. 1-2.
18. Dlaczego czcimy św. Augustyna? *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 18 s. 1-2.
19. Dziesięć lat armii młodych. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 36 s. 1.
20. Głos hartu. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 36 s. 11.
21. „Ich wage es nicht...". *Der Sonntagsbote.* R. 6: 1930 nr 4 s. 6-7.
22. Jak biała Hostia powołała Franka? *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 26 s. 6-7.
23. Jaki miły chłopak. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 18 s. 6-7.
24. Moja ostatnia spowiedź była przed piętnastu laty. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 25 s. 4.
25. Nasz obowiązek. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 10 s. 1-2.
26. Niech panuje Chrystus Król! *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 43 s. 1-2.
27. Nie mam odwagi... *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 25 s. 1-2.
28. Ostatnie minuty męczennika. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 16 s. 9-10.
29. Rozważanie noworoczne u stóp żłóbka. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 1 s. 1-2.
30. S. M. P. Przed obliczem nowego Arcypasterza. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 48 s. 2-3.
31. Szkoła musi być naszą. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 35 s. 1-2.
32. Takich więcej. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 37 s. 3-5.
33. Czuwajcie! Czuwajcie! *Gość Niedz.* R. 9: 1931 nr 35 s. 1-2.
34. Dzieci Boże. Czytanki o Komuni św. i Krucjacie Eucharystycznej. Katowice 1931 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 16° s. 182.
35. Franciszek Van der Meersch robotnik katolicki. *Gośc Niedz.* R. 9: 1931 nr 19 s. 4-5.

36. Maria zazdrości Marcie? *Gość Niedz.* R. 9: 1931 nr 49 s. 4.
37. Matka kapłana. *Gość Niedz.* R. 9: 1931 nr 37 s. 3.
38. O Bartku, Franku, Lucyjce i innych. *Gość Niedz.* R. 9: 1931 nr 46 s. 5-6.
39. Przy pracy apostolskiej. *Gość Niedz.* R. 9: 1931 nr 49 s. 4-5.
40. Siedzą mi jak truśki. *Gość Niedz.* R. 9: 1931 nr 45 s. 4-5.
41. Takie są dobre do flirtu. *Gość Niedz.* R. 9: 1931 nr 10 s. 4-5.
42. Wychowanie eucharystyczne. *Gość Niedz.* R. 9: 1931 nr 22 s. 1-2.
43. Apostolstwo świeckich na przedmieściach Paryża. *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 1 s. 2-4.
44. Bobsleigh aniołków. *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 6 s. 5-6.
45. Czym są zakony? *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 24 s. 1-2.
46. Czy nam potrzeba poradzi? *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 32 s. 1-2.
47. Do przedziału wszedł Pan Bóg... *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 36 s. 5-6.
48. Eucharystia źródłem siły dla Akcji Katolickiej. *Ruch Katol.* R. 2: 1932 nr 4 s. 98-101.
49. Idź precz, szatanie! *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 4 s. 1-2.
50. O taterniku i profesorze. *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 41 s. 3-4.
51. Pierścień a stuła. *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 26 s. 1-2.
52. Po rewii czas na ofensywę. *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 41 s. 1-2.
53. Św. Klemens Hofbauer. *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 45 s. 3-4.
54. Trzy stopnie do szczęścia. *Gość Niedz.* R. 10: 1932 nr 31 s. 1-2.
55. Co mu dasz w miejsce różańca. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 40 s. 457-458.
56. „Gość Niedzielny" na morzu, w szpitalu, za groblą. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 37 s. 409-410.
57. Jako kapelan okrętowy do Ameryki. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 1-11.
58. Matt Talbot, świątobliwy robotnik. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 24 s. 329-330.
59. Mój bezrobotny przyjacielu! *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 26 s. 255-256.
60. O gościu z Paryża, dzielnym Ślązaku i kapeluszu prałata. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 30 s. 316-317.
61. O mój złoty kapeloneczku. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 14 s. 177-178.
62. O. Rafał Kalinowski, wielki czciciel Maryi. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 22 s. 311-312.
63. Polski męczennik w Japonii. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 32 s. 338-339.
64. Pozwólcie dziatkom przyjść do mnie. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 27 s. 225-226.
65. Wielkanoc Wojciecha Wałęgi. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 16 s. 209-210.
66. Wielki Jubileusz. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 14 s. 177-178.
67. Wycieczka katolików francuskich. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 34 s. 367-368.
68. Wyszedł rolnik siać nasienie. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 41 s. 476.
69. Za młody. *Gość Niedz.* R. 11: 1933 nr 38 s. 434-435.
70. Czy mam ustąpić? *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 40 s. 545-546.
71. Nieco o wesołym życiu teologów. *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 37 s. 508-509.
72. Przygoda nowoczesnej myszy kościelnej. *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 52 s. 728-729.
73. W dniu święceń kapłańskich. *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 25 s. 333.
74. Że też o tym nie myślałem. *Gość Niedz.* R. 12: 1934 nr 33 s. 449-450.
75. Hundert Kapläne. *Der Sonntagsbote.* R. 13: 1935 nr 27 s. 312.
76. Mętne źródło. *Gość Niedz.* R. 13: 1935 nr 8 s. 103-104.
77. Życie jest placem boju. *Gość Niedz.* R. 13: 1935 nr 5 s. 57.
78. Ostatni list. *Gość Niedz.* R. 14: 1936 nr 42 s. 587-588.
79. Wstań, oświeć się Jeruzalem! *Gość Niedz.* R. 14: 1936 nr 1 s. 1.
80. Błękitnym szlakiem. *Gość Niedz.* R. 16: 1938 nr 47 s. 681; nr 48 s. 692; nr 49 s. 713-714; nr 51 s. 740-741; nr 52 s. 761-762; R. 17: 1939 nr 1 s. 5-6; nr 2 s. 25-26; nr 3 s. 45-46; nr 4 s. 65; nr 5 s. 85-86; nr 6 s. 105-106; nr 7 s. 125.
81. Dobrych mieliśmy księży w Żorach. *Gość Niedz.* R. 18: 1945 nr 23 s. 184.
82. Sakrament Ducha Św. Książeczka dla przystępujących do Sakramentu Bierzmowania. Opole [po 1945] Nakł. Wydawnictwa Diecezjalnego 16° s. 31.
83. Wspomnienie pawłowickiego kapelonka. *Gość Niedz.* R. 18: 1945 nr 19 s. 153.
84. Dwa dni w Tyńcu. *Homo Dei.* R. 15: 1946 nr 2 s. 76-80.
85. Dlaczego bez koloratki? *Homo Dei.* R. 16: 1947 nr 5 s. 358-362.
86. Kilka uwag. *Homo Dei.* R. 16: 1947 nr 1 s. 51-52.
87. Żywe duszpasterstwo na wsi. *Homo Dei.* R. 16: 1947 nr 6 s. 468-476.
88. Sentire cum Ecclesia. *Homo Dei.* R. 17: 1948 nr 6 s. 764-775.
89. Redakcja: *Der Sonntagsbote.* R. 2: 1926 — R. 3: 1927.

II.

Akta personalne. Archiwum Diec. w Katowicach. Sygn. P D 5; Rocznik diece-

zji śląskiej. Katowice 1924-1955; KOMINEK B.: Pasterz naprawdę dobry. *Homo Dei.* R. 33: 1964 nr 3 s. 153-154.

Ks. Józef Mandziuk

Domański Franciszek (1902-1979), jezuita, historyk Kościoła, działacz polonijny.

Urodził się 6 X 1902 r. w Płonce (lubelskie). Do zakonu jezuitów wstąpił 16 X 1921 r. po ukończeniu szkoły powiatowej (1910-1914) i Seminarium Nauczycielskiego w Chełmie Lubelskim (1918-1921). Studia humanistyczne uzupełniał w Starej Wsi (1923-1926) i Pińsku (1926-1928), filozofię ukończył na wydziale zakonnym w Krakowie (1928-1931), a teologiczne na wydziale Bobolanum w Lublinie (1931-1935); święcenia kapłańskie przyjął 24 VI 1934 r. W l. 1935-1937 przygotowywał się w Warszawie do udzielania misji ludowych i rekolekcji stanowych oraz pracował w duszpasterskie. Po odbyciu tzw. trzeciej probacji we Lwowie (1937-1938) wyjechał do Stanów Zjednoczonych A. P. i mieszkał do końca życia w Chicago, gdzie prowadził pracę duszpasterską i społeczną wśród Polonii, redagował „Posłaniec Serca Jezusa" oraz pełnił obowiązki wicepostulatora w sprawie beatyfikacji bpa Jana Cieplaka. Zmarł w Chicago 21 V 1979 r.

I.

1. Rec.: Wybór z Pisma św. T. 1-2. Miejsce Piastowe 1934. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 202 s. 325-326.

2. Na Polesiu. *Nasze Wiad.* T. 11: 1935-1938 s. 346-357.

3. Ludzkość na przełomie. Kazanie.., w kościele św. Wojciecha. *Dz. Zjednoczenia.* R. 17: 1938 (20 XII) s. 2.

4. „Polska znowu ocieka krwią i łzami". *Dz. Chic.* 7 IX 1939 s. 8.

5. W górę serca, Polacy! Przemówienie radiowe. *Dz. Chic.* 21 XI 1939.

6. „Bohaterska i męczeńska Polska". Przyczyny prześladowania Kościoła w Polsce. Przemówienie radiowe. *Dz. Chic.* 29 I 1940 s. 5.

7. „Misja dobrej woli". Przemówienie radiowe. *Dz. Chic.* 5 II 1940.

8. Przemówienie radiowe... wygłoszone na stacji WHIP 27 października. *Dz. Chic.* 29 X 1940.

9. Przemówienie radiowe... wygłoszone na stacji WHIP 3 listopada. *Dz. Chic.* 6 XI 1940 s. 2.

10. Przemówienie radiowe... wygłoszone na stacji WHIP 24 listopada. *Dz. Chic.* 25 XI 1940 s. 5.

11. „Armia serc". „Duch wiary da zwycięstwo". *Dz. Chic.* 23 II 1942.

12. Żołnierzowi polskiemu na pożegnanie. *Dz. Chic.* 27 V 1942 s. 5.

13. „Ducha nie gaście". *Dz. Chic.* 19 VIII 1942 s. 6.

14. Autochtonizm Serbo-Łużyczan i zachodnich Słowian. Nowy Jork 1944 Wyd. Pol. Instytutu Naukowego.

15. Łużyce. Londyn 1944 Superior Printers Ltd., Druk. Polska 8° s. 64.

16. O. Wiktor Bielecki T. J. Wspomnienie pośmiertne. *Posł. Serca Jez.* Chicago. R. 29: 1945 s. 120-122.

17. Na bezdrożu i na drodze. *Dz. Chic.* 17 II 1945.

18. Prawdziwej przyjaźni i braterstwa między narodem polskim i amerykańskim rozerwać nie pozwolimy. *Dz. Chic.* 29 VII 1947 s. 5.

19. Łzy i gniew Chrystusowy. Kazanie. *Dz. Chic.* 28 VII 1947 s. 5.

20. Ks. Rajmund Appelt należał do pokolenia pionierów w Ameryce. Mowa pogrzebowa... *Dz. Chic.* 10 III 1949.

21. Wielki pionier w Ameryce. Ks. Franciszek Dzierożyński SJ. *Dz. Chic.* 12 XI 1949.

22. Niebezpieczeństwo wybielania Niemców. *Przew. Katol.* 18 III i 25 III 1949.

23. Siostry Służebniczki Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej. Chicago 1949 Druk. *Dz. Chic.* 16° s. 28. — Toż w jęz. ang.: Little Servant Sisters of the Immaculate Conception. Chicago 1949 16° s. 31.

24. Refleksje nad bieżącym życiem. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr. 1: 1951 s. 5-10.

25. Śp. O. Stanisław Goździk T. J. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 1: 1951 s. 11-18.

26. Sprawa nawrócenia Rosji. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 2: 1951 s. 1-8.

27. Śp. O. Józef Bieda T. J. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 2: 1921 s. 21-32.

28. Śp. ojciec Michał Malinowski T. J. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 3: 1951 s. 6.

29. O pozyskiwaniu przyjaciół zakonowi. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 3: 1951 s. 17-23.

30. „Byśmy z Bogiem trzymali". Kazanie. *Dz. Chic.* 19 X 1952 s. 5.

31. Refleksje nad losem książki. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 4: 1952 s. 19-22.

32. Śp. o. Stanisław Felczak T. J. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 5: 1952 s. 43-54. — Toż pt.: W pasiaku do nieba. W: *50 lat Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej Towarzystwa Jezusowego (1926-1976).* Rzym 1976 s. 245-256. — Toż w osob. odb. B. r. 2° s. 8.

33. „Rhapsodia Mariana in exilio". *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 6: 1952 s. 82-84.

34. Ojciec Kacper Matoga T. J. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 6: 1952 s. 90-96,

35. Historia cudownego obrazka św. Ignacego w Wernersville, Pa. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 7: 1952 s. 133-136.

36. Pomoc naszym z Domu Misyjnego w Chicago. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 7: 1952 s. 143-144.

37. Sługa Boży arcybiskup Jan Cieplak. *Sod. Mar.* Londyn. R. 7: 1953 nr 4 s. 8-9.

38. Zdobywczy pochód katolicyzmu w USA. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 8: 1953 s. 7-13.

39. Pomiędzy gwiazdami — wrażenia podróży samolotem. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 8: 1953 s. 19-27.

40. Dług wdzięczności. [O arcybiskupie J. Cieplaku]. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 9/ /10: 1953 s. 12-15.

41. Śp. o. Stanisław Urban T. J. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 9/10: 1953 s. 22-27. — Toż pt.: Siewca Słowa Bożego. W: *50 lat Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej Towarzystwa Jezusowego (1926-1976).* Rzym 1976 s. 43-48.

42. Owoce posługi duchownej polskich jezuitów w USA od 1930 do 1952. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 11: 1953 s. 20-25.

43. Roman Dmowski — wychowawca narodu. Kazanie. *Dz. Chic.* 7 I 1953 s. 6.

44. Oprac.: Biuletyn Biura Wicepostulacji arcybiskupa Cieplaka w USA. Chicago 1953 2° s. 18.

45. Sługa Boży ks. Jan Cieplak, arcybiskup wileński. Wyd. 2. New Britain, Conn. 1954 16° s. 39.

46. Oprac.: Biuletyn Postulacji sprawy arcybiskupa Cieplaka. Chicago 1954 2° s. 16.

47. [Artykuł o Łużycach]. W: *Slavonic encyclopedia.* New York 1954.

48. [9 artykułów]. W: *Polish-American encyclopedia.* Vol. 1: A-B. Buffalo 1954.

49. Z pogrzebu śp. ks. Franciszka Jagielskiego byłego proboszcza parafii św. Franciszka. Egzorta. *Dz. Chic.* 18 VIII 1954 s. 9.

50. Przyczyny niepowodzenia w życiu ks. Leopolda Moczygęby. *Sod. Mariański.* R. 36: 1955 nr 1 s. 8-16.

51. The Western World Needs Saints. W: *This is Your Cause.* Chicago 1955 s. 3-6. Dotyczy abpa Cieplaka.

52. Patriarcha amerykańskich jezuitów. O. Franciszek Dzierożyński T. J. *Sacr. Pol. Mill.* T. 5: 1958 s. 459-530.

53. Contribution of the Poles to the Growth of Catholicism in the United States. *Sacr. Pol. Mill.* T. 6: 1959 s. 3-622. Współautorstwo.

54. Generał Józef Haller. Kazanie z dn. 12 VI 1960 r. wygłoszone w chicagowskim kościele św. Romana. *Posł. Serca Jez.* Chicago. R. 44: 1960 s. 251-254.

55. Odszedł do wieczności. [O. Z. Jakubowski]. *Posł. Serca Jez.* R. 46: 1962 s. 48-51.

56. Ten, co miał odwagę. [Ks. Bronisław Markiewicz]. *Posł. Serca Jez.* R. 46: 1962 s. 77-81.

57. O soborach i władzy papieskiej myśli kilka. *Posł. Serca Jez.* R. 46: 1962 s. 105-109.

58. Królowa Tysiąclecia Chrztu Polski. *Posł. Serca Jez.* R. 46: 1962 s. 129-133.

59. Co każdy katolik powinien wiedzieć o hierarchii Kościoła katolickiego? *Posł. Serca Jez.* R. 46: 1962 s. 283-286.

60. W stuletnią rocznicę Powstania Styczniowego. Kilka myśli o Romualdzie Traugucie. *Posł. Serca Jez.* R. 47: 1963 s. 3-7.

61. Droga do unii kościelnej prawosławnych. *Posł. Serca Jez.* R. 47: 1963 s. 131-134.

62. Spirytyzm czyli obcowanie z duchami. *Posł. Serca Jez.* R. 48: 1964 s. 17-20.

63. Czy wady narodowe zgubiły Polskę? *Posł. Serca Jez.* R. 48: 1964 s. 103-106.

64. O miłości polskiej mowy. *Posł. Serca Jez.* R. 48: 1964 s. 172-175.

65. Znaczenie mowy polskiej w liturgii. *Dz. Chic.* 20 VI 1964 s. 10-11.

66. Trudy i przeszkody na drodze do chrześcijańskiej jedności. *Posł. Serca Jez.* R. 49: 1965 s. 8-11.

67. O katolickie stanowisko wobec naszych braci i rodaków z Polskiego Kościoła Narodowego. *Posł. Serca Jez.* R. 49: 1965 s. 211-214.

68. Polska jako drzwi wejściowe do Europy. Myśli w wigilię Tysiąclecia Chrztu Polski. *Posł. Serca Jez.* R. 49: 1965 s. 284-287.

69. Skarbica ducha polskiego. Pieśni polskie. *Posł. Serca Jez.* R. 49: 1965 s. 349-352.

70. Akcje, reakcje, konfrontacje! Myśli na miesiąc prasy katolickiej. *Posł. Serca Jez.* R. 50: 1966 s. 48-52.

71. Cenny diament w tysiącleciu katolickiej Polski. Myśli na 75-lecie istnienia Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania

Pańskiego. *Posł. Serca Jez.* R. 50: 1966 s. 118-122.

72. Złoty promień w tysiącleciu Polski. Litewsko-Polska Unia w Horodle 1413 r. *Posł. Serca Jez.* R. 50: 1966 s. 223-225.

73. O pełną jedność z odłączonym Wschodem. *Posł. Serca Jez.* R. 50: 1966 s. 308-311.

74. Jaka jest katolicka nauka o jedności kościelnej, a jak rozumieją tę jedność odłączeni od Kościoła chrześcijanie? *Posł. Serca Jez.* R. 50: 1966 s. 328-331.

75. W hołdzie Paderewskiemu. Przemówienie... *Ameryka-Echo.* 10 VII 1966 s. 5.

76. Dlaczego „Posłaniec Serca Jezusa" w Ameryce wydajemy w jęz. polskim? *Posł. Serca Jez.* R. 51: 1967 s. 40-43.

77. Wkład polskich jezuitów w duszpasterstwo amerykańskiej Polonii. *Posł. Serca Jez.* R. 51: 1967 s. 56-58, 86-89, 112-115, 292-295.

78. O. Aleksander Matauszek T. J. *Posł. Serca Jez.* R. 51: 1967 s. 144-147.

79. O. Franciszek Ksawery Szulak T. J. *Posł. Serca Jez.* R. 51: 1967 s. 177-180.

80. Złote pokłosie „Posłańca Serca Jezusa". Historyczny szkic prac apostolskich w USA prowadzonych przez polskich jezuitów słowem żywym i pisanym. *Posł. Serca Jez.* R. 51: 1967 s. 208-216.

81. Ojciec Kacper Matoga T. J. *Posł. Serca Jez.* R. 51: 1967 s. 261-264.

82. O. Władysław Sebastiański T. J. *Posł. Serca Jez.* R. 51: 1967 s. 326-329.

83. Największa zasługa ojców zmartwychwstańców. *Posł. Serca Jez.* R. 51: 1967 s. 358-361.

84. Wierzę w ciał zmartwychwstanie! *Posł. Serca Jez.* R. 52: 1968 s. 98-102.

85. Dlaczego obecnie tak mało ludzi przyłącza się do Kościoła katolickiego? *Posł. Serca Jez.* R. 52: 1968 s. 186-189.

86. Co jest fundamentem, siłą i trwałością Kościoła katolickiego? *Posł. Serca Jez.* R. 52: 1968 s. 233-236.

87. Czy Chrystus zapewnił Kościołowi bezbłędne, czyli nieomylne nauczanie prawd wiary i moralności objawionej przez Boga? *Posł. Serca Jez.* R. 52: 1968 s. 331-334.

88. Co mówi starożytna tradycja chrześcijańska o nieomylności papieża? W czym Kościół jest nieomylny? *Posł. Serca Jez.* R. 52: 1968 s. 362-364.

89. Współpraca państwa z Kościołem. W: *Rok Dmowskiego w Ameryce.* Nowy Jork 1968 s. 45-47.

90. Zmartwychwstanie ciał i oczekiwanie nowych niebios i nowej ziemi. *Posł. Serca Jez.* R. 53: 1969 s. 108-111.

91. Co mówi Pismo św. o księżycu. *Posł. Serca Jez.* R. 53: 1969 s. 228-232.

92. Starożytni greccy filozofowie o kulistości i krążeniu planet w niezmierzonych przestworzach. *Posł. Serca Jez.* R. 53: 1969 s. 233-236.

93. Słowo wstępne. W: FELDHEIM F.: Myśli, przykłady, aforyzmy. Chicago 1969 s. I-III. Książka poprawiona i wydana przez Domańskiego.

94. Papież Paweł VI a kryzys wiary. *Posł. Serca Jez.* R. 54: 1970 s. 41-45.

95. Kłopoty z mieszanymi małżeństwami. *Posł. Serca Jez.* R. 55: 1971 s. 93-95, 154-156.

96. Ks. Bartłomiej Sławiński, michalita. Wspomnienie pośmiertne. *Posł. Serca Jez.* R. 55: 1971 s. 209-212.

97. Zmarł wielki kapłan... ks. Feliks Stanisław Feldheim. *Głos Chic.* Dział literacki. 19-20 III 1971.

98. Zakony w Kościele katolickim. *Posł. Serca Jez.* R. 55: 1971 s. 315-317; R. 56: 1972 s. 11-13.

99. Świętych obcowanie. Czyściec. *Posł. Serca Jez.* R. 57: 1973 s. 9-17.

100. Lista prymasów Polski od 1416 do 1974 roku. *Posł. Serca Jez.* R. 58: 1974 s. 24-31.

101. Serce Jezusa patronem Zjednoczenia Polskiego Rzymsko-Katolickiego w Ameryce. *Posł. Serca Jez.* R. 58: 1974 s. 21-26.

102. Praktyka pierwszych piątków i sobót miesiąca. *Posł. Serca Jez.* R. 59: 1975 s. 6-18.

103. Matka Teresa Ledóchowska. *Posł. Serca Jez.* R. 59: 1975 s. 28-32.

104. Sekretarz. [Br. Jan Kozieł T. J.]. W: *50 lat Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej Towarzystwa Jezusowego (1926-1976).* Rzym 1976 s. 43-48.

105. Opiekun Najświętszej Rodziny. *Posł. Serca Jez.* R. 60: 1976 s. 18-26.

106. Redagował: *Nasze Wiadomości.* Chicago. Nr 1-23: 1951-1954; *Posłaniec Serca Jezusa.* Chicago. R. 45-60: 1961-1976.

107. Rkpsy (wypisy archiwalne, kazania, listy) w ATJKr.

II.

Rok Dmowskiego w Ameryce. Nowy Jork 1968 s. 152; *Dz. Związkowy. Zgoda.* 25/26 V 1979 [nekrolog]; *Chicago Tribune.* 24 V 1979 s. 19 [nekrolog]. — ATJKr.: dokumenty osobiste, korespondencja.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Domarańczyk Jan (1895-1978), liturgista, redaktor.

Urodził się 18 XI 1895 r. w Piotrkowie Trybunalskim. Rodzicami jego byli mieszczanie: Józef i Petronela z d. Ciążyńska. Do szkoły elementar-

niej uczęszczał w Radomsku, Piotrkowie Tryb. i Sosnowcu, do Gimnazjum w Piotrkowie i Kielcach, gdzie uzyskał świadectwo dojrzałości (1915). Studia filozoficzno-teologiczne odbył w Seminarium Duchownym w Kielcach i tam otrzymał święcenia kapłańskie 9 III 1920 r. Pracował jako wikariusz kolejno w Busku i Zagórzu k. Dąbrowy Górniczej. W lipcu 1926 bp T. Kubina mianował go jednym z sekretarzy „Ligi Katolickiej Diecezji Częstochowskiej" i sekretarzem generalnym młodzieżowych stowarzyszeń męskich i żeńskich. Pełniąc tę funkcję redagował równocześnie dodatek do tygodnika „Niedziela" pt.: „Młodzież Polska", oraz pisemko „Okólnik Związków Młodzieży Polskiej". W l. 1931-1936 był proboszczem parafii Dobryszyce. Następnie przez 10 lat pełnił odpowiedzialne stanowisko ojca duchownego w Częstochowskim Seminarium Duchownym w Krakowie (1936-1946) redagując równocześnie Kalendarz liturgiczny diecezji. Zwolniony z tej funkcji gorliwie pracował jako proboszcz parafii Siewierz (1946-1955) i Matki Boskiej Anielskiej w Dąbrowie Górniczej, gdzie przygotował parafię na koronację łaskami słynącej figury M. B. Anielskiej. Równocześnie był konsultorem diecezjalnym i dyrektorem Związku Misyjnego kleru w diecezji częstochowskiej. Ponadto pełnił szereg odpowiedzialnych funkcji w diecezji. Za gorliwą pracę został odznaczony kanonią gremialną katedry częstochowskiej (1951) i godnością naprzód prałata domowego (1964) a potem protonotariusza apostolskiego (infułata 1971) Jego Świątobliwości. Zmarł 28 I 1978 w Dąbrowie Górniczej i tam pochowany na miejscowym cmentarzu.

I.

1. Echa Akademii ku czci Królowej Korony Polskiej w Częstochowie. *Niedziela. Młodzież Katolicka.* R. 2: 1927 s. 4-6.

2. Znaczenie pracy organizacyjnej w Stowarzyszeniach Młodzieży Polskiej. W: *Kalendarz Jasnogórski na rok Pański 1929.* Częstochowa 1929 kol. 111-116.

3. Pierwsze rekolekcje zamknięte dla Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w diecezji częstochowskiej. *Niedziela.* R. 5: 1930 s. 75.

4. Red.: Ordo divini officii recitandi et sacri peragendi. Częstochowa 1937-1946.

II.

BĄBIŃSKI H.: Metody formacji ascetycznej w Częstochowskim Seminarium Duchownym w Krakowie w latach 1926-1976. *Częst. Stud. Teol.* R. 3: 1975 s. 63-79; ZWIĄZEK J.: Ks. Domarańczyk Jan (1895-1978). *Częst. Wiad. Diec.* R. 52: 1978 s. 212-217; KOWALSKI J.: Ks. Infułat Jan Domarańczyk (1895-1978). Liturgista i kapłan. *Ruch Biblij.* R. 32: 1979 s. 169-171. Akta personalne ks. Jana Domarańczyka. Arch. Diec. Częst. bez sygnatury.

Ks. Jan Kowalski

Dorda Jan (1891-1971), jezuita, popularyzator teologii.

Urodził się 31 VIII 1891 r. w Leszniowie k. Brodów. Do zakonu jezuitów wstąpił 1 IX 1906 r. w Starej Wsi k. Brzozowa. Studia filozoficzne odbył na wydziale zakonnym w Nowym Sączu i Krakowie (1912-1915), a wydział filozoficzny ze specjalizacją matematyczną i fizyczną na Uniwersytecie Lwowskim (1916-1918, 1922-1923), teologię studiował na wydziale zakonnym w Krakowie (1918-1922), gdzie też 29 VI 1921 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1923 do 1939 r. był profesorem matematyki i fizyki w gimnazjum chyrowskim i pełnił równocześnie obowiązki wychowawcy w miejscowym konwikcie, w l. 1932-1934 był też dyrektorem zakładu. Założył i kierował pracowniami fizycznymi, chemicznymi i obserwatorium astronomicznym. Okres wojny (1939-1945) poświęcił pracy duszpasterskiej we Lwowie. Po wojnie był superiorem domu św. Barbary

w Krakowie (1947-1950), rektorem kolegium w Starej Wsi (1952-1957) oraz oddawał się pracy pisarskiej i duszpasterskiej w Krakowie (1957-1971). Zmarł w Krakowie 14 XI 1971 r.

I.

1. Rec.: W. TARŁO-MAZIŃSKI: Zasady radiotelegrafii. Wyd. 2. W. 1919; K. GNOIŃSKI: Elektrotechnika prądów słabych. Zesz. 2. Telefonia. W. 1919. *Prz. Powsz.* R. 36: 1919 t. 143/144 s. 426-428.

2. Seminarium polskie w Orchard Lake. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 149/150 s. 316-318.

3. Podróż po wszechświecie. Na księżycu. *Kalendarz Apostolstwa Modlitwy na rok 1922.* Kr. 1922 s. 207-212.

4. Nasze słońce. *Kalendarz Apostolstwa Modlitwy na rok 1923.* Kr. 1922 s. 239-242.

5. Śp. schol. Franciszek Zbiegień T. J. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 94-96.

6. Z dziejów i zagadnień radiofonii. *Prz. Powsz.* R. 44: 1927 t. 175 s. 323-329.

7. Z historii badań ciał promieniotwórczych. *Prz. Powsz.* R. 44: 1927 t. 176 s. 374-381.

8. Radiotelewizja. *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 178 s. 122-128.

9. Nowe obszary widma. *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 179 s. 346-350.

10. Rec.: M. ERNST: Astronomia sferyczna. W. 1928. *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 178 s. 377-378.

11. Zagadkowe pokrewieństwo elektronów ze światłem. *Prz. Powsz.* R. 46: 1929 t. 181 s. 250-255.

12. Rzut oka na dzisiejsze poglądy kosmologiczne. *Prz. Powsz.* R. 46: 1929 t. 182 s. 243-251.

13. Religia, fizyka i „Spasowiacy". *Prz. Powsz.* R. 46: 1929 t. 183 s. 197-202.

14. Zjawisko C. V. Ramana. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 185 s. 123-128.

15. Problem cyklów klimatycznych. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 186 s. 116-124.

16. Odległości kosmiczne w świetle najnowszych badań. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 188 s. 193-205.

17. [Przemówienie na 25-lecie Koła Towarzystwa ks. Piotra Skargi]. *Prz. Chyr.* R. 42: 1934 s. 146-149.

18. Zbiory i pracownie fizyki i chemii. W: *Księga pamiątkowa pięćdziesięciolecia Konwiktu i Gimnazjum OO. Jezuitów w Chyrowie, 1886-1936.* Kr. 1936 s. 123-124.

19. Szkice przemówień o Matce Bożej. Kr. [1946]. Wyd. Apost. Modl. 8° s. 133.

20. Rozmyślanie na pierwszy piątek. [Cykl artykułów]. *Posł. Serca Jez.* R. 75: 1946 s. 48-50, 78-80, 102-104, 141-143, 206-207; R. 76: 1947 s. 17-19, 52-54, 90-91, 122-124, 151-153, 183-185, 215-216, 249-250, 282-283, 323-324, 351-352.

21. Hymn Apostolstwa Modlitwy. Kr. [1947] Wyd. Apost. Modl. 16° s. nlb. 4. — Toż. Kr. 1949 16° s. nlb. 4.

22. Konferencje i rozmyślania o Najświętszym Sakramencie. Kr. [1947] Wyd. Apost. Modl. 8° s. 147.

23. Nieodstępny towarzysz [Katolicki różaniec]. *Posł. Serca Jez.* Chicago. R. 32: 1948 s. 273-275.

24. Kompetencje naukowego poznania. *Prz. Powsz.* R. 66: 1949 t. 227 s. 233-247, 347-356.

25. Droga krzyżowa. Kr. 1957 16° s. 21. Maszynopis powielany.

26. Postęp w życiu wewnętrznym. *Homo Dei.* R. 28: 1959 s. 164-173.

27. Serce Jezusa cierpliwe i wielkiego miłosierdzia. *Homo Dei.* R. 28: 1959 s. 354-360.

28. Gromadzki Aleksander Grzegorz (1833-1913). W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 630.

29. Pewność czy ryzyko? Dyskusje. *Znak.* R. 12: 1960 nr 7/8 s. 994-1018.

30. Chrystus pogromcą szatana. *Homo Dei.* R. 29: 1960 s. 218-226.

31. Błędy w krytyce dowodu kinetycznego teodicei. *Homo Dei.* R. 29: 1960 s. 517-524.

32. Kult Najświętszej Maryi Panny w pierwszych wiekach chrześcijaństwa. *Homo Dei.* R. 29: 1960 s. 674-677.

33. Dwa Serca. *Aten. Kapł.* T. 63: 1961 s. 241-249.

34. O wniosku z twierdzenia Gödela. *Znak.* R. 13: 1961 s. 98-101.

35. Fizyka w zagadnieniach światopoglądu. *Znak.* R. 13: 1961 s. 223-232.

36. Ostatnie wyjaśniania o warunkach o rodzajach pewności. *Znak.* R. 13: 1961 s. 552-556.

37. O dojrzałości wiernych do uczestnictwa we Mszy św. *Homo Dei.* R. 30: 1961 s. 138-144, 242-249.

38. Hortyński Feliks Maksymilian (1869-1927). W: *Pol. słow. biogr.* T. 10 s. 17-18.

39. Kazania w dziełach zbiorowych: Kazania o Niepokalanym Sercu Maryi. Opracowali księża Towarzystwa Jezusowego. W. 1946 s. 120-129, 136-152; Śladami Skargi. Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego. T. 1. Kr. 1946/47 s. 207-217; T. 2. Kr. 1947 s. 205-218; T. 3. Kr. 1947 s. 95-101; T. 4. Kr. 1947 s. 210-242; T. 7. Kr. 1948 s. 217-223; T. 8. Kr. 1948 s. 142-147.

40. Rkps: Studium o przyczynowości sprawczej, s. 364. Rkps w ATJKr., sygn. 2536.

41. Rkps: Duch Święty w nas, s. 159. Rkps w ATJKr., sygn. 2537, 2540.
42. Rkps: Kazania, konferencje, rekolekcje, s. 795. Rkps w ATJKr., sygn. 2539.
43. Rkps: Wiersze, 1942-1945, Tobie cześć!, s. 72. Rkps w ATJKr., sygn. 2526, 2535.
44. Rkps: Wiersze pogodne, 1943-1945, s. 83. Rkps w ATJKr., sygn. 2527.

II.

Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1872-1972. Kr. 1972 s. 203; DRZYMAŁA K.: Trudził się jako dobry żołnierz Chrystusa. Ks. Jan Dorda. *Homo Dei*. R. 42: 1973 s. 192-197. — ATJKr.: Catalogus prov. Galicianae SJ [1907-1918], prov. Poloniae SJ [1919-1926], prov. Poloniae Minoris SJ [1927-1971]; tamże akta personalne.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Drapiewski Teodor Hilary (1880-1942), werbista, misjonarz w Brazylii, redaktor.

Urodził się w rodzinie rolniczej Jana i Marianny z d. Gawrych w Gackach k. Drzycimia na Pomorzu. Cała rodzina w 1897 r. przeniosła się do Pelplina. Do Małego Seminarium Misyjnego w Nysie został przyjęty 16 IV 1898 r. przez bł. Arnolda Janssena. Dalsze studia odbywał w międzynarodowym Seminarium Misyjnym w St. Gabriel w Mödling pod Wiedniem. Tam odbył (od 6 IX 1903 r.) swój nowicjat, złożył śluby czasowe i wieczyste (1 XI 1907 r.). Święcenia kapłańskie otrzymał 23 II 1908 r. Potem brał udział w rocznym kursie języka polskiego na Uniw. Jagiellońskim. Przez następnych 15 lat (od maja 1909 do lipca 1924) był misjonarzem w koloniach polskich w Brazylii (Curytiba, Juiz de Fora, Cruz Machado, S. Joao de Triumpho...). Przez dwa lata był redaktorem „Gazety Polskiej w Brazylii". Był inicjatorem i współzałożycielem polskiej szkoły w Kurytybie, którą w 1924 r. podniesiono do rangi Kolegium im. Henryka Sienkiewicza. Był też sekretarzem Narodowego Związku Polskiego. W latach po I wojnie światowej włączył się w akcję pomocy dla dzieci w Polsce. Na prośbę werbistów w Polsce powrócił w 1924 roku do kraju. Powierzono mu redagowanie misyjnych czasopism werbistowskich. Stał się założycielem i redaktorem „Naszego Misjonarza" (1925), oraz „Małego Misjonarza" (1925). Pisał sporo artykułów, i opublikował książkę o świątobliwym współbracie z Brazylii, Karolu Dworaczku. Miewał referaty na zjazdach misyjnych, organizował i przeprowadzał w tym duchu rekolekcje. Jako redaktor pracował przez 6 lat, ale pełnił też różne funkcje wewnętrzne, a potem był przełożonym w różnych domach prowincji. Kilka miesięcy przed wybuchem wojny objął placówkę w diecezji pińskiej (Baranowicze). Sam jednak wybuch wojny zastał go na przełożeństwie domu rybnickiego. Tam został aresztowany jako „Erzpole" 20 V 1940 r. Przebył kolejno obozy: Dachau, Gusen i znów Dachau. Zginął zamordowany trującym gazem 8 XII 1942 r.

I.

1. Moje słówko do dzieci. *Nasz Misjonarz*. R. 2: 1926 nr 4-1.
2. „Lwów" i jego podróż do Brazylii. *Kalendarz Słowa Bożego* 1927 s. 79-91.
3. Karol Dworaczek T. S. B. *Nasz Misjonarz*. R. 5: 1929 nr 2-12; R. 6: 1930 nr 1-2, 4-5.
4. Miły gość. *Nasz Misjonarz*. R. 6: 1930 nr 3 s. 71-74.
5. „Wstawszy, rozkazał wiatru i morzu" (Mat. VIII, 26). *Kalendarz Słowa Bożego* 1930 s. 18-24.
6. Jubileusz Misjonarza. *Nasz Misjonarz*. R. 10: 1934 nr 3 s. 41-42.
7. Śp. ks. W. M. Tileczek — Administrator Apostolski Prelatury Foz do Iguassu. *Nasz Misjonarz*. R. 13: 1937 nr 6-10.
8. O. Karol Dworaczek — misjonarz w Brazylii. Górna Grupa 1938.
9. Część artykułów O. Drapiewskiego w czasopismach przez niego redagowanych jest anonimowa.
10. Rkps: Akcja Związku Misyjnego Duchowieństwa w poszczególnych krajach, s. 34.

II.

Verbum — Supplementum. Vol. Romae 1972 s. 246-252; Emigracja polska w Brazylii 100 lat osadnictwa. W. 1971 s. 68, 193, 224; 50 lat Werbistów w Polsce. Pieniężno 1973 s. 108; DWORECKI T.: Zmagania Polonijne w Brazylii. Polscy werbiści 1900-1978 s. 731. — ArSVD Pieniężno; ArSVD St Gabriel, ArSVD Generalat w Rzymie.

O. Józef Arlik SVD

Dreszler Szymon (1897-1964), muzykolog.

Urodził się 18 VII 1897 r. w Toruniu; rodzicami jego byli Tomasz, krawiec i Marianna Rojanowska. Jako uczeń Gimnazjum Toruńskiego był stypendystą Towarzystwa Pomocy Naukowej dla młodzieży Prus Zachodnich. Powołany w szeregi armii niemieckiej (1916-18) przebywał we Francji i Flandrii w konnym pułku artylerii pełniąc równocześnie obowiązki organisty w kościele garnizonowym swojej jednostki wojskowej. Po egzaminie dojrzałości (1919) był alumnem Seminarium Duchownego w Pelplinie, gdzie otrzymał 17 VI 1923 r. święcenia kapłańskie. Został wikariuszem katedralnym, nauczycielem śpiewu w Collegium Marianum i zastępczo dyrygentem chóru katedralnego oraz profesorem „ritus et cantus" w Seminarium. W latach 1924-1928 odbywał studia muzyczne w Państwowym Konserwatorium Muzycznym, pogłębiając je na Wydz. Muzykologii Uniwersytetu Poznańskiego, gdzie był uczniem ks. Wacława Gieburowskiego. Po powrocie do diecezji był wikarym w Lisewie, następnie przy katedrze w Pelplinie (1930-35) i uczył śpiewu w Collegium Marianum oraz w Szkole Organistów; pełnił obowiązki wizytatora diecezjalnego organistów i zasiadał w Komisji diecezjalnej dla egzaminowania organistów. Wykładał także muzykologię w Seminarium diec. (1934-35). Przeszedł do pracy duszpasterskiej i był proboszczem w Linowie koło Jabłonowa (1935-39). W jesieni 1939 r. był więziony przez Niemców w Grudziądzu i Chełmie; po zwolnieniu pracował w Grudziądzu jako adm. parafii św. Krzyża (1940-46). Wrócił do Pelplina i zarządzał parafią katedralną (1946-47), a w latach 1946-1964 był profesorem muzykologii i śpiewu kościelnego w Seminarium Duchownym. Objął również stanowisko dyrygenta chóru katedralnego. Ks. bp K. J. Kowalski mianował go kanonikiem gremialnym Kapituły katedralnej (1952). Należał do Komisji Egzaminacyjnej dla organistów, do Komisji Sztuki Kościelnej, a przez pewien czas był także sędzią prosynodalnym w Sądzie Biskupim (1950-55). Sporo czasu poświęcił pracy kompozytorskiej a wśród licznych jego utworów na uwagę zasługują „Kolędy na cztery głosy mieszane", „Hymn papieski", „Missa dominicalis", „Msza polska" oraz pieśni i motety, które weszły do skarbca polskiej muzyki kościelnej.

Zmarł nagle w Pelplinie 1 III 1964 r.

I.

1. Jubilacje w chorale gregoriańskim. *Muzyka Kośc.* R. 2: 1927 nr 11 s. 216-218.

2. Estetyka chorału gregoriańskiego. *Muzyka Kośc.* R. 2: 1927 nr 12 s. 234-236.

3. Muzyka kościelna w Diecezji Chełmińskiej z szczególnem uwzględnieniem pieśni ludowej [kościelnej]. *Muzyka Kośc.* R. 5: 1930 nr 1 s. 6-7; nr 2 s. 35-37. — Toż: *Oręd. Diec. Chełm.* T. 6: 1950 nr 1 s. 17-20.

4. W jaki sposób należy przeprowadzić przepisy ostatniej encykliki papieskiej o muzyce kościelnej? *Mies. Diec. Chełm.* T. 2: 1930 nr 1 s. 45-52.

5. Nieszpory niedzielne i świąteczne. Ułożył... [Pelplin 1956] Seminarium Duchowne 8° s. 15, powiel.

6. Udział wiernych we Mszy św. przez śpiew. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 9: 1958 nr 9/12 s. 336-342.

II.

Diecezja Chełmińska. Zarys historyczno-statystyczny. Pelplin 1928 s. 769; PEL-

PLIŃSKI F.: Sto lat Seminarium Duchownego w Pelplinie. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 5: 1949 nr 3 s. 227-228; K. Ch.: Zasłużony kapłan-kompozytor. *Za i Przeciw.* R. 1964 nr 21 s. 8; WAP Toruń — Zespół TPN, stypendyści syg. 253.

Ks. Henryk Mross

Drobny Emil Stanisław (1889-1948), werbista, historyk regionalny, redaktor.

Urodził się w rodzinie kolejarza Andrzeja i Pauliny z d. Bialas 15 VI 1889 r. w Tworkowie k. Raciborza. Wykształcenie zdobył u werbistów w Nysie (od 1903 r.), oraz w Międzynarodowym Seminarium Misyjnym w St. Gabriel w Mödling k. Wiednia. Tam też odbył nowicjat; śluby wieczyste złożył 3 IX 1914 r. Święcenia kapłańskie przyjął w Nysie 8 IX 1914 r. Zaraz też został powołany do wojska i pełnił funkcję kapelana dla rannych Polaków w szpitalu wojskowym w St. Gabriel w Austrii. W 1915 r. wysłano go jako kapelana wojskowego do Wilna. Po zakończeniu I wojny światowej przełożeni wysłali go do Bytomia, gdzie współpracował z O. Rochem Szajcą w redagowaniu polskich czasopism: „Skarb Rodzinny", „Dzwonek Marji", „Kalendarz Królowej Apostołów", „Posłaniec Niedzielny". Po plebiscycie przeniósł się do Rybnika. Tu rozwinął wielostronną działalność. Samodzielnie redagował dla Sodalicji Mariańskich od 1924 do 1934 r. „Dzwonek Marji". W 1934 r. zaczął wydawać czasopismo regionalne „Ziemia Rybnicka" jako organ założonego przez siebie Związku Przyjaciół Przeszłości Rybnika i Okolicy. W Małym Seminarium Misyjnym był nauczycielem historii, języka polskiego i botaniki. W tym czasie dzięki samodzielnym studiom zdobył rozległą wiedzę zwłaszcza z historii i literatury polskiej. W Domu Misyjnym w dziale biblioteki „Silesiaca" zgromadził wiele tomów dzieł śląskich i o Śląsku. Organizował także Muzeum pamiątek śląskich, zwłaszcza z czasów niewoli, plebiscytu i Powstań Śląskich. W klasztorze urządził także chyba jedyne w tych czasach większe Muzeum Etnograficzne z oryginalnych eksponatów z Nowej Gwinei, Chin, Japonii. Wywierał duży wpływ na środowisko rybnickie. W 1920 r. był organizatorem początków Gimnazjum Żeńskiego w Rybniku, był opiekunem i kapelanem harcerzy, był patronem okręgowym 16 KSM (Katol. Stowarzyszenie Młodzieży). Był autorem referatów na uroczystościach narodowych, napisał wiele wierszy okolicznościowych po polsku i po łacinie, układał treści do dokumentów kamieni węgielnych. Większych prac nie zdążył napisać, choć je planował. Poza licznymi artykułami w swoich czasopismach i w prasie miejscowej napisał kilka broszur o tematyce religijnej. Opracował też kilka monografii kościołów, kilka obszernych życiorysów, a w manuskryptach pozostawił także kilka kronik parafialnych. Za działalność literacką otrzymał oznaczenia państwowe.

Z dniem wybuchu II wojny światowej przynaglany także przez żołnierzy musiał opuścić Rybnik, aby uniknąć rozstrzelania przez najeźdźcę. Droga tułaczki prowadziła przez Rumunię, Cypr, Turcję i Ziemię Świętą do Rodezji. Trasa podyktowana była troską o sprawy duchowe i materialne polskich uchodźców. W rumuńskiej Craiova i w sąsiednich obozach był jednym z inicjatorów i organizatorów szkolnictwa dla polskich dzieci i młodzieży. W Kyrenii na Cyprze postawił pomnik z napisem w języku polskim, łacińskim, greckim i angielskim. W Rodezji początkowo przebywał w Livingstone w misji kapucynów z Irlandii, później po-

magał w północnej Rodezji w pracy misyjnej jezuitom. W końcu był proboszczem polskich uchodźców w Gotooma, a także nauczycielem w polskiej szkole, oraz wizytatorem szkolnictwa polskiego na cały kraj. Założył i prowadził szkołę zawodową, zwłaszcza warsztat stolarski, gdzie sam uczył i pracował fizycznie. Ustawicznie zbierał dla Muzeum misyjnego w Polsce eksponaty etnograficzne, geologiczne i botaniczne. Częściowo wysłał je razem z odjeżdżającymi do Polski. Umarł po katastrofie samochodowej w Gotooma dnia 29 VII 1948 r. Grób jego pozostał na włoskim cmentarzu w Gotooma.

I.

1. Nocna godzina adoracji. Dom. Mis. Polonia 1925. — Toż. Wyd. 9. Katowice 1934 Księgarnia i Druk. Katol. s. 64.
2. Ceremonie Wielkiego Tygodnia. Rybnik 1928 Polonia s. 80. Wyd. I i II.
3. Nabożeństwo za dusze opuszczone. Rybnik 1930 Dom Mis. s. 46 Wyd. I i II.
4. Ćwiczenia duchowne. Rybnik 1930 Dom Mis. s. 48.
5. Najmilsza Bogu ofiara. Rybnik 1930 Dom Mis. s. 14.
6. Kościół św. Antoniego. Rybnik 1931 s. 64.
7. Wandomira, róża afrykańska, obrazek misyjny w 4 odsłonach [całość złożona na podstawie odpisów aktorów].
8. Red.: *Ziemia Rybnicka*. (5 zeszytów od 1934-1939). — Większość artykułów redaktora O. Drobnego.
9. Około 150 większych i mniejszych artykułów w: *Skarb Rodzinny*, *Dzwonek Marji*, *Nasz Misjonarz*, *Kalendarz Królowej Apostołów*, *Kalendarz Słowa Bożego*.
10. Szereg artykułów politycznych w gazetach plebiscytowych, oraz w: *Gazecie Rybnickiej*, *Sonntagsbote* (w 1935 r.).
11. Rkps: Kronika Kokoszyc, Kronika Skrzyszowa, Kronika Tychów, Kronika Kościołów Rybnickich w Analecta Raudensis.

II.

PIOTROWSKI A.: O. Emil Drobny (zapomniany badacz przeszłości historycznej Śląska). *„Fontana"* Katowice. R. 2: 1939 nr 2 s. 10; KUBICA: Ks. Emil Drobny nie żyje. *Gość Niedz.* 12 IX 1948; OGRODZIŃSKI W.: Dzieje piśmiennictwa śląskiego. Katowice 1965 s. 324 i in.; *Verbum* — Supplementum. Vol. 26: Romae 1972 s. 302-306; 50 lat Werbistów w Polsce. Pieniężno 1973, s. 43-44, 76-77; ArSVD w Pieniężnie, ArSVD w Generalacie w Rzymie.

O. Józef Arlik SVD

Dublewski Tadeusz, krypt.: D., T. D., X. T. D., Ks. dr T. D. (1894-1945), biblista, teolog.

Urodził się 26 X 1894 r. w Prusinowicach koło Płońska jako syn Władysława i Anny z Kaczyńskich. Po skończeniu szkoły powszechnej i Seminarium Nauczycielskiego w Wymyślinie-Skępem, pracował jako nauczyciel ludowy w Brwilnie. W 1917 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Płocku i w 1921 r. wysłany został na studia do Instytutu Katolickiego w Paryżu, który ukończył otrzymując doktorat z filozofii i teologii. Święcenia kapłańskie przyjął 28 VI 1924 r. w Lisieux z rąk bpa A. Szelążka. Po skończeniu studiów teologicznych w Paryżu odbywał studia biblijne w Rzymie otrzymując licencjat nauk biblijnych. Po powrocie do kraju w 1926 r. był profesorem w Seminarium Duchownym w Płocku wykładając Pismo św. Nowego Testamentu i patrologię. Od 1930 r. pełnił urząd wicerektora Seminarium. Dał się poznać jako dobry wychowawca i wykładowca. Pracował ofiarnie w Akcji Katolickiej. Jego nauki niedzielne umieszczane w „Haśle Katolickim" przedrukowywane w ulotkach, rozprowadzane były w diecezji w tysiącach egzemplarzy. W 1938 r. został odznaczony godnością kanonika katedralnego. W czasie wojny, po rozproszeniu Seminarium, przebywał w Klukowie, a potem w Sochocinie. W sierpniu 1944 r. został aresztowany i uwięziony w Płocku. Zginął 19 I 1945 r. w przeddzień wyzwolenia w Płocku w budynku podpalonym przez Niemców.

I.

1. Wulgata w ciągu wieków i jej rewizja obecna. *Mies. Past. Płoc.* R. 21: 1926 nr 5 s. 144-146.
2. Zwiedzając Ostję. *Mies. Past. Płoc.* R. 21: 1926 nr 8 s. 301-302.
3. Z uroczystości w Asyżu. *Mies. Past. Płoc.* R. 21: 1926 nr 11 s. 418-421.
4. Kilka słów z historii i o historii religii. *Mies. Past. Płoc.* R. 22: 1927 nr 4 s. 131-135.
5. Kilka cyfr i kilka uwag. *Mies. Past. Płoc.* R. 22: 1927 nr 5 s. 176-178.
6. Dzień świętego Januarego w Neapolu. *Mies. Past. Płoc.* R. 22: 1927 nr 11 s. 379-382.
7. Ze stosunków szkolnych we Francji. *Rycerz Niepokalanej.* R. 6: 1927 nr 7 s. 203-206.
8. Zwiedzając nowe Muzeum Misyjne w Watykanie. *Mies. Past. Płoc.* R. 23: 1928 nr 7 s. 208-210; nr 8 s. 240-242.
9. Z podróży do Ziemi św. *Mies. Past. Płoc.* R. 23: 1928 nr 11 s. 339-342.
10. Z Betlejem. *Mies. Past. Płoc.* R. 23: 1928 nr 12 s. 360-362.
11. Święto Bożego Narodzenia w Betlejem. *Mies. Past. Płoc.* R. 24: 1929 nr 2 s. 47-49.
12. Kalwaria i grób Pański. *Mies. Past. Płoc.* R. 24: 1929 nr 3 s. 81-83.
13. Monety o których mowa w Ewangelii św. *Mies. Past. Płoc.* R. 24: 1929 nr 5 s. 147-149; nr 6 s. 179-181.
14. Stan katolicyzmu w Palestynie. *Mies. Past. Płoc.* R. 24: 1929 nr 8 s. 237-240.
15. Święty Augustyn — mówcą. *Mies. Past. Płoc.* R. 25: 1930 nr 8 s. 249-253.
16. Duch Ewangelii i duch antyewangeliczny. *Hasło Katol.* R. 1: 1931 nr 3 s. 3-5.
17. Niedziela III Postu. *Hasło Katol.* R. 1: 1931 nr 10 s. 90.
18. Pójdźmy do Betlejem. *Hasło Katol.* R. 1: 1931 nr 52 s. 607-608.
19. Nowoodnalezione papyrusy tekstu biblijnego w Egipcie. *Mies. Past. Płoc.* R. 27: 1932 nr 1 s. 28-29.
20. Chrystus zmartwychwstał, Alleluja! *Hasło Katol.* R. 2: 1932 nr 13 s. 144-145.
21. Losy nasze w waszych rękach. *Hasło Katol.* R. 2: 1932 nr 31 s. 371.
22. Święto Chrystusa Króla. *Hasło Katol.* R. 3: 1933 nr 44 s. 527-528.
23. Pismo święte w nauczaniu religii. *Mies. Past. Płoc.* R. 28: 1933 nr 9 s. 385-390. — Toż. w osob. odb. Płock 1933 Druk. Braci Lipków 8° s. 8.
24. W święto papieża. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 31 s. 2.
25. Wielka dynastia. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 32 s. 2; nr 33 s. 2.
26. Ewangelia, miłość, miłosierdzie. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 52 s. 2; nr 53 s. 2; nr 54 s. 2.
27. Godzina święta. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 77 s. 1.
28. Misterium Miłości. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 83 s. 1.
29. Chrystus zmartwychwstał. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 85 s. 2-3.
30. Święty Hieronim. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 229 s. 2; nr 230 s. 2; nr 231 s. 2.
31. Duch misyjny. *Głos. Mazow.* R. 1: 1933 nr 240 s. 2; nr 241 s. 2.
32. Chrystus i pogaństwo. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 246 s. 1.
33. Dzień Zaduszny. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 249 s. 1.
34. Polska. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 257 s. 1.
35. Czyńmy miłosierdzie. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 259 s. 2.
36. Adwentowe dni. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 257 s. 1.
37. Boże Narodzenie. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 292 s. 5.
38. Niedziela 20-tą po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 40 s. 476.
39. Niedziela 21 po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 41 s. 486.
40. Łukasz Ewangelista. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 41 s. 488.
41. Święto Chrystusa Króla. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 43 s. 512-513.
42. Niedziela 24 po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 44 s. 528.
43. Niedziela 25 po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 45 s. 540-541.
44. Niedziela 26 po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 46 s. 550.
45. Niedziela 27 i ostatnia po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 47 s. 564-565.
46. Niedziela 1 Adwentu. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 48 s. 576.
47. Niepokalana. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 49 s. 585.
48. Niedziela 2 Adwentu. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 49 s. 588-589.
49. Niedziela 3 Adwentu. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 50 s. 600-601.
50. Niedziela 4 Adwentu. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 51/52 s. 612.
51. Uroczystość Bożego Narodzenia. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 51/52 s. 614-615.
52. Papież. *Głos Mazow.* R. 2: 1934 nr 33 s. 4-5.
53. Duch zwycięstwa. *Głos Mazow.* R. 2: 1934 nr 114 s. 1.
54. Boże Ciało. *Głos Mazow.* R. 2: 1934 nr 122 s. 1.
55. Gdy żałobne grają dzwony. *Głos Mazow.* R. 2: 1934 nr 252 s. 1.
56. W duszy melodyjnie gra pieśń o

Ojczyźnie. *Głos Mazow.* R. 2: 1934 nr 259 s. 1.

57. Na „Święto Młodzieży". *Głos Mazow.* R. 2: 1934 nr 265 s. 1.

58. Pokój ludziom dobrej woli. *Głos Mazow.* R. 2: 1934 nr 295 s. 1.

59. Idą za gwiazdą Mędrcy... *Głos Mazow.* R. 3: 1935 nr 5 s. 1.

60. W święto całego świata katolickiego. *Głos Mazow.* R. 3: 1935 nr 36 s. 1.

61. W proch się obrócisz... *Głos Mazow.* R. 3: 1935 nr 55 s. 1.

62. Śladami Chrystusa Odkupiciela i wodza. *Głos Mazow.* R. 3: 1935 nr 94 s. 1.

63. „Czemu uciskacie lud mój". *Głos Mazow.* R. 3: 1935 nr 238 s. 2.

64. W niedzielę misyjną. *Głos Mazow.* R. 3: 1935 nr 243 s. 6.

65. Z „dziejów miłosierdzia". *Głos Mazow.* R. 3: 1935 nr 258 s. 2.

66. Brać czy dawać? Dawać czy brać? *Głos Mazow.* R. 3: 1935 nr 259 s. 1.

67. Organizacja miłosierdzia chrześcijańskiego. W: *Caritas.* Miłosierdzie chrześcijańskie w parafii. Płock 1935 s. 45-51.

68. W święto Piusa XI. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 35 s. 1.

69. Pomoc ubogim. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 62 s. 1.

70. Dwie filozofie życia. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 68 s. 1.

71. Święto życia. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 86 s. 1.

72. Akademicy na Jasnej Górze. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 120 s. 1.

73. Święci Pańscy. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 254 s. 1.

74. Dłużnikami Polski jesteśmy. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 263 s. 1.

75. Pod znakiem Betlejemskiej gwiazdy. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 299 s. 3.

76. Kościół Chrystusowy. Ewangelie święte i krótkie nauki katechizmowe na niedziele całego roku. Płock 1936. Druk. Braci Detrychów 8° [bez paginacji]. Odbitka z tyg. *Hasło Katolickie* od 1 XII do 22 XI 1936.

77. Niedziela po Nowym Roku. *Hasło Katolickie.* R. 6: 1936 nr 1 s. 4.

78. Uroczystość Świętej Rodziny. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 2 s. 16.

79. Druga niedziela po Trzech Królach. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 3 s. 28.

80. Święto Oczyszczenia N. M. Panny. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 5 s. 52.

81. Niedziela sześćdziesiątnicy. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 7 s. 76.

82. Pierwsza niedziela Postu. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 9 s. 100.

83. Trzecia niedziela Postu. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 11 s. 124.

84. Czwarta niedziela Postu. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 12 s. 135.

85. Niedziela Pasyjna. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 13 s. 149.

86. Niedziela Palmowa. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 14 s. 162.

87. Niedziela Przewodnia. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 16 s. 188-189.

88. Druga niedziela po Wielkanocy. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 17 s. 200-1.

89. Trzecia niedziela po Wielkanocy. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 18 s. 212-3.

90. Czwarta niedziela po Wielkanocy. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 19 s. 225-226.

91. Piąta niedziela po Wielkanocy. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 20 s. 237-238.

92. Trzecia niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 25 s. 297.

93. Siódma niedz. po Ziel. Świątkach. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 29 s. 349.

94. Ósma niedz. po Ziel. Świątkach. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 30 s. 361.

95. Dziewiąta niedz. po Ziel. Świątkach. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 32 s. 385.

96. Jedenasta niedz. po Ziel. Świątkach. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 33 s. 397.

97. Dwunasta niedz. po Ziel. Świątkach. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 34 s. 409.

98. Trzynasta niedz. po Ziel. Świątkach. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 36 s. 421.

99. Czternasta niedz. po Ziel. Świątkach. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 36 s. 433.

100. Uroczystość Wszystkich Świętych. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 44 s. 533.

101. Dwudziesta piąta niedziela po Ziel. Świątkach. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 47 s. 569.

102. Druga niedziela Adwentu. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 49 s. 593.

103. Czwarta niedziela Adwentu. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 51 s. 617.

104. Myśli na uroczystość Trzech Króli. *Głos Mazow.* R. 5: 1937 nr 4 s. 1.

105. Rola zwierzchności świeckiej. *Głos Mazow.* R. 5: 1937 nr 30 s. 3.

106. Gdy się mówi o wychowaniu. *Głos Mazow.* R. 5: 1937 nr 48 s. 1.

107. Apostoł inteligencji. *Głos. Mazow.* R. 5: 1937 nr 54 s. 1.

108. Chleb żywota. *Głos Mazow.* R. 5: 1937 nr 127 s. 3.

109. W dzień zaduszny. *Głos Mazow.* R. 5: 1937 nr 253 s. 1.

110. Dobro ojczyste. *Głos Mazow.* R. 5: 1937 nr 260 s. 1.

111. Dynamizm w pracy apostolskiej św. Pawła. *Mies. Past. Płoc.* R. 32: 1937 nr 11 s. 512-516.

112. Trzecia niedziela Postu. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 9 s. 127.

113. Niedziela podczas oktawy Bożego Ciała. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 22 s. 325.

114. Czwarta niedziela po Zielonych

Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 24 s. 355.

115. Dwunasta niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 32 s. 475.

116. Szósta niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 26 s. 385.

117. Dwudziesta pierwsza niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 41 s. 611.

118. Osiemnasta niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 38 s. 566.

119. Siedemnasta niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 37 s. 550.

120. Trzynasta niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 33 s. 490.

121. Pierwsza niedziela po Trzech Królach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 2 s. 21.

122. Druga niedziela po Trzech Królach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 3 s. 37.

123. Niedziela starozapustna. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 4 s. 53.

124. Niedziela mięsopustna. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 5 s. 69.

125. Pierwsza niedziela Postu. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 7 s. 99.

126. Druga niedziela Postu. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 8 s. 113.

127. Czwarta niedziela Postu. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 10 s. 143.

128. Niedziela Męki Pańskiej. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 11 s. 159.

129. Niedziela Palmowa. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 12 s. 175.

130. Niedziela Przewodnia. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 14 s. 203.

131. Druga niedziela po Wielkiejnocy. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 15 s. 219.

132. Trzecia niedziela po Wielkiejnocy. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 16 s. 233.

133. Czwarta niedziela po Wielkiejnocy. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 17 s. 249.

134. Niedziela podczas oktawy Bożego Ciała. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 19 s. 279.

135. Uroczystość Zesłania Ducha św. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 20 s. 295.

136. Trzecia niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 23 s. 339.

137. Piąta niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 25 s. 371.

138. Siódma niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 27 s. 399.

139. Ósma niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 28 s. 415.

140. Dziewiąta niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 26 s. 431.

141. Dziesiąta niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 30 s. 445.

142. Jedenasta niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 31 s. 459.

143. Piętnasta niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 35 s. 522.

144. Szesnasta niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 36 s. 536.

145. Dziewiętnasta niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 39 s. 582.

146. Dwudziesta niedziela po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 40 s. 598.

147. Obowiązki rodziców i dzieci. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 42 s. 627.

148. Sprawy misyjne. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 43 s. 647.

149. Królestwo Chrystusowe a życie społeczne. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 44 s. 657-8.

150. O ubezpieczeniach. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 45 s. 673.

151. Obowiązki przełożonych i podwładnych. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 46 s. 687.

152. Żyjmy po katolicku. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 47 s. 703.

153. O sakramentach świętych. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 48 s. 719.

154. O sakramentach świętych. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 49 s. 735.

155. O twórcy sakramentów świętych. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 50 s. 751.

156. O skuteczności sakramentów. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 51 s. 765.

157. Uroczystość Bożego Narodzenia. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 52 s. 778.

158. Charakter sakramentalny. *Hasło Katol.* R. 7: 1937 nr 52 s. 779.

159. Kościół Ciałem Chrystusa. *Mies. Past. Płoc.* R. 33: 1938 nr 10 s. 479-482.

160. Idzie rok nowy... *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 1 s. 1.

161. O szafarzu sakramentów św. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 1 s. 7.

162. O przyjmujących sakramenty św. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 2 s. 21.

163. Chrzest święty. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 3 s. 37.

164. Skutki chrztu świętego. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 4 s. 49.

165. O konieczności chrztu św. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 5 s. 65.

166. Bierzmowanie. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 6 s. 81.

167. O bierzmowaniu. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 7 s. 98.

168. Przenajświętszy Sakrament. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 8 s. 112.
169. Obecność Chrystusa w Przenajświętszym Sakramencie. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 9 s. 127.
170. Chrystus obecny w Eucharystii. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 10 s. 141.
171. Eucharystia jako ofiara. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 11 s. 157.
172. Skutki ofiary Mszy świętej. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 12 s. 173.
173. Kapłan sprawujący ofiarę Mszy świętej. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 13 s. 185.
174. Eucharystia jako sakrament. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 14 s. 201.
175. W obliczu Męki Pańskiej. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 15 s. 217.
176. Komunia święta. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 16 s. 235-236.
177. Pierwsza komunia święta dzieci. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 17 s. 249.
178. Przygotowanie do Komunii świętej. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 18 s. 263.
179. Komunia świętokradzka. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 190 s. 279.
180. Cnota pokuty. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 20 s. 295.
181. Władza odpuszczania grzechów. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 21 s. 311.
182. Sakrament pokuty. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 22 s. 325.
183. Kto może sprawować sakrament pokuty? *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 23 s. 338.
184. Konieczność sakramentu pokuty. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 24 s. 353-354.
185. Skutki sakramentu pokuty. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 25 s. 369.
186. Spowiedź i jej przymioty. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 26 s. 381.
187. Rachunek sumienia. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 27 s. 397.
188. Powtórzenie spowiedzi i spowiedź generalna. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 28 s. 415.
189. Żal za grzechy i postanowienie poprawy. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 29 s. 429.
190. Zadośćuczynienie. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 30 s. 441.
191. Tajemnica spowiedzi. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 31 s. 458.
192. Odpusty. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 32 s. 474.
193. Ostatnie namaszczenie. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 33 s. 490.
194. Ostatnie namaszczenie. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 34 s. 507.
195. Sakrament kapłaństwa. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 35 s. 521.
196. Skutki, podmiot, godność sakramentu kapłaństwa. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 36 s. 535.
197. Określenie i cele sakramentu małżeństwa. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 37 s. 551.
198. Dobrowolna zgoda istotą małżeństwa. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 38 s. 567.
199. Jedność i nierozerwalność małżeństwa. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 39 s. 581.
200. Małżeństwo jest sakramentem. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 40 s. 595.
201. Miłosierdzie w parafii jest konieczne. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 41 s. 611.
202. Wzajemne obowiązki małżeńskie. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 42 s. 627.
203. Na niedzielę misyjną. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 43 s. 643.
204. Jednym ciałem Chrystusa jesteśmy. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 44 s. 659.
205. Wszystkich Świętych. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 44 s. 665.
206. Przygotowanie do małżeństwa. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 45 s. 675.
207. Zawieranie małżeństwa. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 46 s. 691.
208. Przeszkody małżeńskie. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 47 s. 707.
209. Wielkie powołanie człowieka. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 48 s. 719.
210. Przykazania i rady ewangeliczne. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 49 s. 735.
211. Do życia wyższego dążymy. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 50 s. 751.
212. Upadek człowieka. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 51 s. 765.
213. Boże Narodzenie. *Hasło Katol.* R. 8: 1938 nr 52 s. 779.
214. Nawrót do prawdziwej kultury. Płock 1938 Druk. Braci Detrychów° s. 24.
215. W świętek rodzinie — rośnie Polska. *Głos Mazow.* R. 7: 1939 nr 5 s. 1.
216. Najświętsza Maria Panna wzorem życia. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 5 s. 65.
217. O trzeźwości. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 6 s. 83.
218. Rola człowieka w życiu chrześcijańskim. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 7 s. 91.
219. Doskonałość chrześcijańska. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 8 s. 113.
220. Święci Pańscy i Aniołowie w życiu chrześcijańskim. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 9 s. 127.
221. Obowiązek postępu w doskonałości. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 10 s. 141.
222. O środkach do doskonałości. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 11 s. 159.
223. O poznaniu samego siebie. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 13 s. 189.
224. Zmartwychwstanie. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 15 s. 217.
225. Kościół Boży wielką troską otacza duszę dziecka. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 16 s. 235.
226. O modlitwie. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 17 s. 251.

227. O kierownictwie duchownym. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 18 s. 265.
228. Regulamin życiowy. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 19 s. 279.
229. O czytaniu pism i książek duchownych. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 20 s. 295.
230. Uświęcenie stosunków społecznych. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 21 s. 309.
231. Nasz obowiązek pracy społecznej. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 23 s. 339.
232. Walka z grzechem. *Hasło Katol.* R. 9: 1939 nr 24 s. 355.

II.

„Współczesny katolicyzm w Anglii". Z odczytu ks. prof. T. Dublewskiego dla inteligencji płockiej. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 68 s. 3; Ks. prof. dr Tadeusz Dublewski kanonikiem kapituły katedralnej płockiej. *Głos Mazow.* R. 7: 1939 nr 52 s. 1; GRZYBOWSKI M.: Ks. Dublewski Tadeusz (1894-1945), dr teologii, dr filozofii, licencjat nauk biblijnych, kanonik kapituły katedralnej, zamordowany w Płocku. W: *Martyrologium duchowieństwa diecezji płockiej w latach II wojny światowej 1939-1945*, tamże bibliografia. Maszynopis w druku.

Ks. Michał Grzybowski

Dudek Wincenty, pseud.: Szukszta (1908-1978), ekumenista, redaktor, popularyzator teologii.

Urodził się 16 VII 1908 r. we wsi Ślepa Wola w ziemi grójeckiej. Naukę rozpoczął w Nowym Mieście nad Pilicą. W 1927 r. ukończył Liceum im. Piusa X we Włocławku i tutej rozpoczął studia w Wyższym Seminarium Duchownym. W roku 1933 przyjął święcenia kapłańskie z rąk bpa K. Radońskiego. Wysłany na studia w zakresie teologii dogmatycznej na Wydział Teologiczny Uniw. Warszawskiego, uzyskał dyplom magistra teologii na podstawie pracy „Psychologia wiary według pism św. Augustyna". Po studiach pracował jako wikariusz w Koninie, a następnie w Słupcy. W czasie drugiej wojny światowej musiał ukrywać się przed interesującym się jego osobą gestapo. W 1946 r. został proboszczem parafii Przedecz, a następnie dziekanem tamtejszego dekanatu. Działalność naukową wznowił w 1951 r., doktoryzując się u ks. prof. A. Pawłowskiego na podstawie rozprawy: „Stanowisko św. Augustyna w eschatologii". W 1952 r. podjął pracę naukowo-dydaktyczną w Seminarium Duchownym we Włocławku, którą prowadził do końca życia jako profesor religioznawstwa, teologii fundamentalnej i wykładowca zagadnień ekumenicznych, a także jako redaktor naczelny „Ateneum Kapłańskiego". Piastował godność kanonika honorowego kapituły włocławskiej. Zmarł 18 VII 1978 r. w rodzinnej parafii Michałkowice (archidiecezji warszawskiej), gdzie też został pochowany.

Ks. W. Dudek był człowiekiem nauki. Wszystko w swym życiu jej podporządkował. Za szczególnie bliskie sobie dyscypliny i zagadnienia uważał: eklezjologię i zagadnienia związane z problematyką objawienia. Charakterystyczną jego cechą było ujmowanie zagadnień teologicznych w aspekcie ekumenicznym.

I.

1. Psychologia wiary według pism św. Augustyna. W. 1937 Druk. Archidiec. 8° s. X, 42. Apologetyka Seminarium 6.
2. Współczesna próba religijności polskiej. *Aten. Kapł.* R. 49: 1957 t. 54 s. 382-399.
3. Z problematyki współczesnej formacji religijnej. *Aten. Kapł.* R. 50: 1958 t. 57 s. 175-191.
4. Moment kluczowy w ocenie formacji religijnej. *Aten. Kapł.* R. 51: 1959 t. 58 s. 80-96.
5. Założenia ekumenizmu katolickiego. *Aten. Kapł.* R. 55: 1963 t. 66 s. 353-361.
7. Współzależność ekumenizmu i eklezjologii. *Aten. Kapł.* R. 56: 1964 t. 67 s. 321-335.
8. Eschatologiczny charakter Kościoła pielgrzymującego i jego zjednoczenia z Kościołem niebieskim. *Aten. Kapł.* R. 57: 1965 t. 68 s. 336-350.
9. Z literatury eklezjologicznej ostat-

nich czasów. *Aten. Kapł.* R. 57: 1965 t. 68 s. 377-384.

10. Problem episkopatu w literaturze teologicznej w okresie Vaticanum I i Vaticanum II. *Aten. Kapł.* R. 58: 1966 t. 69 s. 181-190.

11. Religie niechrześcijańskie jako zadanie teologiczne w świetle Vaticanum II. *Collect. Theol.* R. 38: 1968 t. 38 f. 3 s. 5-18.

12. Zagadnienia religii niechrześcijańskich w płaszczyźnie przewodnich idei Vaticanum II. *Collect. Theol.* R. 38: 1968 t. 38 f. 4 s. 35-53.

13. Bracia odłączeni wobec ekumenicznej myśli Vaticanum II. *Aten. Kapł.* R. 60: 1968 t. 71 s. 85-94.

14. Perspektywy doktrynalnego dialogu ekumenicznego. *Aten. Kapł.* R. 60: 1968 t. 71 s. 472-487.

15. Teologiczno-naukowy dorobek Włocławskiego Seminarium Duchownego. *Aten. Kapł.* R. 61: 1969 t. 72 s. 267-300.

16. Objawienie Boże w ujęciu Konstytucji Dei Verbum. *Aten. Kapł.* R. 61: 1969 t. 72 s. 355-370.

17. Nowe oblicze teologii w świetle dekretu Unitatis redintegratio. *Aten. Kapł.* R. 61: 1969 t. 73 s. 54-69.

18. Z rozważań nad sukcesją apostolską. *Aten. Kapł.* R. 63: 1971 t. 76 s. 151-169.

19. Rozmowy ponad murami. *Aten. Kapł.* R. 64: 1972 t. 78 s. 214-221.

20. Kongres teologów polskich. *Aten. Kapł.* R. 64: 1972 t. 78 s. 354-363.

21. Działalność pisarska księdza prymasa kardynała S. Wyszyńskiego. *Aten. Kapł.* R. 64: 1972 t. 79 s. 37-44.

22. Ku rozmowom z niewierzącymi. *Aten. Kapł.* R. 65: 1973 t. 80 s. 272-381.

23. Ekumeniczny wymiar zagadnień moralnych. *Aten. Kapł.* R. 65: 1973 t. 81 s. 226-239.

24. Z literatury kopernikańskiej ostatnich lat. *Aten. Kapł.* R. 65: 1973 t. 81 s. 442-452.

25. Teologia praktyczna — konkretny wyraz świadomości Kościoła. *Aten. Kapł.* R. 66: 1974 t. 82 s. 172-185.

26. Współpraca ekumeniczna w duchu sprawiedliwości. *Aten. Kapł.* R. 66: 1974 t. t. 82 s. 404-419.

27. Nad pierwszym tomem Encyklopedii Katolickiej. *Aten. Kapł.* R. 66: 1974 t. 83 s. 117-122.

28. Ruch ekumeniczny w odnowie życia wewnętrznego. *Aten. Kapł.* R. 67: 1975 t. 85 s. 243-254.

29. Bracia odłączeni. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 1000-1002.

30. Rec.: Encyklopedia katolicka. T. 2. Lubl. 1976. *Aten. Kapł.* R. 70: 1977 t. 89 s. 141-145.

31. Istotne elementy pokuty. *Aten. Kapł.* R. 70: 1977 t. 89 s. 178-191.

32. Od Redakcji [wprowadzenie do zeszytu *Aten. Kapł.*: Katechumenat — Sakramenty inicjacji chrześcijańskiej]. *Aten. Kapł.* R. 70: 1977 t. 88 s. 181.

33. Pokutujcie i wierzcie Ewangelii. *Aten. Kapł.* R. 70: 1977 t. 88 s. 343-347.

34. Rec.: J. DOBRACZYŃSKI: Cień Ojca. W. 1977. *Aten. Kapł.* R. 71: 1978 t. 90 s. 163-166.

35. Dialog ekumeniczny. W: *Enc. katol.* T. 3 kol.1270-1277.

36. Wieczór życia — szczytowy okres życia ludzkiego. *Aten. Kapł.* R. 71: 1978 t. 90 s. 171-182.

37. Rec.: Wieczór życia. Praca zbiorowa. P. 1976. *Aten. Kapł.* R. 71: 1978 t. 90 s. 323-324.

38. Rec.: A. DEEKEN: Gdy przychodzi starość. Kr. 1977. *Aten. Kapł.* R. 71: 1978 t. 90 s. 324-326.

39. P. i J. CHAUCHARD: Starzeć się we dwoje. Kr. 1977. *Aten. Kapł.* R. 71: 1978 t. 90 s. 326-328.

40. Chalmera Thomas. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 59-60.

41. Chamier Daniel. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 61-62.

42. Chatel Ferdinand. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 104-105.

43. Cillingworth Wiliam. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 160.

II.

HANC W.: Bibliografia pozycji drukowanych śp. Księdza Wincentego Dudka. *Aten. Kapł.* R. 71: 1978 t. 91 s. 465-467; JÓŹWIAK F.: Teolog — ekumenista śp. Ksiądz Wincenty Dudek. *Aten. Kapł.* R. 71: 1978 t. 91 s. 461-465; TENŻE: Ks. Wincenty Dudek. *Kron. Diec. Włoc.* T. 61: 1978 s. 191-192; Schem. diec. włoc. 1928-1978.

Ks. Wojciech Hanc

Dudziec Piotr (1906-1970), sufragan płocki, popularyzator teologii.

Urodził się 20 X 1906 r. we wsi Rembisze parafii Goworowo w dawnym powiecie Ostrołęckim, gdzie rodzice jego Wojciech i Maria z Dumałów mieli gospodarstwo rolne. Po ukończeniu szkoły podstawowej w Goworowie uczęszczał do Gimnazjum w Ostrołęce potem w Płocku do Liceum Diecezjalnego, gdzie w 1926 r. otrzymał maturę. Seminarium Du-

chowne ukończył w Płocku otrzymując 19 VI 1932 r. święcenia kapłańskie. Dalsze studia kontynuował na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie i zdobył tam tytuł magistra teologii. Był wikariuszem w Zegrzu, a od 1934 r. wikariuszem w katedrze i wykładowcą w miejscowej szkole organistowskiej. W 1937 r. przeniesiony na prefekta do Gimnazjum w Sierpcu. W kampanii wrześniowej brał udział jako kapelan 4 pułku Strzelców Konnych w Płocku. Po kilku miesiącach pobytu w Płocku na początku 1940 r. objął opiekę duszpasterską w parafii Węgrzynowo. Aresztowany 13 XI 1940 r. przebywał w obozie w Działdowie, z którego został zwolniony i wysiedlony do Generalnej Guberni. Udał się do Kielc i tam przyjęty przez bpa Cz. Kaczmarka pracował w miejscowej kurii diecezjalnej. Do Płocka powrócił w 1947 r. Objął stanowisko kierownika Wydziału Duszpasterskiego kurii płockiej i wykłady teologii duszpasterskiej w Seminarium Duchownym. W 1949 r. otrzymał godność Szambelana Papieskiego a 28 IV 1950 r. mianowany bpem tytularnym Camuliany z przeznaczeniem na sufraganię płocką. Konsekrację przyjął 29 VI 1950 r. Z ramienia Episkopatu prowadził akcję antyalkoholową w Polsce. Był dobrodziejem wielu parafii szczególnie tam, gdzie prowadzone były prace budowlane. Zmarł nagle 13 VI 1970 r. w Nasielsku. Pochowany został w podziemiach katedry płockiej.

I.

1. Sługa Boży ksiądz Piotr Skarga, 1536-1616. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 9 s. 98; nr 10 s. 112.

2. Ks. Piotr Skarga Apostoł wiary i miłości. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 57 s. 4; nr 58 s. 4; nr 59 s. 4; nr 60 s. 4; nr 61 s. 4; nr 62 s. 4; nr 63 s. 4. — Toż w osob. odb. Płock 1936 16° s. 30.

3. Prawne podstawy Kościoła do nauczania i wychowania w szkole. *Głos Mazow.* R. 5: 1937 nr 58 s. 2; nr 59 s. 2; nr 60 s. 2; nr 61 s. 2; nr 62 s. 2; nr 63 s. 2.

4. Wschód i Zachód. Ślady schizmy i unii. *Głos Mazow.* R. 7: 1939 nr 140 s. 2; nr 141 s. 2; nr 142 s. 2; nr 143 s. 2; nr 144 s. 2; nr 145 s. 2; nr 146 s. 2; nr 147 s. 2; nr 148 s. 2; nr 149 s. 2; nr 150 s. 2; nr 187 s. 2; nr 188 s. 2; nr 189 s. 2; nr 190 s. 2; nr 191 s. 2; nr 192 s. 2; nr 194 s. 2; nr 195 s. 2; nr 196 s. 2; nr 197 s. 2; nr 198 s. 2.

5. Katechizm rzymsko-katolicki dla dzieci przystępujących do spowiedzi i Komunii świętej. Płock 1945 Druk. Zakłady Graficzne 16° s. 23.

6. Modlitwa czystego serca. *Współcz. Ambona.* R. 1: 1946 nr 4 s. 322-325.

7. Zasadnicze metody duszpasterstwa stanowego. *Mies. Past. Płoc.* R. 45: 1950 nr 9-12 s. 146-156.

8. Przemówienie wygłoszone przez J. E. bpa P. Dudzica w katedrze płockiej dnia 11 X 1958 na nabożeństwie żałobnym za spokój duszy śp. Ojca św. Piusa XII papieża. *Mies. Past. Płoc.* R. 53: 1958 nr 11 s. 235-241.

9. Szkice dziejów Seminarium Duchownego w Płocku. *Mies. Past. Płoc.* R. 56: 1961 nr 1-2 s. 29-41.

10. Streszczenie przemówienia pogrzebowego wygłoszonego przez J. E.księdza biskupa Piotra Dudźca nad trumną księdza biskupa T. P. Zakrzewskiego. *Mies. Past. Płoc.* R. 57: 1962 nr 1 s. 13-18.

11. Przemówienie wikariusza kapitulnego na przyjęciu w Seminarium Duchownym po pogrzebie. *Mies. Past. Płoc.* R. 57: 1962 nr 1 s. 18-19.

12. Przemówienie księdza biskupa wikariusza kapitulnego podczas konsekracji bpa J. Wosińskiego. *Mies. Past. Płoc.* R. 57: 1962 nr 5 s. 135-136.

13. Przemówienie J. E. ks. biskupa P. Dudźca na uroczystości konsekracji B. Sikorskiego biskupa płockiego. *Mies. Past. Płoc.* R. 59: 1964 nr 67 s. 146.

14. Przemówienie podczas ingresu bpa B. Sikorskiego do katedry płockiej. *Mies. Past. Płoc.* R. 59: 1964 nr 6-7 s. 159-160.

II.

Śmierć i pogrzeb J. E. bpa Dudźca. *Mies. Past. Płoc.* R. 65: 1970 nr 8 s. 170; Kazanie ks. kan. S. Wyczałkowskiego wygłoszone w katedrze podczas mszy św. celebrowanej 15 VI 1970 r. po sprowadzeniu zwłok z Nasielska. Tamże s. 171-173; Przemówienie bpa J. Wosińskiego podczas uroczystości pogrzebowej śp. księdza biskupa Piotra Dudźca w bazylice katedralnej płockiej w dniu 16 VI 1970 r. Tamże s. 174-177; Słowo biskupa płockiego na zakończenie uroczystości pogrzebowych śp. biskupa Piotra Dudźca wypowiedziane w katedrze 16 VI 1970 r. Tamże s. 177-178; Du-

dziec Piotr (1906-1970), mgr teologii, prepozyt kapituły katedralnej, sufragan płocki, więziony w Płocku i Działdowie. W: M. GRZYBOWSKI. Martyrologium duchowieństwa w diecezji płockiej w latach II wojny światowej 1939-1945. [Maszynopis w druku, tamże bibliografia].

Ks. Michał Grzybowski

Dulczewski Stanisław, krypt.: D., Ks. D., Ks. S. D., Ks. Dul. (1894-1978), szambelan papieski, popularyzator teologii, redaktor.

Urodził się 16 VIII 1894 r. w Kazimierzowie k. Lipna jako syn Feliksa i Feliksy z Lewandowskich. Po ukończeniu miejscowej szkoły powszechnej uczęszczał do Progimnazjum P. Topolińskiego w Płocku i tam wstąpił do Seminarium Duchownego. Święcenia kapłańskie przyjął 19 VI 1919 r. Po 2 latach pracy wikariuszowskiej przy katedrze wyjechał w 1922 r. do Francji i na Uniw. w Lille studiował ekonomię i nauki społeczne. W 1923 r. powrócił do diecezji na stanowisko prefekta Gimnazjum w Makowie. W 1928 r. przeniesiony na wikariat do Krasnosielska po 2 latach powrócił do pracy społecznej w Płocku otrzymując nominację na dyrektora Związku Robotników Chrześcijańskich, a od 1932 r. był redaktorem tygodnika „Hasło Katolickie". Od 1934 r. był proboszczem w Rogowie. Aresztowany 22 X 1939 r. był więźniem Stutthofu, Sachsenhausen i Dachau, uwolniony 29 IV 1945 r. pracował we Francji. W 1947 r. powrócił do kraju i proboszczował w Rogowie do 1948 r. Przeniósł się do Goworowa, gdzie pracował 22 lata przechodząc w 1970 r. na emeryturę. Odznaczony był w 1959 r. godnością szambelana papieskiego, a w 1963 r. prałata kustosza kolegiaty pułtuskiej. Będąc na emeryturze mieszkał w Brodnicy, gdzie zmarł 27 III 1978 r., pochowany w Goworowie.

I.

1. Dzień pierwszej Komunii św. u emigrantów polskich. *Mies. Past. Płoc.* R. 18: 1923 nr 2 s. 39-40.
2. Związek Stow. Robotn. Chrześcijańskich. *Życie Społ-Katol.* R. 1: 1930 nr 4 s. 5.
3. Paląca sprawa robotników rolnych. *Mies. Past. Płoc.* R. 25: 1930 nr 1 s. 152-153.
4. Ku rozwadze klasie panującej. *Życie Społ.-Katol.* R. 1: 1930 nr 2 s. 4.
5. Już czas. *Życie Społ.-Katol.* R. 1: 1930 nr 3 s. 4.
6. „Rerum novarum". *Życie Społ.-Katol.* R. 1: 1930 nr 6 s. 1-3; nr 7 s. 1-2; nr 8 s. 1-2.
7. Czy socjalista może być katolikiem? *Hasło Katol.* R. 1: 1931 nr 22 s. 236-237; nr 23 s. 248-249.
8. Ducha apostolskiego nam trzeba. *Hasło Katol.* R. 2: 1932 nr 7 s. 49-50.
9. Akcja katolicka. *Hasło Katol.* R. 2: 1932 nr 3 s. 26-28.
10. Obowiązek misyjny. *Hasło Katol.* R. 2: 1932 nr 43 s. 513-514.
11. Odezwa Katolickiego Towarzystwa Dobroczynności „Caritas". *Hasło Katol.* R. 2: 1932 nr 46 s. 559.
12. Niedziela 22 po Zielonych Świątkach. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 42 s. 498.
13. Śp. ks. Marcin Włostowski. *Mies. Past. Płoc.* R. 33: 1938 nr 1 s. 55-56.
14. Adoracja miesięczna. *Mies. Past. Płoc.* R. 33: 1938 nr 4 s. 162; nr 5 s. 217-218; nr 6 s. 286; nr 7 s. 345-346; nr 9 s. 422; nr 11 s. 521-522.
15. Na marginesie życia P.Z.A.K. *Mies. Past. Płoc.* R. 33: 1938 nr 6 s. 289.

II.

GRZYBOWSKI M.: Ks. Dulczewski Stanisław (1894-1978), szambelan Jego Świątobliwości, prałat kolegiaty pułtuskiej, więziony w Dachau. W: *Martyrologium duchowieństwa diecezji płockiej w latach 1939-1945.* Tamże bibliografia. [Maszynopis w druku].

Ks. Michał Grzybowski

Durzyński Stefan (1886-1980), kanonista, klasyk, redaktor.

Kapłan archidiecezji gnieźnieńskiej, urodził się 9 II 1886 w Poznaniu, był synem Stanisława i Marii. W rodzinnym mieście ukończył Gimnazjum św. Marii Magdaleny, z którego wyniósł zamiłowanie do klasyki i dobrą

znajomość starożytnych języków, zwłaszcza łaciny. Studia seminaryjne odbywał w Poznaniu i Gnieźnie, święcenia kapłańskie przyjął 14 II 1909 r.

Przez jeden miesiąc pełnił obowiązki wikariusza w Ostrzeszowie, następnie rok w Wolsztynie i rok w Kaszczorze, skąd przeniesiony został na wikariat w Poznaniu przy parafii św. Floriana na Jeżycach. Po dwóch latach skierowany na krótki czas do Mokronosu, wraca w 1914 r. do Poznania na Kapelanię przy Zakładzie Sióstr Elżbietanek. Rezydując od 1915 r. w parafii farnej, pomagał w duszpasterstwie, zajmował się działalnością w stowarzyszeniach i publikował artykuły w czasopismach kościelnych. W 1923 r. objął w Konsystorzu urząd notariusza, w l. 1924-1929 był dyrektorem konsystorskiej kancelarii, a po reorganizacji — kanclerzem Kurii Arcybiskupiej. Od 1927 r. powołany na referenta Przybocznej Kancelarii Prymasowskiej w Poznaniu, po zwolnieniu się z obowiązków kanclerskich, pełnił tę funkcję nadal aż do wybuchu II wojny światowej, mianowany w 1934 r. radcą duchownym ad honores. W szczególniejszy sposób należało do jego obowiązków układanie pism w języku łacińskim, wysyłanych do Rzymu.

Okres wojny przeżył w Poznaniu, ukrywając się przed Niemcami i prowadząc tajne duszpasterstwo. Po wyzwoleniu przeniósł się do Gniezna, gdzie objął funkcje referenta duszpasterskiego przy Kurii Metropolitalnej, został członkiem komisji administracyjnej, pełnił obowiązki spowiednika sióstr i alumnów seminaryjnych, pisał łacińskie wota dla Trybunału Prymasowskiego. Mianowany w Kapitule Prymasowskiej kanonikiem scholastykiem, stał się uroczystościowym kaznodzieją katedralnym. W 1963 r. otrzymał godność prałata kustosza z przywilejem noszenia infuły. Zmarł w Gnieźnie 12 III 1980 r.

Posiadał łatwość słowa i pióra, pisał wiersze, drukował głównie w „Przewodniku Katolickim", wydał tomik poezji łacińskiej. Pisał także wiele kazań dla „Nowej Biblioteki Kaznodziejskiej". Jako notariusz kurialny interesował się zagadnieniami prawnymi i napisał kilka artykułów z tej dziedziny. Po drugiej wojnie światowej redagował „Wiadomości Archidiecezji Gnieźnieńskiej" i opublikował w nich kilka biogramów księży.

I.

1. Jak ma spowiednik postępować wobec rezerwatów? *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 4: 1910 s. 497-501.

2. Jak postąpić wobec małżeństwa mieszanego zawartego w zborze (in foro externo co do cenzur, in foro interno co do rozgrzeszenia)? *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 5: 1911 s. 133-137.

3. Metà tà physikà. [tyt. w jęz. greckim]. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 6: 1911 s. 413-416.

4. Czego przestrzegać należy przy przyjmowaniu konwertytów [pogan lub akatolików na łono Kościoła Katolickiego]. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 9: 1913 s. 411-421.

5. Kościół Katolicki przeciwnikiem kultury. *Mies. Kośc. „Unitas"* T. 10: 1913 s. 241-245.

6. Jak obliczyć restytucję kapłanowi nie odmawiającemu przez pewien czas brewiarz? *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 11: 1914 s. 215-218.

7. O obowiązku modlitwy. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 12: 1914 s. 146-151.

8. Śmiercią umrzesz!... *Ruch Kulturalny*. R. 1: 1914 s. 285-286.

9. Nowy kodeks prawa kościelnego a tzw. małżeństwa cywilne. *Wiad. dla Duchow*. R. 6: 1919 s. 68-69.

10. Boża Męka. *Przew. Katol*. R. 25: 1919 nr 12 s. 89-90.

11. Z naszego ruchu katechetycznego. *Wiad. dla Duchow*. R. 7: 1920 s. 183-186.

12. Pierwiastek teologiczny w poezji dantejskiej. *Prz. Kośc*. [Chicago]. R. 8: 1921 s. 601-603.

13. Syntezy społecznej przesłanka nieodzowna. Przyczynek do ewolucji polskiej

myśli katolickiej. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 8: 1921 s. 673-679.

14. Do Chrystusa. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 8: 1921 s. 732-735.

15. Immaculata. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 8: 1921 s. 736-737.

16. Jedność wierzenia zasadą jedności i pomyślności narodowej. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 8: 1921 s. 738-741.

17. Zawsze jasno i otwarcie. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 8: 1921 s. 742-743.

18. Mors mystica. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 8: 1921 s. 744-746.

19. Kara wieczna. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 8: 1921 s. 747-753.

20. Rec.: N. CIESZYŃSKI: Lud jak lew się podniesie. Zbiór kazań i mów kościelno-narodowych. P. 1921. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 8: 1921 s. 639-640.

21. Stosunek kodeksu prawa kościelnego do tzw. małżeństwa cywilnego. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 9: 1922 s. 279-282.

22. Kilka słów o szkolnictwie w Polsce. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 9: 1922 s. 342-345.

23. Rec.: *Roczniki Katolickie* za Rok 1923 — tom II. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* [Poznań]. R. 1: 1924 nr 1/2.

24. Ważna wskazówka. (Pro casu mortis praesumptae). *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* [Poznań]. R. 1: 1924 nr 1/2.

25. Kilka uwag na tle życia i działalności śś. Cyryla i Metodego. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* [Poznań]. R. 1: 1924 nr 7.

26. O aktualności naszych kazań. *Wiad. Past.* Dod do *Mies. Kośc.* [Poznań]. R. 1: 1924 nr 8.

27. Rec.: F. ZBROJA: Nauki do młodzieży szkolnej. Radom 1925. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* [Poznań]. R. 2: 1925 nr 11.

28. Szlakiem Katolickiej Idei Chrystusowej. Rok 1925 — Rok jubileuszowy! — Annus Sanctus! *Wiad. dla Duchow.* R. 12: 1925 nr 7/9 s. 36-43.

29. Światło! Zbawienie! Refleksje zawsze na czasie. P. 1926 Druk. Katolicka 8° s. 48.

30. Vigilate! *Wiad. dla Duchow.* R. 13: 1926 nr 1 s. 18-21.

31. O polskie prawo małżeńskie. *Wiad. dla Duchow.* R. 13: 1926 nr 2 s. 18-19.

32. Adversarius circuit quaerens, quem devoret. *Wiad. dla Duchow.* R. 13: 1926 nr 3 s. 2-8.

33. Rec.: *Roczniki Katolickie* na R. P. 1926. *Wiad. dla Duchow.* R. 13: 1926 nr 4 s. 11-12. — Toż. *Wiadom. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* [Poznań]. R. 3: 1926 nr 5.

34. W kwestii polskiego prawa małżeńskiego. *Wiad. dla Duchow.* R. 13: 1926 nr 4 s. 19-20.

35. Czuwajcie! Ecce periculum imminens! *Wiad. dla Duchow.* R. 13: 1926 nr 11 s. 21-27.

36. Propaganda antychrystusowa a problem katolicyzmu. *Wiad. dla Duchow.* R. 13: 1926 nr 12 s. 12-16.

37. Jedność wiary zasadą jedności i pomyślności narodowej. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* [Poznań]. R. 3: 1926 nr 7.

38. Omnia in omnibus Christus. Istota i potrzeba polityki chrześcijańskiej. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* [Poznań]. R. 3: 1926 nr 10.

39. Quo vadis Polonia? *Wiad. dla Duchow.* R. 14: 1927 nr 4 s. 105-113.

40. „Cudowny Medalik" Niepokalanej Maryi Matki Jezusowej. *Przew. Katol.* R. 36: 1930 nr 48 s. 3-4.

41. On Zbawcą — Bogiem i Bogiem Litości! *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 15 s. 278.

42. Niebiańska Pani... *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 20 s. 354.

43. „By pokłonić się Królowej!". *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 33 s. 560.

44. Wprowadzajmy jak najwcześniej Chrystusa Eucharystycznego w świat dziecięcych dusz i serc. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 nr 5 s. 157-161.

45. Paroecia — Parochus. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 nr 7 s. 222-225.

46. Jedna Wielka Polska Rodzina. *Przew. Katol.* R. 41: 1935 nr 38 s. 603.

47. Ku czci Chrystusa Króla. P. 1937 Druk. Katolicka 16° s. 20.

48. Pod sztandarami Chrystusa Króla. Potulice 1937 Druk. Seminarium Zagranicznego 16° s. 24.

49. Polski maj. *Przew. Katol.* R. 44: 1938 nr 19 s. 304.

50. Rec.: A. KOCH: Homiletisches Handbuch. *Mies. Kośc.* [Poznań]. R. 53: 1938 s. 197-198.

51. Ślub. Obrazek z życia. *Głos Katol.* R. 1: 1945 nr 25 s. 5.

52. Red.: *Wiadomości Archidiecezji Gnieźnieńskiej.* R. 1: 1946 nr 1 — R. 2: 1947 nr 1.

53. Śp. Ksiądz Jan Filipiak. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 1: 1946 nr 2 s. 33-34.

54. In uno corpore unius sanguinis! Festo aniversario martyrii gloriosissimi Wojtechi-Adalberti, Apostoli-Martyri-Patroni Poloniae. P. 1947 Księg. św. Wojciecha 16° s. 72.

55. Wspomnienie pośmiertne o śp. Ks. dr. W. Gieburowskim. *Życie Muzyczne.* R. 1947 nr 3. — Toż. Odb. P. 1947 Papierodruk 8° s. 7, nlb. 1.

56. Święto — Wojciechowe 997 — 1947. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 2: 1947 nr 2 s. 83-84.

57. Na szlaku Bolesławów i Jagiello-

nów. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 2: 1947 nr 3 s. 143-144.

58. O serce czyste, o ducha prawości. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 2: 1947 nr 4 s. 188-190.

59. Grzech przeciw Duchowi Świętemu. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 2: 1947 nr 4 s. 190-193.

60. Maryjne ślubowanie. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 2: 1947 nr 4 s. 193-195.

61. Śp. Ks. Władysław Kordziński. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 3: 1948 nr 2 s. 127-129.

62. Pamięci Księdza Stanisława Tłoczyńskiego. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 13: 1958 nr 12 s. 786-790.

63. Budowanie ku Niebu. *Przew. Katol.* R. 49: 1959 nr 29 s. 450.

64. Z cyklu pt. „Matka Boska Nieustającej Pomocy". *Przew. Katol.* R. 58: 1968 nr 6 s. 63.

II.

Przew. Katol. R. 59: 1969 nr 7 s. 63; ALEKSANDROWICZ M.: Durzyński Stefan. W: *Polscy kanoniści.* Cz. 1. W. 1981 s. 108-109.

Ks. Marian Banaszak

Dworak Kazimierz (1890-1962), filozof.

Urodził się 23 I 1890 r. we wsi Koryto, parafii Czarnocin. W l. 1897-1899 uczęszczał do szkoły powszechnej w Lelowie. Od r. 1899 do 1904 uczył się w Progimnazjum w Kielcach. Po przyjęciu 11 VI 1911 r. święceń subdiakonatu wyjechał na dalsze studia teologiczne do Innsbrucka. Tam też 26 VII 1912 r. przyjął święcenia kapłańskie, a 31 X t. r. przedstawił rozprawę doktorską pt. „Paulus und die Kirche im Ephesus". Z chwilą wybuchu I wojny światowej musiał jako obywatel rosyjski przerwać studia i opuścić teren Austrii. Przeniósł się wówczas na Uniw. we Fryburgu Szwajcarskim, gdzie rozpoczął studia z zakresu filozofii. Do kraju powrócił w listopadzie 1918 r. W dniu 7 I 1919 r. rozpoczął wykłady filozofii w Seminarium Duchownym w Kielcach i prowadził je niemal do ostatnich dni swego życia. Zmarł 12 VI 1962 r.

I.

1. Dwudziestopięciolecie rządów J. E. ks. bpa Augustyna Łosińskiego w diecezji kieleckiej. Kielce 1935.

2. Zarys psychologii empirycznej. Kielce 1936.

3. Logika. Traktat filozoficzny. Kielce 1919. Msznps w Bibl. Sem. Duch. w Kielcach. T. 6 s. 77.

4. Metafizyka ogólna. Ogólne pojęcie i zasady metafizyki. Kielce 1944. T. 5 s. 252. Msznps w Bibl. Sem. Duch. w Kielcach.

5. Teoria poznania. Kielce 1957. T. 4c s. 256. Msznps w Bibl. Sem. Duch. w Kielcach.

6. Nieśmiertelność duszy ludzkiej. T. 1 s. 15. Msznps w Bibl. Sem. Duch. w Kielcach.

7. Jak postawić i rozwiązać ogólnie problem krytyczny. Kielce 1958. T. 7 s. 18.

8. Problem aprioryzmu w poznaniu. T. 7 s. 24. Msznps w Bibl. Sem. Duch. w Kielcach.

9. Wstęp do filozofii. Logika. Kielce 1919. T. 1 s. 88. Rkps w Bibl. Sem. Duch. w Kielcach.

10. O istnieniu Boga. T. 1 s. 9. Rkps w Bibl. Sem. Duch. w Kielcach.

11. Kosmologia. Kielce 1920. T. 1 s. 126. Rkps w Bibliotece Sem. Duch. w Kielcach.

12. Zarys psychologii empirycznej. Kielce 1921. T. 2 s. 200. Rkps w Bibl. Sem. Duch w Kielcach.

13. Metafizyka ogólna. Pierwsze postawy światopoglądu. Kielce 1944. T. 5a s. 197. Rkps w Bibl. Sem. Duch. w Kielcach.

14. Teoria poznania. Traktat filozoficzny. Kielce 1954. Rkps w Bibl. Sem. Duch. w Kielcach.

15. Psychologia filozoficzna. Kielce 1956. T. 8 s. 349. Rkps w Bibl. Sem. Duch. w Kielcach.

16. Problem aprioryzmu w poznaniu w filozofii św. Tomasza z Akwinu. Kielce 1961. T. 4 s. 41. Rkps w Bibl. Sem. Duch. w Kielcach.

II.

BOKSIŃSKI A.: Wspomnienia pośmiertne. Ks. prałat Kazimierz Dworak. *Kiel. Prz. Diec.* R. 1964 nr 1 s. 30-33; ŁUKOMSKI J.: Poglądy metafizyczne ks. Kazimierza Dworaka. W: *Księga jubileuszowa. 250 lat Seminarium Duchownego w Kielcach.* Kielce 1977 s. 213-220; ZUBERBIER A.: O teologii i profesorach seminarium. W: *Księga jubileuszowa, 250 lat Seminarium Duchownego w Kielcach.* Kielce 1977 s. 177-185.

Ks. Julisław Łukomski

Dybowski Mieczysław (1885-1975) profesor Uniw. Adama Mickiewicza w Poznaniu, psycholog.

Kapłan archidieczeji warszawskiej, urodził się 2 II 1885 w Kamieńcu Podolskim, tam uczęszczał do szkół i złożył maturę w 1904 r. Studia filozoficzne i teologiczne odbywał na Uniw. Jagiellońskim w Krakowie, lecz święcenia kapłańskie przyjął w rodzimej diecezji żytomierskiej 10 VII 1910 i podjął pracę duszpastersko-katechetyczną jako prefekt szkół średnich w Mohylowie Podlaskim. Zainteresowania psychologią skłoniły go w 1914 r. do wyjazdu na studia specjalistyczne do Paryża, musiał jednak wrócić do swojej diecezji jeszcze w tym samym roku z powodu wybuchu I wojny światowej. Nadal pracował jako prefekt szkół średnich i dopiero w 1919 r. mógł przenieść się do Warszawy, gdzie uczęszczał do Państwowego Instytutu Pedagogicznego na wykłady, pełniąc równocześnie obowiązki prefektowskie w jednej z szkół warszawskich. Po ukończeniu Instytutu w 1923 r. kontynuował specjalizację z psychologii na Uniw. Poznańskim i w 1925 r. uzyskał doktorat z filozofii na rozprawę „O typach woli". Nadal pracował w Warszawie, coraz częściej publikując artykuły i rozprawy naukowe z psychologii oraz podręczniki do nauczania religii w szkołach średnich.

Przez dwa lata (1933-1935) wykładał jako zastępca profesora na Uniw. Stefana Batorego w Wilnie, jednocześnie przygotowując rozprawę habilitacyjną o testach do badania typów woli. Przedstawił ją na Uniw. Poznańskim w 1934 r., a rok później podjął na nim wykłady z psychologii. Nadal jednak mieszkał w Warszawie a dojeżdżał z wykładami do Poznania, częściowo także do Wilna. W Warszawie miał zlecone wykłady na Wydziale Teologicznym, na którym zyskał tuż przed II wojną światową tytuł profesora nadzwyczajnego. Odbył kilka podróży naukowych do krajów zachodnioeuropejskich i do Ameryki Północnej.

Podczas wojny pełnił obowiązki prefekta II Żeńskiego Gimnazjum Zawodowego w Warszawie, tajnie zaś wykładał na Wydziale Teologicznym i na tajnym Uniw. Ziem Zachodnich, na którym od 1943 r. kierował Studium Psychologii. Zajęcia na tajnych kompletach prowadził także w Radomsku, gdy został tam przymusowo przesiedlony z Warszawy. Po wojnie zamieszkał w Poznaniu i podjął jako etatowy docent wykłady i ćwiczenia na Uniw. Adama Mickiewicza. Gdy 30 X 1950 odszedł na emeryturę, związał się z Katolickim Uniw. Lubelskim, wykładając na nim jako kontraktowy profesor nadzwyczajny psychologię eksperymentalną. Zrezygnował z tych zajęć w 1954 r. i znów zamieszkał w Poznaniu, oddany pracy naukowej. Zmarł 7 VIII 1975 w Wągrowcu, na własne życzenie pochowany w Poznaniu.

I.

1. Zależność wykonania od cech procesu woli. *Polskie Archiwum Psychologii.* T. 1: 1926 s. 23-42. — Toż. Odb. W. 1926 Druk. Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych 8° s. 24.

2. O typach woli. Badania eksperymentalne. Lw. 1928 Książnica — Atlas 8° s. 167, nlb. 1, tabl. 3. Prace Psychologiczne nr 6. — Wyd. 2 uzup. sposobem obliczania w punktach tzw. „siły woli". P. 1947 Księg. Akademicka 8° s. 203, nlb. 2, tabl. 4.

3. Życie katolickie. Podręcznik liturgiki. W. 1930 Druk. St. Niemiry Syn 8° s. 146, nlb. 2. — Toż. [Wyd. 2]. Życie katolickie. Podręcznik liturgiki. Quakenbruck 1947 Fundusz Duszpasterstwa Polskiego 8° s. 128.

4. Współred.: *Miesięcznik Katechetyczny i Wychowawczy.* Organ Związku Diecezjalnych Kół Księży Prefektów. R. 20: 1931 z. 8 — R. 28: 1939 z. 6/7.

5. Jezus Chrystus na tle dziejów Starego i Nowego Przymierza. Cz. 1: Stary

Testament. Podręcznik dla 1 kl. gimnazjum. W. 1931 Druk. St. Niemiry Syn 8° s. 115, nlb. 1. Toż: Jezus Chrystus na tle dziejów Starego i Nowego Przymierza. Cz. 1 i 2. P. 1955 Księg. św. Wojciecha 8° s. 308 ilustr. Toż. Wyd. 2. P. 1957 Księg. św. Wojciecha 8° s. 307, nlb. 1. — Toż. Wyd. 3. Rys. do St. Przymierza wyk. Irena Dybowska. P. .1958 Księg. św. Wojciecha 8° s. 308, ilustr. — Toż. Wyd. 4. P. 1959 Księg. św. Wojciecha 8° s. 307, nlb. 1. — Toż. Wyd. 5. P. 1960 Księg. św. Wojciecha 8° s. 307, nlb. 1.

6. How Types of Will change. *Kwart. Psycholog.* R. 2: 1931 s. 173-205. — Toż. Odb. P. 1931 4° s. 46.

7. Metodyczne błędy w wychowaniu. *Kwart. Pedagog.* R. 3: 1931 s. 36-41.

8. Porównanie woli — temperamentu testów Downey z dostosowanym do nich kwestionariuszem. *Kwart. Psycholog.* R. 4: 1933 s. 245-251. — Toż: Downey Will — Temperament Tests and a corresponding Questionnaire Experiment. *Kwart. Psycholog.* R. 4: 1933 s. 1-23. — Toż. Odb. P. 1933, 4° s. 32.

9. Testy do badania typów woli. Test I. „Drabinka". *Psychotechnika.* R. 7: 1933 z. 1 s. 31-44; z. 2 s. 83-97. — Toż. Odb. W. 1933 Pol. Tow. Psychotechniczne 8° s. 32.

10. O sposobie obserwowania dzieci. *Kwart. Psycholog.* R. 5: 1934 s. 126-153. Resumé s. 169-172. — Toż. Odb. P. 1934 8° s. 35.

11. O objawach oporu. *Kwart. Pedagog.* R. 6: 1934 s. 42-55. — Toż. Odb. W. 1934 8° s. 14, nlb. 1.

12. Życie codzienne w duchu liturgii. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 23: 1934 s. 126-131.

13. Opór dziecka i perseweracja. *Kwart. Psycholog.* R. 6: 1935 s. 139-157. Resumé s. 627-629. — Toż. Odb. P. 1935 8° s. 25.

14. Perseveration as a measure of negativism,and its astimation by means of photographs. *Kwart. Psycholog.* R. 6: 1935 s 221-236. — Toż. Odb. P. 1935 8° s. 22, tabl. 2.

15. Comment former la volonté. Essai sur la force de la volonté. *Kwart. Psycholog.* R. 7: 1936 s. 63-88. — Toż. Odb. P. 1936 8° s. 30.

16. Resolution and its Role in Activity. *Kwart. Psycholog.* R. 7: 1936 s. 337-356.

17. Liturgika. Podr. do nauki religii dla uczniów kl. 1 gimn. Poznań 1937 Księg. św. Wojciecha 8° s. 131, nlb. 1, ilustr. — Toż. Wyd. 2. Londyn 1942 Urząd do Spraw Szkolnych i Oświaty 8° s. 131, nlb. 1. — Toż. Wyd. 3. Bari 1945 Sekcja Wydawnicza 2 Korpusu 4° s. 92. — Toż. P. 1945 Księg. św. Wojciecha 8° s. 120, nlb. 4. — Toż. Podr. do nauki religii dla kl. 7 szkoły podstaw. Wyd. 5 — popraw. i uzupełn. P. 1948 Księg. św. Wojciecha 8° s. 136, nlb. 4. Toż. Wyd. 6. P. 1949 Księg. św. Wojciecha 8° s. 136, nlb. 4. — Toż. Wyd. 7. Ilustr. Irena Dybowska z wyj. rys. 1, 7, 32 oraz tabl. P. 1954 Księg. św. Wojciecha 8° s. 159, nlb. 1. — Toż. Wyd. 8. P. 1955 Księg. św. Wojciecha 8° s. 159, nlb. 1. — Toż. Wyd. 9. P. 1956 Księg. św. Wojciecha 8° s. 163, nlb. 1. — Toż. Wyd. 10. P. 1957 Księg. św. Wojciecha 8° s. 164. — Toż. Wyd. 11. P. 1958 Księg. św. Wojciecha 8° s. 163, nlb. 1.

18. La formation de la volonté et les races. *Kwart. Psycholog.* R. 8: 1937 s. 13-28. Streszcz. s. 100-103.

19. O energicznym postanowieniu. *Kwart. Pedagog.* R. 9: 1937 s. 65-74. — Toż. Odb. W. 1938 Druk. Wzorowa 8° s. 12.

20. Rec.: G. DWELSHAUVERS: L'exercice de la volonté. Paris 1935. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 26: 1937 s. 41-44.

21. Rasizm przeciw słowiańszczyźnie. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 26: 1937 s. 105-109.

22. Rec.: K. NASKRĘCKI: I. Credo, II. Dekalog, III. Życie nadprzyrodzone. W. 1931, 1936-1937. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 26: 1937 s. 236-237.

23. Rec.: J. LINDWORSKY: Psychologie der Aszese [...] Zweite Auflage. Freiburg im Breisgau 1936. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 26 1937 s. 312-316.

24. The Investigation of energetic Resolutions. *Kwart. Psycholog.* R. 9: 1938 s. 9-27. — Toż. Odb. P. 1938 8° s. 26

25. Conditions for the appearance of hypnagogic visions. *Kwart. Psycholog.* R. 10: 1939 s. 68-94. — Toż. Odb. P. 1939 Tow. Psycholog. Uniw. Pozn. 8° s. 34.

26. Działanie woli. (Na tle badań eksperymentalnych). P. 1946 Księg. Akademicka 8° s. nlb. 8, 258, nlb. 2.

27. Dojrzewanie woli, jej opóźnienie i przyspieszenie. *Kwart. Psycholog.* R. 13: 1947 s. 50-58. — Toż. P. 1947 8° s. 17.

28. Wpływ woli i typu antropologicznego na opamowanie strachu. P. 1947 Pozn. Tow. Przyj. Nauk 8° s. 36. Prace Komisji Filozoficznej. T. 7 z. 1.

29. O typach woli. Badania eksperymentalne. Wyd. 2 uzupełnione sposobem obliczania w punktach tzw. „siły woli". P. 1947 Księg. Akademicka 8° s. 203, nlb. 2, tabl. 4.

30. O formowaniu woli na podstawie wyników badań eksperymentalnych. *Pol. Sacra.* R. 1: 1948 s. 314-318. — Toż. *Kwart. Psycholog.* R. 14: 1948 s. 68-74.

31. Eucharystia. (Najśw. Sakrament). P. 1956 Księg. św. Wojciecha 16° s. 124, nlb. 4. W: *Sakramenty Święte.* Omówienie i teksty liturgiczne. 3.

32. Pokuta. P. 1956 Księg. św. Wojciecha 16° s. 135, nlb. 1, ilustr. W: *Sakramenty Święte*. 4.

33. Kapłaństwo. P. 1956 Księg. św. Wojciecha 16° s. 143, nlb. 5, ilustr. W: *Sakramenty Święte*. 6.

34. Sakramentalia. P. 1956 Księg. św. Wojciecha 16° s. 87, nlb. 5. W: *Sakramenty Święte*. 8.

35. Najczęściej spotykane braki woli. *Katecheta*. R. 2: 1958 nr 5 s. 373-381.

36. Jak poprawić brak nastroju i uczuć w działaniu. *Katecheta*. R. 2: 1958 nr 6 s. 473-483.

37. Kult Matki Najświętszej w życiu Piusa XII. *Katecheta*. R. 3: 1959 nr 1 s. 12-18.

38. Jak poprawić wahliwość woli melancholików. *Katecheta*. R. 3: 1959 nr 2 s. 101-116.

39. Jak poprawić wolę sangwinników. *Katecheta*. R. 3: 1959 nr 3 s. 179-193.

40. Jak poprawić wolę choleryków. *Katecheta*. R. 3: 1959 nr 4 s. 283-297.

41. Poprawa woli u flegmatyków. *Katecheta*. R. 3: 1959 nr 5 s. 390-403.

42. Jezus porzuca Nazaret. *Przew. Katol.* R. 49 1959 nr 9 s. 133.

43. Niewierny Tomasz. *Przew. Katol.* R. 49: 1959 nr 14 s. 214.

44. Święty Cieśla. *Przew. Katol.* R. 49: 1959 nr 17 s. 260.

45. Apostołowie po Wniebowstąpieniu Pańskim. *Przew. Katol.* R. 49: 1959 nr 19 s. 298.

46. Co dało Apostołom Zesłanie Ducha Św. *Przew. Katol.* R. 49: 1959 nr 20 s. 307.

47. ...Jak powstał hymn Magnificat. *Przew. Katol.* R. 49: 1959 nr 27 s. 419.

48. Jak poprawić wahliwość w wyborze. *Katecheta*. R. 4: 1960 nr 2 s. 89-100.

49. Czy warto wysilać się w życiu. *Katecheta*. R. 4: 1960 nr 4 s. 273-286.

50. Temperamenty i ich kształtowanie. *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* T. 24: 1960 s. 341-342.

51. O sposobach występowania celów życiowych. *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* T. 24: 1960 s. 340-341.

52. Przedstawienie celu a poznanie człowieka. *Aten. Kapł.* T. 62: 1961 s. 153-163.

53. Wola i natura. (1). Słabość woli u Polaków. Badania. *Katecheta*. R. 5: 1961 nr 3 s. 129-134.

54. Wola i natura. (2). Badanie i kształcenie woli. *Katecheta*. R. 5: 1961 nr 4 s. 205-211.

55. „Noc ciemna" świętego Józefa. Przeżycie św. Józefa opisane w Ewangelii (Mt 1, 18-25). Próba wyjaśnienia psychologicznego i teologicznego. *Aten. Kapł.* T. 65: 1962 s. 234-240.

56. Z psychologii woli. O decyzji. *Katecheta*. R. 6: 1962 nr 1 s. 29-34.

57. Z psychologii woli. O postanowieniu. *Katecheta*. R. 6: 1962 nr 3 s. 128-135.

58. O procesie woli. *Katecheta*. R. 6: 1962 nr 2 s. 73-80.

59. Zagadnienie twórczości w pracy kapłana-spowiednika. W: *Wprowadzenie do sakramentów świętych*. P. 1963 t. 2 cz. 4 s. 157-287.

60. O typach motywacji. W nawiązaniu do nauki św. Tomasza. (Badania eksperymentalne). Appendix: PASCHER Józef: Struktura osobowości chrześcijańskiej w zjednoczeniu z Bogiem. P. 1965 Księg. św. Wojciecha 8° s. nlb. 4, 338, nlb. 2.

61. Jak rozpoznać typy motywacji. *Katecheta*. T. 10: 1966 nr 2 s. 55-59.

62. Wychowawcza rola typów motywacji. *Katecheta*. R. 11: 1967 nr 1 s. 14-17.

63. Święty Józef Robotnik. *Przew. Katol.* R. 57: 1967 nr 18 s. 154.

64. Matka Nieustającej Pomocy. *Przew. Katol.* R. 57: 1967 nr 26 s. 240.

65. Wniebowzięcie Matki Boskiej w ołtarzu Kościoła Mariackiego w Krakowie. *Przew. Katol.* R. 57: 1967 nr 33 s. 289.

66. O sposobach występowania celów życiowych. *Rocz. Filoz.* R. 19: 1968 z. 4 s. 91-110.

67. Formalne kształcenie i formowanie woli. W: *Z zagadnień kultury chrześcijańskiej*. Lubl. 1973 s. 637-642.

II.

CHLEWIŃSKI Zdz.: Życie i twórczość naukowa Mieczysława Dybowskiego (bibliografia). *Summarium*. R. 24: 1975 z. 4 s. 259-266; KLIMSKI T.: O badaniach woli w pracach M. Dybowskiego. W. 1971; Nauka w Wielkopolsce. P. 1973 s. 448-450.

Ks. Marian Banaszak

Dymek Walenty (1888-1956) arcybiskup metropolita poznański, pastoralista, redaktor.

Urodził się 31 XII 1888 w Połajewie. Pochodził z rodziny chłopskiej, był synem rolnika Jana i Michaliny w Mielcarków. Uczęszczał do gimnazjum w Rogoźnie, gdzie złożył maturę w 1908 r., po czym podjął studia seminaryjne w Poznaniu. Ukończył je na tzw. kursie pastoralnym w Gnieźnie i tam przyjął 11 II 1912 r. święcenia kapłańskie. Będąc wika-

riuszem w Ostrzeszowie (1912-1916) rozwinął działalność narodową i społeczną, do której wprawił się w latach gimnazjalnych i seminaryjnych.

Z Ostrzeszowa został powołany 20 VI 1916 do pracy w Związku Katolickich Towarzystw Robotników Polskich w Poznaniu. Po ustąpieniu ks. Arkadiusza Lisieckiego ze stanowiska sekretarza generalnego tego związku objął je zastępczo, wybrany wkrótce na walnym zebraniu nowym sekretarzem generalnym. Kierował jednocześnie redakcją tygodnika związkowego „Robotnik", działał także w Związku Spółek Zarobkowych, później należał do Rady Nadzorczej Spółdzielni „Letnisko Księży — Hel", był członkiem Zarządu Stowarzyszenia św. Floriana i Zarządu Towarzystwa Obrony Społecznej, które przeciwdziałało nędzy i bezrobociu. Szczególnie udzielał się w Związku Kapłanów „Unitas", głosząc referaty o tematyce pastoralnej. W 1924 r. odbył podróż do Francji, by zapoznać się z tamtejszymi katolickimi organizacjami robotniczymi i z sytuacją polskich robotników emigrantów. W tym samym roku złożył funkcję sekretarza generalnego, a został wiceprezesem Związku K. T. R. P. i objął stanowisko sekretarza generalnego Katolickich Towarzystw Dobroczynności „Caritas". Abp Dalbor mianował go także swoim delegatem do spraw społecznych. Bogate doświadczenie w pracy społecznej przekazywał klerykom Seminarium Duchownego jako lektor praktyki duszpasterskiej i socjologii w Gnieźnie 1924-1927 i w Poznaniu 1927-1929. Przyczynił się do zorganizowania i rozwoju Katolickiej Szkoły Społecznej w Poznaniu jako członek jej Kuratorium.

Kanonik gremialny Kolegiaty Poznańskiej od 1920 r., został 15 V 1929 biskupem sufraganem i wikariuszem generalnym archidiecezji poznańskiej. Był jednocześnie od 1930 r. dziekanem, a od 1939 r. prepozytem kapituły katedralnej. Po zajęciu Poznania przez Niemców cierpiał internowanie na Ostrowie Tumskim, później zaś, od stycznia 1943 r. na probostwie parafii Matki Boskiej Bolesnej. Choć jego mieszkanie znajdowało się na podsłuchu Gestapo, utrzymywał kontakty z księżmi, ocalałymi z aresztowań i z Delegaturą rządu londyńskiego w Poznaniu, następnie w Warszawie, słał potajemnie raporty do Stolicy Apostolskiej o prześladowaniach Kościoła w tzw. Kraju Warty. Z Watykanu otrzymał nominację na administratora apostolskiego dla Polaków katolików na tym terenie, lecz nie mógł wykonywać swych uprawnień, gdyż Niemcy nie wydali statutu dla związku wyznaniowego katolików polskich. Po wojnie został 3 VII 1945 odznaczony godnością arcybiskupa tytularnego, kiedy zaś kard. A. Hlond przeszedł ze stolicy poznańskiej na warszawską, otrzymał 4 III 1946 godność arcybiskupa metropolity poznańskiego. W episkopacie polskim objął funkcję członka jego komisji głównej i przewodniczącego komisji duszpasterskiej. Po aresztowaniu kard. Wyszyńskiego kierował obradami biskupów polskich na posiedzeniu 28 IX 1953, ale nie przyjął stanowiska przewodniczącego episkopatu.

Jako arcybiskup poznański dokonał odbudowy Ostrowia Tumskiego z katedrą, którą regotyzowano, odbudowy Seminarium Duchownego i organizacyjnej struktury archidiecezjalnej, przede wszystkim jednak zajął się zorganizowaniem i rozwojem duszpasterstwa i katechizacji.

I.

1. Red.: *Robotnik.* Pismo tygodniowe Związku Katolickich Towarzystw Robotników Polskich archidiecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej. R. 12: 1916 nr 27 — R. 15: 1919 nr 23.

2. Wykład. *Kierow. Młodz.* R. 1: 1917/18 nr 1 s. 5-6.

3. Zarobki wojenne w rękach młodzieży. *Kierow. Młodz.* R. 1: 1917/18 nr 8 s. 58-60.

4. O młodzież wiejską. *Kierow. Młodz.* R. 1: 1917/18 nr 8 s. 60-61.

5. Nasze katolickie organizacje społeczne jako wykonawcy programu chrześcijańsko-społecznego. (Referat wygłoszony na zjeździe duchowieństwa wielkopolskiego). *Przew. Społ.* R. 4: 1922/23 s. 103-112.

6. Akcja katolicka w archidiecezjach gnieźnieńskiej i poznańskiej. (Studium statystyczne). *Przew. Społ.* R. 5: 1923/24 s. 38-42, 65-73, 97-103.

7. Kobieta w życiu społecznym i politycznym. (Streszczenie referatu). *Przew. Społ.* R. 5: 1923/24 s. 298-304.

8. Drogi dobroczynności katolickiej. *Przew. Społ.* R. 6: 1924/25 s. 614-619.

9. Zasady dobroczynności katolickiej. P. 1925 Nakł. „Caritas" 16° s. 28. Zagadnienia charytatywne. z. 1.

10. Związek szkołą myśli społecznej wśród robotników polskich. *Robotnik.* R. 21: 1925 nr 21.

11. Red.: *Przewodnik Miłosierdzia.* Miesięcznik Związku Towarzystw Dobroczynności „Caritas" i Rad Wyższych Konferencji św. Wincentego à Paulo Męskich i Żeńskich. Poznań. R. 6: 1927 nr 1 — R. 8: 1929 nr 5.

12. Jakie wskazania praktyczne wynikają dla życia publicznego z uświadomienia religijnego. *Pochodnia Ligi Katolickiej.* R. 5: 1927 nr 5 s. 4-8.

13. Praca charytatywna na wsi. *Przew. Społ.* R. 9: 1928 s. 265-272.

14. Program akcji charytatywnej w parafii. W: *Organizacja parafii w Polsce.* P. 1928 s. 68-73.

15. Akcja katolicka a nasze Towarzystwa robotnicze. Streszczenie referatu zjazdowego ks. kan. Dymka wiceprezesa Związku. *Robotnik.* R. 24: 1928 nr 17.

16. J. E. Ks. Biskup Dymek do robotników. *Robotnik.* R. 25: 1929 nr 45.

17. Kazanie, które J. E. Ks. biskup Dymek wygłosił podczas uroczystego nabożeństwa w kościele farnym z okazji 30 rocznicy istnienia Związku Katolickich Towarzystw Robotników Polskich. *Robotnik.* R. 26: 1930 nr 15.

18. Wiara N. Maryi P. i optymizm ducha. *Moderator.* R. 8: 1936 t. 4 s. 523-524.

19. Posłannictwo charytatywne duszpasterza. Przemówienie J. E. Ks. Biskupa Dymka. *Duszpasterz.* R. 3: 1939 nr 1 s. 2-4.

20. Religia — Jezus Chrystus — Kościół a kultura. Poznań 1939/1943. Rękopis, 2° k. nlb. 306. Biblioteka Archid. Sem. Duch., Oddział Rękopisów i Starodruków, MS 3109.

21. Jezus Chrystus: Jego życie — nauka — dzieło. Poznań 1939/1943. Rękopis, 2° k. nlb. 6, s. 118. Biblioteka Archid. Sem. Duch., Oddz. Rękopisów i Starodruków, MS 3108.

22. Dogmatyka. Poznań 1939/1943. Rękopis, 2° k. nlb. 220. Biblioteka Archid. Sem. Duch., Oddz. Rękopisów i Starodruków, MS 3106.

23. Teologia moralna. Poznań 1939/1943. Rękopis, 2° k. 14. Biblioteka Archid. Sem. Duch., Oddz. Rękopisów i Starodruków, MS 3107.

24. List Pasterski [...] wydany w dniu ingresu do prokatedry poznańskiej 30 maja 1946 r. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 1: 1946 nr 1 s. 7-16. — Toż. Pokój od Boga. List pasterski wydany w dniu ingresu 30 maja 1946 roku. *Głos Katol.* R. 2: 1946 nr 24 s. 189-191. — Toż. Odb. P. 1949 Papierodruk 8° s. 11, nlb. 1.

25. Orędzie Arcypasterskie do Kapłanów Archidiecezji Poznańskiej. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 1: 1946 nr 1 s. 20-28. — Toż. Słowo arcypasterskie do kapłanów. P. 1946 Księg. św. Wojciecha 8° s. 7, nlb. 1.

26. Orędzie Arcypasterskie do wiernych archidiecezji poznańskiej. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 1: 1946 nr 2 s. 51-56. — Toż. Najpiękniejsze zadania biskupie. Orędzie arcypasterskie do wiernych archidiecezji poznańskiej. *Głos Katol.* R. 2: 1946 nr 33 s. 262-263.

27. Orędzie Arcypasterskie do wiernych Archidiecezji Poznańskiej. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 1: 1946 nr 4 s. 163-168. — Toż. Orędzie Metropolity Poznańskiego do wiernych. *Głos Katol.* R. 2: 1946 nr 50 s. 398-399.

28. Nowy Biskup Sufragan. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 2: 1947 nr 3 s. 83-85.

29. Orędzie Arcypasterskie do wiernych Archidiecezji Poznańskiej. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 2: 1947 nr 4/5 s. 144-147.

30. Sancta sancte tractanda. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 2: 1947 nr 10 s. 302-308.

31. Tydzień Miłosierdzia. [Orędzie]. *Miess. Kośc. Archid. Pozn.* R. 2: 1947 nr 10 s. 311-313.

32. Sic agite, quasi reddituri Deo rationem. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 2: 1947 nr 11 s. 357-364.

33. Rady Parafialne. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 2: 1947 nr 11 s. 364-371.

34. Dzieło Boże ukończone. Orędzie Arcypasterskie do wiernych z okazji otwarcia odbudowanego Seminarium Duchownego. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 2: 1947 nr 12 s. 413-417.

35. Archidiecezjalne Dzieło Powołań Kapłańskich. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 2: 1947 nr 12 s. 417-420.

36. List pasterski Arcybiskupa Poznańskiego zapowiadający odbudowę Katedry Poznańskiej. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 nr 2 s. 41-48. — Toż. Odb. P. 1948 Wydział Informacji i Finansów Arcyb. Komitetu Odbudowy Katedry Pozn. 8° s. 8. — Toż. Zapowiedź odbudowy Katedry Poznańskiej. List Pasterski. *Głos Katol.* R. 4: 1948 nr 7 s. 58-59.

37. Nasze żniwo. [Orędzie]. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 nr 3 s. 77-80.

38. Tydzień Trzeźwości. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 nr 3 s. 80-83.

39. Związek (Unio) Księży Misjonarzy Dobrego Pasterza. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 nr 7/8 s. 249-253.

40. Pamięci ofiar wojny. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 nr 7/8 s. 253-255.

41. Tekst najważniejszych określeń katechizmowych. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 nr 7/8 s. 255-259.

42. Księgi parafialne. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 nr 9 s. 325-333.

43. Tydzień Miłosierdzia. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 nr 9 s. 333-335. — Toż. Orędzie Jego Ekscelencji Ks. Arcybiskupa-Metropolity Walentego Dymka na Tydzień Miłosierdzia 1948 r. *Głos Katol.* R. 4: 1948 nr 10 s. 337.

44. Uroczystość Chrystusa Króla. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 nr 9 s. 335-337.

45. „Proście tedy Pana żniwa...". *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 nr 9 s. 337-338.

46. Program nauki religii rzymsko-katolickiej w Rocznej Szkole Rolniczej lub innej szkole zawodowej. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 nr 10 s. 374-375.

47. Królewskie Kapłaństwo. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 nr 12 s. 479-481.

48. „Rodzina według Serca Bożego". *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 nr 12 s. 481-484.

49. „Bóg się rodzi...". *Głos Katol.* R. 4: 1948 nr 52 s. 429.

50. Z dziedziny miłosierdzia. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 4: 1949 nr 1 s. 5-6.

51. Po roku wytężonej pracy. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 4: 1949 nr 3 s. 83-88. — Toż. *Głos Katol.* R. 5: 1949 nr 10 s. 77, 79.

52. Wielkopostna akcja trzeźwości w r. 1949. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 4: 1949 nr 3 s. 89.

53. Namiestnikowi Chrystusowemu w hołdzie. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 4: 1949 nr 4 s. 121-125. — Toż. *Głos Katol.* R. 5: 1949 nr 13 s. 109, 111.

54. Tantum ergo Sacramentum... *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 4: 1949 nr 6 s. 204-209.

55. Piąty Tydzień Miłosierdzia. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 4: 1949 nr 10 s. 320-322.

56. Na wieczór wigilijny. *Głos Katol.* R. 5: 1949 nr 51 s. 481.

57. W sprawie odbudowy katedry poznańskiej. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 5: 1950 nr 2/3 s. 44-45.

58. Kapłani w Roku Świętym. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 5: 1950 nr 2/3 s. 45-46.

59. Apostolstwo liturgiczne w Archidiecezji Poznańskiej. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 5: 1950 nr 2/3 s. 46-48.

60. Przeczystej Dziewicy w hołdzie. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 5: 1950 nr 5/6 s. 133-134.

61. Syn Boży naszym Gościem. *Głos Katol.* R. 6: 1950 nr 38 s. 342.

62. Rozważania wigilijne. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 50 s. 403-405.

63. List Pasterski Arcybiskupa Poznańskiego na 25 rocznicę sakry biskupiej. (Odczytany w kościołach i kaplicach archidiecezji poznańskiej w uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego 2954 r.). *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 8: 1957 nr 1 s. 19-26.

64. Orędzie arcypasterskie do kapłanów archidiecezji Poznańskiej w 25 rocznicę sakry biskupiej. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 8: 1957 nr 1 s. 26-36.

65. Przemówienia 24 IX 1953 — 5 III 1955. Poznań. Rękopis, 8° s. 188. Biblioteka Archid. Sem. Duch., Oddz. Rękopisów i Starodruków, MS 1461.

66. Przemówienia 7 III — 13 XI 1955. Poznań. Rękopis, 8° s. 70. Biblioteka Archid. Sem. Duch., Oddz. Rękopisów i Starodruków, MS 1462.

II.

PIETRZAK J.: Dymek Walenty. W: *Wielkop. słow. biogr.* s. 165-166; *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 125; *Przew. Katol.* R. 35: 1929 nr 22 s. 3; *Robotnik.* R. 25: 1929 nr 21; *Mies. Kośc.* [Poznań]. R. 52: 1937 s. 52-53; *Ruch Charyt.* R. 16: 1937 nr 1 s. 1-2; *Doniesienia A. I. A. K. K.* R. 7: 1937 nr 2 s. 21-23; *Przew. Katol.* R. 43: 1937 nr 6 s. 82-83; BOGDAŃSKI F.: *Głos Katol.* R. 2: 1946 nr 22 s. 174-175; HUBERT H.: *Głos Katol.* R. 2: 1946 nr 22 s. 175; *Głos Katol.* R. 5: 1949 nr 20 s. 184, 187; *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 8 s. 57, 61; *Głos Katol.* R. 12: 1956 nr 45 s. 527, nr 46 s. 542-543; Mieczysław W.: *Przew. Katol.* R. 54:

1964 nr 27 s. 248; X. F. M.: *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 8: 1957 nr 1/2 s. 3-18; MĘDLEWSKI: Tamże s. 39-43; KOWALSKI K. J.: Tamże s. 44-49; WIETRZYKOWSKI: A.: Tamże s. 49-51; BARANOWSKI Z.: Tamże s. 51-55; JEDWABSKI F.: Tamże s. 56-57.

Ks. Marian Banaszak

Działa Emanuel Leon (1912-1979), dominikanin, pisarz religijny.

Urodził się 11 IV 1912 r. w Czernelicy, w dawnym województwie stanisławowskim z rodziców: Jana i Rozalii z domu Rzeczycka. Szkołę powszechną ukończył w swojej miejscowości rodzinnej. Do Gimnazjum uczęszczał najpierw w Horodence, a następnie w Żółkwi w l. 1927-1929, mieszkając w internacie dominikanów. W sierpniu 1929 r. przyjął w Krakowie dominikański habit i otrzymał imię zakonne Emanuel. W następnym roku, 20 sierpnia złożył profesję. W latach 1930-1933 przebywał w Krakowie i uzupełniał średnie wykształcenie. W jesieni 1933 r. wyjechał do Lwowa, gdzie przez dwa lata studiował filozofię w studium zakonnym, a następnie został wysłany do Międzynarodowego Kolegium „Angelicum" w Rzymie. Tam też otrzymał 10 VII 1938 r. święcenia kapłańskie. W 1939 r. złożył z teologii egzamin lektorski i licencjacki. W l. 1940-1941 przygotowywał się do doktoratu, przedstawił tezę i zdał egzaminy. Ponieważ praca nie ukazała się drukiem, nie uzyskał tytułu doktora.

W czasie wojny przebywał we Włoszech. W 1941 r. zapadł ciężko na gruźlicę płuc, która w mniejszym lub większym stopniu towarzyszyła mu do końca życia. Po powrocie do kraju, w 1946 r., przez dłuższy okres czasu poddawał się intensywnemu leczeniu. W l. 1951-1958 przebywał w konwencie św. Józefa w Warszawie, pełniąc obowiązki pomocnika wychowawcy kleryków. W grudniu 1958 r. został przeniesiony do Poznania. Mimo ciągle ponawiającej się choroby, Działa pozostawał człowiekiem czynnym. Wiele pisał na tematy życia wewnętrznego, z czego część ogłosił, większość pozostała w teczkach. Miał szczególny charyzmat prowadzenia ludzi chorych i znerwicowanych. Myślał o założeniu żeńskiego zgromadzenia zakonnego. W ostatnich latach swojego życia zaangażował się w ruch charyzmatyczny. Był człowiekiem wielkiej wiary.

Zmarł w Poznaniu 24 IX 1979 r.

I.

1. Dominikanie a nowoczesność. *Znak.* R. 21: 1969 nr 182 s. 997-1020. Toż samo w osob. odb. Kr. 1969 „Znak" 8° s. 27.

2. Jest wyjście. (Rzecz o skrupułach). *Przew. Katol.* 1970 nr 15 s. 134-136.

3. Najświętsza obecność. *Przew. Katol.* 1971 nr 45 s. 401.

4. Szukanie Boga. *Znak.* R. 23: 1971 nr 199 s. 133-137.

5. Wezwanie. *Przew. Katol.* 1971 nr 48 s. 425-426.

6. Błogosławiona ufność. *Przew. Katol.* 1972 nr 7 s. 55.

7. Miała 25 lat. *Przew. Katol.* 1972 nr 18 s. 159.

8. Opóźnieni w drodze. *Przew. Katol.* 1972 nr 2 s. 9-10.

9. „Pomoc braterska". *Przew. Katol.* 1972 nr 10 s. 81-82.

10. Prawo nawrócenia i pokuty. *Przew. Katol.* 1972 nr 23 s. 201-202.

11. Czy nie czekałeś przez tyle lat? *Przew. Katol.* 1973 nr 30 s. 270.

12. Godzina modlitwy. W: *Chrześcijańska odpowiedź na pytanie człowieka.* Praca zbiorowa. [W. 1973] s. 391-424.

13. Rachunek sumienia. *Przew. Katol.* 1973 nr 12 s. 103.

14. Wielkość milczenia. *W Drodze.* R. 1: 1973 nr 1 s. 40-47.

15. Wołanie ostatnich lat. *W Drodze.* R. 1: 1973 nr 3-4 s. 138-147.

16. Życie wewnętrzne. *Przew. Katol.* 1973 nr 2 s. 11.

17. Matka Boża w nas. *Przew. Katol.* 1974 nr 34 s. 4-6.

18. Pokuta dzisiaj. *W Drodze.* R. 2: 1974 nr 2 s. 17-26.

19. Pod znakiem Baranka. *W Drodze.* R. 3: 1975 nr 7 s. 30-36.

20. Świadectwo to przeminąć nie może. *W Drodze*. R. 3: 1975 nr 8 s. 99-102.
21. Prawdziwa Ikona Boża. *W Drodze*. R. 4: 1976 nr 1 s. 103-105.
22. Ziarno gorczyczne. P. 1982 Wydawnictwo „W Drodze" 8° s. 250.
23. Duchowość dominikańska. Materiały robocze. Maszyn. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, bez sygn. s. 100.
24. Księga zmarłych za okres od 1900 do 1972. W. 1972. Maszyn. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, bez sygn. s. 94.
25. Pierwsze nawrócenie. Maszyn. i materiały robocze. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, bez sygn. s. 52 i kart nlb. 25.
26. Przyjaciel osób skrupulatnych. Maszyn. i materiały robocze. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, bez sygn. s. 103, 41.

II.

KRAKÓW, Arch. Prow. Dominikanów: DZIAŁA E.: Wspomnienia (1927-1971). Maszyn. bez sygn. s. 29. ŚWIĘTOCHOWSKI R.: Materiały do słownika biograficznego dominikanów polskich; Dokumenty osobiste O. Emanuela Działa (1912-1979), teczka bez sygn.

O. Zygmunt Mazur OP

Dziasek Franciszek (1909-1971), dogmatyk.

Kapłan archidiecezji poznańskiej, syn rolnika Tomasza i Marianny z Mikołajczaków, urodził się 5 XI 1909 w Zaborowie koło Śremu. Do Gimnazjum uczęszczał w Śremie od 1922 r., oprócz nauki oddając się społecznemu działaniu w harcerstwie i w Towarzystwie Tomasza Zana. Egzamin maturalny złożył 19 V 1930 i bezzwłocznie zgłosił się do Seminarium Duchownego w Poznaniu. Seminaryjne studia filozoficzne odbył w Gnieźnie. Na wniosek rektora, ks. M. Kozala, został skierowany na dalsze studia w Rzymie, dokąd przybył 2 XI 1932 r.

Na Gregorianum uzyskał bakalaureat (1934) i licencjat (1936). Podczas wakacji, 27 IX 1936, otrzymał święcenia kapłańskie z rąk bpa W. Dymka. Przez następne dwa lata przygotowywał w Rzymie dysertację doktorską pt. „De amore amicali doctrina Ripaldae". Jej część przygotował do druku, lecz matryce zniszczyli hitlerowcy po wkroczeniu do Polski. Doktorat uzyskał w 1938 r. i został wówczas powołany na wikariat w Koźminie Wlkp., gdzie wytrwał do wybuchu II wojny światowej.

Internowany z innymi kapłanami wielkopolskimi 12 III 1940 w Bruczkowie pod Borkiem Wlkp., 15 sierpnia został przewieziony do Poznania i osadzony w Forcie VII, skąd następnego dnia w transporcie wielu więźniów wyjechał do obozu koncentracyjnego w Buchenwaldzie. Po przeszło trzech miesiącach pracy w kamieniołomach znalazł się w transporcie księży, przewiezionych do obozu koncentracyjnego w Dachau (8 XII 1940).

Po wyzwoleniu obozu chorował, pozostał więc jeszcze przez miesiąc na jego terenie. Ukończywszy rekonwalescencję objął w sierpniu funkcję kapelana szpitalnego w Freudenthal i prowadził działalność duszpasterską wśród chorych z różnych narodowości. Mianowany następnie kontraktowym kapelanem w stopniu kapitana, stał się duszpasterzem obozu wysiedleńców polskich w Waisenbergu i uczył religii w zorganizowanej tam szkole polskiej. Po krótkim pobycie w szpitalu w Heilbronn, gdzie poddał się operacji przegrody nosowej, wrócił do kraju 13 VIII 1946 r.

Wyznaczony na prefekta w poznańskim Gimnazjum im. Paderewskiego, pełnił tylko przez miesiąc te obowiązki, a dodatkowo także obowiązki wikariusza przy Kolegiacie farnej, został bowiem 23 IX 1946 powołany na stanowisko profesora teologii fundamentalnej i dogmatycznej w Seminarium Duchownym w Gnieźnie. Z momentem przeniesienia kursów teologicznych z Gniezna do odbudowanego Seminarium Duchownego w Po-

znaniu, pełnił w nim te same obowiązki profesora, obarczony dodatkowo funkcją prefekta studiów, a od 1950 r. wicerektora. W Poznaniu był nadto egzaminatorem prosynodalnym i cenzorem ksiąg treści religijnej, oddawał się głoszeniu konferencji teologiczno-religijnych dla młodzieży akademickiej i inteligencji oraz referatów na kursach duszpasterskich i zjazdach teologicznych. Dla Episkopatu opracowywał różne kwestie teologiczne i przygotowywał koncept listu pasterskiego o zwołaniu Soboru Watykańskiego II, współpracował z jasnogórskim ośrodkiem studiów mariologicznych. Przede wszystkim jednak zajmował się pracą naukową, zaopatrzony w zasobną bibliotekę najnowszych dzieł teologicznych. Nie wszystko co napisał, zdołał opublikować. W ostatnich latach życia pisał systematycznie Dziennik, opisał też swoje wspomnienia z lat wojennych. Zaangażowany w wiele prac, wyczerpał przedwcześnie swe siły, osłabione katorgą obozu koncentracyjnego. 16 XI 1964 zachorował ciężko na serce, ale nie zaniechał pracy naukowej w swoim mieszkaniu. Przyjął także w 1966 r. funkcję przewodniczącego komisji koordynacyjnej i statutowej przygotowywanego synodu poznańskiego, którego statuty w swej ostatecznej redakcji są w znacznej części jego dziełem.

Na prośbę abpa A. Baraniaka otrzymał od Jana XXIII godność tajnego szambelana (1959). Arcybiskup mianował go w 1964 r. kanonikiem gremialnym kapituły katedralnej.

I.

1. Rec.: F. MORISON: Le tombeau vide. Paris 1933. *Prz. Powsz.* T. 204: 1933 s. 104-106.

2. Sprawa dogmatyzacji Wniebowzięcia Najśw. Marii Panny. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 3: 1948 s. 281-291.

3. Ciało mistyczne Chrystusa. *Zarządz. Administracji Apost. Kam., Lub. i Prałatury Pilskiej.* R. 4: 1948 s. 238-256.

4. Czy prymat papieski jest ustanowienia Bożego? *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 4: 1949 s. 136-146.

5. Miłościwe lato 1950. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 4: 1949 s. 285-304.

6. Łaska uświęcająca progiem życia chrześcijańskiego. *Wiad. Duszp.* R. 5: 1949 s. 345-349, 377-379; R. 6: 1950 s. 1-5, 33-39, 64-70. — Toż. *Głos Katol.* R. 5: 1949 nr 44 s. 419-420, nr 46 s. 441, nr 48 s. 459-460.

7. Rok jubileuszowy 1950. *Głos Katol.* R. 5: 1949 nr 41 s. 386-381, 390.

8. Dogmat o materii. *Prz. Powsz.* T. 229: 1950 s. 131-141.

9. Niepokalana Wniebowzięta. *Wiad. Duszp.* R. 6: 1950 s. 261-269.

10. Horyzonty roku 1950. Rozważania na rok jubileuszowy w zastosowaniu hasła diecezjalnego „Łaska uświęcająca progiem życia chrześcijańskiego". *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 5: 1950 s. 20-24.

11. Kontemplacja maryjna. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 5: 1950 s. 167-172.

12. Chwała wniebowzięcia. *Głos Katol.* R. 6: 1950 nr 31 s. 287, 292.

13. Szczęście niebieskie. *Królowa Apost.* R. 36: 1950 nr 9/10 s. 142-145.

14. Rec.: I. RÓŻYCKI: Questio de natura et gratia seu reparabilitas omnium peccatorum in statu naturae purae. Kr. 1946. *Aten. Kapł.* T. 52: 1950 s. 160-162.

15. Aktualne zagadnienia filozoficzno-teologiczne w świetle encykliki „Humanae Generis". *Wiad. Duszp.* R. 7: 1951 s. 189-195, 253-261.

16. Czym jest Mistyczne Ciało Chrystusa. *Wiad. Duszp.* R. 7: 1951 s. 292-298.

17. Dogmatyczne uzasadnienie kultu Najśw. Serca Pana Jezusa. *Homo Dei.* R. 20: 1951 s. 639-653.

18. Narodziny Kościoła. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 41 s. 335.

19. Królewskie Serce Jezusa. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 42 s. 341, 343.

20. Jezus Chrystus. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 44 s. 357-359.

21. Mistyczne Ciało Chrystusa — Kościół. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 50 s. 406.

22. Matka Jezusa — Maryja. *Królowa Apost.* R. 37: 1951 nr 4 s. 42-45.

23. Przeżywanie kresu. (Choroba, starość, śmierć). *Królowa Apost.* R. 37: 1951 nr 11 s. 138-141.

24. Podstawowe prawdy o małżeństwie. *Królowa Apost.* R. 37: 1951 nr 5 s. 58-61.

25. „Kochaj — i czyń co chcesz". *Królowa Apost.* R. 37: 1951 nr 10 s. 125-127.

26. Mistyczne Ciało Chrystusa a Kościół rzymsko-katolicki. *Wiad. Duszp.* R. 8: 1952 s. 1-7.

27. Najświętsza Maryja Panna w Ciele Mistycznym Chrystusa. *Wiad. Duszp.* R. 8: 1952 s. 133-140.

28. Kościół Chrystusowy heroldem Boga. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 49 s. 336.

29. „Potrzeba... się modlić". *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 30 s. 235-236.

30. „Proście, a otrzymacie". *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 36 s. 258, 261.

31. Wyprawa do grobu apostolskiego. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 6 s. 41-43.

32. Nasz religijny obowiązek. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 50 s. 343-344.

33. Początek Mistycznego Ciała Chrystusa. *Głos Katol.* R. 8: 1952 nr 51/52 s. 347.

34. Grzech pierworodny. *Królowa Apost.* R. 38: 1953 nr 11 s. 131-133.

35. Rodzina w Mistycznym Ciele Chrystusa. *Głos Katol.* R. 9: 1953 nr 3 s. 14.

36. Najważniejsze osoby Mistycznego Ciała. *Głos Katol.* R. 9: 1953 nr 1 s. 2-3.

37. Jezus Zbawicielem. *Głos Katol.* R. 9: 1953 nr 2 s. 6.

38. Matka Chrystusa Mistycznego. *Głos Katol.* R. 9: 1953 nr 5/6 s. 25-26.

39. Chrystusowe łany. *Głos Katol.* R. 9: 1953 nr 7 s. 35.

40. Jezus — Przemieniony — Mistyczny. *Głos Katol.* R. 9: 1953 nr 11 s. 63.

41. Czyn odkupieńczy Chrystusa Pana. *Głos Katol.* R. 9: 1953 nr 17/18 s. 99-100.

42. Dobro Pokoju. *Głos Katol.* R. 9: 1953 nr 21 s. 123-125.

43. Zagadnienie chrześcijańskiej syntezy rzeczywistości. *Katecheta.* R. 1: 1957 nr 1 s. 20-28.

44. Zagadnienie długości kar czyśćcowych w związku z odprawianiem Mszy św. żałobnej za duszę Wita Stwosza. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 8: 1957 nr 12 s. 473-474.

45. Małżeństwo w świetle prawdy Bożej. *Aten. Kapł.* T. 56: 1958 s. 190-204.

46. „Po trzech dniach zmartwychwstanę" (Mt 27,63). *Katecheta.* R. 2: 1958 nr 2 s. 97-104.

47. Najświętszy Sakrament słup ognisty historii ludzkiej. *Katecheta.* R. 2: 1958 nr 3 s. 189-195.

48. Natchnione Słowo Boże. *Przew. Katol.* R. 48: 1958 nr 39 s. 540.

49. Jak Pismo św. przedstawia nadprzyrodzony świat Łaski? *Przew. Katol.* R. 48: 1958 nr 51/52 s. 718-719.

50. Stwórca natury i dawca łaski. Traktat dogmatyczny. P. 1959 Księg. św. Wojciecha 8° s. VII, nlb. 1, 522.

51. Nadprzyrodzona rzeczywistość Mistycznego Ciała Chrystusa. *Katecheta.* R. 3: 1959 nr 4 s. 279-283.

52. Rola laikatu w Kościele. *Przew. Katol.* R. 50: 1960 nr 32 s. 498.

53. Współczesne wymagania w nauczaniu dogmatyki. *Rocz. Teol.-Kanon.* T. 8: 1961 z. 3 s. 28-29.

54. Boskie Macierzyństwo. Pierwszy dogmat Maryjny. *Przew. Katol.* R. 51: 1961 nr 19 s. 291-292.

55. Niepokalane Poczęcie. Drugi dogmat Maryjny. *Przew. Katol.* R. 51: 1961 nr 20 s. 307.

56. Nienaruszone Dziewictwo i Chwalebne Wniebowzięcie. Trzeci i czwarty dogmat Maryjny. *Przew. Katol.* R. 51: 1961 nr 22 s. 339-340.

57. Nauka katolicka o Najśw. Maryi Pannie: Macierzyństwo powszechne. *Przew. Katol.* R. 52: 1962 nr 18 s. 274, 276.

58. Współudział w odkupieniu. *Przew. Katol.* R. 52: 1962 nr 20 s. 307-308.

59. Wszechpośrednictwo łask. *Przew. Katol.* R. 52: 1962 nr 21 s. 324-325.

60. Królewska godność. *Przew. Katol.* R. 52: 1962 nr 34 s. 531-532.

61. Zagadnienia chrześcijańskiej syntezy rzeczywistości. *Katecheta.* R. 6: 1962 nr 4 s. 193-204.

62. Jezus Chrystus. T. 1. Boski Posłaniec — traktat chrystologiczny. T. 2. Zbawcze misterium — traktat soteriologiczny. P. 1963 Księg. św. Wojciecha 8° s. VIII, 472; VI, 558.

63. Struktura Objawienia w ujęciu nowoczesnych teologów. W: *Pod tchnieniem Ducha Świętego.* P. 1964 s. 243-266.

64. Pośmiertny los dzieci nieochrzczonych. W: *Pod tchnieniem Ducha Świętego.* P. 1964 s. 427-456.

65. „Samoczynność" sakramentów świętych. *Aten. Kapł.* T. 68: 1965 s. 22-35.

66. Zamieszkanie Boga w duszy. *Katecheta.* R. 9: 1965 nr 4 s. 145-148.

67. Wszechpośrednictwo NMP. Dogmat Wniebowzięcia. W: *Gratia Plena.* Studium teologiczne o Bogurodzicy. P. 1965 s. 303-380.

68. Starożytna myśl chrześcijańska (św. Grzegorz Nazjanzeński). *Katecheta.* R. 10: 1966 nr 6 s. 248-253.

69. Tłum.: Wspaniałe imię Niewiasty. Przemówienie Ojca św. do członków Włoskiego Towarzystwa Genealogicznego na audiencji 29 października 1966. *Przew. Katol.* 57: 1967 nr 7 s. 53-54.

70. Rec.: N. DUNAS: Wissen um den Glauben heute [...]. Luzern und Stuttgard 1966. *Katecheta.* R. 11: 1967 nr 4 s. 190-191.

71. Rec.: L. SCHEFFCZYK: Von der Heilsmacht des Wortes. Grundzüge einer Theologie des Wortes. München 1966. *Katecheta.* R. 12: 1968 nr 1 s. 43-45.

72. Rec.: TROISFONTAINES: Ich werde leben. Was erwartet uns nach dem Tode? Rex-Verlag. Luzern-München 1966. *Katecheta.* R. 12: 1968 nr 3 s. 141-143.

73. Myśli przewodnie Millenijnego Synodu Poznańskiego. *Przew. Katol.* R. 58: 1968 nr 44 s. 402-403.

74. Projekt Statutu Rady Kapłańskiej. *Homo Dei.* R. 38: 1969 s. 47-52.

75. Rec.: Y. M. J. CONGAR: Situation et taches présentes de la Théologie. Paris 1967. *Katecheta.* R. 13: 1969 nr 1 s. 45-46.

76. Księga życia Bożego. Traktat dogmatyczny o łasce. P. 1970 Księg. św. Wojciecha 8° s. XI, nlb. 1, 733, nlb. 1.

77. Rec.: Was ist Theologie? Herausgegeben von Engelbert Neuhäusler und Elisabeth Gössmann. München 1966. *Katecheta.* R. 14: 1970 nr 1 s. 44-47.

78. Rec.: Gottfried Herzenberger, Der magische Rest. Ein Beitrag zur Entmagisierung des Christentums. Düsseldorf 1969. *Katecheta.* R. 14: 1971 nr 4 s. 189-191.

79. Rec.: G. BELLINGER: Der Catechismus Romanus und die Reformation. Paderborn 1970. *Katecheta.* R. 15: 1971 nr 2 s. 86-87.

80. Rec.: C. O'NEILL: Nouvelles approches de l'Eucharistie. Gembloux 1970. *Katecheta.* R. 15: 1971 nr 2 s. 91-92.

81. Rec.: B. BEJZE [red. pracy zbiorczej]: W nurcie zagadnień posoborowych. W. 1970. T. 4. *Katecheta.* R. 15: 1971 nr 4 s. 190-192.

82. Rec.: Colloquium salutis — Wrocławskie Studia Teologiczne. Wr. 1970. *Katecheta.* R. 15: 1971 nr 5 s. 238-240.

83. Pytania. *Przew. Katol.* R. 61: 1971 nr 41 s. 376.

84. Red.: *Poznańskie Studia Teologiczne.* P. 1972 księg. św. Wojciecha 8° s. 435, nlb. 3.

85. Słowo wstępne. W: *Poznańskie Studia Teologiczne.* P. 1972 s. 7-9.

86. Rec.: J. GALOT: La conscience de Jésus. Gembloux 1971. *Katecheta.* R. 16: 1972 nr 3 s. 141-144.

87. Rozwój dogmatu chrystologicznego. *Katecheta.* R. 17: 1973 nr 4 s. 158-162.

II.

RUMIŃSKI S.: Teolog i cierpienie (Franciszek Dziasek, 1909-1971). W: *Byli wśród nas.* P. 1978 s. 377-398.

Ks. Marian Banaszak

Elter Edmund (1887-1955), profesor Uniw. Gregoriańskiego, dogmatyk, etyk, redaktor.

Urodził się 14 XI 1887 w Zegrzynku, ziemi płockiej, był synem Henryka i Łucji z Przypkowskich. Po ukończeniu szkoły średniej w Zakładzie Naukowym im. W. Górskiego w Warszawie, wstąpił do zakonu jezuitów 15 VII 1905 r. w Starej Wsi k. Brzozowa. Po dwuletnim nowicjacie (1905-1907), uzupełniał tamże studia humanistyczne i klasyczne. (1907-1908). Filozofię studiował na Wydziale zakonnym w Nowym Sączu (1908-1910), a następnie nauczał w Starej Wsi matematyki i historii przyrody (1910-1913). Teologię studiował w Krakowie (1913-1917), a święcenia kapłańskie przyjął w czasie wojny 11 VI 1916 r. w Czechowicach. W l. 1919-1920 studiował prawo międzynarodowe na Uniw. Warszawskim. Po rocznym nauczaniu etyki i socjologii na Wydziale zakonnym w Nowym Sączu (1920-1921) uzupełniał studia etyki chrześcijańskiej na Uniw. Gregoriańskim (1921-1922) i w Instytucie Katolickim w Paryżu (1922-1923). Po powrocie do Polski wykładał etykę i historię filozofii w Nowym Sączu (1923-1926), filozofię w Seminarium Duchownym w Poznaniu (1926-1927) oraz w Uniw. Gregoriańskim (1927-1932). Po powrocie do kraju udzielał rekolekcji stanowych (1933-1935), był ojcem duchownym domu pisarzy jezuickich w Warszawie (od 1935) i redaktorem „Myśli Rekolekcyjnej" (1937-1939). Od 1939 r. był sekretarzem prowicjała, od 1945 wiceprowincjałem i w l. 1946-1948 prowincjałem prowincji wielkopolsko-mazowieckiej. W 1949 r. wyjechał do Rzymu i pełnił obowiązki ojca duchownego w Kolegium Polskim (1949-1951), a następnie był profesorem na Wydziale Prawa Kanonicznego i w Wyższym Instytucie Nauk Społecznych Uniw. Gregoriańskiego (1953-1955). Ostatnie lata życia poświęcił redakcji pierwszych dwóch tomów Sacrum Poloniae Millenium. Zmarł w Rzymie 27 VIII 1955 r.

I.

1. Węzły miłości za grobem. Kr. 1916 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 32. Głosy Katolickie R. 16 nr 193.

2. Obowiązek narodów. *Prz. Powsz.* R. 36: 1919 t. 141/2 s. 189-202.

3. Z dziedziny naszego religijno-kulturalnego ruchu. *Prz. Powsz.* R. 36: 1919 t. 141/2 s. 396-399.

4. Kilka słów o sejmowym projekcie konstytucji. *Prz. Powsz.* R. 37: 1920 t. 147/8 s. 216-228.

5. Benedykt XV o współżyciu narodów. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 149/50 s. 81-92.

6. Najwyższe prawo. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 149/50 s. 329-335.

7. Indeks i jego uzasadnienie. *Wiara i Życie.* R. 1: 1921 s. 145-151.

8. Rec.: N. H. BRAILSDORF: Liga Narodów. W. 1920. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 149/50 s. 138-139.

9. Rec.: O. HALECKI: Liga Narodów. P. 1920. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 149/50 s. 196.

10. Długość dnia roboczego w świetle etyki. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 160 s. 26-37.

11. Un ouvrage inconnu de Hervé Nédellec. *Gregorianum.* R. 4: 1923 s. 211-240 i w osob. odb. Romae 1923 8° ss. 40.

12. Oblicze katolickiej Francji. *Wiara i Życie.* R. 4: 1924 s. 195-202.

13. Rec.: N. POLITIS: La Justice Internationale. Hachette. Paris 1924. *Prz. Powsz.* R. 42: 1925 t. 166 s. 336.

14. Norma honestatis ad mentem S. Thomae. *Gregorianum.* R. 8: 1927 s. 337-357.

15. De naturali hominis beatitudine ad mentem scholae antiquioris. *Gregorianum.* Vol. 9: 1928 s. 269-306.

16. Sitne in doctrina S. Thomae locus pro imperfectionibus positivis non peccaminosis? *Gregorianum.* R. 10: 1929 s. 20-51.

17. Compedium Philosophiae Moralis. Romae apud Universitatem Gregorianum 1931 8° s. 288. — Toż wyd. 2. Romae 1934. — Toż wyd. 3. Romae 1950 8° s. 324.

18. Religia i jej nakazy. Konferencje rekolekcyjne dla inteligentnych mężczyzn. Kr. 1933 Wyd. Ks. Jez. 8° s. 124, 1 nlb.

19. Czy poznamy się za grobem? Kr. 1934 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 15, 1 nlb. — Toż. Kr. [1936] Wyd. Apost. Modl. 16° s. 35, 1 nlb. — Toż. Kr. [1947] Wyd. Apost. Modl. 16° s. 35, 1 nlb. Por. poz. 1.

20. Dogmat jako współczynnik wychowania. *Mies. Katech. Wychow.* R. 24: 1935 s. 165-177.

21. Autorytet prawa. *Prz. Powsz.* R. 53: 1936 t. 212 s. 129-136.

22. Na czym polega istota rekolekcyjnej metody św. Ignacego? *Myśl Rekol.* R. 1: 1937 s. 139-157. — Toż. *Nasze Wiad.* T. 11: 1935-1938 s. 6-20.

23. Od Redakcji. *Myśl Rekol.* R. 1: 1937 s. 3-6.

24. Jaki zasadniczy nastrój powinny budzić rekolekcje w duszy rekolektanta? *Myśl Rekol.* R. 1: 1937 s. 325-330.

25. O kobiecie współczesnej. *Myśl Rekol.* R. 1: 1937 s. 331-349.

26. Wyd.: Trzy rozmyślania na 1-szy dzień ćwiczeń duchownych [Z papierów O. L. de Grandmaison]. *Myśl Rekol.* R. 1: 1937 s. 273-283.

27. Rekolekcje wielkopostne — ich swoisty charakter. *Myśl Rekol.* R. 2: 1938 s. 1-8.

28. Na marginesie głośnej książki Georga. *Myśl Rekol.* R. 2: 1938 s. 24-29.

29. Wzbudźmy w sobie ducha pierwszych chrześcian. Szkic rekolekcji parafialnych. *Myśl Rekol.* R. 2: 1938 s. 76-93.

30. Czy dążenie do doskonałości wszystkich obowiązuje? *Myśl Rekol.* R. 2: 1938 s. 97-104.

31. Rekolekcje dla zakonnic. *Myśl Rekol.* R. 2: 1938 s. 124-131.

32. Zadania Akcji Katolickiej w rekolekcyjnej dziedzinie. *Myśl Rekol.* R. 2: 1938 s. 305-312.

33. Technika prowadzenia rekolekcji zamkniętych. *Myśl Rekol.* R. 2: 1938 s. 313-317.

34. Rec.: R. PLUS: Meditations pour religieuses. Toulouse 1938. *Myśl Rekol.* R. 2: 1938 s. 398-399.

35. Rec.: A. ROZWADOWSKI: Życie wewnętrzne według nauk i życia św. Magdaleny Marii Barat. P. 1935; T. KALKSTEIN: Życie wewnętrzne M. Celiny Borzęckiej. P. 1936. *Myśl Rekol.* R. 2: 1938 s. 399.

36. Dar Boży — Szkic nauk rekolekcyjnych. *Myśl Rekol.* R. 3: 1939 s. 81-96.

37. Szkoła mądrości życiowej. *Myśl Rekol.* R. 3: 1939 s. 97-103.

38. Czy nie chybione próba? Na marginesie dzieła ks. prof. Zdzisława Obertyńskiego: „Zmartwychwstańcy a niepokalanki. [W. 1949] 8° s. 96.

39. Problem społeczno-politycznej przebudowy świata. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 4: 1952 s. 435-469.

40. Wrogowie Stolicy Apostolskiej są wrogami Polski. *Życie* [Londyn]. R. 1953 s. 21. Pod pseudonimem Romanus.

41. W czym tkwi błąd prof. Kota? *Życie* [Londyn. R. 1954 s. 28.

42. Adam Kochański T. J. najwybitniejszy przedstawiciel Polski na europejskim terenie naukowym u schyłku XVII wieku. *Sacr. Pol. Mill.* T. 1: 1954 s. 209-251.

43. Przedmowa [do:] SZOSTKIEWICZ Z.: Katalog biskupów obrz. łac. przedrozbiorowej Polski. *Sacr. Pol. Mill.* T. 1: 1954 s. 393-395.

44. Wyd.: ZAMOYSKI L.: Mémoire sur le Prince Adam Czartoryski. *Sacr. Pol. Mill.* T. 2: 1955 s. 193-203.

45. Wyd.: GAGARIN I. S.: Notice sur l'action de la Société de Jésus sur la conversion de l'Orient et notamment de la Russie. *Sacr. Pol. Mill.* T. 2: 1955 s. 205-228.

46. Wstęp do: SEMENENKO P.: Dziennik. Rzeczy polskie i słowiańskie. *Sacr. Pol. Mill.* T. 2: 1955 s. 229-237.

II.

Śp. Edmund Elter T. J. *Sacr. Pol. Mill.* T. 2. Rzym 1955 s. 7-14; LASOŃ F.: Śp. O. Edmund Elter T. J. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 18 [1955] s. 7-12; [Nekrolog] *Arch. Hist. S. J.* Vol. 24: 1955 s. 536-537; LASOŃ F.: Wspomnienie pośmiertne. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 7: 1956 s. 67-72; LASOŃ F.: Wykaz bibliograficzny twórczości naukowo-literackiej śp. O. Edmunda Eltera T. J. *Nasze Wiad.* Chicago Nr 19 [1956] s. 41-45; SIWEK P.: Katoliccy filozofowie i psychologowie polscy zagranicą, 1939-1964. *Sacr. Pol. Mill.* T. 11: Rzym 1965 s. 509-511; Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1872-1972. Kr. 1972 s. 203-204; KIETLICZ-WOJNACKI W.: Polskie osiągnięcia naukowe na obczyźnie. Lubl. 1980 s. 266. — ATJKr.: Katalogi prowincji za lata 1906-1955.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Fajęcki Aleksander (1881-1944), kanonista, historyk Kościoła, redaktor. Urodził się 23 IV 1881 r. w Warszawie, syn Walentego i Celestyny z Wodczyńskich. Gimnazjum ukończył w 1899 r. w Warszawie i wstąpił tamże do Seminarium Duchownego. Święcenia kapłańskie przyjął w 1904 r. Był kolejno wikariuszem w Łodzi, Zgierzu i Białej Rawskiej. Od 1906 r. kontynuował studia w Akademii Duchownej w Petersburgu, gdzie uzyskał stopień magistra teologii. W 1910 r. został prefektem szkół średnich w Warszawie, a od 1913 r. wikariuszem parafii św. Krzyża. W 1912 r. wszedł do redakcji Podr. enc. kośc., a w 1914 r. objął redakcję Wiad. Archid. Warsz. W 1918 r. został mianowany kanclerzem Kurii Metropolitalnej Warszawskiej, a w 1923 r. proboszczem parafii św. Andrzeja w Warszawie i na tym stanowisku wytrwał do śmierci w 1944 r. Dodatkowo pełnił obowiązki dziekana parafii warszawskich (od 1935), wizytatora szkół warszawskich i wikariusza generalnego. Zmarł 4 III 1944 r. w Warszawie.

I.

1. Podatki w dawnym prawie polskim. W: *Podr. enc. kośc.* T. 31/32 s. 251-254.

2. Redagował dział prawno-kościelny. *Prz. Katol.* R. 49: 1911 [i następne].

3. Redagował dział prawny w: *Podr. enc. kośc.* T. 35/36: 1912 — T. 43/44: 1916, tamże liczne artykuły.

4. Sądownictwo kościelne. W: *Podr. enc. kośc.* T. 35/36 s. 85-88.

5. Sądownictwo kościelne w Polsce. W: *Podr. enc. kośc.* T. 35/36 s. 88-89.

6. Seminarium. W: *Podr. enc. kośc.* T. 35/36 s. 174-178.

7. Seminaria duchowne w Polsce. W: *Podr. enc. kośc.* T. 35/36 s. 178-190.

8. Sędzia polubowny (arbiter). W: *Podr. enc. kośc.* T. 35/36 s. 222-223.

9. Sobór. W: *Podr. enc. kośc.* T. 35/36 s. 341-348.

10. Prawodawstwo świeckie o nauczaniu religii u nas w szkołach początkujących i średnich. *Wiad. Archid. Warsz.* R. 1913.

11. Przyjdź Panie Jezu. [Modlitewnik]. W. 1913.

12. Stolica Apostolska. W: *Podr. enc. kośc.* T. 37/38 s. 141-149.

13. Suspensa. W: *Podr. enc. kośc.* T. 37/38 s. 227-228.

14. Świadek. W: *Podr. enc. kośc.* T. 37/38 s. 233-235.

15. Świętopietrze w Polsce. W: *Podr. enc. kośc.* T. 37/38 s. 260-264.

16. Synod diecezjalny. W: *Podr. enc. kośc.* T. 37/38 s. 305-308.

17. Synod prowincjalny. W: *Podr. enc. kośc.* T. 37/38 s. 308-310.

18. Szkolnictwo. W: *Podr. enc. kośc.* T. 37/38 s. 386-402.

19. Testament. W: *Podr. enc. kośc.* T. 39/40 s. 136-141.

20. Warmińskie biskupstwo. W: *Podr. enc. kośc.* T. 41/42 s. 106-109.

21. Wileńska diecezja. W: *Podr. enc. kośc.* T. 41/42 s. 293-297.

22. Redagował: *Wiad. Archid. Warsz.* 1914-1921. Tamże liczne nekrologi i recenzje.

23. Polskie szkoły ludowe wobec Kościoła. *Wiad. Archid. Warsz.* R. 1916.

24. Bibliografia do dziejów archidiecezji. *Wiad. Archid. Warsz.* R. 1918.

25. Uroczystości i dokumenty związane z kardynalatem naszego Arcypasterza [kard. Kakowskiego]. *Wiad. Archid. Warsz.* R. 1920.

26. Red.: *Wiad. Kośc. dla Wiernych w Parafii św. Andrzeja w Warszawie* 1923-1944.

27. Nauka religii w b. Królestwie Polskim. (Stosunek prawa cywilnego do kanonicznego). W. 1926 8° s. 46.

28. Istniejące zakony w Polsce. *Pol. Przew. Katol.* R. 1: 1927 s. 73-157.

29. Rec.: B. GŁADYSZ: X. Maciej Kazimierz Sarbiewski a reforma hymnów

brewiarzowych za czasów papieża Urbana VIII. P. 1927. *Prz. Katol.* R. 65: 1927 s. 187.

30. Święta obowiązkowe a zniesione. *Wiad. Archid. Warsz.* R. 18: 1928 s. 338-342.

31. Z dziejów organizacji Archidiecezji Warszawskiej. *Aten. Kapł.* T. 22: 1928 s. 156-161.

32. Duszpasterstwo miejskie. W: *Pamiętnik kursu duszpasterskiego w Warszawie.* W. 1929.

33. Wspomnienia z konklawe. *Aten. Kapł.* T. 32: 1929 s. 149-152.

34. Znajomość parafii w mieście. W: *Duszpasterstwo miejskie.* W. 1930 s. 69-83.

35. Wychowańcy b. Akademii Petersburskiej z Archidiecezji Warszawskiej. *Wiad. Archid. Warsz.* R. 1933.

36. Uwagi dotyczące aktów stanu cywinego, prowadzonych przez księży proboszczów. *Wiad. Archid. Warsz.* R. 25: 1935 s. 129-131.

37. Biskupie ćwierćwiecze kardynała Kakowskiego. *Aten. Kapł.* T. 42: 1938 s. 209-220. — Toż w osob. odb. Włocławek 1938 s. 14.

38. Biskupi z naszej Almy. (Katalog biskupów 1842-1918). W. 1938.

39. Dudrewicz Ignacy (1837-1914). W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 449.

40. Ustawodawstwo świeckie w Cesarstwie Rosyjskim i w Królestwie Polskim odnośnie do wykładów religii w szkołach elementarnych i średnich. Rkps pracy magisterskiej.

II.

OLSZAMOWSKA-SKOWROŃSKA Z.: Fajęcki Aleksander. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 345-346, tamże literatura; WYSOCKI J.: Fajęcki Aleksander. W: *Polscy kanoniści.* Cz. 1. W. 1981 s. 119-121.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Faliński Karol, krypt.: F., X..., X. F., C. R., X. K. F., Ks. K. Fal. Z. Z. (1876-1922), zmartwychwstaniec, popularyzator teologii, publicysta.

Urodził się w Kamionce Strumiłowej ,daw. woj. lwowskie), jako syn Józefa i Marii z Litwinów Falińskich. Uczył się na miejscu. Szkołę średnią ukończył we Lwowie, jako alumn Małego Seminarium Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. Formację zakonną otrzymał w nowicjacie krakowskim, gdzie 14 II 1898 r. złożył śluby. Studia teologiczne odbył na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie, uzyskując stopnie naukowe. Święcenia kapłańskie otrzymał 28 X 1901 r. Początkowo był prefektem zakładu wychowawczego w Krakowie, następnie we Lwowie, współpracując też z miejscową „Gazetą Kościelną" i wykładając w Seminarium nauczycielskim. W 1911 r. wyjechał do USA, gdzie rozwinął ożywioną działalność w Chicago, pisując do „Dziennika Chicagoskiego", jako redaktor działu religijnego (1913-1921) oraz do „Przeglądu Kościelnego", w którym zamieszczał obszerne artykuły treści biblijnej i religijnej. Pracował też w zmartwychwstańczych parafiach chicagoskich: św. Jana Kantego 1911-1913 i 1916-1918; św. Jadwigi 1913-1915; św. Stanisława Kostki 1915/16 i 1920/1; św. Jacka 1918-1920 i dojeżdżał do parafii Najśw. Serca Jezusowego w Kitchener (Ontario, Canada). Ostatnie lata życia spędził w Europie, pracując w parafii Najśw. Zbawiciela w Warszawie (1921/2) i w Misji Polskiej zmartwychwstańców w Wiedniu. Zmarł nagle w pociągu pod Tarnowem 25 VII 1923 r., w drodze na odpoczynek do rodzinnego miasta.

I.

1. Ks. Hlinka przed sądem węgierskim. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 138.

2. Z Francji. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 176.

3. Ateizm w szkole. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 176.

4. Z prasy periodycznej [polemika ze S. Dzbańskim, atakującego wiedeńskich zmartwychwstańców w „Słowie Polskim" nr 150]. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 192.

5. W sprawie domów robotniczych we Lwowie. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 201.

6. Z Rzymu: Odkrycia w katakumbach. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 201-202.

7. Beatyfikacja Joanny d'Arc. W: Kro-

nika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 221-222, 234-235.

8. Z Czech... Z Rosji. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 254-255.

9. Z Rzymu: Wybór Caetani'ego. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 255.

10 Wstępny wykład Loisy'go w Collège de France. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 nr 255.

11. List biskupów angielskich do francuskich z powodu beatyfikacji Joanny d'Arc. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 267-268.

12. Beatyfikacje 25 kwietnia i 2 maja. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 277.

13. Młodzież katolicka na posłuchaniu u Ojca św. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 277-178.

14. Uroczyste otwarcie Uniwersytetu Ludowego w Bolonii. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 278.

15. Uroczystości orleańskie. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 278-279.

16. Z Belgii: 75 rocznica Uniwersytetu Katolickiego w Lowanium. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 279.

17. Marynarze amerykańscy w Marsylii. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 292.

18. Pierwsza uroczysta procesja z Przenajświętszym Sakramentem w Anglii po kilku wiekach. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 292-193.

19. Z Rzymu: Nowy Instytut Biblijny. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 301.

20. Śp. o. Palmieri T. J. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 301-302.

21. Archikonfraternia literacka w Warszawie. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 302.

22. Stanowisko katolików w parlamencie włoskim. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 314-316.

23. Z Francji: Kardynał Andrieux przed sądem. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 341.

24. Jeszcze dwa wypadki z prześladowania Kościoła we Francji. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 341-342.

25. Dwudziestopięciolecie rządu katolickiego w Belgii. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 341-342.

26. Książe indyjski umiera w drodze do Lourdes. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 342.

27. Wybory w Holandii. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 342.

28. Pięćdziesięciolecie Kolegium Północnej Ameryki w Rzymie. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 232-243.

29. Z Francji: Prześladowanie Kościoła. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 367.

30. Niezależny kościół na wyspach filipińskich. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909.

31. Z Rosji: Agitacja przeciw ustawie o tolerancji religijnej. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 377-378.

32. Uroczystości połtawskie. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 378.

33. Z Guberni Kijowskiej. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 378.

34. Islam w Austrii. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 378.

35. Z ruchu katolickiego w Bazylei. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 nr 30 s. 378-379.

36. Cześć błogosławionego Bogumiła. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 nr 33 s. 413.

37. Komisja Biblijna Rzymska. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 413.

38. Żydzi a prasa. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 413.

39. Wolnomularze. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 413.

40. Z Rzymu... Ze Szwajcarii... Z Paryża... Z Wenecji. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 413-414.

41. XX Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny w Kolonii od 4 do 8 sierpnia. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 nr 34 s. 427-428; nr 36 s. 452; nr 37 s. 465-466; Korzyści Kongresów Eucharystycznych. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 nr 35 s. 440.

42. Międzynarodowy Kongres Psychologiczny. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 nr 34 s. 428.

43. Jezuita aeronautą. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 428-429.

44. Zmiana obrządku. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 429.

45. Z Bolonii. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 429.

46. Zebranie katolików we Wrocławiu. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 429.

47. Broszura „o błędach katolików". W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 439.

48. Mer zakazuje i nakazuje kiedy dzwonić. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 439-440.

49. Wydatki na cele kultów w Prusach. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 440.

50. Młodzież katolicka w Niemczech. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 440.

51. Reforma finansowa a Polacy. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 440.

52. Wychodźstwo z Galicji do Ameryki i Prus. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 440.

53. Statystyka kryminalna Galicji. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 440-441.

54. Poseł rosyjski przy Watykanie. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 441.

55. Wandalizm w Barcelonie. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 441.

56. Zjazd bractw prawosławnych w Wilnie. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 nr 37 s. 464-465.

57. Znowu Barbara Ubryk. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 476-477; Prawda o Barbarze Ubryk. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 499-500.

58. Z Włoch: Znieważenie biskupa. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 522.

59. Murri. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 522-523.

60. Z Francji: Znieważanie kościołów i kaplic. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 523.

61. Złote słowa. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 523.

62. „De pêche" skażona. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 523.

63. „Biskup" mariawicki. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 534.

64. Wice protestanckie. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 534.

65. Bernadetta Soubirous. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 534-535.

66. Laicyzacja szkół a zbrodniczość. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 535.

67. Z Rosji... Z Aosty... Z Lizbony. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 535.

68 Agitacja prawosławia. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 562.

69. Okólnik gubernatora kijowskiego o małżeństwach mieszanych na Ukrainie. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 562.

70. Gawidner o zniesieniu klasztorów w Anglii. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 562

71. Z Belgii: Kongres katolicki. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 575.

72. Konwent masoński w Paryżu. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 575-576.

73. Liga nauczania. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 576.

74. Organizacja katolików we Francji. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 585.

75. Wola Piusa X... Wskazówki Piusa X. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 585.

76. Z Francji: Przeciw roznoszeniu listów w niedzielę. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 600; Walka z biskupami, s. 653-654.

77. Nowy list Piusa X do katolików francuskich. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 44.

78. Beatyfikacja Bernadetty. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 46.

79. Co sądzą Anglicy o neutralności szkół francuskich. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 46.

80. Z Królestwa Polskiego: List pseudobiskupa. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 85.

81. Włocławek: Rozporządzenia diecezjalne. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 85.

82. Z Francji: Bazylika na Montmartre. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 85.

83. Zasądzenie dzienników. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 85-86.

84. Z Belgii: Listy pasterskie. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 86.

85. Zasady nowoczesnej pedagogiki we Francji. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 86.

86. Katolicy francuscy a wybory do parlamentu. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 126.

87. Strajk dzieci szkolnych [we Francji]. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 126-127.

88. Ciekawy „podstęp" proboszcza. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 127.

89. Niszczenie kościołów we Francji. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 139.

90. Z Belgii: Odznaczenie kardynała Mercier. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 139-140.

91. Protest ludności hiszpańskiej przeciwko szkołom neutralnym. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 167.

92. Anegdota o Leonie XIII i kard. Czackim. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 178.

93. Z Hiszpanii: List biskupów hiszpańskich [do francuskich]. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 231-232.

94. Apoteoza samobójcza. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 232.

95. Z Francji: Biskupi wobec wyborów. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 256-257.

96. Z Hiszpanii: Rocznica Jakuba Balmesa. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 257.

97. Ze Słowaczyzny w czasie przedwyborczym. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 314-315, 339.

98. Nowy metropolita mohylewski. W: Kronika kościelna. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 338-339.

99. Wiadomości welehradzkie. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 339.

100. Dział religijny. Wstęp. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 116 [dod.] s. 4.

101. Uroczystość Świętej Trójcy [dnia 18 maja]. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 116 s. 4.

102. Uroczystość Bożego Ciała [dnia 22 maja]. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 116 s. 4.

103. Druga niedziela po [Zielonych] Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 122 [dod.] s. 4.

104. Uroczystość Serca Jezusowego [dnia 30 maja]. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 122 s. 4.

105. O bractwach, a w szczególności o Bractwie Przenajświętszego Serca Jezusa. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 122 s. 4.

106. Bractwa w Polsce. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 122 s. 4.

107. Protestant nawrócony. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 122 s. 4.

108. Niedziela trzecia po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 127 [dod.] s. 4.

109. Prawdy wiary. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 127 s. 4.

110. Czy istnieje Bóg? *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 133 [dod.] s. 6; nr 139 [dod.] s. 4; nr 145 [dod.] s. 4; nr 151 [dod.] s. 4.

111. Niedziela czwarta po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 133 [dod.] s. 6.

112. Niedziela piąta po Świątkach: Sprawiedliwość faryzejska... Sprawiedliwość chrześcijańska... O gniewie i zelżywości... Czy każdy gniew jest grzeszny? *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 139 [dod.] s. 4.

113. Czy Pan Bóg stworzył świat? *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 145 [dod.] s. 4.

114. Niedziela szósta po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 145 [dod.] s. 4.

115. Niedziela siódma po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 151 [dod.] s. 4.

116. Uroczystość Ś[więty]ch Apostołów Piotra i Pawła. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 151 s. 4.

117. Niedziela ósma po Świątkach [6 lipca]. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 157 [dod.] s. 4.

118. Boże Ciało. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 157 s. 4.

119. Niedziela dziewiąta po Świątkach [13 lipca]. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 162 [dod.] s. 4.

120. Dziesiąta niedziela po Świątkach [20 lipca]. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 168 [dod.] s. 4.

121. Święto Najświętszej Maryi Panny Szkaplerznej [3 niedziela lipca]. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 168 s. 4.

122. Uroczystość Porcjunkuły [d. 2 sierpnia]. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 174 [dod.] s. 4.

123. Jedenasta niedziela po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 174 s. 4.

124. Dwunasta niedziela po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 180 [dod.] s. 4.

125. Trzynasta niedziela po Świątkach [10 sierpnia]. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 186 [dod.] s. 4.

126. Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny [d. 15 sierpnia]. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 186 s. 4.

127. Niedziela czternasta po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 192 [dod.] s. 4.

128. Święty Jacek apostoł północy [16 sierpnia]. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 192 s. 4.

129. Niedziela piętnasta po Świątkach [24 sierpnia]. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 198 [dod.] s. 4.

130. Parafia katolicka. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 239 [dod.] s. 4.

131. Św. Łukasz Ewangelista. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 245 [dod.] s. 4.

132. Biblia. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 251 [dod.] s. 4.

133. O warunkach odpustu jubileuszowego. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 263 [dod.] s. 4.

134. Dnie Zaduszne. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 257 [dod.] s. 4.

135. Uroczystość Wszystkich Świętych. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 257 s. 4.

136. Co to jest Kościół nauczający i rozstrzygający. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 263 [dod.] s. 4.

137. Kto do Kościoła św. nie należy. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 263 s. 4.

138. Wiązanka myśli. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 263 s. 4; nr 269 [dod.] s. 4; nr 275 [dod.] s. 4; nr 280 [dod.] s. 4; nr 198 [dod.] s. 4; nr 303 [dod.] s. 4; R. 25: 1914 nr 2 [dod.] s. 4; nr 8 [dod.] s. 4; nr 14 [dod.] s. 4; nr 20 [dod.] s. 4; nr 26 [dod.] s. 4; nr 44 [dod.] s. 4; nr 56 [dod.] s. 4; nr 91 [dod.] s. 4; nr 96 [dod.] s. 4; nr 104 [dod.] s. 4; nr 108 [dod.] s. 4; nr 114 [dod.] s. 4; nr 160 [dod.] s. 4; nr 172 cz. 2 s. 4; nr 199 cz. 2 s. 4; nr 207 cz. 2 s. 4; nr 213 cz. 2 s. 4; nr 225 cz. 2 s. 4; nr 261 cz. 2 s. 6; nr 267 cz. 2 s. 4.

139. Dwudziesta niedziela po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 227 [dod.] s. 4.

140. Niedziela 22 po Świątkach [12 października]. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 239 [dod.] s. 4.

141. Niedziela 23 po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 245 [dod.] s. 4.

142. Niedziela 24 po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 251 [dod.] s. 4.

143. Niedziela 25 po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 257 [dod.] s. 4.

144. Niedziela 26 po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 263 [dod.] s. 4.

145. Niedziela 27 po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 269 [dod.] s. 4.

146. Niedziela 28 po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 275 [dod.] s. 4.

147. Pierwsza niedziela adwentu. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 280 [dod.] s. 4.

148. Niedziela druga adwentu. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 286 [dod.] s. 4.

149. Niedziela trzecia adwentu. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 292 [dod.] s. 4.

150. Niedziela czwarta adwentu. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 298 [dod.] s. 4.

151. Uroczystość Świętych Młodzianków. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 303 [dod.] s. 4.

152. O treści i porządku w Ewangeliach

św. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 269 [dod.] s. 4

153. Ks. Semenenko o kwasie ewangelicznym. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 269 s. 4.

154. Co Pismo św. mówi o kłamstwie i kłamstwach? *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 269 s. 4.

155. Klerykali. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 269 s. 4.

156. Bajka. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 269 s. 4.

157. Chluba narodu żydowskiego. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 275 [dod.] s. 4.

158. Oblężenie Jerozolimy i spalenie świątyni w r. 586 przed Chrystusem Panem i w 70 po Chrystusie Panu. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 275 s. 4.

159. Nie pozostanie kamień na kamieniu. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 275 s. 4.

160. Fałszywi prorocy. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 280[dod.] s. 4.

161. Przyjście drugie Pana Jezusa. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 280 s. 4.

162. Niepokalane Poczęcie Najświętszej Dziewicy. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 286 [dod.] s. 5.

163. O postępie. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 286 s. 5.

164. Kościół św. Rzymsko-Katolicki. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 286 s. 5.

165. Faryzeusze a heretycy (Faryzeusze prześladują św. Jana Chrzciciela. Chrzest Jana jest chrztem przygotowania. Zatwardziałość heretycka. Pokuta). *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 292 [dod.] s. 4.

166. Uroczystość Bożego Narodzenia. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 298 [dod.] s. 4.

167. Naród a religia. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 298 s. 4.

168. Religia katolicka. (Co znaczy być katolikiem? Słuchaj synu mój! Pieniądze a wiara). *Dz. Chic.* R 24: 1913 nr 303 [dod.] s. 4.

169. Niedziela przed Świętem Trzech Króli. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 2 [dod.] s. 4.

170. Jedna wiara na świecie od początku. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 2 s. 4.

171. Rok śmierci Heroda okrutnika. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 2 s. 4.

172. Pierwsza niedziela po Ś[więty]ch Trzech Królach. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 8 [dod.] s. 4.

173. Dlaczego św. Szczepan nazywa się pierwszym męczennikiem *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 8 s. 4.

174. Czego nas uczy dwunastoletni Jezus. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 8 s. 4.

175. Druga niedziela po Trzech Królach. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 14 [dod.] s. 4.

176. Henryk VIII. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 14 s. 4.

177. Trzecia niedziela po Trzech Królach. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 20 [dod.] s. 4.

178. Nawrócenie się i chrzest św. Pawła Apostoła. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 20 s. 4.

179. Z pytań katechetycznych o sakramencie małżeństwa. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 14 [dod.] s. 4; nr 20 [dod.] s. 4.

180. Trzy zasadnicze prawdy katechizmowe. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 125 cz. 2 s. 4.

181. Niedziela czwarta po Ś[więty]ch Trzech Królach. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 26 [dod.] s. 4.

182. Oświata. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 26 s. 4.

183. Rewolucja a Kościół Katolicki. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 26 s. 4.

184. Proroctwo św. Symeona. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 26 s. 4.

185. Niedziela staropustna. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 32 [dod.] s. 4.

186. Co to jest religia. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 32 s. 4.

187. Niedziela mięsopustna. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 38 [dod.] s. 4.

188. Religii trzeba się uczyć. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 38 s. 4.

189. Pierwszy poganin przyjęty do Kościoła. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 38 s. 4.

190. Niedziela zapustna. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 44 [dod.] s. 4.

191. Pierwsza niedziela postu. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 50 [dod.] s. 4.

192. Druga niedziela postu. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 56 [dod.] s. 4.

193. Pożądał szatan, aby was przesiał jak pszenicę. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 56 s. 4.

194. Rozmowa antyklerykała z klerykałem. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 56 s. 4.

195. Niedziela trzecia postu. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 62 [dod.] s. 4.

196. Istnienie szatana. (Królestwo Boże, a królestwo szatana. Jezus Chrystus organizator. Motłoch to dzisiejszy Belzebub. Kilka odpowiedzi wrogom Kościoła św.) *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 62 s. 4.

197. Czwarta niedziela postu. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 68 [dod.] s. 4.

198. Boski Organizator ludzkości. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 68 s. 4.

199. Piąta niedziela postu. (Podwójne śmierci. Abraham Jezusowi świadczy a nie mężobójcom i kłamcom. Ofiara Izaaka. Prawda i ofiara wieczna wobec kłamstwa. Pan Jezus zaznacza Bóstwo swoje wyraźnie. Obietnica i groźba Pana Jezusa). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 74 [dod.] s. 4.

200. Niedziela Palmowa. (Drugi lud i drugie organizacje. Wola ludu. Uczucie patriotyczne). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 80 [dod.] s. 4.

201. Niedziela Wielkanocna. (Pan Jezus zapowiada zmartwychwstanie swoje.

Św. Piotra nauki o zmartwychwstaniu Jezusa). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 86 [dod.] s. 4.

202. Pierwsza niedziela po Wielkanocy. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 91 [dod.] s. 4.

203. Co św. Paweł mówi o zmartwychwstaniu naszym? *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 91 s. 4.

204. Łatwowierność, słaba wiara, niedowiarstwo. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 91 s. 4.

205. Cudowne modlitwy. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 91 s. 4.

206. Druga niedziela po Świętach. (Czego Pan Jezus wymagał od św. Piotra? Owce Jezusowe. Owce złąkane i pastrzerze najemnicy). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 96 [dod.] s. 4.

207. Niedziela trzecia po Wielkanocy. (Będziecie płakać i lamentować, a świat weselić się będzie. Jak św. Piotr pocieszał i umacniał chrześcijan w cierpieniu za wiarę katolicką. Męczennicy diabelscy). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 102 [dod.] s. 4.

208. Czwarta niedziela po Świętach. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 108 [dod.] s. 4.

209. Piąta niedziela po Wielkanocy. (Módl się jako członek Organizacji Boskiej. Ceń sobie Kościół św. Modlitwa. Właściwy cel modlitwy. Bezmyślna modlitwa i jej skutek. Modlitwa a kuszenie Pana Boga). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 114 cz. 2 s. 4.

210. Szósta niedziela po Wielkanocy. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 120 cz. 2 s. 4.

211. Heretycy a Kościół św. Katolicki. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 120 cz. 2 s. 4.

212. Uwagi treści religijnej. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 120 cz. 2 s. 4.

213. Uroczystość Zesłania Duch św. [Zielone Świątki]. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 125 cz. 2 s. 4.

214. Św. Paweł a Piotr św. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 125 cz. 2 s. 4.

215. Trzy zasadnicze prawdy katechizmowe. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 125 cz. 2 s. 4.

216. Pierwsza niedziela po Świątkach. (Wiara w Trójcę Przenajświętszą). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 131 cz. 2 s. 4.

217. Dom katolicki. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 131 cz. 2 s. 4.

218. Druga niedziela po Świątkach. (Jakie przyczyny pobudziły zaproszonych do wymówienia się? Kto zastąpi tych, co się wymówili? Wielka ułuda). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 137 cz. 2 s. 4.

219. Kler katolicki. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 137 cz. 2 s. 4.

220. Trzecia niedziela po Świątkach. (Jak Pan Jezus skarżył się na faryzeuszów. Jaką faryzeusz otrzymał odpowiedź od Pana Jezusa. Jak robią księża katoliccy). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 143 cz. 2 s. 4.

221. Czwarta niedziela po Świątkach. (Co to jest Kościół św. Sieć Piotrowa. Wiara i pokora św. Piotra. Kto zbawia. Jedność organizacyjna Kościoła św.). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 149 cz. 2 s. 4.

222. Piąta niedziela po Świątkach. (Jedna jest Boska Wiara i jedna Boska Organizacja, a wiele jest ludzkich wiar i ludzkich organizacji. I robili sobie wiarę własną i sprawiedliwość własną. Grzech przeciw bliźniemu). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 154 [dod.] s. 4.

223. Szósta niedziela po Świątkach. (Dla chleba. Jak zarobić na niebo? Żal mi ludu. „W pocie oblicza twego będziesz pożywać chleba"). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 160 [dod.] s. 4.

224. Siódma niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. Przychodzą w odzieniu owczym, a wewnątrz są wilki drapieżni. Strzeżcie się pilnie fałszywych proroków. Modlitwy katolików a życie ich. „Zali z ciernia zbiera się jagody winne, albo z ostu figi"). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 166 cz. 2 s. 4.

225. Ósma niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. Pochwalił pan włodarza niesprawiedliwie, iż roztropnie uczynił. Dzisiejsi niegodziwi włodarze). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 172 cz. 2 s. 4.

226. Dziewiąta niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. „Dom Mój dom modlitwy jest, a wyście go uczynili jaskinią zbójców". Zburzenie Jerozolimy i świątyni. Zwycięstwa chrześcijan. Pan Jezus płakał). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 178 cz. 2 s. 4.

227. Dziesiąta niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. Modlitwa przeciwko duszy bliźniego. Po co idziesz do Kościoła św.). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 185 cz. 2 s. 4.

228. Jedenasta niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. Modlitwa za Polskę. Chwila śmierci Najświętszej Dziewicy. Spóźnienie się św. Tomasza Apostoła na śmierć i pogrzeb Najśw. Dziewicy. Chwila Wniebowzięcia). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 192 cz. 2 s. 4.

229. Dwunasta niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. Druga część Ewangelii św. Trzecia część Ewangelii św.). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 199 cz. 2 s. 4.

230. Trzynasta niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. „Wstań, idź, bo wiara twoja Cię uzdrowiła"). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 207 cz. 2 s. 4.

231. Osoba i władza papieża. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 207 cz. 2 s. 4.

232. Czternasta niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. Nie bój się głodu, gdy o wiarę prawdziwą chodzi. Modlitwa za Pol-

skę). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 213 cz. 2 s. 4.

233. Potrójna władza papieża. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 213 cz. 2 s. 4.

234. Piętnasta niedziela po Świątkach. (Objaśnienie). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 219 cz. 2 s. 4.

235. Wielka rocznica i dzień Imienia Maryi (12 września). Z odsieczy Wiednia (12 września 1683 r.). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 219 cz. 2 s. 4.

236. Szesnasta niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. „Nie siadajże na pierwszym miejscu" to jest nie wynoś się i nie przeceniaj). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 225 cz. 2 s. 4.

237. Siedemnasta niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. Miłość. Patriotyzm zdrowy. Katolicy a patriotyzm). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 231 cz. 2 s. 2.

238. Cześć narodowa dla Matki Najświętszej to nasz ratunek i nasze ocalenie. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 137 cz. 2 s. 4.

239. Kto nie może być zbawiony? *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 137 cz. 2 s. 4.

240. Osiemnasta niedziela po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 137 cz. 2 s.4.

241. Dziewiętnasta niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. Nauka o piekle — potrójna kara potępienia. „Wielu wezwanych, a mało wybranych". Jak Pismo św. opisuje rozpacz potępionych...). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 243 cz. 2 s. 4.

242. Dwudziesta niedziela po Świątkach. (Objaśnienie... Słaba wiara). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 249 cz. 2 s. 4.

243. Św. Jan Kanty... Święci towarzysze św. Jana Kantego. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 249 cz. 2 s. 4.

244. Dwie Jadwigi. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 249 cz. 2 s. 4.

245. Dwudziesta pierwsza niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. Jaką ma wartość talent? Prawa na dłużników. Zaciętość). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 255 cz. 2 s. 2.

246. Dwudziesta druga niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. Polityka faryzeuszów i herodianów). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 261 cz. 2 s. 2.

247. Błogosławieni *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 261 cz. 2 s. 2.

248. Cztery rodzaje cierpień. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 261 cz. 2 s. 2.

249. Dwudziesta trzecia niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. Wiara niewiasty niemocnej). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 267 cz. 2 s. 5.

250. Dwudziesta czwarta niedziela po Świątkach. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 273 cz. 2 s. 5.

251. O cudach. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 279 cz. 2 s. 5; nr 285 cz. 2 s. 5; nr 290 cz. 2 s. 5.

252. Zapytania i odpowiedzi. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 273 cz. 2 s. 5; nr 279 cz. 2 s. 5; nr 290 cz. 2 s. 5; nr 302 cz. 2 s. 5.

253. Święta Salomea. *Dz. Chic.* R. 25: 1925 nr 273 cz. 2 s. 5.

254. Dwudziesta piąta niedziela po Świątkach. (Objaśnienie. Nowy rok kościelny). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 279 cz. 2 s. 5.

255. Święty Andrzej Apostoł. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 279 cz. 2 s. 5.

256. Pierwsza niedziela adwentu. (Objaśnienie. O adwencie. Poraty w Polsce). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 285 cz. 2 s. 5.

257. Druga niedziela adwentu. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 290 cz. 2 s. 5.

258. Niepokalane Poczęcie Najświętszej Maryi Panny. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 290 cz. 2 s. 5.

259. Trzecia niedziela adwentu. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 296 cz. 2 s. 5.

260. O sakramencie chrztu świętego. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 296 cz. 2 s. 5.

261. Suche dnie. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 296 cz. 2 s. 5.

262. Kościół a tolerancja. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 296 s. 5; nr 302 cz. 2 s. 5; nr 307 s. 11.

263. Czwarta niedziela adwentu. (Objaśnienie). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 302 cz. 2 s. 5.

264. Boże Narodzenie. (Trzy Msze św. w dniu Bożego Narodzenia). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 302 cz. 2 s. 5.

265. Niedziela po Bożym Narodzeniu (d. 27 grudnia). *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 307 s. 11.

266. Nowy Rok i Święto Obrzezania Pańskiego. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 307 s. 11.

267. Konstytucja Stowarzyszenia Alumnów Szkoły św. Jana Kantego w Parafii św. Jana Kantego w Chicago, Illinois, założonego dnia 21 września 1913 r. [Chicago] 1914 Druk. A. G. Wróblewskiego 16° s. nlb. 3, 10, nlb. — Toż popr. Chicago 1918.

268. Essenczycy. *Prz. Kośc.* R. 3: 1916 nr 4 s. 258-266; nr 5 s. 314-323.

269. Job. Jego postać i jego księga. *Prz. Kośc.* R. 4: 1917 nr 10 s. 659-667; nr 11 s. 738-743; nr 12 s. 824-827; R. 5: 1918 nr 1 s. 33-38; nr 4 s. 259-263; nr 5 s. 321-325; nr 6 s. 415-419; nr 8 s. 547-557.

270. Tematy na cztery kazania przeciw wykładaczom Pisma św. *Prz. Kośc.* R. 5: 1918 nr 4 s. 255-258.

271. Co to jest religia? *Prz. Kośc.* R. 6: 1919 nr 1 s. 18-22; Jak jeszcze można określić religię? Tamże. Nr 4 s. 238-241; nr 5 s. 321-323.

272. Rec.: Ł. ŚWIĄTKOWSKI: Ceremoniał Czterdziestogodzinnego Nabożeństwa.

Chicago 1916. *Prz. Kośc.* R. 6: 1919 nr 5 s. 346-347.

273. O kulcie religijnym. *Prz. Kośc.* R. 6: 1919 nr 11 s. 745-754.

274. Religia rozważana jako prawo Boże. *Prz. Kośc.* R. 7: 1920 nr 1 s. 26-38; nr 2 s. 79-85; nr 3 s. 154-158.

275. Duch wolności a duch wschodu. *Prz. Kośc.* R. 7: 1920 nr 3 s. 205-209.

276. Pycha umysłu i skalanie serca przyczyną herezji. Przykłady: zawstydzony protestant. *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 1 s. 2.

277. Piękna nauka ojca dana dzieciom. *Dz. Chic.* R 31: 1920 nr 1 s. 2.

278. Era chrześcijańska. *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 1 s. 2.

279. „Wszystko złe wyszło z Kościoła Katolickiego". Fakta historyczne. Papiści. *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 7 s. 7.

280. „Pro publico bono". *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 13 s. 6.

281. Przewrót filozoficzny XVIII wieku, apostołowie bezbożności: Wolter, Russo. *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 1 s. 2.

282. Z bibliografii kościelnej. *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 1 s. 2.

283. Żniwo śmierci. (Jakież więc są warunki powstania choroby? Przykłady: Księżom poucinać głowy). *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 19 s. 6.

284. Biskup i zarzuty mahometanina. *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 19 s. 6.

285. Cuda. (Roznarowany filozof. Daj nam dowody. Ociemniała niewolnica). *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 31 s. 6.

286. Bazylika św. Piotra na zewnątrz i wewnątrz. *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 31 s. 6.

287. Słowa Renana o klerze katolickim. *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 31 s. 6.

288. Aresztowani „Badacze Pisma św." *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 38 s. 6.

289. Inkwizycja hiszpańska. *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 38 s. 6.

290. Z życiowych walk. (Ileż mamy obozów? Drugi obóz. Trzeci obóz. Kto zwycięży?). *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 44 s. 7.

291. Z tajemnic spowiedzi. Kapelan zamkowy w opałach. *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 44 s. 7.

292. Pomyłka. (Przyczyna nikczemności ludzkiej. Zaraza socjalizmu. Przykłady: Nagła śmierć niedowiarka w Baltimore. Bezbożny oberżysta. Mnich i kalwin. Króla saskiego religijność). *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 56 s. 7.

293. O święceniu niedzieli. (Co więcej? Spostrzeżenie. Przykłady: Wolnomyślny i bezbożny wieśniak. Niereligijny bankier). *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 63 s. 2.

294. O obowiązkach dzieci względem rodziców. (Dlaczego? Miłość córki do rodziców. Ofiarna córka dentysty. Piotr Sigmaier i jego aresztowany ojciec). *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 97 s. 8.

295. Najsilniejszy wpływ [prasy] na ludzkość. (Najzgubniejszy wpływ obecny. Korzyści dobrej prasy. Jakiż stąd wniosek?) — Przykłady: Nawrócenie św. Ignacego Loyoli. (Z żartu posłana książka treści religijnej). *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 104 s. 11.

296. Nabożeństwo Majowe. (Święty Dominik. Najświętsza Panna wyjednywa łaski nawet tym, którzy Ją znieważają). *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 115 s. 10.

297. Gdy Bogu się poddamy, swobodni będziemy, mocny się stanie naród nasz. *Dz. Chic.* R. 32: 1921 nr 36 (dod. „Niedziela" nr 1 s. 3).

298. Rkpsy Arch. Prow. Pol. Zmartw. w Radziwiłłowie Mazow. k. Skierniewic: 65 kazań z l. 1913-1920, sygn. VII A-1/Fa; 153 konferencje rekolekcyjne i szkice nauk dla sióstr i współbraci z l. 1900-1920; 189 różnych artykułów do prasy; 176 nauk rekolekcyjnych w czystopisach, brulionach, szkicach i fragmentach z lat 1902-1910; Wykłady o religii, z dziejów Kościoła, liturgii i o Piśmie św. dla Żeńskiego Seminarium Nauczycielskiego; Żywoty Świętych s. 144; Sakramenty. Bierzmowanie. Spowiedź. Kapłaństwo. Sakrament małżeństwa, s. 304; Katechizm, s. 80; Konsekracja biskupa, s. 28; Kościół św. s. 24; „Ubogich zawsze mieć będziecie". Trudność społeczna, s. 48; Wola, s. 24; Sprawozdanie z pierwszego ogólnego posiedzenia ojców, odbytego dnia... na Stanisławowie oraz Protokół z zebrania duszpasterskiego 29 II 1912 r. w Chicago o ujednoliceniu porządku nabożeństw, s. 22; Wiersze i pieśni z lat 1906-1914, s. 58; Job i jego księga, s. 76 [znacz. braki].

299. Listy: 8 listów do rzymskich władz zgromadzenia z l. 1908-1922. Rkps Arch. Congr. a Resur. Romae, sygn. 12331-12337 i rkps Arch. Prow. Zmartw. w Radziwiłłowie, sygn. VII A-1/Fal. — List do Konsystorza Metrop. we Lwowie z 5 V 1909 r. Rkps tamże.

II.

PILIN W.: Śp. ks. Karol Faliński. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 nr 16 s. 167; OLEJNICZAK T.: Śp. Ks. Karol Faliński C. R. [Wspomnienie pośmiertne]. *Dz. Chic.* R. 34: 1923 nr 206 s. 9; JANAS E.: Faliński Charles. W. TENŻE: *Dictionary of American Resurrectionists 1865-1965.* Rome 1967 s. 16-17; KWIATKOWSKI W.: Historia Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. Albano 1942 s. 350; IWICKI J.: The First One Hundred Years 1866-1966. Rome 1967 s. 246; Introduction to the Sources of

Resurrectionist History and Spirituality. Rome 1977 s. 80, 273, 317, 359. — Ponadto: Jubileusz na Jadwigowie. *Dz. Chic.* R. 24: 1913 nr 286 s. 1, 4; Z karty żałobnej. Tamże. R. 34: 1923 nr 189 s. 8; Dzielny Polak i patriota śp. ks. K. Faliński. Tamże. R. 52: 1942 nr 80 s. 52.

Ks. Bolesław Micewski CR

Falkowski Czesław (1887-1969), biskup łomżyński, profesor Akademii Duchownej w Petersburgu i Uniw. Stefana Batorego w Wilnie, historyk Kościoła, redaktor.

Urodził się 28 XI 1887 r. w Warszawie w rodzinie Władysława i Heleny Boboleckiej. Tamże uczęszczał do szkoły podstawowej i V-go Gimnazjum. W 1904 r. wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Petersburgu; w 1908 r. wyjechał na dalsze studia do Insbrucka. Święcenia kapłańskie przyjął 26 VII 1910 r. W trzy lata później zdobył doktorat na podstawie rozprawy „De charismato linguarum aevo apostolico". W l. 1913-1917 wykładał historię Kościoła, homiletykę i literaturę polską w Seminarium w Petersburgu, gdzie pełnił również obowiązki ojca duchownego. Od 1915 r. uczył nadto literatury polskiej w Gimnazjum Męskim św. Katarzyny. W 1917 r. awansował na profesora w Akademii Duchownej w Petersburgu. Brał czynny udział przy zakładaniu Katol. Uniw. w Lublinie, w 1918 r. objął w nim katedrę historii Kościoła.

W 1926 r. został profesorem zwyczajnym w Uniw. Stefana Batorego w Wilnie. W l. 1921-1923 pełnił tam urząd prodziekana Wydziału Teologicznego, w 1926-1928 — dziekana, 1928-1930 — rektora Uczelni, a w 1930-1932 — prorektora. W 1932 r. rozpoczął redagowanie Studiów Teologicznych. Wydał 10 tomów. Dnia 3 III 1942 r. został osadzony w więzieniu na Łukiszkach, 18 III t. r. w Wiłkowiszkach, a 17 X t. r. w obozie pracy w Szałtupiu, gdzie przebywał do 20 X 1943 r. Wrócił do Wilna i dalej pracował w Uniwersytecie.

W 1945 r. rozpoczął wykłady z historii Kościoła, patrologii i homiletyki w Wyższym Seminarium Duchownym w Białymstoku. W 1948 r. przyjął tu obowiązki prowizora w sprawach nauczania i wychowania. Na biskupa łomżyńskiego został prekonizowany 24 II 1949 r., konsekrowany 8 V t. r. w farze białostockiej, ingres do katedry łomżyńskiej odbył 15 V t. r. Uczestniczył w obradach Soboru Watykańskiego II. Zmarł 25 VIII 1969 r. w Łomży i został pogrzebany w podziemiach miejscowej katedry.

I.

1. Mowa żałobna podczas nabożeństwa za duszę śp. Henryka Sienkiewicza w kościele św. Katarzyny dn. 9 XI 1916 r. *Życie Kośc.* R. 1916 nr 7.

2. Mowa w rocznicę Konstytucji 3-go Maja. Piotrogród 1917. Druk bliżej nie znany.

3. Mowa w setną rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki wygłoszona w kościele... w Piotrogrodzie dn. 15 X 1917. Petrograd 1917 Chrześć. Zw. Demokr. 16° s. 14.

4. De genesi protestantismi. Petropoli 1918. Druk bliżej nie znany.

5. Red.: Tyg. Ilustr. *Rycerz Polski.* Lublin 1920-1921.

6. Ojcze nasz. *Rycerz Polski.* R. 1920 nr 4 s. 37.

7. Braterstwo. *Rycerz Polski.* R. 1920 nr 6 s. 65.

8. Uniwersytet Wileński. *Ziemia.* R. 5: 1922 s. 173-177.

9. Nieznany autograf Mickiewicza podał... *Aten. Wil.* R. 5: 1924 s. 195-199. — Toż w osob. odb. Wil. 1924 s. 5.

10. O jubileuszu na Litwie i Rusi w 1826 roku. *Kwart. Teol. Wil.* R. 3: 1925 s. 143-190. — Toż. w osob. odb. Wil. 1925 Druk. J. Zawadzkiego 8° s. 50.

11. Św. Franciszek z Asyżu. W 700 rocznicę śmierci. *Kwart. Teol. Wil.* R. 4: 1926 s. 35-88. — Toż. w osob. odb. Wil. 1926 Druk. Zorza 8° s. 53.

12. Wystawa misyjna w Rzymie. *Kwart. Teol. Wil.* R. 4: 1926 s. 100-104.

13. Zmarli historycy: Ks. Józef Pruszkowski, Jan Marek, Gozdawa Giżycki, Dr Józef Bieliński, Ks. Dr Władysław Chotkowski, Ks. bp Władysław Szcześniak, Ks.

Paweł Smolikowski. *Kwart. Teol. Wil.* R. 4: 1926 s. 265-280.

14. Na sprowadzenie prochów Słowackiego. Przemówienie wygłoszone podczas nabożeństwa na dziedzińcu uniwersyteckim Piotra Skargi w Wilnie 28 VI 1927 r. Wil. 1927 Druk. Zorza 12° s. 12.

15. O śmierci św. Franciszka z Asyżu. *Słowo.* R. 1927 nr 121 s. 8.

16. Św. Franciszek z Asyżu jako rycerz i poeta. W: *Ojcu Seraficklemu w hołdzie.* W. 1927 s. 1-24. — Toż w osob. odb. W. 1927 s. 24.

17. Aktualność postaci św. Franciszka z Asyżu. W: *Pamiątka jubileuszu 700 rocznicy śmierci św. Franciszka z Asyżu 1226-1926.* Kr. 1928 s. 208-212.

18. Hinc itur ad astra. Z przemówienia inauguracyjnego dn 11 X 1928 r. *Alma Mater Vilnensis.* T. 7: 1928 s. 5-7.

19. Luter w świetle nowych badań. *Prz. Powsz.* R. 46: 1929 t. 181 s. 3-24, 173-230. — Toż w osob. odb. Kr. 1929 8° s. 57.

20. Przemówienie na pogrzebie prochów Joachima Lelewela 9 X 1929 r. *Aten. Wil.* R. 6: 1929 s. 3-4 s. 717.

21. Red.: Studia teologiczne. T. 1-10. Wil. 1932-1938.

22. Zubko Antoni, unicki biskup sufragan. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 313-319.

23. Abelewicz Józef (1821-1882). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 4.

24. Ancuta Jerzy Kazimierz († 1737). W: *Polł słow. biogr.* T. 1 s. 90.

25. Ancuta Maciej Józef († 1728). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 90-91.

26. Bagieński Adolf († 1873). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 215-216.

27. Bałtruszyc Ignacy (1864-1919). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 252.

28. Bartilius Wawrzyniec (1569-1635). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 313.

29. Beynart Ambroży († 1602). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 478-479.

30. Beynart Wojciech Kazimierz († 1680). W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 479.

31. Biełohołowy Józef (1883-1928). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 67-68.

32. Bogusławski Józef Konstanty (1754-1819). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 208-209.

33. Bogusz Tomasz h. Półkozic (1723-1783). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2. s. 216.

34. Borowski Ignacy. W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 346-347.

35. Bowkiewicz Józef (1794-1866). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 379-380.

36. Brictius Marcin (1665-1727). W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 435-436. Razem z P. Nowickim.

37. Przedmowa. W: *Ks. Edward Szwejnic apostoł młodzieży.* P. 1936.

38. Ksiądz rektor Jan Fijałek. 1864-1936. *Aten. Wil.* R. 11: 1936 s. 945-960.

39. Pamięci wielkiego uczonego — śp. Ks. Rektor Fijałek. *Słowo.* R. 1936 nr 293 s. 3.

40. Skarga — polski Jan Chrzciciel. Kazanie wygłoszone 6 XII w kościele św. Jana. *Słowo.* R. 1936 nr 337 s. 2-3.

41. Brzechwa Andrzej h. Jastrzębiec (1584-1640). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 33.

42. Budkiewicz Konstanty Romuald (1867-1923). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 91-93.

43. Bukaty Tadeusz Józef († 1795). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 115-116.

44. Buklarewicz Michał (1884-1919). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 116-117.

45. Bułhak Ignacy Jozafat h. Syrokomla (1758-1838). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 127-129.

46. Bużewski Bartłomiej († 1641). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 158.

47. Cappeli Ludwik Alojzy († 1838). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 200-202.

48. Chodani Jan Kanty Kalikst (1769-1823). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 348-349.

49. Chodkiewicz Aleksander Krzysztof († 1676). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 355.

50. Chomiński Michał h. Poraj (1729-1803). W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 417-418.

51. Ks. Piotr Skarga. W: *Sól polskiej ziemi — Dzieje sług Bożych.* W. 1937 s. 131-179.

52. Cieplak Jan (1857-1926). W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 55-57.

53. Cyprian ze Środy († 1594). W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 126-127.

54. Cyrtowt Kasper Felicjan (1841-1913). W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 130-131.

55. Cywiński Jan Kajetan h. Puchała (1772-1856). W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 135-136.

56. Dauksza Mikołaj († 1613). W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 455-456.

57. Denisewicz Stefan (1836-1913). W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 120-121.

58. Dłuski Michał h. Nałęcz (1760-1821). W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 193-195.

59. Dmowski Kazimierz Roch h. Pobóg (1780-1851). W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 208-210.

60. Domińczak Stanisław (1880-1936). W: *Pol. słow. biogr.* T. 5. s. 320-321.

61. Przedmowa. W: KUJAWSKA M.: Matka Urszula Ledochowska, założycielka Kongregacji SS. Urszulanek Najświętszego Serca Jezusa Konającego 1865-1939. Szkic życia i działalności. Kr. 1947 s. 5-9.

62. Siostra Nulla, służebnica Krzyża. Kielce 1947 Verbum 16° s. 28.

63. W sprawie życiorysów zmarłych kapłanów. *Wiad. Archidiec.* R. 1947 nr 1 s. 6-7. Powielacz.

64. Dyakowski Napoleon (1874-1920). W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 30.

65. Dycjusz Mikołaj († 1630). W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 45-46.

66. Eliaszewicz Melchior († 1633). W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 233-234.

67. Straty teologicznej nauki polskiej podczas wojny. Środowisko wileńskie. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 50 s. 281-284.

68. Rec.: Męczeńskie dzieje Archidiecezji Warszawskiej 1939-1945. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 50 s. 287-289.

69. List do red. Naszej Przeszłości z 25 I 1957. *Nasza Przeszł.* T. 5: 1957 s. 8.

70. Rec.: Trzy tomy „Studiów Teologicznych". *Nasza Przeszł.* T. 5: 1957 s. 288-293.

71. Gramz Bolesław (1904-1943). W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 544-545.

72. Nawiedzenie parafii przez obraz Matki Boskiej Częstochowskiej. *Rozp. Urzęd. Łomż. Kurii Diec.* R. 33: 1959 s. 33-34.

73. Orędzie pasterskie do wiernych na tydzień miłosierdzia. *Rozp. Urzęd. Łomż. Kurii Diec.* R. 33: 1959 s. 144-145.

74. List pasterski na wprowadzenie w czwarty rok wielkiej nowenny przed tysiącleciem chrztu Polski. *Rozp. Urzęd. Łomż. Kurii Diec.* R. 34: 1960 s. 139-140.

75. Przemówienie w dniu zakończenia „Nawiedzenia" diecezji łomżyńskiej przez Matkę Boską Częstochowską w Jej obrazie (18 IX 1959). *Rozp. Urzęd. Łomż. Kurii Diec.* R. 34: 1960 s. 248-250.

II.

JAKUBOWSKI Z.: Ks. biskup Czesław Falkowski ordynariusz łomżyński (1887-1967). *Nasza Przeszł.* T. 33: 1970 s. 233-246; PETRANI A.: Śp. ksiądz biskup Czesław Falkowski. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 13: 1970 s. 98-100; ZAWADZKI J.: Biskup Czesław Falkowski (1887-1969). *Collect. Theol.* R. 40: 1970 s. 171-176; ALEKSANDROWICZ M.: Wspomnienia o ks. biskupie Czesławie Falkowskim. *Tyg. Powsz.* R. 24: 1970 nr 9 s. 2; JEMIELITY W.: Ksiądz biskup Czesław Falkowski. *Rozp. Urzęd. Łomż. Kurii Diec.* R. 41: 1979 nr 5 s. 15-20; IGNATOWICZ A.: Ksiądz biskup Czesław Falkowski jako profesor i rektor Uniwersytetu. *Wiad. Kośc. Archidiec. w Biał.* R. 5: 1979 nr 4 s. 115-118.

Bp Edward Ozorowski

Faustmann Wacław (1881-1959), redaktor, muzykolog.

Urodzony 7 IX 1881 we Wrześni, był synem kupca Stanisława i Marianny z Śliwczyńskich. W okresie dzieciństwa przeniósł się z rodzicami do Golubia w diecezji chełmińskiej. Po ukończeniu szkoły powszechnej uczył się w Kolegium Marianum w Pelplinie przez cztery lata, a w l. 1899-1903 w Gimnazjum chełmińskim, w którym złożył egzamin dojrzałości. Powołując się na pochodzenie z Wielkopolski, prosił o przyjęcie do Seminarium Duchownego w Poznaniu, gdzie też ukończył studia teologiczne, wyświęcony na kapłana 10 II 1907 r. Skierowany na pierwszy wikariat w Tucznie, oprócz pracy duszpasterskiej zajął się uczeniem śpiewu kościelnego, który według opinii dziekana był wówczas zaniedbany w tamtejszym regionie. Nowatorskie metody w prowadzeniu chóru mieszanego nie u wszystkich znajdowały zrozumienie i naraziły go na przykrości. Władza Duchowna powierzyła mu administrację parafii w Podlesiu 1908-1910, następnie w Raczkowie, skąd 1 X 1918 przeszedł na probostwo w Śnieciskach koło Środy Wlkp. W tym okresie zaangażował się silnie w pracę społeczną, propagując tworzenie chórów kościelnych i pomagając w ich organizowaniu. W czasie Powstania Wielkopolskiego zgłosił się do pracy kapelańskiej i sanitarnej, potem brał udział w akcji plebiscytowej na Śląsku, za co otrzymał złoty krzyż zasługi.

Nie zaniedbywał pracy duszpasterskiej w parafiach, śnieciskiej i koszutskiej, której administratorem dodatkowo był od 1919 r. W Śnieciskach odnowił zabytkowy kościół, a Koszutach pobudował nowy. Wyjechał w 1928 r. do Niemiec w celach duszpasterskich. W obu archidiecezjach wielkopolskich był pionierem w organizowaniu Związku Chórów Kościelnych. Został też jego pierwszym prezesem, a zarazem redaktorem miesięcznika „Muzyka Kościelna". Organizował zjazdy chórów kościel-

nych, przez które pracował nad podniesieniem poziomu śpiewu w kościołach.

W 1932 r. przeniósł się na probostwo w Kaźmierzu, bliżej Poznania, co ułatwiało mu szerszą działalność społeczną. W okresie okupacji aresztowany 14 III 1941 r., został wywieziony najpierw do G. G., następnie do Niemiec. Osadzony w obozie Hildesheim, pracował jako robotnik fabryczny. Dwukrotnie ranny podczas bombardowań, gdy wyszedł ze szpitala, zajął się po klęsce Niemiec duszpasterstwem Polaków w obozach cywilnych i wojskowych okręgu Hildesheim. Do Polski powrócił 24 I 1946, nadal pełniąc obowiązki proboszcza w Kaźmierzu, z których zrezygnował 1 VII 1950 r. Jako rezydent w Kaźmierzu pomagał swojemu następcy w duszpasterstwie i udzielał się w miarę sił z pomocą w sąsiednich parafiach. W 1956 r. otrzymał Krzyż Komandorski orderu Odrodzenia Polski. Zmarł 25 VI 1959 w Kaźmierzu.

I.

1. W interesie naszej solidarności. *Wiad. dla Duchow.* R. 9: 1922 nr 5 s. 92.
2. O polskie nieszpory. *Wiad. dla Duchow.* R. 10: 1923 nr 3 s. 50.
3. „Motu proprio" Piusa X a nasze warunki. *Muzyka Kośc.* R. 2: 1927 nr 4 s. 90-91.
4. Św. Cecylia. *Muzyka Kośc.* R. 2: 1927 nr 11 s. 209-211.
5. Grzegorz Wielki. *Muzyka Kośc.* R. 3: 1928 nr 3 s. 44-46.
6. Na marginesie regulaminu służbowego. I. Zadania organisty. II. Uposażenie organisty. III. Społeczne i obywatelskie stanowisko organisty. IV. Organista i chór kościelny ostoją i rozsadnikami katolickiej kultury muzycznej. *Muzyka Kośc.* R. 3: 1928 nr 5 s. 97-98; nr 6 s. 117-118; nr 7/8 138-140; nr 9 s. 155-156.
7. O naprawę śpiewu kościelnego. *Przew. Katol.* R. 33: 1927 nr 23 s. 331-332.
8. Red.: *Muzyka Kościelna.* Miesięcznik poświęcony muzyce kościelnej i liturgii. R. 4: 1929 nr 5 — R. 11: 1936 nr 11/12.
9. Zjazd muzyczno-liturgiczny w Poznaniu. *Muzyka Kośc.* R. 4: 1929 nr 5 s. 69-70.
10. Śpiew kościelny podczas pogrzebu. *Muzyka Kośc.* R. 4: 1929 nr 6 s. 92-93.
11. Przemówienie prezesa ks. Faustmanna wygłoszone na otwarcie Kongresu 10 września 1929 roku. *Muzyka Kośc.* R. 4: 1929 nr 10/11 s. 164-165.
12. Jakimi drogami urzeczywistniamy wskazania zawarte w „Motu Proprio" i „Divini Cultus". *Muzyka Kośc.* R. 4: 1929 nr 10/11 s. 169-172.
13. 25-lecie Motu Proprio Piusa X z dnia 22 listopada 1903 roku w sprawie reformy muzyki kościelnej. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 nr 3 s. 75-79.
14. Pokłosie I Polskiego Kongresu Muzyczno-Liturgicznego. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 nr 10 s. 288-291.
15. Jak ożywić zamierający coraz bardziej ludowy śpiew kościelny? *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 nr 9 s. 303-306.
16. Kongresy katolickie a chóry kościelne. *Muzyka Kośc.* R. 5: 1930 nr 8 s. 126-127.
17. Religijne, społeczne i kulturalne znaczenie chóru kościelnego. *Muzyka Kośc.* R. 5: 1930 nr 10 s. 157-159; nr 12 s. 195-197.
18. Kapłan a śpiew kościelny. *Muzyka Kośc.* R. 5: 1930 nr 12 s. 197-200. — Toż. *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 nr 9 s. 322-325.
19. Muzyka Kościelna na IV Zjeździe Związku Zakładów Teologicznych. *Muzyka Kośc.* R. 6: 1931 nr 4 s. 44-46.
20. „Muzyka Kościelna". Pismo dla każdego organisty. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 nr 1 s. 29.
21. Organista. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 6 s. 105.
22. Drugi wszechpolski Kongres muzyki religijnej w Krakowie (22 i 23 XI 1931). *Aten. Kapł.* T. 29: 1932 s. 67-69.
23. W jakim kierunku winna pójść praca organistów i chórów w obecnym czasie przesilenia gospodarczego. *Muzyka Kośc.* R. 7: 1932 nr 1/2 s. 20-23.
24. O dyscyplinę w naszych chórach. *Muzyka Kośc.* R. 7: 1932 nr 11 s. 118-121.
25. Na straży rodzimej kultury muzycznej. *Muzyka Kośc.* R. 8: 1933 nr 1/2 s. 3-5.
26. O konieczności organizacji w dziedzinie muzyki kościelnej. *Muzyka Kośc.* R. 8: 1933 nr 7 s. 103-106.
27. Pod pieczą prawa kościelnego. *Muzyka Kośc.* R. 9: 1934 nr 3/4 s. 44-45.
28. Duszpasterz i jego chór kościelny. *Muzyka Kośc.* R. 11: 1936 nr 3/4 s. 40-41.
29. W blasku chorału. *Muzyka Kośc.* R. 11: 1936 nr 9/10 s. 113-114.
30. Przed Jubileuszem. *Muzyka Kośc.* R. 10: 1935 nr 7/8 s. 97-98.

II.

MIZGALSKI G.: Podręczna encyklopedia muzyki kościelnej s. 145; Archiwum Archidiec. w Poznaniu, KA 26094.

Ks. Marian Banaszak

Federkiewicz Jakub, krypt.: F, X. F. (1852-1926) historyk regionalny. Był synem Pawła; urodził się 25 VII 1852 r. w Rymanowie pow. Krosno n. Wisłokiem. Do Gimnazjum uczęszczał w Rzeszowie, gdzie w 1872 r. zdał egzamin dojrzałości. W l. 1872-1876 studiował teologię w Przemyślu i 11 VI 1876 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Do 1 II 1877 r. był wikariuszem w Pruchniku. W ciągu trzech semestrów w okresie od II 1877 do VI 1878 studiował teologię w Wiedniu. W ramach przygotowywania się do doktoratu zdał egzaminy z historii Kościoła i prawa kanonicznego oraz teologii moralnej i pastoralnej. Potem ze względów zdrowotnych przerwał studia i wrócił do Przemyśla. W 1881 r. zdał egzamin kwalifikacyjny z historii Kościoła uprawniający do wykładania tego przedmiotu. W dniu 1 VIII 1878 r. objął obowiązki prefekta w Seminarium Duchownym w Przemyślu. Po roku został kapelanem biskupa, a równocześnie rozpoczął wykłady z historii i prawa kościelnego w przemyskim Instytucie Teologicznym. Z obowiązków kapelana został zwolniony 1 VII 1881 r., natomiast wykłady kontynuował do końca października 1889 r. Zrezygnował z nich zaś, gdyż 30 IV 1889 r. został powołany do katedralnej kapituły przemyskiej. Wykonywał w niej przez szereg lat obowiązki prokuratora, a doszedł w niej w 1923 r. do godności dziekana. Został także mianowany protonotariuszem apostolskim. W konsystorzu biskupim był radcą, a w sądzie biskupim obrońcą węzła małżeńskiego. Pod koniec życia został mianowany oficjałem. Na płaszczyźnie samorządowej był członkiem Rady Powiatowej i Miejskiej w Przemyślu, prezesem Wydziału Kasy Chrześcijańskiej, prezesem Wydziału Kasy Rzemieślniczej, członkiem Rady Szkolnej Okręgowej i Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu od chwili założenia go w 1909 r. Podobnie jak wielu współczesnych mu duchownych znał dobrze język łaciński i niemiecki. Jego opracowania, zwłaszcza z historii Kościoła, o cechach amatorskiego traktowania problemów, odznaczają się miłym gawędziarskim stylem. Zmarł po kilkumiesięcznej chorobie 7 VII 1926 r.

I.

1. Nowe żeńskie seminarium nauczycielskie. *Echo Przem.* R. 11: 1906 nr 64. Artyk. podpisany krypt.: F.

2. Współautor: DANISZEWSKI: „Prawdomówność" dr Liebermana. *Echo Przem.* R. 12: 1907 nr 24.

3. Kapituła przemyska ob. łac. *Kron. Diec. Przem.* R. 8: 1908 s. 51-59, 107-114, 162-169, 206-216, 231-259, 304-322, 398-408; R. 9: 1909 s. 57-68, 121-131, 172-182, 228-239, 286-295, 343-361, 411-421, 473-483, 593-603, 680-692; R. 10: 1910 s. 49-60, 108-120, 185-195, 246-259, 301-312, 342-352, 405-416, 474-491, 564-577, 618-634, 707-718; R. 11: 1911 s. 55-75, 121-136, 176-186, 275-285, 329-339, 494-508, 568-580, 636-651; R. 12: 1912 s. 29-41, 62-72, 96-105, 119-130, 163-179, 199-215, 234-242, 330-340, 357-367, 406-418.

4. [Wspomnienia pośmiertne]. 1. Ks. Jan Chilla. *Kron. Diec. Przem.* R. 9: 1909 s. 270-271, 2. Ks. Stanisław Falęcki. Tamże, s. 271-274, 3. Ks. Józef Ruszel. Tamże, s. 274-276, 4. Ks. Leon Świtalski. Tamże, s. 468-471; 5. Ks. Andrzej Gonet. Tamże, R. 10: 1910 s. 693-702; 6. Ks. Józef Mytkowicz. Tamże, R. 11: 1911 s. 214-216; 7. Ks. Tomasz Grodecki. Tamże, R. 12: 1912 s. 185-188; 8. Ks. Wojciech Mach. Tamże, R. 14: 1914 s. 208-210, 9. Ks. Józef Mytkowicz. Tamże, s. 214-216; 15. Ks. inf. (Teofil) Łękawski. Tamże, R. 23: 1923 s. 97-102.

5. Program obchodu grunwaldzkiego w Przemyślu. *Echo Przem.* R. 15: 1910 nr 86.

6. Współautor: ŁAZOR J.: Zwyczajne walne zgromadzenie. *Echo Przem.* R. 18: 1913 nr 24.

7. Współautor: KOTULA K.: Walne zgromadzenie Towarzystwa Bursy Gimnazjalnej przemyskiej. *Echo Przem.* R. 21: 1916 nr 25.

8. Rec.: K. FISCHER: Historia cudownej

statuy Najśw. M. P. w Tarnowcu. Wyd. 2. Przemyśl 1925. *Kron. Diec. Przem.* R. 25: 1925 s. 124-125.

9. Rkps: Spis manuskryptów kapituły łacińskiej przemyskiej w r. 1912 i następnych latach dokonany przez... Rkps i folio, k. zapisanych 18 w Arch. Diec. Przem. sygn. LI. Druk w pracy o kapitule przemyskiej. *Kron. Diec. Przem.* R. 12: 1912 s. 240-242.

10. Rkps: Cekus kapituły przemyskiej. Przemyśl 1908. Rkps w Arch. Diec. Przem., sygn. LVIII.

11. Rkps: Sufragania i sufragani przemyscy do 1908 r. Przemyśl 1908. Rkps w Arch. Diec. Przem., sygn. LIX. Druk. w pracy o kapitule przemyskiej. *Kron. Diec. Przem.* R. 8: 1908 s. 162-169, 206-216.

12. Rkps: Katalog prałatów i kanoników kapituły przemyskiej obrz. łac. od r. 1859 założył... jako dalszy ciąg katalogu ks. Fr. Pawłowskiego. Przemyśl 1912 [początek zapisów, które kontynuowano do 1917 r.]. Zawiera życiorysy [1-4 k.] następujących członków kapituły: ks. Marcin Skwierczyński, ks. Ignacy Łobos, ks. Edward Szediwy, ks. Jakub Glazer, ks. Jan Puzyna, ks. Julian Paszyński, ks. Jan Milczanowski, ks. Karol Krementowski, ks. Władysław Kochowski.

13. Rkps: Biblioteka kapituły przemyskiej. Rkps w Arch. Diec. Przem. b. sygn. Druk. w pracy: Kapituła przemyska. *Kron. Diec. Przem.* R. 12: 1912 s. 234-240.

14. Rkps: Kanonicy honorowi kapituły przemyskiej. Przemyśl b.r. Rkps w Arch. Diec. Przem. sygn. LX. Druk. w pracy: Kapituła przemyska. *Kron. Diec. Przem.* R. 8: 1908 s. 314-322, 398-408; R. 9: 1909 s. 57-68, 121-131, 172-182, 228-239, 286-295, 343-352, 411-421, 473-483, 593-603, 680-692; R. 10: 1910 s. 49-60, 108-120, 185-195, 246-259, 301-312, 342-352, 405-416.

15. Rkps: Kapituła przemyska obrządku łacińskiego. Rkps w Arch. Diec. Przem., sygn. LXI Druk. też w: *Kapituła przemyska.*

II.

M[OMIDŁOWSKI S.]: Śp. ks. Jakub Federkiewicz. *Kron. Diec. Przem.* R. 27: 1927 s. 30-35. — *Kron. Diec. Przem.* R. 1-26: 1901-1926; Schematismus universi cleri... Dioec. rit. lat. Premisliensis pro A. 1890. Toż za 1. 1891-1926. Tabela personalna — Kuria bpia — Przemyśl, teczka „F".

Ks. Tadeusz Śliwa

Federkiewicz Piotr (1900-1977), biblista.

Urodził się w Rymanowie 24 V 1900 r. jako syn Pawła. Do szkoły ludowej uczęszczał w miejscowości rodzinnnej, a do Gimnazjum w Sanoku, gdzie w 1920 r. uzyskał maturę. W l. 1920-1924 studiował teologię w Instytucie Teologicznym w Przemyślu, gdzie też 1 VI 1924 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Do połowy września 1924 r. był wikarym w Sądowej Wiszni, a w jesieni t. r. rozpoczął studia na Wydziale Teologicznym Uniw. Warszawskiego ze specjalizacją w zakresie Pisma św. pod kierunkiem prof. Jana Stawarczyka. W lipcu 1927 r. uzyskał doktorat z teologii. Po niespełna 3 miesięcznym wikariacie w Strzyżowie n. Wisłokiem, rozpoczął studia w Instytucie Biblijnym w Rzymie. W 1929 r. uzyskał tam licencjat nauk biblijnych i rozpoczął przygotowania do zdobycia doktoratu, jednak już po roku studiów został odwołany do Przemyśla. 1 X 1930 r. objął katedrę Pisma św. Nowego Testamentu w miejscowym Instytucie Teologicznym i sam prowadził wykłady do r. 1967, w l. 1967-1974 kontynuował je w ograniczonym zakresie. Równocześnie w l. 1946-1969 wykładał również teologię fundamentalną, a w okresie okupacji okresowo, w zastępstwie prowdził wykłady z historii Kościoła. Ponadto w l. 1930-1949 był prefektem Seminarium Duchownego.

Oprócz zajęć w Instytucie Teologicznym, wykładał także w Instytucie Wyższej Kultury Religijnej w Przemyślu. Od 1946 r. był sędzią prosynodalnym, od 1955 synodalnym, nadto egzaminatorem prosynodalnym, od r. 1959 był członkiem komisji „a vigilantia". W młodszym wieku chętnie przyjmował zaproszenia do wygłoszenia kazań czy rekolekcji. W 1959 r. został mianowany honorowym członkiem kapituły przemyskiej. Należał do zespołu rewizyjnego przy redagowaniu Biblii Tysiąclecia.

W działalności profesorskiej kładł większy nacisk na funkcje dydaktyczne, niż badania naukowe. Zmarł 27 IV, pochowany w Rymanowie.

I.

1. O natchnieniu Ksiąg świętych. [Skrypt powiel.]. Przemyśl 1930 b. w. s. 34.
2. Prolegomena do Męki Pańskiej. [Skrypt powiel.]. Przemyśl 1930 Nakł. Teologów IV roku. 8° s. nlb. 2, 97, nlb. 1, 11, nlb. 1. — Toż. Wyd. 2 pod tyt.: Męka Pańska. Przemyśl 1960 Wyd. Sem. Duch. k. nlb. 1, 123.
3. Rec.: Cztery Ewangelie dla wszystkich. Przekł. ks. Jakuba Wujka, wyd. A. Szlagowski, wstępy i objaśnienia ks. J. Niederhuber, przeł. ks. J. Korzonkiewicz. Kr. 1931. *Kron. Diec. Przem.* R. 31: 1931 s. 179-182.
4. Ecce Agnus Dei. *Verbum Domini.* Vol. 12: 1932 s. 41-47, 83-88, 117-120, 156-160, 168-171. — Toż w osob. odb.
5. Życie publiczne Pana Jezusa. [Skrypt powiel.]. Przemyśl 1931 b. w. 8° s. 311. — Toż. Wyd. 2 Przemyśl 1946 [Skrypt powiel.]. in f° s. 197. — Toż. [Wyd. 3]. Przemyśl 1963 Wyd. Semin. Duch. in f° s. 197. [Skrypt powiel.].
6. Egzegeza listu św. Pawła do Rzymian. Przemyśl 1935 b. w. s. 164. [Skrypt powiel.].
7. Zmartwychwstanie Pana Jezusa. Przemyśl 1935 b. w. 8° s. 26. [Skrypt powiel.].
8. Hermeneutyka. Przemyśl 1937 b. w. 8° s. 77. [Skrypt powiel.].
9. Seria nauk rekolekcyjnych. Przemyśl 1952 s. 32.
10. Agonia Chrystusa Pana w Ogrojcu. Uwagi egzegetyczne do Łk 22, 43-44. *Ruch Biblij.* R. 13: 1960 s. 119-126.
11. Nowy Testament. Introdukcja. Przemyśl 1964 [Wyd. Bratnia Pomoc Alumnów Sem. Duch.] in f° s. nlb. 2, 244.
12. Historyczność Ewangelii na tle „Historii form". *Kron. Diec. Przem.* R. 56: 1970 s. 207-212.
13. Ocena metody „Historii form". *Kron. Diec. Przem.* R. 57: 1971 s. 157-162.
14. Historyczność Ewangelii. *Kron. Diec. Przem.* R. 57: 1971 s. 181-186.

II.

SZCZUREK T.: Śp. ks. Piotr Federkiewicz. *Ruch Biblij.* R. 30: 1977 nr 6 s. 342. TENŻE: Ks. dr Piotr Federkiewicz. *Kron. Diec. Przem.* R. 63: 1977 s. 94-96. — Schem. univ. cleri saecul. et regul. Dioec. rit. lat. Premisl. 1925-1966. — Kuria biskupia: Tabela służbowa. Teczka „F".

Ks. Tadeusz Śliwa

Feicht Hieronim (1894-1967), misjonarz, profesor zwyczajny Uniw. Warszawskiego, muzykolog.

Pochodził z Mogilna na Kujawach, gdzie urodził się 20 IX 1894 r. Był synem Stanisława, z zawodu murarza i Martyny z domu Michalskiej. Uczył się początkowo w Mogilnie, a następnie w misjonarskim Małym Seminarium w Krakowie. Tam również wstąpił do misjonarzy w 1909 r. W roku następnym jednak, ze względu na stan zdrowia, musiał przerwać naukę i wziąć roczny urlop, który spędził w domu rodzinnym. Śluby złożył 1 XI 1912 r. Filozofię i teologię ukończył w Instytucie Teologicznym swego zgromadzenia w Krakowie. Święcenia kapłańskie przyjął 24 VI 1917 r. Po święceniach pracował jako prefekt w Małym Seminarium Arcybiskupim we Lwowie i tam od 1919 r. studiował w Konserwatorium Polskiego Tow. Muzycznego. W l. 1922-1925 odbył studia muzykologiczne pod kierunkiem prof. A. Chybińskiego na Uniw. Jana Kazimierza, uzyskując stopień doktora filozofii. W r. akad. 1925/26 był starszym asystentem przy katedrze muzykologii tegoż uniwersytetu, a równocześnie prowadził wykłady z chorału gregoriańskiego na Wydziale Teologicznym. Swoją wiedzę z zakresu tej ostatniej specjalności pogłębiał jeszcze na studia we Fryburgu w r. 1927/28.

W l. 1918-1930 oraz od 1935 r. do wybuchu II wojny światowej uczył historii Kościoła i patrologii w Instytucie Teologicznym Księży Misjonarzy w Krakowie na Stradomiu. W tym samym czasie prowadził klasę teorii w Konserwatorium Krakowskim. W l. 1930-1932 był profesorem w Wyższej Szkole Muzycznej w Warszawie. Od r. 1932 do 1934 zarzą-

dzał misjonarską parafią św. Wincentego à Paulo w Bydgoszczy, zastępował superiora domu i był dyrektorem przeniesionego tam z Wilna Małego Seminarium. W 1935 r. przez kilka miesięcy pracował jako wikariusz w Łyskowie na terenie archidiecezji wileńskiej. Lata okupacji spędził w parafii Olcza k. Zakopanego, gdzie pomagał w pracy duszpasterskiej.

W 1946 r. Feicht habilitował się z muzykologii na Uniw. Poznańskim. W tym samym roku od marca do końca października pełnił obowiązki proboszcza parafii św. Anny we Wrocławiu na Oporowie. Również od 1946 r. prowadził zajęcia w Zakładzie Muzykologii Uniw. Wrocławskiego. W 1948 r. natomiast zorganizował Państwową Wyższą Szkołę Muzyczną we Wrocławiu i był jej rektorem do 1951 r. W tym okresie przejściowo uczył również śpiewu kościelnego we wrocławskim Seminarium Duchownym. Od 1951 r. Feicht był związany z Uniw. Warszawskim, na którym prowadził wykłady i seminaria z historii muzyki polskiej, a od 1958 r. kierował katedrą historii muzyki. W 1954 r. został profesorem nadz. tej uczelni, a 1961 profesorem zw. Przez pewien czas (1952-1954) prowadził również wykłady i seminaria na Uniw. Poznańskim. Od 1956 r. dojeżdżał także na Katolicki Uniw. Lubelski, na którym zorganizował Instytut Muzykologii Kościelnej przy Wydziale Teologicznym.

Feicht był znawcą historii muzyki kościelnej na europejską skalę i czynnie uczestniczył w wielu kongresach międzynarodowych, poświęconych dawnej muzyce. Odznaczał się dużymi umiejętnościami organizacyjnymi, a jako nauczyciel uniwersytecki był ceniony i lubiany przez młodzież. Pod koniec życia zaczął spisywać pamiętniki, ale ledwie je zaczął. Zmarł na raka 31 III 1967 r. w Warszawie i tam został pochowany w grobowcu misjonarskim na Powązkach.

I.

1. Jerzy Fryderyk Haendel. *Meteor.* R. 5: 1913 s. 153-157.

2. Oratoria. Jerzy Fryderyk Haendel. *Meteor.* R. 5: 1913 s. 194-198.

3. Z okazji wykonania mszy „Papae Marcelli". *Meteor.* R. 7: 1915 s. 60-66.

4. Bartłomiej Pękiel. *Prz. Muz.* 1925 nr 10 s. 1-5 [Zarys biografii]; nr 11 s. 5-10 [twórczość].

5. Lwowskie rękopisy z melodią Bogurodzicy. *Spraw. Tow. Nauk. Lw.* R. 5: 1925 z. 2. — Toż rozszerz. pt.: Historyczno-muzyczne uwagi o lwowskich rękopisach „Bogurodzicy". *Prz. Muz.* 1925 nr 2 s. 5-8. — Toż w osob. odb. P. 1925 Druk. „Ostoja" 8° s. 11.

6. Rec.: [B.] RIZZI: Messa „Mater invilata". *Prz. Muz.* 1925 nr 19 s. 11-14.

7. Rec.: O. URSPRUNG: Restauration und Palestrina. Renaissance in der katholischen Kirchenmusik der letzten Jahrhunderte. *Prz. Muz.* 1925 nr 23 s. 9-10.

8. Kult Palestriny u pierwszych odnowicieli polskiej muzyki kościelnej. *Prz. Muz.* 1925 nr 24 s. 4-6.

9. Jeszcze kilka słów w sprawie ruchu choralnego w Polsce. *Prz. Muz.* 1925 nr 24 s. 6-7.

10. Giovanni Pierluigi da Palestriny (1525-1925). *Muzyka.* 1925 nr 11/12 s. 61-66.

11. Melodia do: „Błękitne rozwińmy sztandary". Hymn Związku Sodalicji Mariańskich uczniów szkół średnich w Polsce. *Hosanna.* R. 1: 1926 nr 1 s. 9-10.

12. Muzyka kościelna we Lwowie. *Muz. Kośc.* 1926 nr 5-6.

13. Kompozycje organowe Palestriny. *Muz. Kośc.* 1926 nr 9 s. 158-162.

14. Msza Józefa Messnera op. 4. *Lwow. Wiad. Muz. i Liter.* 1926 nr 9 s. 2.

15. Wojciech Dębołęcki kompozytor religijny z pierwszej połowy XVII wieku. *Prz. Teol.* R. 7: 1926 s. 113-143, 258-281. — Toż w osob. odb. Lw. 1926 Druk. Biblioteki Religijnej 8° s. 54, nlb. 2. — Toż w streszcz. *Muz. Kośc.* 1926 nr 7 s. 106-107 oraz w: *Spraw. Tow. Nauk. Lw.* 1926 s. 56-57.

16. Polska muzyka religijna. W: *Muzyka polska.* Monografia zbiorowa. *Muzyka* 1927 nr 7/8 [specjalny] s. 75-88.

17. Znaczenie radiofonii dla propagan-

dy liturgii kościelnej. *Muz. Kośc.* 1927 nr 6. — Toż. *Muzyka.* 1927 nr 10 s. 510-511.

18. Przyczynki do dziejów kapeli królewskiej w Warszawie za rządów kapelmistrzowskich Marca Scacchiego. *Kwart. Muz.* 1928 nr 1 s. 20-34; 1929 nr 2 s. 125-144.

19. Polska muzyka kościelna w epoce barokowej. *Muzyka.* 1928 nr 10 s. 437-439; nr 12 s. 573-576.

20. Sprostowanie do F. Starczewski: Nasze wskrzeszenie polityczne w muzyce i pieśni. *Muzyka.* 1928 nr 12 s. 604.

21. Rec.: S. WIECHOWICZ: Trzy utwory religijne w łatwym układzie na chór mieszany a capella. *Prz. Muz.* 1928 nr 1 s. 8-10.

22. Z dziejów amatorskich zespołów śpiewaczych w Szwajcarii. *Prz. Muz.* 1928 nr 2 s. 7-9.

23. Wyd. i oprac.: Bartłomiej PEKIEL: Audiate mortales. Wg rękopisu z XVII w. W. 1928 Wyd. Dawnej Muz. Pol. z. 4 8° s. 40. Współwydawca K. SIKORSKI.

24. Przedm. W: J. SIEDLECKI: Śpiewnik Kościelny z melodiami na 2 głosy. Wydanie jubileuszowe (1878-1918). Kr. 1928 s. V-VIII. — Toż w dalszych wydaniach tegoż Śpiewnika.

25. „Audiate mortales" Bartłomieja Pękiela. *Kwart. Muz.* 1929 nr 4 s. 366-396.

26. Bolesław Waldek Walewski (z okazji koncertu kompozytorskiego...). *Meteor.* R. 21: 1929 s. 65-67.

27. Dzieje organów. W: *Instrumenty muzyczne.* Monografia zbiorowa pod redakcją M. GLIŃSKIEGO. *Muzyka.* 1919 nr 5 [specjalny] s. 7-10.

28. Źródła śpiewu gregoriańskiego w Polsce. *Muzyka.* 1929 nr 11/12 s. 481-484.

29. X. Michał Marcin Mioduszewski (1787-1868). W: *Księga pamiątkowa ku czci prof. dra Adolfa Chybińskiego.* Kr. 1930 s. 67-91. — Toż w *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 36: 1933 s. 34-42, 195-205, 425-434.

30. O „Mszy wielkanocnej" Marcina Leopolity (zm. 1589). *Kwart. Muz.* 1930 nr 6/7 s. 109-157. — Toż. w osob. odb. W. 1930 Druk W. Łazarskiego 8° s. 48.

31. Bolesław Wallek Walewski jako kompozytor religijny. *Muz. Kośc.* 1931 nr 10/11.

32. O nauczaniu muzyki w dawnej Polsce. *Muzyka.* 1932 nr 1/2 s. 3-9.

33. Kazanie w bazylice św. Jana na trzecim Kongresie Liturgiczno-muzycznym. *Muz. Kośc.* R. 8: 1933 s. 89-91.

33. Do Redakcji „Meteora" — sprostowania i uzupełnienia do art. ks. W. Świerczka: 25 lat pracy stradomskiego chóru teologów XX Misjonarzy. *Meteor.* R. 25: 1933 s. 128-131.

34. Łysków k. Słonima. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 38: 1935 s. 311-333.

35. „Pamiętnik do nauki harmonii" Stanisława Moniuszki. *Pol. Rocz. Muzykol.* T. 2: 1936 s. 42-52. — Toż w osob. odb. W. 1936 8° s. 11.

36. Do biografii Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego. *Pol. Rocz. Muzykol.* T. 2: 1936 s. 98-99.

37. O muzycznym stylu kościoła. *Śpiew Kośc.* R. 1: 1936 nr 5-6 s. 15-19.

38. Utwory organowe: 5 łatwych triów na temat pieśni kościelnych; Trzy przygrywki [interludia] do pieśni adwentowej „Mądrości wieczna". W. 1937 TWWP z. 76 s. 7. [Nagroda na konkursie kompozytorskim TWMP 1936 r.].

39. „Requiem", kompozycja Bolesława Wallek Wałewskiego. *Ilustr. Kur. Codz.* 1936 nr 303.

40. Hetman muzyki polskiej. [Fragment mowy po zgonie Karola Szymanowskiego]. *Gazetka Muz.* 1937 nr 6 s. 2.

41. Adolf Chybiński. *Muz. Pol.* 1937 z. 1 s. 5-10.

42. Karol Szymanowski. Wspomnienia i impresje. [Wypowiedzi m. in. Feichta]. *Muz. Pol.* 1937 z. 4 s. 185-203.

43. Nad trumną Karola Szymanowskiego... *Muz. Pol.* 1937 z. 5. s. 219-224.

44. Karol Szymanowski a „młodzież". W: *Stowarzyszenie Młodych Muzyków w Krakowie 1931-1937.* Kr. 1938 s. 5-8.

45. Wyd. i oprac.: Bartłomiej PĘKIEL: „Missa pulcherrima". Wg rękopisu z 1669. W. 1938 8° s. 46. Współwydawca W. GIEBUROWSKI. Wydawnictwo Dawnej Muzyki Polskiej z. 17. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1961 s. 30. — Toż. Wyd. 3. W. 1966.

46. Metodyka nauczania historii muzyki w szkołach muzycznych niższych, średnich i wyższych. Kr. 1946 8° s. 62. Biblioteka Metodyczna dla szkół muzycznych t. 2. Współautorka S. ŁOBACZEWSKA.

47. Olczańskie pieśni religijne i obrzędy. *Ruch Muz.* 1947 nr 7/8 s. 10-12.

48. Melodie kolędowe w śląskiej pieśni ludowej. *Słowo Pol.* 1947 nr 352 s. 6.

49. Fryderyk Chopin. *Zwierciadło Polski i Świata.* 1947 nr 31 s. 1-3. [Dodatek niedzielny *Słowa Polskiego* 17 VIII 1947 r.].

50. Muzyka na Śląsku. *Śląsk.* 1947 nr 1 s. 7-8.

51. Rec.: W. POŹNIAK: Pasja chorałowa w Polsce. *Kwart. Muz.* 1948 nr 21/22 s. 282-285.

52. „Ronda" Fryderyka Chopina. *Kwart. Muz.* 1948 nr 21/22 s. 35-59; nr 23 s. 23-62; nr 24 s. 7-54.

53. Rec.: L. BRONARSKI: Etudes sur Chopin. 1-2. *Kwart. Muz.* 1948 nr 2 s. 177-182.

54. Dolny Śląsk w pieśni śląskiego ludu. *Zesz. Wrocł.* 1948 nr 1/2 s. 99-106.

55. Wyd. i oprac.: Bartłomiej PĘKIEL: Dwie kolędy łacińskie. Kr. 1948 s. 8. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1964 s. 12 Wydawnictwo Dawnej Muzyki Polskiej z. 19.

56. Chopin we Wrocławiu. *Zesz. Wrocł.* 1949 nr 1/2 s. 15-24. — Toż w: *Chopin na Dolnym Śląsku.* Wr. 1960 s. 53-68.

57. Imię moje — Chopin. *Zwierciadło Polski i Świata.* 1949 nr 8 s. 1. [Dodatek niedzielny *Słowa Polskiego* z 20 II 1949 r.].

58. Wpływ Chopina na muzykę niemiecką i skandynawską. *Ruch Muz.* 1949 nr 11/12 s. 30-35.

59. Wznowienie koncertów poświęconych muzyce dawnej. [Referat wygłoszony na Zjeździe Muzykologów Polskich]. *Kwart. Muz.* 1949 nr 25 s. 232-236.

60. Jan Sebastian Bach. *Życie Śpiewacze.* 1950 nr 3/4 s. 26-30.

61. Marcin Mielczewski — Missa super „O gloriosa Domina". W: *Księga pamiątkowa ku czci prof. Adolfa Chybińskiego w 70-lecie urodzin.* Kr. 1950 s. 218-232.

62. Muzyka i śpiew na Śląsku. *Słowo Powsz.* 1952 nr 23 s. 3.

63. Wyd. oprac. i znakami wykonawczymi opatrzył: Opracowanie z Tabulatury organowej JANA Z LUBLINA, Taniec chłopski, Taniec „Zaklinam cię cierniem", Taniec mieszczański „Szewczyk idzie po ulicy, szydełka nosząc", Taniec dworski „Rex"; Opracowania z Ksiąg głosowych: Amoenitatum musicalium hortulus (1622) — 8 tańców polskich; V. Hausmana: Venusgarten (1602) i Rest von polnischen anderen Täntzen (1603) — 4 tańce polskie. W: *Muzyka polskiego Odrodzenia.* Kr. 1953 s. 100-118, 119-143. — Toż po angielsku pt.: Eight Polish Dances. W: *Music of Polish Renaissance.* Kr. 1955 s. 146-159. Współwydawca J. KOŁACZKOWSKI.

64. Rec.: I. BEŁZA: Istorija polsko muzykalnoj kultury. *Muzyka.* 1954 nr 11/12 s. 33-33. Współautorzy Z. LISSA i J. CHOMIŃSKI.

65. Badania nad historią muzyki staropolskiej. *Materiały do Studiów i Dyskusji z zakresu Teorii i Historii Sztuki, Krytyki Artystycznej oraz Badań nad Sztuką.* 1955 nr 3/4 s. 52-54.

66. Wyd.: WACŁAW Z SZAMOTUŁ: Już się zmierzcha oraz Kryste, dniu naszej światłości. W: *Music of the Polish Renaissance.* Kr. 1955 s. 228-233.

67. Kazimierz Sikorski jako teoretyk propedeutyki i kompozycji. *Studia Muzykol.* T. 5: 1956 s. 426-443.

68. Mozart w Polsce na przełomie XVIII i XIX wieku. W. 1956 8° s. 24.

69. Mozart w Polsce. *Polska.* 1956 nr 4/20 s. 27.

70. Muzyka polska. Muzyka instrumentalna w okresie Renesansu. W: *Historia muzyki powszechnej.* T. 1. Kr. 1957 s. 158-161, 169-199, 218-219, 235-238, 252-256, 310-330, 381-390.

71. Patronat polski w „Antyfonarzu pomorskim". [Aneks 2 do S. Sawicka: Pomorski rękopis iluminowany z XVII w.]. *Studia Pomorskie.* T. 1. Wr. 1957 s. 325-328.

72. Polifonia renesansu. Kr. 1957 PWN 8° s. 243, nlb. 1. — Toż. Wyd. [2]. Kr. 1976 8° s. 273, nlb. 1. Opera Musicologica Hieronymo Feicht II.

73. Znajomość Mozarta w Polsce. *Muzyka.* 1957 nr 1 s. 35-40.

74. Rec.: W. KAMIŃSKI: Kultura muzyczna Poznania. W: Dziesięć wieków Poznania. T. 2. *Muzyka.* 1957 nr 1 s. 111-115.

75. Wstęp w: Tomasz SZADEK: Officium „Dies est laetitiae". Wyd. Z. M. SZWEYKOWSKI. Kr. 1957 s. 7-8.

76. Die Kenntniss Mozarts in Polen. W: *Bericht überden Internationalen Musikwissenschaftlichen Kongress Wien 1957.* Graz 1958 s. 191-194.

77. Dodatkowe materiały do tez referatu prof. Z. Lissy i J. Chomińskiego: Muzyka polskiego Odrodzenia. W: *Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN.* T. 5. W. 1958 s. 120-122.

78. Kolęda. *MGG.* T. 7: 1958 s. 1405-1407.

79. Krakau. *MGG.* T. 7: 1958 s. 1688-1705.

80. Polskie średniowiecze. W: *Z dziejów polskiej kultury muzycznej.* T. 1. Kr. 1958 s. 9-55. Toż w nieco zmienionym opracowaniu w: H. FEICHT: Studia nad muzyką polskiego średniowiecza. Opera Musicologica... Kr. 1975 s. 40-105.

81. Muzyka w okresie polskiego baroku. W: *Z dziejów polskiej kultury muzycznej.* T. 1. Kr. 1958 s. 157-229.

82. Nad monografią Józefa Elsnera. *Ruch Muz.* 1958 nr 11.

83. Wyd. i oprac.: Marcin LEOPOLITA: Missa paschalis. Wg fragmentów rękopiśmiennych z XVIII w. i wydania z 1889 r. Kr. 1958 Wyd. Dawnej Muz. Pol. z. 35 s. 80.

84. Mocart w Pol'še na rubieže XVIII i XIX vekov. W: *Izbrannye stat'i pol'skich muzykovedov.* T. 2. Moskwa 1959 s. 93-109.

85. Pod hasłem tysiąclecia. *Ruch Muz.* 1959 nr 10 s. 2-4.

86. Dwa cykle wariacyjne na temat „Der Schweizerbau" Fryderyka Chopina i J. F. Marcksa. W: *Fryderyk Chopin.* W. 1960 s. 56-78.

87. Leopolita Martinus. *MGG.* T. 8: 1960 s. 652-653.

88. Lilius Vincezo. *MGG.* T. 8: 1960 s. 870-871.

89. Nowe odkrycia historyków muzyki polskiej. Rozmowę z... przeprowadził K. Biegański. *Ruch Muz.* 1960 nr 1 s. 12-13.

90. Mioduszewski Michał Marcin. *MGG.* T. 9: 1961 s. 366.

91. Odkrycia i badania zabytków dawnej muzyki polskiej. *Ruch Muz.* 1961 nr 20 s. 21.

92. Płockie średniowieczne rękopisy muzyczne. *Notatki Płockie.* 1961 nr 19 s. 7-11.

93. Zadania nauki wobec polskiej muzyki kościelnej. *Rocz. Kanon.-Teol.* T. 8: 1961 z. 3 s. 80-81.

94. Bogurodzica. Opracowanie muzykologiczne. Opracowanie ogólne J. WORONCZAK, Wstęp językoznawczy E. OSTROWSKA. Wr. 1962 s. 51-92, transkrypcja nut s. 237-284. — Toż w: H. FEICHT: Studia nad muzyką polskiego średniowiecza. Kr. 1975 s. 131-232.

95. Grundriss polnischer religiöser Musik [Kirchenmusik]. *Singende Kirche.* 1962 nr 2 s. 178-179.

96. Jacobelli Giovanni Batista. W: *Pol. słow. biogr.* T.. 10: 1962 s. 280-281.

97. Jakub Polak. W: *Pol. słow. biogr.* T. 10: 1962 s. 350.

98. Musikalische Beziehungen zwischen Wien und Warschau zu Zeit der Wiener Klassiker. W: *Festschrift für Schenk. Studien zur Musikwissenschaft.* Beihefte t. 25. Graz 1962 s. 174-182.

99. Orgas Annibal. *MGG.* T. 10: 1962 s. 228.

100. Pękiel Bartłomiej. *MGG.* T. 10: 1962 s. 1001-1003.

101. Polen I-IV. *MGG.* T. 10: 1962 s. 1385-1400.

102. Uzupełnienie do Z. M. SZWEYKOWSKIEGO: Z zagadnień melodyki w polskiej muzyce wokalno-instrumentalnej późnego baroku. *Muzyka.* 1962 nr 2 s. 136.

103. Mittelalterliche Choralprobleme in Polen. *Musik des Ostens.* 1963 Nr 2 s. 34-90. — Toż w: H. FEICHT: Studia nad muzyką polskiego średniowiecza. Kr. 1975 s. 233-342.

104. Musikalische Beziehung zwischen Osterreich und Altpolen und Grazer Beiträge zur Musigkeschichte. W: *Festschrift der Akademie für Musik und Darstellende Kunst in Graz.* Graz 1963 s. 121-128.

105. Nowe odkrycia zabytków muzyki dawnej w Polsce. Z prac Ośrodka Inwentaryzacji Zabytków Muzycznych Instytutu Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego. *Stud. Źródłozn.* T. 8: 1963 s. 155-159.

106. Podstawowe zagadnienia polskiej kultury muzycznej wieków średnich. W: *Historia kultury średniowiecznej w Polsce.* IX Powszechny Zjazd Historyków Polskich w Warszawie. Referaty i dyskusje. W. T. 1. 1963 s. 105-128. — Toż w: H. FEICHT: Studia nad muzyką polskiego średniowiecza. Kr. 1975 s. 251-268.

107. Przemówienie na Walnym Zebraniu ZKP. *Ruch Muz.* 1963 nr 5 s. 2-3.

108. Reys Jacob. *MGG.* T. 11: 1963 s. 354.

109. Veröffentlichungen alter polnischer Kirchenmusik. *Singende Kirche.* 1963 z. 1 s. 14-15.

110. Zur Entstehung zweiter polnischer „Carmina patria". W: *The Book of the First International Musicological Congress Devotead to the Works of Frederick Chopin. Warszawa 16th-22nd February 1960.* W 1963 s. 227-229. — Toż w: H. FEICHT: Studia nad muzyką polskiego średniowiecza. Kr. 1975 s. 126-129.

111. Oprac. wstęp i wyd.: Bartłomiej PĘKIEL: 2 „Patrem" per chorum quattuor vocem. Wg rękopisów z 1661 i 1663. Kr. 1963 s. 19,5. Opracowanie wydawnicze S. WIECHOWICZ. Wydawnictwo Dawnej Muzyki Polskiej z. 52. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1969.

112. Commentary. *Antiquitates Musicae in Polonia.* T. 1: The Pelplin Tablature. 1963 s. 665-667.

113. Zagajenie referenta. W: *Historia kultury średniowiecznej w Polsce.* IX Powszechny Zjazd Historyków w Warszawie. T. 2. W. 1964 s. 193-197.

114. Aron z Branvillare. W: *Słow. muz. pol.* T. 1 s. 11.

115. Bartochowicz Walenty. W: *Słow. muz. pol.* T. 1. s. 30.

116. Berent Szymon. W: *Słow. muz. pol.* T. 1 s. 35.

117. Dobrowolski Stanisław. W: *Słow. muz. pol.* T. 1 s. 113.

118. Z Kielc Wincenty. W: *Słow. muz. pol.* T. 1 s. 272-273.

119. II Festiwal Muzyki Polskiej, Bydgoszcz. Opracował B. M. Jankowski. *Pomorze.* 1964 nr 9 s. 7-8 [Wypowiedzi m. in. H. Feichta].

120. Jarzębski Adam. W: *Pol. słow. biogr.* T. 11: 1964 s. 24-25. Współautor S. HERBST.

121. Nowe spojrzenie na muzykę polską XVIII wieku. W: *Z dziejów muzyki polskiej.* T. 7. Materiały z II sesji naukowej [muzyczno-historycznej w 1963 r.]. Red. K. POŁUBICKI. Bydgoszcz 1964 s. 7-23.

122. Z klasztorów w świat. *Polska.* 1964 nr 8 s. 66-67.

123. Z przeszłości polskiej muzyki. W: *Program II Festiwalu Muzyki Polskiej,* Bydgoszcz-Toruń-Lubostroń 3-10 maja 1964. Bydgoszcz 1964 s. 27-34.

124. Wydał: Bartłomiej PĘKIEL: „Patrem" z Missa brevis. W: *Muzyka w dawnym Krakowie*. Kr. 1964 s. 192-205.

125. Dawne muzykowanie. *Polityka*. R. 9: 1965 nr 42 s. 7.

126. Przeoczenie czy przemilczenie. *Ruch Muz*. 1965 nr 10 s. 16-17.

127. Rec.: Słownik muzyków polskich. T. 1. Kr. 1964. *Ruch Muz*. 1965 nr 10 s. 18. — Toż. *Muzyka*. 1965 nr 2 s. 78-81.

128. O muzyce dawnej i badaniach historycznych. Wywiad z B. Pociejem. *Tyg. Powsz*. R. 19: 1965 nr 15 s. 3.

129. Muzyka polska w okresie baroku. W: *Historia muzyki powszechnej*. T. 2. Kr. 1965 s. 220-236.

130. Muzyka liturgiczna w polskim średniowieczu. W: *Musica medii aevi 1*. Kr. 1965 s. 9-52. — Toż w: H. FEICHT: Studia nad muzyką polskiego średniowiecza. Kr. 1975 s. 270-325.

131. Dzieje polskiej muzyki religijnej w zarysie. *Rocz. Teol.-Kanon*. T. 12: 1965 z. 4 s. 5-50. — Toż w: *Księga tysiąclecia katolicyzmu w Polsce*. T. 2. Lubl. 1969 s. 393-439. — Toż po ang.: An Outline of the Polish Religious Musik. W: *Polands Millenium of Catholicism*. Lubl. 1969 s. 501-553.

132. Seclucjan Jan. *MGG*. T. 12: 1965 s. 453.

133. Stachowicz Damian. *MGG*. T. 12: 1965 s. 1109.

134. Starowolski Szymon. *MGG*. T. 12: 1965 s. 1190.

135. Stefani Jan. *MGG*. T. 12: 1965 s. 1204-1205.

136. Surzyński Józef. *MGG*. T. 12: 1965 s. 1758-1760.

137. The Baroque (of the epoch of the Figuret Bass). W: *Polish Music*. Red. S. JAROCIŃSKI. W. 1965 s. 42-64.

138. Rec.: K. MROWIEC: Polska pieśń kościelna w opracowaniu kompozytorów XIX w. Lubl. 1964. *Zesz. Nauk. KUL*. R. 8: 1965 nr 2 s. 65-67.

139. Rec.: Muzyka w dawnym Krakowie. Wybór utworów od XV do XVIII wieku. *Muzyka*. 1965 nr 3 s. 100-104.

140. Oprac., wstęp i wyd.: Bartłomiej PĘKIEL: Missa paschalis per quattuor vocum. Wg rękopisów z II poł. XVII w. Kr. 1965 s. 24. Wydawnictwo Dawnej Muzyki Polskiej. z. 58.

141. „Aida", egipska opera Verdiego. W: *Program Teatru Wielkiego w Warszawie*. W. 1966 s. 5-12.

142. Die polnische Monodie des Mittelalters. W: *Musica Antiqua Europae Orientalis*. Acta Scientifica Congressus I. Red. Z. Lissa. W. 1966 s. 277-280. — Toż w: H. FEICHT: Studia nad muzyką polskiego średniowiecza. Kr. 1975 s. 338-342.

143. Quellen zur mehrstimmigen Musik in Polen vom späten Mittelalter bis 1600. W: *Musica Antique Europae Orientalis*. Acte Scientifica Congressus I. Red. Z. LISSA. W. 1966 s. 281-293. — Toż w: H. FEICHT: Studia nad muzyką polskiego średniowiecza. Kr. 1975 s. 344-359.

144. Dzieje polskiej nauki o muzyce. W: *Studia i materiały z dziejów nauki polskiej*. Seria A z. 9: 1966 s. 25-46. Współautor Z. LISSA.

145. „Liber chamorum" jako źródło do muzyki polskiej. *Muzyka*. 1966 nr 2 s. 84-93.

146. Pierwszy okres narodowego stylu w muzyce staropolskiej. *Kultura*. R. 4: 1966 nr 18 s. 3, 8. — Toż. *Poradnik Muzyczny*. 1966 nr 7/8 s. 3-4.

147. Musica Antiqua Europae Orientalis. *Kultura*. R. 4: 1966 nr 22 s. 7.

148. Muzyka oratoryjno-kantatowa we Wrocławiu. *Kultura*. R. 4: 1966 nr 37 s. 9.

149. I Międzynarodowy Festiwal Dawnej Muzyki Krajów Europy Środkowej i Wschodniej. *Kultura*. R. 4: 1966 nr 40 s. 6.

150. Odkrycie. *Polska*. 1966 nr 4 s. 12.

151. Problématique de l'histoire de la musique polonaise. Przekład A. WOŁOWSKIEGO. *Acta Polonae Historica*. T. 13: 1966 s. 65-85.

152. Szamotuły (Szamotulczyk) Wacław. *MGG*. T. 13: 1966 s. 19-20.

153. Szarzyński Stanisław Sylwester. *MGG*. T. 13: 1966 s. 21.

154. Szurawski Jacek. *MGG*. T. 13: 1966 s. 22-23.

155. Szydłowita. *MGG*. T. 13: 1966 s. 31-32.

156. W sprawie warszawskiej muzyki kościelnej w XVII wieku. *Rocz. Warsz*. T. 7: 1966 s. 159-160.

157. Oprac., wstęp i wyd.: Bartłomiej PĘKIEL: „Missa brevis per chorum quattorum vocum". Wg rękopisu z r. 1661. Kr. 1966 s. 26, fac. 2. Wydawnictwo Dawnej Muzyki Polskiej z. 62.

158. Muzyka staropolska. Wstęp, opracowanie nut i redakcja H. FEICHTA. Kr. 1966. Łacińska monodia religijna: Benedic regem cunctorum, Beatus Adalbertus; Per merita sancti Adalberti; Festum agat ecclesia; Hac festa die; O beate Stanislae; Exultet jam angelica; Funde de caelestibus, Hyacinthe; Superne regum; Recordare Domine. — Łacińska monodia świecka: Defectus misit nos, Anno Domini. — Polska monodia religijna: Radości wam powiadam; Jezusa mękę czcijcie; Racz Panie Chryste, s. 2-6. — Wielogłosowość polska: Żołtarz Jezusów czyli piętnaście rozmyślań o Bożym umęczeniu s. 106-107. — Bartłomiej PĘKIEL: Assumpta est Maria: Ave Maria; Nativitatis (Conceptio) tua; Sub tuum praesidium s. 134-148.

159. Słowo wprowadzające. W: P. PODEJKO: Nieznani muzycy polscy, kompozytorzy, dyrygenci, instrumentaliści, wokaliści (1572-1820). Bydgoszcz 1966 s. 7-8.

160. Muzyka staropolska i jej obecna pozycja w świecie. *Warmia i Mazury*. 1967 nr 4 s. 6-7.

161. Polska twórczość gregoriańska. *Ruch Biblij.* R. 20: 1967 s. 169-171.

162. Neue Quellen zur Geschichte des alten Polnischen Musik. *Fontes Artis Musicae*. 1967 z. 1/2 s. 11-16.

163. Stosunki polsko-ruskie w muzyce religijnej XVI-XVIII wieku. W: *Polsko-rosyjskie miscellanea muzyczne*. Kr. 1967 s. 9-17.

164. Średniowiecze. W: *Muzyka polska*. Informator. Red. S. ŚLEDZIŃSKI. Kr. 1967 s. 31-40.

165. Wspomnienia o Karolu Szymanowskim. Oprac. M. PERZ. *Ruch Muz.* R. 11: 1967 nr 10 s. 3-4.

166. Z Uniejowa Jan. W: *Słow. muz. pol.* T. 2 s. 261.

167. Rec.: Z. ROZANOW: Muzyka w miniaturze polskiej. *Studia Źródłoznawcze. Commentationes*. T. 12: 1967 s. 218-219.

168. Gregoriański (rzymski) chorał. W: *Mała enc. muz.* W. 1968 s. 372-373.

169. Kościelna muzyka. W: *Mała enc. muz.* W. 1968 s. 535-536.

170. Polska muzyka profesjonalna. W: *Mała enc. muz.* W. 1968 s. 820-822.

171. Królewsko-polska i kurfirstowsko-saska kapela muzyczna w Dreźnie. W: *Sarmatia artistica*. Księga pamiątkowa ku czci prof. W. TOMKIEWICZA. W. 1968 s. 151-159.

172. Polska pieśń średniowieczna. W: *Musica medii aevi* 2. Kr. 1968 s. 52-70. — Toż w: H. FEICHT: Studia nad muzyką polskiego średniowiecza. Kr. 1975 s. 361-386.

173. Warschau. *MGG*. T. 14: 1968 s. 248-250.

174. Le Moyen Âge en Pologne. W: *Encyclopédie des musiques sacrées*. T. 2. Paris 1969 s. 338-340.

175. Les chapelles musicales polonaises. W: *Encyclopédie des musiques sacrées*. T. 2. Paris 1969 s. 472-475.

176. La musique religieuse du XVIIIe siècle à nos jours. W: *Encyclopédie des musiques sacrées*. T. 3. Paris 1970 s. 287-291.

177. Muzyka w Polsce średniowiecznej. W: *I Międzynarodowy Kongres Archeologii Słowiańskiej*. T. 5: Wr. 1970 s. 485-496 i dyskusja s. 511-512. — Toż w: H. FEICHT: Studia nad muzyką polskiego średniowiecza. Kr. 1795 s. 328-336.

178. Komentarz do: „Missa paschalis" Marcina Leopolity i „Missa pulcherrima" Bartłomieja Pękiela. Musica Antiqua Polonica. Polskie Nagrania XL 0188.

179. Komentarz do: „Melodie na Psałterz polski" Mikołaja Gomółki. Musica Antiqua Polonica. Polskie Nagrania XL 234.

180. Komentarz do: Muzyka na Zamku Warszawskim. Musica Antiqua Polonica. Polskie Nagrania XL 0295.

181. Komentarz do: Muzyka na Zamku Wawelskim. Musica Antiqua Polonica. Polskie Nagrania XL 0296.

182. Komentarz do: Polish organ music. Musica Antiqua Polonica. Polskie Nagrania XL 0235.

183. Komunikat o bieżącym stanie badań hymnologicznych w Polsce. Referat wygłoszony na Kongresie Hymnologicznym w Lünenscheid w r. 1959. W: H. FEICHT: Studia nad muzyką polskiego średniowiecza. Kr. 1975 s. 106-121.

184. Św. Cyryl i Metody w polskich księgach chorałowych i śpiewnikach. (Przyczynek do badań nad chorałem w Polsce). Z niemieckiego maszynopisu przełożył i wydał K. M[ROWIEC]. W: H. FEICHT: Studia nad muzyką polskiego średniowiecza. Kr. 1975 s. 244-249.

185. Fragmenty „Kroniki i książki ogłoszeń placówki duszpasterskiej we Wrocławiu na Oporowie" z lat 1946-1947. Opracował: SCHLETZ A. w art.: Ks. Hieronim Feicht, pierwszy duszpasterz Polaków we Wrocławiu na Oporowie (18 III — 31 X 1946). *Nasza Przeszł.* T. 33: 1970 s. 215-231.

186. Opera Musicologica Hieronymi Feicht. T. 1-3. Kr. 1975-1980 8° s. 400; 273, nlb. 1; 562, nlb. 1. — Nb. T. 1 zawiera przedruk prac Feichta zaznaczone pod poszczególnymi pozycjami. T. 2. stanowi wyd. 2 Polifonii renesansu. T. 3 natomiast zatytuowany: Studia nad muzyką polskiego renesansu i baroku zawiera przedruki następujących wyżej wymienionych pozycji: 30, częściowo 83 oraz 81, 15, 18, 4, 23, 36, 71, 170, 121, 104 i 163.

II.

BIMA Fr.: Spis wychowanków Małego Seminarium Księży Misjonarzy w Krakowie 1878/79 — 1958/59. *Meteor.* R. 35: 1959 s. 150; MROWIEC K.: Uniwersytet Warszawski ku czci ks. prof. Feichta. *Tyg. Powsz.* R. 18: 1964 nr 47 s. 5; TENŻE: Streszczenie referatu wygłoszonego na akademii z okazji 50-lecia pracy naukowej ks. Feichta. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 8: 1965 nr 2 s. 81-84; TENŻE: Przemówienie nad trumną śp. ks. H. Feichta. *Ruch Muz.* R. 11: 1967 nr 11 s. 8; TENŻE: Działalność naukowa i kompozytorska ks. H. Feichta

(1894-1967). *Meteor.* R. 49: 1977 nr 4 s. 3-14; URBAN W.: Archidiecezja wrocławska w latach 1945-1965. *Nasza Przeszł.* T. 22: 1965 s. 50, 53; Hieronim Feicht. W: *Studia Hieronymo Feicht Septuagenario dedicata.* Kr. 1967 s. 7-13; PIKULIK J: Ks. prof. Hieronim Feicht. *Przew. Katol.* 1967 s. 340; DRABIK H.: Bibliografia prac prof. dr Hieronima Feichta. W: *Studia Hieronymo Feicht...* Kr. 1967 s. 14-17 [83 pozycje]; SCHLETZ A.: Hieronim Feicht, pierwszy duszpasterz Polaków we Wrocławiu na Oporowie (18 III — 31 X 1946). *Nasza Przeszł.* T. 33: 1970 s. 215-231; LISSA Z.: Słowo wstępne. W: H. FEICHT: Studia nad muzyką polskiego średniowiecza. Kr. 1975 s. 9-21; IDASZAK D.: Bibliografia [H. Feichta]. Tamże, s. 23-39; SROKA Z.: Z dziejów kościoła i parafii św. Wincentego a Paulo w Bydgoszczy (1924-1975). *Nasza Przeszł.* T. 53: 1980 s. 156, 157, 160, 238, 239; WIŁKOMIRSKI K.: Wspomnień ciąg dalszy. Kr. 1980 s. 29, 90, 185, 350.

Stanisław Janaczek

Felczak Stanisław (1906-1942), jezuita, autor prac z dogmatyki.

Urodził się 27 I 1906 r. w Krzemieniewie (pow. Łęczyca), był synem Jana i Walentyny z Jasińskich. Po ukończeniu 4 klas gimnazjalnych w Łodzi wstąpił 3 VII 1921 r. do zakonu jezuitów. Po dwuletnim nowicjacie kontynuował studia gimnazjalne w Starej Wsi k. Brzozowa i w Pińsku (1923-1928), studia filozoficzne odbył w Vals w południowej Francji (1928-1931), a teologiczne na Wydziale teologicznym Bobolanum w Lublinie (1931-1935) oraz na Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie (1935-1937). Święcenia kapłańskie przyjął 24 VI 1934 r. w Lublinie, a doktorat z teologii uzyskał w 1937 r. w Rzymie. Od 1938 r. wykładał teologię w Bobolanum w Lublinie, a po wybuchu wojny kontynuował wykłady w mieszkaniach prywatnych. Aresztowany 2 II 1940 r. przez gestapo przebywał kolejno w więzieniu na zamku lubelskim, w obozie w Sachsenhausen i Dachau, gdzie zmarł 9 V 1942 r.

I.

1. Dzieła św. Tomasza z Akwinu. *Ruch Teol.* Dodatek do *Collect. Theol.* R. 3: 1931 s. 33-41.

2. Rec.: J. SALAMUCHA: Pojęcie dedukcji u Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu. W. 1930. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 200 s. 122-123.

3. Rec.: E. DĄBROWSKI: Historyczność zapowiedzi prymatu św. Piotra w świetle krytyki i filologii. P. 1933. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 202 s. 126-127.

4. Rec.: L. LERCHER: Institutiones theologiae dogmaticae. Vol. 1. Oeniponte 1934. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 201 s. 279-281.

5. Rec.: F. T. D'EYPERNON: Le Blondélisme. Louvain 1933. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 201 s. 289-291.

6. Rec.: C. F. JEAN: La Bible et les Récits Babyloniens. Paris 1933. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 201 s. 302-304.

7. Rec.: M. SIENIATYCKI: Apologetyka, czyli dogmatyka fundamentalna. Kr. 1932. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 201 s. 309-310.

8. Rec.: H. SCHUMACHER: Kraft der Urkirche. Freiburg 1934. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 202 s. 323-324.

9. Rec.: F. KLEIN: La vie humaine et divine de Jésus Christ. Paris 1933. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 202 s. 324-325.

10. Rec.: C. MARCHARD: La Faillite Initiale du Protestantisme. Paris 1934. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 204 s. 246-247.

11. Rec.: S. FRANKL: Doctrina Hosii de notis Ecclesiae in luce saeculi XVI considerata. Romae 1934. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 205 s. 121-123.

12. Błąkające się widmo materializmu. Na marginesie pewnego podręcznika szkolnego. *Wiara i Życie.* R. 19: 1939 s. 40-42.

13. Origo episcopatus secundum S. Hieronymum. 1937. Rkps rozprawy doktorskiej w Arch. Uniw. Gregoriańskiego.

14. Rkps: Saint Thomas d'Aquin. Rkps w Bibliotece Teologicznej Bobolanum w Warszawie, sygn. R. 161.

II.

WACZYŃSKI B.: Felczak Stanisław. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 393-394, tamże literatura. — Ponadto: DOMAŃSKI F.: Śp. O. Stanisław Felczak T. J. *Nasze Wiad.* Chicago. Nr 5: 1952 s. 43-54. — Toż w: *50 lat Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej Towarzystwa Jezusowego (1926-1976).* Rzym 1976 s. 245-256; Ks. Stanisław Felczak. W: A. KOZŁOWIECKI: *Ucisk i strapienie.* Kr. 1967 s. 539; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską. Z. 1. W. 1977 s. 237; Z. 5. W. 1981 s. 75.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Feldheim Feliks Stanisław (1879-1971), popularyzator teologii.

Urodził się 27 IX 1879 r. w Chełmnie. Jako gimnazjalista należał do Towarzystwa Filomatów, za co był prześladowany przez administrację pruską. W r. 1903 wyjechał do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej i w Milwaukee wstąpił do Seminarium Duchownego. Święcenia kapłańskie przyjął w 1907 r. Pracował na polskich parafiach w Chicago, Kankakee Jll., Evanston Jll, gdzie był proboszczem w latach 1912-1936 i w Blue Island Jll. W latach I wojny światowej był jednym z twórców Armii Polskiej w Stanach Zjednoczonych, która weszła w skład armii gen. Hallera. Oprócz działalności polonijnej, której się cały oddał, zajmował się pracą duszpasterską i piśmienniczą. Zmarł 10 III 1971 r. w Niles koło Chicago.

I.

1. Wyd.: LISIŃSKI Feliks: Krótkie kazania na niedziele całego roku. Chicago 1922 s. 368.

2. Wyd.: LISIŃSKI Feliks: Kazania postne. Kielce 1924 s. 154.

3. Skarbiec Pisma św. Konkordancja rzeczowa. Kielce 1924 Wyd. Przeglądu Homiletycznego. 16° s. XXXVI, 848.

4. Tysiąc Szkiców Kazań. Chicago, Jll. 1941 Nakład autora 8° s. 957.

5. Myśli, przykłady, aforyzmy. T. 1-2. Chicago, Jll. 1968-1969. Nakład Autora 8° s. nlb. 3, III, 551, nlb. 6.

II.

DOMAŃSKI F.: Słowo wstępne do drugiego tomu [życiorys]. W: F. FELDHEIM: Myśli, przykłady, aforyzmy. Chicago, Ill. 1969 s. I-III, bibliografia; NECEL A.: Nie rzucim ziemi. W. 1969 s. 151-2, 167-171; DOMAŃSKI F.: Zmarł wielki kapłan, ostatni patriarcha polskich kapłanów w U. S. ks. Feliks Stanisław Feldheim. *Głos Chicagoski.* Dział Literacki. 19-20 III 1971; SZEWS J.: Zgon zasłużonego działacza Polonii amerykańskiej ks. Feliksa Feldheima. *Wiadomości Polonijne.* Biuletyn Prasowy Towarzystwa Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia". R. 2: 1971 nr 11 [13 VI] s. 7-8; TENŻE: Ks. Feliks Feldheim. Zgon zasłużonego działacza Polonii amerykańskiej. *Nasza Przeszł.* T. 37: 1972 s. 286-288.

Ks. Piotr J. Badura SJ

Fic Atanazy Urban (1901-1943), dominikanin, biblista, archeolog.

Urodził się 21 V 1901 r. w Nowej Wsi Szlacheckiej, w dawnym powiecie krakowskim i na chrzcie otrzymał imię Urban. Szkołę powszechną ukończył w swojej rodzinnej miejscowości, a do gimnazjum uczęszczał w Krakowie w latach 1912-1920.

W Krakowie wstąpił w 1917 r. do dominikanów, otrzymując zakonne imię Atanazy. Po ukończeniu we Lwowie trzyletniego kursu filozofii w latach 1920-1923, teologię studiował w Kolegium św. Tomasza w Belgii w latach 1923-1927. Równocześnie w latach 1926-1927 uczęszczał na filozofię w Institut Superieur de Philosophie oraz na wydział teologiczny Uniw. w Louvain, uzyskując zakonny stopień lektora teologii. W Louvain także 2 VIII 1925 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W czasie studiów O. Fic odbył podróże do Anglii, Irlandii, Holandii, Francji i Niemiec, celem głębszego zapoznania się z językiem i kulturą tych narodów. W 1927 r. odwiedził Kamień Śląski, miejsce urodzin św. Jacka. Jesienią tego samego roku udał się na studia archeologiczno-biblijne do dominikańskiej École Biblique w Jerozolimie, gdzie zetknął się z jej założycielem O. Lagrange.

W 1928 r. wrócił do Lwowa, gdzie przygotował tezę doktorską pt.: „Critica ac analisis P. S. Francisci Stufler S. J. de caritate Dei", uzyskując na jej podstawie, po spełnieniu wszelkich rygorów 9 III 1929 r. tytuł doktora teologii na wydziale teologicznym Uniw. Jana Kazimierza. Wkrótce potem ponownie wyjechał do Jerozolimy, aby wziąć udział w wyko-

paliskach archeologicznych. W sierpniu 1930 r. opuścił Palestynę i wrócił do Lwowa. Tu w 1933 r., po wieloletnich studiach opublikował pracę habilitacyjną pt.: „Syjon miasto Davidowe w świetle tekstów i wykopalisk".

W 1930 r. O. Fic został mianowany rektorem dominikańskiego Studium Filozoficzno-teologicznego we Lwowie. Pozostając przez sześć lat na tym stanowisku, przeprowadził gruntowną reorganizację programu nauczania, dostosowując go do wymagań Konstytucji papieskiej; „Deus scientiarum Dominus". Mimo rozlicznych zajęć, regularnie prowadził wykłady z Pisma św. oraz lektoraty z języków: greckiego, syryjskiego, arabskiego i angielskiego. Równocześnie oddawał się dalszym badaniom naukowym, wygłaszał odczyty w towarzystwach teologicznych we Lwowie i Warszawie, publikował liczne artykuły i recenzje. Wygłaszał też konferencje dla młodzieży akademickiej.

W 1936 r. O. Fic został wybrany przeorem lwowskiego konwentu dominikanów. W latach 1933-1936 był docentem na wydziale teologicznym Uniw. Jagiellońskiego, następnie do końca października 1939 r. na wydziale teologicznym Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Na pierwszej i na drugiej uczelni prowadził zajęcia ze swojej specjalności. Jako znany palestynolog 3 V 1934 r. został mianowany czynnym członkiem Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego. Na zjeździe orientalistów polskich we Lwowie w dniach 20-22 maja 1934 r. wygłosił odczyt na temat: „Morze Czerwone na przełomie XIII/XIV w.". W 1935 r. O. Fic został członkiem Towarzystwa Prehistorycznego w Krakowie oraz współpracownikiem Komisji Orientalistycznej PAU. W końcu sierpnia 1939 r. wziął udział w zjeździe Polskiego Towarzystwa Teologicznego, na którym wygłosił referat: „Najnowsze badania archeologiczne w Mezopotamii a Księga Genesis".

W chwili wybuchu wojny w 1939 r. O. Fic przebywał w konwencie krakowskim. Ulegając panice i z braku wszelkiej komunikacji, pieszo przybył do Lwowa, gdzie przeżył dramatyczne chwile spowodowane bombardowaniami niemieckimi. Z początkiem listopada wrócił do Krakowa, aby w dominikańskim Instytucie Filozoficzno-Teologicznym, przeniesionym z powodu wojny do tego miasta, objąć wykłady z nauk biblijnych. W czasie wojny aż do ponownego wyjazdu do Lwowa kierował tajnym nauczaniem kleryków z zakresu Pisma św. Z tego przedmiotu prowadził zajęcia w seminariach: Krakowskim i Częstochowskim oraz w Instytucie Teologicznym Księży Salwatorianów. Ponadto udzielał rekolekcji, wygłaszał kazania i konferencje. Dużo czasu i trudu poświęcał przygotowaniu do druku swego największego dzieła: „Jezus Chrystus". O. Fic był człowiekiem ogromnej pracy. W końcu października 1943 r. wyjechał do Lwowa, celem sprowadzenia do Krakowa swojej biblioteki i zbiorów archeologicznych. Tu wskutek nieszczęśliwego wypadku zmarł 13 XI 1943 r.

Gromadzone przez O. Fica zbiory archeologiczne zaginęły, a resztki w postaci klisz fotograficznych przywieziono do Krakowa dopiero po wojnie i złożono w Archiwum Prowincji Dominikanów.

I.

1. List z Lisieux. (Ojczyzna św. Tereni). *Róża Duch.* R. 27: 1928 nr 1 s. 20-23 i nr 2 s. 44-46.

2. Uroczystość Bożego Narodzenia w Betlejem. (List z Betlejem). *Róża Duch.* R. 27: 1928 nr 12 s. 354-358.

3. Wielki Kamień. (Wspomnienia z

podróży). *Róża Duch.* R. 27: 1928 nr 7 s. 306-310.

4. Za Jordan i do Arabji Skalistej. Sprawozdanie z wycieczki Szkoły Biblijnej Jerozolimskiej do Zajordania w kwietniu 1928 r. *Aten. Kapł.* T. 22: 1928 z. 2 s. 172-180; z. 4 s. 384-388; T. 23: 1929 z. 1 s. 69-78; z. 2 s. 174-187; z. 4 s. 372-384; z. 5 s. 486-499; T. 24: 1929 z. 1 s. 75-80. Toż w osob. odb. Włocławek 1929 8° s. 68, nlb. 2.

5. Ofiara baranka paschalnego na górze Garizim. *Aten. Kapł.* T. 23: 1929 z. 3 s. 293-298.

6. Ostatnie wykopaliska w Palestynie i Syrji. *Aten. Kapł.* T. 24: 1929 z. 2 s. 201-210.

7. Irlandia ongiś a dzisiaj. *Aten. Kapł.* T. 25: 1930 z. 2 s. 159-165.

8. Z podróży do siedmiu Kościołów Azji. *Aten. Kapł.* T. 25: 1930 z. 3 s. 277-287; z. 4 s. 395-401; z. 5 s. 500-506; T 26: 1930 z. 1 s. 88-96; z. 3 s. 302-312; z. 4 s. 403-411; z. 5 s. 509-522; T. 27: 1931 z. 1 s. 71-83; z. 3 s. 277-288; z. 4 s. 385-397. Toż w osob. odb. Włocławek 1931 8° s. 145.

9. Tłum. i wst.: Z rozprawy św. Afratesa, „o dziewictwie i świętości przeciwko żydom". *Szk. Chryst.* R. 1: 1930 nr 5 s. 262-268.

10. Rec.: K. MAŁOMORSKI: Szlakiem dawnych dziejów. (Wrażenia z wielkiej podróży). W. 1930. *Szk. Chryst.* R. 1: 1930 nr 6 s. 337.

11. Magnificat. Rozważania na tle Pisma św.: Łk. 1, 46-55 na uroczystość Nawiedzenia Najśw. Marji P. *Szk. Chryst.* T. 3: 1931 nr 7-8 s. 35-53.

12. Największe i pierwsze przykazanie. (Kilka luźnych myśli). *Szk. Chryst.* T. 3: 1931 nr 10 s. 158-161.

13. Na zamknięcie 1500-letniej rocznicy Soboru Efeskiego (431). *Szk. Chryst.* T. 3: 1931 nr 12 s. 257-264.

14. O śmierci. (Kilka luźnych myśli). *Szk. Chryst.* T. 3: 1931 nr 11 s. 207-211.

15. Ustanowienie Najświętszej Eucharystji. (Krótki komentarz do św. Marka rozdz. 14, 12). *Szk. Chryst.* T. 2: 1931 nr 4 s. 159-165.

16. Wniebowstąpienie Pańskie. Krótki komentarz do Łk. 24, 50-52; Dz. Ap. 1, 4-11. *Szk. Chryst.* T. 2: 1931 nr 5 s. 193-203.

17. Z podróży do Turcji. *Aten. Kapł.* T. 27: 1931 z. 5 s. 486-493; T. 28: 1931 z. 2 s. 186-194, z. 3 s. 293-300; z. 4 s. 385-400.

18. Rec.: P. M. VIAUD: Qoubeibeh Emmaüs Evangelique. Etude Archéologique de de son Eglise et de la maison qu'elle enclave. Jerusalem 1930. *Aten. Kapł.* T. 27: 1931 z. 3 s. 298.

19. Betleem (notatki z podróży). *Aten. Kapł.* T. 29: 1932 z. 1 s. 70-75.

20. Egipt ongiś a dzisiaj. *Aten. Kapł.* T. 30: 1932 z. 4 s. 405-415; z. 5 s. 512-520; T. 31: 1933 z. 4 s. 389-401; T. 32: 1933 z. 2 s. 199-208.

21. Kwestja Kennersreuth. *Szk. Chryst.* T. 5: 1932 nr 7-8 s. 64-75; nr 9 s. 112-123; nr 10 s. 152-173; T. 7: 1933 nr 10 s. 215-221.

22. Papieska reforma wyższych studiów kościelnych. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 4 s. 202-209.

23. Rec.: A. AUFFRAY: Pedagogia Świętego. W. 1932. *Szk. Chryst.* T. 5: 1932 nr 12 s. 263-265.

24. Rec.: F. JAMMES: Bóg w serduszkach dzieci, powiastki na tle ośmiu błogosławieństw. P. b. r. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 4 s. 214-215.

25. Rec.: E. KRÓL: Ofiary Starego Zakonu a idea ofiary krzyża w Listach św. Pawła. Kr. 1932. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 nr 26 s. 310-311.

26. Rec.: S. M. POSADZOWA: Pan Jezus i dzieci. (Opowiadanie ewangeliczne). P. b. r. *Szk. Chryst.* T. 5: 1932 nr 7-8 s. 78-79.

27. Rec.: A. D. SERTILLANGES: Ce que Jésus voyait du de la Croix. Paris 1930. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 2 s. 94-95.

28. Rec.: J. TEODOROWICZ: Od Betleem do Nazaretu. P. 1932. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 6 s. 301-304.

29. Syjon miasto Dawidowe w świetle tekstów i wykopalisk. (Studium archeologiczno-biblijne). Lw. 1933 Wyd. OO. Dominikanów 8° s. XII, 212.

30. Rec.: J. KŁOS: Wyprawa na Bożą Rolę. Z licznymi ilustracjami. P. 1932. T. 1-2. *Szk. Chryst.* T. 7: 1933 nr 10 s. 222.

31. Ostatni śpiew, powieść misyjna, z angielskiego opracował A. SYSKI. W. 1932 T. 1-2. *Szk. Chryst.* T. 6: 1933 nr 2 s. 94.

32. Hołd Mędrców ze Wschodu. Rozważania na tle Pisma św.: Mat. 2, 1-12, na uroczystość Trzech Króli. *Szk. Chryst.* T. 8: 1934 nr 1 s. 35-41.

33. „I będzie grób jego sławny". (Iz. 11, 10). Refleksje na tle ewangelji na uroczystość Zmartwychwstania Chrystusa P. (Mk. 16, 1-8; zob. też Mt. 28, 1-10; Łk 24, 1-12; Jan 20, 1-18). *Szk. Chryst.* T. 8: 1934 nr 4 s. 152-162.

34. Narodzenie św. Jana Chrzciciela. (Rozważania na tle Pisma św.: Łk. 1, 5-25, 57-80). *Szk. Chryst.* T. 8: 1934 nr 6 s. 262-274.

35. Oczyszczenie N. Marji Panny. Rozważanie na tle Pisma św.: Łk. 2, 22-32, na uroczystość Matki Boskiej Gromnicznej. *Szk. Chryst.* T. 8: 1934 nr 2 s. 76-83.

36. Podwyższenie św. Krzyża. (14

września). *Szk. Chryst.* T. 9: 1934 nr 3 s. 194-205.

37. IV Polski Zjazd Orientalistyczny. *Aten. Kapł.* T. 34: 1934 z. 3 s. 209-211.

38. Sól ziemi — światłość świata... Kilka myśli na tle ewangelji na uroczystość św Dominika: Mt. 5, 13-19 (zob. też Mk. 4, 21; Łk. 8, 16; 11, 33: 14, 34, 35; 16, 17). *Szk. Chryst.* T. 9: 1934 nr 1-2 s. 115-121.

39. Św. Jan Apostoł i Ewangelista. (27 XII). *Szk. Chryst.* T. 9: 1934 nr 6 s. 331-341.

40. Rec.: J. ARCHUTOWSKI: Kosmogonia Biblijna (Ks. Rodzaju 1, 1-2, 4) w świetle starowschodnich opowiadań i nauki. Kr. 1934. *Homo Dei.* R. 3: 1934 nr 6 s. 182-183; *Szk. Chryst.* T. 9: 1934 nr 3 s. 210-211; *Rev. Bibl.* T. 44: 1935 nr 1 s. 110.

41. Rec.: Z. KOSSAK-SZCZUCKA: Pątniczym szlakiem. Wrażenia z pielgrzymki. P. b. r. *Szk. Chryst.* T. 9: 1934 nr 3 s. 211-212.

42. Rec.: Przewodnik po Ziemi Świętej. Jrozolima 1934. *Szk. Chryst.* T. 9: 1934 nr 4 s. 263-264.

43. Od Pretorium do Golgoty. (Rozważania i uwagi o stacjach Jerozolimskiej drogi krzyżowej). *Szk. Chryst.* T. 10: 1935 nr 4 s. 212-230.

44. Pismo święte źródłem świętości. *Szk. Chryst.* T. 10: 1935 nr 6 s. 387-402.

45. Rec.: J. ARCHUTOWSKI: Niewola babilońska. Kr. 1935. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 1-2 s. 95-96.

46. Rec.: T. GERSTER A ZEIL: Jesus in ore prophetarum. Tractatus de vaticinnis messianicis juxta S. Bonaventurae doctrinam exaratus. Turyn 1934. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 1-2 s. 96.

47. Duch św. w Starym Testamencie. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 5 s. 280-291.

48. Św. Józef. (Refleksje na tle ewangelii). *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 3 s. 146-159.

49. Tajemnica Betlejemska. (Refleksje na tle ewangelji: Łk. 2, 1-20). *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 1 s. 15-31.

50. Uczniowie z Emaus. (Refleksje na tle Ewangelji: Łk. 24, 12, 32; Mk. 16, 12). *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 4 s. 200-212.

51. Dwunastoletni Zbawiciel w świątyni. Refleksje na tle ewangelii (Łk. 2, 42-52), na uroczystość Najśw. Rodziny. (Niedziela w czasie oktawy Trzech Króli). *Szk. Chryst.* T. 14: 1937 nr 1 s. 3-13.

52. Morze Czerwone exodus izraelskiego w świetle ostatnich badań. *Prz. Biblij.* T. 1: 1937 s. 109-118.

53. Najświętsza Maryja Panna w ewangeliach. *Szk. Chryst.* T. 14: 1937 nr 5 s. 286-297.

54. „Znak Chrystusa na żywot wieczny". (Z historii Krzyża). *Szk. Chryst.* T. 14: 1937 nr 3 s. 160-172.

55. Rec.: K. SMOROŃSKI: Matka Boska w świetle Pisma św. Starego Testamentu. (Referat wygłoszony na VIII Zjeździe Zw. Zakł. Teol. na Jasnej Górze). Odb. z *Homo Dei.* Tuchów 1936. *Szk. Chryst.* T. 14: 1937 nr 5 s. 355-356.

56. Czy św. Józef był cieślą? *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 86.

57. O. Maria Józef Lagrange (1855-1938). *Szk. Chryst.* T. 16: 1938 nr 6 s. 414-429.

58. Przejście Izraelitów przez Morze Czerwone. *Prz. Biblij.* T. 2: 1938 z. 1 s. 3-11.

59. Wspomnienia o Lagrange'u. *Prz. Biblij.* T. 2: 1938 z. 1 s. 231-243.

60. Rec.: P. STACH: Podróż naukowa księży do Ziemi Świętej zorganizowana przez Polskie Towarzystwo Teologiczne we Lwowie. Lw. 1936. *Collect. Theol.* R. 19: 1938 f. 1 s. 140-142.

61. Najnowsze badania archeologiczne w Mezopotamii a Księga Genesis. *Aten. Kapł.* T. 43: 1939 z. 5 s. 459-471.

62. Św. Dominik a chorzy. *Róża Duch.* R. 38: 1939 nr 8 s. 248-251.

63. Rec.: J. MAZERSKI: Czemu do Betlejemu udali się Magowie?... *Szk. Chryst.* T. 16: 1938 nr 1 s. 3-20; T. 18: 1939 nr 1 s. 12-37. Odb. Lw. 1939. *Prz. Biblij.* T. 3: 1939 z. 1 s. 120-122.

64. Psałterz. Nowy przekład tekstu Wulgaty przez ks. A. KLAWKA. Lw. 1938. *Prz. Biblij.* T. 3: 1939 z. 1 s. 106-111.

65. Epifania Jezusa Chrystusa. *Ruch Biblij.* R. 1: 1948 nr 1 s. 10-18.

66. Jezus Chrystus. P. Wyd. Pallottinum. T. 1: Tajemnice dziecięctwa. 1951 s. 287. T. 2: Tajemnice męki i chwały. 1952 s. 267. [Przedsłowie O. Efrema GLIŃSKIEGO]. Wyd. 2. P. 1954. 1. s. 228. T. 2 s. 214.

II.

WYCZAWSKI H.: Kronika Wydziału Teologicznego za lata akademickie 1953-1954. *Pol. Sacra.* R. 6: 1953-1954 z. 1 s. 80; SAPEK ŚWIĘTOCHOWSKI R.: Fic Urban Atanazy (1901-1943), dominikanin. *Aten. Kapł.* T. 48: 1948 z. 2 s. 186-187; TENŻE: Fic Atanazy (1901-1943), dominikanin. *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 429; GLIŃSKI E.: Przedsłowie. W: O. Atanazy Urban FIC: Jezus Chrystus. T. 1. P. 1951 s. 5-10; STAROWIEYSKA-MOSTINOWA Z.: Polskie dzieło o Chrystusie. *Tyg. Powsz.* R. 8: 1952 nr 12 s. 5-6. — Kraków, Arch. Pol. Prow. Dominikanów rkps: Dokumenty osobiste O. Atanazego Fica, sygn. Ao 112; P. STACH: Życie i działalność biblijna O. Dra Atanazego Fica Z. K., sygn. Ao 117.

O. Zygmunt Mazur OP

Figielski Stanisław Aleksander, krypt.: F., Ks. S. F. (1875-1958), prałat papieski, popularyzator teologii, redaktor.

Urodził się 26 XI 1875 r. w osadzie fabrycznej Soczewka-Moździerz koło Płocka jako syn Damiana i Józefy z Kamińskich. Po ukończeniu miejscowej szkoły powszechnej, kształcił się w szkole miejskiej w Płocku. W 1892 r. wstąpił do miejscowego Seminarium Duchownego i ukończył je w 1897 r. Święcenia kapłańskie przyjął we Włocławku 27 XI 1898 r. Po święceniach był przez cztery lata w Rypinie wikariuszem i prefektem. W 1902 r. przeniesiony na rektorat kościoła pobernardyńskiego w Przasnyszu, prowadził tam działalność duszpasterską i charytatywną. W l. 1906-1908 był proboszczem w Radzyminie. Od stycznia 1909 r. pracował w Płocku najpierw jako prokurator Seminarium Duchownego, od 1912 r. jako redaktor tygodnika katolickiego „Mazur" i proboszcz w Trzepowie pod Płockiem. Po odzyskaniu niepodległości w l. 1918-1921 był prefektem w Seminarium Nauczycielskim i Gimnazjum im. Wł. Jagiełły w Płocku, zaś w 1921 r. przeszedł do pracy w Kurii Diecezjalnej jako referent spraw majątkowych, szkolnych i wizytator nauki religii.

W 1923 r. uzyskał na Uniw. w Rzymie doktorat teologii. Od 1930 r. pełnił obowiązki oficjała sądu biskupiego w Płocku. Za gorliwą pracę był wielokrotnie wyróżniany: w 1913 r. honorową a w 1926 r. gremialną kanonią pułtuską, w 1930 r. gremialną kanonią katedralną, w 1923 r. prałaturą papieską. Po wojnie w 1946 r. został odznaczony godnością protonotariusza apostolskiego i mianowany prepozytem kapituły katedralnej. W czasie okupacji (w 1939-1940) przez cztery miesiące był proboszczem i dziekanem w Pułtusku, od kwietnia 1940 r. zaś proboszczem w farze płockiej. Na tym stanowisku pozostał do końca życia. Arcybiskup Nowowiejski na wypadek swego uwięzienia mianował 10 III 1940 r. 3 swych zastępców jako wikariuszy generalnych. Jednym z nich był ks. Figielski. Od 7 III 1941 r., po aresztowaniu bpów Nowowiejskiego i Wetmańskiego, sprawował rządy w diecezji jako wikariusz generalny, a po śmierci ordynariusza mianowany został przez Stolicę Apostolską 6 III 1942 r. Administratorem Apostolskim. Urząd ten piastował do maja 1946 r. Aresztowany w Płocku 9 III 1944 r. pod zarzutem pracy konspiracyjnej, przebywał w więzieniu do 16 V 1944 r. Po wojnie organizował Kurię, Seminarium i duszpasterstwo parafialne po wielkich stratach personalnych. Od maja 1946 r. był wikariuszem generalnym bpa płockiego T. Zakrzewskiego, do końca życia pełnił także funkcje dziekana i proboszcza płockiego. Zmarł 17 VIII 1958 r. w Płocku, pochowany został na miejscowym cmentarzu.

I.

1. Kto cię stworzył? Przystępne czytania o Panu Bogu w Trójcy św. jedynym. Wyd. 1. Płock 1902 Druk. K. Miecznikowskiego 16° s. 20. — Toż. Wyd. 2. Płock 1914 Druk. „Mazura" 16° s. 30.

2. Na co cię Pan Bóg stworzył? Przystępne czytanie o celu człowieka. Wyd. 1. Płock 1902 Druk. K. Miecznikowskiego 16° s. 20. — Toż. Wyd. 2. Płock 1914 Druk. „Mazura" 16° s. 24.

3. Jak żyć aby się zbawić? Kilka ogólnych uwag o potrzebie wiary i zachowania przykazań. Wyd. 1. Płock 1902 Druk. K. Miecznikowskiego 16° s. 32. — Toż. Wyd. 2. Płock 1914 Druk. „Mazura" 16° s. 24.

4. Kwestia Introitu na uroczystość 7-miu Boleści N. M. Panny. *Prz. Katol.* R. 41: 1903 nr 39 s. 619-620.

5. Magnificat. *Rocznik dla Organistów na rok 1904.* R. 12: 1904 s. 49-53.

6. Wszyscy wolni i równi. *Mazur.* R. 1: 1906 nr 1 s. 5-6; nr 2 s. 15-16; nr 6 s. 60; nr 7 s. 72-73; nr 9 s. 95-96; nr 10 s. 106-107.

7. Jak zakładać Towarzystwa Drobnego

Kredytu? *Mazur.* R. 1: 1906 nr 15 s. 168-169.

8. O spółkach włościańskich. *Mazur.* R. 1: 1906 nr 18 s. 202-203; nr 19 s. 215-216.

9. Poświęcenie fundamentów Kościoła w Soczewce. *Mazur.* R. 1: 1906 nr 24 s. 276.

10. Czterdziestogodzinne nabożeństwo. *Mazur.* R. 4: 1909 nr 7 s. 51-52.

11. Czy chrześcijanom godzi się brać udział w rozrywkach i zabawach? *Mazur.* R. 4: 1909 nr 7 s. 54-55; nr 8 s. 61.

12. „Żal mi tego ludu". *Mazur.* R. 4: 1909 nr 27 s. 231-232.

13. Nieco o „Przewodniku katolickim" i o „Mazurze". *Mazur.* R. 4: 1909 nr 42 s. 411-413.

14. Nieco o początku słoweńskiego Towarzystwa Przyjaciół Polski. *Mazur.* R. 5: 1910 nr 46 s. 668-669.

15. Nie rozdzielajmy się! *Mazur.* R. 7: 1912 nr 16 s. 241-242.

16. Podstawy społecznej działalności. W: *Wiązanka literacka ziemi płockiej.* Płock 1913 s. 115-118.

17. Sprawozdanie z zebrania rodziców i nauczycieli w Zakładzie naukowym pani Marii Gutkowskiej. *Mazur.* R. 9: 1914 nr 12 s. 182-183.

18. Kto z Boga jest słów Bożych słucha. *Mazur.* R. 9: 1914 nr 13 s. 191-192.

19. Śp. Bronisława Porawska. *Mazur.* R. 9: 1914 nr 13 s. 195-196.

20. Powszechna gospoda dla pielgrzymów ziemskich. *Mazur.* R. 9: 1914 nr 16 s. 241-242.

21. Kursy społeczne dla duchowieństwa diecezji kujawsko-kaliskiej. *Mies. Past. Płoc.* R. 12: 1917 nr 7 s. 175-185.

22. Młodzież nasza polska. *Kur. Płoc.* R. 4: 1918 nr 200 s. 1-2.

23. Z okazji poświęcenia fundamentów pod Kościół w Zagrobie. *Kur. Płoc.* R. 4: 1918 nr 136 s. 3-4.

24. Streszczenie wykładów z dydaktyki na kursach wakacyjnych metodyczno-pedagogicznych w lipcu 1918 r. Płock 1919. Maszynopis powielany 8° s. 56.

25. Pierwsza rocznica wskrzeszenia Polski. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 256 s. 1.

26. Obrazek z wojny. *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 194 s. 2.

27. Krzywdy wyrządzone przez bolszewików w Płocku i okolicy. *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 219 s. 1-2; nr 220 s. 3-4.

28. Wychowanie obywatelskie a Zjazd Katolicki w Płocku. *Kur. Płoc.* R. 7: 1921 nr 136 s. 2.

29. Stolica Apostolska. *Kur. Płoc.* R. 8: 1922 nr 24 s. 2.

30. Wybór papieża. *Kur. Płoc.* R. 8: 1922 nr 26 s. 1.

31. Sposób wybierania papieża. *Kur. Płoc.* R. 8: 1922 nr 27 s. 1.

32. Z życia papieża Piusa XI. *Kur. Płoc.* R. 8: 1922 nr 32 s. 1; nr 33 s. 1; nr 34 s. 1; nr 38 s. 1; nr 39 s. 1.

33. Wrażenia z rekolekcji kapłańskich w Dziedzicach. *Mies. Past. Płoc.* R. 20: 1925 nr 8 s. 303-304.

34. Stowarzyszenie Nauczania Chrześcijańskiego. *Mies. Past. Płoc.* R. 21: 1926 nr 11 s. 412-415.

35. Kurs teologiczny w Płocku. *Mies. Past. Płoc.* R. 23: 1928 nr 8 s. 229-240.

36. Zjazdy okręgowe Bractw Różańcowych. *Mies. Past. Płoc.* R. 24: 1929 nr 7 s. 209-211; nr 8 s. 245-246.

37. Konferencja księży dziekanów. *Mies. Past. Płoc.* R. 24: 1929 nr 2 s. 52-55; nr 11 s. 339-341; R. 25: 1930 nr 1 s. 16-21; nr 12 s. 383-387.

38. Sprawozdanie z działalności Koła Płockiego Polskiej Macierzy Szkolnej za rok 1929. *Dz. Płoc.* R. 9: 1930 nr 32 s. 2.

39. Wizyta kanoniczna jesienna w dekanacie żuromińskim. *Mies. Past. Płoc.* R. 25: 1930 nr 9 s. 282-286; nr 10 s. 320-322; nr 11 s. 348-352.

40. Kurs teologiczny dla kapłanów diecezji płockiej. *Mies. Past. Płoc.* R. 25: 1930 nr 7 s. 231-238.

41. Z listów zesłańca. *Dz. Płoc.* R. 9: 1930 nr 19 s. 2-3; nr 20 s. 2-3; nr 21 s. 2.

42. Konferencja księży dziekanów. *Mies. Past. Płoc.* R. 26: 1931 nr 11 s. 421-426.

43. Wizytacja kanoniczna w roku 1931. *Mies. Past. Płoc.* R. 26: 1931 nr 9 s. 350-353; nr 10 s. 378-382; nr 11 s. 430-436; nr 12 s. 467-471.

44. Kartka z dziejów Stowarzyszenia pomocy wzajemnej kapłanów diecezji płockiej. *Mies. Past. Płoc.* R. 27: 1932 nr 4 s. 154-157.

45. Wizyta kanoniczna w dekanacie dobrzyńskim. *Mies. Past. Płoc.* R. 27: 1932 nr 6 s. 245-251.

46. Wizyta kanoniczna w dekanacie ciechanowskim. *Mies. Past. Płoc.* R. 27: 1932 nr 7 s. 278-284; nr 8 s. 315-320; nr 9 s. 345-350.

47. Wizytacje nauczania religii w szkołach. *Mies. Past. Płoc.* R. 28: 1933 nr 1 s. 22-26; nr 2 s. 74-76; nr 5 s. 198-200.

48. Wizyta kanoniczna w dekanacie wyszkowskim. *Mies. Past. Płoc.* R. 28: 1933 nr 9 s. 375-381; nr 10 s. 431-435.

49. Rec.: P. KUBICKI: Bojownicy kapłani za sprawę Kościoła i Ojczyzny w latach 1861-1915. *Mies. Past. Płoc.* R. 29: 1934 nr 4 s. 172-174.

50. Wizyta kanoniczna w dekanacie mławskim. *Mies. Past. Płoc.* R. 29: 1934 nr 6 s. 251-261; nr 7 s. 325-328; nr 8 s. 360-368.

51. Pierwszy Kongres Eucharystyczny

S. M. P. w Płocku. *Mies. Past. Płoc.* R. 29: 1934 nr 7 s. 295-317.

52. Wizyta kanoniczna w dekanacie makowskim. *Mies. Past. Płoc.* R. 29: 1934 nr 9 s. 404-411; nr 11 s. 503-509; nr 12 s. 553-558.

53. Dni katechetyczne w Warszawie. *Mies. Past. Płoc.* R. 30: 1935 nr 1 s. 28-32.

54. Stanowisko prawne Akcji Dobroczynnej „Caritas". W: *Caritas-Miłosierdzie chrześcijańskie w parafii* s. 13-20.

55. Ogólnopolski zjazd ks. rekolekcjonistów. *Mies. Past. Płoc.* R. 31: 1936 nr 1 s. 35-38.

56. Riec.: F. RUTKOWSKI: Biskup Antoni Malecki 1861-1935. *Mies. Past. Płoc.* R. 31: 1936 nr 2 s. 88-91.

57. Religia w szkole i poza szkołą. *Mies. Past. Płoc.* R. 31: 1936 nr 11 s. 509-516; nr 12 s. 572-575.

58. Zawody katechizmowe. *Mies. Past. Płoc.* R. 34: 1939 nr 6 s. 293-294.

II.

Rec.: I. CHARSZEWSKI: Kto cię stworzył? Płock 1902; Na co cię Pan Bóg stworzył? Płock 1902; Jak żyć, aby się zbawić? Płock 1902. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 nr 54 s. 815-816; GRZYBOWSKI M.: Ks. Figielski Stanisław Aleksander (1875-1958), dr teologii, infułat, prepozyt kapituły katedralnej płockiej, wikariusz generalny, Administrator Apostolski diecezji, proboszcz w farze płockiej więziony w Płocku. W: *Martyrologium duchowieństwa diecezji płockiej w okresie II wojny światowej 1939-1945.* Tamże bibliografia. [Maszynopis w druku].

Ks. Michał Grzybowski

Fijałek Jan Nepomucen (1864-1936), profesor Uniw. Jagiellońskiego, historyk Kościoła, kanonista, redaktor.

Urodził się 8 V 1864 r. w Pogwizdowie k. Bochni; był synem organisty Jana i Marii Grotowskiej. Po ukończeniu szkoły ludowej w Bochni i zdaniu matury w 1883 r. w Gimnazjum św. Anny w Krakowie wstąpił do Seminarium Duchownego w Tarnowie, a po roku przeniósł się do Seminarium Krakowskiego. Po ukończeniu Wydziału Teologicznego w Krakowie i otrzymaniu święceń kapłańskich 10 VII 1887 r. został wikariuszem parafii św. Salwatora na Zwierzyńcu. Przed końcem 1887 r. został skierowany do Rzymu na studia prawnicze w papieskim Athenaeum Lateranense, gdzie uzyskał doktorat w 1889 r. Równocześnie pracował w rzymskiej ekspedycji Pol. Akad. Umiejętności i kończył papieską Szkołę Paleograficzną uzyskując dyplom paleografa-archiwisty. Po powrocie do Krakowa zrobił doktorat z teologii (1891) i habilitację z historii Kościoła (1893). Był profesorem (1896 — profesor nadzw., 1899 — zw.) tej specjalności na Wydziale Teologicznym Uniw. Lwowskiego (1896-1912) i na Uniw. Jagiellońskim (1912-30; od 1919 — katedra historii Kościoła w Polsce, której był twórcą). We Lwowie piastował godność dziekana Wydziału Teologicznego (1901/2) i rektora Uniwersytetu (1903/4). Od 1903 r. był członkiem korespondentem, od 1919 r. czyłonkiem czynnym PAU, a od 1927 r. dyrektorem jej Wydziału Historyczno-Filozoficznego. Zmarł 19 X 1936 r. w Krakowie; pochowany został na Cmentarzu Rakowickim.

Duże zasługi położył jako wydawca i badacz polskiego prawodawstwa kanonicznego i dziejów Kościoła łacińskiego na Litwie. Czuwał z właściwą sobie pedanterią nad edycjami źródeł watykańskich i Archiwum Komisji Historycznej PAU, uczestniczył w opracowaniu instrukcji wydawniczych, redagował organ założonego w 1917 Towarzystwa im. Benedykta XV „Polonia Sacra", a po jego upadku drukował własnym kosztem „Nova Polonia Sacra". Objętościowo niewielka suma ok. 100 publikacji kontrastuje z zakresem badań (świadczą o tym pozostawione materiały) i szerokością zainteresowań tego erudyty, nieubłaganego recenzenta i polemisty, wymagającego profesora, niełatwego pedagoga. W jego twórczości przywiązanie do szczegółu górowało nad syntezą, a konstrukcję

prac rozsadzał nadmiar materiału faktograficznego i obfitość ubocznych wątków w rozbudowanych przypisach i nawiasach. Fijałek współpracował z lwowskim kołem konserwatorów w ratowaniu zabytków archiwalnych w terenie, przewodniczył w Krakowie sekcji archiwalnej Grona Konserwatorów, przyczyniając się do wydania w 1919 „Katalogu Opactwa Cystersów w Mogile". Od 1917 r. porządkował archiwum Paulinów na Jasnej Górze, a zostawszy w 1926 r. członkiem krakowskiej Kapituły Metropolitarnej objął funkcję jej archiwisty.

I.

1. Wyd.: W. CHOTKOWSKI: Patrologia czyli historia literatury chrześcijańskiej. [Kr.] 1884 s. 165.

2. Stanowisko episkopatu polskiego wobec hołdu pruskiego w r. 1525. W: *Pamiętnik słuchaczy Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Kr. 1887 s. 39-96.

3. Z archeologicznej przechadzki po Rzymie. *Prz. Powsz.* R. 5: 1888 t. 19 s. 291-296.

4. Rec.: J. KORZENIOWSKI: O autorach żywotu Piotra Kmity. Kraków 1887. *Prz. Powsz.* R. 5: 1888 t. 18 s. 398-400.

5. Rec.: Najnowsze wydawnictwa paleograficzne: 1. *Specimina paleographica Regestorum Romanorum Pontyficum* (1198-1370). 2. W. ARNDTA: Schrifttafeln zur Erlernung der lateinischen Paleographie. *Prz. Powsz.* R. 5: 1888 t. 20 s. 245-253.

6. Rec.: L. GLIVIUS: W sprawie inkwizycji. W rok jubileuszowy Ojca św. Leona XIII. Kr. 1888. *Prz. Powsz.* R. 5: 1888 t. 20 s. 243-244.

7. Rec.: W. ABRAHAM: Sprawozdanie z poszukiwań w archiwach i bibliotekach rzymskich, szczególnie w Archiwum Watykańskim. O materiałach do dziejów polskich w wiekach średnich. *Arch. Kom. Hist. AU.* T. 5. Kr. 1888. *Prz. Powsz.* R. 6: 1889 t. 22 s. 79-83.

8. Rec.: B. DEMBIŃSKI: O materiałach do dziejów polskich w XVI i XVII wieku. *Arch. Kom. Hist. AU.* T. 4. *Prz. Powsz.* R. 6: 1889 t. 22 s. 83-86.

9. Rec.: J. KORZENIOWSKI: Sposób odprawowania poselstwa z obediencją do Rzymu. Kr. 1889. *Prz. Powsz.* R. 6: 1889 t. 24 s. 423-425.

10. Działalność Grzegorza Wielkiego we Włoszech. W 1300 rocznicę jego wstąpienia na Stolicę Apostolską (590 — 3 września — 1890). *Prz. Powsz.* R. 7: 1890 t. 26 s. 40-58.

11. Locupletissimus index rerum et verborum in textum synodorum Wladislaviensium. W: *Statuta Synodalia Dioecesis Wladislaviensis et Pomeraniae*, coll. Zeno Chodyński. Varsovie 1890 s. 269-296.

12. Rec.: A. ARNDT: Die ältesten polnischen Bisthümer. *Ztschr. f. Kathol. Theol. Jh* 1: 1890 s. 44-63. *Kwart. Hist.* R. 4: 1890 s. 777.

13. Rec.: Die falsche General-Koncession Konstantins des Grossen. Dr. Wihl. MARTENS. *Prz. Powsz.* R. 7: 1890 t. 25 s. 420-423.

14. Rec.: L. DUCHESNE: Origines du culte chrétien. Étude sur la liturgie latine avant Charlemagne. Paris 1889. *Prz. Powsz.* R. 7: 1890 t. 27 s. 119-125.

15. Rec.: Historia critica ecclesiae catholicae auctore Alexandro CINTI. Vol. I. Fasc. I-IV. Romae, Cuggiani 1888/9. Nowy podział dziejów Kościoła. *Prz. Katol.* R. 28: 1890 s. 446-448.

16. Rec.: J. KORZENIOWSKI: Catalogus actorum et documentorum... quae ex codicibus... italicis deprompta sunt. *Prz. Powsz.* R. 7: 1890 t. 28 s. 257-263.

17. Rec.: D. RONCLINI: Il Giuramento dei Cristiani nei primi tre secoli. *Prz. Powsz.* R. 7: 1890 t. 28 s. 440-447; *Prz. Katol.* R. 29: 1891 s. 127-128.

18. Rozwój i skład kapituły włocławskiej pod koniec XIV i na początku XV wieku. *Prz. Katol.* R. 30: 1892 s. 759-760, 774-775, 793-795.

19. Średniowieczne ustawodawstwo synodalne biskupów polskich. I. Średniowieczne statuta synodalne diecezji włocławskiej. *Prz. Katol.* R. 30: 1892 s. 821-823.

20. Średniowieczne ustawodawstwo synodalne biskupów polskich. I. Stosunki obyczajowe kleru w Polsce średniowiecznej. *Spraw. z Pos. AU.* R. 3: 1892 s. 34-36. — Toż w jęz. niem.: Die Dioecesan-Synodalstatuten der polnischen Bischöfe des Mittelalters. I. Sitten und Lebenswandel der Geistlichkeit. *Bull. Intern. de l'Acad. des Sciences de Cracovie*, 1893 s. 175-178.

21. O tytułowaniu się biskupów w wiekach średnich przez wyrazy: „Dei et Apostolicae Sedis gratia". *Przew. Nauk. Liter.* T. 21: 1893 s. 414-421.

22. Śmierć św. Wacława 28 września 935. Ustęp z dziejów Kościoła. *Gaz. Kośc.* R. 1: 1893 s. 307-308, 315-316, 323-324. — Toż w osob. odb. Lw. 1893 Druk. W. Łozińskiego 8° s. 14.

23. Ustalenie chronologii biskupów włocławskich. *Spraw. z Pos. AU.* R. 4: 1893 s. 28-32. — Toż w jęz. franc.: Études sur

la chronologie des Évêques de Włocławek. *Bull. Intern. de l'Acad. des Sciences de Cracovie*, 1893 s. 161-165.

24. Wydawnictwa z archiwów kościelnych. Z okazji książki o klasztorze OO. Reformantów w Krakowie. *Czas.* R. 1893 nr 223 i 225 [z 30 IX i 3 X] s. 2. — Toż w osob. odb. Kr. 1893 Nakł. Autora 8° s. 12.

25. Zaręczyny i głoszenie zapowiedzi w Polsce średniowiecznej. (Ze studiów nad średniowiecznym ustawodawstwem synodalnym biskupów polskich). *Gaz. Kośc.* R. 1: 1893 s. 268-269, 286-288.

26. Rec.: W. BARTOSZEWSKI: O zakonach wedle austriackiego prawa kościelnego i prawa kanonicznego. Lw. 1893. *Prz. Pol.* R. 28: 1893 t. 110 s. 617-625. Toż w osob. odb. Lw. 1893 Druk. Czasu 8° s. 8.

27. Rec.: Z. i St. CHODYŃSKI: Monumenta historica dioecesis Wladislaviensis I-XI. Miscellanea Historica. *Notif. e Curia Crac.* R. 1892 s. 27-32, 44-48, 68-84, 99-119; *Kwart. Hist.* R. 7: 1893 s. 524-527.

28. Mahnschreiben des päpstlichen Legaten in Polen Zacharias Ferreri an Martin Luther, 20 Mai 1520. *Hist. Jahrb.* R. 15: 1894 s. 374-380.

29. Nieznany wiersz Hozyusza z r. 1527. *Prz. Pol.* R. 28: 1894 t. 112 s. 327-337. — Toż w osob. odb. Kr. 1894 Druk. Czasu 8° s. 13.

30. Odprawianie godzin kanonicznych przez kler parafialny w Polsce średniowiecznej. (Ze studiów nad średniowiecznym ustawodawstwem synodalnym biskupów polskich). *Prz. Kość.* T. 16: 1894 s. 1-13.

31. Pierwsi jezuici w Polsce. *Spraw. z Pos. AU.* R. 5: 1894 s. 23-26. — Toż w jęz. franc.: Les premiers Jésuites en Pologne. *Bull. Intern. de l'Acad. des Sciences de Cracovie*, 1894 s. 226-230.

32. Przechowywanie i uprawa krajowego wina mszalnego. (Ze studiów nad średniowiecznym ustawodawstwem biskupów polskich). *Prz. Kość.* T. 16: 1894 s. 118-123.

33. Średniowieczne ustawodawstwo synodalne biskupów polskich. I. Życie i obyczaje kleru w Polsce średniowiecznej na tle ustawodawstwa synodalnego. *Rozpr. Wydz. Hist.-Filoz. AU.* T. 30: 1894 s. 181-239. — Toż w osob. odb. Kr. 1893 8° s. 60.

34. Ustalenie chronologii biskupów włocławskich. *Przew. Nauk. Liter.* R. 22: 1894 s. 59-81, 161-176, 259-265, 352-362, 438-445, 556-564, 656-663, 746-753, 852-860, 945-954. — Toż w osob. odb. Kr. 1894 8° s. VIII, 110.

35. Zabiegi Polski o kanonizację św. Jacka. *Czas.* R. 1894 nr 193, 195, 196 [z 26, 29, 30 VIII] s. 2.

36. Rec.: B. ALBERS: Zur Geschichte des Benedictiner-Ordens in Polen; Die Culmer Reform. *Studien und Mittheilungen aus dem Benedictiner- und Cistersienser Orden.* Jh. 15: 1894 s. 194-232, 383-407. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 314-316, 559-561.

37. Rec.: E. BENOIT, J. BUKOWSKI: Żywot św. Jana Kantego w 500-letnią rocznicę jego urodzin z francuskiego oryginału p. B. przełożył i uzupełnił x. J. B. Kr. 1890. *Kwart. Hist.* R. 8: 1894 s. 322.

38. Rec.: M. X.: Krótka wiadomość o życiu O. Floryana Jaroszewicza, reformata, 1694 - 1771. P. 1893. *Kwart. Hist.* R. 8: s. 323 - 324.

39. Rec.: M. WILCZYŃSKI: Klasztor OO. Reformatów w Kętach. Monografia. Ze źródeł domowych. Kr. 1893; TENŻE: Klasztor św. Kazimierza OO. Reformatów w Krakowie. Według archiwum tegoż klasztoru. Kr. 1893. *Kwart. Hist.* R. 8: 1894 s. 140-142.

40. Biskup z Rusi na stolicy krakowskiej, wspomnienie historyczne w sześćsetną rocznicę. *Czas.* R. 1895 nr 40 i 42.

41. Geneza bajki o papieżycy Joannie. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 472 - 477.

42. Szczegół z życia Jakuba Górskiego. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 245 - 247.

43. Rec.: S. CHODYŃSKI: Monumenta historica dioecesis Wladislaviensis, t. XII - XIII. Wladislaviae 1894. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 309 - 311.

44. Rec.: A. HALBAN: Przyczynek do stosunków kościelno-naukowych Czech i Polski w wiekach średnich. *Bibl. Warsz.* 1895 s. 524 - 533. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 717 - 718.

45. Rec.: H. HAUPT: Waldenserthum und Inquisition im südöstlichen Deutschland. *Deutsche Ztschr. f. Geschichtswissenschaft.* Bd 1: 1890 s. 126.

46. Rec.: H. HAUPT: Deutsch — böhmische Waldenser um 1340. *Ztschr. f. Kirchengeschichte.* T. 14: 1893 z. 1 s. 1 - 18. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 729 - 731.

47. Rec.: F. HIPLER: Andreas Bathory und Pierluigi Palestrina. *Ermländische Ztschr.* T. 11: 1894 s. 48. *Prz. Pol.* R. 29: 1895 s. 656 - 657.

48. Rec.: F. HIPLER: Die ermländische Bischofswahl vom J. 1549. *Prz. Pol.* R. 29: 1895 s. 655 - 656.

49. Rec.: J. JUNGNITZ: Die Grabstätten der Breslauer Bischöfe. Namens des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens beabeitet. Breslau 1895. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 680 - 682.

50. Rec.: J. LENIEK: Kronika OO. Bernardynów w Tarnowie. *Spraw. Dyr. c. k. Gimn. w Tarnowie za rok szk. 1893/4.* Tarnów 1894. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 312 - 314.

51. Rec.: W. NOWAKOWSKI: O cudownym obrazie N. Maryi Panny Ostrobramskiej wiadomość historyczna. Kr. 1895. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 682 - 684.

52. Rec.: G. PASCAL: Jean de Lasco baron de Pologne, évêque catholique, reformateur protestant. 1499 - 1560. Son temps, sa vie, ses oeuvres. Paris 1894. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 732.

53. Rec.: H. REUSCH: Archiwalische Beiträge zur Geschichte des Jesuitenordens. *Ztschr. f. Kirchengeschichte.* T. 15: 1894 s. 98 - 107, 261 - 283. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 559 - 561.

54. Rec.: S. WERBERGER: Żywot Świętego Jacka wyznawcy Zakonu Kaznodziejskiego, apostoła północnych Słowian, rozkrzewiciela Zakonu Kaznodziejskiego w Polsce, patrona Królestwa Polskiego. Na pamiątkę 300-letniej rocznicy Jego kanonizacji. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 325 - 327.

55. Biskupstwa greckie w ziemiach ruskich. *Spraw. z Czyn. Pos. AU.* T. 1: 1896 nr 5.

56. Insygnia biskupie XIII w. znalezione we Włocławku. *Spraw. Komis. Hist. Szt. w Pol.* T. 5: 1896.

57. Studia do dziejów Uniwersytetu Krakowskiego i jego wydziału teologicznego w XV wieku. *Rozpr. Wydz. Filolog. AU.* T. 29: 1896 s. 182.

58. Średniowieczne biskupstwa kościoła wschodniego na Rusi i Litwie. Na podstawie źródeł greckich. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 487 - 521; R. 11: 1897 s. 1 - 63.

59. Ueber des wahre Jahr der Erstlingsausgabe des grossen Katechismus des se. Petrus Canisius. *Hist. Jahrb.* R. 17: 1896 s. 804 - 807.

60. Uwagi o starożytnych przepisach kościelnych, mogących objaśnić niektóre zabytki kościelne. *Spraw. Komis. Hist. Szt. w Pol.* T. 5: 1896.

61. Zamierzona osada zakonu „Kapuścianskiego" w pałacu Spiskim na rynku w Krakowie 1683/5 roku. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 312 - 324.

62. Rec.: B. BESS: Johannes Falkenberg OP. und der preussisch — polnische Streit vor dem Konstanzer Konzil [mit archiwalischen Beilagen]. *Briegera Ztschr. f. Kirchengeschichte.* T. 16: 1895/6 z. 3 s. 385 - 464. *Prz. Liter.* R. 1: 1896 nr 2 s. 19.

63. Rec.: P. BOETTICHER: Die Anfänge der Reformation in den preussischen Landen ehemals polnischen Anteils bis zum Krakauer Frieden, 8 April 1525. Königsberger Inaugural — Dissertation, Ober — Glogau 1894. *Kwart. Hist.* 9. 19: 1896 s. 385 - 387.

64. Rec.: A. BRUCKNER: Z dziejów polskich różnowierców. Arianie. *Ateneum.* R. 1896 t. 2 s. 1 - 31; t. 3 s. 437 - 465. *Prz. Liter.* R. 1896 nr 5.

65. Rec.: L. CAETANI: Vita e Diario di Paolo Alaleone di Branca, maestro delle cerimonie pontificie 1582 - 1638. Archivio della R. societá Romana di storia patria, Vol. 16: 1893, Fasc. 1 - 2 s. 5 - 39. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 169 - 172.

66. Rec.: H. DELEHAYE: Les Stylites. Extrait du compte rendu du 3e congrés scientifique international des catholiques, tenu á Bruxelles du 3 au 8 Sept. 1894. Bruxelles 1895. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 673 - 674.

67. Rec.: S. EHSES: Das polnische Interregnum 1587. *Römische Qschr. Christliche Alterthumskunde und für Kirchengeschichte.* Rom Jh 9: 1895 z. 2 - 3 s. 377 - 394. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 404 - 406.

68. Rec.: N. GOLICHOWSKI: Upominek dla czcigodnej zakonnej braci OO. Bernardynów w Galicji i W. Ks. Krakowskim. Cz. I: Szereg prowincyałów i wykaz wypadków znaczniejszych. Cz. II: Szereg lektorów zestawionych w chronologicznym i alfabetycznym porządku. Lw. 1895. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 860 - 862.

69. Rec.: T. GROMNICKI: Geschichte der theologischen Facultät an der k. k. Jagellonischen Universität in Krakau. W: *Die theologischen Studien und Anstalten der katholischen Kirche in Oesterreich aus Archivalien von dr Zschokke.* Vien u. Leipzig 1894. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 848 - 849.

70. Rec.: KNAPIŃSKI: Sprawa o kościół w Ostrogu na Wołyniu. Przedruk z „Tygodnika katolickiego". Lw. 1892. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 673 - 679.

71. Rec.: K. KROTOSKI: Z archiwum Karmelitów bosych na Czernej. *Prz. Powsz.* R. 1894 t. 43 s. 376 - 397; t. 44 s. 76 - 100. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 163 - 165.

72. Rec.: E. LUTTERI: Della vita di Andrea Dudizio Sbardellato. Discorso accademico, recitato nelle publiche tornate dell'I. R. Accademia di Science e Lettere di Rovereto l'anno 1861. *Atti dell'Academia degli Agiati di Rovereto.* A. 2: 1884. Rovereto 1884 s. 65 - 112. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 387 - 389.

73. Rec.: *Misje Katolickie.* Czasopismo miesięczne ilustrowane. R. 14: 1895 s. 336. *Prz. Liter.* R. 1: 1896 nr 2 s. 13.

74. Rec.: W. NOWAKOWSKI: Pamiątka 200-letniej rocznicy przybycia do Krakowa OO. Kapucynów 1695 r. Kr. 1895. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 389 - 390.

75. Rec.: W. NOWAKOWSKI: Żywot Ojca Prokopa. Kr. 1895. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 862.

76. Rec.: Prześladowanie krzyżów w

kraju północno-zachodnim. *Dz. Pozn.* R. 1895 nr 264 - 265, 267, 270, 274 - 275, 278 s. 23. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 682.

77. Rec.: L. SCHMITZ: Zu Mathaeus von Krakau. *Römische Quartalschrift für christliche Alterthumskunde und für Kirchengeschichte.* Rom 1894 z. 3 - 4 s. 502 - 505. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 384 - 385.

78. Rec.: P. SCHWENKE: Zur altpreussischen Buchdruckergeschichte, 1492-1523. Königsberg in Pr. 1895. Sonderabdruck aus *Beiträge zur Theorie und Praxis des Buch — und Bibliothekswesens*, H. 2 s. 64 - 83. *Kwart. Hist.* R. 10: 1896 s. 350 - 353.

79. Rec.: P. SMOLIKOWSKI: Historia kolegium polskiego w Rzymie. *Prz. Liter.* R. 1: 1896 nr 9, 10.

80. Rec.: Z. L. SULIMA: War i Sawa. Z cyklu legend warszawskich. *Tyg. Ilustr.* [1896]. *Prz. Liter.* R. 1: 1896 nr 9, 10.

81. Rec.: F. WĘŻYK: Muzyka grecka w kościele katolickim. *Prz. Liter.* R. 1: 1896 nr 1.

82. Rec.: W rocznicę półwiekowego kapłaństwa. X. Kardynał Ledóchowski. P. 1895. *Prz. Liter.* R. 1: 1896 nr 2 s. 13.

83. Bessaryon i Kalimach oraz współcześni Polacy w Rzymie. *Eos.* R. 4: 1897 s. 70 - 73.

84. Polonia apud Italos scholastica. *Spraw. z Czyn. Pos. AU.* T. 2: 1897 s. 5 - 10.

85. Studia do dziejów Uniwersytetu Krakowskiego w w. XV. W pięćsetną rocznicę założenia wydziału teologicznego w Krakowie. *Spraw. z Czyn. Pos. AU.* T. 2: 1897 nr 10.

86. Uniwersytet Krakowski wobec schizmy soboru bazylejskiego. *Spraw. z Czyn. Pos. AU.* T. 2: 1897 nr 10.

87. Rec.: BOJARSKI: Historia Focjusza apostoła schizmy moskiewskiej, greckiej i innych wschodnich narodów, oparta na świadectwach współczesnych pisarzy greckich, czerpana z dzieł francuskich i innych. Lw. 1895. *Kwart. Hist.* R. 11: 1897 s. 397 - 398.

88. Rec.: Historia et Catalogus observantis provinciae ordinis Minorum S. P. N. Francisci vulgo Bernardinorum olim provinciae Russiae modo Galicianae vocitatae sub titulo Immaculatae Conceptionis B. V. Mariae ad annum 1896. Leopoli 1895. *Kwart. Hist.* R. 11: 1897 s. 401 - 402.

89. Rec.: Fr. K.: Krótki zbiór synodów odbytych w prowincji gnieźnieńskiej od 1027 - 1523. W. 1896. *Kwart. Hist.* R. 11: 1897 s. 397.

90. Rec.: La chiesa Rutena. Bessarione. Publicazione periodica di studi orientali. Roma - Siena. A. 1896. *Kwart. Hist.* R. 11: 1897 s. 399 - 400.

91. Rec.: K. RÓŻYCKI: Uber den Krakauer Druck von Turrecremata Explanatio in Psalterium. (Centralblatt für Bibliothekswesen, Jh 12: 1895 s. 507 - 512). *Kwart. Hist.* R. 11: 1897 s. 362 - 363.

92. Rec.: WOŁYNIAK [J. M. GIŻYCKI]: Unici w Kurlandii. *Prz. Powsz.* T. 43 s. 199 - 223. *Kwart. Hist.* R. 11: 1897 s. 400 - 401.

93. Études sur l'histoire de l'Université de Cracovie et principalement de la faculté de théologie au XVe siècle. *Bull. Intern. de l'Acad. des Sciences de Cracovie.* A. 1898 s. 404 - 413.

94. Mathias von Liegnitz. *Katholik* [Moguncja]. R. 78: 1898 t. 1 s. 380 - 382.

95. Polonica średniowieczne według badań niemieckich w 1897 i 1898 r. *Prz. Pol.* R. 33: 1898 t. 129 s. 140 - 152. — Toż w osob. odb. Kr. 1898 8° s. 14.

96. Przegląd literatury historii powszechnej, cz. I [za rok 1897, średniowiecze]. *Kwart. Hist.* R. 12: 1898 s. 640 - 696.

97. Rec.: Analecta Franciscana sive Chronica aliaque varia documenta ad historiam Fratrum Minorum spectantia edita a Patribus Collegii S. Bonaventurae. T. 3: 1897. *Kwart. Hist.* R. 12: 1898 s. 605 - 610.

98. Rec.: W. FUDALESKI: Miasto Opatów podług miejscowych źródeł i podań. W. 1895. *Kwart. Hist.* R. 12: 1898 s. 373 - 374.

99. Rec.: S. HEUMANN: Wiadomość o parafii Zembrzyce nad Skawą. Kr. 1898. *Kwart. Hist.* R. 12: 1898 s. 135 - 137.

100. Rec.: Monumenta historica dioecesis Wladislaviensis. Wladislaviae t. 13, 14. *Kwart. Hist.* R. 12: 1898 s. 367 - 369.

101. Rec.: W. NOWAKOWSKI: O cudownym obrazie Najśw. Maryi Panny Berdyczowskiej, wiadomość historyczna. Kr. 1897. *Kwart. Hist.* R. 12: 1898 s. 140 - 141.

102. Rec.: X. S. M.: Róża złota. Lw. 1896. *Kwart. Hist.* R. 12: 1898 s. 411 - 415.

103. Rec.: L. STERNBACH: Methodii patriarchae et Ignatii patriarchae carmina inedita. Lw. 1897. *Kwart. Hist.* R. 12: 1898 s. 604 - 605.

104. Rec.: E. WOROBKIEWICZ: Die ortodoxorientalische Kirche in Lemberg und ihre Gemeinde in Lemberg und ganz Galizien. *Kwart. Hist.* R. 12: 1898 s. 612 - 613.

105. Rec.: W. ZAŁUSKI: Cudowny obraz Matki Boskiej Osieckiej w Osieku Wielkim pod Brodnicą. W. 1897. *Kwart. Hist.* R. 12: 1898 s. 139.

106. Mistrz Jakub z Paradyża, profesor teologii w Krakowie i Cysters mogilski, później Kartuz w Erfurcie. *Kwart. Hist.* R. 13: 1899 s. 423 - 424.

107. O archidiakonach pomorskich i urzędnikach biskupich w archidiakonacie pomorskim diecezji włocławskiej w XII -

XV w. *Rocz. Tow. Nauk. Tor.* T. 6: 1899 s. 125 - 175.

108. Studia do dziejów Uniwersytetu Krakowskiego i jego Wydziału Teologicznego w XV wieku. W pięćsetną rocznicę założenia Wydziału Teologicznego w Krakowie. *Rozpr. Wydz. Filolog. AU.* T. 29: 1899 s. 1 - 182. — Toż w osob. odb. Kr. 1899 8° s. 182.

109. Valerius Anshelm in Krakau. *Anzeiger für Schweizerische Geschichte.* N. F. 1899 nr 4 s. 199.

110. Mistrz Jakub z Paradyża i Uniwersytet krakowski w okresie soboru bazylejskiego. Kr. 1900 t. 1 8° s. 448 t. 2 8° s. 423.

111. Nasza nauka krakowska o Niepokalanym Poczęciu N. P. Maryi w wiekach średnich. *Prz. Pol.* R. 35: 1900 s. 420 - 425.

112. O początkach i znaczeniu Uniwersytetu Krakowskiego w XIV/XV w. Odczyt inauguracyjny wygłoszony przy rozpoczęciu roku szkolnego 1899/1900 w Uniwersytecie Lwowskim 10 października 1899 r. W: *Księga pamiątkowa Uniwersytetu Lwowskiego ku uczczeniu pięćsetnej rocznicy fundacji jagiellońskiej Uniwersytetu Krakowskiego.* Lw. 1900 s. 1 - 12. Toż w osob. odb. Lw. 1900 4° s. 12.

113. Polonia apud Italos scholastica. Saeculum XV. Fasc. I. Poloni apud Italos litteris studentes et laurea donati inde a Paulo Vladimiri usque ad Johannem Lasocki, collecti et illustrati. Cracoviae 1900 4° s. nlb. 8, 120.

114. Jan Argyropul i promocja jego doktorska w Padwie w lipcu 1444. Przyczynek do dziejów humanizmu włoskiego w w. XV. *Spraw. z Czyn. Pos. AU.* T. 6: 1900.

115. Ze studiów „Polonia apud Italos scholastica". Lasociana I. *Spraw. z Czyn. Pos. AU.* T. 6: 1901 nr 4 s. 6 - 8.

116. Jan Argyropul i promocja jego doktorska w Padwie w lipcu 1444 roku. Przyczynek do dziejów humanizmu włoskiego w XV w. *Rozpr. AU. Wydz. Filol.* T. 36: 1902 s. 232 - 250; toż w odb.

117. Królowa Korony Polskiej: a) Historia kultu Matki Bolskiej w Polsce średniowiecznej w zarysie, b) Studia do historii kultu Matki Boskiej w Polsce. *Prz. Kośc.* R. 1: 1902 t. 1 s. 409 - 418.

118. O Matce Boskiej Jackowej. *Spraw. Komis. Hist. Szt. w Pol.* T. 7: 1902.

119. Ostatnie słowo Pawła Włodkowica o Zakonie Krzyżackim. Ustęp z dziejów reformy i polityki kościelnej w wieku XV [memoryał padewski z marca 1432, odkryty przez autora w rękop. Bibl. XX. Czartoryskich w Krakowie. Nie dokończone]. *Prz. Kośc.* R. 1: 1902 t. 1 s. 1 - 13, 92 - 104, 180 - 189, 258 - 273, 342 - 352.

120. Przegląd wydawnictw kościelnych. *Prz. Kośc.* R. 1: 1902 s. 231 - 237.

121. Z dziejów humanizmu w Polsce. I. Niemcy w Uniwersytecie Krakowskim w w. XV i XVI. (Z powodu dzieła K. Morawskiego: Historia Uniw. Jagiel.) II. Krzycki przeciw Lutrowi w Rzymie 1524 i 1527. III. Wydawcy rzymscy dziełka Krzyckiego: O ucisku Kościoła i jego znaczenie. *Pam. Liter.* R. 1: 1902 s. 257 - 264, 421 - 432, 615 - 622.

122. Rec.: L. BIRKENMAJER: Marco Beneventano, Kopernik, Wapowski i najstarsza karta geograficzna Polski. *Rozpr. Wydz. Mat. Przyr. AU.* 1901. *Pam. Liter.* R. 1: 1902 s. 479 - 487.

123. Rec.: A. BRUCKNER: Nienawiść wyznaniowa za Zygmunta III. Szkic obyczajowy i literacki. *Przew. Nauk. Liter.* R. 1902 s. 403 - 418, 499 - 509, 595 - 610. *Pam. Liter.* T. 1: 1902 s. 674 - 677.

124. Bogarodzica. *Pam. Liter.* R. 2: 1903 s. 1 - 27, 163 - 191, 353 - 378 [niedok.].

125. O postępie nauk teologicznych. Mowa inauguracyjna [rektorska] przy otwarciu roku szkolnego 1903/4 dnia 10 X 1903. Lw. 1903 s. 32. — Fragment w: *Prz. Kośc.* R. 2: 1903 t. 4 s. 455 - 464.

126. Polska historia kościelna Hergenroethera — tripartita czyli X. Wł. M. SZCZĘŚNIAK: Dzieje Kościoła Katolickiego w zarysie. T. 1 W. 1901. *Prz. Kośc.* 1903 s. 145 - 160.

127. Potrawki jezuickie z r. 1686. Notatka bibliograficzna. *Pam. Liter.* R. 2: 1903 s. 599 - 601.

128. Zdrowa bądź Maryal Z dalszych studiów o pieśni „Bogarodzica". *Słowo Pol.* R. 8: 1903 nr 600 [24 XII] s. 1 - 3.

129. Rec.: A. BRUCKNER: Literatura religijna w Polsce średniowiecznej. I. Kazania i pieśni, szkice literackie i obyczajowe. W. 1902. *Pam. Liter.* R. 2: 1903 s. 130 - 145.

130. Materiały do dziejów Kościoła i oświaty w Polsce w w. XIV [z bibliotek lwowskich]. *Spraw. z Czyn. Pos. AU.* T. 9: 1904 nr 9 s. 9 - 12.

131. Pierwszy rektor Akademii Duchownej rzymsko-katolickiej w Petersburgu. (X. Ignacy Hołowiński). Głos zza grobu. *Gaz. Nar.* R. 1904 nr 295.

132. Rec.: A. BRUCKNER: Apokryfy średniowieczne. Cz. I. Kraków 1900; TENŻE: Psałterze polskie do połowy XVI wieku. Kraków 1902; TENŻE: Literatura religijna w Polsce średniowiecznej. II. Pismo święte i apokryfy. Szkice literackie i obyczajowe. W. 1903. *Pam. Liter.* T. 3: 1904 s. 657 - 680.

133. O historii katechezy w Polsce. Treść referatu wygłoszonego na kursie ka-

techetycznym. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 11: 1907 s. 195 - 197.

134. Moderniści katoliccy Kościoła lwowskiego w wieku XVI: Sam X. arcybiskup Paweł Tarło i mistrz Jan Trzciana, kanonik, kaznodzieja katedralny. *Pam. Liter.* R. 7: 1908 s. 8 - 56, 395 - 431; R. 9: 1910 s. 173 - 213.

135. Święcone Wielkanocne jakie miało być we Lwowie od 1565 roku a nie było. *Słowo Pol.* R. 13: 1908 s. 185.

136. U grobu św. Wojciecha. Pierwsze posłannictwo Polski i jej wywłaszczenie. *Aten. Pol.* R. 1: 1908 t. 2 s. 1 - 28.

137. Tarłowie. Znamienitego rodu początki i świetność. *Prz. Hist.* T. 8: 1909 s. 63 - 89, 167 - 198, 284 - 313; T. 10 1910 s. 34 - 65, 168 - 205, 310 - 350.

138. Rok 1386 pro argumento fidei catholicae, Krzyżactwo, Unia Polski z Litwą i Legacja papieska. *Kur. Warsz.* R. 90: 1910 nr 1.

139. Szkolnictwo kościelne w Polsce średniowiecznej. Wstęp i cz. 1. *Spraw. z Czyn. Pos. AU.* T. 15: 1910 nr 10 s. 6 - 10. Toż w osob. odb. Kr. 1910.

140. Biskupstwa wołyńskie Polski i Litwy w swoich początkach w. XIV/XV. *Spraw. z Czyn. Pos. AU.* T. 16: 1911 nr 4 s. 9 - 21.

141. Grunwald. Nazwa jego i pierwsze pamiątki religijne z bitwy w Polsce. *Słowo Pol.* R. 16: 1911 nr 327, 329, 331.

142. Skarga jako prorok-kaznodzieja. *Słowo Pol.* R. 16: 1911 nr 598, 601. — Toż. *Prz. Powsz.* R. 29: 1912 t. 115 cz. 2 s. 168 - 188.

143. Bartolus de Saxoferrato w Polsce i studium prawa rzymskiego w Polsce. *Spraw. z Czyn. Pos. AU.* T. 19: 1914 nr 8 - 10 s. 12 - 18. — Toż w jęz. niem.: Bartolo von Sassoferrato und das Studium des römischen Rechts in Polen. *Bull. Intern. de l'Acad. des Sciences de Cracovie.* R. 1914 nr 8 - 10 s. 111 - 120.

144. Dominus Bartolus de Sassoferrato eiusque permagna in Polonos auctoritas. Cracoviae 1914 s. 8, 99, 2 tabl. Wyd. Akad. Umiej. i Uniw. Jagiel.

145. Kościół rzymsko-katol. na Litwie: Uchrześcijanienie Litwy przez Polskę i zachowanie w niej języka ludu pod koniec Rzeczypospolitej. W: *Polska i Litwa w dziejowym stosunku.* W. 1914 s. 37 - 33. — Toż w osob. odb. W. 1914.

146. Wnuk Kiejstuta, Jan książę drohiczyński, kustosz i kanonik krakowski i sandomierski, drugi rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego. *Kwart. Hist.* R. 28: 1914 s. 181 - 197.

147. Wyd.: Najstarsze statuty synodalne krakowskie biskupa Nankera z 2 października 1320 r. Kr. 1915 s. XLIV, 66, 2 nlb. Studia i materiały do historii ustawodawstwa synodalnego w Polsce nr 3.

148. Przeszłość Nankera biskupa krakowskiego (1320 — 1 X — 1326 następnie wrocławskiego †10 IV 1341). W: *Księga pamiątkowa ku czci B. Orzechowicza.* Lw. 1916 t. 1 s. 257 - 282.

149. Wyd.: Statuty kapituły katedralnej włocławskiej — z materiałów przysposobionych przez ks. prałata St. CHODYŃSKIEGO wydał i bibliografią ustawodawstwa kapitulnego w Polsce poprzedził... Kr. 1916 s. CCXXI, 492.

150. Praca oświatowa T. S. L. na tle dziejów oświaty narodowej w Polsce. [O początkach szkoły narodowo-ludowej w Polsce]. Odczyt miany na obchodzie uroczystym 25-lecia T. S. L. w Krakowie dn. 3 maja 1917. *Przew. Oświaty. Mies. Tow. Szk. Lud.* R. 15: 1917 nr 3.

151. Nasz program. *Pol. Sacra.* R. 1: 1918 s. 5 - 7.

152. Przekłady pism św. Grzegorza z Nazyanzu w Polsce. Wiadomość bibliograficzna i patrystyczna. *Pol. Sacra.* R. 1: 1918 s. 46 - 144; R. 2: 1919 s. 126 - 207.

153. Tekst kanonów o małżeństwie w nowym Kodeksie prawa kanonicznego w przekładzie polskim. *Pol. Sacra.* R. 1: 1918 s. 96 - 145.

154. Mistrz Stanisław Grzepski, humanista uniwersytetu krakowskiego w XVI wieku. *Spraw. z Czyn. Pos. AU.* T. 24: 1919 nr 5 s. 7. — Toż w jęz. franc.: Maitre Stanislas Grzepski humaniste au XVIe s. *Bull. Intern. de l'Acad. Pol. des Scien. et des Lettres.* 1919/1920 P. s. 16 - 17.

155. O potrzebach wydawniczych w zakresie źródeł historii Kościoła w Polsce. [Opracowanie wspólne ze Stan. ZACHOROWSKIM]. W: *Nauka Polska.* T. 2: 1919 s. 227 - 240.

156. Dwaj zasłużeni historycy naszego Kościoła: I. śp. X. prałat Chodyński. II. X. Józef Pruszkowski, prałat katedry lubelskiej. *Głos. Narod.* R. 28: 1920 nr 329 i 331; cz. I przedruk. w *Kron. Dyec. Kuj.-Kal.* R. 14: 1920 nr 617.

157. Historia święta Rozesłania Apostołów w Kościele rzymsko-katolickim. *Spraw. z Czyn. Pos. AU.* T. 15: 1920 nr 6 s. 3 - 8. — Toż w jęz. franc.: Histoire de la fête de la Mission des Apôtres dans l'Eglise catholique romaine. *Bull. Intern. de l'Acad. Polon. des Sciences et des Lettres.* Classe de Philologie. 1919 - 1920. P. II. s. 338 - 345.

158. Przepadły tytuł kościoła w Łęgonicach nad Pilicą z r. 1420. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 s. 161 - 168.

159. Rec.: J. KACZMARCZYK: Ewangelie. Studium krytyczne. Kr. 1915. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 z. 3 - 4 s. 276 - 297.

160. Akt „Przysięgi oczyszczającej" Jana Łaskiego w Krakowie z dnia 6 lutego 1542 r. Z aktów biskupich Konsystorza Krakowskiego wydał... *Refor. w Pol.* R. 2: 1922 nr 5/6 s. 127 - 129.

161. X. Jan Tortyłowicz-Batocki. Pierwszy ewangelik na Żmudzi i apostoł luterski na Litwie pruskiej. *Refor. w Pol.* R. 1: 1921 s. 72 - 75.

162. Legenda o Janie Łaskim i przysięga jego krakowska 1542 r. *Refor. w Pol.* R. 2: 1922 nr 5/6 s. 1 - 53.

163. Nowe wydawnictwa zagraniczne w zakresie dziejów reformacji. *Refor. w Pol.* R. 1: 1921 s. 154 - 159.

164. Wstęp do: S. ZACHOROWSKI: Studia do dziejów wieku XIII w pierwszej jego połowie. W: *Rozprawy Wydz. Histor.-Filozof. Polskiej Akademii Umiejętności.* T. 62: 1921 s. 72 - 75.

165. Wyd. [z St. KUTRZEBĄ]: Kopiarz rzymski Erazma Ciołka z pocz. w. XVI. W: *Arch. Kom. Hist.* T. 13: 1923 s. 66 - 113.

166. Opisy Wilna aż do połowy XVII wieku. *Aten. Wil.* R. 1: 1923 s. 313 - 336; R. 2: 1924 s. 122 - 158.

167. Teksty opisowe Wilna. *Aten Wil.* R. 1: 1923 s. 506 - 526.

168. Kościół rzymsko-katolicki w Inflantach pod władztwem polskim (1582 - 1772/1795). *Kwart. Teol. Wil.* R. 1 - 2: 1923/4 s. 177 - 198.

169. Pierwszy biskup sufragan wileński, którego nie było. *Kwart. Teol. Wil.* R. 1 - 2: 1923/24 s. 515 - 521.

170. Pierwszy synod diecezji wileńskiej w katedrze św. Stanisława 1520/21. *Kwart. Teol. Wil.* R. 1 - 2: 1923/24 s. 81 - 88.

171. X. Dawid Pilchowski. Profesor Akademii jezuickiej, następnie Szkoły Głównej Wileńskiej, biskup sufragan wileński. Szkic bio-bibliograficzny. *Kwart. Teol. Wil.* R. 1 - 2: 1923/24 s. 1 - 13.

172. Dwaj Dominikanie krakowscy: Jan Biskupiec i Jan Falkenberg. W pięćsetną rocznicę odwołania satyry antypolskiej Falkenberga w Rzymie 1424. W: *Księga pamiątkowa ku czci Oswalda Balzera.* Lw. 1925. T. 1 s. 271 - 348.

173. Historiografia kościelna w Polsce dawnej i dzisiaj. W: *Pam. IV Powsz. Zjazdu Historyków Pol. w Poznaniu 6 - 8 grudnia 1925 r.* T. 1: Referaty. Lw. 1925 (sekcja IV) s. 8.

174. Nieznany pomnik ustawodawstwa synodalnego w Polsce z epoki potrydenckiej. *Spraw. z Czyn. Pos. Polskiej AU.* R. 1925 t. 30: nr 8. Posiedzenie Wydz. Histor.-Filoz. z dnia 19 października, s. 6 - 9. — Toż w jęz. franc.: Un monument jusquà présent inconnu de la législation synodale polonaise, de l'époque postérieure au Concile de Trente. *Bull. Intern. de l'Acad. des Scien. et des Lettres.* A. 1925 s. 156 - 160. p. 2.

175. Pastoralna ks. Bernarda Maciejowskiego w redakcji z r. 1601 i korekturze rzymskiej z r. 1608, zatwierdzona przez papieża Urbana VIII w r. 1629. Z historii recepcji prawa trydenckiego w Kościele polskim. W: *Pam. IV Zjazdu Powsz. Historyków Pol. w Poznaniu 6 - 8 grudnia 1925.* I. Referaty. Lw. 1925 (sekcja IV) s. 12.

176. Żywoty, pasje i cuda św. Wojciecha. W: *Pam. IV Powsz. Zjazdu Historyków Pol. w Poznaniu 6 - 8 grudnia 1925.* T. 1: Referaty. Lw. 1925 (sekcja VI) s. 7.

177. Nova Polonia Sacra wstęp. *Nova Pol. Sacra.* T. 2: Kr. 1926 s. 3 - 5.

178. [Od wydawcy]. *Nova Pol. Sacra.* T. 2: 1926 s. 136.

179. Śp. X. dr Michał Pęckowski. *Nova Pol. Sacra.* T. 2: 1926 s. 204 - 222. — Toż w: M. PĘCKOWSKI: Józef Olechowski, archidiakon i sufragan krakowski 1735 - 1806. Kr. 1926.

180. Materiały do stosunków rytownika rzymskiego Jakuba Lauro z Polakami, w początkach wieku XVII. *Spraw. z Czyn. Pos. PAU.* T. 31: 1926 nr 3 s. 6 - 11. — Toż w jęz. franc.: Matériaux pour servir à l'étude des rapports entre le graveur romain Jacques Lauro et des Polonais au début du XVIIe siècle. *Bull. Intern. de l'Acad. Polonaise des Sciences et des Lettres.* A. 1926 s. 31 - 41.

181. Wykaz osób i miejscowości. do II tomu *Nova Pol. Sacra. Nova Pol. Sacra.* T. 2: 1926 s. 235 - 257.

182. Rec.: W. GRZELAK: Nauka chrystologiczna papieża Gelazego I, 492 - 496. Studium historyczno-dogmatyczne. Lw. 1925. *Nova Pol. Sacra.* T. 2: 1926 s. 190 - 197.

183. Rec.: W. GRZELAK: Kapłan w roli szafarza bierzmowania. *Prz. Teol.* R. 6: 1925 s. 41 - 81. *Nova Pol. Sacra.* T. 2: 1926 s. 197 - 198.

184. Rec.: K. KACZMARCZYK: Przegląd literatury poświęcony dziejom Wielkopolski. P. 1925. *Nova Pol. Sacra.* T. 2: 1926 s. 231 - 233.

185. Rec.: K. SOCHANIEWICZ: Bolesław Chrobry. Lw. 1926. *Nova Pol. Sacra.* T. 2: 1926 s. 233 - 234.

186. Rec.: W. WICHER: Ks. Szymon Stanisław Makowski teolog Polski z XVII wieku. *Nova Pol. Sacra.* T. 2: 1926 s. 199 - 207.

187. Cyzjojan polski z r. 1471, z wiadomością o cyzjojanach w ogóle w Polsce. W: *Prace polonistyczne ofiarowane Janowi Łosiowi.* W. 1927 s. 428 - 448.

188. Początki cenzury książek i pism w Kościele rzymsko-katolickim w Polsce.

Spraw. z Czyn. Pos. PAU. T. 32: 1927 nr 2 s. 2 - 5. — Toż w jęz. franc.: Les origines de la censure des livres et imprimés dans l'Eglise catholique-romaine en général et en Pologne en particulier. *Bull. Intern. de l'Acad. Polonaise des Sciences et des Lettres,* nr 1 - 3 s. 9 - 14.

189. Wykaz osób, miejscowości, rzeczy i wyrażeń. W: *Akta Aleksandra króla polskiego (1501 - 1506).* Monumenta medii oevi historica res gestas Poloniae illustrantia. T. 19: Kr. 1927 s. 567 - 619.

190. Biskupstwa rzymsko-katolickie w Rzeczypospolitej Polskiej. *Nova Pol. Sacra.* T. 1: 1928 s. 333 - 350.

191. Księgi liturgiczne oraz święta i święci katedry krakowskiej z początku w. XII-go. *Nova Pol. Sacra.* T. 1: 1928 s. 350 - 364.

192. Lista papieży od czasu rozbiorów Polski aż do jej wskrzeszenia. *Nova Pol. Sacra.* T. 1: 1928 s. 367.

193. Materiały do stosunków księgarza i rytownika rzymskiego Jakuba Lauro z Polakami w początkach wieku XVII. *Pr. Kom. Hist. Szt.* T. 4: 1928 z. 2 s.

194. Nova Pol. Sacra. Wstęp. *Nova Pol. Sacra.* T. 1: 1928 s. 5 - 11.

195. Początki cenzury prewencyjnej w Kościele rzymsko-katolickim i w Polsce. W: *Studia staropolskie.* Księga ku czci Aleksandra Brücknera Kr. 1928 s. 127 - 144; toż w osob. odb. Kr. 1928.

196. Wykaz alfabetyczny miejscowości i zakonów zniesionych przez rząd rosyjski w w. XIX kościołów i klasztorów na Wołyniu, Ukrainie i Podolu. *Nova Pol. Sacra.* T. 1: 1928 s. 398 - 402.

197. Współautor z J. M. GIŻYCKIM [WOŁYNIAK]: Zniesione kościoły i klasztory rzymsko-katolickie przez rząd rosyjski w w. XIX w diecezji łuckiej, żytomierskiej i kamienieckiej guberni wołyńskiej, kijowskiej i podolskiej. *Nova Pol. Sacra.* T. 1: 1928 s. 1 - 312, 398 - 402.

198. Rec.: T. WIERZBOWSKI: Vademecum. Podręcznik dla studiów archiwalnych. Wyd. 2. Lw. 1926. *Nova Pol. Sacra.* T. 1: 1928 s. 383 - 385.

199. Rec.: J. KALLENBACH: Towianizm na tle historycznym. Kr. 1926. *Nova Pol. Sacra.* T. 1: 1928 s. 392 - 397.

200. Rec.: E. MICHAEL: Die schlesische Kirche und ihr Patronat. T. 1. Görlitz 1926. *Nova Pol. Sacra.* T. 1: 1928 s. 387 - 392.

201. Rec.: L. ZALEWSKI: Biblioteka seminarium duchownego w Lublinie i biblioteki klasztorne w diec. lubelskiej i podlaskiej. W. 1926. *Nova Pol. Sacra.* T. 1: 1928 s. 385 - 387.

202. Dorsuniszki. *Kwart. Hist.* R. 44: 1930 t. 1 s. 233 - 340.

203. Pierwszy synod prowincjonalny prymasa Jana Łaskiego w Piotrkowie w listopadzie 1510 i z początkiem 1511 r. Sprawy jego i statuty. W: *Księga pam. ku czci W. Abrahama.* T. 1. Lw. 1930 s. 203 - 229. — Toż w osob. odb. Lw. 1930 s. 27.

204. Cześć Boża i życie religijne oraz reformacja ich w Polsce w w. XVI [streszczenie]. W: *Pamiętnik Zjazdu Nauk. im. Jana Kochanowskiego w Krakowie 8 i 9 czerwca 1930 r.* Kr. 1931 s. 452 - 454; Dyskusja s. 75 - 77.

205. Kodeks dyplomatyczny Katedry i Diecezji Wileńskiej. T. 1 z. 1. (1387 - 1468). Kr. 1932 Nakł. PAU s. 1 - 288; Z. 2: (1468 - 1501). Kr. 1939 s. 289 - 608. [z W. SEMKOWICZEM].

206. De conditore huius editionis p. m. Dre Ludovico Boratyński eiusque vita et scriptis. W: *Alberti Bolognetti nuntii apostolici in Polonia epistolae et acta 1581 - 1585.* L. Boratyński p. m. collecta, P. 1: 1581 - 1582. Cracoviae 1923 - 1933. Monumenta Poloniae Vaticana. T. 5 s. 9 - 22.

207. Los Unii Florenckiej w Wielkim Księstwie Litewskim za Kazimierza Jagiellończyka. *Spraw. z Czyn. Pos. PAU.* T. 39: 1934 nr 1 s. 21 - 24. — Toż w jęz. franc.: Le sort réservé à l'Union de Florence dans le Grand-Duché de Lithuanie sous le régne de Çasimir Jagellon. *Bull. Intern de l'Acad. Polonaise des Sciences et des Lettres.* A. 1934 nr 1 - 3 s. 12 - 18.

208. Zbiór dokumentów zakonu OO. Paulinów w Polsce. Z. 1: 1328 - 1464. Kr. 1938 s. 316.

209. Zbiór formuł zakonu dominikańskiego prowincji polskiej z lat 1338 - 1411 przedłożył do druku o. J. W..., poprzedził wstępem i wydał... W: *Arch. Kom. Hist.* T. 13 cz. 2. Kr. 1938 s. 219 - 430. [z. O. Jackiem WORONIECKIM].

210. Statuty synodalne wieluńsko-kaliskie Mikołaja Trąby z r. 1420. Z materiałów przysposobionych przez B. Ulanowskiego uzupełnili i wydali... Studia i materiały do historii ustawodawstwa synodalnego w Polsce nr 4. Kr. 1915 - 1951 s. 324. [z A. VETULANIM].

211. Red.: *Polonia Sacra.* Wydawnictwo naukowe Towarzystwa im. papieża Benedykta XV-go. Kr. R. 1 - 5: 1918 - 1921; *Nova Polonia Sacra.* Czasopismo poświęcone badaniu historii Kościoła, prawa kanonicznego i literatury teologicznej w Polsce. Kr. T. 1 - 2; 1928, 1926.

212. Prace i materiały w rękopisach: Bibl. PAN w Krakowie, rkps 3677 - 5587, 6401, 7054; 1981 t. 29 - 30, 2402 t. 1, Bibl. Jag. rkps 7723 [korespondencja].

II.

Fijałek Jan. W: *Wielka enc. powsz.*

ilustr. T. 21: 1898 s. 380 - 381; *Podr. enc. kośc.* T. 11 - 12 1907 s. 260 - 261; *Spraw. Tow. Nauk. we Lwowie.* R. 1: 1921 z. 2 s. 155 - 158 (bibliografia); *Bibliografia* Ks. J. Fijałka. Zestawił M. WYSZYŃSKI. *Collect. Theol.* R. 17: 1936 s. VII - XI; Dodatek do Kronik Uniw. Jagiell. Kr. 1936 s. 1 - 3 (bibliografia); FALKOWSKI S.: Ksiądz rektor Jan Fijałek. *Aten. Wil.* R. 11: 1936 s. 945 - 960; TENŻE: Pamięci wielkiego uczonego — śp. Ks. rektor Fijałek. *Słowo* [Wilno]. R. 1936 nr 293 s. 3; GLEMMA T.: Prace naukowe śp. ks. Jana Fijałka. *Kwart. Hist.* T. 50: 1936 s. 416 - 426; TENŻE: Śp. ks. prof. dr Jan Nepomucen Fijałek, kapłan i uczony. *Aten. Kapł.* T. 38: 1936 s. 480 - 487; KACZMARCZYK K.: Śp. ks. Jan Fijałek. *Archeion.* T. 14: 1936 s. 6 - 10; ŁEMPICKI S.: Śp. ks. dr. Jan Fijałek. *Pam. Liter.* R. 36: 1936 s. 1067 - 1074; [Nekrolog]. *Český Časopis Historycký.* T. 42: 1936 s. 652; SEMKOWICZ W.: Śp. ks. Jan Fijałek. Charakterystyka postaci. *Kwart. Hist.* T. 50: 1936 s. 413 - 415; VETULANI A.: Śp. ks. rektor Jan Fijałek. Człowiek i badacz. *Prz. Współcz.* R. 16: 1937. T. 63 s. 427 - 432; OBERTYŃSKI Z.: Pamięci ks. Jana Fijałka. *Prz. Hist.* T. 34: 1937/38 s. 338 - 339; ŻYWCZYŃSKI M.: Ks. Jan Fijałek. *Prz. Hist.* T. 34: 1937/38 s. 340 - 346; SEMKOWICZ W.: Fijałek Jan Nepomucen. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6: 1948 s. 441 - 443; *Wielka enc. powsz. PWN.* T. 3: 1964 s. 645; ŻYWCZYŃSKI M.: Fijałek Jean. *Dict. d'hist. et de géogr. eccl.* T. 16: 1967 kol. 1470 - 1471; VETULANI A.: Ks. Jan Fijałek, historyk Kościoła polskiego. *Anal. Crac.* T. 2: 1970 s. 427 - 446; SAWICKI J.: Ks. Jan Nepomucen Fijałek. *Prawo Kanon.* R. 15: 1972 s. 267 - 292.

Ks. Jan Kracik

Filipiak Bolesław (1901-1979), kardynał, dziekan Roty Rzymskiej.

Pochodził z Kujaw, urodzony 1 IX 1901 we wsi Ośniczewko w parafii Brudnia k. Inowrocławia, syn rolnika Hilarego i Weroniki z Biegałów. Do Gimnazjum uczęszczał w Inowrocławiu, maturę uzyskał w 1920 r. po czym zapisał się na Wydział Prawa Uniw. Poznańskiego. Po roku zdecydował się na studia teologiczne, które odbył w Seminarium Duchownym w Poznaniu i 20 V 1926 przyjął święcenia kapłańskie w bazylice prymasowskiej w Gnieźnie. Przez cztery lata zajmował się pracą duszpasterską na wikariatach w Panigrodziu (1926-1927) i Bydgoszczy (1928-1930), gdzie pomocniczo uczył religii w Gimnazjum żeńskim. Zwolniony z duszpasterstwa 1 lipca 1930 r. został skierowany do Rzymu na studia prawnicze. Odbywał je w Papieskim Instytucie „Ad S. Apolinarem", na którym zdobył w 1935 r. doktorat za dysertację „Comparatio iuridica inter C. I. C. et quidem inter librum de delictis et poenis et varios Codices Poenales", napisaną pod kierunkiem prof. F. Roberti.

Powołany 1 VIII 1935 na stanowisko kapelana ks. kard. A. Hlonda, wiernie trwał przy jego boku także w latach II wojny światowej. Wyjechał z nim do Rzymu, następnie do Lourdes, dzielił z nim aresztowanie przez Gestapo w opactwie Hautecombe, więzienie w siedzibie Gestapo w Paryżu, potem w Bar Le Duc w Lotaryngii i Wiedenbrück w Niemczech. Po uwolnieniu 1 IV 1945 udał się z kard. Hlondem do Rzymu i powrócił z nim do kraju, lecz tylko prze krótki czas pełnił obowiązki kapelana prymasa. Mianowany 31 III 1936 prałatem kustoszem kapituły prymasowskiej w Gnieźnie, objął tam urząd oficjała trybunału metropolitalnego i stanowisko profesora prawa kanonicznego w Seminarium Duchownym.

Papież Pius XII powołał go 24 IX 1947 na urząd audytora Roty Rzymskiej, po uzgodnieniu z kard. Hlondem obsadzenia tego stanowiska, wakującego po zmarłym ks. S. Janasiku. Odtąd pełnił ks. Filipiak przez 20 lat urząd sędziego rotalnego. Na podstawie zasady starszeństwa, obowiązującej wówczas w Rocie, doszedł do stanowiska dziekana tego Trybunału, jako pierwszy Polak w dotychczasowych jego dziejach. Nomi-

nację na dziekana Roty ogłosił Papież Paweł VI na konsystorzu 26 VI 1967 r. Gdy kończyła się kadencja dziekańska, otrzymał ks. Filipiak sakrę biskupią 14 V 1976 i godność arcybiskupa tytularnego Plestii Umbryjskiej. Wkrótce zaś, 24 maja, na konsystorzu został obdarzony przez papieża purpurą kardynalską i stał się trzecim kardynałem Polakiem, obok kard. Wyszyńskiego i Wojtyły. Jako kardynała powołał go Paweł VI do Kongregacji do Spraw Beatyfikacyjnych i do Komisji dla rewizji Kodeksu Prawa Kanonicznego. Wiek i rozwijająca się choroba nie pozwoliła mu na rozwinięcie działalności w tych rzymskich instytucjach. Powrócił więc do Polski na stałe, zamieszkał w Poznaniu, gdzie zmarł 12 X 1978 r.

Oprócz działalności prawniczej w Prymasowskim Trybunale i Rocie Rzymskiej oddawał się pracy piśmienniczej. Opracował i opublikował ponad dwieście sentencji rotalnych w sprawach, których był „ponensem", czyli przewodniczącym kolegium sędziowskiego. Publikował także szereg naukowych artykułów z dziedziny prawa kanonicznego. Próbował pióra na polu literackim. Owocem tego stały się przede wszystkim jego „Listy z Rzymu", które ogłaszał 1958-1968 w „Przewodniku Katolickim", a potem ich zbiór wydał w Rzymie. Pewna liczba tych listów posiada własny tytuł, inne były drukowane jako „List z Rzymu". W wykazie bibliografii podmiotowej, listy z tytułami stanowią osobne pozycje. Na razie nie dokonano oceny ich literackiej wartości, natomiast można stwierdzić, że stanowią cenny materiał historyczny o sprawach rzymskich, wśród których najczęściej występują sprawy polskie.

I.

1. Z teki prawniczej. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 1: 1946 nr 2 s. 32 - 34.

2. Dokoła przeszkody węzła małeńskiego. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 2: 1947 nr 1 s. 48 - 52.

3. Stanowisko Kościoła wobec małżeństw nieochrzczonych. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 2: 1947 nr 2 s. 88 - 89.

4. Warunki udzielenia dyspesy małżeńskiej od pokrewieństwa. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 2: 1947 nr 3 s. 147 - 149.

5. Konwalidacja nieważnego małżeństwa. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 2: 1947 nr 4 s. 195 - 199.

6. O egzaminie przedślubnym. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 4: 1949 nr 8/9 s. 166 - 171.

7. Rec.: Statuty synodalne wieluńsko-kaliskie Mikołaja Trąby z r. 1420. [...] wydali J. FIJAŁEK i A. VETULANI. Kr. 1915 - 1920. *Apolinaris.* A. 24: 1951 s. 195.

8. S. Andreae et Edimburgen., Nullitatis matrimonii, 25 iulli 1951, coram... (De sententiae nullitate). *Ephemerides Iuris Canonici.* A. 8: 1952 s. 377 - 378.

9. Wybitni prawnicy polscy z XVI wieku. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 4: 1953 nr 2 s. 65 - 66.

10. Ocena prawna zeznań sądowych. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 5: 1954 nr 1 s. 1 - 3.

11. Z teki prawniczej. Spowiednik okazyjny zakonnic. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 6: 1955 nr 4 s. 248 - 253.

12. Nullitatis matrimonii, 15 iunii 1956, coram... (Ex defectu consensus ob amentiam). *Ephemerides Iuris Canonici.* A. 13: 1957 s. 259 - 264.

13. Rec.: W. NACHTMANN: Trybunał Roty Rzymskiej. Historia, organizacja, postępowanie. Lubl. 1957. *Monitor Eccles.* A. 83: 1958 f. 2 p. 341.

14. Nullitatis matrimonii (ob defectum debitae aetatis et ob vim et metum mulieri a matre incussum). Sententia definitiva diei 22 novembris 1957. *Monitor Eccles.* A. 83: 1958 f. 2 p. 476 - 481.

15. Nullitatis matrimonii (ex capite exclusi boni prolis). Sententia definitiva diei 6 decembris 1957. *Monitor Eccles.* A. 83: 1958 f. 3 p. 679 - 682.

16. Nullitatis matrimonii (ex capite conditionis appositae et non impletae). Sententa definitiva diei 13 decembris 1957. *Monitor Eccles.* A. 83: 1958 f. 3 p. 682 - 687.

17. Wybitni polscy prawnicy kościelni. *Przew. Katol.* R. 48: 1958 nr 36 s. 495.

18. Moje wrażenie z Ziemi Brazylijskiej. *Przew. Katol.* R. 48: 1958 nr 38 s. 532 - 533.

19. Człowiek, którego nigdy nie zapomnę. [Kard. A. Hlond]. *Przew. Katol.* R. 48: 1958 nr 42 s. 589.

20. Z dni żałoby. *Przew. Katol.* R. 48: 1958 nr 44 s. 614 - 617.

21. Z dni konklawe. *Przew. Katol.* R. 48: 1958 nr 46 s. 653 - 654; nr 47 s. 659.

22. Koronacja. *Przew. Katol.* R. 48: 1958 nr 48 s. 673.

23. Nullitatis matrimonii (ex capite amentiae et ob simulationem consensus ex parte viri). Sententia definitiva diei 16 februarii 1958. *Monitor Eccles.* A. 84: 1959 f. 4 p. 612 - 616.

24. Na Lateranie i wśród Polaków. *Przew. Katol.* R. 49: 1959 nr 1 s. 8 - 9.

25. Prymas Polski opuszcza Rzym. *Przew. Katol.* R. 49: 1959 nr 3 s. 46.

26. List z Rzymu. *Przew. Katol.* R. 49: 1959 nr 6 s. 85; nr 14 s. 212; nr 17 s. 261; nr 19 s. 298; nr 21 s. 334; nr 23 s. 365; nr 24 s. 372; nr 27 s. 426; nr 28 s. 435; nr 45 s. 709; nr 46 s. 733; nr 47 s. 741; nr 49 s. 782; R. 50: 1960 nr 1 s. 5; nr 2 s. 21; nr 3 s. 37; nr 6 s. 94; nr 13 s. 195; nr 15 s. 243; nr 18 s. 285 - 286; nr 19 s. 302; nr 24 s. 382; nr 29 s. 454, 462; nr 31 s. 494; nr 48 s. 766; nr 50 s. 798; R. 51: 1961 nr 6 s. 86; nr 9 s. 136; nr 15 s. 238; nr 24 s. 384; nr 26 s. 403; nr 30 s. 473; R. 52: 1962 nr 11 s. 174; R. 53: 1963 nr 12 s. 167.

27. W Bazylice Pawłowej. *Przew. Katol.* R. 49: 1959 nr 11 s. 165.

28. Papież nie umiera. *Przew. Katol.* R. 49: 1959 nr 15 s. 230.

29. Głosiciel prawdy. *Przew. Katol.* R. 49: 1959 nr 29 s. 462.

30. O rzymskiej kapitule. *Przew. Katol.* R. 49: 1959 nr 32 s. 503.

31. O polskich kardynałach. *Przew. Katol.* R. 50: 1960 nr 4 s. 52 - 53.

32. Z synodu rzymskiego. *Przew. Katol.* R. 50: 1960 nr 9 s. 131, 142.

33. Święta Wielkanocne w Wiecznym Mieście. *Przew. Katol.* R. 50: 1960 nr 21 s. 324.

34. Zielone Świątki. *Przew. Katol.* R. 50: 1960 nr 28 s. 435.

35. Studium przygotowawcze Soboru. *Przew. Katol.* R. 50: 1960 nr 51/52 s. 804.

36. Fontanny Rzymu. *Przew. Katol.* R. 50: 1960 nr 30 s. 472 - 473.

37. Na trzechlecie objęcia rządów przez Arcybiskupa Poznańskiego Ks. Dr. Antoniego Baraniaka. *Przew. Katol.* R. 50: 1960 nr 40 s. 627.

38. Ostia Antica. *Przew. Katol.* R. 51: 1961 nr 10 s. 151.

39. Konsystorz papieski. *Przew. Katol.* R. 51: 1961 nr 16 s. 246.

40. Niedziela Palmowa. *Przew. Katol.* R. 51: 1961 nr 17 s. 267.

41. Kościół św. Wojciecha w Rzymie. *Przew. Katol.* R. 51: 1961 nr 22 s. 350.

42. Chleb Żywota. *Przew. Katol.* R. 51: 1961 nr 28 s. 444, 448.

43. Na 20-lecie śmierci ks. Prałata Stanisława Janasika. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 13: 1962 s. 367 - 368. — Toż. *Przew. Katol.* R. 52: 1962 nr 50 s. 789.

44. Wielki Post w Rzymie. *Przew. Katol.* R. 52: 1962 nr 17 s. 270.

45. Padre Pio. *Przew. Katol.* R. 52: 1962 nr 32 s. 502.

46. De refectione damnorum. (Incidentis: competentiae S. Romanae Rotae). Sententia interlocutoria diei 14 iulii 1961. *Monitor Eccles.* A. 88: 1963 f. 2/3 p. 297 - 302.

47. Nullitatis matrimonii (ex conditione). Sententia definitiva diei 21 aprilis 1961. *Monitor Eccles.* A. 88: 1963 f. 4 p. 617 - 622.

48. Na 15-letnią rocznicę śmierci kardynała Hlonda. *Przew. Katol.* R. 53: 1963 nr 48 s. 504.

49. 15 lat prymasostwa Ks. Kardynała Wyszyńskiego. *Przew. Katol.* R. 53: 1963 nr 47 s. 486.

50. Nullitatis matrimonii et dispensationis. Sententia definitiva diei 21 iulii 1961. *Monitor Eccles.* A. 89: 1964 f. 1 p. 135 - 141.

51. Nullitatis matrimonii (ex exclusione boni sacramenti). Sententia definitiva diei 27 ianuarii 1961. *Monitor Eccles.* A. 89: 1964 f. 3 p. 471 - 473.

52. Kardynał Jullien. *Przew. Katol.* R. 54: 1964 nr 8 s. 74.

53. Procesja Bożego Ciała. *Przew. Katol.* R. 54: 1964 nr 28 s. 242.

54. Niektóre wiadomości o kardynale prymasie Auguście Hlondzie z czasów wojny 1939 - 1945 według zapisków jego kapelana ks. dra Bolesława Filipiaka. *Sacr. Pol. Mill.* T. 11: 1965 s. 479 - 491.

55. Nullitatis matrimonii (ex conditione). Sententia definitiva diei 14 iulii 1961. *Monitor Eccles.* A. 90: 1965 f. 1 p. 35 - 38.

56. Nullitatis matrimonii seu dispensationis. Sententia definitiva diei 27 octobris 1961. *Monitor Eccles.* A. 90: 1965 f. 2 p. 217 - 224.

57. Dotykałem autentycznej świętości. *Przew. Katol.* R. 56: 1966 nr 48 s. 434.

58. Nullitatis matrimonii (de defectu consensus ex infirmitate mentis). Sententia definitiva diei 2 iulii 1966. *Monitor Eccles.* A. 92: 1967 f. 3 p. 452 - 457.

59. Nullitatis matrimonii (ex defectu formae). Sententia definitiva diei 12 novembris 1966. *Monitor Eccles.* A. 92: 1967 f. 3 p. 458 - 462.

60. Nullitatis sententiarum et nullitatis marimonii (ex exclusione boni prolis). Sententia definitiva diei 15 februarii 1967. *Monitor Eccles.* A. 92: 1967 f. 3 p. 463 - 470.

61. Heroizm O. Kolbego. *Przew. Katol.* R. 57: 1967 nr 1 s. 2.

62. [Konsystorz z dnia 26 VI 1967]. *Przew. Katol.* R. 57: 1967 nr 31 s. 273 - 274.

63. Listy z Rzymu. Roma 1968 Typografia P. U. G. 8° s. 279, fot. 26.

64. De partium confessione in causis nullitatis matrimonii. *Monitor Eccles.* A. 95: 1970 f. 1 p. 114 - 117. — Toż. *Ephemerides Iuris Canonici.* A. 25: 1969 p. 175-179.

65. List z Rzymu. *Przew. Katol.* R. 60: 1970 nr 31 s. 304; R. 62: 1972 nr 11 s. 94 - 95.

66. Wywiad ks. infułata Bolesława Filipiaka z Ludwikiem Montini, bratem Papieża. *Przew. Katol.* R. 59: 1969 nr 25 s. 227.

67. De matrimonii mixtis iuxta novam disciplinam motu proprio diei 31 martii 1970 inductam. *Ephemerides Iuris Canonici.* A. 26: 1970 p. 346 - 351.

68. De motu proprio „Causas matrimoniales". *Ephemerides Iuris Canonici.* A. 27: 1971 p. 443 - 445.

69. Ricardo di Mons. Antonio Czapla. *Ephemerides Iuris Canonici.* A. 27: 1971 p. 446. — Toż. Wspomnienie o śp. ks. prałacie Czapli. *Przew. Katol.* R. 61: 1971 nr 51 s. 459.

70. De iure acatholicorum accusandi matrimonium. *Ephemerides Iuris Canonici.* A. 29: 1973 p. 172 - 178. — Toż. *Monitor Eccles.* A. 99: 1974 f. 1 p. 84 - 88.

71. Wprowadzenie do zagadnienia prawa fundamentalnego Kościoła. Przemówienie wygłoszone na posiedzeniu Archisodalicji Kurii Rzymskiej dnia 9 X 1972 r. *Mies. Kośćc. Archid. Pozn.* R. 24: 1973 s. 8 - 12.

72. Salezjańskie światła. *Przew. Katol.* R. 63: 1973 nr 5 s. 35.

73. Wspomnienie z Rzymu. *Przew. Katol.* R. 63: 1973 nr 42 s. 383.

74. Il problema della simulazione nel diritto matrimoniale canonico. *Ephemerides Iuris Canonici.* A. 31: 1975 p. 214 - 217.

75. La motivazione del decreto di cui al M. P. „Causas matrimoniales", VIII, § 3 e IX § 1. *Ephemerides Iuris Canonici.* A. 32: 1976 p. 194 - 200.

76. Sermo, quo Exc. mus D. Bolesłaus Filipiak, S. Romanae Rotae Decanus, Summo Pontifici obsecutus est. *Apolinaris.* A. 49: 1976 p. 9 - 11. — Toż w jęz. wł.: *L'Osservatore Romano.* 10 febbr. 1976 p. 2.

77. Przemówienie... na zakończenie procesji Bożego Ciała na Starym Rynku w Poznaniu. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 27: 1976 s. 223.

78. Prawdziwy Kościół Boży jest wielką tajemnicą. *Przew. Katol.* R. 67: 1977 nr 42 s. 3.

II.

Przew. Katol. R. 57: 1967 nr 29 s. 528 - 529; Tamże R. 65: 1975 nr 20 s. 7; Tamże R. 68: 1978 nr 43 s. 7; RACZKOWSKI W.: *Przew. Katol.* R. 68: 1978 nr 49 s. 2 - 3; Filipiak Bolesław. W: *Polscy kanoniści.* Cz. 1 W. 1981 s. 128 - 129.

Ks. Marian Banaszak

Filipski Rudolf, krypt.: Ks. R. F., (R.), (1869-1932), historyk Kościoła, redaktor.

Urodził się 17 IV 1869 r. w Kielcach z rodziców Karola i Lucyny ze Święckich. Wykształcenie średnie zdobył częściowo w Gimnazjum filologicznym, częściowo w Gimnazjum realnym w Częstochowie. W roku 1888 wstąpił do Seminarium Duchownego we Włocławku. Po ukończeniu tutaj III kursu został wysłany w 1891 r. na dalsze studia do Akademii Duchownej w Petersburgu, gdzie przebywał cztery lata (1891-1895). Rezultatem tych studiów był stopień magistra teologii, który zdobył w 1895 r. po obronie pracy z historii Kościoła. W tymże roku 29 VI otrzymał święcenia kapłańskie. Dla uzupełnienia studiów udał się na dwa lata za granicę. Rok z tego przebywał na Uniw. we Fryburgu Szwajcarskim, gdzie uczestniczył w wykładach filozofii, historii i literatury polskiej. Drugi rok spędził na różnych uniwersytetach m. in. w Rzymie i Innsbrucku.

W lipcu 1897 r. powrócił do kraju. Tu powierzono mu stanowisko rektora poklasztornego kościoła w Lutomiersku. W latach 1898-1907 nauczał religii (od 1905 r. także historii powszechnej i polskiej) w męskiej i żeńskiej szkole handlowej w Pabianicach. W roku 1908 został przez władzę diecezjalną przeniesiony do Włocławka i mianowany profesorem

w tutejszym Seminarium Duchownym, gdzie uczył historii Kościoła, historii powszechnej i języka polskiego. Do tego doszły jeszcze obowiązki redaktora „Kroniki Diecezji Kujawsko-Kaliskiej".

W czasie I wojny światowej znalazł się w Charkowie, gdzie w polskiej szkole średniej uczył religii (zastępczo także języka polskiego). W lipcu 1918 r. wrócił do kraju i zajął dawne stanowisko profesora w Seminarium Duchownym we Włocławku oraz przejął redakcję „Kroniki". W latach 1920-1923 kierował Gimnazjum filologicznym im. ks. Jana Długosza we Włocławku (w tymże Gimnazjum był także profesorem). Pełnił także szereg innych funkcji: był członkiem redakcji dziennika „Słowo Polskie" (później „Słowo Kujawskie") i tygodnika „Gazeta Niedzielna", członkiem Rady Szkolnej okręgu włocławskiego oraz Komisji Egzaminacyjnej na prefektów szkół średnich, seminariów nauczycielskich i katechetów świeckich dla szkół powszechnych, członkiem Komisji Diecezjalnej Finansowej, sędzią i egzaminatorem prosynodalnym. Przyznano mu godność kanonika gremialnego kapituły katedralnej włocławskiej (w 1918 r.) i kanonika honorowego kapituły sandomierskiej.

Od 1925 r. zaczął mocno podupadać na zdrowiu: dawała znać o sobie choroba psychiczna. Leczył się w różnych szpitalach i sanatoriach, ale bez widocznej poprawy. W 1926 r. przeszedł więc ostatecznie na emeryturę. Jego życie gasło powoli przez siedem lat: najpierw w Liskowie u swego kolegi ks. Wacława Bliźińskiego, potem w Domu Emerytów w Ciechocinku, gdzie zmarł 27 VII 1932 r.

I.

1. Nowi biskupi. *Prz. Katol.* R. 28: 1890 s. 305 - 307.

2. Śp. ks. Julian Zdzitowiecki. *Prz. Katol.* R. 29: 1891 s. 170 - 171.

3. Historia biblijna Starego Testamentu dla użytku uczących się. Przez ... Łódź 1904 Rychliński i Wegner 16° s. nlb. 4, X, 326.

4. Dzieciństwo Zbawiciela według podań chrześcijańskich. *Wiad. Past.* T. 3: 1907 s. 12 - 22, 79 - 92.

5. Rec.: S. ŻYBURSKI: Katedra włocławska prozą i wierszem. Włocławek 1908. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 2: 1908 s. 254 - 255.

6. Beatyfikacja Joanny d'Arc. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 455 - 457.

7. Bibliografia. (Książki nadesłane do redakcji „Kroniki"). *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 3: 1909 s. 165 - 168, 199 - 200; R. 4: 1910 s. 287 - 288; R. 5: 1911 s. 69 - 70, 166 - 168.

8. Bł. Joanna d'Arc w literaturze historycznej. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 407 - 418; t. 2 s. 42 - 52, 136 - 148.

9. Polski ruch chrześcijańsko-społeczny w oświetleniu francuskim. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 270 - 272.

10. Rec.: *Kronika Diecezji Sandomierskiej.* 1909 nr 1 - 4. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 3: 1909 s. 128 - 131.

11. Rec.: Pamiątka obchodu jubileuszowego Ojca św. Piusa V odbytego w Piotrkowie Trybunalskim dnia 13 i 16 grudnia 1908 r. Piotrków 1909. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 3: 1909 s. 131 - 132.

12. Red. i wyd.: *Kronika Diecezji Kujawsko-Kaliskiej.* R. 3: 1909 — R. 10: 1916; R. 12: 1918 nr 7 — R. 20: 1926 nr 4.

13. [Św. Klemens Maria Hofbauer]. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 3: 1909 s. 135-139.

14. Koronacja obrazu na Jasnej Górze. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 4: 1910 s. 129-132.

15. Kronika miesięczna diecezjalna. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 4: 1910 s. 282-285.

16. Opieka nad wychodźcami. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 4: 1910 s. 264-268.

17. Śp. ks. Sylwester Baranowicz. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 4: 1910 s. 381-384.

18. Śp. ks. Wojciech Charuba. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 4: 1910 s. 272-273.

19. Wieści z diecezji. Wieniec. Kowal. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 4: 1910 s. 285-286, 287.

20. Nabożeństwo adoracyjne miesięczne do odprawiania w kościołach diecezji kujawsko-kaliskiej. Z polecenia J. E. biskupa diecezji kujawsko-kaliskiej. Z polecenia J. E. biskupa St. Zdzitowieckiego zebrał i do druku przygotował... Włocławek 1911 Druk. Diec. 16° s. 157.

21. Nowe nabożeństwo adoracyjne i podręcznik do niego. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 5: 1911 s. 238-241.

22. O wychodźstwie. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 5: 1911 s. 23-27.

23. Polskie Towarzystwo Emigracyjne. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 5: 1911 s. 115-118.

24. Śp. Konstanty Wojciechowski. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 5: 1911 s. 30.

25. Śmierć i pogrzeb śp. ks. prałata Fr. Stopierzyńskiego. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 5: 1911 s. 243-249.

26. Tow. Popierania Przemysłu Ludowego. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 5: 1911 s. 286-289.

27. Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Przeszłości. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 5: 1911 s. 125-130.

28. Z porozbiorowych dziejów Kościoła w Polsce. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 6 s. 38-61.

29. Z Towarzystwa Popierania Przemysłu Ludowego. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 5: 1911 s. 64-66.

30. Bibliografia. [Recenzje książek]. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 6: 1912 s. 93-96.

31. Budujmy szkoły. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 6: 1912 s. 177-180.

32. Konferencje dekanalne. [Sprawozdanie]. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 6: 1912 s. 109-116, 145-155, 172-176, 225-248.

33. Polscy robotnicy sezonowi w Niemczech. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 6: 1912 s. 209-221.

34. Sprawa obrazu M. B. Częstochowskiej w czasie rozbioru Polski. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 6: 1912 s. 104-109.

35. W sprawie budowy i restauracji kościociołów. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 6: 1912 s. 81-84.

36. W sprawie projektu ciechocińskiego. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 6: 1912 s. 348.

37. W sprawie Związku Stowarzyszeń Spożywczych. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 6: 1912 s. 275-278, 332-335.

38. Wieści z diecezji. Pielgrzymka z archid. mohylewskiej. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 6: 1912 s. 255-256.

39. Wieści z diecezji. Raciążek. Ruiny zamku biskupiego. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 6: 1912 s. 123-128.

40. Pożegnanie ks. regensa I. Radziszewskiego. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 7: 1913 s. 95-96.

41. Śp. ks. Feliks Drzewiecki. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 7: 1913 s. 300-301.

42. Śp. ks. Piotr Ostaniewicz. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 7: 1913 s. 55-56.

43. W sprawie wychodźstwa. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 7: 1913 s. 20-23, 72-79, 108-116, 150-157, 239-248, 303-311, 343-346.

44. Wieści z diecezji. Włocławek. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 7: 1913 s. 159-160.

45. Śp. ks. Norbert Bolesław Milewski. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 8: 1914 s. 44-46.

46. Mały katechizm do nauczania wiary św. oraz przygotowania do spowiedzi i Komunii św. Ułożył... Charków 1916 Księg. Polska. 16° s. 79, 1 nlb.

47. Bibliografia. [Recenzje książek i czasopism]. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 12: 1918 s. 365-368.

48. Nowe czasy — nowe zadania. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 12: 1918 s. 299-303.

49. Rec.: Kalendarz powszechny ilustrowany na rok 1919. Włocławek [1918]. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 12: 1918 s. 328.

50. Rec.: Pierwszy Rocznik 8-klasowego gimnazjum filologicznego im. ks. J. Długosza we Włocławku na rok 1917-1918. Włocławek 1918. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 12: 1918 s. 285-287.

51. Śp. Ryszard Jasieński. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 12: 1918 s 319-320

52. Wizytator apostolski we Włocławku. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 12: 1918 s. 226-232.

53. Bibliografia. Książki nadesłane do redakcji „Kroniki". *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 13: 1919 s. 59-63, 204-208.

54. Dajemy głos. *Słowo Pol.* R. 2: 1919 nr 23 s. 4.

55. Dajemy głos. W sprawie cerkwi włocławskiej. *Słowo Pol.* R. 2: 1919 nr 44 s. 3.

56. Kronika diecezjalna miesięczna diecezjalna. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 13: 1919 s. 53-59.

57. Rec.: S. DZIENNICKI: Czy wywłaszczać. W. 1918. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 13: 1919 s. 31-32.

58. Spuścizna naukowa i literacka po ś.p. ks. prałacie Stanisławie Chodyńskim. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 13: 1919 s. 177-182.

59. Śp. ks. prałat [Stanisław] Chodyński. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 13: 1919 s. 137-142.

60. Bibliograwia. (Wydawnictwa kościelne polskie w roku ubiegłym). *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 14: 1920 s. 323-327.

61. Jubileuszowe rocznice seminarium włocławskiego. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 14: 1920 s. 5-12.

62. Miasto Gdańsk. Jego dzieje i znaczenie dla Polski. *Kalendarz Powsz. Ilustr.* [R. 9:] 1920 szp. 224-250.

63. Śp. ks. Jan Ostrowski. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 14: 1920 s. 114-116.

64. Śp. ks. Józef Komorowski. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 14: 1920 s. 58-59.

65. Śp. ks. Józef Szafnicki. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 14: 1920 s. 56-58.

66. Śp. ks. Tomasz Świnarski. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 14: 1920 s. 111-113.

67. Śp. ks. Wincenty Głowacki. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 14: 1920 s. 196.

68. Śp. ks. Władysław Górzyński. *Słowo Kuj.* R. 3: 1920 nr 212 s. 2.

69. W rocznicę śmierci ks. prałata St.

Chodyńskiego. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 14: 1920 s. 187-191.

70. Plebiscyt a młodzień włocławska. *Słowo Kuj.* R. 4: 1921 nr 32 s. 1.

71. Prymas Francji a Polska. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 15: 1921 s. 101-105.

72. Śp. ks. Władysław Górzyński. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 15: 1921 s. 7-12.

73. Wieści z diecezji. Włocławek. *Kron.* Kron. Diec. Kuj.-Kal. R. 15: 1921 s. 86-88.

74. Zakończenie roku szkolnego w seminarium. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 15: 1921 s. 210-211.

75. Zmarli. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 15: 1921 s. 51-53.

76. Duchowieństwo a wybory. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 16: 1922 s. 391-396.

77. Konstytucja polska a Kościół. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 16: 1922 s. 217-230, 338-350.

78. Kronika miesięczna kościelna i diecezjalna. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 16: 1922 s. 123-132.

79. Ojciec św. Benedykt XV. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 16: 1922 s. 1-4.

80. Ojciec święty Pius XI. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 16: 1922 s. 81-97.

81. Polskie Towarzystwo Misyjne. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 16: 1922 s. 195-199, 276-282, 431-437.

82. Prasa polska o Benedykcie XV-ym. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 16: 1922 s. 31-38.

83. Śp. ks. Ignacy Kasprzykowski. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 16: 1922 s. 111-114.

84. W oczekiwaniu konkordatu. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 16: 1922 s. 45-55. — Toż. *Słowo Kujaw.* R. 5: 1922 nr 50 s. 1-2; nr 51 s. 1-2; nr 53 s. 1-3.

85. Wieści z diecezji. Widawa. Charakterystyczna sprawa sądowa. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 16: 1922 s. 469-470.

86. Bibliografia. (Książki nadesłane do redakcji „Kroniki"). *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 17: 1923 s. 529-530.

87. Kolegium kujawskie XX. salezjanów w Aleksandrowie. *Słowo Kujaw.* R. 6: 1923 nr 228 s. 2.

88. Kronika miesięczna kościelna i diecezjalna. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 17: 1923 s. 238-245.

89. Propaganda antykościelna w Polsce. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 17: 1923 s. 173-175.

90. Protest kardynałów polskich w sprawie ziemi kościelnej. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 17: 1923 s. 431-440.

91. Sekciarze amerykańscy w Polsce. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 17: 1923 s. 225-228.

92. Spór o ziemię kościelną. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 17: 1923 s. 504-514.

93. Śp. ks. prałat Karol Korycki. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 17: 1923 s. 405-406.

94. Śp. ks. prałat Korycki. *Słowo Kujaw.* R. 6: 1923 nr 210 s. 3.

95. Uniwersytet Lubelski. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 17: 1923 s. 161-168, 356-359, 410-412.

96. Wieści z diecezji. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 17: 1923 s. 66-67, 185, 308, 371.

97. Wychodźstwo do Francji. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 17: 1923 s. 352-356.

98. Wychodźstwo do Niemiec. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 17: 1923 s. 408-410.

99. Jeszcze w sprawie wychodźstwa do Francji. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 18: 1924 s. 134-138.

100. Ku czci Sienkiewicza. (Wspomnienie z czasów wojny). *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 18: 1924 s. 504-508.

101. Obchody ku czci Ojca św. w diecezji. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 18: 1824 s. 138-147.

102. Obecne i dawne granice diecezji włocławskiej. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 18: 1924 s. 106-110.

103. Od Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej w Poznaniu. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 18: 1924 s. 33-35.

104. Śp. ks. Kajetan Walery Jasieńczyk Krajewski. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 18: 1924 s. 302-304.

105. Śp. ks. Leon Michalski. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 18: 1924 s. 304-306.

106. Wieści z diecezji. Ląd. Dwa nagrobki. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 18: 1924 s. 42-43.

107. Obchód ku czci błog. Bogumiła w Uniejowie i Dobrowie 12-15 maja r.b. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 20: 1926 s. 91-93.

108. Rec.: S. JANICKI: Polski kościół i dom św. Stanisława w Rzymie. Rzym 1925. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 98-101.

109. Rec.: M. MORAWSKI: Błogosławiony Bogumił, arcybiskup gnieźnieński. Włocławek 1926. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 312-313.

II.

JAROSIŃSKI L.: Śp. ks. Rudolf Filipski. *Kron. Diec. Włocł.* R. 26: 1932 s. 297-299. — Schem. diec. włoc. 1889-1932. — Arch. Diec. Włocł.

Ks. Kazimierz Rulka

Fischer Karol Józef (1847-1931), biskup sufragan przemyski, autor rozpraw monograficznych, liturgicznych i homiletycznych.

Był synem urzędnika państwowego Kornela i Karoliny ze Zwoliń-

skich, nauczycielki. Urodził się w Jaśle 13 III 1847 r. Po wczesnej stracie rodziców był wychowywany pod opieką babki i wuja, ks. Jana Zwolińskiego, proboszcza w Dukli. Szkołę ludową ukończył w Jaśle, do Gimnazjum uczęszczał we Lwowie, Krakowie i Rzeszowie, gdzie w 1865 r. uzyskał maturę. W l. 1865-1869 w Przemyślu studiował teologię i po jej ukończeniu, 18 VII 1869 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Do końca grudnia 1870 r. był wikarym w Sanoku, następnie do września 1871 r. w Drohobyczu. W r. akad. 1871/72 studiował teologię w Wiedniu, ale po pierwszym roku przerwał studia ze względu na zdrowie. Od 17 IX 1872 r. był wikarym w Jaśle. W l. 1874-1888 był proboszczem w Tarnowcu k. Jasła, gdzie odnowił kościół i przyczynił się do ożywienia kultu statuy Najśw. Maryi Panny słynącej łaskami. W ostatnich dwóch latach pobytu w Tarnowcu był wicedziekanem jasielskim. W 1888 r. objął parafię w Dobrzechowie k. Strzyżowa, gdzie kierował budową dużego kościoła. W obu parafiach w ramach pracy duszpasterskiej starał się objąć nauczaniem religii wszystkie dzieci, a nadto inspirowany wskazaniami pap. Leona XIII rozwijał działalność społeczną, zmierzającą do podniesienia umysłowego i materialnego poziomu wsi przez zachęcanie do zakładania szkół ludowych, kółek rolniczych, sklepów, ochotniczych straży pożarnych, kas Stefczyka. Dzięki temu należał do licznej wówczas grupy księży społeczników. Największy jednak rozgłos zdobyły mu głoszone w różnych miejscach kazania, które od 1887 r. zaczął także publikować w czasopismach, oraz dziełach samoistnych. Ze względu na jasny wykład oraz doskonałą znajomość środowiska wiejskiego, z jego kazań korzystali kapłani polscy na Śląsku, Pomorzu, w Ameryce, a także księża ukraińscy.

W grudniu 1894 r. z wyborów uzupełniających z kurii gmin wiejskich, z okręgu Rzeszów-Kolbuszowa wszedł do Rady Państwa w Wiedniu. Mandat poselski sprawował do 1900 r., ale poważniejszej roli w parlamencie nie odegrał. W 1897 r. został wybrany do Rady Powiatowej w Rzeszowie. W 1896 r. został mianowany kanonikiem honorowym kapituły przemyskiej, a w kwietniu 1899 r. z inicjatywy biskupa Łukasza Soleckiego otrzymał w niej kanonię gremialną. W 1899 r. po odejściu z Uniw. Jagiellońskiego ks. Józefa Pelczara, Wydział Teologiczny tegoż Uniw. oferował Fischerowi katedrę teologii pastoralnej, ale jej nie przyjął. W 1901 r. na prośbę biskupa ordynariusza przemyskiego Pelczara został mianowany biskupem tytularnym melleńskim i sufraganem przemyskim, prekonizowany 15 IV, konsekrowany 19 V t.r. i zaraz został mianowany wikariuszem generalnym i oficjałem, w kapitule zaś przeszedł na urząd prepozyta. Po śmierci bpa Pelczara, w okresie wakansu od marca do listopada 1924 r. rządził diecezją jako wikariusz kapitulny. Od 1901 r. był rektorem bractwa Bonus Pastor.

Jako współpracownik biskupów Pelczara i Anatola Nowaka z zamiłowaniem zajmował się wizytowaniem diecezji. Chcąc dotrzeć do wszystkich Polaków w parafiach odprawiał dla nich nabożeństwa także w cerkwiach gr.-kat., za zgodą władz cerkiewnych. Z Ukraińcami utrzymywał zresztą serdeczne stosunki. W czasie dwukrotnego oblężenia Przemyśla w l. 1914-1915 przebywał w mieście i występował w obronie interesów ludności cywilnej u władz wojskowych, a po masakrze grupy Ukraińców oskarżonych o nielojalność wobec Austrii, publicznie napiętnował zbrod-

nię. W Przemyślu należał do kilku organizacji Oświatowo-kulturalnych m. in. TSL i Tow. Przyj. Nauk.

Owocem działalności pisarskiej, którą kultywował i w okresie swego biskupstwa były i niektóre prace o charakterze naukowym. Ponadto, w prasie kościelnej i regionalnej ogłaszał artykuły głównie o treści religijnej. Talent kaznodziejski, pogoda ducha i zdrowa pobożność zjednały mu powszechną życzliwość u współczesnych. Zmarł 21 IX 1931 r. i pogrzebany został obok bpa Pelczara w podziemiach kaplicy NMP pojezuickiego kościoła, którego był rektorem.

I.

1. Historia cudownej statuty Najświętszej Panny Maryi znajdującej się w kościele parafialnym w Tarnowcu. Jasło 1877 Nakł. autora 16° druk. L. D. Stoeger. s. 88. — Toż. Wyd. 2 powiększone. Przemyśl 1925 Druk. Jana Łazora s. 88. [Dodatek 59-88].

2. Kazanie na niedzielę XI po Świątkach: O krzywdzeniu bliźniego na sławie. *Bonus Pastor.* R. 9: 1887 s. 118-119.

3. Kazanie na niedzielę XIV po Świątkach: Bóg opatrzny, a ludzie cierpią. *Bonus Pastor.* R. 9: 1887 s. 133-134.

4. Kazanie na niedzielę II Adwentu: O umartwieniu. *Bonus Pastor.* R. 9: 1887 s. 186-187.

5. Kazanie na niedzielę II W. Postu: O odkładaniu pokuty. *Bonus Pastor.* R. 10: 1888 s. 3-5.

6. Kazanie na niedzielę VII po Świątkach: O piekle. *Bonus Pastor.* R. 10: 1888 s. 92-93.

7. Kazanie na niedzielę XIII po Świątkach: O obowiązku oddaży. *Bonus Pastor.* R. 10: 1888 s. 149-150.

8. Kazanie na zakończenie roku. *Bonus Pastor.* R. 10: 1888 s. 186-188.

9. Nauka na niedzielę Palmową. *Bonus Pastor.* R. 11: 1889 s. 56-57.

10. Przemówienie na nabożeństwie z okazji zjazdu kapłanów kolegów wyświęconych w Przemyślu 18 VII 1869 r., odbytego w Hartlowej 13 XI 1884 r. *Bonus Pastor.* R. 11: 1889 s. 86-88. — Toż. W: E. BORAWSKI: Szkice do kazań na wszystkie niedziele i święta całego roku, oraz szkice na cześć niektórych świętych Pańskich. T. 2. Wyd. 2. Lw. 1900 s. 140-143.

11. Kazanie na niedzielę Siedemdziesiątnicy: O wielkiej cenie duszy i jej zbawienia. W: *Rocznik kazań niedzielnych, świątecznych i przygodnych.* Wyd. ks. J. Krukowski. Kr. 1890 s. 57-65.

12. Kazanie na niedzielę Sześćdziesiątnicy: Jak wielkim dobrodziejstwem jest Słowo Boże. W: *Rocznik kazań...* Wyd. J. Krukowski, s. 65-69.

13. Kazanie na niedzielę Palmową: O obrzędach tego dnia. W: *Rocznik...* J. Krukowski, s. 115-118.

14. Kazanie na niedzielę XIII po Świątkach: O wdzięczności.' W: *Rocznik...* J. Krukowski, s. 281-286.

15. Kazanie na niedzielę XX po Świątkach: O sakramencie ostatniego pomazania. W: *Rocznik...* J. Krukowski, s. 328-336.

16. Kazanie na niedzielę XXI po Świątkach: O restytucji, czyli wynagrodzeniu krzywdy bliźniemu wyrządzonej. W. *Rocznik...* J. Krukowski, s. 336-343.

17. Kazanie na niedzielę I Adwentu: Radość i chwała sprawiedliwych na sądzie ostatecznym. W: *Rocznik...* J. Krukowski, s. 373-383.

18. Kazanie na niedzielę II Adwentu: O umartwieniu. W: *Szkice do kazań na wszystkie niedziele i święta całego roku, szkice przygodne i na cześć świętych Pańskich.* Wyd. E. Borawski. T. 1-2. Lw. 1890. [Dane bibliogr. wg. wyd. 2, Lw. 1900] T. 1 s. 7-12.

19. Kazanie na niedzielę II W. Postu: O odkładaniu pokuty. W: *Szkice do kazań...* Wyd. Borawski. Wyd. 2 t. 1 s. 89-93.

20. Kazanie na niedzielę VII po Świątkach: O piekle. W: *Szkice do kazań...* Wyd. Borawski. Wyd. 2 t. 1 s. 163-168.

21. Kazanie na niedzielę IX po Świątkach: Jak wielkim złem jest grzech. W: *Szkice do kazań...* Wyd. Borawski. Wyd. 2 t. 1 s. 177-182.

22. Kazanie na niedzielę XIV po Świątkach: Troski o rzeczy doczesne są także potrzebne. W: *Szkice do kazań...* Wyd. Borawski. Wyd. 2 t. 1 s. 204-207.

23. Kazanie na niedzielę XIV po Świątkach: Bóg opatrzny, a ludzie cierpią. W: *Szkice do kazań...* Wyd. Borawski. Wyd. 2 t. 1 s. 199-204.

24. Kazanie na niedzielę XXII po Świątkach: O obowiązku oddaży czyli naprawieniu krzywdy. W: *Szkice do kazań...* Wyd. Borawski. Wyd. 2 t. 1 s. 237-241.

25. Kazanie na zakończenie roku: O dobrym używaniu czasu. W: *Szkice do kazań...* Wyd. Borawski. Wyd. 2 t. 2 Lw. 1900 s. 95-101.

26. Mowa na kongregacji dekanatu strzyżowskiego w Lubli dnia 9 X 1890 r.

Tyg. Katol. R. 11: 1891 nr 7 s. 50; nr 8 s. 59.

27. Kazania i przemowy pasterskie do ludu wiejskiego. T. 1 Kr. 1892 8° Nakł. autora, Druk. Wł. Anczyca i Sp-ki 8° s. nlb. 8, 373. — Toż. Wyd. 2 powiększone. Nakł. A. Juszyński Przemyśl 1905 s. 456. — Toż. Wyd. 3. Przemyśl 1907 s. 468. — Toż. Wyd. 4. Przemyśl 1912 s. 468.

28. Kazania i przemowy pasterskie do ludu wiejskiego. T. 2. Kr. 1894 Nakł. autora, Druk. W. Anczyca i Sp-ki 8° s. nlb. 2, 457, nlb. 5. — Toż. Wyd. 2. Przemyśl 1906 s. 482. — Toż. Wyd. 3. Przemyśl 1908 s. 486. — Toż. Wyd. 4. Przemyśl 1912 s. 486.

29. Mowy na pogrzebie śp. Łukasza Ostoji Soleckiego biskupa przemyskiego o[brządku] ł[acińskiego]. *Gaz. Kośc.* R. 8: 1900 nr 12 s. 109-111.

30. Przemowa na zakończenie rekolekcji kapłańskich w Przemyślu. *Kron. Diec. Przem.* T. 1: 1901 s. 355-357.

31. Dwie mowy miane z okazji srebrnego jubileuszu pontyfikatu Leona XIII. Przemyśl 1903 Nakł. autora, Druk. J. Styfiego 16° s. 28.

32. Kazania i mowy pasterskie do ludu wiejskiego. T. 3. Przemyśl 1903 Nakł. autora, Druk J. Styfiego 8° s. nlb. 4, 393. — Toż. Wyd. 2. Nakł. Księg. A. Juszyńskiego, Druk. „Udziałowa" s. nlb. 4, 403. — Toż. Wyd. 3. Przemyśl 1910 Nakł. Księg. A Juszyńskiego 8° s. 403.

33. Mowa miana na nabożeństwie z okazji srebrnego jubileuszu pontyfikatu Leona XIII w katedrze przemyskiej dnia 22 II 1903 r. Przemyśl 1903 s. 8.

34. Jubileusz ogłoszenia dogmatu Niepokalanego Poczęcia N. Panny Maryi. *Echa Przem.* R. 8: 1903 nr 96 s. 2-3; nr 97 s. 1-2; nr 98 s. 1-2 i odb.

35. Kazanie na niedzielę I Adwentu: Radość i chwała sprawiedliwych na sądzie ostatecznym. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 396-408.

36. Kazanie na niedzielę I Adwentu: O Adwencie i roratach. — Upomnienie dla parafian. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 408 - 415.

37. Kazanie na niedzielę II Adwentu: O umartwieniu. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 415-427.

38. Kazanie na niedzielę III Adwentu: Skutki rzadkiego chodzenia do spowiedzi. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 433-464.

39. Kazanie na niedzielę IV Adwentu: O odkładaniu pokuty. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 465-475.

40. Kazanie na niedzielę IV Adwentu: Czego potrzeba do prawdziwie wesołego świąt przepędzenia. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 475-484.

41. Kazanie na Niepokalane Poczęcie NMP. Wykład nauki Kościoła o Niepokalanym Poczęciu NMP. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 427-436.

42. Homilia na Boże Narodzenie. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 484-492.

43. Kazanie na uroczystość św. Szczepana: Stałość męczenników jest dowodem prawdziwości wiary. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 492-500.

44. Kazanie na uroczystość obrzezania Pańskiego: O obrzezaniu Pańskim i Nowym Roku. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 501-507.

45. Kazanie na niedzielę I po Trzech Królach: O obowiązkach dzieci wobec rodziców. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 560-571.

46. Kazanie na uroczystość Imienia Jezus na niedzielę II po Trzech Królach: o Imieniu Jezus. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 571-578.

47. Kazanie na niedzielę III po Trzech Królach: O obowiązkach gospodarzy względem sług i sług względem gospodarzy. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 579-588.

48. Kazanie na V niedzielę po Trzech Królach: O piekle. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 588-600.

49. Kazanie na niedzielę VI po Trzech Królach: O grzechach powszednich. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 600-610.

50. Kazanie na Siedemdziesiątnicę: O wielkiej cenie duszy i jej zbawieniu. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 610-619.

51. Kazanie na uroczystość Matki Bożej Gromnicznej: Maryja wzorem niewiast, żon i matek. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 629-630.

52. Kazanie na niedzielę Mięsopustną: O przyczynach, dla których Słowo Boże mało owocu przynosi. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 620-629.

53. Zaproszenie na walne zgromadzenie bractwa „Boni Pastoris". *Kron. Diec. Przem.* R. 4: 1904 s. 272. Współautorem K. WAIS.

54. Kazania koronacyjne ks. arcbpa Józefa Bilczewskiego i ks. Karola Fischera sufragana przemyskiego wygłoszone w dniu koronacji obrazu Matki Boskiej Pocieszenia łaskami słynącego w kościele Jezuitów we Lwowie 28 V 1905 r. Lw. 1905 Nakł. oo. Jezuitów, Druk. „Polonia" 16° s. 9-26.

55. Kazanie na Pięćdziesiątnicę: O grzechu nieczystości. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 17-28.

56. Kazanie na niedzielę L W. Postu: O poście. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 33-42.

57. Kazanie n niedzielę I W. Postu: O

sakramencie pokuty w ogólności. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 43-54.

58. Kazanie na niedzielę II W. Postu: O pierwszym warunku sakramentu pokuty tj. o rachunku sumienia. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 55-66.

59. Kazanie na niedzielę III W. Postu: O drugim i trzecim warunku sakramentu pokuty tj. o skrusze i przedsięwzięciu poprawy. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 67-80.

60. Kazanie na niedzielę IV W. Postu: O czwartym warunku sakramentu pokuty tj. o spowiedzi. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 133-146.

61. Kazanie na niedzielę V W. Postu: O piątym warunku sakramentu pokuty tj. o zadośćuczynieniu. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 147-156.

62. Nauka na Środę Popielcową. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 28-32.

63. Kazanie I o Męce Pańskiej: Wjazd Pana Jezusa do Jerozolimy. Zdrada Judasza. Ostatnia Wieczerza. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 80-92.

64. Kazanie II o Męce Pańskiej: Modlitwa Pana Jezusa w Ogrójcu. Jego Pojmanie. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 93-101.

65. Kazanie III o Męce Pańskiej: Pan Jezus przed sądem. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 156-168.

66. Kazanie IV o Męce Pańskiej: Pan Jezus przed Piłatem. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 168-181.

67. Kazanie V o Męce Pańskiej: Ubiczowanie i cierniem ukoronowanie Pana Jezusa. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 182-194.

68. Kazanie na uroczystość św. Józefa Oblubieńca Najśw. Maryi Panny: Św. Józef wzorem ojców rodzin. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 207-219.

69. Kazanie na uroczystość Zwiastowania Najśw. Maryi Panny: o czystości Maryi. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 254-264.

70. Kazanie VI o Męce Pańskiej: Dźwiganie krzyża i ukrzyżowanie Pana Jezusa. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 267-280.

71. Kazanie VII o Męce Pańskiej: Siedem słów na krzyżu i śmierć Pana Jezusa. — Jego pogrzeb. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 280-293.

72. Kazanie o Najświętszym Sakramencie. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 296-309.

73. Kazanie na uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego: o piątym artykule wiary: Zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 309-317.

74. Kazanie na poniedziałek wielkanocny: O jedenastym artykule wiary: Ciała zmartwychwstanie. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 317-324.

75. Kazanie na niedzielę I po Wielkanocy: O przymiotach wiary. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 371-382.

76. Kazanie na niedzielę II po Wielkanocy: Jak szczęśliwy jest pasterz mający dobre owieczki, a jak nieszczęśliwy pasterz mający złe owieczki. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 383-394.

77. Kazanie na rozpoczęcie nabożeństwa majowego: O pobudkach do oddawania czci Najświętszej Matce Bożej. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 394-396.

78. Kazanie na niedzielę III po Wielkanocy: Śmierć pewna, jej godzina niepewna. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 396-405.

79. Kazanie na niedzielę IV po Wielkanocy: O śmierci grzesznika. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 405-417.

80. Kazanie na niedzielę V po Wielkanocy: Dlaczego Pan Bóg modlitw naszych niekiedy nie wysłuchuje? *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 418-426.

81. Kazanie na niedzielę VI po Wielkanocy: O nieszczęśliwym stanie człowieka, który po pokucie do grzechu wraca. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 473-482.

82. Kazanie na uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego: O niebie. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 460-472.

83. Kazanie na uroczystość Zesłania Ducha Świętego. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 483-494.

84. Kazanie na poniedziałek świąteczny: O pobożności. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 495-501.

85. Kazanie na uroczystość Matki Bożej Szkaplerznej: O szkaplerzu karmelitańskim. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 599-608.

86. Kazanie na niedzielę IV po Świątkach: O pracy. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 609-617.

87. Kazanie na niedzielę V po Świątkach: Wykład V przykazania Boskiego: O zabójstwach. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 14 s. 617-627.

88. Kazanie na niedzielę IX po Świątkach: Jak wielkim złem jest grzech. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 15 s. 39-48.

89. Kazanie na niedzielę X po Świątkach: O pokorze. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 15 s. 48-56.

90. Kazanie na niedzielę XI po Świątkach: O kłamstwie. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 15 s. 57-67.

91. Kazanie na niedzielę XII po Świątkach: O uczynkach miłosierdzia. *Homiletyka.* R. 8: 1905 t. 15 s. 68-75.

92. Kazanie na uroczystość Wniebowzię-

cia Najśw. Maryi Panny. *Homiletyka*. R. 8: 1905 t. 15 s. 75-84.

93. Kazanie na uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najśw. Maryi Panny. *Homiletyka*. R. 8: 1905 t. 15 s. 282-291.

94. Protokół walnego zgromadzenia członków bractwa „Boni Pastoris", które się odbyło 22 IX 1905 r. w gmachu seminaryjnym. *Kron. Diec. Przem.* R. 5: 1905 s. 354-356. Współautorem K. WAIS.

95. Kazanie na uroczystość Najśw. Serca Jezusowego. *Homiletyka*. R. 9: 1906 t. 16 s. 384-393.

96. Kazanie na uroczystość św. św. Piotra i Pawła: Piotr z następcami jest Głową Kościoła. *Homiletyka*. R. 9: 1906 t. 16 s. 393-404.

97. Przemówienie przy pierwszej Komunii św. *Homiletyka*. R. 9: 1906 t. 16 s. 405-414.

98. Kazanie na niedzielę VII po Zielonych Świątkach: O fałszywych prorokach. *Homiletyka*. R. 9: 1906 t. 16 s. 427-437.

99. Kazanie o skutkach grzechu śmiertelnego. *Homiletyka*. R. 97: 1906 t. 17 s. 184-193.

100. Protokół walnego zgromadzenia członków bractwa „Boni Pastoris", które się odbyło 21 IX 1906 r. w gmachu seminaryjnym. *Kron. Diec. Przem.* R. 6: 1906 s. 365-367. Współautorem K. WAIS.

101. Kazania i przemowy pasterskie do ludu wiejskiego. T. 4. Przemyśl 1907 nakł. Księg. A. Juszyńskiego, Druk. J. Łazora 8° s. nlb. 4, 485, nlb. 7. — Toż. Wyd. 2. Przemyśl 1908 nakł. Księg. A. Juszyńskiego, Druk „Udziałowa" J. Łazora 8° s. nlb. 4, 485, nlb. 7. Uwaga: W skład: „Kazania i przemowy pasterskie... T. 1-4 weszły prawie wszystkie kazania ogłoszone poprzednio w *Bonus Pastor*, „Szkice do kazań... E. Borawskiego. Natomiast w *Homiletyce* i *Gazecie Kościelnej* dokonano w wyborze przedruku z: „Kazania i przemowy pasterskie..." T. 1-4.

102. Kazanie na uroczystość św. Michała Archanioła: Dwojaka walka św. Michała Archanioła ze szatanem. *Gaz. Kośc.* R. 15: 1907 s. 386-389.

103. W sprawie walnego zgromadzenia bractwa „Boni Pastoris". *Kron. Diec. Przem.* R. 7: 1907 s. 292.

104. Protokół walnego zgromadzenia członków bractwa „Boni Pastoris", które się odbyło 25 IX 1907 r. w domu św. Józefa. *Kron. Diec. Przem.* R. 7: 1907 s. 442-444.

105. Sprawozdanie z czynności wydziału bractwa „Boni Pastoris" za rok 1908/9. *Kron. Diec. Przem.* R. 9: 1909 s. 584-585. Współautorem S. Momidłowski.

106. Protokół z walnego zgromadzenia członków bractwa „Boni Pastoris", które się odbyło 16 XI 1909 r. w auli Seminarium Duchownego w Przemyślu. *Kron. Diec. Przem.* R. 9: 1909 s. 671-673. Współautorem S. MOMIDŁOWSKI.

107. Instrukcja o konsekracji kościoła. *Kron. Diec. Przem.* R. 10: 1910 s. 28-35, 82-90, 155-170, 217-225, 286-293, 386-390, 389-395, 450-453. — Toż powiększ. i zmien. pod tyt.: Konsekracja kościoła. Starożytność i znaczenie tego obrzędu. Przepisy kościelne i wskazówki praktyczne. Przemyśl 1911 Nakł. Księg. A. Juszyńskiego, Druk. J. Łazora 8° s. 147.

108. Sprawozdanie z czynności wydziału bractwa „Boni Pastoris" za rok 1910/11 przedłożone na walnym zgromadzeniu 26 X 1911 r. w auli Seminarium Duchownego w Przemyślu. *Kron. Diec. Przem.* R. 11: 1911 s. 606-607. Współautorem S. MOMIDŁOWSKI.

109. Kazanie o czci Najświętszego Sakramentu w Polsce wygłoszone na Kongresie Eucharystycznym w Wiedniu 1912 r. W: KŁOS J.: Pamiętnik eucharystyczny — sprawozdanie z obrad sekcji polskiej XXIII Kongresu Eucharystycznego we Wiedniu 1912 r. P. 1912 s. 242-254.

110. Sprawozdanie z czynności wydziału bractwa „Boni Pastoris" za rok 1911/12 przedłożone na walnym zgromadzeniu 23 VIII 1912 r. w kolegium oo. Jezuitów w Chyrowie. *Kron. Diec. Przem.* R. 12: 1912 s. 341. Współautorem S. MOMIDŁOWSKI.

111. Sprawozdanie z walnego zgromadzenia bractwa „Boni Pastoris", które się odbyło w kolegium oo. Jezuitów w Chyrowie 23 VIII 1912 r. *Kron. Diec. Przem.* R. 12: 1912 s. 342-343. Współautorem S. MOMIDŁOWSKI.

112. Od wydziału bractwa „Boni Pastoris". *Kron. Diec. Przem.* R. 13: 1913 s. 172-175. Współautorem S. MOMIDŁOWSKI.

113. Sprawozdanie z walnego zgromadzenia bractwa „Boni Pastoris", które odbyło się w kolegium oo. Jezuitów w Chyrowie 29 VIII 1913 r. *Kron. Diec. Przem.* R. 13: 1913 s. 217-219. Współautorem S. MOMIDŁOWSKI.

114. Kazanie na uroczystość Bożego Narodzenia miane w katedrze w roku 1914, w czasie oblężenia Przemyśla. *Gaz. Kośc.* R. 22: 1915 s. 569-571. — Toż. *Ziemia Przem.* R. 2: 1914 nr 72 s. 1-2.

115. Litościwy Patron Polski. *Ziemia Przem.* R. 2: 1914 nr 41 s. 3.

116. Dzień zaduszny. *Ziemia Przem.* R. 2: 1914 nr 45 s. 2-3.

117. Sześćdziesiąta rocznica ogłoszenia dogmatu Niepokalanego Poczęcia Najśw. Maryi Panny. *Ziemia Przem.* R. 2: 1914 nr 66 s. 2.

118. Z dziejów katedry przemyskiej. *Ziemia Przem.* R. 2: 1914 nr 38 s. 2-3.

119. List pasterski na Wielki Post roku 1915 do odczytania z ambon w obrębie twierdzy przemyskiej w niedzielę Mięsopustną, albo zapustną. Przemyśl 1915 Druk. Zagajewskiego i Łazora 8° s. 8. — Toż. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1915 s. 145-147, 157-159.

120. Sprawozdanie z walnego zgromadzenia bractwa „Boni Pastoris", które odbyło się w Chyrowie w kolegium oo. Jezuitów 9 VII 1914 r. po kongregacji synodalnej. *Kron. Diec. Przem.* R. 15: 1915 s. 19-21. Współautorem S. MOMIDŁOWSKI.

121. Sprawozdanie z czynności wydziału bractwa „Boni Pastoris" za rok 1913/14 przedłożone na walnym zgromadzeniu w Chyrowie w kolegium oo. Jezuitów 9 VII 1914 r. *Kron. Diec. Przem.* R. 15: 1915 s. 18-19. Współautorem S. MOMIDŁOWSKI.

122. O związku międzynarodowym kapłanów „Pro Pontifice et Ecclesia". [Referat synodalny]. W: *Akta kongregacji synodalnej czyli synodu diecezjalnego dwudziestego pierwszego, odbytego 7-9 VII 1914 w Chyrowie pod przewodnictwem J. S. Pelczara bpa przemyskiego.* Przemyśl 1916 s. 15-19.

123. O stowarzyszeniu kapłanów adoratorów Przenajświętszego Sakramentu. W: *Akta kongregacji synodalnej...* 1914 r. s. 19-22.

124. O porządku nabożeństw. [Przemówienie na synodzie]. W: *Akta kongregacji synodalnej...* 1914 r. s. 41-42.

125. Przemówienie do ks. biskupa Józefa Pelczara z okazji jego złotego jubileuszu kapłaństwa miane na zakończenie synodu diecezjalnego przemyskiego w Chyrowie 9 VII 1914. W: *Akta synodu...* 1914 r. s. 103-108.

126. Czytajmy martyrologium. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 541-542, 554-555, 577-579. — Toż. Lw. 1917 Nakł. autora, Druk. J. Chęcińskiego 8° s. 20.

127. Przemówienie przy otwarciu poradni Czerwonego Krzyża dla piersiowo chorych w Przemyślu 30 VIII 1917 r. *Gaz. Kośc.* R. 24: 1917 s. 470-471.

128. Nieco o świętach zniesionych. *Gaz. Kośc.* R. 25: 1918 s. 122-123.

129. Stara modlitwa na nowe czasy. *Gaz. Kośc.* R. 25: 1918 s. 121-122.

130. Biskup sufragan przemyski do wielebnego duchowieństwa diecezji z powodu swego jubileuszu kapłańskiego. *Kron. Diec. Przem.* R. 19: 1919 s. 148-149.

131. List do duchowieństwa i wiernych o śmierci biskupa J. S. Pelczara z wezwaniem do modlitwy o rychły wybór nowego biskupa ordynariusza. *Kron. Diec. Przem.* R. 24: 1924 s. 70-73.

132. Przemówienie... do Najprzew. ks. biskupa Anatola Nowaka przy jego wstąpieniu na stolicę biskupią przemyską 23 XI 1924. *Kron. Diec. Przem.* R. 24: 1924 s. 148-151.

133. Tysięczna sześćsetna rocznica pierwszej konsekracji Bazyliki Laterańskiej w Rzymie. [Odezwa do duchowieństwa i wiernych]. *Kron. Diec. Przem.* R. 24: 1924 s. 8-10.

134. Kazania i przemówienia przygodne i różne. T. 1. Kr. 1929 Nakł. autora, Druk. W. L. Anczyca i Sp-ki 8° s. X, 476. [Uwaga. W zbiorze tym umieszczono kilka przemówień opublikowanych odrębnie już wcześniej].

135. Listy: -. Kraków, 19 VI 1888, Teodor Talowski do ks. K. Fischera; 2. Kraków, 22 VI 1888, Roman Michałowski do ks. K. Fischera; 3. Kraków, 3 X 1890 Władysław Kosydarski do ks. K. Fischera; 4. Kraków, 28 VIII 1891, Teodor Talowski do ks. K. Fischera; 5. Lwów, 3 XII 1899. Tadeusz Nieczuja Dobrowolski do ks. kan. K. Fischera. Powyższe listy w posiadaniu ks. L. Grzebienia w Krakowie. — W Arch. Diec. Przem. [teczka: Fischer] znajdują się nast. listy: 6. Wersal, 27 VIII 1901, S. Małgorzata Maria Węcławowicz do bpa K. Fischera w sprawie przeniesienia wizytek wileńskich do Jasła; 7. Poznań, 30 IX 1915. Bp Jedzinek, sufr. poznański, do bpa K. Fischera; 8. Warszawa, 12 VII 1918, Bp. Zygmunt Łoziński do bpa K. Fischera; 9. Warszawa, 23 IX 1918, Bp. H. Przeździecki do bpa K. Fischera; 10. Częstochowa, 25 IX 1918, Bp. M. Fulman do bpa K. Fischera; 11. Warszawa, 31 X 1918, A. Szelążek do bpa K. Fischera. Listy nr 7-11 mają charakter grzecznościowy. W arch. paraf. w Dobrzechowie znajduje się kilka listów.

II.

SOKOŁOWSKI Cz.: Fischer K. J. W: *Podr. enc. kośc.* T. 9-10 s. 307; Konsekracja ks. bpa K. J. Fischera. *Echo Przem.* R. 6: 1901 nr 24 s. 2; nr 39 s. 2; nr 40 s. 1; nr 41 s. 2; Konsekracja N. ks. bpa K. Fischera. *Kron. Diec. Przem.* R. 1: 1901 s. 233-235; Najprzew. ks. bpowi K. Fischerowi w dniu konsekracji. *Gaz. Kośc.* R. 9: 1901 s. 203; PASTOR L.: Mowa wypowiedziana na cześć ks. bpa Fischera w dniu jego konsekracji. *Echo Przem.* R. 6: 1901 nr 41 s. 2-3; SARNA W.: Opis powiatu jasielskiego. Jasło 1908 s. 268-272; PELCZAR J.: Zarys dziejów kaznodziejstwa w Polsce. Kr. 1917 s. 323, 378; HUBERT M. P.: Ziemia przemyska z czasów oblężenia. *Ziemia Przem.* R. 4: 1918 nr 1 s. 2; nr 2 s. 2; nr 3 s. 2; nr 4 s. 2; PELCZAR J.: List pasterski z okazji jubileuszu 50-lecia kapłaństwa bpa K. J. Fischera. *Kron. Diec. Przem.* R. 19: 1919 s. 84-89; Odezwa kapituły przemyskiej w spra-

wie 50-lecia kapłaństwa bpa K. J. Fischera. Karta luźna; NOWAK A.: W sprawie 25-lecia sakry biskupiej K. J. Fischera. *Kron. Diec. Przem.* R. 26: 1926 s. 94 - 96; TENŻE: Rozporządzenie w sprawie nabożeństwa za duszę śp. Ks. bpa sufragana K. J. Fischera. *Kron. Diec. Przem.* R. 31: 1931 s. 330 - 332; MOMIDŁOWSKI S.: Śp. ks. bp K. J. Fischer sufragan przemyski. *Kron. Diec. Przem.* R. 31: 1931 s. 390 - 406; TENŻE: Mowa wygłoszona podczas nabożeństwa żałobnego na pogrzebie śp. Ks. bpa K. J. Fischera. Tamże s. 407 - 412; TENŻE: Śp. ks. bp K. Fischer. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 s. 497 - 498; Śp. bp K. J. Fischer. *Tyg. Ilustr.* 1931 nr 40 s. 769; Śp. bp sufragan przemyski K. J. Fischer. *Tyg. Przem.* R. 5: 1931 nr 38 s. 1; Pogrzeb ks. bpa Fischera. *Kur. Lw.* 1931 nr 266 s. 4; Śp. ks. bp K. J. Fischer. *Ziemia Przem.* R. 17: 1931 nr 39 s. 1; CIESZYŃSKI N.: Rocz. Katol. Rok 1932 s. 377 - 380; KWOLEK J.: Fischer K. J. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 20; ATAMAN J.: Fischer K. J. *Dict. de Spirit. Ascetique et Mistique.* T. 5 Paris 1964 s. 390 - 391; GRZEBIEŃ L.: Dzieje kościelne Dobrzechowa. Kr. 1965 s. 129 - 132 [mszps u autora]. TWARDY J.: Kazania i przemowy pasterskie do ludu wiejskiego bpa K. J. Fischera. Lubl. 1973 [Mszps w Arch. KUL. Bibl. Sem. Duch. Przemyśl i u autora]; FOLCIK I.: Pismo święte w kazaniach bpa Karola Fischera na tle koncepcji homiletycznych przełomu XIX i XX wieku. W: *Studia z historii kaznodziejstwa i homiletyki.* T. 3. W. 1982 s. 280 - 298. — Szematyzm Królestwa Galicji i Lodomerii wraz z W. Księstwie Krakowskim, na rok 1896. Lw. 1896 s. 229, 235 - 236; Toż za lata 1897 - 1914; Schem. univ. cleri saec. et reg. rit. Lat. Premisl. 1870 - 1931; Sprawozdania z wizytacji i czynności biskupich K. J. Fischera. *Kron. Diec. Przem.* R. 1: 1901 — R. 31: 1931. — Album alumnorum Sem. Premisl. rit. Lat., 1819 - 1874. Arch. Sem. Duch. Przem.; Catalogi ex annis 1860 - 1869 — Arch. Sem. Duch. Przem.; Arch. Diec. Przem. Teczka: Fischer. b. sygn.; Kuria biskupia: Tabela służbowa. Teczka „F".

Ks. Tadeusz Śliwa

Fiuta-Faczyński Jan (1907-1972) autor prac teologicznych.

Urodził się 10 I w Spiczynie pow. lubartowski, syn Józefa Fiuty i Antoniny z Rodzików. 26 VII 1946 r. zmienił sądownie nazwisko na Fiuta-Faczyński. 7 klasową szkołę powszechną ukończył w 1922 r. w Kijanach. Potem uczęszczał do Gimnazjum tzw. Szkoły Lubelskiej, wreszcie do Gimnazjum Biskupiego w Pińsku, w którym uzyskał maturę. W 1926 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Pińsku. Po ukończeniu pierwszego roku, w 1929 r. przeniósł się do Seminarium w Lublinie. Święcenia kapłańskie przyjął 18 VI 1933 r. Studiował na Wydziale Teologicznym i Prawa Kanonicznego Katol. Uniw. Lubelskiego. Z poparciem rektora ks. A. Szymańskiego był 2 miesiące w Wiedniu, gdzie zbierał materiały do pracy naukowej. 1 VI 1938 r. na podstawie egzaminu i rozprawy „Przysięga i źródło jej siły dowodowej" uzyskał licencjat z prawa kanonicznego. Na Wydziale Teologicznym uzyskał doktorat na podstawie pracy „Istota męstwa chrześcijańskiego według nauki św. Tomasza z Akwinu".

Po studiach dłuższy czas pełnił obowiązki prefekta w różnych szkołach lubelskich. W 1938 r. uczył w Państwowej Szkole Powszechnej nr 14. W 1939 r. został mianowany kapelanem w Szpitalu Wojskowym w Lublinie i zastępcą dziekana wojskowego D. O. K. Lublin. 10 XII 1939 r. został aresztowany przez gestapo w Lublinie, zagrabiono mu rzeczy, osadzono go na Zamku, skąd zwolniono 5 VI 1940 r. z obowiązkiem meldowania się tygodniowo w gestapo. W czerwcu 1940 r. mianowany został wicedyrektorem kościoła św. Ducha. 24 IX 1940 objął naukę religii w Szkole Handlowej Męskiej i Żeńskiej, oraz na Wyższych Kursach Handlowych. W 1941 r. zaczął naukę w Prywatnej Szkole Mechanicznej. W l. 1941-1943 uczył jeszcze w Szkole Budownictwa i Chemicznej. 15 V 1943 r. gestapo usiłowało go aresztować za głoszenie kazań patriotycznych i uczenie historii Kościoła. Do lipca 1944 r. ukrywał się. Ujęty 23 II 1944

r. w Matczynie wydostał się obezwładniając gestapowca. W 1944 r. był prefektem w Gimnazjum i Liceum im. Vetterów, w Gimnazjum i Liceum Handlowym dla Dorosłych prof. Olszewskiego. Uczył w Gimnazjum i Liceum dla Dorosłych St. Szczęcha, oraz w szkole zawodowej spółdzielni „Wiedza". W 1949 r. uczył w szkołach podstawowych nr 17 i 20, oraz w publicznej Szkole Zawodowej Odzieżowej. W 1951 r. był prefektem w Technikum Mechanicznym, Technikum Elektrycznym i Zasadniczej Szkole Elektrycznej, wreszcie w Technikum Budowy Samochodów.

W 1947 pracował jako wikariusz w parafii Świerże, w 1949 r. w parafii św. Michała w Lublinie. W 1952 r. został administratorem parafii Tomaszowice, gdzie pozostał do śmierci. 1 V 1946 r. został mianowany substytutem obrońcy węzła małżeńskiego w sądzie biskupim i funkcję tę pełnił do śmierci. W 1971 r. czasowo administrował nadto parafią Dąbrowica. Zmarł 16 I 1972 r., pochowany na cmentarzu w Tomaszowicach.

I.

1. Istota męstwa chrześcijańskiego według nauki św. Tomasza z Akwinu. [Rozprawa doktorska]. Lubl. 1946 s. XVI, 196.
2. „Przysięga i źródło jej siły dowodowej". Lubl. 1938. Maszynopis.

II.

GOLIŃSKI Z.: Biskupi i kapłani Lubelszczyzny w szponach gestapo 1939 - 1945. Lubl. 1946 s. 9; SZOŁDRSKI W.: Martyrologium duchowieństwa polskiego... Rzym 1965 s. 87; ILCEWICZ E.: Ks. dr Jan Fiuta-Faczyński proboszcz parafii w Tomaszowicach (1907 - 1972). *Wiad. Diec. Lub.* R. 48: 1974 nr 10 - 12 s. 251 - 257; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego. T. 3. W. 1978 s. 253; DEPCZYŃSKI W.: Martyrologium duchownych diec. lubelskiej. Lubl. 1979 s. 48. Maszynopis.

Ks. Franciszek Stopniak

Flaczyński Franciszek, kryptonim Ks. F. F., pseud. Pleban, Fr, Radomir, (1881-1942), popularyzator teologii.

Urodził się 29 I 1881 r. w Płocku-Radziwiu jako syn Tomasza i Marianny z Czerniaków. Szkołę powszechną ukończył w Radziwiu, Gimnazjum zaś w Płocku i po otrzymaniu matury w 1897 r. wstąpił do miejscowego Seminarium Duchownego. W 1903 r. został wysłany na studia do Akademii Duchownej w Petersburgu, gdzie uzyskał stopień magistra teologii. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1906 r. Po powrocie do diecezji w 1907 r. był profesorem w Seminarium Duchownym, kapelanem w więzieniu, wikariuszem w katedrze i sekretarzem w konsystorzu. W 1909 r. został prefektem gimnazjum męskiego w Pułtusku zyskując sobie wdzięczność młodzieży zwłaszcza ubogiej, której pomagał w kształceniu się. W 1919 r. otrzymał probostwo w Małkini, a w 1920 r. w Makowie. Od 1921 r. był proboszczem w Szwelicach, a w 1925 r. przeszedł na probostwo w Różanie. W 1929 r. wrócił do Płocka na stanowisko wicerektora seminarium i profesora teologii moralnej. Po rocznym pobycie w Płocku powrócił do pracy parafialnej obejmując w 1930 r. probostwo w Baranowie, a w 1935 r. przeniósł się na takie same stanowisko do Skrwilna. Aresztowany 22 X 1939 r. przez Gestapo więziony był w Rypinie, Oborach, Grudziądzu, Stutthofie, Oranienburgu i Dachau. Zmarł w komorze gazowej 28 V 1942 r.

I.

1. Zwycięstwo ofiary. [Powieść]. *Mazur.* R. 4: 1909 nr 4 s. 27 - 28; nr 5 s. 36 - 38; nr 6 s. 44 - 45; nr 7 s. 53 - 54; nr 8 s. 63 - 64; nr 9 s. 70 - 71; nr 10 s. 78 - 79; nr 11 s. 85 - 86; nr 12 s. 95 - 96; nr 13 s. 102 - 103; nr 15 s. 116 - 117; nr 16 s. 124 - 125; nr 17 s. 133 - 134; nr 19 s. 149 - 150; nr 20

s. 157 - 158; nr 21 s. 165 - 166; nr 22 s. 177 - 178; nr 23 s. 190 - 191; nr 25 s. 213 - 214; nr 26 s. 225 - 226; nr 27 s. 237 - 238; nr 28 s. 249 - 250; nr 29 s. 262 - 263; nr 30 s. 275; nr 32 s. 297; nr 34 s. 321 - 322; nr 36 s. 345 - 346; nr 38 s. 370 - 371, nr 39 s. 382 - 383; nr 41 s. 406 - 407; nr 44 s. 439 - 440; nr 46 s. 466 - 467; nr 48 s. 489 - 490; nr 49 s. 501; nr 51 s. 526 - 527; nr 52 s. 538.

2. Idea kościoła narodowego w Polsce XVI wieku. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 z. 3 s. 205 - 218; z. 4 s. 315 - 325; z. 5 s. 399 - 422.

3. Tajemnice Paragwaju. [Powieść]. *Mazur.* R. 7: 1912 nr 1 — R. 9: 1914 nr 28.

4. Z Tęsknoty. *Mazur.* R. 8: 1913 nr 52 s. 829 - 830.

5. Judasz. Monodram wypowiedziany w Pułtusku na wieczorze pasyjnym. *Mazur.* R. 9: 1914 nr 11 s. 172 - 173.

6. Przedsmak wojny czyli wrażenia z podróży przez Niemcy i Szwecję. W. 1914 Druk. F. Wyszyńskiego 16° s. 64.

7. Quis mimium probat? *Mies. Past. Płoc.* R. 11: 1916 nr 8 s. 236 - 239.

8. W sprawie podręczników szkolnych do nauki religii. *Mies. Past. Płoc.* R. 11: 1916 s. 177 - 184.

9. Rec.: J. ROŚCISZEWSKI: Złote rady dla młodzieży polskiej. Płock 1917. *Mies. Past. Płoc.* R. 12: 1917 nr 7 s. 192 - 195.

10. Ewangelia a czyn. *Mies. Past. Płoc.* R. 14: 1919 nr 8 s. 136 - 139.

11. Monstrualny projekt. *Mies. Past. Płoc.* R. 14: 1919 nr 6 s. 105 - 107.

12. O nową metodę katechizacji. *Mies. Past. Płoc.* R. 17: 1922 nr 9 s. 158 - 161; nr 10 s. 177 - 181.

13. Niepokalana Bogurodzica Maria w świetle Ewangelii i Ojców Kościoła. Płock 1926 Druk. A. Gzowskiego 8° s. 243.

14. Ofiarne życie Jezusa Chrystusa. Płock 1932 Druk. Bracia Detrychowie 8° s. 141.

15. Juxta crucem. Kapłańska Droga Krzyżowa. Płock 1933 Druk. Braci Detrychów 16° s. 32.

16. Ze wspomnień kapłana. Obrazki życiowe. *Głos Mazow.* R. 1: 1933 nr 80 s. 4; nr 81 s. 4; nr 82 s. 4; nr 86 s. 4; nr 87 s. 4; nr 88 s. 4; nr 89 s. 4. nr 90 s. 4; nr 91 s. 4; nr 93 s. 4; nr 94 s. 4; nr 95 s. 4; nr 97 s. 4; nr 99 s. 4; nr 100 s. 4; nr 102 s. 4; nr 104 s. 4; nr 106 s. 4; nr 108 s. 4; nr 109 s. 4; nr 110 s. 4; nr 111 s. 4; nr 112 s. 4; nr 113 s. 4; nr 115 s. 4; nr 117 s. 4; nr 118 s. 4; nr 119 s. 4; nr 120 s. 4; nr 121 s. 4; nr 122 s. 4; nr 123 s. 4; nr 124 s. 4; nr 125 s. 4; nr 126 s. 4; nr 127 s. 4; nr 129 s. 4; nr 130 s. 4; nr 132 s. 4.

17. Rec.: J. UMIŃSKI: Historia Kościoła. T. 1 - 2. *Mies. Past. Płoc.* R. 30: 1935 nr 7 s. 333 - 334.

18. Nasz katechizm diecezjalny. *Mies. Past. Płoc.* R. 30: 1935 nr 8 s. 347 - 348.

19. Tłum. z franc.: J. GRINAL: Jezus Chrystus kapłan i Ofiara. Płock 1940 Druk. Bracia Detrychowie 8° s. 226.

20. W blaskach światła. Powieść. [Rękopis w Bibliotece Diecezjalnej w Płocku].

II.

JEZUSEK W.: Flaczyński Franciszek. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 27; Tenże.: Ks. kan. Franciszek Flaczyński proboszcz parafii Skrwilno. *Mies. Past. Płoc.* R. 45: 1950 nr 5/8 s. 79 - 96; BISKUPSKI S.: Księża polscy w niemieckich obozach koncentracyjnych. Londyn 1946; DOMAGAŁA J.: Ci którzy przeszli przez Dachau. W. 1957; JACEWICZ W.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939 - 1945. W. 1977 z. 2; MALEK H.: Klechy w obozach śmierci. Londyn 1961; MUSIOŁ T.: Dachau 1933 - 1945. Katowice 1971; WEILER E.: Die Geistlichen in Dachau. Mödling 1971; GRZYBOWSKI M.: Ks. Flaczyński Franciszek. W: Martyrologium duchowieństwa diecezji płockiej w latach II wojny światowej 1939 - 1945. Tamże bibliografie. [Maszynopis w druku].

Ks. Michał Grzybowski

Folwarski Henryk (1909-1948), historyk Kościoła.

Urodził się 14 II 1909 r. w Łodzi jako syn Jana i Franciszki z Wieczorków. Po ukończeniu Gimnazjum Tow. Oświata im. ks. Skorupki w Łodzi, wstąpił do miejscowego Seminarium Duchownego w 1927 r. Po trzech latach pobytu w Seminraium został wysłany na dalsze studia na Wydział Teologiczny Uniw. Warszawskiego. Święcenia kapłańskie otrzymał 30 VIII 1931 r., natomiast studia na Wydziale Teologicznym Uniw. Warszawskiego ukończył w 1933 r. uzyskując stopień magistra teologii, zaś pracę doktorską z zakresu historii Kościoła obronił w 1935 r. W międzyczasie, w sierpniu 1934 r. otrzymał nominację na profesora historii Kościoła w Seminarium Duchowynm w Łodzi oraz został notariuszem Łódzkiej Kurii Biskupiej. Na stanowiskach tych pozostał prawie do samej śmierci, jedynie z przerwą w latach okupacji hitlerowskiej, sprawując ponadto

od lutego 1945 r. funkcję kapelana szpitala św. Rodziny w Łodzi. Zmarł 30 X 1948 r. w Łodzi i został pochowany na cmentarzu św. Anny.

I.

1. Erazm Ciołek, biskup i dyplomata. W. 1935 8° s. XVI, 219.
2. Szkic historyczny akcji unijnej w Polsce. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 15: 1935 nr 6 s. 218 - 241.
3. Śp. Ks. Kardynał Aleksander Krakowski. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 19: 1939 nr 2 s. 72 - 83.
4. Rec.: K. KANTAK, J. SZABLOWSKI, J. ŻARNECKI: Kościół i klasztor OO. Bernardynów w Krakowie. Kr. 1938. *Kwart. Hist.* R. 53: 1939 - 1945 s. 355 - 356.
5. Poczet opatów klasztoru kanonikcw regularnych w Czerwińsku. *Nasza Przesz.* T. 6: 1957 s. 5 - 81.

II.

RYBUS H.: Śp. ks. dr Henryk Folwarski. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 23: 1949 nr 1 s. 26 - 29; Ks. Henryk Folwarski. *Nasza Przeszł.* T. 6: 1957 s. 5 [nota redakcyjna]; RYBUS H.: Zbiór materiałów do dziejów opactwa kanoników regularnych w Czerwińsku. *Stud. Theol. Vars.* R. 7: 1969 nr 2 s. 261.

Ks. Kazimierz Gabryel

Fondaliński Jan (1900-1971), biskup pomocniczy w Łodzi, psycholog. Urodził się 14 VII 1900 r. w Wyśmierzycach k. Radomska, był synem Józefa i Anny z Jastrzębskich. Po ukończeniu miejscowej szkoły oraz Gimnazjum Filologicznego w Sandomierzu, wstąpił do Seminarium Duchownego w Łodzi, gdzie 30 XI 1924 r. przyjął święcenia kapłańskie. Po kilkuletniej pracy duszpasterskiej kontynuował studia teologiczne na Katolickim Uniw. w Lowanium (do 1933 r.) oraz na Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie (do 1936). W l. następnych był ojcem duchownym i prefektem Seminarium Duchownego w Łodzi, a od 1939 r. administrował parafią w Brzezinach Łódzkich. W czasie II wojny światowej został aresztowany 5 X 1941 r. i osadzony w obozie przejściowym w Konstantynowie, a od 30 X 1941 r. w obozie koncentracyjnym w Dachau (nr 28162), z którego został wyzwolony 29 IV 1945 r. Po zakończeniu wojny pracował przejściowo w duszpasterstwie w Paryżu, studiując równocześnie na Sorbonie. Po powrocie do Łodzi był ojcem duchownym i profesorem Seminarium Duchownego oraz Studium Wyższej Wiedzy Religijnej. W 1948 r. uzyskał na Katol. Uniw. Lubelskim magisterium z filozofii, a w 1950 r. doktorat z teologii. W l. 1951-1961 administrował parafią Św. Wojciecha w Łodzi. Dnia 8 IX 1957 r. został biskupem sufraganem łódzkim. Od 15 X 1961 r. został administratorem parafii katedralnej, a od 1970 r. dziekanem Kapituły Katedralnej Łódzkiej. Zmarł w Łodzi 5 VIII 1971 r.

I.

1. Koedukacja w świetle badań współczesnej psychologii. P. 1936 16° s. 303. Kultura Katolicka t. 14.
2. Badanie powołania kapłańskiego. *Homo Dei.* R. 18: 1949 s. 690 - 700. — Toż. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 24: 1950 s. 82 - 83.

II.

WIKTOROWSKI J.: Biskup Jan Fondaliński, 1900 - 1971. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 45: 1971 s. 312 - 316; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa... Z. 2. W. 1977 s. 223.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Forecki Franciszek, krypt.: ks. F., f. f., ff. (1891-1972), redaktor, pastoralista.

Urodził się 29 III 1891 we Lwówku, był synem Wincentego, właściciela restauracji, i Marianny z d. Urbanek. Po szkole powszechnej uczył się w Gimnazjum im Bergera w Poznaniu; egzamin dojrzałości złożył w 1911 r. i zgłosił się do Seminarium Duchownego. Święcenia kapłańskie przyjął 19 XII 1914 i został skierowany na wikariat w Nieparcie, skąd udał

się 20 IV 1916 do Pakosławia. Trzeci jego wikariat, od 1 I 1917 był w Wilkowie Polskim, gdzie rozwinął działalność społeczno-narodową. W Powstaniu Wielkopolskim wziął udział jako kapelan. Od września 1919 r. przebywał w Warszawie, by zapoznać się z pracą duszpasterską wśród głuchoniemych i studiować pedagogikę i fonetykę. Do Poznania powrócił 1 VII 1920 na stanowisko wikariusza w parafii Bożego Ciała, lecz już od nowego roku szkolnego powierzono mu obowiązki prefekta w Gimnazjum matematyczno-fizycznym i opiekę duszpasterską nad głuchoniemymi i ociemniałymi.

Wprawiony do pracy społecznej, znany jako autor kilku artykułów z tej dziedziny, został w 1923 r. sekretarzem generalnym Związku Kobiet Pracujących. Na tym stanowisku przyczynił się do powstania pierwszej na terenie Poznania poradni dla matki i dziecka oraz zawodowej szkoły gospodarstwa domowego. Organizował kursy przedmałżeńskie, głosił referaty na zebraniach Związku Kapłanów „Unitas", by zapoznać duszpasterzy z problemami organizacji kobiecych i pracą w stowarzyszeniach. Swoją działalnością redakcyjną i publicystyczną zwrócił na siebie uwagę ks. J. Kłosa, który spowodował jego przejście 1 I 1930 do redakcji „Przewodnika Katolickiego". Najpierw jako współredaktor przez pięć lat, a redaktor naczelny w l. 1935-1939, wiele uczynił dla samego czasopisma i dla rozwoju katolickiej publicystyki. „Przewodnik Katolicki" ukazywał się na doskonałym papierze, bogato ilustrowany na 36 stronach druku. Jako redaktor naczelny zapewnił mu wszechstronną treść: objaśnianie Pisma św., wykład prawd wiary, ale też krótkie opowiadania, nowelki, powieści w odcinkach, reportaże o miejscach świętych i pielgrzymkowych, a nawet wskazówki zdziedziny uprawy roli, ogrodu, hodowli. Nie stronił od publicystyki politycznej, m. in. przestrzegając przed hitleryzmem.

Na początku II wojny światowej udało mu się ujść przed Niemcami i wyjechać drogą okrężną do Francji. Po ustaniu działań wojennych wrócił do kraju, nie mógł jednak wznowić „Przewodnika Katolickiego", objął więc parafię w Szamotułach. Oddany duszpasterstwu i odnawianiu zabytkowej kolegiaty szamotulskiej zaniechał pióra. Otrzymał w 1947 r. tytuł radcy duchownego honorowego, w 1951 r. godność tajnego szambelana papieskiego, w 1959 r. kanonika honorowego kapituły katedralnej poznańskiej. Osłabiony wiekiem i dolegliwościami zrezygnował w 1965 r. z obowiązków proboszczowskich, a dwa lata później przeszedł w stan spoczynku. Zmarł w Szamotułach 21 VII 1972 r.

I.

1. Parcelacja i osadnictwo w Polsce. *Przew. Katol.* R. 25: 1919 nr 3 s. 21 - 22.

2. O nadzór kościelny. *Wiad. dla Duchow.* R. 9: 1922 nr 5 s. 82 - 84.

3. Konwikt. (Uwagi i wspomnienia). *Wiad. dla Duchow.* R. 9: 1922 nr 10 s. 171 - 176.

4. Polska a handel żywym towarem. *Przew. Katol.* R. 4: 1922/23 s. 326 - 330.

5. Red.: *Gazeta dla Kobiet.* Pismo tygodniowe Związku Kobiet Pracujących. P. R. 18: 1923 nr 1 — R. 24: 1929 nr 52.

6. Niebezpieczna redukcja godzin. *Wiad. dla Duchow.* R. 10: 1923 nr 3 s. 66 - 69.

7. Biała niewolnica. *Wiad. dla Duchow.* R. 10: 1923 nr 7 s. 147 - 151.

8. Przedślubne świadectwa zdrowia. *Wiad. dla Duchow.* R. 10: 1923 nr 12 s. 301 - 306.

9. Jak urządzić obchód gwiazdkowy? *Przew. Społ.* R. 5: 1923/24 s. 42 - 44.

10. O ustawę dla Służby Domowej. *Przew. Społ.* R. 5: 1923/24 s. 343 - 347.

11. Zaniedbana dziedzina. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* R. 1: 1924 nr 7.

12. O dobre matki, o dobrych ojców.

Wiad. Past. Dod. do *Mies. Kośc.* R. 1: 1924 nr 10/12.

13. Duszpasterz a kwestia kobieca. *Przew. Społ.* R. 6: 1924/25 s. 619 - 625.

14. Duszpasterz a Święto Matki! *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* R. 2: 1925 nr 4.

15. Duszpasterz a służąca. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* R. 2: 1925 nr 9.

16. Osoba i metoda w duszpasterstwie matek. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* R. 3: 1926 nr 2.

17. Morderstwo, zabójstwo, czy zwykła operacja. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* R. 3: 1926 nr 4.

18. Walka o kobietę. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* R. 3: 1926 nr 11.

19. Rec.: H. MUCKERMANN: Kind und Volk. Freiburg. *Wiad. dla Duchow.* R. 13: 1926 nr 10 s. 28 - 29.

20. Duszpasterstwo parafialne w Poznaniu. *Wiad. dla Duchow.* R. 14: 1927 nr 6 s. 129 - 135.

21. Rec.: Pierre l'Ermite, Die alte Jungfer. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 nr 12 s. 349.

22. Mieszkanie jako problem duszpasterski. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 nr 12 s. 327 - 333.

23. Duszpasterz a zagadnienia populacyjne. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 nr 4 s. 96 - 105.

24. Piękne obietnice — których nie dotrzymano. *Przew. Katol.* R. 36: 1930 nr 11 s. 3 - 4.

25. Dzwony. *Przew. Katol.* R. 36: 1930 nr 31 s. 10 - 11.

26. „Mów kazanie św. Józafacie...!" *Przew. Katol.* R. 36: 1930 nr 45 s. 13 - 14.

27. Zgon śp. Ks. Jerzego Beyera. *Przew. Katol.* R. 36: 1930 nr 49 s. 15.

28. Wykład obrządków Mszy św. *Mały Przewodnik.* R. 1930 nr 52 s. 410 - 411; R. 1931 nr 1 — nr 22.

29. Dr. Sonnenschein. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 nr 6 s. 138 - 144; nr 8 s. 182 - 186.

30. Rec.: „W górę serca!" Modlitewnik dla dzieci szkolnych. Wydany przez ks. radcę KAŹMIERSKIEGO z Szamotuł. *Wiad. dla Duchow.* R. 18: 1931 nr 7 s. 163 - 164.

31. U progu Nowego Roku! *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 1 s. 2.

32. Na uroczystość Rodziny Świętej. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 2 s. 22.

33. „Kto mówi, że dziś zabrakło cudów?" *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 6 s. 100 - 101.

34. Wiekopomna chwila. Po raz pierwszy w dziejach ludzkości przemawiał Ojciec św. Pius XI do całego świata za pomocą radia. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 9 s. 159.

35. Stanowisko Kościoła wobec małżeństwa — niezmienne i niewzruszone. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 10 s. 178.

36. Wielkanoc. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 12 s. 258.

37. Kamień obrazy. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 16 s. 290.

38. Duch katolickiej świątyni. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 19 s. 338.

39. Pamięci Wielkiego Papieża Robotników. W czterdziestą rocznicę Rerum novarum (1891 - 1931). *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 21 s. 371 - 372.

40. Ojciec ubogich i nieszczęśliwych. Na uroczystość św. Wincentego à Paulo. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 29 s. 499 - 501.

41. Ten, któremu świat zawdzięcza pierwszy życiorys Zbawiciela. Na uroczystość św. Mateusza, 21 września. *Przew. Katol.* R .37: 1931 nr 38 s. 643 - 644.

42. Ku odnowieniu katolickiej duszy miasta Poznania. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 40 s. 674.

43. Polska i misjonarze Polacy. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 41 s. 707.

44. Na siedemsetlecie św. Elżbiety. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 46 s. 771 - 773

45. Największe cmentarzysko świata. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 46 s. 774 - 776.

46. Na zakończenie roku kościelnego. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 47 s. 786.

47. Prawdziwe Boże Narodzenie. *Przew. Katol.* R. 37: 1931 nr 52 s. 866 - 867.

48. Bohaterka... *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 2 s. 18.

49. Przez 144 godziny żywcem pochowani. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 4 s. 54.

50. O imię Jezus w szkole. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 5 s. 70.

51. Polska i Rosja. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 6 s. 82.

52. Na niedzielę „Białą". *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 14 s. 211.

53. Największy z sakramentów. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 16 s. 243.

54. Czy wczuwasz się w życie Kościoła. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 18 s. 275.

55. Św. Jan Chrzciciel. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 25 s. 387 - 388.

56. Z pielgrzymki na wyspę św. Patryka. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 27 s. 420 - 421.

57. Na wyspie Męczenników i Apostołów. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 28 s. 435 - 437; nr 29 s. 453 - 455; nr 30 s. 468 - 471; nr 31 s. 486; nr 32 s. 501 - 503.

58. Nie sypia, nie jada, nie pije, a jednak żyje! [Teresa z Konnersreuth]. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 31 s. 482.

59. Polski kapłan i polski pacierz ratuje polskość na wychodztwie! *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 40 s. 627 - 629.

60. Czy w Polsce zamierzają skasować niedzielę? *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 44 s. 694.

61. Pomagać kupcom — ale nie kosztem niedzieli! *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 45 s. 714.

62. O łyżkę ciepłej strawy. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 47 s. 754.

63. Rec.: W górę serca! Ks. radca KAŻMIERSKI. *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 nr 10/12 s. 295 - 296.

64. Noworoczne Dominus vobiscum. *Przew. Katol.* R. 39: 1933 nr 1 s. 2.

65. Co nas boli. Pod wrażeniem śmierci zamordowanego kapłana. *Przew. Katol.* R. 39: 1933 nr 3 s. 34, 36 - 37.

66. Biskupi katoliccy w obronie gospodarza i rzemieślnika. *Przew. Katol.* R. 39: 1933 nr 4 s. 50 - 51.

67. Trzy wezwania na dzień dzisiejszy. *Przew. Katol.* R. 39: 1933 nr 6 s. 98.

68. Wielkie sprawy duszy. *Przew. Katol.* R. 38: 1933 nr 9 s. 130.

69. Prześladowanie katolicyzmu w Hiszpanii w świetle przepowiedni Siostry Marii Rafalos. *Przew. Katol.* R. 38: 1933 nr 10 s. 147, 151.

70. Siostra Naya odnajduje przepowiednie Matki Marii Rafalos. *Przew. Katol.* R. 38: 1933 nr 11 s. 164 - 165.

71. Przepowiednie i wskazania na czasy ciężkie zawarte w pismach Matki Marii Rafalos. *Przew. Katol.* R. 38: 1933 nr 12 s. 180 - 181.

72. Na procesji w niedzielę palmową. *Przew. Katol.* R. 38: 1933 nr 15 s. 235.

73. Na samym końcu wioski. *Przew. Katol.* R. 38: 1933 nr 20 s. 306.

74. Stulecie konferencji św. Wincentego à Paulo. *Przew. Katol.* R. 39: 1933 nr 22 s. 338.

75. W Zielone Święta... *Przew. Katol.* R. 39: 1933 nr 23 s. 355 - 356.

76. Święty Kamil. *Przew. Katol.* R. 39: 1933 nr 28 s. 451 - 452.

77. Patron duszpasterzy Jan Baptysta Vianney — święty proboszcz z Ars. *Przew. Katol.* R. 38: 1933 nr 32 s. 499 - 500; nr 34 s. 530 - 531.

78. Święta Suknia Jezusa Chrystusa w katedrze trewirskiej. *Przew. Katol.* R. 38: 1933 nr 35 s. 551 - 553.

79. Każdy z nas misjonarzem. *Przew. Katol.* R. 38: 1933 nr 43 s. 678.

80. Z wielkich dni rocznicy wiedeńskiej. *Przew. Katol.* R. 38: 1933 nr 39 s. 615 - 617; nr 40 s. 632 - 634.

81. Wśród ludzi, którzy nas bardzo kochają. *Przew. Katol.* R. 38: 1933 nr 41 s. 647 - 649.

82. Nadchodzi polska zima. *Przew. Katol.* R. 38: 1933 nr 47 s. 744 - 745.

83. Wspaniały triumf niewieściego rozsądku. *Przew. Katol.* R. 38: 1933 nr 49 s. 774.

84. Nad kołyską Nowego Roku. *Przew. Katol.* R. 38: 1933 nr 53 s. 840 - 841.

85. Odpuść nam nasze grzechy, gdyż i my odpuszczamy każdemu nam winnemu. *Przew. Katol.* R. 40: 1934 nr 7 s. 100.

86. Skazaniec. *Przew. Katol.* R. 40: 1934 nr 7 s. 192 - 103.

87. Matka narodu i Matka państwa. *Przew. Katol.* R. 40: 1934 nr 8 s. 114.

88. Zakonnica. *Przew. Katol.* R. 40: 1934 nr 11 s. 164 - 165.

89. Zielonoświątkowe triumfy Ducha św. w Kościele. *Przew. Katol.* R. 40: 1934 nr 20 s. 306, 314.

90. Kanonizacja furtiana. *Przew. Katol.* R. 40: 1934 nr 24 s. 371 - 372.

91. Święty cesarz. *Przew. Katol.* R. 40: 1934 nr 26 s. 435 - 436.

92. Aetiopum — semper servus. Św. Piotr Klawer. *Przew. Katol.* R. 40: 1934 nr 36 s. 563 - 565.

93. Red.: *Przewodnik Katolicki.* Iustrowany Tygodnik dla Rodzin Katolickich. Poznań. R. 41: 1935 nr 1 — R. 45: 1939 nr 37.

94. Epifania. *Przew. Katol.* R. 41: 1935 nr 1 s. 3, 6.

95. Jak to pewien król cały naród oderwał od Kościoła. *Przew. Katol.* R. 41: 1935 nr 4 s. 51 - 53.

96. Dziewięć niedziel. (Krótka wędrówka po roku kościelnym). *Przew. Katol.* R. 41: 1935 nr 7 s. 101 - 103.

97. Nędzny, mizerny, ubogi, ślepy, nagi... *Przew. Katol.* R. 41: 1935 nr 11 s. 163 - 164.

98. Dzień największej żałoby. *Przew. Katol.* R. 41: 1935 nr 15 s. 227 - 229.

99. Na Ducha Świętego Zesłanie. *Przew. Katol.* R. 41: 1935 nr 23 s. 355, 374.

100. Królewskie ślubowanie. *Przew. Katol.* R. 41: 1935 nr 34 s. 539 - 541, 549.

101. Na posterunku wielkomiejskiego proboszcza. *Przew. Katol.* R. 41: 1935 nr 36 s. 573 - 574.

102. „Sekretarz generalny" [Ks. L. Jarosz]. *Przew. Katol.* R. 41: 1935 nr 45 s. 720 - 721.

103. Kiedy u nas będzie lepiej. *Przew. Katol.* R. 41: 1935 nr 52 s. 829.

104. Głos dziejów naszych na progu Nowego Roku! *Przew. Katol.* R. 42: 1936 nr 2 s. 1, 14.

105. Przyszli do nas z tamtej strony. *Przew. Katol.* R. 42: 1936 nr 9 s. 131 - 132, 136.

106. Tym, którzy przebaczają sobie wszystko, Bóg, niestety, nie przebacza niczego. *Przew. Katol.* R. 42: 1936 nr 14 s. 210.

107. Wojciech Poremba. *Przew. Katol.* R. 42: 1936 nr 15 s. 239 - 240.
108. Ku męczeńskim wyżynom. (Na dzień św. Wojciecha). *Przew. Katol.* R. 42: 1936 nr 16 s. 251 - 254.
109. Powrót z wyspy wyklętych. *Przew. Katol.* R. 42: 1936 nr 23 s. 354 - 356.
110. Król Krzyżowiec. Hunyady — Bizancjum. *Przew. Katol.* R. 42: 1936 nr 26 s. 425 - 428.
111. Legenda o pastuszku Pankracym... *Przew. Katol.* R. 42: 1936 nr 27 s. 438, 445.
112. Wielki Człowiek — Wielki Święty. *Przew. Katol.* R. 42: 1936 nr 30 s. 487 - 489.
113. Pożoga hiszpańska — czy możliwa jest także w Polsce. *Przew. Katol.* R. 42: 1936 nr 38 s. 624 - 625.
114. Kto robi komunistów. *Przew. Katol.* R. 42: 1936 nr 43 s. 704-705.
115. Proszę cierpliwie przeczytać... *Przew. Katol.* R. 43: 1937 nr 5 s. 76-77.
116. O świętym Całunie i Przenajświętszym Obliczu Pana naszego Jezusa Chrystusa. *Przew. Katol.* R. 43: 1937 nr 13 s. 193, 205.
117. Właściwie, kto kogo pod kościół? *Przew. Katol.* R. 43: 1937 nr 16 s. 258-259.
118. Fabryka żebraków. O warszawskich zaduszkach i nadspodziewanie dobrych skutkach łaźni. *Przew. Katol.* R. 43: 1937 nr 19 s. 304-305.
119. Bogate biedactwo. Zgon najbogatszego człowieka na świecie. *Przew. Katol.* R. 43: 1937 nr 27 s. 451-454.
120. Prokurator, listowy, panna pokojowa, fornal i krawiec — wszyscy wołają o uczciwą niedzielę. *Przew. Katol.* R. 43: 1937 nr 35 s. 585-588.
121. Walka o pogrzeb, trumnę i cmentarz. *Przew. Katol.* R. 43: 1937 nr 42 s. 692-693, 697.
122. Czy już ostatnia godzina Kościoła? *Przew. Katol.* R. 43: 1937 nr 46 s. 752-753.
123. Katolickie państwo, katolickie miasto, katolicki burmistrz. *Przew. Katol.* R. 43: 1937 nr 47 s. 768, 770.
124. Nowemu Infułatowi Katedry Poznańskiej. *Przew. Katol.* R. 44: 1938 nr 2 s. 27.
125. Pani Helena Lavita porodziła dwudzieste dziecko. *Przew. Katol.* R. 44: 1938 nr 3 s. 34-35.
126. Zgon wielkiego pisarza katolickiego w Polsce. *Przew. Katol.* R. 44: 1938 nr 8 s. 122.
127. Cóżeś to uczynił, Kainie! *Przew. Katol.* R. 44: 1938 nr 11 s. 160-162.
128. Na Zmartwychwstanie Pańskie. *Przew. Katol.* R. 44: 1938 nr 16 s. 250-251, 257.
129. Spowiednik Wiecznego Miasta. *Przew. Katol.* R. 44: 1938 nr 19 s. 308-309.
130. Srebrna maska na twarzy św. Andrzeja Boboli. *Przew. Katol.* R. 44: 1938 nr 29 s. 487.
131. Szare bohaterstwo. *Przew. Katol.* R. 44: 1938 nr 29 s. 484, 193.
132. Nie ma niedzieli bez Ewangelii. *Przew. Katol.* R. 44: 1938 nr 30 s. 503-504.
133. Rozgrzeszenie. *Przew. Katol.* R. 44: 1938 nr 41 s. 680-681.
134. Spowiedź Napoleona Wielkiego. *Przew. Katol.* R. 44: 1938 nr 44 s. 737-739.
135. List sprzed osiemnastu wieków. *Przew. Katol.* R. 44: 1938 nr 47 s. 790-792.
136. Trzy doniosłe chwile w dziejach Kościoła. *Przew. Katol.* R. 44: 1938 nr 52 s. 889-890.
137. Na wsi nie ma odpowiedniego pola do pracy społecznej? *Przew. Katol.* R. 45: 1939 nr 2 s. 33.
138. Aby nie było ludzkich łachmanów... *Przew. Katol.* R. 45: 1939 nr 6 s. 86.
139. Mamy nowego papieża. *Przew. Katol.* R. 45: 1939 nr 11 s. 166-167.
140. Jeden dzień w życiu Ks. kardynała Pacceliego. *Przew. Katol.* R. 45: 1939 nr 11 s. 169-170.
141. Przed dziesięcioleciem Akcji Katolickiej. *Przew. Katol.* R. 45: 1939 nr 12 s. 182-183.
142. Hiszpania. *Przew. Katol.* R. 45: 1939 nr 15 s. 243-244.
143. W trumnie stalowej... *Przew. Katol.* R. 45: 1939 nr 25 s. 405-408.
144. Świetlanej pamięci katolickiego redaktora [dra Fundera] *Przew. Katol.* R. 45: 1939 nr 27 s. 434-435.
145. „Patron od burz i nawałnic". *Przew. Katol.* R. 45: 1939 nr 29 s. 470.
146. Największy polski malarz religijny. *Przew. Katol.* R. 45: 1939 nr 30 s. 483-484.
147. Cóż płaci cesarz Austrii... *Przew. Katol.* R. 45: 1939 nr 30 s. 488.

II.

MIELIŃSKI R.: Był redaktorem „Przewodnika". *Przew. Katol.* R. 62: 1972 nr 37 s. 330; WALKOWIAK St.: *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 24: 1973 s. 118-119.

Ks. Marian Banaszak

Formanowicz Leon (1878-1942) archiwista, bibliotekarz.

Kapłan archidiecezji gnieźnieńskiej, urodził się 26 III 1878 w Szubinie, był synem Franciszka i Franciszki z Drzewieckich. W Chełmnie uczę-

szczał do Gimnazjum klasycznego, a po złożeniu matury odbył w l. 1899-1902 studia seminaryjne w Poznaniu i Gnieźnie. Święcenia kapłańskie przyjął 2 II 1902 i otrzymał powołanie na wikariat w Gnieźnie przy kościele parafialnym św. Trójcy, gdzie oprócz pracy duszpasterskiej oddawał się działalności społeczno-narodowej. Wprawił się do niej już w latach nauki gimnazjalnej jako członek tajnej niepodległościowej organizacji Filomatów. Za czynny udział w popieraniu strajku szkolnego w 1906 r. został przez władze pruskie skazany na więzienie.

Proboszcz w Modliszewku (1906-1927), niedaleko Gniezna, kontynuował swoją działalność społeczną, szczególnie w propagowaniu trzeźwości. Opublikował kilka artykułów w „Miesięczniku dla Popierania Ruchu Wstrzemięźliwości". Udzielał się także w Związku Kapłanów „Unitas". Zaprzyjaźniony z ks. T. Trzcińskim, gnieźnieńskim profesorem seminaryjnym i bibliotekarzem kapitulnym, rozwinął swoje zainteresowania dziejami książki. Kolekcjoner i bibliofil, zgromadził własny duży i cenny zbiór książek. Mianowany w 1928 r. kanonikiem katedralnym gnieźnieńskim i powołany na archiwariusza i bibliotekarza kapitulnego, dokonał uporządkowania i inwentaryzacji znacznej części archiwaliów i starodruków.

Podczas okupacji podzielił los większości duchowieństwa wielkopolskiego. Uwięziony przez Gestapo 26 VIII 1940, został osadzony w obozie koncentracyjnym w Oranienburgu, a od 14 XII 1940 w Dachau. Zatruty w komorze gazowej, zginął w dachauowskim obozie 3 V 1942 r.

Wielką wartość naukową i użytkową posiadają opracowane przez niego dzieje biblioteki kapitulnej w Gnieźnie, a zwłaszcza katalogi jej inkunabułów i starodruków z XVI w.

I.

1. Alkohol w służbie Wenery. *Mies. dla Popier. Ruchu Wstrzem.* R. 1: 1904 s. 100-101.

2. Organizacje wstrzemięźliwości w Wielkim Księstwie Poznańskim. *Mies. dla Popier. Ruchu Wstrzem.* R. 2: 1905 s. 115-118, 134-138, 153-155.

3. Materiały do dziejów wstrzemięźliwości w Polsce. *Mies. dla Popier. Ruchu Wstrzem.* R. 6: 1909 s. 5-8, 20-22.

4. Biblioteka kapitulna w Gnieźnie. W: *Biblioteki Wielkopolskie i Pomorskie.* P. 1929 s. 153-168. — Toż. Odb. P. 1929 8° s. 16.

5. Katalog druków polskich XVI wieku Biblioteki Kapitulnej w Gnieźnie. P. 1930 Nakł. J. Kuglina 4° s. nlb. 9, 115.

6. Dzwon św. Wojciecha w Gnieźnie. *Przew. Katol.* R. 38: 1932 nr 45 s. 707-708.

7. Brodziszewski Anzelm. Wojciech. W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 453.

8. Bronisław ze Strzałkowa. W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 473.

9. Bużenski Stanisław. W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 157.

10. Zamek arcybiskupi w Gnieźnie. *Kur. Pozn.* R. 32: 1937 nr 38.

11. Współautor: Przewodnik po pamiątkach Gniezna. Wyd. 2 przygotował ks. Leon Formanowicz. P. 1937 Księg. św. Wojciecha 16° s. VIII, 108, nlb. 4. — Autor: ks. T. TRZCIŃSKI. Wyd. 1 P. 1909.

12. Przyczynek do działalności rytowniczej Fryderyka Wilhelma Belowa. *Kronika m. Poznania.* R. 14: 1936 s. 490-496. — Toż. Odb. P. 1936 Nakł. Zarządu Miejskiego 8° s. 490-496.

13. Katalog inkunabułów Biblioteki Kapitulnej w Gnieźnie. Zeszyt 1. P. 1939 Druk. Rolnicza 4° s. 96, nlb. 1, tabl. 15.

14. Dorszewski Maciej. W: *Pol. Stow. biogr.* T. 5 s. 345.

15. Dyament Antoni (1802-1885). W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 30-31.

16. Dydyński Józef (1819-1897) kanonik honorowy poznański. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 47.

17. Dyniewicz Teodor (1802-1858) kanonik gnieźnieński. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 65.

18. Rekonstrukcja drugiego zeszytu katalogu inkunazułów biblioteki kapitulnej w Gnielnie księdza Leona Formanowicza. Oprac ks. Julian WOJTKOWSKI. *Arch. Bibl. Muz.* T. 18: 1969 s. 81-124.

II.

FORMANOWICZ J.: Formanowicz Leon. W: *Słow. prac. książki pol.* s. 229-230 [bibliogr.]; ZIENTARSKI WŁ.: Formanowicz Leon W: *Wielkop. słow. biogr.* s. 185.

Ks. Marian Banaszak

Frankl Stanisław (1903-1944), profesor Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie, dogmatyk.

Urodził się 15 I 1903 w Tłustem woj. tarnopolskie. Do Gimnazjum uczęszczał w Czortkowie i Lwowie, gdzie w r. 1924 zdał egzamin dojrzałości. W tymże roku rozpoczął studia teologiczne na Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. W r . akad. 1926/27 został wysłany na dalsze studia do Innsbrucka, gdzie w trzy lata później otrzymał święcenia kapłańskie 1929, zaś w 1931 r. doktoryzował się z teologii. Wróciwszy do kraju po studiach, przez krótki czas pracował jako wikary w Radziechowie, a następnie przy katedrze we Lwowie. W r. 1932 ponownie wyjechał za granicę do Rzymu na dwuletnie studium dogmatyczne na Uniw. Gregoriańskim. W 1934 r. otrzymał tam agregację. W r. akad. 1934/35 jako zastępca profesora objął katedrę dogmatyki specjalnej na Uniw. Jana Kazimierza, a następnie habilitował się przy katedrze teologii fundamentalnej na tymże Uniwersytecie. Na Uniw. pracował jako wykładowca pełniąc jednocześnie obowiązki prefekta studiów w Seminarium Duchownym (1934-37) oraz sekretarza kwartalnika „Collectanea Theologica" (1935-39). W grudniu 1938 r. mianowany został profesorem nadzw., zaś w r. akad. 1939/40 objął rektorat lwowskiego Seminarium Duchownego. Gdy zniesiono Wydział Teologiczny (28 X 1939), a następnie usunięto kleryków z dotychczasowych pomieszczeń, zorganizował dla nich na nowo studium i internat. Głównie dzięki jego zabiegom i staraniom Seminarium Duchowne przetrwało pierwsze, najtrudniejsze trzy lata wojny, dając Kościołowi polskiemu ok. 60 młodych kapłanów. W czasie okupacji niemieckiej prowadził duszpasterstwo młodzieży akademickiej, miewał dla niej systematyczne wykłady religijne, wskrzesił idee Instytutu Wyższej Kultury Religijnej, wygłaszając cotygodniowe prelekcje dla inteligencji. Brał także czynny udział w życiu konspiracyjnym. Wielość i rozmaitość zajęć, ogrom pracy naukowej, poza tym niełatwe warunki bytowania, nadszarpnęły jego zdrowie, powodując początki gruźlicy.

27 I 1942 r. został aresztowany przez gestapo pod zarzutem nielegalnego prowadzenia kursu teologii, niedozwolonego gromadzenia żywności oraz wrogiej postawy wobec narodu niemieckiego. W więzieniu przy ul. Kazimierzowskiej zachorował na tyfus plamisty, co spowodowało przeniesienie go do szpitala więziennego przy ul. Zamarstynowskiej, skąd 22 IV 1942 r. wraz z współwięźniami został odbity. Po czym pod obcym nazwiskiem schronił się w klasztorze reformatów. Pomimo upadku sił fizycznych nawiązał ponownie kontakt z ruchem podziemnym pisząc wiele religijnych i politycznych referatów, tłumacząc z niemieckiego rozprawy dogmatyczne. Zmarł 26 VI 1944 r. pozostawiając po sobie liczne artykuły naukowe i recenzje, wiele rozpraw teologicznych. Mimo swego niemieckiego pochodzenia przez całe życie był gorącym polskim patriotą.

I.

1. Rec.: J. RYBIŃSKI: Der Mal'akh Jahwe. Paderborn 1930. *Collect. Theol.* R. 12: 1931 s. 419-21.

2. Dlaczego socjalizm musi upaść? *Gaz. Kość.* R. 38: 1931 s. 361-362.

3. Bolszewicki pomysł. *Gaz. Kość.* R 38: 1931 s. 230-231.

4. Tęsknota za szczęściem. *Ruch Teol.* R. 4: 1932 z. s. 19-22.

5. Cardinalis Joannis Turrecrematae doctrina de notis Ecclesiae. *Collect. Theol.* R .14: 1933 s. 250-254.

6. Florilegium de „Uno ex beata Trinitate". *Collect. Theol.* R. 15: 1934 s. 3-23.

7. Rec.: C. FECKES: Das Mysterium der hl. Kirche. Paderborn 1934. *Collect. Theol.* R. 15: 1934 s. 386-388.

8. Rec.: M. GRABMANN: Die Geschichte der katholischen Theologie. Freiburg 1933. *Collect. Theol.* R. 15: 1934 s. 388-390.

9. Doctrina Hosii de notis ecclesiae in luce saeculi XVI considerata Romae 1934 8° s. LXVIII, 188.

10. Nauka Hozjusza o prawdziwym Kościele. *Gaz. Kośc.* R. 41: 1934 s. 468, 478-479, 491.

11. Doctrina Hosii de sacrificio missae cum decreto Tridentio Comparata. Lw. 1935 8° s. 61.

12. Rec.: A. PAWŁOWSKI: Idea Kościoła w ujęciu rosyjskiej teologii i historiozofii. W. 1935. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 106-107.

13. Rec.: A. STOLZ: Glaubensgnade und Glaubenslicht nach Thomas von Aguin. Romae 1933. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 s. 124-127.

14. Rec.: E. SCHELLER: Das Priestertum Christi im Anschluss an den hl. Thomas von Aguin. Paderborn 1934. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 s. 698-700.

15. Doctrina Hosii de Sacrificio Missae cum Decreto Tridentio Comparata. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 s. 281-339.

16. Rec.: A. TYMCZAK: Początek wiary i wolna wola według św. Augustyna. Włocławek 1935. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 322-323.

17. Sakrament Akcji Katolickiej. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 397-399.

18. Kapłaństwo Chrystusowe. Lw. 1936 Tow. Biblioteki Religijnej 8° s. 19. [Odb. z *Gaz. Kośc.*].

19. Chrystus cierpiący. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 105-106, 116-118, 128-129. — Toż w osob. odb. Lw. 1936 Nakł. Tow. Biblioteki Religijnej 8° s. 16. [Odb. z *Gaz. Kośc.*].

20. Kościół a sakrament. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 44-45, 56-57.

21. Teologia zmartwychwstania. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 175-177.

22. Raz jeszcze w sprawie recenzji książki „Boska Nauka Jezusa Chrystusa". *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 334-336.

23. Teologia nabożeństwa ekspiacyjnego. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 283-285.

24. Świętych obcowanie. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 487-490.

25. Per Christum Dominum nostrum. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 140-141, 153-155.

26. Rec.: L. BERNACKI: La doctrine de l'Eglise chez le cardinal Hosius. Paris 1936. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 230-231.

27. Rec.: W. STANISZEWSKI: Kościół jako mistyczne ciało Chrystusa według św. Augustyna. Lubl. 1936. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 218-278.

28. Decretum Tridentium de Communione sub utraque specie. *Collect. Theol.* R. 18: 1937 s. 218-278.

29. Rola kard. Seripandy w trydenckim dekrecie o mszy św. *Collect. Theol.* R. 19: 1938 s. 115-133.

30. Rec.: Der Katholizismus. Leipzig 1937. *Collect. Theol.* R. 19: 1938 s. 266-270.

31. Jedność ofiary krzyża i ołtarza w świetle nauki Soboru Trydenckiego. *Collect. Theol.* R. 19: 1938 s. 397-438.

32. Śp. ks. Bernard Bartmann. *Collect. Theol.* R. 19: 1938 s. 527-529.

33. Rec.: G. SÖHNGEN: Symbol und Wirklichkeit im Kultmysterium. Bonn 1937; TENŻE: Der Wesensbau des Mysteriums. Bonn 1938. *Collect. Theol.* R. 19: 1938 s. 536-541.

34. Wniebowzięcie Bogarodzicy. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 514-516, 532-534, 548-550.

35. Współodkupicielka. Z zagadnień mariologii współczesnej. *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 306-309, 322-324.

36. Katolicyzm Kościoła Chrystusowego. *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 274-276, 293-295.

37. Znaczenie społeczne Eucharystii. *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 354-356, 372-374.

38. Literacka sensacja. *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 438-441.

39. Odkupienie Chrystusowe. *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 195-198.

40. Odkupienie na rozdrożu. *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 114-117.

41. Przyczyna bankructwa „Odkupienia na rozdrożu". *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 146-149.

42. Rec.: E. STAKEMAIER: Der Kampf um Augustinus auf dem Tridentinum. Paderborn 1937. *Collect. Theol.* R. 20: 1939 s. 115-119.

43. Rec.: W. GOOSSENS: De cooperatione immediata Matris Redemptoris ad redemptionem obiectivam. Parisiis 1939. *Collect. Theol.* R. 20: 1939 s. 243-245.

44. Rec. G. THILS: Les notes de l'Eglise dans apologétique depuis la Réforme. Gembloux 1937. *Collect. Theol.* R. 20: 1939 s. 246-248.

II.

RECHOWICZ M.: Frankl Stanisław. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 91-92, tamże literatura. — Ponadto: OLSZEWICZ B.: Lista strat kultury polskiej. W. 1947 s. 64; SZOŁDRSKI Wł.: Martyrologium. duchowieństwa polskiego. *Sacr. Pol. Mill.* T. 11: 1965 s. 88; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium pol. duchow. rzymskokat. pod okupacją hitlerowską w l. 1939-1945. Z. 3. W. 1978 s. 131.

Krzysztof Piętka

Fraś Ludwik (1901-1953), redemptorysta, historyk, pisarz ascetyczny, misjonarz.

Urodził się 16 VIII 1901 r. w Ujściu Solnym k. Bochni; był synem Jana i Marii z d. Plebanek. W 1913 r. zgłosił się do małego seminarium (juwenatu) redemptorystów w Tuchowie. Wybuch I wojny światowej spowodował, że wraz z innymi małoseminarzystami wyjechał do Wiednia. Powrócił dopiero w 1915 r. i kontynuował studia średnie. Po piątej klasie ówczesnego gimnazjum, z obawy przed poborem wojskowym, 2 VIII 1918 r. rozpoczął w Mościskach nowicjat zakonny, który ukończył w Tuchowie 2 VIII 1919 r. składając śluby zakonne; później kontynuował studia średnie. Wojna 1920 r. spowodowała, że wraz z innymi konfratrami 12 sierpnia wstąpił w Krakowie do wojskowej służby sanitarnej. Zwolniony w listopadzie kontynuował naukę w Krakowie, a od lipca 1921 w małym Seminarium w Tuchowie. Egzamin maturalny złożył 19 V 1922 w Krakowie. Przez następnych pięć lat odbywał studia filozoficzno-teologiczne w Seminarium w Tuchowie, ale święcenia kapłańskie otrzymał już 16 VII 1926 r. Od 16 VII 1927 do 26 IX 1928 był pomocnikiem (socjuszem) dyrektora małego Seminarium redemptorystów, a następnie na Uniw. Jagiellońskim studiował historię oraz geografię jako przedmiot dodatkowy. Pod wpływem prof. M. Kukiela zainteresował się historią wojskowości polskiej, co znalazło swój wyraz w głównych jego pracach historycznych, poświęconych bitwom pod Zbarażem, Zborowem i Jasną Górą. Egzamin magisterski złożył w 1931, a już 24 maja 1932, za wyjątkową zgodą Ministerstwa Oświaty, odbył się jego przewód doktorski na podstawie pracy „Obrona Zbaraża w r. 1649". Odtąd aż do wybuchu drugiej wojny światowej uczył w małym Seminarium w Toruniu historii i geografii, imponując swoją wiedzą i barwnym wykładem. Tu zorganizował Straż Honorową M. B. Nieustającej Pomocy. W tym okresie prowadził dalszą kwerendę, zwłaszcza w związku z przygotowywaną pracą o obronie Jasnej Góry, pisał dziełka ascetyczne, artykuły, krótkie życiorysy świętych, streszczenia, w których omawiał rolę księży widzianą oczyma różnych pisarzy. Na zamówienie Wojskowego Instytutu Wydawniczego przygotował „Dzieje twierdzy jasnogórskiej". Rękopis tej pracy wysłany w 1939 r. do Warszawy, podczas wojny zaginął. W czasie wakacji 1939 r. przebywał w Wilnie i tam zaskoczyła go wojna.

W styczniu 1940 r., po otrzymaniu paszportu z Danii, usiłował wyjechać za granicę, ale konsul niemiecki w Kownie przeszkodził w realizacji tego zamiaru. Wobec tego poświęcił się pracy duszpasterskiej w kaplicy klasztornej w Wilnie na Pospieszce, uczył katechizmu w Wierszubiach, głosił rekolekcje m. i. internowanym oficerom polskim w Kalwarii. Od 1941 r. wraz z H. Obiezierską i J. Wysocką zorganizował w klasztorze redemptorystów tajne nauczanie w zakresie gimnazjum, w którym uczestniczyło ok. 60 osób. Czynił to częściowo pod oficjalnym pretekstem nauczania języka niemieckiego. Nieostrożna korespondencja o. Smoroń-

skiego z Tuchowa oraz tajne nauczanie omal nie doprowadziły do aresztowania. W groźnej sytuacji uciekł w lutym 1942 r. na Litwę Kowieńską, gdzie jako robotnik pracował u Kożuchowskich w Kurkliszkach. W czerwcu powrócił jednak i ukrywając się u różnych znajomych od 26 VII 1942 r. pełnił funkcję przełożonego rozproszonej i ukrywającej się wspólnoty wileńskiej. Od 8 VII 1944 r. zamieszkał w klasztorze, ale 16 VII 1945 r. wyjechał do Krakowa, gdzie podjął obowiązki profesora we wznowionym małym Seminarium redemptorystów. Ponieważ znał dobrze język niemiecki 24 I 1946 r. powierzono mu przełożeństwo klasztoru w Bardo Śląskim, w którym przebywali jeszcze Niemcy i niemieccy redemptoryści. Tu był duszpasterzem Polaków przybywających ze wschodu oraz centralnej Polski. Celem podtrzymania wśród nowej ludności kultu Matki Bożej Bardzkiej napisał specjalną broszurę: „Warta Śląska". Ceniono jego takt w stosunku do ludności i duchownych niemieckich, którzy stopniowo opuszczali te tereny. Już jednak 30 XII 1947 r. został mianowany prowincjałem polskiej prowincji redemptorystów. Łącząc stanowczość z dobrocią starał się kierować redemptorystami w trudnym okresie. Mimo obowiązków prowincjała często pracował na misjach parafialnych. Po likwidacji małego Seminarium w 1952 r. zachęcał do prowadzenia akcji powołaniowej. Popierał kult Matki Bożej Nieustającej Pomocy, m. i. w formie nieustannej nowenny. Zmarł w Krakowie 12 IV 1953 r.

I.

1. Bohater w walce o wolność Kościoła. (Z okazji 50 rocznicy prześladowania Kościoła w Prusiech). *Chor. Maryi.* R. 21: 1925 s. 176-182.

2. Jubileusz koronacji Bolesława Chrobrego (1025-1925). *Chor. Maryi.* R. 21: 1925 s. 149-153.

3. Rocznica Hołdu Pruskiego (1525-1925). *Chor. Maryi.* R. 21: 1925 s. 210-215.

4. Św. Katarzyna Sieneńska. *Chor. Maryi.* R. 27: 1931 s. 105-109, 141-146.

5. Obrona Zbaraża w r. 1649. Kr. 1932 J. Gablanowski 8° s. VIII, 72.

6. Bitwa pod Zborowem w roku 1649. *Kwart. Hist.* R. 46: 1932 s. 344-370. — Toż. w osob. odb. Lw. 1932 Ossolineum 8° s. 29.

7. Dzieje fortecy toruńskiej. *Ziemia* [1933].

8. Nowenna do św. Gerarda Majella. Kr. 1933 Nakł. OO. Redemptorystów 16. s. 176. — Toż. Wr. 1949.

9. Obrona Zbaraża według „Ogniem i mieczem" w świetle prawdy historycznej. *Prz. Powsz.* R. 51: 1934 t. 203 s. 85 - 121. — Toż w osob. odb. Kr. 1934 s. 39.

10. Cudowna obrona Jasnej Góry na ambonie. *Homo Dei.* R. 4: 1935 s. 78 - 81.

11. Księża w „Podróży do Indii" Ferdynanda Goetla. *Homo Dei.* R. 4: 1935 s. 365 - 368.

12. Księża w „Rubikonie". *Homo Dei.* R. 4: 1935 s. 243 - 245.

13. Obrona Jasnej Góry w r. 1655. Częstochowa 1935 Nakł. Paulinów 8° s. 240, 12 tablic.

14. Oblężenie Jasnej Góry przez Szwedów w r. 1655. *Prz. Powsz.* R. 52: 1935 t. 207 s. 166 - 184.

15. Gen. Burchardt Müller von der Lünde, dowódca wojsk szwedzkich pod Jasną Górą w 1655 r. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 38 s. 241 - 264. — Toż w osob. odb. Włocławek 1936 s. 26.

16. Straż Honorowa Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Kr. 1936 Nakł. OO. Redemptorystów 16° s. 72.

17. Księża-krzyżowcy. *Homo Dei.* R. 5: 1936 s. 331 - 334.

18. Nauki majowe o obrazie Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Kr. 1936 Nakł. OO. Redemptorystów 16° s. 176.

19. W zakładzie Szarych Ojców. [Fragmenty powieści M. Leszczyńskiej-Mittelstaedrt: „Wielkie niepotrzebne". P. 1929]. *Homo Dei.* R. 5: 1936 s. 239 - 242.

20. Zamek krzyżacki w Toruniu. *Teka Pomorska* [1936] nr 3 - 4.

21. Apostoł młodzieży, ks. Edward Szwejnic. *Chor. Maryi.* R. 33: 1937 s. 205 - 209.

22. Apostoł trędowatych. *Chor. Maryi.* R. 33: 1937 s. 49 - 52.

23. Dobry ojciec. *Chor. Maryi.* R. 33: 1937 s. 367 - 369.

24. Wybrał: Ks. GROZD. *Homo Dei.* R. 6: 1937 s. 42 - 47 [fragmenty powieści J. PARANDOWSKIEGO: „Niebo w płomieniach"].

25. Wybrał: Ksiądz KOLASIŃSKI. *Ho-*

mo Dei. R. 6: 1937 s. 221 - 226 [z powieści L. KRUCZKOWSKIEGO: „Pawie pióra"; wprowadzenie o. L. Frąsia].

26. Wybrał: Księża w „Pamiętnikach Chłopów". *Homo Dei.* R. 6: 1937 s. 324 - 327.

27. Mała apostołka pracy. *Chor. Maryi.* R. 33: 1937 s. 303 - 306.

28. Ojciec Owidiusz [według dzieła o. P. DUCHAUSSOIS: „W płomieniach Cejlonu"]. *Chor. Maryi.* R. 33: 1937 s. 237 - 239.

29. Palacz opium męczennikiem [według powieści: „Żniwo Boże na zamorskich niwach"]. *Chor. Maryi.* R. 33: 1937 s. 265 - 269.

30. Płomień ofiarny. *Chor. Maryi.* R. 33: 1937 s. 164 - 168.

31. Św. Eustachy. *Chor. Maryi.* R. 33: 1937 s. 107 - 111.

32. Św. Franciszek Salezy. *Chor. Maryi.* R. 33: 1937 s. 17 - 20.

33. Święty Hermenegild. *Chor. Maryi.* R. 33: 1937 s. 137 - 139.

34. Św. Karol Boromeusz [według S. Jeleński: „Św. Karol Boromeusz"]. *Chor. Maryi.* R. 33: 1937 s. 334 - 337.

35. Św. Kunegunda. *Chor. Maryi.* R. 33: 1937 s. 68 - 72.

36. Apostołka cyrkowców. *Chor. Maryi.* R. 34: 1938 s. 13 - 17.

37. Bł. Michał Gedrojć. *Chor. Maryi.* R. 34: 1938 s. 138 - 141.

38. Rec.: W. HUNERMANN: Pater Hofbauer der Fähnrich Gottes. Tyrolia-Verlag. 1936. *Homo Dei.* R. 7: 1938 s. 248 - 250.

39. Ks. Augustyn Kordecki. *Aten. Kapł.* R. 24: 1938 t. 41 s. 313 - 336, 417 - 437; t. 42 s. 17 - 38.

40. Wybrał: Księża w „Pamiętnikach bezrobotnych". *Homo Dei.* R. 7: 1938 s. 53 - 56.

41. Rec.: M. KUKIEL: Wojna 1812 roku. T. 1 - 2. Kr. 1937. *Homo Dei.* R. 7: 1938 s. 172 - 174, 359 - 360.

42. Niewidomy dobroczyńca niewidomych. *Chor. Maryi.* R. 34: 1938 s. 371 - 373.

43. Opiekun podrzutków. *Chor. Maryi.* R. 34: 1938 s. 176 - 179.

44. Szkarłatna róża raju Boskiego. *Chor. Maryi.* R. 34: 1938 s. 300 - 302.

45. Św. Emeryk. *Chor. Maryi.* R. 34: 1938 s. 199 - 202.

46. Świątobliwy dyrektor banku. *Chor. Maryi.* R. 34: 1938 s. 53 - 56.

47. Św. Hubert. *Chor. Maryi.* R. 34: 1938 s. 331 - 333.

48. Św. Roch. *Chor. Maryi.* R. 34: 1938 s. 230 - 232.

49. Św. Wacław. *Chor. Maryi.* R. 34: 1938 s. 267 - 270.

50. Ukryty bohater. *Chor. Maryi.* R. 34: 1938 s. 76 - 79.

51. Założycielka Misjonarek Maryi. R. 34: 1938 s. 118 - 120.

52. Wybrał: Zebranie księdza Hanicza. *Homo Dei.* R. 7: 1938 s. 235 - 237. [Fragmenty powieści Cz. Jankowskiego: „Sieć z czerwonej przędzy"].

53. Dobrosz Marceli. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 250.

54. Antoni Wiwulski. *Chor. Maryi.* R. 35: 1939 s. 152 - 154.

55. Edmund Bojanowski. *Chor. Maryi.* R. 35: 1939 s. 85 - 87.

56. Fryderyk Chopin. *Chor. Maryi.* R. 35: 1939 s. 209 - 213.

57. Gazda Piotr Borowy. *Chor. Maryi.* R. 35: 1939 s. 107 - 110.

58. Ks. Bronisław Markiewicz. *Chor. Maryi.* R. 35: 1939 s. 271 - 274.

59. Ks. Skorupka. *Chor. Maryi.* R. 35: 1939 s. 228 - 233.

60. Przybłęda Boży. *Chor. Maryi.* R. 35: 1939 s. 186 - 189.

61. Św. Błażej. *Chor. Maryi.* R. 35: 1939 s. 34 - 36.

62. Święty żebrak. *Chor. Maryi.* R. 35: 1939 s. 8 - 12.

63. Warta Śląska. Wr. 1946 „Postęp" 16° s. 21.

64. Warta, Śląska Częstochowa. *Gość Niedz.* R. 19: 1946 s. 174 - 175.

65. Śląskie miejscowości pątnicze. *Homo Dei.* R. 17: 1948 s. 449 - 452.

II.

GROCHOT J.: Pl. Rev. P. Ludovicus Frąś (1901 - 1953). *Anal. Congr. SSmi Redemptoris.* R. 25: 1953 s. 118 - 121; DE MEULEMEESTER M.: Bibliographie générale des écrivains rédemptoristes. P. 2. Louvain 1935 s. 145; P. 3. Louvain 1939 s. 303; SZOŁDRSKI W.: Redemptoryści w Polsce. Cz. 3. Mps s. 279 - 288. — Arch. Warsz. Prow. Redemptorystów: Kronika Klasztoru w Krakowie. T. 2 passim od s. 231, T. 3 s. 408 i 474; Kronika Klasztoru w Wilnie, passim; Akta personalne nr 68; Kroniki juwenatu w Toruniu. — Archiwum Seminarium i Klasztoru w Tuchowie: Kronika Studentatu, T. 3 - 4, passim.

Ks. Marian Brudzisz CSSR

Fridrich Alojzy (1850-1927), jezuita, historyk kultu Matki Boskiej. Urodził się 20 VI 1850 r. w Nowym Sączu. Do zakonu jezuitów wstąpił 5 IX 1867 r. Nowicjat odbył w Starej Wsi (1867-1869), filozofię studiował

w Śremie (1871-1872) i Starej Wsi (1872-1873), teologię studiował w Krakowie (1875-1877) i tam 29 VII 1977 r. przyjął święcenia kapłańskie. Od 1880 r. współpracował w redakcji „Intencji Apostolstwa Modlitwy", a w l. 1895-1897, 1905-1907 kierował redakcją tego pisma. W czasie długich wędrówek po kraju zebrał wspaniałą kolekcję zdjęć i obrazków z różnych sanktuariów, które wykorzystywał w redagowaniu Intencji oraz w odrębnym czterotomowym dziele o historii cudownych obrazów. Ostatnie lata życia spędził w Nowym Sączu i tam zmarł 20 III 1927 r.

I.

1. Przekł.: L. C. BUSINGER.: Chrystus w Kościele. Zarys historii kościelnej z obrazkami. Einsideln [1886?] Benzinger Brothers 8° s. 292. Jest to tłumaczenie z niemieckiego, uzupełnione dla rodzin polskich i młodzieży.

2. Przekł.: G. DEMARTIAL.: Krótki rys życia św. Alojzego Gonzagi TJ. Na pamiątkę trzechsetnej rocznicy śmierci Anielskiego Młodzieńca. Kr. 1891 Nakł. M. Mycielskiego, Druk. Czasu 16° s. 32. Wyszły dwa odmienne wydania.

3. Nabożeństwo do św. Alojzego Gonzagi TJ rozłożone na sześć niedziel albo na dziewięć dni ku czci Anielskiego Młodzieniaszka. Kr. 1891 Druk. W. L. Anczyca 16° s. VIII, 168.

4. Prawdziwy syn Maryi. Św. Alojzy Gonzaga. Na pamiątkę 300-letniej rocznicy śmierci świętego. Kr. 1891 16° s. 47. Autorstwo niepewne. Przypisywane też bywa J. Badeniemu.

5. Obrazki świętych Pańskich z krótkim ich życiorysem. Cz. 1 Kr. 1893 Druk. W. L. Anczyca 16° s. 199; Cz. 2. Kr. 1893 16° s. 205; Cz. 3. Kr. 1896 16° s. 216 Cz. 4. Kr. 1896 16° s. 220. Pobożne książki dla wiernych każdego stanu t. 54 - 57.

6. Przekł.: F. HATTLER.: Źródło miłosierdzia. Dziewięciodniowe nabożeństwo do Najświętszego Serca Jezusowego tudzież trzydniowe dziękczynne nabożeństwo do tegoż Boskiego Serca. Kr. 1894 Druk. Czasu 16° s. 71. — Toż. Kr. 1900 Druk. A. Koziańskiego 16° s. 72. — Toż. Kr. 1908 Druk. A. Koziańskiego 16° s. 64. — Toż. Kr. 1913 Druk. A. Koziańskiego 16° s. 64. — Toż. Kr. 1922 Druk. Prz. Powsz. 16° s. 64. — Toż. Kr. 1931 Druk. Prz. Powsz. 16° s. 62. — Toż. Kr. 1935 Druk. Prz. Powsz. 16° s. 66. — Toż. Kr. 1939 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 64. — Toż. Kr. 1948 Druk. Krakowska 16° s. 94.

7. Historye cudownych obrazów Najświętszej Maryi Panny w Polsce. T. 1. Kr. 1903 Wyd. Tow. Jez., Druk. W. L. Anczyca 16° s. 390; T. 2. Kr. 1904 Wyd. Tow. Jez. Druk. A. Koziańskiego 16° s. 504, III; T. 3 Kr. 1908 Wyd. Tow. Jez. Druk. A. Koziańskiego 16° s. 439; T. 4. Kr. 1911 Wyd. Tow. Jez. Druk. A. Koziańskiego 16° s. 483, XVI.

8. Księga pamiątkowa Maryańska ku czci pięćdziesięciolecia ogłoszenia dogmatu o Niepokalanym Poczęciu Najśw. Maryi Panny. T. 2 cz. 2. Lw. — W. 1905. Są tam następujące rozdziały napisane przez A. Fridricha: M. B. Ostrobramska [s. 290 - 291], M. B. w Leśnej na Podlasiu [s. 336 - 340], M. B. w Tynnie na Podolu [s. 393 - 395], M. B. w Łopatynie [s. 347 - 349].

9. Śp. O. Józef Łaptaszyński. *Nasze Wiad.* T. 3: 1910/12 s. 80 - 85.

10. Przekł.: J. ZAMA MELLINI: Chrystus do młodzieńca. Kr. 1913 Druk. Czasu 16° s. 212.

11. Marja w pieśni. Kr. 1914 Wyd. Ks. Jez. Druk. E. K. Koziańskich 16° s. 32. Opracowanie anonimowe.

12. Kazania Fridricha ukazały się w zbiorach: Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego. T. 2. Kr. 1898 s. 184 - 193; T. 3. Kr. 1899 s. 421 - 429.

13. Liczne drobne artykuliki, przeważnie anonimowe, umieszczał w *Intencjach Miesięcznych Apostolstwa Modlitwy* [od 1904 *Posłaniec Serca Jezusowego*]. Szczególnie wartościowy cykl o obrazach Najśw. Marii Panny rozpoczął publikować w 1881 r.

14. Rkpsy: Utwory literackie znajdują się w rkpsie ATJKr., sygn. 367, 2475; tamże bogata korespondencja, sygn. 841, 1297, 1389, 1910. — Korespondencja w innych archiwach: 2 listy do B. Czarnika z 1894 - 1895. Rkps Bibl. Ossol., sygn. 6322. — List do L. Mańkowskiego z 1908. Rkps Bibl. Uniw. Jag. sygn. 7662 k. 317.

II.

Nasze Wiad. T. 1: 1904 - 1906 s. 374, 672, t. 3: 1910 - 1912 s. 40, 85, 375; BARTYNOWSKI M.: Stolice Matki Bożej w Koronie i na Litwie. W: *Księga pamiątkowa Maryańska ku czci pięćdziesięciolecia ogłoszenia dogmatu o Niepokalanym Poczęciu NMP.* T. 2. cz. 2. Lw. W. 1905 s. 3 - 9; ZAŁĘSKI S.: Jezuici. T. 5 s. 888, 1167, 1209 - 1210; Fridrich Alojzy. W: *Podr. enc. kośc.* T. 11/12 s. 397; Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1872 - 1972. Kr. 1972 s. 204. — ATJKr.: Catalogus provinciae Galicia-

nae in annum 1868 [...in annum 1918]; Catalogus provinciae Poloniae in annum 1918 [...in annum 1926]; Dokumenty osobiste, sygn. 992 I, 1177.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Frydrychowicz Romuald (1850-1932), pedagog, historyk regionalny. Urodził się 7 II 1850 r. w Tucholi. Rodzicami jego byli Franciszek, poborca podatkowy i tłumacz sądowy, oraz Maria Malinowska, siostra znanego językoznawcy ks. Franciszka Malinowskiego. Po krótkim pobycie w Collegium Marianum w Pelplinie, uczył się w Gimnazjum w Chojnicach, gdzie był stypendystą Towarzystwa Pomocy Naukowej dla młodzieży Prus Zachodnich. Po egzaminie dojrzałości (1871) studiował teologię w Seminarium Duchownym w Pelplinie, następnie od 1875 r. słuchał wykładów z filologii klasycznej we Wrocławiu. Należał tam do Towarzystwa Literacko-Słowiańskiego, które dążąc do pogłębienia wiedzy, prowadziło pracę zakonspirowaną o charakterze patriotycznym. W latach 1876-1880 studiował w Berlinie, gdzie zdał egzamin upoważniający do nauczania w szkolnictwie średnim. Doktorat z filozofii otrzymał w Halle na podstawie rozprawy „Zur Kritik R. Heidensteins" (1880). W trakcie studiów otrzymał w Pelplinie święcenia kapłańskie (28 IV 1878).

Całe późniejsze życie spędził w Pelplinie, gdzie w latach 1880-1930 był nauczycielem w Collegium Marianum, które cieszyło się sławą dobrej pelplińskiej szkoły. Poza zajęciami dydaktycznymi wiele czasu poświęcał pracy naukowej. Nazwano go „historykiem Pelplina", gdyż jego przeszłości poświęcił znaczną część swoich prac. Interesował się także toponomastyką; rejestrował nazwy pól, łąk, gajów, rzek, jezior, które objaśniał w „Pielgrzymie" (1880-1902). Wykorzystał je, opracowując hasła miejscowości pomorskich do Słownika Geograficznego Królestwa Polskiego (Warszawa 1880-1902). Hasła przez niego opracowane zasługują na uznanie, gdyż zawierają nie tylko dane topograficzne, ale i dużo szczegółów dotyczących przeszłości rodzin pomorskich. Wkrótce po odzyskaniu niepodległości w uznaniu zasług otrzymał od prezydenta RP Order Polonia Restituta, który z polecenia ministra wręczył mu 6 XII 1922 r. były jego uczeń, ówczesny wojewoda pomorski Jan Brejski. Z okazji 50-ciolecia kapłaństwa Papież Pius XI mianował go szambelanem honorowym. Zmarł jako emeryt 29 V 1932 r. w Pelplinie.

I.

1. O sobótce, czyli tak zwanych ogniach świętojańskich. Przyczynek do mitologii słowiańskiej. P. 1877 Nakł. Wad. im. ks. F. Bażyńskiego 4° s. 40.

2. Geschichte der Stadt, der Komturei und Starostei Tuchel. Berlin 1879 Selbstverl. des Verf. 8° s. 100.

3. Zur Kritik R. Heidenstein. Inaugural-Dissertation. Halle 1880 8° s. 56.

4. [Nazwy pól, łąk, gajów, rzek, jezior]. *Pielgrzym*. Pelplin 1880 - 1902.

5. Ok. 600 haseł w *Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego*. W. T. 4: 1883 — T. 14: 1897. Do większych haseł należą: Malbork t. 5: 1884 s. 943 - 958; Mirachowo t. 6: 1885 s. 488 - 490; Mokre t. 6: 1885 s. 628 - 630; Nowacerkiew t. 7: 1886 s. 190 - 193; Nowe t. 7: 1886 s. 214 - 221; Nowemiasto t. 7: 1886 s. 229 - 231; Oliwa t. 7: 1886 s. 798 - 803: Prusy Zachodnie t. 9: 1888 s. 96 - 101; Puck t. 9: 1888 s. 267 - 272; Rogóźno t. 9: 1888 s. 681 - 684; Sępólno t. 10: 1889 s. 470 - 472; Starogard t. 11: 1890 s. 248 - 252; Subkowy t. 11: 1890 s. 519 - 521; Świecie t. 11: 1890 s. 655 - 663; Tczew t. 12: 1892 s. 270 - 276; Tuchola t. 12: 1892 s 588 - 594; Wałcz t. 12: 1892 s. 919 - 924; Wąbrzeźno t. 13: 1893 s. 154 - 156; Wejrowo (Wejherowo) t. 13: 1893 s. 193 - 195; Żukowo t. 14: 1897 s. 849 - 850.

6. Die Vorgänge zu Thorn im Jahre 1724. *Ztschr. d. Westpr. Gesch.* Jg 11: 1884 s. 73 - 97.

7. Der Ritterorden von Calatrava in Tymau bei Mewe. *Altpreuss. Monatschrift*. Bd 27: 1890 s. 315 - 320.

8. Żywot św. Wojciecha i niektóre wia-

domości o jego pobycie w dzisiejszej diecezji chełmińskiej na pamiątkę 900-nej rocznicy jego męczeńskiej śmierci. Pelplin 1897 Druk. E. Michałowski 8° s. 48.

9. Przewodnik ilustrowany po Pelplinie i jego kościołach. Toruń [ok. 1896] Druk. S. Buszczyński 16° s. 180. — Toż. Wyd. 2. Nowy ilustrowany przewodnik po Pelplinie. Pelplin 1928 Druk. „Pielgrzyma" 8° s. 164.

10. Die Culmer Weihbischöfe. Ein Beitrag zur Diözesangeschichte. Gdańsk 1905 Druck. H. F. Boenig 16° s. 51.

11. Geschichte der Cistercienserabtei Pelplin und ihre Bau — und Kunstdenkmäler. Nach historische Quellen bearb. von... Düsseldorf 1907 L. Schwann 4° s. XXVI, 683.

12. Die Bilder in den Kreuzgängen der ehemaligen Cistercienserabtei Pelplin. Düsseldorf 1907 8° s. 71.

13. Wo bleiben die letzten Pelpliner Münche nach die Aufhebung des Klosters? Gdańsk 1909 Druck. H. F. Boenig 16° s. 29.

14. Geschichte des Collegium Marianum zu Pelplin. Gdańsk 1911 Druck. H. F. Boenig 8° s. 164. — Toż w języku polskim: Collegium Marianum w Pelplinie. Cz. pierwsza: Od założenia zakładu aż do jego zamienienia na progimnazjum (1836 - 1858). Peplin 1928 8° s. 240.

15. Das Totenbuch des St. Brigitten-Klosters zu Danzig. *Ztschr. d. Westpr. Gesch.* Jg 54: 1912 s. 189 - 222.

16. Westpreussische Sagen. Gesamelt v. d. Schülern d. Collegium Marianum zu Pelplin, 1914 8° s. 47.

17. Chwała Najświętszej Maryi Panny w dyecezyi chełmińskiej. Kościoły i kaplice zbudowane pod wezwaniem Najśw. Maryi Panny. Pelplin 1915 Druk. „Pielgrzyma" 8° s. 118.

18. Podania ludowe na Pomorzu z czasów wojen napoleońskich po większej części zebrane przez uczniów Collegium Marianum w Pelplinie. Wydał... Pelplin 1922 Druk. „Pielgrzyma" 8° s. 79, nlb. 4.

19. Na setną rocznicę zniesienia klasztoru pelplińskiego. *Pielgrzym.* R. 1923 nr 42 - 44.

20. Pelplin. *Ziemia.* R. 8: 1923 nr 12 s. 221 - 224.

21. Na setną rocznicę przeniesienia stolicy biskupiej z Chełmży do Pelplina dnia 3 VIII 1824. Pelplin 1924 Druk. „Pielgrzym" 4° s. 61.

22. Ingres biskupa Rydzyńskiego do katedry chełmżyńskiej 1796 r. *Zap. TN Tor.* T. 6: 1924 nr 7/8 s. 94 - 96.

23. Dzwony kościelne w diecezji chełmińskiej. *Rocz. TN Tor.* R. 32: 1925 s. 185 - 215; R. 33: 1926 s. 337 - 488. — Toż w osob. odb.: Toruń 1927 Druk. S. Buszczyński 8° s. 183.

24. Diecezja Chełmińska. Zarys historyczno-statystyczny. [Praca zbiorowa: CZAPLEWSKI P., FRYDRYCHOWICZ R., GLEMMA T., MAŃKOWSKI A., PANSKE P.]. Pelplin 1928 Nakł. Kurii Biskupiej 8° s. 851, tabl., mapa diec.

25. W setną rocznicę przekroczenia granicy pruskiej przez dywizje generałów Giełguda, Rolanda i Rybińskiego. Przyczynek do powstania listopadowego. Pelplin 1931 16° s. 39, nlb. 2.

II.

CZAPLEWSKI P.: Frydrychowicz Romuald. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 174; LIEDTKE A.: Tradycje naukowe Pelplina. *Stud. Pelp.* 1969 s. 23 - 24; MROSS H.: Romuald Frydrychowicz, ksiądz, pedagog, historyk regionalny. W: *Zasłużeni ludzie Pomorza Nadwiślańskiego z okresu zaboru pruskiego.* Gdańsk 1979 s. 51 - 54; BUKOWSKI A.: Literatura Kaszubów i o Kaszubach. W: *Pojezierze Kaszubskie.* Gdańsk 1979 s. 387 - 388.

Ks. Henryk Mross

Fulman Marian Leon, krypt.: Ks. M. F., (1866-1945), biskup lubelski, autor rozpraw z dogmatyki i liturgiki, popularyzator teologii, redaktor.

Urodził się 27 III 1866 r. w Starym Mieście nad Pilicą jako syn Jana i Teodozji Kroplewskich. Wykształcenie w zakresie szkoły średniej zdobył w Gimnazjum filologicznym w Kaliszu. W 1882 r. wstąpił do Seminarium Duchownego we Włocławku, gdzie odbywał studia filozoficzno-teologiczne. Jeszcze przed ukończeniem seminarium został skierowany na specjalne studia teologiczne w Akademii Duchownej w Petersburgu. Studia te uwieńczył w 1890 r. tytułem magistra teologii. W 1899 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Po ukończeniu studiów został mianowany profesorem w Seminarium Włocławskim, gdzie do r. 1895 wykładał teologię dogmatyczną i liturgię. Jednocześnie był mistrzem ceremonii w katedrze i nauczał religii w Gimnazjum realnym (1890-1892). Swoją patriotyczną postawą naraził się władzom carskim. W styczniu 1895 r. został areszto-

wany i osadzony na Pawiaku w Warszawie. Następnie został skazany na 5 lat zesłania do Niżnego Nowogrodu. Amnestia z 1896 r. pozwoliła mu wrócić do kraju, ale bez możliwości działania na większą skalę. Z konieczności pełnił obowiązki rektora kościoła pobernardyńskiego w Piotrkowie Trybunalskim, proboszcza w Lubieniu, Kowalu i Rozprzy. Wreszcie w 1907 r. udało się bpowi S. Zdzitowieckiemu powierzyć mu parafię św. Zygmunta w Częstochowie. Tu pracował do 1918 r., kiedy to został mianowany przez papieża Benedykta XV biskupem lubelskim (konsekrowany 17 XI 1918 w Warszawie).

W czasie ostatniej wojny został aresztowany przez Niemców (17 XI 1939), wraz ze swoimi współpracownikami, i skazany na śmierć na podstawie fikcyjnego zarzutu przechowywania broni, a następnie „ułaskawiony" i umieszczony w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen. Od 1940 r. przebywał pod nadzorem gestapo w Nowym Sączu. Ostatecznie powrócił do Lublina 9 II 1945 r. Zmarł 18 XII 1945 r. i pochowany został w podziemiach katedry lubelskiej.

W latach 1905-1907 wydawał i redagował „Wiadomości Pasterskie", a później „Kronikę Diecezji Włocławskiej" (1907-1908). Współpracował przy założeniu „Ateneum Kapłańskiego", a we własnej diecezji powołał do życia „Wiadomości Diecezjalne Lubelskie". Jako wielki kanclerz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego współpracował przy organizacji tej uczelni. Uznaniem dla jego zasług był nadany mu doktorat honoris causa.

I.

1. Conopeum. *Prz. Katol.* R. 30: 1892 s. 358 - 360, 388 - 390.

2. Katolicyzm w Anglii. *Prz. Katol.* R. 30: 1892 s. 481 - 483, 497 - 500, 521 - 523, 535 - 536.

3. Papieże (ich następstwo). W: *Enc. kośc.* T. 18 s. 174 - 187.

4. Rec.: J. DALPONTE: Compendium theologiae dogmaticae specialis... Tridenti 1890. *Prz. Katol.* R. 30: 1892 s. 350 - 352.

5. Rec.: P. GASPARRI: Tractatus canonicus de matrimonio. Paris 1891. *Prz. Katol.* R. 30: 1892 s. 303 - 304.

6. Rec.: M. HAUSHERR: Compendium caeremoniarum. Friburgi i. Br. 1891. *Prz. Katol.* R. 30: 1892 s. 672, 687 - 688.

7. Rec.: J. SURZYŃSKI: Cantionale ecclesiasticum. Posnaniae 1892. *Prz. Katol.* R. 30: 1892 s. 767 - 768, 782 - 784, 800, 814 - 816. Wspólnie z L. MOCZYŃSKIM.

8. Jeszcze o kancjonale ks. Surzyńskiego. *Prz. Katol.* R. 31: 1893 s. 48.

9. Kronika kościelna krajowa. Z Włocławka. *Prz. Katol.* R. 31: 1893 s. 686 - 687, 749 - 751.

10. Maj i październik poświęcone czci N. Maryi Panny w publicznych nabożeństwach Kościoła. Oprac... Włocławek 1893 [Druk.:] S. Błędowski 16° s. 47, nlb. 1. — Toż. Wyd. 2 przerob. Włocławek 1894 [Druk.:] S. Błędowski 16° s. 60, nlb. 2.

11. Nierozwiązane pytanie. Rituale sacramentorum. *Prz. Katol.* R. 31: 1893 s. 545 - 552, 641 - 646, 657 - 662, 694 - 696.

12. Rec.: J. AERTNYS: Theologia pastoralis. Tornaci 1892. *Prz. Katol.* R. 31: 1893 s. 511 - 512.

13. Rec.: W. KRYNICKI: O sposobie rozmyślania. W. 1892. *Prz. Katol.* R. 31: 1893 s. 367 - 368, 383 - 384.

14. Rec.: A. NOWOWIEJSKI: Ceremoniał parafialny. T. 1. W. 1893. *Prz. Katol.* R. 31: 1893 s. 320, 334 - 336.

15. Restauracja katedry we Włocławku. *Prz. Katol.* R. 31: 1893 s. 822 - 825.

16. [Riposta na] odpowiedź ks. Surzyńskiego na recenzję kancjonału. *Prz. Katol.* R. 31: 1893 s. 207 - 208.

17. Skarbiec odpustowy czyli Zbiór modlitw odpustowych z odpowiednimi uwagami do codziennego użytku zastosował... W. 1893 Gebethner i Wolff 16° s. nlb. 4, VIII, nlb. 3, 12 - 588, XVII.

18. Wydawnictwa księgarni S. Błędowskiego w Włocławku. *Prz. Katol.* R. 31: 1893 s. 415 - 416.

19. Orate pro invicem — sive preces cleri pro clero. B. m. 1894 s. 15.

20. Rec.: J. J. BERTHIER: L'étude de la Somme théologique de s. Thomas d'Aquin. Fribourg 1893. *Prz. Katol.* R. 33: 1895 s. 815.

21. Rec.: A. BOUDINHON: Étude theologique sur les ordinations anglicanes. Paris 1895. *Prz. Katol.* R. 33: 1895 s. 672.

22. Rec.: Kalendarz katolicki na rok

1896. Petersburg [1895]. *Prz. Katol.* R. 33: 1895 s. 767 - 768.

23. O Najświętszym Sakramencie. Studium liturgiczne. Skreślił... *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 449 - 453, 469 - 472, 483 - 487, 501 - 505, 517 - 521, 534 - 537, 549 - 551, 565 - 567, 583 - 584.

24. Ostatnie zmiany w prawodawstwie liturgicznym. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 693 - 695.

25. Parlament wszechreligii. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 257 - 261.

26. Rec.: K. ANTONIEWICZ: Poezje. T. 1 - 2. Kr. 1895 - 1896. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 287 - 288.

27. Rec.: F. GABRYL: Nieśmiertelność duszy ludzkiej w świetle rozumu i nowoczesnej nauki. Kr. 1895. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 318 - 319.

28. Rec.: J. GURY: Compendium theologiae moralis. Ed. 12. Prati 1894. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 320.

29. Rec.: J. HOLLWECK: Le Siège Apostolique et Rome. Mayence 1895. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 336.

30. Rec.: G. LOTH: Vie, gloires et merveilles de saint Antoine de Padoue. Vol. 1 Paris 1895. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 319 - 320.

31. Rec.: J. S. PELCZAR: Zarys dziejów kaznodziejstwa w Kościele katolickim. Cz. 1. Kr. 1896. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 480.

32. Rec.: Un prédicateur populaire dans d'Italie de la Renaissance. Saint Bernardin de Sienne. Paris 1896. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 495 - 496.

33. Rec.: S. ZAŁĘSKI: Triduum dla kapłanów. W. 1895. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 79 - 80.

34. Rec.: Złota książeczka. Dobre przygotowanie do pierwszej Komunii św. W. 1896. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 64.

35. Rytuał rzymski a piotrkowski. Studium prawno-liturgiczne. Skreślił... Kr. 1896 G. Gebethner i Sp. 8° s. nlb. 2, 198.

36. Statystyka w diecezji kujawsko-kaliskiej. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 155 - 156.

37. [Śpiew i muzyka kościelna w Niżnim Nowogrodzie]. *Śpiew Kośc.* R. [1:] 1896 s. 47 - 48.

38. Z dziedziny teologii. Sedes Sapientiae. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 223 - 224, 240.

39. Ze sprawy zjednoczenia z Kościołem w Anglii. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 s. 17 - 21, 33 - 39.

40. Jubileusz kapłański J. E. Biskupa A. K. Bereśniewicza, Najdost. Pasterza diecezji kujawsko-kaliskiej. *Prz. Katol.* R. 35: 1897 s. 593 - 597.

41. Nowy kościół w Milejowie. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 456 - 457.

42. Przygotowanie na śmierć. W: *Enc. kośc.* T. 22 s. 255 - 265.

43. Rytuał rzymski a piotrkowski. *Śpiew Kośc.* R. 3: 1898 s. 200 - 203, 217 - 220.

44. W sprawie rytuału rzymskiego a piotrkowskiego. *Prz. Katol.* R. 36: 1898 s. 341 - 343, 359 - 361.

45. O nabożeństwie październikowym do Najświętszej Maryi Panny. *Homiletyka.* [R. 1:] 1898/9 t. 1 s. 398 - 402.

46. O prawdomówności i wierności Bożej. *Homiletyka.* [R. 1:] 1898/9 t. 1 s. 579 - 585.

47. O zachowaniu się na pogrzebie. *Homiletyka.* [R. 1:] 1898/9 t. 1 s. 599 - 606.

48. Tłum.: MELCHER A.: Nauki katechetyczne. *Homiletyka.* [R. 1:] 1898/9 t. 2 s. 35 - 47, 141 - 161, 263 - 285, 385 - 400, 450 - 458, 601 - 609; R. 2: 1899/1900 t. 3 s. 188 - 196, 544 - 570, 629 - 637; t. 4 s. 94 - 101, 135 - 151, 410 - 428; R. 3: 1900 t. 5 s. 257 - 268, 761 - 776, 914 - 930; R. 4: 1901 t. 6 s. 189 - 201, 252 - 274, 498 - 520; t. 7 s. 362 - 377, 501 - 515; R. 5: 1902 t. 8 s. 154 - 163, 261 - 281, 355 - 371; R. 9 s. 288 - 297, 326 - 341; R. 6: 1903 t. 10 s. 305 - 334; R. 7: 1904 t. 12 s. 202 - 216, 255 - 275, 351 - 382, 478 - 499, 572 - 600; t. 13 s. 25 - 45, 141 - 154; R. 9: 1906 t. 17 s. 111 - 125, 173 - 183, 264 - 276, 381 - 386.

49. Ratysbona. W: *Enc. kośc.* T. 23 s. 56 - 63.

50. Rauscher Józef Otmar. *Enc. kośc.* T. 23 s. 65 - 66.

51. Rawenna. W: *Enc. kośc.* T. 23 s. 67 - 71.

52. Wyd.: Święci Pańscy, czyli dzieje Kościoła katolickiego w żywotach świętych. [Seria wyd.]. T. 1 - 5. W. 1899 - 1900 Gebethner i Wolff 16°.

53. Kazanie na konsekrację kościoła. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 242 - 249.

54. Kazanie na uroczystość św. Franciszka Serafickiego. *Homiletyka.* R. 7: 1904 t. 13 s. 198 - 205.

55. Conopeum wobec sumienia. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 328 - 329.

56. Czy udzielać dzieciom niebezpiecznie chorym ostatnich sakramentów? *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 655 - 658.

57. Czytelnictwo religijne. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 517 - 520.

58. Dzwonienie kościelne. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 260 - 262.

59. Innowierca świadkiem przy ślubie małżeństwa. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 266.

60. Jak rozbudzać pożądanie sakramentów św. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 89 - 111.

61. Kapłan i dziatwa w wieku przedszkolnym. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 16 - 34.

62. Kapłan, książka i pióro. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 357 - 383.

63. Katolicka organizacja dobroczynna

w Niemczech. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 795 - 796.

64. Małżeństwa powtórne wdów, po zabitych na wojnie. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 256 - 260.

65. Msze całunowe. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 323 - 325.

66. Nasza praca społeczna na dobie. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 389 - 395.

67. Objaśnienie nowej ustawy stypendialnej. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 133 - 139.

68. O pieśni religijnej polskiej. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 395 - 399.

69. Obowiązek moralny przestrzegania postanowień liturgicznych. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 325 - 328.

70. Parafialny dom ludowy. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 578 - 582.

71. Pierwszy piątek miesiąca. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 652 - 655.

72. Położnictwo na wsi. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 520 - 522.

73. Praktyczne uwagi o poście wielkim. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 122 - 124.

74. Prywatne wystawienie Najśw. Sakramentu. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 406 - 410.

75. Rec.: J. BADENI: Św. Stanisław Kostka. Wyd. 3. Kr. 1900. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 69 - 70.

76. Rec.: R. CIESZKOWSKI: Jak uchronić się od grzyba. W. 1904. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 69.

77. Rec.: [COZEL F.] F. C.: Spowiedź. W. 1903. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 68 - 69.

78. Rec.: S. GRUCHALSKI: Ostatnie chwile Kordeckiego. Kr. 1904. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 151.

79. Rec.: F. HATTLER: Perły do korony niebieskiej, zawarte w przykazaniu miłości bliźniego. W. 1903. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 284 - 285.

80. Rec.: F. HATTLER: Sercem za serce. W. 1903. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 284.

81. Rec.: I. LAURENTIUS: Institutiones iuris ecclesiastici... Friburgi Br. 1903. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 224.

82. Rec.: L. LIPKE: Nowe kierunki społeczne i ideały przyszłości. Kr. 1904. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 65 - 66.

83. Rec.: B. MARYAŃSKI: W hołdzie dla Maryi. W. 1904. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 66 - 67.

84. Rec.: Młody do młodych. W. 1905. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 150 - 151.

85. Rec.: Objawienie się i cuda w Lurd [!] Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej. Kr. 1904. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 283.

86. Rec.: RAFAŁ, OFMCap.: Kochajmy Maryję. Wyd. 2. W. 1905. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 612.

87. Rec.: A. SYSKI: Cudowny obraz Matki Boskiej Smardzewskiej. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 221 - 222.

88. Rec.: F. VEUILLOT: Apostolstwo społeczne. W. 1905. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 610 - 612.

89. Red.: *Wiadomości Pasterskie.* T. 1: 1905 — T. 3: 1907.

90. W sprawie duchownej naszych wychodźców. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 316 - 323.

91. W sprawie organistów. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 710 - 714. — Toż. *Śpiew Kośc.* R. 11: 1906 s. 1 - 3.

92. Wątpliwości z powodu nowej ustawy stypendialnej. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 262 - 264.

93. Zacząć wybory od Boga. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 714 - 715.

94. Żydzi przy obrzędach kościelnych. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 591 - 593.

95. Żywy różaniec. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 586 - 589.

96. Biblioteki i czytelnie parafialne. *Wiad. Past.* T. 2: 1906 s. 545 - 550.

97. Częsta komunia. *Wiad. Past.* T. 2: 1906 s. 677 - 680.

98. Czy biskup może nakazać mszę na jaką intencję? *Wiad. Past.* T. 2: 1906 s. 680.

99. Kółka rolnicze. *Wiad. Past.* T. 2: 1906 s. 286 - 289.

100. Nasze partie polityczne. *Wiad. Past.* T. 2: 1906 s. 164 - 170.

101. Nasze posty. *Wiad. Past.* T. 2: 1906 s 228 - 231.

102. Nawiedzanie chorych. *Wiad. Past.* T. 2: 1906 s. 170 - 175.

103. Spójnia kapłańska. *Wiad. Past.* T. 2: 1906 s. 11 - 25

104. Stowarzyszenie robotników rolnych. *Wiad. Past.* T. 2: 1906 s. 729 - 735.

105. Towarzystwo Polskiej Macierzy Szkolnej. *Wiad. Past.* T. 2: 1906 s 481 - 491.

106. Wielkomiejskie i fabryczne parafie. *Wiad. Past.* T. 2: 1906 s. 73 - 89.

107. Zebrania księże. *Wiad. Past.* T. 2: 1906 s. 205 - 211.

108. Zjazdy księże. *Wiad. Past.* T. 2: 1906 s. 41 - 44.

109. Red.: *Kronika Diecezji Kujawsko-Kaliskiej.* R. 1: 1907 - R. 2: 1908.

110. Szakale, czy ludzie? *Wiad. Past.* T. 3: 1907 s. 124 - 126.

111. Towarzystwo św. Wincentego z Pauli. *Wiad. Past.* T. 3: 1907 s. 23 - 35.

112. Zakładajmy biblioteki parafialne! *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 1: 1907 s. 20 - 26, 95 - 102.

113. Piśmiennictwo. *Przew. Społ.* Włocławek. R. 1: 1908 s. 148.

114. Rec.: S. ŁUCZYCKA: Sercem w Kościele przez rok cały. T. 1 - 2. Włocławek 1907. *Prz. Katol.* R. 46: 1908 s. 143 - 144.

115. Rec.: W. SCLAVUS: Thalitha kumi. W. 1907. *Prz. Katol.* R. 46: 1908 s. 127 - 128.

116. Rec.: T. STARK: O przyczynach występków i sposobie ich zwalczania. P. 1908. *Homiletyka.* R. 11: 1908 t. 21 s. 79 - 80.

117. Tłum.: F. MEFFERT: Dzieje anarchizmu. *Przew. Społ.* R. 1: 1908 s. 82 - 84, 99 - 102, 116 - 118, 152 - 154, 190 - 192.

118. Postanowienia Stolicy św. w r. 1908. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 58 - 62, 146 - 149, 240 - 241.

119. [Listy pasterskie, dekrety i inne pisma urzędowe]. *Wiad. Diec. Lubel.* R. 1: 1918 — R. 22; 1945.

120. Uniwersytet Katolicki w Lublinie. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 15: 1921 s. 276.

121. Wezwanie do zbierania ofiar na odbudowę kościoła św. Krzyża przy Uniwersytecie w Lublinie. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 15: 1921 s. 277 - 279.

122. Rkps: Leon XIII a różaniec.

II.

GOLIŃSKI Z.: Fulman Marian Leon. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 181 - 183, tamże literatura. — Ponadto: [CHEŁMICKI Z.]: Fulman Marian. W: *Podr. enc. kośc.* T. 11/12 s. 421; KNEBLEWSKI W.: Z życia J. E. biskupa Mariana Fulmana. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 12: 1918 s. 309 - 317; KRUSZYŃSKI J.: Śp. ks. biskup Marian Leon Fulman. *Ład Boży.* R. 2: 1946 nr 3 s. 2 - 3.

Ks. Kazimierz Rulka

Gadowski Walenty (1861-1956), teoretyk katechetyki, współtwórca psychologicznej metody w nauczanie religii, redaktor.

Urodził się 8 XII 1861 r. w Wiśniczu Nowym k. Bochni. Seminarium Duchowne ukończył w Tarnowie i tam 10 VII 1884 r. przyjął święcenia kapłańskie. Studia pedagogiczne odbył na Uniw. w Lipsku. W l. 1884-1891 nauczał religii w szkołach powszechnych w Pilźnie, Nowym Sączu i Tarnowie. Od 1891 do 1924 r. był katechetą w Seminarium Nauczycielskim Męskim w Tarnowie, najpierw jako zastępca, a następnie (od 1893) jako stały nauczyciel i wychowawca. W 1891 r. założył internat dla seminarzystów i kierował nim do 1898 r. Jako emeryt od 1924 r. uczył przedmiotów pedagogicznych w prywatnym Seminarium Żeńskim SS. Urszulanek w Tarnowie. Od 1926 do 1929 r. nauczał religii i pedagogiki w prywatnym Seminarium Nauczycielskim Żeńskim w Bochni, gdzie zamieszkał jako emeryt do końca swego życia. Do 1924 r. był ponadto wychowawcą i profesorem katechetyki w Seminarium Duchownym w Tarnowie.

W katechetyce reprezentował kierunek wychowawczy, podkreślał przeżyciową i wychowawczą stronę nauki religii. Za podstawę wychowania religijnego uważał obecność czynników nadprzyrodzonych w pracy dydaktycznej i wychowawczej po stronie wychowawcy i wychowanka. Dążył do syntezy pedagogiki tradycyjnej katolickiej z wartościami pedagogiki współczesnej. Wielką rolę w wychowaniu przypisywał przeżyciom sportowym i artystycznym. Założył i redagował „Dwutygodnik Katechetyczny i Duszpasterski" (1897-1910); brał czynny udział w licznych organizacjach, zjazdach i kursach katechetycznych. Dzięki licznym podręcznikom do nauczania religii znany był nie tylko w kraju, ale i zagranicą, głównie w Niemczech. Zmarł 14 V 1956 r. w Bochni.

I.

1. Wychowanie młodzieży i herbacjanizm. Z okazji dzieła M. Baranowskiego „Pedagogika i dydaktyka". *Prz. Powsz.* R. 4: 1887 t. 16 s. 347 - 361. — Toż w osob. odb. Kr. 1887 8° s. 15.

2. Kilka słów o genezie pedagogii. *Prz. Powsz.* R. 6: 1889 t. 21 s. 305 - 324; t. 22 s. 62 - 78, 177 - 194, 375 - 390. — Toż w osob. odb. pt. Z historii pedagogiki. Czasy od początku chrześcijaństwa do końca średniowiecza. Zesz. 1. Kr. 1889 8° s. 82.

3. Hosanna. Książeczka do modlitwy dla dziatek katolickich. Dla chłopców. Kr. 1890 Druk. W. L. Anczyca 16° s. VIII, 10 - 286. — Toż. Dla dziewcząt. Kr. 1890 Druk. W. L. Anczyca 16° s. VIII, 10 - 284. — Toż. Dla dziewcząt. Wyd. 2. Kr. 1891 Druk. W. L. Anczyca 16° s. VII, 9 - 366.

4. Pedagogia w drugiej połowie średniowiecza. *Prz. Powsz.* R. 7: 1890 t. 26 s. 313 - 328; t. 27 s. 94 - 114, 223 - 242, 387 - 397; t. 28 s. 42 - 68. — Toż w osob. odb. pt.: Z historii pedagogii (czasy od początków chrześcijaństwa do końca średniowiecza). Zesz. 2 - 3. Kr. 1890 Nakł. Autora 8° s. 97, 82.

5. Rec.: F. SCHÖBERL: Lehrbuch der katholischen Katechetik. Kempten 1890. *Prz. Powsz.* R. 7: 1890 t. 28 s. 125 - 133.

6. Rec.: F. LEŚNIAK: Moralna, czyli nauka obyczajowości chrześcijańskiej. Tarnów 1890. *Prz. Powsz.* R. 7: 1890 t. 28 s. 255 - 256.

7. Kilka słów o toku myślenia w zastosowaniu do nauczania elementarnego. *Prz. Powsz.* R. 8: 1891 t. 32 s. 389 - 395. — Toż w osob. odb. Kr. 1891 8° s. 7.

8. Uwagi nad odpowiedzią dra Seredyńskiego. B. m. r. [Tarnów 1891] 8° s. 7.

9. Rec.: A. KÖNIG: Handbuch für dem katholischen Religionsunterricht. Freiburg 1890. *Prz. Powsz.* R. 8: 1891 t. 31 s. 114 - 115.

10. Rec.: A. G. LINDNER: Ogólne zasady nauki wychowania dla użytku seminariów nauczycielskich polskich. Wiedeń 1882. *Prz. Powsz.* R. 8: 1891 t. 31 s. 257 - 262.

11. Rec.: A. G. LINDNER: Zasady logiki i dydaktyki ogólnej. Wiedeń 1882. *Prz. Powsz.* R. 8: 1891 t. 32 s. 411 - 415.

12. O reformie nauki religii w naszych gimnazjach. *Prz. Powsz.* R. 9: 1892 t. 33 s. 297 - 304. — Toż w osob. odb. Kr. 1892 8° s. 8.

13. Red.: *Dwutygodnik Katechetyczny i Duszpasterski.* R. 1: 1897 — R. 14: 1910.

14. Zarys historii Kościoła katolickiego dla szkół średnich i seminariów nauczycielskich. Kr. 1904 Druk. Uniw. Jagiell. 8° s. 227. — Toż. Wyd. 2 powiększ. Kr. [1907] Nakł. Autora, Druk. Czasu 8° s. 275. — Toż. Wyd. 3. Tarnów [ok. 1910] Druk. Z. Jeleń 8° s. 279. — Toż. Wyd. 5. Lw. 1922 Tow. Naucz. Szkół Wyższych 8° s. 312. — Toż. Wyd. 6. Lw.-W. 1927 Książnica Atlas 8° s. 124. Cz. 2.

15. Upominek duchowny. Kr. 1905 Nakł. Dwutyg. Katech. 16° s. 32. — Toż. Tarnów [ok. 1909] 16° s. 32. — Toż. Tarnów 1926 16° s. 26.

16. Ilustrowany katechizm średni dla katolików. Kr. 1906 Druk. Uniw. Jagiell. 8° s. 496, ilustr., tabl. 5. — Toż. Wyd. 2. Tarnów 1912 Nakł. Autora, Druk. Czasu w Krakowie 8° s. 522.

17. Uzup.: LIKOWSKI E.: Ilustrowany krótki katechizm rzymsko-katolicki. Tarnów 1906 Druk. Czasu w Krakowie 16° s. 249, ilustr. — Toż. Tarnów [ok. 1913] Druk. Jeleń 16° s. 253, ilustr.

18. Dzieje biblijne w skróceniu dla dzieci katolickich opowiedział... Tarnów [1907] Nakł. Autora, Druk. Czasu 8° s. 215. — Toż. Tarnów [1911] Nakł. Autora, Druk. Czasu 8° s. 239. — Toż. W dodatku: Katechizm ogólny i modlitwy pamięciowe. Tarnów [1913] Nakł. Autora, Druk. Czasu 8° s. 475. — Toż. Wyd. 4. Tarnów 1917 Nakł. Autora, Druk. J. Pisza 16° s. 222. — Toż. Wyd. 8 powiększ. Lw. 1930 Książnica Atlas 8° s. 206, ilustr., — Toż. Wyd. 9. Lw. 1938 Książnica Atlas 16° s. 174.

19. Eine Katechismusprobe. *Christlich-Pedagogische Blätter.* Wien 1907 nr 11.

20. Obowiązkowe nabożeństwa szkolne. Tarnów 1911 Druk. Pisza 8° s. 178, nlb. 2. Odb. z *Dwutyg. Katech.* — Toż. Tarnów [1913] Druk. J. Pisza 8° s. 179.

21. Biblijne katechezy elementarne dla dziatwy I i II roku nauki w szkołach wiejskich. Wyd. 2. Tarnów 1912 Druk. Głosu Narodu 16° s. 254. — Toż. Wyd. 3. Tarnów 1920 16° s. 268.

22. Katechizm katolicki dla dzieci i Dzieje biblijne. Tarnów 1912 Nakł. Autora 16° s. 208.

23. Dobry Pasterz dziatwy, czyli naśladowanie Jezusa Chrystusa. Książeczka modlitewna dla szkół ludowych i dla ludu. Tarnów 1912 Nakł. Autora, Druk. Z. Jelenia 16° s. 384. — Toż. Tarnów 1921 Nakł. Autora, Druk. Pisza 16° s. 199, V.

24. Katechismus für Kinder. Wien 1913 Druk. Hirsch 16° s. XIII, 525.

25. Ilustrowany mały katechizm elementarny katolicki. Tarnów 1915 Nakł. Stow. Bibl. Chrześc. 16° s. 524. — Toż. Tarnów 1917 Druk. J. Pisza 16° s. 385. — Toż. Lw. [ok. 1919] Druk. Bednarskiego 16° s. 215. — Toż. Wyd. 5 popr. Kielce 1928 Druk. „Jedność" 16° s. 176. — Toż. Wyd. 6. Miejsce Piastowe [ok. 1930] Tow. św. Michała Arch. 8° s. 207.

26. W sprawie pojmowania dziejów Kościoła. Odpowiedź prof. Sławomirskiemu. *Mies. Katech. Wychow.* R. 4: 1914/1915 s. 526 - 532.

27. Nowy katechizm elementarny. *Mies. Katech. Wychow.* R. 5: 1916 s. 220 - 230.

28. Szkice katechez dla 3 i 4 roku nauki w szkołach ludowych na podstawie Elementarnego katechizmu katolickiego i Dziejów biblijnych. Tarnów 1916 Stow. Bibl. Chrześc. 16° s. 289, III. — Toż. Wyd. 2. 1930.

29. Wyciąg z rzymsko-katolickiego Katechizmu elementarnego. Dalszy ciąg Dziejów biblijnych. Tarnów 1916 Druk. J. Pisza 16° s. 237. — Toż. Tarnów 1922 Stow. Bibl. Chrześc. 16° s. 96. — Toż. Wyd. 6. Bochnia 1935 Nakł. Autora 16° s. 140. — Toż. Wyd. 8. Bochnia 1938 16° s. 140.

30. Ilustrowany większy elementarny katechizm katolicki. Wyd. 2. Tarnów 1917 Druk. J. Pisza 16° s. 505, ilustr. — Toż. Wyd. 3 popraw. Lw.-W. 1921 Nakł. Autora, Książnica Atlas 16° s. 336, ilustr. — Toż. Wyd. 4. Lw.-Ww. 1922 16° s. 322. — Toż. Miejsce Piastowe 1939 16° s. 222.

31. Mała biblijka zawierająca całą naukę religii dla dzieci pierwszej i drugiej klasy ludowej. Tarnów 1917 Druk. J. Pisza 16° s. 101. — Toż. Lw. 1929 Książnica Atlas 16° s. 110. — Toż. Wyd. 7. Lw. 1938 Książnica Atlas 16° s. 99. — Toż. Wyd. 8. Miejsce Piastowe 1946 16° s. 96.

32. Dodatek katechizmowy do Większego Katechizmu elementarnego dla dorosłych i młodzieży. Tarnów 1918 Stow. Bibl. Chrześc. 8° s. 79.

33. Co sądzić o szkole wyznaniowej? Tarnów 1919 Druk. J. Pisza 8° s. 20.

34. Nauki katechizmowe. Przygotowa-

nie do pierwszej Komunii św. Kr. 1919 16° s. 22. Odb. z *Głosu Euchar.*

35. Reforma szkoły ludowej. *Lud. Katol.* [Tarnów]. R. 1920 nr 9.

36. Rec.: S. KOT: Historia wychowania. *Przyjaciel Szkoły.* R. 1925 nr 15 - 16.

37. Podręcznik psychologii wychowawczej dla seminariów nauczycielskich i wychowawców. Tarnów 1926 Druk. J. Pisza 8° s. 235.

38. Krótka historia Kościoła katolickiego dla siódmej klasy powszechnej. Wyd. 2 powiększ. Tarnów 1927 Druk. J. Pisza 8° s. 56.

39. Katechizm jako ośrodek koncentracji. W: *Księga pamiątkowa kursu katechetycznego w Krakowie.* Kr. 1929 s. 112 - 128.

40. Lekcja katechizmu w szkole powszechnej. W: *Księga pamiątkowa kursu katechetycznego w Krakowie.* Kr. 1929 s. 169 - 186.

41. Nauka Kościoła. Wybór orzeczeń dogmatycznych Kościoła katolickiego i jego praw kanonicznych. Środek pomocniczy przy nauczaniu religii w szkołach. Miejsce Piastowe 1930 Tow. św. Michała Arch. 16° s. 106.

42. Egzorty dla szkół powszechnych. Lw. 1932 8° s. 206. Biblioteka Religijna.

43. Kazania o wychowaniu chrześcijańskim. Seria I. Kielce 1932 Druk. Jedność 8° s. 79.

44. Homiletyczne wyzyskanie encykliki o chrześcijańskim wychowaniu młodzieży. W: *Współczesne problemy życia kościelnego na ambonie.* Zbiór referatów. P. 1932 s. 47 - 74.

45. Kazania o wychowaniu. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 40 - 59.

46. O rekolekcjach dla szkół powszechnych. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 119 - 123.

47. Droga krzyżowa dla kapłanów. Miejsce Piastowe 1933 Tow. św. Michała Arch. 16° s. 23.

48. Reforma szkolnej nauki religii. *Prz. Katol.* R. 72: 1934 s. 431 - 432.

49. Pomoce szkolne przy nauczaniu religii. *Mies. Katech.* R. 24: 1935 s. 182 - 184.

50. Apologetyczny katechizm katolicki. Miejsce Piastowe 1939 Tow. św. Michała Arch. 8° s. nlb. 4, 484, nlb. 4.

51. W sprawie reformy katechizmu dla dzieci. *Prz. Katech.* R. 31: 1948 s. 191 - 195.

52. Przewodnik po Pieninach z mapką i ścieżek. Kr. b. r. 16° s. 40, nlb. 5.

II.

DAJCZAK J.: Ksiądz Walenty Gadowski jako pedagog. *Homo Dei.* R. 1951 s. 617 - 620; TENŻE: Katechetyka. W. 1956; TENŻE: Ruch katechetyczny w Polsce w bieżącym stuleciu. *Katecheta.* R. 1958 nr 1; BEDNARCZYK P.: Ks. W. Gadowski w walce o lepszą metodę nauczania religijnego. *Katecheta.* R. 1958 nr 2 - 3; PORĘBA P.: Naukowe podstawy pedagogiki ks. W. Gadowskiego. *Stud. Warm.* T. 1: 1964 s. 409 - 467; TENŻE: Kształcenie katechetów w pedagogice ks. W. Gadowskiego. *Katecheta.* R. 1964 nr 2; TENŻE: Ks. W. Gadowski — wychowawca dzieci i młodzieży. *Stud. Warm.* T. 3: 1966 s. 365 - 422; TENŻE: Działalność ks. W. Gadowskiego na polu wychowania. *Stud. Warm.* T. 4: 1967 s. 477 - 525; TENŻE: Działalność wychowawcza i poglądy pedagogiczne ks. Walentego Gadowskiego. Lubl. 1966. Maszynopis w Bibl. KUL.

Ks. Piotr Poręba

Gajda (Gayda, Gaida) Robert (1890-1952), muzykolog.

Urodził się 28 V 1890 r. w Lipinach Śl. Po ukończeniu miejscowej szkoły elementarnej, rozpoczął w 1902 r. naukę w Gimnazjum werbistów w Nysie. Święcenia kapłańskie przyjął 12 VII 1911 r. w Pradze. Jako wikary pracował w Asch, Ludwikowicach Kłodzkich, Starym Wilamowie, w parafii św. Jadwigi w Chorzowie i Lublińcu. W latach 1926-1931 był katechetą w Gimnazjum Matematyczno-Przyrodniczym w Katowicach. Celem pogłębienia studiów z zakresu muzyki kościelnej, przebywał w Rzymie i St. Gallen. W 1931 r. został proboszczem w Wełnowcu, pełniąc równocześnie funkcję diecezjalnego duszpasterza organistów. Należał do Komisji Muzyki Kościelnej i był prezesem Związku Polskich Chórów Kościelnych. W 1946 r. objął lokalię w Borowej Wsi, gdzie duszpasterzował do końca życia. Zmarł 20 IV 1952 r. w Knurowie. Pozostawił liczne prace z zakresu muzykologii w rękopisie.

I.

1. Oratorium. *Gość Niedz.* R. 3: 1925 nr 13 s. 6 - 7.

2. Pierwsze Oratorium Polskie na Śląsku. *Gość Niedz.* R. 3: 1925 nr 12 s. 6 - 7.

3. Nauka harmonii. Podręcznik dla

szkół organistowskich. Katowice 1931 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 8° s. 215.

4. Offertorium do mszy św. Św. Jacka. Katowice 1933 Wyd. Księg. i Druk. Kat.

5. Mały podręcznik do nauki śpiewu gregoriańskiego. Katowice 1934 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 16° s. 121. — Toż. Wyd. 2. Katowice 1938 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 16° s. 124.

6. Organy, ich historia, budowa i pielęgnacja. Katowice 1936 Wyd. Księg. i Druk. Kat. 8° s. 124.

7. „Tantum ergo Sacramentum". Op. 42. Katowice 1939 Wyd. Księg. i Druk. Kat.

8. Estetyka muzyki kościelnej i kompozycja chórowa. Rkps w Arch. Diec. w Katowicach.

9. Chorały i inne kompozycje muzyczne. Rkps w Arch. Diec. w Katowicach.

II.

Rocznik diecezji śląskiej. Katowice 1924-1948; GAWOR J.: Zgon kapłana kompozytora. *Nasza Droga*. R. 26: 1952 nr 6 s. 87; Ks. G.: Śp. Ks. Robert Gajda. *Gość Niedz.* R. 24: 1952 nr 24 s. 139; MIZGALSKI G.: Podręczna encyklopedia muzyki kościelnej. P. 1959 s. 163; MIERZWA I.: Działalność wydawnicza diecezji katowickiej w pierwszym pięćdziesięcioleciu jej istnienia. *Nasza Przeszł.* T. 44: 1975 s. 127; PLUTA J.: Wkład duchowieństwa pochodzącego ze Śląska Górnego i Cieszyńskiego w nauki teologiczne. *Śl. Stud. Hist.-Teol.* T. 8: 1975 s. 245. — Arch. Diec. Katow.: Akta personalne, sygn. PG 2.

Ks. Józef Mandziuk

Galant Wojciech (1853-1930), popularyzator teologii.

Urodził się jako syn rolnika Michała 17 V 1853 r. w Strachocinie. Do Gimnazjum uczęszczał w Przemyślu i po egzaminie dojrzałości wstąpił do Seminarium Duchownego. Święcenia kapłańskie przyjął 12 VI 1876 r. W tymże roku został wikariuszem w parafii Kańczuga, a po kilku miesiącach został przeniesiony na takie samo stanowisko do katedry w Przemyślu. Stąd po kilku dalszych miesiącach został wysłany na studia do Wiednia, ale przed ukończeniem ich został odwołany w 1878 r. i powierzono mu wykłady z Pisma św. Starego Testamentu w miejscowym Instytucie Teologicznym. Po złożeniu egzaminu kwalifikacyjnego został mianowany profesorem tego przedmiotu. W 1887 r. wyjechał na kilka miesięcy do Rzymu, gdzie uzyskał stopień doktora teologii. Ze względu na skromne uposażenie podjął naukę jako zastępca prefekta w Gimnazjum przemyskim, w którym uczył także języków klasycznych. W konsystorzu biskupim wypełniał obowiązki referenta, w sądzie zaś do spraw małżeńskich — sędziego. Cechowała go skromność i ogromna pracowitość, dzięki czemu pozostawił po sobie znaczną spuściznę pisarską głównie o charakterze dewocyjnym, popularno-naukowym o szerokim wachlarzu ze słabą reprezentacją tematyki starotestamentowej, którą się parał w wykładach. Od 1919 r. wykładał w ograniczonym zakresie. W początkach zimy 1924 r. w ogóle zakończył wykłady i z dniem 1 I 1925 r. przeszedł na emeryturę. W 1925 r. został mianowany tajnym podkomorzym papieskim. Zmarł 13 XI 1930 r. w Krakowie i tam został pochowany.

I.

1. Tłum.: BRENTANO K.: Żywot i męka Pana Jezusa wedle widzeń Katarzyny Emmerich. Mikołów 1889 Wyd. K. Miarka.

2. Przejrzał i poprawił: TOMASZ A KEMPIS: O naśladowaniu Jezusa Chrystusa w tłum. A. JEŁOWICKIEGO z rozmyślaniami z najlepszych autorów. Mikołów 1897 Wyd. K. Miarka 4° s. 432. — Toż. Wyd. 2. Mikołów 1899 Wyd. K. Miarka 16° s. 736, XXXI.

3. Chwała Boża w św. Antonim. Zbiór nabożeństw i modlitw do św. Antoniego poszerzony wyjaśnieniem o „chlebie św Antoniego". P. 1900 Księg. św. Wojciecha 16° s. 256. — Toż. Wyd. 2 przejrz. i powiększ. P. 1909 Księg. św. Wojciecha 16° s. 324

4. Czytelnia w Ochabach. *Echo Przem.* R. 7: 1902 nr 42.

5. Odezwa. *Echo Przem.* R. 7: 1902 nr 21, 22, 23.

6. O kalendarzu. *Echo Przem.* R 7: 1902 nr 39, 40, 41.

7. [Zestawił część kalendarzową i literacką:] *Polski Kalendarz Misyjny na Rok*

Pański 1902. R. 11: 1901 Nakł. oo. Trapistów, Druk. Gazety Śląskiej Ludowej we Wrocławiu s. 120.

8. Alleluja. *Echo Przem.* R. 8: 1903 nr 30.

9. Adoracja Najśw. Sakramentu. W: *Podr. enc. kośc.* T. 1-2 s. 49; Adoracja nieustająca, tamże s. 49; Albertyni, Albert brat, tamże s. 109-110; Alger z Leodium, tamże s. 136-137; Amen, tamże s. 166-167; Ampułki, tamże s. 179-180; Andrzej Zuccomakelius, tamże s. 200; Angelus Carletus św., tamże s. 203; Anglus Tomasz, tamże s. 213-214; A priori — a posteriori, tamże s. 290-291; Bathybius, tamże s. 145-146; Brewiarz, tamże T. 5-6 s. 144-152.

10. Osiem błogosławieństw spełnionych na św. Teresie i przykłady wzięte z jej życia. Mikołów 1905 Wyd. K. Miarka 16° s. 32.

11. Uczyń w twym sercu przybytek dla Dzieciątka Jezus. Mikołów 1905 K. Miarka 16° s. 32. „Wiateczki Rajskie" nr 23.

12. Tłum.: SPIRAGO Fr.: Katolicki katechizm ludowy, stosownie do potrzeb czasu i pedagogicznie opracowany. Mikołów — W. 1906 Wyd. K. Miarka 16° T. 1. Nauka wiary, s. XV, 430. T. 2. Nauka obyczajów, s. 454. T. 3. O środkach łaski, s. 368. — Toż. Wyd. 2 pomnożone. Mikołów 1911 K. Miarka 16° T. 1 s. 430; T. 2 s. 494. T. 3. 374. Najnowszy dodatek Mikołów 1919 s. 80. — Toż. Wyd. 3 pomn. Mikołów 1927 K. Miarka 16° T. 1 s. XV, 522, tabl. 1. T. 2 s. 599 tabl. 1. T. 3 s. 477.

13. Tłum.: SPIRAGO Fr.: Nauka o ofierze Mszy św. Mikołów 1906 K. Miarka 16° s. 80.

14. Tłum.: SPIRAGO Fr.: Nauka o sakramencie małżeństwa. Mikołów 1906 K. Miarka 16° s. 48.

15. Tłum.: SPIRAGO Fr.: Nauka o spowiedzi. Mikołów 1906 K. Miarka 16° s. 80.

16. Tłum.: SPIRAGO Fr.: Pociecha chrześcijanina w cierpieniu. Mikołów 1906 K. Miarka 16° s. 32.

17. Żywot Najśw. Maryi Panny dla młodzieży. Mikołów 1905 K. Miarka 8° s. 196, ilustr.

18. Tłum.: REINERS A.: Ofiara Mszy św. w tajemnicach i cudach. Niezgłębione źródło łask i błogosławieństw dla chrześcijan żyjących i wiernych zmarłych. Mikołów [po] 1906 K. Miarka 4° s. 831, ilustr., tabl. 20.

19. Tłum.: SPIRAGO Fr.: Nauka o komunii św. Mikołów 1906 K. Miarka 16° s. 48.

20. Tłum.: STIEGLITZ H.: Szczegółowo rozwinięte katechezy o nauce obyczajów. Mikołów-W. 1909 K. Miarka 16° s. VIII, 358.

21. Tłum.: STIEGLITZ H.: Szczegółowo rozwinięte katechezy o nauce wiary. Mikołów-W. 1909 Wyd. K. Miarka 16° s. XII, 283.

22. Tłum.: STIEGLITZ H.: Szczegółowo rozwinięte katechezy o środkach łaski. Mikołów 1909 Wyd. K. Miarka 16° s. VII, 239, nlb. 1.

23. Skarbiec świętych Pańskich. Żywoty świętych na wszystkie dni w roku z dodaniem krótkich nauk i modlitw, ozdobione rycinami na każdy dzień. Monachium 1910 Wyd. K. A. Seyfried s. 740. — Toż. Wyd. 2. Przemyśl, Wyd. A. Juszyński 16° s. nlb. 4, 740, tabl. 6.

24. Hosanna. *Echo Przem.* R. 15: 1910 nr 25.

25. Tłum.: STIEGLITZ H.: Katecheza o stworzeniu i Opatrzności. (Według metody monachijskiej). *Dwutyg. Katech. i Duszp.* T. 16: 1910 s. 173-178.

26. Tłum.: Katecheza o Opatrzności Bożej. (Według III Krótkiego katechizmu). *Dwutyg. Katech. i Duszp.* T. 16: 1910 s. 205-209.

27. Tłum.: SPIRAGO Fr.: Metodyka katolickiej nauki religii. Praktyczne wskazówki dla katechetów. Z 5 wyd. niem... Mikołów — W. 1911 Wyd. K. Miarka 16° s. VIII, 295.

28. Tłum.: Z krwawych dni panowania czaki. *Echo Przem.* R. 15: 1910 nr 67, 87, 94. Historyczna opowieść zulska. Przemyśl 1911 Nakł. tłum., Druk J. Łazora 16° s. 182.

29. Odpowiedź na recenzję [J. SZKOPOWSKIEGO w *Prz. Katol.* R. 49: 1911 nr 35 s. 688-692 przekładu G: SPIRAGO Fr.: Zbiór przykładów. Mikołów 1911]. *Prz. Katol.* R. 50: 1912 nr 13 s. 200-203; *Gaz. Kośc.* R. 20: 1912 nr 5 s. 57-58; nr 6 s. 68-69.

30. Formy towarzyskie. Prawidła i wskazówki przyzwoitego zachowania się w różnych chwilach życia. Mikołów 1911 Wyd. K. Miarka 16° s. 218. — Toż. Wyd. 2 Mikołów 1926 K. Miarka 16° s. 218.

31. Opowieść z niedalekiej przeszłości. Urywek z wojen zulskich. *Echo Przem.* R. 16: 1911 nr 36-38, 40, 42, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 65-66, 70, 72, 74, 84, 90, 96, 103.

32. Tłum.: SPIRAGO Fr.: Zbiór przykładów dla ludu katolickiego, a szczególnie dla katechetów, kaznodziei i nauczycieli. Mikołów 1911 Wyd. K. Miarka 16° s. V, nlb. 1, 714.

33. Tłum. i popr.: Dzieje duszy, czyli żywot siostry Teresy od Dzieciątka Jezus i od Najświętszego Oblicza, karmelitanki bosej 1873-1897. Listy, poezje. Tłum z franc. wyd. 2... P. 1912 Księg. św. Wojciecha. 16° s. XIX, 506. — Toż. Wyd. 2. P. 1912 Księg. św. Wojciecha. 16° s. XIX, 506. — Toż. Wyd. 2. P. 1925 Księg. św. Wojciecha 8° s. nlb. 4, 447, nlb. 1, tabl. 8.

34. Nowenna do Matki Możej Nieustającej Pomocy. Mikołów 1912 Wyd. K. Miarka 16° s. 112.

35. Miłosierdzie dla dusz czyścowych. Rozmyślania nad Kościołem cierpiącym w czyśćcu. Modlitwy i ćwiczenia pobożne ku pomocy i pocieszeniu dusz. Mikołów 1912 Wyd. K. Miarka 16° s. 116.

36. Najświętsza Maryja Panna, Matka Dobrej Rady. Mikołów 1912 Wyd. K. Miarka 16° s. 148.

37. Święta świeca. *Echo Przem.* R. 17: 1912 nr 19.

38. Tłum.: SIEGLITZ H.: Wykład ewangelii niedzielnych dla katolickich szkół ludowych. Mikołów 1912 Wyd. K. Miarka 16° s. IV, 264.

39. Św. Alojzy. Rady i przestrogi dla młodzieży. Mikołów 1913 Wyd. K. Miarka 16° s. 64.

40. Chrześcijańska pomoc chorym. Wskazówki oto niesienia chorym pomocy co do ciała i duszy. Z dodaniem nabożeństwa Mszy św. i licznych modlitw. Mikołów 1913 Wyd. K. Miarka 16° s. 179.

41. Pluralis majestatis w Starym Testamencie. *Gaz. Kośc.* R. 21: 1913 nr 34 s. 412; nr 35 s. 423.

42. Relikwie Najśw. Maryi Panny. Dzieje różnych pamiątek pozostałych po Matce Bożej. Przechowywanie ich i cześć im oddawana. Mikołów-Częstochowa 1913 Wyd. K. Miarka 16° s. 103.

43. Tłum.: REINERS Feliks ks.: Chleb żywota. Pokarm dla dusz w czasie ziemskiej pielgrzymki. Szczególny wykład o Najśw. Sakramencie Ołtarza, środowisku i słońcu wiary katolickiej. Mikołów-Częstochowa. [1913] Nakł. i druk K. Miarki 4° s. 944, tabl. 17.

44. Skarbczyk nowenn... Mikołów 1913 Druk K. Miarki 16° s. 91.

45. Z wycieczki do miast stołecznych. (Korespondencja). *Gaz. Kośc.* R. 21: 1913 nr 11 s. 127; nr 14 s. 162; nr 17 s. 189.

46. Moim przyjaciołom [Kaszubom] urywki poetyczne. — Seria 1. Przemyśl 1914 Nakł. autora, Druk J. Łazora 16° s. 159.

47. Na Nowy Rok. *Echo Przem.* R. 19: 1914 nr 1.

48. O prawa autorskie. Oświadczenie. *Echo Przem.* R. 19: 1914 nr 59.

49. Tłum.: SZCHLEGEL L.: Gemma Calgani. Nowy wzór do naśladowania dla młodzieży. Z wyd. 3 niem... Przemyśl 1916 Druk J. Zagajewski — J. Łazor 16° s. 111, k. 1.

50. Tłum.: Dekrety św. Stolicy Apostolskiej. Quemadmodum omnium... z objaśnieniami o. S. FRANCO TJ. (Lettera ad una superiora religiosa) i Cum de sacramentalibus z objaśnieniami o. A. LEHMKULA. Przemyśl 1917 Towarz. Powściągliwość i Praca 8° s. 176.

51. Tłum.: Reguła zakonu Braci Mniejszych i jej wykład z dodaniem ustaw generalnych i prowincjalnych odnoszących się do braci, oraz modlitw i ćwiczeń zakonnych. Lw. 1906 Nakł. Zakonu Braci Mniejszych 16° s. 257, nlb. 2 — Toż pod zmien. tyt.: Reguła Braci Mniejszych S. O. Franciszka i jej wyjaśnienia przez Mikołaja III i Klemensa V, oraz Konstytucje Innocentego XI. Wyd. 2 uzupełn. Przemyśl 1918 Nakł. tłumacza 16° s. XXIX, 80.

52. Ciebie Boże chwalimy. Zbiór modlitw i pieśni dla młodzieży i dorosłych wiernych katolików. Przemyśl 1922 i pod tyt.: W górę serca. Przemyśl 1932 Nakł. autora, druk J. Łazora 16° s. 320.

53. Córka boleści. Dokładny życiorys służebnicy Bożej Gemmy Galgani. P. 1925 Księg. św. Wojciecha 16° s. nlb. 4, 284, tabl. 1.

54. Koniec świata. Przemyśl 1924 s. 67.

II.

FAJĘCKI A.: Galant Wojciech. W: *Podr. enc. kośc.* T. 43-44. Suplement I. W. 1916 s. XXXIV; MOMIDŁOWSKI S.: Śp. ks. dr Wojciech Galant. *Kron. Diec. Przem.* R. 30: 1930 s. 359-361; KWOLEK J.: Galant Wojciech. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 219-220. — *Kron. Diec. Przem.* R. 25: 1925; Schematismus cleri dioec. Prem. pro A. D. 1877. Toż za l. 1878-1930. — Katalogi ex annis 1870-1879 w Arch. Sem. Duch. w Przemyślu.

Ks. Tadeusz Śliwa

Galikowski Antoni Wincenty (1879-1950), franciszkanin (śl.), autor prac filozoficzno-dogmatycznych.

Urodził się 22 I 1879 r. w Łęgu w woj. bydgoskim. Po Szkole Elementarnej uczył się u werbistów w Nysie i Mödling pod Wiedniem. Do zakonu Franciszkanów (śl.) wstąpił w 1904 r. Po nowicjacie studiował filozofię i teologię na studium teologicznym bernardynów w Sokalu i we Lwowie. Profesję uroczystą złożył 3 III 1909 r., a święcenia kapłańskie przyjął 2 II 1911 r. Podjął pracę duszpasterską w klasztorach we Wron-

kach i w Goruszkach. W latach 1914-1921 studiował filozofię (z przerwami) na Uniwersytecie w Berlinie, Wrocławiu i w Poznaniu, gdzie 12 III 1921 r. uzyskał stopień doktora. W 1923 r. został wykładowcą na studium teologicznym w swojej prowincji zakonnej. W 1938 r. wybrano Galikowskiego prowincjałem (z siedzibą w Katowicach-Panewnikach). Podczas okupacji przebywał we Lwowie, Bieczu i w Zakliczynie. W 1945 r. wrócił do swej prowincji, pełniąc nadal urząd prowincjała do swej śmierci, która nastąpiła 30 X 1950 r.

I.

1. Chrystus a kultura. *Szkoła Seraf.* R. 1: 1926 z. 1. s. 21-23.
2. Wolność, równość, braterstwo. *Szkoła Seraf.* R. 1: 1926 z. 2 s. 48-49; z. 3 s. 77-78.
3. Św. Antoni Padewski. *Szkoła Seraf.* R. 1: 1926 z. 4 s. 9-10.
4. Św. Franciszek z Asyżu jako misjonarz. *Szkoła Seraf.* R. 2: 1927 z. 1 s. 14-16.
5. Św. Antoni dawniej i dziś. *Prz. Katol.* R. 69: 1931 s. 373.
6. De praecipuis controversiis philosophico-theologicis inter Thomistas et Scotistas. W: *Collectanea Franciscana Slavica.* T. 1. Sibenici 1937 s. 55-80.
7. Oratio de Spiritu Sancto habita in Capitulo Generali Ordinis Fratrum Minorum anno 1938. Panewniki 1939 OO. Franciszkanie 8° s. 7.

II.

Arch. Prow. Franc. w Katow.-Panew.: Teczka akt personalnych.

Ks. Hieronim Eug. Wyczawski

Gall Stanisław (1865-1942), arcybiskup, autor artykułów z prawa kanonicznego, tłumacz.

Urodził się 21 IV 1865 r. na Zamojszczyźnie, jako syn Tomasza i Anny ze Sławińskich małżonków Gała. W Warszawie, dokąd przenieśli się rodzice, uczęszczał Stanisław do szkoły elementarnej i średniej. W l. 1880-1883 studiował w Seminarium Duchownym w Warszawie (zmienił wówczas nazwisko z Gała na Gall), a następnie pod przybranym nazwiskiem Stanisława Jelity odbył studia na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie (1883-1887), gdzie uzyskał doktorat filozofii, licencjat z teologii i bakalaureat z prawa kanonicznego. Święcenia kapłańskie przyjął 29 IV 1887 r. Był następnie wikariuszem w parafii św. Katarzyny na Służewie (1888), św. Wawrzyńca na Woli (1890), Narodzenia NMP na Lesznie (1891), w archikatedrze św. Jana (1892) oraz w parafii św. Antoniego przy ul. Senatorskiej (1893-1903). Powołany w 1889 na profesora Seminarium Duchownego wykładał do 1917 r. liturgikę, a przejściowo i filozofię. W 1904 r. został kanonikiem kapituły metropolitalnej.

Dnia 17 XI 1918 został konsekrowany na biskupa sufragana warszawskiego i mianowany wikariuszem generalnym archidiecezji. W l. 1919-1933 był biskupem polowym Wojska Polskiego. W 1933 r. został mianowany tytularnym arcybiskupem. Po śmierci kard. Kakowskiego został 5 I 1939 r. wybrany wikariuszem kapitulnym, a 6 I 1940 został mianowany administratorem apostolskim Archidiecezji Warszawskiej. Zmarł 11 IX 1942 r. i został pochowany na cmentarzu Powązkowskim.

I.

1. Tłum.: O'REILHY: Żywot Leona XIII papieża. W. 1889 Prz. Katol. 8° s. II, 612.
2. Współprac. w tłum.: JAUGEY J.: Słownik apologetyczny wiary katolickiej. Tłum. W. SZCZEŚNIAK i inni. T. 1-3. W. 1894-1896.
3. O modlitwie. Z oryginału franc. przerobił... W. 1896 Druk. Estetyczna 16° s. 210, IV.
4. O miłości Boga i bliźniego. W. 1901. W. Musielewicz 8° s. 180.
5. Dwanaście rozmyślań o Dzieciątku Jezus. W. 1902.
6. Red.: *Ordo divini officii Archid. Vars.*

7. Współred.: Podręczna encyklopedia kościelna. T. 1/2: 1904 — T. 33/34: 1914.
8. Błogosławieństwo apostolskie z odpustem zupełnym w godzinę śmierci. W: *Podr. enc. kośc.* T. 3/4 s. 416-417.
9. Błogosławieństwo papieskie. W: *Podr. enc. kośc.* T. 5/6 s. 113-114.
10. Bractwo kościelne. W: *Podr. enc. kośc.* T. 5/6 s. 113-114.
11. Klauzura. W: *Podr. enc. kośc.* T. 21/22 s. 118-120.
12. Palliusz. W: *Podr. enc. kośc.* T. 29/30 s. 327-328.

II.

ŻYWCZYŃSKI G.: Gall Stanisław. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 231-232, tamże literatura; GOŚCIMSKI A.: Gall Stanisław. W: *Polscy kanoniści.* Cz. 1. W. 1981 s. 137-139, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Gałdyński Tadeusz (1891-1941) społecznik, pastoralista.

Kapłan archidiecezji poznańskiej, urodził się 24 X 1891 w Środzie Wlkp. jako syn kupca Wincentego i Stanisławy z Rychlickich. Z rodzicami mieszkał w Kostrzynie Wlkp., następnie w Ostrowie, gdzie uczęszczał do Gimnazjum klasycznego i 21 II 1912 złożył egzamin maturalny. Studia seminaryjne odbywał w l. 1912-1916 w Poznaniu i Gnieźnie; święcenia kapłańskie przyjął 13 II 1916 i został wikariuszem w Poznaniu przy kościele św. Floriana na Jeżycach. Od lat gimnazjalnych pracował w tajnych organizacjach narodowych i był zdecydowanym propagatorem trzeźwości. W 1917 r. był przez jakiś czas kapelanem w szpitalu wojskowym. W parafii jeżyckiej redagował „Wiadomości", w których umieszczał artykuły duszpasterskie. W 1922 r. objął stanowisko sekretarza generalnego Związku Katolickiego Abstynentów i pozostał na nim aż do II wojny światowej. Był nadto dyrektorem Związku Księży Abstynentów, a od 1936 r. także kościelnym asystentem Katolickiego Związku Kobiet, zaś od 1937 r. dyrektorem kapłańskiego Związku „Unii Apostolskiej". W tymże roku objął redakcję abstynenckiego miesięcznika „Świt".

Niezmiernie ruchliwy, mimo słabego zdrowia, odbywał liczne podróże po Polsce i głosił referaty. W swojej działalności zmierzał do budzenia w społeczeństwie o potrzebie abstynencji i wstrzemięźliwości. W tym celu organizował zjazdy, urządzał wystawy, głosił wykłady, pisał artykuły. Obok tego zabiegał u władz o wydawanie celowych rozporządzeń, które zwalczały pijaństwo. Od 1922 r. był w Poznaniu członkiem wojewódzkiej komisji do walki z alkoholizmem.

Przez Niemców aresztowany już 9 XI 1939, został umieszczony w obozie dla internowanych kapłanów w Kazimierzu Biskupim k. Konina. Wywieziony stamtąd 16 VIII 1940, przez Fort VII w Poznaniu dostał się do obozu koncentracyjnego w Buchenwaldzie i przeszedł okrutną katorgę pracy w kamieniołomach. Przekazany 8 XII 1940 do okozu koncentracyjnego w Dachau; zginął tam 17 II 1941 r.

I.

1. Przepisy postne. *Wiadomości Parafii św. Floriana przy kościele Serca Jezusa.* Poznań. R. 2: 1919 nr 9 s. 33-34.
2. Odezwa do naszych druchen! *Młoda Polka.* R. 2: 1921 nr 4 s. 26-27.
3. Wycieczka na kopiec Kościuszki. *Przyj. Młodz.* R. 12: 1921 nr 12 s. 172-173.
4. Do oddziałów Wyzwolenia. *Świt.* R. 19: 1922 s. 40-42.
5. Dom Matejki w Krakowie. *Przyj. Młodz.* R. 13: 1922 nr 1 s. 2-3.
6. „Pasterka" w kopalni Wielickiej. *Przyj. Młodz.* R. 13: 1922 nr 2 s. 19-20.
7. Muzeum Narodowe w Sukiennicach. *Przyj. Młodz.* R. 13: 1922 nr 4 s. 50-51.
8. Wawel. *Przyj. Młodz.* R. 13: 1922 nr 5 s. 71-73.
9. Katedra na Wawelu. *Przyj. Młodz.* R. 13: 1922 nr 7 s. 101-102.
10. Zamek królewski na Wawelu. *Przyj. Młodz.* R. 13: 1922 nr 9 s. 133-134.
11. Zakładajmy kółka abstynenckie.

Kierownik Stow. Młodz. R. 2: 1923 s. 61-62.

12. Akcja przeciwalkoholowa w Polsce zmartwychwstałej. *Przew. Społ.* R. 6: 1924/25 s. 9-13.

13. Wytyczne walki z alkoholizmem ze strony władz państwowych i samorządowych. *Przew. Społ.* R. 6: 1924/25 s. 304-307.

14. Udział społeczeństwa w walce z alkoholizmem. *Przew. Społ.* R. 6: 1924/25 s. 515-520.

15. Z pola walki z alkoholem. *Wiad. dla Duchow.* R. 12: 1925 nr 3 s. 20-21; R. 13: 1926 nr 7/9 s. 57-58.

16. Szkoła i nauczycielstwo zagraniczne a walka z alkoholem. *Świt.* R. 22: 1925 s. 6-12.

17. Pierwszy zatarg z Ministerstwem Skarbu. *Świt.* R. 22: 1925 s. 138-140.

18. Wielki Misjonarz. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 4: 1925 s. 275-278.

19. Robotnik a walka z alkoholem. *Robotnik.* R. 21: 1925 nr 23.

20. Statut Związku Bractw Wstrzemięźliwości. P. 1926 Nakł. Związku 8° s. 6.

21. Walka z alkoholizmem — zadaniem całego duchowieństwa. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* R. 3: 1926 nr 4.

22. Polska Liga Przeciwalkoholowa. Memoriał. *Świt.* R. 23: 1926 s. 89-90.

23. Rozszerzenie programu Wyzwolenia. (Odczyt wygłoszony na 23 zjeździe delegatów 13 V 1926 r.). *Świt.* R. 23: 1926 s. 108-112.

24. Alkoholizm a życie gospodarcze. *Przew. Społ.* R. 7: 1926 s. 70-75.

25. Społeczeństwo w walce z alkoholizmem. *Przew. Społ.* R. 7: 1926 s. 316-323. — Toż. Odb. P. 1926 Zw. Katol. Abstynentów „Wyzwolenie" 8° s. 11.

26. Szerzmy walkę z pijaństwem. *Przew. Katol.* R. 32: 1926 nr 5 s. 59-60.

27. Polski Związek Księży Abstynentów. Pamiętnik z okazji 25-lecia istnienia. P. 1927 Nakł. Zw. Księży Abstynentów 8°.

28. Precz z wódką! P. 1927 Druk. „Ostoja" 8° s. 48. Biblioteka Wieczornicowa. Nr 21.

29. Co młody abstynent może i powinien uczynić dla walki z alkoholizmem? *Świt.* R. 24: 1927 s. 141-146.

30. Przemówienie: Katolicki Związek Abstynentów. *Świt.* R. 24: 1927 s. 192-196.

31. Z pola walki z alkoholizmem. *Przew. Społ.* R. 9: 1928 s. 22-26.

32. Stowarzyszenie w „Tydzień Propagandy Trzeźwości". *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 9-10.

33. Jak Polska przyjęła chrześcijaństwo. (Wykład). *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 118-121.

34. Kościół w Polsce za rządów Bolesława Chrobrego. (Wykład). *Kierownik Stow. Młodz.* R. 7: 1928 s. 242-247.

35. Z okazji II Tygodnia Propagandy Trzeźwości. *Przew. Katol.* R. 34: 1928 nr 5 s. 3-4.

36. Metoda pracy w kółkach abstynenckich. Działalność młodzieży pozaszkolnej. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 8: 1929 s. 3-5.

37. Zaniedbana dziedzina duszpasterska. (Uwagi z okazji Tygodnia Propagandy Trzeźwości). *Wiad. dla Duchow.* R. 17: 1930 s. 34-37.

38. Akcja Katolicka i wychowanie bezalkoholowe młodzieży. *Świt.* R. 27: 1930 s 12-20.

39. Kongres abstynencki w Monasterze. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 9: 1930 s. 81-83.

40. Młodzież wobec II Sejmiku przeciwalkoholowego. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 9: 1930 s. 147-148.

41. Tydzień Propagandy Trzeźwości (1-8 lutego 1931). *Kierownik Stow. Młodz.* R. 10: 1931 s. 3-4.

42. Sejmowi pod rozwagę. B.m. [1931] 8° s. nlb. 2.

43. Katolicyzm w Hiszpanii. (Wykład). *Kierownik Stow. Młodz.* R. 10: 1931 s. 240-243.

44. Opieka nad alkoholikami. *Ruch Charyt.* R. 10: 1931 nr 1 s. 11-13.

45. Urządzajmy rekolekcje zamknięte! *Doniesienia Archid. Inst. Akcji Katol.* R. 1: 1931 nr 4 s. 6-7.

46. W sprawie bractw wstrzemięźliwości. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 s. 51-53.

47. Zadania SMP wobec ruchu abstynenckiego. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 11: 1932 s .34-35.

48. Stanowisko patronatów i zarządów w kwestii alkoholizmu. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 11: 1932 s. 325-327.

49. Katolicki ruch abstynencki zagranicą. (Referat wygłoszony na X Kongresie Przeciwalkoholowym w Krakowie). *Przew. Społ.* R. 13: 1932 s. 132-136.

50. Potrzeba walki z alkoholizmem w chwili obecnej. (Wykład wygłoszony na obchodzie 25-lecia istnienia Katolickiego Koła Abstynentów w Inowrocławiu 5 czerwca 1932). *Przew. Społ.* R. 13: 1932 s. 265-268.

51. Źródło mocy. O rekolekcjach zamkniętych. P. [1932] Druk. Katolicka 8° s. nlb. 6. Szkoła Apostołów. Pogadanki z dziedziny Akcji Katolickiej. Nr 4.

52. Organizacja rekolekcji zamkniętych w naszych archidiecezjach. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 nr 2 s. 36-47.

53. Zadania rekolekcji zamkniętych i księży rekolektorów. *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 nr 10 s. 231-235.

54. Z ruchu przeciwalkoholowego. *Ruch Katol.* R. 2: 1932 nr 4 s. 112-114.
55. Jak zorganizujemy rekolekcje zamknięte? *Doniesienia Archid. Inst. Akcji Katol.* R. 2: 1932 nr 1 s. 5-6.
56. Okólnik wspólny do Szanownych Zarządów organizacji przeciwalkoholowych opierających swą działalność o centralę w Poznaniu. *Świt.* R. 30: 1933 s. 4-6.
57. Chrystus Pan a ruch abstynencki *Świt.* R. 30: 1933 s. 167-175. — Toż. P. 1934 Nakł. Katol. Zw. Abstynentów 8° s 10.
58. Rola ks. prefekta w ruchu abstynenckim młodzieży. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 22: 1933 s. 73-79.
59. Kółko abstynenckie czy Złota Księga abstynencka. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 12: 1933 s. 6-7.
60. Walczymy z pijaństwem. (Skrót wykładu z Sekcji dla walki z alkoholizmem Zjazdu Lekarzy i Przyrodników w Poznaniu). *Ruch Charyt.* R. 13: 1934 nr 1 s. 13-16.
61. Rec.: T. TOMASZEWSKI: Kółko abstynenckie w SMP. P. 1934 *Świt.* R. 31: 1934 s. 90.
62. Zawsze aktualne zagadnienia duszpasterskie. *Mies. Kośc.* (Poznań). R. 50: 1935 s. 63-65.
63. Sprawa alkoholizmu na wsi. *Przew. Społ.* R. 16: 1935 s. 52-54.
64. Z okazji Tygodnia Propagandy Trzeźwości. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 14: 1935 s. 43-44. — Toż. *Doniesienia Archid. Inst. Akcji Katol.* R. 5: 1935 nr 2 s. 31-32
65. Krzewiciele trzeźwości. P. 1936 Druk. Diecezjalna w Łomży 16° s. 26, nlb. 2.
66. Wróg rodziny. P. 1936 Druk. Diecezjalna w Łomży 16° s. 30.
67. Duszpasterz w pomocniczych organizacjach Akcji Katolickiej. W: *Posłannictwo kapłana w współczesnym ruchu katolickiem.* P. 1936 s. 73-80.
68. Alkoholizm a rodzina. *Przew. Społ.* R. 17: 1936 s. 66-72.
69. Zapoznany wróg rodziny. *Doniesienia Archid. Inst. Akcji Katol.* R. 6: 1936 nr 2 s. 20-22.
70. Nowoczesny ruch społeczny. *Świt.* R. 33: 1936 s. 151-161.
71. Red.: *Świt.* Organ „Wyzwolenia" i Związku Abstynentów. Kwartalnik. Poznań. R. 34: 1937 — R. 36: 1939.
72. Ważny dział apostolstwa świeckiego. *Ruch Katol.* R. 7: 1937 nr 2 s. 66-69.
73. W walce z zgubnym nałogiem. *Duszpasterz.* R. 1: 1937 nr 5 s. 133-135.
74. Rec.: Świat katolicki w dążeniu do odnowy obyczajów. P. 1938. *Świt.* R. 35: 1938 nr 4 okładka 3.
75. W trosce o czystość obyczajów. *Teol. Prakt.* R. 1: 1939 nr 3 s. 237-242
76. Duszpasterska praca nad alkoholikami. *Duszpasterz.* R. 3: 1939 nr 1 s. 9-10.
77. Ku pogłębieniu ducha kapłańskiego. *Duszpasterz.* R. 3: 1939 nr 4 s. 100-103.
78. Z okazji Tygodnika Propagandy Trzeźwości. *Ruch Katol.* R. 9: 1939 nr 2 s. 83-84.

II.

NOWACKI J.: Gałdyński Tadeusz. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 240; ks. K., *Wiad. Duszp.* R. 2: 1946 nr 11 s. 22

Ks. Marian Banaszak

Garstecki Czesław (1896-1953) duszpasterz polonijny, pastoralista.

Urodził się 14 VI 1896 w Poznaniu, był synem kupca Marcina i Stanisławy z Maniewskich. Uczęszczał w mieście rodzinnym do Gimnazjum św. Marii Magdaleny, egzamin maturalny złożył 21 I 1918. Do Seminarium Duchownego wstąpił dopiero 1 VII 1919; święcenia kapłańskie przyjął 26 V 1923 i został następnie powołany na wikariat w Inowrocławiu. Kard. Dalbor zlecił mu od 1 IV 1926 duszpasterstwo nad emigrantami polskimi w północnej Francji. Rezydował w Lens, a oprócz miejscowego duszpasterstwa polonijnego zajmował się działalnością w polskich stowarzyszeniach jako generalny sekretarz Związku Polskich Towarzystw Katolickich we Francji. Przed jego przybyciem do Francji liczył Związek poniżej 15 tysięcy członków, w 1932 r. było ich ponad 21 tysięcy. Ks. Garstecki wrócił do kraju po ośmiu latach i 15 XII 1934 został administratorem parafii w Baszkowie, a 1 I 1937 objął nową parafię św. Stanisława Kostki w Poznaniu na Winiarach. Aresztowany przez Niemców 4 III 1940, został wysiedlony do Generalnej Gubernii i przebywał w Nałęczowie Lubelskim. Po wyzwoleniu kraju powrócił do Poznania na swoje stanowisko proboszcza na Winiarach. Zmarł nagle 20 V 1953 r.

I

1. Opieka duszpasterska wśród emigracji polskiej we Francji. W: *Pamiętnik I zjazdu Polaków z zagranicy, 14—21 lipca 1929*. W. 1929 s. 183-184.
2. Jak pracuje Związek Polskich Towarzystw Katolickich we Francji. *Robotnik*. R. 25: 1929 nr 34, 35, 36.
3. Działalność Towarzystw Katolickich we Francji. *Robotnik*. R. 25: 1929 nr 37.
4. Opieka duchowna nad wychodźcami polskimi we Francji. *Robotnik*. R. 25: 1929 nr 43.
5. Rola duchowieństwa polskiego w życiu emigracji polskiej we Francji. *Teol. Prakt*. R. 1: 1939 nr 3 s. 243-250.

II.

Mies. Kośc. Archid. Pozn. R. 8: 1957 s. 291-292.

Ks. Marian Banaszak

Gautier Jerzy (1874-1941), prałat papieski, kanonista.

Urodził się 23 I 1874 r. w Warszawie. Po ukończeniu Gimnazjum w Warszawie, odbył służbę wojskową w armii rosyjskiej i wyszedł z niej w stopniu oficera. Ukończył następnie Wydział Prawa Uniw. Warszawskiego i zajmował się praktyką adwokacką. Studia teologiczne odbył w Seminarium Duchownym w Warszawie i na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie; święcenia kapłańskie przyjął w 1907 r. W l. 1909-1926 wykładał prawo kanoniczne w Seminarium Duchownym w Warszawie. Zajmował też liczne urzędy w sądzie arcybiskupim oraz pracował duszpastersko jako wikariusz, a następnie proboszcz parafii św. Barbary na Koszykach w Warszawie (1927-1941). W 1922 r. otrzymał godność prałata papieskiego. Zmarł w Warszawie 9 XII 1941 r.

I.

1. Jus circa sacra. W: *Podr. enc. kośc*. T. 19/20 s. 156-158.
2. Kanoniczne prawo. W: *Podr. enc. kośc*. T. 19/20 s. 285-289.
3. Konkordat. W: *Podr. enc. kośc*. T. 21/22 s. 144-148.
4. Konkurs. W: *Podr. enc. kośc*. T. 21/22 s. 250-251.
5. Kościelny majątek. W: *Podr. enc. kośc*. T. 21/22 s. 332-335.
6. Kuria Rzymska. W: *Podr. enc. kośc*. T. 23/24 s. 127-145.
7. Legat papieski. W: *Podr. enc. kośc*. T. 23/24 s. 240-242.
8. Legitymacja dziecka. W: *Podr. enc. kośc*. T. 23/24 s. 244-246.
9. Dyspensy małżeńskie „in extremis" w oświetleniu najnowszego prawodawstwa kościelnego. *Wiad. Archidiec. Warsz*. R. 1: 1911 s. 317-326.
10. Nowicjat. W: *Podr. enc. kośc*. T. 29/30 s. 83-84.
11. Oficjał. W: *Podr. enc. kośc*. T. 29/ /30 s. 167-169.
12. Patronat. W: *Podr. enc. kośc*. T. 29/ /30 s. 384-388.
13. Patronat w Polsce. W: *Podr. enc. kośc*. T. 29/30 s. 388-390.
14. Prawo. W: *Podr. enc. kośc*. T. 31/32 s. 402-409.
15. Nowy dekret Stolicy Apostolskiej w sprawie przeszkody tzw. criminis. *Wiad. Archidiec. Warsz*. R. 3: 1913 s. 159-161.
16. Zapowiedzi przedślubne. W: *Podr. enc. kośc*. T. 43/44 s. 186-188.
17. Zaręczyny. W: *Podr. enc. kośc*. T. 43/44 s. 189-192.
18. Nowe prawo małżeńskie w zestawieniu z dawnem. *Wiad. Archidiec. Warsz*. R. 8: 1918 s. 147-152, 398-402; R. 9: 1919 s. 160-167.

II.

WYSOCKI J.: Gautier Jerzy. W: *Polscy kanoniści*. Cz. 1. W. 1981, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Gawlik Wiesław, pseud.: Grochot Józef (1923-1980), adiunkt Akademii Teologii Katolickiej, popularyzator teologii, filozof.

Urodził się 3 VI 1923 r. w Krakowie jako syn inżyniera Michała i Stefani z d. Herman. Szkołę podstawową i 4 klasy gimnazjalne ukończył w Krakowie, a świadectwo dojrzałości uzyskał w 1941 r. w Drohobyczu. W l. 1945-1950 odbył studia teologiczne na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, wieńcząc je stopniem magistra teologii. Po święceniach kapłańskich, które otrzymał 25 VI 1950 r. w Katowicach, praco-

wał jako wikary w Jeleniej Górze, a od 1 VII 1951 r. przy katedrze wrocławskiej. W 1951 r. uzyskał na Uniw. Jagiellońskim doktorat teologii, przedkładając pracę pt.: „Zagadnienie symbolicznej interpretacji logiki tradycyjnej". W l. 1951-1955 wykładał logikę, metodologię, historię filozofii i teorię poznania w Seminarium Duchownym we Wrocławiu. W l. 1955-1957 był adiunktem Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Po powrocie do Wrocławia, objął wykłady z filozofii w Seminarium Duchownym, będąc nauczycielem niezmiernie wymagającym, lecz bardzo kochającym młodzież duchowną. Specjalizował się w zagadnieniach filozofii Newmana, odbywając w l. 1969-1971 studia w Strassburgu. W Kurii Wrocławskiej był cenzorem ksiąg religijnych. Należał do członków Komisji do Spraw Środków Masowego Przekazu. Prowadził duszpasterstwo inteligencji technicznej. Sumiennie wypełniał obowiązki sędziego prosynodalnego. Zabłysnął jako jeden z najznakomitszych kaznodziejów wrocławskich. Zmarł po długiej chorobie 5 IV 1980 r. w Katowicach i został pochowany na miejscowym cmentarzu przy ul. Francuskiej.

I.

1. Rec.: J. H. NEWMAN: Apologia pro vita sua. Kr. 1948. *Homo Dei.* R. 19: 1950 nr 1 s. 50-58.

2. Zagadnienie symbolicznej interpretacji logiki tradycyjnej. *Collect. Theol.* R. 22: 1950-1951 s. 118-157; R. 23: 1952 s. 31-65.

3. Religia i życie. *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 2: 1954 nr 2 s. 2.

4. Bóg w Trójcy Jedyny. *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 3: 1955 nr 23 s. 1, 6.

5. Chleb z nieba weselem naszym. *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 3: 1955 nr 12 s. 2.

6. „Jako synowie światłości chodźcie...". *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 3: 1955 nr 11 s. 2.

7. Jezus odsłania swe bóstwo. *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 3: 1955 nr 13 s. 2.

8. Newmanowska analiza poznania konkretnego i religijnego. *Collect. Theol.* R. 26: 1955 s. 493-536. — Toż w osob. odb. W. 1958 8° s. 43.

9. Przemienienie. *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 3: 1955 nr 10 s. 2.

10. Religia a kultura *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 3: 1955 nr 27 s. 3, 10.

11. Rola Maryi w życiu Kościoła. *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 3: 1955 nr 22 s. 7.

12. „To czyńcie na moją pamiątkę...". *Wrocł Tyg. Katol.* R. 3: 1955 nr 14 s. 2.

13. U podstaw klasyfikacji rozumowań. *Collect. Theol.* R. 26: 1955 s. 583-631.

14. Rec.: John Henry NEWMAN: Logika wiary. W. 1956. *Homo Dei.* R. 26: 1957 nr 2 s. 309-311.

15. O katolicką i polską kulturę na Ziemiach Zachodnich. Tydzień Katolickiej Kultury Ziem Zachodnich we Wrocławiu. *Aten. Kapł.* R. 50: 1958 t. 56 z. 3 s. 459-464.

16. Bezcenna wartość czasu. [Kazanie]. *Bibl. Kazn.* T. 73: 1964 s. 204-207.

17. Być człowiekiem, to być odpowiedzialnym. [Kazanie]. *Bibl. Kazn.* T. 73: 1964 s. 8-11.

18. Eutrapelia, czyli jak spędzić dobrze wolny czas? [Kazanie]. *Bibl. Kazn.* T. 73: 1964 s. 198-201.

19. O czystą atmosferę w kulturze chrześcijańskiej. [Kazanie]. *Bibl. Kazn.* T. 73: 1964 s. 264-266.

20. Roztropność — kierownicza cnota moralna. [Kazanie]. *Bibl. Kazn.* T. 73: 1964 s. 18-21.

21. Troska o zachowanie i rozwój życia. [Kazanie]. *Bibl. Kazn.* T. 73: 1964 s. 201-204.

22. Religijność prawdziwa i fałszywa. [Kazanie]. *Bibl. Kazn.* T. 74: 1965 s. 6-8.

23. Jeden lud Boży spomiędzy wszystkich narodów ziemi. [Kazanie]. *Bibl. Kazn.* T. 77: 1966 s. 269-272.

24. Apostolstwo świeckich — owocem chrześcijańskiego powołania. [Kazanie]. *Bibl. Kazn.* T. 78: 1967 s. 14-17.

25. Bracia spoza Kościoła Katolickiego. [Kazanie]. *Bibl. Kazn.* T. 78: 1967 s. 264-267.

26. Kontrast Kościoła nauczającego ze współczesnym światem przez apostołowanie wiernych. [Kazanie]. *Bibl. Kazn.* T. 78: 1967 s. 73-76.

27. Posłannictwo Kościoła do ludzi „dobrej woli". [Kazanie]. *Bibl. Kazn.* T. 78: 1967 s. 321-324.

28. Służba Kościołowi w bliźnich. [Kazanie]. *Bibl. Kazn.* T. 80: 1968 s. 253-256.

29. Współczesna dynamika wiary. [Referat]. *Znak.* R. 20: 1968 nr 4 s. 409-421.

30. Chrystusowe zasady porządku w świecie. [Kazanie]. *Bibl. Kazn.* T. 83: 1969 s. 68-70.

31. Dramat życia i myśli Newmana. *Znak*. R. 21: 1969 nr 2 s. 145-160.
32. Przekł.: John Henry NEWMAN: Sumienie a papież. *Znak*. R. 21: 1969 nr 2 s. 178-184.
33. Poznanie Boga przez sumienie u Newmana. *Znak*. R. 21: 1969 nr 2 s. 161-177.
34. Osobiste doświadczenie religijne. *Znak*. R. 25: 1973 nr 10 s. 1259-1265.
35. Między wolnością a manipulacją. [Refleksje z „Pierwszego Kongresu Moralistów Europejskich"]. *Znak*. R. 26: 1974 nr 3 s. 374-384.
36. Zagadnienia człowieka w strukturaliźmie. W: *Aby poznać Boga i człowieka*. Cz. 2. O człowieku dziś. Dzieło zbiorowe pod red. B. BEJZEGO. W. 1974 s. 167-176.
37. Kim jest dla mnie Jezus Chrystus? Wypowiedź w ankiecie Tygodnika Powszechnego. Kr. 1975 s. 7-8.
38. Wstęp do filozofii. Wr. 1957 4° s. 20. Skrypt powielany. Bibl. Sem. Duch. we Wrocławiu. Sygn. III-220.
39. Historia filozofii. Wr. 1958 4° s. 208. Skrypt powielany. Bibl. Sem. Duch. we Wrocławiu Sygn. III-185.
40. Metodologia. Wr. 1958 4° s. 44. Skrypt powielany. Bibl. Se. Duch we. Wrocławiu Sygn. III-184.
41. Oprac.: Marshall BRUCE: Triumf Ojca Valentino. Wr. [ok. 1965] 4° s. 4 Rkps Bibl. Sem. Duch. we Wrocławiu. Sygn. III-245
42. W jakim sensie można mówić o kulturze chrześcijańskiej? Wr. 1968 4° s. 19. Maszynopis. Bibl. Sem. Duch. we Wrocławiu. Sygn. III-2943.
43. Problem człowieka w ujęciu strukturalistów. W: *Współczesna filozofia człowieka*. Praca zbiorowa pod red. J. Majki. Wr. 1973 4° s. 102-112. Maszynopis. Bibl. Sem. Duch. we Wrocławiu. Sygn. II-22753.

II.

Schematyzmy Diecezji Wrocławskiej. Wr. 1950-1979; URBAN W.: Archidiecezja Wrocławska w latach 1945-1965. *Nasza Przeszł*. T. 22: 1965 s. 50, 51; TENŻE: Pamięci wrocławskich kapłanów. *Gość Niedz*. R. 57: 1980 nr 37 s. 4; Nabożeństwo żałobne za duszę śp. ks. profesora dra Wiesława Gawlika, w katedrze wrocławskiej dnia 28 kwietnia 1980 roku. *Wrocł. Wiad. Kośc*. R. 34: 1980 nr 4-6 s. 165; MANDZIUK J.: Ks. dr Wiesław Gawlik (1923—1980) — profesor filozofii w Seminarium Duchownym we Wrocławiu. [W I rocznicę śmierci]. *Wrocł. Wiad. Kośc*. R. 34: 1981 s. 152-156. — Arch. Archid. Wrocł.: Akta personalne, sygn. NA 1; TURKOWSKI S.: Ksiądz Wiesław Gawlik. Szkic wspomnieniowy. Wr. 1981 4° s. 21 Maszynopis, sygn. APD 558-567.

Ks. Józef Mandziuk

Gawlina Józef Feliks (1892-1964) biskup polowy WP, arcybiskup tyt., popularyzator teologii.

Urodził się 18 XI 1892 r. w Strzybniku na Śląsku Opolskim. Gimnazjum rozpoczął w Raciborzu, ale został z niego usunięty za czytanie książek w języku polskim. Maturę zdał w 1914 r. w Rybniku. Studia rozpoczął na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Zostały one przerwane poprzez powołanie go do służby w wojsku pruskim. Będąc na froncie francuskim został ranny i odkomenderowany do Wrocławia, gdzie kontynuował przerwane studia. We wrześniu 1917 r. wysłano go na front turecki. Dnia 1 X 1918 r. dostał się do angielskiej niewoli, z której został po roku zwolniony. Studia filozoficzno-teologiczne ukończył doktoratem. Święcenia kapłańskie otrzymał 18 VI 1921 r. z rąk kard. Adolfa Bertrama. Do 1924 r. był w różnych miejscowościach diecezji katowickiej wikarym. Dnia 7 lipca tego roku został sekretarzem generalnym Ligi Katolickiej. Od kwietnia 1927 r. pełnił obowiązki Katolickiego Biura Prasowego w Warszawie (późniejsza nazwa: Katolicka Agenda Prasowa). W czerwcu 1928 r. uzyskał dyplom magisterski z teologii moralnej na Uniwersytecie Warszawskim. W marcu 1929 r. został radcą i notariuszem kurialnym w Katowicach, a w 21 VII 1931 r. proboszczem parafii św. Barbary w Królewskiej Hucie (dziś Chorzów). Dnia 11 II 1933 r. Pius XI mianował Gawlinę biskupem polowym Wojska Polskiego. Konsekracji na biskupa udzielił mu kard. August Hlond w parafii św. Barbary w Królewskiej Hucie 19 III 1933 r. W czasie kampanii wrześniowej został

w Łucku ranny. W czasie wojny towarzyszył oddziałom Wojska Polskiego walczącym poza granicami kraju. Od 1945 roku był ordynariuszem Polaków przebywających w Niemczech. W 1949 r. został ponadto opiekunem polskiej emigracji na całym świecie, z siedzibą w Rzymie. W r. 1954 otrzymał nominację na dyrektora Światowej Federacji Kongregacji Mariańskich. W 1958 r. został mianowany arcybiskupem. Powołał do życia i przewodniczył Światowemu Komitetowi Obchodów Tysiąclecia Chrześcijaństwa w Polsce. Brał czynny udział w pracach przygotowawczych Soboru Watykańskiego II. Zmarł 21 IX 1964 r. w Rzymie.

I.

1. Pamiętnik III Zjazdu katolickiego. Katowlce 1924.

2. Organizacja katolicka na terenie rodziny, parafii i diecezji. W: *Księga pamiątkowa Zjazdu Katolickiego w Warszawie.* W. 1926 s. 143-150.

3. Akcja Katolicka a Polska. *Prz. Katol.* R. 66: 1928 s. 505-507.

4. Historia Akcji Katolickiej we Włoszech. *Prz. Katol.* R. 66: 1928 s. 489-491.

5. Udział kół teologicznych. W: *Pamiętnik V zjazdu* [Związku Zakładów Teologicznych] Kielce 1929 s. 286-293.

6. Die Wahrheit über das „Martyrium der deutschen Katholiken in Polen". [Katowice 1930] Domkapitel 8° s. 39.

7. Zasługi Polaków około Starej Polski. *Rocz. Tow. Przyj. Nauk Śl.* R. 3: 1931 s. 160-167.

8. Duch Św. w Kościele. *Głos Kapł.* R. 8: 1934 s. 242-249.

9. Sperandarum substantia rerum. *Głos Kapł.* R. 9: 1935 s. 1-9.

10. Mowa żałobna nad trumną śp. Marsz. Piłsudskiego. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 241-243.

11. Wstęp. W: *Kazania o Polskim Czerwonym Krzyżu...* W. 1935.

12. Skarga a armia polska. W: *Duch Skargi w Polsce współczesnej.* W. 1937 s. 168-177.

13. Mowa żałobna wygłoszona dn. 15 stycz. 1937 r. na pogrzebie śp. Teofila Bromboszcza w katedrze katowickiej. [Katowice 1937] Księg. i Druk. Katolicka 8° s. 11. — Toż w: J. BAŃKA: Bp Teofil Bromboszcz (1886-1937). *Nasza Przeszł.* 1966 s. 279-311.

14. Kazanie... W: *Międzynarodowy Kongres Chrystusa Króla.* P. 1937 s. 69-79.

15. Kościół wewnętrzny i zewnętrzny. P. 1938 Drukarnia i Księgarnia Katolicka w Katowicach 8° s. 16. Biblioteczka Akcji Katolickiej Nr 93. — Toż. *Ruch Katol.* R. 8: 1938 s. 387-402. — Toż w: *Posłannictwo katolicyzmu polskiego w świetle uchwał I Synodu Plenarnego.* P. 1939 s. 3-14.

16. Kazanie konkluzyjne na Ogólnopolskim Zjeździe Kół Misjologicznych w Warszawie. *Annales Missiologicae.* R. 10: 1938 s. 36-43.

17. Droga Anglii ku katolicyzmowi. Lw. 1939 Instytut Wyższej Kultury Religijnej 16° s. 23. IWKR nr 12.

18. Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus. London 1940 Mildner 16° s. nlb. 4.

19. Przedmowa. W: TOMASZ A KEMPIS: O naśladowaniu Chrystusa. Wydanie jubileuszowe (1441-1941). Londyn 1941.

20. Przedmowa. W: *Nowy Testament.* Londyn 1941.

21. Dwa studia o religii Anglików: Anglikanizm, Newman. [Pert] 1941 16° s. 38. — Toż w jęz. ang.: John Henry Newman. [Pert] 1941 16° s. 28. — Toż. [Pert] 1943.

22. Górny Śląsk jest polski. Przemówienie.., wygłoszone w 20 rocznicę plebiscytu na Śląsku. Londyn 1941 F. Mildner 16° s. 19.

23. Z teki sowieckiej biskupa polowego Józefa Gawliny. Jerozolima 1943 8° s. XII, 86, ilustr.

24 Pasterka w Betlejem. *Polska Walcząca.* 1943 nr 512.

25. List pasterski. London 1943 8° s. nlb. 4. Współpraca z Karolem RADOŃSKIM.

26. Kazanie... wygłoszone... na dwudziestopięciolecie Powstania Wielkopolskiego dnia 27 grudnia 1943. [Edinburg 1943] Klub Polskich Ziem Zachodnich. Oddział Szkocki. 8° s. 3.

27. Józef z miłosierdzia Bożego... Bagdad 1943 8° s. nlb. 8.

28. Biskup polowy na biblijnym Wschodzie. Garść wrażeń. Orchard Lake, Mich. 1943 Seminarium Polskie 8° s. 72. Toż: *Duszp. Pol. Zagr.* R. 16: 1965 31-43.

29. List pasterski z dnia 11 XI 1944. Londyn 1945 The Allen Lithographie Kirkcaldy 16° s. 16. — Toż: Pastoral Letter of Bishop J. F. Gawlina. London [1945] 8° s. 12. Toż: Italy 1944 Polish Military Print. Press 4° s. 4.

30. Przedmowa. W: J. B.: Mały przewodnik różańcowy. Londyn 1944.

31. Monte Cassino i Warszawa. Dwa listy pasterskie. Italia 1944 16° s. 26.

32. Przemówienie J. E. ks. dra Józefa Gawliny Biskupa Polowego WP w dniu 1 VIII 1945. *Pismo Żołnierza.* R. 1: 1945 nr 15 s. 2.

33. Biskup Polowy WP harcerstwu. *W Kręgu Rady*. R. 1: 1946 nr 1 s. 4.

34. Odezwa do żołnierzy i wygnańców polskich wzywająca do poświęcenia się Niepokalanemu Sercu Marii. Schwabisch Gmund: Rabsztyn 1946 s. 2.

35. List pasterski. Dillingen 1946 Słowo Polskie 8° s. 8.

36. Przedmowa. W: *Biblia. Testamentum Novum*. Londyn 1946 Midner 16°.

37. Kler i Polacy w Niemczech. *Tyg. Powsz.* 3: 1947 nr 42 s. 11.

38. Jak Newman tłumaczył protestantom trójurząd Kościoła. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 1: 1949/50 s. 15-27.

39. List noworoczny. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 1: 1949/50 s. 42-48.

40. Pogadanka o naszych kazaniach. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 1: 1949/50 s. 75-80.

41. Tryptyk wigilijny. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 1: 1949/50 s. 87-93.

42. Agnoscite dignitatem vestram. Kazanie na rozpoczęcie roku akademickiego. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 1: 1949/50 s. 102-106.

43. Wymowa Herezji a Duch Św. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 1: 1949/50 s. 257-262.

44. O rzekomo polskie pochodzenie Ojca św. Piusa X. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 1: 1949/50 s. 328-329.

45. Szkic kazania o abstynencji. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 1: 1949/50 s. 358-370.

46. Kazanie na rocznicę Monte Cassino. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 1: 1949/50 s. 366-370.

47. Gorliwość żydowska, bolszewicka i katolicka. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 1: 1949/50 s. 383-388.

48. Coenodoxus. [Nauka ascetyczna]. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 1: 1949/50 s. 3-9.

49. Rachunek sumienia. *Duszp. Pol. Zagr.* 1949/50 s. 132-135.

50. Przed nowym dogmatem. *Duszp. Pol.* Zagr. 1949/50 s. 132-135.

51. Beatissime Pater. [Tekst petycji z 1946 r.]. *Duszp. Pol. Zagr.* 1949/50 s. 135-139.

52. Walka o Rzym. [Kazanie]. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 2: 1951 s. 1-9.

53. Najlepsze kazania świata? *Duszp. Pol. Zagr.* R. 2: 1951 s. 197-207, 334-347.

54. List noworoczny. *Duszp. Pol. Zagr.* R 2: 1951 s. 641-649.

55. Przedmowa. W: Ignacy WALCZEWSKI: Destin tragique des Polonais deportes en Allemagne. Roma 1951.

56. Orędzie wigilijne. Rzym 1951. Veritas Foundation Press 8° s. nlb. 4.

57. List noworoczny. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 3: 1952 nr 4 s. I-VII.

58. Ks. Prymas Hlond jako Biskup Śląski. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 3: 1952 s. 27-35.

59. Modlitwa za księży uwięzionych. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 3: 1952 s. 135-142.

60. Lęk przed przyszłością. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 3: 1952 s. 291-295.

61. Odezwa wielkopostna. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 3: 1952 s. 369-372.

62. Z wojny i wygnania. Listy i orędzia pasterskie, kazania, przemówienia. Rzym 1952 Hossianum 8° s. nlb. 2, 413.

63. List wielkopostny. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 4: 1953 s. 53-57.

64. Polskie Lato Miłościwe. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 4: 1953 s. 217-221. — Toż osobno: [London] 1953 Veritas Foundation Press 8° s. 7.

65. Doctor Mellifius. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 4: 1953 s. 301-307.

66. Prymas w niewoli. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 5: 1954 nr 1 s. I-IV.

67. Przedmowa. W: Gustaf ARMFELD: Moja droga do katolicyzmu. Lund 1954.

68. Odezwa pasterska. [London] 1956 Veritas Foundation Press 8° s. 8.

69. Noblesse Oblige. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 8: 1957 s. 709-711.

70. Nel 7. centenario della morte di S. Giacinto Apostolo di Polonia. B. m. 1957 s. 505-512.

71. Odezwa w sprawie ponownego aresztowania ks. Biskupa Adamskiego. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 8: 1957 s. 477-478.

72. Kapłan dumny z przeszłości Polski. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 8: 1957 s. 540-542.

73. Wrażenia z podróży wizytacyjnej w Australii. [Odczyt w Radio Watykańskim]. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 9: 1958 s. 404-406.

74. W sprawie 500-lecia św. Kazimierza. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 9: 1958 nr 4 s. I.

75. List noworoczny. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 9: 1958 nr 1 s. I-IV.

76. Kultura Polska. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 9: 1958 s. 127-131.

77. Chrystus na tle Rzymu. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 9: 1958 s. 333-339.

78. Pius XII a Polska. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 10: 1959 s. 10-12.

79. Śmierć i wybór pięciu Papieży. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 10: 1959 s. 12-19.

80. Zadanie Sodalisów Mariańskich w obecnym kryzysie światowym. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 11: 1960 s. 1-8.

81. List Wigilijny. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 11: 1960 s. 170-173.

82. Nasz stosunek do Żydów i Starego Testamentu. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 11: 1960 s. 243-248.

83. Odezwa Wielkanocna. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 11: 1960 s. 306-307.

84. Odezwa na Zesłanie Ducha Św. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 11: 1960 s. 437-439.

85. Odezwa z 9 V 1960 r. w Commission Internationale pour les Migrations CICM. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 11: 1960 s. 436-437.

86. Słowo wstępne. W: KRÓLIKOWSKI Ł. Z.: Skradzione dzieciństwo. Londyn 1960-

87. Wstęp. W: BRETON Paul Emile: Kowal Boży. London 1961.
88. Kardynał John Henry Newman. *Duszp .Pol. Zagr.* R. 12: 1961 s. 14-30.
89. Śp. Kardynał Mimmi. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 12: 1961 s. 265-267.
90. W sprawie Tysiąclecia. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 13: 1962 s. 298-301.
91. Aspekty duszpasterskie emigracji. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 13: 1962 s. 153-161.
92. Na marginesie Soboru. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 14: 1963 s. 131-138.
93. Wspomnienia o monsignorze Montinim. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 14: 1963 s. 319-323.
94. Wojna i jej pojęcie w dawnej Polsce. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 14: 1963 s. 339-346.
95. Wspomnienia o Ks. Kapelanie Stanisławie Brzanie. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 15: 1964 s. 410-411.
96. Turris Fortissima Nomen Domini. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 16: 1965 s. 44-46.
97. Garść wspomnień o śp. Papieżu Janie XXIII. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 14: 1963 s. 312-319.
98. Bas Konstanzer Konzil und Polen. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 15: 1964 s. 455-458.
99. Na uroczystość św. Stanisława. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 15: 1964 s. 129-134.
100. O św. Józefie. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 15: 1964 s. 60-65.
101. Orędzie noworoczne. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 15: 1964 s. 1-6.
102. Przedmowa. W: MALEJ Witold: Patriarch Ladislas Zaleski, Apostolic Delegate of the East Indies. Bombay 1964.
103. Kościół apostolski. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 21: 1970 s. 116-119.
104. Jako Biskup w Niemczech. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 28: 1977 s. 207-222.
105. Redagował czasopisma: *Wiadomości Parafialne* (1932-1933), *Słowo Polskie, W Imię Boże, Nauka Chrystusowa.*

II.

ŁOZA S.: Czy wiesz kto to jest? 1938 s. 196; Kronzeuge Gawlina. *Oberschlesische Zeitung* 6 IV 1943; Polen. Köln 1959 s. 726; Wiel. enc. powsz. PWN T. 4 W. 1963 s. 128; 1892 — Ks. arcyb. J. Gawlina — 1964. *Wychowanie Ojczyste* [Londyn] IX-X 1964 z. 5; Kantak K.: Śp. Arcybiskup Gawlina. *Wiadomości* [Londyn] 1964 nr 44; Arcybiskup Józef Feliks Gawlina. *Gaz. Niedz.* [Londyn] R. 16: 1964 Nr 41/846; KOTKOWSKI Z.: Biskup polowy ks. Józef Gawlina. Bagdad-Londyn 1964; Archbishop Gawlina, Crusader for a free Poland, Dies in Rome. *The New York Times* 22 IX 1964; GIETRYCH A.: Ks. Arcybiskup Józef Gawlina. *Horyzonty* [Paryż] 1964 nr 102/103 s. 108-114; GARLI L.: [Przemówienie wygłoszone na pogrzebie abpa J. Gawliny]. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 16: 1965 s. 8-9 [w j. włoskim]; BEDNORZ H.: Wyjątki z kazania wygłoszonego na pogrzebie... *Duszp. Pol. Zagr.* R. 16: 1965 s. 4-7; WYSZYŃSKI S.: Arcybiskup J. Gawlina, Biskup — Żołnierz. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 16: 1965 s. 3; Przeniesienie zwłok śp. abpa Józefa Gawliny na cmentarz wojenny Monte Casino. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 16: 1965 s. 290-291; Kronika ostatnich dni Arcypasterza. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 16: 1965 s. 48; PIEKUT S.: Biskup polowy Józef Gawlina. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 16: 1965 s. 22-25; WARSZAWSKI J.: Śp. ks. Arcybiskup Józef Gawlina. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 16: 1965 s. 17-21; Toż: *Horyzonty* [Paryż] 1965 nr 104 s. 62-66; RUBIN W.: Niestrudzony sługa Kościoła. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 16: 1965 s. 10-16; Mons. Giuseppe Gawlina benemirito dell'Abruzzo. *L'Osservatore Romano* 10 X 1964; Toż: *Duszp. Pol. Zagr.* R. 16: 1965 s. 46-47; KOMINEK B.: Arcybiskup J. Gawlina. *Dziennik Polski* i *Dziennik Żołnierza.* [Londyn] 1965 nr 241 s. 4; KOWALCZYK M.: Druga rocznica śmierci śp. ks. Arcybiskupa Józefa Gawliny. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 18: 1967 s. 71-73; BAŃKA J.: Arcybiskup Józef Gawlina. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 21: 1970 s. 210-226, 302-315; Toż osob. wyd. Rzym 1970; NADOLNY A.: Opieka duszpasterska nad dziećmi i młodzieżą polską na terenie Niemiec Zachodnich w latach 1945-1965. Lubl. 1980 KUL s. 33. [Życiorys].

Ks. Piotr J. Badura SJ

Gąsiorowski Władysław (1878-1954), tłumacz encykliki.

Urodził się dnia 31 X 1878 r. w Wąwolnicy na Lubelszczyźnie. Rodzicami jego byli Franciszek i Karolina z Suszyckich. Po ukończeniu IV klasy gimnazjalnej w Sandomierzu w 1894 r. wstąpił do Sandomierskiego Seminarium Duchownego. Święcenia kapłańskie przyjął 24 II 1902 r., a następnie przez dwa lata pracował jako wikariusz w Górach Wysokich i Bielinach. W l. 1904-1908 odbywał studia teologiczne w Rzymskokatolickiej Akademii w Petersburgu, które ukończył ze stopniem kandydata teologii. Jesienią 1908 r. objął stanowisko profesora Seminarium Duchownego w Sandomierzu i ojca duchownego alumnów. Jako profesor prowa-

dził wykłady z zakresu różnych nauk kościelnych: przez cały dziesięcioletni okres pracy w seminarium wykładał ascetykę, przez dłuższy czas także apologetykę i socjologię, przez 4 lata historię filozofii i krótko — katechetykę oraz język hebrajski. W czasie pracy w Seminarium miał różne dodatkowe zajęcia, m. in. radcy kurii, cenzora ksiąg religijnych, ponadto posiadał równocześnie tytuł duszpasterski (wikariusz w Końskich, potem proboszcz Łukawy, wreszcie proboszcz Barda).

W lutym 1919 opuścił Sandomierz i przeszedł do pracy duszpasterskiej, najpierw jako proboszcz w Szewnie, a w 1933 r. jako proboszcz i dziekan w Opocznie. W Szewnie kontynuował w pewnej mierze pracę naukową, której rezultatem było przygotowanie wydania książkowego prowadzonych przedtem w seminarium wykładów z historii filozofii. W Opocznie poświęcił się całkowicie obowiązkom parafialnym, z których najtrudniejszym było kierowanie budową nowego kościoła parafialnego. Obok urzędu dziekańskiego spełniał w dalszym ciągu funkcje zlecane mu przez biskupa: egzaminatora prosynodalnego, deputata do spraw gospodarczych Seminarium Duchownego. Od 1917 r. był kanonikiem gremialnym Kapituły Sandomierskiej, a od 1932 — prałatem archidiakonem. Zmarł 6 września 1954 roku.

I.

1. Historia filozofii. Sandomierz 1928 8° s. 416.

2. Tłum.: Encyklika J. S. PIUSA X Papieża z powodu ośmsetnej rocznicy śmierci św. Anzelma. Przełożył... *Kron. Diec. Sand.* R. 2: 1909 s. 161-170, 209-222, 257-267.

II.

WIŚNIEWSKI J.: Katalog prałatów i kanoników sandomierskich od 1186 do 1926. Radom 1928 s. 72; Śp. Ks. Prał. Władysław Gąsiorowski. *Kron. Diec. Sand.* R. 47: 1954 s. 44-45. — Akta Kurii Diec. w Sandomierzu, teczka ks. Wł. Gąsiorowskiego.

Ks. Antoni Skwara

Geppert Ignacy (1884-1942) historyk.

Urodził się 20 I 1884 w Padniewie, par. Mogilno. Do Gimnazjum uczęszczał w Gnieźnie i złożył maturę w 1906 r. Studia seminaryjne odbywał w Poznaniu i Gnieźnie; święcenia kapłańskie przyjął 22 I 1911 r. Na wikariatach przebywał kolejno w Strzelnie, Inowrocławiu i Pakościu. Zaangażowany w pracę społeczną i polityczną, napisał książkę o narodowej demokracji. W 1919 r. pełnił obowiązki kapelana wojskowego. Od 1921 r. był proboszczem w Nakle, obarczony nadto funkcją proboszcza konsultora w Kurii Metropolitalnej Gnieźnieńskiej i inspektora duchownego nauki religii w szkołach powszechnych. Aresztowany przez Niemców w październiku 1939 r., został osadzony w więzieniu w Pile, a 8 XII przewieziony do obozu koncentracyjnego w Dachau. Zginął tam 22 VII 1942 r. Współpracował z „Nową Biblioteką Kaznodziejską" i opublikował znaczną liczbę kazań. Interesował się historią i opracował dzieje Powidza, obok którego, w Wylatowie, mieszkał w okresie swojej młodości.

I.

1. Z przeszłości Powidza. Powidz 1913 Nakł. autora 8° s. 64. — Toż. Wyd. 2 ponownie przejrz. i uzup. Nakło 1934 Nakł. autora 8° s. 75, nlb. 2.

2. Tłum.: J. JOERGENSEN: In Excelsis. (Na wysokościach). Za zezw. autora tłum. ... Z licznymi ilustracjami i portretem autora. P. 1914 Księg. św. Wojciecha 16° s. XIV, nlb. 1, 218, nlb. 2.

3. Żywot i czyny św. Wojciecha Patrona Królestwa Polskiego i Litwy według najnowszych badań skreślił... P. 1919 Księg. św. Wojciecha 8° s. X, 79, nlb. 3.

II.
Rocznik archid. gnieźn. 1910, 1912, 1915, 1920, 1922, 1938; DOMAGAŁA J.: Ci, którzy przeszli przez Dachau, s. 107.

Ks. Marian Banaszak

Gerstmann Adam (1873-1940), prałat papieski, profesor Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie, pastoralista.

Syn Teofila, dra filozofii, urodził się 13 XII 1873 r. we Lwowie, gdzie w II Gimnazjum z odznaczeniem zdał egzamin dojrzałości. W 1891 r. wstąpił do miejscowego Seminarium Duchowegno. Tutaj spędził dwa pierwsze semestry, studiując jednocześnie teologię na Uniw. W r. 1893 wysłany został do Canisianum w Innsbrucku, gdzie w trzy lata później otrzymał święcenia kapłańskie (1896), a w roku 1897 — doktorat; w tym też czasie przez dwa semestry studiował w Rzymie. Po powrocie do kraju był w l. 1897-1899 wikariuszem przy kościele św. Marii Magdaleny oraz w bazylice katedralnej we Lwowie. W r. 1900 uzyskał na Uniw. Lwowskim habilitację z zakresu teologii pastoralnej. Pracował także w lwowskich szkołach średnich (1899-1907), poświęcając się równolegle intensywnej pracy naukowej. W r. 1907 został profesorem nadzw. teologii pastoralnej z polskim językiem wykładowym, a w 1910 r. profesorem zw. W r. 1920/21 przeniósł się z katedry teologii pastoralnej na moralną. Aktywnie uczestniczył jako jeden z rzeczoznawców strony kościelnej przy zawieraniu konkordatu Polski ze Stolicą Apostolską. Owocem jego udziału w tym wydarzeniu było obszerne sprawozdanie pt. „Konkordat Polski ze Stolicą Apostolską" (Lw. 1925). W swoim dorobku naukowym pozostawił wiele rozpraw , które ukazały się na łamach „Przeglądu Teologicznego", „Gazety Kościelnej", „Przeglądu Powszechnego", współpracował także z innymi autorami w wydawaniu podręczników szkolnych. W swych pracach pisarskich, wykładach jawi się Gerstmann jako umysł niezwykle wszechstronny, erudyta. Ujawnia to np. fakt, że przy niedostatku sił naukowych na Wydziale zastępczo wykładał: prawo kanoniczne 1921/22, 1924/28, 1929/30; liturgikę 1921/22; sztukę kościelną 1925/26; apologetykę 1930/31, 1931/33. W l. 1906-1920 prowadził seminarium homiletyczne. Przez 28 lat (1911-1939) zasiadał w senacie akademickim jako dziekan fakultetu teologicznego lub jako delegat Wydziału. W l. 1927/28 oraz 1932/33 pełnił funkcję rektora zaś w roku 1929 prorektora uniwersytetu. Cieszył się niezwykłym autorytetem w środowisku akademickim. Za jego radą i wsparciem rozwiązano wiele problemów o charakterze ogólnoakademickim.

W latach 1923-1935 był prezesem Archidiecezjalnego Koła Księży Prefektów. Brał udział w licznych zjazdach katechetycznych krajowych i zagranicznych, kierował także kursami naukowymi dla nauczycieli religii szkół średnich. Przez szereg lat pełnił różne funkcje w miejscowej kurii metropolitalnej, będąc egzaminatorem w konkursach proboszczowskich i katechetycznych, cenzorem ksiąg duchownych, wizytatorem religii w szkołach średnich. W roku 1929 otrzymał papieską prałaturę domową. Zmarł 25 VII 1940 r.

I.

1. O grzesznikach nałogowych, nawrotnych i pozostających w okazji do grzechu. Napisał... Lw. 1900 Wyd. Gubrymowicz i Schmidt, druk. Katolicka 8° s. IV, 186, nlb. 6. — Toż. Lw. 1905 Nakł. Gubrymowicza i Schmidta, druk. Pillera i Sp. 8° s. VIII, 208; Wyd. II.

2. O skrupulatach. Lw. 1901 8° s. 51.

3. O zadośćuczynieniu sakramental-

nym. Lw. 1904. Wyd. Gubrymowicz i Schmidt, druk. Katolicka 8° s. 110.

4. Zagadnienia katechetyczne i homiletyczne u św. Augustyna. Lw. 1907.

5. Z koła katechetów lwowskich. *Gaz. Kośc.* R 16: 1908 s. 273-274.

6. Drugi kurs katechetyczno-pedagogiczny we Wiedniu. *Gaz. Kośc.* R. 16: 1908 s. 126-128.

7. Zagadnienia katechetyczne i homiletyczne u św. Augustyna. Napisał... Lw. 1908 Nakł księg. Gubrynowicza i Schmidta, druk. Katolicka 8° s. 84.

8. Kilka uwag o bractwach kościelnych. W: *Miscelanea pastoralne.* Lw. 1910.

9. Nowy porządek egzaminów na wydziale teologicznym. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 71.

10. Kilka uwag o reorganizacji wydziałów teologicznych na naszych uniwersytetach. *Gaz. Kośc.* R. 20: 1912 s. 25-27, 37-39.

11. Osoba i działalność duszpasterza w listach św. Pawła. W: *Księga pamiątkowa ku uczczeniu 250-tej rocznicy założenia Uniw. Lw. przez króla Jana Kazimierza 1661.* T. 1. Lw. 1912 s. 1-14.

12. Nowe rozporządzenie Kongregacji św. Officjum w sprawie rezerwatów biskupich. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 521-522.

13. Spowiednik zakonników i zakonnic według dekretu Piusa X z dnia 15 sierpnia 1913 i nowego kodeksu prawa kościelnego. Miejsce Piastowe b. r. [1918] Druk. Powściągliwość i Praca s. 15.

14. Spowiednik zakonnic według nowego kodeksu prawa kanonicznego. *Gaz. Kośc.* R. 25: 1918 s. 218-219, 230-232.

15. Nowe przepisy Kościoła co do głoszenia Słowa Bożego. *Gaz. Kośc.* R. 25: 1918 s. 481-482, 494-496.

16. Jurysdykcja spowiednika w nowym kodeksie prawa kanonicznego. *Gaz. Kośc.* R. 25: 1918 s. 183-185, 195-197, 206-209.

17. Stypendia mszalne według nowego kodeksu prawa kościelnego. *Gaz. Kośc.* R. 25: 1918 s. 15-16.

18. Studia i wychowanie kleru w nowym kodeksie prawa kanonicznego. Odb. z *Przegl. Teol.* 1921.

19. Rec.: SIENIATYCKI: Etyka katolicka. Lw. 1922. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 121.

20. Studia przygotowawcze kandydatów teologii. *Muzeum.* R. 38: 1923 s. 122-124.

21. Studia i wychowanie kleru. *Prz. Teol.* R. 3: 1923 s. 57-71.

22. Czytania biblijne i katechizmowe. Część trzecia... Lw. 1924 Nakł. i druk K. S. Jakubowskiego 8° s. 110, nlb. 4. [Współpraca z ks. G. Szmydem].

23. Na marginesie konkordatu (s. 5-33); Konkordat, tekst polski i francuski (s. 34-73); Obrady nad konkordatem w Sejmie (s. 75-345); Sprawozdanie stenograficzne z rozprawy nad Konkordatem w senacie Rzeczypospolitej (s. 347-356). W: *Konkordat Polski ze Stolicą Apostolską.* Lw. 1925.

24. Znaczenie Konkordatu w świetle prawa kościelnego. *Prz. Teol.* R. 6: 1925 s. 29-40.

25. Konkordat zawarty między Stolicą Apostolską a Rzeczypospolitą Polską. *Wiara i Czyn.* R. 1: 1925 s. 34-44.

26. Konkordat zawarty pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczypospolitą Polską. *Prz. Katol.* R. 4: 1925 s. 97-102.

27. Konkordat zawarty pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczypospolitą Polską podpisany w Rzymie dnia 10 lutego 1925 r. Lw. 1925 Wyd. Swiatosław s. 23, nlb. 1, tabl. 2.

28. Na marginesie Konkordatu. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 86-87, 98-99, 113-115, 122-123, 134-135, 146-147, 159, 170-171, 182.

29. Śp. ks. Władysław Żyła. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 219-220.

30. Śp. ks. Mieczysław Tarnawski. *Prz. Teol.* R. 9: 1928 s. 89-93.

31. [Wstęp dedykacyjny]. *Prz. Teol.* R. 10: 1929 s. 3-6.

32. Duszpasterstwo w szkole. Lw. 1929 s. 13. — Toż w: *Sprawy duszpasterskie.* Lw. 1929 s. 129-139.

33. Duszpasterstwo doby obecnej. W: *Sprawy duszpasterskie.* Lw. 1929 s. 11-21. — Toż w osob. odb. Lw. 1929 s. 13.

34. Duszpasterstwo w szkole. *Mies. Katech. Wychow.* R. 18: 1929 s. 361-372.

35. Św. Augustyn. *Ruch Teol.* [Dodat. do *Prz. Teol.*]. R. 2: 1930 s. 49-58. Toż w osob. odb. Lw. 1931.

36. Czytania biblijne i katechizmowe. T. 1. Lw. 1931. [Współpraca z ks. A. RATUSZNYM].

37. Znaczenie soboru Efeskiego. *Ruch Teol.* [Dod. do *Collect. Theol.*]. R. 3: 1931 nr 2/3 s. 17-25. — Toż i osob. odb. Lw. 1932.

38. Uwagi o stanie fakultetów teologicznych w Polsce. *Collect. Theol.* R. 12: 1931 s. 406-413.

39. Czytania biblijne i katechizmowe. T. 2-3. Lw. 1932 8° s. 167, nlb. 4. [Współpraca z Gerardem SZMYDEM].

40. Konkordat austriacki z roku 1933. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 s. 84-94.

41. Pakt Laterański i konkordat włoski. Umowy między Stolicą Apostolską i Królestwem Włoskim z dnia 11 II 1929 a tz. uztawa gwarancyjna z 15 V 1871. *Collect. Theol.* R. 15: 1934 s. 217-230.

42. Przemówienia rektorskie. Lw. 1933 Nakł. Uniw. J. K. 8° s. 23.

43. Kilka uwag o uczestniczeniu wier-

nych we Mszy św. *Gaz. Kośc.* R. 41: 1934 s. 118-119.

44. Mowa żałobna ku czci ks. Kazimierza Waisa. *Gaz. Kośc.* R. 41: 1934 s. 337-338.

45. O wychowaniu państwowym. *Mies. Katech. Wychow.* R. 24: 1935 s. 217-226. — Toż. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 49-50, 62-65.

46. Życie i działalność śp. ks. Kazimierza Waisa. II okres lwowski. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 s. 9-16.

47. O nowej konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. *Gaz. Kośc.* R. 42: 1935 s. 205-206.

48. Tak nie wolno! *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 23-24.

49. I znowu: „Tak nie wolno"! *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 94.

50. Rec.: A. BOGDANOWICZ: Tezy teologii pasterskiej o częstotliwości spowiedzi wiernych. *Gregoriana* 1936 s. 196-207. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1936 s. 71.

51. Profesor i katecheta [Ks. Z. Bielawski]. *Mies. Katech. Wychow.* R. 28: 1939 s. 242-246.

II.

RECHOWICZ M.: Gerstmann Adam. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 403-404, tamże literatura.

Krzysztof Piętka

Gieburowski Wacław (1877-1943), profesor Uniw. Poznańskiego, kompozytor, muzykolog, dyrygent.

Kapłan archidiecezji poznańskiej, urodził się 6 II 1877 r. w Bydgoszczy, był synem nauczyciela gimnazjalnego Marcelego i Honoraty z Różanowskich. W Bydgoszczy uczęszczał do Gimnazjum Klasycznego, lecz na ostatni semestr przeniósł się do Drawska Pomorskiego i tam złożył maturę 9 III 1899. Studia filozoficzno-teologiczne odbył w Poznaniu i Gnieźnie. Święcenia kapłańskie przyjął 1 XII 1902 r. Muzyki uczył się prywatnie już w latach nauki gimnazjalnej. Swe uzdolnienia i umiejętności muzyczne wykorzystał jako wikariusz na placówkach duszpasterskich w Wągrowcu, (dwa lata) i Witkowie (pół roku) oraz administrator parafii Duszno i Kruchowo.

Zdolnościami muzycznymi zwrócił na siebie uwagę abpa F. Stablewskiego, który obiecał udzielić mu pozwolenie na studia muzyki kościelnej, jeżeli po kilkuletniej pracy duszpasterskiej wytrwa w swoim zapale. W 1907 r. zwrócił się więc G. o takie pozwolenie do ówczesnego administratora archidiecezji gnieźnieńskiej, ks. inf. Dorszewskiego, pragnąc udać się do szkoły muzycznej benedyktynów w Beuron. Administrator uznał jednak, że chwila nie jest odpowiednia na dłuższy wyjazd i zaproponował mu krótszy pobyt w Regensburgu. G. wyjechał tam 15 I 1908 r. i wziął udział w półrocznym intensywnym kursie muzyki sakralnej. Do Duszna powrócił w początku lipca i pozostał do końca roku kalendarzowego. Dnia 1 I 1909 r. objął administrację parafii w Łubowie, lecz już 1 VII 1909 r. bp Likowski przeniósł go do Poznania. Powierzył mu najpierw funkcję II wikariusza przy katedrze, a 24 X 1911 r. mianował go przewodniczącym komisji egzaminacyjnej organistów. W 1912 r. udzielił mu urlopu, by w semestrze letnim mógł kontynuować studia muzykologiczne na Uniw. we Wrocławiu, gdzie swą rozprawę doktorską na temat traktatu muzycznego mistrza Szydłowity z XV w. przedstawił na Wydziale Filozoficznym w 1913 r. Po zdaniu egzaminów i opublikowaniu rozprawy został promowany 4 V 1915 r. na doktora.

Pracę dydaktyczną rozpoczął jako „magister cantus" w poznańskim Seminarium Duchownym w 1910 r. Z Uniw. Poznańskim był związany od początku jego działalności (7 V 1919). W pierwszym spisie wykładów jesiennego semestru 1919 figuruje na Wydziale Filozoficznym prowadzona przez niego „teoria i historia muzyki". W 1925 r. został docentem

katedry muzykologii, następnie otrzymał stopień profesora tytularnego Uniw. Poznańskiego. Jednocześnie prowadził zajęcia w powstałej w 1920 r. Państwowej Akademii i Szkole Muzycznej (przemianowanej rok później na Państwowe Konserwatorium Muzyczne). W Seminarium Duchownym uzyskał 13 XII 1926 r. tytuł profesora zwyczajnego. Kard. Hlond wyjednał mu w 1925 r. u papieża Piusa XI tytuł honorowego kanonika kapituły katedralnej w Palestrinie, miejscu urodzenia kompozytora G. P. da Palestrina, a w 1929 r. godność papieskiego szambelana. W obu archidiecezjach wielkopolskich ks. G. wywarł wielki wpływ na podniesienie poziomu muzyki i śpiewu kościelnego w parafiach jako dyrektor artystyczny Związku Chórów Kościelnych Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Poznańskiej.

Działalność artystyczną w Poznaniu rozpoczął od jesieni 1909 r. jako kierownik i dyrygent chóru „Lutnia", kiedy zaś w 1914 r. opróżniło się stanowisko organisty i dyrygenta chóru katedralnego, objął je na mocy umowy z Kapitułą Metropolitalną z dniem 1 IX 1914 r. Dzięki swym wyjątkowym uzdolnieniom i wytrwałej pracy doprowadził chłopięco-męski chór katedralny do poziomu dotychczas w Polsce nie spotykanego. Występy w katedrze poznańskiej, działalność koncertowa w Poznaniu i całym kraju oraz transmisje radiowe przyniosły chórowi wielki rozgłos i stały się wzorem poprawnego stylu w muzyce kościelnej. Chór odbył szereg zagranicznych podróży koncertowych do Pragi (1929), Wiednia, Budapesztu, Frankfurtu nad Menem (1936) oraz Paryża (1937).

Owocną działalność przerwała II wojna światowa. Niemcy internowali ks. G. 9 XI 1939 r. w obozie na Głównej, następnie wywieźli do obozu w Kazimierzu Biskupim k. Konina. Zwolniony z niego w maju 1940 r., wrócił do Poznania i włączył się w pracę duszpasterską w parafii Zmartwychwstania Pańskiego, a następnie w kościele św. Wojciecha. Jego rozprawy naukowe dotyczą dawnej muzyki polskiej i dziejów chorału gregoriańskiego w Polsce. Źródłową wartość posiada wydanie „Cantica selecta musices sacrae in Polonia". Kilka pokoleń kapłanów i organistów korzystało z jego Kancjonału kościelnego. Popularnością w parafiach cieszył się też jego Śpiewnik kościelny. Jako kompozytor zostawił znakomite dzieła, wśród których wyróżniają się: „Magnificat" na głosy solowe, chór i orkiestrę, „Missa pro defunctis", „Ave Maria" na mezzosopran solo i organy, „Tu es Petrus".

I.

1. Rec.: Vor-, Zwischen und Nachspiele zu den gebräuchlisten katholischen Kirchenlieder. Komponiert und mit Fussatz bezeichnet von Viktor Kotalla. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 1: 1909 s. 393-395.

2. Pieśń „Bogurodzica" w świetle dotychczasowych badań. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 4: 1910 s. 91-123.

3. Pamięci ks. prałata dr Fr. Ksaw. Haberla. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 4: 1910 s. 493-496.

4. Z charakterystyki gregoriańskiego chorału. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 6: 1911 s. 428-441.

5. Rec.: A. CHYBIŃSKI: Teoria menzuralna w polskiej literaturze muzycznej pierwszej połowy XVI w. Kr. 1911. *Prz. Powsz.* T. 113: 1912 s. 458-463. — Toż. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 6: 1911 s. 79-80.

6. Rec.: J. KROMOLICKI: Festmesse zu Ehren des hlg. Erzengels Michael für vierstimmigen gemischten Chor und Orgel. Verlagseigentum v. Anton Böhm u. Sohn in Augsburg u. Wien. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 7: 1912 s. 72-73.

7. Rec.: J. SURZYŃSKI: Centionale ecclesiasticum ad normam Editionis Vaticanae librorum Gradualis et Antiphonalis S. R. E. Ritualis Sacramentorum Petricoviensis cum intonationibus missae et officii divini. Editio quarta. P. 1914. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 11: 1914 s. 312-313.

8. Die „Musica magistri Szydlovite",

ein polnischer Choral traktat des XV Jahrhundert und seine Stellung in der Choraltheorie des Mittelalters, mit Berücksichtigung der Choraltreorie und Praxis des XV Jahrhundert in Polen, sowie der Nachtridentinischen Choralsformen. P. 1915 Księg. św. Wojciecha 8° s. nlb. 2, 216.

9. Trzy dokumenty neumatyczne z Biblioteki Seminarium Duchownego w Poznaniu. *Arch. Tow. Nauk. we Lwowie.* T. 1: 1922 z. 2. Toż. Odb. Lw. 1922 4° s. 7, tabl. 1, nuty.

10. Chorał gregoriański w Polsce od 15 do 17 wieku ze specjalnym uwzględnieniem tradycji i reformy oraz chorału piotrkowskiego. P. 1922 Druk. „Ostoja" 8° s. 120, nlb. 2. Pozn. Tow. Przyj Nauk. Prace Komisji Histor. T. 2 z. 5.

11. O stylu palestrinowskim. *Prz. Muzyczny.* R. 1: 1925 nr 23.

12. O skład naszych chórów kościelnych. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 s. 302-303, 314-315.

13. Sprawa udziału głosów żeńskich w chórach kościelnych. *Muzyka Kośc.* R. 1: 1926 s. 69-71.

Replika: Głosy kobiece w chórach kościelnych. [Odpowiedź na artykuł Ks. J. Zaremby]. *Muzyka Kośc.* R. 1: 1926 s. 86-89.

Polemika: Ks. J. K. ZAREMBA: Udział niewiast w chórach kościelnych. [Odpowiedź druga na artykuł ks. dr. Gieburowskiego]. *Muzyka Kośc.* R. 1: 1926 s. 111-113.

Odpow.: Jeszcze sprawa udziału niewiast w chórach kościelnych. *Muzyka Kośc.* R. 1: 1926 s. 129-131.

Replika: Ks. J. K. ZAREMBA: Na zakończenie dyskusji w sprawie udziału niewiast w chórach kościelnych. *Muzyka Kośc.* R. 2: 1927 s. 13-14.

14. O dzwonach. *Muzyka Kośc.* R. 2: 1927 s. 27-31, 84-88.

15. Ne quid nimis. *Muzyka Kośc.* R. 2: 1927 s. 144-149.

16. O muzyce instrumentalnej w ramach nabożeństwa liturgicznego. *Muzyka Kośc.* R. 2: 1927 s. 176-179.

17. Chorał gregoriański i liturgia w klasztorze benedyktynów. *Muzyka Kośc.* R. 3: 1928 s. 7-10.

18. Zadania żeńskich chórów kościelnych. *Muzyka Kośc.* R. 3: 1928 s. 24-26.

19. Co to jest wiedza muzyczna? *Muzyka Kośc.* R. 3: 1928 s. 90-93.

20. Twórczość muzyczno-kościelna. *Muzyka Kośc.* R. 3: 1928 s. 197-203.

21. Na marginesie muzyki religijnej. W: *Księga pamiątkowa Sodalicji Mariańskiej Akademików w Poznaniu.* P. 1928 s. 49.

22. Zadania nowoczesnej sztuki organistowskiej. *Muzyka Kośc.* R. 4: 1929 s. 53-57.

23. Sprawozdanie z odbioru nowych dzwonów. *Muzyka Kośc.* R. 5: 1930 s. 124-125.

24. Katedra Poznańska otrzymała nowe organy. *Muzyka Kośc.* R. 6: 1931 s. 104-106.

25. III Kongres Wszechpolski Muzyki Kościelnej w Toruniu. *Muzyka Kośc.* R. 8: 1933 s. 37-39.

26. Z pracowni muzyczno-artystycznej Poznańskiego Chóru Katedralnego. *Muzyka Kośc.* R. 8: 1933 s. 169-171.

27. Kongres międzynarodowy dla nowoczesnej katolickiej muzyki kościelnej w Akwizgranie. *Muzyka Kośc.* R. 9: 1934 s. 36-38.

28. Witold Maliszewski. *Muzyka Kośc.* R. 9: 1934 s. 36-38.

29. Spajanie dzwonów pękniętych. *Mies. Kośc.* R. 49: 1934 s. 274-275.

30. Rec.: J. WIŚNIEWSKI: Podręcznik historii muzyki kościelnej w zarysie. *Muzyka Kośc.* R. 10: 1935 s. 27-29. — Toż. *Mies. Diec. Chełm.* T. 7: 1935 s. 92-95.

31. Rec.: „Część pieśni". Ośm śpiewów ku czci muzyki na 4 głosy mieszane — Ks. A. CHLONDOWSKI. *Muzyka Kośc.* R. 10: 1935 s. 159.

32. Przepisy muzyczno-liturgiczne kościoła rzymsko-katolickiego. *Muzyka Kośc.* R. 11: 1936 s. 2-8.

33. Problem nowoczesnej twórczości kościelno-muzycznej. *Muzyka Kośc.* R. 11: 1936 s. 121-125.

34. Śpiew celebransa podczas uroczystej Mszy św. *Biul. Zw. Kapł. „Unitas" w Poznaniu.* R. 2: 1936 nr 1 s. 1-3.

Kompozycje i opracowania muzyczne.

35. Cantica in honorem B. Mariae Virginis, ad quattuor voces aequales. Op. 1. P. 1910 Typ. Leitgeber.

36. „Veneremur Cernui" seu Cantus sacri in honorem SS. Sacramenti ad IV et V voces. Op. 2. Dusseldorphi 1911 8° s. 18.

37. Kantata odznaczona I nagrodą na konkursie skargowskim w Poznaniu w 1912 r. na dwa głosy równe, z towarzyszeniem fortepianu. Partytura. P. Księg. św. Wojciecha 2° s. 7, nlb. 1. Toż. Głos 1 i 2, 2° s. 2.

38. Kantata na chór mieszany — odznaczona I nagrodą na konkursie skargowskim w Poznaniu w 1912 r. Partytura. P. 1912 Księg. św. Wojciecha 4° s. 7, nlb. 1. — Toż. Głosy: sopran, alt, tenor, bas. 4° s. 2.

39. Domine salvum fac. Modlitwa za zwierzchnika duchownego lub świeckiego na 4-głosowy chór mieszany. Partytura. P. 1916 Księg. św. Wojciecha 4° s. 4.

40. Beati mortui. Śpiewy pogrzebowe na

chór mieszany, męski i żeński: 1. Błogosławieni umarli; 2. Jam jest Zmartwychwstanie i Żywot; 3. Wiem, że Odkupiciel mój żyje. Partytura. P. 1918 Księg. św. Wojciecha 2° s. 11, nlb. 1.

41. Śpiewnik Kościelny P. 1919 Nakł. F. Pilczek 16° s. 74 nlb. 6, nuty. — Toż. Wyd. 2. P. 1920. — Toż. Wyd. 3. P. 1922. — Toż. Wyd. 5. P. 1926 Księg. św. Wojciecha 8° s. 97. — Toż. Wyd. 6. P. 1929. — Toż. Wyd. 7. P. 1938 Druk. „Ostoja" 16° s. 82, nlb. 1. — Toż. P. 1947 Wyd. K. T. Barwicki 16° s. 127, nlb. 1.

42. Cantionale Ecclesiasticum ad normam editionis Vaticanae ratione habita Ritualis pro Polonia approbati edidit... P. 1926 Księg. św. Wojciecha 16° s. VI, 499, nlb. 3. — Toż. Wyd. 2. P. 1933 Księg. św. Wojciecha 8° s. nlb. 6, 642, nlb. 2. — Toż. Kancjonał kościelny z uwzględnieniem rytuału polskiego. Na podstawie Cantionale Ecclesiasticum ks. W. GIEBUROWSKIEGO. D nowym oprac. ks. Gerarda MIZGALSKIEGO. P. 1952 Księg. św. Wojciecha 8° s. 654, nlb. 2. — Toż. Wyd. 2. P. 1954 Księg. św. Wojciecha 8° s. 653, nlb. 2.

43. Tu es Petrus, na czterogłosowy chór męski z towarzyszeniem organów. Partytura. P. 1928 Nakł. K. T. Barwicki 4° s. 7, nlb. 1.

44. Trzy motety na czterogłosowy chór żeński a capella, oraz z towarzyszeniem organów i ze współudziałem głosów solowych. Op. 12. Partytura. P. 1928 Nakł. K. T. Barwicki 4° s. 11, nlb. 1.

45. Ave Maria, na mezosopran solo i organy. Partytura. P. 1928 Nakł. K. T. Barwicki 4° s. 5, nlb. 1.

46. Missa pro defunctis. Op. 11. Na chór mieszany i organy. Partytura. W. i organy. Partytura. W. 1929 Nakł. Gebethner i Wolff.

47. Cantica selecta musices sacrae in Polonia eddit... Zeszyt 1. 10 motetów na chór mieszany a capella [WACŁAW Z SZAMOTUŁ] Ego sum pastor bonus, Już się zmierzcha; Mikołaj GOMÓŁKA: Psalm 77, Psalm 136; Mikołaj ZIELIŃSKI: Haec dies, In monte Oliveti, O gloriosa Domina, Viderunt omnes fines terrae; Grzegorz Gerwazy GORCZYCKI: Ave Maria, Sepulto Domino]. P. 1928 Nakł. K. T. Barwicki 4° s. 36.

48. 10 pieśni kościelnych na chór mieszany. Op. 13. Zeszyt 1 [Boże w dobroci, Kto się w opiekę, Jezu Chryste, Rozmyślajmy dziś, Witaj święta i poczęta, Już od rana rozśpiewana, Serdeczna Matko, Witaj Królowo, Kłaniam się Tobie, Wesoły nam dzień dziś nastał]. Partytura. P. 1929 Nakł. K. T. Barwicki 4° s. 10, nlb. 2.

49. Dwie pieśni maryańskie na chór mieszany a capella. Op. 13. [Najświętsza Panno, Ave Maria]. Partytura. P. 1929 Nakł. K. T. Barwicki 4° s. 4.

50. O miły swaty Vaclave. Święta Polska zmartwychwstała. Partytura. P. 1929 Nakł. K. T. Barwicki 4° s. 4.

51. Msze polskie i hymny przy wystawieniu Najśw. Sakramentu. Partytura. P. 1931 Druk. Muzyczna 8° s. 24.

52. Śpiewnik liturgiczny. Z polecenia Władzy Duchownej wydał ... dyrygent chóru katedralnego. P. 1932 B. w. 16° s. nlb. 4, 54, nlb. 2. Msze polskie i hymny przy wystawieniu Najśw. Sakramentu. Z polecenia XX. proboszczów poznańskich wyd. X... P. 1931 Druk. Muzyczna 16° s. nlb. 2, 24, nlb. 2.

53. Płaczcie Anieli, na chór mieszany a capella. Partytura. P. 1934 Nakł. K. T. Barwicki 4° s. 2.

54. Funebrale, zawiera: Obrzędy pogrzebowe, Officium defunctorum, Mszę żałobną, Procesję na dzień zaduszny. Wydane z kluczem skrzypcowym systemem pięcioliniowym, odpowiednią transpozycją i polskimi rubrykami. Oprac... Katowice 1937 Druk i Nakł. Księg. i Druk. Katolicka 16° s. 173, nlb. 3.

55. Po górach dolinach. Parafraza chóralna na chór mieszany a capella. Partytura. P. 1937 Nakł. K. T. Barwicki 4° s. 4.

56. Tu es Petrus, na chór mieszany i organy. Partytura. P. 1946 Nakł. K. T. Barwicki 4°.

II.

EINSTEIN A.: Das Neue Musik Lexikon. Berlin 1926 s. 224; HALSKI Cz.: Grove's Dictionary of Music and Musicians. T. 3. London 1954 s. 637; LISSA Z.: Musik in Geschichte und Gegenwart. Bd 5. Kassel 1956 kol. 102-103; SOBIESKI M.: Polski słow. biogr. T. 7. s. 423-424; MIZGALSKI G.: Podręczna enc. muzyki kośc. P. 1959 s. 172-173; Riemann Musik Lexikon. Bd. 1. Mainz 1959 s. 623; BŁASZCZYK L.: Dyrygenci polscy i obcy w Polsce działający w XIX i XX wieku. Kr. 1964 s. 80-81; PROSNAK J.: Słownik muzyków polskich. T. 1. Kr. 1964 s. 155; PRZYBYLSKI T.: Wielkopol. słow. biogr. W. 1981 s. 201-202.

Ks. Marian Banaszak, Ks. Zdzisław Bernat

Giecewicz, Gieczewicz Jan, krypt.: Ks. J. G., pseud.: Ks. Jan Konstanty od Krzyża (1858-1936), zmartwychwstaniec, rektor Papieskiego Kolegium Polskiego w Rzymie, autor prac historycznych.

Urodził się 14 V 1858 r. w dworze Ilsko k. Wiażynia, jako syn zamożnych ziemian Konstantego i Zofii z Hrebnickich Giecewiczów. Wykształcenie podstawowe otrzymał w domu, średnie w Gimnazjum św. Krzyża w Dreźnie (matura 1878 r.). Początkowo studiował historię w Krakowie, następnie teologię w Innsbrucku i na Gregorianum w Rzymie, już jako zmartwychwstaniec (śluby zakonne 24 XII 1890 r.). Tamże 1 IV 1893 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Pracował jako wykładowca teologii moralnej w zmartwychwstańczym Seminarium Duchownym we Lwowie (1894/5) i w Rzymie (1895-1897). Następnie był rektorem Kolegium Polskiego (1897/8), wreszcie jego ojcem duchownym. Od 1906 r. stale przebywał w domu wiedeńskim, zajmując się polską młodzieżą studiującą i pisaniem. W ostatnich latach bardzo mu w tym przeszkadzała utrata wzroku. Zmarł w Wiedniu 12 XII 1936 r.

I.

1. W sprawie Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. *Kwart. Hist.* R. 11: 1897 s. 74-83.

2. Kazanie o Królestwie Bożym, wygłoszone dnia 10 stycznia roku Pańskiego 1899 podczas uroczystej oktawy święta Trzech Króli w Kościele św. Andrzeja della Valle w Rzymie przez... Kr. 1899 W Księg. Katol. dra Wł. Miłkowskiego, Druk. J. Romana Łakocińskiego 4° s. 15.

3. List z Rzymu (o ślubach zakonnych arcybiskupa J. Webera u zmartwychwstańców). *Gaz. Kośc.* R. 15: 1907 nr 7 s. 70-71. — Toż pod zm. tyt.: Ceremonia historyczna. *Dz. Chic.* R. 56: 1946 nr 141 [bis] s. 8.

4. Przewrót w Meksyku a Kościół. *Dz. Chic.* R. 22: 1911 nr 271 s. 2.

5. O połączeniu Zakonu Ojców Kapucynów z innymi zakonami św. Franciszka. *Dz. Chic.* R. 22: 1911 nr 281 s. 2.

6. Odbudowa i rozwój Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. [Kr.] 1936 Drukowano jako manuskrypt. Cz. pierwsza. Druk. Powściągliwość i Praca. 4° s. nlb. 3, VII, 245, nlb. 3.

7. Tłum.: BAUNARD, rektor Katol. Uniw. w Lille: Dzieje św. Ambrożego. Przekł. z 2 francuskiego wydania staraniem ... T. 1-2. Rkps Arch. Dom. Zmartw. w Krakowie, b. sygn. 4° s. nlb. 1, XV, 552.

8. De Christo Redivivo. Rkps Arch. Prow. Zmartw. w Radziwiłłowie, sygn. VII A-2/Giec. 4° s. nlb. 196.

9. De fine et instituto Congregationis Presbiterorum Resurectionis D. N. J. Ch. ad patres Capituli 1901 anno. Rkps Arch. Dom. Zmartw. w Krakowie, b. sygn. 4° s. nlb. 2, 34.

10. Biskupa chełmińskiego Ryłły kandydatura na arcybiskupstwo połockie 1779 r. Rkps Arch. Dom. Zmartw. w Krakowie, b. sygn. 4° s. 16.

11. Z życia i powołania. (Notatki autobiograficzne z lat 1864-1895, z przerwami). Rkps Arch. Dom. Zmartw. w Krakowie, b. sygn. 8° s. nlb 142, 10.

12. Konferencje dla zakonnic. Rkps. Arch. Dom. Zmartw. w Krakowie, b. sygn. 4° s. 40.

13. Reguła Zjednoczenia Braci Ostatnich Zakonu Najśw. Maryi Panny Orędowniczki Zmartwychwstania (w zestawieniu z innymi). Rkps Arch. Dom. Zmartw. w Krakowie, b. sygn. 4° s. nlb. 156.

14. Les Frères de la Resurrection. — Origines d'une Congregatio Religieuse par un membre de cette Congregation. [Rome] 1896. — Les Prêtres de la Resurrection de N. S. J. Chr. par le p. J. C. G. Rkps Arch. Dom. Zmartw. w Krakowie, b. sygn. 4° s. nlb. 12.

15. Z życia i pism błogosł. Jana Eudes. Rkps Arch. Dom. Zmartw. w Krakowie, b. sygn. 8° s. nlb. 14.

16. Rec.: Joanna d'Arc par H. WALLON. Rkps Arch. Dom. Zmartw. w Krakowie, b. sygn. 8° s. nlb. 8.

17. Rec. Opere di S. E. Alfonso CAPECELATRO: Newman e la religione cattolica in Inghilterra ovvero L'Oratorio Inglese. Rkps Arch. Dom. Zmartw. w Krakowie, b. sygn. 4° s. nlb. 20.

18. Deklaracja [z 1933 r.]. Rkps Arch. Dom. Zmartw. w Krakowie, b. sygn.

19. Odbudowa i rozwój Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. Cz. II. Rkps Arch. Rodzin. Giecewiczów w Krakowie.

20. Listy: List do A. Dunajewskiego z 1891 r. Rkps WAP Kr., sygn. I. T.-1137 nr 217; 2 listy do S. Pawlickiego z 1913 r. Rkps BJ, sygn. 8697-III t. 2 k. 146-152; 63 listy do zmatwychwstańców z lat 1891-1936. Rkps Arch. Congr. a Resur. Romae, sygn. 13974-14038; Do M. Zamoyskiej z 1895 r. Rkps BPAN Kórn., 208 [7643] k. 100-101; 6 listów do J. Zamoyskiej z lat 1895-1897. Tamże k. 87-99; Do W. Orpiszewskiego z 1930 r. Rkps Arch. Prow. Zmartw. w Radziwiłłowie, sygn. VII A-1/ /Orp. b. pag; Brulion 10 listów do różnych

osób z 1935 r. Rkps Arch. Dom. Zmartw. w Krakowie, b. sygn. z. 1-3 s. nlb. 36.

II.

Śp. o. Jan Giecewicz CR. *Vexil. Resur.* R. 10: 1937 nr 1 s. 49; O. Jan Giecewicz CR. *Dz. Chic.* R. 52 [bis] 1942 nr 80 cz. 5 s. 60; WOJNAR J.: Giecewicz (Gieczewicz) Jan Konstanty. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7: 1958 s. 424; KWIATKOWSKI W: Historia Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. Albano 1942 s. 344, 351, 357, 362, 367, 369, 377, 381, 383, 384, 385, 386, 390, 404, 446, 449, 450, 453, 467. — Ponadto źródła: Schem. Archidiec. Lwow. na rok 1895 s. 181; *Cronaca. Anno dei Risur.* R. 1: 1900 s. 37, 43, 75; R. 2: 1901 s. 66; R. 3: 1902 s. 66; Kronika. *Rocz. Kol. Pol.* R. 1: 1902 s. 50; R. 2: 1903 s. 37, 39, 43, 45, 46, 113, 204, 208, 209; R. 3: 1904 s. 114, 116, 118, 122, 174.

Ks. Bolesław Micewski CR

Gielniewski Edward, krypt. E. i G. (1893-1963) popularyzator teologii, liturgista.

Urodził się 22 XI 1893 r. w Żarkach w rodzinie organistów Edwarda i Kazimiery z Mleczyńskich. Uczył się w szkole miejscowej, od 1904 r. uczęszczał do Gimnazjum w Częstochowie, po uzyskaniu matury w 1912 r. studiował przez dwa lata na Politechnice Warszawskiej. W 1916 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Kielcach, które ukończył uzyskaniem święceń kapłańskich 5 IV 1919 r. Studiował na Katolickim Uniw. w Lublinie, gdzie uzyskał w 1922 r. magisterium prawa kanonicznego. Od 11 XI 1923 wykładał w Seminarium pedagogikę, częściowo prawo i teologię moralną. Jednocześnie rozpoczął redagować „Przegląd Diecezjalny". We wrześniu 1927 r. otrzymał nominację na dyrektora Gimnazjum Biskupiego św. Stanisława Kostki w Kielcach, prowadząc nadal wykłady do 1929 r. Przeddzień wybuchu wojny światowej 1 VII 1939 r. został zwolniony ze stanowiska dyrektora Gimnazjum, otrzymując propozycję oddania się pracy naukowej lub duszpasterstwu. Wybrał parafię Sokolniki, gdzie rozpoczął pracę 20 IX 1939 r. W styczniu 1943 r. został mianowany proboszczem i dziekanem parafii Kazimierza Wielka. Wskutek zatargów z władzami wojewódzkimi był zmuszony przenieść się 16 X 1953 r. na małą parafię Sławice pod Miechowem. Dolegliwości i wyczerpanie fizyczne zmusiły go do rezygnacji z pracy duszpasterskiej 15 IX 1960 r. i przeniesienia się do Domu Księży Emerytów w Kielcach, gdzie zmarł 21 V 1963 r.

Umiłowaną dziedziną jego pracy była liturgia duszpasterska, przystosowana do życia religijnego i poziomu umysłowego wiernych. Wychodził z założenia, że obrzędy liturgiczne winny być zrozumiałe dla ludu, a do tego jest konieczny język narodowy tzn. polski. Dlatego w ojczystym języku tworzył nowe wzory nabożeństw różańcowych, pasyjnych, dziękczynnych; tłumaczył z łaciny jutrznie bożonarodzeniową i wielkanocną, procesję Bożego Ciała, modlitwy przy poświęceniach i nabożeństwo pogrzebowe — przystosowując je do warunków i mentalności polskiego ludu. Stał się w tej dziedzinie prekursorem Soboru Watykańskiego II, którego pełnej reformy się nie doczekał, ale umierał z radością, że kroczył dobrą drogą.

I.

1. Jeden ze sposobów ćwiczenia się w kaznodziejstwie. *Kiel. Prz. Diec.* R. 8: 1921 s. 70-74.

2. Lenistwo w służbie Bożej. *Kiel. Prz. Diec.* R. 8: 1921 s. 211-216.

3. Plaga „moralizatorstwa". *Kiel. Prz. Diec.* R. 10: 1923 s. 169-173.

4. Kaznodzieja w stosunku do swych słuchaczy. *Prz. Hom.* R. 1: 1923 s. 185-192.

5. Czyby nie mogło być lepiej? *Kiel. Prz. Diec.* R. 11: 1924 s. 1-4.

6. Nowy sposób kończenia pogrzebu. *Kiel. Prz. Diec.* R. 11: 1924 s. 57-59.

7. Duszpasterze wobec alkoholu. *Kiel. Prz. Diec.* R. 11: 1924 s. 80-82.

8. Recenzje w Przeglądzie. *Kiel. Prz. Diec.* R. 12: 1925 s. 1-5.
9. Kaznodziejstwo a pedagogika. *Prz. Hom.* R. 3: 1925 s. 182-187.
10. Zmiany w wydawnictwach diecezjalnych. *Kiel. Prz. Diec.* R. 12: 1925 s. 49-51.
11. O szybkiej spowiedzi. *Kiel. Prz. Diec.* R. 13: 1926 s. 63-65.
12. Parafialne odpusty. *Kiel. Prz. Diec.* R. 13: 1926 s. 106-111.
13. Groźne przestrogi dni majowych. *Kiel. Prz. Diec.* R. 13: 1926 s. 111-117.
14. Dwóchsetna rocznica kanonizacji św. Stanisława Kostki. Rocznica św. Stasława a troski o wychowanie młodzieży. *Kiel. Prz. Diec.* R. 13: 1926 s. 133-136.
15. Pesymizm i optymizm kapłanów. *Kiel. Prz. Diec.* R. 13: 1926 s. 136-138.
16. Etyka katolicka. Podręcznik dla szkół średnich. Kielce 1926 Druk. „Jedność" 8° s. 145.
17. Jeszcze ku przestrodze. *Kiel. Prz. Diec.* R. 13: 1926 s. 162.
18. O pokutach sakramentalnych. *Kiel. Prz. Diec.* R. 14: 1927 s. 7-17.
19. Opłaty stemplowe od metryk stanu cywilnego. *Kiel. Prz. Diec.* R. 14: 1927 s. 41-43.
20. Gorące chwile. *Kiel. Prz. Diec.* R. 14: 1927 s. 226-229.
21. Zmiany ceremonii wprowadzone przez nowy Rytuał Polski. *Kiel. Prz. Diec.* R. 14: 1928 s. 189-194.
22. Rozwiązanie kwestii rzymskiej. *Kiel. Prz. Diec.* R. 16: 1929 s. 51-55.
23. Kolportaż w parafii. *Kiel. Prz. Diec.* R. 16: 1929 s. 136-145.
24. Poważna pomoc w Akcji Katolickiej. *Kiel. Prz. Diec.* R. 16: 1929 s. 312-315.
25. O aktach stanu cywilnego. *Kiel. Prz. Diec.* R. 17: 1930 s. 104-106.
26. Stan religijno-moralny naszej młodzieży w parafiach na podstawie materiałów ankiety duszpasterskiej z 1930 r. *Kiel. Prz. Diec.* R. 18: 1931 s. 307-315.
27. Na marginesie jubileuszu. *Kiel. Prz. Diec.* R. 20: 1933 s. 137-138.
28. Rozwój szkolnictwa diecezjalnego. *Kiel. Prz. Diec.* R. 20: 1933 s. 189.
29. Nowość w kaznodziejstwie. *Kiel. Prz. Diec.* R. 22: 1935 s. 237-241.
30. Śpiewajmy Różaniec. Nabożeństwo październikowe. Kielce 1945 Druk. „Jedność" 16° s. 16.
31. Razem z Ukrzyżowanym. Tekst audycji radiowej w Wielki Piątek z kościoła parafialnego w Kazimierzy Wielkiej. Droga Krzyżowa [1947] s. 24. Msznps powielany.
32. Podziękowanie Bogu za żniwa. Nabożeństwo dziękczynne w Kazimierzy Wielkiej — audycja radiowa, 1948. Msznps powielany.
33. Świdrem po sumieniu. Kazania świąteczne, s. 44. Msznps powielany.
34. Jutrznia Bożego Narodzenia. Msznps powielany.
35. Nowy polski obchód na dzień zaduszny. Msznps powielany.
36. Krótkie recenzje i noty bibliograficzne: *Kiel. Prz. Diec.* R. 10: 1923 — R. 33: 1936; *Prz. Hom.* R. 3: 1925 — R. 8: 1930.

II.

LEŚNIAK M.: Ks. Edward Gielniewski. Życiorys. *Kiel. Prz. Diec.* R. 13: 1966 s. 45-48; *Kiel. Prz. Diec.* R. 10: 1923 s. 159; Elenchus cleri dioecesani... an. 1924-1942; Katalog duchowieństwa... z 1946, 1958, 1964. — Arch. Diec. Kiel. AK-XG-19 k. 88, AK-OP-803 k. 81, ASD-163 k. 46-71.

Ks. Tomasz Wróbel

Gierliński Jan (1917-1971) historyk.

Urodzony 11 III 1917 w Komornikach pod Poznaniem, był synem nauczyciela Jana i Heleny z Hofmanów. Z rodzicami przeniósł się do Kwilcza skąd uczęszczał do Gimnazjum w Międzychodzie. Po maturze wstąpił do Seminarium Duchownego w 1935 r. Wojna przerwała mu studia seminaryjne, wrócił do rodziny, zarobkowo pracował w Kwilczu. Po wyzwoleniu kraju podjął studia seminaryjne w trybie przyspieszonym i 22 XII 1945 przyjął święcenia kapłańskie.

Jako wikariusz pracował w Poznaniu, najpierw w parafii Niepokalanego Poczęcia N. M. P. na Głównej, następnie przy kolegiacie farnej. Jednocześnie odbywał studia na Uniw. Poznańskim, na którym 28 VI 1950 uzyskał dyplom magistra filozofii, a rok później na Wydziale Teologicznym U. J. w Krakowie tytuł magistra teologii w zakresie historii Kościoła. W lipcu 1952 r. zdobył w Krakowie stopień naukowy doktora teologii.

Z wikariatu farnego przeszedł w 1954 r. do Krzywinia, gdzie jako proboszcz pracował do śmierci. Kościół parafialny nosił wezwanie św. Mikołaja, co skłoniło go do podjęcia naukowych badań dziejów kultu tego świętego w Kościele Powszechnym, a szczególnie w Polsce. Zebrał bogaty materiał historyczny, lecz nie zdołał go opracować. Za szerzenie kultu św. Mikołaja i gorliwą pracę duszpasterską został w 1969 r. odznaczony godnością papieskiego kapelana honorowego. Po krótkiej chorobie zmarł niespodziewanie 23 III 1971 r.

I.

1. Z dziejów parafii kwileckiej. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 6: 1951 s. 71-83.
2. Kościół parafialny w Kwiliczu. (Monografia parafii). P. 1951 maszynopis 2° k. 122. Praca magisterska.
3. Kult św. Mikołaja w Archidiecezji Poznańskiej. *Przew. Katol.* R. 58: 1968 nr 48 s. 446.

II.

KARŁOWSKI K.: *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 23: 1972 s. 69-70.

Ks. Marian Banaszak

Glemma Tadeusz, krypt.: -e-, (1895-1958), szambelan papieski, profesor zw. Uniw. Jagiellońskiego, potem Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, historyk Kościoła.

Urodził się 25 X 1895 r. w Chełmży jako syn rzemieślnika Jana i Antoniny Jankowskiej. W latach 1905-1908 uczęszczał do humanistycznego Progimnazjum w Chełmży, następnie w latach 1908-1914 do klasycznego Gimnazjum w Chełmnie, które ukończył z odznaczeniem. Od 1914-1918 r. studiował teologię w Seminarium Duchownym w Pelplinie i 7 IV 1918 r. przyjął święcenia kapłańskie. Został skierowany do pracy duszpasterskiej jako wikariusz kolejno w Oliwie, Wrzeszczu i w Barłożnie. Uzyskawszy zgodę swego ordynariusza bpa A. Rosentretera, udał się w 1921 r. na dalsze studia na Wydział Teologiczny Uniw. Jagiellońskiego. Zamierzał studiować nauki biblijne, jednakże niepospolita indywidualność profesora historii Kościoła ks. J. Fijałka, z którym się zetknął, zadecydowała, że zwrócił się ku studiom historycznym, pełniąc równocześnie od 1 XII 1921 do 31 XII 1923 r. obowiązki asystenta na wspomnianym Wydziale. Stopień doktora teologii uzyskał 1 II 1924 r. W okresie studiów był katechetą w Gimnazjum krakowskich urszulanek.

Wróciwszy do swej diecezji, objął Glemma posadę katechety w Gimnazjum w Kościerzynie. W 1926 r. Wydział Teologii Katolickiej Uniw. Warszawskiego zaproponował mu zastępstwo profesora. Nie przyjął jednak oferty, ponieważ w tym czasie powołano go na wykładowcę historii Kościoła, patrologii i historii sztuki kościelnej w Seminarium Duchownym w Pelplinie. Obowiązki te spełniał do 1930 r. W 1929 r. habilitował się na Wydziale krakowskim w zakresie historii Kościoła w Polsce. Po przejściu w stan spoczynku ks. J. Fijałka w 1930 r. objął po nim Glemma wykłady jako zastępca profesora. W 1932 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym, a w 1945 r. profesorem zw. W r. szk. 1939/45 był dziekanem Wydziału, a w 1945-46 prodziekanem. W 1934 r. został współpracownikiem Komisji Historycznej PAU, w 1936 r. członkiem Komitetu Redakcyjnego „Polskiego słownika biograficznego", w 1951 r. członkiem korespondentem PAU. Należał także do Towarzystw Naukowych w Toruniu i w Poznaniu oraz do Polskiego Towarzystwa Teologicznego. Z ramienia PAU odbył podróże naukowe do Rzymu, Florencji i Wiednia (17 I — V 1935 i 1 II — 11 V 1937 r.).

Aresztowany z wszystkimi profesorami Uniw. Jagiellońskiego 6 XI 1939 r. przebywał w obozie koncentracyjnym w Oranienburgu do 6 II 1940 r. Po powrocie, z bardzo osłabionym zdrowiem, kierował przez całą okupację tajnym nauczaniem na Wydziale. Gdy tylko wróg ustąpił, zajął się jako dziekan zorganizowaniem Wydziału, na którym wykładał do 1954 r. W tymże roku przeszedł z innymi profesorami do Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, w której otrzymał zwolnienie od zajęć dydaktycznych ze względu na słabe zdrowie. Wykładał jednak do śmierci w krakowskim Seminarium Duchownym. Obok zajęć akademickich pełnił od 1930-1956 r. funkcje kapelana w klasztorze urszulanek, w latach 1936-1945 kierownika Archiwum Kapitulnego i Konsystorskiego i w latach pięćdziesiątych sędziego w Sądzie Metropolitalnym krakowskim. Zmarł 7 V 1958 r., pochowany na cmentarzu Rakowickim.

I.

1. Z piśmiennictwa teologicznego w Niemczech ostatnich lat. *Kwart. Teol. Wil.* R. 3: 1925 s. 201-213.

2. Biskup chełmiński Piotr Kostka jako kanonik krakowski. *Zap. TN Tor.* R. 6: 1925 s. 115-117, 135-138.

3. Kronika benedyktynek chełmińskich 1570-1619. *Zap. TN Tor.* T. 6: 1925 s. 166-174; R. 7: 1926 s. 17-31, 37-56, 69-90.

4. Historiografia Diecezji Chełmińskiej aż po rok 1821. *Nowa Pol. Sacra.* R. 2: 1926 s. 1-133. — Toż w osob. odb. Kr. 1926 s. 113.

5. [Historia dekanatów: chełmińskiego, grudziądzkiego, kartuskiego i kościerskiego]. W: *Diecezja Chełmińska.* Zarys historyczno-statystyczny. Pelplin 1928 s. 88-182, 309-343, 364-408.

6. Początki Diecezji Chełmińskiej a Stolica Apostolska. *Mestwin.* R. 4: 1928 nr 3 s. 20-22.

7. Erazm Działyński († 1572). Przyczynek do historii studiów zagranicznych obywateli Prus Królewskich. *Pomerania.* R. 3: 1928 s. 18-23.

8. Stany pruskie i biskup chełmiński Piotr Kostka wobec drugiego bezkrólewia. W: *Rozpr. Hist. Filoz. PAU.* Ser. 2 t. 42 [Kr. 1928] s. 219-292. — Toż w osob. odb. Kr. 1928 8° s. 73.

9. Rec.: W. KARPIŃSKI: Żywot św. Rocha wyznawcy i cześć jego, mianowicie cześć jego w Polsce. Pelplin 1927. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 1: 1929 nr 4 s. 243.

10. Rec.: Kościoły i klasztory grudziądzkie. Grudziądz 1928. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 1: 1929 nr 4 s. 243-244.

11. Rec.: G. RAUSCHEN: Zarys patrologii. Pisma Ojców Kościoła i nauka w nich zawarta. Z niem. przeł. i uzup. ks. Józef NOWACKI. P. 1929. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 1: 1929 nr 7 s. 422.

12. Rec.: *Nova Polonia Sacra* [Kraków]. R. 1: 1928. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 1: 1929 nr 7 s. 423-424.

13. Trudności pracy misyjnej głównie ze strony wierzeń i obyczajów pogańskich oraz misyj katolickich [powinno być: niekatolickich]. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 1: 1929 nr 8 s. 468-478.

14. Rec.: H. RUCHNIEWICZ: Święty nowoczesny. Żywot świątobliwego Contarda Ferriniego. Pelplin 1930. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 1: 1929 nr 11 s. 654.

15. Biblioteki biskupstwa chełmińskiego w Pelplinie. W: *Biblioteki Wielkopolski i pomorskie.* P. 1929 s. 289-294.

16. Rec.: Polskie Pomorze. Praca zbior. pod red. J. BOROWIKA. T. 1: Ziemie i ludzie. Toruń 1929. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 2: 1930 nr 1 s. 60-61.

17. Rec.: H. CICHOWSKI: Ks. Stanisław Sokołowski a Kościół wschodni. Lw. 1929. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 2: 1930 nr 4 s. 308-309.

18. Rec.: J. BUCHHOLZ, A. SZKLARSKI: Królewskie miasto Starogard stolica Kociewia. Starogard. 1928. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 2: 1930 nr 5 s. 359-360.

19. Rec.: A. MAŃKOWSKI: Drukarstwo i piśmiennictwo w Pelplinie. Pelplin 1929. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 2: 1930 nr 6 s 425.

20. Rec.: M. SKRUDLIK: Królowa Korony Polskiej. Szkice z historii malarstwa i kultu Bogarodzicy w Polsce. Lw. 1930. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 2: 1930 nr 7 s. 472-473.

21 Dzieje Kościoła na Pomorzu. *Kronika o Polskim Morzu.* R. 1930 s. 54-64. — Toż w osob. odb. W. 1930 8° s. 11, nlb. 1.

22. Starania biskupa Piotra Kostki o nawrócenie mieszczan chełmińskich i toruńskich. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 2: 1930 s. 294-307.

23. Archiwa warmińskie we Fromborku. *Archeion.* R. 9: 1931 s. 19-35. — Toż w osob. odb. W. 1931 8° s. 16.

24. Misja pruska w XIII w. aż do przybycia zakonu krzyżackiego. *Mies. Diec. Chełmiń.* R. 3: 1931 nr 6 s. 377-395. — Toż

w: *Roczniki Związku Akademickich Kół Misyjnych w Polsce*. R. 4: 1931/32 s. 183-201.

25. Dzieje Diecezji Chełmińskiej. W: W: *Polskie Pomorze*. T. 2: Przeszłość kulturalna. Toruń 1931 s. 183-212.

26. Artykuły w: *Lexikon für Theologie und Kirche*. Bd. 4: 1932 — Bd 10: 1938.

27. Dzieje stosunków kościelnych w Toruniu. W: *Dzieje Torunia*. Toruń 1933 s. 257-301. — Toż w osob. odb. Toruń 1933 8° s. 46.

28. Z powodu 250 rocznicy odsieczy Wiednia. *Prz. Katol.* R. 71: 1933 nr 18 s. 275-276.

29. Venimus, vidimus, Deus vicit. *Prz. Katol.* R. 71: 1933 nr 35 s. 547-549.

30. Rec.: E. NOWAK: Rys duszpasterstwa wojskowego w Polsce 968-1831. W. 1932. *Collect. Theol.* R. 15: 1934 s. 104-105.

31. Stosunki kościelne w Toruniu w stuleciu XVI i XVII na tle dziejów kościelnych Prus Królewskich. Toruń 1934 8° s. 226, nlb. 2. *Rocz. TN Tor.* Nr 42.

32. Le catholicisme en Pologne a l'epoque d'Etienne Batory roi de Pologne. W: *Etienne Batory roi de Pologne prince de Transylvanie*. Cracovie 1935 s. 335-374.

33. Andrzej z Osnowa. W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 108.

34. Arnold de Caucina. W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 162.

35. Batory Andrzej. W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 351-353.

36. Zapiski nuncjusza apostolskiego Wincentego dal Portico z r. 1568. *Collect. Theol.* R. 17: 1936 s. 273-288.

37. Ksiądz Profesor Dr Jan Nepomucen Fijałek kapłan i uczony (1864-1936). *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 38 s. 480-487. — Toż w osob. odb. Włocławek 1936 8° s. 8.

38. Prace naukowe ks. Jana Fijałka. *Kwart. Hist.* R. 50: 1936 s. 416-426.

39. Boner Izajasz. W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 296.

40. Borzymowski Dersław. W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 370.

41. Brzeziński Sebastian. W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 41.

42. Chotkowski Władysław Longin. W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 430-432.

43. Św. Jan Kanty. W: *Sól polskiej ziemi*. W. 1937 s. 95-105.

44. Rec.: M. MORAWSKI: Synod prowincjonalny prowincji gnieźnieńskiej w dawnej Polsce. Włocławek 1935; TENŻE: Sprawa zwołania synodu prowincjonalnego w latach 1578-1589. Włocławek 1927; TENŻE: Synod piotrkowski w roku 1589. Włocławek 1937. *Kwart. Hist.* R. 52: 1938 s. 284-286.

45. Die Studienjahre eines polnischen Bischofs des XVI Jahrhunderts. *Collect. Theol.* R. 19: 1938 s. 1-46.

46. Instrukcja nuncjusza Juliusza Ruggieri'ego. W: *Studia historyczne ku czci Stanisława Kutrzeby*. T. 2. Kr. 1938 s. 265-276.

47. Ciekliński Andrzej. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 42.

48. Cieński Stanisław. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 53.

49. Odzyskanie klasztoru dominikańskiego w Gdańsku w latach 1565-1568. *Rocz. Gdań.* R. 12: 1938 s. 74-116. — Toż w osob. odb. Gdańsk 1939 8° s. 43.

50. Synody prowincjonalne w Polsce przedrozbiorowej. Ich wpływ na życie katolickie w kraju. W: *Posłannictwo katolicyzmu polskiego w świetle uchwał I Synodu Plenarnego*. Pamiętnik IV Studium Katolickiego w Katowicach 5-10 IX 1938. P. 1939 s. 46-57.

51. Rec.: T. DŁUGOSZ: Relacje arcybiskupów lwowskich 1595-1794. Lw. 1937. *Kwart. Hist.* R. 53: 1939/45 s. 306-308.

52. Dąbrowski Walenty. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 23-24.

53. Dekowski Stanisław. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 56.

54. Dorpowski Jerzy Aleksander. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 343-344.

55. Drzewicki Jan. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 408-409.

56. Drzewicki Maciej. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 412.

57. Drzewicki Mikołaj. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 412-413.

58. Dulska Zofia. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 460-461.

59. Dunajewski Albin. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 462-465. Wspólnie z M. TYROWICZEM.

60. Ks. Witold Klimkiewicz (1905-1942). *Kwart. Hist.* R. 53: 1945 nr 3 s. 511-512.

61. Ks. Alfons Mańkowski (1870-1941). *Kwart. Hist.* R. 53: 1945 nr 3 s. 538-541.

62. Wizytacje Diecezji Krakowskiej z lat 1510-1570. *Nasza Przeszł.* T. 1: 1946 s. 43-96.

63. Z dziejów szpitalnictwa kościelnego w dawnej Polsce. *Caritas*. R. 2: 1946 nr 2: 1946 nr 7 s. 5-10.

64. Ks. Piotr Kostka zasłużony biskup kresowy. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 z. 1 s. 15-22.

65. Świetlanej pamięci biskupa Konstantyna Dominika. *Oręd. Diec. Chełmiń.* R. 3: 1947 s. 87-102.

66. Z dziejów miłosierdzia chrześcijańskiego w Polsce. Kr. 1947 Caritas 8° s. 93, nlb. 1. Uprzednio drukowano odcinkami w czasop. *Caritas*. R. 1945/1946 nr 3, 4, 6-8, 10, 14.

67. Rec.: T. SILNICKI: Dzieje i ustrój Kościoła na Śląsku do końca w. XIV. W: *Historia Śląska od najdawniejszych cza-*

sów do roku 1400. T. 2 z. 1. Kr. 1939. *Rocz. Hist.* R. 16: 1947 s. 289-292.

68. Rec.: G. RHODE: Brandenburg-Preussen und die Protestanten in Polen 1640-1740. Quellen und Forschungen zur Geschichte ihrer Beziehungen. Bd 17: 1941. *Rocz. Hist.* R. 16: 1947 s. 295-299.

69. Dziedzictwo św. Wojciecha. *Tyg. Powsz.* R. 3: 1947 nr 17 s. 2.

70. Piotr Kostka biskup chełmiński. *Spraw. TN Tor.* Nr 1: 1947/1948 s. 92-93.

71. Krakowski konsystorz biskupi za czasów Andrzeja Rawy Gawrońskiego. *Nasza Przeszł.* T. 4: 1948 s. 225-242.

72. Rec.: Nuntiaturberichte aus Deutschland nebst ergänzenden Aktenstücken 1560-1572. Abt. 2 Bd 5: I. Ph. DENGEL: Nuntius Biglia 1560-1564... Wien 1939. *Kwart. Hist.* R. 55: 1948 s. 130-133.

73. Święta na polskim tronie. *Tyg. Powsz.* R. 4: 1948 nr 2 s. 3.

74. Wydział Teologiczny U. J. przed 100 laty. *Tyg. Powsz.* R. 4: 1948 nr 15 s. 2.

75. Duracz Jacek. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 9.

76. Działyński Erazm. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 79.

77. Dzielski Wojciech Józef. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 137.

78. Engelbert. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 270-271.

79. Ferber Maurycy. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 419-420.

80. Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1795-1847. *Pol. Sacra.* R. 1: 1948 s. 1/4 s. 6 - 120, 203 - 223; R. 2: 1949 z. 1/4 s. 1 - 51, 101 - 144. — Toż w osob. odb. Kr. 1949 Wyd. Mariackie 8° s. VIII, 221, nlb. 3.

81. Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego 1397 - 1947. *Pol. Sacra.* R. 1: 1948 s. 203 - 223.

82. Florian z Kurdwanowa. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7. s. 41.

83. Frydrychowski Jan. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7. s. 175.

84. Gałczyński Jan. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 239.

85. Gałecki Antoni. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 240 - 241.

86. Garwaski Hieronim. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7. sł 290 - 291.

87. Gilles Mikołaj. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 470.

88. Rec.: H. ROZRAŻEWSKI: Korespondencja... T. 1: 1567 - 1582; T. 2: 1582 - 1600. Wyd. P. CZAPLEWSKI. Toruń 1937, 1939 - 1947. *Rocz. Hist.* R. 18: 1949 s. 385 - 390.

89. Rec.: J. MITKOWSKI: Początki klasztoru cystersów w Sulejowie. Studia nad dokumentami, fundacją i rozwojem uposażenia do końca XIII w. P. 1949. *Pol. Sacra.* R. 4: 1951 s. 160 - 162.

90. Rec.: S. CHODYŃSKI: Biblioteka kapituły włocławskiej. Uzupełnił rozdziałem o katalogach i wyd. ks. S. LIBROWSKI. *Kron. Diec. Włocł.* T. 43: 1949 s. 169 - 216, 233 - 280; T. 44: 1950 s. 33 - 130. *Pol. Sacra.* R. 4: 1951 s. 163.

91. Z dziejów Archiwum Kapituły Katedralnej krakowskiej. *Pol. Sacra.* R. 4: 1951 s. 381 - 299.

92. Źródła do dziejów kościelnych na Pomorzu w Krakowskich archiwach diecezjalnych. W: *Księga pamiątkowa 75-lecia Towarzystwa Naukowego w Toruniu.* Toruń 1952 s. 61 - 92.

93. Śluby Jana Kazimierza. *Ruch Biblij.* R. 9: 1956 s. 187 - 203.

94. Rec.: Polonica z rzymskiego Kodeksu Nowicjuszy Towarzystwa Jezusowego (1565 - 1586). Oprac. J. WARSZAWSKI. Rzym 1955. *Nasza Przeszł.* T. 6: 1957 s. 398 - 401.

95. Ks. Józef Sebastian Pelczar jako profesor historii Kościoła na Uniwersytecie Jagiellońskim. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 4: 1957 z. 1 s. 13 - 30.

96. Bł. Innocenty XI papież odsieczy wiedeńskiej. *Aten. Kapł.* R. 1957 z. 2 s. 190 - 202.

97. Rec.: Archiv für schlesische Kirchengeschichte. T. 13: 1955 — 14: 1956. *Nasza Przeszł.* T. 7: 1957 s. 345 - 351.

98. Początki rządów biskupa Piotra Kostki i jego kapituła. *Nasza Przeszł.* T. 8: 1958 s. 117 - 151.

99. Rec.: R. METZ: A propos des Travaux de M. Adam Vetulani. *Revue de Droit Canonique.* T. 7: 1957 nr 1 s. 62 - 85. *Nasza Przeszł.* T. 7: 1958 s. 342 - 345.

100. Piotr Kostka. Lata młodzieńcze i działalność polityczna 1532 - 1593. Toruń 1959 8° s. 347, nlb. 7. *Rocz. TN Tor.* R. 61 z. 2. Dalsza część monografii nie ukazała się w druku.

101. Gładyszewicz Mateusz. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 101.

102. Gołda Andrzej. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 246.

103. Góra Andrzej z Mikołajewic. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 396. Wspólnie z H. BARYCZEM.

104. Kościół [w Polsce] w okresie reformy trydenckiej 1572 - 1696. W: *Historia Kościoła w Polsce.* T. 1 cz. 2 P. 1974 s. 153 - 142. — Okres 1673 - 1696 uzupełnił M. BANASZAK.

II.

MITKOWSKI J.: Glemma Tadeusz. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 44 - 45, tamże literatura i źródła. — Ponadto: LIEDTKE A.: Śp. ks. Tadeusz Glemma. *Oręd. Diec. Chełmiń.* R. 9: 1958 s. 369 - 370; WOLNY J.: Śp. ks. Tadeusz Glemma (1895 - 1958).

Część. Wiad. Diec. R. 31: 1958 s. 290 - 292; WYCZAWSKI H. E.: Działalność naukowa śp. ks. Tadeusza Glemmy. *Oręd. Diec. Chełmiń.* R. 9: 1958 s. 371 - 382; MITKOWSKI J.: Tadeusz Glemma (1895 - 1958). *Kwart. Hist.* R. 66: 1959 nr 1 s. 329 - 330; PAWLIK J.: Śp. ks. prof. Tadeusz Glemma profesor U. J. *Wiad. Diec.* [Katowice]. R. 29: 1961 s. 262 - 264; WYCZAWSKI H. E.: Ostatni profesorowie historii Kościoła na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. *Stud. Theol. Vars.* R. 12: 1974 nr 1 s. 136 - 154.

Ks. Hieronim Eug. Wyczawski

Gliński Efrem Kazimierz Felicjan (1910-1953), dominikanin, biblista.

Urodził się 4 XII 1910 r. w Żółkwi. Na chrzcie otrzymał imiona Kazimierz Felicjan. Do Gimnazjum uczęszczał w swoim rodzinnym mieście w l. 1922-1929. Habit dominikański przyjął w 1929 r. w Krakowie i otrzymał imię zakonne Efrem-Maria. Po złożeniu pierwszej profesji 22 VIII 1930 r., studia filozoficzne odbywał w l. 1930-1933 w kolegium zakonnym we Lwowie. W 1933 r. został wysłany na teologię do Międzynarodowego Ateneum „Angelicum" w Rzymie. Tu też otrzymał 7 VII 1935 r. święcenia kapłańskie. W 1937 r., po przedłożeniu pracy pt.: „De origine Chananaea prophetismi professionalis", otrzymał stopień lektora i licencjata teologii. We wrześniu tegoż roku podjął wykłady z Pisma św. w nowootworzonym w Warszawie Kolegium Filozoficzno-Teologicznym. Po dwóch latach, zwolniony z zajęć dydaktycznych, przeniósł się do Krakowa, gdzie na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego miał się przygotowywać do doktoratu. Wojna opóźniła realizację tych zamierzeń. Podczas okupacji przebywał w Krakowie, prowadząc zajęcia z przedmiotów biblijnych we własnym Instytucie Teologicznym oraz w Seminarium Duchownym Częstochowskim oraz w Studium Księży Salwatorianów.

W 1945 r., z chwilą otwarcia Uniw. Jagiellońskiego został zaangażowany na Wydziale Teologicznym najpierw jako asystent woluntariusz, a następnie starszy asystent. W następnym roku doktoryzował się na podstawie rozprawy pt.: „Terminologia bojaźni Bożej w Starym Testamencie", napisanej pod kierunkiem ks. prof. A. Klawka. Niestety z polecenia przełożonych musiał zrezygnować w 1947 r. z dalszej pracy na Uniw. Odtąd poza własnym studium, prowadził jeszcze zajęcia z Pisma św. w Seminarium Duchownym w Łodzi.

Z ramienia Kurii Arcybiskupiej Krakowskiej brał udział, jako notariusz w procesach informacyjnych do beatyfikacji: królowej Jadwigi, S. Celiny Borzęckiej i S. Urszuli Ledóchowskiej. O Gliński był człowiekiem wybitnie zdolnym, ale też pracowitym. Miał wszechstronne zainteresowania. Wykłady i ćwiczenia zawsze prowadził w sposób zajmujący. Zgromadził wielki księgozbiór literatury biblijnej. Poza działalnością naukową i dydaktyczną wiele czasu poświęcał duszpasterstwu, szczególnie sióstr zakonnych.

Zmarł w Krakowie w wyniku wypadku 31 X 1953 r.

I.

1. Tłum., wst.: DIONIZY KARTUZ: O modlitwie. *Szk. Chryst.* T. 2: 1931 nr 5 s. 225 - 234.

2. Rec.: L. PRUNEL: Sainte Thérèse de l'Enfant-Jesus, Modèle de Vie Eucharistique. Paris 1931. *Szk. Chryst.* T. 3: 1931 nr 9 s. 127.

3. Rec.: Św. Joanna d'Arc. Szkice historyczne wydane w 500-letnią rocznicę zgonu, pod redakcją prof. Oskara HALECKIEGO. W. 1931. *Szk. Chryst.* T. 3: 1931 nr 12 s. 267 - 268.

4. Tłum.; wst.: Dom Inocenty LE MASSON kartuz: Owoce modlitwy. *Szk. Chryst.* T. 5: 1932 nr 12 s. 255 - 257.

5. Tłum., wst.: Św. SYMEON MŁOD-

SZY: Hymny o miłości Bożej. *Szk. Chryst.* T. 5: 1932 nr 11 s. 208 - 211.

6. Rec.: M. BESSODES: La sainte amante de Jésus, Marie Madeleine. Torino 1932. *Szk. Chryst.* T. 5: 1932 nr 10 s. 176.

7. Rec.: K. DĄBROWSKI: Św. Benedykt i jego dzieło w najogólniejszym zarysie. B. m. 1932. *Szk. Chryst.* T. 5: 1932 nr 11 s. 220 - 221.

8. Rec.: G. MEY: Vollständige Katechesen für die beiden unteren Schuljahre der Grundschule, bearb. von Thaddäus Hoek. Freiburg i. B. 1923. *Szk. Chryst.* T. 5: 1932 nr 11 s. 224.

9. Rec.: H. MORICE: La vie mystique de saint Paul le contemplatif, le docteur, l'amant du Christ. Paris 1932. *Szk. Chryst.* T. 5: 1932 nr 11 s. 223 - 224.

10. Rec.: F. NEYSEN: Notre vie spirituelle, essai d'analyse et principes de direction. Paris 1931. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 6 s. 306 - 307.

11. Rec.: J. VERNHES: Le vrai chemin du Paradis ou la prière. Paris 1931. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 4 s. 215.

12. Historja M. Boskiej Dzikowskiej. *Róża Duch.* R. 32: 1933 nr 5 s. 153 - 155.

13. Lourdes a Różaniec. (Na podstawie książki O. M. Gasniera pt. „La Divine Comédie de Lourdes"). *Róża Duch.* R. 32: 1933 nr 10 s. 333 - 337; nr 11 s. 371 - 374.

14. Notatki hagiograficzne. *Szk. Chryst.* T. 7: 1933 nr 7 - 8 s. 68 - 74.

15. Ohydne napaści bezbożników na Kościół Katolicki. *Róża Duch.* R. 32: 1933 nr 2 s. 59 - 60.

16. Przegląd współczesny. Izrael. *Szk. Chryst.* T. 6: 1933 nr 6 s. 288 - 297.

17. Z pokłosia Albertyńskiego w Polsce. *Róża Duch.* R. 32: 1933 nr 1 s. 27 - 30.

18. Tłum.: R. GARRIGOU-LAGRANGE: Poświęcenie rodzaju ludzkiego Sercu Najśw. Panny Marji. *Szk. Chryst.* T. 6: 1933 nr 4 s. 145 - 159.

19. Rec.: W. BERKAN: Ks. Patron Wawrzyniak w moich wspomnieniach, z przedmową ks. Józefa Prądzyńskiego. P. b. r. *Szk. Chryst.* T. 6: 1933 nr 3 s. 143.

20. Rec.: BOUGEAUD biskup: Credo. Dogmaty. P. 1932. *Szk. Chryst.* T. 6: 1933 nr 6 s. 298 - 299.

21. Rec.: E. DUPLESSY: Le Catéchisme en problèmes Cours supérieur. Paris 1930. *Szk. Chryst.* T. 6: 1933 nr 4 s. 192 - 193.

22. Rec.: J. KŁOS: Pan Jezus przed sądami ludzkimi, sześć kazań pasyjnych z dod. kazania na uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego. P. b. r. *Szk. Chryst.* T. 6: 1933 nr 3 s. 142 - 143.

23. Rec.: N. PETRELLI: Annus Mystico-Augustinianus. Taurini 1932. *Szk. Chryst.* T. 6: 1933 nr 4 s. 193 - 194.

24. Rec.: A. SZYMAŃSKI: Akcja Katolicka a działalność gospodarczo-społeczna. P. 1931. *Szk. Chryst.* T. 6: 1933 nr 4 s. 192.

25. Rec.: A. VERMEERSCH: Nabożeństwo do Najśw. Serca Jezusa w praktyce i w teorji. Z 7-go wydania franc. przeł. ks. H. Libiński. Kr. 1933. *Szk. Chryst.* T. 7: 1933 nr 7 - 8 s. 78 - 79.

26 Rec.: Zapysky Czyna św. Wasyłyja Wełykoho — *Analecta Ordinis S. Basilii Magni.* Annus 1931. T. IV, fasc. 1 - 2. *Szk. Chryst.* T. 6: 1933 nr 6 s. 301 - 302.

27. Tłum.: Św. FRANCISZEK SALEZY: Z „Listów duchownych". (Do Pani de Veyssilieu). *Szk. Chryst.* T. 9: 1934 nr 11 s. 298 - 301; T. 15: 1937 nr 11 s. 274 - 276.

28. Rec.: T. TÓTH: Młodzieniec z charakterem. Listy do moich studentów. Kr. 1933. *Szk. Chryst.* T. 8: 1934 nr 3 s. 144.

29. Tłum.: Krótki i łatwy sposób odprawiania modlitwy w duchu wiary i w obecności bożej. (Dziełko napisane przez Bossuet'a między rokiem 1690 - 95 dla Wizytek z Meaux). *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 1 s. 32 - 41.

30. Tłum.: R. GARRIGOU-LAGRANGE: Pokora dusz postępujących. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 5 s. 266 - 279.

31. Tłum.: ORYGENES: „O studniach wody żywej". *Szk. Chryst.* T. 15: 1937 nr 9 s. 128 - 135.

32. Rec.: A. HESCHEL: Die Prophetie. O istocie proroctwa. Kr. 1936. *Prz. Biblij.* T. 1: 1937 s. 194 - 195.

33. Tłum.: JULIANNA Z NORWICH: Jezus Matką naszą. *Szk. Chryst.* T. 16: 1938 nr 1 s. 42 - 44.

34. Rec.: E. KRÓL: Ofiara Krzyżowa według Apostoła Narodów. Studium biblijne. Kr. 1937. *Prz. Biblij.* T. 2: 1938 z. 1 s. 99 - 100.

35. Rec.: Księga Psalmów, przełożył Leopold STAFF. W. 1938. *Szk. Chryst.* T. 17: 1938 nr 9 s. 144 - 145.

36. Rec.: F. MUGNIER: Roi, Prophète. trêtre avec le Christ. (Le Crist et le Chrétien). Paris 1937. *Szk. Chryst.* T. 17: 1938 nr 11 s. 299.

37. Rec.: H. QUILLUS: Königin Hedwig von Polen. Slavische Forschungen herausgegeben von Karl H. Meyer. Lipsk 1938. *Szk. Chryst.* T. 16: 1938 nr 5 s. 391.

38. Rec.: L. SOUBIGOU: Moïse et Nous. Paris 1936. *Szk. Chryst.* T. 16: 1938 nr 3 s. 228 - 229.

39. Rec.: A. WALZ: De veneratione divini Cordis Jesu in Ordine Praedicatorum. Ed. 2. Rzym 1937. *Szk. Chryst.* T. 17: 1938 nr 9 s. 145 - 146.

40. Rec.: E. DĄBROWSKI: Ewangelie, ich powstanie i rodzaj literacki. W. 1938. *Szk. Chryst.* T. 18: 1939 s. 128.

41. Rec.: P. DUNCKER: Compendium Gramaticae Linguae Hebraicae Biblicae,

exaravit, chrestomathia et glossario auxit... Romae 1936. *Collect. Theol.* R. 20: 1939 z. 1 s. 114 - 115.

42. Pochodzenie św. Józefa. (Oprac. na podstawie dzieł i artykułów Tischendorfa, Frey'a, de Boissieu i Holzmeistera). *Pod Opieką św. Józefa.* R. 1: 1946 nr 12 s. 5 - 8.

43. Lata życia św. Józefa. *Pod Opieką św. Józefa.* R. 2: 1947 nr 1 s. 4 - 7.

44. Rodowód św. Józefa. *Pod Opieką św. Józefa.* R. 2: 1947 nr 5 s. 4 - 6.

44a. Wielki miłośnik Boga i Marii O. Jacek Maria Cornier. *Róża Duch.* R. 50: 1948 nr 5 s. 148 - 150.

45. Komisja Biblijna o pierwszych rozdziałach Księgi Genesis. *Ruch Biblij.* R. 1: 1948 nr 3 s. 126 - 129.

46. Nowe przekłady Pisma św. *Ruch Biblij.* R. 1: 1948 nr 3 s. 185 - 186.

47. Nowicjat i cierpienie. *Róża Duch.* R. 50: 1948 nr 5 s. 149 - 150.

48. Siostra Leona Nastałówna. *Róża Duch.* R. 50: 1948 nr 12 s. 391 - 393.

49. Siostra Tekla Raczyńska. *Róża Duch.* R. 50: 1948 nr 9 s. 280 - 281.

50. Wyjaśnienie Komisji Biblijnej w sprawie używania nowego przekładu Psalmów. *Ruch Biblij.* R. 1: 1948 nr 2 s. 101 - 102.

51. Wykopaliska palestyńskie. *Ruch Biblij.* R. 1: 1948 nr 2 s. 102 - 104.

52. Ze świata biblijnego. *Ruch Biblij.* R. 1: 1948 nr 1 s. 38 - 47.

53. Z historii Grobu Świętego. *Ruch Biblij.* R. 1: 1948 nr 2 s. 64 - 71.

54. Kanoniczki Ducha św. czczą królowę Jadwigę jako swą siostrę. *Róża Duch.* R. 51: 1949 nr 9 s. 252.

55. Królowa Jadwiga (1399 - 17 lipca — 1949). *Róża Duch.* R. 51: 1949 nr 9 s. 250 - 251.

56. S. M. Angelika Renke. *Róża Duch.* R 51: 1949 nr 2 s. 54 - 55.

57. O. Jacek Woroniecki. *Róża Duch.* R. 51: 1949 nr 7 - 8 s. 195 - 196; nr 9 s. 247 - 248; nr 10 s. 283 - 284; nr 11 s. 326 - 327; R. 52: 1950 nr 7 s. 186 - 187.

58. † O Vosté OP. *Ruch Biblij.* R. 2: 1949 nr 2 s. 140 - 141.

59. Patrologia a Wniebowzięcie. *Róża Duch.* R. 51: 1949 nr 12 s. 344 - 345.

60. Rec.: F. J. CHARLES: Grammaire hébraique élementaire suivee de notions d'arameen biblique. Paris 1945. *Ruch Biblij.* R. 2: 1949 nr 3 s. 221 - 222.

61. Przedsłowie. W: O. Atanazy Urban FIC: Jezus Chrystus. T. 1: Tajemnice dzieciectwa. P. 1951 s. 5 - 12. Wyd. 2 P. 1954 s. 5 - 10.

62. Rec.: E. DĄBROWSKI: Prolegomena do Nowego Testamentu. Opole 1949. — Wyd. 2 W. 1952. *Tyg. Powsz.* R. 8: 1952 nr 45 s. 3; *Angelicum.* T. 30: 1953 nr 1 s. 89 - 90.

63. Chrystologia Henryka z Gandawy. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, rkp. sygn. Ao 137 s. nlb. 10, 294.

64. De Origine Chananaea prophetismi professionalis. Maszyn. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, sygn. Ao 129 s. 106.

65. Introdukcja ogólna do Pisma św. Cz. 1: Natchnienie [wykłady w koleg. teol. OO. Dominikanów w Krakowie]. Skrypt powielany. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, sygn. Ao 139 s. 60.

66. Księgi historyczne Starego Testamentu. Introdukcja szczegółowa. Skrypt powielany. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, sygn. Ao 130 s. 168.

67. Księgi Historyczne Starego Testamentu. Wykłady O. Efrema M. Glińskiego ZK w Kolegium Teol. OO. Dominikanów w Krakowie. Skrypt powielany. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, sygn. Ao 138 s. nlb. 4, 144, nlb. 4.

68. Sakramentologia biblijna. Materiały robocze. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, rkp. sygn. Ao 134 s. 294.

69. Studia nad bojaźnią bożą w Starym Testamencie. Terminologia bojaźni bożej w Starym Testamencie. Rozprawa doktorska. Maszyn. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, sygn. Ao 136 s. 111.

70. Św. TOMASZ Z AKWINU: Suma teologii. O nadziei (II - IIae q. 17 - 22). Przełożyli, wstępem i komentarzem opatrzyli O. dr Efrem Maria Gliński, O. dr Andrzej Gmurowski. Cz. 1: przekład. Warszawa 1939 — Kraków 1948. Maszyn. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, sygn. Ao 135 s. 46.

II.

ŚWIĘTOCHOWSKI R.: W dziesiątą rocznicę śmierci O. Efrema Glińskiego OP. (1953 - 1963). *Ruch Biblij.* R. 16: 1963 nr 5 - 6 s. 319 - 320. — Kraków, Arch. Prow. Dominikanów: DZIAŁA E.: Księga zmarłych za okres od 1900 do 1972, s. 63; ŚWIĘTOCHOWSKI R.: Słownik biograficzny dominikanów polskich. Cz. 1, bez sygn. s. 250 - 252; TENŻE: Materiały do słownika dominikanów polskich; Dokumenty osobiste O. Efrema Glińskiego (1910 - 1953), sygn. Ao 122.

O. Zygmunt Mazur OP.

Gładysz Bronisław Hieronim (1892-1943), hymnolog, liturgista. Syn piekarza Antoniego i Teodozji Sokołowskiej, urodził się w Sierakowie 3 IX 1892 r. Maturę złożył w Gimnazjum w Gnieźnie w r. 1911 i po

rocznej przerwie spowodowanej chorobą wstąpił do Seminarium Duchownego w Poznaniu. Po roku praktycznym w Gnieźnie otrzymał święcenia kapłańskie 13 II 1916 r. Z dniem 1 IV 1916 r. został przydzielony do pracy w parafii św. Marcina w Poznaniu, ale już w maju wstąpił do wojska na stanowisko kapelana i duszpasterza w Poznaniu, a następnie w Legnicy. Bliskość Wrocławia i zamiłowanie do nauki skłoniły go do prośby o zgodę na studia w uczelni wrocławskiej. Zgodę otrzymał 4 I 1918 r., ale w kwietniu na własną prośbę został wysłany do pracy wśród robotników polskich w Kolonii. Od 1 VI 1918 r. pracował jako wikariusz w Swarzędzu, a pod koniec tegoż miesiąca (25 VI 1918) w Szkaradowie. Od stycznia 1919 do 1 października 1920 r. był znowu kapelanem wojskowym. W grudniu t. r. prosił o przeniesienie do szkolnictwa i zgodę na studia uniwersyteckie w Poznaniu. Posłano go jednak do Ostrowa, gdzie uczył religii w Gimnazjum, a potem na wikariat do Świerczyny (6 III — 1 XI 1921), Kopanicy, Chojnicy (od 1 IV 1922) i Małej Starołęki (od 5 V 1922 jako administratora). W listopadzie zdał egzamin proboszczowski. Osiadłszy w Starołęce (1922) podjął studia filologii klasycznej, polonistyczne i muzykologiczne na Uniw. Poznańskim, uzyskując w r. 1926 doktorat na podstawie rozprawy o twórczości Sarbiewskiego. Został członkiem Komisji Teologicznej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i jej sekretarzem (1928). Habilitował się w r. 1932 ze średniowiecznej literatury łacińskiej i został pierwszym w Polsce docentem i wykładowcą tego przedmiotu. Katedry nie otrzymał, bo Ministerstwo nie zgodziło się na jej otwarcie. Pracował w obranej dziedzinie twórczo. Do pionierskich prac zalicza się studia o łacińskich hymnach kościelnych, o łacińskich oficjach rymowanych oraz o łacińskich sekwencjach mszalnych, wyjętych z polskich źródeł średniowiecznych.

Podczas wojny 18 VII 1941 r. został aresztowany i więziony w Poznaniu, Wronkach, Żwikau i Rawiczu. Osadzony w Gusen zginął 19 VI 1943 r.

I.

1. Rec.: Jakub DE VORAGINE: Złota Legenda. Przeł. i wstępem opatrzył Leopold STAFF. W. 1932. *Prz. Teol.* R. 4: 1923 s. 164 - 168.

2. [Artykuły w *Kurjerze Poznańskim* 1924 [?] o mszy świętej dla wojska].

3. Echa Roku Świętego 1625 w poezji M. K. Sarbiewskiego. *Prz. Katol.* R. 4 powojenny: 1925. s. 245 - 248.

4. Jeszcze z literatury franciszkańskiej. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 s. 569 - 572.

5. Kwestia autorstwa hymnów w officium prograticarum actione pro victoria Chocimensi. *Prz. Teol.* R. 7: 1926 s. 240 - 257.

6. Św. Franciszek z Asyżu w hagiografii polskiej. *Prz. Teol.* R. 7: 1926 s. 337 - 368.

7. Ks. Maciej Kazimierz Sarbiewski a reforma hymnów brewiarzowych za czasów papieża Urbana VIII, P. 1927 Nakł. Pozn. Tow. Przyj. Nauk 8° s. 122. Odb. z: *Prace Komisji Filolog. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* T. 3.

8. Rec.: H. ROSENBERG: Die Hymnen des Breviers in Urform und neuen deutschen Nachdichtungen. Freiburg 1923 - 1924. *Prz. Teol.* R. 9: 1928 s. 71 - 74.

9. O języku łacińskich hymnów z polskich źródeł. W: *Księga pamiątkowa ku uczczeniu trzydziestoletniej pracy naukowej i nauczycielskiej Stanisława Dobrzyckiego.* P. 1928. — Toż w osob. odb. P. 1928.

10. Pamięć odsieczy wiedeńskiej w nabożeństwie kościelnym a król Jan Sobieski. *Aten. Kapł.* T. 21: 1928 s. 217 - 226.

11. Do przyszłej reformy brewiarza i mszału. *Aten. Kapł.* T. 22: 1928 s. 123 - 136.

12. Rec.: L. EISENHOFER: Grundriss der Katholischen Liturgik. Freiburg in Br. 1926. *Aten. Kapł.* T. 22: 1928 s. 199 - 201.

13. Rec.: G. RAUSCHEN: Zarys patrologii. Pisma Ojców Kościoła i nauka w nich zawarta. P. 1929. *Aten. Kapł.* T. 23: 1929 s. 303 - 306.

14. Motywy polskie w poezji ks. Sarbiewskiego. *Aten. Kapł.* T. 23: 1929 s. 385 - 392.

15. Rec.: Motu Proprio papieża Piusa X o muzyce kościelnej z dnia 22 listopada 1903 r. Tarnów 1928. *Aten. Kapł.* T. 23: 1929 s. 407 - 408.

16. Nieszpory polskie wobec przepisów Kodeksu Prawa Kanonicznego. *Aten. Kapł.* T. 23: 1929 s. 480 - 483. — Toż. *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 170 - 172.

17. O polskich nieszporach i ich stosunku do przepisów prawa kościelnego. Uwag kilka w odpowiedzi J. E. ks. Arcybiskupowi Mańkowskiemu. *Aten. Kapł.* T. 23: 1929 s. 483 - 486.

18. Rec.: C. OBERHAMMER: Liturgische Messfeier. 2-gie wydanie. Innsbruck 1928; Im Feuer des Hl. Geistes. Liturgische Tagesgedanken... 2 wyd. Innsbruck 1928. *Aten. Kapł.* T. 24: 1929 s. 214 - 215.

19. Rec.: C. OBERHAMMER: Liturgische Messfeier. Führer zum praktischen Gebrauch des Missale. 2-te Aufl. Innsbruck 1928. *Aten. Kapł.* T. 24: 1929 s. 214 - 215.

20. Rzym w poezji Seduliusza. *Kwart. Klasycz.* R. 3: 1929.

21. Rec.: C. OBERHAMMER: Im Feuer des Hl. Geistes. Liturgische Tagesgedanken. Innsbruck 1928. *Aten. Kapł.* T. 24: 1929 s. 215 - 216.

22. Rec.: Hin zum König der Liebe. Ein Auszug aus den Schriften des hochw. P. Mateo Crawley-Bowey. Innsbruck b.r. *Aten. Kapł.* T. 24: 1929 s. 216.

23. Rec.: Liturgische Volksbüchlein. Freiburg. *Aten. Kapł.* T. 24: 1929 s. 421 - 422.

24. Rec.: Księga pamiątkowa ku uczczeniu dziesięcioletniej pracy naukowej i nauczycielskiej Stanisława Dobrzyckiego P. 1928. *Aten. Kapł.* T. 24: 1929 s. 424 - 425.

25. Z pierwszego polskiego Kongresu muzyczno-liturgicznego. *Aten. Kapł.* T. 24: 1929 s. 492 - 496.

26. Rec.: M. KORDEL: Od kolebki aż do grobu. Z okazji wydania nowego rytuału rzymskiego dla Polski uwag historyczno-liturgicznych kilka. Przedruk z *Gazety Kościelnej* Lw. 1929. *Aten. Kapł.* T. 23: 1929 s. 513 - 515.

27. Rec.: M. KORDEL: Liturgia, liturgiści a rubryki. Przedruk z *Gazety Kościelnej.* Lw. 1929. *Aten. Kapł.* T. 24: 1929 s. 533.

28. Rec.: Officium in gratiarum actione provictoria Chocimensi... P. 1928. *Prz. Teol.* R. 10: 1929 s. 277 - 280.

29. Rec.: V. HAHN: Bibliographia philologiae classicae et humanisticae Polonorum a. 1911 - 1925. *Eos.* Supplementa. Vol. I. Leopoli 1929. *Prz. Teol.* R. 10: 1929 s. 286 - 287.

30. Rec.: K. STRECKER: Einführung in das Mittellatein. Berlin 1928. *Prz. Teol.* R. 10: 1929 s. 383 - 384.

31. Badacze Pisma św. czy badacze „biblijni"? *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 117 - 119.

32. W sprawie polskich nieszporów. *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 260 - 261.

33. Ex clara vox redarguit. [Hymn z Laudesów adwentowych]. *Myst. Christi.* R. 1: 1929/30 nr 1 s. 6 - 9.

34. Audi, benigne Conditor. *Myst. Christi.* R. 1: 1929/30 nr 2 s. 13 - 15.

35. Aurora coelum purpurat. *Myst. Christi.* R. 1: 1929/30 nr 3 s. 8 - 11.

36. Veni Creator. *Myst. Christi.* R. 1: 1929/30 nr 3 s. 19 - 23.

37. Verbum supernum prodiens. *Myst. Christi.* R. 1: 1929/30 nr 4 s. 7 - 10.

38. Lucis Creator optime. *Myst. Christi.* R. 1: 1929/30 nr 5 s. 13 - 16.

39. Placere, Christe, servulis. *Myst. Christi.* R. 1: 1929/30 nr 6 s. 7 - 11.

40. Rec.: N. GIHR: Prim und Komplet des römischen Breviers liturgisch und ascetisch erklärt. Frieburg 1924. *Aten. Kapł.* T. 25: 1930 s. 93 - 94.

41. Rec.: R. KRALIK: Die Weltliteratur im Lichte der Weltkirche. Innsbruck 1928. *Aten. Kapł.* T. 25: 1930 s. 297 - 298.

42. Dogmatyczne teksty w poetyckich utworach Seduliusza. P. 1930.

43. Rec.: G. LEFEBOR: Liturgia. Jej podstawowe zasady. Apostolat Liturgique Abbaye de Saint André 1929. *Aten. Kapł.* T. 25: 1930 s. 508 - 509.

44. Rec.: C. KIRCH: Enchiridion fontium historiae ecclesiasticae antiquae quod in usum scholarum collegit... ed. quarta aucta et emendata. Friburgi Brisg. 1923. *Aten. Kapł.* T. 26: 1930 s. 99.

45. Rec.: M. J. ROUËT DE JOURNEL: Enchiridion patristicum loci SS. Patrum, Doctorum, Scriptorum ecclesiasticorum quos in usum scholarum collegit... Editio sexta et septima Friburgi 1929. *Aten. Kapł.* T. 26: 1930 s. 191 - 192.

46. Rec.: L. BOPP: Liturgische Erziehung. Gegebenes und Aufgegebenes Freiburg i. B. 1929. *Aten. Kapł.* T. 25: 1930 s. 404 - 405.

47. O łacińskich hymnach kościelnych z polskich źródeł średn. *Prz. Teol.* R. 11: 1930 s. 105 - 134.

48. Św. Augustyn u kolebki hymnografii łacińskiej. *Prz. Teol.* R. 11: 1930 s. 371 - 398.

49. Rec.: S. BROSS: Św. Augustyn. [Praca zbiorowa]. P. 1930. *Aten. Kapł.* T. 27: 1931 s. 94 - 95.

50. Verbum supernum (z Jutrzni Adwentowej). *Myst. Christi.* R. 2: 1930/31 s. 10 - 12.

51. Crudelis Herodes, Deum. *Myst. Christi.* R. 2: 1930/31 s. 49 - 51.

52. Gloria, laus et honor. *Myst. Christi.* R. 2: 1930/31 s. 97 - 98.

53. Hymny Tercji, Seksty i Nony. *Myst. Christi.* R. 2: 1930/31 s. 217 - 220.

54. Aeterna Christi munera. *Mist. Christi.* R. 2: 1930/31 s. 257 - 258.

55. De extremis quibus Seduliana carmina ornantur verborum syllabis inter se consonantibus. Leopoli 1931.

56. Hymny na uroczystość NMP Królowej Polski. *Myst. Christi.* R. 3: 1931/32 s. 197 - 199.

57. Rec.: E. MAJKOWSKI: Plaketa z XII Století, razenákecti św. Stanisława Krakowského, Biskupa a Mncednika. Prisperekke studiu kultu św. Stanislava ve stredoveku. Praze 1932. *Aten. Kapł.* T. 30: 1932 s. 314 - 316.

58. Dzisiejsza hymnodia kościelna w historycznym swym rozwoju. *Aten. Kapł.* T. 30: 1932 s. 366 - 377.

59. Pierwiastki poklasyczne w traktacie Bedy: De acte metrica. (Streszczenie wykładu wygł. dnia 20 I 1933 na posiedzeniu komisji filologicznej Pozn. Tow. Przyj. Nauk). *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* T. 7: 1933 s. 3 - 5.

60. Łacińskie oficja rymowane z polskich źródeł średniowiecznych. (Streszcz. wykłady wygł. 31 VI 1933 na posiedzeniu Komisji Teolog. Pozn. Tow. Przyjaciół Nauk). *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* T. 7: 1933 s. 47 - 48.

61. Antiquum documentum. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 145 - 147.

62. Rec.: C. BLUME: Unsere liturgischen Lieder. Das Hymnar der altchrist. Kirche. Regensburg 1932. *Aten. Kapł.* T. 32: 1933 s. 521 - 525.

63. Hymny brewiarza rzymskiego oraz patronatu polskiego. Przekład i objaśnienia. P. 1933.

64. O łacińskich oficjach rymowanych. *Pam. Liter.* R. 30: 1933. — Toż w osob. odb. Lw. 1933 8° s. 41.

65. O polskich przekładach Godzinek o Najśw. Marii Pannie. *Myst. Christi.* R. 5: 1933/34 s. 165 - 167.

66. Ks. Władysław Hozakowski jako człowiek i uczony. *Collect. Theol.* R. 15: 1934 s. 270 - 276.

67. Łacińskie sekwencje mszalne z polskich źródeł średniowiecznych. *Aten. Kapł.* T. 33: 1934 s. 105 - 119.

68. Rec.: S. WRTEL-WIERCZYŃSKI: Sprawa Chędoga o Męce Pana Chrystusowej i Ewangelia Nikodema z rękopisu wydał... P. 1933. *Aten. Kapł.* T. 34: 1934 s. 213 - 214.

69. Sekwencje z czasu przejściowego między wiekiem XV a XVI. *Aten. Kapł.* T. 34: 1934 s. 252 - 266, 380 - 393.

70. Sekwencje XV wieku. *Aten. Kapł.* T. 33: 1934 s. 352 - 369.

71. Nauka filologii klasycznej i religii. *Gaz. Kośc.* R. 41: 1934 s. 155 - 156.

72. Pius EI i jego legat o królu Janie III Sobieskim. *Prz. Katol.* R. 72: 1934 s. 241 - 242.

73. Nachklänge der Wiener Jubiläumsfeier (1683 - 1933) in der neusten Geschichstforschung. Linz 1934. Odb. z *Theol.-Prakt. Quartalschr.*

74. Statut Synodu łęczyckiego z r. 1285 o „historji b. Adalberti" w nowym oświetleniu. (Streszcz. wykł. wygł. dnia 18 I 1934 na posiedzeniu Komisji Filologicznej Pozn. Tow. Przyj. Nauk). *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* R. 8: 1934 s. 6 - 10.

75. Świadectwa łączności Śląska z macierzą polską w dawnej hymnologji Kościelnej. (Streszcz. wykładu wygł. 28 maja 1934 na posiedzeniu Komisji Filol. Pozn. Tow. Przyj. Nauk). *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* R. 8: 1934 s. 18 - 19.

76. Polska twórczość sekwencyjna na tle hymnologji średniowiecznej. (Streszcz. wykładu wygł. 24 maja 1934 na posiedzeniu Komisji Teol. Pozn. Tow. Przyj. Nauk). *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* R. 8: 1934 s. 53 - 56.

77. Cassiodorus jako organizator szkoły średniowiecznej. (Streszczenie wykładu wygł. 15 IV 1935 na posiedzeniu Komisji Teol. PTPN). *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* R. 9: 1935 s. 41 - 44.

78. Studium łacińskiej filologji średniowiecznej zagranicą a u nas. (Streszcz. wykładu wygł. dnia 19 grudnia 1935 na posiedzeniu Komisji Teol. Pozn. Tow. Przyj. Nauk). *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* R. 9: 1935 s. 98 - 99.

79. Liturgiczne znaczenie hymnów brewiarzowych. *Myst. Christi.* R. 7: 1935/36 s. 26 - 32, 101 - 112.

80. Konstantyn Wielki w świetle poezji swego czasu. (Streszcz. wykładu wygł. 20 listopada 1936 na posiedzeniu Komisji Teolog. Pozn. Tow. Przyj. Nauk). *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* R. 10: 1936 s. 130 - 132.

81. Cassiodore et l'organisation de l'École Medievale. *Collect. Theol.* R. 17: 1936 s. 51 - 69.

82. Konstantyn Wielki we współczesnej mu poezji. *Collect. Theol.* R. 18: 1937 s. 63 - 98. Sommaire s. 98 - 100.

83. Łacińskie sekwencje mszalne z polskich źródeł średniowiecznych (wiek XVI i pogląd ogólny). *Aten. Kapł.* T. 40: 1937 s. 148 - 165, 265 - 279.

84. Św. Kazimierz autorem hymnu „Omni die die Mariae"? *Aten. Kapł.* T. 42: 1938 s. 78.

85. Novum argumentum apologeticum in Matth 28, 11 - 15. *Collect. Theol.* R. 19: 1938 s. 228 - 230.

86. Łacińska filologia średniowieczna a teologia. *Collect. Theol.* R. 20: 1939 s. 59 - 82.

II.

DZIECH J.: Gładysz Bronisław Hieronim. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8: 1959 - 1960 s. 97, tamże literatura. — Ponadto: WOJTKOWSKI A.: Bibliografia Wielkopolski. *Meander.* R. 22: 1971 z. 2 s. 84 - 86; Dzieje Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 1919 - 1969. P. 1972 s. 209, 252, 296, 337; *Wielkop. słow. biogr.* W. 1981 s. 207.

Ks. Marian Wolniewicz

Głodowski Roman (1891-1978), autor artykułów z biblistyki.

Urodził się 7 VIII 1891 jako syn rolnika Kaspra w Hermanowej pow. Rzeszów. Po nauce w II Gimnazjum w Rzeszowie w l. 1904-1912 i uzyskaniu tam matury rozpoczął studia teologiczne w Przemyślu. Dnia 6 V 1917 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W ciągu następnych trzech lat (1 VI 1917 — 30 X 1920) był wikarym w Łańcucie po czym przeszedł na stanowisko katechety w Gimnazjum Państwowym w Brzozowie. Pod koniec t. r. złożył egzamin uprawniający go do nauczania religii w szkołach średnich. W jesieni 1923 r. rozpoczął studia na Uniw. Warszawskim w zakresie biblistyki i uwieńczył je doktoratem z teologii 25 VI 1927 r. W tym samym roku został przeznaczony na administratora parafii Łomna pow. Turka. W 1928 r. otrzymał urlop na kontynuowanie studiów biblijnych. Odbył je w Rzymie w Instytucie Biblijnym, a po powrocie w 1930 r. do kraju został mianowany najpierw profesorem teologii pastoralnej w Instytucie Teologicznym w Przemyślu, w roku zaś następnym objął wykłady Pisma św. Starego Testamentu i z krótkimi przerwami (w r. 1940 i 1945) kontynuował je do 1967 r., kiedy to przeszedł na emeryturę. W okresie okupacji w r. 1942/43 wykładał historię Kościoła, a po zakończeniu wojny i uruchomieniu Seminarium Duchownego w Przemyślu, w l. 1947-1953 nauczał także języka greckiego i hebrajskiego.

Oprócz tego w l. 1933-1936 był rektorem tzw. Małego Seminarium, a w kurii biskupiej spełniał wiele funkcji. W 1934 r. został sędzią prosynodalnym, w 1938 r. egzaminatorem diecezjalnym, w 1955 r. sędzią i egzaminatorem synodalnym. Od jesieni 1936 r. do 1942 r. z kilkutygodniową przerwą w okresie działań wojennych (1939 r.) był kanclerzem Kurii. W okresie okupacji (do 1942 r.) znajdując się z biskupem ordynariuszem Franciszkiem Bardą w niemieckiej strefie okupacyjnej, był także wikariuszem generalnym. W 1938 r. został mianowany kanonikiem gremialnym katedralnej kapituły przemyskiej, w której w 1967 r. został dziekanem. Od 1959 r. był penitencjarzem katedry i gorliwie wykonywał ten obowiązek. Różnorodne zajęcia, którymi był obarczany — od 20 X 1949 r. był także prezesem Caritas dla diecezji przemyskiej — utrudniały mu działalność badawczą, choć interesował się rozwojem nauki i zgromadził znaczną bibliotekę, którą zapisał na dobro Seminarium Duchownego. Cała jego spuścizna naukowa znalazła wyraz we współpracy w przygotowaniu Encyklopedii biblijnej.

I.

1. Encyklopedia biblijna. T. 1. Red. Eugeniusz Dąbrowski. Poznań 1959. Hasła autorstwa G.: 1. Ichabod, s. 473; 2. Jabin, s. 502 - 503; 3. Jachim, s. 503; Jachin, s. 503; Jahiel, s. 504; 6. Jazon z Cyreny, s. 524; 7. Jehiel, s. 525; 8. Jehu, s. 525 - 526; 9. Jerameel, s. 526; 10. Jeroboam I, s. 534 - 535; 11. Jeroboam II s. 535; 12. Jesbaam, s. 546 - 547; 13. Jesse, s. 547; 14. Jeter, s. 547; 15. Jezabel, s. 548; 16. Jezoniasz, 548 - 549; 17. Jezus (Justus), s. 549; 18. Jezus syn Syracha, s. 549; 19. Joab, s. 585 - 586; 20. Joabab, s. 586; 21. Joachaz, s. 586; 22. Joakim, s. 587 - 588; 23. Joanana, s. 588; 24. Jochabed, s. 589; 25. Joel (Księga), s. 590 - 592; 26. Johanan, s. 592 - 593; 27. Jojada, s. 593; 28. Jojarib, s. 593 - 594; 29.

Jonadab, s. 594; 30. Jonatan, s. 596 - 597; 31. Jonatas, s. 598; 32. Joram, s. 598 - 599; 33. Josabeth, s. 600; 34. Josedek, s. 600 - 601; 35. Jozafat, 601; 36. Jozjasz, s. 601 - 602.

2. Św. Szczepan na tle Dziejów Apostolskich. Maszynopis w Bibl. Diec. 4° s. 6 - 68. Brak początku i końca.

3. [W kilkunastu teczkach nieuporządkowane notatki, materiały do wykładów i teksty różnych kazań].

II.

SZCZUREK T.: Ks. infułat dr Roman Głodowski. *Kron. Diec. Przem.* R. 65: 1979 s. 116 - 117; TENŻE: Ks. Roman Głodowski [nekrolog]. *Ruch Biblij.* R. 32: 1980 nr 2 s. 110. — Schem. univ. cleri saec. ac regul. dioec. Premisl. rit. lat. pro A. D. 1917 - 1966. — Kuria biskupia — Przemyśl. Tabela urzędowa. Teczka „G".

Ks. Tadeusz Śliwa

Głowiński Kazimierz (1862-1946), autor rozprawy z prawa kanonicznego.

Urodził się 22 I 1862 r. w Obornikach Wlkp. Po maturze uzyskanej w Poznaniu, odbył studia filozoficzno-teologiczne w Rzymie, gdzie też przyjął w 1888 r. święcenia kapłańskie oraz uzyskał doktorat prawa kanonicznego. Po powrocie do kraju poświęcił się pracy duszpasterskiej. W 1894 r. został proboszczem w Żegocinie i tu pracował do swej śmierci, która nastąpiła 15 X 1946 r.

I.

1. Kwestia rzymska. Wyd. 2 uzupełnione. P. 1925 Nakł. autora 8° s. 22, nlb. 2. Wydawnictwo „Ligi Katolickiej" w Poznaniu z. 13. — Toż. uzup. pt. Kwestia rzymska i traktat laterański. P. 1931 Nakł. Autora, druk. Katolicka 8° s. 38.

2. O świeckiej władzy papieży. Rkps z 1908 r.

3. Za prawdę — Dzieje państwa kościelnego i zabór Rzymu. Rkps z 1911 r.

II.

GLEMP J.: Ks. Kazimierz Głowiński. *Prawo Kanon.* R. 15: 1972 z. 3 - 4 s. 299 - 300; BAR J. R.: Głowiński Kazimierz. W: *Polscy kanoniści.* W. 1981 cz. 1 s. 144.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Gmurowski Andrzej Florian (1901-1944), dominikanin, docent Uniw. Warszawskiego, profesor Katol. Uniw. Lubelskiego, moralista, redaktor.

Urodził się 30 III 1901 r. w Ostrowiu Wlkp. z rodziców Sylwestra i Elżbiety Zembskiej. Szkołę średnią ukończył egzaminem dojrzałości w 1918 r. w niemieckim Gimnazjum „Auguste-Viktoria" w Poznaniu i wstąpił do tamtejszego Seminarium Duchownego. W 1921 r. przywdział w Krakowie habit dominikański. Po złożeniu w 1922 r., pierwszych ślubów zakonnych rozpoczął studia teologiczne w kolegium swojego zakonu we Lwowie. W 1923 r. wraz z innymi studentami został wysłany do znanego Kolegium w Saulchoir w Belgii. Tam też przyjął 30 VII 1925 r. święcenia kapłańskie. Studia ukończył w 1927 r., uzyskując stopień lektora teologii i wrócił do Lwowa, aby na własnym studium podjąć wykłady z teologii moralnej. W następnym roku doktoryzował się na Uniw. Jana Kazimierza. Habilitował się w 1934 r. na Uniw. Warszawskim i został jego docentem na wydziale teologicznym.

Dążąc do podniesienia poziomu apostolstwa dominikańskiego i nadania mu cech doktrynalnych, należał do inicjatorów wydawania miesięcznika „Szkoła Chrystusowa", którego był pierwszym redaktorem w l. 1930 -1933. On też przyczynił się do założenia drukarni i wydawnictwa dominikanów we Lwowie. W 1939 r. wspólnie z O. Innocentym Bocheńskim rozpoczął wydawanie kwartalnika: „Polski Przegląd Tomistyczny". W tymże samym roku został powołany na profesora teologii moralnej na KUL-u.

W 1941 r. odzyskał z rąk hitlerowskich klasztor w Jarosławiu. Poważny dorobek naukowy, jak i wysokie kwalifikacje spowodowały, że otrzymał on w 1943 r. najwyższy w zakonie stopień naukowy — magistra św. Teologii. W czasie powstania w 1944 r. znalazł się w Warszawie i przez cały okres walk pracował jako kapelan w pobliżu Politechniki. Wyczerpany ciężkimi przeżyciami, zmarł 4 X 1944 r. w Częstochowie, w miesiąc po opuszczeniu Warszawy.

I.

1. Zakon dominikański we Francji. *Róża Duch.* R. 24: 1925 nr 11 s. 336 - 338.

2. Rec.: J. WORONIECKI: Katolickość tomizmu. Lubl. 1924. *Bulletin Thom.* A. 2: 1925 nr 1 s. 190.

3. Miłość Boga jako przyjaźń z Bogiem. *Aten. Kapł.* T. 21: 1928 z. 4 s. 313 - 346. — Toż w osob. odb. Włocławek 1928 Druk. Diecezjalna 8° s. 36.

4. Podwójna podstawa obowiązku dążenia do doskonałości. Studium tomistyczne. *Prz. Teol.* R. 9: 1928 nr 2 s. 167 - 183.

5. Istota doskonałości chrześcijańskiej. *Szk. Chryst.* T. 2: 1931 nr 1 s. 18 - 25.

6. Miłość Boga a nasze uczynki. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 1 s. 5 - 13.

7. Tłum. i wst.: Siostra Elżbieta od Trójcy św.: Wspomnienia. Przekł. z franc. oprac. i przedmową poprzedził... Lw. [1932] Wyd. OO. Dominikanów 16° s. 336, nlb. 2. Fragment Wspomnień przedrukowała *Szk. Chryst.* T. 6: 1933 nr 2 s. 77 - 81.

8. Świętość a doskonałość. *Szk. Chryst.* T. 6: 1933 nr 1 s. 23 - 28; nr 4 s. 169 - 177. — Toż w osob. odb. Lw. [b.r.] Wyd. OO. Dominikanów 16° s. 15.

9. W oczekiwaniu Pana. *Szk. Chryst.* T. 7: 1933 nr 11 s. 240 - 249.

10. Zapletal Wincenty. W: *Enc. kośc.* T. 33: 1933 s. 68.

11. Doskonałość chrześcijańska w myśl zasad św. Tomasza z Akwinu. [Studium teologiczne]. Gniezno 1934 Skład Główny w Księg. św. Wojciecha w Poznaniu 8° s. 224. Studia Gnesnensia VII. Dział Teologiczny III.

12. Cnoty nabyte i cnoty wlane. Studium porównawcze w myśl zasad św. Tomasza z Akwinu. Gniezno 1935 Skład Główny w Księg. św. Wojciecha w Poznaniu 8° s. XIII, 169. Studia Gnesnensia XIII. Dział Teologiczny VI.

13. Umiarkowanie i powściągliwość. *Aten. Kapł.* T. 36: 1935 z. 4 s. 342 - 354. — Toż w osob. odb. Włocławek 1935 Druk. Diecezjalna 8° s. 15.

14. Red.: Kompleta. Modlitwa wieczorna wedle liturgii dominikańskiej. [Całość zestawił...]. [Lw. 1935 Druk. dominikańska] 16° s. 127, nlb. 1.

15. Tłum. in wst.: D. JORET: Dziecięctwo duchowe. Przekł. z franc. oprac. i przedmową poprzedził... Lw. [1935] Wyd. OO. Dominikanów 16° s. 162, nlb. 2.

16. Zagadnienie niedoskonałości. *Aten. Kapł.* T. 38: 1936 z. 1 s. 1 - 15. — Toż w osob. odb. Włocławek 1936 Druk. Diecezjalna 8° s. 16.

17. Wyd.: Rekolekcje wygłoszone w klasztorze lwowskim w 1936 r. Przygotował do druku... Lw. 1936 Wyd. OO Dominikanów 8° s. 65.

18. Białecka Kolumba. W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 4 - 5.

19. Klasztor OO. Dominikanów w Służewie k. Warszawy. *Róża Duch.* R. 36: 1937 nr 5 s. 149 - 150.

20. Pokusa i doświadczenie. *Szk. Chryst.* T. 14: 1937 nr 2 s. 78 - 93. — Toż w osob. odb. Lw. 1937 Wyd. OO. Dominikanów 16° s. 16.

21. Mistyka bojaźni bożej. Bojaźń synowska jako dar Ducha św. *Szk. Chryst.* T. 17: 1938 nr 3 s. 89 - 94.

22. Moralna ocena bojaźni bożej. *Szk. Chryst.* T. 17: 1938 nr 1 - 2 s. 3 - 14.

23. O istocie bojaźni bożej. *Szk. Chryst.* T. 16: 1938 nr 6 s. 393 - 406.

24. Tłum.: Boże mój, Trójco, którą uwielbiam. Modlitwa Siostry Elżbiety karmelitanki, objaśniona przez O. Eugeniusza Vandeur benedyktyna w 40 rozmyślaniach, tłumaczył... Lw. [1938] Wyd. OO. Dominikanów 16° s. 224.

25. Dlaczego się modlimy? *Róża Duch.* R. 38: 1939 nr 4 s. 124 - 126.

26. Teologiczne uzasadnienie wczesnej Komunii św. *Aten. Kapł.* T. 43: 1939 s. 373 - 381.

27. Wzgląd na zapłatę. *Głos Karm.* R. 15: 1941 nr 2 s. 26 - 28.

28. Bojaźń boża w myśl nauki św. Tomasza z Akwinu. *Rocz. Teol.-Kanon.* T. 6: 1959 z. 1 - 2 s. 167 - 192.

29. Głos nadziei z czasów okupacji. W *Drodze.* R. 5: 1977 nr 4 s. 23 - 28.

30. Tłum.: D. JORET O. P.: Skupienie w Bogu. Przekład z języka francuskiego... Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, rkp. sygn. Ao 147 s. 264.

31. Nadzieja ostoją życia chrześcijańskiego. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, rkp. sygn. Ao 148, s. 113, III - XV, nlb. 1.

32. O poście. Kilka uwag aktualnych na temat niepopularny. Kraków, Bibl. Studium, rkp. sygn. 31084 s. 7.

II.

WORONIECKI J.: Gmurowski Florian (1901 - 1944), dominikanin, W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 137. WORONIECKI J.: Pamięci ofiar wojny poniesionych przez Zakon Kaznodziejski. *Róża Duch.* R. 39: 1947 nr 12 s. 246 - 248; SAPEK - ŚWIĘTOCHOWSKI R.: Ks. Andrzej Florian Gmurowski (1901 - 1944), dominikanin, teolog moralista. *Aten. Kapł.* T. 49: 1948 z. 1 s. 71. — Kraków, Arch. Prow. Dominikanów: DZIAŁA E.: Księga zmarłych za okres od 1900 do 1972, s. 60; ŚWIĘTOCHOWSKI R.: Materiały do słownika biograficznego dominikanów polskich; Dokumenty osobiste Gmurowskiego (1901 - 1944), sygn. Ao 140.

O. Zygmunt Mazur OP

Godlewski Henryk, pseud. Gozdawa Stanisław, (1886-1946), popularyzator teologii.

Urodził się 16 VIII 1886 r. we wsi Zawisty pow. Ostrów Mazowiecka. W 1902 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Płocku. Jako zdolny alumn wysłany został na studia do Akademii Duchownej w Petersburgu, gdzie przebywał od września 1907 do maja 1911 r. i uzyskał stopień magistra teologii. Święcenia kapłańskie otrzymał 27 II 1909 r. Po powrocie do kraju w 1911 r. był prefektem szkół prywatnych w Ciechanowie, a od 1918 r. w Płocku w Gimnazjum żeńskim, zaś od 1921 r. do 1939 r. w męskim Gimnazujm im. S. Małachowskiego. W 1921 r. otrzymał godność honorowego kanonika kolegiaty pułtuskiej. Okres wojny spędził początkowo w Dobrzyniu nad Wisłą pomagając miejscowym księżom w duszpasterstwie, potem w Krajkowie. Po wojnie osiadł w Niedzborzu jako rezydent. Zmarł 5 V 1946 r. w Niedzborzu i tam został pochowany.

I.

1. Ostatnie oleje św. namaszczenia i zarzuty teologów prawosławnych. *Mies. Past. Płoc.* R. 6: 1911 nr 2 s. 46 - 53.

2. Ostatnie olejem św. namaszczenia. *Mies. Past. Płoc.* R. 8: 1913 nr 10 s. 261 - 267; nr 11 s. 282 - 285.

3. Parafia Ciechanowska. *Mies. Past. Płoc.* R. 9: 1914 nr 10 s. 307 - 313; nr 11 s. 320 - 329; nr 12 s. 334 - 345.

4. Powtarzalność ostatniego olejem św. namaszczenia. *Mies. Past. Płoc.* R. 10: 1915 nr 3 s. 53 - 58; nr 4 s. 68 - 70.

5. Skutki ostatniego olejem św. namaszczenia. *Mies. Past. Płoc.* R. 10: 1915 nr 6/7 s. 114 - 122.

6. Dola żołnierza Polaka. *Kur. Płoc.* R. 4: 1918 nr 152 s. 3.

7. Zwyczaje prasłowiańskie w Kościele Polskim. Płock 1919 Druk. Braci Detrychów 16° s. 16 tab. 1.

8. Sprawozdanie z ofiar na budowę ołtarza św. Kazimierza w kaplicy II-go Gimnazjum męskiego w Płocku. *Kur. Płoc.* R. 6: 1920 nr 115 s. 2.

9. Komunikat — podziękowanie. *Kur. Płoc.* R. 8: 1922 nr 226 s. 2.

10. Gimnazjum państwowe im. Marszałka Stanisława Małachowskiego w Płocku. Płock 1929 Druk. Bracia Detrychowie 8° s. 16.

11. Rec.: T. KOWALEWSKI: Nauka wiary i moralność. Wyd. 10. Płock 1930. *Mies. Past. Płoc.* R. 25: 1930 nr 6 s. 203 - 204.

12. Rec.: T. KOWALEWSKI: Liturgika. Wyd. 15. Płock 1930. *Mies. Past. Płoc.* R. 25: 1930 nr 6 s. 204.

13. Rec.: T. KOWALEWSKI: Obszerniejsza historia św. Starego Testamentu. Wyd. 19. Płock 1930. *Mies. Past. Płoc.* R. 25: 1930 nr 9 s. 306.

14. Rec.: T. KOWALEWSKI: Obszerniejsza historia św. Nowego Testamentu. Wyd. 21. Płock 1930. *Mies. Past. Płoc.* R. 25: 1930 nr 9 s. 306 - 307.

II.

JEZUSEK W.: Śp. ks. kan. Henryk Godlewski prefekt Gimnazjum Męskiego im. St. Małachowskiego. *Mies. Past. Płoc.* R. 44: 1960 nr 6/7 s. 262 - 263.

Ks. Michał Grzybowski

Godlewski Marceli (1865-1945), popularyzator teologii, redaktor.

Urodził się 15 I 1865 r. w Turczynie, ziemi łomżyńskiej, był synem Ignacego i Katarzyny z Kuczyńskich. Gimnazjum ukończył w Suwałkach, a Seminarium Duchowne w Sejnach (1886). Święcenia kapłańskie przyjął

w 1888 r. Po 10 miesiącach pracy duszpasterskiej odbył studia specjalistyczne na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie i uzyskał tam doktorat teologii (1893). Następnie pracował jako wikariusz w Jedwabnem pod Łomżą, od 1894 r. w Szymanowie, Mieleszkach pod Łodzią, a wreszcie w samej Łodzi. W 1896 r. przeniósł się do Warszawy, gdzie był wikariuszem kościoła św. Krzyża i profesorem Seminarium Duchownego (do 1902). W czasach carskich był więziony. W 1906 r. został rektorem kościoła św. Marcina, a w l. 1915-1945 był proboszczem parafii Wszystkich Świętych w Warszawie. Zmarł w Aninie pod Warszawą 26 XII 1945 r.

Godlewski był wybitnym działaczem społecznym — brał żywy udział w organizowaniu i działalności stowarzyszeń robotniczych i rzemieślniczych oraz omawiał zagadnienia społeczne w licznych publikacjach. Założył pisma: „Pracownik Polski", „Któż jak Bóg", „Nasz Sztandar". W 1912 r. przyczynił się do wydania i był jednym ze współpracowników miesięcznika „Chrześcijański Ruch Społeczny". Redagował „Kronikę Rodzinną" (1905-1907) i „Pracownika Polskiego" (1907-1910).

I.

1. Wyd.: Z. C. P.: Czym jest dzień świąteczny dla pracującego. W. 1897 Druk. synów St. Niemiry 16° s. 61.

2. Dobry katolik między protestantami. W. 1897 Druk. synów St. Niemiry 8° s. 118. — Toż. Wyd. 2. W. 1898 8° s. 111.

3. Przerobił z niem.: STOLZ A.: Dyament albo szkło, katolikom i protestantom ku rozwadze. W. 1898 Druk. synów St. Niemiry 16° s. 72.

4. Obrazy symboliczne człowieka grzesznego, usprawiedliwionego i uświęconego. Przekład z francuskiego pomnożony budującymi przykładami przez... W. 1898 Druk. synów St. Niemiry 4° s. 80. — Toż. Wyd. 2 znacznie powiększ. W. 1900 Druk. synów St. Niemiry 16° s. 205. — Toż. Chełmno b. r. Druk. Fiałka 16° s. 144. — Toż. W. 1910.

5. Archeologia biblijna oparta na ostatnich archeologicznych odkryciach na Wschodzie. T. 1: Geografia biblijna. W. 1899 [na okł. 1901] Nakł. Autora 8° s. 290, nlb. 3, mapy 3; T. 2. W. 1903 Nakł. Autora ,druk. P. Laskauera 8° s. 156.

6. Tłum.: MARTIN K.: Katolicka nauka wiary. W. 1899 Druk. P. Laskauera i W. Babickiego 8° s. 400, XI.

7. Jezus, Marya, Józef, czyli książka do nabożeństwa. Wyd. 2 przejrz. i uzup. W. 1900 Druk. E. Skowrońskiego 8° s. nlb. 4, 676.

8. Pójdźcie do mnie dziatki. Książeczka do nabożeństwa dla katolickich dziatek. W. 1900 Kronika Rodzinna, druk. synów St. Niemiry 16° s. 222.

9. Praktyczny rachunek sumienia, o sakramencie pokuty. W. 1900 Druk. E. Skowrońskiego 16° s. 30.

10. Bóg moja pociecha w starości. Książka do nabożeństwa. W. 1902 Nakł. F. Kasprzykiewicza 16° s. 520, VII.

11. Ojciec św. Pius X. Krótki życiorys. W. 1903 Kronika Rodzinna 8° s. 16.

12. W obronie Kościoła. Polemika prowadzona z pastorami luterskimi. W. 1904 Księg. Kron. Rodz. 8° s. 144. Odb. z *Kron. Rodz.*

13. Tłum.: SHEEHAN P.: Mój nowy wikary. W. 1904 Druk. Wieku 8° s. 294.

14. Drogi do Rzymu. Osobiste opisy świeżo nawróconych osób do wiary katolickiej. Tłum. z ang. W. 1905 8° s. 328. Odb. z *Kron. Rodz.*

15. Potrzeby naszej ludności robotniczej miejskiej i środki do ich zaspokojenia. W. 1907 Druk. E. Skowrońskiego 8° s. 23.

16. Bojkot Żydów a Kościół. Kr. 1913 Druk. Związkowa 16° s. 7. Odb. z *Głosu Narodu*, 1913 nr 63.

17. Stowarzyszenie Robotników Chrześcijańskich. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 3: 1913 s. 106 - 109.

18. Kościół św. Marcina w Warszawie. W. 1914.

19. Z Kongresu Eucharystycznego. *Prz. Katol.* R. 5 powojenny: 1926 s. 521 - 522, 567 - 568.

20. Płaca familijna i zawodowa praca kobiet zamężnych. W: *Księga pamiątkowa zjazdu katolickiego w Warszawie.* W. 1926 s. 327 - 332.

21. Praca duszpasterska nad niewiastami. W: *Organizacja parafii w Polsce.* Pamiętnik... P. 1928 s. 99 - 106.

22. Akcja charytatywna w parafii. W: *Duszpasterstwo miejskie.* W. 1930 s. 221 - 233.

23. Coup d'oeil sur l'organisation des Associations Ouvrières en Pologne. W. [1933] Druk. Społeczna 8° s. nlb. 2.

24. Artykuły w czasopismach: *Pracownik Polski, Któż jak Bóg, Nasz Sztandar, Kronika Rodzinna, Chrześcijański Ruch Społeczny.*

25. Red.: *Kronika Rodzinna* 1905-1907, *Pracownik Polski* 1907-1910

II.

Godlewski Marceli. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 180, tamże literatura. — Ponadto: ŁOZA S.: Czy wiesz kto to jest? W. 1938 s. 211.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Godlewski Michał, krypt. i pseud.: G., Gozdawa (1872-1956), arcybiskup tyt., profesor Akademii Duchownej w Petersburgu, potem Uniw. Jagiellońskiego, historyk Kościoła.

Urodził się w 1872 r. w Warszawie jako syn Antoniego, prezesa siedleckiej Dyrekcji Tow. Kredytowego Ziemskiego, i Anieli Klementyny Le Brun de la Scie; jego starszym bratem był Stanisław Aleksander, senator i działacz ziemiański. Po ukończeniu Gimnazjum IV w Warszawie wstąpił Godlewski do warszawskiego Seminarium Duchownego, skąd jako kleryka wysłano go na studia do Akademii Duchownej w Petersburgu. Ukończył ją w 1901 r. stopniem magistra teologii. Święcenia kapłańskie przyjął w 1900 r. W latach 1901-1903 studiował historię Kościoła we Fryburgu w Szwajcarii pod kierunkiem P. Mandoneta i J. P. Kirscha i uzyskał tam doktorat teologii.

W maju 1903 r. objął Godlewski katedrę homiletyki, w roku następnym katedrę historii Kościoła w petersburskiej Akademii Duchownej, na której pozostawał do 1916 r. Jako wykładowca reprezentował kierunek postępowy w stosunku do starszych profesorów, wykładał przy tym w sposób niezwykle barwny, co zapewniło mu znaczną popularność. Dzięki zaletom towarzyskim i świetnej znajomości j. francuskiego nawiązał stosunki z arystokracją petersburską, dzięki czemu miał ułatwiony dostęp do archiwów, nie tylko państwowych, ale i prywatnych. Obok profesury pełnił Godlewski obowiązki bibliotekarza Akademii i przez pewien okres czasu kapelana SS. Rodziny Marii na 14 Linii Wasiliewskiego Ostrowia. W uznaniu zasług otrzymał honorową kanonię w kapitule warszawskiej i szambelanię papieską, a krakowska Akademia Umiejętności powołała go w 1908 r. na współpracownika swej Komisji Historycznej. Otrzymał też odznaczenia państwowe: order św. Stanisława 3 kl., potem 2 kl. i order św. Anny 2 kl. Mianowany w 1916 r. biskupem tyt. Egei i sufraganem łucko-żytomirskim przyjął konsekrację w Petersburgu w 1917 roku.

Jako sufragan, działający w Żytomierzu, a od 1918 r. w Łucku, pełnił obowiązki wikariusza generalnego i oficjała, a po rezygnacji I. Dubowskiego z biskupstwa łuckiego w 1926 r. rządził przez kilka miesięcy diecezją jako wikariusz kapitulny. Rozwijał w diecezji działalność oświatowo-społeczną.

W 1926 r. zrezygnował z sufraganii i 22 II 1927 r. objął jako profesor zw. katedrę historii Kościoła Powszechnego na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego. W 1931 r. powołano Godlewskiego pomimo silnego sprzeciwu ks. J. Fijałka na członka korespondenta PAU. W 1950 r. został mianowany tyt. arcybiskupem, a w roku następnym przeszedł na emeryturę. Zmarł w Krakowie 20 V 1956 r. i został pochowany na Cmentarzu Rakowickim.

I.

1. Nowy rektor Akademii Duchownej w Petersburgu [bp Karol Niedziałkowski]. *Gaz. Warsz.* R. 124: 1897 nr 334 s. 3.

2. O poezjach łacińskich Leona XIII. Petersburg 1898. Druk trudny do zidentyfikowania.

3. Catalogus librorum, qui in in Bibliotheca Caesareae Romano-Catholicae Ecclesiasticae Petropolitanae Academiae asservantur. Sectio 1: Polonica XV et XVI saeculi. Petropoli 1901 Officina Typogr. T. A. Mansfeld 4° s.. II, 30. Osob. odb. pracy drukowanej bez tytułu w: *Conspectus praelectionum in Academia Caes. Eccl. Rom.-Catholica Petrop. anno 1900/1901 habendarum*, s. II, 30.

4. Cztery lata rektoratu biskupa Niedziałkowskiego. *Rola*. R. 19: 1901 nr 30 s. 466-467. Pod pseud. Gozdawa.

5. Historia kościelna kard. Józefa Hergenröthera w świetle najnowszej krytyki. *Prz. Katol.* R. 40: 1902 nr 33 s. 527-528; nr 34 s. 543-544.

6. Oratio quam habuit die 18 Septembris in Caesarea Ecclesiastica Catholica Petropolitana Academia ... prof. eloquentiae: [De conditione s. eloquentiae in Italia exeunte XV s.] W: *Acad. Caes. Rom.-Cath. Petrop. Anno acad. 1902/03* s. 14-18.

7. Fragmentum ineditum „Relationis" Joannis Stojković de Ragusio Ord. Praed. postea cardinalis... W: *Acad. Caes. Rom.-Cath. Petrop. Anno acad. 1903/04* s. 19-27. — Toż w osob. odb. Petersburg 1903.

8. XX wiek i katolicy. Poglądy ks. dra Ehrharda na stanowisko Kościoła i katolików w XX wieku. *Kwart. Teol.* R. 2: 1903 z. 3 s. 94-100; z. 4 s. 114-118.

9. Śmierć ojca Grubera i odbiór jego następcy. *Kwart. Teol.* R. 3: 1904 z. 3/4 s. 1-6. Toż w osob. odb. W. 1906.

10. L'Eglise et les origines de la Rénaissance par J. Giraud. *Kwart. Teol.* R. 3: 1904 nr 3/4 s. (1) — (5).

11. Pan Emil Ollivier i Watykan. *Prz. Katol.* R. 42: 1904 nr 44 s. 693.

12. Pius X i dr Decurtis. *Prz. Katol.* R. 42: 1904 nr 9 s. 134.

13. Wyd.: Litterae encyclicae fr. Norberti CZAYKOWSKI .... prioris provincialis ... in Russia Ordinis Praedicatorum ad fratres eiusdem Provinciae .... die 22 Octobris 1780. W: *Acad. Caes. Rom.-Cath. Petrop. Anno acad. 1904/05* s. 13-32. — Toż w osob. odb. Petersburg 1905.

14. Rec.: T. B. PIGHI: Institutiones historiae ecclesiasticae. Veronae 1902. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 nr 12 s. 175-176; nr 13 s. 195-196.

15. Śp. ks. prałat Wincenty Majewski. (Wspomnienie pośmiertne). *Prz. Katol.* R. 43: 1905 nr 35 s. 550. Pod pseud. Gozdawa.

16. Le Cardinal de Bernis depuis son ministère. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 nr 48 s. 759-760; nr 49 s. 775-776.

17. Siestrzeńcewicz i śmierć ojca Grubera. *Kwart. Teol.* R. 4: 1905 z. 1/2 s. 117-121.

18. Analecta historica Petropolitana. 1: Sedes primatialis Vilnensis (1815-1817). W: *Acad. Caes. Rom.-Cath. Petrop. Anno acad. 1905/06* s. 15-28. — Toż w j. pol.: Prymasostwo wileńskie. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 nr 43 s. 666-668; nr 48 s. 745-747; R. 44: 1906 nr 10 s. 129-131; 2. De veste cardinalitia archiepiscoporum Mohyloviensium. Tamże (Analecta...), s. 29-34. — Toż w j. pol.: Purpura kardynalska arcybiskupów mohylewskich. *Prz. Katol.* R. 43: 1905 nr 27 s. 409-411.

19. Rec.: Monografie w zakresie dziejów nowożytnych. Wyd. Sz. ASKENAZY. T. 5: K. RUDNICKI: Biskup Kajetan Sołtyk 1715-1788. Kr. 1904. *Prz. Katol.* R. 44: 1906 nr 45 s. 703-704.

20. „Il giuoco del mondo". Kartka z dziejów rycerzy maltańskich w Petersburgu. W: *Jako lecące na wyraj żurawie.* Elizie Orzeszkowej Polacy znad Newy. Petersburg 1906 s. 24-25.

21. Wyd.: Monumenta ecclesiastica Petropolitana. T. 1-5. Tomy 1-2 wyszły b. m. 1906-1907 8° t. 1 s. 95; t. 2 s. 72, nlb. 6; t. 3. Petersburg 1909 8° s. 60, nlb. 4; t. 4. Petersburg 1912 8° s. 71, nlb. 3; t. 5. Petersburg 1913 8° s. 76, nlb. 2. Wychodziły przy: *Acad. Caes. Rom.-Cath. Petrop.* pod odpowiednimi latami, lecz z oddzielną paginacją.

22. Biskup Skarszewski i hr. Zubow. *Kwart. Hist.* R. 21: 1907 s. 659-662.

23. Archiwum Stanisława Augusta. *Kwart. Hist.* R. 22: 1908 s. 680-686.

24. Ostatnie pragnienie Stanisława Siestrzeńcewicza-Bohusza. *Prz. Hist.* R. 6: 1908 s. 83-99. — Toż w osob. odb. W. 1911.

25. De cardinalatu Stanislai Siestrzeńcewicz-Bohusz. (1784-1817). W: *Acad. Caes. Rom.-Cath. Petrop. Anno 1908/09* s. 1-32. — Toż w osob. odb. Petersburg 1909 Typogr. J. Mansfeld 8° s. 53, nlb. 5, fot. 1. — Toż w j. pol. poszerz. pt. O kardynalace Stanisława Siestrzeńcewicza-Bohusza. *Kwart. Litew.* R. 1: 1910 t. 2 s. 13-22; T. 3 s. 51-58; T. 4 s. 13-24. — Toż w osob. odb. Wil. 1910.

26. Preliminaria konkordatu z 1847 roku. *Prz. Hist.* R. 10: 1910 s. 88-101. — Toż w osob. odb. W. 1911.

27. Wyd.: Documenta ad historiam Seminarii Principalis Vilnensis pertinentia 1803-1822. W: *Acad. Caes. Rom.-Cath. Petrop. Anno acad. 1910/11* s. 1-61.

28. Praelectiones ex historia ecclesiastica. Anno 1910/11. S. Petersburg b. r. Typolitogr. J. Raszkowa 4° s. 128.

29. Karta z badań dyplomatycznych ks. Pierlinga. *Prz. Powsz.* R. 29: 1912 t. 114 s.

46-66. — Toż w osob. odb. Kr. 1912. Pod pseud. Gozdawa.

30. Wyd.: Journal et correspondence de Stanislas SIESTRZEŃCEWICZ-BOHUSZ premier archevêque métropolitain de toutes eglise catholique en Russie. Publès par... Cz. 1-5. Petersburg 1813-1917. Starina i Novizna. T. 16 s. nlb. 2, III, 187.

31. Cesarz Paweł I i arcybiskup Siestrzeńcewicz-Bohusz. Petersburg 1914. Do druku tego nie udało się dotrzeć.

32. Proroctwa bł. Andrzeja Boboli. Petersburg 1915. Do druku tego nie udało się dotrzeć.

33. Rycerze maltańscy w Petersburgu. Petersburg 1915. Do druku tego nie udało się dotrzeć.

34. Biblioteka Rzymsko-Katolickiej Akademii Duchownej w Piotrogradzie. W: *Kalendarz Piotrogrodzki.* Rok 1916. Piotrogród 1916.

35. Mariano Rampolla del Tindaro. Kijów 1917. Do druku tego nie udało się dotrzeć.

36. Mowa wygłoszona przy otwarciu Gimnazjum Polskiego w Kijowie 9 IX 1917. Kijów 1917. Do druku tego nie udało się dotrzeć.

37. Stolica Apostolska i św. Przymierze. Kijów 1918. Do druku tego nie udało się dotrzeć.

38. Złota przędza arc. Cieplaka. *Kur. Warsz.* R. 103: 1923 nr 100 s. 2-3.

39. Wigilia butyrskiego więźnia [arcybpa J. Cieplaka]. *Kur. Warsz.* R. 103: 1923 nr 355 s. 2.

40. O mistycyzmie cesarza Aleksandra I. Szkic historyczny z niewydanych źródeł. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 158 s. 215-231; t. 159 s. 125-135, 204-214. t. 160 s. 229-237; R. 41: 1924 t. 161 s. 131-144; t. 162 s. 47-61; t 163 s. 227-237; t. 164 s. 156-165; R. 42: 1925 .t 165 s. 66-75; t. 166 s. 39-50; t. 168 s. 143-151; R. 43: 1926 t. 169 s. 183-193; t. 170 s. 169-182. — Toż w osob. odb. pod zm. tyt. Cesarz Aleksander I jako mistyk. Kr. 1925 Nakł. Wyd. Ks. Jezuitów 8° s. 150.

41. Powrót Więźnia [arcybpa Cieplaka]. *Kur. Warsz.* R. 104: 1924 nr 107 s. 2.

42. Jubileusz kard. Dezyderego Mercier. W. 1924. Do druku teg.o nie udało się dotrzeć.

43. Niemcy. (Kronika). *Kwart. Teol. Wil.* R. 3: 1925 s. 201-213.

44. Katedra łucka. Łuck 1925. Do druku tego nie udało się dotrzeć.

45. Ostatnia tragedia arcybiskupa Cieplaka. *Kur. Warsz.* R. 106: 1926 nr 69 s. 3.

46. Mowa wygłoszona w katedrze wawelskiej w dniu złożenia prochów Słowackiego. *Nowa Bibl. Kazn.* R. 33: 1927 s. 183-187.

47. Boecjusz. *Dzień Polski.* R. 1927 nr 32.

48. Inauguracyjny wykład ... na Uniwersytecie Jagiellońskim. *Głos Narodu.* R. 34: 1927 nr 51 s. 4.

49. Arcybiskup Siestrzeńcewicz i Stanisław August w Petersburgu. W stotrzydziestą rocznicę śmierci ostatniego króla polskiego. *Prz. Powsz.* R. 45: 1928 t. 178 s. 18-34. — Toż w osob. odb. Kr. 1928 8° s. 19, nlb. 1.

50. Rezurekcja w Warszawie 1831. *Kur. Warsz.* R. 109: 1929 nr 88 s. 14.

51. O grobach królewskich na Wawelu. *Kur. Warsz.* R. 109: 1929 nr 321 s. 6.

52. Tragedia arcybiskupa Felińskiego (1862-1863). *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 187 s. 209-224; t. 188 s. 13-27, 206-216. — Toż w osob. odb. Kr 1930 8° s. 43.

53. Watykan a powstanie listopadowe. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 28 s. 113-129. — Toż w osob. odb. Włocławek 1931 8° s. 10.

54. O źródłach do działalności biskupów Królestwa Kongresowego w 1831 r. *Spraw. z Czyn. i Pos. PAU.* T. 36: 1931 nr 2 s. 7-8. — Toż w wersji franc. pt. Sur les sources concernant l'activité des évêques en 1831 dans le Rayaume de Pologne. *Bull. Intern. de l'Acad. des Sciences et des Lettres.* Classe de Philologie. Classe d'Histoire et de Philosophie. R. 1931 nr 1/3 s. 23-25.

55. Parę nieznanych stronic z życia Marcelego Gutkowskiego biskupa podlaskiego (1831-1843). *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 225-239, 446-458; R. 19: 1933 t. 31 s. 233-242, 439-447. — Toż w osob. odb. Włocławek 1933 Druk. Diec. 8° s. 48, nlb. 2.

56. O historii. Rozważania i refleksje. *Mies. Katech. Wychow.* R. 21: 1932 s. 99-103.

57. Sint ut sunt aut non sint. W: *W obronie wolności szkół akademickich.* Kr. 1933 s. 43-44.

58. L'Eglise Romaine et les sciences historiques. Discours prononcé à l'ouverture du VII-me Congrès International des sciences historiques à Varsovie le 21 Août 1933. Varsovie 1933 Słowo Polskie 8° s. 8.

59. Uwagi o nauczaniu historii. *Mies. Katech. Wychow.* R. 22: 1933 s. 241-248.

60. Wieczór na Capri. *Kur. Warsz.* R. 113: 1933 nr 105 s. 9-10.

61. Jenerał Skrzynecki i biskup Skórkowski (1831-1851). *Kwart. Pośw. Spraw. Katol. Duszp. Wojsk. w Polsce.* R. 1934 nr 3 s. 14-22; nr 4 s. 14-23. — Toż w osob. odb. W. 1935 8° s. 21 nlb. 3, fot. 2.

62. Poverello z Asyża. *Mies. Katech. Wychow.* R. 23: 1934 s. 331-337.

63. Nieznany portret Aleksandra I przez Bacciarellego. *Spraw. z Czyn. i Pos. PAU.* R. 40: 1935 nr 6 s. 183.

64. Richelieu. *Kur. Warsz.* R. 115: 1935 nr 170 s. 5.

65. Ze wspomnień o prof. Szymonie Askenazym. *Kur. Warsz.* R. 115: 1935 nr 321 s. 3.

66. Audziewicz Antoni Franciszek. W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 178-179.

67. Benisławski Jan. W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 434-435.

68. Berent Jerzy. W: *Pol. słow. biogr.* T. 1 s. 447-448.

69. O drukach kościelnych w XV wieku. *Kur. Warsz.* R. 116: 1936 nr 1 s. 11.

70. Wielki przyjaciel młodzieży o. Mandonet OP. *Kur. Warsz.* R. 116: 1936 nr 60 s. .9

71. O kardynalacie arcybiskupów warszawskich. *Kur. Warsz.* R. 116: 1936 nr 142 s. 8.

72. Jenerał Emilio Mola. *Kur. Warsz.* R. 116: 1936 nr 353 s. 5.

73. Święty Bernard. *Mies. Katech. Wychow.* R. 25: 1936 s. 26-28.

74. „Il Magnifico". Sylwetka historyczna [Wawrzyńca Medyceusza Wspaniałego]. W: *Księga pamiątkowa ku czci Leona Pinińskiego.* T. 1. Lw. 1936 s. 335-348.

75. Białobrzeski Antoni. W: *Pol. słow. biogr.* T. 2 s. 14.

76. Tragedia mędrca. [O prof. Wł. Natansonie]. *Prz. Współcz.* R. 16: 1937 nr 7 s. 11-20. — Toż w osob. odb. W. 1937 Druk. Polska 8° s. 14; fot. 1.

77. Brynk Ludwik Bartłomiej. W: *Pol. słow .biogr.* T. 3 s. 32.

78. Burzyński Adam Prosper. W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 140-141.

79. Chełmicki Zygmunt. W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 277-278.

80. Choromański Stanisław Henryk. W: *Pol. słow. biogr.* T. 3 s. 427-428.

81. Z dziejów Rzymsko-Katolickiej Akademii Petersburskiej. *Mies. Katech. Wychow.* R. 27: 1938 s. 55-69.

82. Rzym i katakumby rzymskie. *Mies. Katech. Wychow.* R. 27: 1938 s. 128-130.

83. Wiek XVIII (charakterystyka). *Mies. Katech. Wychow.* R. 27: 1938 s. 147-148.

84. Dante a Odrodzenie. (Szkic historyczny). *Mies. Katech. Wychow.* R. 27: 1938 s. 473-485.

85. Stosunek Talleyranda do Kościoła w ostatnich latach życia. *Prz. Współcz.* R. 17: 1938 nr 6 s. 1-13; nr 7 s. 30-47. — Toż w osob. odb. W. 1938 8° s. 32.

86. Cieciszowski Kasper Kazimierz. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s. 38-39.

87. Czacki Włodzimierz. W: *Pol. słow. biogr.* T. 4 s 146-147.

88. Dederko Jakub Ignacy. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 47-48.

89. Dembowski Jan. W: *Pol. słow. biogr.* T. 5 s. 89.

90. Kościół a nauka. *Pol. Sacra.* R. 1: 1948 nr 1/4 s. 194-202.

91. Dzięcielski Józef Marceli. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 179.

92. Feliński Zygmunt. W: *Pol. słow. biogr.* T. 6 s. 410-412.

93. Dola i niedola Stanisława Siestrzeńcewicza-Bohusza za rządów cesarza Pawła I. *Pol. Sacra.* R. 1: 1948 nr 1/4 s. 145-175; R. 2: 1949 nr 3 s. 301-326. Druk nieukończony.

94. Giedroyć Józef Arnold. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 428.

95. Giedroyć Szymon Michał. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 433-434.

96. Gintowt Dziewałtowski Aleksander. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 473-474.

97. Epizod z dziejów Seminarium Głównego w Warszawie w 1981 r. *Collect. Theol.* R. 21: 1949 s. 16-41.

98. Dwa pogrzeby: Augusta II i Stanisława Augusta, 1733-1798-1938. *Nasza Przeszł.* T. 7: 1958 s. 110-128.

99. Artykuły w *Encyklopedii kościelnej* (ks. M. Nowodworskiego).

100. Artykuły w *Podręcznej encyklopedii kościelnej* (ks. Z. Chełmickiego).

101. Societas Jesu et restauratio religionis catholicae in Polonia saeculo XVI. Rkps pracy magisterskiej (Petersburg).

II.

ŻYWCZYŃSKI M.: Godlewski Michał. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 187-188, tamże literatura. — Ponadto: KLAWEK A.: Jubileusz arcybiskupa Godlewskiego. *Tyg. Powsz.* R. 6: 1950 nr 26 s. 3; WYCZAWSKI H. E.: Ostatni profesorowie historii Kościoła na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego. *Stud. Theol. Vars.* R. 12: 1974 nr 1 s. 122-136.

Ks. Hieronim Eug. Wyczawski

Gogolewski Stanisław (1868-1939), kanonik katedralny płocki, popularyzator teologii.

Urodził się w 1868 r. w Ciechocinku jako syn Romualda i Heleny z Alichniewiczów. Szkołę powszechną ukończył w Ciechocinku a Gimnazjum w Płocku i w 1885 r. wstąpił do miejscowego Seminarium Duchownego.

Ukończył je otrzymując w 1890 r. święcenia kapłańskie. Jako wikariusz pracował kolejno w Rosochatem 1890-1891, Karniewie 1891-1892, Czerwińsku 1892-1894, Rzekuniu 1894-1898. Proboszczem był w Pawłowie 1898-1899, Gójsku 1899-1901, Sadłowie 1901-1911, Rypinie 1911-1939. Miał duże zdolności organizatorskie, które szczególnie okazał na probostwie i dziekanii w Rypinie. Odznaczony był kanonią kolegiaty pułtuskiej i katedry płockiej. Aresztowany 20 X 1939 r. w Rypinie przez Gestapo poddawany torturom zmarł 28 X 1939 r. Pochowany na miejscowym cmentarzu.

I.

1. O ujednostajnieniu ceremonii, mającym za podstawę „Ceremoniał parafialny". *Mies. Past. Płoc.* R. 1: 1906 nr 1 s. 12-14.

2. Kilka uwag w kwestii uczenia katechizmu. *Mies. Past. Płoc.* R. 3: 1908 nr 4 s. 135-137.

3. Braki i zalety metodyczno-pedagogiczne przy wykładzie religii w szkołach powszechnych. *Mies. Past. Płoc.* R. 28: 1933 nr 12 s. 522-524.

4. Przewodnik w Życiu. Katolickie nauki stanowe. Płock 1933 Wyd. 1. Druk. Braci Detrychów 16° s. 31. — Toż. Wyd. 2. Płock 1938 Druk. Braci Lipków 16° s. 60.

II.

Jubileusz 25-lecia pracy ks. kan. Stanisława Gogolewskiego jako proboszcza i dziekana rypińskiego. *Głos Mazow.* R. 4: 1936 nr 148 s. 3; GRZYBOWSKI M.: Ks. Gogolewski Stanisław. W: *Martyrologium duchowieństwa diecezji płockiej w latach II wojny światowej 1939-1945.* [Maszynopis w druku. Tamże bibliografia].

Ks. Michał Grzybowski

Goliński Zdzisław (1908-1963), docent Katol. Uniw. Lubelskiego, biskup częstochowski, teolog moralista.

Urodził się 27 XII 1908 r. w osadzie Urzędów jako syn Aleksandra i Teofili z Wlaźlickich rolników. Jego ojciec student medycyny i prawa na Uniw. Warszawskim za pracę patriotyczną nie uzyskał zwolnienia z wojska, potem za pracę narodową wraz z żoną skazany był na wygnanie na teren Litwy.

Zdzisław po 2 latach nauki w domu, ukończył szkołę powszechną w Urzędowie, potem 4 klasy Progimnazjum Jagiellońskiego w Urzędowie i 8-klasowe państwowe Gimnazjum im. Hetmana Zamojskiego w Zamościu w l. 1922-1926. 2 VI 1926 r. uzyskał świadectwo dojrzałości. Zapisał się do Seminarium Duchownego w Lublinie, które ukończył w czerwcu 1930 r., ale z racji młodego wieku wyświęcony został dopiero 28 VI 1931 r. W l. 1930-1933 studiował teologię moralną na Wydziale Teologicznym KUL. 30 VI 1933 r. doktoryzował się na podstawie pracy „Cnota czystości według św. Tomasza z uwzględnieniem współczesnej pedagogiki płciowej". W l. 1933-1934 przebywał w Instytucie Polskim w Rzymie i specjalizował się w teologii moralnej ascetycznej. Jednocześnie zbierał materiały do habilitacji na temat „Nauka św. Augustyna o kłamstwie użytecznym". Po powrocie do diecezji, w sierpniu 1934 r. został mianowany ojcem duchownym w Gimnazjum Biskupim Męskim w Lublinie, które uzyskało właśnie nowy gmach. Jesienią 1934 r. został starszym asystentem przy katedrze teologii moralnej Wydz. Teol. KUL. W styczniu 1935 r. objął zastępczo wykłady religii w Państwowym Seminarium Nauczycielskim Żeńskim i jego Szkole Ćwiczeń i prowadził je do lipca 1935 r. We wrześniu 1935 r. został profesorem teologii moralnej w Seminarium Duchownym, a w r. 1936 powierzono mu wykłady z pedagogiki. W r. akademickim 1937/38 zaczął wykłady teologii moralnej na KUL jako niehabilitowany zastępca profesora. W seminarium zachował

jedynie wykłady teologii moralnej specjalnej. Wykłady te prowadził do czerwca 1939 r. kiedy połączono studia w Seminarium Duchownym z wydziałem teologicznym KUL.

W czasie wojny Goliński przebywał początkowo w Seminarium w Lublinie, potem czasowo w Lubartowie, Firleju, Niemcach, a w październiku 1939 r. wrócił do Lublina by podjąć wykłady na KUL. 9 XI 1939 r. został aresztowany i osadzony na Zamku Lubelskim. 13 XII 1939 r. został zapisany na listę do rozstrzelania. 26 III 1940 r. został zwolniony z więzienia. W okresie od kwietnia 1940 do listopada 1941 r. był gościem w parafii Wierzchowiska u krewnego ks. W. Golińskiego. Od listopada 1941 r. do 1 IV 1945 r. zajmował się sprawą organizowania Seminarium Duchownego we wsi Krężnica Jara k. Lublina. Po uciążliwych przygotowaniach 25 I 1942 r. Seminarium zaczęło funkcjonować, a głównym organizatorem podstaw gospodarczych był Z. Goliński. Od kwietnia 1943 r. był sędzią II instancji Sądu Biskupiego. Uczył też teologii moralnej. 1 IV 1945 r. po przeniesieniu Seminarium Duchownego do Lublina wykładał teologię moralną i etykę w Seminarium i teologię moralną na KUL. W l. 1945-1946 uczył też na Instytucie Wyższej Kultury Religijnej przy KUL. 22 VI 1945 r. uchwałą Rady Wydziału Teologicznego KUL został habilitowany w zakresie teologii moralnej na podstawie rozprawy „Nauka św. Augustyna o kłamstwie użytecznym na tle historycznym". 5 VII 1945 r. senat mianował go docentem. Zatwierdzenie habilitacji uzyskał 30 XI 1945 r. W l. od 1945 r. do 1947 był redaktorem wznowionych po wojnie „Wiadomości Diecezjalnych Lubelskich". Już w 1937 r. był prezesem diecezjalnego Związku Kapłańskiego „Unia Apostolska", od grudnia 1945 r. był prezesem Związku Kapłańskiego „Unitas" czyli „Spójni Kapłańskiej" i pełnił tę funkcję do 1948 r. 1 I 1947 r. został mianowany diecezjalnym wizytatorem zakonów i zgromadzeń zakonnych. Był też członkiem wydziału duszpasterstwa kurii biskupiej i członkiem diecezjalnej Komisji Artystycznej. 3 X 1943 r. biskup M. L. Fulman mianował go kanonikiem gremialnym kapituły katedralnej, a 13 VI 1944 r. ewentualnym kandydatem do zarządu diecezją.

28 III 1947 r. papież Pius XII mianował Golińskiego biskupem tytularnym emeryjskim i koadiutorem bez prawa następstwa w Lublinie. 3 VIII 1947 r. biskup S. Wyszyński konsekrował go w katedrze lubelskiej. 9 VIII 1947 r. uzyskał nominację na administratora katedry lubelskiej. 12 IX 1947 r. został oficjałem sądu biskupiego, 28 IX 1947 r. przewodniczącym Wydziału Duszpasterstwa kurii biskupiej. W mniejszym stopniu oddawał się pracy dydaktycznej.

26 IV 1951 r. papież Pius XII zamianował Golińskiego ordynariuszem diecezji częstochowskiej. Nowy ordynariusz 5 VIII 1951 r. erygował kapitułę częstochowską, w dniach 28-29 IX 1954 r., przewodniczył I synodowi diecezji, erygował kilkadziesiąt parafii. Pracował w Komisji Maryjnej i Duszpasterskiej Episkopatu. W 1962 r. uczestniczył w I Sesji II soboru watykańskiego. Zmarł 6 VII 1963 r., pochowany został w grobowcu w bocznej kaplicy katedry częstochowskiej.

I.

1. O nasze zawodowe dokształcanie się. *Wiad. Diec. Lub.* R. 16: 1934 nr 12 s. 421-424.

2. Cnota czystości według św. Tomasza z Akwinu z uwzględnieniem Współczesnej pedagogiki płciowej. Lubl. 1935 s. VIII, 180. Rozprawa doktorska.

3. Rec.: J. BĄCZEK: Podstawy wiary. W. 1935. *Prąd.* R. 22: 1935 t. 29 s. 56-57.

4. Rec.: G. HONNAY: Praktyczne wskazówki kierowania duszami. Przewodnik dla spowiedników. P. 1935. *Wiad. Diec. Lub.* R. 17: 1935 nr 10 s. 317-318.

5. Nauka Jana Kasjana o kłamstwie użytecznym. Lw. 1936 8° s. 15.

5a. Etyka zawodów. *Przew. Katol.* R. 20: 1936 s. 242-243.

6. Wymiar pokuty na spowiedź. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 12 s. 376-381; R. 19: 1937 nr 3 s. 95-101.

7. Rec.: G. L. SKIBNIEWSKI: Psychologia w obcowaniu kapłańskim. Lw. 1935. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 11 s. 359.

8. Dobra i pełna spowiedź. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 9 s. 301-306; nr 10 s. 337-342.

9. Kapłan opiekunem doli „starych rodziców". *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 9 s. 294-296.

10. Pius XI jako nauczyciel całego świata. (Z okazji XXV-tej encykliki Piusa XI „ad catholici sacerdotali"). *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 2 s. 56-58. [Spis dokumentów papieskich].

11. Charakter w życiu kapłana. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 3 s. 84-89.

12. Aktualia wydawnicze z dziedziny moralności. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 4 s. 158-159.

13. Ascetyczne i duszpasterskie wartości celibatu kapłańskiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 5 s. 173-178.

14. O aktualnej sprawie konfesjonału. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 6-7 s. 215-220.

15. OO. Apostolscy o prawdomówności i kłamstwie. *Aten. Kapł.* R. 1936 s. 460-463.

16. Wielkie słownikowe wydawnictwa kościelne. *Prąd.* R. 23: 1936 t. 31 s. 57-61.

17. Pius XI o kapłaństwie katolickim. *Prąd.* R. 23: 1936 t. 30 s. 105-119.

18. Rec.: M. SOPOĆKO: Mikołaj Łęczycki o wychowaniu duchownym. Wil. 1935. *Prąd.* R. 23: 1936 t. 30 s. 92-93.

19. 25 encyklik Piusa XI. *Prąd.* R. 23: 1936 t. 30 s. 78-80.

20. „Zabójstwo z litości" w świetle etyki katolickiej. *Aten. Kapł.* T. 39: 1937 s. 375-382.

20a. Śp. O. Artur Vermeersch T. J. *Aten. Kapł.* R. 23: 1937 t. 39 s. 493-496.

21. Zabójstwo z litości. Lubl. 1937 Tow. Wiedzy Chrześc. T. 37 s. 38.

22. Do wielebnych księży diecezji lubelskiej.W sprawie Unii Apostolskiej. *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 2 s. 51-52.

23. „Rodzina i małżeństwo w Rosji sowieckiej". (Wykład w czasie Wykładów uniwersyteckich dla duchowieństwa 22 V — 4 VI 1937). *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 10 s. 301-302.

24. Małżeństwo i rodzina w Rosji sowieckiej. W: *Bolszewizm.* Praca zbiorowa. Lubl. 1937.

25. Pius XI jako nauczyciel i obrońca moralności chrześcijańskiej. *Prąd.* R. 24: 1937 t. 32 s. 141-156. oż w osob. odb. Lubl. 1937 s. 38.

26. Rec.: R. DĄBROWSKI: Katolicka nauka moralności w przedstawieniu prawosławnych teologów rosyjskich. *Prąd.* R. 24: 1937 t. 34 s. 218.

27. Komunikaty zarządu Unii Apostolskiej. *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 6-7 s. 236-237.

28. Unia apostolska. Zjazd księży dyrektorów diecezjalnych Unii Apostolskiej w Polsce. *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 2 s. 48-49

29. Zjazd Unii Apostolskiej kapłanów świeckich oddziału lubelskiego. (I zjazd kanonicznie erygowanej Unii). *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 12 s. 394-396.

30. Etyka zawodów. *Prz. Katol.* R. 74: 1936 nr 20 s. 342-343.

31. Akcenty ontologiczne w dowodach św. Augustyna na niedowolność kłamstwa. *Aten. Kapł.* T. 40: 1938 s. 155-160.

32. Etos Chrystusa. *Prąd.* R. 25: 1938 t. 35 s. 16-24.

33. Teologia moralna jako produkt nauczania w seminarium duchownym diecezji Lubelskiej w latach 1862-1938. *Wiad. Diec. Lub.* R. 20: 1938 nr 12 s. 371-376; R. 21: 1939 nr 2 s. 55-59; nr 4 s. 190-193; nr 6-7 s. 234-236.

34. Kościół w walce z pornografią. *Prąd.* T. 36: 1938 s. 304-320. — Toż. w osob. odb. Lubl. 1939 s. 22.

35. Eucharystia źródłem obyczajowego idealizmu kapłana. *Wiad. Diec. Lub.* R. 20: 1938 nr 5 s. 177-186.

36. Polskie teksty prawne w nauczaniu teologii moralnej. W: *Księga pamiątkowa ku Czci Jego Ekscelencji X. Biskupa M. L. Fulmana.* Lubl. 1939. T. 1 s. 5-23.

37. Dyspozycja i zestawienie bibliografii na tematy: a. Rasizm w świetle etyki katolickiej i b. Pożądany typ kapłana katolickiego w Polsce. *Wewnętrzny Organ. Biuletyn ZP. J. K.* na luty 1939 s. 1-4.

38. Lublin — Oranienburg — N. Sącz — Lublin, 1939-1945 w życiu biskupa Fulmana. *Wiad. Diec. Lub.* R. 22: 1945 s. 69-72, 102-109; R. 23: 1946 s. 22-23.

38a. Aplikacja duszpasterska. *Wiad. Diec. Lub.* R. 22: 1945 s. 92-94.

38b. Dekret z dnia 25 IX 1945 o prawie małżeńskim w Polsce. *Wiad. Diec. Lub.* R. 22: 1945 s. 94-97.

38c. Zgon i pogrzeb śp. ks. bpa lubel-

skiego Mariana Leona Fulmana. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 s. 4-8.

39. Na marginesie ks. dr Antoniego Borowskiego — Teologii moralnej. Cz. I. Włocławek 1945. *Aten. Kapł.* R. 38: 1946 t. 45 s. 304-306.

40. Przygotowanie parafii na wizytację biskupią. *Współcz. Ambona.* R. 1: 1946 nr 4 s. 382-385.

41. Życzenia noworoczne dla wikariusza kapitulnego ks. prałata Stopniaka. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 1 s. 28-32.

42. Dziekan ojcem swego duchowieństwa. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 8 s. 302-310.

43. „Pracowitość jako cnota kapłańska". (Konferencja na marcowej adoracji i zebraniu duchowieństwa). *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 4 s. 157-158; Tekst konferencji. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 7 s. 245-250.

44. Z prac śp. ks. Biskupa M. L. Fulmana. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 5 s. 178-180.

45. Wojenne losy naszych gmachów kościelnych. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 5 s. 185-187.

45a. Etyka zawodowa. Lubl. 1946 s. 52 [skrypt według wykładów].

46. Elementy nowoczesnego duszpasterstwa. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 2 s. 53-55; nr 3 s. 96-98.

47. Ramowy program konferencji dekanalnej. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 2 s. 55-57.

48. Biskupi i kapłani Lubelszczyzny w szponach gestapo. Lubl. 1946 s. 48.

49. Prymat wartości moralnych. Lubl. 1946 s. 24.

50. Śp. ks. dr Antoni Szymański Rektor KUL. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 11 s. 419-423.

51. Pogrzeb śp. ks. rektora A. Szymańskiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 12 s. 462.

52. „Obecny stan Zakładów Teologicznych w Polsce". Referat na zjeździe teologicznym w Lublinie 25-26 IX 1946 pierwszym po wojnie. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 11 s. 412-414. [Streszczenie s. 413-414].

53. Śp. ks. biskup Władysław Goral sufragan lubelski. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 2 s. 42-44.

54. Bp Władysław Goral więzień Sachsenhausen. *Aten. Kapł.* R. 38: 1946 t. 45 s. 352-361.

55. Śp. ks. Bp Władysław Goral. *Gaz. Lubel.* z 5 II 1946.

56. Diecezja w latach 1939-1944. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 1 s. 22-24; nr 9 s. 328-340; nr 10 s. 374-379.

57. Religija rzymsko-katolicka w szkołach za czasów okupacji niemieckiej (1939-1944). *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 3 s. 109-110.

58. Rec.: L. ZALEWSKI: Katedra lubelska. Przeszłość — odbudowa, barbarzyństwa Niemców. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 1 s. 39-40.

59. Duszpasterstwo Akademickie — najmłodsza gałąź duszpasterstwa katolickiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 4 s. 141 - 143.

60. A. Szymański 1881-1942. *Aten. Kapł.* R 39: 1947 t. 47 s. 93-98.

61. Zielone świątki [kazanie]. *Współcz. Ambona.* R. 2: 1947 nr 3 s. 326-329.

62. Niedziela przewodnia [kazanie]. *Współcz. Ambona.* R 2: 1947 nr 2 s. 167-171.

63. Z obozu sekt polskich. *Wiad. Diec. Lub.* R. 24: 1947 nr 7 s. 274-275. [Przegląd prasowy].

64. Z wydziału duszpasterstwa. (Problemy dziekana i proboszcza, nowe formy duszpasterstwa). *Wiad. Diec. Lub.* R. 24: 1947 nr 10 s. 374-377; nr 11 s. 431-433.

65. Diecezja w latach 1939-1945. Wysiedlenie parafii Trzęsiny w r. 1943 i obóz w Zamościu. *Wiad. Diec. Lub.* R. 24: 1947 nr 1 s. 22-24.

66. Śp. ks. Michał Niechaj (1900-1939). *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 510-511.

67. Śp. ks. Antoni Poboży (1883-1942). *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 512-513.

68. Śp. Antoni Zawistowski (1882-1942). *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 511-512.

69. Śp. ks. Jan Lenart (1900-1940). *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 513.

70. Z tegorocznych prac duszpasterskich. I. Jak zapełnić nasze świątynie na sumach? II. Miesięcznik „Msza Święta" pomocą w tegorocznym zadaniu duszpasterskim. *Wiad. Diec. Lub.* R. 24: 1947 nr 5 s. 186-188.

71. Nasze osiągnięcia i zadania na polu historii katolickiej teologii moralnej [uwagi ogólne]. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 46 s. 292-297.

71a. Prymat wartości moralnych. Lubl. 1947 s. 24.

72. Kalendarzyk liturgiczno-duszpasterski na okres Adwentu i świąt Bożego Narodzenia 1947/48. *Wiad. Diec. Lub.* R. 24: 1947 nr 11 s. 404-407.

73. Program pracy duszpasterskiej w diecezji lubelskiej na rok 1948. *Wiad. Diec. Lub.* R. 25: 1948 nr 1 s. 14-21.

74. Plan pracy duszpasterskiej w diecezji lubelskiej na rok 1948-1949. *Wiad. Diec. Lub.* R. 25: 1948 nr 11 s. 437-440.

75. Kalendarzyk liturgiczno-duszpasterski na październik 1948 r. *Wiad. Diec. Lub.* R. 25: 1948 nr 8-9 s. 322-323.

76. Kalendarzyk liturgiczno-duszpaster-

ski na grudzień — styczeń 1948-1949. *Wiad. Diec. Lub.* R. 25: 1948 nr 10 s. 436-437.

77. Kalendarzyk liturgiczno-duszpasterski na okres kwiecień — lipiec 1948. *Wiad. Diec. Lub.* R. 25: 1948 nr 4 s. 179-182.

78. Kalendarzyk liturgiczno-duszpasterski na okres W. Postu r. 1948. *Wiad. Diec. Lub.* R. 25: 1948 nr 1 s. 22-27.

79. Dzień odnowienia niedzieli. *Wiad. Diec. Lub.* R. 25: 1948 nr 3 s. 113-117.

80. Akcja „Mi — Ma — Ro" (Miłość. Małżeństwo. Rodzina). *Wiad. Diec. Lub.* R. 25: 1948 nr 6-7 s. 263.

81. Nauka św. Augustyna o kłamstwie na tle historycznym. Lubl. 1948 s. VIII, 95.

82. Kalendarzyk liturgiczno-duszpasterski na okres W. Postu 1949. *Wiad. Diec. Lub.* R. 26: 1949 nr 1 s. 18-19.

83. Wielka postna akcja rozszerzania Pisma św. i Mszalnika Niedzielnego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 26: 1949 nr 1 s. 17-18.

84. Prymasowskim szlakiem. Lublin — Gniezno — Warszawa. [List z 10 I 1949]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 26: 1949 nr 2 s. 86-87.

85. Kalendarzyk liturgiczno-duszpasterski na kwiecień — maj — czerwiec. *Wiad. Diec. Lub.* R. 26: 1949 nr 4 s. 177-180.

86. Kalendarzyk liturgiczny i Duszpasterski na okres VIII-X1949. *Wiad. Diec. Lub.* R. 26: 1949 nr 7-8 s. 364-367.

87. Kalendarzyk liturgiczno-duszpasterski na okres Adwentu 1949 — Wielkanoc 1950. *Wiad. Diec. Lub.* R. 26: 1949 nr 9-12 s. 383-388.

88. Wytyczne pacy duszpasterskiej na rok 1951. *Wiad. Diec. Lub.* R. 28: 1951 nr 1-6 s. 32-34.

89. Osobowość spowiednika. (Wykłady Uniwersyteckie dla duchowieństwa na KUL 21-23 VIII). *Homo Dei.* R. 20: 1951 nr 4 s. 553.

90. Uwagi moralisty na marginesie pewnych podręczników dla lekarzy i studentów medycyny. *Spraw. KUL.* R. 4: 1952 s. 14-15.

91. Orędzie biskupa częstochowskiego do duchowieństwa, zakonów i wiernych na I niedzielę adwentu. *Część. Wiad. Diec.* R. 24-31: 1957 nr 12 s. 477-480.

92. Do duchownych i zakonów diecezji na XXX-lecie konsekracji I jej biskupa ks. dr Teodora Kubiny. *Część. Wiad. Diec.* R. 24-31: 1957 nr 4 s. 153-157.

93. Ingresowy list pasterski II ordynariusza diec. Częstochowskiej. *Część. Wiad. Diec.* R. 24-31: 1957 nr 4 s. 134-139.

94. Listy pasterskie, orędzia i apele ks. biskupa częstochowskiego w latach 1951-1957. (34 tytuły pism z czasu nie publikowania Wiadomości). *Część. Wiad. Diec.* R. 24-31: 1957 nr 3 s. 112-113.

95. Koreferat. *Homo Dei.* R. 27: 1958 s. 290. [Do M. POCIECHA: Ślubowanie Jasnogórskie na tle programu misyjnego]. *Homo Dei* R. 27: 1958 s. 286-290.

96. Fulman Maria Leon (1866-1945). W: *Pol. słow. biogr.* T. 7: 1948-1958 s. 181-183.

97. O formowaniu materiałów do historii dieczji. *Część. Wiad. Diec.* R. 33: 1959 nr 1 s. 24-25.

98. Materiały do historii diecezji. [Dekanaty i parafie w r. 1947 na terytorium obecnej diecezji częstochowskiej]. *Część. Wiad. Diec.* R. 33: 1959 nr 6 s. 235-237.

99. Specyficzne trudności w duszpasterstwie mężczyzn. *Aten. Kapł.* R. 51: 1959 t. 58 s. 58-63.

100. Notatki z podróży „Ad limina" (7 IV — 25 V 1960). *Część. Wiad. Diec.* R. 34: 1960 nr 7 s. 249-252.

101. Twórcze walory czystości w kształtowaniu osobowości chrześcijańskiej. *Aten. Kapł.* T. 61 1960 s. 49-58.

102. Goral Władysław bp (1898-1945). W: *Pol. słow. biogr.* T. 8: 1959-1960 s. 288.

102a. Nowy Pański 1961 rok. *Przew. Katol.* R. 67: 1961 nr 51 s. 2.

103. Słowa biskupa do duchowieństwa i wiernych z okazji III rocznicy wyboru i kanonizacji Ojca św. Jana XXIII. *Część. Wiad. Diec.* R. 35: 1961 nr 10 s. 305.

104. List pasterski bpa częstochowskiego do kapituły katedralnej w Częstochowie. *Część. Wiad. Diec.* R. 36: 1962 nr 2 s. 109-112.

105. Przemówienie J. E. Ks. Bpa Częstochowskiego na zakończenie nabożeństwa odprawionego w katedrze częstochowskiej w przeddzień jego wyjazdu do Rzymu — 4 X 1962. *Część. Wiad. Diec.* R. 36: 1962 nr 11 s. 330-332.

106. List J. E. ks. bpa ordynariusza z Rzymu. *Część. Wiad. Diec.* R. 36: 1962 nr 11 s. 332-333.

107. Słowa ks. bpa częstochowskiego z Wiecznego Miasta. *Część. Wiad. Diec.* R. 36: 1962 nr 12 s. 357-360.

108. Orędzie bpa częstochowskiego po zgonie Ojca św. *Część. Wiad. Diec.* R. 37: 1963 nr 6 s. 143-144.

II.

Sprawozdanie z konferencji diecezjalnej odbytej w dniu 6 XI 1919 r. *Wiad. Diec. Lub.* R. 2: 1920 nr 1 s. 37-43; Sprawozd. z działalności A. K. M. w Lublinie za czas od 31 X 1931 do 29 VI 1932. *Annales Misiologicae.* R. 5: 1932/33 s. 363-365; Zarząd Unii Apostolskiej. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 12 s. 382-383; W sprawie ośmiodniowych rekolekcji. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 4 s. 146-147; Unia Apostolska w Polsce. *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 3 s. 109-111; WYSZYŃSKI S.:

Do duchowieństwa i wiernych Diecezji Lubelskiej z okazji konsekracji ks. biskupa Zdzisława Golińskiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 24: 1947 nr 7 s. 266-267; WYSZYŃSKI S.: Komitet Odbudowy Seminarium Duchownego w Lublinie. *Wiad. Diec. Lub.* R. 24: 1947 nr 6 s. 235; BREWIŃSKI S.: Konsekracja J. E. Ks. Bpa Dra Z. Golińskiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 24: 1947 nr 8-9 s. 302-304; Odznaczenia i zmiany wśród duchowieństwa. *Wiad. Diec. Lub.* R. 24: 1947 nr 7 s. 296-299; WILCZYŃSKI T.: J. E. Ks. Dr Zdzisław Goliński-Biskup Koadiutor Lubelski. *Wiad. Diec. Lub.* R. 24: 1947 nr 6 s. 240-243; STOPNIAK P.: Plan wizytacji ks. bpa sufragana Z. Golińskiego w dek. turobińskim (10-18 IX 1947)... w dek. Łęczyckim (20-26 IX 1947). *Wiad. Diec. Lub.* R. 24: 1947 nr 7 s. 269; SŁOWIKOWSKI M.: Z drugiej wojny. Resztki wspomnień [Maszynopis]; Czynności J. E. ks. bpa Koadiutora. *Wiad. Diec. Lub.* R. 24: 1947 nr 11 s. 435-436; MŁYNARCZYK S.: Jubileusz „Wiadomości Diec. Lub." 1918-1948. *Wiad. Diec. Lub.* R. 25: 1948 nr 12 s. 504-510; STOPNIAK P.: Wizyta biskupa sufragana Z. Golińskiego w dekanatach chełmskim i krasnostawskim. *Wiad. Diec. Lub.* R. 25: 1948 nr 4 s. 175; STOPNIAK P.: Wizytacje biskupa sufragana w parafiach dekanatu piaseckiego i lubelskiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 25: 1948 nr 6-7 s. 261; Przeniesienia wśród duchowieństwa w Sądzie Biskupim Lubelskim. *Wiad. Diec. Lub.* R. 26: 1949 nr 9-12 s. 378; J. E. Ks. Bp Z. Goliński... mianowany dnia 29 maja 1951 r. Biskupem Częstochowskim... *Wiad. Diec. Lub.* R. 28: 1951 nr 1-6 s. 28; Bulla nominacyjna biskupa częstochowskiego. *Część. Wiad. Diec.* R. 24-31: 1957 nr 4 s. 127-128; Pierwszy Synod Diecezji Częstochowskiej odprawiony w dn. 28 i 29 września RP. 1954 w kościele katedralnym św. Rodziny w Częstochowie pod przewodnictwem Z. Golińskiego. Częstochowa 1958; WALICKI J.: Powrót J. E. ks. Bpa Ordynariusza z podróży „Ad limina". *Część. Wiad. Diec.* R. 34: 1960 nr 6 s. 81-82; WALICKI J.: Z okazji pierwszej podróży ordynariusza diecezji część. J. E. ks. dra Z. Golińskiego „Ad Limina Apostolorum" i sprawozdanie o stanie diecezji. *Część. Wiad. Diec.* R. 34: 1960 nr 7 s. 247-249; MŁYNARCZYK S.: Sp. ks. biskup dr Zdzisław Goliński biskup częstochowski (1908-1963). *Wiad. Diec. Lub.* R. 37: 1963 nr 7-9 s. 200-207; GOŁĄB W.: Ostatnie chwile życia ks. bpa Z. Golińskiego, II ordynariusza Diec. częstochowskiej. *Część. Wiad. Diec.* R. 37: nr 8-9 s. 184-186; BAREŁA S.: Do przewielebnego duchowieństwa i wiernych diec. część. Komunikat Kurii Diec. w sprawie zgonu II arcypasterza Maryjnej diecezji. *Część. Wiad. Diec.* R. 37: 1963 nr 8-9 s. 186; WYSZYŃSKI S.: Odezwa ks. bpa lubelskiego S. Wyszyńskiego. [Do duchowieństwa i wiernych diecezji lubelskiej z okazji konsekracji ks. bpa Z. Golińskiego]. *Część. Wiad. Diec.* R. 37: 1963 nr 8-9 s. 201-202; KOMINEK B.: Pożegnanie Pasterza... [Kazanie w czasie pogrzebu ks. Z. Z. Golińskiego]. *Część. Wiad. Diec.* R. 37: 1963 nr 8-9 s. 192-195; KOWALSKI J., Alumn PABISZ: Bibliografia prac ks. bpa Z. Golińskiego. *Część. Wiad. Diec.* R. 37: 1963 nr 8-9 s. 203-209; WALICKI J.: Ks. bp Z. Goliński drugi biskup częstochowski (1908-1963). *Część. Wiad. Diec.* R. 37: 1963 nr 8-9 s. 178-184; MŁYNARCZYK S.: Seminarium Diecezjalne Lubelskie. *Wiad. Diec. Lub.* R. 38: 1964 nr 1-7 s. 121-136; SZOŁDRSKI W.: Martyrologium duchowieństwa polskiego. Rzym 1965. T. 11 s. 97; Goliński Zdzisław (1908-1963). W: *Spraw. z Czyn. Wydawn. i Pos. TN KUL* nr 14: 1965 s. 227; IDZIAKOWSKI E.: Sąd biskupi lubelski. *Wiad. Diec. Lub.* R. 40: 1966 nr 4-8 s. 127-129; GRENIUK F.: Dzieje sekcji teol. moralnej. *Rocz. Teol.-Kan.* R. 15: 1968 z. 17-19; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa... T. 3. W. 1978 s. 255; DEPCZYŃSKI W.: Martyrologium duchownych diec. lubelskiej. Lubl. 1979 s. 49-50 [maszynopis].

Ks. Jan Kowalski,
Ks. Franciszek Stopniak

Gołąb Julian (1880-1963), kanonista.

Urodził się 1 I 1880 r. w Zebrzydowicach k. Kalwarii. Studia teologiczne ukończył na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego w 1903 r. i w tymże roku przyjął święcenia kapłańskie. Po dwuletniej pracy duszpasterskiej w Niepołomicach udał się w 1905 r. na studia specjalistyczne na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie, gdzie w 1908 r. uzyskał doktorat teologii. Po powrocie do kraju został w 1908 r. mianowany wikariuszem parafii Św. Krzyża w Krakowie, skąd w ramach urlopu udał się na rok do pracy naukowej w dziedzinie historii Kościoła na Uniw. w Monachium, a następnie na badania archiwalne do Włoch. Po powrocie do Krakowa objął stanowisko wikariusza parafii N. Maryi Panny, a po roku

funkcję archiwariusza i prefekta krakowskiego Seminarium Duchownego (1910-1916). W l. 1910-1912 wykładał historię Kościoła na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego, później zaś został katechetą szkół krakowskich. W l. 1916-1932 był proboszczem w Łodygowicach. W 1932 r. został mianowany proboszczem i prepozytem kolegiaty św. Mikołaja w Krakowie, na którym to stanowisku trwał do śmierci, która nastąpiła 2 X 1963 r.

I.

1. Starania Polski o sobór powszechny i reformę Kościoła za pontyfikatu Klemensa VII (1523-1534). Kr. 1911 8° s. 205. Studia nad stosunkiem Polski do Soboru Trydenckiego cz. 1 z. 1.

2. Projekt zbioru ustaw XX Stanisława Dąbrowskiego i Franciszka Krasińskiego, kanoników krakowskich (1557-1577). *Spraw. z Czyn. Pos. AU.* 1915 nr 6 s. 7-8.

II.

BAR J. R.: Gołąb Julian. W: *Polscy kanoniści.* Cz. 1. W. 1981 s. 146-147, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Gołąb Piotr (1888-1943), werbista, dialektolog, redaktor.

Urodził się w Starej Schodni k. Opola na Śląsku. Był synem Pawła i Agnieszki z d. Janik. Piotr po szkole podstawowej uczył się przez niemal dwa lata stolarki, potem w lipcu 1909 r. wstąpił do Małego Seminarium Misyjnego w Nysie prowadzonego przez werbistów. Ostatnie dwa lata licealne przerabiał w St. Gabriel w Mödling k. Wiednia. Tam też wstąpił do nowicjatu 7 IX 1911 r., gdzie złożył I i II śluby zakonne, a następnie studiował w klasztorze St. Wendel w Niemczech. Śluby wieczyste złożył 28 IX 1915 r., a święcenia kapłańskie przyjął 1 X 1915 r. Powołany zaraz do wojska pracował w Toruniu jako sekretarz lekarza wojskowego, a nieoficjalnie jako kapelan szpitala aż do grudnia 1918 r. Do września 1919 r. uzupełnił studia w St. Gabriel, przyjął obywatelstwo polskie i w październiku zaczął studia polonistyczne na Uniw. Poznańskim. Po studiach zasadniczo pracował w szkolnictwie, ucząc prócz języka polskiego, matematyki i nauk przyrodniczych. Pełnił także urząd dyrektora szkoły, najpierw przez rok w Rybniku, potem już na stałe w Górnej Grupie. Prócz prac szkolnych pełnił także przez 5 lat obowiązki wychowawcy, mistrza braci w nowicjacie, a także redaktora (od 1928 r.) „Skarbu Rodzinnego", a potem „Naszego Misjonarza" (od 1937 r.). Mimo mnogości prac nie zrywał z pracą naukową. Nadzieje na przyszłość dalszych prac przekreśliła II wojna światowa i okupacja Polski, Razem z innymi współbraćmi dzielił losy obozu zbiorczego w Górnej Grupie, a od 5 II 1940 r. w Sztutowie, potem w Dachau, Gusen i znów Dachau, gdzie zmarł 26 V 1943 r. na skutek całkowitego wyczerpania fizycznego i psychicznego.

I.

1. Wiadomości z Ki-Kanzu (Chiny). *Nasz Misjonarz.* R. 1: 1925 nr 5 s. 10.

2. Zjazd religioznawczy w Mediolanie. *Nasz Misjonarz.* R. 1: 1925 nr 9 s. 5-6.

3. Ożywienie ruchu misyjnego w Polsce. *Dzwonek Marji.* R. 1925 nr 7 s. 152.

4. Wrażenia z watykańskiej wystawy misyjnej. *Nasz Misjonarz.* R. 1926 nr 1 s. 5-6; R. 1926 nr 2 s. 5-8.

5. Wśród karłów Malakki — opowiadania O. Gołąba z ekspedycji O. Szebesty. *Nasz Misjonarz.* R. 1927 nr 3 s. 138 i nast.

6. Pogadanka o naszych misjach z naszymi przyjaciółmi i dobrodziejami. *Kalendarz Słowa Bożego.* R. 8: 1928 s. 53-61.

7. Powrót poety — tułacz do Ojczyzny. *Kalendarz Słowa Bożego.* 1928 s. 78-79.

8. Połabskie rüu-/vüz a polskie roz-/ouz. *Slavia Occid.* Vol. 1: 1931 s. 160-168.

9. Jak sobie ulżyć w życiu? *Skarb Rodzinny.* R. 13: 1932 nr 3 s. 43.

10. Polska odrodzona Najśw. Sercu Pa-

na Jezusa. *Skarb Rodzinny*. R. 13: 1932 nr 9 s. 130.

11. O kilku nazwach topograficznych na Śląsku Opolskim. *Język Polski*. R. 23: 1938 s. 1-6.

12. Małapiana czy Mała Panew? *Język Polski*. R. 24: 1939 s. 121-126.

13. Gwara Schodni i okolicy. W. 1955 Wyd. PAN.

II.

Verbum — Supplementum Vol. 26: 1972 s. 261-265; NITSCH K.: Gołąb Piotr. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 242; NITSCH K.: Trzej zamordowani przez Niemców poznańscy lingwiści. *Język Polski*. R. 27: 1947 nr 5 s. 129-135; PROCHLIK: Przerwane kazanie. *Kalendarz Słowa Bożego*. 1948 s. 59; *WROSZ F.*: Kilka wspomnień o O. Gołąbie. *Kalendarz Słowa Bożego*. 1949 s. 68. — ArSVD Pieniężno, AsSVD St Gabriel ArSVD Generalat w Rzymie.

Ks. Józef Arlik SVD

Gołba Franciszek (1862-1944), docent Uniw. Jagiellońskiego, egzegeta. Urodził się 14 VIII 1862 r. w Bachowicach koło Wadowic. Po otrzymaniu święceń w 1886 r. pracował jako wikariusz w Szaflarach, Jordanowie, Frydrychowicach oraz jako katecheta w Wadowicach i Krakowie. Studiował w Bejrucie język arabski i syryjski. Jako docent egzegetyki Starego Testamentu i języka hebrajskiego wykładał ponad 20 lat na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego języki wschodnie. W 1923 osiadł na probostwie w rodzinnej wiosce. Zmarł 18 I 1944 r.

I

1. Uwagi duszpasterza w sprawie „Czytelni ludowych" i „Kółek rolniczych". *Prz. Powsz.* R. 8: 1891 t. 31 s. 453-458.

2. Oprac.: Pienie Ezechiasza. Komentarzem objaśnił... Kr. 1894 Druk „Czasu", F. Kulczycki i Ska 8° s. 15.

3. Tłum.: Sześć pieśni biblijnych. Kr. 1900 Druk W. L. Anczyc i Ska 8° s. 88, nlb. 1.

4. Stanowisko wychowawcy wobec doktryn Lutosławskiego. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 7: 1903 s. 286-289.

5. Tłum. i objaśnił: Trzy aramejskie papyrusowe dokumenty z Elefantyny. Kr. 1908 Druk A. Koziańskiego s. 11, nlb 1.

6. Metrum w poezji hebrajskiej. Studyum historyczne. Kr. 1913 Druk „Prawdy" s. 82.

7. Arcybractwo matek chrześcijańskich. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 79-80.

8. Jak zatrudnić i uszlachetnić bezrobotnych. *Dzwon Niedz.* R. 8: 1932 s. 117.

9. Rolnicy czytajcie! Spółdzielnia lniarska w Bachowicach. *Dzwon Niedz.* R. 8: 1932 s. 247.

10. Bachowice dawniej a dziś. Kr. 1939 Druk. Polska 8° s. 106.

II.

BIELENIN F.: Gołda Franciszek. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 245, tamże literatura. — Ponadto: PERKOWSKA U.: Kształtowanie się zespołu naukowego w Uniwersytecie Jagiellońskim (1860-1920). Wr. 1975 s. 70, 110, 156.

Ks. Jan Kracik

Gołębiewski Kazimierz (1895-1968), redemptorysta, popularyzator teologii.

Urodził się 22 II 1895 r. w Pakości (diec. gnieźn.), po wczesnej stracie rodziców wychowywał się w zakładzie pani Kaczorowskiej w Bruczkowie. W 14 r. życia zgłosił się do małego Seminarium redemptorystów w Tuchowie. Po raz pierwszy rozpoczął nowicjat zakonny 2 VIII 1914 r. ale z powodu wahań co do powołania, opuścił go. Ponownie zgłosił się 2 VIII 1916 r. i śluby zakonne złożył 2 VIII 1917. Wkrótce musiał się stawić do wojska pruskiego. Po zwolnieniu kontynuował studia seminaryjne, przerwane chorobą w 1918. Wydarzenia wojenne 1919-1920 r. spowodowały kompletną dezorganizację Seminarium Duchownego redemptorystów, w 1920 r. został więc wysłany do Seminarium redemptorystów w Attert w Belgii. W sierpniu 1922 powrócił do Tuchowa i tu 4 III 1923 otrzymał święcenia kapłańskie. We wrześniu 1923 r. został skierowany na studia polonistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim, które 27 VI 1928

ukończył doktoratem w zakresie językoznawstwa. Następnie wyjechał do Torunia, gdzie w małym Seminarium OO. Redemptorystów objął obowiązki profesora języka polskiego. W 1930 złożył na Uniwersytecie Poznańskim dodatkowy egzamin kwalifikacyjny. Jednakże już w 1932 został przeniesiony do Tuchowa, a w 1933 do Krakowa, poświęcając się pracy duszpasterskiej. Pod koniec 1938 r. skierowano go do Lwowa, gdzie redemptoryści otwierali nowy klasztor.

We wrześniu 1939 poprzez Rumunię i Jugosławię dotarł do Włoch, a w 1940 do Anglii. Tam pełnił obowiązki kapelana wojsk polskich, głównie w 1 Dywizji Pancernej. Po zakończeniu wojny wyjechał do Stanów Zjednoczonych, gdzie kontynuował studia. W tym czasie zerwał więzi ze zgromadzeniem redemptorystów. Nauczał w St Procopius College w Lisle, Illinois. Zmarł na plebanii przy kościele św. Magdaleny w Chicago 13 I 1968. Jego spuścizna pisarska do 1939 nie jest zbyt bogata, ale za cenną uchodziła praca „Le langage d'après St. Augustin". Na uwagę zasługuje także jego obrona teologii moralnej św. Alfonsa Liguori, zwłaszcza przed atakami p. Mierzyńskiego, zamieszczonymi w „Wolnomyślicielu Polskim" w 1936 r.

I.

1. Nieszczęsny stan niedowiarka. *Nowa Bibl. Kazn.* R. 1930 t. 38 s. 256-261.

2. Psychologia twórczości Słowackiego. Okres przedmistyczny. Toruń 1930 Nakł. OO. Redemptorystów 8° s. 45.

3. Idea misyjna św. Alfonsa Liguori i jego zgromadzenia. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 329-347. — Toż w osob. odb. Włocławek 1932 s. 22.

4. La langage d'après St. Augustin. *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego.* z. 3. — Toż. osob. odb. Kr. 1932 s. 38.

5. Czy nie najpopularniejszy autor? *Homo Dei.* R. 2: 1933 s. 49-51.

6. Tłum.: Alfons Maria LIGUORI: Nowenna za dusze w czyścu cierpiące. Kr. 1933.

7. Z semazjologii przyimków polskich. *Slavia Occidentalis.* T. 12: 1934 s. 64-74. — Toż w osob. odb. P. 1934 8° s. 12.

8. O wychowanie powołań kapłańskich. *Homo Dei.* R. 4: 1935 s. 279-283.

9. Fałszerstwa dr Mierzyńskiego. *Prz. Kośc.* R. 74: 1936 s. 35-38, 52-54. — Toż w osob. odb. i pod zm. tyt.: Fałszerstwa dra Mierzyńskiego w sprawie teologii moralnej św. Alfonsa Liguori. W. 1936 Druk. Archidiecezjalna 16° s. 31.

10. Św. Alfons Liguori i jego teologia moralna według dra Z. Mierzyńskiego. *Homo Dei.* R. 5: 1936 s. 40 - 46.

11. Czy kontemplacja wlana jest konieczna do doskonałości? *Homo Dei.* R. 6: 1937 s. 128 - 134.

12. Nad mogiłą Założyciela. [W 150-tą rocznicę śmierci św. Alfonsa Lig.]. *Homo Dei.* R. 6: 1937 s. 369 - 387. — Toż w osob. odb. Rzeszów 1937 16° s. 21.

13. Problem powołania do kontemplacji u św. Alfonsa Liguori. *Aten. Kapł.* R. 24: 1938 t. 42 s. 221 - 244, 332 - 341.

14. Więcej pogłębienia. *Homo Dei.* R. 7: 1938 s. 385 - 395.

II.

Litterae Annales de Rebus Gestis Provinciae Polonicae Congregationis SS. Redemptoris ab anno 1911 ad 1918. Cracoviae 1920 s. 30; Litterae [...] ab anno 1918 ad 1927. Cracoviae b.r.m. s. 11; DE MEULEMEESTER M.: Bibliographie, II 168; III 309. — Arch. Warsz. Prow. Redemptorystów: Akta personalne, nr 60; Kroniki Prowincji Polskiej. T. I s. 285, 338; T. II passim; Kroniki juwenatu z lat 1928 - 1932; Kroniki klasztoru w Krakowie. T. III passim; Archiwum Seminarium i klasztoru w Tuchowie: Kroniki Studentatu. T. III passim.

Ks. Marian Brudzisz CSSR

Goral Władysław (1898-1945) biskup sufragan lubelski, autor prac z teologii pasterskiej.

Urodził się 1 V w Stocz k. Lubartowa w rodzinie chłopskiej. Szkołę podstawową ukończył w Nasutowie, uczęszczał do Gimnazjum w Lubartowie i Lublinie, gdzie w 1916 r. zapisał się do Seminarium Duchownego. Ukończył je w 1920 r. W tym roku wyjechał na studia specjalistyczne

filozoficzne do Rzymu. W 1922 r. uzyskał doktorat na Gregorianum. Święcenia kapłańskie przyjął w 1920 r. w Rzymie. W l. 1922-1926 studiował we Fryburgu Szwajcarskim i uzyskał tu licencjat z teologii. W 1926 r. wrócił do Polski i został profesorem teologii fundamentalnej oraz kilku przedmiotów filozoficznych jak metafizyka, kosmologia i logika. Wykłady prowadził jeszcze jako biskup. W 1937 r. zamianowany kanonikiem gremialnym kapituły lubelskiej. 10 VIII 1938 został mianowany biskupem tytularnym w Melos w Cylicji. 9 X 1938 r. uzyskał sakrę z rąk biskupa M. L. Fulmana. Po wkroczeniu Niemców do Polski już 8 IX 1939 r. wraz z prezesem Sądu Apelacyjnego w Lublinie B. Sekutowiczem wydał pierwszy konspiracyjny biuletyn informacyjny, którym podkreślano o trwaniu walki z najeźdźcą. 17 XI 1939 r. został aresztowany wraz z grupą duchownych lubelskich. 27 XI 1939 r. został skazany na karę śmierci za rzekome posiadanie broni. Wyrok zamieniono mu na karę więzienia. Aresztowanie to nie było przypadkowe. W l. 1927-1928 jako redaktor „Wiadomości Diec. Lubelskich" wykazał szerokie zainteresowania społeczne. Był cenzorem kurialnym dzieł religijnych, pisał artykuły do czasopism, był korespondentem Katol. Agencji Prasowej, pisał kazania, konferencje, referaty, był wieloletnim prezesem organizacji kapłańskiej „Unitas". Za jego prezesury wybudowano „Dom Księży Emerytów" lubelskich. Patronował organizacjom zakonnym i świeckim, był bardzo popularny. Działał m. innymi wśród emigracji polskiej we Francji, był wiceprezesem Chrześcijańskich Związków Zawodowych w Lublinie. 3 XII 1939 r. został przewieziony do Oranienburga, gdzie w celi nr 11 mieszczącej się w starej Twierdzy pozostał do grudnia 1944 r. Po chorobach na szkorbut, pokrzywkę, wrzody, w czerwcu 1944 r. zachorował na żołądek. Zmarł w drugiej połowie grudnia 1944 r. w policyjnym szpitalu więziennym w Berlinie.

I.

1. Manifestacje na cześć św. Piotra Kanizjusza we Fryburgu Szwajcarskim. *Wiad. Diec. Lub.* R. 7: 1925 nr 8 s. 245 - 247.

2. Stowarzyszenia Młodzieży Katolickiej kantonu fryburskiego na grobie św. Piotra Kanizjusza. *Wiad. Diec. Lub.* R. 8: 1926 nr 1 s. 17 - 18.

3. Z Seminarium diecezjalnego. (Uroczystość św. Tomasza 6 marca). *Wiad. Diec. Lub.* R. 9: 1927 nr 3 s. 78 - 79.

4. Kurs teologiczny. (Zapowiedź kursu 23 - 26 VIII). *Wiad. Diec. Lub.* R. 9: 1927 nr 3 s. 77.

5. Istota ustroju Kościoła Chrystusowego wg nauki katolickiej w stosunku do błędów współczesnych. (3 wykłady na diec. kursie teol. 23 - 26 VIII). *Wiad. Diec. Lub.* R. 9: 1927 nr 6 s. 153 - 154.

6. Programowe uwagi z przejścia do r. 1928 (Przegląd sytuacji światowej). *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 1 s. 13 - 16.

7. Kościół Hodurowy. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 2 s. 46 - 52.

8. Zbłąkani [Hodurowcy]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 3 s. 80 - 90.

9. Synod diecezjalny. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 4 s. 123 - 126; nr 5 s. 143 - 145.

10. Wprowadzenie. [Przemówienie na synodzie diecezjalnym]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 8 s. 236 - 255.

11. Geneza i dzieje prześladowania katolików w Meksyku. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 4 s. 115 - 123.

12. Święcenia i do święcących się. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 6 s. 184 - 185.

13. Pierwszy zjazd naukowy Polskiego Tow. Teol. we Lwowie, odbyty w dniach 11 - 12 kwietnia 1928 r. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 5 s. 165 - 167.

14. Wielka ofiara Zemborzyc. [40 ha ziemi dla budowy domu wakacyjnego dla dzieci robotników]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 6 s. 197 - 198.

15. „O Akcji Katolickiej". (Odczyt w Seminarium 16 II 1927 r.). *Wiad. Diec. Lub.* R. 11: 1929 nr 3 s. 90.

16. Wychowanie fizyczne a etyka. Zobrazowanie całości. *Wiad. Diec. Lub.* R. 11: 1929 nr 1 s. 16 - 22.

17. Dziesiąta rocznica J. E. ks. biskupa Adolfa Jełowieckiego sufragana lubelskie-

go. *Wiad. Diec. Lub.* R. 11: 1929 nr 3 s. 78 - 79.

18. Akcja Katolicka w świetle pism Stolicy Apostolskiej. (Referat na kursie duszp. w Lublinie 27 - 29 VIII 1929 r.). *Wiad. Diec. Lub.* R. 11: 1929 nr 7 s. 221 - 222.

19. Od Redakcji. [Apel o nadsyłanie materiałów]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 12: 1930 nr 1 s. 12 - 13.

20. Z okazji wyborów do Sejmu i Senatu. *Wiad. Diec. Lub.* R. 12: 1930 nr 8 s. 265 - 267.

21. „Chrześcijańskie wychowanie młodzieży". (Odczyt dla inteligencji). *Wiad. Diec. Lub.* R. 12: 2930 nr 10 s. 335 - 336.

22. „O wychowaniu". (Wykład 19 I 1929 r. w Chrześcij. Uniwersytecie Robotniczym). *Wiad. Diec. Lub.* R. 13: 1931 nr 3 s. 102 - 104.

23. Projekt prawa małżeńskiego uchwalony przez Komisję Kodyfikacyjną Rzeczpospolitej Polskiej w dniu 28 maja 1929 r. *Wiad. Diec. Lub.* R. 13: 1931 nr 10 s. 336 - 345.

24. „Duszpasterstwo". (Referat ze zjazdu Kapłanów 1922 r.). *Wiad. Diec. Lub.* R. 14: 1932 nr 7 s. 236 - 237.

25. „Droga na wschód Rzymu". [Sprawy unijne, streszczenie]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 14: 1932 nr 10 s. 338.

26. „Uwagi o wsi". [Odczyt w „Spójni", streszczenie]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 14: 1932 nr 2 s. 56 - 58.

27. Dziesięciolecie Ojca św. Piusa XI i stosunek wiernych do papieża. [Referat, streszczenie]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 14: 1932 nr 2 s. 56 - 58.

28. „Miłosierdzie chrześcijańskie". [Wykład na kursie dla duchowieństwa, streszczenie]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 14: 1932 nr 4 s. 125 - 128.

29. W. GORAL, T. WILCZYŃSKI: Hylemorfizm a dzisiejsze zagadnienia fizyczno-chemiczne. [Zjazd teologiczny w Warszawie]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 15: 1933 nr 7 s. 252 - 253.

30. Dom księży na Ogrodowej. *Wiad. Diec. Lub.* R. 16: 1934 nr 6 - 7 s. 215 - 217.

31. Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej. *Wiad. Diec. Lub.* R. 16: 1934 nr 6 - 7 s. 226 - 227.

32. W sprawie odnowienia kościoła Mariackiego na Górce w Chełmie. *Wiad. Diec. Lub.* R. 16: 1934 nr 11 s. 401 - 402.

33. Czy i o ile wykłady filozofii powinny wpływać na urabianie charakteru słuchaczy. W: *Pamiętnik 7 zjazdu w Wilnie.* Wil. 1934 s. 183 - 185.

34. Wartość natury ludzkiej jako argumentu w dowodzeniu apologetycznym. W: *Pamiętnik 7 zjazdu w Wilnie.* Wil. 1934 s. 226 - 228.

35. Seniores — Iuniores. *Wiad. Diec. Lub.* R. 17: 1935 nr 10 s. 284 - 288.

36. Do Wielebnego Duchowieństwa — o książkę katolicką. *Wiad. Diec. Lub.* R. 17: 1935 nr 5 s. 177 - 178.

37. Śp. Marszałek Józef Piłsudski (1867 - 1935). *Wiad. Diec. Lub.* R. 17: 1935 nr 5 s. 182 - 184.

38. „Jedność Kościoła a współczesne próby zjednoczenia kościołów chrześcijańskich". (Wykład 3 VII na uniwersyteckich wykładach dla duchowieństwa). *Wiad. Diec. Lub.* R. 17: 1935 nr 5 s. 195 - 197.

39. Zabezpieczenie kapłana. *Głos Kapł.* R. 9: 1935 s. 83 - 85.

40. „Czy nasi słuchacze otrzymują właściwy pogląd na Filozofię pozascholastyczną". *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 4 s. 154 - 155.

41. „Argumenty społeczne w dowodzeniu teologicznym". (Wykład w VIII zjeździe Zakładów Teol. w Częstochowie 15 - 17 IV). *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 4 s. 154 - 155.

42. Rec.: A. ZAWISTOWSKI: Boska nauka Jezusa Chrystusa. Lubl. 1936. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 4 s. 156 - 158.

43. Rec.: Z. GOLIŃSKI: Cnota czystości według św. Tomasza z Akwinu z uwzględnieniem współczesnej pedagogiki płciowej. Lubl. 1935. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 5 s. 196 - 197.

44. Kurs przeciwkomunistyczny dla Duchowieństwa w Lublinie w dniach 16 - 17 grudnia b. r. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 12 s. 362 - 363.

45. Jedność Kościoła. Współczesne próby zjednoczenia Kościołów chrześcijańskich. W: *Kościół.* Biblioteka książki chrześcijańskiej. T. II. Lubl. 1936 s. 125 - 145.

46. Argumenty społeczne w dowodzeniu teologicznym. W: *Pamiętnik ósmego zjazdu w Częstochowie.* Kr. 1937 s. 110 - 114.

47. Czy nasi słuchacze otrzymują właściwy pogląd na filozofię pozascholastyczną. W: *Pamiętnik ósmego zjazdu w Częstochowie.* Kr. 1937 s. 56 - 59.

48. Stosunek duchowieństwa do komunizmu. (Wykład na kursie przeciwkomunistycznym dla duchowieństwa w Lublinie). *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 1 s. 3 - 17.

49. Walne zebranie członków „Spójni" kapłańskiej. *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 3 s. 82 - 83; nr 4 s. 121 - 122.

50. Ks. J. Dąbrowski ojciec duchowny Seminarium Duchownego, profesor Seminarium i Uniwersytetu, sekretarz Dzieł Misyjnych, kanonik kapituły lubelskiej

(1892 - 1937). *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 10 s. 294 - 296.

51. Śp. ks. Biskup Adolf Józef Jełowiecki sufragan lubelski (1863 - 1937). *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 11 s. 344 - 351.

52. Walne zebranie członków „Spójni" kapłańskiej. *Wiad. Diec. Lub.* R. 20: 1938 nr 4 s. 127 - 128.

53. Pięćdziesięciolecie kapłaństwa ks. prałata Ludwika Kwieka. *Wiad. Diec. Lub.* R. 20: 1938 nr 8 - 9 s. 265 - 267.

54. Protekcja. Lubl. 1939 s. 48.

II.

Zmiany w składzie duchowieństwa diecezji lubelskiej. *Wiad. Diec. Lub.* R. 8: 1926 nr 9 s. 280 - 281; Ze Związku kapłańskiego „Spójnia". *Wiad. Diec. Lub.* R. 8: 1926 nr 10 s. 304 - 306; Skład osobowy urzędów Pierwszego Synodu Lubelskiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 7 s. 202 - 203; Synod diecezjalny. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 4 s. 123 - 126; nr 8 s. 236 - 255; Ze „Spójni". *Wiad. Diec. Lub.* R. 15: 1933 nr 5 s. 179; X. W. G.: Konferencja XX. Dziekanów. *Wiad. Diec. Lub.* R. 16: 1934 nr 11 s. 365 - 375; Odnowienie kościoła Mariackiego w Chełmie. *Wiad. Diec. Lub.* R. 17: 1935 nr 11 s. 327; Uczczenie encyklik społecznych. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 5 s. 193 - 194; Nominacja ks. Władysława Gorala na biskupa sufragana lubelskiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 20: 1938 nr 8 - 9 s. 265; Druga wizyta pasterska J. E. ks. bpa W. Gorala w Kamionce. *Wiad. Diec. Lub.* R. 20: 1938 nr 11 s. 350 - 351; List E. Zegarskiego, b. więźnia Oranienburga Nr 21332 pt. „Katorga" śp. ks. bpa Wł. Gorala w Oranienburgu. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 5 s. 184 - 185; ZEGARSKI E.: Ostatnie dni śp. biskupa Gorala „leczonego przez lekarza SS-Manna". *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 3 s. 109; GOLIŃSKI Z.: Śp. ks. biskup Władysław Goral sufragan lubelski. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 2 s. 42 - 44; GOLIŃSKI Z.: Bp Władysław Goral więzień Sachsenhausen. *Aten. Kapł.* R. 38: 1946 t. 45 s. 353 - 361; GOLIŃSKI Z.: Śp. ks. Bp. Władysław Goral. *Gaz. Lubel.* z 5 II 1946 r.; KRYNICKI S.: Walne zebranie Diecezjalnego Związku kapłanów „Unitas". *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 1 s. 34 - 36; Międzynarodowy Czerwony Krzyż w sprawie ks. bpa Gorala. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 1 s. 45; Z pamiętników Generalnego Gubernatora H. Franka o uwięzieniu ks. ks. Biskupów Lubelskich. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 2 s. 45; Nabożeństwo żałobne za śp. ks. bpa Gorala. *Wiad. Diec. Lub.* R. 23: 1946 nr 2 s. 78 - 79; MŁYNARCZYK S.: Jubileusz „Wiadomości Diecezjalnych Lubelskich" 1918 - 1948. *Wiad. Diec. Lub.* R. 25: 1948 nr 12 s. 504 - 510; CZUK A. F.: Na 32-ą rocznicę męczeńskiej śmierci śp. ks. biskupa dra Władysława Gorala — sufragana lubelskiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 51: 1977 nr 1 - 2 s. 47 - 54; SZUBA Z.: Władysław Goral. Kościół Katolicki na ziemiach Polski w czasie II wojny światowej. T. X. Materiały i Studia. Z. 5. W. 1981 s. 315; GOLIŃSKI Z.: Goral Władysław (1898 - 1945). W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 288.

Ks. Franciszek Stopniak

Gordon Franciszek, krypt. F. G., X. F. G., Ks. F. G. (1860-1931), zmartwychwstaniec, organizator pracy polonijnej i wydawnictwa w Chicago, redaktor, publicysta.

Urodził się 25 VIII 1860 r. w Tryszczyniu (Bydgoskie) w rodzinie Tomasza i Anny z Różyckich Gordonów. Uczył się na miejscu i w Bydgoszczy. Szkołę średnią ukończył w zmartwychwstańczym St. Mary College w Kentucky (USA). Dnia 30 X 1885 r. wstąpił do Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego. Formację zakonną otrzymał w rzymskim nowicjacie (śluby 13 XI 1886). Studia teologiczne odbył na Gregorianum w Rzymie i otrzymał 20 IV 1889 r. święcenia kapłańskie. Początkowo pracował jako pedagog w Szkole i w Kolegium św. Stanisława Kostki w Chicago (1889-1892, 1896-1899), w Katolicko-Bułgarskim Gimnazjum unijnym zmartwychwstańców w Adrianopolu, w krakowskim internacie (1894/5) i w Rzymie (1895/6). Po powrocie do USA położył znaczne zasługi dla polonijnej prasy w Chicago, jako długoletni zarządca Spółki Wydawnictwa Polskiego (1889-1893, 1896-1931) oraz redaktor czasopism „Wiara i Ojczyzna", „Dziennik Chicagoski" i „Macierz Polska". Ponadto założył i był stałym kierownikiem Macierzy Polskiej, zorganizował nową Parafię M. B. Anielskiej w Chicago, z ośmioklasową szkołą i mnóstwem

stowarzyszeń, kierując też budową kościoła oraz gmachów towarzyszących. W 1910 r. założył Spółkę Budowniczo-Pożyczkową. Był też działaczem niepodległościowym. W l. 1918-1928 pełnił obowiązki prowincjała. Należał do znakomitych mówców i poczytnych autorów artykułów, kazań i osobnych prac, będących źródłami do dziejów Polonii. Stolica Apostolska i rząd polski przyznali mu odznaczenia „Pro Ecclesia et Pontifice" (1924) i „Polonia Restituta" (1930). Zmarł w 13 II 1931 r. w Chicago.

I.

1. Książka do nabożeństwa dla młodzieży. Chicago 1890.

2. Zjazd polskich kapłanów. *Dz. Chic.* R. 2: 1891 nr 273 s. 1.

3. Z konferencji w South Bend. *Dz. Chic.* R. 2: 1891 nr 274 s. 1.

4. Od wydawnictwa. *Wiara i Ojcz.* R. 6: 1892 nr 49 s. 1. — Toż. Tamże. Nr 50 s. 1.

5. Listy z Rzymu: Trzęsienie ziemi. *Dz. Chic.* R. 6: 1895 nr 275 s. 2; — Trzechsetletni [!] jubileusz unii brzeskiej. Tamże. R. 7: 1896 nr 11 s. 2; — Różne wiadomości z Rzymu. Tamże. Nr 15 s. 2; — Życzenia dla Ojca św. i odpowiedź. Tamże. Nr 22 s. 4.

6. Posiedzenie dyrektorów [Spółki Wydawnictwa Polskiego]. *Dz. Chic.* R. 8: 1897 nr 79 s. 4.

7. Mowa żałobna wypowiedziana podczas nabożeństwa za duszę Kornela Ujejskiego, odprawionego w kościele św. Stanisława Kostki dnia 11 listopada 1897 r. w Chicago, Illinois przez... *Dz. Chic.* R. 8: 1897 nr 262 s. 4. — Toż pod zm. tyt. Kornel Ujejski. Nauka wygłoszona podczas nabożeństwa żałobnego za duszę Kornela Ujejskiego w kościele św. Stanisława Kostki d. 11 XI 1897 r. w Chicago. Chicago 1908 12° s. 14.

8. Macierz Polska. Ustawy i konstytucje. Chicago 1897.

9. Roczne posiedzenie. *Dz. Chic.* R. 9: 1898 nr 9 s. 2.

10. W sprawie pikniku Parafii św. Stanisława Kostki. *Dz. Chic.* R. 9: 1898 nr 131 s. 4.

11. Uwiadomienie. *Dz. Chic.* R. 10: 1899 nr 14 s. 4.

12. Walne zebranie zakładającej się parafii. *Dz. Chic.* R. 10: 1899 nr 47 s. 5.

13. Ofiary na kościół. *Dz. Chic.* R. 10: 1899 nr 212 s. 5.

14. Pierwszy bazar na Marianowie. *Dz. Chic.* R. 11: 1900 nr 43 s. 4.

15. Z Marianowa. *Dz. Chic.* R. 11: 1900 nr 45 s. 4.

16. Z Parafii Matki Boskiej Anielskiej. *Dz. Chic.* R. 11: 1900 nr 47 s. 4; nr 177 s. 4.

17. Bazar na Marianowie. *Dz. Chic.* R. 11: 1900 nr 49 s. 4.

18. Ogłoszenia parafialne oraz inne komunikaty. *Dz. Chic.* R. 12: 1901 nr 16 s. 4, 5; nr 22 s. 8; nr 32 s. 4; nr 33 s. 5; nr 37 s. 4; nr 38 s. 4; nr 39 s. 4; nr 41 s. 4; nr nr 42 s. 4; nr 43 s. 4; nr 47 s. 4; nr 99 s. 8; nr 116 s. 4; nr 121 s. 2; nr 157 s. 5; nr 181 s. 8; nr 187 s. 8; nr 210 s. 8; nr 221 s. 4; nr 262 s. 4; R. 13: 1902 nr 13 s. 4; nr 14 s. 4; nr 15 s. 8; nr 16 s. 4; nr 17 s. 4; nr 18 s. 8; nr 19 s. 4; nr 20 s. 4; nr 21 s. 8; nr 22 s. 4; nr 164 s. 4; nr 186 s. 4; nr 197 s. 8; R. 14: 1903 nr 30 s. 3; nr 33 s. 4; nr 38 s. 8; nr 43 s. 4; nr 44 s. 5; nr 49 s. 4 [2 ogł.]; nr 51 s. 4; R. 15: 1904 nr 12 s. 4; nr 13 s. 8; nr 16 s. 4; nr 17 s. 4; nr 18 s. 4; nr 19 s. 4; nr 20 s. 4; nr 21 s. 4; R. 16: 1905 nr 19 s. 7; nr 20 s. 8; nr 21 s. 7; nr 22 s. 4; nr 23 s. 5; nr 24 s. 4; nr 29 s. 7; nr 36 s. 8; nr 37 s. 4; nr 38 s. 8; R. 17: 1906 nr 14 s. 4; nr 20 s. 4; nr 22 s. 4; nr 23 s. 4; nr 24 s. 3; nr 25 s. 3; nr 26 s. 4; nr 29 s. 4; nr 30 s. 3; nr 31 s. 5; nr 31 s. 5; nr 32 s. 4; nr 35 s. 4; nr 44 s. 4; nr 61 s. 5; nr 88 s. 5; nr 91 s. 8; nr 108 s. 6; nr 144 s. 5; nr 183 s. 8; nr 220 s. 8; nr 228 s. 6; [2 sent.]; nr 282 s. 8; nr 289 s. 7; nr 292 s. 8; nr 299 s. 8; R. 18: 1907 nr 4 s. 8; nr 10 s. 4; nr 11 s. 4; nr 16 s. 8; nr 17 s. 8; nr 22 s. 6, 8; nr 28 s. 8; nr 31 s. 8; nr 32 s. 8; nr 33 s. 8; nr 34 s. 8 [3 ogł.]; nr 35 s. 8; nr 36 s. 8; nr 37 s. 8; nr 38 s. 8; nr 39 s. 8; nr 40 s. 8 [2 ogł.]; nr 46 s. 8; nr 64 s. 8; nr 65 s. 8; nr 103 s. 8; nr 150 s. 8; nr 160 s. 8; nr 162 s. 8; nr 171 s. 8; nr 173 s. 8; nr 179 s. 8; nr 224 s. 4; nr 246 s. 4; nr 262 s. 8; nr 294 s. 8; nr 299 s. 8; nr 302 s. 8; R. 19: 1908 nr 2 s. 8; nr 7 s. 7; nr 13 s. 8; nr 22 s. 8; nr 23 s. 8; nr 24 s. 8; nr 25 s. 8; nr 26 s. 8; nr 28 s. 7, 8; nr 29 s. 8; nr 43 s. 7; nr 68 s. 8; nr 87 s. 8; nr 94 s. 8; nr 95 s. 7; nr 98 s. 6; nr 129 s. 8; nr 300 s. 8; R. 20: 1909 nr 23 s. 9; nr 24 s. 8; nr 26 s. 4; nr 27 s. 8; nr 28 s. 8; nr 29 s. 9; nr 30 s. 8; nr 31 s. 6; nr 123 s. 5; nr 213 s. 8; R. 21: 1910 nr 19 s. 8; nr 24 s. 8; nr 294 s. 8; R. 22: 1911 nr 24 s. 8; nr 25 s. 8; nr 27 s. 8; nr 28 s. 8; nr 29 s. 8; nr 30 s. 8; R. 23: 1912 nr 16 s. 8; nr 17 s. 10; nr 20 s. 8; nr 21 s. 8; nr 23 s. 8; nr 24 s. 8; nr 25 s. 8; nr 26 s. 8; nr 27 s. 8; nr 28 s. 8; R. 24: 1913 nr 21 s. 8; nr 22 s. 8; nr 23 s. 8; nr 24 s. 8; nr 25 s. 8; nr 26 s. 8; nr 79 s. 10; R. 25: 1914 nr 18 s. 8; nr 19 s. 8; nr 22 s. 8; nr 26 s. 3; R. 31: 1920 nr 289 s. 9;

R. 32: 1921 nr 18 s. 2; nr 19 s. 2; nr 22 s. 6; R. 33: 1922 nr 77 s. 4; R. 35: 1924 nr 28 cz. 2 s. 9; nr 32 s. 10; nr 34 s. 16; R. 36: 1925 nr 22 s. 10; nr 23 s. 12; nr 25 s. 12; nr 19 s. 12.

19. Słówko o kopalni „Walnut-Creek Coal Mining and Company". *Dz. Chic.* R. 15: 1904 nr 288 s. 8 [współautor].

20. Macierz Polska. *Dz. Chic.* R. 16: 1905 nr 290 cz. 3 s. 1 - 2.

21. Odezwa do szanownych parafian św. Stanisława Kostki i wszystkich braci i sióstr dobrej woli. *Dz. Chic.* R. 18: 1907 nr 4 s. 8; nr 5 s. 8; nr 10 s. 4.

22. Mowa żałobna ks... wygłoszona na pogrzebie śp. Kazimierza Naumana. *Dz. Chic.* R. 18: 1907 nr 96 s. 4.

23. Listy z podróży o. Franciszka Gordona. *Dz. Chic.* R. 19: 1908 nr 211 s. 6; nr 212 s. 6; nr 221 s. 5; nr 223 s. 5; nr 247 s. 4; nr 255 s. 2; nr 259 s. 6; nr 262 s. 2; nr 275 s. 5; nr 276 s. 5; nr 277 s. 5; nr 278 s. 5; nr 279 s. 5; nr 281 s. 5; nr 286 s. 5; nr 287 s. 5; nr 289 s. 3; nr 290 s. 5; nr 291 s. 5; nr 292 s. 5; nr 298 s. 5; nr 299 s. 5; R. 20: 1909 nr 81 s. 5; nr 83 s. 5; nr 91 s. 5; nr 95 s. 5; nr 106 s. 5; nr 109 s. 5; nr 112 s. 5; nr 120 s. 6; nr 127 s. 6; nr 128 s. 4; nr 133 s. 6; nr 136 s. 5; nr 138 s. 5; nr 139 s. 4; nr 144 s. 4; nr 145 s. 4; nr 151 s. 4; nr 155 s. 5; nr 162 s. 5; nr 163 s. 5; nr 166 s. 5; nr 170 s. 5; nr 175 nr 176 s. 5; nr 177 s. 5; nr 178 s. 5; nr 180 s. 5; nr 185 s. 5; nr 187 s. 5; nr 191 s. 5; nr 199 s. 5; nr 200 s. 5; nr 204 s. 5; nr 206 s. 5; nr 209 s. 5; nr 214 s. 5; nr 215 s. 5; nr 220 s. 5; nr 221 s. 5; nr 227 s. 5; nr 239 s. 5; nr 243 s. 3; nr 258 s. 5; nr 264 s. 5. — Toż pod zm. tyt. Listy z podróży po ziemiach polskich i do Ziemi Świętej w roku 1908. T. 1 - 3. Chicago, Ill. 1910. odb. z *Dz. Chic.* wzbogacona licznymi ilustracjami, Druk. Spółki Nakł. Wyd. Pol. 8° s. nlb. 5, 222, XII; nlb. 5, 217, X; nlb. 5, 158, VI.

24. Marya naszą Mistrzynią.. Nauka ku czci Najświętszej Maryi Panny do alumnów Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego na Mentorelli w r. 1888. Chicago 1908 Spółka Wyd. Pol. 12° s. 28.

25. Chrystus światłością świata. Nauka wygłoszona w sobotę po 4 niedzieli Wielkiego Postu w kościele Najświętszej Maryi Panny w Krakowie r. 1895. Chicago 1908 Spółka Wyd. Pol. Druk. Dz. Chic. 12° s. 23.

26. Ku czci obrazów świętych. Nauka wygłoszona z okazji poświęcenia statuy Matki Boskiej Loretańskiej w kościele św. Stanisława Kostki w Chicago w r. 1896. Chicago 1908 Spółka Wyd. Pol. 12° s. 18.

27. Zagajenie obchodu styczniowego, urządzonego staraniem Towarzystwa Młodzieży św. Kazimierza Królewicza. Mowa wygłoszona w hali św. Stanisława Kostki w Chicago, Ill. dnia 27 listopada 1892 r. Chicago [1908] 12° s. 8.

28. Mowa na zagajenie obchodu listopadowego, wygłoszona w hali parafialnej św. Stanisława Kostki w Chicago, Ill. dnia 27 XI 1892 r. Chicago [1908] 12° s. 10.

29. Ofiara Chrystusa na krzyżu. Nauka wygłoszona w 3 niedzielę Wielkiego Postu w kościele św. Stanisława Kostki w Chicago, Ill. w r. 1892. Chicago [1908] Spół. Wyd. Pol. 12° s. 19.

30. Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Panny Maryi. Nauka wygłoszona w kościele św. Stanisława Kostki w Chicago, Ill. w r. 1890. Chicago [1908] 12° s. 18.

31. Wiara podstawą szczęścia. Nauka wygłoszona w kościele św. Wojciecha Biskupa i Męczennika w Chicago, Ill. d. 24 IV 1892 r. Chicago [1908] 12° s. 15.

32. Ofiary Starego Testamentu figurą ofiary Chrystusa. Nauka wygłoszona w kościele Najświętszej Maryi Panny w Krakowie dnia 15 VI 1895. Chicago [1908] Spółka Wyd. Pol. 12° s. 16.

33. Pokój ludziom dobrej woli. Nauka wygłoszona na uroczystości Bożego Narodzenia w kościele św. Stanisława Kostki w Chicago, Ill. o godzinie 4 rano 1896 r. Chicago [1908] 12° s. 13.

34. Śluby zakonne. Nauka wygłoszona w kaplicy św. Józefa u Księży Zmartwychwstańców w Rzymie dnia 1 XI 1895. Chicago, Ill. [1908] 12° s. 12.

35. O męce Pańskiej. Nauka wygłoszona w Wielki Piątek w kościele w Polskiej Koronowej dnia 3 IV 1896. Chicago 1908 Spółka Wyd. Pol. 12° s. 22.

36. O św. Józefie. Nauka wygłoszona w kościele św. Józefa w Krakowie w r. 1895. Chicago [1908] Spółka Wyd. Pol. 12° s. 17.

37. O wierze. Nauka wygłoszona do alumnów Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego na Mentorelli w 1888 r. Chicago [1908] 12° s. 20.

38. O należytym słuchaniu Mszy św. Nauka wygłoszona w Kościele Najświętszej Maryi Panny w Krakowie w r. 1895. Chicago [1908] Spółka Wyd. Pol. 12° s. 14.

39. O sądzie szczegółowym po śmierci. Nauka wygłoszona w 2 niedzielę Wielkiego Postu w kościele św. Stanisława Kostki w Chicago, Ill. w r. 1892. Chicago [1908] Spółka Wyd. Pol. 12° s. 17.

40. O ofierze Mszy św. Nauka wygłoszona w 4 niedzielę Wielkiego Postu w kościele św. Stanisława Kostki w Chicago, Ill. w r. 1892. Chicago [1908] Spółka Wyd. Pol. 12° s. 18.

41. O sądzie ostatecznym. Nauka wygłoszona w kościele św. Stanisława Kost-

ki w Chicago, Ill. w ostatnią niedzielę po [Zielonych] Świątkach w 1890 r. Chicago [1908] 12° s. 24.

42. O potrzebie pokuty. Nauka wygłoszona w 5 niedzielę Wielkiego Postu w kościele św. Stanisława Kostki w Chicago, Ill. w 1892 r. Chicago [1908] Spółka Wyd. Pol. 12° s. 18.

43. O przeznaczeniu człowieka. Nauka wygłoszona w 1 niedzielę Wielkiego Postu w kościele św. Stanisława Kostki w Chicago, Illinois w r. 1892. Chicago [1908] Spółka Wyd. Pol. 12° s. 18.

44. XI Sejm Macierzy Polskiej. *Dz. Chic.* R. 20: 1909 nr 126 s. 8; nr 127 s. 8; nr 128 s. 5.

45. Rezolucje Sejmu XI Macierzy Polskiej. *Dz. Chic.* R. 20: 1909 nr 129 s. 6.

46. Nauka przy poświęceniu sztandaru Macierzy Polskiej, wygłoszona w Chicago, Illinois dnia 30 maja 1909 w kościele Najświętszej Maryi Panny Anielskiej. *Dz. Chic.* R. 20: 1909 nr 129 s. 6.

47. Drugi kontest. *Dz. Chic.* R. 20: 1909 nr 129 s. 5.

48. Na pocztówce z Niagary. *Dz. Chic.* R. 20: 1909 nr 17 s. 4. Toż. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 2 s. 4. — Toż. Tamże. Nr 26 s. 8. — Toż pod zm. tyt. Aforyzm. *Dz. Chic.* R. 32: 1921 nr 60 [dod. „Niedziela"] s. 4.

49. Piąta książka do czytania dla szkół ludowych w Ameryce. Ułożyli ks... i S. Zahajkiewicz. Chicago [1912] Druk. Spółki Nakł. Wyd. Pol. 12° s. 449, nlb. 1, V.

50. Dwadzieścia nauk. Chicago 1913 Nakł. Pol. Spółki Wyd. 12° s. 356 [wybór z powyższych].

51. Współautor z K. WACHTELEM: Powinszowania i przemówienia wraz z deklamacjami okolicznościowymi. Chicago 1914 8° s. 174, II.

52. Rytuał do instalacji nowych oddziałów Macierzy Polskiej. Opracował na podstawie Konstytucji M[acierzy] P[olskiej]... Chicago 1918 Druk. Dz. Chic. 8° s. 29.

53. Orędzie zwołujące XVI sejm Macierzy Polskiej do Joliet, Illinois. *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 28 s. 5.

54. Zawiadomienie. *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 35 s. 5; nr 36 s. 10; nr 38 s. 12; R. 34: 1923 nr 32 s. 9; nr 35 s. 9; nr 38 s. 12; R. 36: 1925 nr 30 s. 3; nr 32 s. 10; nr 33 s. 10; nr 34 s. 3; R. 41: 1930 nr 62 s. 7; nr 63 s. 12.

55. Ostatni apel Centralnego Komitetu P[olskiej] P[ożyczki] P[aństwowej] na Chicago i okolicę. *Dz. Chic.* R. 31: 1920 nr 140 s. 5 [współautor].

56. Miłość — potęga. *Dz. Chic.* R. 32: 1921 nr 3 [dod. „Niedziela"] s. 3.

57. Mowa pogrzebowa przy zwłokach śp. prałata S. Nawrockiego, wygłoszona 11 III 1921 r. w kościele Najśw. Maryi Panny Nieustającej Pomocy w Chicago przez... *Dz. Chic.* R. 32: 1921 nr 62 s. 5. — Toż. *Prz. Kośc.* R. 8: 1921 nr 4 s. 272-275.

58. Nauka przy poświęceniu kościoła św. Jacka w [dzielnicy] Avondale [w Chicago] 16 X 1921 r. *Dz. Chic.* R. 32: 1921 nr 243 s. 2.

59. Z biura zarządu głównego Macierzy Polskiej. *Dz. Chic.* R. 32: 1921 nr 258 s. 2.

60. Mowa ks. delegata... W: Zjazd alumnów Kolegium św. Stanisława Kostki. *Dz. Chic.* R. 33: 1922 nr 165 s. 10 [streszczenie i fragmenty].

61. Sprawy Macierzy Polskiej. *Dz. Chic.* R. 33: 1922 nr 4 s. 2; nr 191 s. 7; R. 34: 1923 nr 112 s. 10.

62. Pobudka serc. *Dz. Chic.* R. 33: 1922 nr 53 [dod. „Niedziela"] s. 7-8.

63. 25-letni [!] jubileusz Macierzy Polskiej. *Dz. Chic.* R. 33: 1922 nr 208 s. 10.

64. Krótki szkic historyczny Macierzy Polskiej. *Dz. Chic.* R. 33: 1922 nr 211 s. 16.

65. Kazanie (na solennym nabożeństwie żałobnym za duszę śp. ks. prałata Konstantego Butkiewicza w kościele św. Stanisława Kostki w Chicago). *Dz. Chic.* R. 34: 1923 nr 85 s. 1, 3.

66. Rezolucje żałobne. *Dz. Chic.* R. 34: 1923 nr 134 s. 12.

67. Do szanownych członków i członkiń Macierzy Polskiej. *Dz. Chic.* R. 34: 1923 nr 203 s. 6.

68. Przemówienie [na uroczystości z okazji otrzymania odznaczenia papieskiego „Pro Ecclesia et Pontifice"]. *Dz. Chic.* R. 35: 1924 nr 141 s. 7, 12.

69. Nauka ks... z okazji poświęcenia kamienia węgielnego pod kościół św. Kazimierza Królewicza [przy] 243 Huehn Ave[nue], Hammond, Ind. *Dz. Chic.* R. 35: 1924 nr 196 s. 2.

70. Słowo wstępne. W: *Srebrny jubileusz parafii Najświętszej Maryi Panny Anielskiej.* [Chicago 1924] s. 5.

71. Podziękowanie. W: *Srebrny jubileusz parafii Najświętszej Maryi Panny Anielskiej.* Chicago 1924 s. 215-216.

72. Pamiątka Pierwszej Komunii Świętej. Książeczka do nabożeństwa dla młodzieży. Zebrał i ułożył ks... Chicago 1924 Druk. Spółki Wyd. Pol. 32° s. 250, ilustr.

73. Uwagi i spostrzeżenia ks... w czasie... podróży do Europy. Korespondencja z Atlantyku. *Dz. Chic.* R. 36: 1925 nr 141 s. 5.

74. Z podróży ks... po Europie. *Dz. Chic.* R. 36: 1925 nr 204 s. 5; nr 205 s. 5; nr 206 s. 5; nr 208 s. 5; nr 209 s. 5; nr 212 s. 5 [2 ilustr.].

75. Przemówienie na przyjęciu na cześć

arcybiskupa Cieplaka 6 XII 1925 r. na Marianowie [w Chicago]. W: *J. E. Ks. Arcybiskup na Marianowie. Dz. Chic.* R. 36: 1925 nr 286 s. 12.

76. Oświadczenie. *Dz. Chic.* R. 37: 1926 nr 202 s. 16.

77. Do szanownego zarządu Macierzy Polskiej. W: *Z wczorajszego* [21 XI 1926] *otwarcia Domu Macierzy Polskiej. Dz. Chic.* R. 37: 1926 nr 274 s. 8.

78. Pamiętnik Polski XXVIII Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego w Chicago w r. 1926. Chicago 1927 [współautor].

79. Roczne zebranie akcjonariuszów. *Dz. Chic.* R. 39: 1928 nr 18 s. 8.

80. Przemówienie (w czasie uroczystości poświęcenia pomnika na Cmentarzu św. Wojciecha w Chicago 4 VII 1928 r.). *Dz. Chic.* R. 39: 1928 nr 156 s. 7.

81. Apel do członków i członkiń Macierzy Polskiej. *Dz. Chic.* R. 41: 1930 nr 197 s. 3.

82. Dobroczynny bal gwiazdkowy Macierzy Polskiej. *Dz. Chic.* R. 41: 1930 nr 263 nr 3.

83. Elementarz dla szkół parafialnych. Chicago [b. r.]. [Współautor].

84. Dzieje Polski dla użytku szkół polskich w Ameryce. Chicago [b. r.]. [Współautor].

85. Czwarta książka do czytania dla dzieci szkół ludowych w Ameryce. Chicago [b. r.]. [Współautor].

86. Słownik polsko-angielski i angielsko-polski. Mszps Arch. Chic. Prow. Zmartw. w Chicago. [Współautor z S. ZAHAJKIEWICZEM].

87. Listy: List do abpa S. G. Messmera z 3 XII 1906 r. W: Przyczynek do tomu IX Historii polskiej w Ameryce wszechstronnie opracowanej przez ks. W. Kruszkę. *Dz. Chic.* R. 17: 1906 nr 282 s. 4. — List do Z. Nowickiego [polski konsul w Chicago] z 1922 r. W: Bankiet pożegnalny na cześć... w „Adiutorium Hotel". *Dz. Chic.* R. 33: 1922 nr 280 s. 7. — 131 listów do zmartwychwstańców z lat 1888 - 1926. Rkps Arch. Congr. a Resur. Romae, sygn. 14179 - 14311.

II.

GERMAN F.: Gordon Franciszek. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8: 1960 s. 301 - 302, tamże bibliografia; TENŻE: Gordon Franciszek. W: *Słow. prac. książki pol.* Łódź 1972 s. 279. — Ponadto: 1890 - 1896. *Dz. Chic.* R. 6: 1895 nr 295 s. 1; Kościół polski Najśw. Maryi Panny Anielskiej. *Dz. Chic.* R. 12: 1901 nr 179 s. 4; Macierz Polska. *Dz. Chic.* R. 17: 1906 nr 18 s. 4; Poświęcenie nowego kościoła św. Jacka na Avondale. *Dz. Chic.* R. 17: 1906 nr 288 s. 4; Wyjazd przewielebnego o. F. G. CR do Europy. *Dz. Chic.* R. 19: 1908 nr 140 s. 8; Powrót... Tamże. Nr 300 s. 8; Wielka i miła niespodzianka dla przewielebnego o. F. G. *Dz. Chic.* R. 20: 1909 nr 102 s. 5; Z wiecu polskich kapłanów w Stanach Zjednoczonych. *Dz. Chic.* R. 23: 1912 nr 36 s. 4; Wiadomości z Marianowa. Budowa nowego kościoła. Tamże. Nr 195 s. 7; Wieczorek na cześć ks. F. G. Tamże. Nr 241 s 6; R. 25: 1914 nr 87 s. 6; Główni urzędnicy Macierzy Polskiej. Tamże. R. 24: 1913 nr 116 s. 8; XII Sejm Macierzy Polskiej... Tamże. Nr 117 s. 5; nr 118 s. 5, 6; nr 119 s. 5, 6; nr 120 s. 7; Z posiedzenia zarządu głównego Macierzy Polskiej. Tamże. Nr 136 s. 6; KRAWIEC W.: Z okazji srebrnego jubileuszu kapłaństwa ks. F. G. CR. *Dz. Chic.* R. 25: 1914 nr 91 s. 1; Srebrny jubileusz kapłaństwa ks. F. G. Tamże s. 4; Srebrny jubileusz. Tamże Nr 91 [dod.] s. 1; [O tymże:]. Tamże. Nr 91 [bis] s. 8; nr 92 s. 12; nr 93 s. 12; nr 97 s. 10; nr 98 s. 8; nr 106 s. 8; nr 107 s. 5; nr 108 s. 5; GÓRALSKI J. A.: Kantata na cześć 25... kapłaństwa wielebnego ks. F. G. Chicago 1914; Srebrny jubileusz Macierzy Polskiej. *Dz. Chic.* R. 33: 1922 nr 211 s. 4; [O tymże:] Tamże. Nr 108 s. 10; nr 112 s. 10; — I-mieniny ks. F. G. CR. Tamże. Nr 233 s. 2; R. 34: 1923 nr 234 s. 5; R. 35: 1924 nr 235 s. 2; Przewieleb. ks. F. G. CR powraca do zdrowia. Tamże. R. 33: 1922 Nr 260 s. 10; nr 277 s. 4; Mowa moderatora Macierzy Polskiej przewieleb. ks. F. G. na płycie gramofonowej. Tamże. Nr 293 s. 4; nr 295 s. 5; [Przyjęcie generała J. Hallera]: *Dz. Chic.* R. 34: 1923 nr 264 cz. 1 s. 16; nr 267 s. 2 [ilustr.]; Marianowo święciło... wielkie rocznice... *Dz. Chic.* R. 35: 1924 nr 95 s. 12; Delegat przewieleb. ks. F. G. wyjechał do St. Louis, Mo. Tamże; Przewieleb. ks. F. G. CR otrzymał odznaczenie papieskie. Tamże. Nr 112 s. 12; [O tymże:] Tamże. Nr 140 cz. 2 s. 13; nr 141 s. 7, 12; Przewiel. ks. F. G. CR powrócił [z wizytacji]. Tamże. Nr 223 s. 10; Niespodzianka na cześć przewieleb. ks. F. G. CR. Tamże. R. 36: 1925 nr 123 s. 10; Przewieleb. ks. F. G. CR udaje się do Europy. Tamże. Nr 124 s. 12; nr 125 s. 12; TORS F.: Wiadomości z Warszawy. Tamże. Nr 182 s. 5; Przygoda o. Gordona w Warszawie. Tamże. Nr 193 s. 5; Przewiel. ks. F. G. CR wrócił z Europy. Tamże. Nr 201 s. 10; Przywitanie... Tamże s. 12; Po powrocie ks. F. G. CR. Tamże. Nr 203 s. 16; Przed 35 laty. Tamże. Nr 293 cz. 2 s. 13 - 14; LAUDYN-CHRZANOWSKA S.: Szkic rozwoju dziennikarstwa polskiego w Ameryce. Tamże s. 16; Zarząd Spółki „Dziennika Chicagoskiego". Tamże. Nr 293 cz. 3 s. 12; Stan zdrowia ks. F. G. CR. *Dz. Chic.*

R. 37: 1926 nr 219 s. 10; nr 220 s. 8; nr 223 s. 9; nr 227 s. 7; nr 228 s. 10; nr 231 s. 10; nr 232 s. 6; nr 267 s. 2; Formalne otwarcie Domu Macierzy Polskiej. Tamże. Nr 273 s. 13; Przewiel. ks. F. G. CR wyjechał na odpoczynek. *Dz. Chic.* R. 38: 1927 nr 37 s. 2; Przewiel. ks. F. G. CR powrócił. Tamże. Nr 49 s. 8; [Uroczystości na Marianowie:] Tamże. Nr 137 s. 10; nr 231 s. 6; nr 237 s. 8; R. 39: 1928 nr 102 s. 13, 16; GÓRZYŃSKI I.: XVIII Sejm Macierzy Polskiej w Rockford, Ill. Tamże. Nr 145 s. 2, 10; nr 146 s. 12; nr 147 s. 3; Wspaniały rozwój Kolegium św. Stanisława Kostki... dzięki ks. F. G. Tamże. Nr 213 s. 6; Wspaniały bankiet na cześć... *Dz. Chic.* R. 40: 1929 nr 85 s. 10; nr 86 s. 3; nr 88 s. 2; nr 90 s. 3; nr 91 s. 7; nr 92 s. 2; nr 93 s. 1, 2; nr 94 s. 2; Ks. F. G. wyjechał na odpoczynek. Tamże. Nr 27 s. 3; [Znów chory:] *Dz. Chic.* R. 41: 1930 nr 71 s. 5; nr 72 s. 8; Nieoczekiwana zapłata za pracę dla Polski i wychodźstwa. Tamże. Nr 294 s. 3, 6; Ks. Franciszek Gordon nie żyje. *Dz. Chic.* R. 42: 1931 nr 37 s. 1, 10; [O tymże:] Tamże. Nr 38 s. 1 - 9; nr 39 s. 1, 2 - 3, 4, 9, 10; nr 40 s. 10; nr 42 s. 1, 12; FIOŁEK S.: Wspomnienie o śp. ojcu Franciszku Gordonie. *Vexil. Resur.* R. 4: 1931 nr 3 s. 14 - 17; LEŚNICKI L.: Moje wspomnienia o „Dzien. Chicag." *Dz. Chic.* R. 51: 1940 nr 297 s. 5; nr 298 s. 5; Najstarszy kleryk... o ks. Gordonie CR. Tamże. R. 52: 1941 nr 87 s. 6; Ks. Franciszek Gordon CR... Tamże. R. 52 [bis] 1942 nr 80 cz. 7 s. 74; LEŚNICKI L.: Sylwetki piórem ze wspomnień i doświadczeń. *Dz. Chic.* R. 55: 1945 nr 275 cz. 6 s. 65; CNOTA J.: Historia Polonii w dziełach O[jcó]w Zmartwychwstańców. Tamże. Nr 275 cz. 2 s. 20 - 21; WACHTEL K.: Ojcowie Zmartwychwstańcy w Chicago. Tamże. Nr 275 cz. 3 s. 26 - 27; NIEDŹWIECKI M. A.: Księża Zmartwychwstańcy w piśmiennictwie Polonii. Tamże. Nr 275 cz. 4 s. 42 - 43; G[ÓRZYŃSKI]: I.: W 15 rocznicę śmierci śp. ks. F. G. CR. *Dz. Chic.* R. 56: 1946 nr 37 s. 6; Zarządcy Spółki Wydawnictwa Polskiego. *Dz. Chic.* R. 57: 1947 nr 163 s. 5; Trzech zarządców na przestrzeni 60 lat „Dzien. Chicag." Tamże. R. 60: 1950 nr 275 s. 2; Zarządca „Dziennika"... rzucił myśl założenia Macierzy Polskiej. Tamże s. 26; IWICKI J.: Biographical Sketch of Father Francis Gordon CR. Chicago 1961; TENŻE: The First One Hundred Years 1866 - 1966. Rome 1966. JANAS E.: Dictionary Of *American Resurrectionists 1865 - 1965.* Rome 1967 s. 24 - 25; Introduction to the Sources of Resurrectionist History and Spirituality. Rome 1977 s. 85 - 87, 300, 95, 193, 362, 422.

Ks. Bolesław Micewski CR

Gorlicki Zeno (Maria), imię chrzestne Andrzej (1867-1936), kapucyn, historyk zakonu.

Urodził się 18 XI 1867 r. we wsi Maniowy, diec. krakowskiej. Do szkół uczęszczał w Nowym Targu i w Krakowie. Odbył trzyletnią służbę w wojsku austriackim. Następnie wyjechał do Ameryki Północnej i kolejno do Nowej Ziemi w celach zarobkowych. Po dwóch latach powrócił do kraju i podjął pracę urzędnika. W 1898 r. wstąpił do nowicjatu kapucynów prowincji galicyjskiej. Studia filozoficzno-teologiczne odbył w Krakowie w Wyższym Seminarium Duchownym OO. Franciszkanów, uwieńczone święceniami kapłańskimi w 1904 r. Jako kapłan zasłynął w cierpliwej pracy w konfesjonale. Posiadał zdolności językowe. Władał dobrze językiem niemieckim i łacińskim. Pozostawił ponad 1000 fiszek z historii kapucynów w Polsce. W rękopisie pozostało około 100 życiorysów kapucynów polskich. Przygotował kartotekę bibliograficzną źródeł historycznych prowincji krakowskiej i warszawskiej, do mającej ukazać się zbiorowej bibliografii kapucynów. Jest współautorem dzieła Lexicon Capuccinum. Był pierwszym polskim historykiem kapucyńskim, publikującym przyczynki do dziejów kapucynów w Polsce.

Po I wojnie światowej w Nowym Mieście pełnił obowiązki magistra nowicjatu i gwardiana, a następnie w Warszawie urząd asystenta komisarza. Po pięciu latach wrócił do prowincji galicyjskiej, gdzie większość życia zakonnego spędził w klasztorze sędziszowskim, w którym był nowicjat. Prowadził wykłady dla nowicjuszy z historii swego zakonu

i objaśniał znaczenie oraz sposoby zachowania reguły. Zmarł w Sędziszowie Młp. dnia 7 I 1936 r.

I.

1. Tłum.: Błogosławieni o. Agatanio Vendome i o. Kasjan z Nantes, kapłani zakonu św. Franciszka seraficznego Kapucynów, umęczeni za wiarę w Abisynii... 1638 r. podług wydania o. Norberta kapucyna. Kr. 1906 OO. Kapucyni s. 103, tabl. 1.

2. Pamiątka 700-letniej rocznicy założenia zakonu św. Franciszka Serafickiego (1209 - 1909) Kr. 1909 s. 16.

3. O. Zenon z Maniowy, kapucyn. Listy do przyjaciela. W pogoni za prawdą. Seria VI. Drogowskaz życia podług dziełka O. Emmerane'a Glaschrödera. Przełożył i uzupełnił... P. 1915 s. VIII, 240.

4. Listy do Przyjaciela. *Wiad. Arcydiec. Warsz.* R. 5: 1915 s. 402.

5. Referat O. Zenona kapucyna. *Wiad. Tercjarskie.* 1928 s. 169 - 172.

6. Czy III Zakon św. Franciszka może być kongregacją stanową? *Dyrektor III Zakonu.* R. 4: 1928 s. 53 - 56.

7. Conspectus historicus Provinciae Poloniae, Origo-divisiones seu dismembrationes, suppressiones-restaurationes et alii eventus extraordinarii. *Analecta Ordinis Minorum Capuccinorum.* Vol. 45. fasc. 4: 1929 s. 102 - 105; fasc. 5 s. 125 - 129.

8. Fr. Minorum Capuccinorum historia in Provincia Russiae (Roxolaniae) vel Volhyniensi, 1796 - 1888. *Analecta Ordinis Minorum Capuccinorum.* Vol. 45. fasc. 10: 1929 s. 270 - 272; Conventus et hospitia huius provinciae, fasc. 11 s. 291 - 295.

9. OO. Kapucyni na Łotwie. *Rodz. Seraf.* R. 21: 1930 nr 3 s. 85 - 87.

10. Polscy kapucyni na misjach. *Misje Katol.* R. 49: 1930 kol. 541 - 543.

11. Mężna niewiasta. *Rodz. Seraf.* R. 21: 1930 nr 8 s. 248 - 250.

12. Jeszcze o ks. Florianie Topolskim. *Misje Katol.* R. 50: 1931 kol. 207 - 209.

II.

[LENCZOWSKI] Kosma: Śp. O. Zeno. *Wzlot Seraf.* R. 2: 1936 nr 3 s. 4 - 6; nr 4 s. 5 - 8; Z pogrzebu śp. o. Zenona. *Wzlot Seraf.* R. 2: 1936 nr 2 s. 2; Nekrolog. *Analecta OFM Cap.* Vol. 52: 1936 s. 268 - 269; [WOJNAR A.]: Rocznik Zakonu Braci Mniejszych św. O. N. Franciszka Kapucynów Prowincji Krakowskiej. Kr. 1950 s. 78 [powielacz]; Lexicon Capuccinum. Romae 1951 s. XV; [WOJNAR R.]: O. Zeno — Maria Gorlicki. W: *Odnowa.* Sylwetki. Rzym 1969 s. 19 - 22; RUMAK J.: Wspomnienie pilskie. Asyż 1971 s. 154 - 155.

O. Zdzisław Komosiński OFM Cap.

Gowarzewski Józef (1873-1936), misjonarz, hagiograf, historyk misjonarzy.

Pochodził z archidiecezji gnieźnieńskiej, z miejscowości Biskupice, w których urodził się 7 III 1873 r. Był synem Władysława i Zofii z Wawrzyniaków. Ukończył Małe Seminarium Księży Misjonarzy w Krakowie i tam wstąpił do zgromadzenia w r. 1890. Śluby wieczyste złożył 14 IX 1892 r., a w dwa lata później rozpoczął naukę w wyższym seminarium misjonarskim. Jako alumn wysłany został do Rzymu, gdzie studiował filozofię na Angelicum, a teologię na Gregorianum. Święcenia kapłańskie przyjął w Rzymie w 1897 r., a w roku następnym uzyskał doktorat z filozofii oraz z teologii. Po powrocie do Krakowa uczył w l. 1898-1902 filozofii i teologii w seminarium duchownym swego zgromadzenia. W tym czasie był również dyrektorem alumnów, prefektem studiów, a od r. 1900 także radcą prowincji. W latach 1902/3 — 1916/17 był rektorem Małego Seminarium Arcybiskupiego we Lwowie i superiorem misjonarzy mieszkających przy tym zakładzie. W tym czasie poświęcał się także pracy społecznej oraz charytatywnej. Tę ostatnią rozwijał szczególnie od r. 1909, kiedy to został dyrektorem Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia na archidiecezję lwowską. Kierując tym stowarzyszeniem wykazał duże zdolności organizacyjne i wiele troski o ubogich, dla których m. in. zbudował dom we Lwowie. Od r. 1917 do 1919 pracował w Tarnowie jako superior domu i proboszcz parafii św. Rodziny. Jego kolejną, odpowiedzialną placówką był konwikt teologiczny w Warszawie, w którym sprawował urząd rektora i superiora misjonarzy do 1927 r.

W r. 1927 został mianowany dyrektorem sióstr miłosierdzia prowincji krakowskiej oraz dyrektorem Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia na archidiecezję krakowską. Od tego czasu pracował czynnie także w męskim Towarzystwie św. Wincentego à Paulo i należał do jego Rady Głównej. Na stanowiskach tych pozostał do końca życia. Ulubioną formą pracy duszpasterskiej Gaworzewskiego było prowadzenie rekolekcji zamkniętych. Co roku udzielał ich po kilka serii dla księży, dla członków różnych stowarzyszeń, a szczególnie dla sióstr zakonnych. Oprócz drukowanych prac naukowych, dużą wartość historyczną posiadają prowadzone przez niego kroniki domowe placówek, których był przełożonym. Warto nadmienić, że spisywał systematycznie nie tylko wiadomości bieżące, ale często podawał również informacje dotyczące czasów wcześniejszych. Zmarł 17 X 1936 r. w krakowskim szpitalu sióstr miłosierdzia na Łobzowie i został pochowany w misjonarskim grobowcu na cmentarzu Rakowickim.

I.

1. Sprawozdanie z prac księży Zgrom. Misji przy Małym Seminarium we Lwowie za r. 1904. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 11: 1905 s. 118 - 119.

2. Kronika. Lwów. Ze sprawozdania ks. superiora... *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 13: 1907 s. 78 - 80.

3. Kronika. Lwów — Małe Seminarium Arcybiskupie obrz. łac. Ks. rektor... pisze do nas pod datą 6 lutego bież. roku. *Rocz. Obyd. Zgrom.* R. 15: 1909 s. 56 - 58.

4. Kronika. Lwów. Małe Seminarium Arcybiskupie. Od ks. rektora... otrzymujemy list. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 16: 1910 s. 70 - 76.

5. Kazanie. W: *Pamiątka pięćsetnej rocznicy śmierci bł. J. Strepy 1409 - 1909.* Lw. 1910 s. 137 - 147.

6. Kronika. Lwów — Małe Seminarium Arcybiskupie. (Sprawozdanie za rok 1910 pod datą 26 grudnia). *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 17: 1911 s. 141 - 145.

7. Kronika. Lwów — Małe Seminarium. Sprawozdanie ks... *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 18: 1912 s. 162 - 165.

8. Kronika. Z prowincji polskich. Lwów — Małe Seminarium Arcybiskupie. Ks. rektor... przesyła nam następujące wiadomości z Zakładu. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 19: 1913 s. 173 - 175.

9. Początki Małego Seminarium Arcybiskupiego we Lwowie. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 20: 1914 s. 109 - 116.

10. Kronika. Z prowincji polskich. Lwów — Małe Seminarium Arcybiskupie. List ks. rektora... z 25 lutego br. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 20: 1914 s. 143 - 150.

11. Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo we Lwowie. Rys historyczny. *Miłos. Chrześc.* R. 11: 1916 s. 85 - 90; R. 12: 1917 s. 8 - 27. — Toż w osob. odb. Lw. 1917 8° s. 24, nlb. 2.

12. Lwów. Małe Seminarium. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 22: 1920 s. 195 - 199.

13. Kronika. Tarnów. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 22: 1920 s. 199 - 206.

14. Rec.: F. KONECZNY: Polskie Logos a Ethos. Roztrząsania o znaczeniu cech Polski. T. 1 - 2. P. 1921. *Mies. Katech. Wychow.* R. 11: 1922 s. 147 - 151.

15. Majątek domu św. Krzyża w Warszawie w r. 1864. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 24: 1922 s. 34 - 45, 89 - 103.

16. Warszawa. Konwikt Teologiczny [w Kronice]. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 25: 1923 s. 43 - 49.

17. Zgromadzenie Księży Misjonarzy w Polsce. Okres I: 1651 - 1864. W: *Księga pamiątkowa trzechsetlecia Zgromadzenia Księży Misjonarzy (1625 — 17/IV — 1925).* Kr. 1925 s. 66 - 132. [Nie podpisany].

18. Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. W: *Księga pamiątkowa trzechsetlecia Zgromadzenia Księży Misjonarzy (1625 — 17/IV — 1925).* Kr. 1925 s. 245 - 276. [Nie podpisany].

19. Opis uroczystości triduum (w związku z 300-leciem misjonarzy). *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 28: 1926 s. 33 - 55.

20. Warszawa — Konwikt Teologiczny. [Wiadomości kronikarskie z lat 1923 - 1925]. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 28: 1926 s. 127 - 138.

21. Przyczynek do historii domu XX Misjonarzy w Łowiczu. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 30: 1928 s. 147 - 153.

22. Akcja charytatywna w Akcji Katolickiej. Łódź 1930. Nakł. Biura Ligi Katol. Diec. Łódzkiej, Druk. Państwowa w Łodzi 8° s. 29. — Jest to osob. odb. z pracy zbiorowej: *Akcja Katolicka. Zasady pracy.* Łódź 1930.

23. Przez 75 lat pracy Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo w Krakowie (1855 - 1930). Kr. 1930 Nakł. Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia, Druk. Związkowa 16° s. 71.

24. Towarzystwo św. Wincentego a prawo kanoniczne. *Ruch Charyt.* R. 10:

1931 s. 37 - 40, 80 - 83. — Toż w osob. odb. P. 1931 Druk. Katol. SP, AKC w Poznaniu 8° s. 8.

25. Kazanie I, z dnia 28 września 1930 r. [Z okazji 100 rocznicy objawień Cudownego Medalika. Streszczenie]. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 34: 1931 s. 274 - 276.

26. Kazanie II, z dnia 29 września 1930 r. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 34: 1931 s. 276 - 278.

27. Kazanie III, z dnia 30 września 1930 r. Medalik Cudowny i Stow. Dzieci Maryi. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 34: 1931 s. 278 - 281.

28. Streszczenie kazania ks...? [wygłoszonego 8 XII 1930 r. w Przemyślu]. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 34: 1931 s. 316 - 319.

29. Przemówienie na Akademii Dnia Mariańskiego 1 maja 1932 r. *Rocz. Mariański.* R. 8: 1932 s. 234 - 237.

30. Św. Elżbieta w siedemsetną rocznicę zgonu (1231 - 1931). P. 1932 Druk. Katol. SP. AKC w Poznaniu 8° s. 15. — Jest to osob. odb. z *Ruchu Charyt.* R. 11: 1932.

31. Pierwsza Konferencja. Początki Męskiego Towarzystwa św. Wincentego à Paulo. P. 1933 Druk. św. Wojciecha 8° s. 16. — Jest to osob. odb. z *Ruchu Charyt.* R. 12: 1933.

32. Proces beatyfikacyjny Wielebnej S. Katarzyny Lobourè. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 36: 1933 s. 17 - 21.

33. Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo w Zgromadzeniu św. Wincentego. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 36: 1933 s. 51 - 53.

34. Proces kanonizacyjny bł. Ludwiki de Marillac. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 37: 1934 s. 43 - 56.

35. Uroczystości kanonizacji św. Ludwiki de Marillac. *Rocz. Obyw. Zgrom.* R. 37: 1934 s. 139-168.

36. Trzechsetlecie Zgromadzenia SS Miłosierdzia. *Rocz. Mariański.* R. 10: 1934 s. 100-105, 162-164, 193-195.

37. Siostry Miłosierdzia w Polsce. *Rocz. Mariański.* R. 10: 1934 s. 244-248, 279-281; R. 11: 1935 s. 21-24, 62-63.

38. Św. Ludwika de Marillac współzałożycielka Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo. Kr. 1935 Nakł. autora 8° s. 50.

39. Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo. *Kalendarz Cudownego Medalika* 1936 s. 44-50.

40. Notatki kronikarskie wypadków w domu centralnym na Kleparzu (1901-1903). Rkps. Archiwum „Naszej Przeszłości" w Krakowie. Sygn. 96.

II.

JANACZEK S.: Krakowska Prowincja Księży Misjonarzy (1865-1914). Lubl. 1979 s. 111, 182. Mps w Arch. Misj. w Krakowie na Stradomiu; SCHLETZ A.: Gaworzewski Józef (1873-1936). W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 320-321, tamże literatura; USOWICZ A., KŁÓSAK K.: Konstanty Michalski (1879-1947). Kr. 1949 s. 16; BIMA Fr.: Spis wychowanków Małego Seminarium Księży Misjonarzy w Krakowie 1878/79 — 1958/59. *Meteor.* R. 35: 1959 s. 151; SCHLETZ A.: Zarys historyczny Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia w Polsce. *Nasza Przeszł.* T. 12: 1960 s. 138-139.

Stanisław Janaczek

Góral Józef Joachim, krypt.: Ks. Józef G., pseud.: Ksiądz misjonarz (1873-1959), misjonarz, działacz emigracyjny, językoznawca, publicysta, redaktor, historyk Kościoła.

Pochodził z Królewskiej Wsi koło Zakrzewa w powiecie złotowskim, gdzie urodził się 3 IX 1873 r. Był synem Antoniego i Apolonii Brzostowicz oraz bratem Bolesława, duszpasterza i działacza polonijnego w USA. Uczył się początkowo w Zakrzewie, a następnie w Małym Seminarium u misjonarzy w Krakowie, do których wstąpił w 1892 r. W r. 1899, po ukończeniu Seminarium Duchownego, przyjął święcenia kapłańskie. Pierwszą jego placówką była kapelania szpitala św. Łazarza w Krakowie, następną zaś — również w Krakowie — dom stradomski; uczył tam teologii pastoralnej w seminarium zgromadzenia i pełnił obowiązki prefekta kościoła. Na przełomie r. 1904/5 sprawował urząd superiora w Sarnakach Dolnych w archidiecezji lwowskiej, a następnie do r. 1906 w Sokołówce, gdzie pracował jednocześnie jako wikariusz w parafii diecezjalnej. Po krótkim pobycie we Lwowie w charakterze kapelana Szpitala Powszechnego i odbytej w 1907 r. podróży do Lourdes, Rzymu i Ziemi Świętej, zajmował się ponownie duszpasterstwem w Sokołówce. W pier-

wszej połowie 1911 r. głosił rekolekcje i misje wśród polskich robotników sezonowych we Francji i w Antwerpii. Od lipca t.r. pracował na stałe wśród Polonii brazylijskiej.

Do r. 1920 był duszpasterzem w Massaranbuda (Guarany-mirim) w stanie Santa Catharina. W tym czasie założył Towarzystwo Oświaty Ludowej, w Rio Vermelho wybudował kościół. W r. 1920 pracował w Kurytybie, głównie jako publicysta i wydawca. Założył wówczas, wychodzący do dziś tygodnik „Lud", a w roku 1921 stał się jednym z założycieli „Przyjaciela Rodziny". W r. 1921 osiadł w Abranches k. Kurytyby. Oprócz duszpasterstwa rozwijał aktywną działalność w Towarzystwie Oświaty, którego przez szereg lat był prezesem. Udzielał się również w innych organizacjach polonijnych i współpracował z chicagowskim „Przeglądem Kościelnym". Był również dyrektorem polskich sióstr miłosierdzia. Po przejściu na emeryturę w r. 1951 rezydował w Kurytybie, a potem w Abranches i tam zmarł nagle 14 V 1959 r. Pochowany został na tamtejszym cmentarzu, w Kurytybie natomiast wystawiono mu pomnik. Góral pisał wiele, często anonimowo. Załączona bibliografia, choć obszerna, nie jest bynajmniej kompletna; brak wielu opisów publikacji brazylijskich i amerykańskich.

I.

1. Kronika. Sokołówka. Otrzymaliśmy następujące sprawozdanie od ks... *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 15: 1909 s. 58-63.

2. Nabożeństwo do Męki Pańskiej w obydwóch rodzinach św. Wincentego. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 15: 1909 s. 138-149.

3. Nasze kolędy. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 4-5.

4. Obowiązek popierania prasy katolickiej. *Gaz. Kośc.* R. 17: 1909 s. 49-50.

5. Kler polski w archidiecezjalnym seminarium w St. Francis (ad Milwaukee). Szkic historyczny. *Mies. Kośc.* [Poznań] R. 1: 1909 t. 2 s. 174-189. [Pod kryptonimem].

6. Budowa kaplic. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 156-157.

7. Kilka praktycznych uwag o odprawianiu nabożeństw w kaplicach. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 441-443.

8. Lud polski u trumny bł. Jana Strepy. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 456-457.

9. Gorzkie żale. *Mies. Kośc.* R. 2: 1910 t. 3 s. 289-295.

10. Praca misyjna wśród wychodźców polskich w Antwerpii. (Pierwsza korespondencja). *Gaz. Kośc.* R. 19: 1911 s. 89-90.

10a. Obraz świętej Rodziny. *Mies. Kośc.* R. 3: 1911 t. 5 s. 114-124, 204-215.

11. Praca misyjna wśród wychodźców polskich w Antwerpii. (Korespondencja druga). *Gaz. Kośc.* R. 19: 1911 s. 141-142.

12. Praca misyjna wśród wychodźców polskich w Antwerpii. (Korespondencja trzecia). *Gaz. Kośc.* R. 19: 1911 s. 181-182.

13. Praca misyjna wśród wychodźców polskich w Antwerpii. (Korespondencja czwarta.). *Gaz. Kośc.* R. 19: 1911 s. 342-344.

14. Z wycieczki misyjnej do kolonii polskich w północnej Francji. *Gaz. Kośc.* R. 19: 1911 s. 402-403, 467-468.

15. Kilka uwag w sprawie emigracji naszego ludu. *Gaz. Kośc.* R. 19: 1911 s. 463.

16. Z Sokołówki. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 17: 1911 s. 145-149.

17. Z pracy misyjnej naszych konfratrów nad polskimi wychodźcami w Antwerpii. (List z 15 II i 25 III 1911). *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 17: 1911 s. 173-188.

18. Najświętsze Serce Jezusowe zmiłuj się nad nami! Nowenna do Najśw. Serca Jezusowego. Kr. 1911 Nakł. XX Misjonarzy, Druk. Związkowa 16 s. 140, nlb. 2.

19. Święty Józefie módl się za nami. Nowenna do św. Józefa Oblubieńca N. M. Panny. Kr. 1911 Nakł. XX Misjonarzy, Druk. Związkowa 16° s. 88.

20. Pierwsza Komunia św. polskich dzieci w północnej Francji. Rocz. *Dzieła św. Dziecięctwa P. Jezusa.* R. 28: 1911 nr 113 s. 100-103.

21. List ks... [do ks. J. Sosnowskiego] z VIII 1911 r. *Rocz. Dzieła św. Dziecięctwa P. Jezusa.* R. 28: 1911 nr 113 s. 155-158.

22. O powstaniu jasełek. *Rocz. Dzieła św. Dziecięctwa P. Jezusa.* R. 29: 1912 s. 19-22.

23. Wiadomości z misji polskich w Brazylii. *Rocz. Dzieła Dziecięctwa P. Jezusa.* R. 29: 1912 s. 146-151.

24. Brazylia, Guarany-mirim. *Gaz. Kośc.* R. 20: 1912 s. 190-191.

25. Brazylia. Stosunki religijne — Protestanci — Inne sekty — Rusini uważani

za sekciarzy — Loże masońskie obok kościoła katolickiego — Obojętność religijna Brazylian —Wiara Polaków. *Gaz. Kośc.* R. 20: 1912 s. 514-515.

26. Z Brazylii. Dola naszych emigrantów. *Gaz. Kośc.* R. 20: 1912 s. 539-540.

27. Ostatni dzień naszej podróży. *Meteor.* R. 4: 1912 s. 47-51.

28. Nowy dom w Brazylii. Guarany-mirim. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 18: 1912 s. 24-29.

29. Ameryka Południowa. Ks. superior... pisze między innymi... *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 18: 1912 s. 170-171.

30. Ameryka Południowa. Guarany-mirim (St. Catharina). Z listu ks. do przew. wizytatora [K. Słomińskiego] ... *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 18: 1912 s. 263-266.

31. Emigracja zamorska: Brazylia. *Gaz. Kośc.* R. 21: 1913 s. 269-271, 294-295, 347-348.

32. Szkoły polskie w Brazylii. *Gaz. Kośc.* R. 21: 1913 s. 576-577, 587-588.

33. Wiadomości z misji polskich w Brazylii. *Misje Katol.* R. 32: 1913 s. 21-23, 53-55, 83-84.

34. Ks. superior... pisze w liście z dnia 25 listopada 1912 r... *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 19: 1913 s. 180.

35. Z Ameryki Południowej. Sprawozdanie z pracy XX Misjonarzy w Guaranymirim. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 19: 1913 s. 277-300; R. 20: 1914 s. 81-98.

36. Wycieczka misyjna do naszych rodaków we Florianopolis. *Rocz. Dzieła św. Dziecięctwa P. Jezusa.* R. 30: 1913 s. 60-63.

37. List ks. z VII 1913 r. *Rocz. Dzieła św. Dziecięctwa P. Jezusa.* R. 30: 1913 s. 148-152.

38. Nasze drogi i podróże. *Rocz. Dzieła św. Dziecięctwa P. Jezusa.* R. 31: 1914 s. 8-13.

39. Z doli Polaków w Brazylii. *Gaz. Kośc.* R. 22: 1914 s. 272.

40. Wiadomości z misji polskich w Brazylii. *Misje Katol.* R. 33: 1914 s. 27-30, 78-80, 186-188, 223-225, 254-255.

41. Guaranymirim. List ks... z 21 października 1913 r. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 30: 1914 s. 161-167.

42. Etnografia Brazylii. *Gaz. Kośc.* R. 22: 1915 s. 527-528.

43. Nowy kościół polski w Rio Verimelho. *Rocz. Dzieła św. Dziecięctwa P. Jezusa.* R. 32: 1916 s. 11-15.

44. O miłości Ojczyzny. (Rozprawa wygłoszona na uroczystości narodowej). Chicago 1917 Druk. „Narodu Polskiego" 8° s. 16. — Toż. *Gaz. Pol.* w Brazylii z 22 IX i 3 X 1917 r. — Toż. *Nowy kalendarz katolicko-polski na rok 1918* [Kurytyba].

45. Polacy w Brazylii podczas wojny światowej. List ks... do redaktora „Misji Katolickich" z sierpnia 1919. *Misje Katol.* R. 38: 1919 s. 354-358.

46. Trędowaci w Brazylii. *Prz. Kośc.* [Chicago]. R. 6: 1919 s. 328-331.

47. O dobrej i złej prasie. *Prz. Kośc.* R. 6: 1919 s. 423-426, 492-493, 559-563, 612-614.

48. O niektórych prywatnych objawieniach i proroctwach odnoszących się do Kościoła, wojny światowej i wskrzeszenia Polski. *Prz. Kośc.* R. 6: 1919 s. 833-838; r. 7: 1920 s. 57-64, 117-119, 161-169.

49. O Sybillach i księgach sybillińskich. *Prz. Kośc.* R. 7: 1920 s. 403-407.

50. Wiadomości z Brazylii. *Misje Katol.* R. 39: 1920 s. 122-126, 151-155, 181-184.

51. List do wizytatora K. Słomińskiego z 1 I 1920. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 22: 1920 s. 102-109.

52. Red.: *Lud* od VIII 1920 r. do IV 1921 r.

53. Red.: *Przyjaciel Rodziny* od VII 1921 r. przez kilka lat.

54. Wśród Polaków w Brazylii. *Misje Katol.* R. 41: 1922 s. 51-53, 84-87, 159-161.

55. Zasady polskiej pisowni i interpunkcji ze słowniczkiem do użytku szkolnego ułożył... Kurytyba 1922 Nakł. autora, Księg. Pol. B. Mikoszewskiego i S-ki 8° s. nlb. 2, 63, nlb. 1.

56. Życiorys Tomasza à Kempis. *Prz. Kośc.* R. 10: 1923 s. 96-100.

57. Z kolonii polskich w Brazylii. *Prz. Kośc.* R. 11: 1924 s. 326-339.

58. Najstarsze kolonie polskie w Brazylii. *Misje Katol.* R. 43: 1924 s. 129-136, 353-358.

59. Mała gramatyka języka portugalskiego wraz z rozmówkami dla szkół i samouków. Kurytyba 1924 Nakł. Związku „Oświata", Druk. „Ludu" 8° s. nlb. 8, 108.

60. Przekł. z portugalskiego: Katechizm religii katolickiej dla użytku wiernych zamieszkałych w południowych prowincjach kościelnych Brazylii. Kurytyba 1924 Nakł. Związku „Oświata", Czcionkami Redakcji „Ludu" 16° s. nlb. 6, 166, III, nlb. 1. — Toż. Wyd. 2. Kurytyba 1931 [na okładce 1932] Nakł. i druk „Oświata" 16° s. nlb. 4, 116, nlb. 3.

61. Pierwsza książka dla szkół polskich w Brazylii. Elementarz. Kurytyba 1924 Druk. i nakł. „Gazety Polskiej w Brazylii" 8° s. 64.

62. Klimat południowych stanów Brazylii i jego wpływ na naszych emigrantów. *Nowiny Polskie* [*Milwaukeee*]. 1924 z 26, 27, 28, 30 VI oraz z 1, 2, 3, 5 i 8 VII.

63. Polski pomnik „Siewcy" w Brazylii. *Misje Katol.* R. 44: 1925 s. 261-269.

64. Słownik portugalsko-polski. T. 1. Dicciorario portuguez-polono. Kurytyba

1927 Nakł. Księży Misjonarzy, Druk. „Ludu" 8° s. XXI, nlb. 1, 689.

65. Rozmówki polsko-portugalskie podane z akcentem i wymową ułożył... Kurytyba 1928 Nakł. autora, Druk. „Ludu" 8° s. 126, nlb. 2.

66. Z Kurytyby. *Misje Katol.* R. 47: 1928 s 123-125.

67. Stosunek Polaków w Brazylii do innych narodowości. *Misje Katol.* R. 47: 1928 s. 505-507.

68. Japończycy w Brazylii. *Misje Katol.* R. 48: 1929 s. 547-549.

69. Święta Teresa od Dzieciątka Jezus (karmelitanka 1873-1897) z nowenną. Kurytyba 1929 Druk. „Ludu" 16° s. 20.

70. Św. Stanisław Kostka z Towarzystwa Jezusowego, z nowenną, Kurytyba 1929 [Czcionkami Drukarni „Ludu"] 16° s. 24.

71. Srebrny jubileusz działalności polskich Sióstr Miłosierdzia w południowej Brazylii. Zebrał i napisał... Kurytyba 1929 Druk. „Ludu" 8° s. 96. [Wydał pod pseudonimem].

72. Słownik polsko-portugalski. T. 2. Diccionario polono-portuguez. Kurytyba 1930 Nakł. autora, Druk. „Ludu" 8° s. 799, nlb. 1.

73. Szanowni goście... [Przemówienie na I Zjeździe Dzieci Maryi]. W: *I Zjazd Dzieci Maryi w Abranches.* Kurytyba 1930 s. 1-2.

74. Kazanie ks... wygłoszone na zjeździe [skrót]. W: *I zjazd Dzieci Maryi w Abranches.* Kurytyba 1930 s. 4-8.

75. Pierwsze Dziecka Maryi. [Konferencja]. W: *I zjazd Dzieci Maryi w Abranches.* Kurytyba 1930 s. 20-22.

76. Szanowni goście... [Przemówienie na zakończenie zjazdu]. W: *I zjazd Dzieci Maryi w Abranches.* Kurytyba 1930 s. 27-28.

77. Gramatyka języka portugalskiego. Z ćwiczeniami dla szkół i samouków. Wydanie drugie przerobione i powiększone. [Zapewne chodzi o drugie wydanie pozycji 59]. Kurytyba 1931 Nakł. Związku „Oświata", Druk. „Ludu" 8° s. 240.

78. Klucz do ćwiczeń i zadań Gramatyki języka portugalskiego. [Wydania drugiego]. Opracował na podstawie nowej pisowni... Kurytyba 1932 Nakł. Zw. „Oświata" 8° s. 28.

79. Wrażenia z podróży do Polski. *Lud* [Kurytyba]. R. 13: 1932. [Udało się dotrzeć tylko do odcinków z numerów 91 s. 1-2; nr 92 s. 1; nr 94 s. 1; R. 14: 1933 nr 1 s. 1-2].

80. Duchowieństwo polskie w południowej Brazylii. *Polacy Zagranicą.* R. 3: 1932 nr 3/4 s. 16-20.

81. Misjonarze polscy i polskie Siostry Miłosierdzia w Brazylii. *Roczniki Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary i Papeskiego Dzieła św. Piotra Apostoła.* R. 8: 1932 s. 152-155.

82. Kilka uwag pod rozwagę. *Lud.* R. 14: 1933 nr 18 s. 2.

83. Praca polskich Księży Misjonarzy w południowej Brazylii. *Kalendarz Cudownego Medalika.* 1933 s. 41-46.

84. [Trzydzieści] 30 lat pracy Księży Misjonarzy w południowej Brazylii. *Misje XX Misjonarzy i SS Miłosierdzia.* R. 2: 1933 s. 113-119.

85. Polskie Stow. Dzieci Maryi w połudn. Brazylii. *Rocz. Mariański.* R. 9: 1933 s. 187-190.

86. Śp. ks. Jacek Mięsopust. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 34: 1933 s. 242-244. — O ks. Mięsopuście Góral ogłosił wspomnienie także w *Ludzie* R. 14: 1933 nr 22.

87. Jak się powinno pisać Baia czy Bahia? *Lud.* R. 15: 1935 nr 16 s. 2.

88. Jak się powinno mówić; język portugalski czy brazylijski. *Lud.* R. 15: 1934 nr 28 s. 1.

89. Co znaczy „Pilarzinho"? *Lud.* R. 15: 1934 nr 37 s. 1-2.

90. Stajenka betlejemska. *Lud.* R. 15: 1934 nr 92 s. 3.

91. Wspomnienia z niedalekiej przeszłości. Placówki misyjne w Stanie Santa Catharina. *Misje XX Misjonarzy i SS Miłosidzia.* R. 3: 1934 s. 25-28.

92. Gwara polsko-brazylijska w połud. Brazylii. *Polacy Zagranicą.* R. 5: 1934 nr 1/8 s. 85-88.

93. Początki domu Księży Misjonarzy w Kurytybie i jego dzieła. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 37: 1934 s. 383-397; R. 38: 1935 s. 402-428.

94. Mała historia biblijna do użytku szkolnego. Opracował... Kurytyba 1935 Nakł. Zw. Tow. „Oświata", Druk. „Ludu" 16° s. 180.

95. Manualik Dzieci Maryi. Z dodatkiem przepisów dla Stowarzyszenia świętych Aniołów. Opracował... Kurytyba 1935 Nakł. Zw. Tow. „Oświata", Druk. „Ludu" 16° s. 228.

96. Akademia ku czci królowej Jadwigi. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 38: 1935 s. 369-374.

97. Początki domu Księży Misjonarzy w Kurytybie. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 39: 1936 s. 83-95, 244-264; R. 41: 1938 s. 76-91.

98. Kwiat Lisieux patronką misji. *Kalendarz Cudownego Medalika.* 1936 s. 10-17.

99. Z placówki misyjnej Guarany-mirim w stanie St. Catharina. *Kalendarz Cudownego Medalika.* 1937 s. 48-50.

100. Brazylia, Abranches. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 40: 1937 s. 216-226.

101. Anioł Stróż. Książeczka do nabo-

żeństwa dla dzieci. Kurytyba 1937 Druk. „Ludu" 16° s. 176.

102. Gorzkie Żale. *Rocz. Mariański.* R. 15: 1939 s. 33-35. — Toż. *Misje XX Misjonarzy i SS Miłosierdzia.* R. 8: 1939 s. 33-35.

103. Gramática elementar da lingua Polonêsa com diversos exercicios compostos pelo... Curitiba 1953 [Tipografia „Lud"] 8° s. 118.

104. Araukaria. *Kalendarz Ludu.* R. 25: 1935 s. 91-92.

105. Massaranbuda — Rio Vermelio. *Kalendarz Ludu.* R. 25: 1953 s. 138-139.

II.

SCHLETZ A.: Góral Józef Joachim (1873-1959). W: *Pol. słow. biogr.* T. 10: 1959 s. 396-397, tamże literatura; BIMA Fr.: Spis wychowanków Małego Seminarium Księży Misjonarzy w Krakowie 1878/79-1958/59. *Meteor.* R. 35: 1959 s. 152; P. Joseph-Joachim Goral. *Vincentiana* [Paris]. 1959 nr 20 s. 123-126; CHORZĘPA M.: Gorzkie żale, ich geneza i rozwój historyczny. *Nasza Przeszł.* T. 12: 1960 s. 243, 244; ZAJĄC J.: Redaktorzy „Ludu". *Kalendarz Ludu.* 1970 s. 123; TENŻE: Zasłużeni Polacy w Brazylii. *Kalendarz Ludu.* 1971 s. 81; Emigracja polska w Brazylii. 100 lat osadnictwa. W. 1971 s. 149, 174, 189, 190, 470, 506; 75 anos de presença dos Padres Vicentinos. Curitiba 1978 s. 119, 130, 185-189; KULA M.: Polonia brazylijska. W. 1981 s. 75, 145, 150. Katalog misjonarzy prowincji polskiej 1867-1925. Arch. Wizytatora Prowincji; JANACZEK S.: Krakowska Prowincja Misjonarzy (1865-1914). Lubl. 1979 s. 92, 115. Maszynopis. Arch. Misjon. w Krakowie na Stradomiu.

Stanisław Janaczek

Górnicki Józef, krypt. ks. G., ks. Gr., x. J. G., Jotge, (1879-1940), popularyzator teologii.

Urodził się 15 IV 1879 r. w Wyszogrodzie w rodzinie mieszczańskiej jako syn Józefa i Jadwigi. Po ukończeniu szkoły powszechnej w Zakroczymiu i Gimnazjum w Warszawie wstąpił w 1897 r. do Seminarium Duchownego w Płocku, ukończył je otrzymując 15 VII 1901 r. święcenia kapłańskie. Na stanowisku wikariusza pracował w Broku 1901-1904, Lekowie 1904-1906, a w 1906 r. otrzymał rektorat kościoła w Ratowie zaś w 1907 r. takie samo stanowisko w Przasnyszu. Po urlopie zdrowotnym 1908-1910 został w 1910 r. proboszczem w Gołyminie. W 1913 r. otrzymał wikariat w katedrze i administrację parafii Imielnica, gdzie przygotowywał materiał do budowy nowego kościoła. W 1925 r. przeniósł się na probostwo w Krzynowładze Wielkiej i pracował tam do 1933 r. Po rocznym odpoczynku objął probostwo w Sochocinie, gdzie był do końca życia. Oprócz pracy parafialnej gorliwie zajmował się misjami na terenie diecezji. Od 1911 r. był promotorem misji, szkolił grupy misyjne i sam brał czynny udział. Był honorowym kanonikiem kolegiaty pułtuskiej. Dwukrotne aresztowanie w czasie wojny było bezpośrednią przyczyną pogorszenia się jego zdrowia, a potem śmierci. Zmarł 14 III 1940 r. w Warszawie.

I.

1. Uroczyste otwarcie i pierwsze posiedzenie „Towarzystwa Bibliotek parafialnych Diecezji Płockiej". *Mies. Past. Płoc.* R. 2: 1907 nr 9 s. 229-232.

2. Z Ciechanowa. *Mazur.* R. 4: 1909 nr 42 s. 415-416.

3. O Związku katolickim w Gołyminie. *Mazur.* R. 5: 1910 nr 45 s. 651-652.

4. Z Gołymina. *Mazur.* R. 6: 1911 nr 3 s. 37-38; nr 6 s. 86-87; nr 10 s. 151-152; nr 15 s. 229-230; nr 19 s. 292; nr 21 s. 325-326; nr 26 s. 404.

5. Jak przepędzić wolny czas świąteczny? *Mazur.* R. 6: 1911 nr 19 s. 289-290.

6. „Woły robocze"! *Mazur.* R. 6: 1911 nr 23 s. 362.

7. Wartość duszy dziecka — 100 rubli. *Mazur.* R .6: 1911 nr 27 s. 426-428.

8. Miesięczne zebranie kółka rolniczego w Gołyminie. *Mazur.* R. 6: 1911 nr 29 s. 454-455.

9. O zebraniu kółka rolniczego w Gołyminie. *Mazur.* R. 6: 1911 nr 38 s. 598.

10. Pieniactwo gangrena ludu polskiego. *Mazur.* R. 6: 1911 nr 44 s. 699.

11. Zniesienie domów Bachusa. *Mies. Past. Płoc.* R. 6: 1911 nr 5 s. 156-159.

12. Rec.: J. RADZISZEWSKI: Geneza religii w świetle nauki i filozofii. Włocła-

wek 1911. *Mis. Past. Płoc.* R. 6: 1911 nr 7 s. 232-238.

13. Modernizm a przysięga antymodernistyczna. *Mies. Past. Płoc.* R. 6: 1911 nr 8 s. 249-258.

14. Rec.: Encyklopedia kościelna. T. 31. Płock 1911. *Mies. Past. Płoc.* R. 6: 1911 nr 8 s. 264-265.

15. Gołymin. *Mazur.* R. 7: 1912 nr 39 s. 613; nr 40 s. 631; nr 43 s. 678; nr 51 s. 806.

16. Uchwalenie nowych szkół. *Mazur.* R. 7: 1912 nr 45 s. 708.

17. Ogrody imienia W. E. Rau w Warszawie. *Mazur.* R. 7: 1912 nr 39 s. 616-617.

18. Gołymin. *Mazur.* R. 8: 1913 nr 8 s. 117-118; nr 13 s. 197; nr 22 s. 341-342.

19. Zbawienna uchwała. *Mazur.* R. 8: 1913 nr 16 s. 245.

20. Zebranie miesięczne Kółka rolniczego w Gołyminie. *Mazur.* R. 8: 1913 nr 30 s. 468-469.

21. Ksiądz na parafii. Włocławek 1913 Druk. Diecezjalna 8 s. 176.

22. „Wspomnienie". *Mies. Past. Płoc.* R. 8: 1913 nr 6 s. 171-172.

23. Powrót... na wojnę. *Kur. Płoc.* R. 1: 1915 nr 90 s. 2.

24. Bajka rzeczywistość. *Kur. Płoc.* R. 1: 1915 nr 108 s. 2.

25. I na to trzeba lekarstwa. *Kur. Płoc.* R. 1: 1915 nr 112 s. 3.

26. Filozof... z wiejskiej chaty. *Kur. Płoc.* R. 1: 1915 nr 116 s. 4.

27. Gwiazda przewodnia kapłana. *Mies. Past. Płoc.* R. 10: 1915 nr 12 s. 253-254.

28. Refleksje rekolekcyjne. *Mies. Past. Płoc.* R. 11: 1916 nr 11 s. 314-319.

29. Dziecko Eucharystyczne. Płock 1916 Druk. K. Miecznikowski 16° s. 30.

30. W palącej sprawie organistów. *Mies. Past. Płoc.* R. 12: 1917 nr 1 s. 25.

31. Misje diecezjalne. *Mies. Past. Płoc.* R. 12: 1917 nr 6 s. 152-156.

32. Zebranie delegatów gmin w Warszawie. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 14 s. 3-4.

33. Głosy czytelników. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 117 s. 3.

34. O poprawę stosunków na wsi. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 199 s. 3.

35. Gwiazdka rodzicom. *Kur. Płoc.* R. 5: 1919 nr 292 s. 2.

36. Proboszcz — wikariusz. *Mies. Past. Płoc.* R. 14: 1919 nr 1 s. 14-15, 23-26; nr 2 s. 32-33, 39-41.

37. Misje parafialne. *Mies. Past. Płoc.* R. 14: 1919 nr 3 s. 65-66.

38. Wrażenia z misji diecezjalnych. *Mies. Past. Płoc.* R. 14: 1919 nr 4 s. 68-69.

39. W kwestii kolportażu pism. *Mies. Past. Płoc.* R. 14: 1919 nr 6 s. 125-126.

40. Misje diecezjalne. *Mies. Past. Płoc.* R. 14: 1919 nr 8 s. 150-151.

41. Stosunek naszego społeczeństwa do Kościoła. *Mies. Past. Płoc.* R. 16: 1921 nr 11 s. 135-141; nr 12 s. 157-166.

42. Praca misyjna w naszej diecezji. *Mies. Past. Płoc.* R. 16: 1921 nr 12 s. 165-166; R. 17: 1922 nr 12 s. 219-220.

43. Praca na rzecz misji. *Mies. Past. Płac.* R. 20: 1925 nr 6 s. 220-222.

44. Dwaj świeżo kanonizowani kapłani św. Jan Eudes i Jan Maria Wiannej. *Mies. Past. Płoc.* R. 20: 1925 nr 8 s. 289-293.

45. 1600-lecie soboru nicejskiego 325-1925. *Mies. Past. Płoc.* R. 20: 1925 nr 8 s. 296-299.

46. 700-letnia rocznica śmierci św. Franciszka z Asyżu. *Mies. Past. Płoc.* R. 21: 1926 nr 9 s. 321-323.

47. Christum Regem, dominantem gentibus, venite adoremus. *Mies. Past. Płoc.* R. 21: 1926 nr 10 s. 361-362.

48. Nasze misje diecezjalne. *Mies. Past. Płoc.* R. 22: 1927 nr 3 s. 104-106.

49. Misje diecezjalne. *Mies. Past. Płoc.* R. 23: 1928 nr 5 s. 155-156.

50. Misje w diecezji naszej. *Mies. Past. Płoc.* R. 23: 1928 nr 7 s. 211-213.

51. Ruch rekolekcyjny a Akcja Katolicka. *Życie Społ.-Katol.* R. 1: 1930 nr 6 s. 3-5.

52. Misje diecezjalne. *Mies. Past. Płoc.* R. 27: 1932 nr 2 s. 59-60.

53. Z Węgier. *Hasło Katol.* R. 4: 1934 nr 18 s. 212, nr 19 s. 224.

54. „Miłosierdzie" Roztworowskiego na scenie płockiego Teatru Miejskiego. *Głos Mazow.* R. 3: 1935 nr 251 s. 3.

55. Refleksje po sobotniej premierze w Teatrze płockim. *Głos Mazow.* R. 3: 1935 nr 252 s. 1.

56. Kto układał program takich kursów w Sochocinie. *Głos Maz.* R. 3: 1935 nr 252 s. 1.

57. Kilka uwag o I ogólnopolskim zjeździe księży rekolekcjonistów w Warszawie. *Hasło Katol.* R. 6: 1936 nr 3 s. 29.

58. Kursy przedpoborowych bez... religii. *Głos. Mazow.* R. 6: 1938 nr 244 s. 3.

59. Refleksje nad artykułem o. kapucyna „Tercjerstwo — jego powodzenie i działalność". *Mies. Past. Płoc.* R. 33: 1938 nr 4 s. 147-150.

II.

JEZUSEK W.: Ks. kan. Józef Górnicki b. promotor diec. misji, prob. par. Sochocin. *Mies. Past. Płoc.* R. 45: 1950 nr 9/12 s. 185-188; GRZYBOWSKI M.: Martyrologium duchowieństwa diecezji płockiej w latach II wojny światowej 1939-1945. [Maszynopis w druku. Tamże bibliografia].

Ks. Michał Grzybowski

Górniecki Lucjan (1888-1953) autor prac z teologii praktycznej.

Urodził się 6 VIII we wsi Załucze pow. Włodawa. Gimnazjum ukończył w Zamościu. W r. 1907 zapisał się do Seminarium Duchownego w Lublinie, które ukończył w 1912 r. Skierowany na studia do Akademii Duchownej w Petersburgu w 1916 r. uzyskał stopień magistra teologii „primi ordinis". Z powodu wojny nie mógł wrócić do diecezji, uczył więc w szkołach polskich w tym w Gimnazjum w Petersburgu. W 1918 r. przybył do Lublina. 8 X 1918 r. został mianowany nauczycielem religii w Seminarium Nauczycielskim w Lublinie. Po upaństwowieniu tego zakładu został w nim prefektem. Nadto uczył w Seminarium Nauczycielskim Żeńskim, w Gimnazjum im. S. Czarnieckiego, w Szkole Budowlano-Rzemieślniczej i przez krótki czas w Gimnazjum im. Kunickiego. 17 IX 1923 r, bp M. L. Fulman mianował go profesorem w Seminarium Duchownym w Lublinie. Wykładał teologię dogmatyczną. 27 II 1926 r. uzyskał na KUL stopień doktora teologii. Przez 2 lata wykładał też teodyceę, katechetykę i prowadził lekcje pokazowe dla studentów KUL. Odbył podróż do Palestyny. Wskutek przemęczenia zrezygnował z dydaktyki i w l. 1933-1935 był wikariuszem w parafii Bychawa. 27 VIII 1935 r. został proboszczem parafii Klesztów. 30 VIII 1938 r. mianowany administratorem parafii Kawenczyn w dekanacie piaseckim, a 1 IV 1948 r. został administratorem parafii Matczyn koło Bełżyc. W wyniku anemii zmarł 20 IX 1953 r. Pochowany został na cmentarzu parafialnym w Matczynie.

I.

1. Teoria umowy społecznej o państwie. [Odczyt na zebraniu miesięcznym Tow. Teol. w Lublinie 5 III 1926. Streszczenie]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 8: 1926 nr 4 s. 115-116.

2. Chrześcijańska teoria o państwie i wypływający stąd obowiązek płacenia podatków na rzecz państwa. [Praca doktorska]. Włocławek 1927.

3. Nauka katolicka o stworzeniu świata. [3 wykłady na diecezjalnym kursie teologicznym 23-26 VIII]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 9: 1927 nr 6 s. 153-154.

4. Moralne podstawy obowiązku płacenia podatków. *Aten. Kapł.* 21: 1928 s. 347-370, 456-478.

5. „Rzeczywista obecność Chrystusa w Eucharystii na podstawie liturgii". [Odczyt]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 11: 1929 nr 7 s. 223.

6. Epikleza. *Wiad. Diec. Lub.* R. 12: 1930 nr 6 s. 204-208.

7. Pierwsza pielgrzymka zmartwychwstałej Polski do Ziemi świętej. Grudziądz 1931 s. 128.

II.

Z lubelskiego Seminarium Duchownego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 6: 1924 nr 5 s. 102-103; MOŻEJKO W.: Z zarządu Koła ks. ks. prefektów diecezji lubelskiej. *Wiad. Diec. Lub.* R. 6: 1924 nr 6 s. 171-172; Ks. J. W.: Przysięga doktora św. Teologii ks. prof. Lucjana Górnieckiego w Tow. Teologicznym. *Wiad. Diec. Lub.* R. 8: 1926 nr 3 s. 81-82; Tow. Teologiczne w Lublinie. *Wiad. Diec. Lub.* R. 8: 1926 nr 1 s. 8-9; Skład osobowy urzędów Pierwszego Synodu Lubelskiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 7 s. 202-203; Śp. ks. dr Lucjan Górniecki (1883-1953). *Wiad. Diec. Lub.* R. 30: 1953 nr 7 s. 62-63.

Ks. Franciszek Stopniak

Górnisiewicz Antonin Stanisław Franciszek (1871-1948), dominikanin, popularyzator teologii i filozofii.

Urodził się 7 V 1871 r. w Mogilanach koło Krakowa. Na chrzcie otrzymał imiona Stanisław Franciszek. Do gimnazjum uczęszczał w Krakowie w latach 1882-1889 i tamże wstąpił do zakonu. Studia teologiczne odbywał w Krakowie i Lwowie w latach 1891-1893, a następnie w Grazu i Wiedniu, gdzie w 1897 r. uzyskał lektorat z teologii. Święcenia kapłańskie otrzymał 25 VI 1895 r. Najwyższy zakonny stopień naukowy czyli magisterium in sacra theologia zdobył w Rzymie w Międzynarodowym Kole-

gium św. Tomasza „Angelicum" w 1910 r. W latach 1897-1933 wykładał w zakonnym instytucie teologicznym we Lwowie teologię pastoralną, Pismo św. i filozofię. Przez dziesięć lat pełnił równocześnie obowiązki regensa Studium, dokładając starań o podniesienie jego poziomu. W 1898 r. założył we Lwowie miesięcznik różańcowy „Róża Duchowna", którym kierował do 1902 r. oraz w latach 1919-1920, zapełniając jego szpalty swoimi artykułami. O. Górnisiewicz był także współorganizatorem Polskiego Towarzystwa Teologicznego, w którego zjazdach zawsze uczestniczył. W 1933 r. Generał Zakonu zwolnił go z funkcji profesorskiej i przeniósł do Tarnopola, gdzie przebywał do 1940 r. Stąd został asygnowany w 1940 do Żółkwi. W 1946 r. repatriowany osiadł w Krakowie, gdzie zmarł 22 VII 1948 r.

I.

1. Krew Najświętsza we Fryzaku. *SS. Eucharystya*. R. 2: 1896 nr 11 s. 168-169.

2. Nauka ś. Tomasza o Najśw. Eucharystyi. *Przyjdź Królestwo Twoje*. R. 2: 1896 nr 5 s. 66-68; nr 6 s. 94-95; nr 7 s. 108-110; nr 8 s. 114-115; nr 9 s. 142-144; nr 10 s. 146-152; nr 11 s. 170-175.

3. Testimonium D. Aquinatis pro Dogmate Infallibilitatis R. Pontif. in Summa Theol. 2-a 2-ae Q I. A. X. *Divus Thomas*. Vol. 5: 1896 s. 401-406, 422-427, 463-467.

4. Krótki życiorys Bł. Innocentego V. Papieża, dominikanina przedtem Piotrem z Tarantazyi zwanego, ogłoszonego błogosławionym przez Ojca św. Leona XIII. dekr. św. Kongregacji Obrz. d. 8 marca 1898 skreślił... Lw. 1898 Druk. Katolicka J. Chęcińskiego 16° s. 62, nlb. 2.

5. Nowy błogosławiony. *Gaz. Kośc.* R. 7: 1899 nr 3 s. 22-23.

6. † O. Alfons Drążek Zak. Kazn. św. Teol. L. *Gaz. Kośc.* R. 7: 1899 nr 35 s. 282.

7. Najnowsi Błogosławieni Zakonu św. O. Dominika. I. Krótki życiorys Bł. Rajmunda z Kapuy XXIII Generała Zakonu Kazn. I ogłoszonego błogosławionym przez Ojca św. Leona XIII w dniu 15 maja 1899 r. skreślił... Lw. 1900 Nakł. OO. Dominikanów lwowskich 16° s. 44, nlb. 2.

8. Najnowsi Błogosławieni Zakonu św. O. Dominika. II. Krótki życiorys Błogosławionych Męczenników Tonkinskich z Zakonu św. O. Dominika Bł. Ignacego Delgado biskupa i Towarzyszy umęczonych za wiarę w latach 1838-1840 a ogłoszonych Błogosławionymi przez Ojca św. Leona XIII dnia 27 maja 1900 roku. Na podstawie aktów męczeńskich zestawił... Lw. 1901 Nakł. OO. Dominikanów lwowskich 16° s. 54.

9. Koronacja cudownego obrazu Maryi Panny w kościele OO. Dominikanów lwowskich w r. 1751 d. 1 lipca. *Gaz. Kośc.* R. 9: 1901 nr 27 s. 273-274; nr 28 s. 283-294; nr 30 s. 303-304; nr 31 s. 313-314.

10. Nowy wiek. *Róża Duch.* R. 4: 1901 nr 1 s. 3-4. [Utw. poetycki].

11. Różaniec a duszpasterz. *Gaz. Kośc.* R. 9: 1901 nr 41 s. 405-406; nr 42 s. 417-418; nr 43 s. 425-426; nr 44 s. 433-435.

12. Czwarte przykazanie. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 5 s. 101-105.

13. Do Boskiego Serca. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 6 s. 121.

14. Dopuśćcie dziatkom iść do mnie. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 10 s. 228-234.

15. Dzieciątko Jezus wzór dziatkom chrześcijańskim. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 8 s. 194-199.

16. Marya a matka chrześcijanka. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 2 s. 30-36.

17. Męczennicy anamscy. *Gaz. Kośc.* R. 9: 1902 nr 21 s. 216.

18. Miesiąc Maryi. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 5 s. 97-98. [Utw. poetycki].

19. Miesiąc Różańcowy. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 10 s. 218-225.

20. Skarb rodzinny. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 4 s. 82-86.

21. Śmierć — czyściec — niebo. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 11 s. 249-250. [Utw. poetycki].

22. Szkoła chrześcijańska. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 12 s. 278-283.

23. Św. Józef wzór ojcom chrześcijańskim. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 3 s. 54-58.

24. Zmartwychwstał. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 3 s. 63. [Utw. poetycki].

25. Nawrócony dziennikarz. *Róża Duch.* R. 6: 1903 nr 1 s. 28-30.

26. Ofiarowanie Tajemnica IV radosna (dnia 2 lutego). *Róża Duch.* R. 6: 1903 nr 2 s. 34-36. [Utw. poetycki].

27. Założyciel Zakonu. *Róża Duch.* R. 6: 1903 nr 2 s. 46-48.

28. Koronacja cudownego obrazu N. M. P. w Dzikowie obok Tarnobrzegu. *Gaz. Kośc.* R. 12: 1904 nr 39 s. 331-333.

29. Uzdrowienie chorych. *Róża Duch.* R. 7: 1904 nr 3 s. 70-72.

30. O Różańcu w Polsce. W: *Księga pamiątkowa Maryańska ku czci 50-lecia*

ogłoszenia dogmatu o Niepokalanem Poczęciu Najśw. Maryi Panny. Lw. 1903. T. 1 s. 56-69.

31. Noc Betleemska. *Róża Duch.* R. 11: 1908 nr 12 s. 360. [Utw. poetycki].

32. Pomoc Boża najbliższa. *Róża Duch.* R. 11: 1908 nr 12 s. 369-373.

33. Córka Boża. *Róża Duch.* R. 11: 1909 nr 3 s. 83-85; nr 4 s. 102-106.

34. Emaus. *Róża Duch.* R. 12: 1909 nr 4 s. 113. [Utw. poetycki].

35. Piękność Maryi. *Róża Duch.* R. 12: 1909 nr 2 s. 46-52.

36. Wniebowstąpienie. *Róża Duch.* R. 12: 1909 nr 5 s. 146. [Utw. poetycki].

37. Zielone Świątki. *Róża Duch.* R. 12: 1909 nr 5 s. 150. [Utw. poetycki].

38. Zmartwychwstanie. *Róża Duch.* R. 12: 1909 nr 4 s. 97. [Utw. poetycki].

39. Zwiastowanie. *Róża Duch.* R. 12: 1909 nr 3 s. 82. [Utw. poetycki].

40. Boże Ciało. *Róża Duch.* R. 13: 1910 nr 5 s. 151-152. [Utw. poetycki].

41. Komunia św. dzieci. *Róża Duch.* R. 13: 1910 nr 10 s. 301-311.

42. Królowa Korony Polskiej. (Kilka myśli na pierwszą niedzielę maja). *Róża Duch.* R. 13: 1910 nr 5 s. 129-134.

43. Księga Boża. *Róża Duch.* R. 13: 1910 nr 3 s. 83-88.

44. Miesiąc Serca Jezusowego. *Róża Duch.* R. 13: 1910 nr 6 s. 161-170.

45. Narodzenie N. M. P. *Róża Duch.* R. 13: 1910 nr 9 s. 376-277. [Utw. poetycki].

46. Ofiarowanie N. M. Panny. (21 listopada). *Róża Duch.* R. 13: 1910 nr 11 s. 329-330. [Utw. poetycki].

47. Przyjdź Panie Jezu! *Róża Duch.* R. 13: 1910 nr 12 s. 364. [Utw. poetycki].

48. Różaniec a czasy obecne. *Róża Duch.* R. 13: 1910 nr 11 s. 332-335.

49. Św. Szczepan. (26 grudnia). *Róża Duch.* R. 13: 1910 nr 12 s. 374. [Utw. poetycki].

50. Święta walka. *Róża Duch.* R. 13: 1910 nr 9 s. 257-261.

51. Wszystko dobre co Bóg daje! *Róża Duch.* R. 13: 1910 nr 6 s. 178 [Utw. poetycki].

52. Zesłanie Ducha św. *Róża Duch.* R. 13: 1910 nr 5 s. 141. [Utw. poetycki].

53. Boże Ciało. *Róża Duch.* R. 14: 1911 nr 6 s. 176. [Utw. poetycki].

54. Czy Kościół jest nieprzyjacielem oświaty. *Róża Duch.* R. 14: 1911 nr 2 s. 54-59; nr 3 s. 91-94; nr 4 s. 112-116; nr 5 s. 154-156; nr 6 s. 167-170; nr 7 s. 211-215; nr 8 s. 247-250.

55. Dzień zaduszny. *Róża Duch.* R. 14: 1911 nr 11 s. 334. [Utw. poetycki].

56. Hołd Zbawicielowi. *Róża Duch.* R. 14: 1911 nr 12 s. 363-365.

57. Kilka myśli o czci Serca Jezusowego. *Róża Duch.* R. 14: 1911 nr 6 s. 161-167.

58. Maj. *Róża Duch.* R. 14: 1911 nr 5 s. 142. [Utw. poetycki].

59. Ofiarowanie N. M. P. (2 lutego). *Róża Duch.* R. 14: 1911 nr 2 s. 53. [Utw. poet.].

60. Ogrójec. *Róża Duch.* R. 14: 1911 nr 4 s. 97. [Utw. poetycki].

61. Trzej Królowie. *Róża Duch.* R. 14: 1911 nr 1 s. 20. [Utw. poetycki].

62. Uroczystość Wszystkich Świętych. *Róża Duch.* R. 14: 1911 s. 328.

63. Kościół św. a wolność. *Róża Duch.* R. 15: 1912 nr 1 s. 10-16; nr 2 s. 43-48; nr 3 s. 72-78; nr 4 s. 112-118; nr 5 s. 134-141; nr 6 s. 161-168; nr 7 s. 197-202; nr 8 s. 229-236; nr 11 s. 330-336.

64. Kościół a wolność człowieka. *Róża Duch.* R. 16: 1913 nr 2 s. 53-58; nr 4 s. 115-121.

65. Wychowanie woli a modlitwa. *Róża Duch.* R. 16: 1913 nr 6 s. 181-187.

66. „Ojcze nasz". (Odpowiedź na „Ojcze nasz" p. M.). *Róża Duch.* R. 17: 1914 nr 5 s. 138-141. [Utw. poetycki].

67. „Boże Ciało". *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 6 s. 121 [Utw. poetycki].

68. Bractwa Różańca św. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 3 s. 59-63.

69. Dola dzieci. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 7 s. 164-167.

70. Dzień zaduszny. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 11 s. 241. [Utw. poetycki].

71. Męczennicy za Eucharystyę Zakonu św. Dominika. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 7 s. 150-154.

72. Nie zaniedbujmy Różańca. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 1 s. 14-18.

73. Odpowiedź św. Tomasza z Akwinu. (7 marca). *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 3 s. 49. [Utw. poetycki].

74. O Dyrektorze bractwa. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 6 s. 132-136.

75. Ofiarowanie P. Jezusa. (2 lutego). *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 2 s. 25. [Utw. poetycki].

76. O Paciorkach różańcowych. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 8 s. 181-186; nr 9 s. 198-201.

77. O przyjęciu do Bractwa różańcowego. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 7 s. 158-163.

78. O zwyczajach brackich. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 12 s. 277-280.

79. Różaniec jako modlitwa. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 11 s. 251-257.

80. Św. Marya Magdalena. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 7 s. 145. [Utw. poetycki].

81. Trzy rodzaje Różańca. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 2 s. 33-39.

82. Uroczystość Różańca św. i miesiąc różańcowy. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 10 s. 222-227.

83. Warunki założenia Bractwa Różańcowego. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 4 s. 83-88.

84. Zakon św. Dominika a cześć Najśw. Eucharystyi. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 6 s. 139 - 142.

85. Maluczki nam jest dany! (Pror. Izajasza IX. 6). *Róża Duch.* R. 22: 1919 nr 11 - 12 s. 241. [Utw. poetycki].

86. Miesiąc Różańcowy. *Róża Duch.* R. 22: 1919 nr 9 - 10 s. 193 - 199.

87. Nabożeństwo i zwyczaje brackie. *Róża Duch.* R. 22: 1919 nr 1 - 2 s. 12 - 18.

88. Niepokalana. *Róża Duch.* R. 22: 1919 nr 11 - 12 s. 268. [Utw. poetycki].

89. Piękność mszy wotywnej różańcowej. *Róża Duch.* R. 22: 1919 nr 3 - 4 s. 79 - 89.

90. Pierwsza niedziela miesiąca. *Róża Duch.* R. 22: 1919 nr 7 - 8 s. 167 - 177.

91. Sekwencja Różańcowa. Dawny zabytek poezyi dominikańskiej. *Róża Duch.* R. 22: 1919 nr 9 - 10 s. 217 - 222.

92. Śmierć Doktora Anielskiego. *Róża Duch.* R. 22: 1919 nr 3 - 4 s. 49. [Utw. poetycki].

93. Uroczystości Koronacyjne w Borku Starym na Jasnej Górze Maryi. *Róża Duch.* R. 22: 1919 nr 9 - 10 s. 200 - 208.

94. Wotywa różańcowa. *Róża Duch.* R. 22: 1919 nr 3 - 4 s. 50 - 57.

95. Z różańcem na śmierć. *Róża Duch.* R. 22: 1919 nr 11 - 12 s. 269 - 270.

96. Gwiazda przewodnia. *Róża Duch.* R. 23: 1920 nr 3 - 4 s. 79 - 84.

97. Duch św. Patriarchy. *Róża Duch.* R. 23: 1920 nr 1 - 2 s. 23 - 27.

98. Społeczne zadania. *Róża Duch.* R. 23: 1920 nr 3 - 4 s. 70 - 73.

99. W czem jego siła? *Róża Duch.* R. 23: 1920 nr 1 - 2 s. 18 - 20.

100. Zwiastowanie. (Według św. Tomasza z Akwinu). *Róża Duch.* R. 23: 1920 nr 3 - 4 s. 55 - 61.

101. Różaniec najlepszą służbą Marji. W: K. M. ŻUKIEWICZ: W hołdzie Marji. Koronacja cudownego obrazu Matki Boskiej Różańcowej, w kościele krakowskich dominikanów. Kr. 1922 s. 292 - 305.

102. Z biografji św. Tomasza z Akwinu. *Prz. Teol.* R. 5: 1924 z. 1 s. 83 - 100.

103. † O. Rajmund Stanisław Ungeheur. *Róża Duch.* R. 24: 1925 nr 2 s. 63.

104. Reguła Trzeciego Zakonu. *Róża Duch.* R. 24: 1925 nr 1 s. 19 - 23; nr 3 s. 84 - 88; nr 4 s. 113 - 115; nr 7 s. 217 - 221.

105. Św. TOMASZ Z AKWINU: Epistula ad ducissam Brabanciae. *Prze. Teol.* R. 6: 1925 z. 2 s. 246 - 247. [Streszcz. ref.].

106. Trzeci zjazd Związku Zakładów Teologicznych w Polsce. *Prz. Katol.* R. [4]: 1925 s. 251 - 252.

107. Rec.: E. GILSON: Saint Thomas d'Aquin. Paris 1925. *Prz. Teol.* R. 6: 1925 s. 489 - 493.

108. Kilka uwag w sprawie dla nas bardzo aktualnej. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 nr 46 s. 529 - 530.

109. Rec.: M. — V. BERNARDOT: Od Eucharystji do Trójcy św., przekład z francuskiego. Lw. 1926. *Róża Duch.* R. 25: 1926 nr 6 s. 189 - 190.

110. Rec.: A. CZĄSTKA: Wiara w Boga i czyn z wiary. Opowiadania katechizmowe z przykładami. Lw. [b. r.]. Cz. 1. *Róża Duch.* R. 25: 1926 nr 5 s. 159 - 160.

111. Rec.: I. KMIECIK: Obrazy pasyjne. Lwów 1926. *Róża Duch.* R. 25: 1926 nr 3 s. 96.

112. Rec.: I. KRAJEWSKI: Organizator bractw różańcowych. Płock 1926. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 nr 35 s. 404 - 405.

113. F. GROSCHWITZER: Matka Boska w roku kościelnym. Nabożeństwo majowe w 32 rozmyślaniach. Z języka niemieckiego przetłumaczył X. Jan Sznurowacki. Cieszyn 1926. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 nr 31 s. 358 - 359.

114. Rec.: Rok jubileuszowy. Lw. 1926. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 nr 19 s. 226.

115. Rec.: G. SZMYD: Śpiewnik Kościelny z nutami i modlitewnik do użytku młodzieży szkolnej. Lw. 1926. *Róża Duch.* R. 25: 1926 nr 5 s. 159.

116. Rec.: B. ŻYCHLIŃSKI: Żywoty Świętych Matek. Lw. 1925. *Róża Duch.* R. 25: 1926 nr 5 s. 160.

117. Czwarty zjazd Zw. Zakł. Teol. w Kielcach. *Gaz. Kośc.* R. 34: 1927 nr 23 s. 266 - 269.

118. [Przeszłość i teraźniejszość Jędrzejowa]. *Róża Duch.* R. 26: 1927 nr 6 s. 188 - 189.

119. Rec.: I. KMIECIK: Kazania wielkopostne, trzy serie. Lw. 1927. *Róża Duch.* R. 26: 1927 nr 4 s. 127 - 128.

120. Kilka chwil w Lublinie. [Diecezjalny zjazd członków Żywego Różańca]. *Róża Duch.* R. 27: 1928 nr 12 s. 373 - 375.

121. Rec.: St. ŻUKOWSKI: Prostujcie drogę Pańską. Krótkie nauki niedzielne. Lw. 1928. *Gaz. Kośc.* R. 35: 1928 nr 14 s. 165.

122. Chrystus — Król. *Róża Duch.* R. 28: 1929 nr 1 s. 9 - 15.

123. Chrystus — Król Mesjasz. *Róża Duch.* R. 28: 1929 nr 2 s. 52 - 55.

124. Chrystus — Król Nowego Zakonu. *Róża Duch.* R. 28: 1929 nr 5 s. 144 - 148; nr 6 s. 173 - 177.

125. Chrystus — Król w wierze Kościoła. *Róża Duch.* R. 28: 1929 nr 7 s. 210 - 213; nr 8 s. 245 - 248.

126. Źródła Królestwa Chrystusowego. *Róża Duch.* R. 28: 1929 nr 9 s. 279 - 283; nr 10 s. 311 - 317; nr 11 s. 339 - 343.

127. Bractwo Różańcowe a Akcja Katolicka. *Róża Duch.* R. 29: 1930 nr 10 s. 294 - 299.

128. Chrystus Królem Stworzenia. *Róża Duch.* R. 29: 1930 nr 1 s. 26 - 29.

129. Chrystus Król w liturgji. (Na uroczystość Chrystusa — Króla). *Szk. Chryst.* T. 1: 1930 nr 5 s. 217 - 226.

130. Chrystus — Król woli i serca. (Wola). *Róża Duch.* R. 29: 1930 nr 5 s. 163 - 166, nr 7 s. 200 - 202.

131. Chrystus Pan — Król Wiernych. *Róża Duch.* R. 29: 1930 nr 3 s. 77 - 80; nr 4 s. 108 - 111.

132. Królestwo Chrystusa w duszy. (Rozum). *Róża Duch.* R. 29: 1930 nr 5 s. 151 - 155.

133. „Król nad królami — Pan nad pany". (Obj. św. Jana 19, 16). (Z cyklu: „Chrystus Król"). *Szk. Chryst.* T. 1: 1930 nr 4 s. 153 - 167.

134. Marja Mistrzynią w szkole Chrystusowej. *Szk. Chryst.* T. 1: 1930 nr 3 s. 107 - 113.

135. Rola Bractw i Stowarzyszeń w Akcji Katolickiej. *Róża Duch.* R. 19: 1930 nr 9 s. 258 - 262.

136. Wszyscy do pracy. *Róża Duch.* R. 8 s. 230 - 237.

137. Żywy Różaniec a Akcja Katolicka. *Róża Duch.* R. 29: 1930 nr 11 s. 321 - 326; nr 12 s. 354 - 359.

138. Tłum.: Człowiek obrazem Boga. Św. Augustyn — Sermo 9, c. 8, n. 9. (W 1500 rocznicę zgonu). *Szk. Chryst.* T. 1: 1930 nr 4 s. 203 - 204.

139. Rec.: Cz. LACRAMPE: Wszechpośrednictwo N. M. P. [b. m. wyd.] 1929. *Szk. Chryst.* T. 1: 1930 nr 2 s. 92 - 94.

140. Rec.: Ł. WOŁEK: Studja z dziejów zakonu kaznodziejskiego w XIII w. [Pamiętnik historyczno-prawny t. VIII, zeszyt 2] B. m. r. *Róża Duch.* R. 29: 1930 nr 6 s. 189 - 190.

141. Bractwo a czasy obecne. *Róża Duch.* R. 30: 1931 nr 1 s. 2 - 9.

142. Bractwa różańcowe a moralność na wsi. *Róża Duch.* R. 30: 1931 nr 3 s. 66 - 71.

143. Bractwa Różańcowe a narodowość. *Róża Duch.* R. 30: 1931 nr 4 s. 98 - 102.

144. Bractwa Różańcowe w służbie Boskiego Serca. *Róża Duch.* R. 30: 1931 nr 6 s. 162 - 167.

145. Bractwa Różańcowe w służbie Królowej. *Róża Duch.* R. 30: 1931 nr 5 s. 130 - 135.

146. Chrystus Król — Władca narodów. *Szk. Chryst.* T. 3: 1931 nr 11 s. 189 - 196.

147. Istota Akcji Katolickiej w Polsce. [Artykuł I-y Statutu Konstytucyjnego]. *Róża Duch.* R. 30: 1931 nr 8 s. 226 - 232.

148. Liturgia Chrystusa Króla. *Szk. Chryst.* T. 2: 1931 nr 2 s. 69 - 77.

149. Patronowie niebiescy „Akcji Katolickiej". *Róża Duch.* R. 30: 1931 nr 8 s. 258 - 263.

150. Potrzeby życia katolickiego. *Róża Duch.* R. 30: 1931 nr 11 s. 322 - 327.

151. Statut Akcji Katolickiej a bractwa. *Róża Duch.* R. 30: 1931 nr 7 s. 195 - 199.

152. Uroczystość Chrystusa Króla a Akcja Katolicka. *Róża Duch.* R. 30: 1931 nr 10 s. 291 - 295.

153. Zadania Bractw różańcowych na wsi. *Róża Duch.* R. 30: 1931 nr 2 s. 34 - 39.

154. Zrozumienie Akcji Katolickiej. *Róża Duch.* R. 30: 1931 nr 12 s. 354 - 359.

155. Akcja Katolicka a apostolstwo pismem. *Róża Duch.* R. 31: 1932 nr 5 s. 131 - 138.

156. Chrystus Król — Pomazaniec Pański. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 5 s. 217 - 227.

157. Chrystus Król — Zdobywca. *Szk. Chryst.* T. 5: 1932 nr 10 s. 129 - 136.

158. Duch organizacji. *Róża Duch.* R. 31: 1932 nr 3 s. 67 - 74.

159. „Dzięki czyńmy Panu Bogu naszemu". (Liturgia Chrystusa-Króla. Prefacja I). *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 1 s. 14 - 24.

160. Królestwo wieczne. *Szk. Chryst.* T. 5: 1932 nr 12 s. 233 - 238.

161. Król — na ołtarzu krzyża. *Szk. Chryst.* T. 5: 1932 nr 7 - 8 s. 41 - 50.

162. „Pamiętaj, że prochem jesteś"... (Ks. Gen. 3, 19). Rozważanie z liturgii Popielca. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 2 s. 49 - 52.

163. Praca Akcji Katolickiej w parafii. *Róża Duch.* R. 31: 1932 nr 10 s. 300 - 304.

164. Różaniec a misje. *Róża Duch.* R. 31: 1932 nr 7 s. 196 - 201.

165. Sposoby szkolenia apostolstwa a Różaniec. *Róża Duch.* R. 31: 1932 nr 2 s. 39 - 46.

166. [Śp. ks. Feliks Józefowicz]. *Róża Duch.* R. 31: 1932 nr 11 s. 359.

167. Wyrobienie poglądu katolickiego obowiązkiem naszej doby. [Kilka myśli o A. K. i różańcu]. *Róża Duch.* R. 31: 1932 nr 1 s. 4 - 13.

168. Źródło i ognisko. [Rozważania czerwcowe]. *Róża Duch.* R. 31: 1932 nr 6 s. 164 - 168.

169. Tłum.: ŚW. ANTONIN: Najśw. P. Maria Matka nasza. [Summa Cz. IV. Tyt. XV. rozdz. 4]. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 5 s. 243 - 249.

170. Rec.: P. DUCHAUSSOIS: Bohaterki, Siostry Misjonarki wśród lodów polarnych. P. 1931. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 1 s. 42 - 45.

171. Rec.: P. DUCHAUSSOIS: W płomieniach Cejlonu. Krobia Wkp. 1931. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 1 s. 42 - 45.

172. Rec.: P. DUCHAUSSOIS: Wśród

lodów polarnych. Krobia Wkp. 1931. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 1 s. 42 - 45.

173. Rec.: Pamiętnik Kursu Duszpasterskiego w sprawie sekciarstwa, zebrał ks. Bolesław CISZAK. P. 1931. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 2 s. 87 - 93.

174. Rec.: P. SEMENENKO: Życie wewnętrzne, z przedmową J. Eks. Ks. Arcyb. Teodorowicza. Lw. 1931. *Szk. Chryst.* T. 5: 1932 nr 9 s. 125 - 126.

175. Rec.: J. ŚLUSARCZYK: August Czartoryski, książę-Salezjanin. W. 1932. *Szk. Chryst.* T. 4: 1932 nr 5 s. 260 - 262.

176. Dlaczego Leon XIII ożywił Różaniec? *Róża Duch.* R. 32: 1933 nr 10 s. 306 - 311.

177. Do zmartwychwstania. *Róża Duch.* R. 32: 1933 nr 4 s. 104 - 107.

178. Inteligencja a różaniec. *Szk. Chryst.* T. 7 nr 10 s. 141 - 151.

179. Kilka myśli o Zesłaniu Ducha Najśw. [3-cia tajemnica 3-ciej części Różańca św.]. *Róża Duch.* R. 32: 1933 nr 6 s. 163 - 168.

180. Królestwo prawdy. *Szk. Chryst.* T. 7: 1933 nr 9 s. 83 - 97.

181. Królestwo uświątobliwienia. *Szk. Chryst.* T. 7: 1933 nr 11 s. 250 - 265.

182. Królestwo życia. [Z prefacji na uroczystość Chrystusa-Króla]. *Szk. Chryst.* T. 7: 1933 nr 11 s. 185 - 192.

183. Nawiedzenie Marii a miłosierdzie. [Druga Tajemnica radosna]. *Róża Duch.* R. 32: 1933 nr 7 s. 193 - 200.

184. O co się modlić w obecnym maju? *Róża Duch.* R. 32: 1933 nr 5 s. 132 - 137.

185. Pewne nieporozumienie. *Róża Duch.* R. 32: 1933 nr 9 s. 271 - 274.

186. Różaniec pomocą dusz w czyśćcu. *Róża Duch.* R. 32: 1933 nr 11 s. 363 - 365.

187. Tajemnica Królestwa Powszechnego. (Z liturgii o Chrystusie-Królu). *Szk. Chryst.* T. 7: 1933 nr 7 - 8 s. 5 - 19.

188. Wniebowzięcie Najśw. Marii P. a Akcja Katolicka [IV tajemnica chwalebna]. *Róża Duch.* R. 32: 1933 nr 8 s. 225 - 231.

189. Obowiązki wielkopostne a zrzeszenie różańcowe. *Róża Duch.* R. 33: 1934 nr 3 s. 65 - 69.

190. Pokój wam! Nie trwóżcie się! [I Tajemnica chwalebna]. *Róża Duch.* R. 33: 1934 nr 4 s. 97 - 101.

191. Prawdziwy reformator w Kościele. *Szk. Chryst.* T. 9: 1934 nr 1 - 2 s. 67 - 84.

192. Serce Jezusa a nasze niedole. *Róża Duch.* R. 33: 1934 nr 6 s. 165 - 172.

193. Serdeczne życzenie Ojca św. *Róża Duch.* R. 33: 1934 nr 9 s. 273 - 279.

194. Śp. O. Florian Bielat Zak. Kazn. *Róża Duch.* R. 33: 1934 nr 7 - 8 s. 270 - 271.

195. Św. Dominik pionier Akcji Katolickiej. *Róża Duch.* R. 33: 1934 nr 7 - 8 s. 220 - 233.

196. W górę serca! [Myśli o tajemnicach chwalebnych]. *Róża Duch.* R. 33: 1934 nr 5 s. 139 - 144.

197. Rec.: R. GARRIGOU-LAGRANGE: Opatrzność a ufność w Bogu, wierność i zdanie się na Boga. Z upoważnienia autora przełoż. z francuskiego dr Danuta Drużbacka. Gniezno 1934. Studia Gnesnensia VIII. *Szk. Chryst.* T. 8: 1934 nr 6 s. 298 - 300.

198. Rec.: H. HURTER: Szkice rekolekcyjne. Dla kapłanów i świeckich. przełożył z III wydania niemieckiego ks. Antoni WOJNAR T. J. Kr. b. r. *Szk. Chryst.* T. 8: 1934 nr 6 s. 305.

199. Rec.: Jezus Eucharystyczny naszym przewodnikiem, z niemieckiego przerobił: O. Ireneusz KMIECIK. Lw. 1934. *Szk. Chryst.* T. 8: 1934 nr 6 s. 306 - 307.

200. Rec.: K. KOWALSKI: Nauki rekolekcyjne o Akcji Katolickiej. (Dla działaczek A. K.). Bibl. rekol. A. K. nr 5. P. 1934. *Szk. Chryst.* T. 8: 1934 nr 6 s. 303 - 304.

201. Rec.: P. LIPPERT: Łaski Boże, z niem. przełożyła Ida Kopecka. Kr. 1934. *Szk. Chryst.* T. 9: 1934 nr 6 s. 364.

202. Rec.: S. ŁUKOMSKI: Arcybiskup Stablewski, kartki z jego życia i działania. P. 1934. *Szk. Chryst.* T. 8: 1934 nr 6 s. 307 - 308.

203. Rec.: MARIA IMMAKULATA, klaryska: Bł. Kinga. Kr. 1925. *Szk. Chryst.* T. 9: 1934 nr 3 s. 212 - 213.

204. Rec.: K. MAZURKIEWICZ: Czego uczą kryzysy ubiegłych wieków. P. 1933. *Szk. Chryst.* T. 8: 1934 nr 6 s. 304 - 305.

205. Rec.: W. MUT: Św. Teresa od Dziec. J., uzupełnił i podał do druku ks. Stanisław SZPETNAR. Jarosław 1933. *Szk. Chryst.* T. 9: 1934 nr 6 s. 364 - 365.

206. Rec.: J. NOWACKI: Opactwo św. Gotarda w Szpetalu. Gniezno 1934. Studia Gnesnensia IX. *Szk. Chryst.* T. 9: 1934 nr 6 s. 365 - 366.

207. Rec.: A. WAROL: Osnowy kaznodziejskie na niedziele i święta. Kr. 1934. Cz. 1. *Szk. Chryst.* T. 8: 1934 nr 305.

208. Bohaterka Akcji Katolickiej w wieku XIV. *Szk. Chryst.* T. 10: 1935 nr 5 s. 272 - 287.

209. Kilka myśli o Akcji Kat. a Różańcu. *Róża Duch.* R. 34: 1935 nr 5 s. 162 - 168.

210. Królestwo łaski. Z cyklu: „Chrystus-Król". — Prefacja. *Szk. Chryst.* T. 10: 1935 nr 1 s. 15 - 24.

211. Królestwo miłości [Z Prefacji uroczystości Chrystusa-Króla]. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 6 s. 241 - 257.

212. Królestwo sprawiedliwości. [Z cyklu: Chrystusa Króla; Prefacja]. *Szk. Chryst.* T. 10: 1935 nr 4 s. 199 - 211.

213. Odrodzenie przez Chrystusa a Tajemnice chwalebne. *Róża Duch.* R. 34: 1935 nr 4 s. 129 - 139.

214. Patronka Matek. — Róże Matek. [Na dzień św. Anny]. *Róża Duch.* R. 34: 1935 nr 7 s. 247 - 252.

215. Przez Chrystusa odkupienie — przez Chrystusa odrodzenie. *Róża Duch.* R. 34: 1935 nr 3 s. 82 - 92.

216. Stanowisko św. Tomasza w kwestii żydowskiej. W: *Magister Thomas Doctor Communis. Księga pamiątkowa Międzynarodowego Kongresu Filozofii Tomistycznej w Poznaniu (28 - 30 sierpnia 1934).* Gniezno 1935 s. 457 - 469. — Toż samo w osob. odb. Gniezno 1935 8° s. 13.

217. Śp. O. Stefan Płaszczyca Zak. Kazn. *Róża Duch.* R. 34: 1935 nr 3 s. 110 - 111.

218. Rec.: M. CRAWLEY: Hora Sancta. Paris 1935. *Szk. Chryst.* T. 10: 1935 nr 6 s. 425.

219. Rec.: BELA BANGHA: W służbie Akcji Kat. Tłum. W. Z. i St. B. Kr. 1935. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 3 s. 144.

220. Rec.: W. FOLKIERSKI: Mieczem i krzyżem. Ernest Psichari: Myśl, sztuka, życie. P. 1935. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 5 s. 238 - 239.

221. Rec.: P. GASPARI: Katechizm Katolicki. Tłum. Ks. Jan Korzonkiewicz. P. 1934. *Szk. Chryst.* T. 10: 1935 nr 1 s. 46 - 47.

222. Rec.: M. GRABMANN: Wstęp do Sumy Teol., tłum. Ks. dr A. Żychliński. Lw. 1935. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 3 s. 138 - 140.

223. Rec.: M. GRODZICKA: Jenerałowa Zamoyska, napisała... z przedmową Ks. Stanisława Brossa. P. b. r. *Szk. Chryst.* T. 10: 1935 nr 2 s. 110.

224. Rec.: S. INCZE: Guadelupe. Tłum Ks. Z. Załęski T. J. Kr. 1932. *Szk. Chryst.* T. 10: 1935 nr 2 s. 109 - 110.

225. Rec.: F. KIEFFER: Autorytet w wychowaniu. Przekład autoryzowany K. Bobrowskiej. P. b. r. *Szk. Chryst.* T. 10: 1935 nr 1 s. 45 - 46.

226. Rec.: K. KOWALSKI: Aktualność św. Dominika. Gniezno 1934. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 3 s. 142.

227. Rec.: A. KRZESIŃSKI: Współczesna niewiara. Konferencja na dzień św. Jana Kant. P. 1935. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 3 s. 144.

228. Rec.: A. LIGOURI ŚW.: Rozmyślania z pism... zebrał O. Jakób Christini, przetłumaczył z włoskiego O. W. Szołdrski Toruń 1935. T. 1. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 1 - 2 s. 92.

229. Rec.: R. MÄDER: Chrystus Wielki Monarcha. P. 1934. Kultura Katolicka t. IV. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 5 s. 238.

230. Rec.: Magister Thomas — Doctor Communis. Księga pamiątkowa Międzynarodowego Kongresu Filozofii Tomistycznej w Poznaniu — zebrał i przedmową opatrzył Ks. dr K. Kowalski. Gniezno 1935. Studia Gnesnensia XII. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 3 s. 134 - 135.

231. Rec.: C. MOSZYŃSKI: Wrażenia z podróży do Japonii. Niepokalanów 1934. *Szk. Chryst.* T. 10: 1935 nr 1 s. 48.

232. Rec.: M. NIECHAJ: Oratio pro defunctis in Ecclesia Russa Orthodoxa. Lubl. 1933. Tow. Wiedzy Chrześc. T. 17. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 3 s. 138.

233. Rec.: W. STAICH: Chrzciciele Litwy. Wil. 1935. Pamiątka otwarcia kościoła OO. Franciszkanów. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 5 s. 240.

234. Rec.: W. ŚPIKOWSKI: Polemika św. Ireneusza z gnostykami o Bogu. Leopoli 1933. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 3 s. 135 - 136.

235. Rec.: K. M. ŻUKIEWICZ: Królowa Różańca św. w Kościele i Polsce. T. I. Lw. 1934. *Szk. Chryst.* T. 10: 1935 nr 2 s. 106 - 108.

236. Rec.: K. M. ŻUKIEWICZ: Królowa Różańca św. w Kościele i Polsce. T. 2. Lw. 1935. *Szk. Chryst.* T. 11: 1935 nr 4 s. 190 - 191.

237. Komunia św. a Różaniec. III Kazanie. Część chwalebna. W: Pamiętnik Różańcowego Kongresu Mariańskiego we Lwowie w d. 13 - 17 VI 1935. Wyd.: O. Konstanty Maria ŻUKIEWICZ. Lwów 1936 s. 109 - 122.

238. Królestwo pokoju. *Szk. Chryst.* T. 13: 1936 nr 4 s. 215 - 228.

239. Ofiara Mszy św. a Różaniec. II kazanie. Część bolesna. W: Pamiętnik pierwszego Różańcowego Kongresu Mariańskiego we Lwowie w d. 13 - 17 VI 1935. Wyd. O. Konstanty Maria ŻUKIEWICZ. Lw. 1936 s. 96 - 108.

240. Pokój Boży. *Szk. Chryst.* T. 13: 1936 nr 1 - 2 s. 61 - 74.

241. Różaniec a Najśw. Eucharystia. I kazanie. W: *Pamiętnik pierwszego Różańcowego Kongresu Mariańskiego we Lwowie w d. 13 - 17 VI 1935.* Wyd.: O. Konstanty Maria ŻUKIEWICZ. Lw. 1936 s. 83 - 95.

242. Śp. O. Augustyn Peczek eksprowincjał Z. Kazn. *Róża Duch.* R. 35: 1936 nr 10 s. 301 - 303.

243. Rec.: St. ADAMSKI: Nasz stosunek do państwa, przyczynki do programu katolickiego na Śląsku. Katowice 1934. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 2 s. 126 - 127.

244. Rec.: K. BIESZK: Liturgia źródłem kazań. B. m.r. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 3 s. 186.

245. Rec.: I. BOBICZ: Pismo św. źród-

łem kazań. B. m.r. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 3 s. 186.

246. Rec.: St. BROSS: Miłość — małżeństwo — rodzina. P. 1935. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 3 s. 187 - 188.

247. Rec.: Chór wieków, antologia poetycka w układzie W. MIŁASZEWSKIEJ, J. REMBIELIŃSKIEGO i ST. MIŁASZEWSKIEGO, z przedmową Arcyb. Józefa Teodorowicza. P. 1936. *Szk. Chryst.* T. 13: 1936 nr 5 s. 300 - 301.

248. Rec.: DE RAVIGNAN: Dernière Retraite du... donnée aux Religieuses Carmelites à Paris, pendant le mois de novembre 1857. Wyd. 7. Paris b. r. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 2 s. 124 - 125.

249. Rec.: I. E. GEORG: Z tajników pożycia małżeńskiego. P. 1935. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 3 s. 188 - 190.

250. Rec.: A. GMUROWSKI: Cnoty nabyte i cnoty wlane. Gniezno 1935. Studia Gnesnensia VIII. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 5 s. 312 - 313.

251. Rec.: A. HALERSKI: Hallo! Hallo! Protestanci w Polsce a Polskie Radio. Cieszyn 1935. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 4 s. 251 - 252.

252. Rec.: H. HELLWEG, J. SCHUTTE: W stolicy Japonii. Przekład z niemieckiego. Kr. 1935. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 2 s. 125 - 126.

253. Rec.: K. KOWALSKI: Św. Tomasz z Akwinu a czasy obecne. Poznań b. r. Studia Gnesnensia X. *Szk. Chryst.* T. 13: 1936 nr 3 s. 162 - 170.

254. Rec.: M. C. ŁUBIEŃSKA: Święta Aniela Merici i Jej Dzieło. I. Ojczyzna św. Anieli i jej życie. Kr. 1935. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 2 s. 112 - 113.

255. Rec.: K. MARCHET: Cudowny żywot Bernardetty, tłum. Iza Platerówna. Kr. 1935. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 2 s. 111 - 112.

256. Rec.: W. MIŚ: Tylko dwie drogi do zbawienia. Stanisławów 1935. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 2 s. 115 - 116.

257. Rec.: W. PADACZ: Obowiązki kapłańskie. P. 1935. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 2 s. 127.

258. Rec.: Pamiętnik pierwszego Różańcowego Kongresu Mariańskiego we Lwowie w d. 13 - 17 VI 1935, wyd.: O. Konstanty Żukiewicz. Lw. 1936. *Róża Duch.* R. 35: 1936 nr 10 s. 303 - 304.

259. Rec.: R. PLUS: W obliczu małżeństwa. Przekł. z franc. przez M. M. Kr. b. r. *Szk. Chryst.* T 12: 1936 nr 2 s. 117.

260. Rec.: J. RIES: Ewangelie niedzielne, objaśnione i opracowane w formie homilii z dołączeniem szeregu szkiców. Przekł. z oryg. niem. T. 1 - 2. Kr. b. r. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 2 s. 114 - 115.

261. Rec.: H. SCHILGEN: Na usługach Stwórcy. Wiązanka myśli dla katolickich nowożeńców i małżonków, przeł. Ks. T. Czaputa, wyd. 3. Kr. 1935. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 2 s. 116 - 117.

262. Rec.: SZ. SOBALKOWSKI: Nauczanie wychowawcze. B. m. r. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 3 s. 186 - 187.

263. Rec.: M. SOPOĆKO: Mikołaj Łęczycki o Wychowaniu Duchownem. Wil. 1935. Studia Teol. V. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 5 s. 315 - 316.

264. Rec.: Studia homiletyczne i duszpasterskie. Kielce 1935. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 2 s. 116.

265. Rec.: H. WERYŃSKI: Wzór apostolstwa. Kielce b. r. *Szk. Chryst.* T. 12: 1936 nr 2 s. 126.

266. Rec.: B. ŻULIŃSKA: Jeden z nas. W. 1936. *Szk. Chryst.* T. 13: 1936 nr 6 s. 374.

267. Bractwo różańcowe wobec hasła Akcji Katolickiej. *Róża Duch.* R. 36: 1937 nr 1 s. 8 - 12.

268. Chrystus Pan a wychowanie. *Róża Duch.* R. 36: 1937 nr 3 s. 69 - 73.

269. Ducha nie gaście! (I do Tesal. V, 19). *Szk. Chryst.* T. 15: 1937 nr 10 s. 161 - 174.

270. Kościół a wychowanie. *Róża Duch.* R. 36: 1937 nr 10 s. 293 - 297.

271. Maria — Wychowawczynią naszą. *Róża Duch.* R. 36: 1937 nr 5 s. 132 - 136.

272. Odrodzenie a wychowanie. *Róża Duch.* R. 36: 1937 nr 2 s. 36 - 40.

273. Patrz w Tajemnice Radości. *Róża Duch.* R. 36: 1937 nr 12 s. 358 - 362.

274. Różaniec a szkoła. *Róża Duch.* R. 36: 1937 nr 11 s. 332 - 336.

275. Serce wychowawcy. *Róża Duch.* R. 36: 1937 nr 6 s. 164 - 169.

276. Wychowanie całego człowieka. *Róża Duch.* R. 36: 1937 nr 4 s. 100 - 104.

277. Wychowanie w rodzinie. *Róża Duch.* R. 36: 1937 nr 7 s. 196 - 201.

278. Rec.: L. KLEMENTOWSKI: Charitas (Cykl egzort). Miejsce Piastowe 1936. *Szk. Chryst.* T. 14: 1937 nr 6 s. 423 - 424.

279. Rec.: H. SCHILGEN: Dlaczego nie przychodzisz? Myśli o częstej Komunii świętej. Tłum. z niem. Kr. b. r. *Szk. Chryst.* T. 14: 1937 nr 1 s. 60 - 61.

280. Bractwa a wyrobienie duchowe. *Róża Duch.* R. 37: 1938 nr 6 s. 164 - 166.

281. Część radosna a Droga Oczyszczająca. *Róża Duch.* R. 37: 1938 nr 3 s. 67 - 70.

282. O. Wawrzyniec Kondzielewicz Zak. Kazn. *Róża Duch.* R. 37: 1938 nr 5 s. 159 - 160.

283. Podstawa odnowienia ducha: „Pokora". *Róża Duch.* R. 37: 1938 nr 4 s. 101 - 103.

284. Różaniec a ćwiczenia duchowne. *Róża Duch.* R. 37: 1938 nr 2 s. 36 - 38.

285. Różaniec a szkoła. *Róża Duch.* R. 37: 1938 nr 11 s. 342 - 345.
286. Synod a Bractwa. *Róża Duch.* R. 37: 1938 nr 5 s. 133 - 135.
287. Synod a wychowanie. *Róża Duch.* R. 37: 1938 nr 10 s. 300 - 302.
288. Synod w obronie rodziny. *Róża Duch.* R. 37: 1938 nr 7 s. 197 - 200.
289. Hasło roczne a Bractwa. *Róża Duch.* R. 38: 1939 nr 1 s. 12 - 14.
290. Jedna z bolejących ran. *Róża Duch.* R. 38: 1939 nr 3 s. 89 - 92.
291. Walka o dusze młodzieży. *Róża Duch.* R. 38: 1939 nr 2 s. 55 - 57.

II.

PALUCH S.: Śp. O. Antonin Górnisiewicz. *Róża Duch.* R. 50: 1948 nr 10 s. 337 - 338; SAPEK-ŚWIĘTOCHOWSKI R.: Śp. O. Górnisiewicz Antonin. *Aten. Kapł.* T. 49: 1948 z. 5 s. 483 - 484. — Kraków, Arch. Prow. Dominikanów: DZIAŁA E. OP: Księga zmarłych za okres od 1900 do 1972, s. 44; MAZUR Z.: Studium dominikanów polskich w latach 1914 - 1945, rkp. bez sygn.; ŚWIĘTOCHOWSKI R.: Materiały do słownika dominikanów polskich; Dokumenty osobiste O. Antonina Górnisiewicza (1871 - 1948), bez sygn.

O. Zygmunt Mazur OP

Górski Edward (1888-1973), biblista, liturgista.

Urodził się w Radomiu 11 VII 1888 r., był synem Józefa i Marianny z d. Cieślikowka. Do szkoły podstawowej i średniej uczęszczał w Radomiu. W 1903 r. po uzyskaniu świadectwa dojrzałości, wstąpił do Seminarium Duchownego w Sandomierzu. Studia specjalistyczne odbył na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie; tam też przyjął święcenia kapłańskie 27 XI 1910 r. W 1911 r. uzyskał stopień doktora teologii. Po powrocie do kraju został skierowany do pracy duszpasterskiej w Ćmielowie, a w 1912 do pracy profesorskiej w Seminarium Duchownym w Sandomierzu. Na tym stanowisku pracował 52 lata. Wykładał głównie Pismo św., liturgikę i nauki pomocnicze związane z wymienionymi przedmiotami (j. hebrajski, archeologię biblijną, ceremonie liturgiczne). W 1919 r. został wicerektorem Seminarium i pełnił te obowiązki do 1931 r. W 1931 r. został kanonikiem gremialnym kapituły katedralnej, a w roku następnym przeszedł do pracy w kurii diecezjalnej, pozostając nadal profesorem Seminarium Duchownego. W 1952 r. biskup Jan Lorek powołał ks. Górskiego na wakujące stanowisko wikariusza generalnego diecezji sandomierskiej. Na tym stanowisku pozostał do 1961 r. W 1964 r. został zwolniony z obowiązków profesora Seminarium Duchownego. Zmarł 23 III 1973 r. w Sandomierzu.

I.

1. Wstęp do Listów św. Pawła. Sandomierz 1913 8° s. 116.
2. Powtórne przyjście Chrystusa Pana według Listów św. Pawła do Tessalonicczan. *Kron. Diec. Sand.* R. 7: 1914 s. 35 - 49, 70 - 84.
3. Studia biblijne w ostatnich latach. *Kron. Diec. Sand.* R. 7: 1914 s. 1 - 10.
4. Wrażenia z pielgrzymki do Ziemi świętej. Sandomierz 1916 8° s. 40. — Toż w: *Kron. Diec. Sand.* R. 9: 1916 s. 11 - 13, 21 - 26, 35 - 40.
5. Wstęp ogólny do Pisma świętego. Sandomierz 1916 8° s. 100.
6. Listy św. Pawła. Radom 1917 8° s. XVI, 279.
7. Miłość bliźniego w pierwszych wiekach chrześcijaństwa. *Kron. Diec. Sand.* R. 10: 1917 s. 57 - 58
8. Jezus Chrystus w świetle Ewangelii. Sandomierz 1918 8° s. 470.
9. Msza św. w pierwszych trzech wiekach. *Kron. Diec. Sand.* R. 11: 1918 s. 3 - 10.
10. Red.: *Ordo Officii Divini recitandi; Rocznik Diecezji Sandomierskiej,* 1925 - 1951.
11. Ex re badaczy Pisma św. *Kron. Diec. Sand.* R. 19: 1926 s. 11 - 17.
12. Rec.: W. HOZAKOWSKI: Maria Magdalena w Ewangeliach. Lw. 1925. *Aten. Kapł.* T. 17: 1926 s. 311 - 312.
13. Chrystus Król w teologii katolickiej. *Kron. Diec. Sand.* R. 20: 1927 s. 246 - 253, 276 - 282. — Toż. *Prz. Hom.* R. 5: 1927 s. 241 - 253. — Toż w osob. odb. Sandomierz 1927 8° s. 16.
14. Jezus dwunastoletni w świątyni. *Prz. Hom.* R. 5: 1927 s. 19 - 24.
15. Walka z laicyzmem. *Prz. Hom.* R. 6: 1928 s. 1 - 8.
16. Wykład Psałterza Dawidowego. Sandomierz 1929.

17. Przemienienie Pańskie. Przyczynek kaznodziejski. *Prz. Hom.* R. 7: 1929 s. 107 - 113.

18. Przypowieść o modlitwie faryzeusza i celnika. *Prz. Hom.* R. 7: 1929 s. 161 - 166.

19. Księga Psalmów. Sandomierz 1930 8° s. XXX, 240.

20. Genezaret. *Prz. Hom.* R. 8: 1930 s. 30 - 35.

21. Ceremoniał Chrztu św. w pierwotnym Kościele i w obecnym rytuale. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 26 - 32, 65 - 70, 151 - 158, 374 - 376. — Toż w osob. odb. Sandomierz 1931 8° s. 21.

22. Sprawa egzaminów w naszych zakładach teologicznych. W: *Pamiętnik szóstego zjazdu* [Zw. Zakł. Teol.] *w Poznaniu.* Kielce 1931 s. 105 - 113.

23. Studium Nowego Testamentu w Seminarium Duchownym. *Kron. Diec. Sand.* R. 24: 1931 s. 216 - 222. — Toż w: *Pamiętnik szóstego zjazdu* [Zw. Zakł. Teol.] *w Poznaniu.* Kielce 1931 s. 173 - 180.

24. Z pierwszej wizyty J. E. Pasterza Diecezji „ad limina Apostolorum". *Kron. Diec. Sand.* R. 25: 1932 s. 12 - 20.

25. Z podróży do Rzymu J. E. Księdza Biskupa Jasińskiego. *Siewca Prawdy.* R. 1932 nr 7 s. 3; nr 8 s. 3; nr 9 s. 3; nr 10 s. 3; nr 11 s. 4.

26. Z wizytacji kanonicznej dekanatu wąchockiego. *Kron. Diec. Sand.* R. 25: 1932 s. 174 - 183.

27. Anarchistyczne tendencje Badaczy Pisma świętego. Sandomierz 1932 8° s. 57. — Toż pt. Błędnowiecze i anarchistyczne nauki Badaczy Pisma świętego, poprzedzone listem pasterskim J. E. Ks. Biskupa Stanisława Wojciecha Okoniewskiego i słowem wstępnym J. E. Ks. Biskupa Włodzimierza Jasińskiego. Sandomierz 1933 8° s. 58.

28. Zstąpienie Chrystusa Pana do piekieł. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 303 - 313.

29. Śladami Chrystusa cierpiącego. *Siewca Prawdy.* R. 1933 nr 11 s. 1; nr 12 s. 4 - 5; nr 13 s. 4 - 5; nr 14 s. 4 - 5; nr 15 s. 3 - 4; nr 16 s. 3 - 4.

30. Przewodnik po katedrze sandomierskiej. Sandomierz 1935 s. 40.

31. Z wizytacji kanonicznej dekanatu wąchockiego. *Siewca Prawdy.* R. 1933 nr 28 s. 3 - 4; nr 29 s. 5 - 6; nr 30 s. 5 - 6; nr 31 s. 4 - 5; nr 32 s. 4 - 5.

32. Rec.: F. ROSŁANIEC: Stary Testament a chrystianizm. W. 1936. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 62.

33. Diecezjalne muzeum sandomierskie. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 328 - 330.

34. Diecezjalne muzeum sandomierskie. Sandomierz 1946 s. 23.

35. Przemienienie Pańskie. *Kron. Diec. Sand.* R. 43: 1950 s. 161 - 167.

36. Ksiądz kanonik Julian Młynarczyk. Sandomierz 1952 s. 12.

37. Konsekracja kościoła i poświęcenie dzwonów. Sandomierz 1957 s. 107.

38. Niedziela Palmowa. *Kron. Diec. Sand.* R. 50: 1957 s. 49 - 57, 114 - 125, 169 - 181, 246 - 250.

39. Wielki Czwartek. *Kron. Diec. Sand.* R. 50: 1957 s. 359 - 362; R. 51: 1958 s. 22 - 26, 88 - 92, 217 - 223.

40. Śp. ks. Aleksander Bastrzykowski. *Kron. Diec. Sand.* R. 51: 1958 s. 250 - 265.

41. I wnijdę do ołtarza Bożego. Sandomierz 1960 Wydawnictwo Diecezjalne 16° s. 228.

42. Śp. ks. Władysław Muszalski. *Kron. Diec. Sand.* R. 54: 1961 s. 304 - 308.

43. Śp. ks. Józef Drabowicz. *Kron. Diec. Sand.* R. 55: 1962 s. 304 - 305.

44. Śp. ks. Stefan Czernikiewicz. *Kron. Diec. Sand.* R. 56: 1963 s. 125 - 127.

II.

NIWIŃSKI M., WIŚNIEWSKI J.: Uzupełnienie do Katalogu prałatów i kanoników sandomierskich. Sandomierz 1938 s. 8 - 9; Śp. ks. Edward Górski. *Kron. Diec. Sand.* R. 66: 1973 s. 215 - 216.

Ks. Adam Kończak

Grabowski Ignacy (1878-1950), profesor Uniw. Warszawskiego, kanonista.

Urodził się 22 VII 1878 r. w Tarnopolu, był synem Wojciecha i Anny z d. Oneserko. Do szkół uczęszczał w Tarnopolu i tam uzyskał maturę w 1899 r. W tym roku wstąpił do Seminarium Duchownego we Lwowie. Od 1902 r. studiował teologię i prawo kanoniczne na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie. Święcenia kapłańskie przyjął we Lwowie 8 VIII 1904 r. W 1905 r. uzyskał doktorat prawa kanonicznego. Po powrocie do kraju w 1905 r. był wikariuszem w Tartarowie (do 1906), następnie prefektem Seminarium Duchownego we Lwowie (1906-1914), katechetą VII Gimnazjum lwowskiego (1907-1910), referentem konsystorza metropolitalnego (1912-1915).

W 1910 r. został adiunktem przy katedrze prawa kanonicznego na Wy-

dziale Teologicznym Uniw. Lwowskiego i był nim do 1917 r. Na Uniw. Lwowskim uzyskał też w 1911 doktorat teologii, a w 1917 habilitował się na podstawie pracy „Ekscepcje w prawie kanonicznym" i w l. 1917-1919 wykładał jako docent prawo kanoniczne. W kwietniu 1919 r. został powołany w charakterze profesora nadzw. prawa kanonicznego na dopiero co utworzonym Wydziale Teologicznym Uniw. Warszawskim. W 1921 r. został profesorem zwyczajnym, a w 1922 r. objął też wykłady na Wydziale Prawa. Na obu tych stanowiskach przetrwał do 1939 r. Obok pracy dydaktycznej wykonywał też wiele funkcji w archidiecezji warszawskiej, m. in. brał udział w pracach synodu plenarnego w 1936 r.

W okresie II wojny światowej prowadził wykłady na tajnych kompletach Wydziału Teologii Katolickiej zorganizowanych już na początku 1940 r. Po wyzwoleniu Warszawy podjął wykłady prawa kanonicznego w Seminarium Duchownym (1945), a następnie na Wydziale Teologii Katolickiej Uniw. Warszawskiego. W 1949 r. przeszedł na emeryturę. Zmarł w Warszawie 25 III 1950 r.

I.

1. Apelacje kanoniczne. *Gaz. Kośc.* R. 19: 1911 s. 326 - 327, 338 - 339, 353 - 354, 376 - 378, 405 - 406, 418 - 419, 430 - 431, 443 - 444.

2. Apelacja do władzy świeckiej. *Gaz. Kośc.* R. 20: 1912 s. 534 - 535, 546 - 548.

3. Prawne środki w procesie kanonicznym. Studium historyczno-prawne. Lw. 1913 Zienkowicz i Chęciński 8° s. XXII, 309.

4. Wojna i pokój w Corpus iuris canonici. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 15 - 16, 29 - 31.

5. Przeszkody przedawnienia. *Gaz. Kośi.* R. 23: 1916 s. 392 - 393, 401 - 404, 508 - 510.

6. Krytyka literacka w ustawach kościelnych. *Gaz. Kośc.* R. 24: 1917 s. 357 - 358.

7. Problem studiów prawa kościelnego. *Gaz. Kośc.* R. 24: 1917 s. 530 - 531, 543 - 545, 554 - 556.

8. Ekscepcje w procesie kanonicznym. Studium historyczno-prawne. Lw. 1917 Druk. Polska 8° s. X, 340.

9. Karne prawo kościelne. *Gaz. Kośc.* R. 24: 1917 s. 579 - 580, 591 - 593, 616 - 617; R. 25: 1918 s. 3 - 5, 28 - 30, 41 - 42, 66 - 68, 87 - 89, 100 - 102, 112 - 114, 125 - 127, 136 - 138, 148 - 149, 161 - 162, 172 - 174. — Toż w osob. odb. pt. Karne prawo kościelne w nowym kodeksie. Lw. 1918 Druk. J. Chęciński 8° s. nlb. 4, 85.

10. Prawo małżeńskie w nowym kodeksie. *Gaz. Kośc.* R. 25: 1918 s. 255 - 257, 269 - 271.

11. Prawo kościelne osobowe i rzeczowe w nowym Kodeksie. Lw. 1919 Druk. J. Chęcińskiego 8° s. 114.

12. Malarstwo w ustawach kościelnych. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 s. 38 - 40, 50 - 52, 73 - 74, 153 - 155, 167 - 168, 247 - 248, 272 - 273; R. 28: 1921 s. 17 - 18. — Toż w osob. odb. Lw. 1921 8° s. 43.

13. Prawo cywilne a kanoniczne. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 s. 169 - 210. — Toż w osob. odb. Lw. 1920 8° s. 44, nlb. 4.

14. Proces kanoniczny w nowym Kodeksie. *Pol. Sacra.* Nr 4: 1920 s. 1 - 135.

15. Rec.: J. FIJAŁEK: Dominus Bartolos de Saxoferrato eiusque permagna in Polonos auctoritas. Cracoviae 1914. *Prz. Teol.* R. 1: 1920 s. 52 - 55.

16. Proces karny w nowym kodeksie. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 s. 222 - 223, 234 - 236.

17. Prawo kanoniczne według nowego Kodeksu. Lw. 1921 Prz. Teol. 8° s. nlb. 6, 435, nlb. 5. — Toż. Wyd. 2. Lw. 1927 Nakł. Tow. Bibl. Religijnej 8° s. 816.

18. Kościół a rozbrojenie wojskowe. *Gaz. Kośc.* R. 29: 1922 s. 25 - 26, 38 - 39, 51 - 52, 74.

19. Liczenie czasu według nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego. *Prz. Teol.* R. 4: 1923 s. 54 - 68.

20. Przeszkoda przystojności publicznej w nowym kodeksie a prawo cywilne. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 64, 71 - 72, 79 - 80, 95 - 96.

21. Proces beatyfikacyjny i kanonizacyjny. *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 104 - 106, 117 - 119, 128 - 130.

22. Działalność papieska Piusa XI. *Prz. Katol.* R. 63: 1925 s. 66 - 69.

23. Laicy w ustawodawstwie nowego kodeksu. *Prz. Katol.* R. 63: 1925 s. 465 - 468.

24. Pojęcie osoby w nowym Kodeksie Prawa Kanonicznego. *Prz. Katol.* R. 63: 1925 s. 401 - 404.

25. Nowa praca o Konkordacie. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 s. 335 - 336.

26. Postępowanie w procesie karnym. *Prz. Katol.* R. 64: 1926 s. 241 - 243, 257 - 258.

27. Nauka religii w ustawodawstwie kościelnym a cywilnym. *Prz. Katol.* R. 65: 1927 s. 306 - 309, 324 - 327. — Toż w osob. odb. W. 1927 8° s. 23.

28. Rec.: B. WILANOWSKI: Dookoła nowego kodeksu. Wil. 1927. *Prz. Teol.* R. 8: 1927 s. 81 - 83.

29. Trzechlecie konkordatu. *Prz. Teol.* R. 66: 1928 s. 297 - 299.

30. Kodyfikacja prawa małżeńskiego. *Polak-Katolik.* R. 1929 nr 16 [16 I].

31. Studium prawa kanonicznego. W: *Pamiętnik V Zjazdu* [Zw. Zakł. Teol.] w *Łodzi.* Kielce 1929 s. 204 - 223.

32. Allokucje konsystorskie Piusa XI. *Prz. Katol.* R. 67: 1929 s. 82 - 85.

33. Prawo małżeńskie międzynarodowe a kościelne. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 321 - 323, 337 - 339, 353 - 355.

34. Kościelny proces karny. *Głos. Kapł.* R. 5: 1931 s. 239 - 243.

35. Metoda pracy w seminarium prawa kanonicznego. W: *Pamiętnik VI Zjazdu* [Zw. Zakł. Teol.] w *Poznaniu.* P. 1931 s. 231 - 238.

36. Kościół a małżeństwo. *Głos. Kapł.* R. 6: 1932 s. 160 - 178.

37. Kompetencje władz w sprawach małżeńskicn. *Prz. Katol.* R. 71: 1933 s. 133 - 136, 149 - 151, 166 - 168, 181 - 184, 213 - 215, 230 - 232, 261 - 264, 277 - 279, 293 - 295, 311 - 313, 373 - 377, 406 - 408, 421 - 424, 454 - 457.

38. Nauka św. Roberta Bellarmina o prawacn i obowiązkach panującego. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 283 - 284, 291 - 293, 306, 472 - 473, 483 - 484.

39. Repertorium prawa kanonicznego. Oprac. na podstawie książki ks. prof. I. GRABOWSKIEGO z uwzględnieniem prawa publicznego. W. 1933 Druk. F. Kierski 8° s. 114.

40. Zasady pierwszeństwa w ustawodawstwie kościelnym. *Głos Kapł.* R. 7: 1933 s. 222 - 232, 287 - 296, 333 - 350. — Toż w osob. odb. W. 1933 8° s. 47.

41. Zaskarżenie nieważności. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 100 - 105. — Toż. *Głos. Kapł.* R. 7: 1933 s. 136 - 142.

42. Adwokatura w ustawodawstwie kościelnym. *Aten. Kapł.* T. 33: 1934 s. 249 - 262; T. 34: 1934 s. 147 - 164; T. 35: 1935 s. 238 - 262, 349 - 367. — Toż w osob. odb. Włocławek 1935 8° s. 79.

43. Adwokatura w ustawodawstwie kościelnym. (Streszczenie). W: *Nasza myśl teologiczna.* T. 2: 1935 s. 201 - 207.

44. Zagadnienie małżeństwa. W. 1934 Druk. Archidiec. 8° s. 158.

45. Kościelne prawo małżeńskie katolickie na Wschodzie. *Głos Kapł.* R. 9: 1935 s. 27 - 37, 73 - 79.

46. Notariusz w ustawodawstwie kościelnym. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 s. 585 - 636.

47. Międzynarodowy kongres prawników w Rzymie. *Aten. Kapł.* T. 35: 1935 s. 78 - 85.

48. Elementa iuris Decretalium Gregorii IX in legislatione civili in Polonia. W: *Acta congressus juridici internationalis 1934.* Vol. 3. Romae 1936 s. 423 - 437.

49. Kapłaństwo w obrządku wschodnim. *Głos Kapł.* R. 10: 1936 s. 155 - 160, 280 - 289.

50. Religia w konstytucjach Europy. W: *Pamiętnik VIII zjazdu* [Zw. Zakł. Teol.] w *Częstochowie.* Kr. 1937 s. 154 - 171.

51. Państwo a herezja w starożytności i średniowieczu. *Głos Kapł.* R. 11: 1937 s. 24 - 30.

52. Postępowanie inkwizycyjne przeciw heretykom w średniowieczu. *Głos Kapł.* R. 11: 1937 s. 73 - 79, 123 - 127, 161 - 167, 215 - 221. — Toż w osob. odb. W. 1937 8° s. 61.

53. Pierwszy synod plenarny Rzeczypospolitej Polskiej. *Głos Kapł.* R. 12: 1938 s. 5 - 20. — Toż. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 50 - 54.

54. Procedura kanoniczna w sprawach małżeńskich. W. 1938 Druk. J. Domagalski i Z. Frączkowski 8° s. 134.

55. Sobór lateranenski II. (W osiemsetletnią rocznicę 1139 - 1939). *Prz. Katol.* R. 77: 1939 s. 247 - 249, 264 - 265, 277 - 279.

56. Brewe. W: *Enc. podr. prawa publ.* T. 1 s. 60.

57. Bulla. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 1 s. 82 - 83.

58. Diecezja i biskupstwa. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 1 s. 106 - 108.

59. Duchowni rzymsko-katoliccy. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 1 s. 116 - 118.

60. Dyspensa kościelna. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 1 s. 120 - 121.

61. Kapituła. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 1 s. 228 - 230.

62. Konkordat, w szczególności konkordat polski. W: *Enc. podr. prawa publ.* T. 1 s. 307 - 321. — Toż w osob. odb. W. 1927 8° s. 48.

63. Kościół rzymsko-katolicki. Kościół a państwo. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 1 s. 345 - 355.

64. Nauka religii. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 1 s. 503 - 508.

65. Patronat. (Prawo patronatu). W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 2 s. 599 - 601.

66. Placetum regium. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 2 s. 603 - 605.

67. Pogrzeb. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 2 s. 619 - 622.

68. Prymas. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 2 s. 789 - 792.
69. Recursus tamquam ab abusu. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 2 s. 817 - 819.
70. Sądownictwo kościelne. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 2 s. 897 - 901.
71. Synod. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 2 s. 1004 - 1007.
72. Urzędy stanu cywilnego. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 2 s. 1078 - 1082.
73. Zakony katolickie. W: *Podr. enc. prawa publ.* T. 2 s. 1179 - 1182.
74. Bierzmowanie w ustawodawstwie kościelnym. *Aten. Kapł.* T. 50: 1949 s. 32 - 42, 137 - 145. — Toż. *Wiad. Diec. Lub.* R. 35: 1960 s. 79 - 82.
75. Egzamin przedślubny. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 33: 1949 s. 147 - 151, 181 - 188.

II.

BISKUPSKI S.: Grabowski Ignacy. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 493 - 494, tamże literatura; GOŚCIMSKI A.: Grabowski Ignacy. W: *Polscy kanoniści.* Cz. 1. W. 1981 s. 155 - 159, tamże literatura.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Grabowski Józef (1835-1923) autor wspomnień.

Urodził się 16 III 1835 r. we Wronkach. Studia seminaryjne odbył w Poznaniu; wyświęcony 13 VI 1858 roku. Pracował na wikariacie w Barcinie, od 1862 r. był prebendarzem w Kościanie, 1864-1868 komendarzem w Noskowie, ponownie prebendarzem w Kościanie, 1872-1873 wikariuszem w Strzelcach. W okresie kulturkampfu, od 1873 r. pełnił obowiązki wikariusza w Chludowie, a tajnie obsługiwał parafie pozbawione kapłanów. Po cofnięciu pruskich praw majowych otrzymał parafię w Długiej Goślinie, w 1893 r. był krótko proboszczem w Sobocie, następnie 1893-1911 w Solcu Wlkp. aż do przejścia na emeryturę. Odznaczony tytułem honorowego radcy duchownego, rezydował we Wronkach, następnie w Marysinie koło Gostynia Wlkp., gdzie zmarł 10 VII 1923 r.

Znane są dwie jego publikacje; jedną jest tłumaczenie francuskiego dzieła z teologii ascetycznej, drugą — o szczególnej wartości historycznej — stanowią jego osobiste wspomnienia z okresu kulturkampfu. Takich wspomnień nie wiele opublikowano z terenu byłego zaboru pruskiego.

I.

1. O poznawaniu i miłości Jezusa Chrystusa, z francuskiego na język polski przełożył X. ... wikariusz z Chludowa. Pelplin 1876 Nakł. autora, Druk.. Stanisław Romana 16° s. 676.
2. Obraz walki kulturalnej w Prusach 1872-1886 na tle własnych doświadczeń. P. 1918 Księg. św. Wojciecha 16° s. 80.

II.

Elenchus omnium ecclesiarum et universi cleri archidioecesis Posnaniensis pro A. D. 1856 [i następne, do 1924]; Archiwum Archid. w Poznaniu, zespół SD sygn. 16.

Ks. Marian Banaszak

Graliński Tadeusz (1905-1955), historyk regionalny Kościoła, redaktor.

Urodził się 14 XI 1905 r. w Łodzi. Po ukończeniu Gimnazjum OO. Oblatów w Lublińcu, wstąpił w 1926 r. do Seminarium Duchownego w Łodzi. Po otrzymaniu święceń kapłańskich 30 VIII 1931 r. podjął pracę duszpasterską jako wikariusz najpierw w parafii św. Katarzyny w Zgierzu, a następnie w parafii św. Antoniego w Łodzi pełniąc równocześnie funkcję notariusza w Sądzie Biskupim. Aresztowany w 1941 r. został wywieziony przez okupanta hitlerowskiego początkowo do Szczawina k. Zgierza, a potem do Biecza. Po wyzwoleniu w 1945 r. pracował w łódzkich parafiach jako wikariusz, a ponadto został mianowany redaktorem miesięcznika diecezjalnego „Wiadomości Diecezji Łódzkiej". Na łamach redagowanego przez siebie miesięcznika opublikował wiele artykułów, po-

święconych głównie dziejom diecezji łódzkiej. W 1950 r. otrzymał godność honorowego kanonika w łódzkiej kapitule katedralnej. Zmarł 24 II 1955 r. w Łodzi.

I.

1. Ks. dr Wincenty Tymieniecki — biskup łódzki. Jego życie i działalność. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 14: 1934 nr 5 s. 34-38.

2. Śp. ks. kanonik Ignacy Pertkiewicz. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 15: 1935 nr 5 s. 158-160.

3. Archiwum kościelne. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 15: 1935 nr 5a s. 196-201.

4. Śp. ks. Bronisław Strumiłło. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 15: 1935 nr 7-8 s. 277-278.

5. Ofiarne życie kapłańskie. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 18: 1938 nr 2 s. 72-80.

6. Śp. ks. Antoni Kuczyński. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 18: 1938 nr 5 s. 190-193.

7. Grupa „Sztuce Chrystusowej i Rzemiosłu Kościelnemu" na V-tej wystawie Polskiego Związku Zawodowego Łódzkich Artystów Plastyków. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 19: 1939 nr 1 s. 33-37.

8. Reportaż z uroczystości ingresu ks. bpa Michała Klepacza. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 21: 1947 nr 3-7 s. 53-69.

9. Akademia w Seminarium Duchownym w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 3 s. 48-50.

10. Ks. Proboszcz Wojciech Jakubowicz. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 3 s. 60-63.

11. Akademia ku czci św. Tomasza z Akwinu w Seminarium Duchownym w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódź.* R. 22: 1948 nr 4 s. 88-93.

12. Seminarium Duchowne w Łodzi.. Szkic historyczny z lat 1921-1948. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 5 s. 121-127; nr 6 s. 140-147.

13. Śp. ks. prałat Edmund Szczepański. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 6 s. 151-152.

14. Śp. ks. Romna Rajchert. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 6 s. 153-154.

15. Adoracja kapłańska w Seminarium Duchownym. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 7-8 s. 171-175.

16. Rec.: Bp Michał KLEPACZ: Śp. Tomasz na tle dziejów myśli ludzkiej. Łódz 1947. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 7-8 s. 178.

17. Śp. ks. dr Antoni Roszkowski. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 7-8 s. 188-190.

18. Śp. ks. prałat Wincenty Burakowski. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 7-8 s. 190-191.

19. Pierwszy synod diecezjalny w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 9 s. 199-212.

20. Śp. ks. prałat Stanisław Mirecki. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 10 s. 249-251.

21. Diecezja Łódzka czci pamięć narodowych męczenników. Uroczystości żałobne w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 11 s. 264-268.

22. Śp. ks. prałat Dominik Kaczyński. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 11 s. 279-281.

23. Kościół katedralny św. Stanisława Kostki w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 12 s. 309-316; R. 23: 1949 nr 1 s. 10-16; nr 2 s. 49-59; nr 3 s. 86-94.

24. Śp. ks. Julian Józef Mąciński. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 22: 1948 nr 12 s. 318-419.

25. Uroczysta akademia ku czci Ojca św. i św. Tomasza z Akwinu. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 23: 1949 nr 4 s. 113-116.

26. Kościoły łódzkie na wystawie „Łódz w fotografii". *Wiad. Diec. Łódz.* R. 23: 1949 nr 4 s. 121-123.

27. Religijna sztuka ludowa w Miejskim Muzeum Etnograficznym w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 23: 1949 nr 5 s. 151-153.

28. Sprawozdanie z kursu duszpasterskiego w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 23: 1949 nr 6 s. 163-170.

29. Sprawozdanie z rekolekcji kapłańskich w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 23: 1949 nr 7 s. 199-203.

30. Architektura kościelna na V-tej Dorocznej Wystawie Artystów Plastyków okręgu łódzkiego. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 23: 1949 nr 9-10 s. 269-271.

31. Uroczyste otwarcie IV roku na Studium Wyższej Wiedzy Religijnej w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 23: 1949 nr 11 s. 304-306.

32. Akademia ku czci św. Stanisława Kostki w Seminarium Duchownym w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 23: 1949 nr 12 s. 340-342.

33. Archikolegiata w Tumie pod Łęczycą. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 24: 1950 nr 1 s. 7-9.

34. Serce kapłańskie przy żłobku Jezusowym. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 24: 1950 nr 1 s. 18-21.

35. Akademia ku czci św. Tomasza z Akwinu w Seminarium Duchownym w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 24: 1950 nr 5 s. 132-136.

36. Kult świętych w Kościele katolickim. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 24: 1950 nr 9 s. 226-230.

37. Święci patronowie. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 24: 1950 nr 10 s. 242-259.

38. Patronowie w chorobach, a także w różnych potrzebach i okolicznościach życia. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 24: 1950 nr 11 s. 281-286.

39. Lista zmarłych kapłanów diecezji łódzkiej 1920-1950 r. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 25: 1951 nr 1 s. 9-31.

40. O odpustach. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 25: 1951 nr 2-3 s. 73-81.

41. Grób wielkanocny. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 25: 1951 nr 4 s. 107-121.

42. Dwudziestopięciolecie erekcji parafii Matki Boskiej Zwycięskiej w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 25: 1951 nr 5 s. 131-138.

43. Liber ordinationum dioecesis Lodzensis 1920-1950 r. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 25: nr 6 s. 163-179

44. Erekcje parafii diecezji łódzkiej. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 25: 1951 nr 7 s. 197-206.

45. Lista strat spośród duchowieństwa diecezji łódzkiej w latach 1939-1945. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 25: 1951 nr 8-9 s. 260-274.

46. Uroczystość poświęcenia kościoła św. Antoniego w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 25: 1951 nr 10 s. 291-305.

47. Spis parafii i kościołów diecezji łódzkiej i krótki ich opis historyczny. *Wad. Diec. Łódz.* R. 25: 1951 nr 11-12 s. 346-360; R. 26: 1952 nr 1-3 s. 46-77; nr 10-11 s. 295-328; R. 27: 1953 nr 1-4 s. 32-56; nr 5-6 s. 100-147; nr 9 s. 186-192; nr 10-12 s. 199-208; R. 28: 1954 nr 2-3 s. 34-45.

48. Uroczystość poświęcenia kamienia węgielnego kościoła św. Teresy w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 25: 1951 nr 11-12 s. 360-365.

49. Jubileusz 25-lecia sakry biskupiej J. E. Ks. Bpa Kazimierza Tomczaka. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 26: 1952 nr 4-6 s. 144-148.

50. J. E. Ks. Bp Kazimierz Tomczak — sufragan łódzki na 25-lecie sakry biskupiej. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 26: 1952 nr 4-6 s. 148-156.

51. Konsekracja dzwonów w parafii św. Antoniego w Łodzi. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 26: 1952 nr 4-6 s. 156-159.

52. Uroczystość poświęcenia kościoła parafialnego w Łękawie. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 26: 1952 nr 4-6 s. 163-165.

53. Bibliografia do historii diecezji łódzkiej. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 26: 1952 nr 7-9 s. 205-217.

54. Bibliografia do historii kościołów i parafii diecezji łódzkiej. *Wiad. Dec. Łódz.* R. 26: 1952 nr 7-9 s. 227-273. R. 28: 1954 nr 10-12 s. 284-322.

55. Kronika historyczna diecezji łódzkiej. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 28: 1954 nr 4-5 s. 128-155. nr 6-9 s. 170-223; R. 29: 1955 nr 4-5 s. 57-118.

56. Necrologium sacerdotum dioecesis lodzensis. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 28: 1954 nr 10-12 s. 265-277.

57. Poświęcenie kaplicy Matki Boskiej w Kościele parafialnym w Rudzie Pabianickiej. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 28: 1954 nr 10-12 s. 323-324.

58. Kronika diecezjalna. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 28: 1954 nr 10-12 s. 325-337.

II.

KACZMAREK R.: Graliński Tadeusz. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 541-542, tamże literatura. — Ponadto: JACEWICZ W., Woś J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945. Z. 2. W. 1977 s. 226.

Ks. Kazimierz Gabryel

Gramz Bolesław (1904-1943), historyk, publicysta, redaktor.

Urodził się 4 IV 1904 r. w Kubliczewie w guberni witebskiej. Uczył się w Gimnazjum św. Katarzyny w Petersburgu oraz w Wilnie, gdzie zdał maturę. W l. 1925-1931 studiował w Seminarium Duchownym w Wilnie i na Wydziale Teologicznym Uniw. Stefana Batorego. Magisterium uzyskał za pracę „Eschatologia Greków na soborze ferraro-florenckim". Po święceniach pracował jako wikariusz w Grodnie, Oszmianie i Wilnie, a w l. 1934-1936 studiował w Rzymie. Po powrocie do Wilna ukończył w 1939 r. rozprawę na temat „Unii między drugim a trzecim rozbiorem Polski (1793-1795)", której ogłoszenie drukiem, a chyba także i uzyskanie doktoratu, uniemożliwił wybuch wojny. W l. 1936-1939 pracował jako prefekt w Święcianach, Białymstoku i Wilnie. W 1939 r. był także redaktorem dwóch czasopism: „Sprawy Otwarte" i „Świat Umarłych". W czasie kampanii wrześniowej był kapelanem wojskowym i dostał się do niewoli niemieckiej. Po ucieczce przedostał się do Warszawy i brał udział w walce podziemnej. Latem 1941 r. wrócił do Wilna i w sierpniu

objął probostwo w Idołcie. Tu zakończył budowę kościoła. Brał udział w ruchu oporu. Dnia 7 VII 1943 r. został zamordowany przez hitlerowców.

I.

1. Faszyzm, katolicyzm a katastrofa kultury. *Sprawy Otwarte*. R. 2: 1938 nr 11 s. 1-2.
2. Częstochowa litewska — koronacja obrazu Matki Boskiej Żyrowickiej. Wil. 1932.
3. Wystawa prasy komunistycznej w Rzymie. *Sprawy Otwarte*. R. 2: 1938 nr 15 s. 1-2.
4. Hiszpania, Bernanos, Maritain i „katolicy nowego rodzaju". *Sprawy Otwarte*. R. 2: 1938 nr 16 s. 1-2.
5. Cerkiew prawosławna w Polsce przed ostatnim rozbiorem. *Sprawy Otwarte*. R. 2: 1938 nr 18 s. 2 i 5.
6. Kwestia żydowska na Węgrzech. *Sprawy Otwarte*. R. 2: 1938 nr 19 s. 1.
7. Naród i rasa. *Sprawy Otwarte*. R. 2: 1938 nr 21 s. 2.
8. Koniunktura i mistyka socjalizmu. *Sprawy Otwarte*. R. 2: 1938 nr 23 s. 1-2.
9. Czy Z. N. P. jest organizacją polityczną. *Sprawy Otwarte*. R. 2: 1938 nr 24 s. 2-3.
10. Podziemne cmentarze (katakumby). *Świat Umarłych*. R. 2: 1938 nr 2-6.
11. W sprawie „narodowców". *Gaz. Kośc*. R. 45: 1938 s. 588-589.
12. Seminaria duchowne unickie w Polsce przedrozbiorowej. *Sprawy Otwarte*. R. 3: 1939 nr 5 s. 2.
13. Nacjonalizm i internacjonalizm. *Sprawy Otwarte*. R. 3: 1939 nr 6 s. 2.
14. Cień Wasyla Ślepego (z okazji 500-lecia unii florenckiej). *Sprawy Otwarte*. R. 3: 1939 nr 9 s. 1.
15. Academia Mariana Vilnensis. *Gaz. Kośc*. R. 46: 1939 s. 361-362.

II.

Schemat. Archidiec. Wileńskiej na lata 1926-1939; OLSZEWICZ B.: Lista strat kultury polskiej. W. 1947 s. 79; FALKOWSKI C.: Straty teologicznej nauki polskiej podczas wojny. Środowisko wileńskie. *Aten. Kapł*. T. 50: 1949 s. 283-284; FALKOWSKI C.: Grazm Bolesław. W: *Pol. słow. biogr*. T. 8 s. 544-545; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945. Z. 4. W. 1978 s. 196, 208.

Ks. Tadeusz Krahel

Granat Wincenty, krypt.: X. W. G., Wg., G. (1900-1979), prałat papieski, teolog, pisarz.

Urodził się 1 IV 1900 r. w Ćmielowie, woj. Tarnobrzeg. Szkołę podstawową ukończył w Ćmielowie, cztery klasy Męskiej Szkoły Filozoficznej w Sandomierzu (1914-1918) i Seminarium Duchowne w Sandomierzu (1921-1923). Święcenia kapłańskie przyjął 24 VIII 1924 r. Studia wyższe odbywał w Rzymie na Uniwersytecie Gregoriańskim w l. 1923-1928. W 1925 r. uzyskał stopień naukowy doktora filozofii, zaś w 1928 r. stopień doktora teologii na podstawie pracy: De relationibus logico-ontologica inter factum revelatione et motive credibilitates. Po powrocie ze studiów pełnił w Radomiu obowiązki prefekta szkół powszechnych (1928-1929) oraz średnich (1930-1933). W 1933 r. został powołany przez bpa W. B. Jasińskiego na profesora Seminarium Duchownego w Sandomierzu, gdzie wykładał: logikę, teorię poznania, kosmologię, psychologię, ontologię, teodyceę, teologię dogmatyczną oraz okresowo teologię ascetyczną. Pracę tę kontynuował do 1958 r. W tym czasie w ramach aktywności pedagogicznej prowadził także wykłady z teologii dogmatycznej w Zgromadzeniu Sióstr Służek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej w Sandomierzu i później w Lublinie i Opolu Lub. W tym czasie pełnił nadto obowiązki profesora Instytutu Wyższej Kultury Religijnej w Radomiu (1938/39), egzaminatora prosynodalnego (1933-1964), cenzora książek i wydawnictw (1935-1979), kierownika duchownego Liceum Kurii Diecezjalnej w Sandomierzu (1935-1940), referenta do spraw trzeźwości w Sekretaracie Związku „Caritas" (1947-1950), sędziego prosynodalnego sądu biskupiego diecezji sando-

mierskiej (1951-1964). W okresie okupacji działał w tajnym nauczaniu. Dnia 18 IV 1947 r. otrzymał godność kanonika honorowego zaś 7 XII 1948 r. kanonika gremialnego kapituły katedralnej sandomierskiej.

Od r. akad. 1952/53 został zaangażowany na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim; początkowo jako zastępca profesora (1952-1956) a następnie jako docent (1956-1960) i profesor nadzwyczajny (1961-1970) oraz kierownik II katedry teologii dogmatycznej; prowadził zajęcia dla studentów teologii dogmatycznej — kurs specjalny i innych sekcji Wydziału Teologicznego — kurs ogólny. W r. akad. 1956/57 prowadził nadto wykłady z teologii dogmatycznej dla słuchaczy Instytutu Wyższej Kultury Religijnej przy KUL-u. W latach akad. 1959/60 do 1962/63 miał wykłady z teologii dogmatycznej, jak również seminaria naukowe dla studentów teologii kursu zwyczajnego pozaseminaryjnego. Ponadto na Wydziale Nauk Humanistycznych w r. akad. 1960/61 wykładał Zagadnienia poglądu na świat, zaś w r. akad. 1962/63 na tymże Wydziale — Podstawy etyki.

Podczas wieloletniej pracy naukowej i dydaktyczno-wychowawczej, ks. W. Granat prowadził wykłady i seminaria naukowe z teologii dogmatycznej, na których powstało 12 prac magisterskich na kursie zwyczajnym i 22 na kursie wyższym; 64 rozpraw licencjackich i 41 doktorskich. Inspirował także wiele prac habilitacyjnych. Poza tym prowadził intensywną własną pracę naukową, której owocem są liczne publikacje. Był nadto redaktorem naczelnym wydawnictw zwartych oraz członkiem Komitetu redakcyjnego czasopism: Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (Lublin 1958-1965), Roczniki Teologiczno-Kanoniczne (Lublin 1964-1970), Studia Sandomierskie (1978-1979).

Działalność dydaktyczna ks. W. Granata wybiegała niejednokrotnie także poza pełnione aktualnie obowiązki, czyli poza pracę profesorską i wychowawczą w Seminarium Duchownym w l. 1933-1958 oraz w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w l. 1952-1970; brał czynny udział w wielu zjazdach teologicznych, sympozjach naukowych, tygodniach, w cyklach wykładów, akademiach czy innych uroczystościach, które były organizowane tak przez KUL, jak i inne ośrodki naukowe w l. 1936-1979.

Od r. 1954 do końca życia był czynnym członkiem Wydziału Teologicznego Towarzystwa Naukowego KUL, zaś w l. 1963-1970 był czynny w Zarządzie tego Towarzystwa jako prezes.

Ks. W. Granat równocześnie poza wymienionymi już zajęciami od r. 1956 do 1965 pełnił obowiązki dyrektora konwiktu księży studentów KUL oraz deputata do spraw nauczania i wychowania (1957-1979) w Seminarium Duchownym w Sandomierzu. W r. 1956/57 i 1957/58 sprawował funkcję prodziekana na Wydziale Teologicznym KUL, od 11 X 1956 r. pełnił jakiś czas opiekę nad katedrą teologii fundamentalnej, a od 24 V 1968 r. zostało mu powierzone kierownictwo katedry i sekcji teologii porównawczej. W dniu 14 XI 1963 r. otrzymał godność prałata Jego Świątobliwości. Od 22 III 1965 r. został wyznaczony przez Radę Wydziału Teologicznego delegatem do Senackiej Komisji dla udzielania urlopów naukowych. Funkcję tę pełnił z ramienia Wydziału Teologicznego KUL do wyboru na rektora, które miało miejsce na posiedzeniu Senatu Akademickiego KUL dnia 22 VI 1965 r. z objęciem urzędowania od 15 VIII 1965 r. Jako rektor KUL czynnie uczestniczył w życiu całego Uniwersytetu. W l. 1965-1970 sprawował funkcję prezesa Zarządu Głównego To-

warzystwa Przyjaciół KUL. Obowiązki rektora spełniał do 31 VIII 1970 r. Z końcem sierpnia 1970 r. opuścił Lublin, przenosząc się do Opola Lub., jako rezydent, by oddać się pracy naukowej i duszpasterskiej. Dekretem nominacyjnym Administratora Apostolskiego Diecezji Sandomierskiej bpa Piotra Gołębiowskiego z dnia 23 VIII 1971 r. został powołany na członka Rady Kapłańskiej diecezji sandomierskiej. Dnia 14 IV 1973 r. otrzymał nominację na prałata kustosza, zaś 10 IX tegoż roku na scholastyka kapituły katedralnej sandomierskiej. 30 VIII 1977 r. wrócił do Sandomierza. Zmarł 11 XII 1979 r.

I.

1. Rec.: K. KOWALSKI: Istota i zadanie filozofii według zasad neotomizmu. P. 1929. *Prąd.* R. 16: 1929 t. 17 s. 351.

2. Kilka uwag o współczesnej teozofii. *Głos Mariacki.* R. 2: 1930 nr 1 s. 8-12.

3. Stanowisko Ojca św. w Kościele katolickim. Władzą daną Mu przez Chrystusa kieruje on Kościołem katolickim na całej kuli ziemskiej. *Prawda Katol.* R. 1: 1930 nr 1 s. 3.

4. Chrystus ustanawia św. Piotra zwierzchnikiem Kościoła katolickiego. *Prawda Katol.* R. 1: 1930 nr 2 s. 5.

5. Pobyt i biskupstwo św. Piotra w Rzymie. *Prawda Katol.* R. 1: 1930 nr 3 s. 1-2.

6. Cześć Matki Boskiej i heretycy. *Prawda Katol.* R. 1: 1930 nr 5 s. 2-3.

7. Prawda Kościoła Katolickiego a heretycy. *Prawda Katol.* R. 1: 1930 nr 5 s. 3-4.

8. Hodurowcy na tle dzieła Fr. Hodura. *Prawda Katol.* R. 1: 1930 nr 12 s. 5-6.

9. Chrześcijanin a kryzys gospodarczy. *Głos Mariacki.* R. 4: 1932 nr 1 s. 17-18.

10. Biuro św. Wincentego w Radomiu. *Głos Mariacki.* R. 4: 1932 nr 1 s. 18-21.

11. Heretycy a Sobór Efeski. *Prawda Katol.* R. 3: 1932 nr 1 s. 4-5.

12. Chrzest niemowląt. *Prawda Katol.* R. 3: 1932 nr 2 s. 6-8.

13. Życie nadprzyrodzone w Kościele katolickim. *Prawda Katol.* R. 3: 1932 nr 9 s. 1-2.

14. Cześć dla zmarłych w Kościele katolickim. Rozważanie na miesiąc zmarłych — listopad. *Prawda Katol.* R. 3: 1932 nr 11 s. 1-2.

15. „Zmartwychwstał Pan prawdziwie". *Siewca Prawdy.* R. 2: 1932 nr 15 s. 3-4.

16. Łaska Boża w zjednoczeniu z Kościołem Katolickim. Nauka katolicka i protestancka o sakramencie kapłaństwa. *Prawda Katol.* R. 4: 1933 nr 1 s. 1-2.

17. Łaska Boża w zjednoczeniu z Kościołem katolickim. Nauka katolicka i protestancka o sakramencie ostatniego olejem św. namaszczenia. *Prawda Katol.* R. 4: 1933 nr 3 s. 1-2.

18. Papieże sługami i obrońcami Chrystusa. *Prawda Katol.* R. 4: 1933 nr 5 s. 3.

19. Aktualizacja w nauczaniu religii. *Mies. Katech. Wychow.* R. 22: 1933 s. 115-121.

20. Słowo Boże. Uroczystość Bożego Narodzenia. *Siewca Prawdy.* R. 3: 1933 nr 52 s. 2.

21. Zadania duszpasterskie wobec ruchu wolnomyślicielskiego i agitacji za wystąpieniem z Kościoła. *Kron. Diec. Sand.* R. 26: 1933 s. 345-352.

22. Podstawy dogmatyczne Akcji Katolickiej. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 19-33.

23. Rec.: M. Fr. Bernardus MARIANI: „Philosophiae christianae institutiones in usum adolescentium". *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 30.

24. Sensus catholicus. *Mies. Katech. Wychow.* R. 23: 1934 s. 241-258.

25. Słowo Boże. Niedziela Palmowa. *Siewca Prawdy.* R. 4: 1934 nr 13 s. 2.

26. Słowo Boże. Niedziela II po Wielkiejnocy. *Siewca Prawdy.* R. 4: 1934 nr 16 s. 2.

27. Słowo Boże. Niedziela IV po Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 4: 1934 nr 25 s. 2.

28. Po co żyję? *Drogi Akcji Katol.* R. 1: 1934 nr 1 s. 6-7.

29. Kim jestem. *Drogi Akcji Katol.* R. 1: 1934 nr 2 s. 5-6.

30. Słowo Boże. Niedziela V po Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 4: 1934 nr 26 s. 2.

31. Chrześcijaninem jestem! *Drogi Akcji Katol.* R. 1: 1934 nr 3 s. 3-4.

32. Słowo Boże. Niedziela VI po Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 4: 1934 nr 27 s. 2.

33. Słowo Boże. Niedziela VII po Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 4: 1934 nr 28 s. 2.

34. Jest Bóg! *Drogi Akcji Katol.* R. 1: 1934 nr 4 s. 3-4.

35. Głos sumienia mówi ci o Bogu! *Drogi Akcji Katol.* R. 1: 1934 nr 6 s. 3.

36. Potężnym jesteś o Boże. *Drogi Akcji Katol.* R. 1: 1934 nr 7 s. 2-3.

37. Bóg jest wszędzie. *Drogi Akcji Katol.* R. 1: 1934 nr 8 s. 2-3.

38. Uroczystość Nowego Roku. Czytanka niedzielna. *Siewca Prawdy.* R. 4: 1934 nr 52 s. 2-3.

39. Rec.: Książki nadesłane do redakcji. *Prawda Katol.* R. 6: 1935 nr 9 s. 16.

40. Rec. Książki nadesłane do redakcji. *Prawda Katol.* R. 6: 1935 nr 10 s. 16.

41. Podstawy niekatolickiej i katolickiej dydaktyki. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 35 s. 355-473; t. 36 s. 136-149.

42. Słowo Boże. Niedziela III po Trzech Królach. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 5 s. 2.

43. Słowo Boże. Niedziela II W. Postu. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 12 s. 2.

44. Słowo Boże. Niedziela III W. Postu. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 13 s. 2.

45. Słowo Boże. Niedziela IV W. Postu. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 14 s. 2.

46. Słowo Boże. Niedziela Męki Pańskiej. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 15 s. 2.

47. Słowo Boże. Niedziela Palmowa. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 16 s. 2.

48. Słowo Boże. Niedziela Wielkanocna. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 17 s. 2.

49. Słowo Boże. Niedziela Przewodnia. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 18 s. 2.

50. Słowo Boże. Niedziela II po Wielkiejnocy. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 19 s. 2.

51. Słowo Boże. Niedziela III po Wielkiejnocy. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 20 s. 2.

52. Słowo Boże. Niedziela IV po Wielkiejnocy. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 21 s. 2.

53. Słowo Boże. Niedziela V po Wielkiejnocy. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 22 s. 2.

54. Słowo Boże. Niedziela VI po Wielkiejnocy. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 23 s. 2.

55. Słowo Boże. Uroczystość Zesłania Ducha św. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 24 s. 2.

56. Słowo Boże. Niedziela I po Zielonych Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 25 s. 2.

57. Słowo Boże. Niedziela II po Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 26 s. 2.

58. Słowo Boże. Niedziela III po Zielonych Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 27 s. 2.

59. Słowo Boże. Niedziela IV po Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 28 s. 2.

60. Słowo Boże. Niedziela V po Zielonych Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 29 s. 2.

61. Słowo Boże. Niedziela VI po Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 30 s. 2.

62. Słowo Boże. Niedziela VII po Zielonych Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 31 s. 2.

63. Słowo Boże. Niedziela XIV po Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 38 s. 2.

64. Słowo Boże. Niedziela XVI po Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 40 s. 2. 226-227.

65. Słowo Boże. Niedziela XVIII po Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 42 s. 2.

66. Słowo Boże. Uroczystość Chrystusa Króla. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 44 s. 2.

67. Słowo Boże. Niedziela XXII po Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 46 s. 2.

68. Słowo Boże. Niedziela XXIV po Świątkach. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 48 s. 2.

69. Słowo Boże. Niedziela II adwentu. *Siewca Prawdy.* R. 5: 1935 nr 50 s. 2.

70. W co bezbożnicy wierzą? *Prawda Katol.* R. 7: 1936 s. 125.

71. Rec.: J. PASTUSZKA: Filozofia religii H. Bergsona. *Kron. Diec. Sand.* R. 29: 1936 s. 159-160.

72. Rec.: Błogosławiony Piotr Julian Eymard, Jezus-Hostia. Z szesnastego wydania francuskiego autoryzowany przekład A. Szczepaniakowej z przedmową ks. prałata Dominika Ściskały. [Wyd. OO. Pallotynów, w.]. *Kron. Diec. Sand.* R. 29: 1936 s. 287-288.

73. Czytanka niedzielna. Św. Jan, apostoł i ewangelista. *Siewca Prawdy.* R. 6: 1936 nr 52 s. 2-3.

74. Katolicki ideał wychowawczy. *Mies. Katech. Wychow.* R. 25: 1936 s. 325-338, 373-380, 421-443.

75. Ewangelia św. na uroczystość Trzech Króli (Mat 2, 1-12). *Siewca Prawdy.* R. 7: 1937 nr 1 s. 2-3.

76. Słowo Boże. Uroczystość Najśw. Rodziny. *Siewca Prawdy.* R. 7: 1937 nr 2 s. 2-3.

77. Rec.: A. PLATER Zyberk: Nauka o charakterze sakramentalnym według św. Tomasza z Akwinu — studium teologiczne. W. 1937. *Kron. Diec. Sand.* R. 39: 1037 s. 124-126.

78. Chrystus — Król. *Siewca Prawdy.* R. 7: 1937 nr 44 s. 10-11.

79. Chrześcijaństwo w dziele Bergsona — Les deux sources de la morale et de la religion. W: *Pamiętnik ósmego zjazdu* [Związku Zakładów Teologicznych w Polsce im. św. Jana Kantego] *w Częstochowie 15-17 IV 1936 roku.* Kr. 1937 s. 85-110.

80. Rec.: CARBONE: Circulus Philosophicus seu obiectionum cumulata col-

lectio iuxta methodum scholasticam — vol. IV-um. Psychologia. 1938. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 219.

81. Narodowość Chrystusa i ghetto ławkowe. *Prz. Powsz.* R. 55: 1938 t. 217 s. 169-185.

82. Zasady filozofii chrześcijańskiej. Kwestie wybrane. Radom 1939 z. 1 s. 23; z. 2 s. 22; z. 3 s. 22.

83. Zasady pedagogiki katolickiej w świetle dogmatu Odkupienia i grzechu pierworodnego. *Mies. Katech. Wych.* R. 28: 1939 s. 26-53.

84. O idealny typ księdza prefekta. *Mies. Katech. Wychow.* R. 28: 1939 s. 257-271.

85. Rec.: J. PASTUSZKA: Psychologia ogólna. T. 1. Lub. 1946. T. 2. Lub. 1947. *Kron. Diec. Sand.* R. 36-40: 1947 s. 142-144.

86. Styl tomizmu. Na marginesie „De ente et essentia" św. Tomasza z Akwinu. *Rocz. Filoz.* R. 1: 1948 s. 123-137.

87. Rec.: R. INGARDEN: Spór o istnienie świata. Wyd. Polskiej Akademii Umiejętności. Kr. 1947. *Rocz. Filoz.* R. 1: 1948 s. 301-302.

88. Nauczanie teologii dogmatycznej w seminariach duchownych jako funkcja wychowania. *Polonia Sacra.* R. 1: 1948 s. 339-343.

89. O nowe spojrzenie na tomizm. *Znak.* R. 3: 1948 s. 604-617.

90. Wartość prawdy. *Znak.* R. 4: 1949 s. 99-117.

91. Msza św. społeczną ofiarą Kościoła. (Streszczenie referatu wygłoszonego podczas wykładów dla duchowieństwa na KUL-u 23-26 VIII 1949 r.). *Kron. Diec. Sand.* R. 42: 1949 s. 168.

92. Abstynencja od alkoholu w duchu Chrystusowym. *Homo Dei.* R. 18: 1949 s. 234-241.

93. Msza św. jako ofiara Kościoła. *Ruch Biblij.* R. 2: 1949 s. 411-440.

94. Istota modlitwy. *Znak.* R. 4: 1949 s. 463-476.

95. Integralna definicja osoby ludzkiej. *Rocz. Filoz.* R. 2/3: 1949-1950 s. 85-109.

96. Rec.: S. ŚWIEŻAWSKI: Byt. Zagadnienie metafizyki tomistycznej. Lubl. 1948. *Rocz. Filoz.* R. 2/3 1949-1950 s. 439-441.

97. Głód łaski. *Znak.* R. 5: 1950 s. 1-12.

98. Natura i łaska. *Znak.* R. 5: 1950 s. 207-221.

99. Moralność katolicka wobec zagadnienia alkoholizmu. *Aten. Kapł.* R. 42: 1950 t. 52 s. 124-134, 211-221.

100. Miłość przetwarzająca. *Znak.* R. 6: 1951 s. 281-301.

101. Indywiduum i osoba. *Tyg. Powsz.* R. 7: 1951 nr 42 s. 1, 4.

102. Nauka dogmatyczna o sakramencie pokuty. (Streszczenie referatu wygłoszonego podczas wykładów dla duchowieństwa na KUL-u w dniach 21-23 VIII 1951 r.). *Kron. Diec. Sand.* R. 44: 1951 s. 226 - 227.

103. Nauka dogmatyczna o sakramencie pokuty. *Homo Dei.* R. 20: 1951 s. 654-673.

104. U źródeł duchowej siły. *Głos Karmelu.* R. 20: 1951 s. 289-295.

105. Kosmologia. Sandomierz 1951-1952, s. 137. Mps powiel.

106. O Eucharystii. Kwestie dogmatyczne. Sandomierz [ok. 1952]. Cz. 1: O sakramencie Eucharystii, s. 159; Cz. 2: Traktat dogmatyczny o Mszy św., s. 119. Mps powiel.

107. O teologicznych cnotach wierze, nadziei i miłości. Sandomierz [ok. 1952]. Cz. 1: Traktat o wierze — opis aktu wiary, s. 315; Cz. 2: Traktat o wierze o cnocie wiary, s. 316-346. Mps powiel.

108. Soteriologia katolicka. Sandomierz [ok. 1952]. Cz. 1: Soteriologia indywidualna, s. 102; cz. 2: Soteriologia społeczna, s. 197. Mps powiel.

109. Bliskość Wcielonego Boga. *Głos Karmelu.* R. 21: 1952 nr 2 s. 33-40.

110. Katolicki personalizm. Lubl. 1953 s. 1 nlb., 175. Mps powiel.

111. Religijne wartości metody intuicji w poznawaniu istnienia Boga. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 3: 1956 z. 1 s. 1-38.

112. Egzystencjalizm w świetle nauki o łasce i grzechu. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 3: 1956 z. 1 s. 191-229.

113. Mistyczne poznanie i jego wpływ na etyczną osobowość. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 3: 1956 z. 2 s. 11-69.

114. Życie katolickie. *Aten. Kapł.* R. 49: 1957 t. 55 s. 3-25.

115. Metoda popularnego wykładu o łasce. *Aten. Kapł.* R. 49: 1957 t. 55 s. 90-96.

116. Psychiczna jedność Chrystusa Pana. Studium dogmatyczne z zakresu współczesnej chrystologii. (Streszczenie). *Spraw. z Czyn. Wyd. TN KUL.* R. 8: 1957 s. 9-11.

117. Boga Rodzica — Współodkupicielka. *Homo Dei.* R. 26: 1957 s. 811-822.

118. Ateizm. Lubl. 1957 s. 51, III. Mps powiel.

119. O psychicznej jedności Chrystusa. Studium dogmatyczne z zakresu współczesnej chrystologii. Lubl. 1957 s. 117. Mps powiel.

120. Etyka sytuacyjna. *Aten. Kapł.* R. 50: 1958 t. 56 s. 115-120.

121. Antyteistyczny humanizm J. P. Sartre'a. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 1: 1958 nr 1 s. 21-31.

122. Łaska Boża i autonomia człowieka.

(Streszczenie referatu wygłoszonego podczas wykładów dla duchowieństwa na KUL-u w dniach 27-29 VIII 1958 r.). *Zesz. Nauk. KUL.* R. 1: 1958 nr 4 s. 126.

123. Dogmatyka katolicka. Lubl. 1959 t. 3: Chrystus Bóg-Człowiek s. 343.

124. Dogmatyka katolicka. Lubl. 1959 t. 5: O łasce Bożej udzielonej przez Człowieka Odkupiciela s. 566, 1 nlb.

125. Wierzę w święty Kościół powszechny. *Znak.* R. 11: 1959 s. 1226-1246, res. 1390.

126. Bóg i Jego łaska wobec autonomii człowieka. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 2: 1959 nr 4 s. 3-21 [zob. 135].

127. Idea osoby w pismach Emanuela Mounier. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 2: 1959 nr 1 1 s. 13-34, rés. 176-177, sum. 171-172.

128. Dogmatyka katolicka. Lubl. 1960 t. 4: Chrystus Odkupiciel i Kościół — Jego Mistyczne Ciało s. 400.

129. Dogmatyka katolicka. Lubl. 1960 t. 6: Teologiczne wiara, nadzieja i miłość s. 448.

130. Teodycea. Istnienie Boga i Jego natura. [Wyd. 1.]. P. 1960 s. 482. — Tож. Wyd. 2 przejrzane i uzup. Lubl. 1968 s. 496.

131. Ku syntezie w definicji osoby. Elementy treściowe w definicji osoby ludzkiej. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 3: 1960 nr 4 s. 21-44, rés. 154, sum. 151.

132. Dogmatyka katolicka. Lubl. 1961 t. 2: Bóg Stwórca — aniołowie — człowiek s. 463.

133. Dogmatyka katolicka. Lubl. 1961 t. 7: Sakramenty święte. Cz. 1: Sakramenty w ogólności. Eucharystia s. 476.

134. Osoba ludzka. Próba definicji. Sandomierz 1961 s 283.

135. Die Gnade Gottes und die Autonomie des Menschen. Übersetzt von J. Madev [z *Zeszytów Naukowych KUL.* R. 2: 1959 nr 4 s. 3-21]. *Die Anregung.* R. 13: 1961 N. 3 s. 39-42; N. 5 s. 74-79 [zob. 126].

136. Eklezjologia współczesna. (Streszczenie referatu wygłoszonego podczas wykładów dla duchowieństwa 24 VIII 1961 r.). *Kron. Diec. Sand.* R. 54: 1961 s. 301.

137. Wiara i fideizm. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 4: 1961 nr 2 s. 3-28.

138. Pouczenie Piusa XII w dziedzinie teologii dogmatycznej. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 8: 1961 z. 3 s. 30-32.

139. Idea soboru i jego znaczenie dla Kościoła. (Streszczenie referatu wygłoszonego podczas cyklu wykładów — Rola soborów w życiu Kościoła 4 III 1961 r.). *Zesz. Nauk. Kul.* R. 4: 1961 nr 3 s. 145-146.

140. Współczesna eklezjologia. (Streszczenie referatu wygłoszonego podczas wykładów dla duchowieństwa 24 VIII 1961 r.). *Zesz. Nauk. KUL.* R. 4: 1961 nr 4 s. 172.

141. Elementy personalistyczne w egzystencjaliźmie [oraz] Dyskusja. *Znak.* R. 13: 1961 s. 676-687, sum. 757.

142. Dogmatyka katolicka. Lubl. 1962 t. 1: Bóg jeden w Trójcy Osób s. 472.

143. Dogmatyka katolicka. Lubl. 1962 t. 8: Euchatologia. Rzeczy ostateczne człowieka i świata s. 400.

144. Dogmatyka katolicka. Lubl. 1964 t. 9: Synteza [Wyd. 1] s. 480.

145. Dogmatyka katolicka. Mariologia. Lubl. 1964 s. 39. Mps powiel.

146. Humanizm encykliki „Pacem in terris". *Zesz. Nauk. KUL.* R. 7: 1964 nr 1 s. 15-26.

147. (Ziednoczenie w miłości i prawdzie — streszczenie referatu wygłoszonego podczas Tygodnia Ekumenicznego na KUL-u 18 I 1964 r.). *Zesz. Nauk. KUL.* R. 7: 1964 nr 2 s. 88.

148. Dogmatyka katolicka. Lubl. 1965. Tom wstępny. Rozdz. 1: Nauki teologiczne, s. 7-50; rozdz. 3: Dogmatyka jako dział nauk teologicznych, s. 67-93.

149. Boskie Macierzyństwo. W: *Gratia plena.* Studia teologiczne o Bogurodzicy. Praca zbiorowa pod red. B. Przybylskiego. P. 1965 s. 163-188.

150. Nadania naukowe przy drugiej katedrze teologii dogmatycznej. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 8: 1965 nr 3 s. 15-17.

151. Inauguracja roku akademickiego na KUL-u. Przemówienie Rektora... *Kierunki.* R. 10: 1965 nr 47 s. 1, 9.

152. W chwili uroczystej inauguracji. Przemówienie J. M. ks. prof. Wincentego Granata Rektora KUL. *Przew. Katol.* R. 55: 1965 s. 442-443.

153. Dogmatyka katolicka. Lubl. 1966 t. 7: Sakramenty święte. Cz. 2: Chrzest, Bierzmowanie, Pokuta, s. 417.

154. W głąb misterium Kościoła. Konstytucja dogmatyczna Soboru Watykańskiego II „Lumen Gentium". W: *Pastori et Magistro.* Lubl. 1966 s. 19-40.

155. Konstytucja dogmatyczna „Lumen Gentium" Soboru Watykańskiego II. *Collect. Theol.* R. 36: 1966 fasc. 1/4 s. 47-73.

156. [Słowo wstępne do numeru poświęconego Milleniuml. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 9: 1966 nr 1-2 s. 3-5.

157. Przemówienie ks. Rektora [...] na inauguracji roku akademickiego 1966/67 w KUL-u. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 9: 1966 nr 1-2 s. 149-154.

158. (Streszczenie zagajenia wygłoszonego podczas wykładów dla duchowieństwa na KUL-u w dniu 23 VIII 1965 r.). *Zesz. Nauk. KUL.* R. 9: 1966 nr 1-2 s. 178.

159. Charakter echatologiczny Kościoła ziemskiego i jego zjednoczenie z Kościo-

łem niebieskim. (Streszczenie referatu wygłoszonego podczas wykładów dla duchowieństwa na KUL-u w dniach 23-25 VIII 1965 r.). *Zesz. Nauk. KUL.* R. 9: 1966 nr 1-2 s 181.

160. Misterium Kościoła. Refleksje nad pierwszym rozdziałem konstytucji dogmatycznej „Lumen Gentium". *Zesz. Nauk. KUL.* R. 9: 1966 nr 3 s. 3-15.

161. Przemówienie ks. Rektora [...] na uroczystościach millenijnych na KUL-u. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 9: 1966 nr 4 s. 67-70.

162. Przemówienie [wstępne wygłoszone podczas wykładów dla duchowieństwa na KUL-u w dniu 23 VIII 1966 r.]. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 9: 1966 nr 4 s. 83.

163. Ansprache des Rektors der Katholischen Universität Lublin [...]. *Das katholischen Leben in Polen* 1966 N. 11 s. 52-62.

164. Przemówienie ks. Rektora [...] na inauguracji roku akademickiego na KUL-u dnia 23 X 1966 r. *Kierunki.* R. 11: 1966 nr 45 s. 3, ilustr.

165. Zagajenie [przed dyskusją podczas Tygodnia Eklezjologicznego 15 XI 1965 r. — streszczenie]. *Znak.* R. 18: 1966 s. 492.

166. Discours du recteur de l'Université Catholique de Lublin. *La vie catholique en Pologne* 1966 no 11 s. 49-58.

167. Discorso del rettore dell'Università Cattolica di Lublino — padre proffessore ... *La vita Cattolica in Polonia* 1966 no 11 s. 47-55.

168. Przemówienie rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego [Obszerne fragm]. *Życie Katolickie w Polsce.* 1966 nr 11 s. 47-55.

169. Dogmatyka katolicka. Lubl. 1967 t. IX. Synteza. Wyd. 2 uzup. [nauką Soboru Watykańskiego II] s. 547, 1 nlb.

170. Przemówienie [...] Inauguracja na KUL-u. *Kierunki.* R. 12: 1967 nr 45 s. 3, 11.

171. List księdza rektora KUL. *Przew. Katol.* R. 57: 1967 s. 469.

172. Przemówienie inaugurujące nowy rok akademicki na KUL. [Fragm.]. *Tyg. Powsz.* R. 21: 1967 s. 45 s. 6.

173. Godność osoby ludzkiej. (Streszczenie referatu wygłoszonego podczas II Tygodnia Eklezjologicznego na KUL-u w dniach 21-28 X 1966 r.). *Znak.* R. 19: 1967 s. 412.

174. Inauguracja roku akademickiego 1966/67 w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. (Przemówienie ks. rektora). *Zesz. Nauk. KUL.* R. 10: 1967 nr 1 s. 75-81.

175. [Streszczenie przemówienia podczas pobytu na KUL-u w dniu 2 III 1967 r. Msgr A. Casaroli]. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 10: 1967 nr 3 s. 79.

176. Dziesięć lat „Zeszytów Naukowych KUL". *Zesz. Nauk. KUL.* R. 10: 1967 nr 4 s. 3-4.

177. [Streszczenie przemówienia podczas życzeń dla ks. kard. Karola Wojtyły z okazji Jego nominacji na kardynała w dniu 13 VI 1967 r.]. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 10: 1967 nr 4 s. 89.

178. Ku Bogu czy ku człowiekowi? Teocentryzm czy antropocentryzm? W: *W nurcie zagadnień posoborowych.* Pod red. B. Bejze. W. 1968 t. 2 s. 157-170.

179. [Przemówienie podczas uroczystości 50-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 20 X 1968 r. — fragm.]. *Das katholische Leben in Polen* 1968 N. 10 s. 55-59.

180. Vergangenheit, Gegenwart und Perspektiven der Katholischen Universität Lublin.(Rozmowa z T. Mazowieckim). *Das katholische Leben in Polen* 1968 N. 11 s. 16-23.

181. Przemówienie rektora [...] 50-lecia KUL-u. *Kierunki.* R. 13: 1968 nr 44 s. 4-5, ilustr.

182. [Fragm. przemówienia podczas obchodów 50-lecia KUL-u 20 X 1968 r.]. *Przew. Katol.* 1969 nr 47 s. 437.

183. [Pięćdziesiąt] 50 lat istnienia KUL. Fragmenty przemówienia Rektora Uniwersytetu ks. prof. dra Wincentego Granata. *Tyg. Powsz.* R. 22: 1968 nr 43 s. 1-2.

184. [Przemówienia podczas 50-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 20 X 1968 r. — fragm.]. *La vie catholique en Pologne* 1968 no 10 s. 51-54.

185. Le passé, le présent et les perspectives de l'Universite Catholique de Lublin (Rozmowa z T. Mazowieckim). *La vie catholique en Pologne* 1968 no 11 s. 15-21.

186. [Przemówienie podczas 50-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 30 X 1968 r. — fragm.]. *La vita cattolica in Polonia* 1968 no 10 s. 52-55.

187. Passato, presente e prospetive dell'Università Cattolica di Lublino (Rozmowa z T. Mazowieckim). *La vita cattolica in Polonia* 1968 no 11 s. 15-21.

188. Przeszłość, teraźniejszość i perspektywy Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Rozmowa [Tadeusza Mazowieckiego] z rektorem KUL... *Więź.* R. 11: 1968 nr 9 s. 3-15, ilustr.

189. Cele i działalność uczelni. (Przemówienie na inauguracji roku akademickiego 1967/68 w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim). *Zesz. Nauk. KUL.* R. 11: 1968 nr 1 s. 80-84.

190. Przemówienie ks. rektora ... (do uczestników wykładów dla duchowieństwa od 22 do 24 VIII 1967 r. poświęconych laikatowi w misterium Kościoła). *Zesz. Nauk. KUL.* R. 11: 1968 nr 1 s. 93-94.

191. Uniwersytet katolicki w świetle

uchwał Soboru Watykańskiego II. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 11: 1968 nr 3/4 s. 17-32.

192. Przemówienie [podczas uroczystości 50-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 20 X 1968 r. — fragm.]. *Życie Katolickie w Polsce* 1968 nr 10 s. 48-51.

193. Przeszłość, teraźniejszość i perspektywy Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. (Rozmowa z T. Mazowieckim). *Życie Katolickie w Polsce* 1968 nr 11 s. 15-21.

194. Słowo od rektora. W: *Katolicki Uniwersytet Lubelski.* 50 lat istnienia i działalności. Lubl. 1968 s. 5-6.

195. De la part recteur. W: *Le millénaire du catholicisme en Pologne.* Lubl. 1969 s. 19-21.

196. From the rector. W: *Poland's Millennium of Catholicism.* Lubl. 1969 s. 22-24.

197. Od rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Kom. red. P. Kałwa [i in.]. Lubl. 1969 cz. 1: Kościół. Początki i zarys rozwoju, s. 13-15.

198. Od rektora. W: *Księga jubileuszowa 50-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.* Praca zbiorowa wydana w rocznicę 50-lecia istnienia Uczelni. Lubl. 1969 s. 11-12.

199. Podstawy teologiczne kultu Chrystusa Miłosiernego. [Streszczenie referatu wygłoszonego 15 XI 1968 r. podczas sympozjum teologicznego w Ołtarzewie]. *Homo Dei.* R. 38: 1969 s. 117.

200. [Przemówienie na sesji naukowej, poświęconej rocznicy 25-lecia PRL]. *Das katholische Leben in Polen.* 1969 N. 10 s. 57 - 59.

201. [Przemówienie inauguracyjne 19 X 1969 r. — fragm.]. *Das katholische Leben in Polen* 1969 N. 11 s. 15 - 20.

202. [Wnioski z sympozjum w Ołtarzewie w 1968 r. poświęconego Miłosierdziu Bożemu]. *Nasza Rodzina.* 1969 nr 2 s. 17.

203. Zadania katolickiego uniwersytetu. Inauguracja roku akademickiego na KUL-u. *Kierunki.* R. 14: 1969 nr 44 s. 4.

204. Z listu wielkanocnego Rektora KUL do kapłanów i wiernych. *Przew. Katol.* R. 59: 1969 s. 129.

205. Cel uniwersytetów katolickich. [Fragmenty przemówienia inauguracyjnego]. *Tyg. Powsz.* R. 23: 1969 nr 44 s. 1.

206. [Przemówienie na sesji naukowej poświęconej rocznicy 25-lecia PRL]. *La vie catholique en Pologne.* 1969 No 10 s. 53 - 54.

207. Le discours inaugural [na KUL-u 19 X 1969 r. — fragm.]. *La vie catholique en Pologne* 169 no 11 s. 14 - 19.

208. [Przemówienie na sesji naukowej poświęconej rocznicy 25-lecia PRL]. *La vita cattolica in Polonia* 1969 nr 10 s. 52 - 54.

209. Il Compito della Università Cattolische. Discorso inaugurale di don ... [19 X 1969 r. — fragm.]. *La vita cattolica in Polonia* 1969 nr 11 s. 15 - 16.

210. Osobowy i wspólnotowy charakter ewangelizacji świata. [Streszczenie wykładu wygłoszonego podczas IV Tygodnia Eklezjologicznego na KUL-u w dniach 13 - 16 XI 1968 r.]. *Znak.* R. 21: 1969 s. 388.

211. Słowa powitania ks. Rektora [wygłoszone podczas uroczystości 50-lecia KUL]. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 12: 1969 nr 1 s. 90 - 97.

212. Przemówienie Rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. [Na uroczystości 50-lecia KUL-u 19 - 20 X 1968 r.]. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 12: 1969 nr 1 s. 97 - 104.

213. [Streszczenie zagajenia i podsumowania wykładów dla duchowieństwa w dniach 21 - 23 VIII 1968 r.]. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 12: 1969 nr 1 s. 127, 131 - 132.

214. Osobowy i wspólnotowy charakter ewangelizacji świata. [Streszczenie referatu wygłoszonego podczas IV Tygodnia Eklezjologicznego na KUL w dniach 13 - 16 XI 1968 r.]. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 12: 1969 nr 1 s. 136.

215. [Streszczenie zagajenia podczas akademii w 50-lecie niepodległości Polski]. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 12: 1969 nr 1 s. 138.

216. [Przemówienie na otwarciu sesji naukowej, poświęconej rocznicy 25-lecia PRL]. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 12: 1969 nr 3 s. 77 - 78.

217. [Streszczenie przemówienia w dniu 22 V 1969 r. podczas pobytu O. Generała P. Arrupe na KUL-u]. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 12: 1969 nr 3 s. 97 - 98.

218. [Streszczenie zagajenia i podsumowania wykładów dla duchowieństwa w dniach 27 - 29 VIII 1969 r.]. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 12: 1969 nr 4 s. 89, 91.

219. Przemówienie [na sesji naukowej poświęconej rocznicy 25-lecia PRL]. *Życie Katolickie w Polsce.* 1969 nr 10 s. 50 - 51.

220. Przemówienie inauguracyjne [na KUL-u 19 X 1969 r. — fragm.]. *Życie Katolickie w Polsce.* 1969 nr 11 s. 14 - 18.

221. Wstęp. W: *Ewangelia miłosierdzia.* Pod red. W. GRANATA. P. 1970 s. 3 - 4.

222. Miłosierdzie jako przymiot Boga. W: *Ewangelia miłosierdzia.* P. 1970 s. 9 - 47.

223. Kult Boga miłosiernego przez Chrystusa i w Chrystusie. W: *Ewangelia miłosierdzia.* P. 1970 s. 379 - 409.

224. Université Catholique de Lublin. [Wyjątki z przemówienia wygłoszonego

podczas inauguracji roku akad. 1969/70]. *Biulletin du Centre de Documentation des Organisations Internationale Catholiques d'Enseignement* 1970 n° 24 s. 70 - 71.

225. Przemówienie inauguracyjne ks. Rektora [...]. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 13: 1970 nr 1 s. 74 - 77.

226. [Streszczenie przemówienia podczas uroczystości 50-lecia kapłaństwa i 48-lecia profesury ks. prof. J. Pastuszki 15 VIII 1969 r.]. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 13: 1970 nr 1 s. 85.

227. Kulturotwórcze wartości chrześcijaństwa. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 13: 1970 nr 3 s. 3 - 14.

228. Świętość jako istotna wartość chrześcijaństwa i zadanie Kościoła. *Aten. Kapł.* R. 63: 1971 t. 77 s. 184 - 198.

229. Refleksje o uroczystościach Millenium Chrztu Polski. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 14: 1971 nr 3 s. 99 - 109, Res.

230. Ku człowiekowi i Bogu w Chrystusie. Zarys dogmatyki katolickiej. Lubl. 1972, t. 1 s. XIV, 579.

231. Podstawy teologiczne kultu Chrystusia Miłosiernego. W: *„... Bo Jego miłosierdzie na wieki"* (Ps 135). Red. L. BALTER. P. 1972 s. 127 - 130.

232. Dyskusja, Kult Chrystusa Miłosiernego. W: *„... Bo Jego miłosierdzie na wieki"*. P. 1972 s. 137 - 138.

233. Dyskusja. Miłość a miłosierdzie. W: *„... Bo Jego miłosierdzie na wieki"*. P. 1972 s. 163 - 164.

234. Dyskusja. Miłość Boża a miłosierdzie. W: *„... Bo Jego miłosierdzie na wieki"*. P. 1972 s. 183 - 185.

235. Dyskusja. W: *„... Bo Jego miłosierdzie na wieki"*. P. 1972 s. 238.

236. Podsumowanie obrad przez ks. rektora [...]. W: *„... Bo Jego miłosierdzie na wieki"*. P. 1972 s. 239 - 241, 242.

237. Bases theologiques du culte du Christ Misericordieux. W: *„... Bo Jego miłosierdzie na wieki"*. P. 1972 s. 472.

238. Apres ce rapport eu lieu lecture du symposium. W: *„... Bo Jego miłosierdzie na wieki"*. P. 1972 s. 477 - 478.

239. Kościół — rzeczywistość zespoleniowa realitas complexa. W: *Z zagadnień kultury chrześcijańskiej*. Lubl. 1973 s. 43 - 58.

240. Antropocentryzm w teologii dogmatycznej. W: *Teologia a antropologia*. Kongres Teologów Polskich 21 - 23 II 1971 [Lublin KUL]. Red. W. JAWORSKI, A. KUBIŚ. Kr. [ok. 1973] s. 215 - 221.

241. Agnostycyzm. V. Agnostycyzm teologiczny. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 184 - 187.

242. Alienacja. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 367 - 369.

243. Antropologia teologiczna. C. Antropologia systematyczna. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 698 - 702.

244. Antyteizm. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 731.

245. Ateizm. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 1030 - 1040.

246. Ateografia. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 1047.

247. Wizja nowego człowieka jako element moralności chrześcijańskiej. *Aten. Kapł.* R. 65: 1973 t. 81 s. 22 - 38.

248. Kapłan w służbie Eucharystii. *Homo Dei.* R. 42: 1973 s. 164 - 170.

249. Uroczystość Trójcy Przenajświętszej (Homilia na niedzielę Trójcy św. 17 VI 1973 r.) Mt 28, 16 - 20. *Przew. Katol.* 1973 s. 220 - 221.

250. Słowo Boże (na I niedzielę sierpnia 5 VIII 1973 r.) J 6, 24 - 35. *Przew. Katol.* 1973 s. 283.

251. Słowo Boże (na pierwszą niedzielę września 1973 r.) Mk 7, 1 - 80, 14 - 15, 21 - 23. *Przew. Katol.* 1973 s. 323.

252. Różaniec i wielkie sprawy naszego życia. *Przew. Katol.* 1973 s. 361.

253. Słowo Boże (na pierwszą niedzielę października 1973 r.) Mk 10, 2 - 16. *Przew. Katol.* 1973 s. 363 - 364.

254. Słowo Boże (na pierwszą niedzielę listopada 1973 r.) Mk 12, 28 - 34. *Przew. Katol.* 1973 s. 403.

255. Słowo Boże (na I niedzielę Adwentu 2 XII 1973 r.) Łk 21, 25 - 28, 34 - 36. *Przew. Katol.* 1973 s. 443.

256. Ku człowiekowi i Bogu w Chrystusie. Zarys dogmatyki katolickiej. Lubl. 1974 t. 2 s. XXI, 758.

257. Doświadczalne spotkania z Osobami Boskimi według nauki i życia św. Teresy z Avila, doktora Kościoła: W: *Mater spiritualium*. Studia nad doktryną św. Teresy od Jezusa. Kr. 1974 s. 65 - 113.

258. Godność człowieka i jej współczesne uzasadnienia. W: *Aby poznać Boga i człowieka*. W. 1974 Cz. 2: O człowieku dziś s. 223 - 256.

259. Wierzyć w człowieka: W: *Być człowiekiem*. P. 1974 s. 311 - 335.

260. Chrystus — Apostoł Miłości Miłosiernej. W: *Powołanie do apostolstwa*. Red. L. BALTER. P. 1975 s. 114 - 122.

261. W trosce o miłosierdzie humanistyczne. W: *Powołanie do apostolstwa*. P. 1975 s. 433 - 446.

262. Życie wewnętrzne chrześcijanina w Tajemnicy Trójcy Świętej. *Aten. Kapł.* R. 67: 1975 t. 85 s. 27 - 44.

263. Życie wewnętrzne powołaniem każdego chrześcijanina. *Aten. Kapł.* R. 67: 1975 t. 85 s. 195 - 209.

264. U podstaw humanizmu chrześcijańskiego. P. 1976 s. 448.

265. Chrystus i Bogurodzica w naucza-

niu i kulcie kościelnym. W: *W nurcie zagadnień posoborowych* t. 8 s. 221 - 251.

266. Bóg. V. W orzeczeniach teologii. B. W orzeczeniach Kościoła. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 938 - 942.

267. Bóg. VI. W teologii systematycznej. B. Transcendencja i Immanencja Boga. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 949 - 953.

268. Duch Chrystusowy zasadą duchowości kapłańskiej. *Aten. Kapł.* R. 68: 1976 t. 87 s. 13 - 26.

269. Partnerstwo człowieka z Bogiem w rozwijaniu dzieła stworzenia. [Streszczenie]. *„Chrześcijanin w Świecie"*. R. 8: 1976 nr 3 s. 85.

270. Cristocentrismo e Marianita nel Cattolicesimo. Trad. dal Polacco di P. Domański. *„Miles Immaculatae"*. R. 12: 1976 s. 168 - 183.

271. Rozumieć i być rozumianym. (Rozmowa M. Maciołka z ks. prof. W. Granatem). *Przew. Katol.* 1976 nr 16 s. 7.

272. Rec.: W. HRYNIEWICZ OMI: Rola Tradycji w interpretacji teologicznej. Lubl. 1976. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 19: 1976 nr 4 s. 78 - 82.

273. Jedność i pluralizm w teologii katolickiej. *Spraw. z Czyn. Pos. Nauk. oraz Kron. TN KUL.* R. 6: 1977 s. 3 - 19.

274. Perspektywy rozwoju teologii w świetle uchwał Soboru Watykańskiego II. W: *Dzieje teologii katolickiej w Polsce.* Lubl. 1977 t. 3 cz. 2 s. 265 - 301.

275. Koncepcja Boga w doktrynalnych dokumentach Kościoła katolickiego. W: *Studia z filozofii Boga.* Pod red. B. BEJZE. W. 1977 t. 3 s. 134 - 179.

276. Franciszkanin ciągle żywy. W stulecie istnienia i działalności Zgromadzenia Sióstr Służek Najśw. Maryi Panny Niepokalanej. *Kron. Diec. Sand.* R. 7: 1978 s. 182 - 191. — Toż. *Wiad. Diec. Podlaskiej.* R. 47: 1978 s. 365 - 374.

277. Z przemówienia ... (podcza s wręczenia nagrody naukowej im. ks. I. Radziszewskiego ks. W. Granatowi 11 V 1978 r. na publicznym zebraniu Towarzystwa Naukowego KUL). *Kron. Diec. Sand.* R. 71: 1978 s. 224 - 225.

278. Przedmowa. W: M. WÓJCIK. Zgromadzenie Sióstr Służek NMP Niepokalanej. P. 1978 t. 1 s. 8 - 10.

279. Symbioza katolicyzmu i funkcji istotnych współczesnego uniwersytetu [odpowiedź na ankietę]: Żywotne tradycje uniwersytetu europejskiego. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 21: 1978 nr 2 s. 61 - 66.

280. Chrześcijaństwo. IV. Wkład w kulturę. W: *Enc. katol.* T. 3 kol. 413 - 416.

281. Spotkanie z Chrystusem. [1]. Przejrzyć się w Ewangelii. *Gość Niedz.* R. 56: 1979 nr 34 s. 1.

282. Spotkanie z Chrystusem. [2]. Oświeceni wiarą. *Gość Niedz.* R. 56: 1979 nr 37 s. 1.

283. Spotkanie z Chrystusem. [3]. Pan niebiosów obnażony. *Gość Niedz.* R. 56: 1979 nr 51/52 s. 4.

284. Teologia diecezji. *Stud. Sand.* R. 1: 1980 s. 157 - 171.

285. Chrystus Odkupiciel. [Fragm. z książki: U podstaw humanizmu chrześcijańskiego. P. 1976 s. 193 - 208]. *Znak.* R. 32: 1980 s. 603 - 618.

286. Spotkanie z Chrystusem. [4]. Dziedzic Królestwa. *Gość Niedz.* R. 57: 1980 nr 2 s. 1, 7.

287. Spotkanie z Chrystusem. [5]. Pośredniczka zbawienia. *Gość Niedz.* R. 57: 1980 nr 17 s. 1, 5.

288. Rkps: Charakter eschatologiczny Kościoła ziemskiego i jego zjednoczenie z Kościołem niebieskim s. 5.

289. Rkps: Chrystus w liturgii s. 7.

290. Mps: Eklezjologia współczesna k. 3.

291. Rkps: Ewolucja katolickiej nauki moralnej w kwestii alkoholizmu. [Szkic] s. 7.

292. Rkps: Idee etycznej osobowości w pismach św. Tomasza z Akwinu k. 5.

293. Rkps: Idea soboru i jego znaczenie dla Kościoła, k. 4.

294. Rkps: Kapłan abstynent k. 4.

295. Rkps: Katolicki ideał wychowawczy [część dalsza drukowana w: Mies. Katech. Wychow. R. 25: 1936 s. 325 - 338, 373 - 380, 421 - 443]. [Sand. ok. 1935]. k. 9.

296. Rkps: Konkretny program pracy dla Diecezjalnego Referatu Trzeźwości. [Szkic] k. 11.

297. Rkps: Konstytucja żeńskiego zgromadzenia o nazwie Córki św. Franciszka Serafickiego k. 14, 8.

298. Konwikt księży studentów przy KUL. Lubl. 1957 k. 7.

299. Rkps: Nauczanie teologii dogmatycznej w seminariach duchownych jako funkcja wychowania. [Tekst częściowo drukowany pod tym samym tytułem w: Polonia Sacra. R. 1: 1948 s. 339 - 343] k. 25.

300. Rkps: O Bożej łasce k. 32.

301. Rkps: O duchowności zakonnej [Opole Lub.] k. 46.

302. Rkps: O małej książeczce. Styl tomizmu. [Tekst częściowo drukowany w: Styl tomizmu. Na marginesie „De Ente et essentia" św. Tomasz z Akwinu]. Rocz. Filoz. Lubl. R. 1: 1948 s. 123-137 k. 33.

303. Rkps: O spirytyźmie. [Odczyt w 1931 r. w Radomiu] k. 24.

304. Mps: Personalizm chrześcijańskiego życia. Wykład dla prawników 11 X 1956 r. — *Jasna Góra* [tekst autoryzowany] k. 9.

305. Rkps: Prawda źródłem siły. Wy-

kład na rozpoczęcie roku w Seminarium Duchownym w Sandomierzu 1940 r. Fragm. ogólnej pracy: O dynamiźmie katolickim k. 13.

306. Rkps: Problem naturalnej poznawalności Boga według intuicjonizmu z okresu po soborze Katykańskim I [Szkic]. Lubl. k. 6.

307. Mps: Sprawozdania Komisji Studiów Ewangelicko-Luterańskiej-Rzymsko-Katolickiej: Ewangelia i Kościół. Opole Lub. [ok. 1974] k. 3.

308. Mps: Szkice wykładów o personaliźmie. Osiem wykładów. Lubl. 1958 k. 22.

309. Mps: Szkoła ascezy i mistyki zmartwychwstańskiej. [Szkic] Lubl. k. 4.

310. Rkps: Środki podtrzymywania i rozwoju duchowności zakonnej. Opole Lub. [ok. 1975] k. 40.

311. Rkps: Teologia katolicka po Soborze Watykańskim I o naturalnym poznaniu istnienia Boga. [Szkic. Temat wykładów] 1963/64 k. 3.

312. Rkps: U podstaw dogmatycznych święcenia niedzieli [Szkic] k. 5.

313. Rkps: U podstaw teologii charyzmatów. [Opole Lub. ok. 1976] k. 8.

314. Mps: W związku z ankietą: W sprawie badań na filozofią Boga. [Opole Lub.] k. 3.

315. Rkps: Wiara w Boga podstawą niezależności osoby ludzkiej k. 18.

316. Rkps: Współczesna teozofia [Odczyt w Radomiu ok. 1930 r.] k. 32.

317. Rkps: Zadania współczesnej myśli teologicznej k. 11.

318. Rkps: Źródła katolickiego dynamizmu k. 23.

319. Mps: Refleksje dla zakonnic na podstawie Konstytucji dogmatycznej o Kościele Soboru Watykańskiego II. Lubl. 1968 k. 222 [Dwadzieścia osiem rozważań napisanych wspólnie z H. I. Szumił.]. — Ponadto pozostało kilka taśm magnetofonowych, 4 tomiki — bruliony, 273 luźnych kartek tekstów oraz szkiców kazań, homilii i konferencji wygłoszonych podczas rekolekcji czy innych okazji dla dzieci, młodzieży, ogółu wiernych, sióstr zakonnych i kapłanów oraz 163 stronic notatek zrobionych przez słuchaczy.

II.

Ks. prof. Wincenty Granat — Rektorem KUL. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 8: 1965 nr 4 s. 1-2; NAPIÓRKOWSKI C. S.: Pięćdziesięciolecie teologii dogmatycznej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 15: 1968 z. 2 s. 55-92. [Rys biograficzny. Bibliografia publikacji s. 68-71]; FORYCKI R.: O współczesną koncepcję teodycei. Uwagi w związku z drugim wydaniem Teodycei ks. Wincentego Granata. *Stud. Philos. Christ.* R. 5: 1969 nr 2 s. 202-205; ŁACH S.: Ks. dr Wincenty Granat. W: *Księga jubileuszowa 50-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.* Praca zbiorowa w rocznicę 50-lecia Uczelni. Kom. red. S. Kunowski i in. Lubl. 1969 s. 151; PAPIERKOWSKI S.: [Życiorys ks. W. Granata]. *Sprawozdanie rektorskie za rok* akad. 1969/70 podczas inauguracji roku akad. 1970/71 na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim 18 X 1970 r. *Zesz. Nauk. KUL.* R. 14: 1971 nr 1 s. 83-84; Ks. B. K.: Nowa dogmatyka ks. Wincentego Granata. Rec.: Ku człowiekowi i Bogu w Chrystusie. Zarys dogmatyki katolickiej. Lubl. 1972. *Ored. Diec. Chełm.* R. 23: 1972 s. 250; HRYNIEWICZ W., NOSSOL A.: Profesor Wincenty Granat. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 19: 1972 z. 2 s. 5-9; SZUMIŁ H.: Wykaz bibliograficzny prac naukowych ks. prof. dra Wincentego Granata. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 19: 1972 s. 9-15; GWAREK L.: Rec.: Ks. Wincenty Granat: Ku człowiekowi i Bogu w Chrystusie. Zarys dogmatyki katolickiej. Lubl. 1972 t. 1. *Homo Dei.* R. 42: 1973 s. 154-155; JAREK J.: Przełomowy podręcznik dogmatyki. *Kierunki.* R. 17: 1973 nr 1 s. 8; RUMIŃSKI S.: O drogach do Ojca. Ku człowiekowi i Bogu w Chrystusie. *Przew. Katol.* 1973 s. 53-54; Wręczenie nagród im. Reinholda Schneidera i O. Maksymiliana Kolbego [m. in. ks. prof. dr. Wincentemu Granatowi]. *Biul. Inf. KUL.* R. 2: 1973 nr 24 s. 55-56; LEWIŃSKI J.: Jubileusz 50-lecia święceń kapłańskich ks. prałata prof. dra Wincentego Granata w Seminarium Duchownym w Sandomierzu. *Kron. Diec. Sand.* R. 67: 1974 s. 279-280; Ks. prof. dr Wincenty Granat laureatem nagrody im. Ks. Idziego Radziszewskiego. *Życie i Myśl.* R. 28: 1978 s. 104-105; FILIPIAK M.: Ks. prof. dr Wincenty Granat laureatem tegorocznej nagrody im. ks. Idziego Radziszewskiego. *Przew. Katol.* 1978 nr 19 s. 7; KIERACIŃSKI R.: Ks. prof. dr W. Granat laureatem nagrody im. ks. Radziszewskiego. Jedność słowa i czynu. *Słowo Powsz.* R. 32: 1978 nr 103 s. 2; KIERACIŃSKI R.: Wręczenie ks. prof. W. Granatowi nagrody im. ks. I. Radziszewskiego w duchu humanizmu chrześcijańskiego. *Słowo Powsz.* R. 32: 1978 nr 109 s. 1-2; Przyznanie nagrody naukowej imienia księdza Idziego Radziszewskiego księdzu prałatowi Wincentemu Granatowi. *Kron. Diec. Sand.* R. 71: 1978 s. 222-226; WOJTYŁA K. kard.: [Przemówienie podczas wręczenia nagrody naukowej ks. Idziego Radziszewskiego, ks. Prałatowi Wincentemu Granatowi]. *Kron. Diec. Sand.* R. 71: 1978 s. 225-226; NOSSOL A.: Ku człowiekowi i Bogu w Chrystusie. Laudacja ks. prof. W. Granata. STR KUL. R. 27: 1978 s.

35-38; Śp. ks. Wincenty Granat. *Kron. Diec. Sand.* R. 72: 1979 s. 273-274; SICZEK S.: [Wprowadzenie do liturgii podczas pogrzebu ks. W. Granata]. *Kron. Diec. Sand.* R. 72: 1979 s. 274-275; SYGNET S.: Przemówienie wygłoszone podczas liturgii pogrzebowej 15 grudnia 1979 r. w bazylice katedralnej w Sandomierzu. *Kron. Diec. Sand.* R. 72: 1979 s. 275-280; KRĄPIEC M. A.: Przemówienie [...] w imieniu społeczności Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego [na pogrzebie ks. W. Granata]. *Kron. Diec. Sand.* R. 72: 1979 s. 281; STĘPIEŃ J.: Przemówienie [przed trumną ks. W. Granata]. *Kron. Diec. Sand.* R. 72: 1979 s. 281-282; GOŁĘBIOWSKI P.: [Przemówienie podczas pogrzebu ks. W. Granata]. *Kron. Diec. Sand.* R. 72: 1979 s. 286; KOTOWSKI S.: [Przemówienie na cmentarzu podczas pogrzebu ks. W. Granata]. *Kron. Diec. Sand.* R. 72: 1979 s. 282-285; Kościół w świecie [zawiera informację o śmierci ks. Wincentego Granata oraz krótki rys biograficzny wraz z charakterystyką twórczości]. *Przew. Katol.* 1980 nr 1 s. 7; R. B.: Ks. prof. dr hab. Wincenty Granat (1900-1979). *Słowo Powsz.* R. 33: 1980 s. 9; RYSZKO Cz.: Teolog na miarę czasów. *Gość Niedz.* R. 57: 1980 nr 2 s. 1, 8; Kronika religijna. Z Polski. *Tyg. Powsz.* R. 34: 1980 nr 3 1617 s. 7; NOSSOL A., SYGNET S.: Śp. ks. prof. Wincenty Granat. *Przew Katol.* 1980 nr 9 s. 4-5 [zob. także]--Sprawozdanie. *Przew. Katol.* 1980 nr 16 s. 7; Zmarli [Ks. Wincenty Granat]. *Tyg. Powsz.* R. 34: 1980 nr 18 s. 7; Śp. ks. prof. Wincenty Granat, *„L'Osservatore Romano"*. Wydanie polskie R. 1: 1980 nr 1-2 s. 20; KRASIŃSKI J.: Ks. Wincenty Granat — teolog soboru. *W Drodze.* R. 8: 1980 nr 10 s. 90-94; LEWIŃSKI J.: Akademia [poświęcona pamięci ks. W. Granata] w uroczystość św. Tomasza z Akwinu. *Kron. Diec. Sand.* R. 73: 1980 s. 136; HRYNIEWICZ W.: Doctor Humanus. Teologiczne horyzonty ks. profesora Wincentego Granata (1900-1979). *Znak.* R. 32: 1980 s. 586-602; HRYNIEWICZ W.: Teolog osoby ludzkiej. Refleksje nad teologicznym dziełem ks. prof. Wincentego Granata (1900-1979). *Aten. Kapł.* T. 72: 1980 t. 95 s. 424-433; ROGOWSKI R. E.: Epitafium dla Mistrza [ks. W. Granata]. *Więź.* R. 23: 1980 nr 5 s. 55-59; Ks. Wincenty Granat. *Stud. Sand.* 1 [1980] 365; SZUMIŁ H. I.: Bibliografia podmiotowa i przedmiotowa ks. prof. dr. Wincentego Granata. *Stud. Sand.* R. 1: 1980 s. 366-386; SZUMIŁ H. I.: Ekspozycja w Bibliotece Uniwersyteckiej KUL. W pierwszą rocznicę śmierci ks. prof. Wincentego Granata (1900-1979). *Przew. Katol.* 1981 nr 11 s. 5. — Arch. Diec. Sand.: Akta personalne ks. W. Granata.

Halina Irena Szumił

Grelewski Stefan (1898-1941), dogmatyk, działacz społeczny, redaktor, tłumacz.

Urodził się 3 lipca 1898 r. w Dwikozach k. Sandomierza z Michała i Eufrozyny z Jarzynów. Kształcił się w Sandomierzu, Janowie i Lubartowie. Po ukończeniu Seminarium Duchownego w Sandomierzu udał się w r. 1919 na studia prawa kanonicznego do świeżo założonego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Brał udział w akcji plebiscytowej na Śląsku i w powstaniach śląskich. Dnia 2 X 1921 roku przyjął w katedrze sandomierskiej święcenia kapłańskie. W następnym roku udał się do Strasburga, gdzie kontynuował studia uniwersyteckie uwieńczone doktoratem z praw kanonicznego (w grudniu 1924 r.). W międzyczasie podczas wakacji i ferii świątecznych pracował jako duszpasterz wśród polskich emigrantów w diecezji Cambrai. W 1925 r. powrócił do kraju, by objąć stanowisko sekretarza generalnego Związku Robotników Chrześcijańskich w Radomiu. Tu założył czasopismo: „Hasło", Organ Ruchu Chrześcijańsko-Społecznego (1927-1931). Od 1928 r. pracował w szkolnictwie podstawowym i średnim, m. in. był prefektem w Gimnazjum męskim im. Kochanowskiego. W 1930 r. założył czasopismo: „Prawda Katolicka"; miesięcznik, którego celem była obrona wiary katolickiej przed sekciarstwem i redagował je do 1935 r. Był współorganizatorem Pierwszego Diecezjalnego Kongresu Eucharystycznego w Radomiu (czerwiec 1932 r.).

Po wejściu Niemców chronił się przed aresztowaniem w Potworowie, następnie wrócił do Radomia i uczył religii w szkołach podstawowych

i w tajnych kompletach gimnazjalnych. W 1940 r. został mianowany rektorem kościoła św. Trójcy. W nocy z 25 na 26 stycznia 1941 r. Gestapo dokonało w Radomiu licznych aresztowań, w których zabrano do więzień i obozów koncentracyjnych około tysiąca osób. Wśród trzech księży aresztowanych wówczas znalazł się także ks. Grelewski. Torturowany w więzieniu przez Gestapo został następnie przewieziony do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu. Przeniesiony do obozu w Dachau zmarł w rewirze (szpitalu obozowym) 9 V 1941 r.

Ks. Grelewski był człowiekiem niespożytej energii, pełnym inicjatywy i zapału. Obok zajęć szkolnych obejmujących ponad 30 godzin tygodniowo, uprawiał szeroką działalność społeczną, publicystyczną i naukową. Wykładał na kursach duszpasterskich organizowanych w różnych diecezjach. Dzięki znajomości języków obcych tłumaczył dzieła zagranicznych autorów. Prowadził wzorowe życie kapłańskie oddany całkowicie swemu powołaniu i sprawie Bożej.

I.

1. La Réaction contre les Ordalies en France depuis le IXe siècle jusqu'au Décret de Gratien, Rennes 1924 8° s. 105.

2. Biuro Porad Prawnych przy Sekretariacie Jeneralnym w Radomiu. *Kron. Diec. Sand.* R. 18: 1925 s. 61.

3. Ankieta Sekretariatu Jeneralnego dla Spraw Społecznych w celu zorganizowania kolportażu pism. *Kron. Diec. Sand.* R. 18: 1925 s. 61-62.

4. Nasza akcja społeczna wśród robotników na terenie diecezji. *Kron. Diec. Sand.* R. 18: 1925 s. 199-203.

5. W sprawie Domu Rekolekcyjnego w Wąchocku. *Kron. Diec. Sand.* R. 20: 1927 s. 292-295.

6. Biskup Kettler. *Hasło.* R. 1: 1927 nr 6 s. 1.

7. Co słychać w kraju? [zwykle podtytuł: Diecezja Sandomierska]. *Przew. Katol.* R. 33: 1927 s. 158, 172, 186, 200, 216, 232, 246, 276, 290, 304, 318, 334, 378, 394, 408, 454, 486, 484, 498, 528, 558, 574, 588, 604, 634, 648, 678, 694, 708, 724, 738, 770.

8. *Hasło.* Organ Ruchu Chrześcijańsko-Społecznego. [Najpierw jako miesięcznik, potem jako dwutygodnik] R. 1-5: 1927-1931. Ks. Grelewski publikował tu artykuły, których nie umieszczamy w wykazie bibliogr, gdyż nie są podpisane.

9. Rozbudowa opieki społecznej. *Kron. Diec. Sand.* R. 21: 1928 s. 154-158.

10. Do Dielebnego Duchowieństwa Diecezji Sandomierskiej. *Kron. Diec. Sand.* R. 21: 1928 s. 318.

11. Dr. J. VORBRODT i Ks. Dr S. GRELEWSKI: Życie gospodarcze i bogactwa naturalne Ziemi Sandomiersko-Radomskiej. skiej. Radom 8° 1928 s. 60.

12. W sprawie uregulowania opłat kościelnych. *Prz. Katol.* R. 66: 1928 s. 317-318.

13. Co słychać w kraju? [Diecezja Sandomierska]. *Przew. Katol.* R. 34: 1928 s. 134, 164, 180, 194, 210, 224, 270, 284, 300, 314, 330, 344, 360, 390, 420, 434, 450, 480, 494, 524, 540, 554, 570, 584, 600, 614, 630, 674, 690, 704, 720, 734, 750, 764, 780.

14. Red.: *Rocznik Diecezji Sandomierskiej na r. 1929* 8° Radom 1929.

15. Organizacja socjalizmu w Polsce. *Prz. Katol.* R. 67: 1929 s. 134-135.

16. Walka z kremacją zwłok. *Prz. Katol.* R. 67: 1929 s. 264-265.

17. Co słychać w kraju? [Diecezja Sandomierska]. *Przew. Katol.* R. 35: 1929 s. 28, 58, 74, 104, 118, 134, 148, 164, 178, 194, 208, 224, 238, 254, 314, 328, 344, 358, 374, 434, 448, 464, 568, 589, 628, 644, 658, 674, 688, 704, 718, 734, 764.

18. Red.: *Rocznik Diecezji Sandomierskiej na rok 1930.* Seria II. Radom 1930 8° 320, 20.

19. Zasady i ustrój Kościoła Katolickiego Polsko-Narodowego. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 286-293.

20. Słówko o pielgrzymkach. *Kron. Diec. Sand.* R. 23: 1930 s. 293-295.

21. Zasady i ustrój Kościoła Narodowego. *Prz. Katol.* R. 68: 1930 s. 374-376.

22. Na powitanie. Jednodniówka wydana z okazji uroczystego ingresu do Radomia J. E. Ks. W. B. Jasińskiego Biskupa Sandomierskiego. Radom 8° 1930 s. 16.

23. Józefowa polityka. *Hasło.* R. 4: 1930 nr 11 s. 3-4; nr 12 i 13 s. 4.

24. Wspomnienie pośmiertne nad trumną seniora Episkopatu Polskiego J. E. X. Bisk. sandomierskiego M. Ryxa. *Przew. Katol.* R. 36: 1930 s. 355.

25. Red.: *Prawda Katolicka.* Czasopismo poświęcone obronie wiary katolickiej przed sekciarstwem. R. 1-6: 1930-1936. Red. St. Grelewski. Zamieszcza tu wiele artykułów zwłaszcza w dziale: „Z powrotem na łono Kościoła Katolickiego". Nie

umieszczamy ich w wykazie bibliogr., gdyż z reguły są nie podpisane.

26. Kościół Katolicki i Prawosławie w Rumunii. *Prz. Katol.* R. 69: 1931 s. 616, 679-680.

27. Kościół Narodowy w Polsce. Jego zasady, organizacja i rozwój. W: *Pamiętnik kursu duszpasterskiego w sprawie sekciarstwa i innowierstwa.* P. 1931 s. 19-44. — Toż w osob. odb. P. 1931 8° s. 31. — Toż. Wyd. 2 rozszerz. Sandomierz 1936 8° s. 36.

28. Walka o duszę robotnika. *Rocz. Katol.* T. 9: 1931 s. 465-476.

29. Śp. Ksiądz, Prał. Dr. Ignacy Seipel. Wielki polityk — święty kapłan. *Prawda Katol.* R. 3: 1932 nr 7-8 s. 5-7.

30. Katolicka praca unijna w Bułgarii. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 355-356.

31. Z literatury prawa małżeńskiego. *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 492.

32. Tolerancja religijna czy tolerancja zbrodni? *Prz. Katol.* R. 70: 1932 s. 713-714.

33. Album Kościołów Radomskich ze szczególnym uwzględnieniem Kościoła Garnizonowego wydany z okazji Pierwszego Kongresu Eucharystycznego Diecezji Sandomierskiej w Radomiu. Radom 1932 8° s. 40.

34. Sekty religijne w Polsce. Radom 8° 1933 s. 47.

35. Sekta badaczy Pisma Świętego i jej stosunek do państwa. *Prawda Katol.* R. 4: 1933 nr 10 s. 10.

36. A jednak sekta Badaczy — to anarchiści, bardzo szkodliwi dla państwa. *Prawda Katol.* R. 4: 1933 nr 11 s. 8-9.

37. Jeszcze badaczom Pisma św. w odpowiedzi. *Prawda Katol.* R. 4: 1933 nr 12 s. 9.

38. Sekty religijne w Polsce. *Prz. Katol.* R. 71: 1933 s. 23-25, 41-43, 91-92, 120-122, 137-138, 152-153. — Toż. w osob. odb. Radom 1933 s. 47.

39. Psychologia nawróconych. Z powrotem na łono Kościoła Katolickiego. Karty z życia konwertytów. Seria I. Sandomierz 8° 1934 s. 32.

40. Psychologia nawróconych. Z powrotem na łono Kościoła Katolickiego. Karty z życia konwertytów. Seria II. Sandomierz 8° 1934 s. 32.

41. Psychologia nawróconych. Z powrotem na łono Kościoła Katolickiego. Karty z życia konwertytów. Seria III. Sandomierz 8° 1934 s. 32.

42. Wyznania protestanckie w Polsce współczesnej. Sandomierz 1935 8° s. VIII, 254.

43. Tłum.: KAROL ADAM: Jezus Chrystus. P. 1935 8° s. 439. Przedmowa tłumacza do polskiego wydania s. 5-7.

44. Psychologia nawróconych. Z powrotem na łono Kościoła Katolickiego. Karty z życia konwertytów. Seria IV. Sandomierz 1935 8° s. 32.

45. Wyznania protestanckie i sekty religijne w Polsce współczesnej. Zarys stanu prawnego wyznań religijnych w Polsce. Sandomierz 1935 8° s. 167.

46. Błog. Julian Piotr Eymard. Boska Eucharystia w Komunii świętej. W. 1935 8° s. 335. Z franc. przeł. A. SZCZEPANIAKOWA. Wstęp i życiorys bł. Eymarda napisał ks. dr St. Grelewski.

47. Stosunki religijne na terenie W. Miasta Gdańskiego. *Prz. Katol.* R. 73: 1935 s. 698-699.

48. Tłum.: A. BERTRAM: Charyzmaty duszy kapłańskiej. P. 1936. Słowo wstępne od tłumacza s. 3-4.

49. W sprawie projektu ustawy dla wyznania ewangelicko-augsburskiego w Polsce. *Prawda Katol.* R. 7: 1936 s. 99-101.

50. Wyznania protestanckie i sekty religijne w Polsce współczesnej. Lubl. 1937 8° s. XVI, 850.

51. Sekty religijne w Polsce współczesnej. Sandomierz 1937 8° s. VIII, 356.

52. Gdańsk i Niemcy z bliska. *Siewca Prawdy.* R. 7: nr 32 s. 4; nr 33 s. 4.

53. W obliczu nowego roku szkolnego. *Prz. Katol.* R. 75: 1937 s. 554.

54. Tłum.:Adolf BERTRAM: W służbie ideałów Akcji Katolickiej. P. 1938 s. 588. Przedmowa do polskiego wydania s. 7-8.

55. Z wędrówki po kraju. *Siewca Prawdy.* R. 8: 1938 nr 31 s. 5; nr 32 s. 4-5; nr 33 s. 4-5; nr 34 s. 4-5; nr 35 s. 4-5.

56. Kresy Wschodnie wracają do wiary ojców. *Siewca Prawdy.* R. 8: 1938 nr 34 s. 2-3.

57. Czerwone harcerstwo przedszkolem socjalizmu. *Prz. Katol.* R. 76: 1938 s. 178.

58. Tłum.: F. JURGENSMEIER: Mistyczne Ciało Chrystusowe jako podstawa ascetyki, rozbudowy i dążeń życia religijnego. Lubl. 1939 s. 486. Przedmowa tłumacza s. 7-8.

II.

ZBROJA F.: Grelewski Stefan. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 574. J[OP] F.: Księża Diecezji Sandomierskiej zamęczeni podczas drugiej wojny światowej. Ks. Stefan Grelewski. *Kron. Diec. Sand.* R. 41: 1948 s. 243-246. JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945. Z. 1. W. 1977 s. 193; Z. 4. W. 1978 s. 325. — Arch. Kurii Diec. w Sandomierzu: Teczka personalna ks. St. Grelewskiego.

Ks. Józef Krasiński

Grim Emanuel, pseud. i krypt.: Promienisty, Ślązak, eg, Ema, G. (1883-1950), popularyzator teologii.

Urodził się 1 I 1883 r. w Karwinie, jako syn Józefa i Weroniki z Wodzików. Do szkoły elementarnej uczęszczał w Karwinie, nauki gimnazjalne pobierał w Cieszynie, a studia teologiczne odbył w Seminarium Duchownym w Widnawie i na Wydz. Teol. Uniwersytetu Wrocławskiego. Po święceniach kapłańskich, które otrzymał 23 VII 1908 r. we Wrocławiu, pracował jako wikary w Rychwałdzie, Zebrzydowicach i Jabłonkowie. W l. 1911-1913 był katechetą gimnazjalnym w Cieszynie, a następnie wikarym w Brennej. Krótko sprawował obowiązki proboszcza w Górkach Wielkich i Skoczowie. Od 1917 r. był proboszczem w Istebnej. z dwuletnią przerwą, w czasie której pracował jako proboszcz w Skoczowie. Pełnił również funkcję asystenta kościelnego Katolickiego Stowarzyszenia Kobiet. Otrzymał tytuł radcy duchownego i szambelana papieskiego. W czasie okupacji przebywał w Krakowie, a następnie w Cichym k. Zakopanego. Zmarł 18 X 1950 r. w Cieszynie i został pochowany w Istebnej.

I.

1. O doniosłości języka polskiego w szkole i w życiu codziennym. Cieszyn 1905 Nakł. Pol. Tow. Pedag. 8° s. 16.

2. Pod Lignicą. [Poemat]. *Zar. Śl.* R. 1: 1907 z. 4 s. 137-142.

3. Przekł.: Kuzmány K.: „Kto za pravdu hori...". *Zar. Śl.* R. 1: 1907 z. 3 s. 114.

4. Skond sie wziyni Cygoni? *Zar. Śl.* R. 1: 1907 z. 2 s. 96.

5. Ondraszek *Zar.. Śl.* R. 2: 1908 z. 1 s. 18-21; z. 2 s. 73-75; z. 3 s. 110-114; z. 4 s. 169-176; R. 3: 1910 z. 3-4 s. 100-103.

6. Z literatur słowiańskich. Hurban Vojanský. *Zar. Śl.* R. 2: 1908 z. 2 s. 66-68; z. 3 s. 102-104; z. 4 s. 153-156.

7. Bo przysięgła. *Zar. Śl.* R. 3: 1910 z. 1 s. 25-28.

8. O poetach górnośląskich. *Zar. Śl.* R. 3: 1910 z. 2 s. 49-52; z. 3 s. 89-93.

9. Paweł Stalmach. Jego życie i działalność w świetle prawdy. Cieszyn 1910 Dziedz. bł. Jana Sarkandra 8° s. VIII, 310.

10. Z nad brzegów Olzy. [Wiersze]. Cieszyn 1913 Dziedz. bł. Jana Sarkandra 8° s. 184.

11. Skąd się wzięła „Ślązakowszczyzna" na Śląsku. *Świat Słowiański.* R. 9: 1913 t. 1 s. 125-131.

12. Pieśń mszalna o pokój, wzorowana na Mszy św. „pro pace". Cieszyn 1915 Dziedz. bł. Jana Sarkandra 16° s. 4.

13. Do Ameryki. [Opowiadanie]. *Gwiazdka Ciesz.* R. 73: 1920 nr 85-111.

14. Dodatek do Jasełek Śląskich: Śpiewy. Cieszyn 1920 Dziedz. bł. Jana Sarkandra 8° s. 12.

15. Jasełka Śląskie w pięciu odsłonach. Cieszyn 1920 Dziedz. bł. Jana Sarkandra 88° s. 64. — Toż. Wyd. 2 przejrzane i poprawione. Cieszyn 1932 Dziedz. bł. Jana Sarkandra 8° s. 76.

16. Pieśni do Mszy św. na uroczyste święta okolicznościowe, ułożone według mszału rzymskiego. Cieszyn 1921 Dziedz. bł. Jana Sarkandra 16° s. 63. [Współautor: R. TOMANEK].

17. Żywy obraz zbratania Ślązaków. [Poemat]. *Gwiazdka Ciesz.* R. 75: 1922 nr 56.

18. Prawne stanowisko Kościoła względem dóbr kościelnych. *Gwiazdka Ciesz.* R. 76: 1923 nr 98.

19. Dwa orły śląskie. Pięć chwil z życia Stalmacha i Miarki, ujętych w sceniczne obrazki w setną rocznicę urodzin. Katowice — Cieszyn 1924 Nakł. Kom. Obchodu 100 rocz. urodzenia Pawła Stalmacha i Karola Miarki 16° s. 62.

20. Mikołaj, książę na Opolu. *Gwiazdka Ciesz.* R. 77: 1924 nr 3, 5.

21. Paweł Stalmach. Karol Miarka. Katowice — Cieszyn 1924 Nakł. Kom. Obchodu 100 rocz. urodzenia Pawła Stalmacha i Karola Miarki 16° s. 115, nlb. 1. [Współautor: J. SKRYBA].

22. Krótkie wspomnienie na stulecie zgonu Franc. Karpińskiego. *Gwiazdka Ciesz.* R. 78: 1925 nr 76.

23. Ks. Konstanty Damroth. (W 30-tą rocznicę zgonu). *Gwiazdka Ciesz.* R. 78: 1925 nr 76.

24. Baśnie z Podbeskidzia Śląskiego. [Cieszyn ok. 1926] Dziedz. bł. Jana Sarkandra 16° s. 57.

25. Kwiat paproci. Sztuka dla dzieci w 2 odsłonach. P. 1926.

26. Wspomnienie ze śląskich Beskidów. *Gość Niedz.* R. 4: 1926 nr 1 s. 2.

27. Adam Asnyk. (W trzydziestolecie

śmierci wielkiego piewcy polskiego). *Gwiazdka Ciesz.* R. 80: 1927 nr 67.

28. Gadu, gadu... Śląskie wesele. *Gwiazdka Ciesz.* R. 80: 1927 nr 99; R. 81: 1928 nr 1, 3, 5, 7, 9, 11. — Toż w osob. odb. Cieszyn 1928 8° s. 40.

29. Siedemdziesięciolecie Kancjonału Ks. Antoniego Janusza. *Gość Niedz.* R. 5: 1927 nr 1 s. 6.

30. Gradosz. (Baśń Istebniańska). *Gwiazdka Ciesz.* R. 81: 1928 nr 21, 23.

31. „Gwiazdce Cieszyńskiej" cześć. *Gwiazdka Ciesz.* R. 81: 1928 nr 35.

32. Program polityczny „Gwiazdki Ciesz.". *Gwiazdka Ciesz.* R. 81: 1928 nr 35.

33. Kazanie pogrzebowe nad trumną ks. Londzina. *Gwiazdka Ciesz.* R. 82: 1929 nr 34-36.

34. Ks. Prałat Józef Londzin. W: *Księga o Śląsku, wydana z okazji 35-lecia „Znicza".* Cieszyn 1929 s. 132-138.

35. Sprostowanie pewnych nieścisłości, dotyczących osoby Śp. ks. prałata Londzina. *Gwiazdka Ciesz.* R. 92: 1929 nr 50.

36. 30-lecie „Sl. Matice Osv. Lidove". *Gwiazdka Ciesz.* R. 82: 1929 nr 50.

37. Ks. Józef Londzin. *Rocz. Tow. Przyj. Nauk Śl.* T. 2: 1930 s. 68-95.

38. Ondraszkowe wesele. *Zar. Śl.* R. 7: 1931 z. 2 s. 177-180.

39. Siedemdziesięciopięciolecie pierwszej polskiej książki do nabożeństwa na Ziemi Cieszyńskiej. *Rocz. Tow. Przyj. Nauk* Śl. T. 3: 1931 s. 148-159.

40. Wanda. [Dramat]. P. 1932 Druk. Rolnicza 16° s. XI, nlb. 1, 107, nlb. 1.

41. Rzut oka na pięćdziesięciolecie polsko-katolickiej organizacji politycznej Ziemi Cieszyńskiej: „Związku Śląskich Katolików". Cieszyn 1933 Nakł. Związku Śląskich Katolików 16° s. 79, nlb. 1.

42. Dla Ciebie Polsko! Sztuka w czterech odsłonach. Cieszyn [ok. 1934] Dziedz. bł. Jana Sarkandra 16° s. 50.

43. Przełomowe chwile w zakątku istebniańskim (1918-1920). *Śląska Brygada.* R. 1: 1935 nr 21.

44. Z nad źródeł Olzy. [Poezje]. T. 1-2. Cieszyn 1935 Dziedz. bł. Jana Sarkandra 8° s. 227, nlb. 1, III; 235, nlb. 1, IV.

45. Z zakątka Baśni i legend. *Rocz. Oddziału Pol. Tow. Tatrzańskiego „Beskid Śląski".* R. 6: 1935.

46. Parę ciekawych dat z przeszłości Istebnej. *Gwiazdka Ciesz.* R. 89: 1936 nr 42.

47. Osiemdziesięciopięciolecie „Pracy" cy" ks. A. Janusza. *Zar. Śl.* T. 13: 1937 z. 4 s. 270-271.

48. Ze wspomnień. *Zar. Śl.* R. 14: 1938 z. 3 s. 113-115.

49. Co ks. prałat Londzin sądził o Związku Śląskich Katolików. *Gwiazdka Ciesz.* R. 92: 1939 nr 32.

50. Uzupełnienie do „Jasełek Śląskich". *Gwiazdka Ciesz.* R. 92: 1939 nr 4.

51. Stulecie „Tygodnika Cieszyńskiego". *Zar. Śl.* R. 18: 1948 z. 1.

52. Wybór utworów: Śląscy rycerze, Z daleka od Śląska, Do braci Słowaków, Cudze chwalicie, Istebno, Górnoślązacy, Ondraszek [fragmenty]. W: MOTYKA M.: Emanuel Grim. W: *Pisarze śląscy XIX i XX wieku.* Praca zbiorowa pod red. Z. Hierowskiego. Wr. 1963 s. 450-460.

53. Wiersze: Śląscy rycerze, Z daleka od Śląska, Wspomnienie, Wieża Piastów, Do Ślązaczki, Co to jest Bóg?, Do braci Słowaków, Do Mickiewicza, Cudze chwalicie..., Pieśń zbójecka z „Ondraszka". *Zar. Śl.* R. 1: 1907 z. 1 s. 18-21; z. 2 s. 54-57. — Do Śląska, Już jaskółki uleciały, Do naszych gór. *Zar. Śl.* R. 2: 1908 z. 1 s. 7; z. 3 s. 127. — Śnieżna mgławica. *Zar. Śl.* R. 3: 1910 z. 2 s. 83. — Czarna myśl, O Boże...!, Czuwa Bóg stary..., Nad brzegiem Olzy, Po zachodzie słońca. *Zar. Śl.* R. 4: 1912 z. 2-4 s. 93-99. — Ślązacy, Pani, zorzą przy mnie stań, Nasza przysięga, Do Maryi..., Karwinoł, Do pamiętnika, Śląskie Zaduszki, *Gwiazdka Ciesz.* R. 73: 1920 nr 3, 14, 52, 70, 92, 172, 205. — A kiery będą zaślubiny... *Gwiazdka Ciesz.* R. 74: 1921 nr 97. — Na stulecie urodzin P. Stalmacha i K. Miarki, Nastrój jesienny, Sienkiewiczowi. *Gwiazdka Ciesz.* R. 77: 1924 nr 44, 86, 87. — Do młodzieży. *Gwiazdka Ciesz.* R. 78: 1925 nr 89. — Na Nowy Rok. *Gwiazdka Ciesz.* R. 79: 1926 nr 103. — 23. I. 1919. — Do pamiętnika. *Gwiazdka Ciesz.* R. 80: 1927 nr 7, 91. — Walka i zwycięstwo, Na osiemdziesięciolecie, 31 X — 1 XI 1918-1919, 1919-1928, — O aniele... *Gwiazdka Ciesz.* R. 81: 1928 nr 35, 38, 84, 88, 89. — Gościu Niedzielny. *Gość Niedz.* R. 6: 128 nr 37 s. 16-17. — Nad trumną Hetmana Śląskiego, Podzwonne Hetmanowi Śląskiemu, Złote gody kapłańskie Ojca św., Nad naszym morzem. *Gwiazdka Ciesz.* R. 82: 1929 nr 31, 34, 50, 51, 56. — Na powitanie. *Gość Niedz.* R. 8: 1930 nr 48 s. 5. — Cóż masz o Śląsko..., Szumią łany..., Śląsko Ty moje., O ziemio śląska, Na straży, Beskidy Śląskie, Gronie nasze, Na pożegnanie, Górska wioszczyno, Istebno, Pożegnanie Istebnej. *Gwiazdka Ciesz.* R. 88: 1935 nr 35, 55, 58, 82, 85, 89, 93, 97, 101. — Już zmartwychwstał, Na Nowy Rok, Do ludu, Życie, Słowa prawdy, Ofiara, W miesiącu maju, O Boże. *Posł. Niedz. dla Archid. Wrocł.* R. 42: 1936 s. 173, 3, 99, 127, 139, 209, 211, 235. — Istebno, Widziałem morze..., Poznańskie równiny, Pamięci śp. insp. Karola Buzka, Zamek Piastów w Skoczowie, Któż was, o góry..., Śląska mi-

łowanie. *Gwiazdka Ciesz.* R. 89: 1936 nr 16, 42, 45, 49, 54, 84, 96. — Na środę popielcową, Ciasno mi, Boże!. *Posł. Niedz. dla Archid. Wrocł.* R. 43: 1937 s. 68, 333 — Na Dzień Matki, Przebudzenie w Gdyni, Przed Cieszynem. *Gwiazdka Ciesz.* R. 91: 1938 nr 36, 59, 87. — Pozdrowienie... *Gwiazdka Ciesz.* R. 92: 1939 nr 60. — Ponadto wiersze w czasopismach: *Arkona.* R. 1946: *Beskid Śląski.* R. 1932; *Śląska Brygada.* R. 1935; *Wiadomości Parafialne Kościoła Skoczowskiego.* R. 1937; *Wiadomości Turystyczne.* R. 1934.

II.

BROŻEK M.: Grim Emanuel. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 579-580, tamże literatura. — Handbuch des Bistums Breslau. Breslau 1908-1925; Rocznik diecezji śląskiej. Katowice 1930-1938; JĘSIONOWSKI A.: Rzut oka na współczesną literaturę Śląska. *Zar. Śl.* R. 9: 1933 z. 1; Na odchodne. *Gwiazdka Ciesz.* R. 81: 1935 nr 30; JESIONOWSKI A.: Współczesna twórczość literacka. *Zar. Śl.* R. 15: 1939 z. 2-4; LEGIERSKA B.: Oto kapłan wielki (nad grobem śp. Ks. Prałata Grima). *Gość Niedz.* R. 23: 1950 nr 48 s. 257; LEGIERSKI A.: Dwa pogrzeby. *Dz. Zachodni.* R. 1950 nr 296; WANTUŁA J.: Lirnik śląski. Książki i ludzie. Szkice. Kr. 1956 s. 54-58; KURZELOWSKI J. [BROŻEK L.]: Grim i Łysek. Poetyckie wzloty. *Zwrot.* R. 1957 nr 6; SZCZUREK K.: Zapomniany poeta Śląski — ks. Emanuel Grim. *Katolik.* R. 4: 1958 nr 46; MOTYKA M.: Emanuel Grim. W: *Pisarze śląscy XIX i XX wieku.* Praca zbiorowa pod red. Z. Hierowskiego. Wr. 1963 s. 450-460; OGRODZIŃSKI W.: Dzieje piśmiennictwa śląskiego. Katowice 1965 s. 260-263; FAZAN M., NAWROCKI W.: Katowickie środowisko literackie w latach 1945-1967. Katowice 1969 s. 151-153; GŁADYSZ A.: Młoda Polska na Śląsku 1898-1920. Wr. 1969 s. 145-147; HIEROWSKI Z.: Życie literackie na Śląsku 1922-1939. Katowice 1969 s. 106-111; MOSKAL J., WILCZEK S.: Album pisarzy śląskich. Opole s. 102-103; PLUTA J.: Wkład duchowieństwa pochodzącego ze Śląska Górnego i Cieszyńskiego w nauki teologiczne. *Śl. Stud. Hist.-Teol.* T. 8: 1975 s. 220; FAZAN M.: Grim Emanuel. W: *Śląski słow. biogr.* Pod red. J. Kantyki i W. Zielińskiego. Katowice 1977 s. 85-87.

Ks. Józef Mandziuk

Grochocki Józef (1894-1961), liturgista.

Urodził się 20 VI 1894 r. w Półwsi pod Gniewem; rodzicami jego byli Jan, rolnik i Anna Klein. Uczęszczał do Collegium Marianum w Pelplinie i do Gimnazjum w Chełmnie, gdzie złożył egzamin dojrzałości (1914). Jako alumn Seminarium Duchownego w Pelplinie brał udział w I wojnie światowej (1915-18). Po ukończeniu Seminarium diec. otrzymał 10 VII 1921 r. święcenia kapłańskie. Kontynuował studia z prawa kanonicznego na Uniwersytecie Warszawskim przez jeden semestr, które jednak przerwał z powodu choroby. Został kapelanem Sióstr Niepokalanek w Dębowejłące koło Wąbrzeźna i Szymanowie pod Warszawą, następnie pracował w duszpasterstwie w Grucie k. Grudziądza (1925-27) i w Norzynie: uczył religii w Gimnazjum Męskim, później w prywatnym Gimnazjum Sióstr Urszulanek. Był w tym czasie diec. moderatorem Sodalicji Mariańskiej Młodzieży Szkół Średnich, oraz gorliwym zwolennikiem ruchu liturgicznego. Działalność katechetyczną łączył z liturgią, co na owe czasy było wielką nowością. Po chwilowym uwięzieniu przez Niemców (wrzesień 1939), okres okupacji spędził w Częstochowie, gdzie był kapelanem i katechetą. W l. 1945-1961 pełnił obowiązki rektora Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie i wykładał liturgikę, pedagogikę, katechetykę i teologię pastoralną. Szczególnie jednak bliską była mu liturgia. Wykłady swe opierał na szerokich podstawach historycznej genezy obrzędów. Wyrazem jego życia liturgią było zbliżenie do Zakonu Benedyktynów; stał się oblatem ich klasztoru w Tyńcu jako brat Ambroży.

Został kanonikiem Kapituły Katedralnej (1947), prałatem domowym (1956). W diecezji pełnił szereg obowiązków, m. in. był radcą Kurii Biskupiej, członkiem Rady Liturgicznej, członkiem Rady Administracyjnej,

egzaminatorem prosynodalnym (później synodalnym), wizytatorem diecezjalnym nauki religii i członkiem komisji egzaminacyjnej katechetów świeckich. Należał do Komisji diecezjalnej, która opracowała „Ordo in usum Dioecesis Culmensis" (1957 s. 100). Zmarł nagle w Pelplinie dnia 20 VIII 1961 r.

I.

1. Nauka religii a wychowanie państwowo-obywatelskie. *Mies. Katech. Wych.* R. 20: 1931 z. 1 s. 4-10.
2. Zagadnienie wychowawcze doby obecnej. *Mies. Diec. Chełm.* T. 5: 1933 nr 9/10 s. 672-687.
3. Pogląd w nauczaniu religii, środki poglądowe, regionalizm. *Mies. Diec. Chełm.* T. 5: 1933 nr 11/12 s. 811-825.
4. Kazanie w liturgii mszalnej. *Myst. Christi.* R. 6: 1934/35 nr 1 s.14-16.
5. Rok kościelny a nauczanie religii w szkole. *Myst. Christi.* R. 7: 1935/36 nr 7/8 s. 233-237.
6. Confiteor przed Komunią. *Myst. Christi.* R. 8: 1936/37 nr 1 s. 14-16.
7. Liturgia Środy Popielcowej. *Myst. Christi.* R. 8: 1936/37 nr 3 s. 68-70.
8. Najpiękniejsza w życiu moim pasterka. *Myst. Christi.* R. 9: 1937/38 nr 2 s. 55-57.
9. Pożegnanie alleluja. *Myst. Christi.* R. 9: 1937/38 nr 4 s. 117-118.
10. Rola pieśni w nauczaniu religii. *Prz. Katech.* R. 30: 1947 s. 244-250, 271-275.
11. Z ruchu katechetycznego w Anglii. *Prz. Katech.* R. 31: 1948 nr 1 s. 18-20.
12. Rok liturgiczny w duszpasterstwie. Pelplin 1949 Seminarium Duchowne 8° s. 38, powiel.
13. Psallite Sapienter. Krótki komentarz do Brewiarza rzymskiego. *Opracował...* [Pelplin 1950] Seminarium Duchowne 4° s. 82, powiel.
14. Kompleta jako doskonała modlitwa wieczorna. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 6: 1950 nr 1 s. 21-28.
15. Suma parafialna jako ośrodek święcenia niedzieli. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 6: 1950 nr 4 s. 257-264, 320.
16. Z dziejów Officium Divinum. *Ruch. Biblij.* R. 5: 1952 nr 1 s. 53-68.
17. Mszał łacińsko-polski sprzed stu lat. Przyczynek do historii ruchu liturgicznego w Polsce. *Ruch. Biblij.* R. 5: 1952 nr 4 s. 359-364.
18. Czynny udział wiernych w ofierze eucharystycznej. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 9: 1958 nr 1/2 s. 43-51.

II.

PELPLIŃSKI F.: Sto lat Seminarium Duchownego w Pelplinie. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 5: 1949 nr 3 s. 323-233; Śp. ks. rektor Józef Grochocki. *Oręd. Diec. Chełm.* T. 13: 1962 nr 1/2 s. 61-62; BUXAKOWSKI J.: Śp. ks. Józef Grochocki, 1894-1961. *Ruch. Biblij.* R. 15: 1962 nr 1 s. 52-54; SROKA J.: Odnowa liturgii przed Soborem Watykańskim II w Polsce. *Ruch. Biblij.* R. 29: 1976 nr 4 s. 185.

Ks. Henryk Mross

Gromnicki Tadeusz (1851-1939), profesor Uniw. Jagiellońskiego, historyk Kościoła i prawa kanonicznego.

Urodził się 26 XII 1851 r. w Kopyczyńcach na Podolu. Po ukończeniu nauk gimnazjalnych we Lwowie i Brzeżanach, studiował w Seminarium Duchownym we Lwowie oraz na Wydziale Teologicznym tamtejszego Uniwersytetu. Po przyjęciu w 1874 r. święceń kapłańskich pracował w duszpasterstwie uzyskując równocześnie w 1879 r. doktorat na Wydziale Filozoficznym Uniw. Lwowskiego. W 1880 r. został na tymże Uniwersytecie adiunktem Wydziału Teologicznego. W 1884 r. został powołany do Krakowa na katedrę prawa kanonicznego na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego. Doktorat teologii uzyskał w 1889 r. w rzymskim Uniw. Gregoriańskim. Był pięciokrotnie dziekanem Wydziału Teologicznego Uniw. Jagiellońskiego, a w r. akad. 1902/3 rektorem uczelni. W 1921 r. uzyskał kanonię uniwersytecką w Kapitule Krakowskiej. Na emeryturę przeszedł w r. 1926 . Zmarł w Krakowie 17 XII 1939 r.

I.

1. Lwów, miasto, historia i stan jego. Lw. 1879.
2. Święci Cyryl i Metody. *Rozpr. AU Wydz. Hist.-Filoz.* T. 10: 1879 s. 281-354; T. 11: 1879 s. 80-188; T. 12: 1880 s. 25-

81. — Toż w osob. odb. Kr. 1880 8° s. 239.

3. Synody prowincjonalne oraz czynności niektórych funkcjonariuszów apostolskich w Polsce do r. 1357. Kr. 1885 Nakł. Autora 8° s. 294, XLI.

4. Święci Cyryl i Metody Apostołowie Słowiańszczyzny. Lw. 1885 Nakł. Autora 8° s. 20. Odb. ze *Szkoły*. — Toż. Petersburg 1881 J. Unger 8° s. 28.

5. [Odpowiedź na rec. I. Polkowskiego pracy nr 3]. *Prz. Powsz.* R. 3: 1886 t. 9 s. 155-160.

6. Rec.: B. ULANOWSKI: Kilka uwag o statutach synodów diecezjalnych krakowskich z XIV i XV stulecia. *Arch. Komisji Hist.* R. 5: 1888 s. 1-32 *Kwart. Hist.* R. 2: 1888 s. 438-441.

7. Rec.: Z. BARTKIEWICZ: OO Redemptoryści w Polsce. *Prz. Powsz.* 1888. *Kwart. Hist.* R. 3: 1889 s. 566-568.

8. Ormianie w Polsce, ich historia, prawa i przywileje. [Przedruk z *Encyklopedii kośc.* t. 17]. W. 1889 Druk. F. Czerwiński 8° s. 139.

9. Szkoła ludowa a Kościół w Austrii i trzy najnowsze wnioski szkolne. P. 1889 Druk. Kuriera Pozn. 12° s. nlb. 4, 166.

10. Rec.: W. ABRAHAM: Początek prawa patronatu w Polsce. *Prz. Sądowy i Admin.* R. 14: 1889. *Kwart. Hist.* R. 4: 1890 s. 559-561.

11. Rec.: W. ABRAHAM: Organizacja Kościoła w Polsce do połowy wieku XII. Lwów 1890. *Prz. Powsz.* R. 8: 1891 t. 30 s. 416-421.

12. Rec.: W. ABRAHAM: Statuta synodu prowincyonalnego w Kaliszu w r. 1420. *Rozpr. AU Wydz. Hist.-Filoz.* T. 21: 1888 s. 75-181. *Kwart. Hist.* R. 5: 1891 s. 664-667.

13. Rec.: S. STARZYŃSKI: Ustawodawstwo sejmu galicyjskiego 1887-1889. Lw. 1890. *Prz. Powsz.* R. 8: 1891 t. 29 s. 260-266.

14. Rec.: S. KARWOWSKI: Itinerarium bożogrobca gnieźnieńskiego ks. Jakuba Lanhausa w roku 1768. P. 1890. *Kwart. Hist.* R. 6: 1892 s. 164-165.

15. Geschichte der theologischen Facultät an der k.k. Jagellonischen Universität in Krakau. W: H. ZSCHOKKE: Die theologischen Studien und Anstalten der katholischen Kirche in Oesterreich. Wien 1893. — Toż w osob. odb. Wien 1893 4° s. 42.

16. Rec.: W. ABRAHAM: Statuta legata Gentilisa wydane dla Polski na synodzie w Preszburgu 10 listopada 1309 roku. *Arch. Komisji Praw AU.* T. 5: 1897 s. 1-36. *Kwart. Hist.* R. 8: 1894 s. 688-690.

17. Rec.: J. FIJAŁEK.: Średniowieczne ustawodawstwo synodalne biskupów polskich. I. Życie i obyczaje kleru w Polsce średniowiecznej na tle ustawodawstwa synodalnego. *Rozpr. AU Wydz. Hist.-Filozof.* T. 30: 1894 s. 181-239. *Kwart. Hist.* R. 8: 1894 s. 120-123.

18. Rec.: J. FIJAŁEK: Manschreiben des päpstlichen Legaten in Polen. Zacharias Ferreri an Martin Luter 20 Mai 1520. *Historisches Jahrbuch* 1894 s. 374-379. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s.341-342.

19. Rec.: J. FIJAŁEK: Odprawianie godzin kanonicznych przez kler parafialny w Polsce średniowiecznej. *Prz. Kośc.* R. 16: 1894 s. 1-13. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 718-720.

20. Rec.: J. FIJAŁEK: Przechowywanie i uprawa krajowego wina mszalnego. *Prz. Kośc.* R. 16: 1894 s. 118-123. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 720-721.

21. Rec.: J. FIJAŁEK: Zaręczyny i ogłoszenie zapowiedzi w Polsce średniowiecznej. *Gaz. Kośc.* R. 1: 1893 s. 268-269, 286-288. *Kwart. Hist.* R. 9: 1895 s. 276-279.

22. Das römisch-katholische Erzbistum in Lemberg. W: *Die katholische Kirche unserer Zeit.* Wien 1900.

23. Teorya o początku prawa kościelnego. Odczyt inauguracyjny w Uniw. Jagiel. wygłoszony 11 X 1902. *Czas.* R. 55: 1902. — Toż w osob. odb. Kr. 1902 s. 24.

24. Świętopietrze w Polsce. Kr. 1908 Druk. A. Koziański 8° s. 474.

25. Forma zawierania zaręczyn i małżeństw według dekretu „Ne temere" z dnia 2 VIII 1907 roku z uwzględnieniem prawa austriackiego, niemieckiego i rosyjskiego. Kr. 1910 Druk. UJ 8° s. 360.

26. Nowy Kodeks Prawa Kanonicznego o małżeństwie w zestawieniu z prawem dotychczasowem. *Pol. Sacra.* R. 1: 1918 nr 2 s. 1-95.

27. O małżeństwach mieszanych. Referat wygłoszony na Synodzie Diecezjalnym Krakowskim. W: *Synodus Dioecesane Cracoviensis anno 1923 celebrata.* Kr. 1923.

28. Artykuły w *Enc. kośc.* pod red. Nowodworskiego.

29. Korespondencja — Bibl. Jagiel. rkps 6952, 7656, 8697.

II.

KRZEMIENICKI J.: Gromnicki Tadeusz. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 633-634, tamże literatura.

Ks. Jan Kracik

Gronkowski Witold Bernard (1900-1964), biblista.

Syn Augustyna i Jadwigi z Górskich, urodził się dnia 20 VIII 1900 r. w Trzemesznie. Tam też uczęszczał do szkoły ludowej i progimnazjum.

W marcu 1918 r. przeniósł się do Gimnazjum w Gnieźnie. Po promocji do niższej prymy powołano go do wojska pruskiego, przydzielając do 149 pułku piechoty w Pile. Zdemobilizowany wrócił w grudniu 1918 r. do Trzemeszna, ale już w styczniu 1919 r. wstąpił do ochotniczej kompanii trzemeszneńskiej i wziął udział w Powstaniu Wielkopolskim walcząc na północnym i południowym froncie wielkopolskim, a w r. 1920 na froncie litewsko-białoruskim, gdzie dostał się do niewoli. W czerwcu 1921 r. wrócił do kraju. Uzyskał na własną prośbę zwolnienie z wojska; otrzymał świadectwo dojrzałości i 19 IV zgłosił się do Seminarium Duchownego w Poznaniu. Dwa i pół roku studiował filozofię i teologię, po czym został wysłany do Strassburga. Święcenia kapłańskie otrzymał 17 X 1926 r. w Gnieźnie. W 1930 r. doktoryzował się u L. Dennefelda z teologii na podstawie rozprawy „Le messianisme d'Ezechiel" (Strassburg 1930). Praca miała liczne i pochlebne recenzje zagranicą. Lata następne (1930-1933) studiował na Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, uzyskując licencjat nauk biblijnych, a od czerwca 1933 do lipca 1934 przebywał w Jerozolimskiej Szkole Biblijnej.

Po śmierci ks. Hozakowskiego przyjechał do Poznania, aby z dniem 1 X objąć katedrę nauk biblijnych Starego Testamentu. W dwa lata później (7 IX 1936) został profesorem zwyczajnym i na tym stanowisku pracował do wojny. We wrześniu 1939 r. usiłował dotrzeć do Łodzi, gdzie Seminarium poznańskie miało kontynuować pracę, ale trafił do Mińska Mazowieckiego; wpadł w ręce patrolu niemieckiego, który podejrzewał go o szpiegostwo. Po wyjaśnieniu sytuacji ruszył w drogę do Poznania, ale pod Łodzią zagarnęli go znowu Niemcy i zamknęli w obozie i dopiero pod koniec września przybył do domu. 11 XII 1939 r. został wysiedlony do Sokołowa Podlaskiego. Całą okupację spędził w diecezji podlaskiej (Sokołów, Nieciecz). W początkach marca 1945 r. wrócił do Wielkopolski i od kwietnia podjął pracę na przedwojennym stanowisku w Gnieźnie. Ponadto został profesorem Instytutu Wyższej Kultury Religijnej w Gnieźnie oraz jego rektorem. W metropolitalnym Sądzie Duchownym spełniał obowiązki promotora sprawiedliwości. W kapitule prymasowskiej gnieźnieńskiej piastował godność prałata kustosza (od 15 X 1947). Oprócz tego był archidiecezjalnym dyrektorem Związku Misyjnego Kleru. Z racji zdrowotnych wycofał się z przyjętych obowiązków, zrezygnował z godności i przeszedł na przedwczesną emeryturę (1949). W l. 1956-1962 dojeżdżał z wykładami do Seminarium Duchownego księży salezjanów w Lądzie. Zmarł 6 marca 1964.

I.

1. Le messianisme d'Ezechiel. Thèse pour le doctorat en theologie Strassbourg 1930 8° s. XVIII, 202.

2. U stóp Góry Oliwnej. Dom Polski w Jerozolimie. W: *Ilustracja Polska*. R. 1932 nr 30 s. 4-5. — Toż. *Gaz. Kośc*. R. 40: 1933 s. 151-152, 161-162.

3. Gdzie dotąd Jahwe krwawe składają ofiary czyli o Samarytanach i ich świętej Górze Garizim. *Wiad. dla Duchow*. R. 20: 1933 s. 99-103.

4. Gmina samarytańska w Nablus. *Wiad. dla Duchow*. R. 20: 1933 s. 157-172.

5. Ofiara baranka wielkanocnego u Samarytan. *Wiad. dla Duchow*. R. 20: 1933 s. 172-176.

6. W Samarii na Górze Garizim. *Przew. Katol*. R. 39: 1933 s. 179-180.

7. Żywe obrazy żniwne z Palestyny do Księgi Rut. *Przew. Katol*. R. 39: 1933 s. 436-438.

8. Golgota. *Przew. Katol*. R. 39: 1933 s. 583, 599-600; R. 40: 1934 s. 132-134, 148-149.

9. De circuitu ambituque urbis Jerusalem secundum textus topographicos qui in Nehemiae libro inceniuntur. *Collect. Theol*. R. 15: 1934 s. 174-216.

10. Transeamus usque Bethlehem, Łuk 2, 15. *Mies. Kośc. Arch. Gnieźn. i Pozn.* R. 49: 1934 s. 379-384; R. 50: 1935 s. 26-31.

11. Tolle — lege... *Mies. Kośc. Arch. Gnieźn. i Pozn.* R. 50: 1935 s. 172-174.

12. Fiat lux. Gen 1, 3 i 1, 14-19. *Głos Kapł.* R. 9: 1935 s. 215-224.

13. Pismo święte w liturgii. *Myst. Christi* R. 1935/1936 s. 139-171 i streszcz. *Biul. Zw. Kapł. Unitas w Poznaniu.* R. 1: 1935 s. 27-29.

14. W obozie beduińskim. *Przew. Katol.* R. 41: 1935 s. 700-701, 704.

15. Na marginesie nowego polskiego przekładu Księgi Kohelet [St. Helsztyńskiego]. *Głos Kapł.* R. 9: 1935 s. 191-192.

16. Rec.: S. HELSZTYŃSKI: Kohelet. P. b. r. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 50: 1935 s. 151.

17. Dola i niedola palestyńskich fellachów. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 50: 1935 s. 260-263.

18. Rec.: L. DENNEFELD: Introduction à l'Ancien Testament Paris 1934. *Mies. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 50: 1935 s. 151-152.

19. Rec.: L. DENNEFELD: Histoire d'Israel et de l'Ancien Orient. Paris 1935. *Głos Kapł.* R. 9: 1935 s. 191-192; *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 51: 1936 s. 223-224.

20. Cedry libańskie. *Przew. Katol.* R. 42: 1936 s. 665,

21. Odwiedziny królowej Saby u Salomona w świetle danych Biblii, legend abisyńskich i podań wschodnich. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 51: 1936 s. 241-254, 284-295. — Toż. streszczenie w: *Sprawozd. PTPN.* R. 9: 1935 s. 125-126.

22. Rec.: Ae. WEBER: De fratribus Domini nec non de identitate Jacobi fratris Domini cum Apostolo Jacobo Alphaei dissertatio exegetica. Lubl. 1935. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 51: 1936 s. 224.

23. Rec.: S. TRZECIAK: Program światowej polityki żydowskiej. [Konspiracja i dekonspiracja]. W. 1936. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 51: 1936 s. 261-262.

24. Rec.: S. GRELEWSKI: Kościół narodowy w Polsce, jego zasady, organizacja i rozwój. Wyd. 2 rozsz. Sandomierz 1936. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 51: 1936 s. 262.

25. Rec.: Niebezpieczeństwo żydowskie. P. 1936. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 51: 1936 s. 262.

26. Rec.: Odpowiedzi zdrowego rozumu na zarzuty, oszczerstwa, brednie i uprzedzenia współczesne przeciwko religii katolickiej z franc. przełożył A. ZGIERSKI. Wil. b. r. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 51: 1936 s. 262-263.

27. Ostatnia Wieczerza. *Przew. Katol.* R. 42: 1936 s. 211-213.

28. Rec.: O. de FERENZY: Les Juifs et nous, chretiens. *Aten Kapł.* T. 38: 1936 s. 207-209.

29. Rec.: T. ZADARECKI: Talmud w ogniu wieków. W. 1936. *Aten. Kapł.* T. 38: 1936 s. 410-415.

30. Kodeks Hammurabiego na tle epoki. [Streszcz. wykładu wygłosz. dnia 16 kwietnia 1936 na posiedzeniu Wydziału teolog. Poznańskiego Towarzystwa Przyj. Nauk]. *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* R. 10: 1936 s. 84-87.

31. De natura Ezechielis vinculorum (Ez 3, 16a. 22-27). *Collect. Theol.* R. 16: 1937 s. 375-412.

32. Współczesność Abrahama z Hammurabim w świetle danych biblijnych, filologicznych i historycznych. P. 1937.

33. Rec.: N. PETERS: Die Soziale Fürsorge im Alten Testament. Paderborn 1936. *Aten. Kapł.* R. 40: 1937 s. 529-530 i *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 52: 1937 s. 192.

34. Rec.: Z. WOLSKI: Walka Badaczy Pisma Św. o zniszczenie obecnego porządku świata. P. 1936. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 52: 1937 s. 221-222.

35. Rec.: A. BIERBAUM: Anstössiges im Alten Testament, tomik II kolekcji: Bibel und Volk... Kavelaer (Rhld) 1936. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 52: 1937 s. 367-368.

36. Rec.: I. BOBICZ: Pismo Święte źródłem kazań. Kielce 1935. *Mies. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 52: 1937 s. 447-448 i *Aten. Kapł.* R. 39: 1937 s. 507-509.

37. Pierwszy Zjazd biblistów polskich w Krakowie. *Aten. Kapł.* R. 39: 1937 s. 496-502.

38. Rec.: E. KRÓL: Ziemia Święta. Przewodnik dla pielgrzymów i turystów. Kr. 1936. *Aten. Kapł.* T. 39: 1937 s. 198-199.

39. Rec.: Fr. ROSŁANIEC: Stary Testament a chrystianizm. W. 1936. *Aten. Kapł.* T. 39: 1937 s. 509-511.

40. Rec.: Księgi Psalmów oraz Pieśni nad Pieśniami. Tłum. z Wulgaty i oprac. ks. Mikołaj BIERNACKI. Łódź 1937. *Aten. Kapł.* R. 40: 1937 s. 212-216.

41. Talmudyzm a chrześcijaństwo. *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 52: 1937 s. 68-74, 207-215, 287-296, 387-397; R. 53: 1938 s. 97-103, 223-228.

42. Jak należy poprawnie pisać: Beniamin czy Ben Jamin, Betlejem czy Betlehem? *Prz. Biblij.* R. 2: 1938 s. 68-76.

43. Prace O. Lagrange'a w dziedzinie Starego Testamentu. *Prz. Biblij.* R. 2: 1938 s. 145-173.

44. Czy Jezus był z pochodzenia Żydem? *Aten. Kapł.* T. 41: 1938 s. 58-71. —

Też streszczenie. W: *Sprawozd. PTPN.* R. 11: 1937.

45. Rec.: S. HELSZTYŃSKI: Proroctwo Amosa. B. m. 1936. *Aten. Kapł.* T. 41: 1938 s. 189-193.

46. Rec.: C. ANGELINI: Żywot Pana Jezusa dla dziatwy i młodzieży przerobił i ozdobił ilustracjami O. Aureliusz Borkowski. Jerozolima 1937. *Aten. Kapł.* T. 42: 1938 s. 293-298; *Mies. Kośc. Archid. Gnieźn. i Pozn.* R. 53: 1938 s. 111-112.

47. Katolik wobec dzisiejszych uprzedzeń do Starego Testamentu. *Aten. Kapł.* T. 43: 1939 s. 225-245.

48. Chrzest Żydów w świetle nauki Kościoła. *Aten. Kapł.* R. 43: 1939 s. 435-458.

49. Wstęp ogólny do Pisma Św. P. 1939 Inst. Wyższej Kultury Religijnej 8° s. 95.

50. Czy według danych czterech Ewangelii Chrystus był pochowany w całunie? Referat wygłoszony 12 XII 1946 na posiedzeniu Komisji Teolog. Pozn. Tow. Przyjaciół Nauk. Streszczenie w: *Sprawozd. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* R. 13: 1945-1946 z. 2 s. 170-173.

51. Sens biblijny Hexaemeronu (Gen. 1, 1; 2, 4a). *Wiad. Duszp.* R. 2: 1946 z. 11 s. 5-7.

52. Sens biblijny zwrotu „Faciamus hominem...", Gen 1, 26a. *Wiad. Duszp.* R. 3: 1947 s. 230-234.

53. Rec.: St. STYŚ: Biblijne ujęcie stworzenia świata wobec nauki. Lubl. 1947. *Wiad. Duszp.* R. 3: 1947 s. 207.

54. Położenie raju, Gn. 2, 10-14. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 2: 1947 s. 269-272.

55. Drzewa rajskie (Gn 2, 9). *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 2: 1947 s. 318-320.

56. Stworzenie Adama w świetle Gen. 2, 7. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 2: 1947 s. 321-325, 358-363.

57. Stworzenie Ewy w świetle Gn 2, 18 i 21-25. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 3: 1948 s. 50-55.

58. Rec.: Ewangelie i Dzieje Apostolskie z greckiego przetłumaczył i krótko objaśnił ks. Feliks GRYGLEWICZ. Katowice 1947. *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 3: 1948 s. 62-63.

59. Czy nasz tekst Dziesięciorga Przykazań Bożych jest sfałszowany? *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 1948 s. 88-102.

60. Trzy Maryje poszły... (słowa pieśni wielkanocnej). *Wiad. Archid. Gnieźn.* R. 3: 1948 s. 158-163; *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 2: 1957 nr 16 s. 3.

61. Sens biblijny zwrotu: Uczyńmy (człowieka) na obraz nasz, Gn 1, 26a. *Aten. Kapł.* T. 48: 1948 s. 237-252, 451-469; T. 49: 1948 s. 19-32, 134-143.

62. In Spiritu et veritate, Jn 4, 23. 24. *Ruch Biblij.* R. 7: 1954 s. 194-204.

63. Nierozpoznane hebraizmy w Jn 8, 24b. 25b. 28. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 3: 1956 s. 321-333.

64. U grobu Pana Jezusa. *Przew. Katol.* R. 47: 1957 s. 195-196.

65. U pustego grobu Zbawiciela. *Przew. Katol.* R. 47: 1957 s. 209.

66. Święty Józef — rzemieślnik. *Przew. Katol.* R. 47: 1957 s. 223-224.

67. Dzisiejsza Palestyna. *Przew. Katol.* R. 47: 1957 s. 704.

68. Pierwsi goście małego Jezusa Trzej Mędrcy ze Wschodu. *Przew. Katol.* R 48: 1958 s. 6-7.

69. Przyjacielu, jakże tu wszedłeś nie mając szaty godowej? Mt 22, 12. *Ruch Biblij.* R. 12: 1959 s. 24-28.

70. Księga Sędziów. Wstęp — przekład — komentarz. Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych... oprac. zespół pod red. ks. Michała PETERA [Stary Testament] i ks. Mariana WOLNIEWICZA [Nowy Testament] t. I Stary Testament. P. 1973 s. 412-463.

II.

WOLNIEWICZ M.: Ks. Prof. dr Witold Gronkowski. *Ruch Biblij.* R. 17: 1864 s. 318-323 [z bibliografią prac]: WOLNIEWICZ M.: Śp. ks. Witold Gronkowski. *Przew. Katol.* R. 54: 1964 s. 171 z fotografią; WOLNIEWICZ M.: Studium Pisma Świętego w Arcybiskupim Seminarium Duchownym w Poznaniu w latach 1835-1939. P. 1969 s. 68-71 [Bibliografia prac] s. 80-82; PETER M.: „Od zmartwień zaćmiło się oko moje" (Witold Gronkowski 1900-1964). W: *Byli wśród nas.* Praca zbiorowa pod red. F. LENORTA. T. 2 P. 1982. — Arch. Archid. w Poznaniu — Akta personalne do 1939. — Arch. Archid. w Gnieźnie — Akta personalne od 1945. Zespół K A.

Ks. Marian Wolniewicz

Gruchalski Stanisław, krypt.: Ks. St. Gr., Ks. St. G., Grusta, (1872-1936), prałat papieski, autor prac z dziedziny liturgii i filozofii, redaktor.

Urodził się 3 V 1872 r. w Kleczewie, pow. słupeckiego, jako syn Władysława i Pauliny z Wałowskich. W l. 1882-1889 uczył się w Gimnazjum kaliskim, po czym w 1889 r. wstąpił do Seminarium Duchownego we Włocławku, gdzie studiował filozofię i teologię. Święcenia kapłańskie otrzymał 1 XI 1895 r. Jeszcze przed ukończeniem seminarium został wysłany

na specjalistyczne studia filozoficzne na Uniwersytecie Gregoriańskim. Studia te ukończył ze stopniem doktora filozofii.

Powróciwszy do kraju przez kilka lat pracował w duszpasterstwie, spełniał kolejno obowiązki wikariusza w Słupcy, Częstochowie, Piotrkowie Tryb., Sulmierzycach i Koniecpolu. W r. 1902 został przeniesiony do Włocławka i mianowany profesorem w tutejszym Seminarium Duchownym. Pozostawał na tym stanowisku przeszło 34 lata. Wykładał tu przedmioty filozoficzne, a ponadto uczył w niższym seminarium języków klasycznych: łaciny i grecki. Prowadził wykłady na Chrześcijańskim Uniwersytecie Robotniczym. Był członkiem założycielem „Ateneum Kapłańskiego" i pierwszym jego wydawcą (1909-1927). Jednocześnie wiele czasu poświęcał pracy duszpasterskiej i społecznej. Za zasługi dla diecezji został w 1913 r. powołany jako kanonik na członka kapituły katedralnej włocławskiej, w której od r. 1924 piastował godność prałata-kustosza, a w roku 1930 odznaczony został godnością prałata papieskiego. Zmarł 10 XII 1936 r. we Włocławku.

Działalność G. była wielokierunkowa: Duszpasterska, rekolekcyjna, społeczna, literacka (proza i poezja), naukowa (pisarz i wykładowca). Zdobytą na studiach wiedzę pogłębiał i aktualizował. Utrzymywał kontakt ze światową myślą naukową poprzez udział w kongresach i konferencjach międzynarodowych. W wykładach był gorliwym propagatorem neoscholastycyzmu (szedł w tym śladami ks. I. Radziszewskiego). W pisarstwie zszedł na margines swej specjalizacji naukowej i pisywał na różne tematy praktyczne, mało zaś zajmował się problematyką filozoficzną.

I.

1. Boże narodzenie. [Wiersz]. *Dzwonek Częst.* R. 1: 1901 t. 6 s. 1-3.

2. Niepokalanie Poczęta. *Dzwonek Częst.* R. 1: 1901 t. 6 s. 20-21.

3. Słowo do pątników udających się na Jasną Górę. *Homiletyka.* R. 4: 1901 t. 6 s. 475-478.

4. Zbawiciel nadchodzi! [Rozważanie]. *Dzwonek Częst.* R. 1: 1901 t. 5 s. 3-5.

5. Na dzień uroczysty świętego Jana Chrzciciela. [Szkic literacki]. *Dzwonek Częst.* R. 2: 1902 t. 6 s. 3-4.

6. Papieże, którzy najdłużej rządzili Kościołem Chrystusowym. *Dzwonek Częst.* R. 2: 1902 t. 4 s. 56-61.

7. [Alleluja. Wiersz]. *Dzwonek Częst.* R. 4: 1904 t. 3 s. 2.

8. „Nie zabijaj!" *Dzwonek Częst.* R. 4: 1904 t. 1 s. 112-115.

9. Ostatnie chwile Kordeckiego [wierszem]. Kr. 1904 Druk.: W. L. Anczyc i Sp. 8° s. 20.

10. „Pan mój i Bóg mój". Modlitewnik dla wyznawców Kościoła powszechnego. Napisał... Piotrków 1904 16° s. 593.

11. Biskup Ketteler. *Wiad. Past.* T. 1: 1905 s. 6-16.

12. O, witaj, roku nam nowy! [Wiersz]. *Dzwonek Częst.* R. 7: 1907 t. 8 s. 1.

13. Poświęcenie Biblioteki i Muzeum Diecezjalnego. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 3: 1909 s. 94-95.

14. Przekład litanii do św. Józefa w projekcie drugim. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 2 s. 54-59.

15. Przekład litanii do św. Józefa w projekcie trzecim, nadesłanym. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 2 s. 149-152.

16. Przekład litanii do św. Józefa w projekcie czwartym. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 2 s. 246-251.

17. Psallite sapienter! *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 2 s. 60-61.

18. Rec.: *Gryf.* Pismo dla spraw kaszubskich Kościerzyna. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 177-178.

19. Rec.: N. X. SPES: Jak uczyć religii katolickiej bez podręcznika. W. 1908. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 2 s. 480-483.

20. Rec.: T. TRZCIŃSKI: Przewodnik po pamiątkach Gniezna. P. 1909. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 379.

21. W sprawie przekładu Litanii do św. Józefa. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 1 s. 447-450.

22. Wyd.: *Ateneum Kapłańskie.* R. 1: 1909 — R. 3: 1911 t. 6 z. 3. Red. i wyd.: R. 3: 1911 t. 6 z. 4 — R. 4: 1912 t. 7 z. 3. Wyd.: R. 4: 1912 t. 7 z. 4 — R. 13: 1927 t. 19 z. 1.

23. Zgon ś.p. arcybiskupa metropolity

Apolinarego Wnukowskiego. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 2 s. 66.

24. Złagodzenie postu w Królestwie Polskim przez Stolicę Apostolską. *Aten. Kapł.* R. 1: 1909 t. 2 s. 349-351.

25. Doniosłość reformy w sposobie usuwania proboszczów. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. 2 s. 349-353.

26. Rec.: Mariawici i ich dzieło miłosierdzia. Płock [1909]. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. [4] s. 95-96.

27. Przygotowania do koronacji cudownego obrazu N. Panny Jasnogórskiej... *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. 1 s. 437-451.

28. Rec.: J. MAKŁOWICZ: Religijność Juliusza Słowackiego. Lw. 1909. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. [3] s. 191-192.

29. Rec.: J. S. PELCZAR: Jezus Chrystus wzorem i mistrzem kapłana. Cz. 1. Przemyśl 1909. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. [4] s. 178-181.

30. Reforma w przyjmowaniu dziatwy do Sakramentów św. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. 2 s. 346-349.

31. Rozporządzenie Stolicy św. w roku 1909. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. 1 s. 43-48, 153-155, 243-246, 244-249.

32. Rozporządzenie Stolicy św. w roku bieżącym 1910. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. 2 s. 146-154, 249-256, 346-353.

33. Szkoła w Kruszynku. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. 1 s. 349-357.

34. Ujednostajnienie litanii do Najśw. Serca Jezusowego na wszystkie kościoły polskie. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. 1 s. 246-251.

35. Absolucja generalna i błogosławieństwo papieskie u Tercjarzy. *Aten. Kapł.* R. R. 3: 1911 t. 5 s. 155-156.

36. Czy na mocy motu proprio „Sacrorum Antistitum" mają wzbroniony wstęp do seminariów naukowe pisma teologiczne... *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 86.

37. Drugi polski Kongres Mariański oraz wiece stowarzyszeń i organizacji polskich katolików w Przemyślu. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 6 s. 163-176.

38. Kara Boża. [O mariawitach]. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 167-170.

39. Motu proprio Piusa X o dniach świątecznych. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 6 s. 155-162.

40. Norma działalności społecznej dla duchowieństwa. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 56-59.

41. Przegląd rozporządzeń Stolicy Apostolskiej. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 6 s. 233-236, 336-342, 442-448.

42. Rec.: J. BYKOWSKI: Kalwaria Ujska, jej kaplice i stacje z drogą krzyżową. P. 1910. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 192-193.

43. Rec.: B. CHRZANOWSKI: Na kaszubskim brzegu. P. 1910. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 193-194.

44. Rec.: A. MOHL: W pogoni za prawdą. Ser. 1-4. Wyd. 2. P. 1910. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 6 s. 92-95

45. Reforma w praktyce noszenia szkaplerzy. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 154-155.

46. Urzędowy komentarz na prawo o czytelnictwie młodzieży duchownej... *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 55-59.

47. Ustalony przekład litanii do Serca Jezusowego. *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 444-446.

48. Zakonnicy-laicy a śluby uroczyste... *Aten. Kapł.* R. 3: 1911 t. 5 s. 156-159.

49. Rec.: J. ANTONIEWICZ: Obecna reforma brewiarza. Kr. 1912. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 7. s. 282.

50. Rec.: J. GOTTHART: Was dünkt eus von Christus. Paderborn 1911. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 8 s. 190.

51. Rec.: *Kalendarz Powszechny Ilustrowany na rok 1912.* [Włocławek 1911]. *Aten.* Kapł. R. 4: 1912 t. 7 s. 96.

52. Rec.: *Kalendarz Powszechny Ilustrowany na rok 1913.* Włocławek 1912. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 8 s. 192.

53. Rec.: J. S. ŻAK: Wskazówki dla idących na roboty za granicę. Wyd. 3. Włocławek 1913. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 7 s. 95-96.

54. Rec.: X. Ż.: Celibat a sprawa natury. Wyd. 2. W. 1912. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 8 s. 273-276.

55. Reforma brewiarza i mszału. *Aten. Kapł.* R. 4: 1912 t. 7 s. 49-55.

56. Kalwaria Jasnogórska i jej poświęcenie. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 10 s. 150-155.

57. Objęcie stolicy metropolitalnej warszawskiej. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 10 s. 155-157.

58. Przegląd rozporządzeń Stolicy Apostolskiej z 1912 r. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 9 s. 56-67, 148-156.

59. Przegląd rozporządzeń Stolicy Apostolskiej z 1913 r. ... *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 10 s. 245-252, 338-346, 442-450.

60. Rec.: *Kalendarz Powszechny Ilustrowany na rok 1914.* Włocławek 1914. *Aten. Kapł.* R. 5: 1913 t. 10 s. 376-377.

61. Rec.: J. ŻYSKAR: Nasze kościoły. Cz. 1. W. 1913. *Aten. Kapł.* R. 6: 1914 t. 11 s. 469-471.

62. Red.: *Gazeta Niedzielna.* R. 4: 1919 nr 6 — ? [nie wiadomo dokąd się ukazywała].

63. Tow. Przyjaciół Młodzieży Duchownej. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 15: 1921 s. 188-190.

64. Zdobądźmy się jeszcze na jeden wy-

siłek. *Słowo Kujaw.* R. 4: 1921 *nr 223 s. 2;* nr 224 s. 1.

65. W ważnej sprawie. *Słowo Kujaw.* R. 5: 1922 nr 69 s. 2.

65a. Potrzeba i statut Towarzystwa Przyjaciół Młodzieży Duchownej. W: *Pamiętnik pierwszego zjazdu* [Związku Zakładów Teologicznych w Polsce] *odbytego we Włocławku.* Włocławek 1922 s. 106-113.

66. Bratnia Pomoc Duchowieństwa [w diecezji kujawsko-kaliskiej]. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 422-424.

67. Jak powinno się wymawiać i pisać imię Matki Najświętszej? *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 18 s. 321-322.

68. Ratujmy polską pieśń religijną przez młodzież. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 89-91.

69. Głosy wołających na puszczy. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 285-292. — Toż. *Kron. Diec. Włoc.* R. 21: 1927 s. 151-153.

70. Rec.: K. FRICK: Logica. Freiburg i. Br. 1925. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 20 s. 536-537.

71. Rec.: T. KUBINA: Cud wiary i polskości w Ameryce. Częstochowa 1927. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 502-503.

72. Rec.: W. BOGATKIEWICZ: Synchronistyczne zestawienie dziejów powszechnych. Cz. 1. W. 1927. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 21 s. 102.

73. Rec.: C. STREIL: Atlas hierarchicus. Ed. 2. Paderbornae 1929. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 26 s. 417-421.

74. Przed wielką rocznicą Płowiecką. *Życie Włocławka i Okolicy. R. 6: 1931 nr* 4/6 s. 19-20.

75. Bratnia Pomoc Duchowieństwa Diecezji Włocławskiej zdobyła mocne podstawy. *Kron. Diec. Włoc.* R. 26: 1932 s. 161-163.

76. Wyd.: *Tygodnik Polski.* R. 1: 1933 nr 4 — R. 3: 1935 nr 6.

77. Rec.: W. SEMKOWICZ, C. NANKE: Szkolny atlas historyczny. Cz. 2. Lw. 1932. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 101-102.

II.

LIBROWSKI S.: Gruchalski Stanisław. W: *Pol. słow. biogr.* T. 9 s. 39-40, tamże literatura. — Ponadto: DUDEK W.: Teologiczno-naukowy dorobek Włocławskiego Seminarium Duchownego. *Aten Kapł.* R. 61: 1969 t. 72 s. 283.

Ks. Kazimierz Rulka

Gryglewicz Franciszek (1897-1957), popularyzator teologii, katecheta, duszpasterz.

Pochodził z rodziny chłopskiej. Urodził się 24 XI 1897 r. w miejscowości Koło, jako syn Feliksa i Zofii z Sobolewskich. Wykształcenie otrzymał w rodzinnej miejscowości. W 1916 r. wstąpił do Seminarium Duchownego we Włocławku. Święcenia kapłańskie otrzymał 18 VI 1922 r. z rąk biskupa Stanisława K. Zdzitowieckiego. Pracował najpierw jako wikariusz i prefekt w parafii Praszka w Ziemi Wieluńskiej, a od 6 V 1924 r. jako prefekt etatowy w parafii św. Rodziny w Częstochowie. Na mocy bulli pap. Piusa XI „Vixdum Poloniae unitas" został inkardynowany do diecezji częstochowskiej. Od 2 VII 1926 r. był kapelanem w Zgromadzeniu Sióstr Nazaretanek w Częstochowie oraz prefektem etatowym w Gimnazjum żeńskim prowadzonym przez to zgromadzenie zakonne w Częstochowie. Był także (od 2 III 1927 r.) kapelanem więziennym w Częstochowie. Ponadto biskup Teodor Kubina powierzył mu stanowisko nauczyciela religii w Państwowym Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego w Częstochowie, w którym pracował do 1934 r. Odznaczał się zdolnościami pedagogicznymi w nauczaniu młodzieży. Z młodzieżą szkolną organizował liczne przedstawienia sceniczne o treści religijnej, których najczęściej był autorem. W Państwowym Gimnazjum im. J. Słowackiego w Częstochowie utworzył bibliotekę religijną dla młodzieży. Tuż przed wybuchem II wojny światowej został mianowany prefektem w szkołach powszechnych w Częstochowie w dzielnicy Ostatni Grosz, ale obowiązki te po wybuchu wojny jedynie częściowo mógł zrealizować, a 19 II 1940 r. władze hitlerowskie zakazały mu nauczania wiary w szkołach. W l. 1943-1944 był wikariuszem w parafii św. Barbary w Częstochowie. W 1944 r. zorganizował nową placówkę duszpasterską w dziel-

nicy Lisiniec w Częstochowie. Zmarł 22 XI 1957 r. w Częstochowie. Został pochowany na cmentarzu grzebalnym parafii św. Piotra i Pawła na Lisińcu w Częstochowie.

I.

1. Częstochowa [rekolekcje i budowa kościołów]. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* R. 19: 1925 s. 275-278.

2. Św. Teresa od Dzieciątka Jezus i jej stosunki rodzinne. Częstochowa 1926. Nakł. T. Nagłowskiego.

3. Święty chłopczyk. Obrazki dla dzieci i życie św. Stanisława Kostki. Częstochowa 1927.

4. Św. Agata p. i m. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 6 s. 62-63.

5. Św. Piotr Damiani B. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 8 s. 90-91.

6. Św. Jan Kapistran. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 9 s. 104-105.

7. Św. Kazimierz. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 10 s. 112-113.

8. Św. Klemens Maria Dworzak. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 11 s. 129.

9. Św. Katarzyna, królowa szwedzka. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 13 s. 145-146.

10. Św. Izydor B. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 14 s. 160-161.

11. Św. Maksym M. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 15 s. 175.

12. Św. Apoloniusz M. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 16 s. 186-187.

13. Św. Wojciech B. i M. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 17 s. 195-196.

14. Na dzień odnalezienia Krzyża św. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 18 s. 209-210.

15. Św. Kryspin i św. Kryspinian M. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 43 s. 491-492.

16. Św. Bonawentura. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 44 s. 508.

17. Św. Galacjan i Epistemia M. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 45 s. 516-517.

18. Paweł. *Niedziela.* R. 3: 1928 nr 47 s. 452-453; nr 48 s. 549-551.

19. Do Ziemi Świętej. Wspomnienia z polskiej pielgrzymki narodowej. *Niedziela.* R. 4: 1929 nr 22 — R. 6: 1931 nr 29.

20. Św. Ignacy Lojola. *Niedziela.* R. 4: 1929 nr 30 s. 356-357.

21. Św. Stanisław Biskup. *Niedziela.* R. 5: 1930 nr 18 s. 229-230.

22. Obłóczyny zakonne u św. Anny [pod Przyrowem]. *Niedziela.* R. 5: 1930 nr 44 s. 537-538.

23. Wrażenia z parafii, gdzie „nawet ziemi nie ma, tylko samo niebo". *Niedziela.* R. 5: 1930 nr 50 s. 609-611.

24. Św. Antoni. *Niedziela.* R. 6: 1931 nr 24 s. 302.

25. Św. Marta. *Niedziela.* R. 6: 1931 nr 30 s. 385.

26. Św. Ładysław z Gielniowa. *Niedziela.* R. 6: 1931 nr 38 s. 476-478.

27. Św. Jan Kanty. *Niedziela.* R. 6: 1931 nr 42 s. 524.

28. Pierwszy biskup częstochowski. *Niedziela.* R. 6: 1931 nr 46 s. 579.

29. Łyżka strawy dla dzieci. *Niedziela.* R. 6: 1931 nr 46 s. 576-579.

30. Kalendarz Jasnogórski. *Niedziela.* R. 6: 1931 nr 50 s. 624-626, nr 51 s. 639-640.

31. Wyprawa do rzesz najbiedniejszych. *Niedziela.* R. 7: 1932 nr 2 s. 15-16; nr 4 s. 45; nr 5 s. 56; nr 6 s. 64.

32. Św. Paweł, pierwszy pustelnik. *Niedziela.* R. 7: 1932 s. 29-31.

33. Pamiętaj człowiecze. *Niedziela.* R. 7: 1932 nr 7 s. 77-79.

34. Ostatnia droga do kościoła. *Niedziela.* R. 7: 1932 nr 10 s. 111-112.

35. Zachowuj post. *Niedziela.* R. 7: 1932 nr 10 s. 115-116.

36. Jezus — dobry Pasterz. *Niedziela.* R. 7: 1932 nr 15 s. 169-170.

37. Matka. Na święto św. Anny. *Niedziela.* R. 7: 1932 nr 30 s. 351.

38. Na Górze Parkowej. *Niedziela.* R. 7: 1932 nr 36 s. 427-428.

39. Św. Jadwiga i Henryk Pobożny. *Niedziela.* R. 7: 1932 nr 42 s. 499.

40. Nie on będzie pisał świństwa. *Niedziela.* R. 7: 1932 nr 44 s. 527.

41. Ogłoszenie dogmatu o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny dn. 8 grudnia 1854 r. przez papieża Piusa IX. *Niedziela.* R. 7: 1932 nr 49 s. 579-581.

42. Św. Łucja. *Niedziela.* R. 7: 1932 nr 50 s. 593-594.

43. U źródeł Wisły. *Kalendarz Jasnogórski* ... 1933 kol. 203-210.

44. „Wyszedł siewca". *Niedziela.* R. 8: 1933 nr 8 s. 91-92.

45. Zbudźmy Jadwigę. *Niedziela.* R. 8: 1933 nr 8 s. 91-92.

46. Męczennik za tajemnicę spowiedzi — bł. Jan Sarkander. *Niedziela.* R. 8: 1933 nr 11 s. 125-126.

47. Bł. Jan Sarkander proboszczem w Holeszowie. *Niedziela.* R. 8: 1933 nr 11 s. 140-141.

48. Bł. Jan Sarkander dobry pasterz. *Niedziela.* R. 8: 1933 nr 13 s. 150-151.

49. Bł. Jan Sarkander oskarżony o zdradę. *Niedziela.* R. 8: 1933 nr 14 s. 163-164.

50. Ofiara tajemnicy spowiedzi. *Niedziela.* R. 8: 1933 nr 15 s. 175-176.

51. Ecce Panis Angelorum. *Niedziela.* R. 8: 1933 nr 24 s. 282-283.

52. Eucharystia. Z życia świątobliwego księcia Augusta Czartoryskiego. *Niedziela.* R. 8: 1933 nr 25 s. 296.

53. Przybyliście dostojni. [O królowej

Jadwidze]. *Niedziela*. R. 8: 1933 nr 39 s. 461-462.

54. Wyspa nadziei w Bogu. Kartka z życia św. Franciszka Ksawerego. *Niedziela*. R. 8: 1933 nr 49 s. 583-584.

55. Przed świętami. *Niedziela*. R. 8: 1933 nr 51 s. 607.

56. W dniu wigilijnym. *Niedziela*. R. 8: 1933 nr 52 s. 621-623.

57. Za pokutę. *Niedziela*. R. 9: 1934 nr 11 s. 124-126.

58. Św. Wojciech. *Niedziela*. R. 9: 1934 nr 16 s. 182-183.

59. Pogrzeb św. Katarzyny ze Sieny. *Niedziela*. R. 9: 1934 nr 17 s. 194-195.

60. Złota sieć. Powieść dla panienek. P. 1935. Nakł. i druk. Księg. św. Wojciecha 16° s. 3, 267, tabl. 4.

61. Na ziemi krwią męczeńską przesiąkłej. *Niedziela*. R. 9: 1934 nr 38 — R. 10: 1935.

62. Przed dziesięciu laty. *Niedziela*. R. 11: 1936 nr 15 s. 173-174.

63. Wyciągnięte ramiona. Powieść. W. 1936. Wyd. XX. Pallotynów. Druk. Archidiecezjalna 16° s. 242.

64. Znamienna wielkanoc w Praszce. *Niedziela*. R. 12: 1937 nr 11 s. 124-125; nr 12 s. 137-138; nr 13 s. 150-151.

II.

Schematismus universi venerabilis cleri saecularis et regularis dioecesis Częstochoviensis. 1. 1926—1937. Katalog kościołów i duchowieństwa diecezji częstochowskiej 1. 1939-1978; Między piszącymi. *Kalendarz Jasnogórski* ... 1936 kol. 180 — Akta personalne ks. Franciszka Gryglewicza, Arch. Diec. w Częstochowie, sygn. III.

Ks. Jan Związek

Grzelak Władysław (1886-1944), profesor teologii Uniw. Jagiellońskiego, dogmatyk.

Urodził się 3 VI 1886 r. w Westrzy k. Ostrowa Wielkopolskiego jako syn nauczyciela szkoły elementarnej Wojciecha i Marii z Kaczmarkowskich. Po maturze w Ostrowie wstąpił do Seminarium Duchownego w Poznaniu i w 1911 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Pracował jako wikariusz przy katedrze poznańskiej. Dalsze studia teologiczne odbył w Monachium i Münster, gdzie uzyskał doktorat w 1918 r. Wykładał następnie teologię fundamentalną w Gnieźnie i Poznaniu. Po habilitacji w 1922 r. na Wydziale Teologicznym Uniw. Lwowskiego został w 1923 r. zastępcą profesora na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego, a w 1925 r. profesorem nadzwyczajnym. Zmarł 2 VI 1944.

I.

1. Co znaczy imię Marya? *Mies. Kośc. (Unitas*. R. 5: 1913 t. 10 s. 52-53.

2. Kiedy powstało Te Deum? *Mies. Kośc. (Unitas)*. R. 5: 1913 t. 10 s. 135-140.

3. Kto jest „autorem" hymnu Te Deum? *Mies. Kośc. (Unitas)*. R. 5: 1913 t. 10 s. 214-218.

4. Die dogmatische Lehre des Papstes Gelasius I. Ein Beitrag zur Dogmengeschichte. P. 1920 Druk Gazety Narod. s. nlb. 2, 66.

5. Nauka papieża Gelazego I o autorytecie Stolicy Apostalskiej. Przyczynek do historii prymatu i polityki papieskiej. P. 1922 s. XI, 96. Pozn. Tow. Przyj. Nauk. Prace Komisji Teologicznej. T. 1 z. 1.

6. Kapłan w roli szafarza bierzmowania. *Prz. Teol.* R. 6: 1925 s. 41-81.

7. Nauka chrystologiczna papieża Gelazego I (492-96). Studium historyczno-dogmatyczne. Lw. 1925 s. 101, nlb 3. Wydawnictwa Prz. Teol. Seria C. Rozprawy Naukowe T. 13.

8. Rec.: H. DIECKMANN: Theologia fundamentalis: De Ecclesia. T. 1-2. Freiburgi Br. 1925. *Prz. Teol.* R. 7: 1926 s. 437-442.

9. Rec.: E. KREBS: Die Kirche und das neue Europa. Freiburg 1926. *Prz. Teol.* R. 8: 1927 s. 525-426.

10. Rec.: A. RADEMACHER: Vernünftiger Glaube. Freiburg 1926. *Prz. Teol.* R. 8: 1927 s. 424-425.

11. Rec.: G. RAUSCHEN: Zarys patrologii. P. 1929. *Prz. Teol.* R. 11: 1930 s. 102-104.

12. Zur dogmatischen Lehre des Papstes Gelasius. *Prz. Teol.* R. 13: 1932 s. 261-297.

13. Domaniewice. Wiadomości dotyczące parafii, kościoła i kaplicy, wydane z okazji 300-lecia istnienia cudownego obrazu Matki Boskiej w kaplicy domaniewickiej. Łódź 1933 Druk S. Kędzierskiego 8° s. 24, tab. 4.

14. Religia a autorytet. *Prz. Teol.* R. 17: 1936 s. 366-384.

15. Rec.: J. ROSTWOROWSKI: Charakter i znaczenie biskupstwa w pierwszych dwóch wiekach. Przyczynek do badań nad początkiem episkopatu. Kr. 1925. *Nova Pol. Sacra*. T. 3: 1936 s. 141-150.

16. Artykuły w *Theologische Revue*. Münster.

II.

MICHALSKI M.: Grzelak Władysław. W: *Pol. słow. biogr.* T. 9 s. 98, tamże literatura. — Ponadto: ŁOZA S.: Czy wiesz kto to jest? W. 1938 s. 237.

Ks. Jan Kracik

Grzęda Stanisław (1882-1939) działacz społeczny, pastoralista.

Urodził się 8 V 1882 w Zembcowie, par. Ostrów Wlkp., w rodzinie rzemieślniczej, był synem Jakuba i Marianny z Jańczaków. W Ostrowie uczęszczał do Gimnazjum i 26 III 1901 złożył maturę. Studia seminaryjne odbył bezpośrednio po maturze w Poznaniu i Gnieźnie; święcenia kapłańskie przyjął 17 XII 1904 r. Wikariuszem był najpierw w Nowym Tomyślu, od 1 I 1905, następnie w Rozdrażewie, od 1 III 1907, i w Ostrowie Wlkp. od 1 III 1908 r. W tym czasie, po uchwaleniu przez rząd pruski ustawy o wywłaszczaniu i ustawy językowej, społeczeństwo polskie zmobilizowało się do działalności narodowej i społecznej. Ostrów zaś stał się szczególnie głośnym w tej dziedzinie. U ks. Grzędy gromadzili się polscy społecznicy, zorganizowano w tym mieście najpierwszą i największą bibliotekę publiczną. On sam, według opinii miejscowego dziekana, należał do najgorliwszych i najzdolniejszych pomiędzy młodymi kapłanami, z wielką umiejętnością prowadził Towarzystwo Terminatorów i zajmował się równocześnie naukowo kwestią młodzieży katolickiej, jak zaświadczył jego proboszcz. Wynikiem tych zainteresowań było założenie miesięcznika „Przyjaciel Młodzieży", przeznaczonego dla obu archidiecezji wielkopolskich. W celu ułatwienia mu szerszej działalności, bp Likowski powołał go do Poznania i 1 VIII 1910 ustanowił go rektorem kaplicy Pana Jezusa. Mianowany 1 III 1912 kanonikiem kolegiaty św. Marii Magdaleny, nadal redaguje swoje czasopismo, ale też prowadzi 1910-1916 dział wydawniczy Drukarni i Księgarni św. Wojciecha. Na tym polu położył szczególne zasługi dla rozwoju polskiego piśmiennictwa teologicznego, umieszczając w planie wydawniczym poważne dzieła teologiczne. Dobrze rozeznany w nowych publikacjach teologicznych polskich i zagranicznych firm wydawniczych, umieszczał 1913-1914 zestawienie nowych książek w Miesięczniku Kościelnym „Unitas".

Nadmiar zajęć ujemnie wpłynął na stan jego zdrowia. Stwierdzona przez lekarza neurastenia z pewnością stała się przyczyną jego przejścia do pracy wyłącznie parafialnej. Od 1 X 1917 stał się proboszczem w Gostyniu Wlkp., lecz ta duża parafia była ponad jego siły. Przeniósł się 1 VII 1924 do Śmiłowa w archidiecezji gnieźnieńskiej, a stamtąd 1 VII 1933 do Glesna. Lepszy stan zdrowia pozwolił mu przyjąć dodatkowo obowiązki dziekana nakielskiego i inspektora nauki religii w szkołach. Po wkroczeniu wojsk niemieckich został aresztowany już 3 IX 1939 i uwięziony w Górce Klasztornej. Zginął 12 XI 1939 rozstrzelany w Paterku k. Nakła.

I.

1. Red.: *Przyjaciel Młodzieży*. Pismo poświęcone młodzieży polskiej. Miesięcznik. Ostrów, Poznań. R. 1: 1910 nr 1 — R. 5: 1914 nr 2.

2. Do Młodzieży. *Przyj. Młodz.* R. 1: 1910 nr 1 s. 1-2.

3. Urządzenie publicznej czytelni polskiej przy bibliotekach naszych. *Prz. Oświat.* R. 5: 1910 nr 9 s. 267-271.

4. Wiece i zebrania T. C. L., ich potrzeba i sposób urządzania. *Prz. Oświat.* R. 6: 1911 nr 1 s. 1-7.

5. Ogólny pogląd na pracę oświatową pozaszkolną u obcych. *Prz. Oświat.* R. 6: 1911 nr 8 s. 232-238.

6. W sprawie młodzieży. Odpowiedź na „głos czytelnika" z zeszłego numeru „Robotnika". *Robotnik.* R. 8: 1912 nr 21.

7. Red.: *Gazeta dla Kobiet.* Dwutygod-

nik poświęcony sprawom kobiet pracujących. Organ Związku Katolickich Stowarzyszeń Kobiet Pracujących z siedzibą w Poznaniu. R. 4: 1912 nr 1 — R. 7: 1915 nr 8.

8. Uszlachetnienie życia naszych robotników. *Stowarzyszenie.* R. 1: 1913/14 nr 9 s. 268; nr 10 s. 297-300.

9. Jak pracować w towarzystwach młodzieży? Wskazówki dla kierowników i współpracowników. Z polecenia komisji red. „Towarzystwa Przyjaciół Młodzieży" w Poznaniu. P. 1914 Księg. św. Wojciecha 8° s. VIII, 191, nlb. 1.

10. [Komunikat]. *Przyj. Młodz.* R. 5: 1914 nr 3 s. 17.

11. W sprawie zapomóg dla żon wojaków. *Przew. Katol.* R. 21: 1915. Dom Rodzinny nr 4 s. 14.

12. Rozmowa Wyzwolońca z robotnikami. *Robotnik.* R. 13: 1917 nr 43.

13. Co wzgórę jest miłujcie. Kazania i przemowy ku czci św. Stanisława Kostki. Zebrał.., P. 1927 Nakł. Zjednoczenie Młodzieży Polskiej 8° s. 230, nlb. 2.

II.

Przyjaciel Młodzieży. Jednodniówka. P. 1934 s. 1; *Kośc. Dz. Urzęd.* (Poznań). R. 25: 1910 — R. 54: 1939; Archiwum Archid. w Poznaniu, zespół Ka sygn. 9316.

Ks. Marian Banaszak

Grzondziel Henryk, krypt.: H. G. (1897-1967), biskup pomocniczy w Opolu, dogmatyk.

Urodził się 26 VII 1897 r. w Katowicach-Załężu jako syn górnika Jana i Franciszki z Ozakańskich. Szkołę podstawową ukończył w Rudzie Śl., a Gimnazjum w Zabrzu, uzyskując w 1916 r. świadectwo maturalne. Po odbyciu służby wojskowej, rozpoczął w 1919 r. studia teologiczne na Uniwersytecie Wrocławskim, otrzymując 17 III 1923 r. święcenia kapłańskie z rąk ks. Adolfa kard. Bertrama. Przez pół roku był wikarym w Hajdukach, a następnie pracował w Seminarium Duchownym, pełniąc równocześnie funkcję duszpasterza Polaków we Wrocławiu i na Dolnym Śląsku. W 1926 r. na Uniwersytecie Wrocławskim zdobył tytuł doktora teologii na podstawie pracy pt.: „Die Entwicklung der Unterscheidung zwischen der potentia Dei absoluta und der potentia Dei ordinata von Augustinus bis Alexander von Halles". W l. 1927-1929 był wikarym w parafii św. Jacka w Bytomiu, od 1929 r. pełnił funkcję dyrektora Caritasu w Zabrzu, a w 1931 r. został proboszczem parafii św. Antoniego w Gliwicach. W 1935 r. został ojcem duchownym oraz wykładowcą dogmatyki i ascetyki w Seminarium Duchownym we Wrocławiu, duszpasterzując w czasie wojny wśród sezonowych robotników polskich na Psim Polu. W 1947 r. został administratorem parafii św. Stanisława i Doroty we Wrocławiu. W roku następnym otrzymał nominację na sędziego prosynodalnego, a w l. 1949-1953 był wykładowcą dogmatyki w Seminarium Duchownym we Wrocławiu. Po przejściu do diecezji opolskiej, objął w 1954 r. parafię Krzyżanowice, skąd został powołany w 1957 na stanowisko wikariusza generalnego i proboszcza Królewskiej Nowej Wsi. Dn. 20 V 1959 r. otrzymał nominację na biskupa tyt. Atrybii, z przeznaczeniem do pracy w diecezji opolskiej. Sakrę biskupią otrzymał 16 VIII 1959 r. w prokatedrze opolskiej. Brał udział w II i III Sesji Soboru Watykańskiego II. W 1964 r. przeszedł na emeryturę i zamieszkał w Grudzicach. Zmarł 24 V 1968 r. w Grudzicach i tam został pochowany.

I.

1. Die Entwicklung der Unterscheidung zwischen der potentia Dei absoluta und der potentia Dei ordinata von Augustinus bis Alexander von Halles. Breslau 1926 Druckerei Rosinsky 8° s. 50, nlb. 2.

2. Gedanken zum „Priestersamstag". *Ostdeutsches Pastoralblatt.* R. 8: 1937 s. 19-24, 41-49.

3. Chrystus a Jego kapłani. *Wrocł. Wiad. Kośc.* R. 2: 1947 s. 116-118.

4. O wszechmocy Bożej. [Kazanie]. *Wrocł. Wiad. Kośc.* R. 2: 1947 nr 1-2 s. 27-30.

5. Ksiądz Dziekan Józef Czempil. Wspo-

mnienia. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 16: 1961 nr 5 s. 144-148.

6. Ma pan przywilej być mężczyzną. *Przew. Katol.* R. 52: 1962 nr 43 s. 677-678.

7. Marta. *Przew. Katol.* R. 52: 1962 nr 32 s. 499.

8. Maryja wychowawczynią. *Przew. Katol.* R. 52: 1962 nr 18 s. 275-276.

9. Moje spotkania z dziećmi. *Przew. Katol.* R. 52: 1962 nr 51-52 s. 805-807; R. 58: 1968 nr 31 s. 286-287.

10. Wspomnienia z mej walki z chuligaństwem i pijaństwem. *Przew. Katol.* R. 52: 1962 nr 9 s. 138-140.

11. Listy z Soboru. *Przew. Katol.* R. 53: 1963 nr 44 s. 457; nr 45 s. 466-467; nr 46 s. 475.

12. Mój ojciec duchowny. *Przew. Katol.* R. 53: 1963 nr 33 s. 353-354.

13. Przemówienie [...] podczas Mszy świętej w dniu diecezjalnej pielgrzymki na Jasnej Górze — 28 IX 1964 r. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 19: 1964 nr 12 s. 271-272.

14. W mozarabskim rycie. *Przew. Katol.* R. 54: 1964 nr 1 s. 3.

15. Spod progu wieczności. *Przew. Katol.* R. 55: 1965 nr 43 s. 387-388.

16. Archanioł Gabriel — wychowawca. *Przew. Katol.* R. 59: 1969 nr 36 s. 315.

II.

Handbuch des Bistums Breslau. Breslau 1923-1942; Schematyzm diecezji wrocławskiej. Wr. 1952 s. 15; Rocznik diecezji opolskiej. Opole 1955-1968; JOP. F.: Odezwa w sprawie nominacji drugiego ks. biskupa sufragana. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 6-7 s. 269-270; TENŻE: Przemówienie przed rozpoczęciem konsekracji ks. biskupa sufragana H. Grzondziela w dniu 16 VIII 1959 r. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 9 s. 363-365; KUCHARCZYK S.: Konsekracja Księdza Biskupa Henryka Grzondziela. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 9 s. 378-382; WYSZYŃSKI S.: Kazanie po udzieleniu konsekracji biskupiej ks. biskupowi Henrykowi Grzondzielowi. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 9 s. 365-370; DOLA K.: Kościół katolicki na Opolszczyźnie w latach 1945-1965. *Nasza Przeszł.* T. 22: 1965 s. 109-110; URBAN W.: Archidiecezja Wrocławska w latach 1945-1965. *Nasza Przeszł.* T. 22: 1965 s. 35, 52; JOP F.: Odezwa w związku ze śmiercią śp. księdza biskupa sufragana Henryka Grzondziela. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 23: 1968 nr 9 s. 240-241; Śp. ks. biskup Grzondziel. *Przew. Katol.* R. 58: 1968 nr 30 s. 286-287; WIECZOREK J.: Ksiądz biskup Henryk Grzondziel. *Przew. Katol.* R. 58: 1968 s. 286; TENŻE: Śp. Biskup Henryk Grzondziel. *Gość Niedz.* R. 37: 1968 nr 26 s. 154; TENŻE: Uroczystości pogrzebowe Księdza Biskupa Sufragana w Opolu dr Henryka Grzondziela. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 23: 1968 nr 9 s. 242-245; Zgon ks. bpa Grzondziela. *Tyg. Powsz.* R. 22: 1968 nr 22 s. 5; Śp. Biskup Henryk Grzondziel. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 19: 1969 nr 5 s. 285; WOSNITZA F.: Bischöfe aus dem Raum des Kattowitzer Bistums. W: *Beiträge zur schlesischen Kirchengeschichte.* Gedenkschrift für Kurt Engelbert, hrsg. von B. Stasiewski. Köln-Wien 1969 s. 216; ZAWISZA A.: Studenci polscy na Uniwersytecie Wrocławskim w latach 1918-1939. Katalog zachowanych archiwaliów. Wr. 1972; SABISCH A.: Dr Henrich Grzondziel, gestorbern 1968 als Weihbischof des Ordinariats Oppeln. *Arch. f. Schles. Kirchengesch.* T. 33: 1975 s. 189-204; SZETELNICKI W.: Odbudowa kościołów w archidiecezji wrocławskiej w latach 1945-1972. Roma 1975 s. 351, 356, 408; KOPEC J.: Ksiądz biskup Henryk Grzondziel (1897-1968) sufragan opolski. *Nasza Przeszł.* T. 47: 1977 s. 259-284; TENŻE: Henryk Grzondziel (1897-1968) biskup pomocniczy w Opolu. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1978 nr 1-2 s. 143-148. — Arch. Kurii Biskupiej w Opolu: Akta personalne, sygn. PG 3.

Ks. Józef Mandziuk

Grzymała Edward, krypt.: E. G. (1906-1942), kanonista, biblista.

Urodził się 29 IX 1906 r. w Kołodziążu, pow. węgrowskiego, jako syn Zdzisława i Heleny z Wiśniewskich. Wiadomości z zakresu szkoły podstawowej zdobył prywatnie. W 1921 r. zaczął uczyć się w Gimnazjum w Warszawie, ale wkrótce (1922 r.) przeniósł się do Włocławka do Gimnazjum Ziemi Kujawskiej. W l. 1926-1931 studiował filozofię i teologię we Włocławskim Seminarium Duchownym. Święcenia kapłańskie otrzymał w katedrze włocławskiej 14 VI 1931 r. W sierpniu 1931 r. objął stanowisko wikariusza w Tuliszkowie, ale już w październiku tego roku został zwolniony z obowiązków wikariusza i skierowany na studia prawnicze do Rzymu. Studia te uwieńczył w 1935 r. pracą pt. „Ratio sacra

in matrimonio canonico et civili" oraz stopniem doktora prawa kanonicznego.

Po powrocie do kraju pracował jako wikariusz w Lipnie (1935), prefekt i wikariusz w Koninie (1935-1936), w Kaliszu (1936-1938) i we Włocławku (od 1938 r.). W czasie pobytu we Włocławku pełnił też funkcję drugiego sekretarza kurii i obrońcy węzła małżeńskiego w sądzie biskupim.

Na czas wojny został mianowany przez bpa Radońskiego wikariuszem generalnym diecezji włocławskiej w północnych jej rejonach. Ze względów bezpieczeństwa przeniósł się do Aleksandrowa Kuj. i służył ludowi jako duszpasterz w okolicznych parafiach dekanatu nieszawskiego. W 1940 r. został aresztowany i ostatecznie osadzony w obozie koncentracyjnym w Dachau, gdzie zginął w transporcie inwalidów z 10 VIII 1942 r.

Grzymała wykazywał zainteresowanie biblistyką. Studia prawnicze podjął z woli biskupa, który chciał mieć z niego zdolnego kurialistę. Studia biblijne pociągały go jednak tak nieodparcie, że oddawał się im jako wolny słuchacz. W sumie zyskał znaczny zasób wiedzy prawniczej i biblijnej oraz zgromadził potrzebny księgozbiór (ok. 1500 t.), który stracił w czasie wojny. Posiadał też umiejętność posługiwania się pięknym słowem, co uwidaczniało się w jego kazaniach i tłumaczeniu Pisma św. z Wulgaty.

I.

1 Pasterzowi w hołdzie. [Wiersz]. *Przedświt*. R. 9: 1927 z. 1 s. 3-4.

2. Prochom Słowackiego. [Wiersz]. *Przedświt*. R 9: 1927 z. 2 s. 2-3.

3. W dziesiątą rocznicę niepodległości Polski. *Przedświt*. R. 10: 1928 z. 4 s. 2-5.

4. Supremo Pontifici. [Wiersz]. *Przedświt*. R. 11: 1929 s. 97-98.

5. W złotych godów kapłańskich Ojca św. roku. *Przedświt*. R. 11: 1929 s. 90-92.

6. Rec.: The Weck. [Czasopismo]. *Przedświt*. R. 11: 1929 s. 44-45.

7. Encyklika „Caritate Christi". *Aten. Kapł*. R. 18: 1932 t. 30 s. 77-80.

8. Encyklika „Lux veritatis" na zakończenie jubileuszu soboru efeskiego. *Aten. Kapł*. R. 18: 1932 t. 29 s. 174-176.

9. Rec.: F. M. CAPELLO: Summa iuris publici ecclesiastici. Romae 1928. *Aten. Kapł*. R. 18: 1932 t. 30 s. 95-96.

10. Stolica św. o prześladowaniu katolików w Meksyku. *Aten. Kapł*. R. 18: 1932 t. 30 s. 398-400.

11. „Angelicum" w nowej siedzibie. *Aten. Kapł*. R. 19: 1933 t. 31 s. 507-508.

12. Bł. Andrzej Hubert Fournet — nowy wzór świętego proboszcza. *Aten. Kapł*. R. 19: 1933 t. 31 s. 270-273.

13. Dziesięciolecie Akcji Katolickiej we Włoszech. *Aten. Kapł*. R. 19: 1933 t. 31 s. 165-168.

14. Hierarchia świecka w Akcji Katolickiej. *Aten. Kapł*. R. 19: 1933 t. 32 s. 494-497.

15. Początek miłościwego lata w Rzymie. *Aten. Kapł*. R. 19: 1933 t. 32 s. 98-101.

16. Stolica Apostolska o drakońskich ustawach w Hiszpanii. *Aten. Kapł*. R. 19: 1933 t. 32 s. 171-175.

17. Katolicyzm i faszyzm. *Aten. Kapł*. R. 20: 1934 t. 33 s. 174-177.

18. Miłościwe lato na całym świecie. *Aten. Kapł*. R. 20: 1934 t. 34 s. 55-68.

19. Nowy rodzaj apostolstwa prasy — Silvania. *Aten. Kapł*. R. 20: 1934 s. 49-52.

20. Rec.: P. GASPARRI: Tractatus canonicus de matrimonio. [Vaticanus] 1923. *Aten. Kapł*. R. 20: 1934 t. 34 s. 427-430.

21. Zmniejszenie się ilości intencyj mszalnych. *Aten. Kapł*. R. 20: 1934 t. 34 s. 304-309.

22. „Małżeństwo koleżeńskie". *Aten. Kapł*. R. 21: 1935 t. 35 s. 474-484.

23. Ratio sacra in matrimonio canonico et civili. Dissertatio ad lauream in facultate iuris canonici. Romae 1935 Pont. Univ. Gregoriana. Tipogr. A. Macioce et Pisani 8° s. 230.

24. Wino mszalne i trudności z nim związane. *Aten. Kapł*. R. 21: 1935 s. 391-396.

25. Ewangelia święta Pana Naszego Jezusa Chrystusa. Nowe tłum. popularne w nowoczesnym jęz. koment... z dodatkiem Modlitw chrześcijanina. [Częstochowa] 1936 Tow. św. Pawła 16° s. 288, tabl. 9, ilustr.

26. Ewangelia Święta Pana Naszego Jezusa Chrystusa [i Dzieje Apostolskie].

Tłum... Częstochowa 1937 Tow. św. Pawła 16° s. 362, 4*, nlb. 2, ilustr.

27. W sprawie nowego przekładu Pisma św. *Gaz. Kośc.* 1937. 13 VI.

28. Akcja Katolicka a prawo kościelne. *Aten. Kapł.* R. 24: 1938 t. 41 s. 275-284. — Toż w osob. odb. Włocławek 1938.

29. Niedoceniany moment pastoralno-kanoniczny egzaminu przedślubnego. *Aten. Kapł.* R. 25/31: 1939 t. 43 s. 272-280.

30. Reorganizacja sądów kościelnych w sprawach małżeńskich. *Aten. Kapł.* R. 31: 1939 t. 44 s. 53-55.

II.

BISKUPSKI S.: Księża polscy w niemieckich obozach koncentracyjnych. London 1946 s. 57; BISKUPSKI S.: Pamięci zmarłych. *Kron. Diec. Włoc.* R. 41: 1947 s. 107; LIBROWSKI S.: Ofiary zbrodni niemieckiej spośród duchowieństwa diecezji włocławskiej 1939-1945. Włocławek 1947 s. 43-44; KORSZYŃSKI F.: Jasne promienie w Dachau. P. 1957 s. 51, 196; SZYMAŃSKI S.: Ks. Edward Grzymała. W dwudziestą piątą rocznicę śmierci 1906-1942. *Kron. Diec. Włoc.* T. 50: 1967 s. 261-273; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945. Z. 4. W. 1978 s. 456; LIBROWSKI S.: Materiały do dziejów diecezji włocławskiej czasu wojny 1939-1945. Ser. 1 — ogólna. Arch. Bibl. Muz. T. 38: 1979 s. 260-261; Schem. diec. włoc. 1927-1939.

Ks. Kazimierz Rulka

Gustaw Romuald Michał (1911-1976), bernardyn, docent i dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej KUL, historyk Kościoła.

Urodził się 5 I 1911 r. w Zbarażu jako syn robotnika kolejowego i Zofii Szyngiera. Do Szkoły Powszechnej (kl. I-IV) uczęszczał w Jarosławiu i tam w 1921 r. rozpoczął naukę w staroklasycznym I Gimnazjum. Nie uzyskawszy w kl. IV promocji do następnej klasy, powtórzył ją w prywatnym Gimnazjum Bernardynów w Radecznicy w r. 1925/26. W 1926 r. wstąpił do zakonu bernardynów w Leżajsku i po odbyciu nowicjatu kontynuował naukę w prywatnym Gimnazjum Bernardynów we Lwowie w latach 1927/28 — 1930/31 (kl. V-VIII). Egzamin dojrzałości złożył tamże w Państw. Gimnazjum im. J. Długosza w 1932 r. Studia teologiczne odbył w zakładzie teologicznym Bernardynów we Lwowie w latach 1931/1932 — 1934/35 i na Wydziale Teologicznym miejscowego Uniwersytetu w r. szk. 1935/36, uzyskując stopień magistra teologii. Profesję solemną złożył 17 II 1932 r., a święcenia kapłańskie przyjął 29 VI 1936 r.

Po święceniach zamieszkał w konwencie krakowskim, pełniąc obowiązki kaznodziei i spowiednika oraz dodatkowo w latach 1936-1937 magistra kleryków, a w latach 1938-1939 kapelana bernardynek i w r. szk. 1940/41 wykładowcy ascetyki na studium zakonnym w Kalwarii Zebrzydowskiej. Od 1942-1945 r. był gwardianem krakowskiego klasztoru, a od 1945-1948 r. tamże zastępcą gwardiana i przez pewien okres czasu archiwariuszem prowincji zakonnej. Jako gwardian zebrał — przeważnie drogą kupna — poważny księgozbiór i przekazał go studium teologicznemu w Kalwarii Zebrzydowskiej. Doprowadził do rozpoczęcia w 1947 r. procesów kanonizacyjnych bł. Jana z Dukli i Szymona z Lipnicy. Wicepostulatorem obu spraw był od 1947-1959 r.

W 1947 r. uzyskał Gustaw stopień doktora teologii na KUL, a w roku następnym rozpoczął tamże pracę w Bibliotece Uniwersyteckiej, zostając 1 VIII 1950 r. jej dyrektorem. W 1964 r. habilitował się w zakresie historii Kościoła na Wydziale Teologicznym KUL. Nie rozwinął wszakże działalności dydaktycznej, poza krótkim okresem prowadzenia wykładów zleconych, ani szerszej pracy naukowo-pisarskiej, lecz całą swą energię poświęcał powierzonej jego kierownictwu Bibliotece.

Główną zasługą Gustawa na stanowisku dyrektora było ogromne zwię-

kszenie zasobów Biblioteki. Już w ciągu 20-tu lat jego pracy wzrosły one 5-krotnie, a liczba nadchodzących czasopism zagraniczych zwiększyła się 13-krotnie. Personel Biblioteki za jego kierownictwa wzrósł 4-krotnie. Urządzając kursy biblioteczne i archiwalne oraz powołując (inicjator) do życia przy Bibliotece Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych, przyczynił się Gustaw do podniesienia kwalifikacji pracowników bibliotek i archiwów kościelnych w Polsce.

W przededniu jubileuszu 25-lecia pracy na stanowisku dyrektora Biblioteki KUL nagle zachorował na zawał serca i 14 I 1976 r. zmarł, pochowany w Lublinie na cmentarzu przy ul. Lipowej.

I.

1. Klasztor i kościół św. Józefa SS. Bernardynek w Krakowie 1646-1946. Kr. 1947 S. Kamiński 8° s. 207, tabl. 18, planów 10. Biblioteka Krakowska. T. 105.

2. Relikwie bł. Władysława uniknęły profanacji. *Tyg. Powsz.* R. 4: 1948 nr 42 s. 11. — Przedr. w: *Skarb Rodziny.* [*Erie, Pensylwania*]. R. 32: 1949 nr 3 s. 9-10.

3. Św. Antoni Padewski doktor ewangeliczny. *Ruch Biblij.* R. 1: 1948 nr 3 s. 152-167. — Toż w osob. odb. Kr. 1948 8° s. 15.

4. Gąsiorek Benedykt. W: *Pol. słow. biogr.* T. 7 s. 340-341.

5. Potrzeba i program opracowania polskiej bibliografii teologicznej. *Aten. Kapł.* R. 42: 1950 t. 52 s. 228-241. Wspólnie z Joachimem BAREM.

6. Uwagi metodyczne o kronice klasztornej i jej prowadzeniu. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 2: 1955 s. 243-272.

7. Bibliografia polska. W: *Religie świata.* Praca zbior. pod red. E. Dąbrowskiego. W. 1957 s. 591-604.

8. Rec.: J. FATTINGER: In der Schule grosser Menschen. Der Katechismus in Zitaten. 2 Aufl. Innsbruck 1953; Göttliche Lebensgemeinschaft. Katholische Sakramentenlehre. H. 1-3. Innsbruck 1953; Zwischen Taufstein und Graben. Aussprachen für sakramentale Weihstunden und Marksteine des Lebens. Innsbruck 1955. *Rocz. Teol.-Kanon.* R. 4: 1957 z. 1 s. 126-130.

9. Pomoce do opracowania bibliografii załącznikowej. Lubl. 1957 Kat. Uniw. Lubel. 8° s. 88, nlb. 5. Wspólnie z W. NOWODWORSKIM.

10. Biblioteka Uniwersytecka KUL. Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych. Lubl. 1958 D[ruk.] Z[wiązkowa] 8° k. 1.

11. 40-lecie Biblioteki Uniwersyteckiej. *Tyg. Powsz.* R. 12: 1958 nr 38 s. 4-5.

12. Ośrodek ABMK przy Bibliotece Uniwersyteckiej KUL. *Rocz. Bibl.* R. 2: 1958 s. 589-590.

13. Przemówienie wygłoszone na otwarciu wystawy biblijnej. W: *Pismo Święte w duszpasterstwie współczesnym.* Pod red. E. Dąbrowskiego. Lubl. 1958 s. 221-227.

14. Golichowski Norbert. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 220-221.

15. Rec.: R. GÓRSKI: Angela Truszkowska a z,gromadzenie SS. Felicjanek na tle dziejów myśli religijnej w Polsce XIX w. P. 1959. *Nasza Przeszł.* T. 10: 1959 s. 465-469.

16. Stan i potrzeby bibliotek kościelnych oraz program pracy na najbliższy okres. *Arch. Bibl. Muz.* T. 1: 1959/60 nr 1 s. 34-43. — Toż w osob. odb. Lubl. 1960 s. 10.

17. Dwadzieścia lat Biblioteki Uniwersyteckiej KUL (1939-1958). *Arch. Bibl. Muz.* T. 1: 1959/60 nr 2 s. 133-160. Wspólnie z W. NOWODWORSKIM.

18. Bibliografia. W: E. DĄBROWSKI: Dzieje Apostolskie. P. 1961 s. 10-28. Wspólnie z E. DĄBROWSKIM.

19. Bibliografia biblijna. W: *Podręczna encyklopedia biblijna.* Dzieło zbior. pod red. E. Dąbrowskiego. T. 1. P. 1961 s. 169-184.

20. Polskie przekłady Pisma św. W: *Podręczna encyklopedia biblijna.* T. 2. P. 1961 s. 299-330.

21. Uwagi metodyczne o bibliografii załącznikowej. W: *Podręczna encyklopedia biblijna.* T. 1. P. 1961 s. XXVII-XXIX.

22. Współred.: *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne.* T. 2: 1961 — T. 26: 1973.

23. Głos w dyskusji. W: *Materiały z konferencji rogowskiej w sprawie działalności i rozwoju bibliotek.* W. 1962 s. 90-91.

24. Pojęcie i charakter historii Kościoła. W: *Pod tchnieniem Ducha Świętego. Współczesna myśl teologiczna.* P. 1964 s. 375- 401, bibl. 389-395.

25. Rozwój pojęcia historii Kościoła od I do XVIII wieku. P. 1965 Księg. św. Wojciecha 8° s. XXXIII, 102.

26. Stanislao detto Kazimierczyk beato. W. *Bibliotheca Sanctorum.* T. 9. Roma 1968 kol. 1367-1369.

27. Katalog Archiwum Klasztoru Sióstr Bernardynek przy kościele św. Józefa w Krakowie. *Arch. Bibl. Muz.* T. 20: 1970 s. 5-94.

28. Przedmowa do: *Hagiografia polska.*

Słownik bio-bibliograficzny. T. 1-2. P. 1971-1972 Księg. św. Wojciecha 8° t. 1 s. 920; T. 2 s. 740, nlb. 4 oraz redakcja dzieła.

29. Uwagi metodyczne o bibliografii załącznikowej. W: *Hagiografia polska*. T. 1 s. 8-10.

30. Szymon z Lipnicy. W: *Hagiografia polska*. T. 2 s. 455-571.

31. Aneks: Uzupełniający wykaz haseł Hagiografii polskiej do końca XVIII w. wraz z bibliografią. W: *Hagiografia polska*. T. 2 s. 633-725.

32. Bibliografia podmiotowa i przedmiotowa do wszystkich biografii. W: *Hagiografia polska*. T. 1-2.

33. Rola i znaczenie biblioteki [KUL]. *Arch. Bibl. Muz.* T. 23: 1971 s. 21-29.

34. Liber mortuorum seu pia memoria Patrum ac Fratrum Ordinis S. P. Francisci Reg. Obs. vulgo Bernardinorum in Polonia ab anno 1815 usque ad nostra tempora in Domino defunctorum. Cracoviae 1940. Maszynopis we wszystkich klasztorach bernardynów w Polsce.

35. Bibliografia historii Kościoła, s. 250. Maszynopis.

II.

Wywiad z Dyrektorem Biblioteki Głównej KUL na temat organizacji Biblioteki. *Tyg. Powsz.* R. 11: 1955 nr 47 s. 7, 13; NOWODWORSKI W.: Słowo wstępne [do sprawozdania z obchodu 20-lecia pracy o. Romualda Gustawa na stanowisku dyrektora Biblioteki KUL]. *Arch. Bibl. Muz.* T. 23: 1971 s. 3-6; Sprawozdanie z uroczystości dwudziestolecia pracy o. R. Gustawa na stanowisku dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej KUL. Tamże, s. 10-15; STYK J.: Bibliografia prac doc. dra hab. o. Romualda Gustawa OFM. Tamże, s. 7-10. — Schemat. Prow. Bernardynów na lata 1927-1939, 1958, 1965. — Arch. Prow. Bern. Kr.: Teczka akt personalnych.

Ks. Hieronim Eug. Wyczawski

Guzikowski Kazimierz (1879-1950) tłumacz.

Urodził się 4 II 1879 w Ostrowie Wlkp. jako syn organisty Antoniego i Józefy ze Spychałowiczów. W Gimnazjum w Ostrowie uzyskał maturę 25 II 1902, studia teologiczne odbył w Gnieźnie i Poznaniu; święcenia kapłańskie przyjął 11 II 1906 r. Po dwuletnim wikariacie przy katedrze poznańskiej został przeniesiony 1 III 1908 na wikariat w Pępowie. Ustanowiony 28 I 1915 proboszczem w Kołaczkowicach, pozostał w tej parafii do śmierci z wyjątkiem okresu wojennego. Aresztowany 15 II 1940, był internowany w obozach przejściowych w Miejskiej Górce i Lubiniu, a po zwolnieniu udał się do Częstochowy. Zmarł w Kołaczkowicach 25 XI 1950 r. Podczas wikariatu przy katedrze poznańskiej współpracował w Seminarium Duchownym, w którym prowadził z alumnami ćwiczenia z śpiewu kościelnego. Wtedy też dokonał tłumaczenia apologetycznej rozprawy D. E. Dennerta.

I.

1. DENNERT D. E.: Prawo natury, przypadek, opatrzność. Przełożył ks. ... P. 1908 Księg. św. Wojciecha 16° s. 69, nlb. 1.

II.

Kośc. Dz. Urzęd. (Poznań). R. 21: 1906 s. 10, 49; *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 5: 1950 s 306-307.

Ks. Marian Banaszak

Gyurkowich Adam (1897-1933), popularyzator teologii.

Studia teologiczne odbył na Uniw. Lwowskim; święcenia kapłańskie przyjął w 1920 r. Był wikariuszem parafii w Skałacie i Radziechowie, a od 1922 r. parafii św. Marii Magdaleny we Lwowie, którą to parafią administrował w l. 1929-1930. W l. 1922-1926 był starszym asystentem Wydziału Teologicznego Uniw. Jana Kazimierza. Równocześnie pełnił obowiązki katechety w IV Gimnazjum im. Jana Długosza oraz Prywatnym Gimnazjum Sacre Coeur. Od września 1932 był kapelanem sióstr karmelitanek w Krakowie. Zmarł we Lwowie w 1933 r.

I.

1. Dwa obrazki Św. Teresy od Dzieciątka Jezus. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 365-368.

2. Z wakacji. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 s. 461-464.

3. Śp. ks. prof. Tarnawski. *Gaz. Kośc.* R. 35: 1928 s. 66-67.

4. Pax super Israel. *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 481-482, 492-493, 506-507, 518-520.

5. Zapomniana zasługa. *Gaz. Kośc.* R. 39: 1932 s. 98-100, 182-185, 194-197, 278-281, 387-390, 399-402, 411-414, 423-425, 435-438, 447-450, 459-463.

6. Listy pasterskie X. arcybiskupa Bilczewskiego jako pomnik literatury religijnej. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 146-149, 158-160, 170-172.

II.

Śp. ks. Adam Cyurkowich. *Głos Karmelu.* R. 7: 1933 s. 319-320; PECHNIK A.: Śp. X. Gyurkowich Adam. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 248.

Krzysztof Piętka

Hain Stefan (1903-1979), historyk.

Urodzony 10 IX 1903 w Łagiewnikach k. Poznania, był synem Wawrzyńca i Józefy z Derów. Do Gimnazjum uczęszczał w Gnieźnie; maturę złożył 19 VI 1922 i rozpoczął studia lekarskie, które wkrótce zamienił na prawno-ekonomiczne i podjął pracę zarobkową w Banku Przemysłowców w Poznaniu ze względu na trudną sytuację materialną swoich rodziców. Studia seminaryjne zaczął w 1924 r.; święcenia kapłańskie przyjął 23 II 1929 r. Posłany na wikariat przy kościele Bożego Ciała w Poznaniu, od 1 IX tego roku został także prefektem w Gimnazjum im. Gen. Zamoyskiej. Urlopowany na studia specjalistyczne z historii Kościoła, odbył je 1930-1933 w Warszawie na Wydziale Teologicznym pod kierunkiem ks. prof. H. Likowskiego. Magisterium uzyskał za pracę o chrystianizacji Żmudzi. Powołany do Poznania na stanowisko pełniącego obowiązki dyrektora Archiwum i Muzeum Archidiecezjalnego, przekazał je wkrótce ks. J. Nowackiemu, a sam został prefektem w prywatnym Gimnazjum Dra B. Czajkowskiego, zastępczo zaś w Gimnazjum św. Jana Kantego i w Liceum Handlowym. W tym czasie pełnił też funkcję moderatora Sodalicji Mariańskiej i delegata Księdza Prymasa do Stowarzyszenia Seniorów Akademickiego Koła Misjologicznego. Od 1 IX 1938 prefekt w Miejskim Liceum Handlowym i Administracyjnym, nie zaniedbał swoich studiów historycznych. Na podstawie rozprawy o prymasie Wincentym Kocie został 6 II 1939 promowany na doktora teologii w zakresie historii Kościoła.

W czasie akcji wysiedlania zabrany przez Niemców 11 XII 1939 do obozu przejściowego na Głównej w Poznaniu, wywieziony do Generalnej Guberni, znalazł dla siebie mieszkanie i pracę zarobkową w Sandomierzu. Po wyzwoleniu kraju powrócił do Poznania, a mianowany kustoszem Archiwum i Muzeum Archidiecezjalnego, prowadził przede wszystkim rewindykację jego cennych zbiorów. Obok tego zajmował się rewindykacją paramentów i dzwonów kościelnych dla obu archidiecezji, a jako delegat Prymasa Polski pomyślnymi staraniami o zwrot kościelnej argenterii, którą przejął w 1958 r. z Państwowych Zbiorów Dzieł Sztuki na Wawelu.

W Poznaniu był członkiem archidiecezjalnej komisji sztuki kościelnej, przemianowanej następnie na komisję artystyczno-konserwatorską, pełnił funkcje egzaminatora prosyndalnego, cenzora ksiąg treści religijnej i sędziego Sądu Metropolitalnego, przede wszystkim jednak prowadził wykłady w Seminarium Duchownym Arcybiskupim i Seminarium Zagranicznym Towarzystwa Chrystusowego, opiekował się zbiorami sztuki kościelnej w Archiwum i Muzeum Archidiecezjalnym, aż do usamodzielnienia się Muzeum w 1964 r. jako oddzielnej instytucji. Historia sztuki stanowiła jego szczególne zainteresowanie. Wykładał ją oraz budownictwo sakralne w Arcybiskupim Seminarium Duchownym w l. 1947-1970.

Obok tego wykładał historię Kościoła i patrologię w Seminarium Zagra-

nicznym, od jego otwarcia aż do dnia swojej śmiertelnej choroby. Historię Kościoła wykładał również na Papieskim Wydziale Teologicznym w l. 1971-1979. Jako kustosz Archiwum Archidiecezjalnego od 1945 r., a dyrektor w l. 1964-1971, wielce przyczynił się do uporządkowania, zabezpieczenia i udostępniania jego zbiorów. Jako członek Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk brał udział w pracach jego Komisji Historycznej, należał przez szereg lat do jego Komisji Teologicznej i był jej prezesem w l. 1964-1974. Abp. A. Baraniak wyjednał mu w Rzymie 31 III 1962 nominację na szambelana papieskiego. Zm. 15 III 1979 w Poznaniu.

I.

1. Miłość podstawowym czynnikiem misyjnym. *Rocz. Zw. Akadem. Kół Misyjnych w Polsce.* R. 1: 1928 s. 34-41.
2. O chrzcie Żmudzi. *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* T. 6: 1932 nr 3 s. 62-63.
3. Chrystianizacja Żmudzi. *Annales Missiol.* R. 5: 1932/33 s. 103-130. — Toż. Odb. W. 1932/33 Druk. Diecęzjalna w Łomży 8° s. 28.
4. Rec.: P. STYGER: Katakumby rzymskie. W. 1933. *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 nr 4/6 s. 182-183.
5. Rec.: Annales Missiologicae. R. 5: 1932/33. *Wiad. dla Duchow.* R. 20: 1933 nr 4/6 s. 183-184.
6. Stanowisko prymasa Wincentego Kota wobec schizmy zachodniej. *Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk.* T. 12: 1938 s. 272-273.
7. Zaczątki Metropolii Gnieźnieńskiej. *Głos. Katol.* R. 3: 1947 nr 18 s. 153.
8. Św. Wojciech. *Wiad. Duszp.* R. 3: 1947 nr 4 s. 133-137.
9. Patrium Carmen — Bogurodzica. *Wiad. Duszp.* R. 3: 1947 nr 5 s. 177-181, nr 6 s. 227-230.
10. Wskazania Hozjuszowe. *Wiad. Duszp.* R. 3: 1947 nr 10 s. 358-361.
11. Początki Misji Polskiej w Londynie. Londyn 1948.
12. Wincenty Kot, prymas Polski 1436-1448. P. 1948 Nakł. Pozn. Tow. Przyj. Nauk 8° s. nlb. 3, 181, nlb. 1. Prace Komisji Teologicznej. T. 3 z. 2 s. nlb. 3, 47-227, nlb. 1.
13. Papiestwo w dziejach Kościoła. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 4: 1949 nr 4 s. 146-151.
14. W rocznicę koronacji Papieża Piusa XII. *Głos Katol.* R. 5: 1949 nr 11 s. 89-90.
15. Prochy pierwszych królów w Katedrze Poznańskiej. *Głos Katol.* R. 5: 1949 nr 22 s. 208.
16. Opieka nad zabytkami kościelnymi. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 5: 1950 nr 7 s. 183-186.
17. Kult Matki Boskiej w Archidiecezji Poznańskiej w zarysie. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 6: 1951 nr 4/5 s. 109-113.
18. Na prastarej Stolicy Poznańskiej. *Przew. Katol.* R. 47: 1957 nr 40 s. 542-543.
19. U Grobu św. Piotra. Wykopaliska pod bazyliką św. Piotra sprawdzianem tradycji Kościoła. *Przew. Katol.* R. 47: 1957 nr 26 s. 349, 352.
20. Roczny plan nauki religii (klasa IX — Historia Kościoła). *Katecheta.* R. 2: 1958 nr 5 s. 411-414.
21. Ks. Józef Nowacki. *Przew. Katol.* R. 54: 1964 nr 25 s. 226.
22. Powstanie biskupstwa poznańskiego. *Nasza Przeszł.* T. 30: 1969 s. 19-42. — Toż. Odb. Kr. 1969 8° s. 24.
23. Głębocki Mikołaj (zm. 1468) kanonik gnieźnieński. W: *Pol. słow. biogr.* T. 8 s. 110-111.

II.

M. BANASZAK, *Mies. Kośc. Arch. Pozn.* R. 31: 1980 nr 4 s. 89-92; *Pozn. Stud. Teol.* T. 1: 1972 s. 372-373.

Ks. Marian Banaszak

Heyke (Heyka) Leon, pseud.: Cerzon, Stanisław Czernicki, Hugo Levon (1885-1939), katecheta, poeta, redaktor.

Urodził się 10 X 1885 r. w Cierzni koło Wejherowa. Był synem Ferdynanda, zamożnego chłopa i Anny Plock. Po ukończeniu szkoły powszechnej w Bieszkowicach uczęszczał do Gimnazjum pruskiego w Wejherowie, gdzie w r. 1906 zdał maturę. Następnie odbywał studia teologiczne w Seminarium Duchownym w Pelplinie oraz we Fryburgu i Wrocławiu. Święcenia kapłańskie przyjął 13 III 1910 r. w Pelplinie. Studia teologiczne uwieńczył doktoratem. Jako wikariusz pracował w Lignowach, Lubawie, Gdańsku (par. św. Józefa), Chojnicach, Kościerzynie, Chmiel-

nie (1918), Wygodzie i Kartuzach. W czasie pierwszej wojny światowej był sanitariuszem i kapelanem w szpitalu wojskowym w Chełmnie. W l. 1920-35 pełnił obowiązki prefekta w Państwowym Seminarium Nauczycielskim Męskim w Kościerzynie, następnie katechety w tamtejszym Państwowym Gimnazjum Klasycznym im. J. Wybickiego.

Ks. L. Heyke był przede wszystkim znany jako pisarz kaszubski oraz badacz historii, literatury i obyczajowości Kaszubów. Już podczas studiów teologicznych w Pelplinie był czynnym członkiem Koła Kaszubologów. Studiując we Wrocławiu dyskutował nad programem ruchu Młodokaszubskiego oraz nad metodami przeobrażenia życia kulturalnego na Kaszubach i walki z germanizacją. Już wówczas zbierał podania, legendy i różne wypowiedzi kaszubskie.

W l. 1920-23 był redaktorem „Druha", niedzielnego dodatku do „Pomorzanina", na którego łamach publikował swoje liryki i utwory epickie. W końcowym okresie swojego życia zajął się dramatem, pisząc tzw. „szołobułki" czyli udramatyzowane anegdoty zbliżone do farsy. Ukazywały się one w różnych czasopismach pomorskich i były przed r. 1939 z powodzeniem grane na scenach kaszubskich. Za swoją patriotyczną działalność odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi, a bp Okoniewski nadał mu godność radcy duchownego. Z chwilą wybuchu wojny 1939 r. opuścił Kościerzynę by ukryć się przed Niemcami, lecz w miejscowości Wda został aresztowany i umieszczony następnie w starogardzkim więzieniu. Po kilkudniowych torturach 16 X 1939 r. został rozstrzelany wraz z 30 innymi księżmi w lesie szpęgawskim przy szosie Tczew—Starogard.

I.

1. Pieśni północy. *Gryf*. Pismo dla spraw kaszubskich. Kościerzyna. R. 1911 nr 1/2, 3; R. 1912 nr 1/2, 3-4.

2. Die Moraltheologie der sieben apokalyptischen Sendschreiben (off. 1-3). Dissertatio inaug. Danzig 1913 8° s. 62.

3. Bardzenskji vergle. *Druh*. Dod. do *Pomorzanina*. Kościerzyna. R. 1: 1922 nr 2 i nn.

4. Dobrogost i Miłosława. Cz. 1. Miłosława Spiev pomorskiy. *Pomorze*. Dod. literacki *Dziennika Gdańskiego*. Gdańsk R. 3: 1923 nr 32-47; R. 4: 1924: nr 5 s. 35; nr 6 s. 43-44; nr 9 s. 67; nr 11 s. 84; nr 13 s. 100-101; nr 15 s. 11-115; nr 17 s. 130; nr 20 s. 147; nr 21 s. 155; nr 23 s. 169; nr 25 s. 180-181; nr 26 s. 190-191; nr 27 s. 197-198; nr 29 s. 214-215; nr 30 s. 220-221; nr 31 s. 228-229; nr 32 s. 236-237; nr 34 s. 252-253; nr 35 s. 262; nr 36 s. 270-271; nr 37 s. 278-79; nr 39 s. 94-295; nr 41 s. 309-310; nr 42 s. 318; nr 43 s. 326-327; nr 44 s. 335-336; nr 45 s. 242-243; nr 47 s. 357-358; nr 49 s. 374-375; R. 5: 1925 nr 2 s. 11; nr 3 s. 18-19; nr 5 s. 35; nr 8 s. 57-58; nr 9 s. 68; nr 11 s. 83-84; nr 13 s. 98; nr 14 s. 105-106; nr 15 s. 115; nr 16 s. 123; nr 17 s. 132; nr 18 s. 138. Cz. 2. Wojewoda. *Mestwin*. Dod. nauk.-lit. *Słowa Pomorskiego*. Toruń R. 2: 1926 nr 1 s. 6-8; nr 2 s. 16; nr 3 s. 23-24; nr 4 s. 31-32; nr 5 s. 40; nr 6 s. 47-48; nr 7 s 55-56; nr 8 s. 62-64; nr 9 s. 71-72; nr 10 s. 80; nr 11 s. 87-88; nr 12 s. 95-96; nr 13 s. 104; nr 14 s. 111-112; nr 15 s. 120; nr 17 s. 144; nr 18 s. 152; nr 19 s. 160; nr 20 s. 168; R. 3: 1927 nr 2 s. 16; nr 3 s 23-24; nr 4 s. 32; nr 5 s. 40; nr 6 s. 47-48; nr 8 s. 64; nr 9 s. 72; nr 11 s. 88; nr 12 s. 96; nr 13 s. 103-104; nr 14 s. 112; R. 4: 1928 nr 1 s 7-8; nr 2 s. 15-16; nr 4 s. 30-32; nr 5 s. 39-40; nr 6 s. 47-48. Cz. 3. I stało. *Gryf*. Pismo poświęcone sprawom kaszubsko-pomorskim. Kościerzyna. R. 8: 1931 nr 1 s. 25-33; R. 8: 1932 nr 3 s. 23-27; nr 4 s. 33-35; R. 9: 1932 nr 1 s. 32-37; R. 9: 1933 nr 2 s. 22-29; nr 3 s. 26-32.

5. Kaszëbski spiewe. Chojnice 1927 8° s. 64.

6. O nowy katechizm. *Mies. Katech. Wychow*. R. 16: 1927 z. 8 s. 343 - 351; z. 10 s. 445 - 451.

7. Katechizm i heureza. *Mies. Katech. Wychow*. R. 17: 1928 z. 5 s. 220 - 225.

8. Forma katechizmu. *Mies. Katech. Wychow*. R. 17: 1928 z. 7 s. 342 - 347.

9. Metoda nauczania. *Mies. Katech. Wychow*. R. 17: 1928 z. 9 s. 446 - 450.

10. O koncentracji. *Mies. Katech. Wychow*. R. 18: 1929 z. 3 s. 81 - 93.

11. Podania kaszubskie. Kościerzyna 1931 8° s. 67. [Na okładce pseud.: CZERNICKI Stanisław].

12. August Szloga. Szołobułka w 3 aktach. *Gryf*. Pismo poświęcone sprawom kaszubsko-pomorskim. Kościerzyna. R. 9: 1932 nr 1 s. 17 - 31.

13. O nauczaniu w różnych czasach. *Mies. Diec. Chełm.* T. 5: 1933 nr 9/10 s. 630 - 645.

14. Stylistyka nowszego nauczania. *Mies. Diec. Chełm.* T. 5: 1933 nr 11/12 s. 774 - 788.

15. Jezus w Przenajświętszym Sakramencie. *Mies. Diec. Chełm.* T. 6: 1934 nr 3 s. 263 - 276.

16. Sfinks kaszubski: 1. Garść wyjaśnień, 2. Normalne narzecze, 3. Stylistyka kaszubska, 4. Ruch młodokaszubski, 5. Dr Ceynowa, 6. Książe Świętopełk, 7. Z wyżyny średniowiecza, 8. Jarosz Derdowski, 9. Lud kaszubski, 10. Mowa kaszubska. *Głos Lit.-Nauk.* Dod. niesamoistny *Dnia Pomorskiego*. Toruń R. 7: 1935 nr 166 s. 8; nr 172 s. 8; nr 178 s. 6; nr 189 s. 8; nr 201 s. 8; nr 209 s. 6; nr 243 s. 6; nr 260 s. 6; nr 290 s. 14; nr 300 s. 6.

17. Zarys dziejów i działalności Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Kościerzynie. P. 1935 8° s. 23. Wspólnie z F. ŻURKIEM.

18. Trzej braco. *Kaszuby*. Dod. reg. *Gazety Kartuskiej*. R. 1: 1936 nr 7 s. 7.

19. Jasełka Kaszubskie. *Kaszuby*. R. 1: 1936 nr 1 s. 7 - 8.

20. Metoda uniwersalna? *Mies. Diec. Chełm.* T. 9: 1937 nr 9/10 s. 799 - 816.

21. Katilina. Szołobułka w 3 aktach z prologę i epilogę. Kartuzy 1937.

22. Morze się kołysze. *Kaszuby*. R. 2: 1937 nr 5 s. 7/8.

23. Antoni Abraham. *Kaszuby*. R. 2: 1937 nr 7 s. 7 - 8.

24. Literackość? *Kaszuby*. R. 2: 1937 nr 7 s. 1.

25. Kot hi sroka. *Kaszuby*. R. 2: 1937 nr 8 s. 6.

26. Jedna nóta. *Kaszuby*. R. 2: 1937 nr 9 s. 2.

27. Wjesień. *Kaszuby*. R. 2: 1937 nr 10 s. 1.

28. Norda. *Kaszuby*. R. 2: 1937 nr 12 s. 4.

29. Pisownia Kaszubska. *Kaszuby*. R. 3: 1938 nr 1 s. 1 - 3.

30. Pamięci wielkiego naszyńca Aleksandra Majkowskiego. *Kaszuby*. R. 3: 1938 nr 3 s. 1 - 5.

31. Z jazde do Hiszpańskji. *Kaszuby*. R. 3: 1938 nr 5 s. 4 - 5; nr 6 s. 6 - 7.

32. Szterk na Swjętigórze. *Kaszuby*. R. 3: 1938 nr 7 s. 3.

33. Rzim, Sicilia, Kreta. *Kaszuby*. R. 3: 1938 nr 8 s. 4.

34. Powrót do Kaszebskji. *Kaszuby*. R. 3: 1938 nr 9 s. 2.

35. Tak, on zgjinje. *Kaszuby*. R. 3: 1938 nr 10 s. 4 - 5.

36. Krwawe runo. *Kaszuby*. R. 3: 1938 nr 11 s. 4 - 5.

37. Wój wësnjoni. *Kaszuby*. R. 3: 1938 nr 12 s. 5.

38. Borzisława. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 1 s. 3.

39. Żałość matkji. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 2 s. 6 - 7.

40. Wjeczor w grodze. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 3 s. 3.

41. Czas pjerwotni. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 3 s. 3 - 4.

42. Bój nad Łabą. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 3 s. 4 - 5.

43. Bój nad Odrą. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 4 s. 3.

44. Tak to beło. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 4 s 3 - 4.

45. Wjec krajewi. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 4 s. 4 - 5.

46. Sambor marzi. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 5 s. 6.

47. Stroż nad Wjisłą. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 5 s. 6 - 7.

48. Kseca troskji. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 5 s. 7.

49. Podmowjanke. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 6 s. 2 - 3.

50. Lud sę zbjéro. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 6 s. 3 - 4.

51. Wjeczni spijskji. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 6 s. 4.

52. Zgoda jednosc. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 7 s. 5 - 6.

53. Prac i nëkac. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 7 s 6.

54. W lesnim brzidze. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 7 s. 7.

55. Narzaz. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 2 s. 2 - 3.

56 Słowa zapomniane. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 4 s. 5 - 6.

57. Przypomnienie. *Kaszuby*. R. 4: 1939 nr 5 s. 2 - 3.

58. Moje wspomnienia kaszubologiczne. *Biuletyn Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego* 1965 nr 4 s. 4 - 7.

59 List do J. Karnowskiego z 9 XI 1925. *Biuletyn Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego* 1968 nr 2.

60. Kaszëbsczié spiewë. Gdańsk-Wejherowo 1972 8° s. 92.

II.

BUKOWSKI A.: Heyke (Hejka) Leon. W: *Pol. słow. biogr.* T. 9 s 500 [bibliografia]; Heyke Leon. W: *Nowy Korbut* T.

14: 1973 s. 188 - 189 [bibliografia]; PNIEWSKI Wł.: Czernicki Stanisław. Podania Kaszubskie. *Gryf.* Kościerzyna R. 8: 1931 nr 1 s 42; PNIEWSKI Wł.: „Katilina" Hejki. *Kaszuby.* Dod. reg. *Gazety Kartuskiej.* R. 3: 1938 nr 4 s. 7; KARNOWSKI J.: Katilina. *Kaszuby.* Dod. reg. *Gazety Kartuskiej.* R 3: 1938 nr 8 s. 5 - 7; SZOŁDRSKI Wł.: Martyrologium duchowieństwa polskiego pod okupacją niemiecką w latach 1939 - 1945. *Sacr. Pol. Mill.* T. 11 Rzym 1965 s. 110; ROPPEL L.: Krótki rys literatury kaszubskiej. W: *Literatura i język.* Gdańsk 1967 s. 29 - 31; DRZEŻDŻON J: Piętno smętka. Z problemów kaszubskiej literatury regionalnej lat 1920 - 1939. Gdańsk 1973 s. 97 - 103; MROŻEK Z.: Pisarze ziemi pomorskiej w latach 1920 - 1970. W: *Z badań nad twórczością literacką na Pomorzu XX wieku.* W.-P. 1973 s. 12 - 15; OSTROWSKA R., TROJANOWSKA I.: Bedeker kaszubski Wyd. 2. Gdańsk 1974 s. 157 - 159; DRZEŻDŻON J.: Leon Heyke, poeta kaszubski, folklorysta. W: *Ludzie Pomorza lat 1920 - 1939.* Szkice biograficzne. Gdańsk 1977 s. 30 - 33; BALECKI J.: Był dla nas uczniów wzorem. W 95 rocznicę urodzin Leona Heykego. *Pomerania.* Gdańsk 1980 nr 6 (101) s. 33 - 34

Ks. Bernard Zakrzewski

Hlebowicz Henryk (1904-1941), zastępca profesora apologetyki na Wydziale Teologicznym Uniw. Wileńskiego, redaktor.

Urodził się 1 VII 1904 r. w Grodnie. Tu rozpoczął nauki początkowe. W 1912 r. wraz z całą rodziną został zesłany do Orenburga, gdzie w 1921 roku ukończył Gimnazjum. W tym roku wrócił do wolnej już Polski i wstąpił do Seminarium Duchownego w Wilnie. W 1924 r. rozpoczął studia teologiczne na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, które ukończył doktoratem w 1928 r. na podstawie rozprawy pt. „Jedność Kościoła Chrystusowego według św. Jana Chryzostoma". W 1927 r. przyjął święcenia kapłańskie. W l. 1918-1929 odbył studia filozoficzne w Rzymie na Angelicum i uzyskał doktorat na podstawie rozprawy „De substantialitate animae". Po powrocie z Rzymu pracował jako wikariusz i prefekt najpierw w parafii Wszystkich Świętych w Wilnie, a później przy kościele pobernardyńskim. W jesieni 1930 r. został powołany na zastępcę profesora teologii fundamentalnej na Wydziale Teologicznym Uniw. Wileńskiego. Wykłady na uniwersytecie i w Seminarium prowadził do 1936 r. Jednocześnie był duszpasterzem organizacji i stowarzyszeń akademickich. W 1935 r. został proboszczem parafii Troki. Rok. szk. 1938/39 spędził w Rabce ratując swoje zdrowie, a jednocześnie nauczając religii w miejscowym Gimnazjum. Wojnę i pierwszy okres okupacji spędził w Wilnie, gdzie poza pracą duszpasterską, zaangażował się w działalność niepodległościową. Przez jakiś czas redagował i wydawał podziemne czasopisma. „Jutro Polski" i „Póki My Żyjemy". We wrześniu 1941 r. udał się do pracy w okolicy Mińska na Białorusi. W październiku tego roku otrzymał od arcybpa R. Jałbrzykowskiego nominację na proboszcza 3 parafii: Chotajewicze, Korzeń i Okołów. W początkach listopada został aresztowany i 9 XI 1941 r. został koło Borysowa rozstrzelany przez Niemców.

I.

1. Jedność Kościoła Chrystusowego według św. Jana Chryzostoma. Wil. 1932 8° s. XII, 203.

2. Rozmowy Mistrza z Nazaretu. Rekolekcje radiowe Wil. 1933 8° s. 93. — Toż. Wyd. 2. Wil. 1936. — Toż. W: HLEBOWICZ H., BANAK J.: Rozważania rekolekcyjne. W. 1979 s. 8 - 69.

3. Rewizjonizm ducha *PAX.* R. 3: 1935 nr 11 s. 5 - 7. — Toż. W: *Chrześcijanie.* T. 5. W. 1980 s. 153 - 157.

4. Krzyż. *Więź.* R. 1974 nr 3 s. 3 - 5.

5. Notatki z rekolekcji. W: *Bóg. Dekalog. Błogosławieństwa. Modlitwa.* Praca zb. pod red. A. Święcickiego. Kr 1977 s. 166 - 167.

6. Z pism ks. Henryka Hlebowicza. W: *Chrześcijanie.* T. 5. W. 1980 s 138 - 159. [Zawiera: Konferencje rekolekcyjne s. 138 - 149; Magdalena s. 149 - 153; Rewizjo-

nizm ducha s. 153 - 157; List do arcybpa R. Jałbrzykowskiego z dnia 30 X 1941 r. s. 157 - 158; Końcowy fragment kazania z dnia 3 V 1941 r. s. 158 - 159]

7. Artykuły publikowane anonimowo lub pod pseudonimem w czasopiśmie *PAX* oraz *Jutro Polski* i *...Póki My Żyjemy*.

II.

Schemat. Diecezji Wileńskiej na lata 1922 - 1925; Schemat. Archidiec. Wileńskiej na lata 1926 - 1939; *Wiad. Archidiec. Wil.* z 1. 1927 - 1939; Skład Uniwersytetu [Stefana Batorego] z lat 1931/32 - 1935/36; Spis wykładów [USB] z lat 1931/32 - 1935/36; JĘDRYCHOWSKA A.: Zygzakiem i po prostu. W. 1965 s. 244 - 247; BRODOWSKI L.: *Płomienne serce*. Ksiądz prof. dr Henryk Hlebowicz prekursor Soboru Watykańskiego II. *Kierunki*. R. 1966 nr 45 s. 5; TENŻE: Widzieć i nie kochać. *Kierunki*. R. 1966 nr 7 s. 3 i 7; ZAGAŁOWA J.: Wicher w sutannie. *Znak*. R. 1973 s. 448 - 465; Ksiądz Henryk Hlebowicz we fragmentach wspomnień otoczenia. Tamże, s. 466 - 491; MEYSZTOWICZ W.: Poszło z dymem. Gawędy o czasach i ludziach. T. 1. Londyn 1973 s. 291 - 296; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939 - 1945. Z. 4. W. 1978 s. 193, 198, 209; KRAHEL T.: Ksiądz Henryk Hlebowicz (1904 - 1941). Prekursor idei Soboru Watykańskiego II. W: *Chrześcijanie*. T. 5. W. 1980 s. 113 - 137; Wspomnienia o ks. Henryku Hlebowiczu, tamże s. 160 - 193. Zawiera: HLEBOWICZ B.: Ze wspomnień brata s. 160 - 172; Siostra NULLA (Lucyna WESTWALEWICZÓWNA): Płomienne serce s. 172 - 179; WASIUCIONEK P.: Prefekt wspomina swego proboszcza s. 180 - 184; Fragmenty wspomnień s. 184 - 193.

Ks. Tadeusz Krahel

Hładki Franciszek krypt.: X. F. H. (1894-1964), misjonarz, biograf.

Pochodził z Bukowiny z miejscowości Kaczyka, znajdującej się obecnie na terytorium Rumunii. Urodził się 2 XII 1894 r. jako syn Aleksandra i Franciszki z Buldyszów. W l. 1906-1910 uczył się w Małym Seminarium Księży Misjonarzy w Krakowie. Po wstąpieniu do zgromadzenia misjonarzy odbył dwuletnią próbę i 1 XI 1912 r. złożył śluby wieczyste. Święcenia kapłańskie przyjął 24 VI 1917 r., ukończywszy studia filozoficzno-teologiczne w Krakowie na Stradomiu. W ciągu pierwszych lat kapłaństwa pracował na misjonarskich placówkach na terenie archidiecezji lwowskiej, w tym jako wikariusz w Jezierzanach (1921-1922). W 1922 r. skierowany został do Wilna i przeznaczony do grupy rekolekcyjno-misyjnej. W 1926 r. wyjechał na stałe do Stanów Zjednoczonych Ameryki Półn. Pierwszą jego placówką było Wihitestone, skąd do 1930 roku wyjeżdżał na misje i rekolekcje do polonijnych ośrodków duszpasterskich. W l. 1930-1935 pracował w Erie, Pa. w prowadzonym przez misjonarzy polskim kolegium św. Jana Kantego. W tym czasie był m.in. ekonomem, zastępcą przełożonego domu i kolegium, a równocześnie oddawał się nadal pracy misyjnej. W 1935 r. został proboszczem parafii św. Stanisława bpa w New Haven, po trzech jednak latach wrócił do Erie i do 1948 r. pracował na misjach i rekolekcjach. Potem uczył w tamtejszym kolegium j. łacińskiego i niemieckiego do 1955 r. kiedy to został mianowany proboszczem parafii św. Stanisława Kostki w Brooklynie, a zarazem superiorem domu. Hładki pisał sporo, jego dorobek jest jednak trudny do zestawienia. Wiadomo m. in., że wydał kilka nowenn, a poza tym publikował swoje prace anonimowo w „Skarbie Rodziny", wydawanym przez misjonarzy w Erie, Pa.

Zmarł nagle 26 IX 1964 r. w Brooklynie, a pochowany został na cmentarzu Kalwarii w Quens, N. Y.

I.

1. Wśród swoich i nie swoich. *Meteor*. R. 7: 1915 s. 10 - 12.

2. Rec.: J. ADAMSKI: Religia i moralność. *Meteor*. R. 7: 1915 s. 53 - 57.

3. Misje w Stanach Zjednoczonych

Ameryki Północnej. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 29: 1927 s. 100 - 112; R. 30: 1928 s. 10 - 29.

4. Z misji polskich w Stanach Zjednoczonych w Ameryce Północnej. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 31: 1929 s. 204 - 212.

5. Niepokalane Poczęcie Najśw. Panny Maryi, a dzisiejsza ludzkość. *Skarb Rodziny.* R. 14: 1930 s. 182 - 186, 228 - 232.

6. Śp. Ks. Kasper Słomiński, przełożony prowincjonalny Księży Misjonarzy, Sióstr Miłosierdzia i kierownik dzieł miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Skreślił... *Skarb Rodziny.* R. 13: 1929 s. 461 - 465, 545 - 548, 600 - 606, 652 - 657; R. 14: 1930 s. 36 - 41 [podpisany kryptonimem]. — Toż. Chełmno b. r. Druk. F. Malinowskiego 16° s. 63 [także pod kryptonimem].

7. Śp. Ks. Paweł Waszko ze Zgromadzenia Księży Misjonarzy śs. Wincentego a Paulo. Skreślił... *Skarb Rodziny.* R. 14: 1930 s. 259 - 265, 318 - 323, 372 - 374. — Toż w *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 36: 1933 s. 482 - 499.

8. Matka Maria Kolumba Białecka. *Skarb Rodziny.* R. 18: 1934 s. 368 - 373. [Do odcinków wcześniejszych i zakończenia nie udało się dotrzeć].

9. Przedmowa. W: *XXV-lecie. Księga pamiątkowa parafii św. Stanisława B. i M. w New Haven, Conn.* New Haven, Conn. 1938 [s. 3]. Po polsku i po angielsku.

II.

BIMA Fr.: Spis wychowanków Małego Seminarium Księży Misjonarzy w Krakowie 1878/78 - 1958/59. *Meteor.* R. 35: 1959 s. 153; Spis domów i osób prowincji polskiej Zgromadzenia Księży Misjonarzy — z dnia 1 XI 1921. *Rocz. Obydw. Zgrom.* R. 23: 1921 s. 289; Wspomnienia z misji odprawionych przez konfratrów z domu wileńskiego. Tamże. R. 27: 1925 s. 38; XXV-lecie. Księga pamiątkowa parafii św. Stanisława B. i M. w New Haven, Conn. New Haven Conn 1938 s. 15; GICEWICZ E.: Kanty 1909 - 1959. Erie Pa. 1959 s. 86, 95, 137; Śp. ks. Franciszek Hładki. *Patron* [Brooklyn]. 1964 z 24 X s. 5; St. Stanislaus Kostka Brooklin (Greenpoint), New York 1896 - 1971. New York 1972 s. 94, 99, 100.

Stanisław Janaczek

Hoffmann Kazimierz (1930-1975), pracownik naukowy Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, teolog ekumenizmu.

Urodził się 4 III 1930 r. w Chojnicach; rodzicami jego byli Bogumił, dyrektor Gimnazjum w Nowym Mieście Lub. i Helena Sobierajska. Egzamin dojrzałości złożył w 1948 r. w Nowym Mieście Lub. Po studiach teologicznych w Wyższy Seminarium Duchownym w Pelplinie, otrzymał 27 V 1954 r. święcenia kapłańskie. W duszpasterstwie pracował jako wikary w Działdowie, następnie w Iławie (diec. warmińska). W l. 1957-1961 odbywał studia w Akad. Teol. Katol. w Warszawie i pod naukowym kierownictwem ks. prof. W. Kwiatkowskiego napisał pracę magisterską „Teoria Adama o historyczno-psychologicznej genezie teologii Lutra jako współczynniku rozwiązania zagadnienia ekumenicznego" (1961). Od 1961 r. został asystentem, od 1964 r. st. asystentem przy katedrze dogmatyki spekulatywnej Akad. Teol. Katol. (ze względu na brak etatu przy katedrze apologetyki). Jako dziedzinę swych badań obrał teologię ekumeniczną w różnych jej aspektach (katolicko-protestanckim, katolicko-prawosławnym, chrześcijańsko-żydowskim). Z licznych artykułów na powyższe tematy, ożywioną dyskusję wywołała jego publikacja „O rewizji poglądów na Lutra i reformację", która zainteresowała również ośrodki niekatolickie w Polsce i zagranicą. Wśród materiałów przekazanych do Rzymu w okresie trwania Soboru Watykańskiego II znalazły się także publikacje ekumeniczne ks. K. Hoffmanna. W l. 1966-68 prowadził wykłady zlecone z teologii ekumenicznej na Akad. Teol. Katol. i sporadycznie w Katol. Uniw. Lubelskim, oraz w Seminarium Duchownym w Pelplinie, a w 1969 r. w kilku ośrodkach teologicznych w NRD. Kontynuował studia w Instytucie Teologii Ekumenicznej w Monachium (1971-72). Pisał pracę doktorską na temat genezy teorii soborowej Lutra. Zaginął w nieznanych okolicznościach w Warszawie 27 I 1975 r.

I.

1. O przywrócenie kościelnej jedności. *Znak*. R. 9: 1957 nr 35 s. 470 - 474.
2. Kryterium oceny w nauce religii. *Katecheta*. R. 2: 1958 nr 4 s. 319 - 322.
3. O ks. Janie Adamie Möhlerze. *Znak*. R. 10: 1958 nr 50/51 s. 1070 - 1073.
4. Przemówienie żałobne o śmierci. *Współcz. Ambona*. R. 9: 1958 s. 893 - 896.
5. Badanie wyników nauczania. *Katecheta*. R. 3: 1959 nr 6 s. 502 - 506.
6. Element religijny w twórczości Händla. *Homo Dei*. R. 28: 1959 s. 835 - 836.
7. Katolicko-protestancka współpraca ekumeniczna. *Homo Dei*. R. 28: 1959 s. 591 - 593.
8. Kościół katolicki wobec ruchu ekumenicznego. *Tyg. Powsz*. R. 13: 1959 nr 27 s. 1.
9. Maryja wzorem cierpienia. *Współcz. Ambona*. R. 10: 1959 s. 592 - 594.
10. Teodor Haecker — katolicki myśliciel (1889 - 1945). *Homo Dei*. R. 28: 1959 s. 777 - 780.
11. Kościół katolicki a Żydzi. *Znak*. R. 12: 1960 nr 70 s. 546 - 550.
12. „Tydzień modlitw" o zjednoczenie chrześcijaństwa. *Tyg. Powsz*. R. 14: 1960 nr 3 s. 1, 2.
13. Katolicka wina za chrześcijański rozłam. *Znak*. R. 13: 1961.
14. Katecheta wobec idei ekumenicznej. *Katecheta*. R. 5: 1961 nr 2 s. 91 - 93.
15. Katolicko-protestancki dialog. *Więź*. R. 4: 1961 nr 3 s. 148 - 153.
16. Na Oktawę modlitw o chrześcijańską jedność. *Katecheta*. R. 5: 1961 z. 2 s. 108 - 110.
17. Papież Pius XII wobec ruchu ekumenicznego. *Oręd. Diec. Chełm*. T. 12: 1961 nr 7/8 s. 269 - 271. — Toż. *Mies. Kośc. Archid. Pozn*. R. 13: 1962 s. 175 - 177.
18. Pozakatolickie chrześcijaństwo wobec Soboru. *Aten. Kapł*. T. 63: 1961 nr 316 s. 185 - 186.
19. Przedsoborowe dyskusje teologiczne. *Tyg. Powsz*. R. 15: 1961 nr 7 s. 3.
20. Religijna geneza Wielkiej Mszy H-Moll J. S. Bacha. *Więź*. R. 4: 1961 nr 2 s. 158 - 161.
21. Z zagadnień ekumenicznych. *Aten. Kapł*. T. 63: 1961 nr 316 s. 188 - 192.
22. Zielonoświąteczna medytacja ekumeniczna. *Tyg. Powsz*. R. 15: 1961 nr 21 s. 1, 2.
23. Co katecheta winien wiedzieć o teologii ekumenicznej. *Katecheta*. R. 6: 1962 nr 3 s. 155 - 159.
24. Czy problem mariologiczny wyklucza katolicko-protestanckie porozumienie ekumeniczne? *Homo Dei*. R. 31: 1962 s. 37 - 40.
25. Dwie sylwetki. Natan Söderblum — Oskar Cullmann. *Znak*. R. 14: 1962 nr 96 s. 920 - 926.
26. Katolicy a prawosławni. *Więź*. R. 5: 1962 nr 3 s. 64 - 68.
27. Kształcenie przeżycia religijnego. *Homo Dei*. R. 31: 1962 s. 344 - 345.
28. Postulaty reformacji a perspektywa zjednoczenia. *Więź*. R. 5: 1962 nr 4 s. 76 - 79.
29. Problematyka soborowa w katolickiej literaturze teologicznej. *Aten. Kapł*. T. 64: 1962 nr 319 s. 166 - 167.
30. Rewizja poglądów na Lutra i reformację. *Tyg. Powsz*. R. 16: 1962 nr 3 s. 1.
31. Ruch Una Sancta. *Więź*. R. 5: 1962 nr 9 s. 160 - 164.
32. Spowiedź w kościele ewangelickim. *Znak*. R. 14: 1962 nr 96 s. 918 - 920.
33. W sprawie rewizji poglądów na Lutra i reformację. *Tyg. Powsz*. R. 16: 1962 nr 24 s. 4.
34. Cześć świętych w kościele ewangelickim. *Ruch Biblij*. R. 16: 1963 nr 4 s. 223 - 225.
35. Ekumeniczne wykłady na Akademii Teologii Katolickiej. *Tyg. Powsz*. R. 17: 1963 nr 46 s. 5.
36. Ewangelickie bractwo św. Michała. *Znak*. R. 15: 1963 nr 106 s. 500 - 504.
37. Ewangelickie tendencje propapieskie. *Tyg. Powsz*. R. 17: 1963 nr 3 s. 3.
38. Katolickie centrum ekumeniczne w Niederaltaich. *Znak*. R. 15: 1963 nr 114 s. 1507 - 1510.
39. Nowa dyscyplina teologiczna: teologia ekumeniczna. *Zesz. Nauk. KUL*. R. 6: 1963 nr 4 s. 72 - 73.
40. Prymat papieski i urząd pasterski w świetle wypowiedzi ewangelickich. *Homo Dei*. R. 32: 1963 s. 205 - 210.
41. Katecheta wobec ekumenizmu chrześcijańsko-żydowskiego. *Katecheta*. R. 8: 1964 nr 6 s. 265 - 267.
42. Mariologia a ekumenizm. *Tyg. Powsz*. R. 18: 1964 nr 3 s. 5.
43. Rzeczywisty sens ekumenizmu katolickiego. *Więź*. R. 7: 1964 nr 1 s. 22 - 29.
44. Zjazd ekumeniczny w Niederaltaich. *Homo Dei*. R. 33: 1964 s. 46 - 49.
45. Teologia ekumeniczna w Polsce. *Tyg. Powsz*. R. 21: 1967 nr 25 s. 5.
46. Elementy ekumeniczne w mariologii soborowej. *Ruch Biblij*. R. 21: 1968 nr 1/2 s. 84 - 87.
47. Ogólne spojrzenie na ekumenizm niemiecki. *Aten. Kapł*. T. 73: 1969 nr 363 s. 127 - 132.
48. Z badań nad ekumenizmem kardynała Mikołaja Kuzańczyka. *Stud. Theol. Vars*. A. 11: 1973 f. 2 s. 310 - 315.

II.

NOSOWSKI J.: Skład osobowy i działalność naukowa Wydziału Teologicznego

ATK w okresie od 1 XI 1954 do 30 IX 1968. Oprac... W. 1969 s. 9, 49 - 50, 236; PACIORKOWSKI R.: Kierunek apologetyki. W: *XX lat Akademii Teologii Katolickiej*. Księga Pamiątkowa 1954 - 1974. W. 1976 s. 47 - 49; ZABŁOTNY B.: Zarys historii Liceum Ogólnokształcącego im. Cypriana Kamila Norwida w Nowym Mieście Lubawskim. Nowe Miasto Lub. 1978 s. 44, 50. — Archiwum Diecezji Chełmińskiej Pelplin — Akta personalne ks. K. H.

Ks. Henryk Mross

Hortyński Feliks (1869-1927), jezuita, popularyzator teologii, redaktor, tłumacz.

Urodził się 19 V 1869 r. w Krakowie. Po ukończeniu Gimnazjum św. Anny w Krakowie wstąpił do Seminarium Duchownego w Krakowie. Święcenia kapłańskie przyjął w 1892 r. Po rocznej pracy parafialnej w Wieliczce, wstąpił 31 VIII 1893 r. do zakonu jezuitów. W zakonie po odbyciu nowicjatu (1893-1895) przeszedł studia specjalistyczne z matematyki i biologii na Uniw. Jagiellońskim (1896-1900), a następnie uczył matematyki i fizyki w Gimnazjum Chyrowskim (1900-1902), a fizyki i psychologii na wydziale filozoficznym zakonnym w Nowym Sączu (1903-1904, 1908-1913). Od 1914 r. przebywał stale w Krakowie i współpracował z redakcją „Przeglądu Powszechnego" i redagował „Wiadomości Katolickie". Zmarł 29 IX 1927 r. w Krakowie.

I.

1. Ze świata nauk, odkryć i wynalazków. *Prz. Powsz.* R. 16: 1899 t. 61 s. 153 - 156; t. 63 s. 166 - 172; t. 64 s. 285 - 296.

2. Promienie Becquerela i nowe pierwiastki. *Prz. Powsz.* R. 16: 1899 t. 62 s. 82 - 96.

3. Ze świata nauk, odkryć i wynalazków. *Prz. Powsz.* R. 17: 1900 t. 65 s. 314 - 332; t. 66 s. 357 - 368.

4. Jonizacja gazu i rozkład atomu. W: *IX Sprawozdanie Zakładu Naukowo-Wychowawczego OO. Jezuitów w Bąkowicach pod Chyrowem*. Przemyśl 1902 s. 1 - 35. — Toż w osob. odb. Chyrów-Przemyśl 1902 8° s. 35.

5. Ze świata nauk i wynalazków. *Prz. Powsz.* R. 20: 1903 t. 78 s. 152 - 163.

6. Z dzisiejszych badań nad radjum. *Prz. Powsz.* R. 22: 1905 t. 85 s. 218 - 227.

7. Ze świata nauki i wynalazków. *Prz. Powsz.* R. 22: 1905 t. 85 s. 304 - 308; t. 86 s. 270 - 280.

8. Ze świata nauk i wynalazków. *Prz. Powsz.* R. 23: 1906 t. 89 s. 414 - 423.

9. Nowe teorie kosmiczne. *Prz. Powsz.* R. 24: 1907 t. 93 s. 28 - 40.

10. Teoria rozwojowa a katolicyzm. Z powodu książki Wasmanna. *Prz. Powsz.* R. 24: 1907 t. 94 s. 34 - 46, 181 - 205; t. 95 s. 49 - 64. — Toż. w osob. odb. pt. Walka o światopoglądy. Z powodu książki Wasmanna. Kr. 1907. Nakł. Prz. Powsz. 8° s. 54 Broszury o chwili obecnej z. 11.

11. Z nauk przyrodniczych. *Prz. Powsz.* R. 24: 1907 t. 96 s. 307 - 314.

12. Galwanometr strunowy Einthovena i jego zastosowanie do badań fizjologicznych. *Kosmos*. R. 32: 1907 s. 403 - 422. — Toż w osob. odb. Lw. 1907 8° s. 18.

13. Znaczenie kosmiczne radu. *Kosmos*. R. 32: 1907 s. 52 - 61.

14. Jak powstała ziemia? Kr. 1908 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 94.

15. Dzisiejsze postępy fotografii. *Prz. Powsz.* R. 25: 1908 t. 97 s. 199 - 209, 388 - 408; t. 98 s. 67 - 90.

16. Ze świata nauk przyrodniczych. *Prz. Powsz.* R. 25: 1908 t. 98 s. 555 - 563.

17. Encyklopedia Britanica. *Prz. Powsz.* R. 28: 1911 t. 110 s. 349 - 368.

18. Z nowszej biologii. Obecny stan nauki o komórce. *Prz. Powsz.* R. 28: 1911 t. 111 s. 1 - 29.

19. Teorie budowy materii w świetle najnowszych badań J. J. Thomsona. *Prz. Powsz.* R. 28: 1911 t. 112 s. 323 - 334.

20. Ze świata nauk i wynalazków. *Prz. Powsz.* R. 28: 1911 t. 110 s. 137 - 144, 283 - 292.

21. Z nauk przyrodniczych. *Prz. Powsz.* R. 29: 1912 t. 113 s. 315 - 330.

22. Ze świata nauki wynalazków. *Prz. Powsz.* R. 29: 1912 t. 114 s. 271 - 281.

23. Poglądy i teorie najnowszej fizyki. *Prz. Powsz.* R. 29: 1912 t. 116 s. 52 - 69; R. 30: 1913 t. 118 s. 198 - 213; t. 120 s. 245 - 260.

24. Ze świata techniki. *Prz. Powsz.* R. 30: 1913 t. 117 s. 152 - 171.

25. Z pracowni mikrotechnika. *Prz. Powsz.* R. 30: 1913 t. 119 s. 294 - 307.

26. Ze świata nauk i wynalazków. *Prz. Powsz.* R. 30: 1913 t. 117 s. 472 - 492; t. 118 s. 472 - 478; t. 119 s. 136 - 142; t. 120 s. 470 - 482.

27. Początek życia na ziemi. *Prz. Powsz.* R. 31: 1914 t. 122 s. 76 - 95; 250 - 267, 399 - 412.

28. Nauka i wojna. *Prz. Powsz.* R. 33: 1916 t. 129 s. 252 - 268, 380 - 400. — Toż w osob. odb. Kr. 1916 Nakł. Red. Prz. Powsz. 8° s. 39. Broszury o chwili obecnej z. 39.

29. Z ruchu naukowego. *Prz. Powsz.* R. 33: 1916 t. 129 s. 425 - 433; t. 130 s. 254 - 266, 395 - 402.

30. Zboże z za morza. *Prz. Powsz.* R. 33: 1916 t. 129 s. 445 - 451.

31. Gdy cały świat stanie się katolickim. *Prz. Powsz.* R. 33: 1916 t. 130 s. 275 - 289; R. 34: 1917 t. 133 s. 134 - 144, 375 - 387.

32. Z podróży biskupów francuskich do Irlandii. *Prz. Powsz.* R. 33: 1916 t. 132 s. 391 - 401.

33. Rec.: F. UMLAUFT: A. Hartlebenss Kleines statistisches Taschenbuch über alle Länder der Erde. Wien 1916. *Prz. Powsz.* R. 33: 1916 t. 130 s. 371 - 374.

34. Rec.: H. SPEITKAMP: Physik in Küche und Haus. Leipzig 1915. *Prz. Powsz.* R. 33: 1916 t. 132 s. 379 - 382.

35. Ze świata wynalazków. *Prz. Powsz.* R. 33: 1916 t. 132 s. 401 - 408; R. 34: 1917 t. 133 s. 419 - 432; t. 136 s. 519 - 531, 767 - 780.

36. Ciągłość zjawisk w przyrodzie. *Prz. Powsz.* R. 34: 1917 t. 134 s. 722 - 735.

37. Karta z dziejów zapadłej fauny: mamut. *Prz. Powsz.* R. 34: 1917 t. 136 s. 569 - 580.

38. Kronika ekonomiczna. *Prz. Powsz.* R. 34: 1917 t. 136 s. 637 - 641.

39. Z higieny. *Prz. Powsz.* R. 35: 1918 t. 137/138 s. 253 - 263.

40. Ze świata odkryć i wynalazków. *Prz. Powsz.* R. 35: 1918 t. 139/140 s. 662 - 670.

41. Kronika ekonomiczna. *Prz. Powsz.* R. 36: 1919 t. 143/144 s. 438 - 445.

42. Ze świata odkryć i wynalazków. *Prz. Powsz.* R. 36: 1919 t. 141/142 s. 72 - 80, 466 - 470.

43. Nieco o słodyczy, cukrze i jego namiastkach. *Prz. Powsz.* R. 36: 1919 t. 141/142 s. 234 - 237.

44. Koniec wszechświata wobec nauki i w objawieniu. *Prz. Powsz.* R. 36: 1919 t. 141/142 s. 347 - 358; t. 143/144 s. 40 - 52.

45. Z zagadnień chwili. *Prz. Powsz.* R. 36: 1919 t. 143/144 s. 195 - 208.

46. Z dziejów najnowszego lotnictwa. *Prz. Powsz.* R. 36: 1919 t. 143/144 s. 360 - 368.

47. O pomoc polskiej nauce. *Prz. Powsz.* R. 37: 1920 t. 145/146 s. 212 - 216.

48. Bankructwo różdżki czarodziejskiej. *Prz. Powsz.* R. 37: 1920 t. 145/146 s. 316 - 320.

49. Z naukowych odkryć. *Prz. Powsz.* R. 37: 1920 t. 147/148 s. 69 - 77.

50. Hel i jego zastosowanie. *Prz. Powsz.* R. 37: 1920 t. 147/148 s. 346 - 350.

51. Żydzi polscy w oświetleniu ankiet zagranicznych. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 149/150 s. 152 - 158.

52. Z zagadnień ewolucjonistycznych. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 149/150 s. 308 - 312.

53. Walka o źródła energii. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 151/152 s. 208 - 213.

54. Z dziedziny odkryć i wynalazków. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 151/152 s. 282 - 286.

55. Proletaryzacja nauki w Rosji. *Prz. Powsz.* R. 38: 1921 t. 151/152 s. 336 - 343.

56. Znaczenie Konferencji w Waszyngtonie. *Prz. Powsz.* R. 39: 1922 t. 153/154 s. 33 - 42.

57. Sztuczne rozbicie atomu. *Prz. Powsz.* R. 39: 1922 t. 153/154 s. 264 - 272.

58. Znad granicy dwóch światów. *Prz. Powsz.* R. 39: 1922 t. 153/154 s. 394 - 399.

59. Teoria rewolucji wobec najnowszych wyników nauk biologicznych. *Prz. Powsz.* R. 39: 1922 t. 153/154 s. 439 - 447.

60. Najnowsza technika a braterstwo ludów. *Prz. Powsz.* R. 39: 1922 t. 155/156 s. 180 - 184.

61. Z najnowszego ruchu naukowego. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 157 s. 183 - 190.

62. Filozoficzna jedność organizmu wobec najnowszych badań biologicznych. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 158 s. 28 - 42, 138 - 146; t. 159 s. 57 - 69, 148 - 165.

63. Potwierdzenie doświadczalne teorii Einsteina. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 158 s. 185 - 191.

64. Z dziedziny badań naukowych. *Prz. Powsz.* R. 40: 1923 t. 160 sł 276 - 284.

65. Z psychologii najnowszej świętej. (Z powodu beatyfikacji błog. Teresy od „Dzieciątka Jezus" karmelitanki). *Wiara i Życie.* R. 3: 1923 s. 97 - 114. — Toż w przedruku pt. Z psychologii św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Kr. 1929 Nakł. Wiad. Katol. 16° s. 44.

66. Z odkryć naukowych. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 161 s. 184 - 191.

67. Seanse spirytystyczne. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 162 s. 88 - 91.

68. Rec.: L. A. BIRKENMAJER: Mikołaj Kopernik, uczony, twórca i obywatel. Kr. 1924; TENŻE: Stromata Copernicana. Kr. 1924. *Prz. Powsz.* R. 41: 1924 t. 162 s. 257 - 259.

69. Energia i materia we wszechświecie. *Prz. Powsz.* R. 42: 1925 t. 166 s. 315 - 330.

70. Z najnowszej higieny odżywiania. *Prz. Powsz.* R. 42: 1925 t. 167 s. 176 - 192.

71. Od Boga, czy od małpy? *Prz. Powsz.* R. 42: 1925 t. 167 s. 235 - 263. — Toż w

osob. odb. Kr. 1925 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 31.

72. Bóg a nowoczesny człowiek. *Wiara i Życie*. R. 5: 1925 s. 65 - 72.

73. Walka o pochodzenie człowieka. *Wiad. Katol.* R. 2: 1925 s. 189 - 195.

74. Wiara i nauka. *Wiad. Katol.* R. 3: 1926 s. 192 - 196, 217 - 220.

75. Na pograniczu medycyny i teologii. *Wiad. Katol.* R. 3: 1926 s. 239 - 244.

76. Wszechświat w świetle najnowszych badań naukowych. *Wiad. Katol.* R. 3: 1926 s. 264 - 268.

77. Wszechświat wobec najnowszych badań astronomicznych — słońce. *Wiad. Katol.* R. 3: 1926 s. 292 - 300.

78. Volta i Laplace (1827 - 1927). Jubileusz dwóch znakomitych uczonych katolickich. *Wiad. Katol.* R. 4: 1925 s. 108 - 111.

79. Powstanie ziemi według najnowszych teorii naukowych a według Pisma świętego. *Wiad. Katol.* R. 4: 1927 t. 5 s. 101 - 104, 118 - 124, 144 - 148, 177 - 180, 202 - 204.

80. Najwyższa temperatura. *Wiad. Katol.* R. 4: 1927 t. 5 s. 305 - 308.

81. Spór o przodków. *Wiad. Katol.* R. 4: 1927 t. 5 s. 356 - 358. — Toż. *Prz. Katol.* R. 6: 1927 s. 596 - 597.

82. Izaak Newton i jego wpływ filozoficzno-religijny. *Wiad. Katol.* R. 4: 1927 t. 5 s. 251 - 252, 302 - 305, 386 - 388, 406 - 412. — Toż. w osob. odb. Kr. 1929 16° s. 78.

83. Tłum. i wyd.: Summa teologiczna św. Tomasza z Akwinu. T. 1. O Bogu. Kr. 1927 Nakł. Wiad. Katol. 8° s. VIII, 312; T. 2. O Trójcy św. Kr. 1927 Nakł. Wiad. Katol. 8° s. VIII, 210. Hortyński współpracował w tłumaczeniu i przygotował do druku.

84. Eucharystia i różaniec oraz modlitwy do Komunii św. za ojczyznę. Kr. 1928 Nakł. Wiad. Katol. 16° k. nlb. 3, s. 79.

85. Życie w świetle nauki o objawienia. Kr. 1929 Nakł. Wiad. Katol. 16° s. 245. Jest przedruk artykułów z *Prz. Powsz.* i *Wiad. Katol.*

86. Z filozofii przyrody. Kr. 1929 Nakł. Wiad. Katol. 16° s. 177.

87. Bóg i człowiek. Walka o światopoglądy. Kr. 1930 Nakł. Wiad. Katol. 8° s. 137.

II.

Śp. ks. prof. Feliks Hortyński T. J. *Wiad. Katol.* R. 4: 1927 t. 5 s. 413 - 416. — Toż. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926 - 1928 s. 424 - 428; Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1872 - 1972. Kr. 1972 s. 205. — ATJKr.: Catalogus prov. Galicianae SJ [1894 - 1918], prov. Poloniae SJ [1919 - 1926]; tamże akta personalne.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Hozakowski Władysław Jan (1869-1934), profesor Uniw. Warszawskiego, biblista, redaktor.

Syn nauczyciela Władysława i Wiktorii Świątkowskiej; urodził się 9 I 1869 r. w Poznaniu, Przy Tumie 7. Jako jednastoletni chłopiec rozpoczął naukę w Gimnazjum Marii Magdaleny w Poznaniu. W tejże szkole otrzymał świadectwo dojrzałości 27 III 1889 r. Po maturze zapisał się na Wydział Teologiczny Akademii Monasterskiej, ale ukończywszy jeden semestr wrócił do Poznania, aby wstąpić do Seminarium Duchownego, które właśnie zostało otwarte po kilkunastuletniej przerwie, spowodowanej przez Kulturkampf.

W dniu 5 III 1893 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Następne lata spędził na dalszych studiach teologicznych w Monasterze. Specjalizował się w naukach biblijnych. Z ich zakresu słuchał wykładów i uczestniczył w seminariach naukowych, prowadzonych przez Wienanda Fella, Aloisa i Bernarda Schaeferów.

Monasterskie studia ks. Hozakiewskiego trwały dwa lata. W wykazie słuchaczy akademii zapisanych na letni semestr 1895 r. nie ma już jego nazwiska, a w r. n. ukazała się w Monasterze jego rozprawa „De chronographia Clementis Alexandrini I. De chronologia Novi Testamenti a Clemente Alexandrino". Jest to rozprawa doktorska młodego uczonego.

Po krótkim pobycie na małej wiejskiej parafii w Konradowie pod Wschową otrzymał Hozakowski nominację na profesora nadzwyczajnego introdukcji do Pisma św. i egzegezy ksiąg Starego i Nowego Testa-

mentu oraz języka hebrajskiego w Seminarium Poznańskim. W cztery lata później został mianowany profesorem zwyczajnym. Niedomagania fizyczne sprawiły, że w r. 1904 postanowił ustąpić z tego stanowiska i ubiegał się o prezentę na beneficjum. Wobec doktoratu ks. Stefana Zwolskiego, nie widział przeszkód w uzyskaniu zwolnienia z obowiązków profesorskich. Prezentę otrzymał, ale do Kruszwicy nie odszedł. Pozostał nadal w Seminarium. W r. 1916 zorganizował Wydział Teologiczny w Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk. Wywalczył przekształcenie go w Komisję Teologiczną, której przewodniczył. Senat Uniw. Poznańskiego przewidywał go na stanowisko profesora Wydziału Teologicznego. W r. 1924 habilitował się na Uniw. Warszawskim, gdzie został docentem dziejów biblistyki historycznej Nowego Testamentu.

Na katedrze profesorskiej pozostał ks. Hozakowski aż do śmierci, która nastąpiła dnia 6 IV 1934 r. W ciągu trzydziestu ośmiu lat rozwijał naukową działalność dydaktyczną, pisarską, redaktorską i organizacyjną. Równocześnie pracował w Sądzie Duchownym jako sędzia, a później jako oficjał. Był także egzaminatorem prosynodalnym i cenzorem ksiąg o treści religijnej. W l. 1909-1913 redagował „Miesięcznik Kościelny Unitas" stawiając go na wysokim poziomie. Równocześnie przewodniczył Komitetowi redakcyjnemu serii wydawniczej „Głosy na czasie", która opracowywała aktualne zagadnienia religijno-moralne i społeczne w formie popularnej. Był też prezesem Towarzystwa Dobroczynności. W r. 1910 został szambelanem papieskim, potem kanonikiem gremialnym, teologiem i kaznodzieją katedralnym w Poznaniu, a na koniec otrzymał godność protonotariusza apostolskiego. Za zasługi, położone na polu nauki, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk mianowało go w r. 1923 swoim członkiem honorowym. W pięć lat później honorowe członkostwo przyznało mu jednomyślnie Polskie Towarzystwo Teologiczne.

I.

1. De Chronographia Clementis Alexandrini I. De chronologia Novi Testamenti a Clemente Alexandrino commentatio theologica et critica. Quam scripsit... Monasterr 1896.

2. Vorlesungen über den Pentateuch gehalten im Seminarium Leoninum zu Posen. (Als Manuscript gedruckt). Erster Teil: Zur Einführung in den Pentateuch. Posen 1898. Przedruk pt. Zur Einführung in den Pentateuch. Posen 1902. Zweiter Teil: Die biblische Geogonie. Posen 1899. Przedruk skróc. pt. Die biblische Teogonie Posen 1902.

3. Das Leben Jesu in vergleichender Erklärung der vier Evangelien. (Als Manuscript gedruckt). Erster Teil: Die Kindheitsgeschichte des Heilandes. Posen 1899.

4. Die biblische Poesie. Posen 1900.

5. Zur Einführung in die historischen Bücher des Alten Testaments. (Als Manuscript gedruckt). Posen 1900.

6. Kościół Przemienienia Pańskiego w Poznaniu. P. 1900 Druk. Dz. Pozn. 16° s. 31.

7. Ojcze nasz (wezwanie) tom II. Odb. z *Dz. Pozn.* 1900.

8. Zur Geschichte des biblischen Textes. Posen 1901.

9. Der Psalter. Posen 1901.

10. Das Leben Jesu. Dritter Teil: Das Lehramt Jesu. Das erste Jahr. Posen 1902.

11. Najnowsze prace katolickie nad greckim tekstem Nowego Testamentu. P. 1902. Odb. z: *Prz. Kośc.* T. 1: 1902 s. 14-28.

12. Rec.: J. Boyer: Die Eschatologie des Buches Job. Freiburg i. Br. 1901. *Prz. Kośc.* T. 1; 1902 s. 75-77

13. Rec.: Kl. SARNICKI: Gramatyka języka hebrajskiego. Lw. 1899. *Prz. Kośc.* T. 1: 1902 s. 148-150.

14. Rec.: L. SZENHAK: Gramatyka języka hebrajskiego z ćwiczeniami i wypisami z Pisma św. W. 1901. *Prz. Kośc.* T. 1: 1902 s. 150-151.

15. Rec.: J. SCHMITT: Psal 118 für Betrachtung und Besuchung des Allerheigsten. Freiburg 1901. *Prz. Kośc.* T. 1: 1902 s. 155-156.

16. Rec.: A. SZLAGOWSKI: Nowy Testament Jezusa Chrystusa. W. 1900. *Prz. Kośc.* T. 1: 1902 s. 315 - 317.

17. Rec.: H. HÖPFL: Die höhere Bibelkritik. Paderborn 1902. *Prz. Kośc.* T. 1: 1902 s. 483 - 485.

18. Rec.: V. ZAPLETAL: Grammatica linguae hebraicae. Paderbornae 1902. *Prz. Kośc.* T. 1: 1902 s. 487 - 488.

19. Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi. (Ew. św. Jana 1, 29). P. 1902. Odb. *Prz. Kośc.* T. 1: 1902 s. 190 - 199, 274 - 290, 353 - 369.

20. Rec.: O. BARDENHEWER: Geschichte der altchristlichen Literatur. I Band. Freiburg i. Br. 1902. *Prz. Kośc.* T. 2: 1902 s. 67 - 72.

21. Rec.: A. DORNSTETTER: Studien über die Anfänge des hebräischen Volkes. (Bibl. Studien VII, 1 - 3). Freiburg i. Br. 1902. *Prz. Kośc.* T. 2: 1902 s. 72 - 74.

22. Rec.: K. CZAJKOWSKI: Starochrześcijańska era. Odb. z *Prz. Powsz.* Kr. 1902. *Prz. Kośc.* T. 2: 1902 s. 154 - 158.

23. Rec.: M. GOTTHARD, J. HEIGL: Worte Jesu an Maria zu Kana: „Quid mihi et tibi mulier". Brünn 1901. *Prz. Kośc.* T. 2: 1902 s. 315 - 319.

24. Rec.: M. KOHLHOFER: Die Einheit der Apokalypse (Bibl. Studien VII, 4). Freiburg i. Br. 1902. *Prz. Kośc.* T. 2: 1902 s. 394 - 395.

25. Rec.: S. SZEKELY: Hermeneutica biblica generalis secundum principia catholica. Friburgi Br. 1902. *Prz. Kośc.* T. 2: 1902 s. 476 - 478.

26. Rec.: N. PETERS: Der jüngst aufgefundene hebräische Text des Buches Ecclesiasticus. Freiburg i. Br. 1902. *Prz. Kośc.* T. 2: 1902 s. 478 - 480.

27. W sprawie granic dekanatu wschowskiego. *Prz. Kośc.* R. 2: 1902 s. 382 - 385.

28. Rec.: S. WEBER: Der Gottesbeweis aus der Bewegung bei Thomas von Aquin auf seinen Wortlaut untersucht. Freiburg i. B. 1902. *Prz. Kośc.* T. 2: 1902 s. 239 - 240.

29. Rec.: M. BUCHBERGER: Die Wirkungen des Busssakraments nach der Lehre des hl. Thomas von Aquin. Freiburg i. Br. 1901. *Prz. Kośc.* T. 1: 1902 s. 403 - 405.

30. Rec.: A. LEINZ: Die Simonie. Eine kanonistische Studie. Freiburg i. Br. 1902. *Prz. Kośc.* T. 1: 1902 s. 400 - 403.

31. Rec.: F. CHŁAPOWSKI: Życie i prace Józefa Rogalińskiego. Cz. 1. P. 1902. *Prz. Kośc.* T. 1: 1902 s. 238 - 240.

32. Rec.: J. ŻUKOWSKI: Uczucie ludzkości względem Chrystusa. Lw. 1901. *Prz. Kośc.* T. 1: 1902 s. 319 - 320.

33. Rec.: W. OLSZEWSKI: Obrazek historyczny miasta Dolska. P. 1902. *Prz. Kośc.* T. 2: 1902 s. 158 - 160.

34. Rec.: Encyclopedie des Sciences Ecclesiastique rédigée par les Savants catholiques les plus éminents de France et de l'Etranger Paris Lethouzey et Ané. *Prz. Kośc.* T. 4: 1903 s. 152 - 155.

35. Zur Geschichte des biblischen Kanons. Posen 1903.

36. Rzymska Komisja Biblijna. P. 1903. Odb. z: *Prz. Kośc.* T. 3: 1903 s. 45 - 58, 94 - 111, 170 - 188, 254 - 264, 340 - 352.

37. Rec.: J. ECKER: Porta Sion Lexicon zum lateinischen Psalter. (Psalterium gallicum). Trier 1903. *Prz. Kośc.* T. 4: 1903 s. 70 - 72.

38. Rec.: M. J. LAGRANGE: La méthode historique, surtout à propos de l'Ancien Testament. Paris 1903. *Prz. Kośc.* T. 4: 1903 s. 226 - 227.

39. Rec.: E. KÖNIG: Neueste Prinzipien der alttestamentlichen Kritik. Gross-Lichterfelde-Berlin 1902. *Prz. Kośc.* T. 4: 1903 s. 314 n.

40. Rec.: Fr. SAWICKI: Der Prediger, Schoppenhauer und Ed. v. Hartmann oder biblischer und moderner Pessimismus. Fulda 1903. *Prz. Kośc.* T. 4: 1903 s. 395 - 397.

41. Rec.: I. M. JUDT: Die Juden als Rasse. Eine Analyse aus dem Gebiets der Anthropologie. Berlin 1903. *Prz. Kośc.* T. 4: 1903 s. 477 - 478.

42. Die Grundgedanken in den Abschiedsreden des Heilandes. Posen 1904.

43. Rec.: H. SCHAEFER: Pfarrkirche und Stift im deutschen Mittelalter. Stuttgart 1904. *Prz. Kośc.* T. 6: 1904 s. 412 - 415.

44. Alfred Loisy. L'Evangile et l'Eglise. *Prz. Kośc.* T. 5: 1904 s. 169 - 180, 249 - 257, 329 - 338, 417 - 431.

45. Rec.: O. BARDENHEWER: Geschichte der Altchristlichen Literatur. II Band. Freiburg i. Br. 1904. *Prz. Kośc.* T. 5: 1904 s. 161 - 163.

46. Rec.: S. MINOCCHI: Storia dei Salmi e dell'idea messiana. Firenze 1904. *Prz. Kośc.* T. 5: 1904 s. 161 - 163.

47. Rec.: S. SZYDELSKI: Z walki o nadprzyrodzony charakter Biblii. Lw. 1904. *Prz. Kośc.* T. 6: 1904 s. 77 - 78.

48. Rec.: A. I. DELATTRE: Autour de la question biblique. Liège b.r. *Prz. Kośc.* T. 5: 1904 s. 329 - 330.

49. Rec.: S. SCHIAPARELLI: Die Astronomie im Alten Testament. Giessen 1904. *Prz. Kośc.* T. 5: 1904 s. 482 - 483.

50. Babel. W: *Podr. enc. kośc.* T. 3/4 s. 46 - 48.

51. Biblijne Studia. W: *Podr. enc. kośc.* T. 3/4 s. 317 - 320.

52. Biblijne teksty. W: *Podr. enc. kośc.* T. 3/4 s. 320 - 330.

53. Biblijne tłumaczenia. W: *Podr. enc. kośc.* T. 3/4 s. 330 - 342.

54. Miłość chrześcijańska i jej działalność w świetle prawdy. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 3: 1904/5 s. 217 - 222, 248 - 252, 270 - 275.

55. Eklezyastes. W: *Podr. enc. kośc.* T. 9/10 s. 349 - 352.

56. Eklezyastyk. W: *Podr. enc. kośc.* T. 9/10 s. 352 - 355.

57. Filologia biblijna. W: *Podr. enc. kośc.* T. 11/12 s. 284 - 289.

58. Nowe przykazanie miłości (Ew. św. Jana 13, 33 - 35). *Prz. Kośc.* T. 12: 1907 s. 200 - 212.

59. Jak dawno człowiek żyje na ziemi? P. 1907. Głosy na czasie 4.

60. Rec.: MOSBACH: Starochrześcijańskie i współczesne pojęcia o powołaniu kobiety. P. 1908. *Ruch Chrześc.-Społ.* R. 6: 1907/8 nr 10 s. 286 - 288.

61. Żywoty Świętych Pańskich. P. 1908.

62. Rzymska Komisja Biblijna o pierwszych trzech rozdziałach w I Księdze Mojżesza. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 1: 1909 s. 363 - 366.

63. Jakie znaczenie ma aprobata papieska dla przekładu Pisma św. na język ojczysty. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 57 - 62.

64. Pontificium Institutum Biblicum. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 194 - 198.

65. Rec.: E. KÖNIG: Hebräische Grammatik... Leipzig 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 219.

66. Rec.: Słowa Pisma św. podane do rozmyślania. Genezis — Księga Rodzaju. Drukowane jako manuskrypt. Zakład Kórnicki w Zakopanem. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 454 - 455.

67. Rec.: GREGORY: Die griechischen Handschriften d. Neuen Testamentes. Leipzig 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 457 - 458.

68. Izajasz. W: *Podr. enc. kośc.* T. 17/18 s. 226 - 236.

69. Mowa żałobna na pogrzebie śp. ks. prał. Ignacego Warmińskiego wygł. w katedrze poznańskiej 24 maja 1909. P. 1909 Księg. św. Wojciecha 8° s. 26.

70. Septuagezyma w ascezie i liturgii kościelnej. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 1: 1909 s. 165 - 169.

71. Rec.: Jahrbuch der Zeit und Kulturgeschichte 1907. Erster Jahrgang Hrsgg. von Dr Franz Schnürer. Freiburg i. Br. 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 1: 1909 s. 185.

72. Rec.: Polska, obrazy i opisy. T. I — 370 rycin i 3 mapy. Lw. 1906. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 1: 1909 s. 317 - 318.

73. Rec.: M. HAMMA: Geschichte und Grundprobleme der Philosophie. Zweite durchgesehene und ergänzte Auflage Münster i/W 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 1: 1909 s. 319 - 320.

74. Co należy rozumieć przez cultus protocluliae S. Joseph? *Mies. Kośc. Unitas.* T. 1: 1909 s. 377 - 379.

75. Rec.: E. NIKEL: Geschichte der katholischen Kirchenmusik. Erster Band. Geschichte des gregorianischen Chorales. Breslau 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 1: 1909 s. 392 - 393.

76. Z powodu kanonizacji Wł. Klemensa Maryi Hoffbauera (Dworàka). *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 33 - 41.

77. Rec.: KNELLER: Geschichte der Kreuzwegandacht von den Anfängen bis zur völligen Ausbildung. Freiburg 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 74 - 75.

78. Rec.: BUMÜLLER: Aus der Urzeit des Menschen. Zweite neubearbeitete Auflage. Mit 84 Illustrationen. Köln a/Rh. 1907. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 76 - 77.

79. Rec.: MINIM: Św. Stanisław „Traditor" czy Zdrajca? Kr. 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 77.

80. Rec.: P. KEPPLER: Mehr Freude. Ein Ostergruss. Freiburg 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 77.

81. Rec.: L. PODSTAWKA: Pamiętniki obejmujące okres od r. 1863 do 1908 poprzedzone wspomnieniami z lat dziecinnych. Paryż 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 8: 1909 s. 212-213.

82. Rec.: Di Pauli Andreas Freiherr. vom Kommentar zum Dekret „Ne temere" mit besonderer Berücksichtigung der österreichischen Ehegesetzgebung. Graz n. Wien 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 220-221.

83. Rec.: Ks. GÓRKA: Żywot i dzieła wielebnego sługi Bożego Bartłomieja Holzhausera. Z ilustracjami. Tarnów 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 297-298.

84. Rec.: Maurus PLATTNER: Gotteslob. Predigten auf die Feste des Herrn. Freiburg i. B. 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 376-377.

85. Rec.: M. ZUNKOWIC: Wann? wurde Mitteleuropa von den Slaven besiedelt? 4-te umgearbeitete und wesentlich ergänzte Ausgabe. Kremsier 1908. *Mies. Kośc.* R. 2: 1909 s. 377-378.

86. Rec.: A. PECHNIK: Kazanie pasyjne, świąteczne i niedzielne. Lw. 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 380-381.

87. Rec.: J. SCHMITT: Katholische Sonn. und Festtagspredigten. Zweiter Jahrgang 5-te Auflage. Freiburg 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 381.

88. Rec.: J. W. Z.: W krainę dziecka. Raz o mroku dziecięctwa młodym i starym ku rozrywce i rozwadze. Lw. 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 2: 1909 s. 381-382.

89. Rec.: BARTMANN: Christus ein Gegner des Marienkultus? Freiburg 1909.

Mies. Kośc. Unitas. T. 2: 1909 s. 456-457.

90. Joel. W: *Podr. enc. kośc.* T. 19/20 s. 98-100.

91. Jonasz. W: *Podr. enc. kośc.* T. 19/20 s. 104-107.

92. Rec.: A. MAĆKO: Znaczenie encykliki o modernizmie. Tarnów 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 154.

93. Rec.: MESCHLER: Das Leben unseres Herrn Jesu Christi des Sohnes Gottes, in Betrachtungen. 7 Aufl. Freiburg 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 406.

94. Rec.: DURAND: L'Enfance de Jésus — Christ d'après les Evangiles synoptiques. Paris 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 407.

95. Rec.: JURGIE: Histoire du Canon de l'Ancien Testament dans l'Eglise Grecque et l'Eglise Russe. Paris 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 407.

96. Rec.: A. MUSIL: Od stworzenia do potopu. Kr. 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 232-233.

97. Beatryce Cenci w świetle najnowszych badań historycznych. *Dz. Pozn.* R. 1910. Dodatek *Literatura i Sztuka.*

98. Ostatnie chwile Woltera. *Dz. Pozn.* R. 1910. Dodatek *Literatura i Sztuka.*

99. Rec.: M. PACIORKIEWICZ: Bossuet et Fénelon. Studyum. W. 1908. Gebethner i Wolff. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 70-72.

100. Rec.: M. PACIORKIEWICZ: Bossuet et Fénelon. W. 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 70-72.

101. Rec.: A. HUONDER: Der einheimische Klerus in den Heidenländern. Freiburg 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 73-74.

102. Rec.: VOGT: Stundenbilder der philosophischen Propaedeutik. Erster Band: Psychologie. Zweiter (Schluss) Band: Logik. Freiburg 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 74-75.

103. Rec.: Kirchliches Handbuch... herausgegeben von H. A. KROSE SJ. Erster Band 1907-1908. Zweiter Band 1908-1909. Freiburg 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 150-154.

104. Rec.: J. MAKŁOWICZ: Religijność Juliusza Słowackiego. Lw. 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 154.

105. Rec.: A. MAĆKO: Znaczenie Encykliki o moderniźmie. Tarnów 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 154-155.

106. Rec.: M. LAUBERT: Studien zur Geschichte der Provinz Posen in der ersten Hälfte d. 19. Jahrhunderts (Sonder-Veröffentlichungen der Histor. Gesellschaft für die Provinz Posen II). Posen 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 233-234

107. Rec.: A. LEHMEN: Moralphilosophie. Zweite Aufl. Freiburg 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 236-237.

108. Rec.: P. v. LEHEN: Der Weg zum innerer Frieden. Freiburg 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 319.

109. Rec.: KRIEG: Encyklopaedie der Theol. Wissenschaften nebst Methodenlehre II. Aufl. Freiburg 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 319-320.

110. Rec.: Gesammelte Werke von Alban Stolz, Kleinigkeiten. Erste u. zweite Sammlung. Freiburg 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 494.

111. Rec.: H. JACOB: Die Gnade. Sancta Maria. Jezus von Nazareth. Fastenvorträge. Freiburg 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 494-495.

112. Rec.: A. BAUMGARTNER: Die Stellung der deutschen Katholiken zur neueren Literatur. Freiburg 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 3: 1910 s. 495.

113. Rec.: MUTZ: Christliche Ascetik. II. Aufl. Paderborn 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 71.

114. Rec.: M. SOBESKI: Cieszkowskiego Prolegomena do Historyozofii. W. 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 220-223.

115. Rec.: CATHREIN S. J.: Die Kathol. Weltanschauung in ihren Grundlinien mit besonderer Berücksichtigung der Moral. 2-te Aufl. Freiburg 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* R. 4: 1910.

116. Rec.: BAUMGARTNER: Eucharistie und Agape im Urchristentum. Soluthurn 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 238.

117. Rec.: BAINOD: De Scriptura Sacra. Paris 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 334.

118. Rec.: A. PEAKE: Critical Introduction to the New Test. New York 1910. *Mies. Kośc. Unitas* T. 4: 1910 s. 336.

119. Rec.: SEISENBERGER: Erklärung des Briefes an die Hebraeer. Regensburg 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 33-334.

120. Rec.: R. PALMIERI: La chiesa russa le sue odierne condizioni e il suo reformismo dottrinale Firenze 1908; Il progresso dogmatico nel concetto catolico. Firenze 1910; Theologia dogmatica orthodoxa (Ecclesiae Graeco-Russicae) ad lumen catholicae doctrinae examinata et discussa Tomus I. Prolegomena Lib. Ed. Florent. 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 416-420.

121. Rec.: J. SCHUSTER u. Dr. J. B. HOLZAMMER: Handbuch zur biblischen Geschichte 7-te neubearbeitete und vermehrte Aufl. Erster Band: Das Alte Testament. bearb. von Dr. Joseph Selbst. Zweiter (Schluss) Band: Das Neue Testament

bearb. von Dr Jacob Schäfer. Freiburg i. Br. 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 421-422.

122. Rec.: A. POULAIN: Die Fülle der Gnaden. Ein Handbuch der Mystik Band I-II. Freiburg 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 425.

123. Rec.: Maximilianus, princeps Saxoniae, Praelectiones de liturgiis orientalibus T. I continens 7. Introductionem generalem in omnes liturgias orientales. 2. Apparatum cultus nec non annum ecclesiasticum Graecorum et Slavorum. Friburgi Brisg. 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 512-515.

124. Rec.: KORTLEITNER: De polytheismo universo et quibusdam eius formis apud Hebraeos finitimasque gentes usitatis Oeniponte 1908. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 516-517.

125. Rec.: J. SŁOWACKI: Poezye. Pisma pośmiertne. Zebrał K. KANTAK. 4 tomy. Mikołów 1909; J. SŁOWACKI: Listy wszystkie zebrane. Z ilustracjami. Zebrał K. J. KANTAK. Mikołów 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 518-519.

126. Rec.: A. LEHMKUHL: Theologia moralis. Ed. XI... Vol. I-II. Friburgi 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 519.

127. Rec.: Ks. bp PELCZAR: Masonerya. Wyd. 2 przerobione. Lw. 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 519-520.

128. Rec.: Ks. bp BOUGAUD: Św. Monika. Brody-Lw. 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 4: 1910 s. 522.

129. Rzymska Komisja Biblijna o autentyczności Psalmów. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5: 1911 s. 385-387.

130. Rec.: FELTEN: Neutestamentliche Zeitgeschichte. Regensburg 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5 s. 583-484.

131. Rzymska Komisja Biblijna o Ewangelii św. Mateusza. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 6: 1911 s. 312-313.

132. Stopnie akademickie z Pisma św. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 6: 1911 s. 383-387.

133. Rec.: TEKTANDER: Moja Pani. Studyum z natury. Przyczynek do psychologii księżych gospodyń. P. 1911. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5: 1911 s. 65-69.

134. Rec.: S. DETTLOFF: organizacya i zadania zarządów naszych katolickich towarzystw robotniczych. P. 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5: 1911 s. 72.

135. Rec.: E. COMMER: Heinrich Schrörs, „Gedanken über zeitgemässe Erziehung und Bildung der Geistlichen" im Lichte der kirchlichen Lehre und Gesetzgebung. Graz 1911. *Mies. Kośc.Unitas.* T. 5: 1911 s. 147-148.

136. Rec.: Morten Pontoppidan, Elise Hoskier. Ein christlicher Frauencharakter. Aus dem Dänischen con Joh. Gustav Haas. Freiburg 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5: 1911 s. 148-149.

137. Rec.: BARDENHEVER: Patrologie 3-te Aufl. Freiburg 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5: 1911 s. 230.

138. Rec.: A. KOCH: Lehrbuch der Moraltheologie. 3-te Aufl. Freiburg 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5: 1911 s. 230-231.

139. Rec.: Moralprobleme Vorträge auf dem III theol. Hochschulkursus zu Freiburg i Br. im Oktober 1910. Freiburg 1911. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5: 1911 s. 311-312.

140. Rec.: J. GÓRSKA: Dziewica Orleańska. Tarnów 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5: 1911 s. 312-313.

141. Rec.: KELLNER: Heortologie. Aufl. 3-te. Freiburg 1911. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5: 1911 s. 314-315.

142. Rec.: Die seelige Magdalena Sophie Barat u. ihre Stiftung der Gesellschaft der Ordensfrauen v. heiligen Herzen. Freiburg 1911. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5: 1911 s. 400-401.

143. Rec.: PEZZANI: In decisiones S. Romanae Rotae commentarium. Anno I. 1909. Romae 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5: 1911 s. 401-402.

144. Rec.: KIRCH SJ: Euchiridion fontium historiae ecclesiasticae antiquae. Friburgi 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5: 1911 s. 402-403.

145. Rec.: FELTEN: Neutestamentliche Zeitgeschichte. Regensburg 1910. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5: 1911 s. 483-484.

146. Rec.: LEHMEN SJ: Lehrbuch der Philosophie Bd. II. Kosmologie und Psychologie 3-te Aufl. hrsb. von Petrus Beck SJ. Freiburg 1911. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 6: 1911 s. 73.

147. Rec.: J. M. LAGRANGE: Evangile selon saint Marc. Paris 1911. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 6: 1911 s. 232-233.

148. Rec.: DENZINGER-BANNWART: Euchiridion symbolorum definitionum et declaratio de rebus fidei et morum. Ed. XI, Friburgi Br. 1911. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 6: 1911 s. 236.

149. Rec.: BITSCHNAU-JANISZEWSKI: Prawidła życia chrześcijańskiego dla każdego wieku i stanu. Mikołów-W. 1911. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 7: 1912 s. 154.

150. Rec.: W. SZCZEPAŃSKI: Fra i Graniti del Sinai. Roma 1911. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 7: 1912 s. 77.

151. Rec.: SCHÖGL: Die Psalmen hebr. und deutsch mit einem kurzen wissenschaftlichen Komentar. Graz u. Wien 1911. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 7: 1912 s. 228-229.

152. Rec.: W. SZCZEPAŃSKI: Synopsis praelectionum de palastinologia. Geographia historica Palaestinae Antiquae. Romae 1912. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 8: 1912 s. 235.

153. Rec.: LINDERMANN: Florilegium Hebraicum. Friburgi 1912. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 8: 1912 s. 236. H.

154. Rec.: S. TRZECIAK: Rozwój naturalny chrystianizmu i innych religii. Petersburg 1912. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 8: 1912 s. 237. H.

155. Rec.: BELSER: Das Zeugnis des vierten Evangelist für die Taufe, Eucharistie und Geistessendung. Freiburg 1912. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 8: 1912 s. 314-315. Komisja Biblijna o Ewangelii Marka i Łukasza. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 8: 1912 s. 294-296. Komisja Biblijna o kwestii synoptycznej. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 8: 1912 s. 296.

156. Rec.: LEIMBACH: Die messianische Weissagungen des Alten Testaments. Regensburg-Mainz 1909. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 8: 1912 s. 227-228.

157. Rec.: SCHOGL: Die echte biblisch-hebräische Metrik. Freiburg 1912. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 8: 1912 s. 310-311.

158. Rec.: MADER: Allgemeine Einleitung in das Alte und Neue Testament. Münster i. W. 1912. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 8: 1912 s. 312-313. Książki do użytku w Seminariach Duchownych zakazane. (Holzhey, Tillmann Bonner Bibel i niektóre dzieła Lagrange'a). *Mies. Kośc. Unitas.* T. 8: 1912 s. 381.

159. Rec.: S. OKONIEWSKI: Pismo św. w dziełach ks. Piotra Skargi. P. 1912. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 8: 1912 s. 384-386.

160. Rec.: BRAUN SJ: Handbuch der Paramentik. Mit 150 Abbildungen. Freiburg 1912. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 7: 1912 s. 383-384.

161. Rec.: M. BRANDENBURG: Die Geschäftsverwaltung des kathol. Pfarramtes im Gebiete des preussischen Lendrechts. Berlin 1911. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 7: 1912 s. 384-385.

162. Rec.: SCHEEBEN-RADEMACHER: Die Misterien des Christentums. Freiburg 1912. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 7: 1912 s. 385-386.

163. Rec.: ESSER-MAUSBAUCH: Religion, Christentum, Kirche. Eine Apologetik für wissenschaftlich Gebildete. I Bd. Kempten-München 1912. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 8: 1912 s. 473-474.

164. O katolickie podstawy narodowej demokracyi. P. 1913.

165. Rec.: E. STATECZNY: Żywot św. Franciszka z Asyżu. P. 1912. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 9: 1913 s. 303-304.

166. Rec.: THALHOFER: Handbuch der kathol. Liturgik. 2 Bd. Freiburg 1912. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 9: 1913 s. 380-381.

167. Rec.: F. SAWICKI: Die Wahrheit des Christentums. Paderborn 1911. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 9: 1913 s. 474-475.

168. O chrześcijańskie podstawy Narodowej Demokracji. P. 1913.

169. Rec.: ESSER — MANSBACH: Religion, Christentum, Kirche Bd II u. III. Kempten-München 1913. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 10: 1913 s. 66-67.

170. Rec.: W. SCHNEIDER: Der neuere Geisterglaube III Aufl. Paderborn 1913. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 10: 1913 s. 144-145.

171. Rec.: HELLINGER: Lehrbuch der Fundamentaltheologie oder Apologetik. III Aufl. von Dr Weber. Freiburg 1913. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 10: 1913 s. 145.

172. Rec.: VRESTÁL: Katolicka Mravonka. Dil. II Podrobný. Část Pronki. Praze 1912. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 10: 1913 s. 304-306.

173. Rec.: F. KNECHT: Praktischer Kommentar zur bibl. Geschichte. Freiburg 1913. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 10: 1913 s. 307-308.

174. Tłum.: FORTESCUE A.: Obrządki liturgiczne. (Rozdz. z książki: The Mass. London 1912). *Mies. Kośc. Unitas.* T. 10: 1913 s. 412-443.

175. Rec.: W. MICHALSKI: Starożytne dzieje biblijne. Kr. 1912. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 9: 1913 s. 226-229.

176. Dzieje Mszy świętej. Z angielskiego. P. 1914.

177. Wykład Mszy świętej. Z angielskiego. P. 1914.

178. Rec.: W. SZCZEPAŃSKI: Bóg Człowiek w opisie Ewangelistów. Rzym 1914. *Mies. Kośc. Unitas.* R. 9: 1913 s. 393 - 395; R. 12: 1914 s. 306 - 307.

179. Rec.: W. MIŚ: Z Ziemi świętej. Wspomnienia i wrażenia. P. 1914. *Mies. Kośc. Unitas.* R. 12: 1914 s. 181 - 182.

180. Współautor: „Powstanie naród przeciw narodowi" (Łk XXI, 10). Zbiór kazań o wojnie. P. 1915 8° s. VIII, 120.

181. Mowa żałobna na pogrzebie metropolity gnieźnieńskiego i poznańskiego ks. Edw. Likowskiego... wygł. w katedrze poznańskiej dnia 25 lutego 1915 r. P. 1915.

182. Stulecie archidiecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej. *Przew. Katol.* R. 27: 1921 nr 29 s. 292 - 294.

183. Posiew świętego Dominika. *Przew. Katol.* R. 27: 1921 nr 40 s. 4 - 7.

184. Wieczernik jerozolimski. *Przew. Katol.* R. 27: 1921 nr 11 s. 94 - 97.

185. Śmierć Najświętszej Maryi Panny. *Przew Katol.* R. 28: 1922 nr 20 s. 4 - 6; nr 21 s. 6.

186. Zdrowaś Marjo! *Przew. Katol.* R. 28: 1922 nr 40 s. 4 - 6.

187. Kiedy narodził się Pan Jezus? *Przew. Katol.* R. 28: 1922 nr 52 s. 4 - 6; nr 53 s. 3.

188. Autor Filotei. (W trzechsetną rocznicę śmierci świętego Franciszka Salezego). *Przew. Katol.* R. 28: 1922 nr 5 s. 4 - 6.

189. Z dziejów czci Najśw. Sakramentu. *Przew. Katol.* R. 28: 1922 nr 24 s. 3; nr 25 s. 3; nr 26 s. 3.

190. Arcybiskup Dunin a Liceum Teologiczne w Poznaniu. *Kron. m. Poznania.* R. 1: 1923 s. 225 - 236.

191. Rec.: E. KALT: Biblische Archaeologie. Freiburg i. B. 1924. *Prz. Teol.* R. 5: 1924 s. 302 - 303.

192. Psalm 50 (przekład). *Wiad. dla Duchow.* R. 14: 1924 s. 14 - 15.

193. Maria Magdalena w Ewangeliach. Grzesznica Galilejska a Maria z Betanii. Lw. 1925. Odb. z: *Prz. Teol.* R. 6: 1925 s. 1 - 28, 144 - 186, 283 - 318.

194. Ks. Arcybiskup Dunin a konwikt we Wrocławiu dla teologów z Poznania. *Kron. m. Poznania.* R. 3: 1925 s. 245 - 255.

195. Rec.: J. KRZEMIENIECKI: Procedura administracyjna w Kodeksie Prawa Kanonicznego Kan. 2142 - 1134. Kr. 1925. *Prz. Teol.* R. 6: 1925 s. 231 - 233.

196. Rec.: A. SCHULZ: Das Buch Josue. Bonn 1924. *Prz. Teol.* R. 6: 1925 s. 223 - 224.

197. Rec.: KERR: The two Marys of Bethanie and Magdala. Edinburgh 1922. *Prz. Teol.* R. 6: 1925 s. 233 - 234.

198. Rec.: EBERHARTER: Das Buch Jesus Sirach oder Ecclesiasticus übersetzt und erklärt. Bonn 1925. *Prz. Teol.* R. 7: 1926 s. 320 - 322.

199. Rec.: SCHUSTER-HOLZAMMER: Handbuch zur Biblischen Geschichte I Das Alte Testament bearb. von Dr Joseph Selbst und Dr Edmund Kalt. Freiburg i Br. 1925. *Prz. Teol.* R. 7: 1926 s. 81 - 82.

200. Pięcioksiąg Mojżesza. W: *Pismo św. w tłumaczeniu ks. J. Wujka.* Wyd. nakł. Księgarni Św. Wojciecha. Stary Testament. T. 1. P. 1926 s. 131 - 523.

201. O kodyfikację prawa małżeńskiego. *Wiad. dla Duchow.* R. 13: 1926 nr 2 s. 11 - 15.

202. Reorganizacja Seminarium Duchownego w Poznaniu za ks. Arcybiskupa Dunina. *Aten. Kapł.* T. 19: 1927 s. 227 - 250.

203. Układ zwrotkowy Psalmu 22. *Prz. Teol.* R. 10: 1929 s. 468 - 472. Toż w: *Nasza Myśl Teol.* T. I. W. 1930 s. 78 - 82.

204. Idea misyjna w Ewangelii św. Mateusza. *Rocz. Akad. Kół Misyj.* R. 2: 1929 s. 3 - 7.

205. Powszechność ofiary niekrwawej w proroctwach Malachiasza. *Rocz. Akad. Kół Misyj.* R. 3: 1930/31 s. 3 - 8.

206. Zawodowa praca profesorów teologii. W: *Pamiętnik Związku Zakładów Teologicznych.* T. 6: 1931 s. 99 - 105.

207. Bogarodzica. (Na tysiącpięćsetlecie Soboru Efeskiego). *Cześć Maryi.* R. 9: 1931 nr 5 s. 100 - 101.

208. Dzieje Mszy świętej z angielskiego: „The Mass" by Adrian FORTESCUE; nowe oprac. uzupełnione. P. 1933 8° s. 111, XIII.

209. Misje a Królestwo Boże na ziemi. *Annal. Missiol.* R. 6: 1934 s. 25 - 34.

210. Rozporządzenia władz kościelnych. [Stała rubryka]. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 1: 1909 s. 179 - 183, 245 - 249, 311 - 315, 381 - 387; T. 2: 1909 s. 65 - 73, 194 - 204 (194 - 198 Pontificium Institutum Biblicum), 289 - 294, 363 - 373, 438 - 445; T. 3: 1910 s. 51 - 59 (54 - 57 Hospicyum polskie w Rzymie), 142 - 147, 224 - 230, 302 - 309, 389 - 393, 476 - 484; T. 4: 1910 s. 63 - 68, 210 - 216; 318 - 324, 407 - 414.

211. Z prawodawstwa kościelnego. [Stała rubryka]. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 5: 1911 s. 222 - 227, 301 - 306, 385 - 388, 472 - 477; T. 6: 1911 s. 61 - 62, 219 - 223 (s. 222 — w sprawie Instytutu Biblijnego w Rzymie i 223 zakazane książki t. biblijna), 310 - 314 (312 - 313 Rzymska Komisja biblijna o Ewangelii św. Mateusza), 383 - 389 (383 - 387 Stopnie akademickie w Piśmie św.) 464 - 470; T. 7: 1912 s. 52 - 57, 142 - 146, 218 - 221, 295 - 302, 377 - 381, 459 - 461; T. 8: 1912 s. 53 - 55, 137 - 139, 220 - 223, 293 - 299, 380 - 382, 457 - 462; T. 9: 1913 s. 59 - 61, 142 - 149.

212. Orzeczenia władz świeckich. [Stała rubryka]. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 1: 1909 s. 183 - 184, 249 - 250, 315 - 316, 388; T. 2: 1909 s. 73, 204 - 206, 294 - 295, 373 - 374, 445 - 447.

213. Z teki pytań. [Stała rubryka]. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 1: 1909 s. 176 - 179, 237 - 238, 310 - 311; T. 2: 1909 s. 285 - 287, 362 - 363; T. 3: 1910 s. 47 - 51, 141 - 142, 221 - 222, 297 - 302, 389, 475 - 476; T. 4: 1910 s. 62 - 63, 314 - 316, 398 - 406; T. 5: 1911 s. 48 - 50, 51 - 58, 62 - 63, 297 - 300, 467 - 471; T. 6: 1911 s. 53 - 55, 217 - 219, 381 - 383, 463 - 464; T. 7: 1912 s. 375 - 376; T. 8: 1912 s. 136 - 137, 214 - 219 (Czy i jakie dyecezalne związki kapłanów są dozwolone? O związku Unitas) 289 - 293, 455 - 457; T. 9: 1913 s. 51 - 58 (51 - 55, Jak się rozwinęła modlitwa „Zdrowaś Maryo"?), 213 - 214; T. 10: 1913 s. 378 - 380.

214. Wzmianki [o książkach] i zestawienia. [Stała rubryka]. *Mies. Kośc. Unitas.* T. 1: 1909 s. 189 - 193, 256 - 260, 320 - 324, 396 - 400; T. 2: 1909 s. 78 - 82, 221 - 226, 302 - 306, 382 - 386, 458 - 462; T. 3: 1910 s. 75 - 80, 159 - 164, 240 - 244, 320 - 324, 408 - 412, 496 - 500; T. 4: 1910 s. 76 - 78, 238 - 241, 334 - 336, 426 - 429; T. 5: 1911 s. 74 - 77, 322 - 324, 487 - 490; T. 6: 1911 s. 241 - 245, 323 - 326, 402 - 405; T. 7: 1912 s. 74 - 77, 315 - 320, 474 - 477; T. 8: 1912 s. 233 - 237, 314 - 318; T. 9: 1913 s. 394 - 398, 475 - 476; T. 10: 1913 s. 74 - 76, 474 - 475; T. 11: 1914 s. 236; T. 12: 1914 s. 182 - 184.

II.

CIESZYŃSKI N.: Z naukowej działalności śp. ks. dr Władysława Hozakowskiego. *Aten. Kapł.* R. 34: 1934 s. 309 - 313; TENŻE: Ks. Hozakowski, uczony i organizator, egzegeta i tłumacz — jego praca literacka i redakcyjna. *Rocz. Katol.* R. 13: 1934/35. P. 1936 s. 298 - 309; TENŻE: Ks. Władysław Hozakowski uczony i organizator. *Dz. Pozn.* 1934 nr 122 s. 4 - 5; GŁADYSZ B.: Ks. Władysław Hozakowski jako człowiek i uczony. *Collect. Theol.* R. 15: 1934 s. 270 - 276; Śp. ks. dr Władysław Hozakowski. *Kur. Pozn.* 1934 nr 154, 156 [wspomnienie]; KLAWEK A.: Fel. Memoriae Vlad. Hozakowski. *Collect. Theol.* R. 15: 1934 s. 266 - 269; WRONKA H.: Śp. ks. Władysław Hozakowski. *Myst. Christi.* R. 5: 1933 - 34 s. 282 - 284; WOLNIEWICZ M.: Studium Pisma św. w Arcybiskupim Semin. Duchownym w Poznaniu w latach 1935 - 39. P. 1969 s. 40 - 53. TENŻE: Biblii przypisany w: *Byli wśród nas.* T. 2. P. 1982.

Ks. Marian Wolniewicz

Huet Stanisław (1904-1961), profesor Uniw. Warszawskiego i Akademii Teologii Katolickiej, pastoralista, moralista.

Urodził się 8 VII 1904 r. we Lwowie. Gimnazjum klasyczne ukończył w Wiedniu i we Lwowie w l. 1914-1922. Studia teologiczne odbył na Wydziale Teologicznym Uniw. Lwowskiego i na Uniw. Gregoriańskim w Rzymie, gdzie uzyskał w 1926 r. doktorat z filozofii, a w 1929 r. doktorat z teologii. Święcenia kapłańskie przyjął w 1927 r. Był prefektem szkół średnich w Stryju, a od 1937 r. we Lwowie. W 1938 r. habilitował się z teologii pastoralnej na Wydziale Teologii Uniw. Jagiellońskiego w Krakowie. Od 1939 do 1945 r. był zatrudniony w duszpasterstwie jako kapelan zakonny, a w l. 1945-1947 jako kapelan szpitala w Zabrzu.

Od 1949 r. wykładał na Wydziale Teologii Katolickiej Uniw. Warszawskiego, gdzie 23 III 1953 r. został profesorem nadzw., a 26 V 1953 r. profesorem zwyczajnym. Dnia 1 II 1953 r. został wikariuszem generalnym archidiecezji krakowskiej. Od 1 XI 1954 r. był profesorem teologii szczegółowej moralnej na Wydziale Teologii Katolickiej ATK w Warszawie. Od 1 X 1957 r. był kierownikiem katedry teologii moralnej szczegółowej.

Zmarł w Warszawie 13 III 1961 r.

I.

1. De dono perseverantiae finalis secundum mentem S. Thomae et S. Bonaventurae. Romae 1929 8° s. 98.

2. Moralność zależna i niezależna. *Kwart. Nauczycielski.* R. 2: 1936 z. 2 s. 23 - 26.

3. Aleksander Manzoni. Uwagi nad moralnością katolicką. Lw. 1937 s. 92.

4. Popęd seksualny. *Kwart. Nauczycielski.* R. 3: 1937 z. 1 s. 32 - 34; z. 2 s. 38 - 39.

5. Z XI zjazdu lekarzy i przyrodników polskich we Lwowie. *Kwart. Nauczycielski.* R. 3: 1937 z. 3 s. 22 - 32.

6. Psychoanaliza a sakrament pokuty. *Aten. Kapł.* T. 40: 1937 s. 225 - 246, 345 - 366, 454 - 477. — Toż w osob. odb. Włocławek 1937 8° s. 70.

7. Psychoterapia duszpasterska wobec nerwicy poronieniowej. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 545 - 546, 560 - 561, 569 - 572. — Toż w osob. odb. Lw. 1938 8° s. 21.

8. Duszpasterstwo zdrojowiskowe. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 370 - 374.

9. Teorie psychiatryczne w świetle nauki katolickiej. *Aten. Kapł.* T. 42: 1938 s. 261 - 275.

10. Psychiatria duszpasterska. *Aten. Kapł.* T. 47: 1947 s. 37 - 49, 174 - 184, 281 - 291, 420 - 429; T. 49: 1948 s. 45 - 51; T. 51: 1949 s. 145 - 194.

11. Duszpasterstwo na Górnym Śląsku. *Homo Dei.* R. 16: 1947 s. 316 - 326.

12. Los dzieci zmarłych bez chrztu. *Homo Dei.* R. 16: 1947 s. 427 - 432.

13. Problem narodowościowy w duszpasterstwie na Opolszczyźnie. *Pol. Sacra.* R. 1: 1948 z. 3 - 4 s. 358 - 361.

14. Uprzejmość. *Homo Dei.* R. 18: 1949 s. 322 - 325.

15. Psychopatia i jej duszpasterskie rozpoznanie. *Aten. Kapł.* T. 52: 1950 s. 133 - 139.

16. Higiena psychiczna. *Aten. Kapł.* T. 53: 1950 s. 36 - 44.

17. Sakrament pokuty w świetle teologii i psychohigieny. Wykłady uniwersy-

teckie. Cz. 1 - 2. W. 1951 - 1956 8° s. 291, 436.

18. Trudności psychiczne w praktyce sakramentu pokuty. *Homo Dei.* R. 20: 1951 s. 682 - 697.

19. Instytucja spowiedzi w świetle higieny psychicznej. *Collect. Theol.* R. 23: 1952 s. 263 - 273.

20. Znaczenie Pisma św. dla teologii moralnej. *Tyg. Powsz.* R. 8: 1952 nr 95 s. 2.

21. Eucharystia w świetle teologii moralnej. *Tyg. Powsz.* R. 9: 1953 nr 428 s. 3.

22. O macierzeństwie, Adwencie i zadaniach duszpasterskich. *Tyg. Powsz.* R. 9: 1953 nr 438 s. 4, 7.

23. Cnota religijności. W. 1954 Pax 8° s. 108.

24. Sakrament Eucharystii. Kr. 1954.

25. Eucharystia jako ofiara. *Tyg. Powsz.* R. 10: 1954 nr 463 s. 4.

26. O pomocy duszom w czyśćcu cierpiącym. *Tyg. Powsz.* R. 10: 1954 nr 486 s. 4.

27. O pracy. *Tyg. Powsz.* R. 10: 1954 nr 457 s. 3.

28. Osobowość kapłana w ofierze. *Tyg. Powsz.* R. 10: 1954 nr 466 s. 4.

29. Psychologiczne znaczenie Eucharystii. *Tyg. Powsz.* R. 10: 1954 nr 453 s. 4.

30. Dziesięciolecie. *Tyg. Powsz.* R. 11: 1955 nr 537 s. 3 - 4.

31. O rachunku sumienia. *Tyg. Powsz.* R. 11: 1955 nr 504 s. 3.

32. Eucharystia. Traktat teologiczno-moralny. W. 1956 Druk. Loretanek 8° s. 396.

II.

NOSOWSKI J.: Skład osobowy i działalność naukowa Wydziału Teologicznego [ATK] w okresie od 1 XI 1954 do 30 IX 1968 r. W. 1969 s. 19, 50; PRYSZMONT J.: Kierunek teologii moralnej. W: XX *lat Akademii Teologii Katolickiej.* W. 1976 s. 107, 112 - 113.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Ilków-Gołąb Franciszek (1909-1978), moralista.

Urodził się 8 IV 1909 r. w Tuligłowach, pow. Rudki. Po ukończeniu miejscowej szkoły elementarnej, rozpoczął w 1925 r. naukę w małym seminarium jezuickim w Nowym Sączu. W l. 1926-1927 odbył nowicjat w Starej Wsi, po którym kontynuował naukę w tejże miejscowości, a następnie w Pińsku, zdobywając w 1932 r. świadectwo dojrzałości. Studia filozoficzne odbył w jezuickim Collegium Maximum w Krakowie. W 1935 r. wyjechał na dalsze studia do Rzymu i Innsbrucka, gdzie 17 VII 1938 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Doktorat uzyskał 19 VII 1939 r. w Wiedniu, w oparciu o rozprawę pt.: „Zum exegetischen Problem des Schlussverses des Johannesevangeliums. (Die grosse Hyperbel Jo 21,25)". W czasie wojny przebywał we Lwowie, a po jej zakończeniu w Kielcach, gdzie w l. 1945-1948 był wykładowcą i wicerektorem Seminarium Duchownego, współpracując równocześnie ze „Współczesną Amboną". We wrześniu 1949 r. został wykładowcą w Seminarium Duchownym we Wrocławiu, a w lutym 1950 r. objął wykłady w Seminarium Duchownym w Nysie. Okresami uczył też w Seminarium Duchownym Salwatorianów w Bagnie i u Franciszkanów w Opolu. W l. 1971-1973 przebywał za granicą, celem pogłębienia wiedzy z zakresu teologii moralnej. W l. 1974-1978 był profesorem na Papieskim Fakultecie Teologicznym we Wrocławiu. Działalność swoją skupił w nauczaniu w różnych naukowych instytucjach kościelnych oraz na ambonie, wygłaszając liczne kazania i konferencje religijne. Zmarł 7 VIII 1978 r. w Opolu i został pochowany w Łozinie k. Trzebnicy.

I.

1. Mały Bohater, Stefcio Kurnatowski. Kr. 1933 Nakł. Księży Jezuitów, Druk. Przegl. Powsz. 16° s. 104, nlb. 1.

2. Przekł.: Atanazy BIERBAUM: Z Bogiem. Rozmyślania dla ludzi świeckich na wszystkie dni roku w duchu Akcji Katolickiej. Kr. 1934 Nakł. Księży Jezuitów, Druk. Przegl. Powsz. 16° s. 643. Biblioteka życia wewnętrznego. T. 38.

3. Przekł.: Józef RIES: Ewangelie niedzielne. Objaśnione i opracowane w formie homilii z dołączeniem szeregu szkiców. T. 1 - 2. Kr. 1936 Nakł. Księży Jezuitów, Druk. Przegl. Powsz. 8° s. 508; 475. [Współtłumaczenie: KULESZA, T. OBACZ, S. NOWAK, J. HUMEŃSKI, BORKOWSKI, J. MAŁUSECKI].

4. O męstwo duchowe dla młodzieży dzisiejszej. [Kazanie]. *Współcz. Ambona.* R. 2: 1947 s. 742 - 745.

5. Rec.: PASTUSZKA J. ks.: Psychologia ogólna. T. 1. Lubl. 1947. *Współcz. Ambona.* R. 2: 1947 s. 143 - 144.

6. Na święto Niepokalanego Serca NMP. [Kazanie]. *Współcz. Ambona.* R. 3: 1948 s. 570 - 574.

7. Maryja Gwiazdą i Matką ludzkości. [Kazanie]. *Współcz. Ambona.* R. 4: 1949 s. 676 - 681.

8. Obowiązki męża względem żony. [Kazanie]. *Współcz. Ambona.* R. 4: 1949 s. 916 - 922.

9. Obowiązki społeczne ojca. [Kazanie]. *Współcz. Ambona.* R. 4: 1949 s. 586 - 589.

10. Podstawa władzy rodzicielskiej. *Współcz. Ambona.* R. 4: 1949 s. 173 - 182.

11. Społeczne powołanie ojca. *Współcz. Ambona.* R. 4: 1949 s. 306 - 312, 465 - 470, 586 - 589.

12. Małżeństwo instytucją Bożą. [Kazanie]. *Współcz. Ambona.* R. 5: 1950 s. 265 - 268.

13. „Bądźcie doskonałymi". *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 2: 1954 nr 4 s. 3.

14. Czym jest sumienie? *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 2: 1954 nr 8 s. 4.
15. Nowe przepisy postu eucharystycznego. *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 2: 1954 nr 20 s. 10.
16. Rodzaje sumienia. *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 2: 1954 nr 13 s. 4.
17. Sumienie prawdziwe. *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 2: 1954 nr 41 s. 10.
18. Czym jest dobro moralne? *Wrocł. Tyg. Katol.* R. 3: 1955 nr 16 s. 3, 7.
19. O katolickiej normie czynu moralnego. *Katolik.* R. 1: 1955 nr 48 s. 1.
20. Grzechy cudze. Kuszenie do zła. *Katolik.* R. 2: 1956 nr 47 s. 4.
21. Grzechy cudze. Zgorszenie. *Katolik.* R. 2: 1956 nr 45 s. 4.
22. „Ojczyzna moja...". *Katolik.* R. 2: 1956 nr 30 s. 1, 4.
23. Pokój ludziom dobrej woli. *Katolik.* R. 2: 1956 nr 52 - 53 s. 3.
24. Gdy zakazi się źródło... *Katolik...* R. 3: 1957 nr 8 s. 3.
25. Grzechy cudze. Współdziałanie w złu. *Katolik.* R. 3: 1957 nr 1 s. 4.
26. Patrz zawsze, gdzie czysto... *Katolik.* R. 3: 1957 nr 9 s. 3.
27. W imię Jezusa Nazareńskiego. *Katolik.* R. 3: 1957 nr 3 s. 5.
28. Wymowa przykładu. *Katolik.* R. 3: 1957 nr 6 s. 1, 9.
29. Bartłomieja Steina Zwięzły opis ziemi śląskiej. [Studium edytorskie]. *Rocz. Teol. Śl. Opol.* T. 1: 1968 s. 11 - 60.
30. Beringer Franz S. J. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 289.
31. Bucceroni Gennaro S. J. W: *Enc. katol.* T. 2 kol. 1144.

II.

Schematyzm diecezji wrocławskiej. Wr. 1952 s. 15; Rocznik diecezji opolskiej. Opole 1955 - 1974; URBAN W.: Archidiecezja Wrocławska w latach 1945 - 1965. *Nasza Przeszł.* T. 22: 1965 s. 52, 53; MARCOL A.: Ks. Profesor Dr Franciszek Ilków-Gołąb. *Stud. Teol.-Hist. Śl. Opol.* T. 6: 1978 s. 367 - 372; URBAN W.: Ks. profesor dr Franciszek Ilków-Gołąb (1906 - 1978). [Kazanie pogrzebowe]. *Wrocł. Wiad. Kośc.* R. 34: 1979 nr 11 - 12 s. 298 - 302; MARCOL A.: Śp. Ks. prof. dr Franciszek Ilków-Gołąb. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 35: 1980 nr 5 - 6 s. 139 - 142.

Ks. Józef Mandziuk

I

Insadowski Henryk (1888-1946), profesor Katolickiego Uniw. Lubelskiego, kanonista.

Urodził się 13 I 1888 r. w Karnkowie, pow. lipnowskiego jako syn Wojciecha (z zawodu kowala) i Marii z Wieprzkowskich. Wykształcenie średnie zdobył w Szkole Handlowej we Włocławku. Tam też w r. 1906 wstąpił do Seminarium Duchownego. Święcenia kapłańskie otrzymał 9 VI 1912 r. i zaraz wybrał się do Rzymu na specjalistyczne studia prawa kanonicznego, które ukończył w 1914 r. na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniw. Gregoriańskiego z tytułem doktora. Po powrocie do kraju najpierw przez rok był administratorem parafii Łask, potem (1915-1918) prefektem i profesorem łaciny w Gimnazjum koedukacyjnym w Pabianicach, wreszcie kilka miesięcy pracował w duszpasterstwie wojskowym. W l. 1918-1920 studiował wybrane zagadnienia prawa na Uniw. Warszawskim, po czym wyjechał do Rzymu, aby tam na Królewskim Uniwersytecie podnosić swe kwalifikacje z filozofii prawa i prawa rzymskiego. Od 1922 r. aż do śmierci (z wyjątkiem czasu okupacji) wykładał prawo rzymskie na Katolickim Uniw. Lubelskim, najpierw jako zastępca profesora, potem (od 1935) jako profesor nadzwyczajny, w końcu jako profesor zwyczajny (1946). W latach 1937-1939 i 1945/46 zajmował stanowisko dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego KUL.

W czasie wojny został aresztowany wraz z innymi profesorami KUL (11 XI 1939) i był więziony kilka miesięcy na Zamku Lubelskim. W latach 1943-1944 prowadził konspiracyjne wykłady dla księży studentów w Warszawie. Zmarł 14 III 1946 r. i został pochowany w Lublinie.

I.

1. Rec.: J. WIŚLICKI: Konkordat. Studium prawne. Lubl. 1926. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 209 - 212.
2. Stolica Apostolska w świetle prawa kanonicznego. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 18 s. 263 - 281, 356 - 376.
3. Ustrój prawny Kościoła katolickiego.

Lubl. 1926 [Druk.:] Druk. S-ni Wyd. „Placówka Lubelska" 8° s. 228. Wydz. Prawa Kanonicznego. Nr 3.

4. Osoba prawna. Studium prawno-kanoniczne. Lubl. 1927 [Druk.:] Druk. S-ni Wyd. „Placówka Lubelska" 8° s. 162. Bibl. Uniw. Lubelskiego. Wydz. Prawa Kanonicznego. Nr 4.

5. Tłum.: J. A. POKROWSKIJ: Historia prawa rzymskiego. Przetł. z ros. wg 3 wyd... T. 1 - 2. Lubl. 1927 - 1928 [Druk.:] Druk. S-ni Wyd. „Placówka Lubelska" 8° s. 299, 294. Bibl. Uniw. Lubelskiego. Wydz. Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych. Sekcja prawna. Nr 10.

6. Separacja małżeńska. W: *Małżeństwo w świetle nauki katolickiej.* Lubl. 1928 s. 311 - 336. — Tож w osob. odb. Lubl 1928. Tow. Wiedzy Chrześcijańskiej 8° s. 30, nlb. 2.

7. W odpowiedzi P. D-rowi Jakubowi Sawickiemu na recenzję pracy „Osoba prawna. Studium prawno-kanoniczne" ks. H. Insadowskiego, umieszczoną w *Przeglądzie Teologicznym,* Lw. 1928. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 185 - 194.

8. Kościelne prawo pogrzebowe. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23 s. 317 - 336, 440 - 461; t. 24 s. 23 - 50, 152 - 177, 264 - 290, 356 - 377, 460 - 489. — Тож w osob. odb. Włocławek 1930 Druk. Diec. 8° s. VI, nlb. 2, 176. Bibl. Duszpasterska. Nr 2.

9. Res sacrae w prawie rzymskim. Studium z sakralnego prawa rzymskiego. Lubl. 1931 [Druk.:] Druk. „Narodowa" 8° s. 112. Bibl. Uniw. Lubelskiego. Wydz. Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych. Sekcja prawa. Nr 11.

10. Przepisy państwowe o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 61 - 72.

11. Zaręczyny. *Prąd.* R. 19: 1932 t. 22 s. 47 - 55.

12. Zmarłych grzebanie. W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 258 - 264.

13. Międzynarodowy Kongres Prawny w Rzymie. *Prąd.* R. 21: 1934 t. 27 s. 251 - 253.

14. Quid momenti habuerit christianismus ad eius romanum matrimoniale evolvendum. W: *Acta Congressus Iuridici Internationalis.* Romae, 12 - 17 Novembris 1934. Vol. 2. Romae 1935 pag. 37 - 87. — Тож w osob. odb. Romae 1935. Libr. Pont. Inst. Utriusque Iuris 8° s. 51.

15. Rzymskie prawo małżeńskie a chrześcijaństwo. Przedm. napisał Rafał Taubenschlag. Lubl. 1935 [Druk.:] Druk. Państwowa 8° s. 333, nlb. 2. Tow. Naukowe KUL. T. 4.

16. Prawo rzymskie u Horacego. Lubl. 1936 [Druk.:] Druk. „Narodowa" 8° s. 90. Tow. Naukowe KUL. T. 8.

17. Rec.: S. BISKUPSKI: Obrońca węzła w kanonicznym procesie małżeńskim. Łódź 1937. *Prz. Powsz.* R. 54: 1937 t. 214 s. 394 - 396.

18. Prawo małżeńskie jako źródło prawa kanonicznego. W: *Księga pamiątkowa ku czci Jego Ekscelencji X. Biskupa Mariana Leona Fulmana.* Cz. 1. Lubl. 1939 s. 111 - 125.

19. Rkps.: Czynniki rozwojowe prawa rzymskiego.

20. Rkps.: Wpływ chrystianizmu na prawo rzymskie.

II.

OCHYŃSKA J.: Insadowski Henryk. *Pol. słow. biogr.* T. 10 s. 164 - 165; KAŁWA P.: Ks. dr Henryk Insadowski. *Kron. Diec. Włoc.* T. 40: 1946 s. 87; X. Wł. P.: Śp. ks. dr Henryk Insadowski. *Wiad. Duszpast.* R. 2: 1946 nr 9 s. 32 - 33; KAŁWA P.: Ks. dr Henryk Insadowski. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 t. 47 s. 94 - 95; TENŻE: Śp. ks. Henryk Insadowski. *Roczn. Nauk Społ.* [R.] 1: 1949 s. 26 - 27; PETRANI A.: Wydział Prawa Kanonicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i jego działalność dydaktyczno-naukowa w ciągu ubiegłego pięćdziesięciolecia. *Roczn. Teol.-Kanon.* T. 15: 1968 z. 5 s. 22 - 23; GRZYWACZ J.: Kronika Wydziału Prawa Kanonicznego 1944 - 1968. W: *Księga jubileuszowa 50-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.* Lubl. 1969 s. 163; JACEWICZ W.; WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego... Z. 4. W. 1978 s. 458. — Schem. diec. włoc. 1907 - 1939. — Arch. Kapit. Diec. Wrocł.: pers. 100; Arch. KUL, akta pers.

Ks. Kazimierz Rulka

Jachimowski Tadeusz Julian (1892-1944), historyk filozofii, duszpasterz wojskowy, redaktor.

Urodził się 17 II 1892 r. Kazimierzy Małej w Kieleckiem. Szkołę średnią ukończył w Pińczowie, a Seminarium Duchowne w Kielcach; święcenia kapłańskie przyjął w 1914 r. Magisterium teologii uzyskał w Akademii Duchownej w Petersburgu, a doktorat filozofii na Uniw. Warszawskim (1923). Od 1918 r. był kapelanem wojskowym, od 1926 oficjałem sądu biskupa polowego, następnie wicerektorem kościoła św. Anny w Warszawie i profesorem homiletyki w Seminarium Duchownym. Od 1931 r. redagował „Kwartalnik Katolickiego Duszpasterstwa Wojskowego". W okresie II wojny światowej został wikariuszem generalnym biskupa polowego. Aresztowany 3 X 1939 r. przez okupanta, został zwolniony 31 III 1940 r. Zginął w czasie powstania warszawskiego 6 VIII 1944 r.

I.

1. Półtony. [Poezje]. Wil. 1925 Nakł. Księg. W. Makowskiego 8° s. 126.

2. Dokumenty do nominacji Józefa Gołuchowskiego profesora filozofii w Uniwersytecie Wileńskim. *Arch. do Hist. Filoz.* T. 2 cz. 2: 1926 s. 43 - 110. — Toż w osob. odb.

3. Organizacja duszpasterstwa w wojsku polskim. *Aten. Kapł.* T. 17: 1926 s. 289 - 292.

4. Tłum. i oprac.: BOECJUSZ: O pociechach filozofii. P. 1926 16° s. XXXVII, 266. POK 5.

5. Juryzdykcja duchowieństwa wojskowego w Polsce. *Aten. Kapł.* T. 20: 1927 s. 416 - 420.

6. Święty Franciszek — Śpiewak Boży. *Prz. Katol.* R. 6 powojenny: 1927 s. 369 - 371.

7. Żołnierz Chrystusowy czyli nabożeństwo żołnierskie. Wyd. 6. W. 1928 16° s. nlb. 6, 184. Liczne inne wydania.

8. Św. Jan od Krzyża. *Aten. Kapł.* T. 24: 1929 s. 1 - 22, 127 - 151, 238 - 263. — Toż w osob. odb. Włocławek 1929 8° s. 75.

9. Duszpasterstwo wojskowe armii Królestwa Polskiego. *Kwart. Katol. Duszp. Wojsk.* 1931 nr 1 s. 25 - 37; nr 2 s. 31 - 35; nr 3/4 s. 64 - 68; 1932 nr 2 s. 39 - 47.

10. Dokumenty do sprawy pozbawienia katedry filozofii Józefa Gołuchowskiego w Uniwersytecie Wileńskim. *Arch. Komisji do Badań Hist. Filoz. w Pol.* T. 5: 1933 s. 1 - 72.

11. J. E. ks. Arcybiskup Stanisław Gall. *Kwart. Katol. Duszp. Wojsk.* R. 1933 nr 1 s. 3 - 7.

12. J. E. ks. Biskup Józef Gawlina. *Kwart. Katol. Duszp. Wojsk.* R. 1933 nr 1 s. 11 - 13.

13. Arcybiskup Cieplak a wojsko. *Kwart. Katol. Duszp. Wojsk.* R. 1933 nr 1 s. 26 - 32.

14. Czynnik religijny w życiu żołnierza. *Kwart. Katol. Duszp. Wojsk.* R. 1933 nr 3 s. 20 - 30; nr 4 s. 10 - 21; R. 1934 nr 1 s. 21 - 26.

15. W blaskach miłosierdzia. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 24: 1934 s. 120 - 126.

16. „Bądź wola Twoja". [Modlitewnik]. W. 1935.

17. Kazanie radiowe. *Prz. Hom.* R. 13: 1935 s. 220 - 231.

18. Niedomagania i potrzeby ambony miejskiej. *Prz. Hom.* R. 15: 1937 s. 143 - 162. — Toż w: *Ambona polska wobec rocznicy Skargi.* Kielce 1937 s. 133 - 142.

19. Pierwszy biskup polowy Wojsk Polskich. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 27: 1937 s. 263 - 287.

20. Pius XI — orędownik pokoju. *Prz. Katol.* R. 75: 1937 s. 66 - 69.

21. Biskup Michał Godlewski, historyk i pisarz. *Mies. Katech. Wychow.* R. 27: 1938 s. 69 - 89.

22. Operari — sperare! (Szkic działalności pasterskiej śp. ks. kardynała Aleksandra Kakowskiego na stolicy arcybiskupiej w Warszawie). *Prz. Katol.* R. 77: 1939 s. 19 - 21, 35 - 37, 50 - 51, 67 - 69.

II.

ŁOZA T.: Czy wiesz kto to jest? W. 1938 s. 277; *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 31: 1947 s. 12; J. S.: Kapłan — Żołnierz. *Przew. Katol.* R. 59: 1969 s. 406; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego. Z. 3. W. 1978 s. 225.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Jaglarz Jerzy (1909-1939), kanonista.

Urodził się w 1909 r. jako syn Franciszka i Bronisławy. W 1927 r. ukończył Gimnazjum w Poznaniu. W tym też roku wstąpił do Seminarium Duchownego obrz. łac. we Lwowie i równocześnie rozpoczął studia na Wydziale Teologicznym Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. W jesieni 1929 r. wyjechał do Innsbrucka, gdzie w 1932 r. otrzymał święcenia kapłańskie, a w 1934 r. uzyskał doktorat teologii. Od 1934 r. uczył religii w szkołach tarnopolskich, a w 1937 przeniósł się do Stanisławowa na profesora religii w miejscowym Gimnazjum. W 1938 r. uległ wypadkowi i uzyskał urlop zdrowotny; zamieszkał wówczas we Lwowie. W listopadzie 1939 r. został aresztowany i słuch po nim zaginął.

I.

1. O sposobach współdziałania czynników katolickich przy reformie prawa małżeńskiego w Polsce. *Aten. Kapł.* T. 26: 1930 s. 189 - 197, 293 - 302. — Toż w osob. odb. Włocławek 1930 8° s. 20.

2. Uwagi do kodyfikacji prawa małżeńskiego. *Aten. Kapł.* T. 27: 1931 s. 51 - 66.

3. „Fałsze" a prawda o projekcie małżeńskim Komisji Kodyfikacyjnej. *Aten. Kapł.* T. 30: 1932 s. 162 - 171, 277 - 288. — Toż w osob. odb. Włocławek 1932 8° s. 24.

4. Rec.: S. BISKUPSKI: O nowe prawo małżeńskie w Polsce. Włocławek 1932. *Collect. Theol.* R. 13: 1932 s. 255 - 256.

5. O pewnej „interpretacji" prawa kanonicznego przez Sąd Najwyższy w Warszawie. *Gaz. Kośc.* R. 40: 1933 s. 4 - 5.

6. Problem kodyfikacji prawa małżeńskiego w Polsce. P. 1934 Druk. Dziennika Poznańskiego 8° s. XIV, nlb. 2, 177. — Rozdz.: Projekt prawa małżeńskiego w osob. odb. P. 1934 8° s. 26.

7. Rec.: L. LACHANCE: Le Concept de Droit selon Aristote et S. Thomas. Paris 1933. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 s. 119 - 121.

8. Polska monografia obrońcy węzła małżeńskiego. *Collect. Theol.* R. 19: 1938 s. 507 - 526.

9. Mylne rozwiązanie. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 667-668.

10. W sprawie tzw. wileńskich rozwodów. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 644-647, 659-661.

11. Rozstrzygnięcie [kazusu z prawa małżeńskiego]. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 637-638.

12. Święta zniesione. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 745-746.

13. Święta zniesione. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 699.

14. O zawarciu małżeństwa w obcej parafii. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 821-823.

15. Odpowiedzi działu prawnego. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 702-703.

16. Utrzymywanie stosunków towarzyskich z osobami żyjącymi w nielegalnych związkach małżeńskich. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 789-791.

17. Z najnowszej literatury kanonicznej. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 773-774.

18. Zasięg juryzdykcji do słuchania spowiedzi. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 666-667.

19. Rec.: S. BISKUPSKI: Sprawa obrońcy węzła w kanonicznym procesie małżeńskim. Łódź 1937. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 710-712.

20. Nazwisko dzieci z nielegalnych małżeństw. *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 202-204.

21. Obowiązek zapewnienia utrzymania kapłanowi. *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 13-14.

22. Odpowiedzi Redakcji Działu Prawnego. *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 62-63.

23. Trochę cyfr. *Gaz. Kośc.* R. 1939 s. 338-339.

24. Zakres władzy ordynariusza nad kapłanem. *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 27.

II.

CAŁY S.: Jaglarz Jerzy. W: *Polscy kanoniści.* Cz. 1. W. 1981 s. 185-186.

Krzysztof Piętka

Jagusz Michał (1893-1967), jezuita, misjolog, historyk Kościoła.

Urodził się 6 X 1893 r. w Oknianach (k. Stanisławowa). Do zakonu jezuitów wstąpił 24 XI 1911 r. Po dwuletnim nowicjacie w Starej Wsi

k. Brzozowa (1911-1913) kończył studia gimnazjalne w Chyrowie (1914-1917), gdzie też w l. 1920-1923 uczył łaciny i geografii. Studia filozoficzne odbył w Nowym Sączu (1917-1920). Święcenia kapłańskie przyjął w Lublinie w 1927 r. W l. 1928-1939 współpracował z wydawnictwami jezuickimi: „Misje Katolickie", „Hostia", „Nasze Wiadomości" i „Wiadomości z Prowincji". W okresie wojny pracował na parafii Bohorodyczyn k. Kołomyi, a po wojnie był kapelanem sióstr w Ochojnie (1946), administratorem parafii w Skałecznie Górnym k. Kłodzka (1947). Od 1948 r. przebywał w Krakowie i współpracował z Posłańcem Serca Jezusowego. Przygotował do druku szereg prac z dziedziny misjologii i historii Kościoła. Zmarł 28 XII 1967 r. w Krakowie.

I.

1. Ruch misyjno-medyczny. *Misje Katol.* R. 46: 1927 s. 471-474.
2. Czterystolecie zakonu ojców kapucynów. *Misje Katol.* R. 47: 1928 s. 445-453.
3. Dla misji. Ruch misyjno-lekarski. *Misje Katol.* R. 47: 1928 s. 565-568.
4. O przyszłość katolicyzmu w Afryce. *Misje Katol.* R. 47: 1928 s. 385-392, 439-446.
5. Wśród Indian Wenezueli. *Misje Katol.* R. 47: 1928 s. 491-497.
6. Azja i Afryka za pontyfikatu Piusa XI. *Misje Katol.* R. 48: 1929 s. 491-502.
7. Kwestia murzyńska w Afryce Południowej. *Misje Katol.* R. 48: 1929 s. 416-418.
8. Na głos Chrystusowego Namiestnika. *Misje Katol.* R. 48: 1929 s. 1-6.
9. O lepszą przyszłość Czarnych w Afryce Południowej. *Misje Katol.* R. 48: 1929 s. 537-546.
10. Pierwszy i najważniejszy związek misyjny. *Misje Katol.* R. 48: 1929 s. 433-436.
11. Sun-Wen, wielki demokrata chiński. *Misje Katol.* R. 48: 1929 s. 295-308.
12. W dorzeczu „królowej rzek". *Misje Katol.* R. 48: 1929 s. 107-114.
13. Wyższe szkolnictwo w Indiach. *Misje Katol.* R. 48: 1929 s. 255-263.
14. Walka o duszę Japonii. *Misje Katol.* R. 49: 1930 s. 51-60.
15. Ciernie i głogi apostolstwa w Japonii. *Misje Katol.* R. 49: 1930 s. 197-206.
16. Wśród fal Pacyfiku. *Misje Katol.* R. 49: 1930 s. 289-298.
17. Angola. *Misje Katol.* R. 49: 1930 s. 355-368, 487-491, 535-542.
18. Bł. Odoryk da Pordenone. *Misje Katol.* R. 50: 1931 s. 435-444.
19. Sun-Wen wobec chrześcijaństwa. *Misje Katol.* R. 50: 1931 s. 483-490, 541-548.
20. Bandytyzm i komunizm w Chinach. *Misje Katol.* R. 51: 1932 s. 43-47.
21. Problem szybkiej komunikacji w krajach misyjnych. *Misje Katol.* R. 51: 1932 s. 79-82.
22. Zakony kontemplacyjne na misjach. *Misje Katol.* R. 51: 1932 s. 105-108.
23. Szkolnictwo chrześcijańskie w Japonii. *Misje Katol.* R. 51: 1932 s. 225-230.
24. Nędza wśród Czarnych Afryki Południowej. *Misje Katol.* R. 51: 1932 s. 269-272.
25. Propaganda muzułmańska w Afryce Zachodniej. *Misje Katol.* R. 51: 1932 s. 338-341.
26. „Czerwony sztandar" nad Indiami. *Misje Katol.* R. 52: 1933 s. 10-14.
27. Z przemian indyjskich. *Misje Katol.* R. 52: 1933 s. 97-101.
28. Czy nad Japonią wschodzi słońce chrześcijaństwa? *Misje Katol.* R. 52: 1933 s. 135-138.
29. Misje w Ziemi świętej. *Misje Katol.* R. 52: 1933 s. 215-218.
30. Z obozu protestanckiego. Ameryka Łacińska. *Misje Katol.* R. 52: 1933 s. 243-247, 315-318.
31. Potrzeba religijnego kształcenia młodzieży chińskiej. *Misje Katol.* R. 52: 1933 s. 262-266.
32. Szkolnictwo misyjne jezuitów francuskich. *Misje Katol.* R. 52: 1933 s. 331-336.
33. W środkowo-zachodniej Azji. *Misje Katol.* R. 53: 1934 s. 161-163.
34. Współczesny kryzys gospodarczy a misje katolickie. *Misje Katol.* R. 53: 1934 s. 205-209.
35. W Ameryce Południowej. *Misje Katol.* R. 53: 1934 s. 289-292.
36. Czy Afryka Południowa będzie czerwona? *Misje Katol.* R. 53. 1934 s. 353-355.
37. Czterdzieści lat owocnej działalności trapistów w Japonii. *Misje Katol.* R. 53: 1934 s. 359-361.
38. Chrześcijaństwo w Abisynii. *Oriens.* R. 3: 1935 s. 139-144.
39. Abisynia a katolicyzm. *Oriens.* R. 3: 1935 s. 165-169, R. 4: 1936 s. 3-9.
40. Kamerun. *Misje Katol.* R. 54: 1935 s. 41-43.

41. Manabi-Esmeraldas. *Misje Katol.* R. 54: 1935 s. 74-75.
42. Katolicki Meksyk w walce z czerwonym barbarzyństwem. *Misje Katol.* R. 54: 1935 s. 101-107.
43. Nieco z etnologii Bantów. *Misje Katol.* R. 54: 1935 s. 226-228.
44. Wśród Tikunów misji Alto Solimoes w Brazyli. *Misje Katol.* R. 54: 1935 s. 262-264.
45. Katolicyzm w Mandżukuo. *Misje Katol.* R. 55: 1936 s. 66-69.
46. Tłum.: Franciszek MORETTI: Cudowne działanie wody św. Ignacego Loyoli. Dowody historyczne... poprzedzone krótkim życiorysem świętego. Kr. [1936] Wyd. Apost. Modl. 16° s. 162.
47. Wspierajmy misje! *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1936.* Kr. 1935 s. 81-86.
48. Apostolstwo misyjne w świecie pogańskim. *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1939.* Kr. 1939 s. 129-138.
49. Nowenna do św. Stanisława Kostki. Dla użytku młodzieży polskiej. Kr. [1946] Wyd. Apost. Modl. 16° s. 72.
50. Święty Bernardyn Realino T. J. Kr. [1948] Wyd. Apost. Modl. 16° s. 111.
51. Intencja misyjna. [Seria artykułów]. *Posł. Serca Jez.* R. 77: 1948 s. 19-20, 48-489, 79-80, 110-111, 139-140, 167-168, 199-202, 233-237, 267-271, 295-299, 329-332, 365-367, R. 78: -1949 s. 10-12, 41-43, 75-77, 110-113, 140-142, 171-173, 204-207, 232-235, 263-265, 295-297, 327-331, 359-362; R. 79: 1950 s. 14-18, 42-45, 76-80, 107-111, 143-146, 174-177, 198-203, 238-241, 263-266, 297-300, 330-333, 362-365.
52. Encyklopedia katolicka. T. 1. Lubl. 1973. Artykuły: Abinal Antoine (1829-1887) s. 16, Abraham de Georgiis (1563-1595) s. 26, Acker Amandus (1848-1923) s. 59, Acosta Jose de (1540-1600) s. 60, Acuña Cristobal de (1597-1670) s. 65, Aqurto Pedro de (1517-1586) s. 197, Ailloud Laurent (1817-1879) s. 201, Aleksjanie, bracia cellici s. 350, Aleksjanki, cellitki s. 350, Almeida Apolinar de (1587-1638) s. 383, Almeida Manuel de (1580-1646) s. 383, Amaral Gaspar (1592-1669) s. 402, Amiot Jean-Joseph (1718-1793) s. 456, Andrade Antonio de (1580-1634) s. 526, Anking s. 623, Arens Bernard (1873-1954) s. 901, Atienza Juan de (1542-1592) s. 1050-51, Attiret Jean Denis (1702-1768) s. 1058, Avanzini Pietro (1832-1874) s. 1171.
53. Polskie misje zewnętrzne. W: *Historia Kościoła w Polsce.* P. W. 1974 Pallotinum T. 1 cz. 1. s. 87-90, 295-301, 458-459; Polskie misje na Rusi. Tamże s. 193-195: Misje polskie na Litwie. Tamże s. 201-202. T. 1 cz. 2: Polskie misje zewnętrzne s. 150-151, 506-509, Polskie misje i polscy misjonarze s. 405-413.
54. Liczne drobne artykuły zamieszczał w *Misjach Katolickich* w dziale „Przez pola misyjne" [1927-1936].
55. Rkps: Pamiętnik z lat 1941-1946, s. 229. Rkps. w ATJKr., sygn. 1868.
56. Artykuły z dziedziny misji przygotowane do *Encyklopedii kościelnej* s. 495. Rkps w ATJKr., sygn. 2024.
57. Rkps: Dzieje misji katolickich, s. 431. Rkps w ATJKr., sygn. 2025.
58. Rkps: Polskie misje i polscy misjonarze, s. 248. Rkps w ATJKr., sygn. 2026.
59. Rkps: Misjologia, s. 233. Rkps w ATJKr., sygn. 2027.

II.

Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1872-1972. Kr. 1972 s. 205. — ATJKr.: Catalogus Provinciae Galicianae SJ, [1912-1918], Catalogus Provinciae Poloniae SJ, [1919-1926], Catalogus Provinciae Poloniae Minoris SJ, [1927-1967]; akta personalne.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Jakubisiak Augustyn (1884-1945), filozof, popularyzator teologii.

Urodził się 28 V 1884 w Warszawie. Tam też ukończył Gimnazjum i Seminarium Duchowne. Święcenia kapłańskie przyjął w 1906 r. W 1910 r. wyjechał do Paryża, gdzie podjął studia filozoficzne, a nadto słuchał wykładów z matematyki, fizyki i chemii. W 1912 r. uzyskał na Sorbonie tytuł doktora filozofii. W czasie I wojny światowej pełnił obowiązki kapelana żołnierzy Polaków, którzy we Francji znajdowali się w niewoli. Po wojnie wrócił do Polski wraz z armią gen. Hallera. W Warszawie był kapelanem Francuskiej Misji Wojskowej. W r. 1920 wyjechał na stałe do Francji. Zajął się tu pracą kapłańską i naukową. Pełnił też od 1926 funkcję kapelana więźniów Polaków w departamencie Sekwany. W r. 1936 prowadził wykłady na Sorbonie; w latach 1939-1940 na Universite Polonaise a l'Etranger. Prowadził też wykłady m. in. w Bibliotece Polskiej w Paryżu i Instytucie Francuskim. We wrześniu 1940 r. udał

się do Grenoble, a w 1943 przebywał w górskiej wiosce Biviers. Po wyzwoleniu Francji wrócił do Paryża, gdzie przez sześć miesięcy był delegatem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Rządu londyńskiego na Francję. Umarł nagle na atak serca 23 XI 1945 r. w Paryżu.

I.

1. Principes de la morale d'après Auguste Cieszkowski. [Praca doktorska 1912].
2. Ewangelie na niedziele i święta roku. Le Puy-en-Velay 1919 Jeniec Polski 8° s. 153 nlb. 3.
3. Podstawy krytycyzmu. Rozbiór krytyczny. W. [1920] E. Wende 8° s. 64.
4. Sprawa laicyzmu we Francji. *Aten. Kapł.* T. 16: 1919-1926 s. 88-96.
5. Essai sur les limites de l'Espace et du Temps. Paris 1927 F. Alcan, Biblioteque de Philosophie Contempraine 8° s. nlb. 6, 196.
6. Kryzys determinizmu. *Prz. Filoz.* R. 32: 1929 z. 4 s. 245-272.
7. Idea ewolucji a wymagania logiki. *Pamiętnik Warszawski.* R. 2: 1930 z. 7 s. 48-60.
8. Sur le fondament philosophique du communisme. Paris 1932 Biblioteque Polonaise, Gebethner i Wolff 8° s. 32.
9. Przedmowa w: I. GAŁĘZOWSKA: Ferment snobizmu. Studium krytyczne. 1932 8°.
10. Zagadnienia jednostki w filozofii jedności. W. 1934. — Toż. *Spraw. z Posiedz. Tow. Nauk. Warsz.* XXVI 1933. Wydział II s. 167-168.
11. O wolność synów Bożych. Rozważania na tle Ewangelii. Łódź 1936 Towarzystwo Kultury Katolickiej 8° s. 206 nlb. 2.
12. Od zakresu do treści. W. 1936 16° s. 301, nlb. 2. Biblioteka Drogi. T. 7.
13. La Pensée et le Libre Arbitre. Paris 1936 Librairie Philosophique J. Vrin 8° s. 344.
14. De l'extension á la comprehension. W. 1936. Mit o myśleniu nietendencyjnym. *Pion.* R. 5: 1937 nr 28 s. 1-2.
15. Podkreślenie pojęcia dobra moralnego. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 1938 s. 248-266.
16. La Pensee Antitotalitaire. [W chwili wkroczenia Niemców do Paryża w 1940 r. drukarze zniszczyli cały nakład] Nr 1: 1940.
17. L'individu devant le péril totalitaire. *La pensee Antitotalitaire* nr 1: 1940
18. Polska myśl filozoficzna. Grenoble 1941.
19. W sprawie postawy. Paryż 1945 8° s. 12.
20. Wytrwać, by zwyciężyć. Zbiór odczytów i przemówie 1940-1945. Paryż 1946 Komitet Wydawniczy Dzieł Ks. Jakubisiaka — Sekcja T. H. L. 8° s. 183 nlb. 4.
21. Persévérer et vaincre. Paris 1946.
22. Vers la causalité individuelle. Paris 1947 16° s. 119, nlb. 2.
23. Nouvelle Alliance. Principes de la morale d'aprés A. Cieszkowski. Sermons de Biviers 1943-1944. Paris 1947.
24. Słowo wstępne w: MICIŃSKI B.: Portret Kanta. [1947].
25. Nowe przymierze. Z zagadnień etyki. Paryż 1948 8° s. 422.

II.

DĄMBSKA I.: Jakubisiak Augustyn. W: *Pol. słow. biogr.* T. 10: s. 374-375, tamże literatura. — Ponadto: MIERNIKOWSKI J.: U ks. Jakubisiaka na rue Censier. *Tyg. Ilustr.* 1935 s. 475-476; FRYDE L.: Twardy filozof. *Tyg. Ilustr.* 1936 s. 570-571; STRZAŁKOWSKI W.: Koncepcja wolności w filozofii A. Jakubisiaka. Orzeł Biały. 1962 [2 VIII]; TERLECKI T.: Literatura polska na obczyźnie, 1940-1960. T. 2. Londyn 1965 s. 587; SIWEK P.: Katoliccy filozofowie i psychologowie polscy zagranicą 1939-1964. *Sacr. Pol. Mill.* T. 11: 1965 s. 514-517; KOŁAKOWSKI L.: Jakubisiak Augustyn. W: *Filozofia w Polsce.* Słownik pisarzy. Wr. 1971 s. 137-138; KIETLICZ-WOJNACKI W.: Polskie osiągnięcia naukowe na obczyźnie. *Lubl.* 1980 s. 279.

Ks. Piotr J. Badura SJ

Jałbrzykowski Romuald (1876-1955), arcybiskup metropolita wileński, autor prac ascetyczno-moralnych oraz artykułów encyklopedycznych z dziedziny Pisma św. i historii Kościoła.

Urodził się 7 II 1876 r. w Łętowie Dąb w ziemi łomżyńskiej. Nauki początkowo pobierał w Kołakach, Gimnazjum ukończył w Łomży, a w 1893 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Sejnach. W 1898 r. udał się na dalsze studia do Akademii Duchownej w Petersburgu, które ukończył w 1902 r. ze stopniem magistra teologii. Święcenia kapłańskie przyjął w 1901 r. Od jesieni 1902 r. był profesorem Seminarium Duchownego

w Sejnach. Wykładał Pismo św. a także, w różnych okresach, język łaciński, polski, homiletykę, patrologię, teologię moralną i język rosyjski. Prowadził też ożywioną działalność społeczną i narodową. W okresie I wojny światowej, razem z Seminarium, alumnami i profesorami przebywał jakiś czas w Mohylewie, a później działał w Mińsku w Polskim Komitecie Pomocy Ofiarom Wojny. W 1918 r. został proboszczem w Radziłłowie i wikariuszem generalnym biskupa sejneńskiego Antoniego Karasia. W tymże roku został mianowany biskupem sufraganem i zamieszkał w Łomży, skąd rządził powierzoną sobie częścią diecezji sejneńskiej, znajdującą się w granicach Polski. Tu zorganizował kurię biskupią i Seminarium Duchowne. Po utworzeniu diecezji łomżyńskiej w 1925 r. został pierwszym jej ordynariuszem. W 1926 r., po śmierci arcybpa J. Cieplaka, został przeniesiony do Wilna, na stanowisko arcybiskupa metropolity. W powierzonej sobie największej diecezji Polski starał się o rozwój sieci parafialnej, rozwój życia religijnego i moralnego, troszczył się o podniesienie poziomu wykształcenia kleru i organizacje oraz stowarzyszenia katolickie. W 1931 r. pod jego przewodnictwem odbył się synod archidiecezjalny, a w 1939 — synod prowincji wileńskiej.

W czasie okupacji niemieckiej 22 III 1942 r. został aresztowany i deportowany do Mariampola, gdzie w klasztorze, odsunięty przez okupanta od władzy, przebywał do początków sierpnia 1944 r. Po niecałym roku pobytu w Wilnie został zmuszony do opuszczenia stolicy archidiecezji i przyjazdu do Polski (15 VII 1945). Osiadł teraz w Białymstoku i stąd rządził archidiecezją. Tu już wcześniej zostało przeniesione z Wilna Seminarium Duchowne i Wydział Teologiczny. Zmarł 19 VI 1955 w Białymstoku.

I.

1. Artykuły encyklopedyczne. W: *Podr. enc. kośc.* T. 5-6 W. 1905: Butkiewicz Bonawentura s. 232-234.

T. 11-12 W. 1907: Epafras s. 7-8; Epafroditus s. 8, Erastus, imię dwóch uczniów św. Pawła s. 27, Erastus Tomasz s. 27-28, Escol s. 49, Esdrelon s. 49-50, Ester s. 56, Estery księga s. 56-57, Esthemo lub Esthamo s. 57, Etam s. 60, Eufrates s. 81, Euzebiusz bp Cezarei w Palestynie s. 97, Ewa s. 102-103, Ewilmerodach s. 135, Ezaw s. 173, Ezdrasz s. 173-174, Ezechiasz s. 174, Ezechiel s. 174-175, Faceasz albo Facee s. 187, Fanuel s. 202, Faryzeusze s. 207-208, Fenenna s. 231, Filip s. 269-270, Filippy s. 281-282, Filistyni s. 282, Fińskie tłumaczenia P. św. s. 302-303, Fortunat s. 346-347.

T. 13-14. W. 1907: Gaal syn Obeda s. 1, Gaas s. 1, Gabaa s. 1-2, Gabaon s. 2-3, Gad s. 7-8, Galaad s. 13-14, Galgala s. 16-17, Galio — brat Luc. A. Seneki, filozofa s. 32, Gallim s. 32, Gamaliel s. 36, Garizim s. 47, Gaulon albo Golon s. 56, Gaza s. 61, Gazer s. 62, Gedeon s. 65-66, Gehenna s. 68-69, Geografia biblijna s. 95-96, Geraza s. 102, Gessur lub Gessuri s. 120, Geth s. 121, Gethremmon s. 121, Gihon s. 134, Godoliasz s. 217, Gomer s. 236.

T. 15-16. W. 1908: Habakuk s. 40-41, Habor s. 43, Haceldama s. 43, Hadad s. 44, Hadrach s. 45, Hala s. 53, Halikarnas s. 56, Haran s. 72-73, Havoth Jair s. 94-95, Hazael s. 98, Heliodor s. 123, Herodiada s. 193-194, Hesebon s. 198-199, Hilarion św. s. 249, Hilary św. bp s. 249, Hilary św. z Poitiers s. 250-251, Hipolit św. s. 262-263, Hiram s. 264-265, Horeb s. 359.

T. 17-18. W. 1909: Hymenaeus s. 8, Iconium s. 38, Imiona Boga s. 74-75, Ireneusz św. bp lyoński s. 174, Israel s. 209, Iturea s. 218-219, Izaak, syn Abrahama i Sary s. 222-223, Izaak Antioch. s. 224, Izabella s. 225-226, Izbozet s. 237, Izmael lub Izmahel s. 237-238, Izmaelici s. 238, Izydor Peluzyota s. 240-241, Izydor z Sewilli s. 241, Jabel s. 245, Jabin s. 245-246, Jabok s. 247-248, Jachim s. 250, Jafel s. 263, Jahaziel s. 269-270, Jahel s. 270, Jair s. 271, Jakub s. 273-275, Jakub Młodszy, Apostoł s. 280-281, Jakub Większy, Ap. s. 286, Jambri s. 291-292, Jamnia s. 293-294, Jan s. 294, Jan Chrzciciel s. 323-324, Jan Damasceński św. s. 326-327, Jan Pościciel s.

370-371, Janna i Mambres lub Jambres s. 287, Janoe s. 388.

T. 19-20. W. 1910: Jazer s. 9, Jazon s. 10, Jebuzejczykowie s. 11-12, Jechoniasz s. 12, Jefte s. 16-17, Jehu s. 19, Jektan s. 20, Jeremiasz s. 24-25, Jeremiasz II Patriarcha konstantynopolski s. 26, Jeroboam s. 26-27, Jerozolimski sobór s. 34, Jethro lub Jether s. 41, Jezabel s. 42, Jezrael s. 42-43, Joab s. 83, Joachaz s. 83-84, Joakim s. 85, Joas s. 93-94, Joatham i Joathan s. 94, Job s. 94-95, Joel s. 98, Johanan s. 100-101, Jonatan s. 108, Jonatas s. 108-109, Joram s. 109, Jowinian s. 116, Jozafat s. 117, Jozafata dolina s. 118-119, Jozyasz s. 122, Józef syn Jakuba s. 122-123, Józef z Arymatei s. 126-127, Juda s. 136-137, Judas Iskariota s. 138-139, Judyta s. 141-142, Kaaba s. 173, Kadłubek Wincenty błog. s. 178-179, Kafarnaum s. 180-181, Kaifasz s. 182, Kain s. 182, Kainan s. 182-183, Kainici s. 183, Kaleb s. 188, Kalif s. 193-194, Kalikst I papież, św. s. 195, Kalikst II, papież s. 195-196, Kalikst III papież s. 196, Kallimach s. 203-205, Kalwin Jan s. 207-208, Kana s. 220, Kantyki s. 300-301, Kanut s. 301, Kapadocja s. 302-303, Karloman s. 334-335, Karlstadt, właściwie Andrzej Bodenstein s. 335, Karo Józef ben Efraim s. 359, Karol Andegaweński s. 359-360, Karol Boromeusz św. s. 360-361, Karol Martel s. 362-363, Kasslelskie kollokwium s. 380, Kassjan Jan s. 380, Kassjan Juliusz s. 380-381, Kasiodor Wielki s. 381.

T. 21-22. W. 1910: Kimchi s. 103-104, Klaudia s. 117, Klaudiusz s. 117, Klemens Aleksandryjski s. 123, Klodoweusz I s. 142-143, Klotylda św. s. 145-146, Knox Jan s. 160-161, Kolossa s. 201, Konkordancja biblijna s. 242-244, Konrad z Marburga s. 252, Konradyn s. 253-254, Konstancjusz I s. 260-261, Konstancjusz II s. 261, Konstantyn papież s. 263, Konstans s. 262, Konstantyn Wielki s. 263-264, Konstantyn s. 264-265, Koptowie s. 284-286, Korneliusz a Lapide s. 295, Korneliusz papież św. s. 295-296, Korynt s. 312-313, Kazmas albo Kożma z Pragi s. 381.

T. 23-24. W. 1911: Kremacja u Hebrajczyków s. 33-34, Kreta s. 36-37, Krucjaty czyli wyprawy krzyżowe s. 53-55, Kryptokalwinizm s. 63, Krystyna, królowa szwedzka s. 64, Kuszenie P. Jezusa na puszczy s. 145, Kwakrowie s. 147-148, Kwartodecymanie s. 149, Labubna s. 161, Lachis s. 162-163, Laemmer Hugo s. 167-168, Laktancjusz s. 171, Lamy Bernard s. 184-185, Lamy Franciszek s. 185, La Valette Antoni ks. T. J. s. 219, La Valette Antoni Maria Chamans s. 219-220, La Valette Jean Parisot s. 220, Lavigerie Karol Marial Allemend arcybiskup i kardynał s. 211, Legio... fulminatrix s. 243, Legio thebaica s. 243-244, Lemnius Simon s. 264, Leopold III św. s. 286-287, Lia s. 315, Libaniusz s. 316, Libertyni s. 324, Liberiusz Marcelin św. s. 326-327, Liberiusz lub Leporyusz s. 327, Licyniusz s. 329, Liguori, Alfons Maria św. s. 336-337, Lilith s. 339, Lippomani Ludwik s. 353, Lisimak s. 359, List rozwodowy s. 361-362, Listra s. 363, Lithostrotos lub Lithastroton s. 365, Lizaniasz tetrarcha Abileny s. 385, Liziasz wódz syryjski s. 387, Lombard Piotr s. 397, Lot s. 407.

T. 25-26. W. 1911: Lüdicke Franciszek s. 22, Ludwik IX św. s. 27, Łazarz s. 94-95, Maacha s. 135, Maceda s. 138, Macedonianie s. 139, Machaor s. 146-147, Madian s. 152, Mądrości księga s. 152-153, Magdala s. 156, Mageddo s. 159-160, Magnus św. s. 161, Magog s. 162-163, Mahanaim s. 163, Maimonides s. 169-170, Makary św. Aleksandryjski s. 172, Makary Egipski św., s. 173, Makary-metropolita moskiewski s. 173-174, Makpelah s. 175-176, Maksym św. s. 177-178, Maksymin s. 180, Malachiasz prorok s. 181-182, Mambre s. 228-229, Manasses s. 230, Manharterowie s. 234, Mani, Manes s. 234, Manicheizm s. 234-235, Manna s. 237-238, Maon s. 243-244, Mara s. 244, Marciejewski Augustyn Polikarp, bp s. 250-251, Marcialis św. s. 257, Marcjon i Marcjonici s. 257-258, Marek Gnostyk s. 271, Maresa s. 272-273, Marius Victorinus s. 277-278, Maronici s. 281-282, Marsyliusz Mainardino z Padwy s. 284-285, Marta św. s. 288, Marcin Konrad, bp paderborneński sż 289-290. Martwe Morze s. 294, Maria s. 300, Maria, siostra Mojżesza i Aarona s. 313, Maria — matka Jana Marka s. 313, Maria Katoliczka s. 315, Maria Magdalena s. 316-317, Masora s. 346-347, Maspha s. 347-348, Mathathias s. 363-364, Matylda, margrabina z Tuscii s. 368-369, Matylda św. s. 369, Matylda Szkocka św. s. 369, Mazarini albo Mazarin Juliusz kardynał s. 379-380, Medaba s. 391-392, Medard św. s. 393, Medowie s. 394-395, Melchisedech s. 409, Meleciusz — bp Lycopolis s. 410, Melecjuszowe odszczepieństwo w Antiochii s. 411, Melk, opactwo benedyktyńskie s. 412, Memphis s. 414.

T. 27-28. W. 1912: Meldelson Mojżesz s. 1, Merodach s. 11, Mesa s. 13-14, Messalianie s. 14-15, Metaphrastes Szymon s. 27, Metodyści s. 30, Mezopotamia s. 35, Micha s. 39-40, Michał Archanioł s. 42, Micheasz s. 45, Midrasch s. 49-50, Milta s. 72, Miltz Karol s. 76, Milton Jan s. 76, Mirandola s. 82-83, Mistycyzm s. 86-87, Misje s. 89, Mitylena s. 111, Moab s. 114-115, Modin s. 126, Molina Antoni s. 165, Meloch i Melchom s. 168, Monika św. s. 179, Monfaucon Bernard s. 199-200, Moore Tomasz s. 202, Moreri Ludwik s. 218-219, Morus Tomasz s. 224-225, Mosheim Jan

Wawrzyniec s. 225-226, Naama s. 281, Naas s. 281-282, Nabatejczycy s. 282-283, Nabo i Nebo s. 283, Nabuchodonozor — król asyryjski s. 283, Nabuchodonozor — król babiloński s. 283-284, Nałóg s. 291, Namaszczanie wonnymi olejkami s. 291-292, Namaszczenie ostatnie Olejem św. s. 292-294, Namiętność s. 294-296, Nanea s. 297, Natan s. 310-311, Natanael s. 311, Naumburski konwent s. 334, Nazaredt s. 338-339, Nazaret s. 339, Nechao s. 342-343, Neftali s. 343-344, Nechemiasz s. 344-345, Nektariusz, patriarcha konstantynopolski s. 346, Nemrod s. 346-347, Nestor, najstarszy kronikarz ruski s. 368, Nicea s. 378-379, Nicefor św. s. 380-381, Niemojewscy — dwaj bracia Jakub i Jan s. 406-407.

T. 29-30. W. 1913: Nikanor s. 36, Nikodem s. 37, Nikon, patriarcha ruski s. 37-38, No albo No Amon s. 44-45, Noalles Ludwik Antoni kard. s. 45, Nobe i Nob s. 45-46, Noe s. 46-47, Norbert św. s. 52-53, Noris Henryk kard. s. 68, Nostrodamus Michał s. 74, Nowacjanie s. 80, Nowochrzczeńcy albo anabaptyści s. 85-86, Nubia s. 94, Obed s. 105, Obededon s. 105, Obelga s. 106-107, Obotryci s. 121, Obowiązek s. 121-122, Obraza s. 124-125, Obraza majestatu s. 125-126, Obrazy u Żydów s. 126, Obrazów cześć s. 126-127, Obrazoburcy s. 127-128, Obreptio i subreptio s. 128-129, O'Connel Daniel s. 136, Odollam s. 148, Oecolapadius Jan s. 159, Oecumenius s. 159, Ofici albo Naassenczycy s. 166-167, Ojcowie Kościoła s. 174-175, Ojcowie nauki chijańskiej s. 175, Ojcze nasz s. 175, Okoliczność s. 178-179, Oleje św. s. 185, Optat św. s. 228-229, Opus operatum s. 229-230, Orłowski Ignacy s. 241, Oroziusz Paweł s. 246, Orzeł w Piśmie św. s. 256, Osbert de Clara s. 257, Ossiander Andrzej s. 264, Otfried z Weissenburga s. 274, Otton I Wielki s. 279, Otton II Cesarz s. 279, Otton IV cesarz s. 280, Ouwrand Rene ks. s. 281, Ozeasz s. 291, Pachomiusz św. s 297, Palafox Jan s. 304-305, Palladius s. 326, Palmira s. 331, Paludanus Michał s. 332, Palulon Mieczysław Leonard bp żmujdzki czyli kowieński s. 332-333, Panteon s. 338, Papias św. s. 341, Papin Izaak s. 341-342, Paracels Philippus Aureolus Teophrastus von Hohenheim s. 344-345, Parafraza s. 346, Paralelizm biblijny s. 349, Paralipomenon s. 349, Pareneza s. 351, Parisis Piotr Ludwik s. 352, Parker Mateusz s. 352-353, Partowie s. 356, Paschazy Radbert św. s. 365, Patrologia i patrystyka s. 382-383, Pelagiusz i pelagianie s. 27-28.

T. 31-32. W. 1913, Pelbart Oswald s. 28, Penn Wiliam s. 35-36, Pepin — imię siedmiu książąt francuskich s. 75-76, Perski przekład Pisma św. s. 88, Petitdidier Mateusz s. 96, Petrobruzianie s. 99, Pflug Juliusz s. 104, Pierwociny s. 120-130, Piłat s. 173-174, Piotr Blois s. 200-201, Piotr Damian św. s. 202, Piotr Fullo s. 203, Piotr Maurycy s. 204-205, Piotr z Osma s. 206, Piotr Wielki s. 208-209, Pociej Adam Hipacy s. 246, Poeschel i Poescheliści s. 258-259, Poganizm s. 261, Pojedynek s. 269-270, Pokój Boży s. 274, Pokusa s. 275, Pokuta s. 275-276, Pole (Polus, Pool) Reginald s. 283, Poligamia s. 284-285, Polikarp św. s. 286, Pontifex Maximus s. 323, Pranajtis Justyn ks. s. 400, Prawdomówność s. 401-402, Preegzystencja s. 412-413, Preiss Franciszek Erazm s. 415-416, Prezbiterianie s. 418-419, Prisetley Józef s. 423, Procent s. 427-428.

T. 33-34. W. 1914: Prorockie szkoły s. 26, Prozelita s. 44-45, Prudenciusz Aureliusz s. 45, Przekleństwo s. 53, Przykazania kościelne s. 81, Przysięga s. 84-85, Przysięga u Żydów s. 85, Psellus Konstanty Michał s. 92-93, Pseudo Izidoriana Collectio s. 93, Pusey Edward s. 196, Pycha s. 110, Quadratus apologeta s. 114, Quesnell Pashasius s. 118-119, Rabanus Maurus s. 123, Rabba, Rabbath s. 123-124, Rabbi s. 124, Rabelais Franciszek s. 125, Radliński Jakub Paweł s. 137-138, Raj s. 153-154, Rajnald z Dassel s. 159, Rama s. 161, Ramatha s. 161, Ramoth s. 163, Ranke Leopold s. 164-165, Rabysbonna Maria Teodor s. 173, Rautenstrauch Franc. Stef. s. 175-176, Reinkens Józef Hubert s. 218, Restrykcja s. 247-248, Restytucja s. 248-249, Robert z Melun s. 283, Rolle Ryszard s. 300-301, Ronge Jan ks. s. 306, Róża złota s. 346, Ruben s. 351, Rupert z Dentz s. 364, Rzemiosła u Żydów s. 388-389.

T. 37-38. W. 1914: Straszyński Paweł, bp. augustowski czyli sejneński s. 156-157.

2. Ugruntowanie w życiu duchownym alumnów jako podstawowy warunek owocnej pracy kapłańskiej. W: *Pamiętnik pierwszego zjazdu odbytego we Włocławku 30 X — 1 XI 1921.* Włocławek 1921 s. 26-28.

3. O źródłach podniesienia wśród alumnów zamiłowania do nauk ściśle teologicznych. W: *Pamiętnik drugiego zjazdu odbytego w Lublinie 3 VII — 5 VII 1923 roku.* Włocławek 1924 s. 59-65.

4. Przemówienie ... na otwarcie zjazdu. W: *Pamiętnik trzeciego zjazdu odbytego w Łomży 15 V — 17 V 1925 roku.* Lubl. 1925 s. 14-16.

5. Przemówienie ... na zakończenie zjazdu. Tamże, s. 247-248.

6. Do Wielebnego Duchowieństwa Diecezjalnego. *Życie i Praca.* R. 2. 1925 nr 87 s. 2.

7. List pasterski z okazji ingresu do katedry łomżyńskiej. Łomża 1926 k° s. 3.

8. Przemówienie w czasie ingresu do

katedry łomżyńskiej 26 I 1926. *Życie i Praca*. R. 3: 1936 nr 10 s. 1.

9. List pasterski z okazji ingresu do katedry wileńskiej. *Kurenda Kurii Metrop. Wil.* R. 6: 1926 s. 148-152. — Toż: Wil. 1926 4° s. 4.

10. Do Redakcji „Dwutygodnika dla Duchowieństwa Metropolii Wileńskiej". *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 1: 1927 s. 1.

11. [Odezwa do duchowieństwa w sprawie wystawienia Najświętszego Sakramentu]. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 1: 1927 s. 19-20.

12. [Odezwa do dziekanów w sprawie stowarzyszeń młodzieży]. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 1: 1927 s. 66-67.

13. List pasterski w związku z koronacją M. B. Ostrobramskiej. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 1: 1927 s. 114-116.

14. List pasterski w sprawie pomocy ubogim. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 1: 1927 s. 326-329.

15. [List] Do Księdza Franciszka Kafarskiego sekretarza generalnego Związku Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej w Wilnie. *Brzask*. R. 2: 1927 nr 1-2 s. I.

16. List ... do Sodalicji Mariańskich w Wilnie. W: *Królowej w hołdzie*. Wil. 1927 s. 3.

17. Orędzie... Dopomóżmy ukochanej młodzieży akademickiej. *Słowo*. R. 1928 nr z 6 X.

18. [Odezwa do duchowieństwa o pomyślny wynik wyborów]. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 2: 1928 s. 53.

19. Odezwa do proboszczów w sprawie jubileuszu kapłaństwa Ojca św. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 2: 1928 s. 83.

20. [Odezwa do duchowieństwa w sprawie nauczania religii w szkołach]. *Wiad. Archidiec.* Wil. R. 2: 1928 s. 226-228.

21. [Odezwa do duchowieństwa w sprawie kazań katechizmowych]. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 2: 1928 s. 307-309.

22. [Odezwa do duchowieństwa i wiernych w sprawie „Biełoruskoj Chriscijanskoj Demokracji" i „Biełaruskaj Krynicy"]. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 2: 1928 s. 325.

23. List pasterski w sprawie pomocy dotkniętym klęską nieurodzaju. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 3: 1929 s. 82-84. — Toż: *Brzask*. R. 1929 nr 4 s. 3-4. — Toż. *Dz. Wil.* R 13: 1929 nr 65 i w j. litewskim: Wil. 1929 4° s. 2.

24. List pasterski ogłaszający jubileusz nadzwyczajny. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 3: 1929 s. 116-118. — Toż: Wil. 1929 8° s. 2.

25. Przemówienie. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 3: 1929 s. 330-331, 345-346.

26. Punkta wytyczne przemówienia... na konferencji dziekańskiej dnia 20 XI 1929 roku. Wil. 1929 8° s. 4.

27. Rozważania o Męce Pańskiej. Wil. 1930 8° s. 64.

28. List pasterski w sprawie Kongresu Eucharystycznego w archidiecezji wileńskiej w roku 1931. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 5: 1931 s. 38-40. — Toż: W: *Archidiecezjalny Kongres Eucharystyczny pod protektoratem i honorowym przewodnictwem Jego Ekscelencji Najdostojniejszego Księdza Arcybiskupa-metropolity wileńskiego Romualda Jałbrzykowskiego w Wilnie w dniach 8, 9 i 10 maja 1931 r.* Wilno 1931 s. 5-8.

29. Łaski i przywileje na czas Kongresu Eucharystycznego. *Wiad. Archidiec.* R. 5: 1931 s. 40-42.

30. Wezwanie arcypasterskie o pomoc powodzianom. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 5: 1931 s. 113.

31. [Odezwa wzywająca do modłów za Ojca św. i Kościół]. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 5: 1931 s. 165-166.

32. [Odezwa w sprawie bazyliki metropolitalnej w Wilnie]. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 5: 1931 s. 195-196.

33. [Odezwa do duchowieństwa w sprawie obchodu 1500-lecia soboru w Efezie]. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 5: 1931 s. 198-199.

34. List do redakcji czasopisma „Mysterium Christi". *Myst. Christi*. R. 1: 1930 nr 2 s. 1.

35. List do redakcji „Ruchu Katolickiego". *Ruch. Katol.* R. 1: 1931 s. 36.

36. List do bpa Z. Łozińskiego. W: *Pamiętnik I-ej konferencji kapłańskiej w sprawie unii kościelnej w Pińsku (23-24 IV 1930 roku)*. Pińsk 1931 s. 10.

37. Epistola Synodica Ex-mi Archipraesulis ad Summum Pontificem. W: *Synodus Archidioeceasana Vilnensis... anno Domini MCMXXXI... celebrata*. Wil. 1932 s. XV-XVI.

38. Sermones synodales Exc-mi Ill-mi ac R-mi DD. Archiepiscopi Metropolitani. W: *Synodus Archidioecesana Vilnensis...* Wil. 1932 s. XLVII-LX.

39. List pasterski w sprawie „Dnia Liturgicznego" i „Dnia Śpiewu Religijnego". *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 6: 1932 s. 2-6. — Toż. *Myst. Christi*. R. 3: 1931/32 s. 136-139. — Toż. *Kuźniczanka*. R. 1932 nr 4 s. 61-63.

40. Odezwa do duchowieństwa w sprawie rocznicy wyboru Ojca św. Piusa XI. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 6: 1932 s. 12-13.

41. Odezwa w sprawie ratowania bazyliki wileńskiej. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 6: 1932 s. 210-211.

42. List pasterski w sprawie unijnej. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 7: 1933 s. 37-40. — Toż: *Oriens*. R. 1: 1933 z. 2 s. 33-35.

43. „Bóg jest Miłość" (I Jan 4, 16) czyli

przewodnia myśl w życiu duchownym. Wil. 1933 8° s. 279, nlb. 4.

44. Odezwa do duchowieństwa w sprawie ratowania bazyliki. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 7: 1933 s. 53-54.

45. List pasterski z powodu Nadzwyczajnego Jubileuszu Powszechnego. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 7: 1933 s. 66-71. — Toż. Wil. 1933 8° s. 8. — Toż. *Ruch Katol.* R. 3: 1933 s. 242-244 [fragment pt. „O prasie katolickiej"].

46. List pasterski w sprawie ogłoszenia Jubileuszu Odkupienia rodzaju ludzkiego. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 8: 1934 s. 104-105.

47. Podziękowanie. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 8: 1934 s. 157.

48. Odezwa w sprawie pomocy powodzianom. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 8: 1934 s. 196.

49. List pasterski na zakończenie Ruchu Jubileuszowego. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 9: 1935 s. 67-73.

50. O pomoc ubogim. *Caritas.* R. 1: 1935 nr s. 1.

51. Na obchód czterechsetnej rocznicy urodzin ks. Piotra Skargi. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 10: 1936 s. 313-315.

52. W sprawie pogrzebów. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 10: 1936 s. 341.

53. Przygotowania do I Katolickiego Międzynarodowego Kongresu Przeciwalkoholowego (12-14 IX 1937 roku) w Warszawie. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 10: 1936 s. 342.

54. Chrystus żyje, Chrystus króluje, Chrystus rozkazuje. *Tyg. Katol. Nasz. Przyj.* R. 1936 nr 36 s. 2.

55. O czynną miłość bliźniego. *Tyg. Katol.* R. 1936 nr 36 s. 10-12.

56. Odezwa w sprawie Międzynarodowego Kongresu ku czci Chrystusa Króla w Poznaniu i Kongresu Mariańskiego w Wilnie. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 11: 1937 s. 185-186.

57. Pismo J. E. Ks. Arcybiskupa-Metropolity do Ojca św. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 11: 1937 s. 202-203.

58. Kazanie wygłoszone przez... przy otwarciu kongresu. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 11: 1937 s. 206-210.

59. List pasterski w sprawie trzeźwości i wstrzemięźliwości. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 11: 1937 s. 235-237. — Toż: *Trzeźwość.* R. 13: 1938 s. 516-518. — Toż. *Świt.* R. 34: 1937 s. 121-122.

60. U źródeł sakramentalnych łaski i miłości Bożej. Wil. 1938 8° s. 516.

61. List pasterski w sprawie „Dnia Kapłańskiego". *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 12: 1938 s. 163-167. — Toż: *Homo Dei.* R. 1938 s. 337-340 i *Tyg. Katol. Nasz Przyj.* R. 1938 nr 25 s. 2-3.

62. Odezwa do duchowieństwa w sprawie uroczystych wystawień Najświętszego Sakramentu. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 12: 1938 s. 260-261.

63. List pasterski w sprawie składania ofiar na dozbrojenie armii. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 13: 1939 s. 109-110. — Toż: *Tyg. Katol. Nasz Przyj.* R. 1939 nr 15 s. 5.

64. List do Redakcjil Tygodnika Katolickiego — Nasz Przyjaciel z 7 II 1939 r. *Tyg. Katol. Nasz Przyj.* R. 1939 nr 10 s. 6.

65. W górę serca. Nie poddawać się przygnębieniu i zniechęceniu. Niepokalanów 1947 8° s. 158.

66. List do Komitetu Redakcyjnego „Przeglądu Katechetycznego" w Warszawie. *Prz. Katech.* R. 30: 1947 nr 3 s. 65-66.

67. Wskazania wakacyjne dla kapłanów. Białystok 1952 4° s. 2. Powiel.

68. Reguła przyszłego życia mego duchownego, napisana w przededniu przyjęcia święceń kapłańskich. *Wiad. Kośc.* R. 1: 1957 s. 155-158. — Toż: *Homo Dei.* R. 26: 1957 s. 505-508. — Toż: *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 39: 1957 s. 325-332. — Toż w: *Wielkie postacie polskiego Millenium.* Z. 2. Penrkos Home 1963 s. 11-13.

69. Testament. W: *Wielkie postacie polskiego Millenium.* Z. 2. Penrkos Home 1963 s. 13-14.

70. Listy. W: *Actes et documents du Saint Siège relaties a la seconde guerre mondiale.* T. 3: La Saint Siège et la situation religieuse en Pologne et dans les Pays Baltes 1939-1945. Citta del Vaticano 1967 [à Burzio s. 160-161, à Centoz s. 237-238, 277-278, à Maglione s. 375-377, 532-536, à Pie XII s. 382].

II.

ŻYCHIEWICZ T.: Jałbrzykowski Romuald. W: *Pol. słow. biogr.* T. 10 s. 400-401, tamże literatura; FAJĘCKI A.: Jałbrzykowski Romuald. W: *Podr. enc. kośc.* T. 43-44 W. 1916 s. XLIII; Życiorys J. E. Najdostojniejszego Naszego Pasterza. *Życie i Praca.* R. 3: 1926 nr 3 s. 1-2; Ingres J. Eksc. Ks. Biskupa Jałbrzykowskiego do katedry łomżyńskiej. *Życie i Praca.* R. 3: 1926 nr 8 s. 1; nr 9 s. 1; nr 10 s. 1-2; Żegnaj Arcypasterzu. *Życie i Praca.* R. 3: 1926 nr 65 s. 1; CIESZYŃSKI N.: Diecezja nad Narwią i jej pierwszy biskup. *Gaz. Kośc.* R. 33: 1926 s. 415-417; B[OGACKI] i R[OGOZIŃSKI]: Życie i działalność Jego Ekscelencji ks. Romualda Jałbrzykowskiego, pierwszego biskupa łomżyńskiego. Łomża 1926 16° s. 80; KONTRYBA P.: Po ingresie Arcybiskupa. *Prz. Wil.* R. 9: 1926 nr 15 s. 2-3; KUBICKI P.: Dwa odczyty.

Sandomierz 1936 [Życiorys: Ks. arcybiskup Romuald Jałbrzykowski, pasterz diecezji wileńskiej i metropolita wileńskiej metropolii s. 11-27]; TENŻE: Bojownicy kapłani za sprawę Kościoła i Ojczyzny w latach 1861-1915. Cz. 2: Dawna Litwa i Białoruś. T 1. Sandomierz 1936 s. 556-559; *Zorza Słonimska.* Jednodniówka Parafialnej Akcji Katolickiej i Słonimie. R. 1939 [sierpień]; [ANCEREWICZ C.]: Lud Ziemi Białostockiej z pielgrzymką do Wilna w hołdzie swemu Arcypasterzowi... Białystok 1936 s. 4-8; CAPITULARIS: Dziesięcioletni jubileusz rządów arcybiskupa-metropolity wileńskiego księdza Romualda Jałbrzykowskiego. *Wiad. Archidiec. Wil.* R. 10: 1936 s. 231-233; Obchód 10-lecia rządów J. E. Arcybiskupa-Metropolity na stolicy wileńskiej. Tamże s. 237-238; LUBIANIEC K.: Kazanie wygłoszone w kaplicy ostrobramskiej dnia 8 IX 1936 roku z okazji 10-lecia rządów arcybiskupa R. Jałbrzykowskiego. Tamże s. 267-271; Nasz Arcypasterz-Jubilat. *Tyg. Katol. Nasz Przyj.* R. 1936 nr 36 s. 5-6; CYRASKI I.: Dziesięciolecie. Pokłosie rządów i pracy Dostojnego Jubilata Wileńskiego Jego Ekscelencji X. Arcybiskupa-Metropolity Romualda Jałbrzykowskiego. *Dz. Wil.* R. 20: 1936 nr 245 s. 1-2; TENŻE: Dziesięciolecie działalności J. E. X. arcybiskupa-metropolity Romualda Jałbrzykowskiego w Wilnie (8 IX 1926 — 8 IX 1936). *Słowo.* R. 15: 1936 nr 264 s. 3; Duchowieństwo wileńskie składa hołd swemu Arcypasterzowi. *Słowo.* R. 15: 1936 nr 264 s. 3; STANKIEWICZ A.: Biełoruski chryścijanski ruch. Vilna 1939 s. 201-204; Pogrzeb ks. arcybiskupa metropolity dr Romualda Jałbrzykowskiego. *Słowo Powsz.* R. 1955 nr 150 s. 5; Śp. ks. arcybiskup metropolita dr Romuald Jałbrzykowski. *Warm. Wiad. Diec.* R. 10: 1955 nr 2 s. 21-22; Jalbžikovskis Romualdus. W: *Lietuviu enciklopedija.* T. 9. Boston 1956 s. 266-268; PASZKIEWICZ M.: Arcybiskup Romuald Jałbrzykowski. *Homo Dei.* R. 26: 1957 s. 503-508; Tenże: Śp. ks. arcybiskup Romuald Jałbrzykowski wzorem kapłana. *Wiad. Kośc.* R. 1: 1957 s. 140-158; PIETKUN W.: Kazanie wygłoszone wieczorem w dniu zgonu Arcybiskupa w kościele św. Rocha. *Wiad. Kośc.* R. 1: 1957 s. 146-149; Ks. arcybiskup Romuald Jałbrzykowski metropolita wileński. Penrkos Home 1963. Wielkie postacie polskiego Millenium II [KOŚCIAŁKOWSKI S.: Ks. Arcybiskup Romuald Jałbrzykowski metropolita wileński], s. 2-11; MEYSZTOWICZ W.: Arcybiskup Romuald Jałbrzykowski [kazanie wygłoszone w kościele św. Stanisława w Rzymie], s. 14-15; IŁŁAKOWICZÓWNA K.: Trazymeński zając. Kr. 1968 s. 182-184; MEYSZTOWICZ W.: Poszło z dymem. Londyn 1973 s. 259-270; JAŁBRZYKOWSKI A.: Rodzina Jałbrzykowskich herbu Grabie. Buenos Aires-Paryż 1974 s. 39-41; KRAHEL T.: Arcybiskup Romuald Jałbrzykowski w dotychczasowej literaturze. *Wiad. Kośc. Archid. w Białymstoku.* R. 2: 1976 nr 2 s. 37-44; STRZELECKI S.: Ks. Romuald Jałbrzykowski arcybiskup metropolita wileński 1876-1955. *Wiad. Kośc. Archid. w Białymstoku.* R. 2: 1976 nr 2 s. 87-139; HODUN S.: Ksiądz arcybiskup Romuald Jałbrzykowski jako czciciel Eucharystii. *Wiad. Kośc. Archid. w Białymstoku.* R. 2: 1976 nr 3 s. 65-77; KRAHEL T.: Działalność organizacyjno-duszpasterska arcybiskupa Romualda Jałbrzykowskiego. *Wiad. Kośc. Archid. w Białymstoku.* R. 3: 1977 nr 1 s. 63-71; PASZKIEWICZ M.: Listy pasterskie i zarządzenia duszpasterskie arcybiskupa Romualda Jałbrzykowskiego metropolity wileńskiego od 1926-1955 roku. *Wiad. Kośc. Archid. w Białymstoku.* R. 3: 1977 nr 1 s. 71-99; TENŻE: Chronologia ważniejszych zarządzeń, akcji i wydarzeń za rządów arcybiskupa Romualda Jałbrzykowskiego w Wilnie i w Białymstoku (1926-1955). *Wiad. Kośc. Archid. w Białymstoku.* R. 3: 1977 s. 113-117.

Ks. Tadeusz Krahel

Jałowy Józef (1885-1954) historyk Kościoła, publicysta.

Urodził się 27 XII 1885 r. jako syn rolników Jana i Marianny z d. Nawracaj w Skurowej k. Pilzna. W l. 1878-1905 uczęszczał do Gimnazjum w Jaśle. Po zdaniu egzaminu dojrzałości w 1905 r. rozpoczął studia teologiczne w Przemyślu, a po ich ukończeniu 24 VI 1909 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Pierwszą jego placówką był wikariat w Mościskach, ale już w 1910 r. objął funkcję zastępcy prefekta w Męskim Seminarium Nauczycielskim w Rudniku n/Sanem. W jesieni 1911 r. złożył egzamin kwalifikacyjny na katechetę szkół średnich. W 1912 r. przeszedł na identyczne stanowisko do Gimnazjum w Jaśle, a w r. szk. 1913/14 w tym samym charakterze zaczął pracować w I Gimnazjum w Rzeszowie. Po wybuchu I wojny światowej w październiku 1914 r. znalazł się w Wie-

dniu, gdzie rozpoczął studia na tamtejszym Uniwersytecie. W maju 1915 r. został powołany do wojska i w charakterze kapelana obsługiwał szpital wojskowy w Jarosławiu. W czasie tej służby, w październiku 1916 r. uzyskał stopień doktora teologii na Uniw. Lwowskim. W styczniu 1919 r. zwolniony z obowiązków kapelana w wojsku polskim powrócił do pracy katechetycznej w I Gimnazjum w Rzeszowie. W 1924 r. objął obowiązki prefekta w Męskim Seminarium Nauczycielskim w Rzeszowie, a w 1937 r. po reorganizacji szkolnictwa w Liceum Pedagogicznym. W ostatnich latach przed II wojną światową uczył również w żeńskiej szkole powszechnej im. M. Konopnickiej. W okresie okupacji (1941-1944) uczył w szkole krawieckiej i powszechnej im. św. Scholastyki, a po zakończeniu wojny ponownie w Liceum Pedagogicznym do 1949 r. kiedy to przeszedł na emeryturę.

W połowie lat 20-tych rozpoczął starania o koronację słynącymi łaskami figury Matki Boskiej w rodzinnej parafii Przeczyca. Dzięki jego głównie zabiegom w 1925 r. nastąpiła uroczysta koronacja tej figury.

W okresie pobytu w Rzeszowie rozwinął także działalność opiekuńczą wobec ubogiej młodzieży. Chcąc zaś umożliwić młodzieży łatwiejszy dostęp do kościoła i wykonywanie praktyk religijnych podjął inicjatywę budowy osobnego kościoła szkolnego. Wobec braku odpowiednich funduszów, w 1927 r. otrzymawszy roczny urlop udał się do Stanów Zjednoczonych A. P. i tam głosząc misje, rekolekcje i kazania, organizował zbiórki pieniężne na budowę kościoła, na którą przeznaczył także otrzymane honoraria. Po powrocie w r. 1931, w oparciu o zebrane fundusze i pomoc ze strony społeczeństwa zabrał się do budowy kościoła w pobliżu Seminarium Nauczycielskiego i toru kolejowego Rzeszów — Jasło. W 1937 r. kościół ten pod wezwaniem Chrystusa Króla będący głównie jego dziełem oddano do użytku. On też został jego pierwszym rektorem, a w r. 1949, gdy utworzono przy nim parafię został jej proboszczem.

Najbardziej znaczącą formą działalności ks. Jałowego była jego działalność społeczna. W okresie międzywojennym (z kilkuletnią przerwą) był prezesem Towarzystwa Sług im. św. Zyty, pracował i w świeckich instytucjach charytatywnych; w początkach II wojny działał w magistracie Rzeszowa jako prezes Opieki Społecznej, był także opiekunem „Kuchni ludowej". W marcu 1940 r. został członkiem Rady Opiekuńczej w Rzeszowie. W r. 1947 na krótko wszedł do Rady Miejskiej. Równocześnie w latach 20-tych przez krótki okres czasu był redaktorem „Ziemi Rzeszowskiej", a w latach 30-tych redagował pisemko szkolne „Pod znakiem Chrystusa i Maryi". Jego działalność pisarska miała głównie charakter dydaktyczny i dewocyjny. Zmarł 1954 r.

I.

1. Kto i jak powinien pisać historię szkoły polskiej. *Mies. Katech. Wychow.* R. 5: 1916 s. 297-301.

2. Kurs pedagogiczny w Würzburgu. Sprawozdanie. *Mies. Katech. Wychow.* R. 7: 1918 s. 93-96.

3. Brevis historia Gloriosissimae Genitricis Mariae Przecycensis. Resoviae 1923 nakł. autora 8° s. 13.

4. Historia Gimnazjum I w Rzeszowie. *Ziemia Rzesz. i Jarosławska.* R. 6: 1924 nr 1-3, 7, 8, 12, 13, 20, 25, 34, 49; R. 7: 1925 nr 3, 5, 21, 23.

5. Dzieje parafii przeczyckiej. Z okazji koronacji statuy Matki Boskiej. Cz. 1. Rzeszów 1925 Nakł. autora, Druk. Udziałowa 8° s. 95, nlb. 1, tabl. 1.

6. Cudowna Matka Boska Przeczycka. Z okazji koronacji statuy Matki Boskiej.

[Dzieje parafii przeczyckiej cz. 2]. Rzeszów 1925 Nakł. autora, Druk. Udziałowa 8° s. 31, nlb. 1.

7. Historia Towarzystwa Sług pod wezwaniem św. Zyty. Z okazji 20-letniej rocznicy powstania Towarzystwa w Rzeszowie. Rzeszów 1925 Nakł. Towarz. św. Zyty 8° s. 47 nlb. 1.

8. Homo Marianus — Ks. bp Józef Pelczar jako szczególniejszy czciciel Najśw. Panny Maryi. *Sod. Mar.* R. 24: 1925 s. 111-115.

9. Rys historyczny cudownego obrazu [statuy] Matki Boskiej w Przeczycy. *Kron. Diec. Przem.* R. 25: 1925 s. 2-4.

10. Dni łaski i chwały w Przeczycy, czyli dokumenty do koronacji cudownej statuy Matki Boskiej w Przeczycy. Cz. 3 dziejów Przeczycy. Rzeszów 1926 Nakł. autora. Druk. Udziałowa 8° s. 64, tabl. 11.

11. Krótkie nabożeństwo do błog. Władysława z Gielniowa, patrona Warszawy. Rzeszów 1926 Nakł. i druk J. A. Pelara 32° s. 32.

12. Moja podróż do Włoch. *Ziemia Rzesz.* R. 8: 1926 nr 28, 30-36, 38, 49, 50.

13. Św. Franciszek z Asyżu. Rzeszów 1926 16° s. 64.

14. W sprawie matury z religii. *Mies. Katech. Wychow.* R. 15: 1926 s. 192-194.

15. Wyd.: S. IMMACULATA klaryska: Godzinki do św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Rzeszów 1926 16° s. 63.

16. Rec.: T. GUNIA: Zasady wiary katolickiej na tle dziejów biblijnych. Cz. 1. Stary Zakon. Lw. 1925. *Mies. Katech. Wychow.* R. 15: 1926 s. 204-205.

17. Nowenna do św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Na podstawie jej dzieła „Dzieje duszy". Rzeszów 1925 Nakł. autora, Druk. Udziałowa 16° s. 63, nlb. 1. — Toż. Wyd. 5. Rzeszów 1933; nadto 4 wyd. w St. Zj.

18. Rec.: T. GUNIA: Zasady wiary katolickiej na tle dziejów biblijnych. Cz. 2 Lw. 1926. *Mies. Katech. Wychow.* R. 16: 1927 s. 425-426.

19. Moja podróż do Ameryki. *Ziemia Rzesz.* R. 9: 1927 nr 44-46; R. 10: 1928 nr 37-43, 46, 47, 49-52; R. 11: 1929 nr 1-7, 9, 11, 12, 15, 17, 22-24, 27, 38, 39, 42, 43, 45, 48, 51.

20. Nowenna do św. Zyty patronki sług. Rzeszów 1927 Nakł. autora, Druk. Udziałowa 16° s. 64.

21. Ksiądz arcybiskup [Jan] Cieplak. Chicago 1928.

22. Nowenna do Matki Boskiej z Lourdes. Chicago 1928.

23. Nowenna do błog. Szymona z Lipnicy. Kr. 1930 Nakł. oo. Bernardynów.

24. Nowenna do Matki Boskiej Przeczyckiej. Rzeszów 1930.

25. Urywek z mojej podróży po Polsce. Pieniny — Tatry. Lw. 1930.

26. Uzup.: W. CHOTKOWSKI: Historia Kościoła katolickiego. Podręcznik dla szkół średnich. Uzupełnił ks. dr. J. JAŁOWY prefekt Państwowego Seminarium Nauczycielskiego Męskiego w Rzeszowie. Miejsce Piastowe. 1931 Nakł. Tow. św. Michała Arch. 4° s. 315, 8, nlb. 1. [Uzupełnienie obejmuje s. 154-304].

27. Ksiądz bp Karol Fischer sufragan przemyski. Na podstawie pośmiertnego artykułu ks. Stefana Momidłowskiego. Rzeszów 1932 Nakł. autora, Druk. Udziałowa 16° s. 32.

28. Wyd.: Adresy byłych wychowanków Państw. Seminarium Nauczyc. Męsk. w Rzeszowie zebrane przez prof. W. Saneckiego 31 V 1936 Rzeszów 1937 Druk. Udziałowa 16° s. 26.

29. Ks. dr Józef Sebastian Pelczar, biskup przemyski. Cz. 1 do objęcia biskupstwa. [Zaginiona]. Rzeszów 1926. — Cz 2. Życie wewnętrzne. Rzeszów 1932 8° s. 57, 131. Mszps. w Arch. parafii Chrystusa Króla — Rzeszów.

30. Rys historyczny budowy kościoła Chrystusa Króla w Rzeszowie. Rzeszów 1937 16° s. 60. Mszps w Arch. parafii Chrystusa Króla w Rzeszowie.

31. Mój życiorys. Rkps. Rzeszów 1944-1953. 16° k. nlb. 175. w Arch. parafii Chrystusa Króla — Rzeszów.

32. Listy ks. Jałowego do Kurii biskupiej głównie w sprawach budowy kościoła i duszpasterstwa w Arch. Diec. Przemyśl, Teczka: ks. Jałowy [i inni] b. sygn. — Listy Kurii biskupiej w Przemyślu do ks. Jałowego — w Arch. parafii Chrystusa Króla — Rzeszów.

33. Wyd. i red.: *Pod Znakiem Chrystusa i Maryi.* Czasopismo kościoła Chrystusa Króla. Wychodziło okazyjnie. Rzeszów 1930 — [R. 5: 1936 kwiecień 1936 nr 1 Druk. Udziałowa 8° s. 6 w Arch. parafii Chrystusa Króla — Rzeszów].

Ulotki:

1. Kochany Rodaku. Rzeszów 1933 Druk. Udziałowa 16° s. 16.

2. Katolicy Polacy. Rzeszów 1936 Druk Udziałowa 16° s. nlb. 2.

3. List Ojca św. Piusa XI do ofiarodawców kościoła Chrystusa Króla. [W streszczeniu]. [Rzeszów] 1937 16° s. nlb. 2.

4. Przewielebny Bracie w Chrystusie. Bm. i r. s. nlb. 2.

5. Łaskawa Pani, Panie. [Rzeszów 1938] 16] s. 8.

II.

ŁOZA S.: Czy wiesz kto to jest? W. 1938; MOMIDŁOWSKI S.: Śp. ks. Józef

Jałowy. Mszps w teczce: Ks. Jałowy [i inni] Arch. Diec. Przem. — *Kron. Diec. Przem.* R. 9-15: 1909-1915; Schem. univ. cleri... dioec. rit. lat. Premisl. 1909-1915.

Ks. Tadeusz Śliwa

Janasik Stanisław (1882-1942), audytor Roty Rzymskiej, kanonista.

Kapłan archidiecezji poznańskiej, syn Bartłomieja i Marianny z Poznańskich, urodził się 27 IV 1882 w Poznaniu. Gimnazjum św. Marii Magdaleny ukończył maturą w 1903 r. i wstąpił do Seminarium Duchownego. Po trzech latach został wysłany na dalsze studia w Rzymie na Uniw. Gregoriańskim. Święcenia kapłańskie przyjął 10 VIII 1907 podczas wakacji w Polsce. Studia rzymskie uwieńszył doktoratem z prawa kanonicznego 18 VII 1908 r.

Po powrocie do kraju był zastępczo wikariuszem w Włościejewkach, powołany 1 XII 1908 na wikariat w Biezdrowie, 1 X 1910 na wikariat w Poznaniu przy kościele Bożego Ciała, 15 II 1911 tamże przy kościele św. Marcina, pełniąc także przez krótki czas obowiązki prefekta w gimnazjum żeńskim. W 1914 r. otrzymał w Seminarium Duchownym stanowisko profesora nadzwyczajnego i wykładał prawo kanoniczne oraz historię Kościoła, w Konsystorzu zaś Arcybiskupim był fiskałem w sprawach karnych duchowieństwa, egzaminatorem prosynodalnym i cenzorem ksiąg treści religijnej. Rektor Seminarium Duchownego w l. 1919-1928, nadal wykładał prawo kanoniczne i historię Kościoła, wykładał też prawo kanoniczne okresowo na Wydziale Prawnym Uniw. Poznańskiego. Otrzymał 3 III 1922 godność tajnego szambelana papieskiego, a 1924 kanonika honorowego kapituły katedralnej w Poznaniu. Kard. Hlond mianował go 1 X 1928 oficjałem Sądu Metropolitarnego i kanonikiem gremialnym kapituły prymasowskiej w Gnieźnie. Z jego również polecenia został powołany 26 II 1930 do Rzymu na urząd audytora Roty i obdarzony godnością papieskiego prałata domowego.

Na stanowiskach w Polsce, jak i w Rzymie zyskał sobie opinię kapłana o rzetelnej wiedzy, sumiennego i pracowitego. W Rzymie zabiegał o ratowanie kościoła przy odzyskanym dla Polaków hospicjum św. Stanisława. Podczas wojny skupiało ono Polaków, a on niósł im pomoc w miarę swych możliwości. Zmarł w Rzymie 6 XII 1942 r.

Swoją wiedzę kanonistyczną wykorzystał przede wszystkim w wykładach, a potem w pracy sądowniczej. W Rocie Rzymskiej opracował znaczną liczbę wyroków jako ponens, przewodniczący kolegium sędziowskiego. Część z nich została opublikowana w „Sacrae Romanae Rotae Decisiones seu sententiae". W kraju opublikował kilkanaście artykułów i recenzji dzieł prawniczych.

I.

1. Rozporządzenia władz kościelnych: Kwestie sporne w zakonie franciszkańskim; Sprawa pierwszeństwa w procesjach i obrzędach św. w zakonach franciszkańskich; Osobna inwokacja Matki Boskiej w Litanii Loretańskiej dla zakonu franciszkańskiego; Książki zakazane przez Kongregację św. Oficjum; Składki na rzecz Ziemi św; O sposobie wyboru przełożonej zakonnej; Uwiadomienia zgromadzeń i Zakonów o dekretach ich się tyczących; Sprawa beatyfikacji i kanonizacji czcigodnego sługi Bożego Franciszka Marii Pawła Libermanna założyciela Kongregacji Serca Maryi; W sprawie beatyfikacji i kanonizacji czcig. sługi Bożego Ludwika Edwarda Cestai założyciela Służebniczek Maryi; Potwierdzenie czci dawnej dla sługi Bożego Benedykta Ricasoli z Coltibono, pustelnika z Kongregacji Walumbrozanów, nazwanego błogosławionym. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 4: 1910 s. 502-508.

2. Z prawodawstwa kościelnego: Pius X o moderniźmie literackim; Wyjaśnienia o środkach w zwalczaniu modernizmu;

Uzupełnienia do dekretu papieskiego o usuwaniu administracyjnym duszpasterzy; Duchowny a urzędy przy instytucjach bankowych; W sprawie beatyfikacji i kanonizacji czcig. sługi Bożej, Siostry Florydy Cevoli, zakonnicy kapucynki w Tiferni; Przysięga dla doktorów w Piśmie św., W sprawie beatyfikacji i kanonizacji czcig. sługi Bożej Małgorzaty Bourgeoys, założyciel kongregacji Notre Dame; Potwierdzenie czci dla sługi Bożego Gerarda Cagnoli z zakonu Br. Mniejszych, zwanego świętym i błogosławionym. *Mies. Kośc. „Unitas"*. T. 5: 1911 s. 137-143.

3. Nowy Kodeks Prawa Kanonicznego. *Wiad. dla Duchow.* R. 5: 1918 s. 6-7, 14.

4. Z najnowszych rozporządzeń Stolicy św. *Wiad. dla Duchow.* R. 9: 1922 nr 1 s. 10-13.

5. Benedykt XV — Pius XI. *Wiad. dla Duchow.* R. 9: 1922 s. 25-29.

6. Stanowisko Kościoła wobec medycyny. *Wiad. dla Duchow.* R. 9: 1922 s. 31-36.

7. Rec.: H. DENZINGER: Enchiridion symbolorum, definitionum et declarationum de rebus fidei et morum. Editio XIII. Friburgi Br. 1921. *Wiad. dla Duchow.* R. 9: 1922 s. 71-72.

8. Benedykt XV a nowy kodeks prawa kanonicznego. *Wiad. dla Duchow.* R. 9: 1922 s. 75-78.

9. Z ostatnich rozporządzeń Stolicy św. *Wiad. dla Duchow.* R. 10: 1923 s. 4-8.

10. Rec.: Fr. BĄCZKIEWICZ: Prawo kanoniczne. Tom I: Kr. 1923. Tom II: Kr. 1924. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* R. 1: 1924 nr 5.

11. Prawo kanoniczne. P. ok. 1924/25. Skrypt wykładów, spisał ks. Stanisław Wyrwicki, 4° z. 1-4. Bibl. Arcyb. Sem. Duch. w Poznaniu, Oddział Rękop. i Starodr. MS 1394.

12. Rec.: J. KRZEMIENIECKI: Procedura administracyjna w kodeksie prawa kanonicznego (kan. 2142-2194). Kr. 1925. *Wiad. dla Duchow.* R. 12: 1925 s. 75-76.

13. Rec.: B. WILANOWSKI: Dookoła nowego kodeksu [...]. Wil. 1927. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 92-94.

14. Rec.: Al. DE SMET: De sponsalibus et matrimonio. Brugis 1927; TENŻE: Praxis matrimonialis ad usum parochi et confessarii. Brugis 1920. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 125.

15. Rec.: I. GRABOWSKI: Prawo kanoniczne według Nowego Kodeksu. Wyd. 2 popr. i znaczenie rozsz. Lw. 1927. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 348-349.

16. Kilka uwag o zapowiedzianej ustawie polskiej o prawie małżeńskim osobowym. *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 191-196.

17. De nova lege polonica matrimoniali. *Apollinaris.* A. 3: 1930 p. 119-124.

18. Polska świątynia w Rzymie potrzebuje pomocy. *Przew. Katol.* R. 40: 1934 nr 39 s. 613-614.

19. La Chiesa et Ospizio di S. Stanislao V. M. in Roma *Collect. Theol.* A. 18: 1937 p. 279-326.

II.

GLEMP J.: Ks. Stanisław Janasik. *Prawo Kanon.* R. 15: 1972 z. 3-4 s. 297-299; BAR J. R.: Janasik Stanisław. W: *Polscy kanoniści.* W. 1981 cz. 1 s. 186.

Ks. Marian Banaszak

Janicki Stanisław (1894-1940), historyk.

Kapłan archidiecezji poznańskiej, urodził się 26 IV 1894 w Buku w rodzinie kupieckiej, był synem Jana i Pelagii z Dalsów. W Poznaniu uczęszczał do Gimnazjum św. Marii Magdaleny, a po złożeniu matury w 1912 r. odbył studia seminaryjne w Poznaniu i przyjął święcenia kapłańskie 3 IX 1916. Po studiach w Münster objął obowiązki wikariusza w Swarzędzu od 1 I 1918. Po roku powołano go na wikariat w Rydzynie, lecz już 1 IX 1919 otrzymał w Poznaniu funkcję nauczyciela religii w żeńskim Gimnazjum im. Dąbrowki. Od 1 IX 1923 otrzymał roczny urlop na kontynuowanie studiów na Wydzale Teologicznym w Warszawie. Przez jeden rok akademicki słuchał w Warszawie wykładów i składał egzaminy z pierwotnych dziejów Polski, archeologii, historii sztuki i historii Kościoła. Następnie udał się na dalsze studia do Rzymu, skąd po dwóch latach powrócił do Warszawy i 30 VI 1926 po złożeniu wszystkich przepisanych egzaminów uzyskał stopień magistra teologii w zakresie historii Kościoła, a 2 XII 1926 tytuł naukowy doktora teologii po obronie dysertacji „Malowidła ścienne w XII w. w Bazylice św. Jana przed bramą łacińską w Rzymie". Względy zdrowotne sprawiły, że przez dalsze pół

roku korzystał z urlopu wypoczynkowego. W tym czasie czynił starania o wyjazd do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. Kard. Hlond wyraził swą zgodę, by tam objął stanowisko profesora w Polskim Seminarium Duchownym w Orchard Lake. Trudności z uzyskaniem wizy opóźniły wyjazd, ale zdążył na rozpoczęcie nowego roku szkolnego 1927/28 i podjął wykłady, które kontynuował przez następny rok studiów.

Po powrocie do kraju otrzymał od 1 IX 1929 stanowisko referenta Przybocznej Kancelarii Prymasa do spraw opieki moralnej i społecznej nad wychodźstwem. Stał się specjalistą od spraw polskiej emigracji, wygłaszał na ten temat referaty dla księży, prowadził też przez pewien okres czasu wykłady z tej dziedziny w Arcybiskupim Seminarium Duchownym, szczególnie dla alumnów Seminarium Zagranicznego. Na własne życzenie opuścił to stanowisko i 1 IV 1936 objął probostwo w Środzie. Aresztowany 28 IX 1939, trzymany przez miesiąc w więzieniu jako zakładnik, uniknął tragicznego losu tych kilkudziesięciu, których wówczas w Środzie rozstrzelano. Przewieziony do Fortu VII w Poznaniu, został 6 I 1940 bestialsko zamordowany przez strażnika więziennego.

I.

1. Lud górnośląski. *Przew. Katol.* R. 27: 1921 nr 7/8 s. 54-56.

2. Przeniesienie zwłok Leona XIII. *Wiad. dla Duchow.* R. 11: 1924 s. 19-20.

3. Polski kościół i dom św. Stanisława w Rzymie. Rzym 1925 Szkoła typograficzna Piusa X 16° s. nlb. 2, V. nlb. 3, ilustr. 63.

4. Album pamiątek polskich w Rzymie. Rzym 1925 Szkoła typograficzna Piusa X 16° podł. k. nlb. 23, tabl. k. nlb. 24, portr.

5. Wystawa misyjna w Watykanie. *Wiad. dla Duchow.* R. 10: 1925 s. 18-20.

6. Uroczyste otwarcie Roku świętego przez Piusa XI. *Przew. Katol.* R. 31: 1925 nr 2 s. 15-16.

7. Pamiątki polskie w Rzymie. *Przew. Katol.* R. 31: 1925 nr 16 s. 212-214; nr 17 s. 224-226.

8. Seminarium Polskie pod wezwaniem św. Cyryla i Metodego w Orchard Lake, Mich. w Stanach Zjednoczonych. *Wiad. dla Duchow.* R. 15: 1928 s. 143-148, 168-173.

9. Na marginesie książki ks. inf. Kłosa „Na drugiej Półkuli". *Wiad. dla Duchow.* R. 16: 1929 s. 340-343.

10. Dwie katolickie twierdze ducha polskiego na drugiej półkuli. *Przew. Katol.* R. 36: 1930 nr 23 s. 6-7.

11. Z życia kolonii polskiej w Budapeszcie. *Przew. Katol.* R. 36: 1930 nr 36 s. 10-11.

12. Opieka religijna nad wychodźstwem. *Robotnik.* R. 26: 1930 nr 17.

13. Akcja duszpasterska wobec niebezpieczeństw sekciarskich, grożących wychodźstwu. W: *Pamiętnik kursu duszpasterskiego w sprawie sekciarstwa i innowierstwa.* P. 1931 s. 197-209.

14. Czynnik religijny w życiu wychodźstwa jako podstawa ideowa pracy „Opieki". *Wiad. dla Duchow.* R. 19: 1932 s. 278-284.

15. Polacy na Obczyźnie. *Ruch Charytat.* R. 13: 1934 nr 7/8 s. 198-204.

16. Polski ksiądz dla polskiego wychodźcy. *Gaz. Kośc.* R. 41: 1934 s. 369-370.

17. Polski kapłan na obczyźnie pionierem polskiego ducha i polskiej kultury. *Gaz. Kośc.* R. 41: 1934 s. 345-346.

18. Duszpasterstwo nad reemigrantami. *Mies. Kośc.* (Poznań). R. 50: 1935 s. 136-140.

19. Wychowanie społeczeństwa do zorganizowanego miłosierdzia chrześcijańskiego. (Refrat wygłoszony na „Kursie charytatywnym dla duchowieństwa" w Poznaniu: 15-17 XI 1938 r.). *Duszpasterz.* R. 3: 1939 nr 3 s. 69-73; nr 4 s. 103-110.

II.

Kośc. Dz. Urzęd. (Poznań). R. 34: 1919 s. 8; R. 44: 1929 s. 83; *Mies. Kośc.* (Poznań). R. 46: 1931 s. 211; R. 51: 1936 s. 136, 161; Archiwum Archid. w Poznaniu, KA 9229.

Ks. Marian Banaszak

Janiszewski Józef (1880-1940), działacz abstynencki, pastoralista.

Urodził się 7 X 1880 r. w Poznaniu jako syn leśniczego Stanisława i Marianny z Dziembowskich. W latach gimnazjalnych czynny w tajnych kółkach młodzieży polskiej, musiał opuścić Wielkopolskę po politycz-

nym procesie gimnazjalistów gnieźnieńskich w 1902 r. Wstąpił wówczas do Seminarium Duchownego we Lwowie i po ukończeniu studiów teologicznych przyjął święcenia kapłańskie 1 VII 1906 r. Ustanowiony wikariuszem w Hliboce, który był ekspozyturą w Serecie, rozwinął zdecydowaną działalność abstynencką, studiując — jak to sam określił — kwestie alkoholizmu i pisząc broszury o trzeźwości.

Po odzyskaniu niepodległości wrócił do rodzinnej diecezji, do czego skłoniła go potrzeba opieki nad matką staruszką, i propozycja objęcia stanowiska sekretarza generalnego „Wyzwolenia" i Związku Księży Abstynentów. W Poznaniu objął funkcję sekretarza generalnego „Wyzwolenia", a od 1 stycznia 1920 r. także redakcję miesięcznika „Świt". Trudności finansowe w tym okresie nie pozwalały na opłacenie samodzielnego sekretarza generalnego i redaktora czasopisma, dlatego złożył 20 I 1921 rezygnację z obu funkcji i przeszedł do pracy duszpasterskiej. Zastępczo był przez krótki czas wikariuszem w Lubiniu, a od 19 II 1921 wikariuszem substytutem w Dubinie. Skąd przeniósł się w 1922 r. do Morawina, gdzie obsługiwał kaplicę publiczną, należącą do parafii w Wyszanowie, po roku zaś — do pobliskiego Grębanina ,w których także była publiczna kaplica parafii baranowskiej. Przez kilka lat stworzył tam duszpasterskie i administracyjne fundamenty do usamodzielnienia parafii, której 1 II 1929 r. został pierwszym administratorem. Wkrótce jednak zrezygnował z Grębanina w archidiecezji poznańskiej i objął parafię Nowawieś, w dekanacie inowrocławskim archidiecezji gnieźnieńskiej (1929-1932), następnie parafię Kierzkowo w dekanacie żnińskim (1932--1934). W 1934 r. przeszedł na emeryturę. Przez pewien okres czasu rezydował w Potulicach. Podczas II wojny światowej aresztowany przez Niemców, znalazł się w obozie koncentracyjnym w Gusen i tam zginął 27 VIII 1940 r.

Obdarzony talentem· literackim, pisał proszury, wiersze i piosenki, poświęcone walce z pijaństwem i szerzeniu abstynencji. Oprócz redagowania „Świtu" w 1920 r., podjął się jeszcze raz pracy redakcyjnej w Grębaninie, gdzie od 1928 r. wydawał „Głos Misyjny" jako miesięczny dodatek do „Nowego Przyjaciela Ludu" w Kępnie. Jego artykuły i broszurki mają w większości charakter popularyzatorski i publicystyczny, niektóre jednak dają wskazania i zasady duszpasterskiego działania, wchodzą więc w zakres teologii pastoralnej. Pisał również kazania do „Nowej Biblioteki Kaznodziejskiej", a w l. 1935-1936 umieszczał w „Przewodniku Katolickim" homilie niedzielnych i świątecznych Ewangelii.

I.

1. Do walki, bracia! Czerniowce 1910 Nakł. autora, Druk. Uniwersytecka 16° s. 16°. — Toż. Wyd. 2 powiększ. Lw. 1912 Nakł. Zw. Księży Abstynentów 16° s. 32, ilustr. — Toż. Wyd. 3 powiększ. Lw. 1916 Komitet Wydawnictwa Dziełek Ludowych 16° s. 107, nlb. 5. — Toż. Wyd. 4 znacznie powiększ. Kościan 1926 Druk. Spółkowa 16° s. 160, ilustr.

2. Odezwa. *Świt*. R. 8: 1911 s. 199. Dot. Kalendarza abstynenckiego na rok 1912.

3. Wycinki z literatury polskiej z dziedziny alkoholizmu. *Świt*. R. 9: 1912 s. 6-9.

4. Piękny zwyczaj. *Świt*. R. 9: 1912 s. 150-152.

5. O toastach. *Świt*. R. 9: 1912 s. 212-214.

6. Hymn abstynentów. Muzyka Feliksa Nowowiejskiego. *Świt*. R. 1912 s. 181.

7. Do broni, bracia! [Pieśń]. Muzyka O. M. Żukowski. *Świt*. R. 10: 1913 s. 68-69.

8. Wrażenia abstynenta z pielgrzymki rzymskiej. *Świt*. R. 10: 1913 s. 203-204.

9. I ty czyń także. P. 1913 Nakł. Zw. Księży Abstynentów 16° s. 46, nlb. 2. — Toż. [Wyd. 2.] P. 1927.

10. A czy ja forczpan, żebym sam pił? *Świt.* R. 10: 1913 s. 230.

11. O termoforach. *Świt.* R. 10: 1913 s. 280-282.

12. Pijącym ku przestrodze. *Robotnik.* R. 9: 1913 nr 44.

13. Dobry przykład cuda działa. Lw. 1914 Nakł. Wydawnictwa dziełek ludowych 16° s. 40.

14. Pośćmy od trunków. *Świt.* R. 11: 1914 s. 49-51.

15. O napitkach. *Świt.* R. 11: 1914 s. 135-136.

16. Wciąż naprzód! *Świt.* R. 15: 1918 s. 65.

17. Rec.: W. WIĄCEK: Sodoma i Gomora czyli dzieje karczmy w jednej wsi z przedmową Ferdynanda Kurasia. 1919. *Świt.* R. 17: 1919 s. 53-54; *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 s. 133.

18. Precz z alkoholem i tytoniem. 13 pocztówek. Wyd. ks. ... Kr. [b. r.] Nakł. Związku Eleuterii.

19. Precz z tytoniem 32 myśli o paleniu, napisał ks. ... Czerniowice [b. r.] Nakł. autora 16° s. 16.

20. Wolna Polska. 16 pieśni narodowych i abstynenckich. Napisał ks. ... P. 1919 Druk. F. Pilczek 16° s. 23, nlb. 1.

21. Rec.: Maria Magdalena, dramat liryczny (w 3 aktach) na tle zdarzeń biblijnych przełożył i ostatnią scenę uzupełnił ks. MEHLER, duszpasterz Polaków w Dortmundzie. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 nr 5 s. 168.

22. Rec.: J. PANAŚ: Z ciężkich dni Przemyśla. Lw. 1920 s. 72. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 nr 5 s. 167.

23. Rec.: A. TURZYMA PRUS: Przeprawa Brygadiera Hallera. Wyd. II. Lw. 1920 s. 130. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 nr 5 s. 167.

24. Pomóżmy. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 s. 124-125.

25. Co się dzieje w kraju św. Stefana? *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 s. 188-189.

26. Śmierć wroga Kościoła. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 s. 190.

27. Czeski Kościół „narodowy". *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 s. 253-254.

28. Rec.: M. St: Cerkiew unicka we wschodniej Małopolsce w czasie inwazji rosyjskiej (1914-1917). Fakty i refleksje. Lw. 1920. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 s. 258-259.

29. Rec.: B. SOKALSKI: Jak powstała Unia lubelska. Lw. 1919 s. 48. *Wiad. dla Duchow.* R. 7: 1920 s. 259.

30. Red.: *Świt.* Miesięcznik obrazkowy poświęcony walce z alkoholizmem. Organ Wyzwolenia, Związku Księży Abstynentów i Związku „Eleuterii" w Krakowie. Poznań. R. 17: 1920 nr 191-202. — Od nr 193: Organ Wyzwolenia i Związku Księży Abstytentów.

31. Słówko z powodu strajków. *Świt.* R. 17: 1920 s. 21-22.

32. Potęga Demona. *Świt.* R. 17: 1920 s. 22.

34. Drobnostka. *Świt.* R. 17: 1920 s. 37-39.

35. Urodziny i złe czyny alkoholu. (Legenda arabska). *Świt.* R. 17: 1920 s. 43-45.

36. Okoliczności łagodzące. *Świt.* R. 17: 1920 s. 39-41.

37. „Upiłem się — pod Białym Orłem". *Świt.* R. 17: 1920 s. 52-53.

38. „Encyklopedia abstynencka". *Świat.* R. 17: 1920 s. 66.

39. Co przepijemy? *Świt.* R. 17: 1920 s. 68.

40. „To mnie nic nie obchodzi!" *Świt.* R. 17: 1920 s. 78-79.

41. Walne zebranie Związku Księży Abstynentów. *Świt.* R. 17: 1920 s. 81-82.

42. Myśli. *Świt.* R. 17: 1920 s. 86.

43. W sprawie pożyczki państwowej. *Świt.* R. 17: 1920 s. 90-91.

44. Zakładajmy mleczarnie! *Świt.* R. 17: 1920 s. 91.

45. W sprawie jednej z naszych bolączek. *Świt.* R. 17: 1920 s. 105-107.

46. Nasze wydatki na tytoń i trunki. *Świt.* R. 17: 1920 s. 107.

47. Rodacy! *Świt.* R. 17: 1920 s. 108.

48. Najlepszy dostawca śmierci. *Świt.* R. 17: 1920 s. 110.

49. Słówko w sprawie Ustawy przeciwalkoholowej. *Świt.* R. 17: 1920 s. 113-114.

50. 20.000.000.000. *Świt.* R. 17: 1920 s. 115-116.

51. Dzielni abstynenci: ks. Aleksander Siemiński, Jan Słomka. *Świt.* R. 17: 1920 s. 116-117.

52. Tragiczny los rodziny pijaka. *Świt.* R. 17: 1920 s. 122-124.

53. Pieśń o Orle Białym. W układzie na jeden głos z towarzyszeniem fortepianu. Muzykę do słów ks. ... ułożył Mieczysław Otton ŻUKOWSKI. P. 1920 Nakł. Księg. A. Cybulskiego 4° s. 3, nlb. 1.

54. Naprzód, narodzie! Pieśń w układzie na jeden głos z towarzyszeniem fortepianu. Muzykę do słów ks. ... ułożył Mieczysław Otton ŻUKOWSKI. P. 1920 Nakł. Księg. A. Cybulskiego 4° s. 3, nlb. 1.

55. Abecadło abstynenckie. *Świt.* R. 18: 1921 s. 13-14.

56. Robotnik. (Wiersz). *Świt.* R. 18: 1921 s. 89-90.

57. Co to jest ojczyzna? Rozmowa matki z dzieckiem. Mikołów. 1920 Nakł. K. Miarki 16°. — Toż. Wyd. 3 zmien. i powiększ.

Mikołów 1924 Nakł. K. Miarki 16° s. 80, ilustr. — Toż. Wyd. 5 powiększ. ozdob. obrazkami. Miejsce Piastowe 1937 Nakł. św. Michała Archanioła 16° s. 100. — Toż. Wyd. 6 powiększ. i ozdob. obrazkami. Miejsce Piastowe 1939 Nakł. Tow. św. Michała Archanioła 16° s. 143.

58. Bóg i Ojczyzna. Zbiór wierszy religijnych, narodowych i innych. Napisał... Kępno 1926 Druk. Spółkowa 16° s. 104.

59. Red.: *Głos Misyjny*. Dodatek do *Nowego Przyjaciela Ludu*. Kępno. R. 1: 1928 nr 1 — R. 2: 1929 nr 6.

60. Cud nocy wigilijnej. Kępno 1928 Druk. Spółkowa 16° s. 116.

61. Powiat kępiński. Z mapką powiatu. Na podstawie różnych źródeł opracował... Kępno 1928 Druk. Spółkowa 8° s. 100.

62. Miłe złego początki. [Wiersz]. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 8: 1929 s. 24-25.

63. Red.: *Przyjaciel Trzeźwości*. Kwartalnik. Organ Związku Bractw Trzeźwości Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Poznańskiej. Poznań. R. 25: 1931 nr 3.

64. Wyrok śmierci. Obrazek sceniczny w dwóch odsłonach. (Podług Marka Twaina). Miejsce Piastowe 1932. Nakł. i druk św. Michała Archanioła 8° s. 20. — Toż. Wyd. 2. Potulice 1939 Nakł. Seminarium Zagranicznego 8° s. 20.

65. Niezapominajki z grobu św. Wiary katolickiej. Miejsce Piastowe 1933 Nakł. i druk. Tow. św. Michała Archanioła 8° s. 46. — Toż. Wyd. 2 rozsz. Potulice 1939 Nakł. Seminarium Zagranicznego 8° s. 55.

66. Złote myśli Zygmunta Krasińskiego. Potulice 1939 Nakł. Seminarium Zagranicznego 8° s. 119, nlb. 3.

II.

Świt. R. 28: 1931 s. 143-144; *Wiad. dla Duchow*. R. 7: 1920 s. 134; Tamże R. 16: 1929 s. 182; *Kośc. Dz. Urzęd.* (Poznań). R. 36: 1921 s. 15; Tamże R. 37: 1922 s. 19; Tamże R. 44 1929 s. 18; Archiwum Archid. w Poznaniu, OA X 214, PM 236/23.

Ks. Marian Banaszak

Jankiewicz Władysław (1883-1930), jezuita, autor rozprawy teologicznej.

Urodził się 1 VII 1883 r. we wsi Chrość k. Staniątek. Nauki gimnazjalne rozpoczął w Chyrowie; przerwał je wstępując 2 VII 1898 r. do zakonu jezuitów. Po ukończeniu nowicjatu w Starej Wsi k. Brzozowa i szkoły średniej uzyskał w 1906 r. świadectwo dojrzałości. Święcenia kapłańskie przyjął w Krakowie 2 VII 1911 r. Do 1920 r. był wychowawcą młodzieży zakonnej i wykładowcą przedmiotów filozoficznych na wydziale zakonnym w Nowym Sączu. Od 1920 r. przebywał w Kaliszu, gdzie w 1922 r. został mistrzem nowootwartego nowicjatu zakonnego. W 1925 r. został wiceprowincjałem, w 1926 r. prowincjałem prowincji małopolskiej, w 1928 prowincjałem prowincji wielkopolskiej, w 1929 asystentem przy generale zakonu w Rzymie. Zmarł w Rzymie 21 XI 1930 r.

I.

1. Niepokalana a Towarzystwo Jezusowe. Odczyt. *Nasze Wiad.* T. 1: 1904-1906.

2. Śmierć pozorna a udzielanie ostatnich sakramentów. *Aten. Kapł.* R. 2: 1910 t. 2 s. 193-206, 396-409; R. 3: 1911 t. 5 s. 14-34.

3. Co to jest sakrament? Kr. 1912 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 138.

4. Śp. Izydor Sornowski, now. T. J. *Nasze Wiad.* T. 7: 1923-1925 s. 138-140.

5. List prowincjalski z okazji powstania nowych prowincji. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 112-115.

6. O kanonizację bł. Andrzeja Boboli. [List z 19 I 1927 r.]. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 257-259.

7. O pomoc dla misji rumuńskiej i rodezyjskiej. List z 25 XII 1926. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 259-261.

8. Prefektura Rodezyjska. List z 30 VIII 1927. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 268-269.

9. Jubileusz koronacji obrazu Matki Boskiej w Starej Wsi. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 370-372.

10. Okólnik prowincjalski w sprawie beatyfikacji W. O. Roothaana. List z 20 X 1927. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 399.

11. Wspomnienie pośmiertne o pierwszym prowincjale wielkopolsko-mazowieckim. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 401-404.

12. W sprawie misji Brokenhill. List z 8 XI 1927. *Nasze Wiad.* T. 8: 1926-1928 s. 414-415.

13. Czy nie za wiele? *Dwór Maryi*. R. 4: 1928/29 z. 3 s. 1-2.

14. W sprawie Meksyku. List z 18 I 1928. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 16-17.

15. W sprawie wyborów. Listy z 27 I

1928. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 17-19.

16. Pożegnanie z prowincją. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 20.

17. O odnowieniu miesięcznym. List z 17 XII 1928. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 275-278.

18. W sprawie kanonizacji bł. Andrzeja Boboli. List z 18 XII 1928. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 278-279.

II.

Operacja P. O. Asystenta Jankiewicza. *Nasze Wiad.* T. 9: 1928-1931 s. 384-385; Śp. O. Władysław Jankiewicz T. J. *Posł. Serca Jez.* R. 59: 1931 s. 61; Śp. O. Władysław Jankiewicz T. J. *Przy. Chyr.* R. 39: 1931 s. 33-35; O. Władysław Jankiewicz T. J. *Kalendarz Serca Jezusowego na rok 1932* s. 225-226; O. Władysław Jankiewicz. *Posł. Serca Jez.* R. 60: 1932 s. 226; Ojcowie i bracia Towarzystwa Jezusowego... Kr. 1932 s. 286-287.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Jankowski Adam, krypt.: ks. A. J. (1884-1949), szambelan papieski, filozof.

Urodził się 24 XII 1884 r. w Pabianicach, gdzie też pobierał nauki początkowe. Do Gimnazjum filologicznego uczęszczał w Łodzi, po czym w r. 1904 wstąpił do Seminarium Duchownego we Włocławku, w którym otrzymał wykształcenie filozoficzno-teologiczne. W roku 1909 ukończył studia seminaryjne i 29 VI otrzymał święcenia kapłańskie. W tymże roku został skierowany do Lowanium na specjalistyczne studia w zakresie filozofii chrześcijańskiej na tamtejszym Instytucie Filozoficznym. Po trzech latach studiów (1912) uzyskał tytuł doktora filozofii i powrócił do kraju. Przydzielono mu pracę duszpasterską: był krótko wikariuszem w Szadku, potem — prefektem Gimnazjum w Kole. W 1915 r. został powołany przez bpa S. Zdzitowieckiego na profesora filozofii w Seminarium Duchownym we Włocławku. Uczył młodzież seminaryjną (wliczając w to okres wojny) przez 34 lata. Po wybuchu wojny, w końcu września lub w październiku 1939 r., przeniósł się na Jasną Górę w Częstochowie i tam nauczał w Seminarium Duchownym Paulinów oraz pracował w duszpasterstwie. Dnia 20 III 1945 r. powrócił do Włocławka i podjął obowiązki profesora (przez krótki czas pełnił częściowo obowiązki rektora). Od 1928 r. był cenzorem ksiąg religijnych. Zasługi dla diecezji został odznaczony kanonią kaliską, szambelanią papieską (przez Piusa XI), a na 30-lecie pracy profesorskiej (1945) prałaturę (prałat-kustosz) w kapitule katedralnej włocławskiej. Zmarł 16 V 1949 r. w Łodzi.

I.

1. Rec.: L. CARO: Ku nowej Polsce. Lw. 1923. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 18 s. 95-96.

2. Rec.: L. CARO: Zasady nauki ekonomii społecznej. Lw. 1926. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 18 s. 91-95.

3. Rec.: W. JABŁONOWSKI: Amica Italia. P. 1926. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 216-217.

4. Rec.: P. JANET: Historia filozofii. P. 1926. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 18 s. 440.

5. Rec.: E. Psichari: Głosy wołające na puszczy. P. 1925. *Aten. Kapł.* R. 12: 1926 t. 17 s. 323-324.

6. Rec.: BOECJUSZ: O pociechach filozofii ksiąg pięcioro oraz traktaty teologiczne. P. 1926. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 20 s. 91-92.

7. Rec.: L. CARO: Myśli Japończyka o Polsce. L. 1927. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 204.

8. Rec.: S. MAJEWSKI: Z tajemnic bytu. P. 1925. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 20 s. 193-197.

9. Rec.: E. MERIC: L'imagination et les prodiges. Paris 1927. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 20 s. 429.

10. Rec.: M. RUTKIEWICZ: Pojęcia organizmu i hylemorfizmu. W. 1926. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 516.

11. Rec.: J. VERNE: Ojczyzna rozbitków. P. [1927]. *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 20 s. 322.

12. Rec.: K. WAIS: Ontologia czyli metafizyka ogólna. Lw. 1926 *Aten. Kapł.* R. 13: 1927 t. 19 s. 194-198.

13. A. KRZESIŃSKI: Pozytywizm i modernizm a polskie duchowieństwo. W. 1928. *Aten. Kapł.* R. 14: 1928 t. 22 s. 301-305.

14. Rec.: V. CATHREIN: Philosophia

moralis in usum scholarum. Ed. 14. Friburgi i. Br. 1927. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23. s. 406-407.

15. Rec.: K. KOWALSKI: Istota i zadanie filozofii według zasad neotomizmu. P. 1929. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 23 s. 515-516.

16. Rec.: M. NITECKI: Telepatia i mistyka. W. 1929. *Aten. Kapł.* R. 15: 1929 t. 24 s. 526-529.

17. Rec.: J. CALVET: O twórczości i krytyce katolickiej. P. 1930. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 26 s. 526-527.

18. Rec.: L. KOPLER: Kościół a polityka. Kr. 1929. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 97-98.

19. Religijne pierwiastki ogólnego poglądu na świat. *Aten. Kapł.* R. 16: 1930 t. 25 s. 209-226.

20. Rec.: L. CARO: Solidaryzm, jego zasady, dzieje i zastosowania. Lw. 1931. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 28 s. 99-103.

21. Rec.: A. LAUNAY: Les bienheureux martyrs des missions etrangères. Paris [1930]. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 412-413.

22. Rec.: H. SELLE DE LA: La défense de l'intelligence. Paris 1930. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 307-308.

23. Rec.: Wtajemniczenie w filozofię świętego Tomasza z Akwinu. P. 1930. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 397-402.

24. W sprawie dwu recenzji o książce „Historia filozofii w zarysie", spolszczonej przez ks. Fr. KWIATKOWSKIEGO. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 28 s. 88-95.

25. Złudzenie transformizmu. *Aten. Kapł.* R. 17: 1931 t. 27 s. 32-50, 150-166, 239-261, 340-353. — Toż w osob. odb. Włocławek 1931 Druk. Diec. 8° s. 76. [Tyt. okł.:] Złudzenia transformizmu według Louis [!] Vialleton'a.

26. Rec.: J. PASTUSZKA: Współczesne kierunki w filozofii religii. W. 1932. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. 201-202.

27. Rec.: B. RUTKIEWICZ: Indywidualizacja, ewolucja i fatalizm biologiczny. Lubl. 1932. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 30 s. s. 86-90.

28. Rec.: J. SALAMUCHA: Pojęcie dedukcji u Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu. W. 1930. *Aten. Kapł.* R. 18: 1932 t. 29 s. 80-84.

29. Rec.: DIONIZJUSZ AREOPAGITA: Dzieła... Przeł., przedm. i wstępem zaopatrzył E. Bułhak. Kr. 1932. *Aten. Kapł.* R. 19: 19: 1933 t. 31 s. 302-304.

30. Rec.: K. DWORAK: Zarys psychologii empirycznej. Kielce 1933. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 32 s. 318-320.

31. Wychowanie i nauczanie. *Aten. Kapł.* R. 19: 1933 t. 32 s. 245-260.

32. Rec.: J. IWANICKI: Leibniz et les démonstrations mathématiques de l'existence de Dieu. Strasbourg 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 33 s. 412-415.

33. Rec.: J. LINDWORSKY: Psychologia eksperymentalna. Kr. 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 104-106.

34. Rec.: J. MARITAIN: Petite logique. Paris 1933. *Aten. Kapł.* R. 20: 1934 t. 34 s. 431.

35. Rec.: J. B. ŁUBIEŃSKI: Psychoanaliza Freuda w świetle prawdy chrześcijańskiej. Lw. 1934. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 36 s. 217-218.

36. Odpowiedź na replikę Ks. Dr Łubieńskiego. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 36 s. 431-432.

37. Rec.: H. ROMANOWSKI: Teoria ewolucji gatunku wobec faktów i metafizyki. W. 1934. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 36 s. 416-417.

38. Rec.: P. SIWEK: Reinkarnacja dusz w świetle filozofii moralnej. Kr. 1935. *Aten. Kapł.* R. 21: 1935 t. 36 s. 313-314.

39. Rec.: E. DUPLESSY: Le Pain des Grands. T. 1 - 3. Paris 1935. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 38 s. 432.

40. Rec.: K. KOWALSKI: Święty Tomasz z Akwinu a czasy obecne. P. 1935. *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 38 s. 209 - 210.

41. Rec.: J. VAISSIÈRE DE LA: Teoria psycho-analityczna Freuda. P. [1936]. *Aten. Kapł.* R. 12: 1936 t. 38 s. 425.

42. Tytuł i nazwa „ksiądz". *Aten. Kapł.* R. 22: 1936 t. 37 s. 224 - 244. — Dalszy ciąg p.t.: Jeszcze o tytule i nazwie „ksiądz". *Aten. Kapł.* R. 23: 1937 t. 39 s. 34 - 63, 122 - 150. — Toż w osob. odb. Włocławek 1937 Druk. Diec. 8° s. 81.

43. Rec.: J. MARITAIN: La philosophie de la nature. Paris [1937]. *Aten. Kapł.* R. 23: 1937 t. 40 s. 523 - 527.

44. Rec.: W. NATANSON: Prawdy umysłowe w dawnym islamie. Lw. 1937. *Aten. Kapł.* R. 23: 1937 t. 40 s. 323 - 324.

45. Rec.: J. PASTUSZKA: Filozofia współczesna. T. 1 - 2. W.-Lubl. 1934 - 1936. *Aten. Kapł.* R. 24: 1938 t. 41 s. 298 - 300.

46. Rec.: W. RUBCZYŃSKI: Etyka. Wyd. 2. T. 1 - 3. Lubl. 1936. *Aten. Kapł.* R. 25/31: 1938 t. 42 s. 509 - 513.

47. Rec.: P. SIWEK: Wędrówka dusz — reinkarnacyjne utopie. W. 1937. *Aten. Kapł.* R. 25/31: 1938 t. 42 s. 196 - 197.

48. Rec.: A. ŻÓŁTOWSKI: Descartes. P. 1937. *Aten. Kapł.* R. 24: 1938 t. 41 s. 410 - 413.

49. Rec.: F. KWIATKOWSKI: Z pogranicza filozofii i teologii. Kr. 1931. *Aten. Kapł.* R. 25/31: 1939 t. 43 s. 306 - 307.

50. Rec.: E. STEIN: Majmonides jako arystotelik żydowski. W. 1937. *Aten. Kapł.* R. 25/31: 1939 t. 43 s. 423.

51. Rec.: F. KWIATKOWSKI: Filozofia

wieczysta w zarysie. T. 1 - 3. Kr. 1947. *Aten. Kapł.* R. 40: 1948 t. 49 s. 72 - 76.

52. Rec.: A. KRZYŻANOWSKI: Chrześcijańska moralność polityczna. W. 1948. *Aten. Kapł.* R. 41: 1949 t. 50 s. 386 - 387.

II.

M[IRSKI W.:] Śp. ks. prałat Adam Jankowski. *Ład Boży*. R. 5: 1949 nr 24 s. 8; SZAFRAŃSKI W.: Śp. ks. prałat Adam Jankowski. *Kron. Diec. Włoc.* R. 43: 1949 s. 150 - 152; DUDEK W.: Teologiczno-naukowy dorobek Włocławskiego Seminarium Duchownego. *Aten. Kapł.* R. 61: 1969 t. 72 s. 283; LIBROWSKI S.: Materiały do dziejów diecezji włocławskiej czasu wojny 1939 - 1945. Ser. 1 — ogólna. *Arch. Bibl. Muz.* T. 38: 1979 s. 261 - 262; Schem. diec. włocł. 1906 - 1949; Arch. Kapit. Diec. Włocł.: pers. 104.

Ks. Kazimierz Rulka

Janus Józef (1911-1980), jezuita, popularyzator teologii, tłumacz.

Urodził się 2 II 1911 r. w Nowym Sączu, był synem Kazimierza i Anieli Smoroń. Do zakonu jezuitów wstąpił 17 IX 1928 r. W Starej Wsi k. Brzozowa odbył nowicjat (1928-1930); w Pińsku ukończył klasy gimnazjalne (1931-1934). Filozofię studiował w Krakowie (1934-1937); tam też pracował przez rok (1937-1938) w Wydawnictwie Apostolstwa Modlitwy. W 1938 r. rozpoczął studia teologiczne w Lublinie. Aresztowany w 1939 r. w Tarnopolu, wydostał się następnie do Persji, Iraku, Palestyny i Libanu, gdzie ukończył studia teologiczne i 25 III 1944 r. przyjął święcenia kapłańskie. W l. 1945-1948 pracował w obozie dla uchodźców w Masindi w Ugandzie. Zdemobilizowany w maju 1949 r. w Anglii wyjechał do Rzymu, gdzie pracował w Radio Watykańskim. Po odbyciu na przełomie 1949 i 1950 r. trzeciej probacji we Florencji pracował do 1 XI 1950 r. w Radio Watykańskim. W końcu maja 1951 r. przybył do Australii, gdzie poświęcił się pracy wśród Polonii australijskiej w Melbourne. Założył Dom Dziecka i sprowadził do pracy w nim siostry zmartwychwstanki, zorganizował archiwum i bibliotekę polonijną, otworzył Dom Sodalicyjny i współpracował w Tygodnikiem Katolickim. Zmarł w Melbourne 24 VII 1980 r.

I.

1. Wielki pasterz na wschodnich rubieżach — śp. Zygmunt Łoziński, biskup piński (1870 - 1932). W. 1936 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 102. — Toż. Wyd. 2. W. 1938 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 102. — Toż. Wyd. 3. W. 1939 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 103.

2. O. Ignacy Mieloch T. J. *Nasze Wiad.* T. 11: 1936 - 1938 s. 406 - 408.

3. Śp. schol. Bolesław Zdanowicz T. J. *Nasze Wiad.* T. 11: 1936 - 1938 s. 475 - 477.

4. Tłum.: GRÄF R.: Tak, Ojcze! Na codzień z Bogiem. Kr. 1938 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 254. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1946 Wyd. Apost. Modl. 8° s. 255. — Toż. Wyd. 3. Kr. 1949 Wyd. Apost. Modl. 8° s. 204.

5. Tłum.: MÄDER R.: Z powrotem do mszy św. Kr. 1938 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 155. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1949 Wyd. Apost. Modl. 8° s. 133.

6. Dzieje relikwii św. Andrzeja Boboli, patrona Polski. Kr. 1938 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 32. Głosy Katolickie nr 453. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1938.

7. Św. Andrzej w Polsce misję daje! Kr. 1938 Wyd. Apost. Modl. 16° s. 42. Głosy Katolickie nr 454.

8. Papież Pius XII jako człowiek. *Tyg. Katol.* [Australia]. R. 2: 1950/51 nr 50 s. 4.

9. Najuroczystsza godzina dwudziestego wieku. (O ogłoszeniu dogmatu o Wniebowzięciu NMP). *Tyg. Katol.* R. 3: 1951/52 nr 1 s. 4, 10.

10. Watykan a wojna. *Tyg. Katol.* R. 3: 1951/52 nr 3 s. 4; nr 4 s. 4.

11. Tysiącletni dług niespłacony. *Tyg. Katol.* R. 3: 1951/52 nr 10 s. 2.

12. „Weźmij tiarę ozdobioną trzema koronami"... *Tyg. Katol.* R. 3: 1951/52 nr 30 s. 5.

13. O wielkich korzyściach miesiąca prasy polskiej. *Tyg. Katol.* R. 3: 1951/52 nr 31 s. 7.

14. Dom „Zmartwychwstania" w Melbourne. *Tyg. Katol.* R. 3: 1951/52 nr 38 s. 2.

15. Melbournowi cześć! *Tyg. Katol.* R. 3: 1951/52 nr 52 s. 4 - 5.

16. Archiwum Polonii Australijskiej. *Tyg. Katol.* R. 4: 1952/53 nr 5 s. 5.

17. A. P. A. (Archiwum Polonii Australijskiej). *Tyg. Katol.* R. 4: 1952/53 nr 11 s. 5.

18. Tej, co Jasnej broni Częstochowy. *Tyg. Katol.* R. 4: 1952/53 nr 22 s. 5.

19. Rok budżetowy Domu Dziecka w Melbourne. *Tyg. Katol.* R. 4: 1952/53 nr 37 s. 6.

20. List otwarty do Polonii w Melbourne. Sierpień — miesiącem zbiórki na Dom Polski. *Tyg. Katol.* R. 4: 1952/53 nr 49 s. 1.

21. Znaczenie prymasowstwa w dziejach Polski. *Tyg. Katol.* R. 5: 1953/54 nr 4 s. 1, 18.

22. Sierpniowe pokłosie. *Tyg. Katol.* R. 5: 1953/54 nr 5 s. 1.

23. Prymasi odrodzonej Polski — kardynał Edmund Dalbor. *Tyg. Katol.* R. 5: 1953/54 nr 6 s. 3, 18.

24. Prymasi odrodzonej Polski — August kardynał Hlond. *Tyg. Katol.* R. 5: 1953/54 nr 7 s. 2; nr 8 s. 12.

25. Prymas „Góry Oliwnej" polskiego Kościoła — Stefan kardynał Wyszyński. *Tyg. Katol.* R. 5: 1953/54 nr 9 s. 2 - 3.

26. Polski „Dom Sodalicyjny" w Melbourne. *Tyg. Katol.* R. 5: 1953/54 nr 9 s. 11. — Toż. *Nasze Wiad.* [Chicago]. Nr 11: 1953 s. 1 - 2.

27. Komitet pomocy polskim dzieciom w Niemczech. *Tyg. Katol.* R. 5: 1953[54 nr 13 s. 3, 16.

28. [Listy do Wł. Konopki i J. Warszawskiego]. *Nasze Wiad.* [Chicago]. Nr 11: 1953 s. 29 - 31.

29. Nowe siostry, nowy dom na Essendon. *Tyg. Katol.* R. 6: 1954/55 nr 4 s. 1.

30. Anglia — „Wiano Maryi". *Tyg. Katol.* R .6: 1954/55 nr 4 s. 3.

31. Rocznica ponurego świętokradztwa. *Tyg. Katol.* R. 6: 1954/55 nr 5 s. 3.

32. Twórca Hymnu narodowego. (O Józefie Wybickim). *Tyg. Katol.* R. 6: 1954/55 nr 11 s. 4 - 5.

33. Dwaj czerwoni zapaśnicy. *Tyg. Katol.* R. 6: 1954/55 nr 12 s. 4 - 5.

34. „Do Betlejem pełni radości". *Tyg. Katol.* R. 6: 1954/55 nr 18/19 s. 4.

35. Solski. *Tyg. Katol.* R. 6: 1954/55 nr 20 s. 3 - 4.

36. Gorzkie żale przybywajcie. *Tyg. Katol.* R. 6: 1954/55 nr 27 s. 3 - 4.

37. Polska misja w Afryce. *Tyg. Katol.* R. 6: 1954/55 nr 48 s. 2 - 3.

38. Ks. Leon Rogalski T. J. Patriarcha kapelanów polskich w Australii. *Tyg. Katol.* 1956 [14 I] s. 6, 11. — Toż. *Nasze Wiad.* [Chicago]. Nr 20: 1956 s. 7 - 15.

39. Pasterka rzymska. *Tyg. Katol.* R. 9: 1957/58 nr 14/15 s. 8.

40. Świadek Piotrowych tajemnic. *Tyg. Katol.* R. 9: 1957/58 nr 39 s. 4 - 5; nr 40 s. 3.

41. Misjonarz Apostolski w Libanie. Ks. Maksymilian Ryłło T. J. *Tyg. Katol.* R. 9: 1957/58 nr 42 s. 2 - 3; nr 43 s. 2 - 3.

42. Czy już otwarta walka z Kościołem? *Tyg. Katol.* R. 9: 1957/58 nr 45 s. 1, 16.

43. Proces beatyfikacyjny. *Tyg. Katol.* R. 9: 1957/58 nr 45 s. 1, 16.

44. Stosunek Kościoła do zagadnień społecznych. *Tyg. Katol.* R. 9: 1957/58 nr 46 s. 2 - 3.

45. Rodzina, matka społeczeństwa. *Tyg. Katol.* R. 9: 1957/58 nr 47 s. 2 - 3.

46. Wychowanie młodzieży. *Tyg. Katol.* R. 9: 1957/58 nr 48 s. 2 - 3.

47. Rozwody. *Tyg. Katol.* R. 9: 1957/58 nr 49 s. 1, 16.

48. Prawa dziecka. *Tyg. Katol.* R. 9: 1957/58 nr 51 s. 10 - 11.

49. Na miarę czasów. (Nekrolog Piusa XII). *Tyg. Katol.* R. 10: 1958/59 nr 3 s. 2 - 3.

50. Gdy umiera papież... *Tyg. Katol.* R. 10: 1958/59 nr 3 s. 4 - 5; nr 4 s. 2 - 3.

51. „Conclave". *Tyg. Katol.* R. 10: 1958/ /59 nr 5 s. 13; nr 6 s. 6.

52. Koronacja papieża Jana XXIII. *Tyg. Katol.* R. 10: 1958/59 nr 7 s. 1, 8.

53. Sumienność w wykonywaniu obowiązków. *Tyg. Katol.* R. 10: 1958/59 nr 10 s. 1, 16.

54. Polszczyzna. *Tyg. Katol.* R. 10: 1958/59 nr 11 s. 1, 16.

55. Za dni Heroda króla... *Tyg. Katol.* R. 10: 1958/59 nr 12/13 s. 28.

56. Duszpasterstwo w Melbourne. *Tyg. Katol.* R. 10: 1958/59 nr 51/52 s. 8.

57. Papież ludzkiego uśmiechu. *Tyg. Katol.* R. 11: 1959/60 nr 10/11 s. 12 - 14.

58. Zeszłowieczny list. Dokumenty sprawy polskiej. *Tyg. Katol.* R. 1959 [24 I] s. 11.

59. Ostatnie chwile ziemskie śp. ks. Józefa Wójcika. *Tyg. Katol.* R. 11: 1959/60 nr 23 s. 2.

60. Chrystus zmartwychwstan jest, nam na przykład dan jest. *Tyg. Katol.* R. 11: 1959/60 nr 9 s. 1, 32.

61. Na nic straż, pieczęć i skała... *Tyg. Katol.* R. 12: 1960/61 nr 21/22 s. 1 - 2.

62. Zjazd Polonii wiktoriańskiej pod znakiem zgody. *Tyg. Katol.* R. 14: 1962 nr 19 s. 1.

63. Co to jest sobór powszechny? *Tyg. Katol.* R. 14: 1962 nr 29 s. 2 - 3.

64. Błogosławione 10-lecie. Jubileusz Domu Dziecka w Melbourne. *Tyg. Katol.* R. 14: 1962 nr 39 s. 1 - 2.

65. U progu nowego soboru. *Tyg. Katol.* R. 14: 1962 nr 40 s. 1, 4.

66. Rodowód polskości w Australii. *Tyg. Katol.* R. 14: 1962 nr 50 - 52 s. 14 - 15.

67. W 100-letnią rocznicę duszpasterstwa polskiego w Australii. Ks. Leon Ro-

galski T. J. *Prz. Katol.* [Australia]. R. 2: 1970 nr 4.

68. Śp. ks. Józef Krasocki, salezjanin. *Prz. Katol.* R. 1978 nr 10 s. 10 - 12.

II.

GRZEBIEŃ L.: Śp. O. Józef Janus. *Nasze Wiad. Z.* 3: 1980 s. 91 - 97. — ATJKr.: dokumenty osobiste.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Jaroń Konstanty, im. chrzestne Władysław (1873-1952), kapucyn, hagiograf.

Urodził się 25 V 1873 r. w **Głogowie** Małopolskim. Do Gimnazjum uczęszczał w Rzeszowie. Do zakonu kapucynów prowincji galicyjskiej wstąpił w 1890 r. i otrzymał imię zakonne Konstanty. Studia filozoficzno-teologiczne odbył w Krakowie w Wyższym Seminarium Duchownym franciszkanów konwentualnych w l. 1893-1897. Święcenia kapłańskie otrzymał w Krakowie 5 VII 1896 r. Po roku został w Sędziszowie Młp. wicemagistrem nowicjatu. Po 3 latach przeniesiono go do Krosna, a potem do Krakowa na prefekta kleryków. Od 1904 r. pełnił urząd gwardiana w Rozwadowie, a następnie w Krośnie. W r. 1912 definitorium generalne mianowało go komisarzem prowincji galicyjskiej w siedzibą w Sędziszowie Młp. Urząd ten piastował do 1921 r. W r. 1920 wziął udział w kapitule generalnej w Rzymie, a po jej zakończeniu odwiedził kapucyńskie prowincje na zachodzie Europy. Po ustąpieniu z urzędu komisarza prowincji, przez 3 lata był gwardianem w Olesku k. Lwowa. W 1924 r. przeniesiony został do Krosna, gdzie przebywał do końca życia tj. do 4 marca 1952 r.

Do historii przeszedł jako misjonarz ludowy i rekolekcjonista. Wygłosił ok. 194 misji parafialnych i 356 rekolekcji. Słowo Boże głosił w 19 polskich diecezjach. Uchodził w okresie od 1900 do 1939 za jednego z wybitnie utalentowanych rekolekcjonistów polskich. Pracował też nad rozwojem żeńskich zgromadzeń zakonnych. Wiele lat opiekował się józefitkami, ułożył dla nich konstytucje zatwierdzone przez Stolicę Apostolską. Arcybiskup krakowski A. Sapieha mianował O. Jaronia komisarzem felicjanek. W 1929 r. podjął się też opracowania konstytucji serafitkom. Ukończył je w 1930 r., a w następnym roku wysłano do Rzymu celem zatwierdzenia. W 1937 r. pomagał serafitkom w ułożeniu Zwyczajnika, który również został zatwierdzony przez władzę kościelną. Do końca życia opiekował się tymi trzema wyżej wspomnianymi zgromadzeniami.

I.

1. W 230 rocznicę odsieczy Wiednia. Marek d'Aviano kapucyn. Sędziszów 1916 OO. Kapucyni s. 15.

2. Błędy popełnione w spowiedzi. Pamiętnik misyjny. Kr. 1925 Prowincjałat OO. Kapucynów s. V, 6 - 136. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1928 V, 6 - 159.

3. Kazanie na 700 rocznicę kanonizacji św. Franciszka z Asyżu. Kr. 1928 Rada Główna III Zakonu s. 12. Dodatek do *Wiadomości Tercjarskich.*

4. Błogosławiony Franciszek Maria z Kamporosso. Kapucyn, apostoł i ofiara miłości. Krosno 1930 OO. Kapucyni s. 83. nlb. 1.

5. Cudowny św. Antoni Padewski w kościele OO. Kapucynów w Olesku. Olesko 1931 OO. Kapucyni s. 64.

6. Czudownyj sw. Antonij Padewśkyj w kosteli OO. Kapucyniw w Olesku 1231 - 1931. Pamiatka 700 litnych rokowyn wełykoho czudotworca. Peremyszl 1931 s. 47.

7. W 250 rocznicę odsieczy Wiednia. Marek d'Aviano kapucyn wręcza Janowi III Sobieskiemu buławę głównodowodzącego wojsk związkowych. Krosno 1933 OO. Kapucyni s. 15.

8. Żywot św. Konrada z Parzham, braciszka zakonu OO. Kapucynów. Krosno 1934 OO. Kapucyni s. 94, nlb. 2, tabl. 1.

9. Kazanie na rozpoczęcie Kongresu Różańcowego 13 VI 1935. W: *Pamiętnik pierwszego różańcowego kongresu ma-*

riańskiego we Lwowie, w dniach 13 - 17 VI 1935. Lw. 1936 s. 123 - 135.

10. Objawienia bł. Alana o różańcu. W: *Pamiętnik pierwszego różańcowego kongresu mariańskiego we Lwowie, w dniach 13 - 17 VI 1935.* Lw. 1936 s. 136 - 148.

11. Przez różaniec czcimy najdoskonalej Trójcę Przenajświętszą. W: *Pamiętnik pierwszego różańcowego kongresu mariańskiego we Lwowie, w dniach 13 - 17 VI 1935.* Lw. 1936 s. 149 - 160.

12. Nauki różańcowe. Lw. 1936 OO. Dominikanie s. 38. [Na karcie tytułowej podano błędnie nazwisko: Jarosz].

II.

RUMAK J.: Wspomnienia pilskie. Asyż 1971 s. 155 - 160; SOCHOCKI J.: Działalność kaznodziejska O. Konstantego Jaronia OFMCap. Praca magisterska napisana na seminarium homiletycznym pod kierunkiem Ks. dra Tadeusza Olszańskiego w Instytucie teologicznym Księży Misjonarzy, przedstawiona na Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie. Kr. 1979 s. 79, maszynopis w Arch. Prow. Kapucynów w Krakowie.

O. Zdzisław Komosiński OFM Cap

Jarosz Ludwik (1888-1935), lektor socjologii praktycznej.

Urodził się 11 VIII 1888 we Wrześni, był synem Anny z Poturalskich i Stefana, nauczyciela, który za poparcie słynnego strajku szkolnego wrzesińskiego został ukarany służbowym przeniesieniem. Gimnazjum ukończył maturą w Gnieźnie w 1908 r., studia seminaryjne odbył w Poznaniu i Gnieźnie, gdzie przyjął święcenia kapłańskie 11 II 1912 r. Powołany po święceniach do Śremu jako misjonarz i wikariusz, 1 X 1912 przeszedł na wikariat w Lesznie Wlkp., 1 IV 1914 w Śmiglu. Na każdej placówce duszpasterskiej rozwijał szczególnie działalność wśród młodzieży, został więc 11 VIII 1917 mianowany duszpasterzem młodzieży w Poznaniu. Po wyzwoleniu Polski nosił nazwę sekretarza generalnego Związku Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej. Rezydował w Poznaniu przy kaplicy Pana Jezusa, brał czynny udział w życiu narodowym i społecznym Wielkopolski. Podczas Powstania Wielkopolskiego był członkiem Rady Ludowej miasta Poznania. Duże zasługi położył w rozwoju Katolickiej Szkoły Społecznej jako prezes jej Kuratorium. Działał w Związku Kapłanów „Unitas" jako członek Zarządu Głównego. Należał do Rady Nadzorczej Drukarni i Księgarni św. Wojciecha. Głosił referaty na kursach duszpasterskich dla kapłanów, przede wszystkim jednak dobrze zorganizował katolicką młodzież Wielkopolski i nadał odpowiedni kierunek działalności jej stowarzyszeń w parafiach. Zrzeszały one 20 tys. młodzieży w 370 stowarzyszeniach parafialnych. Doceniając umiejętności organizatorskie ks. Jarosza, kard. A. Hlond powołał go na stanowisko generalnego sekretarza Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej, erygowanego 25 XI 1930 r. Umożliwił mu także kształcenie alumnów Seminarium Duchownego do pracy społecznej, jako lektorowi socjologii praktycznej w l. 1929-1932. Swoją wiedzę i doświadczenie starał się ks. Jarosz pełniej wykorzystać w bezpośredniej pracy duszpasterskiej. Na własną prośbę objął 1 XI 1933 parafię w Ostrowie Wlkp. Głośne w Wielkopolsce stały się trzytygodniowe misje, którymi starał się przygotować duchowo swoją parafię na obchody 500-lecia jej istnienia. Wydał też książkę Andrzeja Wojtkowskiego o dziejach kościelnych Ostrowa „500-lecie Parafii Ostrowskiej". Systematycznie wydawał tygodnik parafialny „Posłaniec Niedzielny". Kard. A. Hlond mianował go już 1 IX 1931 honorowym kanonikiem kapituły katedralnej w Poznaniu. Po krótkiej chorobie zmarł ks. Jarosz 29 X 1935 r.

I.

1. Z działalności ks. Bosko. *Kierow. Młodz.* R. 1: 1917/18 nr 4 s. 25 - 27.
2. Kółka w naszych towarzystwach. *Kierow. Młodz.* R. 1: 1917/18 nr 6 s. 45 - 47.
3. Gospodarz. *Kierow. Młodz.* R. 1: 1917/ /18 nr 7 s. 51 - 52.
4. Kilka rozrywek latowych. *Kierow. Młodz.* R. 1: 1917/18 nr 8 s. 57 - 58.
5. Listy do młodzieży u wojska. *Kierow. Młodz.* R. 1: 1917/18 nr 9 s. 70 - 71.
6. Nasza młodzież na obczyźnie. *Kierow. Młodz.* R. 1: 1917/18 nr 10 s. 84 - 86.
7. Po kursie pracy zimowej. *Kierow. Młodz.* R. 1: 1917/18 nr 12 s. 89 - 90.
8. Stacje Pogotowia. *Kierow. Młodz.* R. 1: 1917/18 nr 14 s. 110 - 111.
9. Ubiegły rok. *Kierow. Młodz.* R. 1: 1917/18 nr 15 s. 113 - 114.
10. Kursy dokształcające. *Kierow. Młodz.* R. 2: 1919 nr 2 s. 9 - 10.
11. Wybór współpracowników. *Kierow. Młodz.* R. 2: 1919 nr 2 s. 11 - 12.
12. Kształcenie współpracowników. *Kierow. Młodz.* R. 2: 1919 nr 3 s. 17 - 18.
13. Młodzież opuszczająca szkołę. *Kierow. Młodz.* R. 2: 1919 nr 4 s. 25 - 26.
14. Praca w zastępach. *Kierow. Młodz.* R. 2: 1919 nr 5 s. 36 - 38; nr 6 s. 43 - 45; nr 7 s. 51 - 52.
15. Drugi Zjazd Związkowy. *Kierow. Młodz.* R. 2: 1919 nr 7 s. 49 - 51.
16. Wychowanie towarzyskie młodzieży. *Kierow. Młodz.* R. 2: 1919 nr 9/10 s. 70 - 71.
17. Rozrywki. *Kierow. Młodz.* R. 2: 1919 nr 9/10 s. 72 - 74.
18. Dlaczego powinienem należeć do Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej? *Przew. Społ.* R. 1: 1919/20 s. 83 - 88.
19. Kierownictwo Stowarzyszenia. *Przew. Społ.* R. 1: 1919/20 s. 281 - 285, 376 - 380.
20. Piąte sprawozdanie Związku Towarzystw Młodzieży za rok 1918. P. 1920 Druk. Poznańska 8° s. 32.
21. Pesymizm. *Przew. Społ.* R. 2: 1920/ /21 s. 167 - 171.
22. Opieka społeczna nad młodzieżą pozaszkolną. (Referat wygłoszony na Radzie Opieki Społecznej województwa poznańskiego). *Przew. Społ.* R. 4: 1922/23 s. 132 - 136.
23. Odnowienie rodziny katolickiej jako problem duszpasterski i społeczny. *Przew. Społ.* R. 6: 1924/25 s. 561 - 568.
24. Odnowienie rodziny katolickiej. *Wiad. dla Duchow.* R. 12: 1925 nr 10/12 s. 33 - 41.
25. Kartel Związków diecezjalnych. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* R. 2: 1925 nr 4.
26. Zjazd XX. Patronów Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej. *Wiad. Past.* Dod. do *Mies. Kośc.* R. 2: 1925 nr 12.
27. Nauka. *Robotnik.* R. 21: 1925 nr 21.
28. Młodzież przyszłością narodu. *Przew. Katol.* R. 32: 1926 nr 46 s. 634 - 636.
29. Red.: *Młody Hufiec.* Pismo Związku Młodzieży Polskiej. Miesięcznik. R. 1: 1927 nr 1 — R. 3: 1929 nr 12.
30. Dziesięciolecie Związku. *Młody Hufiec.* R. 2: 1928 nr 6 s. 129 - 130.
31. Tydzień wśród młodzieży belgijskiej. Z bratnich organizacji zagranicą. *Kierownik Stow. Młodz.* R. 8: 1929 s. 6 - 9.
32. Rząd katolicki. *Przew. Katol.* R. 35: 1929 nr 28 s. 2.
33. O młodego robotnika. *Robotnik.* R. 26: 1930 nr 11.
34. Red.: *Doniesienia Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej.* Miesięcznik. Poznań. R. 1: 1931 nr 1 — R. 3: 1933 nr 5.
35. Odnowienie rodziny. P. 1932 Druk. Katolicka 8° s. nlb. 7. Szkoła Apostołów. Pogadanki z dziedziny Akcji Katolickiej. Nr 6.
36. Metodyczne i organizacyjne wskazania dla parafialnej Akcji Katolickiej. (Skrót referatu X. kan. Jarosza na XIII. Walnym zebraniu delegatów L. K. P.). *Pochodnia Ligi Katolickiej.* R. 10: 1932 nr 4 s. 45 - 46.
37. Pius XI — papież Akcji Katolickiej. P. 1933 Druk. Katolicka 8° s. 16.
38. Uczestnictwo Akcji Katolickiej w Chrystusowym dziele Odkupienia. *Ruch Katol.* R. 4: 1934 nr 9/10 s. 457 - 461.
39. Wyd.: WOJTKOWSKI A.: Pięćsetlecie parafii w Ostrowie. Ostrów 1935 Druk. Orędownika Ostrowskiego 8° s. VIII, 49, nlb. 1, tabl. 5.

II.

Kośc. Dz. Urzęd. (Poznań). R. 27: 1912 s. 23, 66; R. 29: 1914 s. 19; R. 32: 1917 s. 84; R. 34: 1919 s. 66; *Mies. Kośc.* (Poznań). 51: 1936 s. 162 - 163.

Ks. Marian Banaszak

Jaroszewicz Albin (1879-1946), autor rozprawy z teologii moralnej. Urodził się w 1879 r. w parafii Janów k. Sokółki. Seminarium Duchowne ukończył w 1901 r. w Wilnie. Następnie pracował jako proboszcz w parafiach Kalinówka Kościelna i Strabla. W 1910 r. udał się na dalsze studia do Fryburga Szwajcarskiego, które uwieńczył doktoratem w

1914 r. na podstawie rozprawy pt.: „L. A. Senecae Philosophi et s. Thomae Aquinatis de moralitate atque educatione affectuum doctrina exposita et critice comparata". Po powrocie do kraju pracował w latach 1915-1919 jako proboszcz w Łużkach, a od 1919 r. był profesorem filozofii w Seminarium Duchownym w Wilnie. Po zwolnieniu się z Seminarium pracował jako dziekan i proboszcz w Wołkowysku (1927-1938), a następnie takie same obowiązki pełnił w Grodnie. W czasie ostatniej wojny przez jakiś czas siedział w więzieniu niemieckim w Grodnie i Białymstoku. Zmarł w Nowosadach k. Mińska 18 VII 1946.

I.

1. O realnej obecności Chrystusa Pana w Eucharystii. W: *Pamiątka Kongresu Eucharystycznego*. Wołkowysk 1931 s. 5 - 10.

2. L. A. Senecae Philosophi et S. Thomae Aquinatis de moralitate atque educatione affectuum doctrina exposita et critice comparata. Wil. 1932 8° s. 153.

II.

Schemat. Diec. Wileńskiej na lata 1898 - 1925; Schemat. Archidiec. Wileńskiej na lata 1926 - 1939; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939 - 1945. T. 4. W. 1978 s. 209.

Ks. Tadeusz Krahel

Jaroszewicz Jan (1903-1980), biskup kielecki, dogmatyk, kaznodzieja, konferencjonista, redaktor.

Urodził się 27 V 1903 r. w Mitawie w Inflantach (Łotwa), syn Mateusza i Barbary z Plechowiczów. Szkołę podstawową ukończył w Mitawie i tam też rozpoczął szkołę średnią. W roku 1915 wyjechał do Tuły, gdzie kontynuował naukę w „Gimnazjum Warszawskim" (ewakuowanym do Tuły z powodu wojny światowej). W roku 1920 wstąpił do Seminarium Duchownego w Kielcach i 11 X 1925 r. przyjął z rąk ks. bpa Augusta Łosińskiego święcenia kapłańskie. Po nich podjął pracę wikariusza w Staromieściu. Po dwóch latach został skierowany na studia teologiczne najpierw w Lublinie na Katolickim Uniw. Lubelskim (1927-1928), później we Fryburgu Szwajcarskim (1928-1931). Studia ukończył doktoratem z teologii na podstawie rozprawy pt. „De perseverentia finali" (17 VII 1931), opublikowanej w 1933 r. Po powrocie do Kielc rozpoczął pracę w Seminarium Duchownym. Od 1 IX 1931 r. wykładał teologię dogmatyczną oraz pełnił obowiązki ojca duchownego alumnów. W tym samym czasie został Dyrektorem Diecezjalnym Apostolstwa Modlitwy i Krucjaty Eucharystycznej (1931-1948). Jednocześnie opiekował się domem opieki dla opuszczonych dzieci. W dniu 13 X 1938 r. został mianowany profesorem w Instytucie Wyższej Kultury Religijnej, gdzie wykładał apologetykę. W dniu 12 XI tegoż roku został także Asystentem Diecezjalnym Akcji Katolickiej.

W dniu 26 VI 1939 r. został mianowany rektorem Seminarium Duchownego w Kielcach. Z wielkim poświęceniem, roztropnością i odwagą prowadził tę uczelnię w najtrudniejszych latach okupacji: przyjmował alumnów z innych, zamkniętych seminariów, nie przerywał zapisów na I kurs, mimo zakazu okupanta, dał możność prowadzenia wykładów wielu znakomitym profesorom, znajdującym się na wygnaniu. Pozostał nadal profesorem, podejmując też w zastępstwie wykłady z patrologii, łaciny i śpiewu. 1 VI 1945 r. na własną prośbę został zwolniony z rektoratu zachowując nadal funkcję profesora teologii dogmatycznej. 9 III 1946 r. otrzymał nominację na redaktora „Ambony Współczesnej". 27 IX

1949 r. został wikaruszem generalnym, a 25 IV 1950 r. otrzymał godność prałata domowego Ojca św. Od 20 I 1951 r. do 14 I 1955 r. był więziony. 15 XII 1957 Ojciec św. Pius XII mianował go biskupem pomocniczym bpa Czesława Kaczmarka, ordynariusza kieleckiego; konsekrowany 11 II 1958 r. w katedrze kieleckiej. Po śmierci bpa Czesława Kaczmarka został mianowany 13 IX 1963 r. administratorem apostolskim diecezji kieleckiej, a następnie bullą papieża Pawła VI z dnia 20 III 1967 r. otrzymał nominację na biskupa kieleckiego. Brał parokrotnie udział w Soborze Watykańskim II, a później starał się o wprowadzenie odnowy soborowej w diecezji; patronował m. in. wydawaniu licznych pomocy liturgicznych. Głosił wiele kazań w czasie licznych wizytacji parafii oraz wiele konferencji i rekolekcji dla sióstr zakonnych. Opiekował się zakonami zwłaszcza kontemplacyjnymi i dbał o zakładanie coraz to nowych placówek duszpasterskich dla wiernych; erygował 11 nowych parafii i założył 24 innych placówek duszpasterskich. Po osiągnięciu wieku soborowego w maju 1978 r. złożył rezygnację, ale na prośbę wyrażoną niemal przez wszystkich księży diecezji Ojciec św. tej rezygnacji nie przyjął. Biskup kielecki do końca życia bardzo intensywnie pełnił swoje obowiązki ojca dla księży, rekolekcjonisty i opiekuna sióstr zakonnych, pasterza wizytującego całą diecezję, kapłana sprawującego liturgię w bazylice katedralnej. Brał udział w inauguracji pontyfikatu Jana Pawła II i w pielgrzymce tego papieża w Polsce. Był członkiem dwóch Komisji Episkopatu Polski: do realizacji uchwał Soboru Watykańskiego II i do spraw zakonnych. Umarł 17 IV 1980 r.

I.

1. Rec.: A. ŻYCHLIŃSKI.: Życie wewnętrzne. Rozważania teologiczne. Lw. 1921. *Prz. Hom.* R. 9: 1931 s. 315 - 316.

2. De dono perseverantiae finalis, secundum doctrinam Sancti Thomae Aquinatis. Kielciis 1932 s. 116. [Praca doktorska].

3. Rekolekcje zamknięte a przyszłość katolicyzmu w Polsce. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 273 - 276.

4. Rec.: M. KLARA FEY: Rozmyślania o Męce Pana Jezusa. Lw. 1932. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 74.

5. Rec.: K. KOWALSKI: Nauka św. Tomasza o miłosierdziu chrześcijańskim. Lw. 1931. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 75.

6. Rec.: P. SUAU: św. Franciszek Borgiasz. Kr. 1931. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 76 - 77.

7. Rec.: E. DUPLESSY: Cours de religion en ferme de petitsprônes. Premièrè série — Les vérités à croire. Paris 1932. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 150 - 151.

8. Rec.: ST. BROSS, WŁ. ŚLIPKOWSKI: Encyklika o małżeństwie chrześcijańskim. Wyd. Księgarni św. Wojciecha. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 153.

9. Rec.: W. KOSIŃSKI: Rekolekcje dla młodzieży. W. 1932. Odbitka z Miesięcznika Katechetycznego. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 153 - 154.

10. Rec.: H. MORICE: Słodka Opatrzność. Kr. 1931; B. Bartmann: Nasza wiara w Opatrzność. Kr. 1932. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 155 - 156.

11. Rec.: O. PRÓHASZKA: Słowo żywota. Tom 1. Kr. 1932. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 231.

12. Rec.: O. P. JANVIER: La Passion de N. S. Jésus Christ et la morale chrétienne. Paris 1931. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 231 - 232.

13. Rec.: Kardinal M. FAULHABER: Zeitfragen und Zeitaufgaben. Gesammelte Reden. Freiburg in Breisgau. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 306 - 307.

14. Rec.: J. BIELECKI: Przemówienia okolicznościowe. Nakł. autora w Brodnicy u Drw. [Pomorze]. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 210 - 311.

15. Rec.: P. PLUS: W Chrystusie Jezusie. Kr. 1932; Chrystus w braciach naszych. Kr. 1932. *Prz. Hom.* R. 10: 1932 s. 312 - 313.

16. Rec.: Congrés National des Missionaires Diocésains de France [Paris, 24 - 26 mai 1932] Compte rendu — La prédication missionaire. Paris. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 66 - 67.

17. Rec.: P. DZEDZYK: Po dumci Christowoj Ewangelji. (Nedilni nauki). Lw. 1932. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 69 - 70.

18. Rec.: F. MACHAY: Zadania duszpa-

sterskie świeckich. P. 1932. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 74 - 75.

19. Rec.: J. KORNOBIS: Maria wspomnieniem w niedoli w czasach obecnych. Czytania na miesiąc maj. Kielce 1933. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 75 - 76.

20. Rec.: B. MULLER: Tryumf Chrystusa Króla. Kazanie na uroczystość poświęcenia pomnika Najśw. Serca P. J. w Poznaniu. Nakładem Komitetu Pomnika Serca Jezusowego. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 76.

21. Rec.: O. P. JANVIER: La passion de N. S. Jésus Christ et la morale chrétienne. T. II. Paris 1933. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 142.

22. Rec.: Max SCHMIDT: Miesięczne odnowienie ducha. Konferencje dla osób zakonnych. Przekład z niemieckiego. Kr. 1933. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 147.

23. Rec.: P. SOSNOWSKI: Nasza Królowa. Czytanie majowe. Pelplin 1933. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 148 - 149.

24. Rec.: A. POLZ: Ave Maris Stella! Czytanki na miesiąc maj. Przekład z niemieckiego. P. 1933. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 149.

25. Rec.: LONGHAYE: Theorie des Belles Lettres. L'âme et les choses dans la parole. Paris. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 228.

26. Rec.: O. MATEO: Jezus Król Miłości. Tłum. z francuskiego. Skład główny: Gniezno, Seminarium Duchowne. *Prz. Hom.* R. 11: 1933 s. 331 - 332.

27. Beati mortui. *Szk. Chryst.* R. 5: 1934 t. 9 s. 265 - 270.

28. Rec.: Kardynał MERCIER: Do moich alumnów. Tłum. z francuskiego ks. arcbp Mańkowskiego. Kr. 1933. *Prz. Hom.* R. 12: 1934 s. 81 - 82.

29. Rec.: Kardinal BERTRAM: Charismen priesterlicher Gesinnung und Arbeit. 2 Aufl. Freiburg i Br., Herder, 1933. *Prz. Hom.* R. 12: 1934 s. 82 - 83.

30. Rec.: P. de RAVIGNAN: Dernière retraite donnée aux religieuses Carmelites. 7 éd. Paris 1933. *Prz. Hom.* R. 12: 1934 s. 83.

31. Rec.: H. HLEBOWICZ: Rozmowy Mistrza z Nazaretu. Rekolekcje radiowe. Wil. 1933. *Prz. Hom.* R. 12: 1934 s. 83 - 84.

32. Rec.: J. SPIEGEL: In Gottes Auftrag. Predigten. Freiburg in Breisg. 1934. *Prz. Hom.* R. 12: 1934 s. 178 - 179.

33. Rec.: P. DZEDZYK: Po dumci Christowoi ewangelii, T. II, Kazania świąteczne. Lw. 1933. *Prz. Hom.* R. 12: 1934 s. 275.

34. Rec.: P. SOSNOWSKI: Kazania dla dzieci. Nakładem Drukarni i Księgarni w Pelplinie, 1934. *Prz. Hom.* R. 13: 1935 s. 88 - 89.

35. Kazania o Duchu Świętym. *Prz. Hom.* R. 13: 1935 s. 256 - 258.

36. Kazania o Duchu Świętym. W: *Homiletyka duszpasterska.* Kielce 1935 s. 332 - 334.

37. Kazania o doskonałości chrześcijańskiej. W: *Homiletyka duszpasterska.* Kielce 1935 s. 348 - 350.

38. Teologia. W: *Homiletyka duszpasterska.* Kielce 1935 s. 278 - 284.

39. Wymowa cmentarzy. *Szk. Chryst.* R. 11: 1935 s. 211 - 214.

40. Rec.: Fr. LISOWSKI: Mistyczne Ciało Chrystusa. List pasterski do duchowieństwa i wiernych. *Curenda Diec. Tarnowskiej* nr III 1935. *Prz. Hom.* R. 13: 1935 s. 277.

41. Rec.: Dziesięciodniowe rekolekcje do użytku zgromadzeń zakonnych. Przekład z francuskiego. Kr. 1935. *Prz. Hom.* R. 13: 1935 s. 373.

42. Rec.: Tihamer TÓTH: Chrystus i młodzieniec. Tłum. z węgierskiego. Kr. 1935. *Prz. Hom.* R. 13: 1935 s. 374.

43. Rec.: T. TÓTH: Wierzę w Kościół powszechny. Kr. 1936. *Prz. Hom.* R. 14: 1936 s. 76 - 77.

44. Rec.: Max SCHMIDT: Miesięczne odnowienie ducha. Konferencje dla osób zakonnych. Tom III - IV. Tłum. z niemieckiego. Kr. 1936. *Prz. Hom.* R. 14: 1936 s. 83.

45. Rec.: A. SYSKI: O powołaniu do kapłaństwa na tle encykliki Ojca św. Piusa XI o kapłaństwie katolickim. W. 1936. *Prz. Hom.* R. 15: 1937 s. 119.

46. Rec.: MILLOT: La mère da la divine grâce. Paris 1936; W. MAJEWSKI: Matka Łaski Bożej. Krótkie nauki majowe. W. 1936. *Prz. Hom.* R. 14: 1936 s. 180 - 181.

47. Kazania św. bez przygotowania. *Szk. Chryst.* R. 7: 1936 t. 12 s. 65 - 71.

48. Rec.: Z. KUZAK: Kazania pasyjne. Kr. 1937. *Prz. Hom.* R. 15: 1937 s. 114 - 115.

49. Rec.: B. ŁACIAK: Pięć przykazań kościelnych. Bukowina Tatrzańska 1936. *Prz. Hom.* R. 15: 1937 s. 242 - 243.

50. Rec.: J. PELCZAR: Rozmyślania o życiu kapłańskim. 3 tomy. Przerobił i wydał ks. dr Fr. Korszyński. *Prz. Hom.* R. 15: 1937 s. 342 - 343.

51. Rec.: TH. REGATTIERI: L'Evagile Eucharistique. Exortations pour les heures d'adoration. Turyn 1936. *Prz. Hom.* R. 15: 1937 s. 343.

52. Rec.: P. KUBICKI: Żywe słowo na ambonie i poza amboną. Tom 1. Sandomierz 1937. *Prz. Hom.* R. 15: 1937 s. 435.

53. Rec.: A. SYSKI: Alter Christus. Konferencje duchowne. Łuck 1937. *Prz. Hom.* R. 16: 1938 s. 182 - 183.

54. Liturgia święceń kapłańskich. *Szk. Chryst.* R. 18: 1939 s. 366 - 372.

55. Sakrament ducha i mocy [Na dzień Bierzmowania]. Kielce 1940. Druk. „Jedność" 16° s. 20, Wydawnictwo Diecezjal-

nego Urzędu Katechetycznego w Kielcach Nr 1.

56. Kazanie na zakończenie roku. *Współcz. Ambona.* R. 1: 1946 s. 4 - 7.

57. Kościół walczący. [Niedziela IV po Trzech Królach]. *Współcz. Ambona.* R. 1: 1946 s. 48 - 52.

58. Popioły mówią. [Popielec]. *Współcz. Ambona.* R. 1: 1946 s. 104 - 107.

59. Miłość a prawda [Poniedziałek Zielonych Świąt]. *Współcz. Ambona.* R. 1: 1946 s. 243 - 246.

60. Dziewiętnaście wieków miłosierdzia chrześcijańskiego. *Caritas.* R. 2: 1946 nr 6 s. 2 - 7.

61. Poszanowanie życia. [Niedziela XV po Św.]. *Współcz. Ambona.* R. 1: 1946 s. 471 - 475.

62. Skarb czasu. [Niedziela XXIV po Św.]. *Współcz. Ambona.* R. 1: 1946 s. 609 - 613.

63. Kres świata i życia. [Niedziela XXIV po Św.]. *Współcz. Ambona.* R. 1: 1946 s. 662 - 664.

64. Postanowienie poprawy. [Niedziela III Postu]. *Współcz. Ambona.* R. 2: 1947 s 149 - 152.

65. Nie stawiajmy siebie niżej od faryzeusza. [Niedziela X po Św.]. *Współcz. Ambona.* R. 2: 1947 s. 477 - 480.

66. Nadprzyrodzona miłość bliźniego. [Niedziela XVII po Św.]. *Współcz. Ambona.* R. 2: 1947 s. 612 - 616.

67. Chleb ducha. [Niedziela IV Postu]. *Współcz. Ambona.* R. 2: 1947 s. 183.

68. Eucharystia a kapłaństwo. [Niedziela w oktawie Bożego Ciała]. *Współcz. Ambona.* R. 2: 1947 s. 366 - 370.

69. Kazanie na uroczystość papieską. *Współcz. Ambona.* R. 2: 1947, s. 289 - 292.

70. Nasz stosunek do Kościoła. [Niedziela po Wniebowstąpieniu Pańskim]. *Współcz. Ambona.* R. 8: 1957 s. 188 - 191.

71. Duch Święty tworzy Kościół. [Uroczystość Zesłania Ducha Świętego]. *Współcz. Ambona.* R. 8: 1957 s. 192 - 195.

72. Wiara w Boga — Stwórcę. [Niedziela VIII po Zesłaniu Ducha Świętego]. *Współcz. Ambona.* R. 8: 1957 s. 321 - 324.

73. Bóg — Ojcem Najlepszym. [Niedziela IX po Zesłaniu Ducha Świętego]. *Współcz. Ambona.* R. 8: 1957 s. 325 - 328.

74. Roztropność w codziennym życiu. [Niedziela XIV po Zesłaniu Ducha Świętego]. *Współcz. Ambona.* R. 8: 1957 s. 425 - 428.

75. Dobroć. [Niedziela XV po Zesłaniu Ducha Świętego]. *Współcz. Ambona.* R. 8: 1957 s. 427 - 429.

76. Fałszywa ambicja. [Niedziela XVI po Zesłaniu Ducha Świętego]. *Współcz. Ambona.* R. 8: 1957 s. 429 - 501.

77. W krzyżu miłości nauka. [Pięćdziesiątnica]. *Współcz. Ambona.* R. 9: 1958 s. 8 - 10.

78. Wszystko mogę w tym, który mnie umacnia. [Niedziela V po Zesłaniu Ducha Świętego]. *Współcz. Ambona.* R. 9: 1958 s. 285 - 288.

79. Co to jest łaska uczynkowa, posiłkowa. [Niedziela III po Zesłaniu Ducha Świętego]. *Współcz. Ambona.* R. 9: 1958 s. 351 - 353.

80. Po co ciągle ślubować. [Niedziela IV po Wielkanocy]. *Współcz. Ambona.* R. 9: 1958 s. 367 - 369.

81. Źródło niepowodzeń. [Niedziela V po Wielkanocy]. *Współcz. Ambona.* R. 9: 1958 s. 369 - 372.

82. Skąd możemy czerpać łaskę Bożą. [Niedziela VI po Zesłaniu Ducha Świętego]. *Współcz. Ambona.* R. 9: 1958 s. 481 - 484.

83. Co sprawiają w nas sakramenty święte. [Niedziela VII po Zesłaniu Ducha Świętego]. *Współcz. Ambona.* R. 9: 1958 s. 567 - 569.

84. W jaki sposób sakramenty udzielają łaski. [Niedziela VI po Zesłaniu Ducha Świętego]. *Współcz. Ambona.* R. 9: 1958 s. 599 - 601.

85. Matka Boża w społeczności. [Niedziela II po Trzech Królach]. *Współcz. Ambona.* R. 9: 1958 s. 769 - 771.

86. Jubileusze małżeńskie a pogłębienie życia łaski w rodzinach. [Siedemdziesiątnica]. *Współcz. Ambona.* R. 9: 1958 s. 771 - 774.

87. Życie modlitwy w zgromadzeniach czynnych. *Aten. Kapł.* Z. 312: 1961 s. 31 - 41.

88. Maryjne posługiwanie. *Aten. Kapł.* Z. 313: 1961 s. 132 - 134.

89. Teologia Soboru. *Aten. Kapł.* Z. 321: 1962 s. 10 - 19.

90. Modlitwa wewnętrzna. *Aten. Kapł.* Z. 328: 1963 s. 316 - 321.

91. Uroczyste pożegnanie Ojca Soboru. *Kiel. Prz. Diec.* R. 40: 1964 s. 239 - 240.

92. Przemówienie radiowe. *Kiel. Prz. Diec.* R. 40: 1964 s. 253 - 255.

93. Pożegnanie Ojca Soboru. *Kiel. Prz. Diec.* R. 41: 1965 s. 253 - 254.

94. Orędzie Pasterskie do wiernych Diecezji Kieleckiej o nadzwyczajnym posoborowym jubileuszu. *Kiel. Prz. Diec.* R. 42: 1966 s. 31 - 32.

95. List Pasterski. *Kiel. Prz. Diec.* R. 43: 1967 s. 196 - 198.

96. Kazanie wygłoszone w czasie Mszy św. pontyfikalnej w dniu ingresu. *Kiel. Prz. Diec.* R. 44: 1968 s. 72 - 75.

97. Słowo Pasterskie. *Kiel. Prz. Diec.* R. 44: 1968 s. 245 - 246.

98. Kazanie wygłoszone w czasie Mszy św. w dniu 22 XII 1968 r. [podczas kon-

sekracji ks. bpa Edwarda Materskiego]. *Kiel. Prz. Diec.* R. 45: 1969 s. 50 - 52.

99. List Pasterski na Tydzień Powołań. *Kiel. Prz. Diec.* R. 45: 1969 s. 258 - 260.

100. List Pasterski na Tydzień Miłosierdzia. *Kiel. Prz. Diec.* R. 45: 1969 s. 128 - 130.

101. Słowo Pasterskie z okazji uroczystego obchodu 800-lecia Kościoła Katedralnego w Kielcach. *Kiel. Prz. Diec.* R. 47: 1971 s. 193 - 194.

102. Przemówienie Ks. Biskupa Ordynariusza... uroczystość... 800-lecia Katedry. *Kiel. Prz. Diec.* R. 47: 1971 s. 242 - 243.

103 Homilia wygłoszona w czasie konsekracji ks. bpa Jana Gurdy. *Kiel. Prz. Diec.* R. 47: 1972 s. 50 - 52.

104. Słowa Biskupa Kieleckiego w Smardzowicach. *Kiel. Prz. Diec.* R. 47: 1972 s. 212 - 213.

105. Orędzie zapowiadające peregrynację obrazu Matki Bożej. *Kiel. Prz. Diec.* R. 48: 1973 s. 97 - 99.

106. Powitanie Matki Bożej w parafii św. Krzyża. *Kiel. Prz. Diec.* R. 48: 1973 s. 105 - 107.

107. Przemówienie Księdza Biskupa Ordynariusza [na pożegnanie obrazu Matki Bożej]. *Kiel. Prz. Diec.* R. 50: 1974 s. 199.

108. List Pasterski na zakończenie peregrynacji obrazu Matki Bożej Jasnogórskiej w diecezji kieleckiej. *Kiel. Prz. Diec.* R. 50: 1974 s. 200 - 202.

109. List Pasterski o Różańcu św. jako trwałym pomniku nawiedzenia diecezji przez Matkę Bożą. *Kiel. Prz. Diec.* R. 50: 1974 s. 203 - 205.

110. Przemówienie J. E. Księdza Biskupa Ordynariusza. *Kiel. Prz. Diec.* R. 52: 1976 s. 17 - 19.

111. Słowo wstępne oraz fragmenty Kroniki Seminarium Duchownego w Kielcach [anonimowo]. W: *Księga Jubileuszowa 1727 - 1977. 250 lat Seminarium Duchownego w Kielcach.* Kielce 1977 s. 7 - 8, 38 - 46.

112. List Pasterski Biskupa Kieleckiego skierowany do wspólnoty diecezjalnej z okazji jubileuszu Seminarium Duchownego. *Kiel. Prz. Diec.* R. 53: 1977 s. 145 - 148.

113. List Pasterski z Rzymu. *Kiel. Prz. Diec.* R. 53: 1977 s. 261 - 263.

114. Słowa Biskupa Kieleckiego [na centralnych uroczystościach jubileuszowych 250-lecia Seminarium Duchownego w Kielcach]. *Kiel. Prz. Diec.* R. 54: 1978 s. 100 - 101, 111 - 112, 120 - 122.

115. List Pasterski z okazji 250-letniego jubileuszu Seminarium Duchownego. *Kiel. Prz. Diec.* R. 54: 1978 s. 188 - 190.

116. List Pasterski Biskupa Kieleckiego z okazji wyboru papieża Jana Pawła II. *Kiel. Prz. Diec.* R. 54: 1978 s. 245 - 246.

117. Bądźcie mocni w Panu (Ef. 6, 10). Rozważania dla zakonnic. W. 1979 8° s. 513. Akad. Teol. Katol.

118. O Bogu Stwórcy. Kielce 1955 s. 36 [mps].

119. „U stóp krzyża". Konferencje rekolekcyjne. Kielce 1955. [Na prawach rękopisu] s. 214.

120. Konferencje. Kielce 1963. [Na prawach rękopisu]. s. 299.

121. „Pracowity odpoczynek". Konferencje rekolekcyjne dla zakonnic. Wr. 1963. [Na prawach rękopisu] s. 283.

122. „Świadectwo Bogu i światu". Rekolekcje dla sióstr. Panewniki 1967 s. 165.

123. Konferencje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1967. [Na prawach rękopisu] s. 273.

124. Konferencje dla sióstr przełożonych. Kielce 1967. [Na prawach rękopisu] s. 288.

125. „Wezwani i posłani". Rekolekcje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1967. [Na prawach rękopisu] s. 179.

126. Konferencje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1967. [Na prawach rękopisu] s. 268.

127. „Matka Służebnica". Nauki rekolekcyjne wygłoszone u Sióstr de Notre Dame. Opole 1968. [Na prawach rękopisu] s. 123.

128. Konferencje miesięczne dla sióstr przełożonych, Kielce 1968 - 1969. [Na prawach rękopisu] s. 264.

129. Konferencje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1969. [Na prawach rękopisu] s. 184.

130. „W wyścigu z czasem". Rekolekcje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1969. [Na prawach rękopisu] s. 171.

131. „Na drogach odnowy". Konferencje rekolekcyjne wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1969. [Na prawach rękopisu] s. 153.

132. Konferencje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1970. [Na prawach rękopisu] s. 355.

133. „Duchowe dojrzewanie". Rekolekcje wygłoszone u Sióstr de Notre Dame. Opole 1970. [Na prawach rękopisu] s. 173.

134. „Marta u stóp Jezusa". Rekolekcje dla sióstr przełożonych. Panewniki 1970. [Na prawach rękopisu] s. 157.

135. Konferencje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1971. [Na prawach rękopisu] s. 232.

136. Konferencje dla sióstr przełożonych. Kielce 1971. [Na prawach rękopisu] s. 303.

137. Konferencje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1972. [Na prawach rękopisu] s. 279.

138. Rekolekcje dla sióstr przełożo-

nych. Panewniki 1972. [Na prawach rękopisu] s. 176.

139. Konferencje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1973. [Na prawach rękopisu] s. 403.

140. Konferencje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1974. [Na prawach rękopisu] s. 245.

141. Konferencje dla sióstr przełożonych. Kielce 1973 - 1974. [Na prawach rękopisu] s. 263.

142. Nauki rekolekcyjne. Leśnica 1973. [Na prawach rękopisu] s. 130.

143. Nauki rekolekcyjne. Leśnica 1973. [Na prawach rękopisu] s. 115.

144. „Łaska dziecięctwa Bożego". Rekolekcje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1975. [Na prawach rękopisu] s. 140.

145. Konferencje dla sióstr przełożonych. Kielce 1970, 1975, 1976. [Na prawach rękopisu] s. 399.

146. Konferencje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1976. [Na prawach rękopisu] s. 273.

147. „U stóp Matki". Rekolekcje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1976. [Na prawach rękopisu] s. 143.

148. „Czy masz ołtarz w duszy". Nauki rekolekcyjne. Leśnica 1977. [Na prawach rękopisu] s. 126.

149. Rekolekcje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1977. [Na prawach rękopisu] s. 152.

150. „Droga serc prostych". Rekolekcje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1977. [Na prawach rękopisu] s. 168.

151. Konferencje wygłoszone w Karmelu Kieleckim. Kielce 1977. [Na prawach rękopisu] s. 371.

152. „Otwieraj szerzej oczy". Konferencje rekolekcyjne. Leśnica 1978. [Na prawach rękopisu] s. 125.

153. Nauki rekolekcyjne. Leśnica 1979. [Na prawach rękopisu] s. 120.

II.

Złoty jubileusz kapłaństwa Pasterza Diecezji. Słowo wprowadzające. *Kiel. Prz. Diec.* R. 51: 1975 s. 145 - 149; List Biskupów Pomocniczych do duchowieństwa z okazji złotego jubileuszu biskupa kieleckiego. *Kiel. Prz. Diec.* R. 51: 1975 s. 160 - 162; Odnowa Soborowa w Kościele Kieleckim. *Kiel. Prz. Diec.* R. 41: 1975 s. 165 - 191; NOCOŃ Z.: Budownictwo sakralne ostatnich lat w diecezji kieleckiej. *Kiel. Prz. Diec.* R. 51: 1975 s. 235 - 242 + okładka; Uroczystośći jubileuszowe Pasterza Diecezji. *Kiel. Prz. Diec.* R. 52: 1976 s. 1 - 21; Jubileusz Pasterza Kościoła Kieleckiego. *Kiel. Prz. Diec.* R. 54: 1978 s. 97 - 98; Pasterz Kościoła Kieleckiego zasnął w Panu. *Kiel. Prz. Diec.* R. 56: 1980 s. 97 - 127; GURDA J.: Biskup Jan Jaroszewicz pasterz i wizytator. *Kiel. Prz. Diec.* R. 56: 1980 s. 127 - 134; MATERSKI E.: Słowo o zmarłym Pasterzu. *Kiel. Prz. Diec.* R. 56: 1980 s. 134 - 137; KUDASIEWICZ J.: „Rozważania dla zakonnic" księdza biskupa Jana Jaroszewicza. *Kiel. Prz. Diec.* R. 56: 1980 s. 137 - 144.

Ks. bp Edward Materski

Jasińska Maria Cherubina Aniela (1861-1938), felicjanka, autorka historii swego zgromadzenia.

Urodziła się w Warszawie 13 I 1861 r., jako córka Adama i Pauliny. Wykształcenie średnie otrzymała w Warszawie na prywatnej pensji, w 1881 r. uzyskała dyplom nauczycielski, uprawniający do nauczania w szkołach powszechnych. Do zgromadzenia felicjanek wstąpiła 11 IX 1881 r., nowicjat rozpoczęła 1 X 1882 r., pierwsze śluby złożyła 21 XI 1883 r., wieczyste 23 VIII 1891 r.

W l. 1893-1907 była przełożoną domów zakonnych i dyrektorką szkół w Bełzie i Sokalu, w 1907-1913 przełożoną prowincji Krakowskiej, potem przez 3 lata sekretarką generalną, a w l. 1916—1922 przełożoną prowincji Lwowskiej, w l. 1922-1923 przełożoną domu w Żółkwi. Od 1923 r. aż do śmierci pracowała w Archiwum Domu Generalnego w Krakowie, porządkowała je i pisała historię swego zgromadzenia. Zmarła w Krakowie 21 XII 1938 r.

I.

1. Historia Zgromadzenia SS. Felicjanek na podstawie rękopisów. Cz. 1. Milwaukee, Wis. 1924 8° s. nlb. 3, 365, nlb. 1; Cz. 2. Kr. 1929 SS. Felicjanki 8° s. VII, nlb. 1, 284, nlb. 1; Cz. 3. Kr. 1932 SS. Felicjanki 8° s. nlb. 5, 535, nlb. 3.

2. Red.: *Roczniki Zgromadzenia Sióstr Felicjanek.* T. 1: 1933 - T. 6: 1938.

3. M. Maria Angela Zofia Truszkowska

założycielka sióstr felicjanek. *Pokój i Dobro.* R. 1 nr 5 s. 54 - 55.

4. Matka Maria Magdalena Aniela Norowska. *Pokój i Dobro.* R. 1 nr 7 - 8 s. 80 - 81.

II.

Arch. Felicjanek Krak.: Akta personalne.

O. Joachim R. Bar OFMConv.

Jasiński Włodzimierz (1873-1965), biskup sandomierski i łódzki, popularyzator teologii.

Urodził się 12 VI 1873 r. we Włocławku, był synem Władysława i Marii z Wiśniewskich. Po ukończeniu szkoły podstawowej i średniej we Włocławku, wstąpił tamże w 1892 r. do Seminarium Duchownego. Święcenia kapłańskie przyjął 13 X 1895 r. Od 1898 r. pracował w Kaliszu, najpierw przy parafii św. Mikołaja, a później (od 1900) jako prefekt różnych szkół kaliskich. W 1913 r. zdobył w Akademii Duchownej w Petersburgu tytuł kandydata św. Teologii. Dnia 15 VII 1915 r. został proboszczem i dziekanem w Koninie, 1 IX 1918 proboszczem i dziekanem w Piotrkowie Trybunalskim, profesorem i rektorem Seminarium Duchownego w Łodzi (1926), biskupem ordynariuszem sandomierskim (21 VIII 1930), biskupem ordynariuszem łódzkim (30 IX 1934). W czasie II wojny światowej był internowany w Szczawinie i Bieczu. Z biskupstwa łódzkiego zrezygnował 12 XII 1946 r. i zamieszkał w klasztorze redemptorystów w Tuchowie, gdzie zmarł 17 IV 1965 r.

I.

1. Jakie istnieją ważniejsze w języku francuskim pisma periodyczne, poświęcone pedagogii i katechetyce? *Aten. Kapł.* T. 5: 1911 s. 186 - 187.

2. „Wzmacniajcie się w Panu". Przemówienia okolicznościowe. W. 1913 Druk. P. Laskauera 8° s. 196.

3. Sprawy Kościoła. *Prz. Powsz.* R. 31: 1914 t. 121 s. 129 - 137.

4. Stan nauki religii w Królestwie Polskim. W: *Księga pamiątkowa kursu katechetycznego w Krakowie.* Kr. 1916 s. 242 - 261.

5. Śladami Maryi. *Dwór Maryi.* R. 1: 1926 s. 8 - 10.

6. Zepsucie obyczajów... W: *Akcja katolicka.* Zbiór kazań. P. 1928 s. 17 - 29.

7. Pamiętnik diecezjalnego Kongresu Eucharystycznego w Łodzi, 1928. Łódź 1929 Nakł. Komitetu Kongr. 8° s. 312.

8. Nowoczesne zło i środki zaradcze. Istota i zadanie Akcji Katolickiej. W: *Akcja Katolicka.* Zasady pracy. Łódź 1930 s. 8 - 32.

9. Nauka św. Pawła w świetle doby dzisiejszej. Jaka jest wartość nauki św. Pawła dla naszych czasów. *Pol. Odrodz.* R. 9: 1931 nr 6 s. 6.

10. Zjazdy biskupie (konferencje). W: *Enc. kośc.* T. 33 s. 221 - 229.

11. Wzory duszpasterstwa w Starym Testamencie. *Homo Dei.* R. 18: 1949 s. 180 - 187.

12. Wzory duszpasterstwa w Nowym Zakonie. *Homo Dei.* R. 18: 1949 s. 294 - 300.

13. Vigilantissimus pastor ac praesul optime meritus. *Tyg. Powsz.* R. 7: 1951.

14. Na 50-lecie. *Aten. Kapł.* T. 58: 1958 z. 1 s. 10 - 14.

15. Rec.: Ch. ZIELIŃSKI: Sztuka sakralna. P. 1960. *Homo Dei.* R. 30: 1961 s. 275 - 277.

16. Rkpsy w Arch. Redemptorystów w Tuchowie: Dzieje wychowania duchowieństwa według pracy Siebengartnera, s. 240; Przemówienia do duchowieństwa, s. 240; Rekolekcje dla zakonnic, s. 200; Życie Maryi na tle Pisma św. i podania, s. 262; Szkice do przemówień wizytacyjnych, s. 394; O darach Ducha św., s. 60; Z podróży do Hiszpanii na Kongres Eucharystyczny i inne.

II.

Nowy biskup sandomierski. *Gaz. Kośc.* R. 37: 1930 s. 409; *Wiad. Diec. Łódz.* R. 21: 1947 nr 3 - 8; ROGOWSKI H.: Śp. ks. arcybiskup Włodzimierz Jasiński. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 39: 1965 s. 169 - 176; WOJNOWSKI J.: Śp. ks. arcybiksup Włodzimierz Jasiński. *Homo Dei.* R. 34: 1965 s. 179 - 182; TENŻE: Śp. ks. bp Włodzimierz Jasiński. *Currenda.* R. 115: 1965 s. 208 - 215; Ks. arcybiskup Włodzimierz Jasiński. Wspomnienie pośmiertne. *Kron. Diec. Włocł.* R. 48: 1965 s. 278 - 281; WIKTOROWSKI J.: Biskupi łódzcy w minionym pięćdziesięcioleciu. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 45: 1971 nr 1 - 2 s. 89 - 93; PASIECZNIK

M.: Pobyt biskupa Włodzimierza Jasińskiego i kapituły w Bieczu, 1941 - 1944. *Wiad. Diec. Łódz.* R. 48: 1974 s. 280 - 286; JACEWICZ W., WOŚ J.: Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego... Z. 2. W. 1977 s. 211.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Jedwabski Franciszek (1895-1975) biskup sufragan poznański.

Pochodził z Wielkopolski, urodzony 29 I 1895 w Wilkowyi, niedaleko Jarocina Pozn. Był synem organisty Franciszka i Seweryny z Ostojeskich. Do Gimnazjum uczęszczał w Gnieźnie i należał do tajnego kółka młodzieży polskiej im. Tomasza Zana. Egzamin maturalny złożył 15 VIII 1914 i zgłosił się do Seminarium Duchownego, w którym nowy rok studiów rozpoczynał się wówczas po Wielkanocy. W pierwszym semestrze został wcielony do armii pruskiej i pełnił służbę jako sanitariusz w formacjach frontowych. Gdy wybuchło Powstanie Wielkopolskie, znajdował się na urlopie, przyłączył się więc do oddziałów powstańczych. Do Seminarium Duchownego powrócił 1 VII 1919; święcenia kapłańskie przyjął 17 XII 1922 r.

Na pierwszy wikariat udał się do parafii Matki Boskiej Bolesnej w Poznaniu, skąd 7 X 1924 powołano go na wikariat przy katedrze i powierzono mu obowiązki precentora w śpiewach liturgicznych oraz notariusza w Sądzie Duchownym. W zreorganizowanym przez kard. Hlonda Seminarium Duchownym w Poznaniu objął 7 XI 1927 urząd prokuratora i wykładał alumnom rubryki, prowadził też ćwiczenia w ceremoniach kościelnych. Kolejnym jego urzędem było kanclerstwo w Kurii Arcybiskupiej od 1 X 1929, miał nadto dodatkowe funkcje prefekta w Miejskiej Szkole Handlowej, moderatora Sodalicji Mariańskiej i ojca duchownego w Katolickiej Szkole Społecznej. Nie stronił od pracy społecznej. Był kuratorem Zakładu św. Anny na Zagórzu, wicepatronem Towarzystwa Pielgrzym p. w. Matki Bolesnej, patronem Katolickiego Towarzystwa Ochrony Kobiet. Otrzymał 11 XI 1937 godność kanonika gremialnego w poznańskiej kapitule katedralnej.

Podczas II wojny światowej aresztowany 6 X 1941, przeszedł najpierw gehennę osławionego Fortu VII w Poznaniu, 31 X osadzony w obozie koncentracyjnym w Dachau. Po wyzwoleniu zajął się duszpasterstwem Polaków w Niemczech, od czerwca do listopada 1945 r. pełnił tam obowiązki wikariusza generalnego. Powołany na rektora Polskiego Kolegium w Rzymie, zaledwie pół roku pełnił ten urząd, gdy abp Dymek wezwał go do Poznania w związku z przewidywaną nominacją na biskupa sufragana, która też nastąpiła 12 XII 1946 r.

Przez długie lata pracy w Kurii i biskupie wizytacje parafii nabył szczegółowej znajomości archidiecezji, a zwłaszcza jej kapłanów. Mógł więc owocnie pełnić funkcję diecezjalnego moderatora kapłanów, zwłaszcza że osobiście głęboko pobożny, interesował się teologią życia wewnętrznego. Zmarł 26 VI 1975 w Poznaniu, otaczany przez całe swe życie szacunkiem i miłością kapłanów.

I.

1. Oświetlenie lampki wiecznej. *Wiad. Duszpast.* R. 2: 1946 nr 12 s. 13.

2. Troska o dusze kapłańskie. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 2: 1947 s. 52 - 63.

3. Postulaty dotyczące życia wewnętrznego wiernych i nas kapłanów. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 4: 1949 s. 54-58, 107-110.

4. Sposoby dojścia do świętości kapłańskiej. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 6: 1951 s. 24-29.

5. Zesłanie Ducha św. *Głos Katol.* R. 7: 1951 nr 18 s. 137-138.

6. Kierownictwo duchowe. *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 7: 1952 s. 73-79.

II.

Przew. Katol. R. 53: 1963 nr 2 s. 26; BANASZAK M., *Przew. Katol.* R. 62: 1972 nr 50 s. 526-428; RACZKOWSKI M., *Przew. Katol.* R. 65: 1975 nr 31 s. 2; BANASZAK M., *Mies. Kośc. Archid. Pozn.* R. 27: 1976 s. 210-214.

Ks. Marian Banaszak

Jelito (Jelitto) Józef, (1887-1967), biblista.

Urodził się 4 III 1887 r. w Lipinach Śl., gdzie ukończył szkołę elementarną. Nauki gimnazjalne pobierał w Chorzowie, składając w 1908 r. egzamin dojrzałości. Studia teologiczne odbył na Uniwersytecie Wrocławskim, będąc uczniem J. Nikla i B. E. Meissnera. Jako pierwszy Polak dobrze opanował język akkadyjski. Doktorat z teologii otrzymał na podstawie pracy pt.: „Die peinlichen Strafen im Kriegs — und Rechtswessen der Babylonier und Assyrer". Święcenia kapłańskie przyjął 18 VI 1914 r. we Wrocławiu i przez 4 lata pracował w wojskowej służbie sanitarnej. W l. 1918-1920 administrował parafią Ligota Turawska. Do 1924 r. pracował w Siemianowicach, najpierw w charakterze wikarego, a następnie dyrektora liceum i szkoły realnej. Od 1924 r. był katechetą gimnazjalnym w Siemianowicach i Katowicach. W 1934 r. habilitował się na Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie, przedstawiając pracę porównującą nowoodkryte teksty z Ugaryt z Biblią. Przez pewien czas wykładał język hebrajski i akkadyjski na Uniw. Jagiellońskim. W 1934 r. został referentem Kurii Diecezjalnej w Katowicach, w 1937 r. radcą duchownym i egzaminatorem prosynodalnym. W 1947 r. otrzymał godność kanonika kapituły katowickiej. W l. 1947-1950 wykładał Stary Testament w Seminarium Duchownym we Wrocławiu i Nysie-Opolu. Był wybitnym asyriologiem, znawcą pisma klinowego, współpracownikiem Komisji Orientalistycznej PAU. Zmarł 9 III 1967 r. w Katowicach.

I.

1. Die peinlichen Strafen im Kriegs- und Rechtswesen der Babylonier und Assyrer. Breslau 1913 Buchdruckerei der Schlesischen Volkzeitung 8° s. XI, 70, nlb. 2.

2. Rec.: J. FISCHER: Das Alphabet der LXX — Vorlagr im Pentateuch. Münster 1924. *Prz. Teol.* R. 5: 1924 s. 303-305.

3. Abraham — Hebrajczyk. *Prz. Teol.* R. 6: 1925 s. 82-86.

4. Opowiadania biblijne — to nie bajki. *Gość Niedz.* R. 3: 1925 nr 20 s. 2.

5. Rec.: J. ARCHUTOWSKI: Monoteizm izraelski i jego geneza. Kr. 1924. *Prz. Teol.* R. 6: 1925 s. 222-223.

6. Rec.: F. HAESE: Apostel und Evangelisten in den orientalischen Überlieferungem. Münster 1922. *Prz. Teol.* R. 6: 1925 s. 102-104.

7. Rec.: J. NIKEL: Grundiss der Einleitung in das Alte Testament. Münster 1924. *Prz. Teol.* R. 6: 1925 s. 350-352.

8. Lev. XIV a rytuał chetyjsko-babiloński. *Prz. Teol.* R. 7: 1926 s. 70-80.

9. Rec.: Biblia i teologia. P. 1925. *Prz. Teol.* R. 7: 1926 s. 84-85.

10. Rec.: A. KÖSTER: Schiffahrt und Handelsverkehr der östlichen Mittelmeeres im 3. u. 2. Jahrtausend v. Chr. Leipzig 1924. *Prz. Teol.* R. 7: 1926 s. 86-87.

11. Rec.: W. WEBER: Der Prophet und sein Gott. Leipzig 1925. *Prz. Teol.* R. 7: 1926 s. 445-447.

12. Drzewa rajskie. *Prz. Teol.* R. 8: 1927 s. 394-405.

13. Ślady kultury ludów chetejskich w Palestynie. *Prz. Teol.* R. 8: 1927 s. 58-63, 189-192.

14. Z ruchu teologicznego. Egzegeza Starego Testamentu. *Prz. Teol.* R. 8: 1927 s. 219-223.

15. Z ruchu teologicznego. Orientalistyka. *Prz. Teol.* R. 8: 1927 s. 99-103.

16. Rec.: H. GUTHE: Bibelatlas. Leipzig 1926. *Prz. Teol.* R. 9: 1928 s. 429-430.

17. Rec.: R. KITTEL: Gestalten und Gedanken in Israel. Leipzig 1925; M. MEISSNER: Könige Babyloniens und Assyriens. Leipzig 1926. *Prz. Teol.* R. 9: 1928 s. 425-427.

18. Kwestia hetycka w Biblii. *Prz. Teol.* R. 11: 1930 s. 90-95. — Toż. *Nasza Myśl Teol.* R. 1: 1930 s. 68-73, 105-110.

19. Stary Testament w nauczaniu religii. *Prz. Powsz.* R. 50: 1933 t. 198 s. 273-287.

20. Starowschodni mit o bogu — smokobójcy a Pisma proroków. *Prz. Teol.* R. 15: 1934 s. 24-52, 137-173.

21. Jer. 19, 11 w świetle zwyczajów Starożytnego Wschodu. *Collect. Theol.* R. 15: 1934 nr 3 s. 360-366.

22. Rec.: L. GLAU, L. KÖHLER: Der prophet der Heimkehr (Jesaja 40-66). Kopenhagen-Giessen 1934. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 nr 4 s. 691-693.

23. Rec.: H. HERRMANN: Palästina — Kunde. Wien 1934. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 nr 4 s. 693-696.

24. Znaczenie odkryć w Ras Samra dla pism Starego Testamentu. *Collect. Theol.* R. 16: 1935 nr 2 s. 245-253.

25. Amoryci. *Collect. Theol.* R. 17: 1936 nr 3 s. 406-423.

26. Stary Testament. *Collect. Theol.* R. 17: 1936 nr 3 s. 462-471.

27. Rola Syrii i Palestyny w dziejach imperializmu starowschodniego i w państwie mesjańskim. *Prz. Biblij.* R. 1: 1937 s. 17-33.

28. Zum babylinischen und biblischen Leidensproblem. *Collect. Theol.* R. 18: 1937 nr 1-2 s. 201-218. — Toż w osob. odb. Lw. 1937 K. Doroszyński 8° s. 16.

29. A oto tu ktoś większy nim Jonasz (Mt 12, 41). *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 14 s. 108.

30. „A ty Betlejem — Efrata..." (Mt 2, 186). *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 51 s. 388.

31. Bóg i prorok [Jonasz]. *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 10 s. 76.

32. Duch Boży a duch pogaństwa. *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 21 s. 168.

33. Judyta Nowego Zakonu. *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 37 s. 287.

34. Królowie i Król. *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 43 s. 330.

35. Magnificat. *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 18 s. 141.

36. „Na Syjonie mam stałe mieszkanie". *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 32 s. 250.

37. „Niebo i ziemia przeminą..." (Mt 24, 35). *Gość Niedz.* R. 20: 1947 s. 357-358.

38. „Pan światłem moim zbawieniem". *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 25 s. 198.

39. Przestroga: „Nie pozostanie w tobie kamień na kamieniu" (Łuk. 19, 44). *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 30 s. 232.

40. Św. Józef — dziedzic błogosławieństw Jakubowych. *Gość Niedz.* R. 20: 1947 nr 16 s. 127.

41. Z egzegezy biblijnej. „Lucerna Dei antequam extinqueretur" I Sam. 3, 3. *Aten. Kapł.* R. 39: 1947 s. 461-465.

42. Złote ABC. *Nasza Droga.* R. 21: 1947 nr 9 s. 142-144.

43. Bóg jest miłością. *Gość Niedz.* R. 21: 1948 nr 7 s. 49.

44. O świątyni, w której nauczał Chrystus. *Gość Niedz.* R. 21: 1948 nr 29 s. 234-235.

45. Stary Testament w Litanii Loretańskiej. *Gość Niedz.* R. 21: 1948 nr 18 s. 142.

46. Światopogląd starowschodni a biblijny. *Ruch Biblij.* R. 1: 1948 nr 1 s. 21-31.

47. Wąż miedziany. *Gość Niedz.* R. 21: 1948 s. 85-86.

48. Die Herkunf des biblischen Stadtnamens Ninive. *Arch. Orient.* R. 17: 1949 s. 330-332.

49. O historiografii biblijnej i starowschodniej. *Ruch Biblij.* R. 2: 1949 nr 1 s. 9-18.

50. O życiu rodzinnym i wychowaniu w Starym Testamencie. *Gość Niedz.* R. 22: 1949 s. 169-170.

51. Biblijna prawda o Zmartwychwstaniu a porównawcza nauka o religiach. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 5: 1950 nr 30-31 s. 36-40.

52. Działalność proroków Starego Testamentu. *Ruch Biblij.* R. 3: 1950 s. 122-136.

53. O najstarczym rękopisie hebrajskim do Księgi Proroka Izajasza. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 5:1950 nr 29 s. 26-28.

54. Tu es sacerdos in arternum secundum ordinem Melchisedech. *Ruch Biblij.* R. 3: 1950 s. 351-364.

55. Bóstwa Fenicjan w świetle nowszych odkryć. *Ruch Biblij.* R. 5: 1952 s. 311-327.

56. Syria w czasach przedhellenistycznych. *Ruch Biblij.* R. 5: 1952 s. 11-34.

57. Powstanie i struktura świata w świetle Biblii. *Słowo Powsz.* R. 7: 1953 nr 263 s. 3.

58. Z historii Pisma. *Słowo Powsz.* R. 7: 1953 nr 130 s. 4.

59. Idea Mesjasza. *Katolik.* R. 1: 1955 nr 49 s. 1, 4.

60. Wiara w sny na Wschodzie starożytnym. *Ruch Biblij.* R. 8: 1955 s. 69-84.

61. Nimrod. *Ruch Biblij.* R. 8: 1955 s. 5-9.

62. Z archeologii biblijnej. *Gość Niedz.* R. 28: 1959 s. 267.

63. Historia czasów Starego Testamentu. P. 1961 Pallotinum 8° s. 395, nlb. 1, tablic 8, ilustracje, map 15. Pismo św. Starego Testamentu T. 3.

64. Gramatyka i słownik języka hebrajskiego. *Gość Niedz.* R. 31: 1962 s. 167.

65. Znaczenie proroków w Starym Testamencie. *Przew. Katol.* R. 52: 1962 nr 6 s. 84.

66. Ammonici. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 458.

67. Aramejczycy. W: *Enc. katol.* r. 1 kol. 859-860.

II.

Handbuch des Bistums Breslau. Breslau 1914-1925; Rocznik diecezji śląskiej. Katowice 1924-1925; KLAWEK A.: Złoty jubi-

leusz kapłaństwa Ks. Prof. Dr Józefa Jelity. *Ruch Biblij.* R. 17: 1964 s. 316-318; URBAN W.: Archidiecezja Wrocławska w latach 1945-1965. *Nasza Przeszł.* T. 22: 1965 s. 50, 51; BIENIEK J.: Ks. Prof. Dr Józef Jelito. [Kazanie]. *Gość Niedz.* R. 36: 1967 nr 17 s. 101; KLAWEK A.: Wspomnienie o śp. Prof. Dr. Józefie Jelito. *Ruch Biblij.* R. 20: 1967 s. 112-114; PLUTA J.: Wkład duchowieństwa pochodzącego ze Śląska Górnego i Cieszyńskiego w nauki teologiczne. *Śl. Stud. Hist.-Teol.* T. 8: 1975 s. 202; STACHOWIAK L.: Rozwój nauk biblijnych w XIX i początkach XX wieku. W: *Dzieje teologii katolickiej w Polsce.* T. 3 cz. 1. Lubl. 1976 s. 64. — Arch. Diec. Katow.: Akta personalne, sygn. PJ 7.

Ks. Józef Mandziuk

Jełowicki Adolf Józef (1863-1937) biskup sufragan lubelski, biblista. Urodził się 25 II w Warszawie w rodzinie ziemiańskiej jako syn Adolfa b. porucznika 5 pułku ułanów z 1831 r. i Pauliny z Sobańskich. Początkowo uczył się w domu, potem w Szkole Realnej, którą ukończył w 1880 r. Studiował w Instytucie Rolniczym w Puławach. W r. 1883 wyjechał do Brukseli na studia humanistyczne, które kontynuował następnie w Rzymie. W r. 1887 zapisał się do Seminarium Duchownego w Warszawie. Po 2 latach skierowano go na studia do Lowanium, ale na żądanie władz carskich został odwołany. 7 VII 1890 r. przyjął święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Łęczycy, potem w Warszawie na Lesznie w parafii Narodzenia NMP. W 1892 r. udał się do dominikańskiej Szkoły Biblijnej w Jerozolimie. W 1893 r. wrócił i został prefektem Gimnazjum Realnego, przewodniczącym koła prefektów, pierwszym wizytatorem szkolnym w Warszawie. W 1899 r. papież Leon XIII mianował go szambelanem. W 1901 r. został mianowany proboszczem parafii św. Trójcy na Solcu, a w 1902 r. prałatem domu papieskiego. Od 1908 r. zaangażował się w akcję przeciw mariawitom. Przy ul. Łazienkowskiej wykupił posesję od rodziny Lefasów, zbudował kaplicę przy której osadził 2 kapucynów, których po paru latach władze carskie usunęły. W 1915 r. został kanonikiem kapituły warszawskiej i sędzią surogatem konsystorza warszawskiego. W 1917 r. mianowany pierwszym radcą kurii i wiceoficjałem Sądu Arcybiskupiego II instancji. W 1916 r. zakończył budowę kościoła parafii MB Częstochowskiej. 9 XI 1918 r. został mianowany bpem lorymejskim i sufraganem lubelskim. 25 V 1919 został mianowany wikariuszem generalnym bpa lubelskiego, a 1 VII 1919 r. proboszczem w Chełmie. W 1920 r. wrócił do Lublina jako oficjał Sądu Biskupiego. W 1931 został archidiakonem kapituły katedralnej i dziekanem kapituły. Nadto zajmował się pracą naukową w zakresie geografii i archeologii biblijnej. Publikował swe materiały w „Kronice Rodzinnej", „Przeglądzie Katolickim", „Tygodniku Ilustrowanym", „Wędrowcu". Był współpracownikiem „Eucyklopedii kościelnej" Z. Chełmickiego, „Wielkiej encyklopedii ilustrowanej". Zmarł w Lublinie 7 VII 1937 r., pochowany w podziemiach katedry lubelskiej.

I.

1. Papyrus z Fayum. *Prz. Katol.* R. 32: 1894 nr 24 s. 369-371.

2. Krytyka biblijna. *Prz. Katol.* R. 32: 1894 nr 2 s. 17-21.

3. Ezdrelon. *Prz. Katol.* R. 32: 1894 nr 37 s. 580-584; nr 39 s. 611-614; nr 4 s. 628-629.

4. Elohiści i Jehowiści. *Prz. Katol.* R. 32: 1894 nr 52 s. 821-824.

5. Nehemiasz i Ezdrasz. *Prz. Katol.* R. 33: 1895 nr 23 s. 353-355; nr 24 s. 371-373.

6. Księga zmarłych. *Prz. Katol.* R. 34: 1896 nr 8 s. 115-117.

7. Przechadzki po Jerozolimie i bliższych jej okolicach. W. 1897 8° s. nlb. 6, 124.

8. Badania genealogiczne.

9. Pamiętniki Aleksandra Jełowieckiego.

10. Hasła w *Podręcznej encyklopedii*

kościelnej [Z. Chełmickiego] T. I-II W. 1904: Arbiter s. 302; Archaizm s. 303; Archisynagofus s. 313; Architriclinus s. 415; Arcturus s. 319; Asaf s. 385; Ascenez s. 386; Aschera s. 389; Asenaphar s. 390; Asierchus s. 391; Asor s. 392; Aspalathe s. 392; Aspersja u Żydów s. 393; Aspis s. 394; Asurbanipal s. 395; Athbasch s. 406; Atleta s. 407-408; Augiensis s. 414-415.

11. Hasła w *Podręcznej encykl. kościelnej.* T. III-IV W. 1904. Aureus Codex s. 17; Auxilia s. 24; Betleemska bazylika s. 290; Betsabea s. 291; Biblijne tłumaczenie. Tłumaczenie bretońskie s. 344-345; Biblijne Towarzystwa s. 352-353.

12. Hasła w *Podręcznej encykl. kościelnej.* T. V-VI. W. 1905. Botanica biblijna s. 87.

13. Rec.: J. KRUSZYŃSKI: Historia święta Starego Testamentu. Podręcznik dla klas wyższych szkół średnich. W. 1911. *Prąd.* R. 3: 1911 nr 8 s. 328-329.

14. Wizytacja J. E. biskupa sufragana. *Wiad. Diec. Lub.* R. 1: 1919 nr 6 s. 191; nr 9 s. 268-272; nr 11 s. 351-352.

15. Biskupi — sufragani chełmscy i lubelscy (1620-1919). *Wiad. Diec. Lub.* R. 3: 1921 s. 61-62.

16. Wizytacja wiosenna roku 1920 najprzewielebn. biskupa sufragana A. Jełowieckiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 3: 1921 nr 3 s. 89-92.

17. Wizytacja kanoniczna J. E. ks. biskupa — sufragana A. Jełowickiego *Wiad. Diec. Lub.* R. 3: 1921 nr 5 s. 156-159.

18. Wizyta pasterska biskupa sufragana lubelskiego w 1922 r. *Wiad. Diec. Lub.* R. 4: 1922 nr 5 s. 206-210.

19. Sufragania lubelska. *Wiad. Diec. Lub.* R. 4: 1922 nr 6 s. 210-214.

20. Wikariusze kapitularni chełmscy i lubelscy od 1633 roku (1640-1918). *Wiad. Diec. Lub.* R. 4: 1922 nr 3 s. 115-117.

21. Wizytacja pasterska J. E. Ks. A. Jełowieckiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 6: 1924 nr 5 s. 95-96.

22. W grobach pod katedrą. *Wiad. Diec. Lub.* R. 6: 1924 nr 6 s. 130-132.

23. Śp. ks. biskup F. Jaczewski. *Wiad. Diec. Lub.* R. 6: 1924 s. 129-130.

24. Wizyta pasterska biskupa sufragana lubelskiego od 6 do 30 czerwca 1925 r. *Wiad. Diec. Lub.* R. 7: 1925 nr 9 s. 274-280.

25. Wizyta pasterska J. E. biskupa sufragana lubelskiego ks. A. Jełowieckiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 9: 1927 nr 2 s. 47-51.

26. Ks. bp sufragan Jełowicki u Ojca Świętego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 9: 1927 nr 6 s. 170-171.

27. Wizyta kanoniczna J. E. biskupa sufragana lubelskiego na wiosnę 1927 r. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 1 s. 16-19; [... w jesieni] nr 2 s. 52-55; [... na wiosnę 1928 r.] nr 7 s. 211-216.

28. Przemówienie [synodalne]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 8 s. 236-255.

29. Z pobytu w Rzymie J. E. biskupa sufragana. *Wiad. Diec. Lub.* R. 11: 1929 nr 7 s. 221.

30. Wizyta kanoniczna J. E. biskupa sufragana w czerwcu 1929 r. *Wiad. Diec. Lub.* R. 11: 1929 nr 7 s. 205-207. [... w jesieni] nr 9 s. 275-280.

31. Wizytacja pasterska J. E. ks. biskupa sufragana w dekanacie turobińskim. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 8 s. 247-248.

32. Wizytacja pasterska J. E. biskupa sufragana. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 5 s. 166.

33. Wizytacja pasterska J. E. ks. biskupa sufragana w 1937 r. *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 6-7 s. 226.

II.

Bulla Jego Świątobliwości Benedykta XV o prekanonizacji ks. Adolfa Józefa Jełowickiego na biskupa tytularnego lorymejskiego i sufragana lubelskiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 1: 1919 nr 5 s. 166-167; J. E. ks. biskup A. J. Bożeniec Jełowicki biskup tytularny lorymejski sufragan lubelski. *Wiad. Diec. Lub.* R. 1: 1919 nr 6 s. 185-189; Marszruta wizytacji kanonicznej w 1919 roku J. E. ks. biskupa sufragana diecezji lubelskiej w dekanatach kraśnickim, zaklikowskim i janowskim. *Wiad. Diec. Lub.* R. 1: 1919 nr 5 s. 143; Powrót J. E. ks. biskupa sufragana. *Wiad. Diec. Lub.* R. 6: 1924 nr 7 s. 173; Wyjazd [Jełowieckiego]. *Wiad. Diec. Lub.* R. 7: 1925 nr 3 s. 83; Marszruta kanonicznej wizytacji wiosennej w 1926 r. *Wiad. Diec. Lub.* R. 8: 1926 nr 5 s. 153; *Wiad. Diec. Lub.* R. 9: 1927 nr 5 s. 146 [wyjazd do Rzymu]; Parafia Krężnica. Wizytacja pasterska. *Wiad. Diec. Lub.* R. 10: 1928 nr 9 s. 291-293; [Wizytacja w parafii Dubienka] s. 293-295; Marszruta wizytacji kanonicznej w roku 1929 *Wiad. Diec. Lub.* 11: 1929 nr 5 s. 129; nr 7 s. 197; *Toż.* R. 12: 1930 nr 5 s. 163; GORAL W.: Dziesiąta rocznicza J. E. biskupa Adolfa Jełowickiego sufragana lubelskiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 11: 1929 nr 3 s. 78-79; Cz. D.: Wizytacja kanoniczna J. E. biskupa sufragana w 1930 r. *Wiad. Diec. Lub.* R. 12: 1930 nr 8 s. 297-300; Kapituła lubelska. *Wiad. Diec. Lub.* R. 13: 1931 nr 9 s. 318; Marszruta wizytacji kanonicznej J. E. ks. biskupa sufragana lubelskiego. *Wiad. Diec. Lub.* R. 15: 1933 nr 5 s. 191; Nieco ze sprawozdania konferencji Pań św. Wincentego à Paulo. *Wiad. Diec. Lub.* R. 16: 1934 nr 5 s. 193-195; Program wizytacji pasterskiej. J. E. ks. biskupa sufragana w

dn. od 13 do 23 czerwca. *Wiad. Diec. Lub.* R. 18: 1936 nr 5 s. 166-167; GORAL W.: Śp. ks. Adolf Józef Jełowicki sufragan lubelski. 1863-1937. *Wiad. Diec. Lub.* R. 19: 1937 nr 11 s. 344-351; PRZEŹDZIECKI H.: Mowa pogrzebowa 10 VIII 1937 w czasie pogrzebu śp. Bpa Adolfa Jełowickiego w Katedrze w Lublinie. *Wiad. Diec. Podl.* 19: 1937 N 7-8 s. 279-280. Jełowicki A. bp. Nekrolog. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 26: 1937 z. 9; Jełowicki Adolf Józef bp (1863-1937). *Mies. Herald.* R. 16: 1937 nr 10 s. 155-156; Zgon bpa Adolfa Jełowickiego. *Gaz. Kośc.* 44: 1937 s. 336; SZUBA Z.: Adolf Józef Jełowicki. W: *Kościół Katolicki na ziemiach Polski w czasie II wojny światowej.* T X. Materiały i Studia. Z. 5. W. 1981 s. 286-287.

Ks. Franciszek Stopniak

Jełowiecki Eustachy (1886-1930), docent Uniw. Lwowskiego.

Urodził się we Lwowie, kształcił się we Lwowie, w Chyrowie, Krakowie i Innsbrucku. Święcenia kapłańskie przyjął w 1909, zaś w rok później uzyskał doktorat z teologii na Uniw. Jagiellońskim. Jako proboszcz w Trembowli zajmował się okoliczną ludnością, przeprowadził dobrowolną częściową parcelację (odpłatnie) majątków beneficjalnych. W roku 1929 na Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie habilitował się na podstawie rozprawy: „Studia nad amerykanizmem. I. Izaak, T. Hecker i jego doktryna". Współpracował z licznymi czasopismami, m. in. z „Przeglądem Powszechnym". W r. 1930 mianowany został wykładowcą na Wydziale Filozoficznym Uniw. Warszawskiego, jednak przedwczesna śmierć nie pozwoliła mu rozwinąć szerszej pracy dydaktycznej i naukowej. Zmarł we Lwowie 15 III 1930 r.

I.

1. Bóstwo Chrystusa istotą Ewangelii. *Gaz. Kość.* R. 18: 1910 s. 322-324.
2. Błogosławieni miłosierni. [Kazanie na uroczystość WW. Świętych]. Ks. 1918 8° s. 23.
3. Studia nad amerykanizmem. I. Izaak, T. Hecker i jego doktryna. Lw. 1929 8° s. 159.
4. Prawa moralności małżeńskiej. W: *Sprawy duszpasterskie.* Lw. Wykłady z kursu duszpasterskiego. 1929 s. 113-128.
5. U progu współczesnej psychologii religii. *Prz. Powsz.* R. 47: 1930 t. 185 s. 142-156, 306-328; t. 186 s. 271-292. Odb. Kr. 1930 Nakł. Prz. Powsz. 8° s. 60. — Praca niedokończona z powodu śmierci Autora.

II.

GERMAN F.: Jełowicki Eustachy. W: *Pol. słow. biogr.* T. 11 s. 163-164, tamże literatura. — Ponadto: *Rocz. Katol.* R. 9: 1931 s. 426-428. PECHNIK A.: Śp. ks. Eustachy Jełowicki. *Gaz. Kośc.* R. 37: 1930 s. 188.

Krzysztof Piętka

Jezierski Antoni (1870-1918), autor historycznej rozprawy.

Kapłan archidiecezji poznańskiej, urodził się 17 I 1870 w Pleszewie, był synem Feliksa i Marianny z Sroczyńskich. Do Gimnazjum uczęszczał w Ostrowie Wlkp., a po złożeniu matury 1890 wstąpił do Seminarium Duchownego w Poznaniu. Święcenia kapłańskie przyjął 24 II 1894 i został wikariuszem parafii św. Trójcy w Gnieźnie, a od 22 XII 1894 wikariuszem przy katedrze gnieźnieńskiej. Proboszczem w Kunowie był w l. 1899-1912. Jako proboszcz Lubinia od 12 III 1912 otoczył troską zabytkowy kościół pobenedyktyński. Pełnił obowiązki dziekana śremskiego przez cały czas pobytu w Lubiniu. Zmarł w Lubiniu 2 III 1918 r.

Znana jest tylko jedna jego publikacja, dzieje klasztoru i kościoła lubińskiego. Stanowi ona pierwszą obszerniejszą pozycję w historiografii tego najstarszego w Wielkopolsce opactwa. Choć autor nie miał naukowego przygotowania, umiejętnie wykorzystał źródła rękopiśmienne.

I.

1. Klasztor benedyktyński w Lubinie [sic!]. P. 1915 Nakł. autora, druk. „Praca" 8° s. 65, nlb. 1.

II.

Kośc. Dz. Urzęd. (Poznań). R. 14: 1899 s. 88; R. 27: 1912 s. 32; R. 28: 1913 s. 70; Archiwum Archid. w Poznaniu, KA 451.

Ks. Marian Banaszak

Jeż Mateusz, pseud.: Z. Z. Miłkowski, krypt.: Ks. M. J. (1862-1949), pedagog, popularyzator teologii, propagator kultu eucharystycznego.

Urodził się 17 IX 1862 r. w Mielcu, był synem Jana i Marianny z Kolasińskich. Po ukończeniu Gimnazjum wstąpił do Seminarium Duchownego w Krakowie; święcenia kapłańskie przyjął w 1885 r. Specjalizację teologiczną ukończył na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego. Przejściowo był wikariuszem parafialnym, a następnie wieloletnim katechetą Gimnazjum św. Anny w Krakowie. W l. 1911-1914 był redaktorem miesięcznika teologicznego dla kapłanów „Adoracja Przenajświętszego Sakramentu". Kierował też Stowarzyszeniem Kapłanów Polskich Adoracji Przenajświętszego Sakramentu, był też egzaminatorem księży katechetów dla szkół średnich.

Po odzyskaniu niepodległości był w ciągu czterech lat profesorem Seminarium Duchownego diec. podlaskiej w Janowie nad Bugiem i został wówczas mianowany kanonikiem honorowym katedry podlaskiej. Po powrocie do diecezji krakowskiej był kapelanem sióstr wizytek w Krakowie i kierował jako archidiecezjalny dyrektor Dziełem św. Piotra Apostoła. W latach trzydziestych był rektorem Domu Księży Emerytów w Krakowie, propagując nadal kult eucharystyczny i zajmując się propagandą misyjną. Po drugiej wojnie światowej przebywał w Prądniku Białym. Zmarł 10 II 1949 r.

Obok wielu artykułów popularnych z dziedziny teologii pozostawił wielką liczbę utworów literackich, głównie wierszy, publikowanych w różnych czasopismach polskich.

I.

1. Powstanie w Czernichowie w r. 1888. *Historia szlachecka w siedmiu pieśniach.* Kr. 1895 Nakł. Autora, druk. W. L. Anczyca 8° s. 18.

2. Przygody kapelana przez autora „Powstania w Czernichowie". Kr. 1895 Nakł. Autora, druk. W. L. Anczyca 8° s. 8.

3. Kilkanaście wierszyków... Kr. 1895 Nakł. Autora, Druk. W. L. Anczyca 8° s. 23.

4. Duchowieństwo polskie a lud. Kr. 1896 Druk. W. L. Anczyca 8° s. 33. Odb. z *Prawdy.*

5. Ratujmy nasze miasteczka! Kr. 1896 Red. Głosu Narodu, druk. W. Korneckiego 8° s. 19.

6. Skąd bierze się niedowiarstwo między katolikami? Kr. 1896 Druk. W. L. Anczyca 8° s. 21. — Toż. Nowy Sącz 1900 12° s. 23.

7. Ku czci Św. Jana Kantego patrona Królestwa Polskiego. Kr. 1897 Nakł. Autora, druk. W. L. Anczyca 8° s. 14.

8. Czy ludzie będą mieli kiedy raj na ziemi? Kr. 1897 Nakł. Red. Prawdy 8° s. 39. — Toż. Wyd. 2. Kr. 1900 8° s. 45.

9. Pamiątka dziewięćsetnej rocznicy męczeństwa św. Wojciecha apostoła. Kr. 1897 Nakł. Autora 8° s. 24.

10. O Żydach. [Tyt. na okł.: Tajemnice żydowskie]. Kr. 1897 Nakł. Autora, druk. W. L. Anczyca 8° s. 72. — Toż. Wyd. 2 pomnożone. Kr. 1898 Druk. W. L. Anczyca 8° s. 80. — Toż pt.: Nasi przyjaciele. B. m. [ok. 1900?] Nakł. Wyd. Dzieł Ludowych 8° s. 80.

11. *W sprawie przywrócenia religii przy egzaminie dojrzałości. Dwutyg. Katech.* R. 1: 1897 s. 17-19, 33-35.

12. Egzorta na niedzielę po Nowym Roku. U żłóbka Jezusowego. *Dwutyg. Katech.* R. 1: 1897 s. 10-12.

13. Egzorta na zakończenie roku szkolnego. *Dwutyg. Katech.* R. 1: 1897 s. 216-219.

14. Egzorta okolicznościowa o zazdrości. *Dwutyg. Katech.* R. 1: 1897 s. 364-366.

15. Wiązanka wierszy. Kr. 1898 8° s. 32.

16. Jak ożywić naukę religii? *Dwutyg. Katech.* R. 2: 1898 s. 324-327, 346-349.

17. Egzorta na uroczystość Trzech Króli. *Dwutyg. Katech.* R. 2: 1898 s. 4-7.

18. Egzorta o miłości ojczyzny. *Dwutyg. Katech.* R. 2: 1898 s. 154-158.

19. Echo drugiego zjazdu XX Katechetów we Lwowie. *Dwutyg. Katech.* R. 2: 1898 s. 145-147.

20. Egzorty dla młodzieży szkolnej. Kr. 1899 Nakł. Autora, druk. W. L. Anczyca 8° s. 246. — Toż. Lw. 1911 8° s. 277.

21. Nauka wiary katolickiej. Podręcznik dla szkół średnich. Cz. 1. Kr. 1899 Nakł. Autora, druk. W. L. Anczyca 8° s. IV, 116. — Toż w wydaniach następnych (1906, 1911, 1920).

22. Jak ożywić naukę religii? *Dwutyg. Katech.* R. 3: 1899 s. 7-9, 23-25, 44-46, 90-93, 111-114.

23. Nauka na Zwiastowanie Najśw. Maryi Panny. *Dwutyg. Katech.* R. 3: 1899 s. 106-109.

24. Pan Jezus ideałem cnoty. Egzorty... *Dwutyg. Katech.* R. 3: 1899 s. 128-131.

25. Nasi przyjaciele. B. m. Nakł. Wyd. Dzieł ludowych 8° s. 80.

26. Stosunki kościelne w Belgii. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 4: 1900 s. 26-30.

27. Stanoswisko duchowieństwa wobec Żydów. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 4: 1900 s. 52-54.

28. Czy nasze dzisiejsze szkolnictwo polskie ma kierunek szczerze narodowy. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 4: 1900 s. 108-110, 165-167, 209-211, 232-234.

29. Egzorta na uroczystość św. Stanisława Kostki. O wpływie młodości na całe życie. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 4: 1900 s. 395-399.

30. Egzorty niedzielne w dniach powszednich. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 5: 1901 s. 69-70.

31. Słowo o asymilacji Żydów. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 5: 1901 s. 239-240.

32. Gestykulacja i mimika kapłańska. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 7: 1903 s. 165-169.

33. Profesor Gieciów jako teolog. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 7: 1903 s. 248-250.

34. Refleksje przy końcu roku szkolnego. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 7: 1903 s. 428-433.

35. Wyd.: Dziś, a lat temu 80. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 7: 1903 s. 543-544.

36. Kształcenie i wychowanie religijne w szkołach niemieckich katolickich. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 8: 1904 s. 600-605.

37. Polemika. W obronie czci. *Muzeum.* R. 21: 1905 s. 530-536.

38. Brewe Ojca św. w sprawie kongresu katechetów włoskich. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 9: 1905 s. 401-404.

39. W sprawie uświadomienia młodzieży na punkcie popędu płciowego. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 9: 1905 s. 161-167, 196-205.

40. Fas est et ab hoste doceri. *Gaz. Kośc.* R. 14: 1906 s. 97-99.

41. Duchowieństwo a prasa. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 10: 1906 s. 82-84.

42. Jak budzić z apatii? *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 10: 1906 s. 513-516.

43. Obrazki ze współczesnej Francji. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 10: 1906 s. 553-556, 625-629; R. 11: 1907 s. 44-48, 92-94, 170-172 n.

44. Odpowiedź ks. Niesiołowskiemu i eleuterykom. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 10: 1906 s. 167-170.

45. Zjawienie się Matki Najświętszej w La Salette. *Gaz. Kośc.* R. 13: 1906 s. 226-227.

46. List otwarty do prof. Sławomirskiego. *Dwutyg. Katech. i Duszp.* R. 11: 1907 s. 1-7, 53-57. — Toż w osob. odb. Tarnów 1907 8° s. 14.

47. Orate fratres! Rozmyślania i modlitwy najpotrzebniejsze. Zebrał i wydał... Kr. 1907 Druk. W. L. Anczyca 8° s. 135.

48. Jak ratować młodzież od rozpusty? *Gaz. Kośc.* R. 15: 1907 s. 493-494, 503-504.

49. O uświadamianiu młodzieży pod względem płciowym. *Gaz. Kośc.* R. 15: 1907 s. 76-78, 89-91.

50. Położenie katolików we Francji. *Gaz. Kośc.* R. 15: 1907 s. 495-496.

51. Stowarzyszenie kapłanów pod opieką św. Józefa w Gorycyi. *Gaz. Kośc.* R. 15: 1907 s. 422-423, 432-433, 442-444.

52. Szereg rozmyślań dla kapłanów. Kr. 1908 16° s. 236.

53. Najnowsze rozporządzenia ministerialne a nauka religii w szkołach średnich. *Gaz. Kośc.* R. 16: 1908 s. 624-625.

54. „Obrońca zwierząt". *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 99.

55. Papież Kalikst III i kometa Halley'a, czyli „Mundus vult decipi". *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 s. 151-152.

56. Podniesienie czci Eucharystii św. wśród młodzieży szkolnej. Referat na Kongresie Międzynarodowym Eucharystycznym w Wiedniu... Kr. 1912 Nakł. Autora, druk. E. K. Koziańskich 8° s. 15. — Toż w: *Adoracja Przenajświętszego Sakramentu.* Kr. 1912.

57. Nauka wiary katolickiej. Cz. 2. Podręcznik dla szkół średnich. Kr. 1913 Nakł. Autora, Druk. E. K. Koziańskich 8° s. 114.

58. Egzorty dla młodzieży szkolnej. *Rocznik drugi.* P. 1914 Nakł. Autora 8° s. 231.

59. Ku czci N. Sakramentu. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 87-88.

60. Tłum.: Współczesne improperia. Na Wielki Piątek r. 1916. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 181-182.

61. Nowocześni faryzeusze. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 99-100.
62. Przesadny kult teatru. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 260-161.
63. Dlaczego Wielkopolanie są religijniejsi od Galicjan? *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 567-569.
64. O naszych odpustach. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 136-137.
65. Pogrzeby z przeszkodami. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 220.
66. Wielebni bezdomni. *Gaz. Kośc.* R. 24: 1917 s. 199-200.
67. Z prasy periodycznej. *Gaz. Kośc.* R. 24: 1917 s. 166-167.
68. Jeszcze w sprawie: Kto ma rację? *Gaz. Kośc.* R. 25: 1918 s. 54-55.
69. Pomnik wdzięczności. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 s. 120-121.
70. Dokąd idziemy? *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 s. 100-101.
71. Listy z Janowa Podlaskiego. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 s. 3-4, 22-23, 58-59, 74-75, 86-87, 278-274.
72. Źle się bawicie. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 s. 9-10.
73. Kresy wołają księży na pomoc. *Gaz. Kośc.* R. 27: 1920 s. 172.
74. Zgromadzenie Księży Serca Jezusowego. *Gaz. Kośc.* R. 28: 1921 s. 30-31.
75. Piekąca sprawa. *Gaz. Kośc.* R. 28: 1921 s. 37-38.
76. W sprawie Stowarzyszenia Kapłańskiego Adoracji Przen. Sakramentu *Gaz. Kośc.* R. 28: 1921 s. 91-92.
77. Odsłońmy tebarnakulum! *Gaz. Kośc.* R. 28: 1921 s. 238-239.
78. Misje katolickie w krajach pogańskich. *Gaz. Kośc.* R. 28: 1921 s. 242-243, 252-253.
79. Co słychać na Podlasiu? *Gaz. Kośc.* R. 28: 1921 s. 69-70.
80. Pius XI w stosunku do Polski. *Gaz. Kośc.* R. 29: 1922 s. 49-50.
81. Ile gruntu kościelnego zostawić proboszczom? *Gaz. Kośc.* R. 29: 1922 s. 74-75.
82. Venite adoremus! *Gaz. Kośc.* R. 29: 1922 s. 122-123.
83. Poznajmy się! *Gaz. Kośc.* R. 29: 1922 s. 135-136.
84. Pod adresem „Piasta" i „Piastowiczów". *Gaz. Kośc.* R. 29: 1922 s. 349-350.
85. Przemówienie na zakończenie rekolekcji. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 40-41.
86. Co potrzebniejsze dla kapłana: nauka czy świętość. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 137-138.
87. Tantum ergo dwujęzyczne. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 140-141.
88. Brak serca. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 178-179.
89. Nie zostawiajmy Go samego! *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 219-220.
90. Polska odrodzona, czy „wyrodzona". *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 70-71.
91. Poważne ostrzeżenie. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 28-29.
92. Pod adresem „Rozwoju", „Myśli" itp. *Gaz. Kośc.* R. 30: 1923 s. 97.
93. Bogu utajonemu. Kr. 1923 Nakł. Autora 16° s. 162.
94. W religii katolickiej prawda i siła! Zarys dziejów prawdziwej religii. Kr. 1923 Nakł. Autora 8° s. 62.
95. Chrzcić Żydów czy nie chrzcić? *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 179-180.
96. Jeszcze jeden sposób zaradzenia brakowi księży. *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 197-199.
97. O naszych czasopismach kapłańskich. *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 223-224.
98. Miłosierdzie tańcujące. *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 28-29.
99. Które stronnictwo polityczne mamy uważać za swoje? *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 82-83.
100. Jak społeczeństwo nasze poganieje? *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 250.
101. Śp. X. Józef Wiejowski. *Gaz. Kośc.* R. 31: 1924 s. 242.
102. Zgromadzenie Księży Eucharystianów. *Prz. Katol.* R. 3 (powojenny): 1924 s. 7-8.
103. Kto jest najmądrzejszy ze wszystkich na świecie. *Prz. Katol.* R. 3: 1924 s. 105.
104. Życie wspólne księży świeckich w świetle historii i potrzeb dzisiejszych. *Prz. Katol.* R. 3: 1924 s. 243-244, 258-259, 393-395, 307-308.
105. My a Żydzi. *Prz. Katol.* R. 3: 1924 s. 324-325.
106. Pod znakiem kina, piłki nożnej, dekoltu i zabaw szkolnych. *Prz. Katol.* R. 3: 1924 s. 406-407.
107. Martwota niektórych naszych kościołów. *Prz. Katol.* R. 3: 1924 s. 537-539, 545-547.
108. Trudny problem. *Prz. Katol.* R. 3: 1924 s. 567-570.
109. O aktualność kazań naszych. *Prz. Katol.* R. 4: 1925 s. 113-114.
110. W sprawie odpustów. *Prz. Katol.* R. 4: 1925 s. 488.
111. Problem misyjny w duszpasterstwie. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 110-113.
112. Tryumf życia wspólnego księży świeckich. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 14-15.
113. Wspieraj misje! Kazanie misyjne na uroczystość Ducha Św. Kr. 1925 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 15. Sprawy misyjne nr 2.
114. Żyć Mszą świętą. *Gaz. Kośc.* R. 32: 1925 s. 291-294.
115. Godzina adoracji u stóp Jezusa w Przenajświętszym Sakramencie. Kr. 1926

Wyd. Arcybactwa Straży Hon. N. Serca P. Jezusa 8° s. 71.

116. Wiersze misyjne. Kr. 1926 Nakł. Sodalicji P. Klawera 16° s. 137.

117. Żniwo wielkie, robotników mało! Kr. 1926 Wyd. Ks. Jez. 16° s. 36. Sprawy misyjne nr 4.

118. Wsprawie łączności wśród duchowieństwa. *Aten. Kapł.* T. 17: 1926 s. 503-508.

119. Czy Polska wyzwoli się spod panowania Żydów? *Prz. Katol.* R. 5: 1926 s. 226-228.

120. „Róż Św. Teresy" od Dzieciątka Jezus na R. P. 1928 poświęcony czci Św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Pod red. M. Jeża. Kr. 1927 8° s. 96.

121. Jak mówić egzorty szkolne? *Prz. Hom.* R. 5: 1927 s. 36-37.

122. Strójmy świeżym kwieciem ołtarz Przenajświętszego Sakramentu. *Prz. Katol.* R. 6: 1927 s. 89-90.

123. Polskie pieśni w czasie Mszy św. — Audiatur et altera pars. *Aten. Kapł.* T. 22: 1928 s. 375-380.

124. Jeszcze o nieszporach parafialnych — Audiatur et altera pars. *Aten. Kapł.* T. 22: 1928 s. 169-171.

125. Czynnik nadprzyrodzony w pracy szkolnej katechety. *Aten. Kapł.* T. 21: 1928 s. 386-397.

126. Głos Stowarzyszenia Misyjnego pt. Dzieło św. Piotra Apostoła. *Prz. Katol.* R. 66: 1928 s. 412-413.

127. Dzieło Świętego Piotra Apostoła. Referat. W: *Księga pamiątkowa Międzynarodowego Akademickiego Kongresu Misyjnego.* P. 1928 s. 274-281.

128. Czynnik apologetyczny w nauczaniu religii w szkole powszechnej i średniej. *Aten. Kapł.* T. 23: 1929 s. 164-173.

129. Dzieło Papieskie św. Piotra Apostoła. *Prz. Katol.* R. 67: 1929 s. 323-325.

130. Przedwcześni kaznodzieje. *Prz. Hom.* R. 7: 1929 s. 205.

131. Głos Dzieła Papieskiego św. Piotra Apostoła. *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 196-197, 207-209.

132. Pap. Mis. Dzieło św. Piotra Ap. w Polsce. *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 484.

133. O, gdyby wszyscy byli jedno! *Gaz. Kośc.* R. 36: 1929 s. 289-292.

134. Ku czci Chrystusa Króla. Pienia religijne. Kr. 1929 Nakł. Autora 8° s. 115.

135. Willa biskupia pod Brzozowem. B. m. 1929 Druk. Jana Łazora 16° s. 15.

136. Bądźmy misjonarzami! Kilka myśli o duszpasterstwie. Kr. 1930 16° s. 168, nlb. 8.

137. Chwała Ci Maryo. Kr. 1930.

138. Przed Najświętszym Sakramentem. Kr. 1931 Nakł. Autora 8° s. 83.

139. Ważny przywilej dla Stowarzyszenie Kapłanów Adoracji Przenajśw. Sakramentu. *Gaz. Kośc.* R. 38: 1931 s. 164-165.

140. List otwarty do „Hasła Podwawelskiego" w Krakowie. B. m. 1931 Druk. Loretańska w Warszawie 8° s. 4.

141. Egzorty dla młodzieży szkolnej. Rocznik III. Miejsce Piastowe 1932 Nakł. Autora 8° s. 417.

142. Męka i śmierć Pana Jezusa w pieśni. Kr. 1932 Nakł. Autora 8° s. 91, nlb. 4.

143. Boże Narodzenie w pieśni. Kr. 1932 Nakł. Autora 8° s. nlb. 3, 57, nlb. 2.

144. Nowenna do Matki Boskiej Różańcowej. Kr. 1933. Klasztoru OO. Dominikanów 16° s. 23. — Toż. 1934 Nakł. OO. Dominikanów 16° s. 31.

145. Do nowej Polski. Wiersze. Wyd. 2 powiększone. Kr. 1933 Wyd. Tow. Oświaty Ludowej 16° s. 86.

146. U stóp Najśw. Sakramentu. Iskierki eucharystyczne. [Wiersze]. Kr. 1933 Druk. Głosu Narodu 16° s. nlb. 3, 114, nlb. 3.

147. Niebo w pieśni. Kr. 1934 Druk. Głosu Narodu 16° s. 85, nlb. 3.

148. Ku czci św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Niepokalanów 1934 Nakł. Milicji Niepokalanej 16° s. 41.

149. Tłum.: LEVY ROSALIA MARY: Dlaczego Żydzi przyjmują wiarę katolicką? Autentyczne opowiadanie. Przekł. z angielskiego. Kielce 1934 Druk. św. Józefa 8° s. 197, nlb. 2.

150. Jak nawracać Żydów. *Gaz. Kość.* R. 41: 1934 s. 495-496.

151. Kapłan i Najśw. Sakrament. *Gaz. Kośc.* R. 41: 1934 s. 141-142.

152. W 1900 rocznicę ustanowienia Najświętszego Sakramentu. Kr. 1934 8° s. 97.

153. Chwała Najświętszego Serca Jezusowego. Kielce 1935 Zgrom. SS. Służebnic Najśw. Serca Jezusowego 16° s. 78.

154. Ku chwale Bogarodzicy Niepokalanie Poczętej. Kr. 1935 Głos Narodu 8° s. 86.

155. „Nieznajomemu Bogu", czyli ku czci Eucharystii. Kr. 1935 Orbis 16° s. 129, nlb. 3.

156. Stosunek kapłana do Najświętszego Sakramentu. Kr. 1935 Nakł. Autora 16° s. 25.

157. Jak kapłan może i powinien szerzyć cześć dla Przenajświętszego Sakramentu. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 271-273, 286-288.

158. Papieskie Misyjne dzieło św. Piotra Apostoła najpewniejszym środkiem do nawrócenia świata pogańskiego. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 20-23, 36-38.

159. W dziesiątą rocznicę Polskiego Radia. *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 237-238.

160. W odpowiedzi P. Zwierzyńskiemu

na artykuł w „Głosie Naucz. Mazow". *Gaz. Kośc.* R. 43: 1936 s. 527-529, 539-542.

161. Groźne zjawisko. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 155-156.

162. Ku czci św. Józefa, Oblubieńca Najśw. Maryi Panny. Kr. 1937 8° s. 46.

163. Sursum corda. Kr. 1937 Nakł. Autora 16° s. 158.

164. Co nam Austria zrobiła złego? *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 317-318, 331-332, 345-347.

165. Jubileusz złoty Stowarzyszenia Kapłańskiego Adoracji Najśw. Sakramentu. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 26-28.

166. Nasze testamenty. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 261-262.

167. Owoce socjalizmu. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 217-220.

168. O kwestii żydowskiej słów kilka. *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 267-268.

169. Do Braci Kapłanów! *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 210-212.

170. [Trzeci] III Kongres narodowy XX Adoratorów włoskich. *Gaz. Kośc.* R. 46: 1939 s. 59-60.

171. Złoty jubileusz Papieskiego Misyjnego Dzieła św. Piotra Apostoła. *Misje Katol.* R. 58: 1939 s. 162-166.

172. Red.: *Adoracja Przenajśw. Sakramentu.* R. 10: 1911 — 13: 1914; tamże liczne artykuły M. Jeża.

173. Wiele wierszy religijnych w licznych czasopismach katolickich.

II.

ŁOZA S.: Czy wiesz kto to jest? W. 1938 s 303; Elenchus venerabilis cleri archidioecesis Cracoviensis [1886-1949]; LENORT F.: Adoracja Przenajśw. Sakramentu. W: *Enc. katol.* T. 1 kol. 104.

Ks. Ludwik Grzebień SJ

Jędrzejewski Franciszek Alfons, pseud.: Jędrzej Zapomniany, ks. Jędrzej w Kowala (1865-1950), paulin, autor dzieł historycznych i publicysta.

Urodził się w Kowalu k. Włocławka 30 XI 1865 r. Był najpierw nauczycielem. W 1891 r. wstąpił do zakonu paulinów, studiował teologię we Włocławku; święcenia kapłańskie otrzymał 14 IX 1895 r. Pracował na Jasnej Górze, kiedy w 1914 r. sprzeciwił się biskupowi S. Zdzitowieckiemu odnośnie jego planów co do paulinów tamże, za co został przeniesiony na stanowisko gwardiana bernardynów do Koła. Po krótkim czasie musiał uciekać stamtąd przed wojskami niemieckimi. Zatrzymał się na kilka miesięcy w Dorpacie (ob. Tartu), a potem w Petersburgu w chararakterze kapelana przy kościele św. Katarzyny. Wydawał tutaj „Czytania Niedzielne" (1916-1918). W 1919 r. powrócił do kraju i objął obowiązki kapelana Wojska Polskiego. Trzykrotnie przebywał w Rzymie, w tym dwukrotnie na stanowisku kapelana; studiował tamże zagadnienia kościołów wschodnich na Instytucie Orientalnym. Przyczynił się również do objęcia w 1934 r. przez paulinów kościoła św. Katarzyny della Rota. Prowadził tamże ożywioną działalność wśród polonii włoskiej i amerykańskiej. Po powrocie do Częstochowy rozwinął pracę charytatywną i kaznodziejską. Był pięciokrotnie odznaczany orderami krajowymi i zagranicznymi za twórczość literacką i patriotyczną. Zmarł 2 III 1950 r. na Jasnej Górze.

I.

1. Zgon Paulina [A. Federowicza]. *Goniec Częstoch.* z 7 VI 1913.

2. Chwała Maryi w Narodzie Polskim, objawiająca się szczególnie w pieśni. W. 1915 8° s. 48.

3. Nabożeństwo dziękczynne za zwycięstwo odniesione nad Turkami 1621 r. pod Chocimem. *Czyt. Niedz.* R. 1: 1916 nr 35 s. 4-5.

4. Tadeusz Kościuszko. *Czyt. Niedz.* R. 2: 1917 nr 26 s. 4-9, il.

5. Historia obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej. *Czyt. Niedz.* R. 3: 1918 nr 1-28.

6. Leśna. *Czyt. Niedz.* R. 3: 1918 nr 17 s. 3-5, il.

7. Mowa wygłoszona w kościele św. Katarzyny dnia 15 lipca 1918 r w czasie żałobnego nabożeństwa za duszę ś.p. Henryka Dąbrowskiego, jenerała legionistów polskich, zmarłego dnia 6 VI 1918 r. w Winnogórze. Piotrogród 1918 16° s. 16.

8. O Rusi i Rusinach. *Czyt. Niedz.* R. 3: 1918 nr 6-22.

9. Święto N. Maryi Panny Królowej Ko-

rony Polskiej. *Czyt. Niedz.* R. 3: 1918 nr 17 s. 2-3.

10. Życzenie [redaktorowi]. *Goniec Częstoch.* R. 14: 1918 nr 287 s. 4.

11. Historia miasta Kowala. Włocławek 1921 8° s. 52.

12. Jasna Góra i naród polski. *Kur. Częstoch.* R. 3: 1921 nr 167 s. 1-2, il.

13. W sprawie pomnika pod Jasną Górą [Aleksandra II]. *Goniec Częstoch.* R. 1921 nr 31 s. 2.

14. Żywot Jana Karola Chodkiewicza Wielkiego Hetmana Koronnego i Litewskiego 1560-1621. W trzechsetną rocznicę zgonu opowiedział i wydał... Piotrków 1921 Druk. M. Dobrzańskiego 8° s. 15, nlb. 1.

15. Żywot Kazimierza Świętego i Godzinki ku czci tegoż św. Kazimierza z litanią, przedrukowane z książki do nabożeństwa z roku 1825 wydanej w Wilnie w drukarni OO. Bazylianów. Wilno 1922 Druk Józefa Zawadzkiego 16° s. 26.

16. Św. Bogumił i bł. Gaudencjusz arcybiskupi gnieźnieńscy. *Goniec Częstoch.* R. 1925 nr 164 s. 4.

17. Uroczystości węgierskie ku czci św. Emeryka i św. Stanisława bpa krakowskiego. *Goniec Częstoch.* R. 1925 nr 165 s. 1.

18. Korona Polska i klejnoty koronne. *Goniec Częstoch.* R. 1926 nr 2 s. 3.

19. Św. Kunegunda, królowa polska. *Goniec Częstoch.* R. 1926 nr 77 s. 7.

20. W 1901 rocznicę śmierci Bolesława Chrobrego. *Goniec Częstoch.* R. 1926 nr 77 s. 7.

21. Życzenia [dla Częstochowian]. *Goniec Częstoch.* R. 1926 nr 1 s. 5.

22. Żywot św. Pawła Pierwszego Pustelnika i krótka historia zakonu Paulinów. Rzym 1926 Szkoła Typograficzna Piusa X 16° s. 41.

23. Matka Makryna Mieczysławska Wielka Bohaterka Polski i Kościoła. Częstochowa 1928 Druk. Tomasza Nagłowskiego 8° s. 32, 2 il. — Toż powiększone: Matka Makryna Mieczysława Bazylianka ostatnia ksieni Bazylianek mińskich i założycielka klasztoru św. Bazylego Wielkiego w Rzymie. Męczennica za wiarę i bohaterka narodowa. New Britain, Conn 1936 Druk. Przewodnika Katolickiego 4° s. 86, 1 il.

24. Matka Boska Leśniańska opiekunka ludu polskiego. *Niedziela.* R. 4: 1929 nr 32 s. 378-380.

25. Obraz cudowny w Leśnej i wojsko polskie. *Niedziela.* R. 4: 1929 s. 381-382.

26. Poczajów i ostatni jego bohaterowie Bazylianie. *Niedziela.* R. 4: 1929 s. 223-224.

27. Śp. ks. Grzegorz Augustynik. *Niedziela.* R. 4: 1929 s. 562-563.

28. Nasze pamiątki w Rzymie. *Niedziela.* R. 5: 1930 s. 232-233.

29. Pięćsetletnia rocznica napadu Husytów na Jasną Górę. *Goniec Częstoch.* R. 1930 nr 92 s. 2.

30. Setna rocznica powstania listopadowego. *Goniec Częstoch.* R. 1930 nr 276 s. 1.

31. Św. Emeryk, królewicz węgierski. *Niedziela.* R. 1930 s. 357-359.

32. Arcyb. Feliński i powstanie styczniowe. *Goniec Częstoch.* R. 1933 nr 27 s. 2.

33. Czy Jasna Góra miała kiedy rosyjskie orły? *Goniec Częstoch.* R. 1933 nr 41 s. 3.

34. Jan III Sobieski i Jasna Góra w 250 rocznicę odsieczy Wiednia. *Goniec Częstoch.* R. 1933 nr 101 s. 3.

35. Jasna Góra krynica łask Bożych. *Niedziela.* R. 1933 s. 402.

36. Zapomniany Jędrzej [pseud]: Jasna Góra. Dzieje cudownego obrazu i klasztoru. Częstochowa 1933 druk. T. Nagłowski 8° s. 151.

37. Największy poeta polski Adam Mickiewicz o Polsce. *Goniec Częstoch.* R. 1933 nr 5 s. 2.

38. O kanonizację błogosławionych i świątobliwych Polaków. *Niedziela.* R. 1933 s. 474, 487.

39. O św. Pawle I Pustelniku i paulinach. *Goniec Częstoch.* R. 1933 nr 12 s. 2.

40. O jedność Kościoła Katolickiego. *Niedziela.* R. 8: 1933 nr 8-33.

41. Dzieje Jasnej Góry w ciągu 550-letniego jej istnienia. *Gospodarz Polski* R. 9: 1935 nr spec. po nr 27.

42. Jasna Góra — Góra Zwycięstwa. *Rodzina Polska.* R. 1935 s. 235-239.

43. Królowa Korony Polskiej. *Tyg. Pol.* R. 1935 nr 667 s. 1-2. — Toż: *Wiad. Diec. Łódz.* R. 1935 s. 191-196.

44. O. Augustyn Kordecki. 25 marca 1635 r. Wtrzechsetletnią pamiątkę profesji zakonnej [uroczystych ślubów] 25 marca 1935 r. *Niedziela.* R. 1935 s. 164, 175-176, 179. — Toż pt.: O. Augustyn Kordecki 1635-1935. 300 letnie wspomnienie profesji zakonnej. Drukiem Przewodnika Katolickiego w New Britain, Conn. USA s. 20.

45. Zajęcie Jasnej Góry przez Rosjan i spustoszenie jej w 1913 r. *Gospodarz Polski.* R. 9: 1935 nr spec. po nr 27.

46. Kościół św. Jakuba w Częstochowie. *Niedziela.* R. 1936 s. 363-364, il.

47 Królowa Korony Polskiej. *Gaz. Tyg.* R. 1936 s. 205-206.

48. Ks. Piotr Skarga S. J. (Wielki kaznodzieja i prorok narodowy). *Niedziela.* R. 1936 s. 274-276, 286-289, 298-300, 312-313, 324-325, 335-336.

49. Św. Dominik i św. Franciszek z Asyżu — oraz ich zakony. *Niedziela.* R. 1936 s. 477-481.

50. Jasna Góra i dzieje Polski. *Niedziela.* R. 1937 s. 177-188, 200, 212.

51. Kilka słów o paulinach na Węgrzech. *Niedziela.* R. 1937 s. 448.

52. Mickiewicz o Kordeckim. *Niedziela.* R. 1937 s. 351-354.

53. O. Andrzej Gołdonowski prowincjał OO. Paulinów. *Niedziela.* R. 1937 s. 399.

54. O Kazimierzu Pułaskim. *Niedziela.* R. 1937 s. 418, 461-462, 474, 483, 495.

55. O twórcach bezbożnictwa nowoczesnego Wolterze i Russo. *Niedziela.* R. 1937 s. 276, 288, 300, 315, 327-328.

56. Sala Rycerska. Pamiątki z Częstochowy Częstochowa 1938 Tow. św. Pawła 8° s. nlb. 11, il.

57. Święty Andrzej Bobola na tle dziejów Jasnej Góry. Rzym — Częstochowa — Paryż 1938 Wyd. Apostolstwa Prasy Towarzystwa św. Pawła 16° s. 31.

58. Historia zakonu paulinów w obrazach na Jasnej Górze. Częstochowa 1939 Druk. Tow św. Pawła Apostolstwa Prasy s. 120.

59. O krzywdach wyrządzonych narodowi polskiemu przez moskali. *Niedziela.* R. 1939 s. 256, 275, 300, 315, 328, 343, 357, 385, 396, 409, 421, 433.

60. Jasna Góra historia klasztoru i cudownego obrazu M. Boskiej Częstochowskiej. Częstochowa 1946 Nakładem autora 8° s. 319.

61. Przewodnik po Jasnej Górze. [Częstochowa] 1946 Nakł. autora 16° r. 39.

62. Zakon OO. Paulinów w Polsce. *Słowo Powsz.* R. 1: 1947 nr 109 s. 7.

63. O. Konstanty Moszyński. *Słowo Powsz.* R. 2: 1948 nr 244 s. 3.

II.

ZBUDNIEWEK J.: Jędrzejewski Franciszek Alfons. W: *Pol. słow. biogr.* T. 11 s. 236-237; Podjasnogórzanin [skazanie J. do Koła]. *Kron. Diec. Kuj.-Kal.* 1914 s. 124-126; Z Jasnej Góry [nominacja na gwardiana do Koła]. *Prz. Katol.* R. 52: 1914 nr 11 s. 174; Odznaczenie zakonnika. *Wiad. Archidiec. Warsz.* R. 5: 1915 s. 117; Ks. Alfons Jędrzejewski na emigracji. *Dz. Pol.* [C-wa] 1918 nr 303; Z przeżyć o. Alfonsa paulina z Jasnej Góry [w Rosji]. *Kur. Częst.* R. 1: 1919 s. 2-3; Głos kapłana polskiego w sprawie wyborów do Sejmu i Senatu. Częstochowa druk. „Udziałowa" 8° k. 1 nlb.; Jędrzej Zapomniany. *Dziś i Jutro.* R. 2: 1934 nr 4 s. 1; Z akcji charytatywnej w Częstochowie. *Niedziela.* R. 1936 s. 21; PODLEWSKI S.: Zgon najstarszego zakonnika z klasztoru oo. Paulinów. *Słowo Powsz.* R. 1950 nr 105 s. 3, il. — Arch. Jasnej Góry: Pamiętnik o. J. Rkps 2973; Personalia 1892-1949. Rkps 2204, 2208, 2904; Korespondencja 1919-1944. Rkps 1982, 1893, 1894, 1873, 2444.

Ks. Janusz Zbudniewek ZP

Jop Franciszek (1897-1976), biskup opolski, liturgista, redaktor.

Urodził się 8 X 1897 r. w Słupi Starej, jako najmłodszy syn z siedmiorga dzieci Jana i Rozalii z Karbowniczków. Do szkoły elementarnej uczęszczał w sąsiedniej osadzie Słupia Nowa, a Gimnazjum ukończył w Warszawie. W 1914 r. rozpoczął studia filozoficzno-teologiczne w Seminarium Duchownym w Sandomierzu. Po otrzymaniu subdiakonatu w 1919 r., wyjechał do Rzymu, aby na Uniwersytecie Gregoriańskim studiować prawo kanoniczne. Święcenia kapłańskie przyjął 29 VIII 1920 r. w Sandomierzu. Po uzyskaniu doktoratu w 1922 r., został wykładowcą Seminarium Duchownego, sekretarzem Kurii Diecezjalnej i notariuszem Sądu Duchownego w Sandomierzu. W l. 1925-1946 pełnił funkcję kanclerza Kurii Diecezjalnej. W 1933 r. otrzymał godność honorowego kanonika kapituły katedralnej, objął redakcję „Kroniki Diecezji Sandomierskiej" i obowiązki egzaminatora prosynodalnego. Dnia 28 X 1945 r. został powołany na biskupa sufragana sandomierskiego, przyjmując 19 V 1946 r. sakrę biskupią. W 1946 r. objął stanowisko wikariusza generalnego i wszedł do kapituły jako prafałt-dziekan. Po zrzeknięciu się stanowiska profesora i redaktora, został mianowany diecezjalnym dyrektorem Apostolstwa Modlitwy. Był również członkiem Komisji Episkopatu d/s KUL-u. Dn. 28 IV 1951 r. otrzymał nominację na biskupa w Opolu, jednak ze względu na ówczesną sytuację aktu tego nie ogłoszono. Tymczasem dn. 13 XII 1952 r. kapituła krakowska wybrała go wikariuszem kapitulnym

Archidiecezji Krakowskiej, którą to funkcję spełniał „sede impedita" przez 4 lata.

W grudniu 1956 r. przybył do Opola, mając od początku władzę biskupa rezydencjalnego. Dnia 25 V 1957 r. został mianowany formalnie administratorem apostolskim „ad nutum S. Sedis". Wraz z utworzeniem diecezji opolskiej 28 VI 1972 r., został jej pierwszym ordynariuszem. Jako biskup opolski zreorganizował Kurię Biskupią, powołał nowych pomocników, rozbudował różne działy duszpasterstwa specjalistycznego, mianował referentów i powołał szereg komisji. Reaktywował Diecezjalne Wydawnictwo św. Krzyża. Wiele troski poświęcał właściwej formacji kapłanów. Odznaczył się wielką gorliwością duszpasterską, wizytując każdego roku ok. 40 parafii. Wiele energii i sił poświęcił sprawom liturgii, zwłaszcza jej soborowej odnowie. W l. 1961-1974 pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Liturgicznej Episkopatu Polski, przyczyniając się w dużym stopniu do przeprowadzenia właściwej odnowy liturgicznej w kraju. Uczestniczył też we wszystkich 4 sesjach Soboru Watykańskiego II. W 1962 r. został członkiem Soborowej Komisji Liturgicznej, która przygotowała ostateczną redakcję Konstytucji o św. Liturgii. W 1964 r. został członkiem Rady do wykonania Konstytucji o Liturgii. W l. 1967-1970 brał czynny udział w sesjach Rady Liturgicznej w Rzymie. Po 16-miesięcznej chorobie-nerczycy, zmarł 24 IX 1976 r. w Opolu i został pochowany w krypcie katedry opolskiej.

I.

1 Konkordat z Łotwą. *Kron. Diec. Sand.* R. 16: 1923 s. 9-11.

2. Synod diecezjalny w Sandomierzu w 1923 r. *Kwart. Teol. Wil.* R. 1-2: 1923-24 s. 601-602.

3. W 600-letnią rocznicę kanonizacji św Tomasza z Akwinu. *Kron. Diec. Sand.* R. 17: 1924 s. 51-52.

4. Konkordat. *Kron. Diec. Sand.* R. 18: 1925 s. 107-108.

5. Z II Zjazdu Związku Zakładów Teologicznych. *Kron. Diec. Sand.* R. 18: 1925 s 127-130.

6. Laicyzacja instytucji Św. Ducha w Sandomierzu. *Kron. Diec. Sand.* R. 21: 1928 s. 187-191.

7. Rec.: J. MAKŁOWICZ: Wybór przykładów ojczystych Miejsce Piastowe — Kołomyja 1928. *Kron. Diec. Sand.* R. 21: 1928 s. 288.

8. O projekcie nowego prawa małżeńskiego. *Siewca Prawdy*. R. 1: 1931 nr 3 s. 4; R. 2: 1932 nr 1 s. 4-5; nr 2 s. 4-5; nr 3 s. 3-4; nr 4 s. 3-4; nr 5 s. 5-6; nr 6 s. 3-4; nr 7 s. 5-6.

9. Rec.: Fr. BĄCZKOWICZ: Prawo kanoniczne. T. 1. Kr. 1932. *Kron. Diec. Sand.* R. 25: 1932 s. 225-226.

10. Przywileje odwołane przez Św. Penitencjarię. *Kron. Diec. Sand.* R. 26: 1933 s. 287n.

11. Rec.: PINARD DE LA BOULAYE: Chrystus Mesjaszem. Kr. 1933. *Kron. Diec. Sand.* R. 26: 1933 s. 256.

12. Śp. Ks. Henryk Czernik. *Kron. Diec. Sand.* R. 26: 1933 s. 214-220.

13. Śp. Ks. Henryk Radomiński. *Kron. Diec. Sand.* R. 26: 1933 s. 318-319.

14. Śp. Ks. Jan Kosiński. *Kron. Diec. Sand.* R. 26: 1933 s. 319-320.

15. Zmarli śp. Ks. Marian Kotowski, Ks. Władysław Chrzanowski. *Kron. Diec. Sand.* R. 26: 1933 s. 252-254.

16. Jubileusz. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 163-164.

17. Ks. Józef Chybowski. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 355-356.

18. O niektórych przyczynach dyspens małżeńskich. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 55-60.

19. Rec.: Fr. BĄCZKOWICZ: Prawo kanoniczne. T. 2. Kr. 1933. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 61-62.

20. Rec.: F. BODZIANOWSKI: Kazania. Jezus Chrystus i Odkupiciel. Owińska 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 342.

21. Rec.: Wł. BUDZIK: Wybór z Pisma św. T. 1-2. Miejsce Piastowe 1933. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 342-343.

22. Rec.: L. BURGER: Kowalscy. Kr. 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 207.

23. Rec.: F. CAPELLO: Tractatus cano-

nico-moralis de Sacramentis. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 32.

24. Rec.: Fr. DUDZIŃSKA: Z legendy o zamku janowieckim. Janowiec 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 344.

25. Rec.: DUTILLIET I VOGOUREL: Mały katechizm liturgiczny. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 31-32.

26. Rec.: L. FIGARSKI: Wysokie Koło — historia kościoła i cudownego obrazu M. M. Radom 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 344.

27. Rec.: Front pracy — miesięcznik. Lubl. 1933. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 110-111.

28. Rec.: T. GRALIŃSKI: 1900 letni jubileusz Odkupienia ludzkości. Łódź 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 63.

29. Rec.: St. GRELEWSKI: Szkoły religijne w Polsce. Radom 1933. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 176.

30. Rec.: St. GRELEWSKI: Z powrotem na łono Kościoła katolickiego. Sandomierz 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 176.

31. Rec.: P. GUERANGER: Rok liturgiczny. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 31.

32. Rec.: Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego. T. 2 cz. 2. Kr. 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 207-208.

33. Rec.: I. KMIECIK: Jezus Eucharystyczny naszym podczas ziemskiej podróży przewodnikiem. Lw. 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 64.

34. Rec.: C. LECHITA: Źródła kryzysu gospodarczego i bezrobocia, środki poprawy. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 111.

35. Rec.: A. LOIANO: Institutiones theologiae moralis ad normam iuris canonici. Vol. 1. Torino 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 341.

36. Rec.: P. OBORSKI: Wartość życia. Kielce 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 343.

37. Rec.: J. PASTUSZKA: Filozofia współczesna. T. 1. W. 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 175.

38. Rec.: Piissima erga SS. Dei Genitricem sine labe originali conceptam hebdomadalis supplicatio. Torino 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 341-342.

39. Rec.: Al. ROGÓŻ: Bądź mężem. Kr. 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 343.

40. Rec.: H. RYBUS: Kolegiata w Pułtusku i jej kapituła. Łódź 1933. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 63-64.

41. Rec.: P. SOSNOWSKI: Kazania do dzieci. Pelplin 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 343.

42. Rec.: S. STĘPNIEWSKI, J. RADZIK: Najnowsze przepisy o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu. Zamość 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 207.

43. Rec.: A. SYSKI: Ascetyka katolicka. Łuck 1933. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 62.

44. Rec.: A. SYSKI: Krótkie nauki na niedziele i święta całego roku z dodaniem nauk przygodnych. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 62-63.

45. Rec.: A. SZLAGOWSKI: Rozmyślania podczas godzinnej adoracji kapłańskiej. W. 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 208.

46. Rec.: W. ŚPIKOWSKI: W krzyżu zbawienie. P. 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 342.

47. Rec.: G. TETKOWSKI: Krótkie homilie na niedziele całego roku. Cz. 3. Pelplin 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 207.

48. Rec.: T. TOTH: Chrystus w cierpieniu i chwale. Kr. 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 62.

49. Rec.: T. TOTH: Wierzę w Jezusa Chrystusa. Kr. 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 343.

50. Rec.: P. VOGT: Mariae Sacrosanctae et Deiparae Virginis vita. Turyn 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 63.

51. Rec.: R. WAROL: Osnowy kaznodziejskie na niedziele i święta. Kr. 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 207.

52. Śp. Ks. Leon Tarło. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 354-355.

53. Śp. Ks. Władysław Muszyński. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 193.

54. Wizytacja J. E. Pasterza Diecezji w dekanacie zwoleńskim. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 216-222.

55. W służbie idei misyjnej. *Kron. Diec. Sand.* R. 27: 1934 s. 32.

56. Rec.: J. BEKIER: Katolicki dom parafialny i jego budowa. Kalisz 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 208.

57. Rec.: J. V. BAINVEL: Kult Serca Bożego. Kr. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 207.

58. Rec.: I. BENEDETTI: Ordo iudicialis processus canonici instruendi. Torino 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 18: 1935 s. 147.

59. Rec.: BURETTI: Institutiones iuris canonici. Torino 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 340.

60. Rec.: A. BIERBAUM: Z Bogiem. Kr. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 82.

61. Rec.: Błogosławieni Męczennicy Ameryki Południowej. Kr. 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 82.

62. Rec.: F. BODZIANOWSKI: Zagadnienia najaktualniejsze. Owińska 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 340.

63. Rec.: M. DE LA BROISE: Najśw. Maryja Panna. Kr. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 81-82.

64. Rec.: F. CAPELLO: Tractatus cano-

no-moralis de Sacramentis. Vol. 3 p. 3. Torino 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 310.

65. Rec.: N. CIESZYŃSKI: W cieniu palm i piniorów. Potulice 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 148.

66. Rec.: M. CORONATA: Institutiones iuris canonici. Vol 4. Torino 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 310.

67. Rec.: R. DĄBROWSKI: Katolicka nauka o moralności w przedstawieniu prawosławnych teologów rosyjskich. W. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 339.

68. Rec.: J. P. EYMARD: Boska Eucharystia w Komunii św. W. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 148.

69. Rec.: W. F. FABER: Postęp duszy czyli wzrost w świętości. Kr. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 206-207.

70. Rec.: R. GAELL: Historia Zmartwychwstałej. Kr. 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 83.

71. Rec.: GERSTER A ZEIL: De integritate confessionis. Torino 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 147-148.

72. Rec.: GERSTER A ZEIL: Ius religiosorum. Torino 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 147.

73. Rec.: S. GRELEWSKI: Wyznania protestanckie i sekty religijne w Polsce współczesnej. Sandomierz 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 84.

74. Rec.: S. GRELEWSKI: Wyznania protestanckie w Polsce współczesnej. Sandomierz 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 339-340.

75. Rec.: P. D. GUERANGER: Rok liturgiczny. Łomża 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 309-310.

76. Rec.: W. KIERZKOWSKI: Śladem świętych. Kr. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 340.

77. Rec.: J. KRZEMIENIECKI: Kilka dokumentów od dziejów greckokatolickich parafii w dokumentach muszyńskich. Kr. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 311.

78. Rec.: A. S. LOIANO: Institutiones theologiae moralis ad normam iuris canonici. Vol. 2. Torino 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 147.

79. Rec.: J. ŁAPOT: Zbiór przykładów z życia współczesnego dla ambony i szkoły. T. 1. Kielce 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 83.

80. Rec.: M. C. ŁUBIEŃSKA: Święta Aniela Merici i jej dzieło. Kr. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s 207-208.

81. Rec.: W. MAJEWSKI: Orędowniczka nasza w życiu i przy śmierci. W. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 84.

82. Rec.: K. MANCHET: Cudowny żywot Bernadetty jasnowidzącej z Lourdes. Kr. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 207.

83. Rec.: J. MŁYNARCZYK: Walka o dusze ludzkie Niepokalanów 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 309.

84. Rec.: F. NOWAKOWSKI: Ku uzdrowieniu Polski. Karnkowo 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 208.

85. Rec.: R. PLUS: Jak zawsze się modlić. Kr. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 82.

86. Rec.: G. PRADO: Devotionale pii clerici et religiosi. Torino 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 310.

87. Rec.: A. ROGÓŻ: W cieniu ołtarza. Kr. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 83.

88. Rec.: F. ROSŁANIEC: Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa dowodem i przyczyną Odkupienia. W. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 81.

89. Rec.: A. SIMON: Praelectiones biblicae. Torino 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 340.

90. Rec.: P. SIWEK: Reinkarnacja dusz w świetle filozofii moralnej. Kr. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 84.

91. Rec.: B. STEINOWA: Święta sługa. Kr. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 83.

92. Rec.: W. ŚPIKOWSKI: Polemika św. Ireneusza z gnostykami o Bogu. Lw. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 339.

93. Rec.: VERGHETTI: Joannis Ludovici Vives colloquia. Torino 1934. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 310.

94. Rec.: F. ZBROJA: Ks. Romuald. W. 1935. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 146 - 147.

95. Śp. Ks. Józef Mączyński. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 271 - 272.

96. Śp. Ks. Stanisław Knapik. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 11.

97. Śp. Ks. Walenty Starzomski. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 270 - 271.

98. Z uroczystości pożegnalnych J. E. Bpa Włodzimierza Jasińskiego w Sandomierzu. *Kron. Diec. Sand.* R. 28: 1935 s. 32 - 41.

99. J. E. Ks. Biskup Jan Kanty Lorek Administrator Apostolski Diecezji Sandomierskiej. *Kron. Diec. Sand.* R. 29: 1936 s. 134 - 136.

100. Konsekracja i powitanie J. E. ks. Jana Kantego Lorka Biskupa Administratora Diecezji Sandomierskiej. *Kron. Diec. Sand.* R. 29: 1936 s. 206 - 210.

101. Rec.: F. BODZIANOWSKI: Pełnia życia. Owińska 1936. *Kron. Diec. Sand.* R. 29: 1936 s. 310 n.

102. Rec.: J. KUBKOWSKI: Wychowanie chrześcijańskie na tle życia św. Sta-

nisława Kostki. Wierzbnik 1936. *Kron. Diec. Sand.* R. 29: 1936 s. 160.

103. Rec.: W. MAJEWSKI: Higiena i etyka postu. Wyd. 2. W. 1936. *Kron. Diec. Sand.* R. 29: 1936 s. 128.

104. Rec.: J. WIŚNIEWSKI: Bajki i rymy. Radom 1936. *Kron. Diec. Sand.* R. 29: 1936 s. 320.

105. Śp. Ks. Józef Borowiec. *Kron. Diec. Sand.* R. 29: 1936 s. 353 - 354.

106. Śp. Ks. Julian Podwysocki. *Kron. Diec. Sand.* R. 29: 1936 s. 94 - 95.

107. Śp. Ks. Stefan Przygodzki. *Kron. Diec. Sand.* R. 29: 1936 s. 93 - 94.

108. Śp. Ks. Teodor Janowski. *Kron. Diec. Sand.* R. 29: 1936 s. 64.

109. Apostolstwo chorych. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 81 - 82.

110. Rec.: K. Adam: Jezus Chrystus. P. 1936. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 64.

111. Rec.: Chwała i dziękczynienie — czasopismo. Kr. 1937. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 363.

112. Rec.: Cztery Ewangelie i Dzieje Apostolskie. Kr. 1937. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 304.

113. Rec.: S. GRELEWSKI: Wyznania protestanckie i sekty religijne w Polsce współczesnej. Lubl. 1937. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 304.

114. Rec.: P. KUBICKI: Żywe słowo na ambonie i poza amboną. Sandomierz 1937. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 335 - 336.

115. Rec.: W. MAJEWSKI: Maryja umiłowaniem narodów. W. 1937. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 96.

116. Rec.: *Młody Las* — czasopismo. Kr. 1937. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 363.

117. Rec.: Rituale parvum. Katowice 1937. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 363.

118. Rec.: F. SEPPELT — K. LÖFFLER: Dzieje papieży. P. 1936. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 95 - 96.

119. Rec.: F. ZBROJA: Nauki rekolekcyjne dla młodzieży szkolnej. Pawłów k. Wierzbnika 1937. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 96.

120. Śp. Ks. Antoni Czarkowski. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 117 - 118.

121. Śp. Ks. Jan Różycki. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 302 - 303.

122. Śp. Ks. Józef Bromski. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 61 - 62.

123. Śp. Ks. Józef Czernikiewicz. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 236 - 238.

124. Śp. Ks. Ludwik Bogdan. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 118 - 119.

125. Śp. Ks. Stanisław Puławski. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 234 - 236.

126. Śp. Ks. Tomasz Jachimowicz. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 206 - 208.

127. W 25 rocznicę śmierci ks. Bronisława Markiewicza. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 85 - 86.

128. Ze spraw Unii Apostolskiej. *Kron. Diec. Sand.* R. 30: 1937 s. 78 - 81.

129. Poświęcenie i otwarcie Domu Katolickiego w Sandomierzu. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 205 - 208.

130. Rec.: Atlas Misji Katolickich. Płock 1938. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 148.

131. Rec.: A. BERTRAM: W służbie ideałów Akcji Katolickiej. P. 1938. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 250.

132. Rec.: J. KUBKOWSKI: Pójdźcie osobno. P. 1938. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 399.

133. Rec.: F. KWIATKOWSKI: Kazania pasyjne. Kr. 1938. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 67.

134. Rec.: *Miles Immaculatae*, kwartalnik. Niepokalanów 1938. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 299.

135. Rec.: Nowy Testament. Kr. 1938. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 330.

136. Rec.: F. ZBROJA: Etyczne poglądy Świętochowskiego. Pawłów 1938. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 218 - 219.

137. Śp. Ks. Bolesław Wójcik. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 293 - 294.

138. Śp. Ks. Bronisław Szczygielski. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 62 - 63.

139. Śp. Ks. Seweryn Bielski. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 394 - 395.

140. Śp. Ks. Stanisław Piekarski. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 247 - 248.

141. Śp. Ks. Szymon Pióro. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 392 - 394.

142. Śp. Ks. Wicenty Cybulski. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 326 - 327.

143. Śp. Ks. Wojciech Posmykiewicz. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 38 - 39.

144. W 30 rocznicę istnienia Kroniki Diecezjalnej Sandomierskiej. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 10 - 18.

145. Z życia diecezji. *Kron. Diec. Sand.* R. 31: 1938 s. 39 - 40, 64 - 66, 104 - 107, 144 - 145, 177 - 179, 215 - 218, 247 - 249, 294 - 296, 327, 358 - 361, 396 - 399.

146. Pius XI. *Kron. Diec. Sand.* R. 32: 1939 s. 38 - 40.

147. Rec.: A. KLAWEK: Psałterz. Lw. 1938. *Kron. Diec. Sand.* R. 32: 1939 s. 132.

148. Rec.: P. KUBICKI: Kapłani bojownicy za sprawę Kościoła i Ojczyzny. Sandomierz 1939. *Kron. Diec. Sand.* R. 32: 1939 s. 34 - 35.

149. Śp. Ks. Aleksander Kołodziej. *Kron. Diec. Sand.* R. 32: 1939 s. 124 - 125.

150. Śp. Ks. Antoni Kluczkowski. *Kron. Diec. Sand.* R. 32: 1939 s. 224 - 225.

151. Śp. Ks. Józef Piętkowski. *Kron. Diec. Sand.* R. 32: 1939 s. 262 - 263.

152. Śp. Ks. Konstanty Czapiński. *Kron. Diec. Sand.* R. 32: 1939 s. 263 - 264.

153. Śp. Ks. Zygmunt Kosobudzki. *Kron. Diec. Sand.* R. 32: 1939 s. 156 - 158.

154. Z życia Diecezji. *Kron. Diec. Sand.* R. 32: 1939 s. 28 - 34, 64 - 68, 94 - 97, 126 - 128, 158 - 161, 226 - 228.

155. Śp. Ks. Klimecki Stanisław. *Kron. Diec. Sand.* R. 33: 1940 s. 14 - 15.

156. Śp. Ks. Witkowski Józef. *Kron. Diec. Sand.* R. 33: 1940 s. 15 - 16.

157. Nowe prawo o Stolicy Apostolskiej wakującej i o wyborze papieża. *Kron. Diec. Sand.* R. 36 - 40: 1947 s. 51 - 63.

158. Księża Diecezji Sandomierskiej zamęczeni podczas drugiej wojny światowej. *Kron. Diec. Sand.* R. 41: 1948 s. 140 - 147, 196 - 201, 143 - 260; R. 42: 1949 s. 26 - 40, 65 - 75. 98 - 101, 151 - 160, 192 - 199.

159. Śp. Ks. Julian Młynarczyk. *Kron. Diec. Sand.* R. 43: 1950 s. 278 - 284.

160. Przemówienie żałobne wygłoszone na pogrzebie śp. Ks. Jana Lipińskiego. *Kron. Diec. Sand.* R. 44: 1951 s. 265 - 270.

161. Przemówienie żałobne wygłoszone podczas pogrzebu śp. ks. arcybiskupa Michała Godlewskiego dnia 26 Ą 1956 w Bazylice Wawelskiej. *Kron. Diec. Sand.* R. 49: 1956 s. 95 - 101. — Toż. *Wiad. Diec. [Kat.].* R. 25: 1957 nr 11 - 12 s. 186 - 191.

162. Eucharystia zadatkiem zmartwychwstania i wiecznej chwały [konferencja ascetyczna]. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 12: 1957 nr 12 s. 556 - 562.

163. [List pasterski z okazji objęcia urzędu biskupiego Opolszczyzny z 16 XII 1956]. Inc.: „Z woli Ojca Świętego...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 12: 1957 nr 1 s. 12 - 16. — Toż. *Katolik.* R. 2: 1956 nr 51 s. 1, 3.

164. [List pasterski z okazji 700 rocznicy śmierci św. Jacka Odrowąża z 20 VII 1957]. Inc.: „W naszym pacierzu codziennym...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 12: 1957 nr 8 s. 332 - 338.

165. Odezwa do duchowieństwa w sprawie podjęcia nauczania religii w szkołach z 29 XII 1956. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 12: 1957 nr 1 s. 27.

166. Orędzie w sprawie 40 rocznicy święceń biskupich Papieża Piusa XII z 10 IV 1957. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 12: 1957 nr 5 s. 202 - 203.

167. Orędzie w sprawie przygotowania się do ponowienia Ślubów Maryjnych z 12 II 1957. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 12: 1957 nr 2 s. 63 - 64.

168. Orędzie w sprawie Ślubowań Maryjnych z 2 IV 1957. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 12: 1957 nr 4 s. 172 - 174.

169. Pouczenie pasterskie o sakramencie małżeństwa na dzień Św. Rodziny. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 12: 1957 nr 12 s. 541 - 551.

170. Program pracy duszpasterskiej w pierwszym Roku Wielkiej Nowenny przed Millenium. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 12: 1957 nr 10 s. 421 - 429.

171. Przemówienie podczas ingresu z 16 XII 1956. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 12: 1957 nr 1 s. 17 - 19.

172. Kazanie w prokatedrze św. Krzyża w Opolu w dniu pogrzebu Papieża Piusa XII. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 13: 1958 nr 10 s. 451 - 455.

173. [List pasterski w sprawie kultu św. Jacka Odrowąża z 9 VII 1958]. Inc.: „Przed rokiem obchodziliśmy uroczyście...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 13: 1958 nr 7 s. 358 - 365.

174. Odezwa w sprawie prenumerowania i czytania czasopism katolickich z 27 III 1958. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 13: 1958 nr 4 s. 146 - 148.

175. Odezwa w związku ze zgonem Papieża Piusa XII z 9 X 1958. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 13: 1958 nr 10 s. 448 - 450.

176. Odezwa z okazji wyboru Ojca św. Jana XXIII z 28 X 1958. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 13: 1958 nr 11 s. 504 - 506.

177. Orędzie do Duchowieństwa w sprawie pracy duszpasterskiej w II roku Nowenny przed Millenium z 8 III 1958. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 13: 1958 nr 3 s. 118 - 120.

178. Wakująca Stolica Apostolska i wybór Papieża w świetle najnowszych przepisów kanonicznych. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 13: 1958 nr 10 s. 458 - 469.

179. List do redakcji czasopisma „Niepokalana zwycięża" w Katowicach. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 6 - 7 s. 273.

180. [List pasterski na Wielki Post o wierności łasce uświęcającej z 18 I 1959]. Inc.: „W drugim roku Wielkiej Nowenny...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 1 s. 21 - 29.

181. [List pasterski z okazji 700 rocznicy zgonu bł. Bronisławy z 29 VII 1959]. Inc.: „Mamy wciąż jeszcze w żywej i serdecznej pamięci...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 8 s. 323 - 328.

182. Odezwa w sprawie nominacji księdza biskupa sufragana W. Wyciska z 31 XII 1958. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 1 s. 20.

183. Odezwa w sprawie nominacji drugiego ks. biskupa sufragana z 27 VI 1959. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 6 - 7 s. 269 - 270.

184. Orędzie na rozpoczęcie III roku

Wielkiej Nowenny przed Millenium z 8 III 1959. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 3 s. 87 - 89.

185. Orędzie w związku z 600 rocznicą śmierci świątobliwej Ofki Piastówny z 17 I 1959. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 2 s. 48 - 50.

186. Przemówienie przed rozpoczęciem obrzędów konsekracyjnych ks. biskupa sufragana Wacława Wyciska. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 2 s. 42 - 44. — Toż. W: *Przemówienia i kazania.* Opole 1960 s. 23 - 26.

187. Przemówienie przed rozpoczęciem konsekracji ks. biskupa sufragana H. Grzondziela. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 9 s. 353 - 365. — Toż. W: *Przemówienia i kazania.* Opole 1960 s. 27 - 30.

188. Przemówienie w katedrze nyskiej dnia 15 VIII 1959 r. przed obrzędem poświęcenia tego kościoła. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 9 s. 354 - 357. — Toż. W: *Przemówienia i kazania.* Opole 1960 s. 27 - 30.

189. Trzydziesta rocznica traktatu laterańskiego. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 3 s. 99 - 106.

190. W sprawie szerzenia wstrzemięźliwości od napojów alkoholowych. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 14: 1959 nr 6 - 7 s. 274.

191. Kazanie wygłoszone w katedrze sandomierskiej dnia 11 IX 1960 r. podczas uroczystości 600-lecia istnienia tej katedry i podniesienia jej do godności bazyliki. *Kron. Diec. Sand.* R. 53: 1960 s. 341 - 349.

192. [List pasterski na rozpoczęcie IV roku Wielkiej Nowenny przed Millenium z 5 III 1959]. Inc.: „W dniu dzisiejszym rozpoczynamy...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 15: 1960 nr 3 s. 104 - 109.

193. Odezwa w sprawie niesienia pomocy ludności, dotkniętej klęską powodzi z 31 VII 1960. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 15: 1960 nr 6 s. 279 - 280.

194. Przemówienia i kazania. Opole 1960 Wydaw. św. Krzyża 8° s. 363, nlb. 1.

195. Kazanie po dokonaniu konsekracji czterech dzwonów dla prokatedry opolskiej. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 16: 1961 nr 11 s. 348 - 351. — Toż. W: *Kazania.* Opole 1964 s. 107 - 116.

196. Kazanie w grocie sanktuarium na Górze św. Anny wieczorem dnia 14 IX 1961 r., podczas poświęcenia się katolików Śląska Opolskiego opiece Najśw. Maryi Panny i św. Anny. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 16: 1961 nr 12 s. 366 - 373. — Toż. W: *Kazania.* Opole 1964 s. 96 - 106.

197. Kazanie w kaplicy cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze, podczas pielgrzymki i oddania się w opiekę NMP kapłanów Śląska Opolskiego. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 16: 1961 nr 10 s. 309 - 316. — Toż. W: *Kazania.* Opole 1964 s. 57 - 65.

198. Kazanie wygłoszone w bazylice sandomierskiej dnia 11 VI 1961 r. podczas uroczystości 50 rocznicy święceń kapłańskich i 25 rocznicy sakry biskupiej ks. biskupa Jana Kantego Lorka. *Kron. Diec. Sand.* R. 54: 1961 s. 212 - 220.

199. Kazanie z okazji 25 rocznicy święceń kapłańskich ks. biskupa Wacława Wyciska. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 16: 1961 nr 8 s. 242 - 249.

200. [List pasterski na rozpoczęcie V roku Wielkiej Nowenny przed Millenium z 19 II 1961]. Inc.: „Rozpoczynamy w dniu dzisiejszym...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 16: 1961 nr 2 s. 52 - 57. — Toż. *Msza Święta.* R. 1961 nr 5 s. 26 - 27. [Frag.].

201. [List pasterski na Wielki Post z 28 I 1961]. Inc.: „Przed paru dniami...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 16: 1961 nr 2 s. 48 - 52.

202. Odezwa w sprawie 25 rocznicy święceń kapłańskich ks. biskupa Wacława Wyciska z 2 VII 1961. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 16: 1961 nr 6 s. 186 - 187.

203. Odezwa w sprawie nabożeństw odpustowych na Górze św. Anny z 29 IV 1961. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 16: 1961 nr 4 s. 105 - 106.

204. Odezwa w sprawie rocznicy wyboru i koronacji, oraz 80-lecia urodzin Ojca św. Jana XXIII z 23 X 1961. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 16: 1961 nr 11 s. 351 - 352.

205. Betlem a tutte le latutudini, serv. a cura di S. Lucarini. *Cittá Nuova.* R. 6: 1962 nr 24 - 25 s. 5 - 8.

206. Kazanie przed cudownym obrazem Matki Bożej na Jasnej Górze, podczas oddania się w opiekę Najśw. Maryi Pannie Seminarium Duchownego w Nysie-Opolu. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 17: 1962 nr 6 s. 170 - 176. — Toż. W: *Kazania.* Opole 1964 s. 85 - 95.

207. Kazanie przed cudownym obrazem Matki Bożej na Jasnej Górze, podczas pielgrzymki duchowieństwa Śląska Opolskiego. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 17: 1962 nr 11 s. 347 - 352. — Toż. W: *Kazania.* Opole 1964 s. 66 - 75.

208. Kazanie w kościele św. Jakuba w Raciborzu w 700 rocznicę konsekracji tej świątyni. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 17: 1962 nr 12 s. 372 - 377. — Toż. W: *Kazania.* Opole 1964 s. 117 - 128.

209. [List pasterski nadesłany z Rzymu do duchowieństwa i wiernych Śląska Opolskiego z 3 VII 1962]. Inc.: „Z Rzymu, Stolicy Chrześcijaństwa...". *Wiad. Urz.*

Kurii Bisk. Śl. Opol. R. 17: 1962 nr 12 s. 377 - 380.

210. [List pasterski na rozpoczęcie VI roku Wielkiej Nowenny przed Millenium z 2 II 1962]. Inc.: „Z dniem dzisiejszym rozpoczynamy...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 17: 1962 nr 3 s. 66 - 72.

211. [List pasterski na Wielki Post z 15 I 1962]. Inc.: „Wkroczyliśmy w czas wielkopostnej pokuty...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 17: 1962 nr 1 s. 21 - 26.

212. Mowa żałobna na pogrzebie śp. ks. kanonika Waleriana Dziunikowskiego w kościele parafialnym w Prószkowie. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 17: 1962 nr 2 s. 50 - 55. — Toż. W: *Kazania.* Opole 1964 s. 159 - 167.

213. Mowa żałobna w prokatedrze opolskiej dnia 2 IV 1962 r. na pogrzebie śp. ks. dziekana Karola Knosały. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 17: 1962 nr 5 s. 143 - 148. — Toż. W: *Kazania.* Opole 1964 s. 168 - 178.

214. Odezwa w sprawie kultu św. Jacka Odrowąża z 17 VI 1962. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 17: 1962 nr 7 s. 199 - 200.

215. Odezwa w sprawie wezwania Ojca św. do modlitw, a w szczególności do odmawiania różańca św. w intencji II Soboru Watykańskiego z 7 V 1962. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 17: 1962 nr 6 s. 169.

216. Przemówienie o Soborze Watykańskim II [...] w Radio Watykańskim dnia 21 XI 1962 r. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 17: 1962 nr 12 s. 369 - 371.

217. Święty Grzegorz Barbarigo wielki biskup czasów potrydenckich. *Homo Dei.* R. 31: 1962 nr 2 s. 100 - 107.

218. Zgon arcybiskupa Baccarini — przyjaciela Polaków. *Tyg. Powsz.* R. 16: 1962 nr 17 s. 3.

219. Kazanie w kaplicy cudownego obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze podczas dnia skupienia duchowieństwa Opolszczyzny. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 18: 1963 nr 10 s. 253 - 257. — Toż. W: *Kazania.* Opole 1964 s. 76 - 84.

220. Kościół chwalący Boga i jego liturgia. [Konferencja radiowa z 25 X 1963]. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 18: 1963 nr 12 s. 299 - 302.

221. [List pasterski na dzień oddania się w opiekę Matce Bożej z 23 IV 1963]. Inc.: „Zakończyliśmy niedawno szósty rok...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 18: 1963 nr 6 s. 146 - 148.

222. [List pasterski po powrocie z pierwszej sesji Soboru Powszechnego Watykańskiego II z 18 XII 1962]. Inc.: „W dniu 8 grudnia...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 18: 1963 nr 1 s. 19 - 23.

223. [List pasterski przed wyjazdem na drugą sesję Soboru Powszechnego i w związku z wezwaniem Ojca św. do modlitwy w intencji Soboru z 23 IV 1963]. Inc.: „Przed swym wyjazdem...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 18: 1963 nr 10 s. 257 - 258.

224. [List pasterski wydany na Wielki Post z 1 I 1963]. Inc.: „Jesteśmy wciąż pod świeżym wrażeniem...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 18: 1963 nr 1 s. 23 - 28.

225. [List pasterski z okazji rozpoczęcia VII r. Wielkiej Nowenny z 9 II 1963]. Inc.: „Coraz bardziej zbliżamy się...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 18: 1963 nr 3 s. 79 - 83.

226. Mowa żałobna w dniu pogrzebu Ojca św. Jana XXIII. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 18: 1963 nr 7 s. 177 - 182. Toż. W: *Kazania.* Opole 1964 s. 147 - 158.

227. Notatki soborowe. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 18: 1963 nr 4 s. 113 - 119; nr 6 s. 155 - 161; 155 - 161; nr 7 s. 185 - 199; nr 8 s. 209 - 213; nr 9 s. 225 - 234; R. 19: 1964 nr 1 s. 39 - 45; nr 3 s. 64 - 72; nr 7 s. 155 - 162; nr 9 s. 204 - 215; nr 10 s. 232 - 235.

228. Odpowiedzialność za wspólny dom. [Konferencja radiowa z 18 XI 1963]. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 18: 1963 nr 12 s. 302 - 305. — Toż. W: *Kazania.* Opole 1964 s. 194 - 199.

229. Orędzie w dniu wyboru Papieża Pawła VI z 21 VI 1963. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 18: 1963 nr 7 s. 182 - 183.

230. Orędzie w związku ze śmiercią Ojca św. Jana XXIII z 4 VI 1963. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 18: 1963 nr 7 s. 176 - 177.

231. Kazania. Opole 1964 Wydaw. św. Krzyża 8° s. 204, nlb. 2.

232. Ksiądz Biskup Paweł Kubicki. *Kron. Diec. Sand.* R. 57: 1964 s. 99 - 118.

233. [List pasterski w sprawie nawiedzeń kościołów Śląska Opolskiego z 18 X 1963]. Inc.: „W naszym życiu kościelnym...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 19: 1964 nr 9 s. 198 - 201.

234. Prace soborowej komisji liturgicznej. *Aten. Kapł.* R. 56: 1964 t. 67 s. 151 - 159. — Toż. *Duszp. Pol. Zagr.* R. 15: 1964 nr 4 s. 367 - 376.

235. Śląskie sanktuarium św. Anny na Górze Chełmowej. [Przemówienie radiowe z 2 XII 1963]. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 19: 1964 nr 1 s. 11 - 13. — Toż. W: *Kazania.* Opole 1964 s. 200 - 205.

236. [List pasterski w sprawie oddania duchowieństwa i wiernych w macierzyńską opiekę Matki Bożej z 15 VIII 1965]. Inc.: „Z każdym dniem...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 20: 1965 nr 9 s. 203 - 207.

237. [List pasterski w sprawie powołań kapłańskich z 2 V 1965]. Inc.: „Sprawa, która po wszystkie czasy...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 20: 1965 nr 5 s. 111 - 114.

238. Mowa żałobna wygłoszona w kościele ojców redemptorystów w Tuchowie dnia 20 kwietnia 1965 r., podczas pogrzebu śp. Ks. Arcybiskupa Włodzimierza Jasińskiego. *Kron. Diec. Sand.* R. 58: 1965 s. 206 - 211.

239. Odezwa w sprawie obchodu 20 rocznicy utworzenia samodzielnej organizacji kościelnej na Śląsku Opolskim z 8 VII 1965. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 20: 1965 nr 8 s. 174 - 175.

240. Odezwa w sprawie modlitw do Matki Bożej, zarządzona przez Papieża na miesiąc maj br. z 15 V 1965. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 20: 1965 nr 5 s. 109 - 110.

241. [List pasterski na zakończenie nawiedzeń kościołów Opolszczyzny z 12 III 1966]. Inc.: „Dwudziestego piątego października 1964 roku...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 21: 1966 nr 4 s. 90 - 94.

242. [List pasterski wydany na uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego w roku millenijnym 1966 z 10 IV 1966]. Inc.: „Dzień dzisiejszy jest dla nas...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 21: 1966 nr 5 s. 113 - 116.

243. [List pasterski wydany na Wielki Post z 27 II 1966]. Inc.: „Wypadające w tym roku...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 21: 1966 nr 3 s. 64 - 67.

244. [List pasterski w sprawie jubileuszu nadzwyczajnego, ogłoszonego na zakończenie Soboru z 25 XII 1965]. Inc.: „Zanim nastąpiło uroczyste zamknięcie...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 21: 1966 nr 1 s. 8 - 11.

245. [List pasterski z okazji uroczystego obchodu Millenium chrzecijaństwa na Opolszczyźnie z 14 VIII 1966]. Inc.: „Przez dziesięć lat...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 21: 1966 nr 8 s. 182 - 186.

246. Przemówienie podczas rozpoczęcia uroczystości millenijnych w Opolu dnia 13 VIII 1966. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 21: 1966 nr 9 s. 209 - 214. — Toż. W: *W służbie słowa Bożego.* Opole 1966 s. 195 - 200.

247. W służbie słowa Bożego. Kazania i przemówienia. Opole 1966 Wydaw. św. Krzyża 8° s. 240, nlb. 4.

248. [List pasterski w związku z zarządzeniem przez Ojca św. obchodu 1900 rocznicy męczeńskiej śmierci św. Apostołów Piotra i Pawła z 29 VI 1967]. Inc.: „W bieżącym roku wypada...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 22: 1967 nr 6 s. 189 - 192.

249. [List pasterski z okazji 400 rocznicy zgonu św. Stanisława Kostki z 31 X 1967]. Inc.: „U progu naszego drugiego Tysiąclecia...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 22: 1967 nr 11 s. 260 - 263.

250. [List pasterski z okazji XXIII Tygodnia Miłosierdzia z 1 VIII 1967]. Inc.: „Zbliża się tegoroczny...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 22: 1967 nr 8 s. 189 - 192.

251. Mowa żałobna na pogrzebie ks. biskupa Jana Kantego Lorka ordynariusza sandomierskiego. *Kron. Diec. Sand.* R. 60: 1967 s. 29 - 38.

252. Oprac.: Zarządzenie Księży Biskupów Polskich, wydane w związku z Instrukcją Św. Kongregacji Obrzędów o kulcie tajemnicy eucharystycznej. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 22: 1967 nr 10 s. 243 - 245. — Toż. *Collect. Theol.* R. 39: 1968 s. 91 - 93.

253. Słowo pasterskie do ojców i matek Opolszczyzny w sprawie powołań do stanu duchownego i zakonnego. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 22: 1967 nr 5 s. 118 - 120.

254. [List pasterski wydany na Wielki Post w Roku Wiary z 11 II 1968]. Inc.: „Rozpoczynamy tegoroczny Wielki Post...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 23: 1968 nr 4 s. 88 - 91.

255. [List pasterski w sprawie „Światowego dnia modlitw o powołania" z 10 IV 1968]. Inc.: „Po raz piąty...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 23: 1968 nr 6 s. 134 - 136.

256. Odezwa w sprawie 50 rocznicy założenia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego z 22 IV 1968. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 22: 1968 nr 6 s. 137 - 138.

257. Odezwa w związku ze śmiercią śp. księdza biskupa sufragana Henryka Grzondziela z 30 V 1968. *iWad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 23: 1968 nr 9 s. 240 - 241.

258. [List pasterski na Wielki Post z 5 I 1969]. Inc.: „Rozpoczynamy tegoroczny Wielki Post...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 24: 1969 nr 3 s. 81 - 84.

259. [List pasterski z okazji światowego dnia modlitw o powołania w 1969 r. z 22 I 1969]. Inc.: „Od sześciu już lat...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 24: 1969 nr 2 s. 42 - 45.

260. [List pasterski z okazji 1100 rocznicy śmierci św. Cyryla z 7 IX 1969]. Inc.: „Kościół katolicki obchodzi...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 24: 1969 nr 10 s. 313 - 315.

261. Obecny stan prac nad posoborowym odnowieniem liturgii świętej. [Przemówienie radiowe z 23 XI 1969]. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 24: 1969 nr 12 s. 382 - 384. — Toż. *Tyg. Powsz.* R. 23: 1969 nr 50 s. 5.

262. Odezwa w sprawie „XXV Tygodnia Miłosierdzia" z 5 X 1969. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 24: 1969 nr 8 s. 230.

263. Odezwa w sprawie obowiązku uczestnictwa we Mszy św. podczas wczasów i wycieczek w niedziele i święta z 5 V 1969. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 24: 1969 nr 5 s. 161 - 162.

264. Słowo pasterskie w sprawie naszych modlitw i czuwania w intencji Ojca św. na Jasnej Górze w dniach 21 i 22 maja 1969 r. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 24: 1969 nr 5 s. 160 - 161.

265. Ksiądz Jan Kanty Lorek Biskup Sandomierski (1886 - 1967). *Rocz. Teol. Śl. Opol.* T. 2: 1970 s. 7 - 25. — Toż. *Kron. Diec. Sand.* R. 69: 1970 s. 251 - 270. [Fragmenty].

266. [List pasterski na Wielki Post z 10 XII 1969]. Inc.: „W pierwszych dniach Wielkiego Postu...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 25: 1970 nr 2 s. 72 - 77.

267. [List pasterski w „Światowym dniu modlitw o powołania" w 1970 r. z 29 III 1970]. Inc.: „Ojciec św. już po raz siódmy...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 25: 1970 nr 5 s. 145 - 148.

268. Odezwa w sprawie modlitw w 50 rocznicę święceń kapłańskich Ojca św. Pawła VI z 16 V 1970. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 25: 1970 nr 7 s. 201 - 202.

269. Odezwa w sprawie nominacji ks. prałata Antoniego Adamiuka na stanowisko biskupa sufragana z 20 VI 1970. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 25: 1970 nr 7 s. 204.

270. Odezwa wydana z okazji „XXVI Tygodnia Miłosierdzia" z 26 IX 1970. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 25: 1970 nr 9 s. 272 - 273.

271. Zakończenie działalności specjalnej komisji do odnowienia liturgii świętej. [Przemówienie radiowe z 15 IV 1970]. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 25: 1970 nr 5 s. 150 - 153.

272. Odezwa w sprawie diecezjalnego dnia modlitw mężów i młodzieży męskiej na Górze św. Anny w 1971 r. z 12 VI 1971. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 26: 1971 nr 9 s. 270 - 271.

273. Odezwa w sprawie „XXVII Tygodnia Miłosierdzia" z 31 VII 1971. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 26: 1971 nr 9 s. 260 - 261.

274. Odezwa w sprawie kapłańskiego czuwania i modlitw na Jasnej Górze w nocy z 26 na 27 VI 1971 r. z 12 VI 1971. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 26: 1971 nr 9 s. 269 - 270.

275. Odezwa w sprawie obchodu 75-lecia powstania III Zakonu św. Franciszka z 6 VII 1971. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 26: 1971 nr 10 s. 297.

276. Odezwa w sprawie ogólnodiecezjalnego dnia modlitw dziewcząt i panien na Górze św. Anny w 1971 r. z 12 V 1971. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 26: 1971 nr 9 s. 270.

277. [List pasterski do młodzieży na Wielki Post z 2 II 1972]. Inc.: „Program duszpasterski na rok bieżący...". *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 27: 1972 nr 6 s. 174 - 177.

278. Odezwa w sprawie diecezjalnego dnia modlitw mężów i młodzieńców na Górze św. Anny z 8 VI 1972. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 27: 1972 nr 10 s. 304 - 305.

279. Odezwa w sprawie XXVIII Tygodnia Miłosierdzia w 1972 r. z 26 V 1972. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 27: 1972 nr 9 s. 252 - 253.

280. Odezwa w sprawie modlitw w intencji pomyślnych obrad Synodu Biskupów z 26 IX 1972. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 27: 1972 nr 1 s. 26 - 27.

281. Odezwa w sprawie ogólnokrajowej pielgrzymki dziewcząt na Jasną Górę i diecezjalnej pielgrzymki na Górę św. Anny z 2 V 1972. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 27: 1972 nr 8 s. 252 - 253.

282. Odezwa w sprawie światowego dnia modlitw o powołania z 19 III 1972. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 27: 1972 nr 8 s. 249 - 250.

283. [List pasterski na Wielki Post z 25 II 1973]. Inc.: „Rozpoczęliśmy w ubiegłą Środę Popielcową...". *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 28: 1973 nr 5 s. 135 - 138.

284. [List pasterski z okazji objęcia w kanoniczne posiadanie nowo utworzonej Diecezji Opolskiej z 16 VII 1972]. Inc.: „W ciągu piętnastoletniej...". *iWad. Urz. Diec. Opol.* R. 28: 1973 nr 3 - 4 s. 108 - 111.

285. Odezwa w sprawie diecezjalnej pielgrzymki dziękczynnej na Jasną Górę w dniu 12 IX 1972 r. z 1 IX 1972. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 28: 1973 nr 3 - 4 s. 116.

286. Odezwa w sprawie modlitw w intencji Ojca św. za utworzenie Diecezji Opolskiej z 1 X 1972. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 28: 1973 nr 3 - 4 s. 117 - 118.

287. Odezwa w sprawie ogólnodiecezjalnego obchodu ku czci bł. Maksymiliana Kolbe w Oświęcimiu z 1 X 1972. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 28: 1973 nr 1 s. 11.

288. Odezwa w sprawie światowego dnia modlitw o powołania z 5 IV 1973. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 28: 1973 nr 6 s. 181 - 182.

289. Odezwa z okazji utworzenia Diecezji Opolskiej z 29 VI 1972. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 28: 1973 nr 3 - 4 s. 106 - 107.

290. Przemówienie na uroczystość 250-lecia kultu obrazu Matki Bożej w Pszo-

wie 22 VIII 1972. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 28: 1973 nr 5 s. 140 - 142.

291. Przemówienie w katedrze opolskiej 16 VII 1972 r. na zakończenie swego ingresu i objęcia stanowiska biskupa ordynariusza. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 28: 1973 nr 3 - 4 s. 111 - 114.

292. Słowo pasterskie do parafii miasta Zabrze w sprawie codziennego wystawienia Najśw. Sakramentu w kościele św. Anny. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 28: 1973 nr 10 s. 301 - 302.

293. Słowo pasterskie na rozpoczęcie XXIX Tygodnia Miłosierdzia. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 28: 1973 nr 9 s. 279 - 281.

294. Instrukcja w sprawie obchodu Roku Świętego w Diecezji Opolskiej. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 29: 1974 nr 7 s. 213 - 217.

295. [List pasterski na Wielki Post Roku Jubileuszowego z 28 I 1974]. Inc.: „Od pierwszego stycznia...". *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 9: 1974 nr 2 s. 38 - 42.

296. [List pasterski w sprawie nawiedzeń katedry i sanktuariów dla uzyskania odpustu Roku Jubileuszowego z 16 VI 1974]. Inc.: „Dotychczasowy przebieg obchodu...". *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 29: 1974 nr 9 s. 273 - 275.

297. [List pasterski z okazji 25 rocznicy ustanowienia Opolskiego Seminarium Duchownego z 5 VIII 1974]. Inc.: „Podczas obecnego Roku Jubileuszowego...". *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 29: 1974 nr 11 - 12 s. 334 - 336.

298. Odezwa po powrocie z Rzymu z 25 XII 1973. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 29: 1974 nr 3 - 4 s. 109 - 110.

299. Odezwa w sprawie 25 rocznicy prymasowskiej działalności Kardynała Stefana Wyszyńskiego z 27 X 1973. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 29: 1974 nr 2 s. 44 - 45.

300. Odezwa w sprawie obchodu uroczystości Zesłania Ducha Świętego w 2 VI Roku Jubileuszowego, oraz w sprawie święta Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła z 12 V 1974. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 29: 1974 nr 8 s. 244 - 245.

301. Odezwa w związku ze śmiercią śp. Kardynała Bolesława Kominka z 11 III 1974. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 29: 1974 nr 7 s. 211 - 212.

302. Odezwa z racji 50 rocznicy święceń kapłańskich Księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Polski z 15 VII 1974. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 29: 1974 nr 9 s. 276.

303. Odezwa z okazji XXX Tygodnia Miłosierdzia z 15 VI 1974. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 29: 1974 nr 9 s. 272 - 273.

304 [List pasterski na Wielki Post z 7 II 1975]. Inc.: „Rozpoczynamy tegoroczny Wielki Post...". *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 30: 1975 nr 6 s. 171 - 174.

305. Odezwa na XXXI Tydzień Miłosierdzia z 29 V 1975 *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 30: 1975 nr 9 s. 279 - 280.

306. Słowo pasterskie w sprawie obchodu tygodnia modlitw o powołania w 1975 r. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 30: 1975 nr 7 s. 209 - 210.

307. [List pasterski do Kapłanów Diecezji Opolskiej w sprawie większej troski i usilnego starania o doskonałość i świętość kapłańską z 1 III 1976]. Inc.: „Największą troską Kościoła świętego...". *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 31: 1976 nr 6 s. 173 - 174.

308. [List pasterski na Wielki Post z 5 II 1976]. Inc.: „Skończyliśmy niedawno piękny okres...". *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 31: 1976 nr 5 s. 145 - 147.

309. Odezwa z okazji Tygodnia modlitw o powołanie w 1976 r. z 16 IV 1976. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 31: 1976 nr 7 s. 218 - 219.

310. Prace soborowej Komisji Liturgicznej. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 31: 1976 nr 1 s. 22 - 29.

311. Przemówienie do diakonów z 21 XII 1975 r. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 31: 1976 nr 6 s. 182 - 184.

312. Słowo do Chorych na Górze św. Anny z 3 VI 1976 r. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 31: 1976 nr 11 - 12 s. 368.

313. Wezwanie do modlitwy w intencji Ojca św. Pawła VI. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 31: 1976 nr 11 - 12 s. 366 - 367.

314. Wskazania pasterskie w sprawie życia duchowego alumnów seminarium i kapłanów Diecezji Opolskiej. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 31: 1976 nr 6 s. 175 - 178.

315. Przemówienie do kapłanów w Wielki Czwartek 1976 r. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 11 s. 337 - 340.

316. Przemówienie do sióstr zakonnych z okazji Bożego Narodzenia 1975 r. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 2 - 3 s. 72 - 74.

317. Z „Księgi czynności biskupich". [Od 27 VI — 30 IX 1972]. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 2 - 3 s. 74 - 89.

II.

CURZYDŁO Z.: Objęcie władzy przez J. E. Ks. Biskupa Dr Franciszka Jopa. *Wiad. Urz. Kurii Bisk. Śl. Opol.* R. 12: 1957 nr 1 s. 36 - 38; Na Śląsku Opolskim. *Przew. Katol.* R. 47: 1957 s. 86 - 87; Rocz. Diec. Opolskiej z lat 1959 - 1974; DOLA K.: Kościół katolicki na Opolszczyźnie w latach 1945 - 1965. *Nasza Przeszł.* T. 22: 1965 s. 105 - 112; Ingres do katedry biskupa opolskiego. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 28: 1973 nr 3 - 4 s. 119 - 121; Życiorys [ks. bpa F.

Jopa]. *Chrześcijanin w Świecie.* R. 1973 nr 21/1 s. 87 - 97; 30-lecie sakry ks. biskupa ordynariusza opolskiego Franciszka Jopa. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 31: 1976 nr 8 - 9 s. 284 - 285; SOBECZKO H.: Śp. ks. biskup dr Franciszek Jop. *Gość Niedz.* R. 53: 1976 nr 43 s. 340, 342; Zmarły bp Franciszek Jop — ordynariusz opolski. *Przew. Katol.* R. 66: 1976 nr 42 s. 7; DOLA K.: Sukcesja apostolska pierwszego biskupa diecezji opolskiej. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 2 - 3 s. 68 - 71; GOŁĘBIOWSKI P.: Odezwa z racji zgonu śp. ks. biskupa Franciszka Jopa ordynariusza diecezji opolskiej. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 11 s. 340 - 341; JEZUSEK W.: Wspomnienie o śp. ks. biskupie Franciszku Jopie. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 2 - 3 s. 60 - 62; Komunikat Kurii Diecezjalnej w związku ze zgonem śp. ks. biskupa Franciszka Jopa. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 2 - 3 s. 33 - 34; SITEK A.: Uroczystości pogrzebowe pierwszego biskupa opolskiego śp. Franciszka Jopa. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 2 - 3 s. 62 - 68; SKOWROŃSKI H.: Wspomnienia i refleksje lekarskie i osobiste o chorobie i sylwetce J. E. Ks. Biskupa Dra Franciszka Jopa. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 11 s. 342 - 345; SOBECZKO H. J.: Życie i działalność śp. Księdza Biskupa Franciszka Jopa. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 2 - 3 s. 50 - 60; SOSSALLA J.: Franciszek Jop. Pierwszy biskup ordynariusz diecezji opolskiej. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 11 s. 325 - 337; Telegramy i listy kondolencyjne przesłane na ręce biskupa wikariusza kapitulnego i Kurii Opolskiej. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 2 - 3 s. 89 - 96; WOJTYŁA K.: Kazanie podczas uroczystości pogrzebowych biskupa Franciszka Jopa w dniu eksportacji 28 września 1976 roku w katedrze opolskiej. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 2 - 3 s. 40 - 45; WYCISK W.: Przemówienie na zakończenie uroczystości pogrzebowych w katedrze opolskiej 29 września 1976 r. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 2 - 3 s. 45 - 48; WYSZYŃSKI S.: Kazanie podczas uroczystości pogrzebowych śp. ks. biskupa Franciszka Jopa. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 32: 1977 nr 2 - 3 s. 34 - 40; KOPIEC J.: Listy i odezwy pasterskie bpa Jopa w Opolu. *Stud. Teol.-Hist. Śl. Opol.* T. 6: 1978 s. 89 - 94; KUŚ J.: Biskup Franciszek Jop jako wikariusz kapitulny w Krakowie. *Stud. Teol.-Hist. Śl. Opol.* T. 6: 1978 s. 35 - 44; NOSSOL A.: Przemówienie w rocznicę zgonu Bpa Fr. Jopa. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 33: 1978 nr 1 - 2 s. 30 - 33; TENŻE: Wierny Bogu, Kościołowi i sobie. Ksiądz Biskup Franciszek Jop. *Stud. Teol.-Hist. Śl. Opol.* T. 6: 1978 s. 7 - 8; PASTUSZKA J.: Moje wspomnienia o biskupie Franciszku Jopie. *Stud. Teol.-Hist. Śl. Opol.* T. 6: 1978 s. 9 - 24; PIECHOTA F.: I rocznica śmierci biskupa Franciszka Jopa, ordynariusza opolskiego. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 33: 1978 nr 4 - 5 s. 159 - 160; SOBECZKO H. J.: Życie i działalność bpa Franciszka Jopa w Opolu. *Stud. Teol.-Hist. Śl. Opol.* T. 6: 1978 s. 45 - 88; WÓJCIK W.: Działalność biskupa Franciszka Jopa w Sandomierzu. *Stud. Teol.-Hist. Śl. Opol.* T. 6: 1978 s. 25 - 33; Toż. *Kron. Diec. Sand.* R. 70: 1977 s. 161 - 170; SOBECZKO H.: Bipliografia prac biskupa Franciszka Jopa. *Stud. Teol.-Hist. Śl. Opol.* T. 6: 1978 s. 95 - 106; NOSSOL A.: Homilia wygłoszona w III rocznicę śmierci biskupa Franciszka Jopa w katedrze opolskiej. *Wiad. Urz. Diec. Opol.* R. 35: 1980 nr 7 - 8 s. 165 - 167; SOBECZKO H.: Il processo d'intoduzione della riforma liturgica in Polonia nei primi anni dopo il Concilio Ecumenico Vaticano II con particolare riferimento all'attivitá liturgica del vescovo Francesco Jop (1897 - 1976). Roma 1980.

Ks. Józef Mandziuk

Jougan Władysław Alojzy (1855-1942), profesor Uniw. Lwowskiego, historyk Kościoła, redaktor.

Urodził się we Lwowie. Tamże ukończył studia teologiczne (na Uniw. Lwowskim) przyjmując w 1878 r. święcenia kapłańskie i uzyskując stopień doktora teologii w 1888 r. W l. 1883-1888 pełnił funkcję prefekta Seminarium Duchownego. Od roku 1883 do 1901 pracował jako katecheta III Gimnazjum we Lwowie. W 1901 roku uzyskał habilitację z historii i teorii wymowy kościelnej. W dwa lata później mianowany został profesorem tegoż przedmiotu na Wydziale Teologicznym Uniw. Lwowskiego. Obowiązki te spełniał do roku 1908. W roku 1906/1907 pełnił funkcję dziekana Wydziału Teologicznego. Przez wiele lat był prezesem Związku Katechetów, wiceprezesem Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Kapłanów oraz kuratorem Lwowskiego Towarzystwa Rękodzielników „Skała". Przez szereg lat był redaktorem, bądź współpracowni-

kiem „Gazety Kościelnej", „Wiadomości Kościelnych", „Tygodnika Katolickiego". Był autorem licznych prac z zakresu m. in. historii kościelnej, homiletyki. Jego autorstwa są podręczniki szkolne z historii Kościoła, liturgiki, dogmatyki. Opublikował ponad 300 recenzji, sprawozdań, artykułów okolicznościowych. Zmarł 21 X 1942 r. we Lwowie.

I.

1. O nadzorze domowym młodzieży szkolnej. Rzecz czytana na Walnym Zgromadzeniu Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych we Lwowie przez X. dr... Lw. 1889 Nakł. Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych. Związkowa Drukarnia 8° s. 32. Odb. z *Muzeum*. R. 5: 1889 s. 375 - 405.

2. Od redakcji. *Wiad. Katol.* R. 8: 1890 s. 105.

3. W sprawie reformy nauki religii w szkołach średnich. *Muzeum*. R. 6: 1890 s. 680 - 696.

4. W sprawie reformy nauki religii w naszych szkołach średnich. Lw. 1891 Nakł. Autora 8° s. 120.

5. Rec.: J. Tchórznicki. Listy do młodzieńca o wyborze stanu. W. 1891. *Muzeum*. R. 8: 1892 s. 560 - 562.

6. Rec.: J. S. BLACKIE: O wychowaniu samego siebie. W. 1891. *Muzeum*. R. 8: 1892 s. 562 - 563.

7. Kilka uwag o religijnym wychowaniu młodzieży szkolnej. *Prz. Powsz.* R. 9: 1892 t. 35 s. 230 - 246, 321 - 335.

8. Liturgika katolicka do użytku w szkołach średnich, uniwersytetach, seminariach nauczycielskich i szkołach wydziałowych. Lw. 1895 Nakł. Autora, druk. W. A. Szyjkowskiego 8° s. VII, 140, nlb. 1, tabl. XVI, tablic 216 i 44 fotografie w tekście. — Toż. Wyd. 2. Lw. 1899 Nakł. Autora 8° s. VII, 150. — Toż. Wyd. 3. Lw. 1906 Nakł. Autora 8° s. 118. — Toż. Lw. 1923 8° s. 95. — Toż. Lw. 1926 Nakł. H. Altenberga 8° s. 100.

9. Historia Kościoła Katolickiego dla szkół średnich. Lw. 1895 Nakł. Autora, druk. W. A. Szyjkowskiego 8° s. VII, 268, nlb. 1. — Toż. Wyd. 2 skrót. Lw. 1900 Nakł. Autora 8° s. VI, 181. — Toż. Lw. 1925. — Cz. 1 - 2. 8° s. 160, 172.

10. O miłości ojczyzny. Kazanie powiedziane we Lwowie dnia 4 marca 1896 w uroczystość św. Kazimierza, królewicza polskiego, patrona szkolnego. Lw. 1896 nakł. Autora, druk. W. A. Szyjkowskiego 16° s. 40.

11. O praktykach religijnych w naszych szkołach. Referat wygłoszony na II wiecu katol. we Lwowie dnia 8 lipca 1896 w sekcji szkolnej. Żółkiew. 1897 druk. oo. Bazylianów 8° s. 48.

12. Religia przy egzaminie dojrzałości. Kr. 1897 nakł. Autora 8° s. 58. — Toż. *Prz. Powsz.* R. 14: 1897 t. 54.

13. Sprawozdanie dyrekcji c. k. lwowskiego Gimnazjum im. Franciszka Józefa na r. szk. 1897. Lw. 1897 s. 1 - 70.

14. O praktykach religijnych w naszych szkołach. W: *Księga pamiątkowa drugiego wiecu katol. odbytego we Lwowie w 1896 r.* Lw. 1898 cz. 2 s. 389 - 434.

15. Sprawozdanie dyr. c. k. lwowskiego Gimnazjum im. Franciszka Józefa na r. szk. 1898. Lw. 1898 s. 3 - 77.

16. Katolicka dogmatyka ogólna dla szkół średnich. Lw. 1898 Nakł. Autora druk. W. A. Szyjkowskiego 8°, s. VIII, 181, nlb. 2.

17. Rec.: W. CHOTKOWSKI: Dzieje zniweczenia św. Unii. Kr. 1899. *Gaz. Kośc.* R. 7: 1899 s. 425 - 426.

18. Rec.: J. BADENI: Studia i szkice. Kr. 1898 t. 1 - 3. *Gaz. Kośc.* R. 7: 1899 s. 410.

19. Kościół i lud. *Gaz. Kośc.* R. 7: 1899 s. 387 - 388, 407 - 409.

20. Rec.: F. JÓZEFOWICZ: Egzorty niedzielne do kształcącej się młodzieży. t. 1 - 2 Lw. 1899. *Gaz. Kośc.* R. 7: 1899 s. 317 - 318.

21. Śp. ks. Antoni Halig. Wspomnienie pośmiertne. *Gaz. Kośc.* R. 7: 1899 s. 117 - 119.

22. Rec.: J. WAWEL-LOUIS: Kronika rewolucji krakowskiej w r. 1846. Kr. 1898. *Gaz. Kośc.* R. 7: 1899 s. 78 - 79.

23. Rec.: W. KALINKA: Galicja i Kraków pod panowaniem austriackim. Kr. 1898. *Gaz. Kośc.* R. 7: 1899 s. 62 - 63.

24. Rec.: M. CZERMIŃSKI: Z podróży po Bośni i Hercegowinie. Kr. 1899. *Gaz. Kośc.* R. 7: 1899 s. 54 - 55.

25. Rec.: J. TYLKA: Dogmatyka katolicka. Tarnów 1898. *Gaz. Kośc.* R. 7: 1899 s. 37 - 39.

26. W obronie nowego podręcznika do Dogmatyki ogólnej. *Dwutyg. Katech.* R. 3: 1899 s. 34 - 37, 54 - 59.

27. Nieco o sposobie krytykowania podręczników do nauki religii. *Dwutyg. Katech.* R. 3: 1899 s. 223 - 227, 242 - 251.

28. Śp. o. Jan Badeni. *Gaz. Kośc.* R. 7: 1899 s. 13 - 14.

29. Kazania świąteczne. Seria pierwsza. Lw. 1900 Nakł. Autora, druk. Drukarnia Katolicka Józefa Chęcińskiego wyd. Gubrynowicz i Schmidt 8° s. VIII, 344.

30. Katolicka dogmatyka szczegółowa dla szkół średnich. Lw. 1901 Druk. W. A. Szyjkowskiego 8° s. 176, nlb. 2.

31. O kazaniach karcących. Studyum homiletyczne. Część pierwsza i druga. Lw. 1901 Nakł. Autora, druk. J. Chęcińskiego 8° s. 150.

32. Constitutum Constantini. [Studium historyczno-egzegetyczne]. Lw. 1899 Nakł. Autora 8° s. 258, nlb. 2.

33. Tło homiletyczne w kazaniach X. Skargi. [Studium homiletyczne]. Lw. 1901 Druk. J. Chęcińskiego 8° s. 48. Odb. częściowa z obszerniejszej pracy p. t. Homilie polskie.

34. Znaczenie Birkowskiego w homiletyce. Szkic homiletyczny. Lw. 1901 Druk. J. Chęcińskiego 8° s. 50.

35. Homilie polskie od czasów najdawniejszych po dobę obecną. Szkice biograficzne i krytyczne. Lw. Nakł. Gubrynowicz i Schmidt, druk. Katolicka 8° s. 495.

36. O kazaniach jubileuszowych polskich. Szkice historyczno-homiletyczne. (Poświęcone Matce swej ukochanej). Lw. 1902 Druk. Katolicka 8° s. 254.

37. Nauki katechizmowe w Polsce. Studyum homiletyczne. Lw. 1903 Druk. Katolicka J. Chęcińskiego 8° s. 264.

38. Rec.: Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego. Kr. 1903 t. 7. *Gaz. Kośc.* R. 11: 1903 s. 475-476.

39. Rec.: J. KOTERBSKI: Egzorty dla dzieci szkół ludowych. Tarnów 1903. *Gaz. Kośc.* R. 11: 1903 s. 486-488.

40. Potrzeba, pożytek i teoria nauk katechizmowych. *Gaz. Kośc.* R. 11: 1903 s. 431-435, 441-442, 449-450, 457-458, 464-465, 472-474.

41. Rec.: J. K. FISCHER: Kazania i przemowy pasterskie. Przemyśl 1903. *Gaz. Kośc.* R. 11: 1903 s. 442-443.

42. Przegląd chronologiczny nauk katechizmowych. *Gaz. Kośc.* R. 11: 1903 s.165-167, 175-177, 187-188, 195-196, 304-206, 213-214, 224-225, 233-235, 249-250, 304-307, 313-314, 323-325, 338-342, 349-351, 357-359, 365-368, 374-376, 383-385, 391-392, 399-401, 406-407, 414-417.

43. Śp. ks. Jan Stopczyński. *Gaz. Kośc.* R. 11: 1903 s. 285-286.

44. Rec.: Acta et Statuta Synodi dioecesanae Premisliensis 1902. Premisliae 1903. *Gaz. Kośc.* R. 11: 1903 s. 215-216.

45. Śp. ks. Józef Sienkiewicz. *Gaz. Kośc.* R. 11: 1903 s. 148-149.

46. Przyczynek do historii Nauk Katechizmowych. *Gaz. Kośc.* R. 11: 1903 s. 38-40, 74-76, 88-89, 111-114, 123-125.

47. Rec.: G. ZACHARYASZEWICZ: Kazania misyjne. Kr. 1904. *Gaz. Kośc.* R. 12: 1904 s. 353-354.

48. Rec.: G. HOZAKOWSKI: Rzymska komisja biblijna. P. 1903. *Gaz. Kośc.* R. 12: 1904 s. 6-7.

49. Rec.: A. KOPYCIŃSKI: Dokąd dążymy? Lw. 1905. *Gaz. Kośc.* R. 13: 1905 s. 515-516.

50. Rec.: T. DĄBROWSKI: Kazania na niedziele całego roku. Kr. 1905. *Gaz. Kośc.* R. 13: 1905 s. 506-507.

51. Rec.: K. J. FISCHER: Kazania i przemowy pasterskie. Przemyśl 1905. T. 1. *Gaz. Kośc.* R. 13: 1905 s. 505-506.

52. Rec.: J. S. ADAMSKI: Kazania świąteczne na uroczystości Pańskie. P. 1905. *Gaz. Kośc.* R. 13: 1905 s. 495-496.

53. O korzystaniu z podwód w zakresie czynności duszpasterskich. *Gaz. Kośc.* R. 13: 1905 s. 413-414.

54. Rec.: Kazania i szkice księży Towarzystwa Jezusowego. Kr. 1905 t. 8. *Gaz. Kośc.* R. 13: 1905 s. 254.

55. Przepisy pocztowe w odniesieniu do urzędów parafialnych. *Gaz. Kośc.* R. 13: 1905 s. 263-265.

56. Przepisy mytnicze w odniesieniu do urzędów parafialnych. *Gaz. Kośc.* R. 13: 1905 s. 400-402.

57. Zebranie XX. Dziekanów archidiecezji lwowskiej. *Gaz. Kośc.* R. 13: 1905 s. 469-471.

58. Rec.: J. S. ADAMSKI: Kazania świąteczne na uroczystości Pańskie. P. 1906 t. 2. *Gaz. Kośc.* R. 14: 1906 s. 328-329.

59. Rec.: A. LIGUORI: Theologia moralis. Romae 1905 t. 1. *Gaz. Kośc.* R. 14: 1906 s. 181, 192-193.

60. Rec.: Krótkie homilie i nauki. Cz. 1. P. 1906. *Gaz. Kośc.* R. 14: 1906 s. 109-111.

61. Rec.: J. S. ADAMSKI: Hołd Niepokalanej Dziewicy Bogarodzicy. P. 1904. *Gaz. Kośc.* R. 14: 1906 s. 216-217.

62. Ks. Antoni Węgrzynowicz jako kaznodzieja mariologiczny. *Szkic homiletyczny.* P. 1906 8° s. 39 [Odb. z Prz. Kośc.].

63. X. Prymas Woronicz. (Monografia). Cz. 1-2. Lw. 1908 Nakł. Seyfarth i Czajkowski 8° s. 235, 238.

64. Spis 20 ksipżek wydanych w latach 1889-1908. *Gaz. Kośc.* R. 16: 1908 s. 403-404.

65. Rec.: M. SIENIATYCKI: Dogmatyka szczegółowa. Lw. 1908. *Gaz. Kośc.* R. 16: 1908 s. 264-266, 275-277.

66. Śp. X. Błażej Ziemiawski. *Gaz. Kośc.* R. 16: 1908 s. 252-253.

67. Polemika: Odpowiedź na uwagi ks. A. Gerstmanna w sprawie recenzji o „Miscelaneach pastoralnych". *Prz. Powsz.* R. 28: 1911 t. 109 s. 434.

68. Nasze kazania zbiorowe. Przyczynek do literatury homiletycznej. Lw. 1911 Nakł. Autora, druk. Mieszczańska 8° s. nlb. 4, 180, nlb. 3.

69. Kancelaria parafialna czyli Zbiór przepisów kościelnych i państwowych dla urzędów parafialnych z szczególniejszem uwzględnieniem ksiąg metrykalnych. Lw.

1912 Nakł. Autora 8° s. XI, nlb. 5, 943, Kol. 944-1076, s. 1077-1092.

70. Na pamiątkę 1600-rocznicy oswobodzenia Kościoła Chrystusowego. Lw. 1913 8° s. 39 wyd. ludowe.

71. Nowa biblioteka kaznodziejska. *Prz. Powsz.* R. 30: 1913 t. 118 s. 148-149.

72. W sprawie wydania duplikatów świadectw metrykalnych. *Gaz. Kośc.* R. 21: 1913 s. 9-10.

73. Nowa ustawa wojskowa w zastosowaniu do urzędów parafialnych. *Gaz. Kośc.* R. 22: 1914-1915 s. 158-160, 171-173, 182-184, 196-197, 207-208, 220-222, 243-245, 258-260, 285-286, 295-297, 308-310, 331-333, 344-346. — Toż w osob. odb. Lw. 1914 [J. Chęcińskiego] s. nlb. 4, 73.

74. Metoda duszpasterskiej pracy w związkach. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 517-518, 530-532.

75. Aplikowanie Mszy św. w ogólności. *Gaz. Kośc.* R. 23: 1916 s. 306-317, 332-334.

76. Z kazań politycznych ks. Woronicza o odbudowie państwa polskiego. *Prz. Powsz.* R. 34: 1917 t. 134 s. 433-456, 643-654.

77. Podręcznik teologii pasterskiej. Lw. 1917.

78. Kazania i przemówienia okolicznościowe. Miejsce Piastowe 1936 8° s. 200.

79. Kazania rekolekcyjne i pasyjne. Miejsce Piastowe 1936 2° s. 168, nlb. 2.

80. Wikary jako syn swego proboszcza. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 361-362, 376-377, 398-399, 413-414, 437-438, 449-450.

81. O koronacjach obrazów M. Boskiej w Polsce. *Gaz. Kośc.* R. 44. 1937 s. 272-273.

82. O znaczeniu pokuty sakramentalnej. *Gaz. Kośc.* R. 44: 1937 s. 541-542, 555-556.

83. Pokłosie pastoralne. Lw. 1938.

84. O zabawach w czasie zakazanym. *Gaz. Kośc.* R. 45: 1938 s. 130-134.

85. Słownik Kościelny łacińsko-polski. Wedle tekstu kilku Słowników, a przeważnie dra Alberta Sleumera spolszczył, ułożył i uzupełnił... Lw. 1938 druk. Tow. św. Michała Archanioła 8° s. VIII, 576, nlb. 4. — Toż. P. 1958 8° s. XV, 746, nlb. 6 wyd. 3 zmienione i uzup. wyd. Józef Rybicki.

86. Przyczynek do obchodu Epifanii. *Szkoła Chryst.* R. 10: 1939 t. 18 s. 38-46.

II.

ZIELIŃSKI J.: Jougan Władysław Alojzy. W: *Pol. słow. biogr.* T. 11 s. 301, tamże literatura.

Krzysztof Piętka

Junik Gundysław Franciszek (1880-1954), dominikanin, teolog, prawnik.

Urodził się w Kamionce Strumiłowej 28 IX 1880 r. i na chrzcie otrzymał imię Franciszek. Szkołę powszechną ukończył w swojej rodzinnej miejscowości. Do gimnazjum uczęszczał w Jarosławiu, a następnie we Lwowie. Habit dominikański przyjął w Krakowie 28 VIII 1897 r., otrzymując imię zakonne Gundysław. Studia teologiczne w l. 1898-1902 odbywał we Lwowie. We wrześniu 1902 r. złożył wieczyste śluby zakonne i na dalsze studia został wysłany do Chieri we Włoszech. Ukończył je w 1905 r., tam otrzymał święcenia kapłańskie, zdał egzamin lektorski i wrócił do swojej prowincji. Tu 9 IX otrzymał z rąk Prowincjała instytucję na lektora teologii i prawa kanonicznego. W l. 1905-1913 i 1921-1923 wykładał w Studium zakonnym oprócz prawa kanonicznego, historię Kościoła, Pismo św., apologetykę, teologię moralną. Przez trzy kadencje w latach 1918-1924 i 1939-1943 sprawował urząd przeora w konwencie lwowskim. W parafiach przyklasztornych w Czortkowie w l. 1914-1917, Bohorodczanach w l. 1927-1928, Podkamieniu w l. 1928-1932, Potoku Złotym w l. 1932, 1933 sprawował obowiązki proboszcza. Przez kilka lat był katechetą szkół średnich we Lwowie i Czortkowie.

Pierwsza wojna światowa zastała O. Junika w Czortkowie. Tam też rozwinął ożywioną działalność religijną i społeczną. W budynku klasztornym założył sklep „Sojuzna ławka" i z tego powodu otrzymał pozwolenie zaopatrywania się w towary w Kijowie. Wyjazdy te wykorzystywał przede wszystkim w celach apostolskich, głosząc kazania i rekolekcje w podominikańskim kościele w Kijowie. Wspólnie z O. Konstantym Żukiewiczem objął w posiadanie dawny klasztor i kościół dominikański

w Latyczowie, ale wobec toczącej się w Rosji rewolucji musieli tę placówkę opuścić.

W 1917 r. O. Junik powrócił do Lwowa. W l. 1918-1919 był redaktorem miesięcznika „Róża Duchowna". Cieszył się opinią wybitnego kaznodziei. Często wyjeżdżał z rekolekcjami i misjami, nawet do byłego Królestwa. W latach 30-tych w tym celu wyjeżdżał także do Rumunii. W 1920 r. jako definitor wziął udział w Kapitule Generalnej zakonu w Corias w Hiszpanii. Tego samego roku, w czerwcu, w uznaniu zasług otrzymał tytuł kaznodziei Generalnego. W latach 1924-1938 O. Junik często zmieniał placówki i charakter swojej pracy. Było w pewnej mierze konsekwencją negatywnego nastawienia do linii odnowy prowincji, reprezentowanej przez O. Jacka Woronieckiego.

W 1938 r. O. Junik otrzymał asygnatę do Lwowa i tu zaskoczyła go II wojna światowa. Ponieważ wschodnia część Polski została zajęta przez ZSRR, Prowincjał zamianował O. Junika wikariuszem dla klasztorów pozostających na tym terenie. W 1946 r. w ramach repatriacji opuścił Lwów. Po przyjeździe do Polski, został skierowany do klasztoru w Tarnobrzegu. W 1950 r. otrzymał przeniesienie do Lublina. Z końcem października 1953 r., już poważnie chory wyjechał do Poznania, gdzie zmarł 26 XI 1954 r.

I.

1. Na uroczystość Wszystkich Świętych. *Róża Duch.* R. 3: 1900 nr 11 s. 249-250. [Utw. poetycki].

2. Miesiąc Maryi. *Róża Duch.* R. 4: 1901 nr 5 s. 105-106. [Utw. poetycki].

3. Najpiękniejszy wieniec. *Róża Duch.* R. 4: 1901 nr 9 s. 201. [Utw. poetycki].

4. Na nowy rok — 1901. *Róża Duch.* R. 4: 1901 nr 1 s. 16-17. [Utw. poetycki].

5. Na uroczystość oczekiwania Zbawiciela, (d. 18 grudnia). *Róża Duch.* R. 4: 1901 nr 12 s. 280. [Utw. poetycki].

6. Ofiarowanie P. Jezusa w świątyni (2 lutego). *Róża Duch.* R. 4: 1901 nr 2 s. 46. [Utw. poetycki].

7. O pokusach przeciwko wierze. *Róża Duch.* R. 4: 1901 nr 11 s. 255-258.

8. Piękny przykład. *Róża Duch.* R. 4: 1901 nr 11 s. 268-269.

9. Różaniec modlitwą robotnika. *Róża Duch.* R. 4: 1901 nr 7 s. 168-172; nr 8 s. 182-187.

10. W sto — pięćdziesięcioletnią rocznicę koronacji cudownego obrazu N. P. Maryi w kościele OO. Dominikanów we Lwowie. 1 lipca 1751 — 1 lipca 1901 roku. *Róża Duch.* R. 4: 1901 nr 8 s. 177-178.

11. Zmartwychwstanie Chrystusa. *Róża Duch.* R. 4: 1901 nr 4 s. 92-93. [Utw. portycki].

12. Klasztor OO. Dominikanów w Podkamieniu około Brodów. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 5 s. 108-113.

13. O cudownym obrazie N. P. Maryi w Podkamieniu. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 6 s. 131-134.

14. O koronacji cudownego obrazu N. P. Maryi w Podkamieniu (15 sierpnia 1727 r.). *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 7 s. 156-158; nr 8 s. 184-187.

15. O stopkach N. P. Maryi w Podkamieniu. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 11 s. 266-268.

16. Z gwiazd migotem. *Róża Duch.* R. 5: 1902 nr 4 s. 76-77. [Utw. poetycki].

17. Błogosławiona Zdzisława Zakonu Kazn. (28 listopada). *Róża Duch.* R. 11: 1908 nr 11 s. 342-347.

18. Miłość Boga — królową cnót. *Róża Duch.* R. 11: 1908 nr 6 s. 174-181.

19. Miłość Boga przyrodzona. *Róża Duch.* R. 11: 1908 nr 3 s. 78-84.

20. O miłości Boga. Co to jest miłość Boga? *Róża Duch.* R. 11: 1908 nr 2 s. 48-54.

21. O miłości Boga nadprzyrodzonej. *Róża Duch.* R. 11: 1908 nr 4 s. 109-115.

22. O potrzebie miłości bożej. *Róża Duch.* R. 11: 1908 nr 8 s. 234-240.

23. O środkach nabycia miłości Bożej. *Róża Duch.* R. 11: 1908 nr 9 s. 268-273.

24. O wzrastaniu miłości Bożej w sercach naszych. *Róża Duch.* R. 11: 1908 nr 10 s. 307-312.

25. O zaletach miłości Bożej. *Róża Duch.* R. 11: 1908 nr 7 s. 210-217.

26. Stopnie i rodzaje miłości Bożej. *Róża Duch.* R. 11: 1908 nr 5 s. 138-144.

27. Utrata miłości Boga. *Róża Duch.* R. 11: 1908 nr 12 s. 361-364.

28. Officia propria SS. Patronorum Regni Poloniae ad usum S. Ordinis Fra-

trum Praedicatorum. Romae 1908 Desclée et Sociorum 16°. Pars 1 s. 10. Pars 2 s. 34.

29. Dekret „Ne temere" a „iura stolae". *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 nr 12 s. 150-151.

30. Jeszcze dekret „Ne temere" a „iura stolae". *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 nr 24 s. 305-306.

31. Wpisywanie ślubów do ksiąg metrykalnych. *Gaz. Kośc.* R. 18: 1910 nr 13 s. 169; nr 14 s. 180.

32. W sprawie kształcenia dziewcząt. *Mies. Katech. i Wychow.* R. 2: 1012 z. 4 s. 196-201.

33. Na krzyż Jezusa. *Róża Duch.* R. 16: 1913 nr 3 s. 75. [Utw. poetycki].

34. Przyjm Boskie Serce. *Róża Duch.* R. 16: 1913 nr 6 s. 173. [Utw. poetycki].

35. Spotkanie św. Dominika ze św. Franciszkiem. *Róża Duch.* R. 16: 1913 nr 10 s. 306-308. [Utw. poetycki].

36. Tłum.: Hymn ku czci św. Dominika. (Z brewiarza Zak. Kazn.). *Róża Duch.* R. 16: 1913 nr 7-8 s. 234.

37. Tłum.: Hymn ku czci św. Dominika. (Z brewiarza Zak. Kazn.). *Róża Duch.* R. 17: 1914 nr 8 s. 241.

38. Klasztor OO. Dominikanów w Latyczkowie na Podolu. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 8 s. 172-177.

39. Królowa Korony Polskiej. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 5 s. 98-104.

40. Miesiąc Serca Jezusowego. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 6 s. 122-127.

41. Modlitwa Różańca św. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 1 s. 5-11.

42. Modlitwa wieczorna. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 3 s. 55-56. [Utw. poetycki].

43. Nawiedzenie św. Elżbiety przez N. P. Maryę (2 lipca). *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 7 s. 146-150.

44. Od redakcji. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 12 s. 282-283.

45. O naprawieniu błędów w zaprowadzaniu Bractwa. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 5 s. 116-118.

46. „Pokój ludziom dobrej woli". *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 12 s. 265-267.

47. Potrzeba udoskonalenia. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 4 s. 74-80.

48. Radość i boleść w życiu ludzkiem. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 2 s. 26-32.

49. Różaniec a Spowiedź św. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 3 s. 50-54.

50. Śp. O. Henryk Piotr Desqueyrous. Z. K. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 5 s. 111-113.

51. Uroczyste przeniesienie cudownego obrazu M. Boskiej z Winnicy do Latyczewa. (25-29 czerwca 1918 r.). *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 8 s. 177-181.

52. Zawsze naprzód — nigdy wstecz. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 3 s. 67-69.

53. Z Nowym Rokiem. *Róża Duch.* R. 21: 1918 nr 1 s. 1-4.

54. Czego nam trzeba. *Róża Duch.* R. 22: 1919 nr 1-2 s. 1-5.

55. Miesiąc Królowej kwiatów. *Róża Duch.* R. 22: 1919 nr 5-6 s. 99-102.

56. † O. Wincenty M. Romuald Szumski Ż. K. *Róża Duch.* R. 22: 1919 nr 5-6 s. 139-140.

57. Różaniec w życiu młodzieży. W: K. M. ŻUKIEWICZ: W hołdzie Marji. Kr. 1922 s. 279-287.

58. Zaprowadzenie kanoniczne Bractwa Różańcowego w Kamionce Strumiłowej. *Róża Duch.* R. 24: 1925 nr 4 s. 120.

59. Tłum.: J. L. M. MONSABRÉ: Rozważania różańcowe. Na język polski przełożył... Lw. [1930] Wyd. OO. Dominikanów 16° s. 453, nlb. 1.

60. Koronacja cudownego obrazu M. B. w Bochni. *Róża Duch.* R. 33: 1934 nr 12 s. 397-400.

61. Wspomnienia z Misji w Besarabii (28 III-27 IV 1935). *Róża Duch.* R. 35: 1936 nr 1 s. 28-31; nr 2 s. 57-61; nr 3 s. 89-91.

62. Tłum.: L. FANFANI: Różaniec N. Panny Marji. Historia — ustawodawstwo — praktyki pobożne. Praktyczny podręcznik nader użyteczny dla dyrektorów bractw jak również członków Różańca świętego. Na język polski przełożył... Lw. 1935 Wyd. OO. Dominikanów 16° s. 355. Osobno został wydany rozdz. 6: Sposób zaprowadzania bractwa Różańca świętego. Lw. 1935 Wyd. OO. Dominikanów 16° s. 40.

63. Tłum.: Reguła św. Augustyna. W: *Ustawy Zakonu Kaznodziejskiego do użytku braci konwersów.* Lw. 1935 Wyd. OO. Dominikanów 16° s. 7-23.

64. Jak organizować Bractwo różańcowe i Różaniec wieczny — z uwzględnieniem Akcji Katolickiej. W: *Pamiętnik pierwszego Różańcowego Kongresu Mariańskiego we Lwowie w d. 13-17 VI 1935.* Wydał: O. Konstanty Marja ŻUKIEWICZ dominikanin. Lw. 1936 s. 538-570.

65. Modlitwa wzniosła — Różaniec św. (Kazanie miane w kościele św. Elżbiety we Lwowie d. 14 czerwca 1935). W: *Pamiętnik pierwszego Różańcowego Kongresu Marjańskiego we Lwowie w d. 13-17 VI 1935.* Wyd.: O. Konstanty Marja ŻUKIEWICZ dominikanin. Lw. 1936 s. 171-180.

66. Modlitwa zwycięska — Różaniec św. (Kazanie miane w kościele św. Elżbiety we Lwowie d. 13 czerwca 1935). W: *Pamiętnik pierwszego Różańcowego Kongresu Marjańskiego we Lwowie w d. 13-17 VI 1935.* Wyd.: O. Konstanty Marja ŻUKIEWICZ dominikanin. Lw. 1936 s. 161-170.

67. Z niwy różańcowej. Dekanat doli-

niański. *Róża Duch.* R. 35: 1936 nr 12 s. 360-363.

68. De privilegio cinguli rubei Fratribus Ordinis Praedicatorum Provinciae Polonae a. S. Sede concesso. [Lw. 1938 Wyd. OO. Dominikanów] 16° s. XII.

69. Przepisy prawne kanonicznego istnienia Bractwa Różańca świętego. *Róża Duch.* R. 38: 1939 nr 1 s. 33-35.

70. Uroczyste objęcie klasztoru OO. Dominikanów w Lublinie. *Róża Duch.* R. 38: 1939 nr 2 s. 74-76.

71. [Zagadnienia prawne dotyczące Bractwa Różańca św. w kościołach podominikańskich]. *Róża Duch.* R. 38: 1939 nr 3 s. 109-111.

72. Czy filozowia jest potrzebna człowiekowi? Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, rkp. sygn. Pg 85 s. 427-512.

73. Czy patriarcha Konstantynopol. Niktaryusz zniósł spowiedź sakramentalną? Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, rkp. sygn. Pg 86 s. 181-204.

74. Jaki był stan religijno-moralny narodów przed przyjściem Chrystusa Pana. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, rkp. sygn. Pg 86 s. 1-19.

75. Komisja Apostolska w sprawie dóbr kościelnych i jej działalność do 1923 r. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, rkp. sygn. PP 321 k. nlb. 5.

76. Przeżycia wojenne klasztoru OO. Dominikanów we Lwowie od 1 IX 1939 do sierpnia 1943. Kraków, Archiwum Prow. Dominikanów, rkp. sygn. Lw. 675 s. 13.

77. Różnica między dawnem prawem małżeńskim a nowem, obowiązującym obecnie. [Referat]. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, rkp. bez sygn. s. 18.

78. Szkice dziejów miasta Podkamienia. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, rkp. sygn. Pk 116 s. 22.

79. Sprawa parcelacji dóbr zakonnych na podstawie konkordatu, ustawy o reformie rolnej z dnia 28 XII 1925 r. i projektu rozporządzenia Rady Ministrów do § 94 ustawy o reformie rolnej. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, rkp. sygn. Pp 321 s. 7.

80. Zbiór wierszy [z lat 1898-1910]. Kraków, Arch. Prow. Dominikanów, rkp. bez sygn. s. 112 [4 wklejki].

II.

ŚWIĘTOCHOWSKI R.: O. Gundysław Junik (1880-1954). *Prawo Kanon.* R. 14: 1971 nr 1-2 s. 330-331; TENŻE: Junik Franciszek Gundysław (1880-1954), ksiądz dominikanin. W: *Polscy kanoniści* (wiek XIX i XX). Cz. 1 A-K W. 1981 s. 201-203. — Kraków, Arch. Prow. Dominikanów: Dokumenty osobiste O. Gundysława Junika (1880-1954); Mazur Z.: Studium dominikanów polskich w latach 1914-1945, rkp. bez sygn.; ŚWIĘTOCHOWSKI R.: Materiały do słownika biograficznego dominikanów polskich.

O. Zygmunt Mazur OP